

אָבן העזר סימן ג' סעיף א מי שָׁבָא בְּזִמְן הַזֶּה וְאָמַר כֹּהֵן אֲנִי אֵינִי נֶאֱמָן וְאִין מַעְלִין אוֹתוֹ לְכַהֲנֻתָּה עַל פִּי עֲצָמוֹ וְלֹא יִקְרָא בַּתּוֹרָה רִאשׁוֹן וְלֹא יִשָּׂא אֶת כַּפָּיו.

הג"ה וי"א דנאָמָן כו' בְּזִמְן הַזֶּה שָׂאִין לָנוּ תְרוּמָה דְאוֹרֵייתָא דְנַחֲוִישׁ כו' וְכֵן נוֹהֲגִין הָאֵי דְנָא כו' (א) אֵינִי נֶאֱמָן כו'. אֵינִי מְבֹאֵר הַטַּעַם כִּינֵן דְעַד אֶחָד נֶאֱמָן וּמִשְׁמַע כְּמוֹ בְּכָל עַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאִסּוּרֵין וּבכ"מ גַּם בע"ד וְנוֹגַע נֶאֱמָן טַבַּח שְׁפִשָּׁר וְכַהֲאֵי גִוְוָנָא.

וְאִי מִשּׁוּם רִוַּב אֵין כַּהֲנִים גַּם לְבָרַר מִיעוּט מִהָרֹב בע"ד נֶאֱמָן וְגַם בְּאִסּוּר תְרוּמָה כְּשֶׁנִּתְעַרַּב סָאָה חֻלְיִין בְּב' תְרוּמָה ע"א נֶאֱמָן וְלֹא עָשׂוּ מַעְלָה רַק לְיוֹחֲסִין. וצ"ל אוֹ דְהוּא נְגִיעָה גְדוֹלָה כִּינֵן שֶׁהוּא לְעוֹלָם לֹא הֶאֱמִינוּ נוֹגַע מִשָּׂא"כ עַד אֶחָד.

וְכֵמוֹ בְּשִׁבּוֹי דְהֶאֱמִינוּ אֶפְּלוֹ שְׁפַחָה וְלֹא בַעֲצָמָה וְלֹא בַעֲלָה וע"כ שֶׁהוּא נוֹגַע גְדוֹל חִילְקוֹ חֲכָמִים בֵּין עַד אַחַר לְבַעֲצָמוֹ: אוֹ י"ל דְּבְּאִסּוּר שְׁפַתְבָּ הַרְמַב"ם ו"ל דְּעַד אֶחָד נֶאֱמָן שָׂאִין חֲשׂוֹד כְּמִמּוֹן ע"ש.

א"כ לֹא חֲשִׁיב כָּלֵל נוֹגַע טַבַּח אֶף שֶׁהַבְּשָׂר שָׁלוֹ מְכַל מְקוּם אֵי בְּאַמַּת טְרִיפָה אֵינִי שְׁוֵה יוֹתֵר רַק כְּמוֹ טְרִיפָה כִּינֵן דְּאֵינִי חֲשׂוֹד רַק שְׁיִרְצָה לְהַרְוִיחַ ע"י אֲכִילַת אִסּוּר וְיִהְיֶה נְגִיעַת מְמוֹן הָא שָׂאִין חֲשׂוֹד לְאַכּוֹל טְרִיפָה אֵינִי נוֹגַע כָּלֵל וְנֶאֱמָן מֵה שָׂאִין כֵּן בַּתְרוּמָה שִׁישׁ נְגִיעַת מְמוֹן אֶף שָׂאִין אוֹכֵל רַק שִׁיתְנוּ לוֹ תְרוּמָה דִּיכּוֹל לְמַכְרוֹ לְכַהֵן.

וְלִכְּךָ אֵינִי נֶאֱמָן גַּם לְעַנְיָן שִׁינִיחֻנוּ לְאַכּוֹל תְרוּמָה וְכֵמוֹ בְּכָל נוֹגַע לְרֹב הַפּוֹסְקִים דְּלֹא אֶמְרִינֵן שֶׁנֶּאֱמִינוּ לְפַלְגָא וְלֹא יֵהִי נוֹגַע דְּהוּא סְבַר דְּנֶאֱמָן עַל הַכֹּל. גַּם י"ל כִּינֵן דְּלִיּוֹחֲסִין וְלְתְרוּמָה דְּאוֹרֵייתָא אֵינִי נֶאֱמָן שׁוּב גַּם בַּתְרוּמָה דְּרַבְּנָן אֵינִי נֶאֱמָן דְּלֹא פְּלִגְיָנֵן דִּיבּוּרִיָּה כִּינֵן שֶׁהוּא דְּבוּר אֶחָד כֹּהֵן אֲנִי כַּמ"ש רַשְׁבָּ"א גַּבִּי זְנוּת כו' וּבש"ס גַּבִּי גְרַשְׁתִּי לְמַפְרַע כו'.

וי"ל גַּם טַעַם הִיא דְּבַתְרוּמָה דְּרַבְּנָן נֶאֱמָן וְלֹא בְּדְאוֹרֵייתָא י"ל כְּמוֹ שְׁפַתְבוֹ תוֹסְפוֹת פָּרֶךְ ב' דְּכַתּוּבוֹת לְחִלְקָה לְעַנְיָן פְּלִגְיָנֵן דְּבוּרִיָּה בֵּין דְּאוֹרֵייתָא לְדְרַבְּנָן. כֵּן לְעַנְיָן תְרוּמָה דְּאוֹרֵייתָא אֶמְרִינֵן כִּינֵן דְּאֵינִי נֶאֱמָן לְיוֹחֲסִין וְכֵן לְחִלְקָה לוֹ וְלְעַנְיָן פְּדִיוֹן הַבֵּן דְּהוּי נוֹגַע גְּמוּר וְרַק מְמוֹן לֹא פְּלִגְיָנֵן דְּבוּרִיָּה וְאֵינִי נֶאֱמָן גַּם לְאַכּוֹל תְרוּמָה דְּאוֹרֵייתָא אֲבָל לְעַנְיָן תְרוּמָה דְּרַבְּנָן אֶמְרִינֵן פְּלִגְיָנֵן דִּיבּוּרִיָּה אֶף בְּדִיבּוּר אֶחָד וְכִינֵן שֶׁנֶּאֱמָן רַק לְדְרַבְּנָן אֵינִי נוֹגַע כַּנ"ל: וְלְדִיעָה א' גַּם עַל דְּרַבְּנָן לֹא פְּלִגְיָנֵן דִּיבּוּרִיָּה וְהִיא נ"מ בְּאֵם מַעִיד מְפֹרָשׁ יוֹדַע אֲנִי שָׂאִין כֹּהֵן ע"י שֶׁהוּחֲזַקְתִּי לְאַכּוֹל תְרוּמָה דְּרַבְּנָן אוֹ רָאָה אָבִיו אוֹכֵל תְרוּמָה דְּרַבְּנָן וְכַהֲאֵי גִוְוָנָא שָׂאִין מוֹעִיל לְדְאוֹרֵייתָא שׁוּב י"ל דְּנֶאֱמָן גַּם לְדִיעָה א' דְּהָא אֵינִי מַעִיד כָּלֵל רַק עַל דְּרַבְּנָן וּבְאַמַּת נֶאֱמָן וְדוֹקָא סְתָם כֹּהֵן אֲנִי שְׁיִיף לֹא פְּלִגְיָנֵן דִּיבּוּרִיָּה.

וּמִן־שֵׁב בְּזֶה דְּלְכְאוּרָה תְמוּהָ דְּמַסִּיחַ לְפִי תוֹמוֹ מֵה שְׁרָאָה בְּקַטְנוּת דְּלְכּוֹלָא עֲלֵמָא גְרַע מִמָּה שְׁמַעִיד בְּבִירוֹר מַעֲצָמוֹ בְּגַדְלוֹת וְכֵאֵן נֶאֱמָן וּמְכוּוִין לְעַדוּת אֵינִי נֶאֱמָן וּלְמ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְּאֶדְרַבָּא מַעִיד כֹּהֵן אֲנִי דְּמִמִּילָא אֶף לְדְאוֹרֵייתָא אֵינִי נֶאֱמָן.

מֵה שָׂאִין כֵּן שֶׁם דְּאֵינִי מַעִיד יוֹתֵר רַק שִׁיּוֹעִיל לְדְרַבְּנָן דְּמֵה שְׁרָאָה בְּקַטְנוּת אֵינִי מוֹעִיל רַק לְדְרַבְּנָן שְׁפִיר נֶאֱמָן: וְא"כ מִן־שֵׁב מְנַהֲגוּ שְׁכַתְבֵּי רַמ"א גַּם לְדִיעָה א' דָּאֵם הַדִּין בְּסְתָם דְּעַל פִּי קוּרִין רִאשׁוֹן וְנוֹשָׂא כַּפָּיו.

ואין מעלין לתרומה דאורייתא ולשאר דברים ושוב מעיד סתם אינו יותר ואינו צריך לפלגינן דיבוריה פנ"ל. ופרק קמא דגיטין גבי פל נכסי דפליגי אי מתוך שנאמן כו' או מתוך שאינו נאמן כו' פיון שהוא חד דיבור ובמקצת האיניו חכמים ע"ש: (ב) ולישא את כפיו עיין ב"ש.

ולמ"ש י"ל דאמר פהו אני כו' הוי נוגע לחלוק לו שוב בנשיאת פנים דאורייתא לא פלגינן דיבוריה ואינו נאמן אף שהוא רק איסור דנוגע משום ממון. מה שאין פן עכשיו נאמן לנשיאת: פנים שהוא רק איסור וכמ"ש ב"ש דאין לו הנאה.

ואולם תמוה לי מאד שלא הזכיר בטור וש"ע ושאר פוסקים כלל מענין פדיון הבן למה לא נחוש שיפדו אצלו דלא שייכי כל חלוקים שלהם דנוגע גמור לממון וגם איסור תורה על איסור עולם ביטול מצות פדיון הבן פשאינו פהו דלא מהני הפרשה פנ"ל.

וממילא אין ראוי לקרות ראשון על פי עצמו ונ"כ מחשש שיעלו לפדות אצלו. ואפשר לומר בדוחק דהוי על פי רוב מילתא דעבידא לגלויי וכדאמר בש"ס גבי פגם משפחה גילוי מילתא כו'.

רק פשאינו נוגע לאדם מי יחקור עליו לברר ולקבץ גם בתרומה י"ל דאין הפהנים נוגעין שכל אחד אינו יודע אם יגיע לו והבעלים גם פן רק טובת הנאה דאית להו ולא יחקרו לברר פיון שייצא מידי טבל בהפרשה לא איכפת ליה דגם מזיק מתנות פהונה פטור.

מה שאין פן בפדיון דאם אינו פהו אין בנו פדוי ועדיין מחוייב אם פן מסתמא יחקור אם הוא פהו ודוחק. גם קשה על כל פנים הי' לרמ"א ו"ל לכתוב בהלכות פדיון הבן דאין לפדות על סמך שקרא ראשון או נשא כפיו ולא הזכיר שם פלום.

ובהלכות תרומה פתבו דבזמן הזה גם לכהן שאינו מיוחס ע"ש. ואפשר משום דכולם עתה פהני חזקה ואין בירור גמור והמצנה מוטלת עליו שעובר בעשה דמפן ח' תפדה שוב רשאי ליתן לכל מי שהחזיק פיון דגם עד אחד אינו מועיל לממון ויצטרף בירור על פי ב'.

מה שאין פן תרומה וכהאי גוונא דאינו עובר בהמתנה הנצרה לכתוב דמותר כו' משום דרבנן הקילו פנ"ל: אף עכ"פ עדיין קשה דאם פן ודאי נוגע גמור פדי שיפדו אצלו ושוב לא יקרא ראשון ע"פ עצמו פנ"ל וצ"ל דלא הוי נגיעה דשמא לא יתן לו ודוקא תרומה דמתחלק בגורן וכהאי גוונא דשכיח מה שאין פן פדיון דלא שכיח פל פהו ויוכל ליתן למי שירצה לא חשדינו ליה שיעבור בנשיאת כפי' פמה עשה משום ספק דילמא אתרמי פדיון שיתנו לו פנ"ל.

מכל מקום נראה דאין לפדות לכתחלה אצל פהו שידוע שהחזיק רק על פי עצמו פיון דלדעת המסבר אין זה חזקה פלל והחזיק שלא פדין דנדאי לא מהני לפדיון. גם בבא אחד ואמר שהוא פהו והבטיחו א פדות בנו אצלו דגם לקרא ראשון ולישא כפיו אין נאמן.

הח"מ וב"ש הקשו דנשיאת כפים דאורייתא גם לרמ"ך אינו נאמן. ולע"ד פיון דפליגי בש"ס גם למאן דאמר אין מעלין מתרומה ליוחסין מנשיאת כפים אי מעלין דבפרהסיא לא חציף איניש כו' ע"ש.

ואם כן גם למ"ד אין מעלין כו' הוא משום דבשביל להעלותו ליוחסין מחציף נפשיה ולקה אין מעלין אכל שוב פיון דאין מעלין רק לנשיאת כפים גרידא ודאי דמהני חזקה ה"ל דבפרהסיא לא מחציף נפשיה א"ל כהן.

פיון דחזינו למאן דאמר דארף ליוחסין שצריף עדים פשרים. וגם נוגע פדי להעלותו אי מעלין ואף על פי כן מהני חזקה ה"ל, איה נעשה פלוגתא רחוקה למאן דאמר אין מעלין שלא יועיל לענין נשיאת כפים עצמו כשאין חשש להעלות כנ"ל ואפשר דגם לפדיון הבן מהני חזקה דנשיאת כפים משול חזקה דלא חציף פיון דקיל מיוחסין לא נעשה פלוגתא רחוקה ויש לדחות דמאן דאמר מעלין ודאי סבר דאין מניחין לישא כפיו עד שיהיו ב' עדים כמו למאן דאמר מעלין לתרומה דאין לומר דמשום הך חזקה גרידא מעלד דאם כן לא הי' לחלק בין תרומה ע"ש דמיתה כו' האיןמכל מקום בעי ב' לתרומה למאן דאמר מעלין כנ"ל.

וע"כ כמ"ש תוס' דארף דבעי ב' מ"מ חיישינן שפא לא הי' פדין וע"ז אמרינן פיון דלא חציף פיון דהדין בודקין לנ"כ. משא"כ עכשיו דנימא שנאמן בדיבורו לחוד כ"ע מודים דאין מעלין.

וכן מפורש בהה"מ פ"ק ד' דלמ"ד מעלין מנשיאת כפים בעי ב' לישא כפיו ע"ש: (ג) בזמן הזה כו'. וקשה דהרי כל מתנות כהונה נוהגים בארץ ישראל זרוע לחיים וקייבה וראשית הגז וגם בחוץ לארץ בכור בעל מום ופדיון.

גם עכ"פ הי' לו להזכיר אי נאמן לעניני ממון ה"ל. גם אי תפיס אם מהני דארף לחולקין על הרמב"ם דתקפו כהן מוציאין י"ל ספק בכור דהתפיסה בספק מה שאין כן זה שאמר כהן אגני הוי פרי ושפא להחזיק.

ונראה דלא מהני תפיסה. דהא לענין מתנות ה"ל למה יהי נאמן לממון כמו באבדה דלא מהני פרי אף דאין נגד חזקות ממון מכל מקום טוענין בשביל האחרים דשלא בפניו כמו תומים.

וכ"ש לענין תרומה וכהאי גוונא דהקישו הכתוב לנחלה וירושפה לבני אהרן והוי פספק ויבם בנכסי סבא דאין ספק מוציא מידי ודאי ואף תפיסה לא מהני ספק יורש נגד ודאי וכן זה שהוא ספק כהן נגד הודאים.

ואף עד אחד לא יועיל לממון ובש"ס ופוסקים משמע דמהני לענין המתנות ולהיות חולקין לו תרומה ע"ש. אף יש לומר הטעם דאין זה חשוב לממון דהא אין מחוייבים ליתן לו רק כשיפתן לו הבעל הבית מדעתו אם יהי יוצא ידי נתינה לצאת ידי שמים שלא יהי נקרא מזיק מ"כ ושיחשון קנים מצנות נתינה ושוב זה כשאר איסורין דעד אחד נאמן וגם בע"ד מצד פרי דחזינו דברי ושפא חייב לצאת ידי שמים ומהני ג"כ לפטור מלצאת ידי שמים ולא מיקרי ענין ממון ולא דמי לאבדה דארף שאינו מוחזק על כל פנים הוא

ממון של אדם אחד מה שאין פן מתננות פהונה גם לא דמי לשותפות אף דלית שנה פרוטה לכל חד פדאמר פרק ב' דבבא מציעא דאין זה של כולם רק למי שינתן פנ"ל.

ולכך נאמן מדינא פנ"ל אבל בתפס בע"כ לענין שיועיל תפיסה שלא מדעת בעלים שוב הוי ממון ואינו נאמן כלל אף לא דמי כלל לספק ויבם כו' דשם הנכסים שלהם נדאי דיורשים מה שאין פן מתננות פהונה דעדיין אין להודאים גם פן לשום אחד זכות בבירור וכמ"ש רש"י פסחים פרק א"ע לענין בל יראה בחלה.

וי"ל דמהני פרי ושמא נגדם שיועיל תפיסה. אולם לענ"ד מה שפכתבו תוס' דתקפו פהו על קושיתם הא יכול ליתנו לכהו אחר ומירץ דאין צריה לשלם להם רק טובת הנאה גם אי ממון ע"ש.

וקשה וכי חמסן דרוצה ליתן דמים יכול לתפוס בע"כ פשאין בעליו רוצים למכור. וכן בעל הבית דטובת הנאה יש לו ליתן למי שירצה איהו יוכל לתפוס ולכופו לקבל דמים בשביל הטובת הנאה.

לכך לענייני דעתה דוקא שם בספק דאינו צריה ליתן לשום פהו בלא תפיסה א"כ אדרבא בטל מצות נתינה ממנו ושוב מהני תפיסת הפהו דהא אין לו טובת הנאה מצד מצות נתינה דפקע רק להחזיק לעצמו בתורת ספק שילו וגם אם יתנו לכהו מתנה הוא דיהיב בתורת שילו ושוב מהני תקפו פהו בתורת ספק שילו.

וכדאמר משנה נדרים פרק י"א קונם פהנים כו' נהנין לי באין ונוטלים בע"כ פיון דלא יוכל לקיים מצות נתינה. דלא מעטיה קרא ונתן ולא כשיתול רק כשיקיים ונתן אין רשאי לגזול פנ"ל.

ואם פן בנדאי בכור ומתננות פהונה אדרבא לא מהני כלל תפיסת הפהו וממילא גם פאן דמתננות פהונה נדאי רק הוא ספק פהו לא מהני תפיסה כלל דיתנו לכהו אחר ויקויים נתינה פנ"ל.

אף תוספ' לא ס"ל פן ובטלה דעתו. מ"מ גם לתוס' י"ל דאין מהני תפיסה דהא יבמות פרק י"א בכהנת שנתערב ולדה כו' תנו אין מוציאין שלהם מת"י כו' דמשמע אבל תפיסה לא מהני.

ונהי דשם בספק להם ג"כ מכל מקום יקשה למאן דאמר תקפו פהו אין מוציאין גם בספק וע"כ לחלק דגרע ספק פהו מספק בכור. אם פהו י"ל דגם בברי לא מהני.

ומ"מ אינו מוכרח דאפשר דנאמן דהא בלקט שכחה ופאה ומעשר עני. כל שפא בתורת עני נוטל ואינו צריה לברר שהוא עני.

הגם די"ל דחזקת לא אמיד מהני פדאמר פרק הפותב דלא אמיד כו' וכן בתק' נגזל וכמה דוכתי דמהני אומדנא דלא אמיד פשאין להוציא מכל מקום הא במשנה דפיאה בעל הבית העובר ממקום כו' רשאי ליטול כו' ומשמע דבסתם שפא ליטול יניחהו אף מקום שאין מפירין.

והגם די"ל דוקא מתננות עניים דאי אפשר לברר דיש מתרושש כו' פדאמר באריסא דב"ז א"כ ע"כ דאמרה תורה סתם. מה שאין פן פהנים שיש בירור.

דמפל מקום יצטרף שיהי' בחזקת עני עכ"פ. אף אין ראיה דקיימא לו אין בודקין למזונות ולכך מאמינים דעני אף שיש חשש שקר מ"מ החשש להיפוך הוא פ"נ.
מה שאין פן מתנות פהונה לא בתורת עני הוי פלפרינסה דבודקין פנ"ל. בא ואמר פסונו כו' ע"ש.

ולענן ה' סלעים דפדיון הבן נראה ודאי דלא מהני דאם אינו פהו המעות דבעלים ותפס משלטהם פנ"ל: וצ"ל דסבירא ליה לרמ"א כיון דלא אמר החששות רק לאיסור משמע דאין חוששין שמא כו' לענן ממון במה דאין איסור רק לתרומה שע"י שיתנו יאכל.

ומה דקשה דעל כל פנים לענן נשיאת פנים לא יהי' נאמן שהוא דאורייתא ולא שייך טעם ב"ש שאין לו הנאה דעל כל פנים ואמר פדי ליקח מתנות פהונה ופדיון פנ"ל. צ"ל כמו שכתב הר"ן קדושין פ"ק האומר גבי נאמן ליתן גט דאין אדם חוטא ולא לו ואינו נאמן לכנס כו' דאף דאומר קדשתי וכונתו לכנס לא יהי' נאמן גם לגט.

וכתב הטעם דכיון דאומרים לו דאינו נאמן לכנס הי' לו לחזור ע"ש וגם פאן אומרים דאינו נאמן לממון. אף אם פן הי' צריך על כל פנים שיפסקו הב"ד לו דאינו נאמן לממון.

גם שם כתב הר"ן אינו חשוד להתיר א"א איסור חמור ע"ש מה שאין פן פאן ועוד דסבר שיוחזק לכהן בנשיאת פפיו וממילא יתנו לו אחר כך מתנות פהונה. ועוד דפדיון איסור גמור שהבן לא יהי' נפדה פנ"ל.

וצ"ל בדוחק כמ"ש לעיל כיון דביד בעליו ליתן למי שירצה אינו נוגע פנ"ל: מ"ש לעיל מלשון המשנה אין מוציאין כו' למידוק דא"מ תפיסה אין הכרח דמרישא דייק איפכא אין נותנין אין חולקין כו' וי"ל דלא מיירי מליטול בעצמו דאסור פנ"ל.

(ד) ואם נשא או נטמא לוקה כו'. וקא אין מלקות בזה"ז.

נ"מ שיהי' פסול לעדות מן התורה. ולכאורה אינו מוכרח דהא להראב"ד דפסק בטמאה אני לה דא"נ דגם לא"מ מהני זה עצמו לאמתלא שעיניה נתנה באחר כיון שלא נתקבלו דבריה ע"ש דמותרת לכהן וא"כ לדידיה גם שאמר פהו אני פדי להעלותו וכיון שלא האמינוהו יחשב אמתלא.

וממילא אין לוקין כיון דנשא או נטמא הוי חזרה כמ"ש רמ"א הלכות גדה פשבאה אצלו הוי פהוציאה אמתלא מפיה ע"ש. ומפל מקום לוקה ממש אתי שפיר כיון דהתרה בו וקיבל התראה ולא אמר האמתלא לא מהני אח"כ כמ"ש הרמב"ם לענן שבועה ואם פן עכשיו שאין מלקות ובלי התראה רק שיהי' פסול מן התורה שוב כיון דמהני אמתלא אינו פלל בחיוב מלקות פנ"ל.

ואם פסקו ב"ד שפסול לעדות ולא אמר האמתלא שפיר פסול כמו שכתבו תוס' דגם למאודאמר ח' לגמלא פרחא מ"מ בהזמה חייב מיתה מדלא מתרץ דבריו. מה שאין פן פשלא פסקו ב"ד רק לפסלו אחר כך על העדות שחתם וכה"ג י"ל פנ"ל.

מפל מקום מבואר שם בפ"ט דצריך להוציא מפ"י עיין שם מ"מ משמע רק לאיסור לא למלקות. ובהחזק שקרא ראשון או נשא פפיו הוי פהוחזקה גדה דא"מ אמתלא.

רק בדבור יש להסתפק די"ל מדינא עד אחד נאמן רק מעלה וא"כ לענין לאסור י"ל דנאמן בתורת עדות וא"מ אמתלא ויש לדחות. גם יש נ"מ אם אמר שיודע שאביו פהן דמטעם שויה ח"ד שהיא הודאה הוי נגד עצמו פהחזק בב' עדים דלא אמרינון שמהא בן גרושה הוא כמ"ש לקמן ולוקה פשנשא גרושה מה שאין בן אם חוזר דמהני על ההודאה אמתלא רק בתורת שהי' נאמן פעד אחד א"כ הוי רק ע"י עד אחד דאין בנו בחזקת כו' דשמה נתחלל ע"ש.

גם אם יש ע"א שאינו פהן שוב הי' מהני אמתלא: ובקדושין ס"ג מודה ר"א באומרת נתקדשתי אין נאמנת לסקול ע"י ורש"י פ"א לסקול אותה פשוניתה וגם הרמב"ם פירש בן סוף פרק א' מאיסורי ביאה.

וצ"ל דוקא להרוג אבל למלקות לוקה. ובש"ס לא משמע בן דאמר ר"ח אחד זה ואחד זה אין סוקלין ומייתי עלה אבל לא למכות ולעונשין ע"ש משמע דשניהם שונים ויש לדחות.

גם י"ל דלהפ' שנחזד"א מטעם נדר אין איסור יותר מפל יחל שהיא רק למלקות אם בן אף אי מטעם הודאה הוא רק במה שאפשר לו לחייב ולאסור על עצמו כמו ממון והינינו לאסור מלקות לא לעונש מיתה שזה אי אפשר לו לעשות פשאינו חייב מיתה לעשות איסור על עצמו שיהי' עליו חיוב מיתה כנ"ל.

ולכך לענין נאמנות האב שנה מכות למיתה כנ"ל מה שאין בן נאמנות על עצמו שפטעם הודאה שויה אנפשיה כו' הוא רק למלקות כנ"ל. ולכאורה לא יועיל ההתראה על איסור גרושה לכהן אם אינו פהן רק בל יחל.

וצ"ל גם להפוסקים משום נדר הוי איסור זה דגרושה לכהן. וכ"ש לדין דעיקר משום הודאה כנ"ל.

דאי מטעם נדר הוי כמתפיס בדבר איסור הרי עלי פאימא דלאו פלום. וע"כ מטעם הודאה רק מפל מקום פיון דילפינו ממון פי הוא זה כמ"ש רש"י פרק האומר היינו משום שמונו בידו להתחייב וליתן וכן לענין הודאת איסור כנ"ל.

וחשיב פנדאי שהיא פהן לגבי דידיה שתועיל התראה כנ"ל. ונראה דלהמחבר פיון שלא נתקבלו דבריו פלל מהני להראב"ד אמתלא זו עצמה כמו בטמאה כו'.

ולרמב"ם על כל פנים אמתלא אחרת ולרמ"א י"ל גם לראב"ד לא מהני דנתקבלו כנ"ל אף שעדיין לא קרא רק אמתלא אחרת ואם קרא פהן ונשא פפיו הוי פהחזקה כו' דלא מהני פלל אמתלא וכמ"ש י"ד קפ"ח בפ"ט נשיאת פפים דאין אדם משים עצמו רשע: (ה) והנבעלת ספק חללה.

הוא לשון הרמב"ם ז"ל ולא פתב פלל מנין לו זה דהא שויה נפשיה ח"ד אינו מועיל לחוב לאחרני ואי חשיב הוחזק יהי' נדאי. ונראה הטעם דהא פסק הרמב"ם ז"ל פהחזק ח' על פי ע"א שהיא חלב לוקה האוכלו אח"כ.

וכיון דמן התורה עד אחד נאמן באסורין ואף בע"ד שהיא פהן רק מעלה עשו דאינו נאמן כמ"ש הר"ן. ואם בן לכאורה פיון שאינו נאמן לנשיאת פפים וליוחסין שוב לענין איסור

בגרושה וטומאה יהי נאמן מן התורה כמו שם דכשאינו נאמן לכנוס נאמן ליתן גט כנ"ל
כיון שהדין הוא כן.

וא"כ כיון שיהי נאמן בתורת עדות יהי חשוב כמו בחלב הן חזק כנ"ל. וצ"ל דאין זה
חשיב הן חזק פה על פי עד אחד כיון שאין מאמינים לו לנשיאת פנים ולקרא כו'.

ואף אי פלגינן דיבוריה מ"מ כיון שתלוי זה בזה ולזה אין מאמינים לא חשיב הן חזק
פלל. ומפל מקום נראה דלעגנו ספק שפיר חשיב הן חזק דהדין כן בספק פה שאינו נושא
כפיו כו' ואסור בפסולי פה וכו' דעדותו מהני מן התורה רק משום מעלה שוב הן חזק
ספק פה על פי עצמו.

וממילא הנבעלת ספק חללה כנ"ל לא מצד הודאה לחוד. ואם כן אפשר דגם אמתלא אינו
מועיל כמו בכל עד להרבה פוסקים אף באסור ע"ש: סימן ד סעיף א ממזרים ונתינים
אסורים אסור עולם כו' בעגנו נתינים ע"ש בתוס' ורש"י דלכל שיטה יש כמה קוש'י
דבכמה דוכתי משמע דמדאורייתא אסורי בקהל ומכמה מקומות דיהושע גזר ואחר כך
דוד גזר גם כשאין בית המקדש קיים.

וגם בימי רבי בקשו להתיר נתינים דמשמע בקהל ור"ת ז"ל נדחק הרבה ע"ש: ולע"ד
למ"ש רמב"ן ז"ל פרשת שופטים דשבועה אומות היו צריכין לקבל עליהן מס ושיעבוד
והי"ג כן מותר להחיותם רק ערמת הגבעונים הי' להיות בעלי ברית לא עבדות ולכך גזר
עליהם יהושע מס לבית המקדש מהם ושיעבוד היינו שיוכל כל אחד מישראל ליקח מהם
לחטוב עצים כו' ונותן לו שכר הראוי כו'.

ויש אומרים שלפי שמאנו תחלה בשלום לא הי' מועיל אחר כך ורמב"ם פתב לפי שפירתי
להם ברית וכתוב לא תכרות כו' והרמב"ן דחה פי ודאי שקבלו עליהם שלא לעבוד ע"ז
ע"ש: והנה למאי דקי"ל תלנה וזבין מהני וכן תלנה פשרוצים להרגו מבואר בפוסקים
דאף בלא דמי גמיר ומקני וכן מפניש בש"ס גיטין נ"ה סקריקון כו' שא קרקע זו ואל
תמיתני כו' דאגב אונסיה גמר ומקני כיון דקטלי ע"ש.

א"כ גם בנכרי תלנה וזבין עצמי לעבד ג"כ נראה דמהני ונהי דבשביל מעות יש להסתפק
כיון דמה שקנה עבד כו' ולא יהי לו. מ"מ באונס קטלא כו' ודאי דמהני כו' וא"כ כיון
שהיו ראויים להרגם ולפי שקבלו עליהם עבדות א"כ מכרו עצמם לעבדים מאונס מיתה
ודאי דהוי עבדים מה"ת ומלו וטבלו לשם עבדות גמור.

דהא קבלו עליהם מה שאמר יהושע פטוב וכישר כו'. ונהגם די"ל דמשום השבועה לא
היו נשאין להמיתם גם שלא יקבלו עליהם עבדות וממילא לא גמרי ומקני.

ומדויק לשון הפסוק שהתלוננו על השבועה ודווקא דהא הי' בטעות ולבטל המצנה והא
מפניש יחיו ויהיו חוטבי כו' דבשביל זה החיוב א"כ כיון דאמרי רוצה אני פטוב כו' עשה
כו' נמכרו לכל ישראל לעבדים.

וכן אי מטעם הפקר ב"ד הפקר גם כן להמבואר ברשב"א דמה אבות מנחילין שיכולין
לזפות והוי שלו מן התורה ממילא מה שעשאום יהושע לעבדים מהני מן התורה שיקנו
לישראל ושוב הי' מילה וטבילה לעבדות.

וממילא אי אפֿשר להם להתגיייר אחר פֿך פֿכל עֶבֶד וְאָסוּר בַּקְהָל לְעוֹלָם מִן הַתּוֹרָה. וא"ל דאם פֿן אם ישְחַרר אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מֵהָיָה בְּחַצֵי עֶבֶד נְחָצִי בֶּן חוֹרִין דְּזָה אֵינוֹ פִּינּוֹן שְׁקִנּוּיָם לְכָל הָעֵדָה שְׂמִי שִׁירְצָה יִקְחֵנוּ לְעִבּוּדָתוֹ אִם פֿן בְּמָה שְׂמִשְׁחַרְרֵר אֶחָד אֵין הָעֶבֶד זוֹכֶה בְּחֻלּוֹ דְּמִמִּילָא הָיָה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל עֲדִינּוֹן אִף שְׁזָה סִילַק עֲצָמוּ פִּינּוֹן דְּאֵין לְשׁוּם אֶחָד חֻלּוֹ מִינּוֹחַד וְגֵרַע מְהֵא דְּפִירוֹת וְגוּף דְּלֹא קָרִינּוֹן עֶבְדוֹ כּו'. וְגַם לְצִאת בְּשׁוֹן וְעֵין אֵינוֹ יוֹצֵא כּו'. לְדֵאִינוֹ מִיְּנוֹחַד לְשׁוּם אֶחָד: וּמִמִּילָא אֲתִי שְׁפִיר דִּיהוֹשֻׁעַ גִּזְרֵר כּו' פֿל זְמַן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּים וּמִמִּילָא אֲח"כ שְׁנַפְסַק הָעִבְדוּתָהּיוּ נַעֲשִׂים מְשׁוֹחֲרָרִים וְשׁוֹב הִי לָאו דְּלֹא תַתְּחַתּוּן דְּבִגְרִירוֹתוֹן א"ל חֲתָנוּת וְהִי חֲשָׁשׁ שְׂמִיתְעֲרְבוּ בְּאִיסוּר.

לְכֹה גִזְרֵר דְּוֹד עֲלֵיהֶם עִבְדוּת גַּם שְׂאִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּים וּבְזָה וּנְדָאֵי הַפְּקָר ב"ד כּו' שְׂאִין יוֹצֵאִין בְּעִבְדוּתוֹן וְשׁוֹב גַּם פֿן אֵינָם יְכוּלִים לְהַתְּגַיֵּיר כּו' וּל"ל חֲתָנוּת רַק לֹא יֵהִי קִדְשׁ כּו' אֲמַנָּם אוֹתוֹן שְׁנַתְּגַיֵּירוּ מִיַּד קוֹנָם שְׁגִזְרֵר עֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ עִבְדוּת וְכֵן אוֹתוֹן שְׂבָאוּ בִימֵי מֹשֶׁה רַבִּינוֹ דְּנַתְּגַיֵּירוּ נְגִזְרֵר עֲלֵיהֶם אַחַר פֿך רַק לְדוֹר זָה.

דְּבִזָּה נִרְאָה דְּלֹא שְׂיִיף פֿלֵל הַפְּקָר ב"ד שְׂיִיף? לָהֶם דִּין עֶבֶד דְּאֵי אֶפְשָׁר לְיִשְׂרָאֵל אוֹ גֵר לְהִיּוֹת עֶבֶד פֿנְעֵנִי וְאוֹתוֹ עִבְדוּת הוּא רַק כְּשֹׁכִיר וּפּוֹעֵל וְעֶבֶד עֲבָרִי וְשׁוֹב גַּם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא הָיוּ (אֱלֵא) עֶבְדֵי פֿלֵל מִן הַתּוֹרָה גַּם אַחַר שְׁגִזְרֵר רַק מְדַרְבְּנּוֹן.

אִף שׁוֹב הִי עֲלֵיהֶם לֹאֵי תַתְּחַתּוֹן וּלְכֹה גִזְרֵר עַל פּוֹלָן עִבְדוּת גַּם עֲלֵיהֶם שְׂלֵא יִטְמַעוּ בְּיִשְׂרָאֵל כּו'. ל"ל גַּם י"ל דְּאוֹתוֹן שְׂבָאוּ לְהַתְּגַיֵּיר בִּימֵי מֹשֶׁה רַבִּינוֹ עֲלֵיו הַשְּׁלוּם וּנְתַנָּם חוֹטְבֵי כּו'.

לֹא שְׂיִיף גְּבִיָּהּ לָאו דְּלֹא תַתְּחַתּוֹן דְּאִף דְּקֹאֵי בְּגִירוֹתוֹן הִיָּינוּ אַחַר הַצִּיּוּי לֹא אוֹתוֹן שְׁנַתְּגַיֵּירוּ קוֹנָם הַצִּיּוּי דְּלֹא תַתְּחַתּוֹן וְקוֹנָם כּפּוּשׁ אֶרֶץ וי"ל דְּעֲדִיף מְהֵא דְּאֲבָרִי בְּשׁוֹר נְחִירָה שְׁהַכְּנִיסוּ כּו'.

וא"כ פִּינּוֹן דְּרַק לְהֵאֵי דְּרֵא גִזְרֵר לֹא הִי פֿלֵל עֲלֵיהֶם דִּין עִבְדוּת גְּמוּר גַּם לְהֵאֵי דְּרֵא דְּכֵהֵאֵי גִנּוּא שְׂלֵא הִשְׁוּוּ כְּשֶׁל תּוֹרָה לֹא אֲמַרִּינוּן הַפְּקָר ב"ד הַפְּקָר מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שְׂפִתְבוּ תוֹסֵפ' יְבָמוֹת גְּבִי הָזֵר לְטִיבְלָא וְהִי אֲסוּרִין רַק מְדַרְבְּנּוֹן לֹא מְלָאוּ דְּחַתּוֹן וְלֹא מְחַמַּת עִבְדוּת וְשׁוֹב גַּם שְׂיִיף הוֹשֻׁעַ גִּזְרֵר אֶלְדוּרוֹת מ"מ עֲלֵיהֶם לֹא הִי אֶפְשָׁר לְחוּל שֵׁם עִבְדוּת דְּאוֹרִיָּתָא פִּינּוֹן דְּמִן הַתּוֹרָה הָיוּ גָרִים מְקוֹנָם כּו' ל"ל וְגַם לָאו דְּחַתּוֹן לֹא הִי עֲלֵיהֶם רַק מְדַרְבְּנּוֹן נְאֻסְרוּ מִשׁוּם עִבְדוּת.

רַק אוֹתוֹן דְּבִימֵי יְהוֹשֻׁעַ שְׁפִיר הָיוּ עֶבְדִים גְּמוּרִים מִן הַתּוֹרָה וְגַם אַחַר זְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִם הָיוּ מְפָקִיעִים מֵהֶם עִבְדוּת הִי לָאו דְּחַתּוֹן מִן הַתּוֹרָה וּלְכֹה גִזְרֵר דְּוֹד עֲלֵיהֶם גַּם עַל אַחַר זְמַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ: סְעִיף ל"ג הָאֲסוּפִי שְׂנַמְצָא כּו' קִידְשׁ כּו' גִּט מְסַפֵּק.

רש"י מְפָרֵשׁ לְיוֹחֲסִין וּלְכֹה פ' בְּמִשְׁלֵטֵי הַדְּמִי דל"ב מִשׁוּם אֲסוּפִי דאל"ה אֵין נ"מ לְיוֹחֲסִין אֲבָל רַמְב"ם מְפָרֵשׁ לְעֵנָן קְדוּשִׁין שְׂיִיף גַּם בְּאֲסוּפִי. וע"כ גַּם לְזָה עֲשׂוּ מַעֲלָה אִף דְּבִלָּא ה' אֲסוּר מִשׁוּם אֲסוּפִי שְׂלֵא יוֹעִיל רֹב לְחַשֵּׁב וּנְדָאֵי יִשְׂרָאֵל אִם קִידְשׁ רַק ס' וְיִהְיֶה תוֹפְסִין קְדוּשִׁי שְׁנֵי ג"כ.

וְכֵן רֹב פּוֹתִים צְרִיכָה גִט. לְכֹאֹרָה הָא אֲמַר פ"ב דְּקְדוּשִׁין גְּבִי ה' נְשִׂים דְּרַב מְסַפְקָא לִיהֵא אִי קְדוּשִׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה לֹא הָיָה קְדוּשִׁין.

וא"כ גם בהג"ל הב' הוּי קדוּשֵׁין שְׁאִין מְסוּרִין לְבִיאָה שְׁמָא כּוּתִי. וְלִרְמַב"ן וּשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּהַאֲסוּר דְּרַף חִתּוֹן דְּנֻקָּא מֵה"ת א"כ אִיסוּר בִּיאָה בָּא ע"י הַקְּדוּשֵׁין.

אף ז"א דְּעֵלְיוֹ אֵין אִיסוּר מִמ"נ רַק לְדִידָהּ. וּי"ל דַּאֲמ"ל דְּנֻקָּא מְצַדוֹ דְּיִלְיָף כִּי יִקַּח וּבְעֵלָה כו'.

אף א"כ בְּתִינּוּקַת מְוָשְׁלָה הִיא קְדוּשֵׁין שְׁאִין מְסוּרִין לְבִיאָה דְּאִיסוּר עֲלִיו. אף בְּאַמַּת ז"א דְּבִכּוּתִית לִיפָּא קְדוּשֵׁין רַק מ"מ חִתּוֹן מְקַרִי לִפ' הַג"ל אֲבָל אֵין אִיסוּר בִּיאָה בָּא ע"י קְדוּשֵׁין שַׁע"פ דִּין תּוֹרָה הַנִּכְלָל בְּכִי יִקַּח.

רַק מְצַד חִתּוֹן כּוּתִי וְשִׁפּוּר אִם יִשְׂרָאֵל הִוּוּ קְדוּשֵׁין כְּנ"ל: מ"מ קָשָׁה דְּכָלֵל כָּל הַג' לְסַפֵּק. וּבְרוּב יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה גִט מֵה"ת וּמֵהב' מְדַרְבְּנָן.

וְרוּב כּוּתִים לְהִפּוּף וּמְחַצָּה צְרִיכָה מְשַׁנֵּיהֶם מֵה"ת. וְהַה"מ כ' דל"ש רוּב דְּהוּי קְבוּעַ. וְתַמּוּה דְּנִמְצָא כִּמ"ש תּוֹס'. וּצ"ל דְּכּוֹנְנָתוֹ דְּלְכַאוּרָה לֹא שְׁיִיף בְּזָה קְבוּעַ בְּתִינּוּק וְלֹא שְׁיִיף לְמַגִּזוֹר שְׁיִהִיָּה צְרִיף ב' רוּבֵי דְּדֻנְקָא בְּזִנּוּת מְשׁוּם דְּלִמָּא אֲזַלָּה לְגַבִּיָּהּ.

מִשָּׂא"כ תִּינּוּק הַנִּמְצָא לְעַנְיָן אֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכָף כ' הַה"מ דְּגַם בְּזָה שְׁיִיף אִטּוֹ לְקַח תִּינּוּק מִבֵּית א' וַא"י מְאִיזָה וַיֵּשׁ נ"מ. דְּהָא סְתָמָא אָמַר רַב לְיִוָּחֲסִין לֹא.

מְשַׁמַּע גַּם דְּאִיפָּא רוּב סִיעָה יִשְׂרָאֵל דְּשְׁיִיף שְׁמָא הַוָּשְׁלָה מֵהֶם. וְהִיא נִרְאָה דְּדֻנְקָא בְּזִנּוּת דְּבַעִיר הַחֲשֵׁשׁ אֲזַלָּה לְגַבִּי וְכַרוּב סִיעָה ל"ש הַחֲשֵׁשׁ וּלְכָף גְּזָרוּ בְּרוּב סִיעָה אִטּוֹ עִיר וּבְשַׁנֵּיהֶם מְהַי דְּחִלּוּקִין הֶם.

אֲבָל גַּבִּי תִינּוּק נִמְצָא לֹא שְׁיִיף חִלּוּק וּל"ש אִטּוֹ קְבוּעַ ג"כ רַק דְּלֹא פְּלוּג וְאִיסוּרוֹ בְּלִיּוּחֲסִין בְּרוּב א'. וּלְכָף גַּם רוּב סִיעָה לֹא מְהַי דְּאֵין חִלּוּק בֵּין סִיעָה לְעִיר דְּגַם בַּעִיר לֹא שְׁיִיף חֲשֵׁשׁ קְבוּעַ.

וְשׁוּב כְּמוֹ דְּלֹא פְּלוּג בֵּין רוּב כְּפֹל בֵּין רוּב מְאָה פְּעַמִּים כֵּן ל"פ גַּם שְׁיֵשׁ רוּב סִיעָה. אֲבָל לְהַה"מ גַּם בְּזָה הַחֲשֵׁשׁ אִטּוֹ לְקַח וַיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין רוּב עִיר וְשׁוּב מְהַי ב' רוּבֵי.

וְרִאָיָה לְדַבְּרֵי דְּהָא גַּם בְּנִמְצָא חֲתִיכָה בִּט' חֲנִיּוֹת הִוּוּ בְּעֵי לְחַלְקֵי אִם דְּלְתוֹת מְדִינָה נְעוּלוֹת חֲשִׁיב ב' רוּבֵי. אף לִס"ד ע"כ הַגְּזִירָה אִטּוֹ לְקַח מְקַבּוּעַ אֲבָל בְּתִינּוּק לֹא שְׁכִיחַ כָּלֵל שְׁיִקַּח תִּינּוּק מִבֵּית וְלֹא יִדַּע מְאִיזָה בֵּית וְלִהְיוֹת גּוֹנֵב נִפְשׁ וּמִנ"ל שְׁיִהִיָּה שְׁיִיף גְּזִירָה בְּזָה דְּפָרִיף ר"י עַל דְּאָמַר הַלְכָה כר"י.

וּמְשׁוּם לֹא פְּלוּג ג"כ קָשָׁה. וְאִפְשָׁר דְּהַה"מ ס"ל דְּגְזָרִינָן אִטּוֹ גְּדוּל שִׂיאֵי דְּהוּי קְבוּעַ. עכ"פ הוּי דְּרַבְּנָן וַיֵּשׁ חִלּוּק בֵּין הַג' וְלֹא הִיא לְהַשְׁוּוֹתָם. וּצ"ל לְהַרְמַב"ם דְּהָא דְּאָמַר ש"ס ד"ת אִיסוּפִי מִן תָּר ס' יבֵּא כו' וּמְדַרְבְּנָן.

וְלָמָּה הַוָּצְרָכּוֹ הָא בל"ז אִיסוּר מְסַפֵּק וְכֵן מְשַׁלְטֵי הַדְּמִי כו' וּצ"ל עִיר שְׁכּוֹלָם יִשְׂרָאֵלִים. אוּ דִּישׁ רוּב סִיעָה ג"כ כְּנ"ל.

וְלְכַאוּרָה לָמָּה נִקִּיט הַרְמַב"ם הָאִיסוּפִי שְׁנִמְצָא דְּהָא מְשַׁמַּע דְּמוּזָה לְרִש"י דְּגַם שְׁאִין בּוֹ מְשׁוּם אִיסוּפִי שְׁיִיכִים דִּינִים הַג"ל. וְהִיא אִפְשָׁר דְּלְכַאוּרָה כְּמוֹ דְּהוּחֻזַק ע"פ ע"א ק רַמְב"ם דְּלּוּקִין אַח"כ.

כּוּן נִימָא פֿאַן פֿינן דִּקוּדֶם שְׁגָדֵל דִּיהֵיָה שִׁינְיָה לְדִין לְעֵנְיָן לְהַשְׂיֵאוּ אִשָּׁה הַחֹזֵק בְּיִשְׂרָאֵל פֿינן דֶּרױב יִשְׂרָאֵל לְהַחֲיוֹתוֹ וּלְכָל דְּבָר וְשׁוּב פֿינן שְׁהַחֹזֵק יֵהֵיָה מוֹעִיל גַּם פֿאַשְׁגָדֵל וּבֵא לְיִשָּׁא.

וּמֵאִי מְדַמָּה לְזִנּוּת דְּדִנְיָן מִיָּד רַק אִי מְוֹתֶרֶת לְכַהֲנָה דִּלְשׁ"ד אִין נ"מ שִׁינְיָה מַעֲלָה כּוּ'. וּצ"ל דְּגַם פֿאַן בְּתִינּוּק נִמְצָא אִינוּ מִתְחִיל חֻזְקָה לְעֵנְיָן לְיִשָּׁא פֿלִל.

וּא"כ י"ל דִּנְקָא בְּאַסּוּפִי שְׁכַשְׁנָאָסְף מְשׁוּק אִין אָבִיו כּוּ' נֶאֱמָנִים אִינוּ, מִתְחִיל חֻזְקָה לְהִתֵּר יוֹחֲסִין. מִשָּׂא"כ בְּמִשְׁלֵטִי כּוּ' וּרְעִבּוֹן דָּא"ב מְשׁוּם אָסּוּפִי רַק סְפֵק פֿנ"ל.

י"ל דְּאָבִיו וְאִמּוֹ נֶאֱמָנִים דְּדִנְקָא אָסּוּפִי יֵשׁ רִיעוּתָא מְדַהֲשְׁלִיכּוּ מִשָּׂא"כ בְּהַנְּ"ל דְּאִין רִיעוּתָא י"ל דְּנֶאֱמָנִים בְּכָל סְפֵק. וּא"כ פֿינן דֶּרױב יִשְׂרָאֵל הֵיָה בְּחֻזְקַת שְׁיָבוֹאוּ אָבִיו כּוּ' וְיֵהֵיָה מְוֹתֵר לְיִשָּׁא.

וְשׁוּב גַּם שְׁלֵא בָּאוּ הֵיָה הַחֹזֵק כּוּ'. דְּמַחְמַת רױב חֲשִׁיב ג"כ חֻזְקַת, אַף דְּאִתְּרַע לְהַפּוֹסְקִים בְּגִבְיַת לְהַתִּיר פֿנ"ל.

אַף י"ל גַּם לְהִפְיָה דְּנִקְיֵט רְבוּתָא אָסּוּפִי דְּבִלָּא"ה יֵשׁ רִיעוּתָא שְׁלֵא בָּאוּ אָבִיו כּוּ' עַד שְׁגָדֵל מִשָּׂא"כ אָסּוּפִי דְּאִין נֶאֱמָנִים. אָמְנָם עֵינְיָר דְּגַם מְשֻׁלְטִי הַדְּמִי כּוּ' רַק סְפֵק פֿנ"ל ג"כ אִין אָבִיו וְאִמּוֹ נֶאֱמָנִי פֿאַשְׁנָאָסְף דְּג"כ שִׁינְיָה יֵצֵא קוֹל כּוּ' וְזֵהוּ פֿנִינַת הַרְמַב"ם הָאָסּוּפִי שְׁנִמְצָא כּוּ' הֵיָינוּ פֿאַשְׁפֶּבֶר נֶאֱסָף מְשׁוּקִי דָּא' נִקְרָא אָסּוּפִי הֵיָה סְפֵק בְּכָל הֵיָה וְאִין אָבִיו וְאִמּוֹ נֶאֱמָנִים גַּם בְּרױב יִשְׂרָאֵל.

וְקוּדֶם שְׁנֶאֱסָף גַּם בְּזָה אָבִיו וְאִמּוֹ נֶאֱמָנִים אַף רױב כּוֹתִים דְּלִבְרַר ע"א נֶאֱמָן. אַף חֻזִּינוּ לְיוֹחֲסִין לֹא מְהַנִּי גַּם ע"א.

מ"מ בְּמִוִּשְׁלָה דְּבִל"ז סְפֵק י"ל דְּנֶאֱמָנִים פֿל שְׁלֵא נֶאֱסָף. וְלִכְאוּרָה מוּכַח דָּאִם הֵיָה הַדִּין חֲלוּק בְּמִוִּשְׁלָה הוּל"ל י"א יוֹחֲסִין גַּם נִמְצָא חֻזִּינוּ מִוִּשְׁלָה וְע"כ דְּבִכְלָל אָסּוּפִי הוּא.

אַף לְרִשׁ"י ע"כ חֲלוּק אַף בְּמִשְׁלֵטִי כּוּ' דְּלִית בֵּיהּ מְשׁוּם אָסּוּפִי וּי"ל דְּהָךְ דְּאָסּוּר בְּכָל הַנְּשִׂים לֹא חֲשִׁיב. גַּם הֵיָה אֶפְשָׁר דְּנִיהוּ דְּמִשְׁלֵטִי כּוּ' ל"ב מְשׁוּם אָסּוּפִי הֵיָינוּ בְּכוּלָן יִשְׂרָאֵל אָבֵל פֿאַשְׁנָפְרִים ג"כ שׁוּב מַה"ט אַף דְּמִשְׁלֵטִי כּוּ' הִי' לְהֵם לְחֹשׁ שְׁיִקְחֻנוּ כּוֹתִי וְגַם יֵהִי אָסּוּר בְּכָל הַנְּשִׂים וְיֵשׁ בּוֹ דִּין אָסּוּפִי.

וְשִׁפִּיר נִכְלָל בְּאַסּוּפִי וְכֵן לְרַמְב"ם קוֹרָא אָסּוּפִי גַּם בְּהַנְּ"ל: גִּט מְסַפֵּק דָּאִם קְדֻשָּׁה אַחַר גַּם מִב' צְרִיכָה גִט. וּבְתִינּוּקַת מִוִּשְׁלָכַת ג"כ פֿאַשְׁנָתְקַדְשָׁה צְרִיכָה גִט מְסַפֵּק.

אָבֵל אִם קְדֻשָּׁה אַחַר א"צ גִּט מִב' מִמ"נ אִי יִשְׂרָאֵלִית הִיא א"א וְאִי נְכָרִית לִת"ק. רַק אִם נִתְגַּיְרָה וְקְדֻשָּׁה ב' צְרִיכָה גִט גַּם מִשְׁנֵי פֿנ"ל: לְכְאוּרָה בְּרױב יִשְׂרָאֵל כּוּ' פֿינן דְּבִכְלָל הֵיָה אָסּוּר בְּכָל הַנְּשִׂים הֵן יִשְׂרָאֵלִית הֵן נ' הֵן מְמִזְרִי' וְגִיּוֹרַת מְסַפֵּק א"כ פֿינן דְּבַחְצֵי עֶבֶד כּוּ' תִּיקְנוּ לְכוּף שְׁיַעֲבוֹר עַל עֲשֵׂה כְּדִי לְקַנִּים פ"ו.

מִכ"ש בְּרױב יִשְׂרָאֵל דְּמַה"ת מְוֹתֵר שְׁלֵא הִי' לְחַכְמִים לְתַקֵּן לְבַטֵּל פ"ו וְשִׁיֵּאֶסֶר בְּכוּלָן פֿנ"ל. וּצ"ל מַעֲלָה בְּיוֹחֲסִין גַּם בְּזָה דְּמ"מ שְׁמָא נְכָרִי.

אף לרמב"ם דבלא"ה אסור משום אסופי רק גיורת היא מותר לא היא שייך מעלה דגרים לאו קהל ולא היא לתמן ברוב ישראל לאסרו בגיורת. וצ"ל דתקנה אחת הנה וכיון דהיא מותר מה"ת גם בישראלית תיקנו באסופי בכולן ישראל לאסור חוץ גיורת ובס' נכרי הכל.

או משום משלטי כו'. ועיקר נראה משום דאפשר לו להתגייר ויהי' מותר ויכול לקיים ומחוייב להתגייר כדי שיקיים פ"ו וא"ל פדאמר פקא א"נ שלא יאמרו בשביל מעותיו נתגייר ע"ש.

דאין לחוש פאן פיון דבאמת מחוייב להתגייר פנ"ל ועוד אם גם פשנתגייר יהיה אסור בכל הנשים א"כ יבטל מפ"ו ולא יוכל לתמן וע"ז לא תיקנו כו' גם דלכאורה ל"ח גירות זה קבלת מצוות פיון דחייב מה"ת שכל המצוות גם קודם ברוב ישראל דמ"מ מה שמקבל עליו גם אם הוא כותי חשיב שפיר גירות.

ועוד דהא אמר מי לא טבל לקריו כו' לנדחה דגם שלא נתפנון לגירות בזה רק להתנהג בד"ת מהני ליחשב גירות וע"כ דלא דמי לעודר כו' וסבר דשלו כו'. פיון דמתפנון לד"ת ישראל.

פן פאן פנ"ל. וממילא אף שנודע אח"כ שהיא נכרי א"צ גירות חדש דלא חשיב בטעות דגם אי ידע הוי ניחא ליה פדאמר במחילה משום דליקו בהמנותא פן בגרות דזכות הוא לו דגם לר"מ הא לא טעים איסורא פמו בגר קטן פנ"ל: גט מספק.

פ' ט"ו מהלכות א"ב עיינתי בלשון הה"מ משמע דאינו משום גזירה אטו לקח או בבית רק דהוי קבוע ממש ולקח כל ה' ג' שנים בין רוב ישראל או מחצה כו'. ונראה דס"ל דניהו דבקטנות להחיותו או להאכילו נבילות חשיב שפיר לגבי דיון והב"ד נמצא פמו בט' חגיות דהספק נולד בפירוש.

אבל לענין קדושין שהוא גדול ועדיין הספק עליו ועמה יש לו אינה מקום קביעות והוי פהו דנזיר בשליח כו' בשוקא אשכח כו' הדר לגיחותא. וחשיב קבוע ע"ש בתוס' ולקח בזה שהוא קבוע והס' אם הוא בין קבועים ישראל או בין קבועים כותים וכמו אם שכח על חנות א' אם הוא מהמוכרים פשרות או נבילה דנראה דקבוע דאורייתא הוי פיון שיש קבועים פן וכו'.

ולע"ד תליא הא דסוף פ"ק דיבמות דאמר ר"א כותי שקידש חוששין כו' מי' שבטים. ופרי' מרובא פריש ומשני באתרי דקביעו דכ' וינחם כו' ופירש"י ז"ל משום דקבוע פמחצה ע"ש.

והיא ממש כנ"ד. ואולם תוספות חולקים על רש"י דבאזיל לגבה ע"ש.

ולע"ד חזא כמ"ש בנזיר דהדר לקביעות ועדיין ספק. ועוד דבקדושין דכ' פי יקח ולא תלקח ובדידה תליא והיא מבטלת דעתה כמ"ש הר"ן נדרים דל"ח ד"א מקנה ע"ש.

א"כ חשיב בקדושין תמיד פמו אולה היא לגבי'. וכ"ש פנשוואין דנפקא לן מבית אישה שונכס לרשותו.

וכ"ש אם החופה והקידושין ביחד שִׁמְכַנְיָסָה לרשותו דחשיב אַזְלָא לגביה דהוי קבוע וְהוּי סָפֵק אִם הוּא מְקַבְּעֵי יִשְׂרָאֵל. וְאֶפְשָׁר לֹא כ' תוּס' רַק עַל קְדוּשֵׁי לַחֹד.

כִּינּוּן דְעַלְשֵׁי בְשׁוּק וּפְיִרְשׁ הָוֵי מְקַדֵּשׁ בְּלֹא עֵדִים וְגַם דְהֵדֵר לְגִיחוּתָא לֹא הָוֵי קְדוּשֵׁי. אוּלָם רַש"י ס"ל כִּינּוּן דְמֵיד חָשִׁיב קְבֻעַ מִשׁוּם הֵדֵר הָוֵי בְעֵדִים כְּנ"ל.

עכ"פ א"ש פֶּאן דס"ל לְרַמְבַּ"ם וְהוּא מְפָרֵשׁ הַגְּ"ל וְשָׁפִיר פֶּל ג' שְׁוִין דצ"ג מְסַפֵּק כְּנ"ל. וְיִתְיַשֵּׁב בְּזֵה קְנֻשָׁתָא תוּס' דְפְרִיף ר"י וְלִיּוּחָסִין לֹא בְעֵי ב' רַבֵּי וְהָא כו' וְאָמַר רַב ל"ש כו' לִיּוּחָסִין לֹא מַה פְּרִיף הָא אֵיפֹא חֲזַקת הָיִתֵר מִשָּׂא"כ ס' נְכָרֵי כו'.

ומ"ש תוּס' הָוֵי מְצִי לְשִׁנּוּל' כו' תְּמוּדָה הָא מְהֵד ק' אָמַר לר' חֲנַן כו' מֵאֵן דְמִתְגִי הָא כו' ע"ז: וְלֵהַגְּ"ל א"ש דְכִינּוּן דְבִקְטָנוֹת שְׁנִמְצָא הָוֵי פְיִרְשׁ וְהוּחָזַק יִשְׂרָאֵל לְהַחְיּוֹתוֹ וְכַה"ג דְמִרְבָּא פְרִישׁ א"כ כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה גְדוּל וְדָנִין לְעִנּוּן קְדוּשֵׁי דִיחָשִׁיב סָפֵק שְׁקוּל מִשׁוּם קְבֻעַ וְהָא הוּחָזַק בְּיִשְׂרָאֵל קְנֻדָם הַסָּפֵק וְחָשִׁיב חֲזַקָה גְמוּרָה כְּמ"ש רַמְבַּ"ם בְּחֻלָּב ע"פ ע"א דְלוֹקִין אִת"כ וְכֵאֵן הוּחָזַק אִז פְּדִין לְגַמְרֵי גַם לְעִנּוּן יוּחָסִין כִּינּוּן דְהֵי שִׁיף מִרְבָּא פְרִישׁ א"כ בְּגְדוּל שְׁנִמְצָא קְבֻעַ יֵשׁ כְּפֶאן חֲזַקת יִשְׂרָאֵל וְכֵן לְהִפּוּף בְּר"ן.

וא"כ יֵשׁ רֹב סִיעָה ג"כ אֵיפֹא רֹב וְחֲזַקָה וּמ"מ לֹא מְהֵי לְרַב דְסִתְמָא אָמַר וּמוֹכַח דְגָזַר רֹב סִיעָה כְּנ"ל: וְא"ל א"כ יִשְׂאָר ק' הַש"ס רֹצֵחַ דְלָמָא טְרִיפָה וְגַם דְאֲזַלִּין בְּתֵר רַבֵּא מ"מ אִם יֵשׁ בְּעִיר ב"א טְרִיפּוֹת שְׁדָרִים נְחָשֵׁב קְבֻעַ שְׁמָא הַנְּהַרְג מִהַקְבֻעִים טְרִיפּוֹת ז"א דְנִהַרְג הָוֵי פְיִרְשׁ דְלֹא הֵדֵר לְקַבִּיעוּתָא.

מ"מ י"ל דְנִקָא בְשׁוּק אֲבָל אִם הֵרְגוּ בְבֵיתוֹ וְיֵשׁ קְבֻעִים כְּנ"ל. אֶפְשָׁר לֹא חָשִׁיב פְיִרְשׁ כִּינּוּן שְׁחֵחִיב בְשַׁעַת הַרִיגָתוֹ הָוֵי פְלַקְח.

וְהִי מִיּוֹשֵׁב בְּזֵה הַמְשָׁנָה סוּף פ"ק דְמִכּוֹת דְאָמַר ר"ע כו' אֵי טְרִיפָה הֵרַג כו' דְתְמָהוּ תוּס' הָא קו"ל בְּתֵר רַבֵּא ע"ש וְהוּא תִימָה רַבָּא ע"ש. וְלִמ"ש י"ל כְּנ"ל דְהֵי בּוֹדְקִין הָעֵדִים שְׁמָא הֵרְגוּ בְבֵית הַנְּרָצָח וְיֵשׁ קְבֻעִים ב"א טְרִיפּוֹת וְהוּי כְּמַחְצָה וְלֹא קִשָּׁה מְקָרָא דל"א.

דִּי"ל בְשׁוּק אוּ שְׁאִין קְבֻעִים וְדֵאֵי טְרִיפּוֹת דְלֹא חָשִׁיב קְבֻעַ דְעַל כָּל א' אֲזַלִּין בְּתֵר רַבֵּא שְׁאִינוּ טְרִיפָה וְאִין כְּפֶאן קְבֻעַ כְּלָל מִשָּׂא"כ בְּיֵשׁ וְדֵאִים כְּנ"ל. וְשָׁפִיר הָיּוּ חוֹקְרִין הָעֵדִים כְּנ"ל.

וְכִשְׁאָמְרוּ א"י בְטֵל כְּנ"ל. וְרַבֵּן ס"ל דְאִין לְחַקּוֹר כו' כִּינּוּן דְקְבֻעַ חִידוּשׁ וְכָל שְׁלֹא נוֹדַע נ א"צ לְחֻשׁ כְּמ"ש בַּש"ע ס' ק"ו בִּי"ד גַּם עַל לְמַפְרַע מַה"ט כְּנ"ל:.

מס' רַמְבַּ"ם וְטוֹר כ' מִי שְׁהֵרְגוּ אִינוּ נִהַרְג ע"ש. מְשַׁמַּע דָּאִם הוּא הֵרַג נִהַרְג.

וְקִשָּׁה דְהָוֵי עֵדוֹת שְׁאֵי אִתָּהּ יְכוּל לְהַזְנוּמוֹ בְּמַחְצָה אוּ רֹב כּוֹתִים. דְלֹא יִהַרְגוּ שְׁמָא נְכָרֵי.

וְכִינּוּן דְמַחְצָה שְׁמָא יִשְׂרָאֵל הוּא וּבְעֵי עֵדוֹת גְמוּר. וּבְנַפְשׁוֹת לְכ"ע בְּעֵי עֵדוֹת שְׁאִתָּהּ יְכוּל לְהַזְנוּמוֹ וְצ"ל בְּהֵרַג בְּפִנֵי ב"ד דְלֹא בְעֵי יְכוּל לְהַזְנוּמוֹ.

אוּ מִשׁוּם אִם יִתְבָּרַר דְיִשְׂרָאֵל הוּא יִהְיוּ חֲטִיבִין מִיָּתָה לְמַפְרַע כִּינּוּן דֵּא"צ הַתְרָאָה. כְּמ"ש תוּס' סְנֵהֲדָרִין פ"ב גְבִי ב' מִיתוֹת ע"ש.

וכן צ"ל על קושיות העולם. פלגא משלם הא קי"ל פלגא נזקא קנס וכע"ז עדים נאי אפה
זכול להזימו שפמא כותי ויהיו פטורים.

וצ"ל פנ"ל: מ"ש ח"מ ס"ק ל"א בשם ראב"ד כ' סתמא ובאמת לא קאי רק על רוב
פותים. אף למ"ש דהוי קבוע אפשר דבכולן פן: מ"ש טור ובש"ע דבנזקין צריף לשלם
נ"ש ברוב פותים דל"ש בכותי אין הולכין כו' פיון דרוב דחייב.

מ"מ נראה אם נתגזיר קודם שגבו ממנו שוב אין הולכין בממון אחר הרוב ושפמא ישפאל
הי גם קודם פיון דעכשיו ודאי ממון ישפאל: קשה שלא הונזפר בש"ע אם מהול דאין בו
משום אסופי שגם ס' נכרי אינו נכשר ואם נאמר דלמ"ד סי' ל"ד לא מהני דז"א דעם
פריעה נראה דהוי סימן מובהק אות הוא כו' פחותם בת"ח דערבי מהול לא שכיח פלל.

ובאינו מהול להחשב סימן ודאי נכרי נראה דאינו סימן גם שפראה גדול ודאי אחר ח'
וגם אין ס' שפונח מקודם ח"מ"מ ס' הוי שפמא בזנות ולא מהל דיש משום אסופי מה"ט
דמחמת בושא וכה"ג או דלמא איתנס דמניעת מעשה ל"ח סימן פנ"ל: מפקחין הגל כו'.

ב"ש ס"ק נ"ה החלוק לרמב"ם פירשו פולם ובשעה דניידו פי' א' ונפל עליו אין מפקחין
אבל נשאר כו' ופירש א' ממקום הקביעות אין הולכין בפ"נ אחר הרוב ותמוה מאוד ע"ש
ביומא מ"ט לזה ואם אינו רוב גמור מה שיניף לא הלכו בפ"נ ע"ש.

ולע"ד חנני ה' ית' דהא חזינו לחיוב מיתה הולכין אחר הרוב בד"נ אף רוב דליתא קמן
כמפורש סנהדרין ול"א אין הולכין בפ"נ אחר הרוב. ונראה דתוס' כ' מקרא דוחי בהם
שלא יבא בשום ענין כו' ע"ש דאף מעוט הצלת נפש דוחה פל איסור מ"מ דוקא ברוב
אי מת פבר וכדומה דהרוב מורה שלא יהיה הצלה בעשיות האסור והמעוט שיהיה הצלה
אמרינו דהמעוט שפמא יציל נפש דוחה האיסור ג"כ.

אבל כשהרוב הוא שחייב מיתה אף דיש מעוט דפטור מ"מ הא הרוב מורה שאם נציל
אותו ההצלה הוא אותו שאין להצילו ונדברא ובערת. שפיר בזה הרוב עדיף מהמעוט
דחייב ככל רוב דעדיף מהמעוט פיון דהרוב מורה שאם נציל יהי הצלה שלא פדין.

משא"כ בהנ"ל דאין הרוב דאם נצילו יהיה שלא פדין רק שלא יציל ופיר המיעוט
להציל מי שפודאי חייב להצילו דוחה האיסור פנ"ל: וא"כ פאן בהרוב פותים ג"כ בלא
החזוק מהני הרוב דמור' שאם נציל הוא מי שאין הצלתו דוחה שום איסור פנ"ל ולכך
בפירשו פולם ונפל על א' אין מפקחין פנ"ל, אבל בנשאר הקביעות במקומו ופי' א' למקום
א' ונפל עליו ג' שפיר מפקחין דהא באדם שהלף ממקום קביעותו למקום א' אמרי' אף
שהלף מ"מ הדר לנחותי' חשיב גם אז קבוע.

וא"כ זה שהלף הוי עדיין קבוע רק אם לא יצילו א"כ לא יהיה הדר לנחותי' ובחזקת
נכרי הוא דפירש ומרובא ונהוי ס"ד דא"צ לפקח פנ"ל. וע"ז אמרינו שפיר דלא הלכו
בפ"נ אחר הרוב דבזה אם יצילו שוב יהיה שיניף הדר לנחותיה ויחשב קבוע א"כ אם
יציל תהיה ההצלה למי שהוא ספק שקול דחייב להצילו ושוב המיעוט דוחה ג"כ ושפיר
לא הלכו.

ומינשׁב בעזה"י. ונהגם דלשון הדר לניחותיה לא שיניף רק על ביתו שְׁדָר וְשׁוֹק פנ"ל
בְּנִזֵיר ע"ש.

מ"מ ודאי אותן העשׂרה אם נכנס כל א' לחדר א' ועדיין כל העשׂרה בי' חדרים ביחד
ודאי דחשיב קבוע עדיין אף דמפונזין לגבי מי שצריף ל על א' מהעשׂרה. א"כ זה שראו
שפירש מהעשׂרה ונפל הגל ומנוח תחת הגל ומצטרף אל הט' העומדים במקומם דעכ"פ
מן י' אלו יש בתוכם קבוע פנ"ל והוי מחצה על מחצה דחיוב להצילו רק אם לא יצילו
וכשמת הוא בחוקת פותי דאין פאן קבוע פלל דלא שיניף צירוף ודנין רק עליו.

מ"מ מצד פקוח נפש אין הולכין אחר הרוב דאם יצילו מצטרף שפיר והוי קבועה א"כ
אין הרוב שאם יציל מי שאין להצילו רק אדרבא מחויב פנ"ל: הלכות פתובות סימן סו
ס"א אסור להתניח עם הפלה קודם שיכתוב לה פתובה [ויש מקילין ומתירין להתניח
בלא פתובה ובלבד שלא יבעול] והבעל נותן שכר הסופר ואפ"ל אם ירצה ליחד לה
פתובה במעות או בשאר מטלטלין אין שומעין לו אלא צריף שיכתוב לה שטר על עצמו
בדמי הפתובה ויהיו כל נכסיו משועבדים לה או שיעידו עליו עדים ויקנו מיזדו שהוא
חייב לה מנה או ר'.

[וי"א דאין לסמוך אעדים רק בשעת הדחק]. (א) אסור כו'.

מל' הח"מ וב"ש משמע שפירשים להתניח לעשות החופה שהוא יחוד לדעת המחבר
סי' נ"ה וכ"כ הב"ח להדיא בפ"י דברי הטור. וחולק עליו מלשון הרמב"ם צריף כו' שלא
יבוא לידי אסור לבעול בלא פתובה אבל אינו אסור ממש ע"ש.

אמנם בש"ע לע"ד אין הפ"י כן דזה כבר כ' המחבר סי' נ"ה סעיף ג' וצריף לכתוב הפתובה
קודם פניסה לחופה ואח"כ מותר באשתו כלשון הרמב"ם דשם מייירי מדין חופה דצריף
שתה"ל ראוייה לביאה להרמב"ם דבגדה גם דיעבד לא מהני וכשאינה ראוייה מדרבנן אסור
לכתחלה כמ"ש הה"מ פ"י דאישות.

ולא מייירי מצד אסור יחוד. דגם אם הנה מותר ביחוד צריף שתהנה יחוד הראוייה לביאה
ע"ש.

וכן הרמ"א סי' ס"א חזר וכתבו וצריכין כו' הפתובה פדי כו' ראוייה לביאה וכ' למ"ד
חופת גדה הוי חופה אף דאינה ראוייה לביאה ה"ה אם לא פתב פתובה. ומשמע מדבריו
דלהרמב"ם אף דיעבד לא מהני החופה קודם שיכתוב הפתובה והב"ש ס"ק ג' שם כ'
דגם להרמב"ם דיעבד מהני כהה"מ.

וילשון רמ"א לא משמע כן. רק הב"ש כ' לדינא ע"ש.

אבל עכ"פ למה חזרו וכתבו בעלי הש"ע פאן. רק משמע דכאן לא מייירי מדיני החופה
רק על אסור היחוד גופ'.

היינו אף אם עבר ועשה החופה בלי פתובה דהמחבר סבר כהה"מ דמנהג מ"מ אסור
אח"כ ג"כ להתניח עמה. וכן להפוסקים דחופה לאו היינו יחוד ועשה החופה אסור אח"כ
להתניח וכו'.

והטור פתב סתם לפי שפוסק סי' ס"א פהרא"ש דחנפת גדה מהני וְלא בעי ראוייה כו' לכה כ' פאן סתם אסור להתניח כו' הן יחוד הראשון שהיא חנופה אף דמהני מ"מ אסור מצד אסור יחוד.

והו אם עבר אסור אח"כ פ' יחוד. וכן המחבר פתב לב' הדיעות שהביא סי' ס"א. ואף דלכאורה מוכח מהה"מ דלחמ"מ מותר ביחוד בלא חנופה. דהא כ' הטעם שצריך הפתחה קודם חנופה כדי שתהיה ראוייה לביאה אף מדרבנן.

והא בל"ז אסור חנופה משום היחוד לחמ"מ וע"כ דאין אסור יחוד מצד עצמו וכן מלשון הרמב"ם עצמו שכ' צריך לכתוב הפתחה קודם חנופה וְלא כ' אסור חנופה ומשמע רק כדי שתהיה חנופה ראוייה לביאה גם מדרבנן כמ"ש הה"מ: אָמַנְם נראָה די"ל דהא הה"מ הביא ראיה שמנהגם היה לכתוב הפתחה קודם חנופה מדשורי ר"א למבעל וְלא שאל אם נכתבה הפתחה.

רק הם אמרו לו וְהא לא איכתבא כו'. מוכח שפסוק שנדאי איכתבא קודם חנופה.

רק שנזדמן שלא נכתבה ע"ש. וא"כ י"ל דראיה זו לכ"ע.

רק לחמ"מ דבעינן חנופה הראוייה לביאה. א"כ אין הוכחה משם דיחוד אסור בלא חנופה די"ל מה שהיא המנהג לכתוב חנופה קודם חנופה הוא רק כדי שתהיה חנופה הראוייה לביאה.

אבל יחוד י"ל דמותר כמ"ש הר"ן. אבל להחולקים על הרמב"ם דלא בעי גם לכתחלה יחוד הראוייה לביאה.

א"כ ע"כ אין הטעם פנ"ל. ושוב למה באמת היה מנהגם לכתוב קודם חנופה מוכח מזה משום דיחוד אסור בלא חנופה.

וא"כ שפיר כ' הש"ע סתם אסור להתניח עם הפלה. דיחוד הראשון שהיא חנופה ממ"ב אסור או דמוכח דצריך חנופה ראוייה לביאה או דאסור היחוד מצד עצמו פנ"ל.

ומ"מ פסק סתם להחמיר לכתחלה כב' החומרות דצריך חנופה ראוייה ולכתוב הפתחה קודם. ואף אי חנופה לאו היינו יחוד דשוב מוכח דצריך ראוייה מדרבנן ממנהג הג"ל.

וגם פי' דאסור היחוד כדמוכח להפוסקים דלא פהרמב"ם דלא בעי ראוייה דשוב מוכח דיחוד אסור. ואסור אף שפיר היה חנופה פנ"ל: וְהא דפשיט להה"מ דבלא חנופה מהני חנופה בדיעבד.

דלכאורה מה חילוק בין אינה ראוייה לביאה מזהותה או מדרבנן וכינון דלחמ"מ בגדה לא מהני י"ל גם באינה ראוייה מדרבנן מ"מ אינה ראוייה. ומדברי רמ"א לעיל סי' ס"א משמע באמת פן שכ' דלמאן דאמר חנופה גדה קונה הוא הדין אם לא כתב לה חנופה משמע דלחמ"מ לא קני.

והב"ש ס"ק ג' כ' דל"ד לחנופה נד כמ"ש הר"ן ריש פתובות ע"ש. ולע"ד לא דמי פלל דהר"ן פ' שם דלא בעי פלל חנופה ראויים לביאה רק חנופה גדה לא מהני משום אסור

יחוד דאסור להתניח וע"ז מחלק שם דבלא פתובה אף שהביאה אסורה מ"מ יחוד מותר וממילא מהני החנפה, ע"ש.

אבל לרמב"ם דלא קני חנפת נדה משום, דבעי ראויה לביאה גם בלא פתובה י"ל דלא מהני. דלא שינוי כל החילוקים שכ' הר"ן על היתר היחוד דמכל מקום הביאה אסורה בלא פתובה וקני אינו ראויה פנ"ל: אף לכאורה מהא דר"א שרי למבעל בתחלה בשבת כו' והא לא איפתבא כו'.

והא החנפה נדאי אסורה בשבת פמבואר בירושלמי וש"ע (סי' ס"ד ס"ה) דהני קונה קנין כו' וע"כ הנה החנפה קודם השבת ולא נכתבה הפתובה וניהו די"ל שפעשו שלא כדין ואח"כ שאלו לר' אמי אם לבעול בשבת.

מ"מ עכ"פ מוכח דדיעבד מהני החנפה דאי לאו הכי לא קנתה החנפה בעדיין אסור הביאה משום קנין דנעשית נשואה בשבת פנ"ל. אף אין ראיה דהא גם על הר"ן קשה למה הוצרכו להוכיח דנדאי מסתמא הנה החנפה ברביעי כדין ומוכח דחנפה שהיא יחוד מותר ולמה לא הוכיח דהא עכ"פ ע"כ הנה החנפה קודם שבת ומוכח דמותר בלא פתובה.

וע"כ דאינו הוכחה די"ל כמ"ש הר"ן אח"כ די"ל שהיא פנאי להתפיס מטלטלין ולא לכתוב ע"ש. פן י"ל דהיא פנאי לעשות החנפה ושאלו והא לא איפתוב כו' וצוה להתפיס מטלטלין ולעשות החנפה ולכך דייק רק דמסתמא נשאת בד' פנ"ל.

וא"כ אין ראיה דקני דיעבד די"ל דהוא התפסה קודם החנפה פנ"ל. ופ"א מהלכות נערה פתב הרמב"ם דאונס אינו נושא שני דכתיב ולו תהיה לאשה ראויה לקנימה וקשאינה ראויה מדרבנן מיקרי מן התורה אין ראויה.

וכן בש"ס סוטה כ"ד חלוצה לכהן ונתניה לישראל גמעטו מתחת] אישף שאינה ראויה וכן ש"ם מעוברת ומיניקה דלר"מ מיקרי אינה ראויה ולרבנן רק משום דיכול להפרישה ולהחזירה אחר זמן.

וא"כ לענין חנפה דגרע דנדה שמונתרת אחר זמן ואעפ"כ פנין שאינה ראויה בשעת חנפה לא קנה וא"כ גם בשאר איסור דרבנן לא מיקרי ראויה. אף להרמב"ם טעמא בקל הני משום שאינו מנוקה מעון שבא עלי' באסור פמבואר הלכות סוטה לפי' המשנה דלא פריש"י ואין ראיה שלא יהי' נקרא ראויה באיסור דרבנן.

וגם מאונס אין ראיה כ"כ דהטעם בשני' שהעמידו חכמים דברייהם בשב ואל תעשה משום דאינו עקירת דבר מן התורה דתהי' לאשה רק הראויה לו ושפיר לא התירו. אבל אין הוכחה שיהי' חשוב אינה ראויה באיסור דרבנן.

עיינן בבא קמא פ"ק מרובה ע"א ויומא ריש פ"ק יום הכפורים. גם להיפוף אין ראיה משם דמ"מ חובת ביאה ליכא פנין דלא חזיא מדרבנן.

ומהא דמעוברת ומניקה דתני אם פנס לכאורה עכ"פ דמהני הנשואין. דז"א דשם בבעל מיירי דבעי שתקדים שכיבת בעל.

וביאה לכ"ע גומר אף באיסור כדאמר ביבמות נ"ט. אף בלא פתובה הדבר פשוט כהה"מ דקני דיעבד פנין דסגי בהתפסת מטלטלין למסקנא או קנין א"כ שפיר מיקרי חנפה הראויה

לביאה דבדו לכתוב פתובה או להתפיש לה מטלטלין או לקנות לה בקנין ומיקרי חזיא
פיון שפידו לא מיקרי מחוסר מעשה.

אך א"כ נדה שספרה ולא טבלה דבידה לטבול יקנה דיעבד. וי"ל באמת פן ולכה פתב
הרמב"ם ה"ו ולא תנשא נדה עד שתטהר כו' ותמוה שפתב מקודם דלא קני כלל ע"ש
בהה"מ.

ולמ"ש י"ל עד שתטהר לטבול דבזה מהני דיעבד דבידה ומיקרי ראיה רק היחוד אסור
לכתחלה לכה לא תנשא פנ"ל ונפיר קני דיעבד פנ"ל. משא"כ לעיל מיירי קודם ז"נ.

ובגוף דברי הרמב"ם ז"ל דחופת נדה לא קני שתמהו הרבה הר"ן ז"ל וש"פ דהא קי"ל
יש חופה לפסולות ואף שהרמב"ם ז"ל מפרשו בחופה בלא קדושין בהלכות תרומות
והוא פסק דחופה אינו קונה ע"ש בלח"מ.

אך מ"מ תמוה מהא דיבמות נ"ח דאמר ר' ששת אנהירינה לעינין מהא דשלא שטיתי
ארוסה כו' וינסה לחופה כו' ע"ש דמוכח עכ"פ דכיון דיש חופה לפסולות גומרת ג"כ
ונעשית נשואה אף דלא חזיא לביאה.

ובזה הי' אפשר לומר אי הרמב"ם יליף לה מבעני דר' אשי פתובות נ"ו פירסה נדה כו'
אי חופה דחזיא לביאה דוקא כו' א"כ אף אי ר' ששת סבר דלא בעי ראיה לביאה ואי
יש חופה לפסולות גומר ג"כ.

מ"מ קי"ל כר' אשי דבעי חזיא לביאה דוקא וע"כ ר"א מפרש מלתא דרב דיש חופה
לפסולות לענגן אסור תרומה לחוד ולכה פ' הרמב"ם ז"ל באמת לענגן תרומה דחופה
פוסלת ואף שפ' דלא כר"ה.

ופ' שפיר דבעי חזיא לביאה. וברייטא דר"ש למסקנא נדחה בל"ז ומוקי ע"י גלגול ע"ש.
אך אי מבעני הנ"ל הי' לו לרמב"ם לפסוק דספיקא הוי אי חופת נדה קני. דהא לא
איפשיטא.

ובש"ס נדרים פ"ט ע"ב האי דאמר תיתסרי הנאת' דעלמא עלי אי נסיבתא איתתא עד
דלא תנינא כו' שבש"י ר' אחא כו' ואנסבי' כו' ושרקני' טינא כו' כדי שיחול הנדר ויהי'
אפשר להתירו ע"ש.

ואיך אנסבי' הא הוי חופה שאינה ראיה לביאה דנאסר בשעת חופה בכל הנאות. ועדיין
לא נסיב ולא חל הנדר.

אך לא קשה דא"כ א"א לו לישא כלל וע"כ פי' שישא דרה נשואין אף שאינו מועיל
וכמ"ש הראשונים [פ"ד] בגיטין גבי ע"מ שתנשאי לפלוגי דהפני' דרה נשואין פיון שא"א
בענגן אחר. ועוד דהפני' נסבינא קדושין לחוד פנ"ל.

גם קשה למה נקיט הרמב"ם נדה הוי ליה למימר סתם גם חייבי לאוין ועשה שאין חופה
גומר בהם: והי' נראה לע"ד די"ל טעם אחר. דהא חופה הוי קנין לענגן שתיעשה נשואה
מן התורה כדאמר בש"ס פתובות מ"ח חופה בהדיא פתיבא מאורסה ולא נשואה כו'
ובש"ס יבמות נ"ט בעי כ"ג שקודש קטנה ובגרה תחתיה כ' אשה בבתוליה' קח אי קיחה

דקדושין בעינן או קיחה דנשואין וק"ל דאסור דקיחה מיקרי קיחה דנשואין ג"כ פנ"ל: והנה ממילא בחיבי פרייתות דאמרה תורה לא יקח כו' ונכלל קיחה דנשואין ג"כ כמו שאין קדושין תופסין בדאי דאין קנני דחופה ג"כ.

אד זה אין צורך דמה קנני חופה שינה בהם פינו שאין קדושין תופסין פנ"ל אמנם לר"ע דאין קדושין תופסין בחיבי לאוין נראה לע"ד דאם נעשה חיבי לאוין אחר קדושין קודם החופה פגון פצוע דכה או כ"ג שקידש ובגרה תחתיו דאין החופה שאח"כ גומר כלל פינו דלא יקח פי' גם קיחה דנשואין והפני' לר"ע שאינו מועיל הקיחה.

וממילא פינו דבשעת נשואין חיבי לאוין היא אין קיחה דנשואין תופסין בה דאף שהקדושין שהי' מקודם לא פקעי אבל קנני זה שמתעשה נשואה אין תופסין פנ"ל: וא"כ הא נדה כשאר חיבי פרייתות היא דמקראוי שאין קדושין תופסין בה רק אמר בש"ס יבמות מ"ט וקדושין ס"ח ע"א דילפינן דכתיב תהי' בנדתה אפי' בשעה נדתה תהי' בה הוי'.

וא"כ מזה אינו מוכח רק דתפסי בה קדושין אבל לענין קיחה דנשואין י"ל שפיר שאין נשואין תופסין בה דהוקשה לשאר עריות דכתיב בהו לא יקח דגם קיחה דנשואין בכלל דהא בנדרים ס"ב ע"ב דנערה מאנרסה אביה ובעלה כו' מקרא דאם היו תהי' לאיש כו' מסיק אב"א הוי' קדושין משמע ומה שהקשה הר"ן שם דמשמע ביבמות דהני' גם נשואין משמע.

הינינו לר"מ אבל לר"י ור' שמעון אדברה מבואר שם סי' ע"א דאשר לא היתה פרט לארוסה וכמ"ש רש"י ז"ל דהני' לשון קדושין משמע כו' ע"ש. א"כ אין הוכחה בנדה מקרא דהני' רק דתופסין קדושין אבל נשואין י"ל דאין תופסין בה כשאר חיבי פרייתות.

ואף דלא כתיב קיחה בנדה מ"מ מהיקישא דר' יונה קדושין ס"ח) דהוקשו כל חיבי פרייתות לאחות אשה דכתיב לא תקח כו' מה אחות אשה לא תפסי קדושין כו' דפריד א"ה אפילו נדה נמי לא ליתפסו קדושין ומשני מקרא דתהי' נדתה כו'.

א"כ לענין קנני חופה נשאר ההיקוש מאחות אשה דכתיב ביה לא תקח שנכלל בו קיחה דקדושין וקיחה דנשואין שאין תופסין בה. ואף דכיון שאין קדושין ממילא אין נשואין מ"מ שניהם נכללים בלא יקח שאין קדושין ולא נשואין.

ושייך ההיקוש לענין הנשואין דהא ב"ה סבר יבמות ס"א דדנין אפטר משאי אפטר. ויש לדחות פינו דגלי קרא בנדה דלא איתקוש לאחות אשה לענין קיחה דקדושין שוב גם לנשואין לא איתקוש.

וגם דלמא מה שאמרה תורה לא יקח באחות אשה הוא דלא תפסי קיחה דקדושין וממילא לא תפסי נשואין אבל לא הנשואין מצד עצמם ושוב א"א ללמוד נדה לענין נשואין שלא יתפוס.

ואינינו מוכרחת והי' נראה לפרש הפלוגתא דיש חופה לפסולות גם לדידן דהא לרבא דקי"ל פנותי' בכל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ופריד ריש תמורה נהרי

אלמנה לכהן גדול דאמר רחמנא לא יקח וקדושין תופסין בה ומשני אמר קרא לא יחלל חלוּלִין הוא עושה ואינו עושה ממזרים כו'.

וממילא מדאינו ממזר מוכח דתפסי קדושין. וא"כ הא ע"כ קושטית הש"ס אפסולי פהונה דוקא דכתיב בהו לא יקח ואמר קדושין ע"ח לאבני קדש לחוד לוקה משום לא יקח.

ואף לרבא דקידוש לחוד לא לקי מ"מ פשבעל לקי שתיים משום לא יקח ולא יחלל כו'. והוי הקיחה בכלל האיסור ושייך עביד לא מהני.

ורק משום דגלי לא יחלל שאינו ממזר וא"כ הא מזה שאינו ממזר אינו מוכח רק דתפסי קדושין. אבל לענין קנין החנפה ושיגמור להיות נשואה.

נראה דשייך ביה אי עביד לא מהני פנין דקיחה הוי קיחה דנשואין ג"כ מן התורה וא"כ בלאו דלא יקח עובר גם בקיחה דנשואין דזה נקרא קיחה בפני עצמה דהא בכהן גדול שפגרה קודם נשואין עובר בעשה דבתולה יקח כו' וא"כ בכהן גדול באלמנה או גרושה בכהן הדיוט עובר בנשואין ג"כ משום לא יקח פנין דקדושין תופסין ונקרא הנשואין ג"כ קיחה מה שגומר רק דלא לקי בפ"ע ממ"נ דהא לקי משום לא יקח דקדושין, וכשלא התרו בו על הקדושין והתרו בו על הנשואין נראה דלקי על הנשואין לאבני אף בלי ביאה ולרבא פשבעל ללקות שתיים כנ"ל וא"כ ממילא פנין שהחנפה בכלל האיסור כנ"ל שייך ביה אי עביד לא מהני פקושטית הש"ס.

דע"ז לא שייך התירוץ מקרא דאינו ממזר דאין הוכחה רק דקדושין תופסין. מ"מ לענין קיחה דנשואין שפיר י"ל דלא מהני כנ"ל.

אף י"ל פנין דגלי קרא דגבי לא יקח אי עביד מהני י"ל דגם קיחה דחנפה כן. ואינו מוכרח.

ומנושב הסוגיא שפיר בעז"ה דפליגי רב ושמואל אי יש חנפה לפסולות היינו בפסולי פהונה כו' דכתיב בהו לא יקח. והא פליגי ר"מ ור"א ור"ש אי קדושין פסלי מתרומה.

וע"כ אף דאינה מתחללת רק משום דמשתמרת לביאה פסולה כו'. ועיקר הטעם נראה פנין דהקדושין בכלל לאו דלא יקח וכשבעל אח"כ עובר למפרע על הקדושין ג"כ ולקי שוב הוי זה התחלת הפסול ופסולה מתרומה.

וכמו ח"ש שהוא אסור מן התורה בשביל שהוא התחלת האיסור כנ"ל ור"א ור"ש סוברים דלא פסלי. ולכך אמר רב"ח שפיר דבאנו למחלוקת ר"מ ור"א ור"ש דאי קדושין פסלי חנפה נמי פסלי פנין שגם זה מכלל לא יקח ואי קדושין לא פסלי משום דכל שלא בעל לא פסל גם חנפה לא פסל ודחי הש"ס דע"כ ל"ק רק קדושין דקני לה.

אבל חנפה לחוד דלא קני בלא קדושין אף לענין גמר אינו בכלל לא יקח פלל. דבשלמא פשפך קידוש גם החנפה בכלל לא יקח משא"כ חנפה לחוד ולהיפוך ג"כ ע"כ לא קאמרי ר"א ור"ש כו'.

ופלוגתא דרב ושמואל דרב אמר יש חנפה לפסולות כו' היינו חנפה אחר קדושין כמ"ש תוס' ופליגי בהנ"ל לרב החנפה גומרת ולא אמרי' א"ע לא מהני פנין דגלי לענין קדושין

דמהני פנ"ל וממילא אף לר"מ דקדושין לא פסלי מ"מ חנפיה שהוא קיחה הקרוכה לביאה יותר פוסלת.

וממילא ג"כ בבגרה תחתיו מהני בכהו גדול ושאר ח"ל דכהונה נעשית נשואה בחנפיה ושמואל אמר אין חנפיה כו' היינו שאינו גומר משום אי עביד לא מהני ואינו קיחה ואינה פוסלת ואף לר"מ אין הפסול משום קיחה דנשואין רק משום הקדושין ונ"מ לכהו גדול שבגרה תחתיו שאין החנפיה גומרת ולא נפסלה ע"ש בתוס'.

וכן אין חנפיה גומרת כלל פנ"ל ודניק ר"ש שפיר מברייתא דארוסה כו' דיש חנפיה שגומרת פנ"ל. וא"כ לפי הנ"ל לדידן דקי"ל פרב שפיר לא אמרינן אי עביד לא מהני ובפסולי פהונה אף דכתיב לא יקח מהני חנפיה שתהי' נשואה פניו דגלי דלא אמרינן לעננו הקדושין אי עביד לא מהני פנ"ל.

ומ"מ בנדה י"ל פנ"ל דהוי חגיבי פרייתות ואינו מוכרח כמ"ש לעיל. וא"כ בהני פסולי דלא פתיב בהו פי יקח לכ"ע החנפיה גומרת אף לשמואל ור' ששת דניק מסוטה דלאו דידה מלא ישוב כו' לקחתה אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה כמ"ש תוס' קדושין ס"ח וג"כ לא לקי רק ע"י הקדושין ומינה הוכיח הש"ס דסוטה תפסי קדושין מדכתיב להיות לה לאשה דכתיב בה הוי'.

וא"כ חנפיה לא תפסי פנ"ל. וא"כ גם לגבי בעלה קודם שגירשה מ"מ פשיגותה באירוסין שוב אין החנפיה תופסת לינעשות נשואה דקיחה זו הוי קיחה דאיסור ובכלל לא ישוב לקחתה אף שהיה הקדושין בהיתר.

וכמו בבגרה תחתיו פנ"ל. ודניק ר' ששת שפיר דיש חנפיה לפסולות בפסולי פהונה פנ"ל: ומינושב הירושלמי דריש יומא דכונס ביום הפיפורים אף דהביאה אסורה.

ובשאר דוכתי דאשכחן דחנפיה קני באיסורי ביאה. דכל הני דלא פתיב בהו קיחה שפיר גומרת חנפיה פנ"ל.

אף לשון הרמב"ם ז"ל בנדה משמעותו משום שאין ראיה לביאה ולא משום תפיסת קנין פנ"ל: עוד היה נראה למאי דפליגי אבני, ורבא קדושין נ"א קדושין שאין מסורין לביאה אי הוי קדושין אמר רבא בר אביןא אסבא לי פי יקח כו' ובעלה קדושין המסורין לביאה הוי קדושין ושאין מסורין לא הוי קדושין כו'.

ופירש"י דובעלה שתהיה ראיה כו' ותוס' הקשו עליו מחגיבי לאוין נעשה דהוי קדושין. ולכך פירשו דוקא פשאיסור הביאה בא ע"י הקדושין ע"ש.

וקושיותם לכאורה תמוה דהא חגיבי לאוין נעשה בהדיא רבי קרא כדאמר קדושין ס"ח לרבנן דר"ע מןפי תהינה לאיש כו' שנואה כו' דאית בה הוי' כו'. וע"כ קושית תוס' דלגמר מהני דכל קדושין שאין מסורין לביאה הוי קדושין.

ולכך תירצו דדוקא פשאיסור הביאה ע"י קדושין והיא שאין בא ע"י הקדושין י"ל באמת לפינן מח"ל פנ"ל. ולשיטת רש"י ע"כ דהתם גלי קרא פנ"ל.

וּלְהַרְמֵב"ם ו"ל דְּבַכְל חֵיבֵי לְאוּיִן דְּנִקְא קִידָשׁ וּבְעַל לֹקְהָ וּבְאָ הָאִסּוּר ע"י הַקְדוּשִׁין
ע"כ כּפִירֵשׁ"י וְכַנ"ל דְּהֵתֵם רַבֵּי קְרָא. וְסִבְר רַבָּא הֵיכָא דְגַלִּי גַלִּי וְטַעֲמָא דְאַבְיֵי י"ל בְּאַמַּת
מִשׁוּם דְּיִלְפִינוּ מִחֵיבֵי לְאוּיִן כּנ"ל.

וְקִי"ל כְּאַבְיֵי. וְהֵגֵה לְרַבָּא דְקִידוּשִׁין שְׂאִין מְסוּרִין לְבִיאָה לֹא הֵוֵי קְדוּשִׁין גַּם חֲנוּפָה שְׂאִינָה
רְאוּיָה לְבִיאָה לֹא מְהֵנִי דְהָא מְקַרָּא זֶה גּוֹפֵי' דְכִי יִקַּח וּבְעֵלָה כּו' וּבְקִיחָה נְכַלְל גַּם קִיחָה
דְּנִשְׂוֹאִין כּמ"ש לְעִיל.

וְגַם הֵרִי"ף וְהֵגֵאוֹן פִּירְשׁוּ רִישׁ קְדוּשִׁין דְהָא דְאָמַר אִשָּׁה לְבְעֵלָה מִנִּין דְּבִהֶעֱרָאָה דְהֵפִי'
עַל קִנְיָן הַבִּיאָה אַחַר הַקְדוּשִׁין שְׂתֵהֵי' נִשְׂוֹאָה וְיִלְיָף לָהּ פֶּרֶק הַבָּא עַל יְבִמְתּוֹ מִקִּיחָה קִיחָה
הֵךְ קִיחָה דְכִי יִקַּח כּו' וּבְעֵלָה.

וּמְבֹנָאָר דְּמִפְרֵשׁ בְּקַרָּא דְכִי יִקַּח אֶף דְקָאִי אַקְדוּשִׁין נְכַלְל בּוֹ גַּם קִיחָה דְקִנְיָן נִשְׂוֹאִין כּנ"ל
וּא"כ לְרַבָּא מוֹכַח דְכִי יִקַּח וּבְעֵלָה דְחֲנוּפָה ג"כ לֹא מְהֵנִי כְּשְׂאִין מְסוּר לְבִיאָה כּנ"ל. וּא"כ
י"ל גַּם לְדִידָן כְּאַבְיֵי פִינּוֹן דְהֵטַעַם דְּיִלְפִינוּ מִחֵיבֵי לְאוּיִן וְהֵתֵם מוֹכַח רַק תְּפִיסַת קְדוּשִׁין
דְהֵוֵי' הוּא קְדוּשִׁין כּנ"ל א"כ קִנְיָן חֲנוּפָה שְׂפִיר יֵשׁ לְלַמּוּד מִפִּי יִקַּח וּבְעֵלָה דְבְעֵינּוּ קִיחָה
הֵרִאוּ' לְבִיאָה לְעֵנְיָן שְׂתֵהֵי' נִשְׂוֹאָה וְאֶף דְלַעֲנֵינּוּ הַקִּיחָה שֶׁל קְדוּשִׁין גַּלִּי דְלֹא בְעֵינּוּ רְאוּיָה
מִחֵיבֵי לְאוּיִן מ"מ לְעֵנְיָן קִיחָה דְנִשְׂוֹאִין נִשְׂאָר כּנ"ל.

דְהָא לְהֵרִי"ף הַנ"ל אֶף דְקִיחָה דְכִי יִקַּח וּבְעֵלָה יִלְפִינוּ מִינָהּ קְדוּשִׁי בִיאָה מ"מ אֶף דְלַעֲנֵינּוּ
קִיחָה דְקְדוּשִׁין סוּף בִיאָה קוֹנָה אַעפ"כ עַל קִיחָה דְנִשְׂוֹאִין שְׁנִכְלָל בְּכִי יִקַּח נִשְׂאָר הַג"ש
דְקִיחָה דְהֶעֱרָאָה גּוֹמֵר ע"ש.

כּוֹן י"ל לְעֵנְיָן חֲנוּפָה כּנ"ל. אֶף אִין לְחִדָּשׁ טַעֲמִים מְלַבִּינוּ מַה שְׂלֵא הוֹנְפֵר בְּדַבְרֵי הֵרִאוּשׁוֹנִים
ו"ל: וּבְעֵינְיָן הַקְדוּשִׁין שְׂעַל הַרְמֵב"ם ו"ל מְהָא דִישׁ חֲנוּפָה לְפִסּוּלוֹת לַע"ד אַדְרַבָּה מִשְׁם
לְמַד הַרְמֵב"ם ו"ל.

דְהָא לְפִי תוֹס' וְהַרְמֵב"ם ו"ל דְפִלְגְּתִיָּה דְרַב וּשְׂמוּאֵל בְּחֲנוּפָה בְלֹא קְדוּשִׁין אִי פְסָלָהּ
וְתוֹס' הוֹכִיחוּ דְהֵפִי' כּוֹן וְאֶף שְׂאִינּוּ קִנְיָן פְּלֵל מ"מ סְבֵר רַב דְפּוֹסֵל א"כ תְּמוּהָ מְאוּד סִינְעֵתָא
דַר"ש מְבַרְיָתָא דְשְׂלֵא שְׂטִיתִי אַרוּסָה כּו' דְמוֹכַחָה דְחֲנוּפָה קוֹנָה אֶף שְׂאִסּוּרָה עֲלִיו וְהוֹכִיחַ
מִזֶּה דִישׁ חֲנוּפָה לְפִסּוּלוֹת כְּרַב מְהָ עֵנְיָן זֶה לְזֶה חֲנוּפָה שְׂאִחַר קְדוּשִׁין קוֹנָה אֶף בְּאִסּוּר
וּמְפָל מְקוּם לְעֵנְיָן שְׂתַפְסוּל חֲנוּפָה בְלֹא קְדוּשִׁין מְתְרוּמָה אִינָה פּוֹסְלָת.

וְעֵדִיף מְדַחֵי' דְדַחֵי הַש"ס הָא דְרַב"ח ע"כ לֹא אָמַר קְדוּשִׁין פּוֹסֵל' דְקִנְיָן לֵה אֲבָל חֲנוּפָה דְלֹא
קִנְיָן לֵה אִימָא דְלֹא פְסָלָה מְכַש"כ דַא"א לְלַמּוּד מִמָּה שְׂחֲנוּפָה אַחַר קְדוּשִׁין מְהֵנִי לְקַנּוֹת.
שְׂתַפְסוּל חֲנוּפָה בְלֹא קְדוּשִׁין.

וּלְכֹף מְפָרֵשׁ הַרְמֵב"ם דְזֶה פְשוּט לּוֹ דְחֲנוּפָה אִינָה רַק יַחֲוּד הֵרִאוּי לְבִיאָה וְקִנְיָן זֶה כְּכֹל
הַקִּנְיָנִים שְׂמוּרָה עַל שְׂנַעֲשֵׂה שְׁלוֹ מְשִיכָה וְהַגְבָּהָה בְּחַפְזָן. וּבְעֵבֶד הַגְבִּיָּה הוּא לְרַבּוֹן
שְׂמוּרָה עַל הַקִּנְיָן.

וְכּוֹן קִנְיָן דְאִישׁוֹת מְקַרָּא דְבֵית אִישָׁה נְדָרָה כּו' שְׂמָה שְׂמַכְנִיסָה לְבֵיתוֹ לְאִישׁוֹת הַיָּינוּ
הַחֲנוּפָה זֶה הוּא קִנְיָן לְעֵנְיָן הַגְמָר שְׂתֵהֵי' נִשְׂוֹאָה. וְצָרִיף יַחֲוּד הֵרִאוּי לְבִיאָה.

רק פליגי רב ושמואל אף דפשיטא להו דחנפה לחוד פוסלת מתרומה אף בלי קדושין דגרע מקננו דקדושין אף שקונה פנ"ל מ"מ זה אם הי' חשיבא חנפה כמו בכשרות אבל בפסולות פינון שאסורה לא מיקרי חנפה כלל ואף שרוצה לעשות איסור ובדעתו לבוא עליה מ"מ פל שלא בעלה אין שם חנפה על יחוד זה פינון דבאמת אינה ראוייה.

וממילא אינה פוסלת. ורב סבר יש חנפה לפסולות דאף שמצד האיסור אינה ראוייה מ"מ פינון שרוצה לעבור ומכניסה לחנפה שתהי' אשתו הוי כשאר חנפה ולא משוי האיסור אינה ראוייה.

וכסברא זו פתה הלח"מ בדברי הרמב"ם ע"ש. ולכך סבר דממילא פוסלת פינון ששם חנפה עליו ואף בלא קדושין פוסלת.

וממילא פלוגתיהו ג"כ בשאר חנפה אחר הקדושין בפסולות ג"כ. אף שבדעתו לקיימה מ"מ לשמואל לא מיקרי חנפה פינון שבאמת אסורה לא מהני דעתו לעבור למשוי חנפה פינון דבעינו ראוי ולרב מהני פינון דדעתו לקיימה באיסור ושפיר דייק ר"ש מהא דארוסה כו' דלרב שפיר מייירי התם שבשעת כניסה לחנפה לא ידע שנסתרה.

וכמ"ש תוס' שם. א"כ לרב פינון שבדעתו תלוי שצריף להיות רק אצלו חנפה הראוי לביאה.

א"כ ממילא פינון שלא ידע שאסורה שפיר קני החנפה ונעשית נשואה. דאין חילוק בין שראוי אצלו לביאה לעשות האיסור או דכיון שלא ידע הי' בדעתו חנפה הראוי לביאה.

וטעות לא שייף בזה. וממילא שפיר נעשית נשואה לרב אבל לשמואל דאין חנפה כו' דלא מהני דעתו פינון שבאמת אסורה ממילא לא מהני ג"כ מה שלא ידע שאסורה פינון דבאמת אסורה לא חשיב חנפה.

ודייק שפיר דיש חנפה לפסולות פנ"ל. וא"כ אדרבה מוכח מש"ס ה"ל דלכ"ע בעינו חנפה יחוד הראוי לביאה.

דאי נימא דרב סבר דלא בעי חנפה הראוי א"כ דלמא גם שמואל סבר פנ רב דחנפה לחוד לא פסלה וע"כ דזה פשוט לו פנ"ל. וא"כ לדידן דפ' הרמב"ם ז"ל פרב דיש חנפה לפסולות לענין תרומה גם בלא קדושין.

שפיר אין שום נ"מ גבי פסולות לענין הגמר דנעשית נשואה בחנפה אחר הקדושין דממ"נ בהפיר בה שאסורה מהני החנפה דבדעתו לעבור והוי ראוייה פרב פינון שפוסלה לשם פנ.

ואי בלא הפיר בה שאסורה שוב ג"כ מהני דאף דאינו רוצה לעשות איסור מ"מ הא אצלו הי' חנפה הראוייה כמו שדייק ר' ששת דתל' ג"כ בהך דרב וכיון דפסיק פרב דיש חנפה מהני בלא הפיר בה.

ולכך סתם הרמב"ם כמשנה דסוף פתובות באלמנה לכ"ג בהפיר בה ולא הפיר בה לענין פתובה ע"ש. ורב בחופת נדה שפיר פסק הרמב"ם דלא קני דהא אין בדעתו לעבור כלל אף שפינסה.

ואעפ"כ אינה ראויגה לביאה שפיר גם לרב לא קני פדמוכח מש"ס ה"ל דבְעֵי יחוד
הראויגה וכיון שגם אָצלו אינו ראויגה מחמת האיסור אין פונסה פָּלל על דעת לעשות
איסור שפיר לא קני כנ"ל ומינשב שפיר שלא הביא פָּלל הרמב"ם בשאר פסולות דאין
נ"מ ממ"נ בין היפר ובין לא היפר קני פרב.

ורק בנדה פסק שפיר דלא קני. ואף דלכאורה בנדה כמו דאמרינו לענין יבום דכל שאין
אני קורא בשעת נפילה יבמה יבא עלי' אסורה וכתבו תוס' ריש יבמות ב' דכשהיא נדה
בשעת נפילה למה לא אמרינו שאינו קורא בה כו'.

ותירצו פיון דהיא כשאר נשים שראויגה ליטהר מיקרי יבמה יבא עלי' בשעת נפילה ג"כ.
וא"כ אף אי אין חנפה לפסולות דלא מיקרי ראויגה מ"מ נדה י"ל דמיקרי ראויגה גם בשעה
שהיא נדה דראויגה לביאה כשאר נשים אחר שתטהר: וזה נראה טעם הג"א פ' אע"פ
שפתיב אכל כו' שהיא נדה קנויה לו דעושה חנפה כדי לבעול פשתהי' טהורה ע"ש.

דזה חשיב ראויגה גם אז. אף הרמב"ם י"ל דסבר פתירויז ב' של תוס' או דיש חילוק בין
חנפה דצריף דוקא [שיהיה ראויג']. אז.

וראיתו נראה מהא דיבמות נ"ט ה"ל ומודה לי אבא בקטנה פחותה מבת ג' הואיל ואין
לה ביאה אין לה חנפה ואף דתהי' ראויגה אח"כ מיקרי אז אינה ראויגה. ואף דלענין יבום
בקטנה קרינו בה ג"כ יבמה יבא עלי' כמ"ש תוס' שם מה שתהי' ראויגה אח"כ מקרי
בשעת נפילה יבא עלי' ואעפ"כ לענין חנפה לא מהני לפי מאי דמשוי הרמב"ם פסול
תרומה לגמר פדשנינו ר"ש.

וא"כ לדידי' דאינה ראויגה מחמת איסור חשיב ג"כ כאינה ראויג' ממילא גם נדה אף שראויג'
אח"כ לא מהני כמו קטנה פחותה מבת ג' דבעינו שתהי' ראויגה בשעת חנפה כנ"ל. והג"א
ה"ל י"ל דסובר גם בקטנה פחותה מבת ג' מהני חנפה פתוס' סנהדרין נ"ה ע"ש אכל
לשיטת רש"י סנהדרין נ"ה וס"ט וקריטב"א כמו שהביא משנה למלך פ"ג מהלכות
אישות ד' י"א סבר ג"כ פ"ש"י פחותה מ"ג אין חנפה גומר בה א"כ גם בנדה כנ"ל.

רק שיש לחלק בין אין ראויג' מצד עצמה או מצד איסור. והחילוק זה סבר גם הרמ"א
להלכה סי' ס"א גבי חולנית כו' דאף דמהרא"ש בת' פָּלל נ"ד אין ראי' דהתם לענין
אומדנא בלשון האב שאמר אם תנשא כו'.

ולענין אומד הדעת י"ל שהיא כמו לענין תוספת פתובה דהבעי' גם לדעת הרא"ש בחנפת
נדה ולכך כ' דהוי פחופת נדה. וא"צ למ"ש הח"מ וב"ש סי' ס"א דהרא"ש חזר בו.

אף רמ"א סבר דבאינה ראויג' מצד עצמו לאו חנפה הוא מש"ס ה"ל דמודה לי אבא כו'
וכיון דמה שדחו דברי רמב"ם הוא ממאי דק"ל יש חנפה לפסולות ובקטנה שאינה ראויג'
מצד עצמה מודה פסיק שפיר כנ"ל.

וכרש"י וריטב"א ה"ל או שנ"ל דאף אי בקטנה פחותה מבת ג' מהני היינו משום שראויג'
אח"כ אכל חולנית דא"י אם תהי' ראוי לכ"ע לא מהני. עכ"פ פיון דלרמב"ם ז"ל בענין
ראויג' בשעת החנפה דוקא ולא מהני מה שתהי' ראויג' י"ל דאפשר גם בלא פתובה לא

מְהַנִּי] וְלֹא מְהַנִּי מֵה שֶׁבִּידוֹ לְכַתּוּב כְּתוּב' דַּמ"מ אֵינוֹ רְאוּיָ' בְּשַׁעַת הַיְחוד דְּהָא צְרִיף עֲדִים לְעַנְנו הַפְתּוּבָה וְגַם קִנְיֵן צְרִיף ג"כ עֲדִים שְׁתַּסְמוּךְ דַּעֲתָה.

וְרַק לְהַתְפִּיס מִטְלָטְלִין. וי"ל דְּמַחְסֵר מְמוֹן לְאוּ כְּבִידוֹ דְּמִי וְגַם כְּשֶׁבְּאַמַּת אֵין לוֹ.

וּבְזֵה אֵין הַחֲנוּפָה מוֹרָה ג"כ שְׁרוּצָה לְדוֹר עֲמָה בְּאִסוּר רַק שְׁהַחֲנוּפָה תִּקְנָה עַל אַחַר שְׁיִכְתּוּב לָהּ וְזֵה הוּא בְּחֲנוּפַת גְּדָה. וְלִכְּה סֵתָם הַרְמָ"א לְעֵיל דְּלָמ"ד חֲנוּפַת גְּדָה קִנְיֵ ה"ה קוֹדֵם כְּתוּבָה דְּלַרְמַב"ם י"ל שְׁפִיר דְּלֹא קִנְיֵ.

וְלִשׁוֹן הַה"מ שֶׁכ' צְרִיף לְכַתְחָלָה שְׁלֵא יַחְסֵר דְּבַר אֶפְיָלוֹ מְדַבְרִיהֶם. אֵין הֶכְרַח כ"כ שְׁיִועִיל דִּיעֵבַד אֶף שְׁבִידוֹ: אֶף מְש"ס יְבָמוֹת ע"ב טְוִמָּטוּם כו' נְשִׁיו אוֹכְלוֹת בְּתַרוּמָה כו' דְּפִרְיָה נְשִׁיו לְטְוִמָּטוּם מִנ"ל אִמֵּר אַבְיֵי כְּשֶׁבִיּוּצִיו נִפְרִין מִבְּחוּץ.

וְהַקְשׁוֹ תוּס' אֶפְתִּי הֵיף מְאֹכִיל אֲשֶׁתוֹ כִּינּוֹן דְּאֵינוֹ בֶּן בִּיאָה לֹא הוּי חֲנוּפָתוֹ חֲנוּפָה כְּמוֹ פְּחוּתָה מִבַּת ג' כו' וְתִירְצוֹ דְּכִינּוֹן דְּרִאוּי לְקַרוֹעַ הוּי בַר חֲנוּפָה עכ"ל וְתִירְצוֹם מְוַכָּרַח. א"כ מוֹכַח עכ"פ דְּאֶף דְּמַחְסֵר מַעֲשֵׂה מ"מ כִּינּוֹן שְׁבִידוֹ מְהַנִּי חֲנוּפָה דִּיעֵבַד.

א"כ כ"ש בְּכַתּוּבָה שְׁבִידוֹ לְכַתּוּב וְכֵן בְּגְדָה שְׁפָכְרָה ז' שְׁבִידָה לְטַבּוּל כַּנ"ל: אִמְנָם לְדַעַת הַרְמַב"ם מוֹכַח מְשֵׁם לְהִפּוּף: שֶׁפ' פ"ד מַה' תְּרוּמוֹת דְּאֵין נְשִׁיו אוֹכְלוֹת.

וְכ' הַכ"מ דְּלֹא מִיִּתִּי הָא דְּבִיּוּצִיו נִפְרִין מְשׁוּם דְּפָסַק כְּרָבָא. וְתַמוּהָ בְּמֵאֵי פְּלִיג רְבָא אַבְיֵי בְּגוּף הַדִּין וְע"כ כַּמ"ש הַמְל"מ שֶׁם דַּס"ל לְרָבָא דְּאֶף שְׁבִידוֹ לְקַרוֹעַ כו' מ"מ הוּי חֲנוּפָה שְׁאֵינוֹ רְאוּיָ' לְבִיאָה.

וְלֹא מְהַנִּי בִּיּוּצִיו נִפְרִין לְהַאֲכִיל בְּתַרוּמָה לְפִי שְׁאֵין בֶּן בִּיאָה כַּנ"ל. וְא"כ מוֹכַח לְהִפּוּף דְּדִידוֹ דְּקִי"ל כְּרָבָא אֶף שְׁבִידוֹ לֹא הוּי חֲנוּפָה וּמִמִּילָא כִּינּוֹן דְּאֵינָהּ רְאוּיָ' מַצַּד אִסוּר שְׁנָה לְהַרְמַב"ם לְאֵין רְאוּיָה מַצַּד עֲצָמָה.

י"ל דְּגַם בִּידוֹ לֹא מְהַנִּי כְּשֶׁמַּחְסֵר מַעֲשֵׂה אֶף רְאוּיָ' אֵין מְשֵׁם דְּמַחְסֵר מַעֲשֵׂה בְּגוּפוֹ כְּהֵתָם לְקַרוֹעַ גְּרַע כַּמ"ש תוּס' פְּסָחִים ס"ט ע"ב ד"ה הָאֵי מִיְחֻזִּי חֻזִּי כו' שְׁפִינּוֹן שְׁמַחְסֵר מַעֲשֵׂה בְּגוּפוֹ חֲשִׁיב אֵינוֹ רְאוּיָ ע"ש.

וְכֵן ס"ב ע"א בְּש"ס מַחְסֵר מַעֲשֵׂה ע"ש בְּתוּס'. מְשֵׁא"כ לְכַתּוּב כְּתוּבָה כַּנ"ל.

וּבְגְדָה שְׁלֵא טְבָלָה בַּל"ז מַצַּד אִסוּר יְחוד: וְהַרְמַב"ם ז"ל פ' י"א מַה' א"ב בְּכַלְהָ שְׁצִרִיכָה לְסַפּוֹר ז' מְשׁוּם חִימוּד כ' דְּלֹא תִנְשֵׂא עַד שְׁתַּסְפּוֹר וְתַטְבּוּל וְאִם נִשְׂאָת לַת"ח מְוַתְרַת לִינְשֵׂא מִיָּד וְתַסְפּוֹר כו' מְש"ס דְּרַבְּנָן יְחודִי בְּעֵלְמָא הוּי מִיְחֻזִּי כו'.

וְהַרְבָּב"ד ז"ל דְּחָה דְּחֲנוּפָה דְּאִסוּרָא הֵיף הוּי עֲבָדִי וְהַה"מ סוּבַר דְּמִוְתַר לְהַתְיַחַד לְרַמַּב"ם כִּינּוֹן שְׁהוּא רַק אִסוּר דְּרַבְּנָן וְרַק סָפַק ע"ש. וְנִרְאָה דְּלִטְעָמָא אֲזִיל דְּמִשְׁמַע גַּם כָּאֵן דְּבִלֵּא כְּתוּבָה מְוַתַר הַיְחוד.

רַק דְּהָא עכ"פ צְרִיף לְכַתְחָלָה יְחוד רְאוּיָ לְבִיאָה גַּם מְדַרְבְּנָן. וְא"כ גַּם בַּת"ח שֶׁם הָא א"ר מְדַרְבְּנָן.

וצ"ל פינון דדיעבד קני אף שא"ר מדרבנן כמשמעות לשון הה"מ פאן לכתחלה כו' וא"כ מהני שם ונהקילו בת"ח. אף א"כ גם בלי פתובה יהי' ת"ח מותר לישא לכתחלה דמה חילוק בין הך דרבנן להך.

וצ"ל דהא בכל דוכתי לא אפשר תשיב פדיעבד קצת ולקף שם דהי' צורה להם ליחד שיהי' פת בסלו. ואם נחמיר שלא תנשא פדי שתהי' ראוי' מדרבנן ג"כ לא יהי' אפשר לישא תשיב דיעבד ומותר לת"ח לישא פינון שאין היחוד אסור ודיעבד מהני פנ"ל.

משא"כ לעגנו פתובה לא שיהי' לא אפשר דאפשר לכתוב או להתפיס מטלטלין. ולקף שפיר גם לת"ח אסור בלי פתובה החופה פנ"ל.

עכ"פ מוכח לה"מ בדעת הרמב"ם דדיעבד קני החופה בלי פתובה דלא גרע מהא דחמוד דאם לא הי' קונה דיעבד מה חילוק בין ת"ח לע"ה הא מ"מ א"ר לביאה מדרבנן ואין פאן נשואין ומוכח פנ"ל אף למאי שפפרש הכ"מ שם דלא כהה"מ רק דייחוד נדאי אסור דאדרבה בדרבנן יש תשש יותר רק דבע"ה גם הנשואין בלי יחוד אסור שפמא יבא עלי' ובת"ח התירו הנשואין בלי יחוד דאין חוששין שפמא כו'.

א"כ אין הוכחה די"ל גם בלא פתובה אסור יחוד. גם י"ל דאף דיעבד לא מיקרי יחוד הראוי לביאה פינון שפדרבנן א"ר ומה שהקשה ב"ש סי' ס"א פינון שהייחוד אסור מה הוא הנשואין שהתיר בת"ח ע"ש.

לא קשה שהב"ש לטעמי' אגיל שכ' דמסירה לרשות הבעל לא מהני בנדה ע"ש. אמנם באמת פשט דברי הרמב"ם ז"ל פ"י מה"א ה"א עד שיביא אותה לתוך ביתו וייתחד עמה ויפרישנה לו וייחוד זה הוא הנקרא פניסה לחופה והוא הנקרא נשואין בכ"מ כו' והב' כ' פינון שפנסה הארוסה לחופה כו' וה"ה אשתו גמורה לכל דבר ומשתפנס לחופה נק' נשואה אע"פ שלא נבעלה והוא שתהי' ראוי' לבעילה אבל אם הייתה נדה אע"פ שפנסה לחופה ונתיחד עמה לא גמרו הנשואין ונהרי הוא פארוסה עדיין ע"ש.

ולפי הבנת הב"ש ברמב"ם מה זה שכ' ולא גמרו הנשואין דמשמע דיש נשואין רק שלא גמרו. וכן לשון ה"ה פארוסה דמשמע אבל אינה ארוסה.

וכן ה"ו כ' ולא תנשא נדה עד שתטהר כו' מה זה פינון שפכר כ' שאינה נשואה פלל איך יכתוב עוד הפעם על לכתחילה פינון דדיעבד לא קני. וגם למה חזר וכתב פלל: והפני' הפשוט בדברי רמב"ם ז"ל נראה פדאמר פתובות מ"ח ומ"ט דרב אמר מסירתה לפל חוץ מתרומה כו'.

ויליף שניהם מקרא דמסר האב לשלוחי הבעל וזינתה מוצאת מפלל ארוסה דבחנק וממעייטא מלזנות בית אבי'. והגמר שהיא חופה אימעייט מקרא אחרניא מכי יהי' כו' ורק לר' אסי אמר יכול לשנוי' מסירתה זו היא פניסתה לחופה ע"ש ולא קי"ל הכי ומסיק לבסוף אף אנ"ת פינון שפנסה לרשות הבעל לנשואין כו' בחנק כו' נכנסה לרשות הבעל בפעלמא כו' ע"ש.

נעדיין אין זה חופה. וזהו שכ' הרמב"ם ז"ל שתייהן שיביא אותה לתוך ביתו כו' וזה היא הפניסה לרשותו.

וקונה לכמה דברים. ואח"כ יתיחד עמה ויחוד זה הנקרא פניסה לחופה ובה צריך שתהי' ראוי' לביאה ממש אבל מסר לשלוחי הבעל מה חילוק בין שהוא נדה או לא.

וסברת הח"מ וב"ש שרוצים לומר דמסירה דוקא פשראוי' לביאה תמוה פנין דזה קנין מה שמוסרה לשלוחי'. ע"כ מה שתהי' ראוי' אח"כ ומאי חילוק בין שהיא נדה אז הא מ"מ תהי' ראוי' לכשתטהר.

והדבר פשוט שקנין זה בתורת מסירה קני אף שאינה ראוי' רק היחוד שהוא חופה ממש שיועיל לענין תרומה ושאר דברים צריך שתהי' ראוי' וטהורה. ומ"ש והוא הנקרא נשואין בכל מקום קאי על כל מה שהזכיר מקודם הפניסה לביתו והיחוד.

ונה שכתב אחר כך אבל אם הייתה נדה כו' לא גמרו הנשואין היינו שלא גמרו ודינה כמסר האב לחוד והיא פארוסה לכמה דברים. ומ"ש הה"מ לענין שאינו יורשה תמוה.

וצ"ל דמייירי בלא פניסה כלל לביתו. ולכך כתב הרמב"ם שפיר ה"ו ולא תנשא עד שתטהר כו' היינו אף הפניסה לביתו בתורת מסירה ג"כ אסור לכתחלה מחשש שפא יבא עלי' אף שהוא ישן בין אנשים כו' וכדברי הכ"מ פ' י"א מהלכות א"ב.

ונה הוא מה שהתיר בת"ח בז"נ דחזימוד כדי להיות פת בסלו. מותר להכניסה לביתו שנה נשואין לכמה דברים.

ואף שאסור לבא עלי' וביחוד ממש ג"כ מ"מ חשוב פת בסלו כמ"ש הכ"מ. ונשואין אלו בתורת מסירה שפיר קני דמ"מ מורה שנקנסה לרשותו שתהי' מותרת כשתטהר פנ"ל.

ולכך פסק דאף דבגדה אין מברכין ברפת חתנים מ"מ אם עבר ונשא ובידו אינו חוזר ומברך אחר שתטהר. ואם לא הי' נשואין כלל מה הועילו הברכות הי' לו לחזור ונברך.

וע"כ כמ"ש דהוי נשואה כמו מסירה לרשותו. רק לכתחלה צריך בשעת גמר הנשואין לגמרי אבל דייעבד מהני הברכות פנין שהוא נשואין לכמה דברים.

ונה נראה פשוט דעת הב"י בהרמב"ם ז"ל פנ"ל. ולא קשה כלל מירושלמי דיומא דשפיר הכ"ג כונסה ביה"כ ומיקרי ביתו פנין דנקנסה לרשותו דזה קני גם שאינה ראוי' לביאה.

וכן מיושב מאי דקשיא לי דאמר הש"ס פרק נערה מ"ה במוציא שם רע דאישתמי דינא בנקנסה לחופה ולא נבעלה דבחנק ובמוציא שם רע בסקילה וע"ש בתוס' דקמ"ל אף למאן דאמר מוציא שם רע אף בלא בעל גם פן חידוש הוא במוציא שם רע דהא אישתמי דינא דאלו זנתה עכשיו בחנק ואף על פי כן זנתה מעיקרא בסקילה ע"ש.

וקשה למאן דאמר. אין חופה בפסולות ומפנה דניק ר' לישת ביבמות משלא שטיתי ארוסה כו' נדחי שפא עליה הארוס כו'.

אבל אל"ה עדיין ארוסה היא ע"ש. וא"כ מה חידוש במוציא שם רע הא פנין דזנותה מעיקרא לא הועיל החופה כלל ועדיין ארוסה פנין שהיתה אסורה עליו וא"כ עדיין ארוסה היא ולא אישתמי דינא כלל ושפיר ראוי להיות בסקילה.

וצ"ל דקאי למאן דאמר יש חופה לפסולות ודחוק. ובפרט להרמב"ם.

אף הרמב"ם מפרש פי' אחר בקא דחדיש או לדעת התוס' וש"ע בלא ידעת (ע"ש). ולמ"ש מןושב דהא עכ"פ הוי מסירה לרשות הבעל דזה מהני אף שאינה ראויה ושוב גם כן בתנא כדיליף בש"ס מ"ט ושפיר אישתני דינא וחדושיש הוא כנ"ל.

ולענן סוטה שיהי' נקרא תחת אישף לא מיקרי עד שיהי' חנופה ממש כנ"ל. או דאפשר גם תחת אישף מיקרי'.

ובקא הוא דפליגי רב ושמואל דפשיטא להו דיהוד ממש בתורת גמר חנופה לא מהני בפסולות כיון שאינה ראויה רק הקננו שבתורה פניסה לרשותו לנשואין מהני עכ"פ כיון שרצונו לבוא עליה באיסור הוי הכניסה פשאר מסירה לרשותו לרב ולכך פוסל מתרומה ולשמואל גם כניסה לא מיקרי כיון שלעולם לא תהי' ראויה וגרע מגדה.

ולכך אינה פוסלת ג"כ ודייק ר"ש דעכ"פ כניסה מיקרי' כנ"ל. ושפיר פסק הרמב"ם כרב דיש חנופה כו' היינו בתורת כניסה כנ"ל: ונראה ראיה ברורה לזה מהא דאמר בקדושין י"ח ע"ב דבעי אי יעוד נשואין עושה או אירוסין ופשיט מהא דשנוין שמוכרה אלמנה לכהן גדול כו' ופריף ה"ד דקדשה אבי' מי מצוי מזבין לה כו' אלא בקדושי יעוד ונתאלמנה כו' נאי נשואין עושה הא משנשאת אין לאביה רשות כו' ומינה אפשיט דאירוסין עושה והכי קי"ל.

וא"כ להפוסקים הנ"ל דקטנה פחותה מג' אין חנופה מהני לשוני' נשואה או חולנית או נדה. מה דייק הא גם אי יעוד נשואין עושה לא עדיף מחנופה וכשיעדה פשהיתה נדה או קטנה כנ"ל או נעשית נשואה וכשנתאלמנה הוי מן אירוסין.

משא"כ היכא דחזיא לביאה י"ל שפיר דיעוד נשואין עושה. ומוכח כנ"ל דעכ"פ מסר לרשות הבעל הוי גם היכא דלא חזי'.

ושוב יצאה מרשות האב דאין לו רשות בה כנ"ל: אף יש לדחות דהא עכשיו אי נימא דיעוד נשואין עושה. וא"כ בכלל מצנות יעוד הוא שתעשה נשואה.

וא"כ כיון דאינו מוכרה לקרובים משום שא"א לקנים יעוד ותני ושנוין שמוכרה אלמנה לכ"ג כו' משום דקדושין תופסין כו' וא"כ אי יעוד נשואין עושה א"כ איף מוכרה אלמנה לכהן גדול הא אין חנופה לפסולות כנ"ל וגם היעוד לא יועיל לעשותה נשואה א"כ ג"כ לא מקיים מצנות יעוד.

וע"כ עכשיו דגם שאינה ראויה לביאה נעשית נשואה. ושוב פריף שפיר איף משפחת לה הא פכר נשואה ביעוד הראשון.

כיון שפאר נשואין ומוכח דעושה נשואין אף פשאסורה ואינה ראוי פלל. אבל למסקנא דאירוסין עושה י"ל שפיר דבעי ראויה כנ"ל: אמנם לדעת רש"י וש"פ ורמ"א דסוכרים באיסור יש חנופה לפסולות.

וכשאינה ראויה מצד עצמה כמו פחותה מג' או חולנית לא מהני החנופה. א"כ שפיר נשאר הוכחה הנ"ל דאין ראיה מהא דמוכרה אלמנה לכהן גדול דשפיר מיקיימא ועוד אף לעשות נשואה דיש חנופה לפסולות.

ומיזרי פְּשִׁמְכָרָה פְּחוּתָהּ מִג' ויעֲדָה אֲז או שְׁהִיָּתָה חוֹלְגִית בְּשַׁעַת יַעוּד שְׁלֵא הִי רְאוּיָה לְבִיאָה וְלֹא נַעֲשִׂית נְשׂוּאָה וְע"כ פִּנ"ל: אִף גַּם זֶה יֵשׁ לְדַחֲוֹת דְּהָא מְפֻרָשׁ בְּמִשְׁנֵה וּבְרִיָּתָא פְּתוּבוֹת מ' ע"ב קִטְנָה מִיּוֹם א' עַד שְׁתֵּהֲנִי נַעֲרָה יֵשׁ לָהּ מְכָר.

וא"כ בְּשִׁלְמָא לְמִסְקָנָא דִיעוּד אִירוֹסִין עוֹשֶׂה שְׁפִיר יְכוּל לְמַפְנֹר פְּחוּתָהּ מִבֵּת ג' דְּהָא רְאוּיָה לִיעוּד. אֲבָל אִי נִימָא דִיעוּד נְשׂוּאִין עוֹשֶׂה לֹא הִיָּה יְכוּל לְמַפְנֹר קִטְנָה פְּחוּתָהּ מִבֵּת ג' דֵּא"א לְקַיָּים יַעוּד עֲתָה פִּינֹן שְׁאִין לָהּ נְשׂוּאִין.

נֶאֱרַף פְּשִׁתְגְּדִיל יְהִי בָּהּ יַעוּד נְשׂוּאִין. מ"מ הָא אִימָא בִירוּשְׁלִמִי פ"ק דְּאִינוּ יְכוּל לְמִנְכָרָה לְמִי שְׁנַשְׁוִי אַחוּתָהּ אִף דְּכִשְׁתָּמוֹת יְהִי אֶפְשָׁר לִיעֲדָה מ"מ צְרִיף שְׁבִשְׁעַת מְכִירָה תִּהְיֶה רְאוּיָה לִיעוּד.

וע"כ אִי נִימָא דִיעוּד נְשׂוּאִין יְהִי מוֹכַח מִמִּשְׁנֵה הַנֶּ"ל דְּגַם קִטְנָה פְּחוּתָהּ מִבֵּת ג' נַעֲשִׂית נְשׂוּאָה בִיעוּד וְלֹא בְּעִינֵן רְאוּיָה וְשׂוֹב פְּרִיף שְׁפִיר דְּנַעֲשִׂית נְשׂוּאָה נְאִין לְאָבִיו רְשׁוּת מִשָּׂא"כ לְמִסְקָנָא דִיעוּד אִירוֹסִין אִין רְאָיָה: אִף בְּאֶמֶת ז"א דְּאִף לִירוּשְׁלִמִי דְּנֻקָא בְּאַחוּת אִשָּׁה שְׁאִין בְּיָדוֹ לְהַתִּירָה.

משָׂא"כ קִטְנָה וְדֵאִי דְּאִף יַעוּד נְשׂוּאִין עוֹשֶׂה מ"מ מְהַנִּי הַמְכִירָה בְּפְחוּתָהּ מִבֵּת ג' פִּינֹן שְׁתֵּהֲנִי רְאוּיָה לִיעֲדָה פְּשִׁתְגְּדִיל בֵּת ג'. וְא"צ לְהִיּוֹת רְאוּיָה בְּשַׁעַת הַמְכִירָה.

ובל"ז אִין הֶכְרַח מִירוּשְׁלִמִי לְמַעֲיִן שָׁם. וְא"כ שְׁפִיר מְשַׁכַּח לָהּ בְּקִטְנָה פְּחוּתָהּ מִבֵּת ג' שְׁמִכְרָה וִיעֲדָה בְּקִטְנוֹת דְּלֹא נַעֲשִׂית נְשׂוּאָה פִּנ"ל.

אִף אֶפְשָׁר דְּאִי יַעוּד נְשׂוּאִין לֹא הִנִּי צְרִיכִין לְהִיּוֹת רְאוּיָה לְבִיאָה דְּלֹא מִטַּעַם חֲנוּפָה אִתִּי עֲלָה. וְדוּחַק: (ב) וַיֵּשׁ מְקִילִין וּמַתִּירִין לְהַתְּיַחַד כו'.

נֶרְאָה דְּרַק עַל הַיָּתֵר יַחּוּד אֲבָל עַל יַחּוּד דְּחֲנוּפָה מוֹדָה דְּצְרִיף לְכַתּוּב הַפְּתוּבָה קוּדָם דְּהָא הֶר"ן שְׁהוּא דַעַת י"א הַנֶּ"ל לְפִתּוּב פֶּרֶק קַמָּא דְּפִסְחִים דְּמַה"ט צְרִיף לְבִרָה הַבְּרָכוֹת בְּשַׁעַת הַחֲנוּפָה פְּדִי שְׁתֵּהֲנִי חֲנוּפָה רְאוּיָה לְבִיאָה דְּכֻלָּה בְּלֹא בְּרָכָה אֲסוּרָה כו'.

וְתוֹמָה שְׁסוּתֵר לִמ"ש פ"ק דְּכַתּוּבוֹת שְׁפִתּוּב פִּינֹן דְּלֹא מִיַּתְסֵר הַיַּחּוּד שְׁרִי לְכַנְסָה בְּלֹא פְּתוּבָה. וְדוּחַק לֹאמֵר שְׁפִיבֵר דְּהַיַּחּוּד אֲסוּר בְּלֹא בְּרָכָה.

דְּלִשׁוֹנוֹ שָׁם דְּבַעֲי רְאוּיָה לְבִיאָה. וְאֶפְשָׁר שְׁפִתּוּב זֶה רַק אֲלִיבָא דְּרַמְב"ם וְרַמְב"ן.

עכ"פ דַעַת הַרְמַב"ן גַּם כֵּן פְּרַמְב"ם וּבַעַל הָעֵיטוֹר שְׁצְרִיף לְכַתּוּבָה יַחּוּד הַרְאוּיָה לְבִיאָה גַּם מְדַרְבְּנֵן. וְצְרִיף לְכַתּוּב פְּתוּבָה קוּדָם.

וכ"כ רמ"א לְעִיל ס' ס"א דַעַכ"פ הַמְנַהֵג לְכַתּוּב פְּתוּבָה קוּדָם הַחֲנוּפָה. וּמְנַהֵג זֶה הִי בִימֵי הַגְּמָרָא כִּמ"ש הֶר"ן בְּעֶצְמוֹ רִישׁ פְּתוּבוֹת מְהָא דְּלֹא שְׁאֵל ר"א אִי הִנִּי פְּתִיבָא פְּתוּבָה וְכֵן פֶּרֶק נַעֲרָה מ"ג דְּאָמֵר ר"י פְּתוּבָה רִאשׁוֹנָה שְׁל אָב הוֹאִיל וּבְרִשׁוֹתוֹ נִכְתְּבִין ע"כ דְּפִסְקָא לְהוּ מִיִּלְתָּא שְׁנַכְתְּבַת קוּדָם חֲנוּפָה.

וְעַל רְאִיָּת הֶר"ן ז"ל מְהָא דְּשְׁרִי לְמַבְעֵל כו' וְע"כ בְּד' פְּנִסָה דְּלֹא עֵבֵר אֶתְמַנְתָּא דְּרַבְּנֵן כו'. קִשָּׁה הָא מְקוּם שְׁב"ד בְּכָל יוֹם נְשׂוּאוֹת בְּכָל יוֹם וְדִילְמָא הִיוּ ב"ד קְבוּעִין בְּכָל יוֹם.

וע"כ צ"ל דהר"ן לטעמיה שכתב שם דעכ"פ בששי אסור. ור"א דשרי משום שפנסה סבר.

ורק עכשיו שמקדשין לאלתר ע"ש. ולכך הוכיח שפיר.

וא"כ לתוספ' ורא"ש שם י"ל שלא הי' שם ב"ד קבוע כלל עיין שם. ומיהודה אין ראיה שיהיו מברכין פדי שאם תתיחד תהי' כלה בברכה.

ועל הכתובה לא חששו. די"ל שפידו להתפייס מטלטלין משא"כ ברכה דצריף י'.

ועוד דביהודה הוי במקום שאין כותבין עד הנשואין פינן שהי' דרפן כף וסמכה דעתה כמ"ש רש"י פ"ק אע"פ דבמקום שאין כותבין אין איסור מה שאין פן במקום שכותבין. ולע"ד דאף אי חנפה לאו היינו יחוד יש להחמיר בזה לכתוב הכתובה קודם כמנהגנו דהא לישנא דש"ס אסור לאדם שישקה עם אשתו שעה א' בלא כתובה (ב"ק פ"ט) וא"כ איף יהי' רשאי לעשות חנפה בלי כתובה הא שוהה עמה אחר הנשואין בלי כתובה.

ולשון הג"ל משמע בלי ביאה גם פן אסור. וכשנאבדה צריף לכתוב מיד.

ועוד דהא בירושלמי ריש פ"ק אע"פ אהא דאמר ר"מ כל הפוחת כו' אמר דפלגש קדושין בלי כתובה כו' משמע דאמר זה לטעם ר"מ שפשוטושה חנפה בלא כתובה מורה שהוא רק בתורת קנין פלגש.

וכן ברש"י ז"ל בסנהדרין כ"א נשים בכתובה כו' פלגשים בקדושין בלא כתובה. וכן כתב הה"מ ריש הלכות אישות להרמב"ם ז"ל.

ומה שדחה דבריו הכ"מ וכתב שלא ראה דברי הרמב"ם פ"ד מהלכות מלכים שכתב להדיא שלוחם פילגשים בלא קדושין ובלא כתובה ע"ש. תמוה לענ"ד איף מפר דברי הרמב"ם שכתב שם דפילגש אסורה להדיא אלא אמה עבריה אחר יעוד ע"ש.

ובזה ישב הכ"מ קושית הרמב"ן על הרמב"ם מפ"ב כו' דהי' אמה עבריה לאחר יעוד ע"ש. ואינו מוכן מהו הא יעוד קדושין גמורין הן ככל קדושין כמבואר בש"ס פ"ק קמא דקדושין וכמה דוכתי וברמב"ם.

ומבציא אי אירוסין עושה או נשואין וא"כ מה זה להתיר להדיא ובמה נקראת פילגש לדברי הכ"מ. ולכך הפשוט פ"דברי הה"מ רק החילוק דבמיוחדת הי' מותר רק בהדיא אינה כלל מיוחדת לו בלי קדושין דמה הוא היחוד פינן שמוותרת לכל אדם וממילא הוא ביאת זנות בלי קדושין.

רק במלך פינן שפילגשו אף בלי קדושין אסורה לכל אדם כמ"ש שם. לכך נקראת פילגש המיוחדת לו אף בלי קדושין ומותרת לו משא"כ בהדיא אינה נקראת כלל פילגש רק בקדושין בלי כתובה דשפיר מיועדת לו דאסורה לפל ואעפ"כ אסורה בלי כתובה דכמו אי כתובה דאורייתא מממנהר הבתולות תלוי זה באישות כף אף אי כתובה דרבנן תלו חכמים חייב זה בגוף האישות שיהי' באופן שלא תהי' קלה בעיניו להוציאה.

לא כפילגש שיוכל לגרשה כל עת שירצה רק אמה עבריה אחר יעוד פיון דא"צ דעתה ומיעדה בע"כ רק שמודיעה מותרת בלא פתובה פנ"ל. ומינושב גם הגירסא דסנהדרין במלך פילגשים בלא קדושין.

דבמלך שפיר פנ"ל. מה שאין פן בקדיוט דהא מה"ט לא מהני מחילה בכתובה שאינו דבר שבממון רק שהאישות תלויה בו פנ"ל.

ומינושב לשון ר"מ דכל הפוחת כו' בעילת זנות כו'. מה ענין בעילת זנות לכאן הוי ל"ל אסור כדאמר אסור לשהות בלי פתובה ולמ"ש אתי שפיר דכמו דבלא קדושין אסורה בעשה כמ"ש הה"מ ריש ה"א דכי יקח ובעלה דדוקא ע"י קדושין.

וכן ארוסה כו' דאסורה מדרבנן ג"כ פנ"ל דצריף להיות קיחה דנשואין ג"כ מקודם. וא"כ היא התקנה שבתורת אישות יהי דוקא עם פתובה אז מותרת.

ושפיר בעילת זנות פיון שחסר מתנאי גוף האישות וכמו פילגש פנ"ל. ועוד דכמו דאמר פרק קמא דקדושין לענין קרקע נקנית בכסף ל"ש אלא מקום שאין כותבין אבל מקום שכותבין שטר לא קנה עד שיכתוב דלא סמכה דעתו.

אף שיהי' מחויב מ"מ לא ס"ד לא הוי קנין. פן לענין קנין דנשואין שצריף מדעתה ומפמטהר הבתולות הוא דנותן לה חיוב הפתובה בעד הקנין נשואין של האישות.

ואף אי דרבנן תקנו חכמים פן בעד הנשואין. א"כ פיון שיהוא מקום שכותבין פתובה לא סמכה דעתה על גוף הקנין פיון שנותן לה חיוב זה של הפתובה בעד הנשואין לא ס"ד עד שיכתוב לה.

ושפיר קרי ליה ביאת זנות. היכא דלא סמכה דעתה פנ"ל.

ולכך בנאבדה הפתובה נקיט ר"מ רק לשון אסור לשהות כו' פיון שפבר נגמר הנשואין אין שייכות לביאת זנות רק דאסור פנ"ל. מה שאין פן בתחלת נשואין כשפוחת כו' ולא סמכה דעתה פנ"ל.

וא"כ ממילא פיון דקי"ל כר"מ בהא ודאי דצריף לכתוב הפתובה קודם החופה ואתי שפיר טעם בעל העיטור דמשמע דאפילו דיעבד לא מהני מאחר דלא סמכה דעתה פנ"ל. ועכ"פ לכתחלה ודאי אסור פנ"ל.

דיש קפידיא לענין גוף הקנין דחופה דלא סמכה דעתה כמו בכל הקנינים לפוסקים הנ"ל שזה עיקר ההבדל בין נשים לפילגשים פנ"ל. וכמבואר בירושלמי.

אף לא דמי דשם לא סמכה דעתיה דלוקח על גוף הקנין שהמוכר יתן לו שטר על הקרקע. משא"כ כאן להיפוך דעל גוף הנשואין אין ספק אצלה רק על החיוב שבבעד הנשואין אם יתן לה.

אף פיון דהחיוב תלוי באישות שפשלוקח אשה שלא בתורת פילגש צריף שלא תהא קלה בענין להוציאה שיהי' לה חיוב עליו פנ"ל. א"כ לא ס"ד על זה שבהחופה לוקח אותה בתורת אישות פיון שיהוא במקום שכותבין ולא כתב כמו שם על גוף הקנין כל זמן שלא כתב שטר על הקרקע פן כאן כל שלא כתב פתובה שיהוא על הקנין שבתורת אישות.

ואף דמגיע לה בתנאי ב"ד מ"מ כל שלא כ' לא ס"ד כמו שם דאי קונה מ"מ לא ס"ד: אף
אפשר דיש לחלק בין הקונה דשם הקונה לא סמכה דעתיה שנה מקנה לו משא"כ פאן
שלא ס"ד שקונה אותה ודחוק.

אף למ"ש הר"ן שם פ"ק דקדושין דדוקא בשטר קנן לא ס"ד פיון שיש קנן טוב יותר
לא ס"ד עד שיקנה בשטר משא"כ שטר ראי' ע"ש. א"כ לא שינוי זה פאן דכתיבת
הכתובה אינו קנן גשואין רק ראי'.

אולם למאי דמסיק הר"ן שגם בשטר ראי' אמרינן פן רק דשפוטב אח"כ קני למפרע
משעת קנן. ובשטר קנן לא קנה עד שיקתוב ע"ש א"כ פאן פשכותב כתובה אח"כ
שפיר הועיל למפרע החופה פתיקה פנ"ל.

אף גם זה יש לדחות דשם על תנאי זה שפיר ס"ד דלוקח דאם לא יכתוב לו לא יקנה
ויצטרף להחזיר לו הפעות. וכמפורש על תנאי מעכשיו משא"כ בחופה דאין תנאי בחופה
ואם תועיל החופה אף שלא יכתוב לה כתובה פבר היא גשואה.

וי"ל שפיר דלא סמכה דעתה מיך שפא לא יכתוב. ומגרע הקנן דאישות פנ"ל.

גם דהוי כמו במקר דאינו קונה בשטר לחוד עד שיתן דמים ורק במתנה קני אכל מקר
ג"כ לא סמכה דעתיה עד שיתן ואף דאי קני מחויב ליתן מ"מ לא ס"ד פנ"ל. וא"כ בכתב
לי שטרא אדמי' דהיינו פספס פדאמר פ"ק דקדושין וממילא פשקונה בקנן אחר וצריף
לכתוב לו שט"ח בתורת פספס ג"כ לא קנה עד שיתן לו השטר שנה הוא הדמים ולא ס"ד
כל שלא כתב לו.

וא"כ גם בגשואין שהכתובה החוב הוא המורה בעד הגשואין והוא מקום שכותבין י"ל
דלא סמכה דעתה עד שיתן לה הכתובה, כמו שם שאין המקנה סומך דעתו להקנאה
גמורה כל שלא נתן לו דמי' או השט"ח על עצמו פן ההקנאה בחופה שהאב או היא
מקנית עצמה לקנן גשואין פנ"ל צריף ליתן לה הכתובה שהיא המורה פיך הגשואין
דאל"ה לא ס"ד להקנאה גמורה.

פנ"ל.

והגם שיש לחלק בין דמים שהוא דמי הקרקע אכל הכתובה י"ל שאין זה דמי הגשואין
רק פשגשואה לו מחויב לה אינו נראה פיון דנקרא מורה והחכמים חייבוהו על הגשואין
או התורה אי כתובה דאורייתא מנ"ל לחלק בכך.

אף י"ל דבמוכר אומדנא דמוכח דאי לאו דצריף לזווי לא הוי מזבן. ולכך במוכר מפני
רעתה קונה א"כ פאן אין אומדנא.

ואינו מוכרח דגם פאן רצונה ודאי שלא תהא קלה בעיני' להוציאה. וי"ל דגרע מחופת
נדה.

וגם להגורסים נשים בקדושין וכתובה ופילגשים בלא קדושין וכתובה. ג"כ מה להש"ס
להזכיר כתובה פלל וע"כ ג"כ שתלוי גוף האישות בזה שיהי' לה כתובה.

וילגסת רמב"ם ורש"י דפילגשים בקדושים בלא פתובה. וברור שלרמב"ם פן פיון שכ' ה' נערה דמיחדת עצמה לאיש א' היא בלאו דאל תחלל את בתך להנאותה כברייתא דסנהדרין פ'ק ה"ג דע"ו במוסר שלא לשם אישות וסובר דאף לרבנן דר"ח פן רק לכהונה לא מיקרי זונה.

אבל שינוי בי' ולא תזנה הארץ וסובר דמעשה יחודי דממעט בספרי הוא דרף מקרה פחיוב דאונס ומפסה. משא"כ מיחדת דאח"כ תיחד לאחר ומלאה הארץ כו' כמבואר שם בלשון הרמב"ם וכ"כ הסמ"ג.

וא"כ למה חזר וכתב דאבל להדיוט אסור פילגש הא היינו המיחדת עצמה שהוא בלאו פנ"ל. וע"כ אמר דאסור זה גם בקדושים בלא פתובה כמ"ש לעיל.

ובמלה י"ל דמותר גם בלאו קדושים. וראיתי בריב"ש סי' שצ"א כ' ג"כ ברמב"ם פנ"ל דבמלה אפשר שהוא מצד חוקי המלה מקרא דשמואל אבל בהדיוט אסור גם בלא פתובה.

והוא כתב דאף להגרסא פילגשים בלא קדושים וכתובה היינו בלא שתייהן רק קדושים לחוד ע"ש. וברמב"ם כפי לשון שלפנינו א"א לומר פן שכ' בלא קדושים ובלא פתובה.

אף אפשר ששניהם אסורין או בלא קדושים או בלא פתובה. ולהגורסים בלא פתובה ע"כ בלא פתיבת פתובה דהא למה שפסק הרמב"ם דלא מהני מחילה בכתובה.

ובתחלה בשעת נשואין לכ"ע קי"ל כר"מ דתנאו בטל. א"כ איך שינוי בלא פתובה הא מ"מ אית לה.

וע"כ בלא כתב לה פתובה דאסורה מדר"מ דכל הפוחת כו' דלא סמכא דעתה אף דאית לה רק שהתנה שלא יהי' לה אף שתנאי בטל. ודוחק שיהיה נקרא בלא פתובה משום שלא כתב, וגם תמיהת הרמב"ן על רש"י הא קי"ל פתובה דרבנן ואיך נק' פלגש בתורה בשביל הכתובה: והרא"מ תירץ דרש"י פי' למ"ד פתובה דאורייתא וג"כ דוחק פיון דרש"י גורס פן בגמ' איך יהי' סתם גמרא שלא כהילכתא.

וגם הרמב"ם במצות ריש ה' אישות כ' מ"ע לישא אשה בכתובה וקדושים ולא שלא תבעל כו' בלא פתובה וקדושים מה לו להזכיר הכתובה שהוא דרבנן. ולכך לע"ד נראה שהכונה פתובה להנשואין קורא פתובה שאז חיוב הכתובה כדאמר בגדה ס"ו רבינא כו' וכתוב פתובה ליום פלן כו' והפני' הנשואין ע"ש ושבת קי"ל ליפא פתובה כו' ג"כ על הנשואין ובהג"מ מפרש פלה בלא ברכה אסורה כו' דהפני' בלא חופה לפי שמברכין בשעת חופה ע"ש: והכ"מ פ"א מה"א הביא מבנו של הרמב"ם שהקשו לו הא אמר בגמ' ל"מ לארס דלא עביד מצוה אלא לישא דעביד מצוה כו' ואיך כתב שהקדושים מצוה ותירץ מאחר שכתב קודם מ"ע לישא כו' בכתובה וקדושים מבואר שבאירוסין לא קנים עדיין והנשואין גמר המצוה ע"ש.

ולמה חיסר הרמב"ם העיקר והיה לו לכתוב מ"ע לישא בקדושים וחופה שיה עיקר המצוה כמבואר בגמרא ואיך הכניס תחת זה פתובה דרבנן. ומוכרח כמ"ש שקורא הנשואין פתובה ושפיר נכלל בדבריו לישא בכתובה וקדושים פנ"ל.

וממילא מְיוֹשֵׁב הַכֹּל דַּאֲרַף מַה"ת שְׁלֵא הָיָה חַיִּיב בְּתוֹבָה מ"מ הַנְּשׂוֹאֵינן הֵן מַה"ת כְּדַאֲמַר
בְּגִמְרָא פֶּרֶק נַעֲרָה חוֹפָה בְּהִדְיָא פְּתִיבָה וּע"כ הַיְחֻד אוֹ הַכְּנִיסָה לְרִשְׁוֹתוֹ גְּמַר הַמְצָנָה
מַה"ת שְׁעוֹשָׂה אוֹתָהּ נְשׂוֹאָה לְהַפְרֵת גְּדָרִים וְשָׂאֵר דְּבָרִים וּבְכֻלָּל כִּי יִקַּח הָיָה קִיחָה
דְּנִשְׂוֹאֵינן ג"כ: וּבְזָה מְיוֹשֵׁב לִי מ"ש הַה"מ פ"י מַה"א עַל מ"ש הַרְמַב"ם הָאֲרוּסָה אֲסוּרָה
לְבַעֲלָהּ מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים וְהִבִּיא רָאִיָּה מִיְהוּדָה ע"ש.

וְלִכְאוּרָה מָה הַנּוֹצֵרָה לְרָאִיָּה אִיֶּד ס"ד שְׁיִהְיֶה דְאוֹרְיִיטָא הִיֶּד מְצִינּוּ זֶה הָאִיסוּר. וְלִמ"ש
א"ש דַּה"מ לְטַעְמִי שְׁפַתְב פ"א מַה"א דְהַעֲשָׂה הוּא כִּי יִקַּח וּבַעֲלָהּ דְנוֹקָא ע"י קְדוּשִׁין
וְהָיָה לָאוּ מְכַלֵּל עֲשֵׂה בְלֵא קְדוּשִׁין ע"ש.

וּא"כ פִּינּוּ דְמִסְקִינּוּ יְבָמוֹת נ"ט דְקִיחָה דְנִשְׂוֹאֵינן כּו' בְּכַהֵן גְּדוּל שְׁבַגְרָה דְעוֹבֵר בְּכַתוּלִי
יִקַּח כּו' וּא"כ עֲשֵׂה זֶה עֲצָמָה בְּלֵא נִשְׂוֹאֵינן ג"כ דְכִי יִקַּח וּבַעֲלָהּ נְכַלֵּל גַּם קִיחָה דְנִשְׂוֹאֵינן
וּבַל"ז תַּהִי אֲסוּרָה מַה"ת לְקַדְוָה הַנּוֹצֵרָה לְרָאִיָּה שְׁהוּא מְדַרְבְּנָן דַּמ"מ מַה"ת סְגִי בְּקִיחָה
דְקְדוּשִׁין שְׁתִּיהִי מְוֹתֵרַת אַף שְׂאִינָה גְמַר הַמְצָנָה וּמִנָּה לֵן בְּאַמַּת דְּמוֹתֵרַת.

אִיֶּד יִלְפִינּוּ מְכַל הַרְאִיּוֹת שְׁהִבִּיא הַרְמַב"ן מִפְּלִגְשׁ כָּלֵב וְשָׂאוּל וְדוּד כּו' דַּא"א לּוֹמַר בְּלֵא
קְדוּשִׁין דְהֵן בְּלֵאוּ לְרַמְב"ם ז"ל דְמוֹסְרַת עֲצָמָה וּמִיחֻדָּת לְזָנוּת. אִיֶּד הֵן בְּקְדוּשִׁין בְּלֵא
כְּתוּבָה הִיָּינוּ בְּלִי נִשְׂוֹאֵינן כַּנ"ל כְּגִרְסַת הַש"ס הַנ"ל.

וְהַטַּעַם פִּינּוּ דְמִיחֻדָּת בְּאַמַּת מְוֹתֵרַת בְּתוֹרַת פְּלִגְשׁ. רַק דְבַמָּה הִיא מִיחֻדָּת פִּינּוּ שְׁמוֹתֵרַת
לְכָל הָעוֹלָם כַּנ"ל וּמִיִּקְרִי אֵל תַּחֲלֵל כּו' וּמְלֵאָה הָאֲרִיז כּו'.

אַמְנָם אַחַר קְדוּשִׁין שׁוֹב מִיחֻדָּת לּוֹ דְאֲסוּרָה אֲסוּר א"א שׁוֹב מְוֹתֵרַת מַה"ת בְּלֵא נִשְׂוֹאֵינן
בְּתוֹרַת פְּלִגְשׁ דְהָא מִיחֻדָּת לּוֹ בְּקְדוּשִׁין. וּכְשִׁרְוֹצָה לִישְׂאָנָה בְּתוֹרַת נִשְׂוֹאֵינן צְרִיף חוֹפָה
נְאֻז הִיא בְּרִשְׁוֹתוֹ לְגַמְרֵי לְהַפְרֵת גְּדָרִים וְשָׂאֵר דִּינִים מַה"ת וְשִׁפִּיר הַגִּירְסָא בְּלֵא כְּתוּבָה.

וְגַם לְהַגִּירְסָא בְּלֵא קְדוּשִׁין וּבְלֵא כְּתוּבָה כַּמ"ש הַרְמַב"ם קָאִי אֲמַלְוֶה דְמִיחֻדָּת לּוֹ גַּם בְּלֵא
קְדוּשִׁין דְאֲסוּרָה לְכָל כַּנ"ל. אוֹ כַּמ"ש הַרְיב"ש שְׁהוּא מְחַנְקֵי הַמְלִוֶה.

וּי"ל דְהַפְּי' נָשִׁים בְּכְתוּבָה וּקְדוּשִׁין שְׁתִּיהֵן דְנוֹקָא וּפִילְגְשִׁים אוֹ בְּלֵא כְּתוּבָה אוֹ בְּלֵא
קְדוּשִׁין שְׁנִיָּהֶם נִקְרָאִים בְּמַלְוֶה פִילְגְשִׁים. וְהַדְּיוּט אֲסוּר מַה"ת בְּלֵא קְדוּשִׁין רַק בְּלֵא
כְּתוּבָה הִיָּינוּ בְּלֵא נִשְׂוֹאֵינן מְוֹתֵרַת הַדְּיוּט מַה"ת וְאֵלוּ הַפִּילְגְשִׁים שְׁמַצִּינוּ שְׁלֵא בְּמַלְכִים
כַּנ"ל.

וְאַח"כּ פְּשָׁאֲסָרוּ חֲכָמִים אֲרוּסָה וְהוּא מְכַלֵּל גְּזֵרַת יְחוּד דְפָנוּי' כַּמ"ש רַש"י פ"ק דְכְּתוּבוֹת
עַל וְאֲסוּר לָנוּ אֵת הָאֲרוּסוֹת כּו' דְצְרִיף דְנוֹקָא גְמַר הַקִּיחָה דְנִשְׂוֹאֵינן אֲזַ מְוֹתֵרַת. א"כ זֶה
גּוֹפִיָּה אִיסוּר הַפִּילְגְשׁ דְהָא אֵינן שׁוֹם הָיִתֵר דְבְּלֵא קְדוּשִׁין מַה"ת אֲסוּרָה וּבְקְדוּשִׁין אֲסוּרָה
כְּכָל אֲרוּסָה.

וּבְנִשְׂוֹאֵינן מְמִילָא יֵשׁ כְּתוּבָה דְתַנְאִי לָא מְהַנִּי וּבְמִקוּם שְׂאִין כּוֹתְבִין בְּאַמַּת מְוֹתֵרַת. וּמִקוּם
שְׁכּוֹתְבִין דְלֵא ס"ד חֲסַר לְנִשְׂוֹאֵינן דְלֵא ס"ד וְהָיָה ב' זָנוּת לַה"מ כְּמוֹ הָאִיסוּר דְאֲרוּסָה
דְּבַכְלָל גְּזֵרַת חֲכָמִים דְזָנוּת כַּמ"ש רַש"י.

וְאַחַר הַנְּשׂוֹאֵינן אֲסוּר לְשִׁהוֹת אִיסוּר גְּרִידָא. וּבְמַלְוֶה נְשָׂאֵר הַהִיתֵר מְמִילָא פִילְגְשׁ בְּלֵא
קְדוּשִׁין פִּינּוּ דְהַתְקַנְנָה לֵא הִי רַק אִיסוּר אֲרוּסָה דְעַל בְּלֵא קְדוּשִׁין לֵא הַנּוֹצֵרָה לְתַמְנָן דַּמַּה"ת

אסורה רק בקדושין א"כ פיון דעל המלה בפ"ע לא הי' התקנה ממילא נשאר ההיתר
דבלא קדושין שמינסדת ומותרת לו פנ"ל.

וממילא גם בפילגש ע"י קדושין ג"כ לא שייך התקנה פיון שגם בלא קדושין מותרת לו
לא גרע ע"י הקדושין ובפרט דאפשר עגנו כתובה לא צריך כלל לגבי מלה דהא לא קרינו
ביה לכשתנשא לאחר דאסורה לכל ולרבנו אף למלה אסורה: ומינשבים שפיר דברי
הרמב"ם ז"ל דכתב דרק למלה אבל הדיוט אסור בפילגש פנ"ל בין בלא קדושין מה"ת
ובין בלא נשואין מדרבנו.

וגם מינשב מה שלפעמים נקראו א"א בירושלמי אשת חמי' מותרת מדוד שנשא רצפה
כו' דהיתה בקדושין פנ"ל. ופעמים שאינה נקראת א"א בפילגש בלי קדושין שגם אלו
נקראים פילגשים פנ"ל.

ונה שכו' הרמב"ם דאמה אחר יעוד מותרת להדיוט. והיינו כמ"ש דהא בעי הש"ס אי יעוד
נשואין עושה אי ארוסין ומה היא הבעי'.

ונראה הטעם פיון שמינעדה בע"כ רק להודיעה י"ל דלא צריך נשואין אחרים דכבר היא
ברשותו לישאנה בע"כ ומיקרי בית אישה מה"ת. וא"כ אף דמסיק ארוסין עושה מ"מ
בתורת פילגש בלא נשואין י"ל דמותרת ואינה בכלל האיסור דשאר ארוסה פיון שפבר
ברשותו.

ודמי לטעם הריב"ש מחוקי המלה פיון שייכול ליקח אותם בע"כ פנ"ל והרמב"ם יליף
לה מהא דאמר בקדושין י"ט מצנות יעוד מקדש אומר בפני ב' ה"א מאנרסת כו' ונוהג בה
מנהג אישות כו'.

ולא הוזכר נשואין וחופה משמע דמותרת לו אחר היעוד. אף דלעגנו הפרת נדרים ושאר
דברים אינה פנשואה פנ"ל: גם י"ל דגמר לה מריש קדושין גבי חופה קונה כו' דפריך
מה לכסף שפכו בע"כ והקשו תוס' מיעוד גם חופה בע"כ.

ולרמב"ם א"ש דאין חופה ביעוד פנ"ל ולפ"ז א"כ בנשואין וחופה אינו מורה בתורת
פילגש אף שלא כתב הכתובה עדיין דמ"מ אית לה פיון שהיא בחופה פנ"ל. אף טעמים
הנ"ל דלא סמכה דעתה שייך אף מ"מ דברי הרמ"א שפיר שאינו מזיק מדינא דיעוד
כשכותב הכתובה אח"כ דא"צ להיות ביחד דוקא ומה בכך שלא ס"ד עד שיכתוב מ"מ
כשכותב אח"כ סמכה דעתה ומותרת לו וכמו בקנין עד שיתן דמים דקונה למפרע או
משעה דס"ד ע"ש בר"ן.

ובכנסה לחופה שתגמור אחר ל' י"ל דמהני לאתר כמו דאין תנאי בחופה אין שיוור. אף
ז"א בלאחר אין בו דיני תנאי.

אף דעכ"פ מהני אחר ל' ולא דמי למשון כו' ולא תקנה עד אחר ל'. דכאן לא מקרי פלטה
כו' דעדיין ברשותו קיימא וא"כ ממילא מהני עכ"פ משעה שכתוב הכתובה ומותרת לו
ומינשב שפיר לשון ר"מ דכל הפוחת כ' בעילת זנות שעדיין לאן נגמר כשלא כתב דלא
ס"ד ולא גמרה החופה עד שיהי' סמכה דעתה וממילא חשיב ב' זנות כמו ארוסה דבכלל
ז' דפנוי' כמ"ש רש"י ז"ל.

אָבֵל לְכַתְחֻלָּה וְדַאי קְפִידָא לְהֵיוֹת הַחֲנוּפָה בְּלֹא פְתוּבָה. גַּם הֶרְשֵׁב"א רִישׁ פְּתוּבוֹת שְׁפָתַי לְשׁוֹן הֶר"ן דְּאִין אִיסוּר יְחִיד בְּלֹא פְתוּבָה וּמ"מ סִיּוּם דְּלַכְתְּחֻלָּה צָרִיךְ לְכַתּוּב קוּדָם הַחֲנוּפָה: שׁוּב רְאִיתִי בְּסֵמ"ג שֶׁכ' לְהִדְיָא כּוּמ"ש לְעֵיל דְּכִינּוּן דְּקִי"ל אִיסוּר לְשִׁהוּת עִם אִשְׁתּוֹ שְׁעָה א' בְּלֹא פְתוּבָה לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְכַתּוּב הַפְתוּבָה קוּדָם הַחֲנוּפָה כּוּ ע"ש.

מִשְׁמַע לְהִדְיָא כּוּמ"ש דְּזָה מִיקְרֵי שׁוּקָה אִף בְּלֹא בִיאָה כּוּמ"ל. וְגַם בְּנֶאֱבָד צָרִיךְ לְכַתּוּב לָהּ מִיָּד כ"כ שֵׁם ע"ש.

אִף בְּגִמְרָא גְדָה (דָּף י"ב). וּבְאִין וְשׁוּהִין עֲמָהֶם וְכוּ' בֵּין עֲרָה כּוּ דְקָאִי לְשׁוֹן זֶה אֲבִיאָה. אִף פֶּאן הַלְשׁוֹן אֲפִילוּ שְׁעָה א' מִשְׁמַע אִף לְשִׁהוּת גְּרִידָא כּוּמ"ל: (ג) וְהַבְּעַל נוֹתֵן שְׂכָר הַסּוֹפֵר. בְּטוֹר פְּתַי וְהַבְּעַל נוֹתֵן כּוּ שְׁחַכְמִים תִּקְנוּ פְתוּבָה לְאִשָּׁה שְׁלֹא תִהְיֶה קֶלָה בְּעֵינָיו כּוּ.

וְכַתּוּב הַב"י דְּאִין זֶה טַעַם עַל שְׁנוּתוֹ שְׂכָר הַסּוֹפֵר רַק אֲדַלְעִיל קָאִי ע"ש וְדוּחַק. וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ כְּפִשׁוּטוֹ דֶּהָא בְּנוֹתָן מִתְּנָה הַמְקַבֵּל נוֹתֵן הַשְּׂכָר וּבְכַתּוּבָה מְחַיֵּיב עֲצֻמוֹ בְּמָה שְׁאִינוֹ חַיִּיב דְּהוּי כְּמִתְּנָה.

אִף בְּאֲמַתָּה גַּם בְּנָא פְתִיבַת הַפְתוּבָה חַיִּיב לִיתֵּן לָהּ מִתְּנָאִי ב"ד. רַק הַפְתוּבָה הִיא דְבַל"ז אִיסוּר לְשִׁהוּת עֲמָה וְהוּי לְטוּבָתוֹ כּוּמ"ש הַח"מ וּב"ש.

וְשִׁפִּיר פְּתַי הַטוֹר דֶּהָא נוֹתֵן שְׂכָר הַחוּפֵר שְׁחַכְמִים תִּקְנוּ כּוּ וְאִף בְּלֹא הַפְתוּבָה גְּבִיָּא מִתְּקַנְתָּ חַכְמִים וְהוּי הַפְתוּבָה לְטוּבָתוֹ שְׁיִהְיֶה מְוַתֵּר לְבֵא עֲלֶיהָ וְנוֹתֵן הַשְּׂכָר כּוּמ"ל: עוֹד י"ל דֶּהָא בְּכָל שְׁטָרֵי קִנְיָן אוֹ שְׁמַחְמִיב בְּדָבָר שְׁאִינוֹ חַיִּיב בְּשִׁטְר צָרִיךְ שְׁטָר מְקַנָּה כְּדָאֵמַר בְּש"ס גִּיטִין כ' דְּצָרִיךְ שְׁיִהְיֶה הַנְּיָיר שֶׁל הַלְוָה וְיִקְנָה אוֹתוֹ לְהַמְלִינָה וְהוּא כְּמִתְּנָה לְזִמְן עַד שְׁיִפְרַע לוֹ וְאִז חוּזֵר וְנִעְשֶׂה הַנְּיָיר שֶׁל הַלְוָה אוֹ הַמְתַּחְיֵיב.

וְאִם אִינוֹ סֵפֶר הַמְקַנָּה לֹא מִשְׁתַּעֲבָד וְלֹא יִקְנָה ע"ש. וּבְש"ס רִישׁ הַזּוֹרֵק אָמַר חֲצִירָה מֵהַ שְׁקַנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בְּעֵלָהּ וְכַתְּבוּ תוֹסְפוֹת וְהִרָא"ש אִף דְּנוֹתָן מִתְּנָה לְאִשְׁתּוֹ אִינוֹ אוֹכֵל פִּירוֹת מ"מ בְּהָא שְׁאִינוֹ רַק שְׁאֵלָה לֹא אֲמָרִינּוּ זֶה וְגַם פִּינּוּ שְׁאִינָה יְכוֹל לְמַכּוֹר וְדִינוֹ כְּנַכְסֵי מְלוֹג הָיִי שְׁלוֹ עֲדִינּוּ וְלֹא מִיקְרֵי שְׁלָה ע"ש וּבְטוֹר ס' פ"ה.

וּא"כ לְכַאוּרָה בְּכַתּוּבָה כְּשׁוֹתֵב אַחַר הַחֲנוּפָה וּמִתְּחַיֵּיב בְּזָה וְכִינּוּ שְׁהַבְּעַל נוֹתֵן הַשְּׂכָר וְהַנְּיָיר שְׁלוֹ צָרִיךְ לְהַקְנוֹת לְהָאִשָּׁה שְׁיִהְיֶה נִעְשֶׂה שְׁלָה דְּבַעֲיָנּוּ סֵפֶר מְקַנָּה כּוּמ"ל. וּא"כ לֹא מְהַיָּי דְּמָה שְׁקַנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בְּעֵלָהּ וְעֲדִינּוּ גַם אַח"כ נִקְרָא הַנְּיָיר שְׁלוֹ: וְגַם דְּבִזָּה י"ל דְּלֹא שְׁיִיף כָּלֵל נוֹתֵן בְּעֵינֵי יָפָה נוֹתֵן דֶּהָא צָרִיךְ לְהַקְנוֹת לָהּ ע"כ הַנְּיָיר וְהוּי כְּמַכּוֹר דְּאוֹכֵל פִּירוֹת כּוּמ"ל וְלֹא הָיִי ס' מְקַנָּה.

אֲמָנָם הָא בַל"ז אֵיט לָהּ בְּתַנְאִי ב"ד וְאִין הַפְתוּבָה רַק לְרִאִיָּה וּבְשִׁטְרֵי רִאִיָּה לֹא בְּעֵינּוּ סֵפֶר מְקַנָּה כּוּמ"ש תוֹס' גִּיטִין שֵׁם כ'. וְכַתּוּב הַטוֹר שְׁפִיר וְהַחֲתָן נוֹתֵן שְׂכָר הַסּוֹפֵר שְׁחַכְמִים תִּקְנוּ כּוּ וְהוּי רַק לְרִאִיָּה וְלִכְךָ אִף שְׁהַנְּיָיר שְׁלוֹ מְהַיָּי כּוּמ"ל: אִף י"ל דְּבַל"ז מִיקְרֵי שְׁפִיר סֵפֶר מְקַנָּה פִּינּוּ שְׁיִישׁ לָהּ בּוֹ קִנְיָן הַגּוֹף בְּהַנְּיָיר וְקִנְיָן פִּירוֹת לֹא פְּקִינּוּ הַגּוֹף דְּמִי וְעוֹד דְּאִף דְּלֹא שְׁיִיף נוֹתֵן בְּעֵינֵי יָפָה נוֹתֵן פִּינּוּ שְׁמוֹכְרָח לִיתֵּן מ"מ פִּינּוּ דְּלֹא תִקְנָה בְּאִנְפוֹן אַחַר מְמִילָא מְסַלֵּק עֲצֻמוֹ גַּם מִפִּירוֹת.

שמעון בן שטח שייכתוב כל נכסי אחריו ולא ייחד לה מטלטלין הא לא רצה לגרע פחה והי' לו להשאיר כמקדם ליחד מטלטלין רק שייקבל אחריות לתוס' ז"ל דג"כ לא יהי' שייך טלי כו' ולמה גרע פחה שלא ייחד.

וצ"ל דכיון שע"כ צריך שיהי' נכסיו אחריו שוב די בזה לבד שלא תהי' קלה כו' ואין צורך שוב ליחד. ודוחק דמ"מ למה הי' לגרע פחה כנ"ל.

ולמ"ש מגושב דדוקא עכשיו דסגי גם בלא יחוד מטלטלין פשכותב כל נכסי אחריו שפיר מותר גם בלא כתב רק ביחד מטלטלין ומקבל אחריות דלא שייך טלי שתלנה אותם לו ויכתוב לה באמת פתובה כנ"ל אבל אם לא הי' סגי בכתיבת פתובה רק דוקא לקבל אחריות ממילא לא הי' מהני כלל דעדיין יאמר טלי כו' דלא יוכל ליהנות שלא תוכל להלוותם לו דיהי' אסור לדור עמה כיון שאין תקנה אחרת רק שיהי' אצלה ושפיר הוצרך לתקן כנ"ל.

ולהפוסקים הנ"ל י"ל דלא מהני מה שיוכל לכתוב פתובה דמ"מ כמו שהיא עתה לא יוכל ליהנות ושייך טלי כו' דאל"כ גם בלא קיבל אחריות לא יהי' שייך טלי כו' דתוכל להלוותם ויקבל באמת אחריות וע"כ כנ"ל וא"ש: עוד י"ל דלכאורה י"ל בפשיטות דהא בלא פתובה אסור אף דאית לה בתנאי ב"ד משום דלא סמכה דעתה שהיא בע"פ ע"ש.

וא"כ כיון דחיישינן שמא יאבדו ממילא אף שקיבל עליו אחריות מ"מ לא יהי' רק בעל פה ולא סמכה דעתה ויהי' אסור כנ"ל דאף שיהי' חייב מחמת האחריות מ"מ זה אינו רק בע"פ כנ"ל.

אף ת"ק ור"י דסברי דמותר לשהות עם אשתו בלא פתובה. א"כ לא סברי הא דלא סמכה דעתה רק שיהי' החיוב פתובת חכמים ולכך מהני קבלת אחריות.

וא"כ מגושב דלדין דקי"ל אסור כר"מ ממילא לא מהני קיבל אחריות כנ"ל: אף ז"א דאם ניהוש לב' החששות הנ"ל שמא יאבדו ואף שיהי' חייב יהי' בע"פ ולא סמכה דעתה. א"כ גם פשיטא לה שטר פתובה שייך ב' חששות שמא תאבד השטר פתובה ואז יהי' בע"פ כנ"ל.

וע"כ דז"א דצריך אחד מהם עכ"פ או דכשיאבד לא יתחייב באמת פלוס מדינא ובזה חיישינן חשש א' שמא יאבד. או שסבר הוא עכשיו בע"פ ולא סמכה דעתה.

אבל לחוש לשניהם יחד לא חיישינן כנ"ל. ואם כן ממילא מהני מטלטלין בקבלת אחריות ג"כ דאין חשש יותר מעל השטר פתובה כנ"ל: אמנם י"ל דזה שפיר לענין חשש אבידה דלא שייך שהיא לא סמכה דעתה עכשיו שחוששת שמא יאבד דהא בידה לשמור ואונס לא שכיח רק דאנו חוששינן שמא יאבד וממילא בקיבל אחריות סגי ואם לא תסמוך דעתה אז באמת יצטרך לכתוב לה פתובה אחרת וכן בשטר פתובה כנ"ל.

אבל לר"י דאמר שאין קצובין ופוחתין וחישי לזולא דזה אינו בידה י"ל שפיר דלא מהני אף שקיבל אחריות זולא ג"כ דמ"מ לא סמכה דעתה עכשיו שחוששת שמא יזלו ויהי' בעל פה אף שהוא באחריותו ושפיר לא מהני לר"י אף דקיבל אחריות זולא ג"כ.

ומינשׁב בְּזֶה לְשׁוֹן הַש"ס דְּאָמַר ת"ק אֲבָל קִיבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי עוֹשִׁין וּר"י פְּלִיג הֲלֵא אֵין קַצּוּבִין כּו' וְהָא בְּקִיבֵּל אַחֲרֵי זִילָא גַם לְדִידֵיהּ שְׂרִי לְשִׁיטַת תּוֹס' וְלָמָּה פְּסִיק דְּאָף קִיבֵּל אַחֲרֵי עוֹשִׁין.

וּלמ"ש א"ש דְּלֵא מְהֵנִי פְּלֵל. וּמִינְשׁב שְׂפִיר הָרִי"ף וְרַמְב"ם וּש"ע דְּפָסְקוּ כּו' וְלִכְּהָ אֵין עוֹשִׁין פְּלֵל וְלֵא מְהֵנִי קִבְּלַת אַחֲרֵי אָף מְזוּלָא כּו'.

וְאִם כּוֹתֵב בְּשִׁטְר שְׂיֵהִי נְכֶסִיו אַחֲרָאִין בְּזֶה בְּאֵמַת מוֹתֵר כְּמוֹ שְׂפִתָּב בּו"ע אֵלָא צְרִיף שְׂיִכְתוּב כּו': עוֹד נִרְאֶה דְּהָא דְּאֵין עוֹשִׁין פְּתוּבָה מְטַלְטְלִין הֵינּוּ שְׂאִינוּ מְתַחֲיִיב פְּלֵל בְּחֵיבּוּב פְּתוּבָה רַק נוֹתֵן לָהּ מְטַלְטְלִין אֵלוּ.

וּא"כ פִּינּוּ דְּחֵינְשִׁינּוּ שְׂמָא יֵאבְדוּ נִרְאֶה דְּאָף שְׂקִיבֵּל אַחֲרֵי הֵינּוּ שְׂמִתְחֵיב עֲצָמוּ שְׂפִשְׂאֵבֵד יֵהִי חֵיב לְשִׁלְמָה לָהּ אֲבָל כָּל זְמַן שְׂלֵא נֵאבְדוּ אֵין עָלָיו שׁוּם חֵיבּוּב פְּלֵל. וּא"כ נִרְאֶה דְּאִם נֵאבְדוּ אֲצֵלָה צְרִיף דְּנִקָּא עֲדִים שְׂנֵאבְדָּה וְאֵינָה נֵאמְנַת פְּלֵל אָף בְּשׁוּבָעָה.

דְּאָף דְּבַמְלָנָה עַל הַמְשָׁכּוֹן נֵאמְן הַמְלָנָה בְּשׁוּבָעָה לִיטּוֹל הֵינּוּ מִשׁוּם דְּהַחֵיבּוּב וְדָאֵי עָלָיו רַק הַסְּפִק אִם יֵשׁ לוֹ חֵיבּוּב עַל הַמְלָנָה בְּעַד הַמְשָׁכּוֹן וְנֵאמְן מִמִּילָא כְּשֶׁאֵר שׁוּמֵר. אֲבָל זֶה וְדָאֵי דְּאִם אֲחַד מְתַחֲיִיב עֲצָמוּ עַל חֶפֶץ שֶׁל חֲבִירוֹ אִם יֵאבְד אֲשִׁלְמָה לָהּ דְּאֵין הֵלָּה נֵאמְן לִיטּוֹל בְּשׁוּבָעָה שְׂנֵאבְד דְּהוּי א"י אִם נְתַחֲיִיבֵתִי לָהּ דְּפִטּוֹר.

וּמִמִּילָא כָּאֵן דְּלֵא נְתַחֲיִיב בְּשׁוּם חֵיבּוּב פְּתוּבָה רַק נוֹתֵן לָהּ מְטַלְטְלִין אֵלוּ מְעַכְשָׁיו אִם תּוֹתַגְרֵשׁ כּו' דְּלִכְּהָ בְּסִתְמָה אֵינָם בְּאַחֲרֵי וְתוֹס' כּו' סוּף פְּרָק הָאֵשֶׁה. רַק שְׂקִיבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי אֲבִידָה שְׂהַתְחֵיב לְשִׁלְמָה לָהּ כְּשֶׁיֵּאבְדוּ וּמִתְחִיל אֲזִי הַחֵיבּוּב וְלֵא תֵהִי נֵאמְנַת שְׂנֵאבְדָּה כּו'.

וּבְנִדָּאֵי לֵא סְמָכָה דְּעֵתָהּ אָף בְּקִבְּלַת אַחֲרֵי דְּשְׂמָא יֵאבְדוּ וְיֵהִי פְּטוֹר כְּשֶׁלֵּא יֵהִי עֲדִים שְׂנֵאבְד וְשְׂפִיר אֲסוּר כּו' ל. וְנִרְאֶה דְּמְפָרְשִׁים כְּהָ אֵין עוֹשִׁין כּו' בּו"א בְּשִׁלְמָה קִיבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי הֵינּוּ שְׂיֵהִי כָּל נְכֶסִיו אַחֲרָאִין לְפְתוּבָה כּו' רַק שְׂנוֹתָן מְטַלְטְלִין אֵלוּ וְאֵינוּ מְתַחֲיִיב יוֹתֵר זֶה אֲסוּר אָף שְׂקִיבֵּל אַחֲרֵי עַל הַמְטַלְטְלִין שְׂיִשְׁלָם כּו' ל.

אֲבָל קִיבֵּל עָלָיו אַחֲרֵי הֵינּוּ אַחֲרֵי הַפְּתוּבָה שְׂפִתָּב לָהּ שְׂיֵהִי נְכֶסִיו אַחֲרָאִין אֲזִי עוֹשִׁין וְיִכּוֹל לִיחַד לָהּ אֲח"פ דְּאֲזִי הוּי כְּשֶׁאֵר מְשָׁכּוֹן פִּינּוּ שְׂיֵשׁ עָלָיו חֵיבּוּב וְשְׂפִיר תֵהִי נֵאמְנַת אִם יֵאבְדוּ פִּינּוּ שְׂיֵשׁ חֵיבּוּב עָלָיו כּו' ל.

וְאָף שְׂאִינוּ מְקִיבֵּל אַחֲרֵי עַל הַמְטַלְטְלִין גַּם בְּסִתְמָה הוּי בְּאַחֲרֵי וְרַק דּו"מ צְרִיף שְׂיִקְבֵּל בְּפִירוּשׁ כּו' ר"ש"י סוּף הָאֵשֶׁה שְׂנֵפְלוּ וּבְתוֹס' ד"ה הֵתָם כּו' דְּאִם לֵא קִיבֵּל בְּפִירוּשׁ אָף שְׂהָם בְּאַחֲרֵי וְתוֹס' סְבוּרָה דְּלִית לָהּ וְלֵא סְמָכָה דְּעֵתָהּ.

וּר"י פְּלִיג דְּפוֹתָתִין וְעֲדִיין לֵא סְמָכָה דְּעֵתָהּ וְצְרִיף שְׂיִקְבֵּל בְּפִירוּשׁ זוּלָא ג"כ כּו' ל. אֲבָל פְּלֵל זֶה לֵא מְהֵנִי רַק כְּשֶׁכּוֹתֵב לָהּ פְּתוּבָה שְׂיֵהִי נְכֶסִיו אַחֲרָאִין כּו' ל.

וּמִינְשׁב שְׂפִיר לְשׁוֹן הַש"ע וְנֵאפְּיֵלוּ אִם יִרְצֶה לִיחַד כּו' אֵין שׁוּמְעִין לוֹ עַד שְׂיִכְתוּב כּו' וְאֲזִי בְּאֵמַת מוֹתֵר לִיחַד לָהּ אַחֲרֵי כְּהָ אֲבָל בְּלֵא שְׂטֵר פְּתוּבָה שְׂפִיר אֲסוּר אָף בְּקִבְּלַת אַחֲרֵי כּו' ל: וּבְזֶה מִינְשׁב גּוֹשְׁיַת תּוֹס' ד"ה הֵתָם עַל ר"ש"י שְׂפוּבֵר דְּבִסְתָּם לֵא יֵאמַר הָרִי פְּתוּבָתָה כּו' אָף דְּבִסְתָּם הוּא ג"כ בְּאַחֲרֵי וְע"ש פִּינּוּ שְׂפִתָּב דְּקִנְאֵי כּו' וְהִקְשׁוּ מֵהָא

דְּפָרַק אַע"פ דְּאָמַר בְּמַה דְּבָרִים אָמּוּרִים שְׁלֵא קִיבֵל אַחֲרֵיּוֹת כּו' דְּמִשְׁמַע דְּבִסְתָּם אִינוּ בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ ע"ש.

וּלמ"ש מִינְשֵׁב דְּבִלֵּא קִיבֵל וְלֹא כָּתַב לָהּ כְּתוּבָה פְּלִל רַק נוֹתֵן מְטִלְטְלִין אֵלּוּ וְדַאי בְּסִתָּם אִינָם בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ שְׁאִין חַיִּיב עָלָיו פְּלִל. מִשָּׂא"כ שָׁם דְּכָבֵר כָּתַב לָהּ רַק אַח"כ מִיַּחַד לָהּ שְׁפִיר מִמִּילָא הֵם בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ שְׁאִינוּ רַק מִשְׁכּוֹן אֶצְלָהּ.

וְקו"ל דְּמִלְּנָה עַל הַמִּשְׁכּוֹן ש"ח הֵיכָא דְּלִיפָא פְּרוּטָה דר"י. גַּם דְּהוּי אֶצְלָהּ שְׁמִירָה בְּבַעֲלִים לְהַפּוֹסְקִים סִי' פ"ו.

וְשְׁפִיר פְּטוּרָה וּמִמִּילָא חַיִּיב הוּא חַיִּיב הַכְּתוּבָה פּנ"ל. רַק דַּאֲעַפ"כ לֹא סְמָכָה דְּעֵתָה ע"ש: גַּם מִינְשֵׁב קוֹנְשֵׂיא הֵב' שְׁהִקְשׁוּ שָׁם כְּמוֹ, בְּאַשְׁתּוֹ דְּאָמַר כְּשֶׁנֶּאֱבָדוּ חַיִּיב לְשַׁלֵּם כְּמוֹ כֵּן בִּיבְמַתּוֹ חוֹנְרַת עַל נְכֹסֵי בְּעֵלָה הֶרְאִישׁוֹן כְּשֵׁיאֲבָדוּ ע"ש.

וְאַף דְּשָׂמָא לֹא יִהְיִי קִיָּמִין נְכֹסֵי הֶרְאִישׁוֹן ע"כ קוֹנְשֵׁינְתֶּם דְּהָא קו"ל אִי לִית לָהּ מֶרְאִישׁוֹן תִּקְנֵנוּ לָהּ רַבְּנָן מִשְׁנֵי וְתַגְבָּה ג"כ מִמְּנוּ פּנ"ל. וּלמ"ש י"ל דְּבִשְׁלָמָא גַּבֵּי אִשְׁתּוֹ.

אִם יִאֲבָדוּ אֶצְלָהּ שְׁפִיר תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ שְׁנֶאֱבָדוּ כְּמוֹ מְלָנָה עַל הַמִּשְׁכּוֹן דְּהָא לֹא נִסְתַּלַּק הַחַיִּיב בְּמַה שְׁיִיחַד לָהּ פּנ"ל וְהוּי הַחַיִּיב וְדַאי כּו' אֲבָל בִּיבְמָה דְּאַף דַּאי לִית לָהּ מֶרְאִישׁוֹן תִּקְנֵנוּ מִב' מ"מ אִין הַחַיִּיב מִתְחִיל עָלָיו רַק מִשְׁעָה שְׁאִין לָהּ מֶרְאִישׁוֹן וְאִם יֵשׁ מֶרְאִישׁוֹן אִין חַיִּיב עָלָיו פְּלִל כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ שָׁם.

וְאִם כֵּן אֵף שְׁבִאֲחֲרֵיּוֹתוֹ מ"מ לֹא תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ פְּלִל שְׁנֶאֱבָדוּ דְּהָא הוּי סְפֵק שְׂמָא לֹא נֶאֱבָדוּ וְעַדִּין יֵשׁ לָהּ מֶרְאִישׁוֹן וְאִין עָלָיו חַיִּיב פְּלִל וְהוּי א"י אִם נִתְחַיִּיבְתִּי פּנ"ל וְשְׁפִיר לֹא סְמָכָה דְּעֵתָה דְּלֹא תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ מִשָּׂא"כ בְּאַשְׁה וּקמ"ל דְּגַם בְּאַשְׁה אָסוּר דמ"מ סְבוּרָה דַּאִין לָהּ כמ"ש רש"י ז"ל פּנ"ל: אֵף לְכַאוּרָה גַּם בְּכַתֵּב לָהּ יִהְיִי אָסוּר לִיַּחַד אַחֲרַיָּךְ מְטִלְטְלִין אֵף בְּאַחֲרֵיּוֹת דְּאָמַר בְּש"ס פ"א ע"ב אֶלָּא דר' אַבָּא כּו' דר"א לֹא קוֹנְשֵׂיא מִשּׁוּם אִיבָה וּפִירש"י הַמִּיַּחַד לְאַשְׁתּוֹ קָרַקַע אוֹ מְטִלְטְלִין נוֹתֵן אִיבָה כּו' סְבוּרָה עֵינָיו נוֹתֵן בְּגִירוּשֵׁין ע"ש וְכֵן כ' תוּס' שָׁם.

וּא"כ טַעַם זֶה שְׁיִיף אֵף בְּקִיבֵל אַחֲרֵיּוֹת לְכַאוּרָה. אוּלָם נִרְאֶה דּו"א א"כ יִהְיִי דְּבָרֵי תוּס' סוּתְרִין דְּפָרַק אַע"פ כ' דְּמִנְתֵּר בְּקִבְלַת אַחֲרֵיּוֹת גַּם רש"י ז"ל פ"ב ע"ב פי' ד"ה וְקִנְיָנָא כּו' הִילְכֵּךְ אִיכָּא אִיבָה דְּלֹא סְמָכָה דְּעֵתָה שְׁלֵא יִאֲבָדוּ הַמַּעֲוֹת ע"ש.

וְנִרְאֶה דְּזֶה טַעַם א' דְּסְבָרָה עֵינָיו נִתְּן בְּגִירוּשֵׁין וּלְכֵךְ נוֹתֵן לָהּ דְּבָר שְׂאִם יִאֲבָד יִפְטֹר מִשָּׂא"כ בְּקִיבֵל אַחֲרֵיּוֹת לֹא שְׁיִיף אִיבָה פּנ"ל. וּקְצַת דְּחֻסָּה: וּי"ל דְּגַם הַש"ע סוּבֵר דְּכִשְׁכָּתַב לָהּ כְּתוּבָה שְׁיִיף נְכֹסֵי אַחֲרָאִין מוֹתֵר אַח"כ לִיַּחַד לְהַמְטִלְטְלִין כְּשֶׁמְקַבֵּל עָלָיו אַחֲרֵיּוֹת כמ"ש וְלֹא חַיִּישינן שְׁיִיאֲמַר טְלִי כְּתוּבָתְךָ וְצִאי כמ"ש תוּס'פ' כִּינּוּן שְׁיִיכּוֹל לִיְהַבּוֹת מֵהֶם.

רַק בְּלֵא כְּתוּבָה אָסוּר פּנ"ל. וְכֵן נִרְאֶה לִמ"ש הֶרְאָה בְּחִידוּשֵׁיו סוּף פ' הָאִשָּׁה דְּתַקְנַת שְׁמַעוֹן בֶּן שִׁטַּח לֹא הִי' שְׁלֵא לִיַּחַד רַק שְׁיִיף' כּוֹתֵב פֶּל נְכֹסֵי אַחֲרָאִין מִשּׁוּם דְּקוֹדֵם לְכֵן שְׁלֵא הִיוּ כּוֹתְבִין כֵּן הִיוּ כּוֹתְבִין לִיַּחַד וּכְשֶׁהִי' כּוֹעֵס הִי' אוֹמֵר טְלִי וְהִתְקִין שְׁיִיף'.

כּוֹתֵב כֹּל גְּכֹסֵי אַחֲרָאִין וְשׁוֹב אִין צְוּרָה לִיחַד וּמְמִילָא אַם מְיַחַד ג"כ מְוֹתֵר ע"ש דְּלִקְרָה אָמַר ת"ק בְּקִיבּוּל אַחֲרִיּוֹת עוֹשִׁין.

וּמְיַנְשֵׁב שְׁפִיר פֶּסֶק הַש"ע דְּכַשְׁלָא יִכְתּוּב גְּכֹסֵי אַחֲרָאִין רַק לִיחַד מְטַלְטְלִין אִין שׁוּמְעִין לֹא אַף בְּקַבְּלַת אַחֲרִיּוֹת דְּעוֹבֵר עַל תַּקְנַת שְׁמַעוֹן בְּן שְׁטַח וְצָרִיף דְּוִקָא שְׁיִכְתּוּב אַחֲרָאִין כּו' אָבֵל פְּשָׁכּוֹתֵב כּו' שְׁפִיר מְוֹתֵר לִיחַד אַח"כ בְּקַבְּלַת אַחֲרִיּוֹת כּו' פּנ"ל.

עוֹד פְּתַב הָרֵא"ה ז"ל שֶׁם דִּי"ל דְּהִנֵּה תַנְאֵי פְּלִיגֵי מְדִינָא קוֹדָם תַּקְנַת שְׁמַעוֹן בְּן שְׁטַח וְסִינִים וְהַדְבָּר צָרִיף תִּיקוֹן ע"ש. וְלִתְרוּץ זֶה הִיא שְׁפִיר אָסוּר לִיחַד עַכְשָׁיו בְּכָל גְּוּוּנֵי.

אַמְנָם לַעֲנִיד נִרְאֶה דְּחֻק דְּבִתּוּסְפֵתָא אִיתָא תַּקְנַת שְׁמַעוֹן בְּן שְׁטַח וְעַלָּה קְאָמַר אַח"כ הִיא פְּלוּגָתָא דְאִין עוֹשִׁין כ"א מְטַלְטְלִין ע"ש דְּמִבְּנָאָר דְאַחַר הַתַּקְנָה פְּלִיגֵי כּו' פּנ"ל: (ה) אִו שְׁיַעֲזִדוּ כּו' וְיִקְנוּ מִיָּדוּ זֶה דַּעַת הָרַמְבַּם דְּבִקְנֵי לַחֲוֹד סָגִי וּמְוֹתֵר וּלְפָנֵי הַב"י אַף לְכַתְּחִלָּה מְוֹתֵר בְּלֹא כְּתוּבָה אַף שְׁיַשׁ פְּנֵאֵי לְכַתּוּב.

וְק' מְהֵא דַר"א דְאָמְרוּ וְהָא לֹא פְּתִיבָא כּו' וְצוּה לְהַתְּפִיס מְטַלְטְלִין וְזֶה לֹא מְהַנִּי רַק בְּשַׁעַת הַדְּחֻק וְלָמָּה לֹא צוּה לְקַנּוֹת בְּקַנְיָן דְּמְוֹתֵר לְכַתְּחִלָּה. וְצ"ל דְּקַנְיָן אָסוּר בְּשַׁבָּת וְלְהַתְּפִיס בְּתוֹרַת מִשְׁפּוֹן מְוֹתֵר וְדִלָּא פְּתִירוּץ הָר"ן.

אוּ שְׁלֵא הִיא שְׁהוּת לְבַקֵּשׁ עֲדִים פְּשָׁרִים לְקַנְיָן. דְאִף דְּקַנְיָן מְהַנִּי גַם בְּלֹא עֲדִים לְהַתְּחַיֵּיב מ"מ פֶּאֶן צָרִיף עֲדִים דְּוִקָא דַאֲל"ה יוֹכֵל לְכַפּוֹר וְלֹא סְמָכָה דַּעֲתָה כּו' פּנ"ל.

וְדוּחֻק: וְנִרְאֶה לִישֵׁב דְּהִנֵּה הַסַּמ"ע ר"ס ל"ט בַּח"מ הִבִּיא בְּשֵׁם הַג"א דְּהוֹדָאָה בְּקַנְיָן לֹא מְהַנִּי כְּשֵׁאִינוּ מְתַחַיֵּיב בְּשׁוּם דְּבָר ע"י הַקַּנְיָן וְהַב"י הַשִּׁיג דְּכִינּוּן דְּקוֹדָם הַקַּנְיָן הִיא ע"פ וּבְקַנְיָן מְשַׁעֲבַד גְּכֹסִיו לְגַבּוֹת מְשַׁעֲבָדֵי חַל ע"ז הַקַּנְיָן ע"ש.

וּבְש"ף וְכֵן בְּהַלְוָאָה אַף שְׁהַקַּנְיָן הִיא אַחַר הַלְוָאָה מְהַנִּי מִשׁוּם דְּנַעֲשָׂה שְׁיַעֲבּוּד חֲדָשׁ ע"י הַקַּנְיָן לְגַבּוֹת מְשַׁשׁוֹנְעָבָדִים. אָבֵל כְּשֵׁאִינוּ נַעֲשָׂה שׁוּם חַיִּיב ע"י הַקַּנְיָן יוֹתֵר מְקוֹדָם לַכ"ע לֹא מְהַנִּי וְלֹא שְׁיַיָּף כָּלֵל סְתָם קַנְיָן לְכַתְּיבָה דְּהַטַּעַם הוּא מְדַנּוֹתָן בְּעִין יָפָה כֹּל כֹּף מֵהַ שְׁאִין כֹּן כְּשֵׁאִינוּ נוֹתֵן כְּלוּם כּו' פּנ"ל ע"ש.

וְלְכַאֲוֵרָה פֶּאֶן פִּינּוֹן דְּמִשְׁעַת חֲנוּפָה גְּבִיָא בְּתַנְאֵי ב"ד, אַף מְשַׁשׁוֹנְעָבָדִים וַא"כ אַף שְׁקַנּוּ מִיָּדוּ אַח"כ אִינוּ מוֹעִיל כְּלוּם דְאִין פֶּאֶן חַיִּיב עַל מַה יַחּוּל הַקַּנְיָן וְלֹא שְׁיַיָּף כָּלֵל לְכַתְּיבָה עוֹמֵד. וּמְמִילָא אָסוּר לְשַׁהוֹת עֲמָה כְּמוֹ בְּלֹא קַנְיָן.

אַמְנָם הָרַמְבַּם ז"ל לְטַעֲמִיהָ דְּבַעֲיָנוּ הַפְּתִיבָה אוּ הַקַּנְיָן קוֹדָם הַחֲנוּפָה דְּוִקָא שְׁיַיָּה' חֲנוּפָה הָרֵאֵוִיָּה לְבִיאָה וּלְכַדָּה שְׁפִיר מְהַנִּי הַקַּנְיָן דְּקוֹדָם הַחֲנוּפָה אַרְיֶסָה לִית לָהּ כְּתוּבָה וְע"י הַקַּנְיָן מְתַחַיֵּיב וְשְׁפִיר חַל הַקַּנְיָן וְהוּי כְּמוֹ פְּתִיבָה וּמְוֹתֵר כּו' פּנ"ל.

וּמְמִילָא מְיַנְשֵׁב דְּבַש"ס דְאָמַר ר"א אַתְּפִסוּהָ מְטַלְטְלִין ע"כ אִינְרִי דְּעַבְרֵי וְעַשׂוּ הַחֲנוּפָה קוֹדָם לְכֵן בְּרַבִּיעֵי כַמ"ש הָר"ן אוּ עַכ"פ קוֹדָם שַׁבָּת כַּמ"ש לְעִיל וַא"כ לֹא הִיא מְהַנִּי כָּלֵל הַקַּנְיָן דְאִין פֶּאֶן עַל מַה לַחּוּל פִּינּוֹן דְּכַבֵּר נְשַׁמְעָבַד וְעַדִּין אָסוּר.

וְהַצָּרִף לְהַתְּפִיס מְטַלְטְלִין כּו' לְ: וּבִזְוָה מְיַנְשֵׁב מֵהַ דְּדִיִּיק הַב"ח הוּבָא בַח"מ שְׁהַתְּחִיל הָרַמְבַּם וְכַתֵּב אַחַד הַכּוֹתֵב וְאַחַד שְׁקוֹנָה כּו' וְסִינִים בְּהַתְּפִיס מְטַלְטְלִין עַד שְׁיַיָּה' לֹא פְּנֵאֵי לְכַתּוּב כּו' וְלֹא סִינִים עַד שְׁיַקְנוּ מִיָּדוּ ע"ש.

וְלִהְיוֹת לְאֹתֵי שְׂפִיר דְּכֶתֶב שְׂפִיר דְּמִתְחַלְּהָ לְקוֹדֵם הַחֲנוּכָּה סָגִי בְּקִנְיָן אַבְל פְּשִׁמְתָּפִיס מְטַלְטְלִין עַד שְׂיִקְנוּ זֶה לֹא מְהִי כִּינּוּן שְׂיִהְיִי הַקִּנְיָן אַחֲרֵי הַחֲנוּכָּה לֹא יוֹעִיל כְּלָל וְשְׂפִיר כְּתֹב בְּזֶה דוֹקָא עַד שְׂיִכְתּוּב דְּבִהֲתַפְּסֵת מְטַלְטְלִין אִינְרִי פְּשׁוּשְׂאָר עֲלִיו חוּב הַכְּתוּבָה מִתְנַאי ב"ד ג"כ פנ"ל: עוד י"ל דְּהָא מְבוֹנָאָר בַּח"מ דְּאָף דְּסִתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד מ"מ אִם מוֹחָה בְּפִירוּשׁ שְׂלֵא לְכַתּוּב מְהִי וְאִין כּוֹתְבִין ע"ש.

וּא"כ מַה מוֹעִיל הַקִּנְיָן כָּאִן שְׂיִהְיִי מוֹתֵר לְשֵׁהוּת עֲמָה דְּסִמְכָה דְּעֵתָה הָא יְכוּל לְמַחוּת שְׂלֵא יִכְתּוּבוּ פנ"ל. אֲמַנְם הַטַּעַם דְּכִמּוּ דְּהַעֲדִים לֹא צְרִיכִי לְאִימְלוּכִי בִּי דְּמִסְתַּמָּא לְכַתִּיבָה עוֹמֵד וְלֹא יִמְחָה כִּינּוּן שְׁנוּתוֹן בְּעִין יָפָה בְּקִנְיָן כְּמוֹ כֵּן גַּם הָאִשָּׁה סְמִכָה דְּעֵתָה דְּמִסְתַּמָּא לֹא יִמְחָה וְיִכְתּוּבוּ לָהּ וּלְכֹף מוֹתֵר אִף שְׂיִוְכַל לְמַחוּת.

אֲמַנְם הַפּוֹסְקִים כְּתוּבוּ דְּלֹא אֲמַרְיָנוּ סִתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד רַק הֵיכָא שְׁהִי אֲפֻשֵׁר לוֹ לְהַקְנוֹת בְּאִנְפוֹן אַחֲרֵי שְׂיִיף הַסְּבָרָא כִּינּוּן שְׁנוּתוֹן בְּעִין יָפָה וּמְקַנָּה בַּק"ס רוֹצֵה שְׂיִכְתּוּבוּ אַבְל כְּשְׂלֵא הִי אֲפֻשֵׁר בְּאִנְפוֹן אַחֲרֵי אִין רְאִיָּה מִמָּה שְׂהַקְנוּ בְּקִנְיָן וְלֹא שְׂיִיף סִתְּם קִנְיָן כּו'.
וְאִם כֵּן לְכַאוּרָה כָּאִן בְּשִׁבְתָּ דְּלֹא הִי בְּאֲפֻשֵׁרִי לְכַתּוּב כְּתוּבָה וְאִנְפוֹן אַחֲרֵי רַק לְקִנּוּת בְּקִנְיָן דְּאִסוּר לְשֵׁהוּת כּו' אִם כֵּן שׁוּב לֹא מְהִי הַקִּנְיָן כְּלָל כִּינּוּן דְּאִי אֲפֻשֵׁר רַק בְּקִנְיָן וְלֹא שְׂיִיף סִתְּם קִנְיָן כּו': אִף י"ל כִּינּוּן דְּמְהִי הַתַּפְּסֵת מְטַלְטְלִין שׁוּב מִיְקָרִי אֲפֻשֵׁר בְּלֹא קִנְיָן וּמִמִּילָא כְּשִׁנּוּתוֹן בְּקִנְיָן שְׂיִיף סִתְּם קִנְיָן כּו' וּמוֹתֵר אִף בְּשִׁבְתָּ וּלְכֹף כְּתֹב הַרְמַב"ם ו"ל שְׂפִיר דְּמְהִי תְּמִיד קִנְיָן פנ"ל.

וּמִמִּילָא מִיּוֹשֵׁב הָא דְּאִמַר ר"א אַתְּפִסוּהָ מְטַלְטְלִין וְלֹא אֲמַר שְׂיִקְנוּ מִמְּנוּ בְּקִנְיָן דְּהָא הִם שְׂלֵא יָדְעוּ דְּמְהִי הַתַּפְּסֵת מְטַלְטְלִין מִמִּילָא לֹא הִי מוֹעִיל כְּלָל הַקִּנְיָן בְּשִׁבְתָּ וְכָל מַה דְּמְהִי רַק מִשׁוּם דְּמְהִי הַתַּפְּסֵת מְטַלְטְלִין וּלְכֹף אֲמַר אַתְּפִסוּהָ מְטַלְטְלִין דְּמְהִי וּמִמִּילָא שׁוּב גַּם קִנְיָן מוֹעִיל פנ"ל.

וְנִרְאֶה נִכּוֹן כְּפִסְק הַרְמ"א ו"ל דְּלְכַתְּחַלְּהָ אִין לְסִמּוּךְ עַל עֲדֵי קִנְיָן וְרַק לְפִי שְׂעָה עַד שְׂיִהְיִי פְּנַאי לְכַתּוּב בְּהָא שְׂיִיף דִּילְמָא מִיִּתִּי עֲדִים אוֹ אֲזִלִּי לְמַדִּינַת הַיָּם רַק לְזִמְן מוֹעֵט לֹא חִיִּישִׁינּוּ פנ"ל.

בְּפִרְט לְדַעַת הִיא בַּח"מ כ ל"ט דְּאַחֲרֵי זִמְן אִין הַעֲדֵי קִנְיָן רִשְׁאִין לְכַתּוּב ע"ש. א"כ לֹא סְמִכָה דְּעֵתָה שְׂמָא יְגַרְשָׁה וְיִהְיִי אַחֲרֵי זִמְנוֹ וְלֹא יִהְיִי רִשְׁאִין לְכַתּוּב וְיְכוּל לְטַעוֹן פְּרַעַתִּי וְרַק שְׂתַּתְּבַע מִיָּד וּלְכֹף אִין סוּמְכִין ע"ז רַק בְּשַׁעַת הַדְּחָק פנ"ל: (ו) הַעֲמִיד לָהּ עָרַב קַבְּלוֹן בְּכַתּוּבָה וְהַתְּנָה שְׂהוּא יִהְיִי פְּטוּר מִמְּנָה אִסוּר עַד שְׂיִהְיִי שְׂעִיבּוּדָה עֲלִיו שְׂלֵא תִּהְיִי קִלְהָ בְּעִינּוֹ לְהוֹצִיאָה כּו' דְּכִינּוּן שְׂהוּא יִהְיִי פְּטוּר עֲדִינּוּ קִלְהָ בְּעִינּוֹ כּו'.

לְכַאוּרָה קִשָּׁה דְּהָא תְּנַאי אִינוּ מוֹעִיל בְּכַתּוּבָה כְּמִבּוֹנָאָר לְקַמְן בַּש"ע וְאִף שְׂהַתְּנָה שְׂיִהְיִי פְּטוּר מ"מ חִיִּיב. רַק דַּמ"מ אִסוּר לְהַתְּנוֹת וּלְפַחוּת דְּהִיא לֹא סְמִכָה דְּעֵתָה שְׂסְבוּרָה שְׂהַתְּנַאי מוֹעִיל וְלֹא יִהְיִי לָהּ כְּתוּבָה.

וּא"כ כָּאִן בְּאֲמַת לֹא תִּהְיִי קִלְהָ בְּעִינּוֹ לְהוֹצִיאָה דְּאִין הַתְּנַאי מוֹעִיל וְיִהְיִי חִיִּיב וְשְׂפִיר גַּם הִיא סְמִכָה דְּעֵתָה דְּנִהִי דְּסְבוּרָה דְּאִין לָהּ מ"מ יֵשׁ לָהּ מְהַעֲרַב פנ"ל וְיִהְיִי מוֹתֵר. אִף נִרְאֶה דְּהַפִּירוּשׁ דְּלֹא סְמִכָה דְּעֵתָה הִיא שְׂסְבוּרָה שְׂתִּהָא קִלְהָ בְּעִינּוֹ לְהוֹצִיאָה וּא"כ גַּם כָּאִן

וְא"כ כָּאִן בְּאֲמַת לֹא תִּהְיִי קִלְהָ בְּעִינּוֹ לְהוֹצִיאָה דְּאִין הַתְּנַאי מוֹעִיל וְיִהְיִי חִיִּיב וְשְׂפִיר גַּם הִיא סְמִכָה דְּעֵתָה דְּנִהִי דְּסְבוּרָה דְּאִין לָהּ מ"מ יֵשׁ לָהּ מְהַעֲרַב פנ"ל וְיִהְיִי מוֹתֵר. אִף נִרְאֶה דְּהַפִּירוּשׁ דְּלֹא סְמִכָה דְּעֵתָה הִיא שְׂסְבוּרָה שְׂתִּהָא קִלְהָ בְּעִינּוֹ לְהוֹצִיאָה וּא"כ גַּם כָּאִן

שִׁינָה זֶה פִּינּוֹן שְׁסִבּוּרָה דְתַנְאֵי שְׁלוֹ מוֹעִיל מִמִּילָא סְבָרָה שְׁתֵּהֵי קִלְה בְּעֵינָיו דְּאָרְף שְׁיִישׁ לָהּ מְהֵעָרֵב הוּא יִפְטוֹר וַיִּגְרָשָׁה וּלְכָרְף אָסוּר אָרְף שְׁבָאָמַת יֵשׁ לָהּ.

אָמְנָם פְּהֵדִין שְׁפֶתֶב הַח"מ שְׁפִשְׁיֵשׁ לְהַעֲרֵב נְשִׁטְר פִּיצוּי מִן הַבְּעַל דְּאָז אֵינָה קִלְה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָה דִּיצְטָרְף לְשֵׁלֶם לְהַעֲרֵב וְכַתֵּב הַטַּעַם דַּמ"מ אָסוּר פִּינּוֹן שְׁאִין לָהּ שְׁיַעֲבּוּד פְּלָל עַל בְּעֵלָה אִין לָהּ כְּתוּבָה כְּתוּבָת חֲכָמִים ע"ש.

וּא"כ בְּזָה קִשָּׁה פַּנ"ל דְּהָא בְּאָמַת יֵשׁ לָהּ שְׁיַעֲבּוּד עָלֵיו פִּינּוֹן שְׁתֵּנְאֵי בְּטַל. וְהִיא סְמָכָה דַּעֲתָה שְׁלֵא תִהְיֶה קִלְה בְּעֵינָיו דִּיצְטָרְף לְשֵׁלֶם לְהַעֲרֵב עַכ"פ אָרְף לְמָה שְׁסִבּוּרָה דְתַנְאֵי קִיָּים וּא"כ שְׁפִיר יִהְיֶה מְוֹתֵר פַּנ"ל: וְהִיא אֶפְשָׁר לֹאמֵר דְּהָא הַטַּעַם דְתַנְאֵי בְּטַל הוּא מְשׁוּם דְּהוּי מַתְנָה עַל מַה שְׁכָתוּב וּבַתוֹרָה.

וּא"כ אִם הִיא הִדִּין דְּמְוֹתֵר לְהַעֲמִיד עָרֵב בְּכַתוּבָה וְסָגִי בְּזָה מִמִּילָא הִיא מְהֵי תַנְאֵי שְׁלוֹ לְפִטוֹר דְּאִינוּ פְּלָל מַתְנָה עַל מַה שְׁכָתוּב בַּתוֹרָה פִּינּוֹן שְׁהַעֲרֵב יֵשׁ לָהּ פַּנ"ל. וְהוֹצִירָה שְׁפִיר הַרְמ"א לֹאמֵר דְּאָסוּר וְלֹא מְהֵי הַעֲרֵב וּמִמִּילָא הוּי שׁוּב מַתְנָה עַל מַה שְׁכָתוּב בַּתוֹרָה וְלֹא מְהֵי תַנְאֵי וְגַם הוּא חֵיִיב וְשׁוּב מְוֹתֵר דְּלֹא שְׁיִיף הַטַּעַם פַּנ"ל.

אָבֵל אִם הִיא הִדִּין דְּמְוֹתֵר בְּעָרְבוּת לְחוּד שְׁפִיר הִיא אָסוּר פִּינּוֹן שְׁאִין עָלֵיו חֵיִיב דְּמוֹעִיל תַּנְאֵי מִשְׁא"כ עַכְשָׁיו י"ל דְּמְוֹתֵר פַּנ"ל: אָרְף אִינוּ נִרְאָה כִּן דְּמִשְׁמַע דְּבָאָמַת אָסוּר. וְצ"ל דַּמ"מ לֹא סְמָכָה דַּעֲתָה דְּחֲכָמִים תִּקְנוּ שְׁיִיָּהֵי לָהּ חוּב עַל בְּעֵלָה דְּוָקָא וְאִז סְמָכָה דַּעֲתָה מַה שְׁאִין כִּן פְּשָׁאִין לָהּ חוּב עָלֵיו פְּלָל.

וּלְדַעַת הַרְשָׁב"א ז"ל דְּכָשָׁאִין לְבַעַל לְשֵׁלֶם לָהּ כְּתוּבָה אִינוּ יָכוֹל לְגַרְשָׁה בַּע"כ ע"ש וּלְקַמְן סִי קי"ט י"ל הַטַּעַם בְּפִשְׁטוּת דְּוָקָא צָרִיף שְׁיִיָּהֵי לָהּ הַשְׁיַעֲבּוּד עָלֵיו דְּאָז כְּשֵׁלֵא יִהְיֶה לוֹ לְשֵׁלֶם לֹא יוּכַל לְגַרְשָׁה מִשְׁא"כ בְּהַתְנָה פַּנ"ל אָרְף שְׁיִישׁ לְהַעֲרֵב נְשִׁטְר פִּיצוּי מ"מ כְּשֵׁלֵא יִהְיֶה לְעָרֵב לְשֵׁלֶם לָהּ מ"מ יוּכַל לְגַרְשָׁה דְּהָא אִין לָהּ חוּב עַל הַבְּעַל פְּלָל וּלְכָרְף אָסוּר דְּלֹא סְמָכָה דַּעֲתָה פַּנ"ל: או י"ל דְּהָא בְּפוֹרְעַ חוּב פִּטוֹר דְּמִפְּיִיס הוּינָא לִיָּה וּמְחַל לִי.

וּא"כ גַּם בְּאִנְפֵּן זֶה אָסוּר דְּלֹא סְמָכָה דַּעֲתָה שְׁמָא יִפְיִיס וַיִּמְחֹל לוֹ הַעֲרֵב הַשְׁטֵר פִּיצוּי וְתֵהֵי קִלְה לְהוֹצִיאָה. מַה שְׁאִין כִּן כְּשֵׁישׁ לָהּ חוּב עָלֵיו דְּבִידָה שְׁלֵא לְמַחֲוֹל לוֹ פַּנ"ל.

אָרְף א"כ גַּם מוֹכֶרֶת כְּתוּבָתָה לְאַחֲרִים יִהְיֶה אָסוּר מִטַּעַם הַנ"ל וְע"כ דְּלֹא חֵיִי שִׁינָה לְזָה: סְעִיף ב אִם אִינוּ יָכוֹל לְכַתּוּב לָהּ כְּתוּבָה. כְּגוֹן בְּשִׁבְתָּ אוֹ שְׁשִׁכַח לְכַתּוּבָה יָכוֹל לִיתֵן לָהּ מִטְּלָטְלִין כְּגוֹד כְּתוּבָתָה וַיִּקְבַּל עָלֵיו אַחֲרִיּוֹת אִם יֵאבְדוּ אוֹ יוֹזְלוּ וְאִז מְוֹתֵר לְבַעוֹל עַד שְׁיִיָּהֵי לוֹ פְּנָאֵי לְכַתּוּב וְאִז כּוֹתֵב לָהּ מִיָּד וַיִּקְבַּל עָלֵיו אַחֲרִיּוֹת כו': (ז) מִשְׁמַע דְּבִסְתָּם אִינוּ בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וְדוּקָא שְׁמִקְבַּל בְּפִירוּשׁ.

וְהִנֵּה סוּף פֶּרֶק הָאִשָּׁה שְׁנַפְלוּ לֹא יֵאמֵר אָדָם לְאִשְׁתּוֹ כו' פִּירֵשׁ"י ז"ל אָבֵל אִשָּׁה דְּכַתֵּב לָהּ דְּקִנְאֵי כו' וּמִסְתָּמָא הוּא בְּאַחֲרִיּוֹת אַעפ"כ אָסוּר וּפִי' תוּס' מְשׁוּם דְּלֹא סְמָכָה דַּעֲתָה כו' וְהִינּוּ שְׁסִבּוּרָה שְׁאִינוּ חֵיִיב בְּאַחֲרִיּוֹת.

וילכך בקיבל אחריות בפירוש שפיר עושין פתובת אשה מטלטלין דסמכה דעתה. ובתוס' הקשו עליו שם דהא פ' דאמר אין עושין פתובה מטלטלין במה דברים אמורים שלא קיבל עליו אחריות כו' ומבואר דבסתמא אינו חייב באחריות.

ולכאוי"ל בפשיטות דודאי פשיש עליו החיוב פתובה פ' דאמר פ' נותן לה מטלטלין סתם הם באחריותו דאינו נותן לפ' דאמר רק למשכון פשאר צררי דכיון שגאבד המשכון נשאר החוב עליו פ' דאמר לא קיבלה אחריות וכמבואר בש"ס ריש פ' דאמר פ' מטלטלין ליתנהו כו' ע"ש.

ואף דמלנה על המשכון שומר ש' י"ל דהוי שמירה בב' ע' להרבה פוסקים וכיון ש' היא פטורה ממילא הוא חייב. מה שאין פ' דאמר עושין פתובה מטלטלין כו' הפ' הוא דאינו מתחייב כלל בפתובה רק נותן לה מטלטלין שאם יגרשנה יהיו שלה מעכשיו בזה נדאי בסתם הם על אחריות שלה כל זמן שלא קיבל עליו דהא אין עליו חיוב כלל וש' נאבד וש' צריף לקבל עליו בפירוש פ' ל.

וצ"ל דהתוס' סברי דגם שם סתמא קאמר אין עושין ואף שפ' פתב לה פתובה ודקנאי: עוד י"ל דל"ס ד' דהיא שאינם באחריותו אסור ליתן לה מטלטלין וכשהם באחריותו מותר אז נדאי פ' דאמר לה סתם אינו נותן לפ' דאמר שיפטר מהאחריות דנה אסור ואמרין מסתמא דנותן למשכון והם באחריותו והוי בהיתר וילכך משני שפיר דקמ"ל בהא דלא יאמר לאשתו דס"ד דכיון שהם באחריותו מותר ושוב ממילא גם בסתם הם באחריותו.

וקמ"ל דאף שהם באחריותו אסור כל זמן שלא קיבל בפירוש דלא סמכה דעתה פ' ל' ושוב ממילא שפיר בסתמא אינו באחריותו דלא שייך סברא הנ"ל דודאי אינו נותן לפ' דאמר פ' ד' שיהי' בהיתר דהא אף שיהי' באחריותו הוא באיסור דלא ס"ד פ' ל.

וילכך שפיר תני במה דברים אמורים שלא קיבל עליו אחריות פ' דכבר שמענו ממתניתין דאסור אף שהם באחריותו ושוב בסתמא אינו באחריותו. אבל קיבל עליו בפירוש עושין דסמכה דעתה פ' ל.

משא"כ התם במתניתין שפיר הוי ס"ד דמסתמא הן באחריותו פ' ל': או י"ל דבהא דאין עושין דאיירי מתחלה קודם החופה ואז י"ל דאף דנותן לה למשכון מ"מ חייבת באחריות מדין שומר ש' דלא הוי בב' ע' דלא הי' עמה בשעת שאלה דכשקבלה המטלטלין הי' קודם החופה שאינו שאול לה עדיין.

וילכך ממילא בסתם אינו באחריותו פ' דאמר שהיא באחריותה. מה שאין פ' בהא דלא יאמר לאשתו דכבר שאול לה בסתם הוי על אחריות שלו דהיא פטורה פ' ל' ומ' נש' גם קוש' דהב' שם מהא דיבמה עי' שם.

ויש לדחות. לכאורה לתוס' דצריף שיקבל בפירוש אחריות וע"כ דהוא שלה והוא מתחייב באחריות ואם פ' אינו מתחייב בדברים רק בקנין דוקא כמ"ש תוס' ב"מ דף נ"ח ע"א ד"ה אמר] דהיא דפטר מכל דין שמירה ומתחייב בעי קנין וכאן בעל בנכסי אשתו הוי שמירה בב' ע' וממילא פטר מכל דין שמירה וצריף קנין לקבל אחריות.

וא"כ הא תוס' פירשו הא דאמר ר"א אתפסיה מטלטלין דאיירי בקיבל עליו אתריות דוקא והא בשבת אסור קנין וממילא לא הועיל הקבלת אתריות ומה מהני התפסה בשבת. וי"ל דדוקא בהא דאין עושין דמשמע שנותן לה המטלטלין לפירעון ומסתלק החיוב ונעשים ש"ל.

אבל בהא דאתפסיה דהוא רק למשכון ונהי דבמסתמא אינם באחריותו היינו משום שהיא חייבת באחריותו או מטעמא דשמואל פנגד מעותיו או מדר"י. אבל עכ"פ לענין זה אינו צריך רק מחילה דמוחל לה חיוב אתריות ש"ל ושוב ממילא הם באחריותו.

ומחילה לא בעי קנין ושפיר מותר בשבת פנ"ל. או י"ל לתוס' קנין לא מהני שיהי' מותר לבא עלי'.

וי"ל שהי' שהות להתפס מטלטלין ולקנות בקנין ולא לכתוב. או דגם קנין מותר בשבת כמו שכתב הר"ן ז"ל: אבל עכ"פ נראה דגם לרש"י ז"ל דבסתמא באחריותו מ"מ צריך שיקבל עליו בפירוש אתריות דאל"ה לא סמכה דעתה כמבואר שם סוף פרק האשה.

אבל לפי שעה נראה מדברי רש"י ושאר פוסקים דמותר אף בלא קבלת אתריות ע"ש. והמחבר פסק בדברי תוס' פרק אע"פ דאף לזמן מועט בעינן קבלת אתריות שפירש פן הא דר"א ע"ש.

ואף דתוס' סוכרים דגם לזמן מרובה מותר בקבלת אתריות ע"ש מ"מ פ' בתרנונייהו לחומר פנ"ל: הב"ש כתב דמח"מ סי' ע"ג בנשבע לפרוע דמותר ליתן משכון בשבת מוכח כתירוץ א' של הר"ן ע"ש.

ואין ראיה כלל דהתם מותר שלא יעבור על השבועה דקי"ל ריש שבת התירו לו לרדותו כו' שלא יעבור על איסור חמור. ואף למ"ש הרא"ש שם דחפצי שמים מיקרו מ"מ אין לדמות פאו שיהי' מותר בביאה שיהי' נקרא חפצי שמים כמו התם שלא יעבור על השבועה.

והרשב"א ז"ל תירץ שם דכיון דהתפסת המטלטלין לא הי' קנין גמור רק למשכון שרי ולא דמי לקנין ע"ש: סע"ג אם כתב לה פתובה ונאבדה או שמחלה לו (ודוקא) שכתבה לו התקבלתי פתובתי צריך לכתוב אחרת בעיקר הפתובה שאסור לאדם לשהות עם אשתו שעה אחת בלא פתובה.

עיר שפכשוה פרפום ואבדו הנשים הפתובות צריכין לחדש להם פתובותיהם: (ח) או שמחלה לו ודוקא שכתבה כו'. הנה דעת הרמב"ם ז"ל דגם פתיבת התקבלתי אינו מועיל בכתובה ע"ש.

והוא תמוה דקשה קושית תוס' מהא דאמר בנחבל כל לגבי בעלה נדאי מחלה הא אינה יכולה למחול כלל. ותוס' תירצו דבכתיבת התקבלתי מהני ע"ש.

אבל להרמב"ם ז"ל [ק'] ועיין בב"ש. ונראה ליישב דעיקר הפלוגתא דר"מ סבר אסור לשהות בלא פתובה ורבנן סברי דמותר כו' היינו דלחכמים לא הי' התקנה רק שיתחייב בשעת הנשואין אבל לא שיצטרף להיות החיוב עליו תמיד.

ולר"מ הי' התקנה שפ'ל זמן שפ'ר עמה יהי' עליו החיוב פתובה ו'לכ' ממילא לא מהני המחילה דאף ש'מחלה מ"מ נתחייב מחדש בתקנת חכמים דכיון דאסור לשהות הי' התקנה פ' שפ'ל זמן ש'שעה עמה יש לה עליו חיוב פתובה כמו מתחלה דאף דלא פתב לה אית לה כמו כן פ'שמוחלת מתחיל אח"כ חיוב חדש עליו פנ"ל ופסק הרמב"ם ז"ל שפיר דלא מהני פנ"ל.

וממילא מיושב מהא דנחבל דתובין לכתובתה משני שפיר דנדאי מחלה וכשתמחול לבעלה נהי דלא מהני משום שמתחיל חיוב חדש אבל עכ"פ נמחל החוב שהי' לה וממילא לא יגבה הלוקח פ'לום דהפתובה ש'מכרה לו נמחלה ונהחיוב חדש לא מכרה לו ומשני שפיר פנ"ל.

ואף דלר"מ פתובה דאורייתא מ"מ הא נדאי דמה דאסור לשהות בלא פתובה אינו מן התורה פ'דמשמע] בש"ס פתובות דף נ"ז ע"א] הלכה בגזירותיו כו' וכן מה דלא מהני מחילה נדאי דמן התורה מהני דאף דכתיב פ'מנהר הבתולות יש לה חיוב אבל לא עדיף משאר חיוב דמהני ביה מחילה.

דמחילה לא הני מתנה על מה שפתוב בתורה כמ"ש לקמן. וא"כ כמו דסבר ר"מ דמתחלה משעת נשואין אף שפותבת התקבלתי לא מהני וע"כ הטעם דאף ש'מוחלת מ"מ פיון שאסור לבא עליה בלא פתובה ותלוי זה בזה ממילא אף ש'מחלה הי' התקנה כשפ'ר עמה ש'יתחייב לה פתובה גם אחר המחילה.

וכ' אחר הנשואין כ'שמוחלת ג"כ כשפ'ר עמה אח"כ מחדש נתחייב פיון שאסור לדור עמה גם אח"כ בלא פתובה והני כמו בשעת נשואין. אבל לענין המכירה שפיר נמחל פנ"ל ואתי שפיר:.

עוד נראה ליישב דהנה בש"ס ריש פ'רק אע"פ אמר טעמא דכתבה ליה אבל ע"פ לא יהא סבר ר"י תנאי קיים כו'. והוא תמוה דאטו לענין מתנה על מה שפתוב בתורה יש חילוק בין בכתב או בע"פ.

ואם פ'וננת הש"ס דוקא ד'ר' מחילה מהני אבל תנאי לא הני ליה למימר טעמא דמחלה אבל תנאי לא ומה לו לתלות בכתב. וכן אח"כ דפ'ר' מדין ודברים כו' וקו"ל מאי פותב אומר כו' מה חילוק בין אם הי' הפי' פותב או אומר.

לכן נראה דנדאי במחילה לא ש'י' מתנה על מה שפתוב בתורה דמתנה על מה שפתוב בתורה אינו רק כ'שמתנה שלא יהי' כמו שאמרה התורה או שלא פתקנת חכמים וזה שפיר כ'שמתנה בעיקר החיוב שהתורה אמרה כ'שנשוא אשה מתחייב בשאר פסות וכתובה והוא מתנה שלא יתחייב וכן כ'שהאשה מ'ר'צית קודם הנשואין שלא יתחיל החיוב עליו.

אבל כ'שנתחייב פתקנת חכמים ואחר הנשואין מוחלת לו א"כ אינו פ'לל כ'נגד התקנה דנתקיים התקנה שנתחייב ואעפ"כ מוחלת כ'שאר חיוב ומהני דהא לא הי' [כ'נגד] התקנה וכן לא אמרה תורה פ'לל שלא תמחול אח"כ.

אמנם פשוטות צריכה דוקא בכתב מחילה ע"פ לא מהני במלנה בשטר להרבה פוסקים ובכתובה ודאי לא מהני די"ל שמשחקת בו וכה"ג כמ"ש הח"מ. אבל אם הי' מועיל בתורת תנאי ודאי מהני ע"פ ג"כ שהוא מצד תנאי שלו שמתנה שלא דיחול עליו חיוב כלל וכו' אין צורך לכתב: ומינשב שפיר פ"י הש"ס דר"י אמר במשנה שהוא פותב מקודם שטר של ר' וכותבת התקבלתי ופריה טעמא דכתבה היינו דלא מהני מצד תנאי שלו דתנאו בטל ומ"מ חל עליו חיוב ר' רק מצד מחילה וממילא צריה בכתב דוקא פנ"ל.

אבל ע"פ היינו מצד תנאי שאז היה מועיל בע"פ לא דתנאו בטל והא סבר ר"י דתנאו קיים וא"ש. ולא קשה קושית תוס' שם דלישני מה פותב אומר דמ"מ קשה למה ליה להתחייב בר' והיא תמחול אח"כ לא יתחייב מיד רק ק' אי תנאו קיים פנ"ל אף אפשר לפרש דברי תוס' דנימא דבאמת מהני רק דכותבת התקבלתי לרא' כמו שאר שובר דבלא שובר תגבה דאף דלא כתב לה בתולה גובה ר' פנ"ל ואח"כ פריה הש"ס מפירות דין ודברים אין לי כו' ואף דשם י"ל ג"כ מטעם מחילה אח"כ שפכר יש לו הפירות פתקנת חכמים.

ולכך מיייתי מה פותב אומר וע"כ בכותב לה ועודה ארוסה דאח"כ לא מהני ע"פ דידו פינה. וע"כ בתורת תנאי שלא יגיע לו כלל החיוב פירות פתקנת חכמים.

ומוכח דבדרבנן תנאו קיים פנ"ל ופריה שפיר אבל במחילה לא שייך כלל מתנה על מה שכתוב בתורה. אמנם זה שפיר לר"י ולרבנן דמותר לשהות עם אשתו בלא כתובה וא"כ לא הי' התקנת חכמים רק שמתחלה בשעת הנשואין יתחייב לה אבל אח"כ מותר וא"כ מה שמוחלת אינו נגד התקנה אבל לר"מ דאסור לשהות בלא כתובה והיה התקנה שתמיד יהי' עליו חיוב כתובה עד שיגרשה ממילא גם מחילה הוי מתנה על מה שכתוב בתורה דמה שמוחלת שאינה רוצה עוד בהחיוב הוא ג"כ נגד התקנה שהיתה שיהי' עליו החיוב גם אח"כ וכמו אי אפשי כו' גבי פירות דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה.

ולכך שפיר לא מהני מחילה כלל פנ"ל אמנם לר"מ דסבר בדרבנן תנאו קיים רק משום דכתובה דאורייתא תנאו בטל כדאמר בש"ס. וא"כ שפיר מהני המחילה דהא בכתובה דאורייתא הוא רק החיוב מתחלה אבל מה שיהי' עליו החיוב אח"כ זה רק דרבנן דאסור לשהות כו'.

וא"כ בשלמא כשמתנה מתחלה שלא יהיה עליה חיוב כתובה הוי מתנה על מה שכתוב בתורה בדאורייתא ותנאו בטל אבל מחילה אח"כ אף דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה נגד התקנת חכמים שיהי' החיוב תמיד מ"מ שוב בדרבנן תנאו קיים פנין דהחיוב דאורייתא מהני המחילה שאינו נגד הדאורייתא שבאמת נתחייב רק שמוחלת רק נגד התקנה הוא ושוב ע"ז מהני התנאי לר"מ ושפיר מהני המחילה לר"מ.

ולכך לא דייק בש"ס רק מדאמר כל הפוחת אפי' בתנאה פנ"ל: אמנם לדידן דקי"ל כר"מ ולא מטעמי' רק אף דכתובה דרבנן תנאו בטל דחכמים עשו חיוב כמ"ש הר"ן והה"מ ע"ש וא"כ שוב לא מהני מחילה כלל גם אח"כ דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה פנין דקי"ל בזה כר"מ דאסור לשהות כו' והתקנה הי' שיהי' גם אח"כ החיוב והוי המחילה נגד התקנה ושפיר לא מהני כלל דבדרבנן תנאו בטל בכתובה פנ"ל.

ושפיר פסק הרמב"ם דלא מהני המחילה אף בכתיבת התקבלתי פנ"ל. דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה דבטל וכו' מ רק מטעם דעשו חיזוק פנ"ל: ומינשב ממילא הש"ס בחבלה דאמר לגבי בעלה מחלה דהתם מוקי לה בש"ס כר"מ ממש ע"ש.

ולר"מ דכתובה דאורייתא מהני שפיר המחילה דבדרבנן תנאו קניינים משא"כ לדין פנ"ל. ואף דקי"ל פש"ס דהתם דאינה מוכרת בנחבל כו' זה לא קשה דהא יכולה לכתוב שקיבלה באמת ויועיל מטעם הודאה כמ"ש לקמן.

רק מלשון הש"ס דמחלה כו' ובזה י"ל פנ"ל: ובזה מינשב קושית תוס' נ"א ע"א שיקשו דאמר מני ר"מ מנ"ל לר' מאיר לא מהני פתיבת התקבלתי אף דסבר כל הפוחת ע"ש. ולהג"ל מינשב דהא בקא תלי' פיון דכל הפוחת כו' לא מהני מחילה דהוי ג"כ מתנה על מה שכתוב בתורה פנ"ל.

וסתם מתני' סבר דכתובה דרבנן גבי נשא אשה בא"י וגירשה בקפוטקיא פנ"ל: עוד י"ל להרמב"ם ו"ל דלא מהני המחילה ע"כ דהנה התקנה דלא יועיל מחילה בכתובה דאלמוה לשיעבוד כתובה פנ"ל וא"כ פיון לשבכל תקנת, חכמים יכולין לומר אי אפשי בתקנת חכמים ומהני א"כ במה יהי עדיף תקנה זו מכל התקנות.

ואף שתיקנו שלא יועיל המחילה מ"מ הא יכולה לומר על זה עצמו אי אפשי בתקנת חכמים מה שתיקנו שלא יועיל המחילה ושפיר יועיל פנ"ל. אמנם הא גם באי אפשי כו' הוי מתנה על מה שכתוב בתורה כדאמר בש"ס לענין פירות.

רק מחילה לא מיקרי מתנה על מה שכתוב בתורה שאינו נגד התקנה פנ"ל פיון שנתחייב בתקנה פנ"ל אבל בתקנה זו שהיה התקנה שלא יועיל המחילה ממילא כשאומרת אי אפשי כו' רק שיועיל המחילה הוי שוב מתנה על מה שכתוב בתורה שהוא נגד התקנה ולא מהני ושפיר פסק הרמב"ם ו"ל דלא מהני.

אבל לר"מ דבדרבנן תנאו קניינים ממילא מהני המחילה דנה רק בדרבנן מה שלא יועיל המחילה ויכולה לומר אי אפשי ומהני המחילה ואמר שפיר בש"ס לר"מ לגבי בעלה נדאי מחלה פנ"ל: או י"ל דלר"מ פיון שהיו רוצין לתקן שלא יועיל המחילה ולא הנה מועיל התקנה דעדיין תוכל לומר אי אפשי כו' ולכך הו' התקנה שיתחייב מחדש גם אחר המחילה ובזה אף שתאמר אי אפשי מ"מ נתחייב אח"כ פנ"ל.

ולכך אף שאינו מועיל המחילה גם לר"מ מ"מ לגבי הלוקח מהני שלא יוכל לגבות שפכר נמחל החיוב שמכרה כמ"ש לעיל. אבל לדין שפיר י"ל דהו' התקנה שלא תועיל כלל המחילה וגובה מזמן ראשון ואעפ"כ אינה יכול לומר אי אפשי פנ"ל.

ויש לדחות פיון שהי' תקנה שלא יועיל מחילה שפיר גם אי אפשי אינו מועיל דיש פח ביז חכמים לתקן אף שתאמר אי אפשי כו' ג"כ לא יועיל כמו שגוף המחילה אינה מועלת. ואינו מוכרח: עוד י"ל אי נימא פנ"ל שהיה התקנה שיתחייב מחדש גם אחר המחילה אף לכאורה הא תמחול מקודם גם חיוב זה שיתחייב אחר המחילה ואף שגם אחר זה נתחייב מ"מ מוחלת גם חיוב זה וכן עד עולם שמוחלת כל החיובים ויועיל פנ"ל.

אף הא קי"ל שאין יכולין למחול דבר שלא בא לעולם ג"כ פיון שעדיין לא נתחייב ע"ש בח"מ (סי' ר"ט) וא"כ פאן שהחייב נתחייב אחר המחילה א"כ אינו מועיל כלל המחילה על חיוב זה דהוי דבר שלא בא לעולם ושפיר לא מהני המחילה דנתחייב מחדש וע"ז אינו מועיל אף שמחלה פנ"ל.

אף התם אליבא דר"מ דסבר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם א"כ שפיר מהני המחילה דמהני גם על החייב שיתחייב אחר המחילה פנ"ל משא"כ לדידן: עוד י"ל דהא בעונה דאינו דבר שבממון לכ"ע תנאו בטל רק בדבר שבממון כו' וא"כ פיון דקי"ל כר"מ דכל הפוחת כו' ה"ז בעילת זנות ואסור לשהות בלא פתובה א"כ פשמוחלת הוי פאומרת אי אפשי בתקנה זו שתיקנו שלא ישקה עמה בלא פתובה רק שידור עמה בלא פתובה וזה הוי איסורא ותנאה בטל דאינו דבר שבממון פנ"ל.

שוב ראיתי בלחם משנה שפי' פנ. אמנם לא דמי באמת דניהו דזו התקנה דאסור לשהות אינה יכולה להתנות לבטלה שיהי' מותר לדור עמה אעפ"כ מחילת הפתובה הוא דבר שבממון לבד ונמחל הפתובה נעדין נשאר התקנה שאסור לדור עמה דע"ז לא הועיל התנאי.

וצ"ל כמ"ש תוס' פ' אע"פ [ד' נ"ו ד"ה הרי'] לחלק בין הפנונה לעקור מה שכתוב בתורה ע"ש. וכן בזה פיון שפנונתה במחילה זו שמוחלת שיהי' מותר לו לדור עמה בלי חיוב פתובה א"כ הפנונה לעקור התקנת חכמים בדבר שאינו של ממון ושפיר בטלה המחילה ומיקרי שפיר גוף המחילה בדבר שאינו של ממון פנ"ל.

אמנם אם מוחלת על אופן זה שיכתוב לה אח"כ פתובה חדשה מזמן זה וידור עמה או על תנאי שאם יכתוב לה פתובה חדשה יהי' נמחל הפתובה מפבר שפיר ודאי מהני דאין פאן כלל רק דבר שבממון דאינו נכלל כלל בהתנאי מלתא דאיסורא דאינה מתנת כלל שידור עמה בלא פתובה רק על הממון ושפיר קיים גם להרמב"ם ז"ל: וממילא מיושב התם גבי נחבל דכל לגבי בעלה ודאי מחלה פדי שלא יגבה הלוקח שפיר תמחול על תנאי זה שיכתוב לה פתובה חדשה ובאמת יכתוב לה ויהי' מותר לדור עמה ומחילתה שפיר מהני ולא יוכל הלוקח לגבות שהפתובה שמכרה נמחלה שפיר ומהני פנ"ל וא"ש: עוד י"ל דנראה דעל השיעבוד נכסים שיש בכתובה שפיר מהני המחילה דהא אמר בש"ס נ"א מני ר"מ דכל הפוחת כו' ואעפ"כ אמר דלר"מ דאחריות לאו ט"ס אין לה אחריות נכסים ע"ש וע"כ דלא הי' התקנה דכל הפוחת על האחריות נכסים ויכולה שפיר למחול רק השיעבוד הגוף שיש עליו לשלם לה הפתובה זה אינה יכולה למחול.

והנה במקירת שטרות כ' תוספות דב' שיעבודים יש שיעבוד הגוף החייב שיש על הלנה לשלם ושיעבוד נכסים מטעם ערבות ושיעבוד הגוף אין יכולין למכור דאין בו ממש רק השיעבוד נכסים.

ולכך מהני המחילה דכשמוחל שיעבוד הגוף ממילא פקע השיעבוד נכסים ע"ש ולידין דקי"ל דמוכר שט"ח יכול למחול משום דמכירת שטרות מדרבנן א"כ שוב יכול למחול השיעבוד נכסים לבד אף ששיעבוד זה מכר מ"מ מהני המחילה על השיעבוד הנכסים פיון

שהוא דרבנן ומוחל שלא יהיה לו שיעבוד נכסים והחייב היינו שיעבוד הגוף ועדיין נשאר אצל המלנה שנה לא מכר.

דאינו מוכרח דלהפוסקים דמכירת שטרות דרבנן לא נספור סבר הג"ל דשני שיעבודים יש וי"ל שפיר פנ"ל: וא"כ מיןשב דהרמב"ם ז"ל פתב שפיר דלא מהני המחילה. ואף דעל שיעבוד הנכסים מהני מ"מ על שיעבוד הגוף לא מהני ועדיין חייב לה פתובה פנ"ל אבל התם דתזבין לכתובה א"כ אינה יכולה למפור רק השיעבוד נכסים דשיעבוד הגוף לא מהני מכירה.

וא"כ אמר שפיר דודאי מחלה דעל שיעבוד נכסים יועיל המחילה ואף שישאר שיעבוד הגוף מ"מ לא יוכל הלוקח לגבות כלל דשיעבוד הגוף לא מכרה פנ"ל. ויועיל המחילה נגד הלוקח.

ואף דלא מציינו זה במוכר שט"ח שיוכל למחול השיעבוד נכסים ויהי' המלנה יכול לגבות ולא הלוקח. ועוד דתוס' בכתובות [ד' י"ט ד"ה וכגון] הקשו אהא דמצא שוכר מאי מגו הוא שפא אינה רוצה למחול ולהפסיד חובה ע"ש ולמ"ש הא תוכל למחול השיעבוד נכסים ולא תפסיד כלל שנשאר החייב ועדיין ישלם לה פינון שיודע האמת.

ומלקוחות גם עכשיו אינה יכולה לגבות. אף תוס' [שם בס"ד דמכ"ש דאו' והא דיקול למחול אזלי] לטעמייהו דכל מה דיקול למחול במוכר שט"ח הוא משום דב' שיעבודים יש כו' וא"כ מה דמהני המחילה הוא רק כשמוחל שיעבוד הגוף דשיעבוד נכסים כפר מכרה ואינה יכולה למחלה פנ"ל.

אבל לדין דהטעם משום מכירת שטרות דרבנן שפיר יוכל למחול השיעבוד נכסים פנ"ל. אולם לא מציינו פן: אף י"ל דבכל דוכתי לא שייך זה דהא כשמוחל מתחייב לשלם מדינא דגרמי להלוקח.

וא"כ הא דאין הלוקח גובה משיעבודא דר' נתן דהמוחל מתחייב מדינא דגרמי והלנה מחויב להמלנה וביעבודא דר"נ לא מהני מחילה אף זה טעות דכל החייב מדינא דגרמי הוא אחר המחילה ואז אין הלנה חייב כלום להמלנה שפכר מחל לו ולא שייך דר"נ דבשעה שהלנה חייב אין המוכר חייב וכשנתחייב המוכר אין הלנה חייב פנ"ל, אמנם באופן הג"ל שהמוכר מוחל רק שיעבוד הנכסים לבד שלא יוכל הלוקח לגבות והשיעבוד הגוף נשאר אצלו ועדיין חייב לו הלנה.

וא"כ ממילא גובה שוב הלוקח מהלנה מכת שיעבודא דר"נ דהמוכר חייב לו מדינא דגרמי כשמוחל שיעבודא הנכסים שלא יוכל הלוקח לגבות. והלנה עדיין חייב להמוכר גם אחר המחילה פינון שנשאר שיעבוד הגוף וממילא משועבד להלוקח מדר"נ ושפיר גובה עדיין מהמלנה.

ולכך לא מהני המחילה בכל דוכתי שלא יוכל הלוקח לגבות מן הלנה רק כשמוחל גם השיעבוד הגוף פנ"ל. אבל התם בנחבל דבל"ז יש לו חייב החבלה עליו רק דהתועלת בהמכירה שלוקח בטובת הנאה ויגבה אח"כ יותר מדמי החבלה.

וא"כ שפיר תמחול השיעבוד נכסים ואינה מתחייבת מדינא דגרמי ג"כ רק מה ששונה למפור דהיינו הטובת הנאה שאינו שונה יותר כמו כל מזיק פמבואר בח"מ וא"כ גם מהבעל מפת שיעבודא דר"נ לא יוכל לגבות יותר ואינו מרויח פלוס דקא בל"ז יש לו החוב דחבלה פנ"ל.

ולכה שפיר תוכל למחול השיעבוד נכסים ועדיין יושאר החיוב עליו ומהני המחילה גם להרמב"ם ו"ל ואעפ"כ לא יוכל כלל הלוקח לגבות מן הבעל פנ"ל וא"ש: עוד הנה אפשר לומר לכאורה פיון דכל הפוחת כו' הני ביאת זנות א"כ אף שמתחלה מ"מ פשדר עמה אח"כ אמרינו חזקה אין אדם עושה בעילתו ביאת זנות ומתחייב לה הפתובה בחיוב חדש קשבא עלי'.

ולכה מחלקים שפיר הה"מ וקר"ן בין שדר אח"כ עמה או מגרשה ע"ש. אף ז"א דקא לר"מ אף דתנאו בטל נאית לה מ"מ הני ביאת זנות כו' דלא סמכה דעתה וא"כ לא שייך חזקה הנ"ל דקא גם אם יתחייב יהיה ביאת זנות פנ"ל.

שוב מצאתי לרא"ה ו"ל בחידושי פתב פן ודחה כמ"ש פנ"ל ע"ש: ובתוס' שם פ' החובל תירצו עוד דניהו דלא מהני מחילה מ"מ יוכל לגרשה ותמחול לו ואח"כ יחזירנה ע"ש וזה שייך גם להרמב"ם ו"ל.

אף לכאורה קשה גם על זה דתוס' הקשו שם אף תמחול הא תצטרף לשלם מדינא דגרמי ותירצו דקא לית לה נאף דכשתתאלמן תצטרף לשלם יותר אינה חוששת ע"ש. ולכאורה קשה בשלמא אם לא הנה צריף לכתוב לה עוד פתובה הני שייך תירוצם דמה בכך שמתחייב על המחילה מדינא דגרמי הא אין לה יותר רק הפתובה והא מחלה פנ"ל.

אבל פיון דקאי לר"מ דאסור לשהות בלי פתובה וע"כ פשתמחול יכתוב לה פתובה חדשה כמ"ש תוס' וא"כ מה מפסיד הלוקח במה שתמחול פיון שמתחייב מדינא דגרמי והיא יהיה לה הפתובה חדשה ויגבה הלוקח ממנו פשתתאלמן או תגרש מדר"נ דקא גם בלא המחילה לא היה לו רק ספק זה אם תתאלמן פנ"ל.

אמנם לא קשה דקא אף שמתחייבת מדינא דגרמי מ"מ אינה חייבת רק כמו ששונה הפתובה אז בשעת המחילה כמו כל מזיק שורף שטרות וכה"ג דשמין פמה שנה למפור ע"ש בח"מ וא"כ פיון דאין הפתובה שנה עכשיו רק הטובת הנאה ממילא פשתמחול לא מתחייב להלוקח רק כפי טובת הנאה שלא הזיקתו רק שיוי זה.

וא"כ אף שיכתוב לה פתובה חדשה מ"מ הא אין להלוקח חיוב עליו רק פטובת הנאה ושוב יהי זה בספק אם תתאלמן או תתגרש אז יגבה טובת הנאה הנ"ל ושוב מפסיד שאין לו מזה רק הטובת הנאה.

דבשלמא אם היתה משלמת מיד פשמוחלת היה הלוקח רשאי ליקח בטובת הנאה ששונה הספק דלא יפסיד עכ"פ דכשתמחול תשלם לו מה ששונה ספק הנ"ל אבל פיון שאין לה רק שישאר לו מה ששונה הספק על חוב שגם זה אינו שנה רק הספק ומפסיד דהוא קנה הספק של כל הפתובה ועתה פשתמחול לא יהי רק הספק מטובת הנאה פנ"ל.

אָמנָם לְהַרְמֵב"ם ז"ל דְּלֹא מְהַנִּי הַמְּחִילָה רַק דְּנִימָא שְׁיִגְרָשָׁה וְאַח"כּ תְּמַחֲוֵל וְיִחְזַרְנָה א"כ לֹא יִפְסִיד הַלּוֹקֵחַ כְּלוּם דְּהָא אָז אַחַר גְּרִיּוּשֵׁין כְּבָר שְׁנֵה פֶּל הַחֹב וְתַצְטַרְף לְשֵׁלֵם כְּמוֹ שְׁשֵׁנָה בְּשַׁעַת הַמְּחִילָה הֵינּוּ פֶּל הַפְּתוּבָה וּמִמִּילָא אַף שְׂאִין לָהּ מ"מ כְּשִׁיחְזַרְנָה וְיִכְתּוּב לָהּ פְּתוּבָה יְהִי לְלוֹקֵחַ הַחֹב שֶׁל דִּינָא דְגֵרְמִי דְּהֵינּוּ פֶּל הַפְּתוּבָה עַל הַסֵּפֶק אִם תִּתְּאֲלַמְנָה אוֹ תִתְּגַרֵּשׁ וְשִׁפִּיר לֹא יִפְסִיד דְּגַם קוֹדֵם הַמְּחִילָה לֹא הִי לֹו רַק סָפֵק זֶה כְּנ"ל.

אָף לַמ"ש הַה"מ וְהָר"ן ז"ל א"ש דְּכִשְׂאִינוּ דָּר עָמָה אַחַר הַמְּחִילָה מְהַנִּי הַמְּחִילָה כְּשִׁמְגַרְשָׁה אַח"כּ ע"ש. וְא"כ שִׁפִּיר תּוּכַל לְמַחֲוֵל קוֹדֵם הַגְּרִיּוּשֵׁין וְיִגְרָשָׁה אַח"כּ וְאַח"כּ יִחְזַרְנָה וְשִׁפִּיר יִפְסִיד הַלּוֹקֵחַ דְּלֹא תִהְיֶה חֲיִיבָת מְדִינָא דְגֵרְמִי רַק כְּמוֹ שְׁהִיָּה הַפְּתוּבָה שְׁנֵה קוֹדֵם גְּרִיּוּשֵׁין דְּלֹא הִי אָז בְּרוּר שְׁיִגְרָשָׁה.

וְשׁוּב כְּשִׁיחְזַרְנָה אַח"כּ וְיִכְתּוּב לָהּ פְּתוּבָה מ"מ לֹא יְהִי לְהַלּוֹקֵחַ רַק הַסֵּפֶק מְהֻטָּבֵת הַנָּאָה כְּנ"ל. וְהַמְּחִילָה שִׁפִּיר מְהַנִּי כִּינּוּן שְׁמַגְרָשָׁה אַח"כּ כְּנ"ל אוֹ דִּי"ל דְּלֹא תַצְטַרְף כְּלָל לְשֵׁלֵם מְדִינָא דְגֵרְמִי דְּלֹא הִיָּה בְּרִי הִיזִיקָא בְּשַׁעַת הַמְּחִילָה שְׂמָא לֹא יִגְרָשָׁה וְאָז לֹא יוֹעִיל כְּלָל הַמְּחִילָה לְהַרְמֵב"ם ז"ל.

וְשׁוּב אַף שְׁמַגְרָשָׁה אַח"כּ וּמְהַנִּי מ"מ אֵינָה צְרִיכָה לְשֵׁלֵם כְּנ"ל: וְהִנֵּה עוֹד י"ל לְהַפּוֹסְקִים בַּח"מ ס"י [ר"ג] דְּכִשְׂמַקְנָה דְּבָר הַנִּקְנָה עִם דְּבָר שְׂאִינוּ נִקְנָה שִׁפִּיר קוֹנָה וְיִשׁ פ' כֵּן גַּם בְּדָבָר שֶׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עִם דְּבָר הַבָּא לְעוֹלָם דְּאִמְרִינוּ מִתּוֹף שְׁקָנָה זֶה.

וְלִהְיוּלֵקִים ע"ש מִטַעַם דְּלֹא שְׁיִיף בִּיָּה קִנְיָן בְּעוֹלָם. וִי"ל כָּאן נִיְהוּ דְּאִינוּ מוֹעִיל מְחִילָה בְּכַתּוּבָה מ"מ לֹא גֵרַע מְדָבָר שְׂאִינוּ נִקְנָה.

וְא"כ כִּינּוּן דְּקִי"ל מוֹחֲלֵת פְּתוּבָתָה לְבַעֲלָהּ אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת וְשִׂאָר תְּנָאֵי פְּתוּבָה וְעַל מְזוֹנוֹת מְהַנִּי מְחִילָה לְהַרְמֵב"ם ז"ל ג"כ ע"ש וְשׁוּב י"ל דְּמְהַנִּי הַמְּחִילָה גַּם עַל הַפְּתוּבָה כִּינּוּן שְׁנִכְלָלִים יַחַד עִם דְּבָר הַנִּקְנָה וְלִכְּוֹ פְּתַב הַרְמֵב"ם ז"ל פ' כ"ב וּבְכַמָּה דְּוִכְתִּי דְּמְהַנִּי מְחִילָה בְּכַתּוּבָה.

אוּלָם בְּמוֹחֲלֵת מְקַצֵּת פְּתוּבָה דְּקִי"ל דְּלֹא הִפְסִידָה מְזוֹנוֹת וְשִׂאָר תְּנָאֵי פְּתוּבָה כִּינּוּן דְּנִשְׂאָר לָהּ מְקַצֵּת פְּתוּבָה עֲלֵיהּ הָנִי כְּכֹל כְּסָף ע"ש. וְלִכְּוֹ שׁוּב אֵינוּ מוֹעִיל כְּלָל הַמְּחִילָה דְּבִזְזָה לֹא מְחִילָה כ"א הַפְּתוּבָה לְבַדָּה וּבְכַתּוּבָה לֹא מְהַנִּי הַמְּחִילָה וְלִכְּוֹ הַרְמֵב"ם כָּאן דְּכָתַב שְׁכּוֹתְבַת הַתְּקַבְּלָתִי חֲמָשִׁים כו' שִׁפִּיר לֹא מְהַנִּי הַמְּחִילָה.

מִשָּׂא"כ מוֹחֲלֵת כְּלָל פְּתוּבָתָה שְׁמַחֲלָה מְזוֹנוֹת ג"כ וְשִׂאָר ת"כ שִׁפִּיר מְהַנִּי. וִי"ל דְּזֵה עֲדִיף מְדָבָר שֶׁלֹא בָּא לְעוֹלָם שֶׁהוּא דְּבָר שְׂאִינוּ נִקְנָה [בְּשׁוּם] אֵנְפֵן מִשָּׂא"כ בְּכַתּוּבָה דְּמַצִּד עֲצָמוֹ שְׁיִיף בִּיָּה קִנְיָן רַק שְׁתִּיקָנוּ דְּלֹא יוֹעִיל לְגַבִּי דִּידִיָּה וְלֹא עֲדִיף מִמָּה שְׂאִינוּ נִקְל בְּכֶסֶף אוֹ בְּחִלְפִין הַמְּבֹאָר שֶׁם בַּח"מ.

אָף יֵשׁ לְדַחוֹת וְלוֹמַר לְהִפּוֹף כִּינּוּן דְּחֻכְמִים עֲשׂוֹ חִיזוּק שֶׁלֹא יוֹעִיל כְּלָל מְחִילָתָה שׁוּב אֵינוּ מוֹעִיל בְּשׁוּם אֵנְפֵן. וְאֵינוּ מוֹכְרָח: וְהִנֵּה פֶּשֶׁט לְשׁוֹן הַרְמֵב"ם ז"ל מוֹרָה כְּדָבָרֵי הַב"ש לַע"ד דְּמְחִילָה שִׁפִּיר מְהַנִּי בְּכַתּוּבָה וְלִכְּוֹ סֵתָם בְּכָל דְּוִכְתִּי מוֹחֲלֵת פְּתוּבָתָה לְבַעֲלָהּ וְלֹא הַזְּפִיר כְּלָל דְּוִקָא שְׁמַגְרָשָׁה אַח"כּ.

וכיון שלא נתקנים מה שהתנה ולמפרע לא נתחייב שוב ממילא חייב מצד תנאי ב"ד דלא הועיל תנאו לפטור שלא יתחייב כנ"ל: אף לשמואל דאמר פָּרַק הַזֶּהָב [ד' נ"א ע"ב] דדוקא היכא דנדאי עקר בשעת תנאו א"כ פאן כיון שהתנה ע"מ שתמחול וזה לא הוי מתנה עמש"ב כנ"ל ממילא כשאינה מוחלת את"כ שפיר פקע החיוב למפרע דלא נתחייב כלל כיון שלא נתקנים תנאו ואעפ"כ ית לה מתנאי ב"ד מצד תנאו שהתנה שלא יתחייב ותנאו קיים אף על תחלת החיוב כיון דלא נדאי עקר בשעת תנאו שהיה אפשר שתמחול את"כ ולא יהי מתנה על מה שפתוב בתורה כלל כנ"ל.

ואף דגימא דאינה מחויבת לכתוב מ"מ כשפותבת ממילא פקע החיוב כנ"ל ומהני. או דר"י סבר דאמרינו דידעה וקא מחלה ולא הוי מחילה בטעות כנ"ל.

ולר"מ דכל הפוחת כו' ואסור גם את"כ לשהות בלא פתובה וא"כ מצד תנאו אף שמתנה על אחר הנשואין שיהי' פקע החיוב ג"כ לא מהני דהוי מתנה על מה שפתוב בתורה שהתקנה הוא גם על את"כ וא"צ לכתוב התקבלתי ואף שפותבת מ"מ הוי מחילה בטעות דסבורה דתנאי קיים ואין לה מצד התנאי כנ"ל וכיון שהתנאי בטל גם המחילה בטיילה כנ"ל: ויותר נראה נכון לפירש"י ז"ל בב"מ גבי מחילה בטעות דקאמר התם הלואה הקא זביני ופי' דבהלואה שיש איסור דרבנן ע"י המחילה אז מחילה בטעות לא הוי מחילה משא"כ זביני דאין איסור הוי מחילה ע"ש.

וא"כ מןושב פאן פלוגתא דר"מ ור"י דר"מ דסבר כל הפוחת ואסור לשהות כשמוחלת פתובתה א"כ שוב לא מהני המחילה כלל אף שכ' התקבלתי דהוי מחילה בטעות ולא הוי מחילה כיון שיש איסור ואם הייתה יודעת דתנאו לא היה מוחלת כלל כיון שאסורה לשהות וכמו שם בהלואה.

משא"כ לר"י דמותר כשמוחלת ממילא מהני המחילה ואף בטעות הוי מחילה כמו שם בזביני כיון שאין איסור כנ"ל ושפיר תלמיא הא בהא. וסייג הרמב"ם ז"ל שפיר דאף שכתב התקבלתי לא מהני שכל הפוחת כו' דכיון שיש איסור שפיר לא מהני מחילה בטעות.

והיינו בשעת נשואין אבל את"כ כשמוחלת בעצמה שפיר מהני המחילה לדברי הפל. והראי' מש"ס נ"א ע"ב דמבואר דלא מהני לר"מ פתיבת התקבלתי היינו ג"כ בשעת נשואין אבל על את"כ אין ראיה משם שלא יועיל מחילה ע"ש: או י"ל דהא דלא שייך כשמוחלת פתובתה שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי כמו במקר ע"ש בהה"מ פ' י"ז.

וי"ל דכל הטעמים לא שייכי רק את"כ אבל כשמתנה בתחילת נשואין שאינו רוצה דוקא רק שתמחול לו ק' שייך שפיר נחת רוח עשיתי לבעלי ולא מהני כלל מצד מחילתה רק מצד תנאו וכיון שבטל שפיר חייב כנ"ל.

אבל אחר הנשואין אם מוחלת מעצמה דלא שייך נחת רוח עשיתי לבעלי שפיר מהני מצד מחילה דלא הוי מתנה על מה שכתוב בתורה כנ"ל: אמנם עדיין אינו מדוקדק לשון הרמב"ם ז"ל דאי כדברי הב"ש היה לו לכתוב התנה לפחות כו' או שתכתוב לו התקבלתי על ק' כו' והי' הפי' שהתנאי היה על זה שתכתוב כנ"ל.

אָבֵל הַרְמַב"ם ז"ל כ' הַתְּנָה כו' או שְׁפֹתָב לָהּ כו' וְכַתְּבָה לּוֹ הַתְּקַבְּלָתִי מִשְׁמַע שְׁזָה לֹא
הָיָה בְּתַנְאֵי רַק שְׁפֹתָבָה לּוֹ וְאֵפ"כ כְּבָטֵל: לְכֹן הַנְּרָאָה לַע"ד בְּפִירוּשׁ דְּבַרֵּי הַרְמַב"ם ז"ל
בְּפִשְׁיטוֹת דְּהֵנָּה עוֹד תְּמָהוּ הָא קו"ל הֶלְכָה כו' יוֹסִי וְנִיְהוּ דְּפִסְק בְּש"ס הֶלְכָה כו"מ
בְּגִזְרֹתָיו דְּאָסוּר לְשָׁהוֹת בְּלֹא כְּתוּבָה אָבֵל לְזָה שְׁלֹא יוֹעִיל הַמְּחִילָה וְהַתְּנֵאֵי לֹא אֶפְסִיקָא
הֶלְכְתָא פְּנוּתִיהּ וּמִמֵּילָא הֶלְכָה כו"ר ע"ש בְּר"ן ז"ל: לְכֹן נִרְאָה דְּהֵנָּה בְּש"ס שְׁם פְּלִיגִי
ר' דִּימִי וְרַבִּין מַחְלֻקֵת בְּתַחֲלָה אָבֵל בְּסוּף כו' וּפִירֵשׁ"י ז"ל תְּמָהוּ דְּאִין שׁוּם סְבָרָא שְׁיִגְרַע
בְּסוּף מִבְּתַחֲלָה.

וְכַתְּבַת הָרֵא"ה ז"ל בְּחִידוּשָׁיו דְּגַרְסִינּוּ לְהִיפּוּף בְּדַבְּרֵי רַבִּין מַחְלֻקֵת לְבְּסוּף אָבֵל בְּתַחֲלָה
דְּבַרֵּי הַפֵּל אֵינָה מוֹחֲלֵת וְהַפֵּל הוּא הָא דְּפְלִיגִי ר"מ וּר"י הוּא בְּסוּף אַחַר הַחֲנוּפָה לְרִיב"ל
אוֹ אַחַר הַבִּיאָה ע"ש בְּזָה שְׁפֹתָב נִתְחַיֵּיב מְהֵנִי מְחִילְתָּהּ בֵּין לר"מ וּבֵין לר"י וּפְלִיגִי דר"מ
סְבָר דְּהָיָה בִּיאַת זְנוּת וּר"י סְבָר דְּמִתְרַב וּבְעֵי בְּכַתְּב וּר"י סְבָר אָף בַּע"פ מְהֵנִי אָבֵל בְּתַחֲלָה
קוּדָם הַחֲנוּפָה לַד"ה אֵינָה מוֹחֲלֵת דְּגַם ר"י מוֹדָה דְּאָף שְׁפֹתָב לָהּ עֵיקַר הַחַיּוּב מִתְחִיל
מִשְׁעַת הַחֲנוּפָה וּלְכַף אָף שְׁמוֹחֲלֵת קוּדָם הַחֲנוּפָה לֹא נִקְרָא מְחִילָה כְּלָל רַק תְּנֵאֵי שְׁאֵינָה
רוּצָה שְׁיִתְחִיל הַחַיּוּב וּלכ"ע לֹא מְהֵנִי ע"ש בְּרֵא"ה ז"ל וְכֹן מְבֹאֵר לְהַדְיָא בְּפִירוּשְׁלִמִי.

וְכֹן נִרְאָה ג"כ דְּהָא גַם בְּפִירוּת אָמַר בְּש"ס כְּשֹׁאוּמַר אֵי אֶפְשִׁי בְּתַקְנַת חַכְמִים דְּהָיָה מִתְּנָה
עַל מָה שְׁפֹתָב בְּתוֹרָה וְכֹן בְּכַתְּבָה בְּמוֹחֲלֵת קוּדָם הַחֲנוּפָה דְּלֹא שְׁיִיף מְחִילָה פִּינּוּן שְׁעֲדִין
לֹא נִתְחַיֵּיב רַק שְׁאֵינָה רוּצָה בְּהַחַיּוּב וְאֵי אֶפְשִׁי כו' וְהָיָה מִתְּנָה עַל מָה שְׁפֹתָב בְּתוֹרָה
וּלְרַבִּין בְּזָה לַד"ה לֹא מְהֵנִי.

וּמִשְׁמַע לִיָּה דְּמָה דְּאָמַר בְּתַחֲלָה ד"ה אֵינָה מוֹחֲלֵת הֵינּוּ דכ"ע מוֹדוֹ לר"מ דְּכְשֹׁפּוּחַת
מִתְחִילָה הָיָה בִּיאַת זְנוּת וּלְכַף אֵין הַתְּנֵאֵי וְהַמְּחִילָה מוֹעֲלֵת שְׁהוּא ג"כ כְּתַנְאֵי דְּעֵשׂוֹ חִיזוּק
לכ"ע בְּזָה פְּנ"ל.

וּמִיְנֻשְׁבִּים הֵטִיב כָּל דְּבַרֵּי הַרְמַב"ם ז"ל. שְׁפֹתָב הַתְּנָה כו' דְּהֵינּוּ קוּדָם הַחֲנוּפָה אוֹ שְׁפֹתָב
לָהּ ר' וְכַתְּבַת הַתְּקַבְּלָתִי הֵינּוּ ג"כ מִקוּדָם ה"ז תְּנֵאֵי בְּטֵל שְׁפּוֹסֵק פְּרַבִּין דְּבְּתַחֲלָה ד"ה אֵינָה
מוֹחֲלֵת וְהַמְּחִילָה בְּתַחֲלָה הָיָה ג"כ כְּתַנְאֵי וּבְטֵל מִשׁוּם כָּל הַפּוּחַת פְּנ"ל.

וְגַם ר"י מוֹדָה דְּכְטֵל אָבֵל אַחַר הַנְּשׂוּאִין סוּבֵר הַרְמַב"ם ז"ל שְׁפִיר דְּמְהֵנִי מְחִילָה בַּע"פ
ג"כ שְׁפּוֹסֵק כו' יוֹסִי דְּבְּסוּף מְהֵנִי מְחִילָה ע"פ דְּקו"ל בְּכָל דְּוִכְתִּי הֶלְכָה כו"ר וְזָהוּ שְׁפֹתָב
פ' [י"ז הי"ט] מְה"א מוֹחֲלֵת כְּתוּבָתָהּ א"צ לֹא קִנְיָן כו' רַק עַל פֶּה מְהֵנִי וְזָה מִמֵּשׁ קו"ל
כו"מ בְּגִזְרֹתָיו אָבֵל גּוּף הַמְּחִילָה שְׁפִיר מְהֵנִי פְּנ"ל.

וְאָף דְּפִרְיָהּ הֵתָם לר"י מְהָא דְּאִין עוֹשִׂין כְּתוּבַת אִשָּׁה מְטַלְטְלִין כו' הַשְׁתָּא הֵתָם דְּדִילְמָא
פְּתַחְתִּי חֵינֵשׁ ר"י כו' הֵינּוּ דְּהֵתָם מִשְׁמַע ג"כ דְּאִיְרִי אָף אַחַר הַנְּשׂוּאִין. וּמַחֲלֵק בֵּין יָדְעָה
וְקָא מְחִילָה כו' אָבֵל קוּדָם הַחֲנוּפָה שְׁפִיר גַם ר"י מוֹדָה דְּלֹא מְהֵנִי פְּנ"ל: (ט) וְדוּקָא שְׁפֹתָבָה
כו'.

כְּתַב הַח"מ וּב"ש שְׁלֵמֵד זָה הַרְמ"א מְמַרְדְּכִי פְּרָק הַחוּבֵל דַּע"פ לֹא מְהֵנִי הַמְּחִילָה רַק
בְּכַתְּב ע"ש. וּבְחוּס' פְּרָק נַעֲרָה נ"א ע"א כְּתַב ג"כ פְּנ"ל שְׁהַקְשׁוּ אַהָא דְּבְּסוּף בִּיאָה לַד"ה
אֵינָה מוֹחֲלֵת מִפְּרָק הַחוּבֵל וְתִירְצוּ דְּכַתְּבָה מְהֵנִי ע"ש.

אוּלָם אֵינּוּ מְוַכְרַח שְׁפּוֹסֵקִים כֵּן. וּי"ל שְׁהַקְשׁוּ לְהַף לִישְׁנָא דְּבְּסוּף לַד"ה אֵינָה מוֹחֲלֵת.

ובטור כ' ג"כ שְׁמַחְלָה שְׁכַתְבָּה כו'. והב"ש כתב משום דאיכא תרי לישנא בש"ס אליבא דר' יוסי אם יכולה למחול ע"פ בסוף ביאָה ולכך פּינן דמספקא להו כמאן אָמרינן יד הנמחל על התחתונה ואין להפסידה כו' ע"ש.

ולע"ד דְּבַר תּוֹמָה הוּא. פּינן שְׁוֹדַאי מְחַלָּה וְיֵישׁ סָפֵק בְּדִין אִי מְהַיְי מְחַלָּה אִי לֹא אִיךָ נוֹצִיא מְמוֹן מְסָפֵק.

וְהָא גַם בְּאִינֵי יוֹדַע אִם פְּרַעְתִּיךָ כְּשֶׁגַם הַתּוֹבֵעַ טוֹעֵן שְׁמָא פְּטוֹר מְדִינָא כְּמַבְנָאָר ח"מ סי' ע"ה וכש"כ בְּסָפֵק בְּזָה שְׁהוּא סָפֵק בְּדִין. וְעֵינֵין בְּרָא"ש סְנֵהְדְּרִין פֶּרֶק אַחַד דִּינֵי מְמוֹנוֹת הֵיכָא שְׂאִין הַדְּיִין יוֹדַע הַלְכָה כְּמֵאן לֹא יוֹכֵל לְהוֹצִיא כו' ע"ש.

וְאִף דְּבָסִי' ס"ה כְּתִב דִּיךְ בַּעַל הַשׁוֹבֵר בְּאִינֵי דְּבָרִים עַל הַתּוֹתוֹנָה מ"מ בְּכַמְּה דְּבָרִים יָדוּ עַל הַעֲלִינָה וְע"ש סי' מ"ב מ"ש הַש"ך לְחַלֵּק בְּזָה וּבָסִי' ת"כ. וְעוֹד נִרְאֶה דְּדוֹנָקָא הָתָם שְׁהַסְפֵּק אִם מְחַל יוֹתֵר אוֹ לֹא שְׂיִיךָ לְאוֹקְמֵי בְּחֻזְקַת חַיִּיב שְׁלֹא מְחַל יוֹתֵר פּינן דְּהַסְפֵּק אִם מְחַל כָּלָל.

וְגַם הָא מְחַלָּה אִינָה טַעֲנָה מַצֵּד עַצְמוֹ דְּמַסְתְּמָא לֹא מְחַל אִינֵישׁ כו'. אֲבָל בְּכַהֲאֵי גּוֹנוֹנָא שְׁוֹדַאי מְחַלָּה וְהוּא אִי מְהַיְי בְּדִין דְּאִין הַחֻזְקַת חַיִּיב מְכַרִיעַ הַדִּין וְלֹא שְׂיִיךָ כָּלָל הַחֻזְקָה וְדַאי דְּאִין יְכוֹלִין לְהוֹצִיא מְסָפֵק.

וְהָא בְּסָפֵק פְּלוֹגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא אוֹ תִּיקוּ מְהַיְי תְּפִיסָה. לְרֹב הַפּוֹסְקִים אִף שְׁהַסְפֵּק אִם נִתְחַיֵּיב אִף שְׂיֵישׁ חֻזְקָה דְּמַעֲיָקְרָא שְׂאִינוּ חַיִּיב מְכַש"כ בְּמוֹחֻזֵק בְּרִשׁוֹת פּנ"ל.

וְעֵינֵין ח"מ סי' רמ"א דְּפִסֵּק דְּמְהַיְי מְחַלָּה ע"פ הַשְּׁטֵר מְשׁוּם דְּפִלְיָגֵי בִירוּשְׁלָמֵי אָמוֹרָאֵי אִי מְהַיְי וּמְסָפִיקָא לֹא מְפָקִינן מְמוֹנָא ע"ש וּבְש"ך י"ל. וּמְבַנְאָר לְהַדְיָא דְּבְסָפֵק אִם מְהַיְי הַמְחַלָּה פְּטוֹר פּנ"ל: וְהִי אֶפְשָׁר לֹא מְרָדָה דְּהַיְי סָפֵק סְפִיקָא פּינן דְּבְכָל הַשְּׁטֵרוֹת הַיְי סְפִיקָא אִי מְהַיְי מְחַלָּה ע"פ אוֹ לֹא וְאִף לְמֵאן דְּמְהַיְי מ"מ בְּכַתְּוָבָה אִיכָא סָפֵק אִי מְהַיְי כְּפִלּוֹגְתָא דְּר"ד וְרַבְּנָן וְהַיְי סָפֵק סְפִיקָא שְׁמָא לֹא מְהַיְי בְּכָל שְׁטֵר מְחַלָּה ע"פ וְאִת"ל דְּמְהַיְי שְׁמָא בְּכַתְּוָבָה לֹא מְהַיְי וְלִכְךָ פִּסְקוּ בְּכַתְּוָבָה דְּלֹא מְהַיְי ע"פ פּנ"ל.

וְלֹא שְׂיִיךָ בְּזָה כְּמוֹ שֶׁם אוֹנֵס חַד פּינן דְּמ"מ הַסְפֵּק רַק אִי מְהַיְי ע"פ. דְּהָא סָפֵק אַחַד פּוֹעֵל יוֹתֵר דְּלֹא מְהַיְי בְּכָל הַשְּׁטֵרוֹת וְכַמ"ש הַש"ך יו"ד סי' ק"י ע"ש.

אִף ז"א דְּדוֹנָקָא הֵיכָא שְׁסָפֵק אַחַד פּוֹעֵל יוֹתֵר בְּאוֹתוֹ דְּבַר עַצְמוֹ מֵה שְׂאִין כֵּן בְּזָה דְּמ"מ אִינוּ רַק סָפֵק אַחַד אִם הוֹעִיל הַמְחַלָּה אוֹ לֹא וְלֹא מִיְקָרֵי סָפֵק סְפִיקָא פּנ"ל. אִף לְטַעֲמָא שְׁכַתְבָּה ח"מ שְׂיִיכּוּלָה לּוֹמ' מְשַׁחֲקַת הַיְיִתִי י"ל דְּהַיְי סָפֵק סְפִיקָא שְׁמָא לֹא פּינּוֹנָה כָּלָל לְמְחַלָּה וְאִם תְּמַצָּא לֹא מְרָדָה שְׁמַחְלָה בְּאַמַּת סָפֵק אִי מְהַיְי וְלֹא הַיְי מְשֵׁם אַחַד פּנ"ל.

גַּם י"ל בְּטוֹעֲנַת בְּרֵי מְשַׁחֲקַת הַיְיִתִי אוֹ דְּבָרֵי הַבַּאי כַּמ"ש ח"מ וְהוּא אִינוּ יוֹדַע י"ל דְּהַיְי כְּאִינוּ יוֹדַע אִם מְחַלָּת לִי פּינן שְׁהוּא סָפֵק. וְדוֹחֵק וְלַע"ד נִרְאֶה טַעַם הַפּוֹסְקִים דְּלֹא מְהַיְי מְחַלָּה ע"פ הוּא שְׁפּוֹסְקִים כַּר' דִּימֵי לְגַמְרֵי דְּמַחְלֻנְקַת בְּתַחְלָה אֲבָל בְּסוּף לַד"ה אִינָה מוֹחֲלָת וְלֹא מְסָפֵק כַּמ"ש הַב"ש.

ונראה דהוכיחו זה דהא כבד פתבנו דמתנה על מה שכתוב בתורה לא שינה רק בתחלה
שאומרת אי אפשי בהחיות אבל בסוף אחר הנשואין כשמוחלת אינו ענין כלל למתנה על
מה שכתוב בתורה פנ"ל.

ואם פן ע"כ ביקא פליגי ר' דימי ורבין. דר' דימי סבר מחלוקת בתחלה היינו דר"י סבר
דמהני ע"פ שמועיל בתורת תנאי דמתנה על מה שכתוב בתורה בכתובה תנאו קיים ובזה
אין צורך לכתיבה פניו שאין חל חיוב כלל ור' יהודה סבר דבתורת תנאי לא מהני רק
בתורת מחילה אחר שפוטב ר' ולקד צריד דוקא פתיבת התקבלתי דבמחילה בעי דוקא
בכתב וזה גם ר"י מודה וכיון דלר' יהודה חכמים עשו חיזוק ולא מהני מצד תנאי שוב
צריד פתיבה ור' יוסי סבר דמצד תנאו קיים פנ"ל.

אבל בסוף אחר הנשואין שפכר נתחייב דלכ"ע אינו מצד תנאי רק מחילה ר' יוסי ג"כ
מודה דצריד פתיבה דוקא ולקד לד"ה אינה מוחלת ומה דאיפליגי בין סוף חופה בל"ז
צ"ל כמ"ש הפוסקים דפליגי מתי עיקר החיוב ע"ש.

ורבין סבר מחלוקת לבסוף אבל בתחלה ד"ה מוחלת היינו דסבר להיפוד דגם ר' יהודה
סבר תנאו קיים בכתובה ולקד בתחלה ודאי מהני ע"פ דאומרת אי אפשי ואינו מתחיל
שוב חיוב ואין צורך לכתיבה.

רק בסוף פליגי ותלו פלוגתייהו רק אי מצד מחילה אחר החיוב מהני ע"פ או לא וסבר
ר' יוסי דמהני ור' יהודה סבר לא מהני מחילה ע"פ רק בכתב פנ"ל. וא"כ ממילא מוכח
דקי"ל כר' דימי דהא סתמא דש"ס אמר התם טעמא דכתובה אבל ע"פ לא וקא שמענו
לר' יוסי דמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו קיים.

וע"כ הפירוש כמ"ש לעיל הא ע"פ בתורת תנאי לא מהני פנ"ל. ומשני דסבר חכמים
עשו חיזוק כו' וא"כ סבר הש"ס כר' דימי דמחלוקת בתחלה ומשום דמתנה על מה
שכתוב בתורה בטל בכתובה דלרבין באמת מהני תנאי גם לר' יהודה רק מחילה לא מהני
ע"פ וסבר ר"י באמת תנאו קיים בכתובה וע"כ סתמא דש"ס סברי כר' דימי דמחלוקת
בתחלה וממילא בסוף לד"ה אינה מוחלת ונשפיר פסק המרדכי דלא מהני מחילה ע"פ
בכתובה וצריד דוקא פתיבת התקבלתי אחר הנשואין דזה לד"ה פנ"ל.

ואינו מטעם ספק כלל פנ"ל וא"ש. וגם בש"ס נ"א דאמר מני ר"מ כו' ומשני התם כתבה
התקבלתי ע"ש מבואר ג"כ דבתחלה פליגי דהתם איירי בתחלה ומשמע דסתמא דש"ס
סבר כר' דימי דמחלוקת בתחלה כו' ולקד פסק פנותיה.

אמנם נראה דקודם הביאה אף אחר החופה מהני המחילה בע"פ כמבואר בש"ס שם ג"כ
לר' דימי דמה בסוף סוף ביאה ע"ש: אף לכאורה אינו מוכן מה חילוק בין קודם ביאה
או אח"כ הא החיוב מתחיל משעת חופה ואפשר לומר דר"י סבר פתובה דאורייתא
והחיוב דאורייתא אינו מתחיל רק משעת ביאה דילפינו מקמחר הבתולות כמו קנס
דחייב על הביאה פנ"ל.

רק משעת חופה יש לה מדרבנן והנה קי"ל דתקנתא לתקנתא לא עבדינו וכאן ע"כ אף
דבכל שטר מהני מחילה ע"פ מ"מ צ"ל בכתובה הי' תקנת חכמים שלא יועיל מחילה

ע"פ. ולכך סבר דדוקא אחר הביאה דכבר אית לה מדאורייתא תקנו חכמים שלא יועיל מחילה בע"פ ולא הוי תשנתא לתשנתא דהחויב מן התורה.

אבל קודם הביאה אחר חנופה מהני שפיר דנגד החויב דאורייתא שיתחייב בשעת ביאה נגד זה מהני ע"פ מצד תנאי שהוא קודם החויב עדיין ומתנית שלא יחול חויב כלל ומתנה על מה שפתוב בתורה בממון תנאי קנים וא"צ למחילה.

ורק נגד החויב דרבנן שפיר זכתה משעת חנופה וגם זה מהני שוב מחילה ע"פ דהוי תשנתא לתשנתא כיון שעיקר החויב דרבנן לא תקנו שלא יועילה מחילה ומהני ע"פ כמו כל השטרות פנ"ל.

ור"י סבר דחכמים עשו חיזוק וכתובה דרבנן והי' תדא תקנה שלא יועיל ע"פ פנ"ל. אף הא אלמנה ודאי כתובה דרבנן ואף ע"כ משמע דבסוף ביאה אינה מוחלת קאי גם על אלמנה ולא אמרינו דהוי תשנתא לתשנתא פנ"ל: אף י"ל שלא חילקו חכמים בין אלמנה לבתולה.

וכמ"ש תוספות לר"מ ע"ש. אף הא אנו קי"ל כתובה דרבנן ואעפ"כ מחלקין בין סוף ביאה לתחלת ביאה אחר חנופה פנ"ל.

וצ"ל כמ"ש בשיטה מקובצת שם דאחר הביאה פשמיפייסה עד שמוחלת לי סבורה שגמאסה בעיניו ויגרשנה והוי ביאת נזות. אבל קודם הביאה לא שייך זה ע"ש.

ולכך הי' התקנה שלאחר הביאה לא יועיל המחילה ע"פ כלל רק קודם פנ"ל: הנה הח"מ פתב הטעם דלא מהני מחילה ע"פ בכתובה אף דבכל שטר מהני הוא משום דיכולה לומר משחקת הייתי בה או דברי הבאי אמרתי לה ע"ש.

ולע"ד אינו מוכן דאם כן פשהיא מודה שהי' פנונתה למחילה גמורה מהני שפיר גם בע"פ. ובש"ס אמר בסוף ד"ה אינו מוחלת כו' משמע דהמחילה לא מהני אף שבאמת מחלה: ויש לתרץ כיון דהדיבור מצד עצמו ואינו מורה על מחילה גמורה רק לשחוק שוב אף שבאמת כיוונה למחילה הוי דברים שבלב שאינן דברים כדמשמע בח"מ גבי הודאה דמחייב עצמו בדבר שאינו חייב דצריך דוקא אתם עדי ואל"ה נראה דלא מחייב אף שמודה שהי' פנונתו להתחייב.

דכיון דיכול לומר שלא להשביע ואינו מורה על חויב שוב לא מחייב בהודאה זו ואין ההודאה עושה קנין ע"י מה שבלבו להתחייב כן לענין מחילה פנ"ל: אף עוד קשה דא"כ מה זה שכ' המרדכי ב"ק אהא דלגבי בעלה ודאי מחלה כו' דדוקא בכתבה התקבלתי אבל ע"פ לא מהני המחילה ע"ש דמנה נלמד כל דין הנ"ל ואי פטעם הח"מ א"כ ה"ם ודאי מהני מחילה ע"פ נגד הלוקח דלא שייך שפיר משחקת היתה כו' כיון דאמרינו כל לגבי בעלה ודאי מחלה א"כ שפיר בסתם פנונתה למחילה גמורה.

וכמו שכתב הרשב"א בתשובה והובא בב"י לקמן סי' צ' בב"ש ס"ק ס"ה דלא שייך נחת רוח עשיתי לבעלי במקרה כו' דאנו סהדי שהי' פנונתה למחילה גמורה ע"ש. וכן בהנ"ל דלא שייך משחקת הייתי כיון דאנו סהדי דנדאי מחלה כדאי שלא יגבה הלוקח פנ"ל.

וכן בתוס' נ"א פָּרַק נַעֲרָה פָּתַח ג"כ דְּהָא דְּלִגְבֵי בַעֲלָה וְדָאֵי מְחִלָּה אֵינְרֵי דְּנִקְא בְּכַתְבָּא ע"ש. וְלִטְעָם הֵנָּה ל' מְהֵנִי שְׁמֵ אַף בַּע"פ נִגְדַּה הַנְּחָבֵל כַּנ"ל.

וְעוֹד דְּהָא לְקַמְן סִי ק"ה מְבוֹאָר דְּלִכְלֵל הַפּוֹסְקִים בְּעֵינֵינּוּ שְׂיִהֵי' נִיפְרָא שְׂמִחְלָה בְּאַמַּת וְלֹא יִהִי דְּבָרֵי שְׁחֹק ע"ש וּמְבוֹאָר דְּלִדְעַת הַמְרָדְכֵי אַף בְּכַה"ג לֹא מְהֵנִי. וְצ"ל דְּלִדְעַת הֵנָּה ל' אַף שְׂנִיפְרָא אֲמַרִּינוּ דְּכַוְנָתָהּ לְשְׁחֹק.

וְדוּחַק: לְכֹן נִרְאָה הַטְעָם דְּהִי תַקְנַת חֲכָמִים בְּכַתְּוֵבָה שְׂלֹא יוֹעִיל מְחִלָּה ע"פ. וּמִצָּאֵתִי כֹן בְּתוֹס' יִשְׁנִים שְׁמֵ פָּרַק אַע"פ בַּד"ה הָרִי זֶה כו' שֶׁכ' אָבֵל קָשָׁה דְּבְכַתְּוֵבָה מִשְׁמַע דְּלֹא מְהֵנִי כָּלֵל מְחִלָּה בַּע"פ רַק בְּכַתְּבָא לר"י וְשָׂמָא כְּתוּבָה דְּרַבְּנָן עֲשׂוּ חִיזוּק טָפִי לר"י כו' וְאֵינְהָ יְכוּלָה לְמַחֲוֵל אֱלָא בְּכַתְּיבָה ע"ש.

וּמְבוֹאָר דְּכָף הִי הַתַּקְנָה שְׂלֹא יוֹעִיל מְחִלָּה ע"פ וְאַף שְׂהִיא מוֹדָה דְּהִי כַּוְנָתָהּ לְמְחִלָּה גְּמוּרָה וְלֹא לְשְׁחֹק אַע"פ כִּי לֹא מְהֵנִי לְדִיעָה הֵנָּה ל': וְהִי אֲפָשָׁר לוֹמַר הַטְעָם דְּהָא טְעָם הַפּוֹסְקִים ח"מ ס' רמ"א דְּלֹא מְהֵנִי מְחִלָּה ע"פ בְּכָל שְׁטָר הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּשְׁטָר הָעוֹמֵד לְגַבּוֹת כְּגַבּוֹי דְּמִי וְלֹא שְׂיִיף מְחִלָּה וְאַף דְּקִי"ל כַּב"ה דְּלֹאֵו כְּגַבּוֹי גְּבִי סוּטָה.

י"ל דְּדוּקָא הָתָם שַׁע"י הַסְתִּירָה נוֹלַד סָפֵק אִם חֲיִיב כָּלֵל וְאֵינּוּ וְדָאֵי עוֹמֵד לְגַבּוֹת. אָבֵל לְעַנְיָן מְחִלָּה דְּנִדָּאֵי עוֹמֵד לְגַבּוֹת קוֹנְדָם הַמְּחִלָּה אֲמַרִּינוּ כְּגַבּוֹי וְלֹא מְהֵנִי בִּיהָ מְחִלָּה: וְהִי אֲפָשָׁר לִישָׁב מְהָא דְּמוֹכַר שֶׁט"ח וְחִזְרָא וּמְחִלוּ שְׂהִקְשָׁה הַמְרָדְכֵי.

דְּהָתָם כִּינּוּ דְּהַשְׁיַעְבּוּד נְכָסִים כְּבָר מְכַר רַק דְּמְהֵנִי הַמְּחִלָּה שְׂמוּחַל שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף וּמִמִּילָא פִּקְעַה הַשְׁיַעְבּוּד נְכָסִים כַּמ"ש תוֹס'. וְעַל שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף לֹא שְׂיִיף כָּל הָעוֹמֵד כו' כְּגַבּוֹי דְּמִי דְּאֵינּוּ דְּנִינּוּ עַל הַנְּכָסִים רַק עַל הַחַיִּיב שְׂיִישׁ לוֹ עַל גּוֹפּוֹ שְׂל הַ וּבְזָה מְהֵנִי שְׂפִיר הַמְּחִלָּה כַּנ"ל: אַף טְעָם הַחוֹלְקִים דְּמְהֵנִי מְחִלָּה ע"פ בְּשְׁטָר י"ל ג"כ כַּנ"ל דְּאַף שְׂלֹא מְכַר הַשְׁטָר חוֹב מ"מ מְהֵנִי הַמְּחִלָּה מִצַּד שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף כִּינּוּ דְּעַל שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף מְהֵנִי מְחִלָּה ע"פ שְׂאִינוּ אֱלָא חַיִּיב עָלָיו.

א"כ שׁוֹב מִמִּילָא פִּקְעַה הַשְׁיַעְבּוּד נְכָסִים דְּאֵינְם רַק עֲרָבִים וּמַה בְּכָף דְּכְּגַבּוֹי כִּינּוּ דְּרַק אֵינּוּ עֲרָבִין בִּיהָ וְכִינּוּ שְׂנַמְחַל שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף ע"פ פִּקְעַה כַּנ"ל וְלִכְךָ מְהֵנִי ע"פ וַא"כ י"ל דְּבְכַתְּוֵבָה כִּינּוּ שְׂפִסְקוֹ תוֹס' דְּאֵינְי' גּוֹבָה מִמְטַלְטְלִין אַף מִינְי' דְּלֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי כו' וַא"כ אֵין כָּאֵן שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף כָּלֵל שְׂיִהֵי' חַיִּיב עַל גּוֹפּוֹ לְשַׁלְּם דַּא"כ הִי צְרִיף לְשַׁלְּם מִמְטַלְטְלִין ג"כ.

וְע"כ דְּבְכַתְּוֵבָה אַף שְׂאִין שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף הִי הַתַּקְנָה שְׂתַּגְבָּה מִמְקַרְקַעִי וְלֹא בְּתוֹרַת עֲרָבוֹת דְּהִי הַתַּקְנָה עַל הַנְּכָסִים לְבַד כַּנ"ל. וַא"כ א"ש דְּבְכַתְּוֵבָה לֹא מְהֵנִי מְחִלָּה ע"פ דְּבְזָה שׁוֹב עוֹמֵד לְגַבּוֹת כְּגַבּוֹי דְּמִי נִגְדַה הַנְּכָסִים וְלֹא מְהֵנִי ע"פ דְּלֹא שְׂיִיף טְעָם הֵנָּה ל' כִּינּוּ שְׂיַפְטָר מִשְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף פִּקְעַה הַשְׂיַעְבּוּד דְּבְכַתְּוֵבָה לֹא תִלְיָא בְּהָא כַּנ"ל דְּהַשְׂיַעְבּוּד נְכָסִים מִצַּד עֲצָמוֹ: אַף בְּאַמַּת אֵי אֲפָשָׁר לוֹמַר כֹּן דַּא"כ לְמָה מוֹכְרַת כְּתוּבָה וְחִזְרָה וּמְחִלָּה מְחִלוּ כְּשָׂאֵר שְׁטָר לְטְעָם הַתּוֹסְפוֹת הֵנָּה ל' מְשׁוּם דְּשְׂנֵי שְׂיַעְבּוּדִים יֵשׁ כו' וְהִיא בְּכַתְּוֵבָה שְׂאִין כָּאֵן רַק שְׂיַעְבּוּד נְכָסִים וְזֶה מְכָרָה וְלֹא נִשְׂאֵר מַה לְמַחֲוֵל כִּינּוּ שְׂאִין שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף כַּנ"ל.

וְע"כ דְּגַם בְּכַתְּוֵבָה שְׂיִיף שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף דְּכָף הִי הַתַּקְנָה דְּלְעַנְיָן זֶה נִשְׁתַּעְבְּד גּוֹפּוֹ שְׂיִתָּן לָהּ הַקְרָקְעוֹת וּמַה שְׂהִיא גּוֹבָה מִמִּילָא הוּא מִצַּד עֲרָבוֹת. אָבֵל מ"מ יֵשׁ שְׂיַעְבּוּד הַגּוֹף עָלֶיהָ כַּנ"ל.

וא"כ ממילא שייך טעם הנ"ל שיועיל המחילה ע"פ ואינו מוכרח: והי' מיושב בזה קושית תוס' נ"א ע"א שהקשו דילמא הא דאמר ר"מ כל הפוחת היינו בסוף ביאה שאינה יכולה למחול ע"ש.

ולנהנ"ל א"ש דר"מ דסבר כותבה דאורייתא ויש שיעבוד הגוף כמו בשאר שטר שוב אין חילוק בין סוף ביאה פנ"ל. ודוקא לדין דכותבה דרבנן ולא גבי מטלטלין ולא מהני ע"פ פנ"ל: עוד י"ל למאי דבעי בש"ס גיטין כ' בהיו מוחזקין בטבלא כו' אי איתתא דעי לאקנויי או לא כו' וכתבו תוספות שם דאף דנדאי אשה יכולה להקנות בכל מקום רק התם שיודעת שיתזיר לה הנזיר בתורת גט בזה אינה יודעת להקנות בלב שלם ואף שאומרת בפירוש שמקנית לחלוטין מ"מ אינה מתכוננת להקנאה גמורה פיון שאח"כ יתזיר לה ע"ש.

וא"כ י"ל גם פאן בכותבה פיון שצריך לכתוב לה כותבה אחרת דאסור לשהות כו' וא"כ אף שמוחלת לו י"ל דלא ידעה לאקנויי פנ"ל ואינה מוחלת מחילה גמורה דהא יודעת ג"כ שיתזיר לה החיוב שיצטרף להתחייב מחדש ולכתוב לה כתיבה אחר המחילה ולקף לא מהני פלל המחילה ע"פ.

ואף דהתם מסיק דאיתתא ידעה לאקנויי י"ל דדוקא פשוטת לז' ועושות מעשה קנוי וגם דהא אינו מוכרח שיתזיר לה שמה ימלה ולא יגרשה בזה ואינה יודעת נדאי שיתזיר לה. משא"כ פאודדיבורא בעלמא ויודעת נדאי שיתזיר לה לקף י"ל דלא מהני ע"פ: ומיושב בזה מ"ש הב"ש דהא בש"ע סי' ק"ה כתב דמהני מחילה ע"פ בכותבה ומירץ דשם איירי פשוטה לגרשה ולא ידור עמה אח"כ ע"ש ואינו מוכן החילוק.

ולנהנ"ל אתי שפיר דהתם פשלא ידור עמה א"כ לא יכתוב לה פלל כותבה אחרת. ושוב הני מחילה גמורה דיודעת שלא יהי' לה פנ"ל.

ודוקא פשידור עמה לדין דיצטרף לכתוב אחרת פנ"ל: ויש לישב ג"כ הא דאמר בסוף לד"ה אינה מוחלת כו' למ"ש בפשיטה מקובצת דאחר הביאה י"ל דמודה ר"י דהני ביאת זנות פשוטת דסברה דנמאסת בעיני' משא"כ קודם הביאה ע"ש.

וממילא זה עצמו החילוק דלא מהני המחילה ע"פ פיון דמודה פשוטת אחר הביאה דיהי' אסור לדור עמה ויצטרף לכתוב כותבה אחרת ושוב לא מהני המחילה פנ"ל. משא"כ בתחלה פשוטת דמותר לשהות עמה ושוב הני מחילה גמורה ומהני בע"פ ג"כ פנ"ל: ומיושב ג"כ קושית תוס' נ"א ד"ה מני שהקשו מה דייק מר"מ דכל הפוחת אפילו בתנאה דילמא פוניתו הפוחת בסוף ביאה דלא מהני המחילה ע"ש.

ולנהנ"ל א"ש דלא שייך למיתני כל הפוחת כו' בסוף ביאה דלא מהני ה"ז ביאת זנות כו' הא כל הטעם דלא מהני הוא מסתעף רק מזה שהוא ביאת זנות דאל"ה הי' שפיר מהני פנ"ל: אמנם באמת נראה עיקר הטעם כמ"ש לעיל בשם התוס' דחכמים עשו חיזוק שלא יועיל מחילה ע"פ לר' יהודה פנ"ל.

וא"ש ג"כ החילוק שכתב הב"ש דדוקא פשוטה לדור עמה אח"כ הי' התקנה פנ"ל מה שאין כן שאינו דר עמה אח"כ שפיר מהני ע"פ ולקף לקמן סי' ק"ה פסק דמהני מוחלת

כו' ע"ש: ונראה די"ל עוד טעם דלא מהני מחילה ע"פ בכתובה די"ל כמ"ש דהא אין שיעבוד הגוף בכתובה רק השיעבוד נכסים לשלם מקרקע דמטלטלין לא משמעדי.

וי"ל דאף דבכל מקום ליפא שיעבוד נכסים בלא שיעבוד הגוף בכתובה הי' התקנה פ' פיון שהוצרכו לתקן שלא תגבה מטלטלין. אף דוחק שיהי' התקנה שלא ככל מקום ועוד דבמכרה כתובה למה תוכל למחול כמש"ל אמןם י"ל דלכאורה למה לא מהני שיעבוד בפירוש שיעבוד נכסים בלא שיעבוד הגוף הא הוי פקננו על תנאי שמקנה הנכסים בתנאי אם לא ישלם לזמן פלוני יגבה הנכסים בזמן שהוא שיהי' שלו.

ואם אינו בתורת ערבין בי' יהי' בתורת קננו. אף ז"א לעננו לגבות מלקוחות שקנו מהלנה קודם שגובה פיון דקי"ל מפאן ולהבא גובה וא"כ הא באחר ל' אם מכר קודם אינו גובה דקננו זה קדם.

וא"כ א"א להמלנה לגבות מלקוחות בתורת קננו דאחר שלשים רק בתורת שיעבוד וערבות שזה מיד ערבין ביה ולכך גם לרבא אתי מלנה וטרין כו' וזה פשאין שיעבוד הגוף אי אפשר לשעבד הנכסין ערבין.

ורק בתורת קננו ממילא לא גבי דקדמו הלוקח או יורש פנ"ל: אף לאפני דלמפרע גובה לכאורה פיון דהוי כל שיעבוד קננו מעכשיו. א"כ ממילא אף בלי שיעבוד הגוף יהי' מהני דמה שמשעבד נכסיו הוי מקנה מעכשיו ולאחר זמן פנ"ל ישלם אז יהיו הנכסים קוננין למפרע ושפיר גבי מיוורש ומלקוחות דהא זבין מלנה מהני כו'.

וא"כ אף לרבא דמפאן ולהבא גבי מ"מ הא י"ל דהיינו אף שמשעבד עצמו בסתם אמרינו פנונתו רק מפאן ולהבא דלמה נימא מעכשיו פיון שדי בכו וכדאמרינו יד בעל השער על התחתונה אבל באין שיעבוד הגוף ומשעבד נכסיו לחוד דאם לא יהי' פנונתו מעכשיו לא יועיל פלום שוב נימא דבסתם פנונתו מעכשיו ומהני גם שיעבוד נכסיו לחוד כמו דאמרינו דהיכא דיתבטל השטר לגמרי לא אמרינו יד בעל השטר על התחתונה גבי אחר הפסח בש"ע [ח"מ סי' מ"ב ס"ט].

ויועיל שיעבוד נכסיו לחוד גם לדידן ואף דגבי מת דב' לשונות משמע בגיטין כ"ו לא אמרינו מה"ט דאם יהי' הפי' אחר מיתה לא יועיל דאין גט לאחר מיתה דנחשון הפי' מעכשיו ע"ש מ"מ הא קי"ל כר' יוסי דזמנו של שטר מוכיח עליו דהפי' מעכשיו וא"כ ע"כ הא דלרבא מפאן ולהבא גובה היינו דאף שזמנו של שטר מוכיח מעכשיו היינו שהשיעבוד מעכשיו אבל לא הקננו דדי בזה שיצטרף הזמן פדי לגבות מן הלקוחות בתורת שיעבוד אף שאין הקננו עד אח"כ.

אבל בשיעבוד נכסיו לחוד דאם אינו קננו מעכשיו אין השיעבוד מועיל ואין הזמן מועיל פלום ושוב אמרינו זמנו של שטר מוכיח שהכונה מעכשיו. והגם שי"ל דכיון דלשון שיעבוד במלנה הוא בתורת ערבות שוב אין אנו מפרשים פלל הלשון שיעבוד בתורת קננו מעכשיו דשיעבוד אינו לשון קננו רק ערבות וכיון שאינו מועיל בלי שיעבוד הגוף אינו מועיל פלל פנ"ל.

ודוחק: אף י"ל פיון דאם יהי' קננו גמור מעכשיו הי' צריך לשלם הפירות שאכל הלנה עד הזמן פמבנאר פרק איזהו נשך וכיון שרק שיעבוד ונשאר הקרקע בידו ואוכל הפירות

אמרין דנדאי אין הפנונה קנן מעכשין להוסיף עליו עוד חיוב אחר יותר ממעות הלנאה לשלם הפירות שאכל זה לא אמרינן.

ואף דיש לומר גופא מהיום ופירי לאחר ל'. ז"א פיון שלא הזכיר הפירות כלל כמ"ש תוס' ב"ב.

ורק שיעבוד הקרקע ואו מעכשין ואו אחר זמן. ולא אמרינן מעכשין פיון שהוא גירעון זכותו לפירות.

וגם דהוי צד אחד ברבית ע"ש פ"ק איזהו נשך דאסור. ולכך רק אחר זמן ואינו מועיל כנ"ל.

וא"כ מן שוב בכתובה אף אי אין שיעבוד הגוף י"ל דמהני השיעבוד נכסי לחוד דהוי פקנן מעכשין פיון דאל"ה לא מהני וכאן אין שום גרעיותא לו במה שהוא מעכשין שלא פשימות או יגרש.

דקא הבעל אוכל פירות אף מקרקע שלא וגם אם יהי למפרע שלא מ"מ לא יצטרך לשלם בעד הפירות שאכל דאף דהנותן מתנה לאשתו קי"ל דקנתה ואין בעל אוכל פירות היינו דבעין יפה כו' ומסתמא סילק עצמו גם מפירות ע"ש.

מה שאין כן פאן דאדרבה אמרינן מסתמא אינו רוצה ליתן הפירות למפרע ושפיר אין צורך לדיבור אחר רק ממילא הפירות שלו כל שלא סילק עצמו. ושפיר מהני השיעבוד נכסי לחוד דחשיב מעכשין ושפיר למפרע גובה באמת בכתובה מצד השיעבוד נכסים לחוד.

ואין להקשות דא"כ אקדשה או זבנה יועיל כמו לאביי דסבר למפרע גובה דמהני אקדיש וזבין מלוה. ז"א דגם אם הי' נכסי מלוג שלא אי קנן פירות פקנן [הגוף] לא מהני מכירתה ולחד תי' בתוספ' [במות דף ל"ו ע"ב ד"ה קנן] הנצרך לתקנת אושא רק משום זכותו בפירות בא מפחה.

מה שאין כן בכתובה אף אי למפרע גובה מ"מ לא חשיב מפחה פיון דממילא שהפירות שלו שוב לא נתן הפירות והוי ממילא גופא ופירי אחר שפירות או יגרשה שאין פאן תוספות על דיבורו מאחר שבל"ז הפירות שלו.

ושוב הוי פקל קנן פירות באב וכן כנ"ל. ולא מהני אקדשה או זבנה.

או משום דאינו נדאי שיבוא לידי גובינא. וא"כ י"ל דלא מהני מחילה ע"פ דנגד השיעבוד נכסי לחוד שפיר פלה עומד לגבות פגבוי דמי כמ"ש לעיל דה"פ דמהני מחילה בע"פ בשטר הוא משום דתלוי בשיעבוד הגוף ומהני המחילה על שיעבוד הגוף ע"פ וממילא פקע שיעבוד נכסי משא"כ בכתובה דלא תליא בשיעבוד הגוף כנ"ל: גם י"ל למאי דמשמע ביבמות (דף ל"ח ע"ב) דלרבה יותר בכתובה פגבוי דמי משאר שטרות ע"ש בהא דתי' דמש"ה לא מקשי אביי לרבה דכתובה די"ל דשאני פתובה משום חנינא ע"ש.

ולכאורה הסברא תמוה דאף דאמר משום חנינא מ"מ צריך להיות סברא ואיך מה דלא ניתן לגבות מחיים פלל יהי יותר פגבוי משטר שעומד בנדאי לגבות. ולמ"ש א"ש די"ל

מה דלאו פגבוי היינו דכינן דמפאן ולהבא גובה כדקי"ל וא"כ נהי דעומד לגבות מ"מ הא גם פשיגבה לא יהי ש'לו למפרע רק משעת גבוינא וא"כ איך שייך בשביל שעומד לגבות יהי עכשיו ש'לו וכגבוי הא אינו עומד כלל להיות ש'לו למפרע רק מאז ואילך ואיך יהי עתה פגבוי וש'לו בשביל זה הא לזה שיהי עכשיו ש'לו אינו עומד כלל ומה"ט כל העומד לגבות לאו פגבוי בכל שטר אבל בכתובה שהדין למפרע גובה וכשגובית הוי למפרע שלה מטעם השיעבוד נכסי פנ"ל.

שפיר שייך כל העומד לגבות פגבוי דמי דהא עומד גם לענגן זה שיהי שלה למפרע ושפיר חשיב עכשיו גם קודם גבוינא פגבוי בשביל כל העומד פנ"ל. ואעפ"כ הוצרך משום חינא כינן שלא ניתנה לגבות מחיים והוי ספק אם עומד לגבות.

אבל סברא דעומד כו' פגבוי שייך יותר בכתובה משאר שטר פנ"ל. וא"כ י"ל דבכתובה לענגן מחילה דאף דקי"ל כב"ה דגם בכתובה לאו פגבוי לענגן לא שותת ולא נוטלת כתובה היינו משום דהוי ספק אם עומד לגבות כלל.

אבל בודאי עומד לגבות שפיר י"ל פגבוי דמי ולא מהני מחילה בע"פ פסברת המרדכי וע"כ לא נחלקו אלא בשאר שטר דמפאן ולהבא גובה משא"כ בכתובה כינן דלמפרע פנ"ל י"ל לכ"ע אמרינן כל העומד כו' כינן דעומד להיות למפרע שלה היכא דאין ספק בהחייב.

ושפיר לא מהני מחילה בע"פ פנ"ל: עוד י"ל [דטעם] דדוקא כ' התקבלתי כו' דהא מבואר בקא קמא פרק החובל דאף דבמוחלת אסור לשהות בלי כתובה מ"מ ביש לבעלה חוב עלי פמו חבלה בבעלה.

אף דקלה להוציאה שאז יגבה החבלה ולא יפרע לה הפתובה מ"מ רשאי לדור עמה דלא חייבוהו חכמים למחול חוב ש'לו כדי שלא תהי קלה ומבואר שם בגמרא דפריה א"כ תהי רשאי [למפנר] ומשני משום ד' זוזי לא מפסיד כו' ופסק הטור וש"ע ח"מ ה' חובל [סי' תכ"ד] דכשהחבלה עולה כדי הפתובה הוא רשאי למפנר לו הפתובה בטובת הנאה ולא שייך אסור לשהות בלי כתובה כינן דביין כף ובין כף קלה להוציאה דאף שלא תמפנר לו קלה כו' משום חוב החבלה.

שוב רשאית למפנר לו פנ"ל אף דכשאין חוב אסור פנ"ל ע"ש. ואם פן במחייבת עצמה בדבר שאינה חייב לבעלה בקנגן או שטר וכה"ג ג"כ הדין פנ"ל לשוב רשאית למפנר לו בטובת הנאה הפתובה בחוב.

כינן דבין כף קלה פנ"ל דמה חילוק ל חוב חבלה או שאר חייב. וא"כ בכותבת התקבלתי דאף אי לא יועיל בתורת המחילה עכ"פ הא הודאה שקיבלה ק' או ר' וכשאין מחילה מועלת חייבת להחזיר ממילא כינן דחוב ש'לו לא חייבוהו למחול או להפסיד שוב אחר פתיבת התקבלתי הי' רשאי למחול הפתובה מאחר דאין חילוק דבלא המחילה ג"כ קלה כו' משום החוב וא"כ שוב מהני פתיבת התקבלתי גם פן בתורת מחילה כינן שאם לא יועיל בתורת מחילה מהני בתורת חייב פשאין מחילה מועלת דחייבת לשלם לו מה שהודית שקיבלה.

ושוב תהי גם פן קלה להוציאה. וממילא שוב מהני בתורת מחילה פנ"ל בכל חייב.

[ואין] חילוק בין אחר כך או בבת אחת כיון דגם אי לא תועיל המחילה תהי קלה שוב מהני המחילה. א"כ שפיר דוקא בלשון התקבלתי כנ"ל ודוקא בכתב שיועיל בתורת מחייב א"ע בדבר שאינו חייב באודיתא כנ"ל: ומ"מ יש להסתפק בזה דנימא פשטייבת לו תוכל למחול הפתובה כיון דבל"ז קלה כנ"ל.

דלכאורה עכ"פ החוב שנה מה פשיהי' לה ע"מ שאין לו רשות או נכסי מלוג וכהאי גוונא וע"כ פשמגרשה מפסיד מה שאין פן פשמוחלת לגמרי דקלה דהחוב נשאר. ואף דבהתקבלתי לא שייך דאינו החיוב במה שאינו חייב יותר מהמפורש בההודאה.

וכיון שההודאה רק שקיבלה הפתובה א"י לגבות משאר נכסים שלא כמו אפותיקי מפורש לא יהי לה פירעון אלא מהפתובה. ואף שלא יועיל בתורת מחילה מ"מ לא יוכל לגבות מחמת הודאות התקבלתי רק פשיגרשה וכהאי גוונא יוכל לנכות מהפתובה לא יותר כנ"ל.

ואם כן אין שום נ"מ ובין כך ובין כך תהי קלה כנ"ל. אולם בחוב גמור יש להסתפק די"ל רק למפור לו הפתובה רשאי לא למחול.

דלמפור אינה קלה יותר מבלא המכירה דגם החוב רק טובת הנאה ספק עכשיו. לא פשמוכרת משא"כ מוחלת כנ"ל.

אף הא פשהחבלה עולה כמו הפתובה ג"כ נ"מ ונפחת ע"י המכירה שהחבלה ר' ובלא המכירה פשמגרשה יפסיד כל הר' שאפשר לגבות מנכסי מלוג וכהאי גוונא וכשמוכרין לו ר' דפתובה בטובת הנאה בעד ק' פשמגרשה נשאר לו ק'.

ואעפ"כ פסק הטור דרשאי למפור ע"ש: ומ"מ יראה לע"ד דאינה רשאי למחול ולדור עמה גם שטייבת לו. דכמו דפ' רמ"א פשהוא מתחייב הפתובה לאיש אחר לגמרי דאסור לדור ואף דאינה קלה מ"מ לא פלוג דמ"מ אין לה פתובה.

וע"כ דבמוכרת פתובה לאחר דאיתא [ב"ש"ס] דמותר דמ"מ הפתובה על שמה ולא שייך לא פלוג דהא יש לה פתובה רק אם הנה שייך חשש קלה הנה מ"מ אסור ולכך לבעלה שמוכרת אף דנקרא דיש לה פתובה מ"מ הא תהי קלה.

משא"כ מוכרת לאחר יש לה פתובה וגם אינה קלה כנ"ל. וא"כ אף דחייבת לו וב"כ וב"כ קלה מ"מ עכ"פ יש לה פתובה משא"כ מוחלת אסור משום לא פלוג דאין לה פתובה אף שאין תועלת לענין קלה כנ"ל דבל"ז קלה מ"מ אסור כמו ע"ש אחר אף דאינו קלה כנ"ל: (י) שכתבה לו.

כ' הב"ש דדוקא בכתב דמהני המחילה אז צריך לכתוב אחרת אבל ע"פ דלא מהני משמע דמותר לדור עמה ותמה דהא מ"מ לא סמכה דעתה דסברה דמהני והוי בעילת ננות דהא המחבר סבר פהרמב"ם דגם פתיבת התקבלתי מהני ולמה יהיה אסור וע"כ דלא סמכה דעתה דסברה מהני וממילא גם במחילה ע"פ כן וכתב בדוחק דע"פ סמכה דעתה ע"ש.

ולע"ד הנה נראה בפשיטות דלא שייך כלל לומר דלכך לא סמכה דעתה שהיא טועה בדין וסבורה דמהני מחילה אף דלא מהני. דמהיכי תיתי לתלות בטעות.

ועוד דהא יכולין להודיע לה דלא הועיל המחילה וכמ"ש הב"ש בעצמו. ומה שמחלק בין תנאי סברה דקנים ע"ש דוחק גדול דמה חילוק בין דין זה לדין אחר ולמה זה פשוט יותר.

רק נראה דהא דקאמר בש"ס כל הפוחת אפילו בתנאה כו' תנאו בטל ואית לה וכיון דאמר לית לה אלא ק' לא סמכה דעתה והוי ביאת זנות כו' אין הפירוש שטועה היא בדין וסברה דתנאוקנים.

רק דאף שיודעת דתנאי בטל מ"מ פיון שמתנה בפירוש ואינו רוצה ליתן לה רק ק' לא סמכה דעתה דאף שתוכל לגבות בע"כ מ"מ אינה רוצה למיקם בדינא ודינא פיון שיודעת שאינו רוצה ליתן יותר יעשה כל טענה שאינה רוצה ליתן יותר וכמ"ש הרא"ש [ב"מ הא דאמרי] פ"ב דקדושין [דף מ"ח] דלא סמכה דעתה שמה שמחול ואף דיצטרף לשלם מדינא דגרמי אינה רוצה לדון עמו ע"ש: ומדוקדק לשון הש"ס וכיון דאמר לה לית לה אלא ק' לא סמכה כו' דאי כפי הג"ל שטועה הוי ליה לומר אף דתנאו בטל סברה דקנים ולא סמכה דעתה כו'.

ולמ"ש מדוקדק שפיר אף דבטל מ"מ פיון שהוא אומר לית לה כו' לא סמכה דעתה פיון שצטרף להוציא בע"כ דלקה פשרה דינו כמכר דעביד אינש דזבין דיניה וכאן כשאינו רוצה אין הסף הזה שנה כמו אם הי' מתחייב ברצון והוי זה עצמו פוחת במה שאינו רוצה ותצטרף להוציא בדין.

והנה הסקנה דוקא שיתחייב ברצון וכשפוחת הוי ביאת זנות כו"ל. ולקח כתב הש"ע וטור שפיר דבמחילה ע"פ כשמוחלת אח"כ מעצמה בע"פ והוא לא התנה כלל אין איסור פיון דלא מהני המחילה שפיר יכולין להודיעה או מסתמא יודעת וסמכה דעתה דתגובה הכל פיון שלא התנה ועל טעות בדין לא חיישינן כלל: ומיושב בזה קושית תוס' בכתובות] נ"א דלמא ר"מ איירי כל הפוחת כו' סוף ביאה דלא מהני המחילה כו' ע"ש.

ולמ"ש א"ש דאז פיון שאינו מצד תנאו רק מוחלת מעצמה ולא מהני שוב לא שייך לא סמכה דעתה ואינו ביאת זנות. וי"ל דזהו מה שפירצו תוס' דאז אינו פוחת רק היא פוחתת לעצמה וי"ל דלא הוי כלל ביאת זנות כו"ל.

והראיה שמביא הב"ש דלמחבר גם כתיבת התקבלתי לא מהני ואעפ"כ אסור לדור כו' נראה דלא קשה לא מבעי' למ"ש הב"ש אח"כ או למ"ש לעיל דאיירי קודם החופה והוי בתורת תנאי שאינו רוצה להתחייב יותר ועושה באופן זה שתכתוב התקבלתי א"כ לא קשה כלל דבזה שפיר אף דמדינא לא מהני גם הכתיבה ותגובה מ"מ פיון שאינו רוצה יותר לא סמכה דעתה כו"ל.

רק אף אי איירי אח"כ וכותבת מצד עצמה התקבלתי ומ"מ אסור אף דלא מהני מ"מ לא קשה דהא הרמב"ם ז"ל כתב להדיא דכתבה התקבלתי והיא לא נתקבלה כו' אז לא מהני. אבל ודאי אם באמת קיבלה ק' פירעון על הפתובה אינה יכולה לגבות רק ק' דמה בכך דמחילה לא מהני הא מ"מ נתפרעית כמבואר מדברי הרמב"ם וא"כ כשכותבת התקבלתי אף דעכשיו יודעין האמת שלא נתקבלה והוי רק מחילה ולא מהני מ"מ אח"כ כשתבוא לגבות כתובתה והוא יוציא השובר שכתבה התקבלתי לא תוכל לגבות דיהי' מהני בתורת

הודאה דהודאת בע"ד כק' עדים והודית שנתקבלה באמת ק' וכשיטעון פרעתי יהי שפיר נאמן דאית ליה שובר.

וגרע טובא מנאבדה דפי' רש"י ז"ל [פתיבות ד' נ"ז ע"א ד"ה זו] דלא סמכה דעתה שטיטעון פרעתי ע"ש. ולכך שפיר פשפתיבה התקבלתי אף דלא מהני באמת פיון שלא נתקבלה וקוי רק מחילה מ"מ שפיר אסור לדור עמה אח"כ וקוי ביאת זנות דבאמת לא תוכל לגבות פנ"ל.

אבל פשמוחלת ע"פ ולא מצד תנאו והמחילה לא מהני ע"פ דין שפיר לא קוי ביאת זנות כלל דסמכה דעתה שתגבה והוא לא יהיה נאמן כלל פרעתי פנ"ל. ולכן פתבו הש"ע ורמ"א שפיר ודוקא שפתיבת התקבלתי אז קוי אסור פנ"ל אף דלא מהני כו' משא"כ ע"פ פיון דלא מהני ואינו בתנאי אין אסור כלל פנ"ל: ומינשב בזה דלכאורה קשה דמשמע מדברי הפוסקים דבכתב מהני אף בתורת מחילה שפתיבת שמוחלת לו ולא דוקא התקבלתי בדרך הודאה.

וא"כ לפי נקיט ר"י במשנה באמת התקבלתי דוקא ולא נקיט לשון מחילה פנ"ל. ולמ"ש י"ל דהא ר"י קמ"ל דלא כר"מ רק דמותר לדור בלא פתיבה פשפוחת וגם דמהני המחילה בכתב וא"כ אי קוי נקיט רק לשון מחילה ה"א דגם ר"י סבר דלא מהני המחילה אף בכתב ולכך אמר דרצה פתיבת כו' פיון שפתיבת שמוחלת ולא מהני לכך מותר דאינו ביאת זנות שתוכל לגבות לעולם שידעו דלא הועיל המחילה אבל היכא דמהני המחילה או נאבדה ס"ד דמודה לר"מ דאסור ולכך תני דכתיבת התקבלתי דשוב ליכא למימר פנ"ל דמותר משום דלא מהני דניהו דלא מהני מ"מ לא תוכל לגבות מטעם הודאה שייאמר באמת שנתקבלה פנ"ל ומוכח שפיר דלא ס"ל דר"מ ומותר לדור אף שפוחת פנ"ל: ולמ"ש א"כ לדעת הרמב"ם דגם פתיבה לא מהני א"כ דוקא בכתיבת התקבלתי אסור לדור עמה דלא תוכל לגבות מ"מ פנ"ל אבל אם פתיבה לו שפתיבה לו הפתיבה שפיר מותר לדור דהא תוכל לגבות שידעו שלא הי' רק מחילה ולא מהני אף בכתב וכיון שתוכל לגבות מותר.

רק י"ל שצריך להודיעה דאין המחילה מועלת פנ"ל. ולכך דייק שכתב התקבלתי בדרך הודאה אז אסור כו' משא"כ במחילה.

ולפ"ז אין ראיה דהרמ"א ס"ל כדעת המרדכי דבכתב מהני די"ל דסבר ג"כ פהרמב"ם ז"ל דלא מהני כלל ולכך פתב ודוקא התקבלתי באופן זה אסור במחילה אף דלא מהני משא"כ פשפתיבה שמוחלת דרך מחילה י"ל דמותר להרמב"ם פנ"ל פיון שלא יועיל כלל פנ"ל: (יא) התקבלתי פתיבתי כו'.

כו' הב"ש שזה דעת המרדכי דע"פ לא מהני מחילה רק בכתב דוקא ואף דבשאר שטרות מהני מחילה ע"פ מ"מ בכתיבה לא מהני. ויש להסתפק אי דוקא פתיבת התקבלתי מהני להמרדכי אבל דרך מחילה אף בכתב לא מהני דכיון דפסק כר"י רצה פתיבתי כו' משמע דוקא התקבלתי שהוא הודאה מהני ולא מחילה פן משמעות פשטא דלישנא דמתני' וברייטא דר"י.

עוד יש לזקוק פן מדאמר רבין אכל סוף ביאה ד"ה אינה מוחלת כו' ופירושו דלא מהני ע"פ רק בכתב כמ"ש רש"י ז"ל וקשה למה סתם אינה מוחלת הא שפיר מוחלת בכתב והוי ליה לומר אינה מוחלת ע"פ.

ולהג"ל א"ש דבאמת אינה מוחלת דרף מחילה פלל אפי' בכתב רק התקבלתי הוא הודאה דהא מבואר גבי איסור גיורא דאודיתא הוי קנגו אף שהיא שקר וכן בזה אף שבאמת לא נתקבלה פתובתה מ"מ פיון שאם באמת נתקבלה יפטר ממילא אף שלא נתקבלה קונה מטעם הודאה פיון שמוזית שפטר מפתובתה משא"כ במחילה אין חילוק בין ע"פ לכתב.

או דכיון דיכולין לחייב עצמו בדבר שאינו חייב א"כ פשפוטבת התקבלתי ק' אף דהמחילה לא מהני מ"מ נתחייבת להחזיר לו ק' שהודית שקבלה וממילא לא יצטרף לשלם לה הק' הג"ל שחייבת לו דמשועבד לעצמו מדר"נ.

אף טעם זה אינו דא"כ מה קא' גבי נחבל תובין פתובתה כו' ומשני לגבי בעלה נדאי מחלה וע"ז פתב המרדכי דתכתוב התקבלתי ואי נימא מטעם חיוב פנ"ל ורק מצד שפוטבת להחזיר לו מה שקבלה א"כ פיון שמכרה קודם לכן הפתובה לא יועיל פלל מה שקבלה דהלוקח הוי בע"ח מוקדם וקי"ל [בחור"מ סי' ק"ד] בע"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה וכיון דקי"ל זה גובה וזה גובה שפיר יגבה הלוקח אף שתכתוב התקבלתי לבעלה פיון דלא מהני מצד מחילה רק שהבעל ג"כ ב"ח שלה ושפיר הלוקח מוקדם דלא נתחייבה לבעלה רק בשעת פתיבת התקבלתי.

וכשבאמת נתקבלה נפטר מצד פרעון משא"כ פנ"ל שלא נתקבלה ומחילה לא מהני רק משום החיוב פנ"ל. אף י"ל שיתן לה החיוב שלו לפרעון.

ויש לדחות. ולכך נראה הטעם פנ"ל דכיון שמוזית שנתפרעה מהני זו ההודאה שיפטר באמת דאודיתא קני' ולכך עדיף ממחילה פנ"ל דאף דמחילה לא מהני מ"מ פיון שפרעון באמת מהני ממילא גם ההודאה של הפרעון מהני פנ"ל.

או דכל הטעם דלא מהני המחילה הוא משום דחכמים עשו חיזוק שלא יועיל כדי שתוכל לגבות. וגם שלא יהי' ביאת זנות כמ"ש לעיל בשם הת"י וא"כ י"ל דוקא במחילה שייך התקנה שאם לא יועיל ממילא תוכל לגבות ולא יהי' ביאת זנות ג"כ כמ"ש לעיל ולא מהני אכל בכתובת התקבלתי שפיר מהני דאין תועלת בהתקנה שאף אם לא יועיל מ"מ לא תוכל לגבות לטעון שבאמת נתקבלה כמ"ש לעיל ועדיין יהי' ביאת זנות דלא סמכה דעתה ולכך שוב מהני באמת המחילה דאין תועלת במה דנימא דלא מהני ולא תיקנו פנ"ל.

וגם לטעם שכתב הח"מ וב"ש י"ל ג"כ דגם במחילה בכתב שייך דמשחקת היתה או דברי הבאי כו' משא"כ בהתקבלתי דעכ"פ לא תוכל לגבות שוב מטעם הודאה אם יאמר שבאמת נתקבלה ושוב לא שייך שפוננתה לשחוק כו' ומהני באמת דנדאי פיוונה למחילה גמורה פנ"ל.

ומלשון רש"י ז"ל נ"ז אינה מוחלת ואמירתה לאו פלום אא"כ פתבה שובר התקבלתי כו' נראה דתירתי קאמר פתובה דוקא וגם בלשון הודאה התקבלתי וכן במשנה ע"ש. אף

יש לדחות כל הנ"ל ולומר דאין חילוק בין התקבלתי למחילה רק בין בכתב או בע"פ והתקבלתי דנקיט ר"י לאו דנקא רק דזה הוי מחילה.

וכן משמע דפריד הש"ס טעמא דכתבה כו' הא ע"פ לא משמע דהחילוק הוי רק בין בכתב פנ"ל. ויש לדחות דהדיוק הא ע"פ היינו בתורת תנאי כמ"ש לעיל.

וכן משמע מדברי הרא"ה ז"ל בחידושו דהתקבלתי לאו דנקא רק הקפידא שיהיה בכתב אחר שנתחייב ע"ש שכתב פלומר פאלו התקבלתי ומחילה היא דמחלה ליה ע"ש וא דבמחילה בעלמא לא מצינו חילוק בין בכתב או בע"פ מ"מ בכתובה עשו חילוק שלא יועיל ע"פ.

גם דמצינו בפשרה דצריד קנין פיון שדומה קצת לאסמכתא וטעות ע"ש בתוס' סנהדרין [ד' ו']. וכן בכתובה דלא ידעה דמחלה דשמא לא יהיה לה לכה לא מהני בע"פ ודנקא בכתב כו' ולכה י"ל חילוק הב"ש דביוצעת שרוצה לגרשה שוב מהני ע"פ ג"כ המחילה פנ"ל.

גם יש להסתפק במודית ע"פ לפני עדים שנתקבלה אי מהני: והנה הי' נראה לי להביא ראיה לדעת המרדכי הנ"ל דע"פ לא מהני מחילה אח"כ מהא דפרק קמא דבבא מציעא מצא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר כו' דפריד וניחוש כו' ומשני ש"מ איתא לדשמואל כו' ופירש"י ותוס' ז"ל הטעם משום מיגו דאי הוי מחלה השתא ע"ש ותמוה למה להו מיגו הא זה עצמו הוי מחילה מה שמודית שנתפרעה פבר ושהשובר אמת והש"ף ז"ל באמת דחה וכתב פן ע"ש.

אמנם להנ"ל מיןושב שפיר דניהו דזה הוי מחילה מה שמודית ומצוית להחזיר מ"מ מחילה זו הוא רק בע"פ ולא מהני בכתובה ואם השובר שקר לא נמחל בכתב וע"פ לא מהני פנ"ל. רק מטעם מיגו שפיר מהני דהא בינדה למחול בכתב ויהי' מהני פיון דמוכר שט"ח ומחלו מחול ופירש"י ז"ל שפיר משום מיגו ונאמנת שהשובר אמת והוי רק מטעם נאמנת ובזה איירי התם בעודה תחתיו ע"ש.

והקשו תוס' שם שפיר דתצטרף לשלם הכל ולא הוי מיגו ע"ש: ובאמת לדעת הרמב"ם ז"ל כפח מה שפירשו הה"מ והר"ן ז"ל דלא מהני מחילה כלל בעודה תחתיו אף בכתובת התקבלתי.

קשה בהא דמצא שובר למה יחזיר לאשה האף דאיתא לדשמואל מ"מ ליכא מיגו דאי בעי מחלה דאינה מועיל המחילה כלל אף בכתב ועכשיו כשיחזירו לו השובר בעדים יפסידו הלקוחות שיאמר באמת נתפרעה ומיגו ליכא פנ"ל.

וצ"ל או דאיירי כשפבר גירשה או דבינדה למחול ויגרשנה ויחזיר אותה. והי' נ"מ בכהן אין מחזירין דליכא מיגו בעודה תחתיו.

ולמ"ש לעיל א"ש ע"ש בהא דנחבל. וכן בהא דמבואר במשנה ב"ב פותבין שובר לאשה אף שאין בעלה עמה ע"ש וקשה קושית הש"ס וליחוש דלמא זבינתא לכתובתה כו' ולא שיף תירוץ תוס' שם בשובר שכתוב בו אף אם לא ישלם לה כו' ע"ש דהא לא מהני

כָּלֵל כְּשֵׁלָא נִתְקַבְּלָה בְּאֵמֶת אַף שְׁמוּחָלֶת בְּכַתֵּב וְכוּתְבַת הַתְּקַבְּלָתִי לְהַרְמַב"ם ז"ל וּא"כ
בְּפִסְיֵדוֹ הַלְקֻחוֹת כִּנ"ל וְלִמְחֹל אֵינָה יְכוּלָה אַף דְּאִיתָא לְדִשְׁמוּאֵל כּו' וִי"ל בְּדוּחַק.

וְאִי נִימָא כְּפִי הַב"ש וְכַמ"ש לְעִיל דְּדוּקָא בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין וְנִשְׁוֹאִין לָא מְהִינֵי כְּתִיבַת
הַתְּקַבְּלָתִי אֲבָל אַח"כ מְהִינֵי א"ש הַכֵּל. וְכֵן מוֹרִין פֶּשֶׁט דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ז"ל פִּי"ו מְה"א ה'
י"ט וּפ' י"ב ה' י"א ע"ש.

וְנִרְאָה דְּכָבֵל הִנָּה יְכוּל הַבַּעַל לִזְמַר קִים לִי כִּי קֵל קֵל הַתְּקַבְּלָתִי וְהֵן בְּתַנְאֵי בְּתַחֲלָה אַף
פִּירְשׁוּ לְדַעַת הַר וְהָרָא"ה ז"ל וְלְדַעַת הָרִי"ף ז"ל כְּמֵן ו"כ הֵם קִי ל' דְּתַנְאֵוֹ קִינִים כּו' יוֹסִי
וְלֹא עָשׂוּ וְאֵן לִזְמַר הַרְמַב"ם ז"ל.

וְאֶפְשָׁר דְּגַם מְחִילָה ע"פ אַח"כ יִכּוּ לְהוֹצִיא קִים לִי דְמְהִינֵי וְצ"ע. וְכָבֵל הִנָּה דְּאֵינָה יְכוּלָה
נָה מְמַנָּה מִמִּילָא צָרִיף לְכַתְּוֵב כְּתוּבָה אַחֲרַת דְּאָסוּר לְשָׁהוֹת כּו' פִּינֵן שְׁלֹא תוּכַל לְגַבּוֹת
וּבְתַנְאֵי בְּתַחֲלָה אַף אֵי לָא מְהִינֵי צָרִיף לְכַתְּוֵב אַחֲרַת.

וּמִשְׁמַע דְּלָא מְהִינֵי אַף שְׁמוּדִיעִין אוֹתָהּ דְּתַנְאֵוֹ בְּטַל כִּנ"ל: (יב) צָרִיף לְכַתְּוֵב יַחֲרַת בְּעֵיקָר
הַכְּתוּבָה. וְכַתֵּב אֵיכ' בַּר הַב"ש דְּמָה שֶׁהוּא יוֹתֵר מִכְּתוּבָה דְּאוֹרֵייתָא לְכ"ע מְהִינֵי מְחִילָה
וּפְשׁוּט וְנִרְאָה לְע"ד דְּעַכְשָׁיו אַף שְׁמוּחָלֶת לוֹ ע"פ ג"כ צָרִיף כְּתוּבָה אַחֲרַת.

וְלֹא סָגִי בְּמָה שְׁמוּדִיעָה דְּלָא מְהִינֵי הַמְּחִילָה כַּמ"ש ב"ש דְּהָא לְקַמֵּן ס' ו' הִבִּיא בִּש"ע ב'
הַדְּעִיעוֹת אִם שִׁיעוֹר הַכְּתוּבָה כְּסָף מְדִינָה פִּינֵן שֶׁהוּא דְרַבְּנָן וְהִיא שְׁמִינִית מִהַשִּׁיעוֹר
דְּאוֹרֵייתָא וְלְדַעַת הָרָא"ש ז"ל וְשָׁאֵר פּוֹסְקִים הִנָּה הַתְּקַנָּה כְּסָף צוּרִי כְּמוֹ דְּאוֹרֵייתָא ע"ש
דְּלִכְף כּוֹתְבִין דְּחִזִּי לִיכִי מְדְאוֹרֵייתָא דְּאֵז גּוּבָה בְּמַעוֹת צוּרִי לְד"ה פִּינֵן שְׁכוּתֵב וּמְתַחֲיִיב
כֵּן כִּנ"ל ע"ש בַּח"מ ס"ק כ"ו.

וְנִרְאָה לִי הַטַּעַם שֶׁהִנָּהִיגוּ כֵּן אַף דְּמִסְפִּיקָא לָא מְפִקִינֵן מְמוֹנָא מ"מ פִּינֵן דְּקִי"ל כֵּל הַפּוֹחַת
כּו' הָוֵי בִּיאַת זְנוּת וּא"כ אִם יְכַתְּוֵב סֵתָם וְלֹא תוּכַל לְגַבּוֹת רַק כְּסָף מְדִינָה יֵשׁ סְפֵק שְׁמָא
כְּדַעַת הָרָא"ש וְשָׁאֵר פּוֹסְקִים שֶׁהִי הַתְּקַנָּה כְּסָף צוּרִי וּמִמִּילָא פִּינֵן שְׁלֹא תִגְבֶּה מְסַפֵּק רַק
כְּסָף מְדִינָה הָוֵי בִּיאַת זְנוּת דְּפּוֹחַת כּו' שְׁלֹא תִגְבֶּה כְּתַקְנַת חֲכָמִים.

וְלִכְף צָרִיף לְכַתְּוֵב דְּחִזִּי לִימֵ דְּאוֹרֵייתָא שְׁתַּגְּבֶה כִּנ"ל וּמְתַחֲיִיב בְּכְסָף דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא הָוֵי
בִּיאַת זְנוּת לְדַבְּרֵי הַכֵּל כִּנ"ל. וּא"כ בְּמוּחָלֶת עַל פֶּה נִיהוּ דְּעֵיקָר כְּתוּבָה לָא מְהִינֵי מְחִילָה
ע"פ כּו' מ"מ פִּינֵן דְּמָה שֶׁהוּא יוֹתֵר מִכְּתוּבָה דְּאוֹרֵייתָא רַק מְתַחֲיִיב מִעֲצָמוֹ מְהִינֵי הַמְּחִילָה
וּא"כ מִמִּילָא לָא תוּכַל אַח"כ לְגַבּוֹת רַק כְּסָף מְדִינָה מְסַפֵּק שְׁמָא כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים שְׁאִינוֹ
רַק כְּסָף מְדִינָה וְאֵף שְׁפַתֵּב דְּחִזִּי לִיכִי מְה"ת כּו' מ"מ נִגְדַּד הַחֹל שְׁנַתְּחִיב מִעֲצָמוֹ הוֹעִיל
הַמְּחִילָה ע"פ כִּנ"ל.

וְכִינֵן ש"א תוּכַל לְגַבּוֹת יוֹתֵר מִמִּילָא לְדַעַת הָרָא"ש וְשָׁאֵר פּוֹסְקִים דְּהִי'דְהִי הַתְּקַנָּה כְּסָף
צוּרִי אָסוּר לְשָׁהוֹת עִמָּה דְּתוּכַל לְגַבּוֹת רַק פְּחוֹת מִהַתְּקַנַּת חֲכָמִים מְסַפֵּק וּמָה מְהִינֵי מָה
שְׁמוּדִיעִין לָהּ הֵא בְּאֵמֶת אַחֲרֵי הַמְּחִילָה לָא תוּכַל לְגַבּוֹת רַק כְּסָף מְדִינָה כִּנ"ל.

וְשִׁפִּיר צָרִיף לְכַתְּוֵב לָהּ כְּתוּבָה אַחֲרַת שְׁתַּגְּבֶה כְּסָף צוּרִי שְׁלֹא יְהִי בִּיאַת זְנוּת לְד"ה
כִּנ"ל: הִנָּה לְכַאוּרָה לְדַעַת הַפּוֹסְקִים ח"מ ס' ר"ט כְּשִׁמְקָנָה דְּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם עִם דְּבָר
הַבָּא לְעוֹלָם וְכֵן כֵּל דְּבָר הַנִּקְנָה עִם דְּבָר שְׁאִינוֹ נִקְנָה לָא קָנָה כָּלֵל כְּמוֹ קִנֵּי אֶת וְחִמּוֹר

ע"ש א"כ י"ל פאן פֿשנֿכלל התוספת עם הפתובה אף שמתלה סתם הפתובה דנכלל התוס' והעיקר פדאמר ריש אע"פ וכיון דעל העיקר לא מהני המחילה י"ל דלא מהני גם על התוס' פיון שפלה בדיבור אחד הכל ואינה רוצה שיהי' נמחל זה בלא זה.

אף י"ל פיון דגם על העיקר מהני בכתב א"כ משפחת בי' קנין הוי כמו דבר הנקנה בכסף עם דבר שאינו נקנה רק בקנין אחר דפסק שם דמהני בי' קנין ע"ש. אמנם להרמב"ם י"ל דאף בכתב לא מהני בעיקר פתובה א"כ דמי להנ"ל בקני את נחמור.

ואפשר לחלק בין מחילה לקנין: גם נראה דנכלל בכתובה יתר מהעיקר ומחלה אף ע"פ דלא מהני נגד העיקר מ"מ לדעת הרא"ש ז"ל נדרים וח"מ סי' נ"ה בשטר שנמחל מקצתו דאינו גובה ממנו עבדים אף מה שלא נמחל משום גזירה שמה יגבה הכל כמו מוקדם ע"ש וא"כ פיון שנכלל בשטר פתובה גם היותר מן העיקר וע"ז מהני המחילה שוב אינה יכולה לגבות גם העיקר ממנו עבדים.

וכיון שהתקין שמעון בן שטח שיהיו נכסין אחראין צריף לכתוב אחרת. ויש לדחות: הב"ש כתב דבמחלה לו אף דצריף לכתוב פתובה אחרת מ"מ אינו צריף לכתוב רק על מנה דהא בעולה היא עכשיו ע"ש.

ובטור לא משמע פן כו' וכן בבעל העיטור. וברא"ש ריש פ' אע"פ כתב ג"כ שצריף לכתוב לה פתובה אחרת פראשונה ע"ש ומשמע דעל ר' פנ"ל.

וכן קצת ראיה ממ"ש הר"ן פ"ק נערה גבי מוחלת דבעי אי אית לה פתובת בגין דיקרין וכתב שאלו לרי"ף ז"ל איף מוחלת בעודה תחתיו והא אסור להשהות בלא פתובה ע"ש. ומה קושיא באמת כותב לה פתובה אחר ומ"מ נ"מ פשנמחל פתובת בגין דקרין מהפתובה ראשונה שוב אינו פותב רק על מנה ולית להו פתובת ב"ד רק על ק' משא"כ אי אית לה פנ"ל וע"כ דצריף לכתוב על ר' והקשה שפיר דמה נפקא מינה פנ"ל.

אף יש לדחות די"ל דסבר דבשביל זה דאסור לשהות כו' לא מהני פלל המחילה פהרמב"ם ז"ל ולקף לא תירץ כמ"ש הר"ן ז"ל שם דעבר ומחל ע"ש משום דלא מהני. וממילא אין ראי' דלא כב"ש דלדין דמהני המחילה שפיר י"ל דדינה אח"כ כבעולה פנ"ל: אף הר"ן ורא"ה ז"ל פתבו בדעת הרי"ף דמהני מחילה גם הר"ן ז"ל בעצמו למה לא כתב פן שפותר לה על מנה ומותר פנ"ל ובס' הפלאה הביא ראי' מהא דפרק החובל תזבין לבעלה גופיה ומשני דאסור לשהות כ' ולהב"ש תוכל למפור ולהשאיר ק' ע"ש.

וגם זה יש לדחות דגם הב"ש מודה כשמוחלת ק' מה"ר שיש לה בכתובה דאסור לשהות כו' דשייף פל הפוחת דהי' התקנה שיהי' החיוב קיים וכיון דעדיין הפתובה של בתולה קיים רק שפוחתה ממנה אסור לשהות פנ"ל.

והב"ש לא קאמר רק פשמחלה הכל דמהני בדיעבד וכבר נתבטלה פתובה הראשונה לגמרי רק דצריף להתחייב מחדש וכיון דעתה בעולה א"צ רק ק' ולא הוי פוחת מתקנת חכמים פנ"ל.

וממילא אין ראי' משם דאינה מוחלת לבעלה רק שתמפור לו ק' וישאר הפתובה על ק' זה שפיר אסור דפוחת מהפתובה של בתולה. וגם דאף שמוכרת הכל מ"מ לא נתבטלה

פְּתוּבָה ראשונה פִּינּוֹן שְׁלֵא מְחֵלָה וּמְמִילָא צְרִיף לְכַתּוּב עַל ר' אַח"כּ מִשָּׂא"כּ בְּמַחֲלָה הַפֶּל
י"ל פְּדָבְרֵי הַב"שׁ וּמ"מ נִרְאָה פְּדָבְרֵי הַטּוֹר ו"ל דְּהָא ע"כּ הַטַּעַם שֶׁתִּיקְנּוּ חֲכָמִים ר'
לְבַתּוּלָה וְשֵׁלֵא יַפְחוֹת הִינּוּ שֶׁחֲשׂוּ חֲכָמִים כְּשֶׁנִּשְׁאַתָּה לּוֹ בְּתוּלָה שְׁלֵא יַפְחוֹת דְּתַהֲלֵי קֵלָה
לְהוֹצִיאָהּ יוֹתֵר אַחַר הַנְּשׂוּאִין פְּשֵׁה־פְּתוּבָה מוּעָטָה וּבְבַעוּלָה לֹא חֲשׂוּ כ"כ לְתַקְנָתָה וְסָגִי
בַּק' וְאַף שֶׁקֵּלָה לְהוֹצִיאָהּ יוֹתֵר מִבְּתוּלָה לֹא חֲשׂוּ לָהּ כ"כ [חֲסֵר הַסִּיּוּם]: סִימָן סוֹ סְעִיף
א בְּתוּלָה שֶׁנִּתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגַּרְשָׁה אוֹ נִחְלָצָה מִן הָאִירוּסִין וְנִשְׁאַת פְּתוּבָתָה ר' וַיֵּשׁ לָהּ
טַעֲנַת בְּתוּלִים: (א) אוֹ נִחְלָצָה כו'.

פְּתַב הַח"מ לְרַבּוּתָא נְקִיט אַע"ג דְּשׁוּמְרַת יָבָם לֹא מִיַּחֲסֵר פְּנִיסָה לְחוּפָה דִּיכּוּל לִיבְמָה
בַּע"כּ אַפ"ה לֹא בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה הִיא כ"כ הַתּוֹס' עכ"ל. וּבְאַמַּת מ"ש לֹא בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה
אִינוּ בְּתוֹס' וְלַע"ד אִינוּ מוּבָן דְּאִיף ס"ד דְּבְחֻזְקַת בְּעוּלָה הִיא מְהִיבָם וּכְתוּבָתָה ק' הָא אִם
בְּעוּלָה לֹא הוֹעִילָה הַחֲלִיצָה פְּלוּם בְּלֹא גִט וְהִיא א"א גְּמוּרָה דְּכִינּוּן שֶׁבְּעוּלָה כְּאֲשֶׁר הִיא
לְכָל דְּבָר וְאִין קְדוּשֵׁי הַב' קְדוּשֵׁין פְּלוּם.

וְנִדְאֵי דְאִין שׁוּם חֲשׂוּ שֶׁנִּבְעָלָה לִיבָם וְתַקְלָקְל עֲצָמָה לִינְשָׂא בְּחִלְצָה וּא"ל דְּאִינְרֵי בְּעוּשָׁה
מְאַמֵּר וְנִתְּנָן גִּט לְמֵאֲמָרוֹ ג"כ דְּדוֹחֵק וְעוֹד דָּאִם בְּעוּלָה לְמָה חֲלִץ פְּלֵל וְנִדְאֵי דְּעָדִיף מְאַלְמְנָה
[מְאִירוּסִין] גְּרִינְדָא נְגִד הִיבָם לְחוּשׁ עַל בְּעִילָתוֹ.

(ו"ל לְפִי שְׁהִבִּיאָהּ הִי בְּלֹא וְיִצְטָרֵף חֲלוּצָה). אוּלָם פְּנוּנַת הַתּוֹס' כְּמִבּוֹאֵר בְּלִשׁוֹנָם י'
ע"ב פִּינּוֹן דְּלֹא מִיַּחֲסֵרָא כו' וְהוּי כְּנִשְׂוָאָה קַמ"ל ע"ש וְהִינּוּ דְּכִינּוּן שְׁאִין צְנִרָף עוֹד לְדָבָר
וְיִכּוּל לְבוֹא עֲלֵי מִיקְרֵי נִשְׂוָאָה וְלֹא תִיקְנּוּ לָהּ חֲכָמִים רַק ק' כְּמוֹ בְּתוּלָה נִשְׂוָאָה בְּשִׁבִיל
שְׁהִיא בְּחֻזְקַת שֶׁתִּיבְעַל לּוֹ כַּמ"ש הַרְמַב"ם פ' י"ג מְה"א.

וְגַם בִּיבְמָה כַּנ"ל אַף שְׁלֵא נִבְעָלָה בְּנִדְאֵי פִינּוֹן שֶׁחֲלִץ מ"מ אִזּ הִיָּתָה בְּחֻזְקַת שֶׁתִּיבְעַל לּוֹ
קַמ"ל דַּמ"מ פְּתוּבָתָה ר'. וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ בְּדוֹחֵק גַּם פְּנוּנַת הַח"מ כּו'.

וְאַף דְּגַם בִּיבְמָה צְרִיף חוּפָה כְּמִבּוֹאֵר לְקַמְן סִי קַס"ו בַּהֲג"ה מ"מ זֶה רַק מְדַרְבְּנָן וְס"ד
פִּינּוֹן דְּמְדַאֲרִינְיָתָא לֹא צְרִיף הוּי כְּנִשְׂוָאָה. וְאַפְשָׁר דְּגַם מְדַרְבְּנָן לֹא צְרִיף רַק לְחוּמְרָא וְהִנֵּה
לְכַאוּרָה הִי אַפְשָׁר לְפָרֵשׁ בְּמַתְנִיתִין פִּי אַחַר לַמ"ש תּוֹס' יְבָמוֹת מ"ב ד"ה לְאַחַר אוּמֵר
ר"ת דְּנוֹקָא חֲלִץ שֶׁהַחֲלִיצָה מוּכַח שְׁלֵא בָּא עֲלֵי אֲבָל מֵת הִיבָם צְרִיכָה לְהַמְתִּין דִּיבְמָה
קְרוּבָה לְבִיאָהּ יוֹתֵר מְאַרוּסָה ע"ש וּא"כ י"ל דְּנִקְיֵט בְּמַתְנִיתִין דְּנוֹקָא חֲלוּצָה שֶׁחֲלִץ לָהּ
הִיבָם אִזּ הִיא בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה דְּחֲלוּצָה מוּכַחַת שְׁלֵא בָּא עָלֶיהָ כַּנ"ל אֲבָל אִם מֵת הִיבָם י"ל
דְּסַפֵּק בְּעִילָה הִיא וְאִין לָהּ רַק ק' דְּקְרוּבָה לְבִיאָהּ טְפִי מְאַרוּסָה.

וְטוּבָא קַמ"ל דְּבָמַת בְּאַמַּת פְּתוּבָתָה מְנָה אַף בְּאַלְמְנָה מִן הָאִירוּסִין, וְהִי נ"מ גַּם לְדִידִין
בְּדִין זֶה. אֲמָנָם נִרְאָה עֲכָשְׁיוֹ לַמ"ש הַב"שׁ [ש' סִי קַס"ד סַק"ג דְּבִזְמַן הַזֶּה דְּכּוּפִין לְחֲלוּץ
אִינָה קְרוּבָה לְבִיאָהּ ע"ש וּא"כ גַּם בְּמַת פְּתוּבָתָה ר' לְדִידִין כַּנ"ל.

וּבַל"ז יֵשׁ לְחַלֵּק דְּדוֹקָא לְעַנְיָן גְּזִירָה לֹא פְּלוּג רַבְּנָן פִּינּוֹן דְּקְרוּבָה לְבִיאָהּ מִשָּׂא"כּ בַּהֲנָ"ל.
(עוֹד פ') וּבְשִׁיטָה מְקוּבָצָת [כְּתַב] דְּנִקְיֵט חֲלוּצָה לְרַבִּינָא דַּס"ד דְּבַטְל חִינְא פִינּוֹן שֶׁנִּחְלָצָה
בַּב"ד וְלֹא יְהִי לָהּ רַק ק' קַמ"ל: (ב) מִן הָאִירוּסִין כו' יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בִּיהוּדָה שֶׁמִּיחַד
עֲמָהּ בְּעוּדָה אַרוּסָה כְּשִׁמַּת אַח"כּ אוֹ גִּירָשָׁה אִם הִיא בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה שֶׁתַּהֲלֵי פְּתוּבָתָה ר' אוֹ
לֹא.

די"ל דוקא הוא עצמו אין לו טענת בתולים פשהיא טוענת שפא עלי' או במיגו שהיתה טוענת ע"ש. אבל סתם י"ל דיש לה דין בתולה אח"כ.

אף למ"ש תוס' [פתובות] ט' ע"ב דגם נגד התקנה דאין אדם טורח כו' מהני תקנה זו דנדאי לא מוקי אנפשי' ביהודה ע"ש. א"כ מכ"ש נגד אחר דליכא תקנה דאין אדם כו' דהיא בסתמא בתקנת בעולה משום תקנה דלא מוקי אנפשי' ואף שאומרת שהיא בתולה לא מהני כמו בגשואה פנ"ל.

אולם לישנא דמתניתין דתני סתם בתולה אלמנה מן האירוסין כו' משמע אף ביהודה: שוב ראיתי בשיטה מקובצת במתני' דבתולה אלמנה כו' פתב ונראה לי דאפילו ביהודה שמיחדין מן אירוסין פתובתה ר' דבתקנת בתולה נשאת שלא הי' כ"א יחוד בעלמא ע"ש.

אמנם נראה לע"ד דלטעמיה אגיל שכתב ט' ע"ב פדברי רש"י ז"ל ודחה דברי תוס' דהטעם משום תקנה דלא מוקי אנפשי' כו' משום דלא הי' רק יחוד אבל לא הי' פא עלי' קלל כמו פא על ארוסתו בבית חמיו וכ' פדברי רש"י ז"ל משום שפא הערה בה ושכח.

והא דאמר יבמות קי"א דלא מוקי אנפשי' היינו דוקא בגשואה אחר החופה ע"ש. ולכך פתב פאן שפיר דהיא בתקנת בתולה גם ביהודה פינון דלא שייך תקנה הנ"ל.

ואין לומר דתהי' כבעולה מטעם חשש שכ' רש"י ז"ל שפא הערה ושכח דז"א דנה דוקא בלא מצא בתולים דיש ריעותא אמרינון] דלא זינתה רק הערה ושכח משא"כ בסתם שנתאלמנה מן האירוסין מה"ת לחוש לזה והיא בתקנת בתולה ולכך פסק דכתובתה ר'.

אבל לדעת תוס' ורמב"ן ושאר פוסקים דמטעם תקנה דלא מוקי אנפשי' שייך גם ביהודה וגם דמותר לבא עלי' דזה הי' פחופה שפיר נראה דכתובתה ק' אח"כ דהיא בתקנת בעולה פנ"ל: אמנם נראה ביש עדים שלא נסתרה דכתובתה ר' דהא הירושלמי גמן הטעם דבתולה מן הגשואין אין לה רק ק' אף דלא נסתרה משום דבטל חינא פשנכנסה לחופה פכר ע"ש.

וא"כ ביהודה דהיא ארוסה רק פשנסתרה בעשה אז החופה וא"כ פשיש עדים שלא נסתרה א"כ מעידים העדים שלא הי' חופה ולא בטל חינא ויש לה ר' פנ"ל: סעיה ב נתאלמנה או נתגרשה או נחלצה מן הגשואין פגון שנתאלמנה לחופה הרי היא בתקנת בעולה ואין לה אלא מנה ואין עלי' טענות בתולים אפילו יש לה עדים שלא נסתרה עם הראשון: (ג) או נחלצה.

כ' ח"מ וב"ש דאגב רישא נקטי' דבזה אין שום חידוש פינון שפכר היא אלמנה ע"ש וי"ל בפשיטות למ"ש לקמן ה' יבום (סי' קס"ו ס"ב) דגם ביבם צריך קדושין וחופה מדרבנן. וא"כ י"ל פונת המשנה חלוצה מן הגשואין היינו שנתאלמנה מן האירוסין רק שהיבם חלץ לה מן הגשואין אחר שפכר קידשה וכנסה לחופה חלץ לה ואף דבעי גט ג"כ למאמרו מדרבנן מ"מ הא פכר תני לה גרושה ונקיט רק חלוצה.

והוי ס"ד דבזה אינו בתקנת בעולה מהיבם דהחלוצה מוכחת שלא נבעלה שאם הי' פא עלי' לא הי' חולץ לה והי' נותן רק גט לחוד דכשבעלה היא פאשתו לכל דבר וכונס אותה הב' בתקנת בתולה.

וקמ"ל דלא אמרינו החליצה מוכחת דמ"מ היא בחזקת בעולה כיון ששכנסה לחופה עם היבם ואף דאמרינו ביבמה דמוקי אנפשי' עד ל' יום מ"מ ספק בעולה היא עיין לקמן סי' קס"ז ולא פנסה הב' בחזקת בתולה כנ"ל: (ד) בחזקת בעולה כו' פן הוא לשון רש"י ז"ל ג"כ ובאמת אף שמוצא דם בתולים [ופתחה סתום] דודאי בתולה היתה אעפ"כ אין לה רק ק'.

והיינו דכיון דקודם ביאתו בשעת חופה היא בחזקת בעולה מראשון מסתמא ולא תיקנו לה כתובה רק כשאר בעולה ואף דאמ"כ איגלאי מלתא שהיתה בתולה לא חילקו חכמים. ותלו איה' היא מוחזקת בשעת חופה דאז חל החיוב כנ"ל. אמנם זה שפיר אי כתובה דרבנן.

אבל להפוסקים דכתובת בתולה דאורייתא א"כ למה לא יתחייב לה ר' כשנמצא בתולים כיון שנתברר שהיתה בתולה ותייב לה מה"ת ר' ומה בכך שלא נודע מעיקרא והרמב"ם ז"ל פ' י"א מה"א כ' ג"כ לפי שחזקת נשואה שתיבעל לפיכך תיקנו לה חכמים רק ק' כבעולה כיון נבעלה ובין לא נבעלה ע"ש.

ומשמע ג"כ דאם הי' דאורייתא שפיר הי' תייב בלא נבעלה וקשה לדעת תום והרבה פוסקים דכתובת בתולה מה"ת: והיה אפשר דהא למ"ד מה"ת יליף לה כתובת י' מהא דישקול כמנהר הבתולות שיהא מנהר הבתולות כזה מפאן כו' דכתובה מה"ת.

נדמי לקנס והרמב"ם ז"ל מה' נערה ה' ט' פ' דגרופה מן הנשואין אין לה קנס אף שהיא בתולה, וא"כ ממילא אף כתובה לית לה מה"ת אף הא גופי' קשה למה לא יהי' לה קנס שהיא מה"ת ועוד דבירושלמי ריש פתובות הלכה ב' נהלכה ד' מבואר להדיא היפוך דברי הרמב"ם ז"ל הנ"ל דאמר וכי בקנס הדבר תלוי הרי בוגרת דאין לה קנס כו' הרי בתולה מן הנשואין דיש לה קנס וכתובתה ק' ומהתימה על נושאי פלי הרמב"ם ז"ל שלא הביאו ירושלמי הנ"ל.

שוב ראיתי בס' פני משה על הירושלמי שהקשה על הרמב"ם ז"ל כנ"ל: והנה הי' אפשר לומר דמליא בפלוגתא דרב ושמואל יבמות נ"ז ע"ב אי יש חופה לפסולות ופירש"י ז"ל דחופה כבעולה דמי' ובחופה לחוד מיפסלא כבעולה ע"ש וי"ל דהירושלמי אליבא דשמואל ולא הוי חופה כבעולה ויש לה קנס.

משא"כ הרמב"ם ז"ל דפסק כרב החופה לחוד הוי כביאה ואין לה קנס: אמנם אין זה נראה דהתם פליגי רק מדרבנן עיין בתוס' אבל לא שתייה' נקראת בעולה. אדרבא הא חזינו פתובות מ"ט ובכמה דוכתי דבעי קרא ארוסה ולא נשואה למעוטי נכנסה לחופה ולא אימעוט לכתולה ולא בעולה ודחוק לומר דילפינו מהני.

ומדברי תוס' מ"ט ד"ה ואימא כו' אין ראיה דשם פונתם באותן דגלי קרא למעט נכנסה לחופה ע"ש. והרמב"ם ז"ל פ'ק י"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג' כתב ואם נשאת אע"פ שלא נבעלה נתחללה שכל נשואה בחזקת בעולה אע"פ שנמצאת בתולה: והנראה לע"ד לפרש בהנ"ל דהא מבואר בש"ס ריש פתובות דרוב בקיאיין בהט"י ונשאר פתחה סתום ודם בתולים ע"ש.

וא"כ שפיר כל נשואה בחזקת בעולה ואף שנמצא לה בתולים מ"מ אמרינו שבא עלי בהטל. וזהו שסיים הרמב"ם ז"ל פ"ק י"ט מאיסורי ביאה שכל נשואה כו' אע"פ שנמצאת בתולה היינו שנמצא לה בתולים מ"מ בחזקת בעולה היא והי' בהטל.

ומה שהתחיל אע"פ שלא נבעלה אין פונתו שיש עדים ממש שלא נזה ידם ויודעין שלא נבעלה דבזה לא נתחלקה מה"ת. ואף לר' אשי דאמר פאן אף ביש עדים שלא נסתרה פנסה בחזקת בתולה מ"מ דוקא לענגן שהוא לא סמך אעדים כמ"ש תוס' דסבור לשבחה אומרים ע"ש.

אבל אנן ודאי על עדים סמכין פיון שמעידים בב"ד שלא נבעלה. וראיה לזה דאל"כ רק דנימא דלא מהני שום עדות והיא תמיד בחזקת בעולה א"כ למה לי להש"ס כל הני קראי למעוטי נכנסה לחופה ולא נבעלה.

וע"כ דעדות מהני. רק פונת הרמב"ם ז"ל אע"פ שלא נבעלה היינו שהיא מוחזקת שלא נבעלה כמו פאן דתני במתני' בתולה מן הנשואין ואיירי בלא עדים.

ולכך גבי קנס פסק הרמב"ם סתם גרושה מן הנשואין אף שנמצאת בתולה אין לה קנס דתלינו שבעולה היא בהטל. אבל ביש עדים י"ל דמודה הרמב"ם ז"ל דיש לה קנס ולכך הירושלמי דאיירי ביש עדים שלא נבעלה אמר שפיר דיש לה קנס.

ולכך גבי פתובה נתן הרמב"ם ז"ל טעם שלא תיקנו כו' משום דאף ביש עדים אין לה פתובה רק ק'. וע"ז צריך הטעם שלא חילקו חכמים אף שלא נבעלה פיון שתמיד היא בחזקת שתיבעל כו'.

והירושלמי נתן הטעם דבטל חינא פכר פשכנסה לחופה. וי"ל דזה היינו טעם הרמב"ם ז"ל פיון שנכנסה לחופה והיתה בחזקת שתיבעל שוב בטל חינא כו': וא"כ לדעת הפוסקים דכתובה בתולה דאורייתא קשה כו' דיהי' לה ר' דבשילמא בנמצא לה בתולים לא קשה דאמרינו כו' דמ"מ בחזקת בעולה היא ובהטל.

אבל בעדים מעידים שלא נבעלה שפיר יהי' לה ר' מה"ת פיון דהיא בתולה וכמו לענגן קנס דיש לה דלא שייך טעם הרמב"ם ז"ל. וגם טעם הירושלמי הוא רק אי פתובה דרבנן משום חינא משא"כ אי פתובה דאורייתא מה מהני דבטל חינא: והנה מהש"ס מבואר דאף דיש עדים אין לה רק ק' ואף דבמתניתין דתני פתובה מנה לא תני יש עדים וברייתא דתני יש עדים לא תני פתובה כלל רק טענת בתולים.

והי' אפשר לומר דבשביל זה לא נקיט פתובה משום דבאמת פתובה ר' רק לענגן טענת בתולים אין [לו] דמ"מ איהו לא סמך אעדים סבור לשבחה כמו שכתבו תוס'. אף זה אינו דהא רבה דייק דכנסה בחזקת בתולה כו' יש לה פתובה מנה.

והפירוש הוא שהרי פנסה ראשון וגרם להיות פתובה מנה כמו שכתבו תוס' ומבואר להדיא דאף דיש עדים אין לה רק מנה. אף מ"מ אין מנה ראיה די"ל דהברייתא אליבא דרבנן דכתובה דרבנן מה שאין כן לרשב"ג ולהפוסקים פנותיה דמן התורה שפיר ביש עדים שלא נבעלה פתובה מאתים באלמנה מן הנשואין.

פינון דלא שייכי כל הטעמים הנ"ל ולדינא צ"ע לענ"ד: (ה) ואין עלי טענת בתולים כו' אפילו יש עדים כו'. ואע"ג דכנסה בחזקת בתולה כו' אין לה פלום מ"מ פאן סבור דהעדים לשבחה אמרו ונשארה בחזקת בעולה.

וכתב הב"ש בפ"ס איפא תרי לישני איפא דמוקי אמתניתין אבל ביש עדים פנסה בחזקת בעולה ואין לה פלום והרמב"ם פ"ק י"א לא פתב אפילו יש עדים ומשמע דבייש עדים מפסדת הכתובה ואין לה פלום.

ונלענ"ד פשוט דיש לה חינא. דהנה הא מלתא אי פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה פלום או יש לה מנה הוא פלוגתא דאמוראי בש"ס י"א ע"ב ר' ששת ור"נ ורבא ע"ש והא נדאי דאין אהד שייחלוק על הכרייתא מפורשת וכינון דתני בכרייתא פנסה ראשון כו' ויש עדים כו' אין הב' יכול לטעון טענת בתולים ואמר רבה זאת אומרת פנסה בחזקת בתולה כו' יש לה מנה ור"א דחה שאני הכא דכנסה ראשון ואמר אחר פה אים דמתני אמתניתין כו'.

אבל אברייתא לא ופירש"י ז"ל דמברייתא נדאי שמעינן הא דרבה ועלה לא הוי מהדר ר"א דשאני שפנסה ראשון פינון שיש עדים. וכינון דתני אין הב' יכול לטעון כו' ש"מ פנסה בחזקת בתולה כו' יש לה מנה כו' ע"ש ברש"י ז"ל.

ור' אשי לא דחה רק דמתניתין לא מוכח אבל מברייתא שפיר מוכח. וא"כ להאי לישנא ע"כ הדין דכנסה בחזקת בתולה כו' ויש לה מנה פינון דתני בכרייתא דאין הב' יכול לטעון ודלא כרבא.

ורבא דסבירא ליה פנסה בחזקת בתולה כו' אין לה פלום ע"כ דסבר פהאי לישנא דמוקי אברייתא ואף ביש עדים אמרינן דנשארה בחזקת בעולה ולא סמיה אעדים. וא"כ ממ"נ יש לאשה זו מנה או משום דכנסה בחזקת בעולה או דאף דכנסה בתולה יש לה מנה.

נדברי הב"ש תמוהים שרוצה לחלוק על הדין המפורש, בכרייתא דאף יש עדים אין לה טענת בתולים ואין שום: חילוק והוא רוצה לפסוק דיש לה טענת בתולים, דקי"ל דכנסה בחזקת כו' אין לה פלום דקי"ל פלישנא דמוקי לה אברייתא וכו"א דבחזקת בעולה נשארה.

ואין לומר דאף להי לישנא דמוכח מהברייתא דכנסה בחזקת בתולה יש לה מנה מ"מ אמר מקח טעות לגמרי משמע א"כ ע"כ מתניתין פליגי אברייתא פינון דתני מקח טעות וי"ל שפיר דגם רבא סבר פהי לישנא רק דאף דהברייתא סוברת דיש לה מנה מ"מ פוסק פמתניתין דפליגי ואין לה פלום וממילא בדין הכרייתא ביש עדים ג"כ אין לה פלום.

ז"א דאי אפשר לומר פן דא"כ מה קשיא ליה לרבא שם י"א ע"ב דאמר מאן דמותיב כו' שפיר מותיב כו'. ואלא קשיא היי ברייתא דכיצד הוצאת שם רע דתני זינתה מעיקרא יש לה מנה והוצרה להגיה הכרייתא ע"ש.

והא פינון דע"כ תנא דברייתא פליגי אמתניתין דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה אם גם ברייתא זו סוברת פן ומה לו להגיה וע"כ דהא ליתא וסבר רבא דאין

שום חולק ע"ז וממילא ע"כ סבר פלישנא דמוקי לה אבריינתא וכו"א: ואין להקשות דא"כ למה הוצרכו תוס' ד"ה אמר רבה להוכיח דלא גרסינן רבא דא"כ קשיא מתניתין רישא לסיפא כו' ע"ש הי' להם להקשות א"כ למה מגיה הבריינתא פנ"ל.

זה אינו דעדיף להו לאקשוני מתניתין רישא לסיפא. ומה שיהביא מדברי הרמב"ם פ"ק י"א שלא פתב אפילו יש עדים ע"ש.

לעניינת דעתי מוכת מהרמב"ם ז"ל להיפוך דהא פתב שם הלכה ב' לפיכך תקנו רק מנה בין נבעלה בין לא נבעלה ע"ש דמבואר להדיא מדבריו דאפילו יש עדים שלא נבעלה לא תקנו לה חכמים רק מנה פיון שהיתה נשואה ע"ש ואח"כ הלכה ח' פתב כל אשה שפתובתה רק מנה או שלא תקנו כו' אין עליו טענת בתולים ע"ש.

ומבואר דגם ביש עדים לא מפסידה הכתובה פנ"ל: (ו) אפילו יש עדים כו'. הנה בש"ס פריה וניחוש שפא תחתיו זינתה ומשני בקידוש ובעל לא לתר.

ופירש רש"י ותוספות דכיון דבאשת פהו נאסרה פשיבא לב"ד לכן הפסידה הכתובה כדי שביא לב"ד ע"ש ובלא קידוש ובעל לא לתר באמת הדין דיש עלי' טענת בתולים ומפסדת הכתובה גם באשת ישראל ע"ש.

והרי"ף והרמב"ם ושאר פוסקים וש"ע השמיטו דין זה דליבעי קידוש ובעל לא לתר. והוא תמוה מאד דהא מוקי לה בש"ס להדיא פן וע"כ הי' להם פי' אחר דלא פירש"י ותוס' פנ"ל: ונראה דהנה התוס' תמהו מאי פריה וניחוש שפא תחתיו כו' הא לענין פתובה איפא ספק ספיקא ולא מפסדה ספק אין תחתיו ויש לה פיון שפנסה בחזקת נשואה ואם תמצא לומר תחתיו שפא באונס וגם אשת פהו באונס יש לה פתובה ע"ש שנדחקו דהי' לנו להפסיד לה הפתובה שלא כדי שביא לב"ד: ואפשר לישוב דהנה בהא דר"א דמשני שאני הקא שהרי פנסה ראשון ואינו מוכן דלמה לא יסמוך על העדים שהיא בעולה ובתוס' פתבו דסבור לשבחה אמרו כו'.

והרמב"ם ונהרשב"א ז"ל תירצו בפשיטות דדוקא פנסה בחזקת בתולה גמורה והיא בעולה אז הוא טעות דסתמא מקפיד. אבל פאן עכ"פ פנסה בחזקת בתולה נשואה שפכר נכנסה לחופה ובטל חינא ואעפ"כ פנסה.

ולכן גם שנמצאת בעולה אין זה חילוק כ"כ אצל ב"א שיהי' בסתם מקח טעות ולכך אין לה טענת בתולים עיין שם. : והנה גבי כל הטריפות דק"ל שהוא מום ומבטל המקח פיון שאינו ראוי מצד איסור וכתב הר"ן ז"ל חולין פ"ק אלו טריפות דגם בגולד ספק טריפות ונתברר שהי' קונדס המקח ג"כ הוי מקח טעות בנדאי ולא אמרינן לענין מומן המוציא מחבירו עליו הראיה ושפא אינו טריפה כלל.

מ"מ פיון דאסור לעלמא יהא מס' או נדאי הוי מקח טעות. דמ"מ אינו ראוי ע"ש ונהכי ק"ל.

והנה בחייבי לאוין ולא הפיר בה ג"כ אין להם פתובה דהוי טעות. ואף לענין קדושין הקשו דיהי' טעות לגמרי פיון דאסורה עליו ונהוי מום.

ותירץ הר"ן ו"ל דהי' לו לחקור מקודם ומדלא חקר נתרצה ע"ש. וא"כ יש לישוב קושיות תוס' הג"ל.

דפרידו שפיר ונחוש שמה תחתיו זינתה וא"כ באשת כהן דהדין הוא דאסורה דליכא לענן איסור רק חד ספק שמה אין תחתיו כו' א"כ ממילא גם פתובה לא יהי' לה. וא"ל דלענן פתובה הוי ספק ספיקא שמה אין תחתיו ואית לה.

ז"א דהא כל הטעם דאית לה באין תחתיו ואף דהא פנסה בחזקת בתולה מ"מ הא פנסה בחזקת בתולה נשואה שפטל חינוך ואין קפידא בין בעולה כמ"ש הרשב"א ו"ל הג"ל. ונה שפיר היכא דמוותרת שפיר אין קפידא.

אבל בהג"ל באשת כהן כיון דאסורה עליו מספק שמה תחתיו. א"כ שוב כשבאמת אין תחתיו זינתה אין לה פתובה מטעם מקח טעות דשפיר יש קפידא שפנסה בחזקת בתולה ואף דהיתה נשואה מ"מ אם היתה בתולה היתה מותרת לו עכ"פ ונמצאת בעולה דאסורה לו מספק שמה תחתיו ונהי שפיר מקח טעות דהקפידא מצד האיסור ואף שהוא מספק מ"מ הוי מום בדברי הר"ן ו"ל הג"ל כיון דבין כהן ובין כהן אסורה עליו ולא יוכל לדור עמה ע"י שהיתה בעולה וא"כ נהי דאם הי' תחתיו באונס אית לה פתובה מ"מ אם הי' אין תחתיו שפיר לית לה דהוי מום שתהי' אסורה מספק שמה תחתיו.

והוי פחיתבי לאוין בלא הפיר בה. ועדיף דהוי מום גמור ולא שייך תירוץ הר"ן דהי' לו לחקור כו'.

דהא העידו עדים שלא נסתרה וחקר באמת ומה שייך חקירה יותר כיון שהעידו עדים. ופרידו שפיר ונחוש שמה תחתיו וממילא אסורה וכיון שאסורה ממילא אין לה פתובה ג"כ דליכא ספק ספיקא דאף שאין תחתיו הוי מקח טעות משום האיסור כנ"ל ובשלמא לפי התוספות לא שייך זה שהם פי' דסבור לשבחה כו' וכנסה בחזקת בעולה כו' א"כ גם מצד האיסור אינו מקח טעות דהא ידע שהיא בעולה ולענן איסור תהי' אסורה מספק.

אבל לרשב"א ושאר פוסקים הג"ל דשפיר פנסה בחזקת בתולה רק דלא הוי קפידא בין נשואה לבעולה כ"כ כנ"ל. א"כ שפיר הוי מקח טעות מצד האיסור כנ"ל ופרידו שפיר.

וע"ז משני הש"ס כגון שקידש ובעל לאלתר והיינו דבשלמא אם בשעה שקידשה השני לא הי' אפשר שתהי' מותרת לו כיון שהיא בעולה אז הי' שפיר מקח טעות כנ"ל אם נבעלה קודם דהי' כבר בה דבר שנאסרה עליו עבורו וכמו ספק טריפות במקח כנ"ל.

אבל כן בקידוש הב' ובעל לאלתר שפיר מותרת לו דאין חושש שמה תחתיו זינתה וא"כ שוב אף בלא בעל לאלתר דאסורה מ"מ לא מפסדה הפתובה דהוי ספק ספיקא פקושית תוס' הג"ל דא"ל כנ"ל דאף שאין תחתיו הוי מקח טעות דזה אינו דאם אין תחתיו באמת לא הי' פלל טעות בשעת הקדושין דאז הי' בידו לבא עלי' לאלתר ותהי' מותרת לו כיון שהי' אין תחתיו באמת וכל האיסור שאסורה עליו הוא מצד שלא בעלה לאלתר אחר הקדושין ויש ספק שמה תחתיו.

וא"כ איסור זה נולד אחר הקדושים ולא הי' טעות פלל בשעת הקדושים וכמו גטרף אחר המקח. וא"כ אי אין תחתי' שפיר אית לה פתובה ומשני רק דמשפחת לה שתהי' מותרת בבעל לאלתר ושוב אף בלא בעל לאלתר אית לה פתובה.

ומינושב בזה דבאמת הוא דוחק גדול דברייתא תני סתמא אין להב' טענת בתולים ונוקי דוקא בבעל לאלתר. ולמ"ש מינושב דבאמת עכשיו דמשני דמשפחת לה בבעל לאלתר שוב איירי הברייתא ומתניתין בכל גונוי דאינו מפסדת הפתובה.

ומינושב שפיר הרי"ף ורמב"ם וטור וש"ע דפסקו סתמא דאין לה טענת בתולים להפסידה פתובה דבאמת למסקנא לא מפסדה כלל הפתובה אף בלא בעל לאלתר כנ"ל ואתי שפיר. עוד י"ל דיש לישב קושית תוס' הנ"ל דהוי ספק ספיקא שמה באונס ואף באשט פהו מ"מ באונס אית לה פתובה כו'.

וי"ל להפוסקים דארוסה לית לה פתובה. וא"כ לשמואל דאמר אין חופה לפסולות יבמות נ"ז וכן ביאה דאיסורא [אינה] גומרת כמו שכתב הר"ן ז"ל פ"ק דקדושין.

וא"כ מינושב דפריד' שפיר וניחויש שמה תחתי' זינתה ותינו אחר הקדושים קודם הנשואין דאחר הנשואין לא חיישינן כמ"ש השיטה ע"ש. וא"כ ממילא באשט פהו לית לה פתובה דנהי דק"ל אשט פהו שזאנסה אית לה פתובה.

מ"מ היינו פשהיא אשתו מכבר. אבל פאן פינן שזאנסה קודם החופה ונאסרה עליו שוב לא הועיל החופה והביאה לעשות נשואה כלל פינן דאין חופה לפסולות כנ"ל.

וממילא היא ארוסה עדיין ולית לה פתובה. ופריד' שפיר דתני סתם אין לה טענת בתולים ואף בלא פתב לה לא מפסדה ופריד' וניחויש כו' ותפסיד שפיר הפתובה מספק דליפא אלא חד ספיקא באשט פהו דאי תחתי' לית לה פתובה וקשיא לשמואל דאמר אין חופה לפסולות כו' ומשני בקידוש ובעל לאלתר.

ומינושב שפיר דלדין דק"ל כרב דיש חופה לפסולות ע"ש ממילא לא בעינן כלל קידוש ובעל לאלתר דאף שזאנסה תחתי' אית לה פתובה ואיפא ספק ספיקא ונלא מפסדא אף באשט פהו כנ"ל.

ואף דמשמע קצת מסוגיא דיבמות שם דביאה גומרת אף למאן דאמר אין חופה לפסולות ע"ש. מ"מ י"ל דהא מבואר בפ' דבעינן בביאה שיתכנין לקנותה לשם נשואין כמו כל הקנינים דבעי כנונה.

וא"כ פינן דבכשרות גמרה החופה לחוד רק בפסולות אין חופה ואינו גומר רק הביאה א"כ י"ל פינן דק"ל עודר בנכסי הגר וסבור שהן שלו לא קנה פינן שהי' סבור שפבר קנאו ולא נתכנין בקנין זה לקנות ועיין ש"ס יבמות פ"ק ר"ג דשייך זה בקניני אישות ע"ש.

וא"כ פאן שהב' פנסה לחופה ואחר כף בא עליה דסתמא קתני וככפל מקום. וא"כ פינן שפנסה בחזקת בתולה ומותרת וקנאה בחופה לחוד, א"כ לא נתכנין כלל לקנותה בביאה שתגמור לנשואין דסבור שפבר קנאה בחופה וכמו סבור שהן שלו כנ"ל.

וכיין שְׁבָאָמֶת הִיְתָה אֲסוּרָה וְלֹא קִנְיָהּ בְּחֻפָּה דַּאִין חֻפָּה לְפִסּוּלוֹת מִמִּילָא גַם בְּבִיאָה לֹא נִעֲשִׂית נְשׂוּאָה כַּנ"ל וְלִית לָהּ כְּתוּבָה וּפְרִיָּה שְׁפִיר. מִשָּׂא"כ לְדִידִין דְּיֵיש חֻפָּה לְפִסּוּלוֹת.

וְאִפְשָׁר עוֹד דְּלֵהפּוֹסְקִים דְּבִאֲלֻמְנָה לֹא קִנְיָה חֻפָּה רַק בִּיאָה כַּמ"ש תּוֹסְפוֹת רִישׁ יוֹמָא מִהִירוּשְׁלָמִי. א"כ שׁוֹב לֹא הוּי עוֹדֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר כִּינּוּן שְׂיַדְע שְׁהִיא אֲלֻמְנָה גַתְפוּנּוּן שְׁפִיר לְקִנּוּתָהּ בְּבִיאָה דַּאִי מְוַתֵּרֵת מ"מ לִית לָהּ חֻפָּה וְשׁוֹב אִי שְׂאֲסוּרָה הוּי נְשׂוּאָה כַּנ"ל.

וְיֵיש לְדַחוּת: עוֹד י"ל דְּהֵנָּה יֵיש לְיֹשֵׁב קִנְיָת תּוֹס' הַנ"ל דְּהוּי סָפֵק סְפִיקָא דַּאֲשֵׁת פְּהוּ בְּאֻנְסָה לֹא מִפְסְדָה כְּתוּבָתָהּ. דְּהֵנָּה קו"ל דְּעוֹבְרָת עַל דַּת מְשָׁה לִית לָהּ כְּתוּבָה פְּגוּן מְשַׁמְשָׁתוּ גְדָה כִּינּוּן שְׁהַכְשִׁילָתוּ וְלֹא אָמְרָה לוֹ שְׁהִיא גְדָה וְעִי"כ עֲשֵׂה אִיסוּר.

וְעִינּוּן לְקַמְן סִי' קט"ו דַּעַת רַש"י וְכַמָּה פּוֹסְקִים דְּעוֹבְרָת ע"ד מְשָׁה לֹא בְּעִי הַתְּרָאָה וְכֵן בְּשָׂר אִיסוּרִים ע"ש. וְא"כ נִרְאָה דְּנָהִי דַּאֲשֵׁת פְּהוּ שְׂנְאָנְסָה לֹא הִפְסִידָה כְּתוּבָתָהּ אִי שְׂנְאָנְסָה.

מ"מ אִם לֹא אָמְרָה לוֹ שְׂנְאָנְסָה וְשִׁמְשָׁה עִמּוֹ שׁוֹב הִפְסִידָה כְּתוּבָתָהּ מִטַּעַם עוֹבְרָת עַל דַּת כִּינּוּן שְׁהִיא אֲשֵׁת פְּהוּ וְאֲסוּרָה לְהַכְשִׁילָתוּ וְהוּי כְּמוֹ מְשַׁמְשָׁתוּ גְדָה וְכַהִי גְוּוֹנָא כַּנ"ל. וְאִי שְׂיֵיש לְחַלֵּק דְּבִשְׁלָמָא גְדָה וְכַהִי גְוּוֹנָא אִם הִיְתָה אֲוֹמְרָת לוֹ הִיְתָה נְאָמְנָת וְהִי' פּוֹרֵשׁ מַה שְּׂאִין כֵּן בְּזָה אִי שְׁהִיְתָה אֲוֹמְרָת טְמֵאָה אֲנִי לָהּ אִינְהָ נְאָמְנָת מְשׁוּם עִינְיָה נְתוּנָה בְּאַחַר דְּקו"ל כְּמִשְׁנָה אַחְרוּנָה וְא"כ לֹא הִכְשִׁילָתוּ בְּמָה שְׁלֹא אָמְרָה [חֲסֵר]: וְעוֹד דִּי"ל דְּלִטַּעַם הַר"ן ז"ל דַּאֲפִקְעִינְהוּ רַבְּנָן לְקַדוּשִׁין כּו' וְא"כ אִם הִיְתָה אֲוֹמְרָת וְהִי' הַב"ד פּוֹסְקִין דְּמִוַּתֵּרֵת בְּאָמֶת לֹא הִי' אִיסוּר כְּלָל דַּאֲפִקְעִינְהוּ מִשָּׂא"כ כְּשִׁלָּא אָמְרָה.

וְיֵיש לְדַחוּת דְּגַם בְּלֹא אָמְרָה שְׂיִיף כַּנ"ל. וְעוֹד לְטַעַם מְשׁוּם דְּמִשְׁעַבְדָּא לִי' אִינְהָ נְאָמְנָת ע"ש י"ל דְּדוֹקָא נְשׂוּאָה אֲבָל אַרוּסָה י"ל דְּלֹא מְשַׁעַבְדָּא עֲדִינּוּן וְעוֹד כִּינּוּן שְׂיִתְבַּרֵּר אִם תְּמַצָּא בְּתוּלָה אֲסוּר לוֹ לְבֹא עָלֶיהָ דְּשָׂמָא יִתְבַּרֵּר כְּדַבְּרִיו וְאִז לֹא יִהִי שְׂיִיף אֲפִקְעִינְהוּ כִּינּוּן שְׂמִבְרֵר וּמִמִּילָא יִהִי לְמַפְרַע הַבִּיאָה בְּאִיסוּר וְהִיְתָה נְאָמְנָת בְּאַרוּסָה.

וְעוֹד נִרְאָה עִיקָר דְּנָהִי [דַּאֲנּוּן] פּוֹסְקִין כְּשִׂאֲוֹמְרָת טְמֵאָה אֲנִי לָהּ דַּאִינְהָ נְאָמְנָת אֲבָל מ"מ אִם הִיא יוֹדַעַת הָאָמֶת שְׂאֲסוּרָה לוֹ וְהִיא אֲסוּרָה לְהִבְעֵל לוֹ וְאִי שְׂיִיף לָהּ דִּין מוֹרְדָת מ"מ מַה בְּכַף תְּפִסִּיד הַכְּתוּבָה אִם כָּתַב לָהּ וְדַאִי דְּמַחְוִיבָת שְׁלֹא תִרְצָה לְהִבְעֵל לוֹ כְּדִי שְׁלֹא תַעֲשֶׂה אִיסוּר.

וּמִמִּילָא כִּינּוּן שְׂשִׁימְשָׁה וְלֹא אָמְרָה הוּי שְׁפִיר עוֹבְרָת עַל דַּת מְשָׁה וְהִפְסִידָה כְּתוּבָתָהּ כִּינּוּן שְׂזִינְתָה בְּאֻנְסָה כַּנ"ל. אִיף יֵיש לְחַלֵּק עוֹד דְּדוֹקָא בְּכָל מְקוֹם עוֹבְרָת ע"ד שְׁפִיר הִפְסִידָה הַכְּתוּבָה דְּהִיא גְרָמָא שְׁלֹא יוֹכֵל לְדוֹר עִמָּה מַחְשָׁשׁ שְׂמָא תְּכַשִּׁילְנוּ עוֹד.

אֲבָל בְּאֲשֵׁת פְּהוּ שְׂנְאָנְסָה שְׁבַל"ז אֲסוּרָה עָלָיו רַק דְּיֵיש לָהּ כְּתוּבָה דְּנִסְתַּחֲפָה שְׂזָהוּ כִּינּוּן שְׁהִי' בְּאֻנְסָה וְא"כ אִי שְׂעַבְרָה ע"ד לֹא שְׂיִיף שְׁהִיא גְרָמָה שְׁלֹא יוֹכֵל לְדוֹר עִמָּה דְּהִיא בְּל"ז ג"כ הִיְתָה אֲסוּרָה וְלֹא גְרָמָה בְּזָה שְׂעַבְרָה עַל דַּת אִיסוּר יוֹתֵר.

אִיף אִינּוּ מוֹכְרָח דְּהִיא אָמַר בְּש"ס הַטַּעַם דְּנְאָנְסָה אִית לָהּ כְּתוּבָה דְּמִצִּית לְמִימַר אֲנָא הָא קִיאִמְנָא וְאֵת קְדוּשַׁת כְּהוֹנָתָה גְרָמָה לָהּ ע"ש. וְא"כ כִּינּוּן שְׁהִיא עוֹבְרָת ע"ד ג"כ א"כ גַּם

מצידה לא הי' יכול לדור עמה ודמי לאשת פהן שזינתה באונס ואח"כ זינתה ברצון ג"כ דנראה דמפסדא פתובה.

ויש לדחות קצת ואינו מוכרח: שוב ראיתי מפני כמ"ש בש"ס סוטה ל"ה ול"ו במשנה אלמנה לכ"ג כו' אף דבל"ז אסורה ואית לה פתובה מ"מ פשעברה על דת ג"כ מפסדת פתובה ע"ש ברש"י ו"ל. וא"כ אי נימא פנ"ל מן שב קושית תוספות דפריה שפיר וניחויש שמה תחתיו זינתה ושפיר באשת פהן ג"כ מפסדה דגם לענין פתובה ליכא רק חדא ספיקא דאם תחתיו אף שהי' באונס הפסדה פתובה מטעם עוברת על דת פיון שפא עליה ואיירי אחר הביאה פנ"ל: אמנם י"ל למ"ש הפו' דהטעם בכל דוכתי דמפסדה הפתובה מספק שמה אין תחתיו הוא משום דהוי איני יודע אם נתחייבתי לה דאם אין תחתיו והוי מקח טעות לא נתחייב לה מעולם ולכך פטור מספק.

אף לכאורה פאן דהוא להיפוך שאם אין תחתיו יש לה פתובה רק שתפסיד מספק שמה תחתיו ברצון א"כ הוי איני יודע אם פרעתי ואף בספק יהי' חייב פיון שודאי נתחייב והספק אם נפטר פנ"ל.

ולמה להו לתוס' לומר משום ספק ספיקא. אף י"ל פיון דארוסה לית לה פתובה רק משעת חופה וא"כ פיון שהספק שמה תחתיו זינתה היינו קודם החופה אחר אירוסין א"כ לא נתחייב כלל מעולם דבשעת חופה.

פבר לא הי' לה והוי שפיר איני יודע אם נתחייבתי לה פנ"ל: אמנם שוב יש לדחות הנ"ל פיון דאמרינו שזאנסה רק דשוב מפסדת מטעם עוברת על דת שזנבעלה לו וא"כ אף שזאנסה קודם החופה מ"מ הי' מגיע לה הפתובה רק דמפסדת בשעת הביאה שזנבעלה לבעלה דאז עברה על דת.

וא"כ לענין ספק זה שוב הוי איני יודע אם פרעתי דהא הי' מגיע לה בודאי גם אחר החופה רק הספק אם נאנסה תחתיו ואז הפסדה משעה שפא עלי' וא"כ אם נפטר. וממילא אף שאין פאן רק חדא ספיקא תחתיו או אין תחתיו מ"מ לא מפסדה הפתובה דהוי איני יודע אם פרעתי דחייב פנ"ל.

ועדיין קשה קושית תוספות דיהי' לה פתובה דנגד רצון הוי ספק ספיקא. רק מטעם עוברת על ק ובזה חייב אף בחדא ספיקא פנ"ל: אמנם אי אין חופה לפסולות וא"כ אם נאנסה תחתיו והיתה אסורה לא נעשית נשואה ע"י החופה רק ע"י הביאה וא"כ חייב הפתובה נעשה בשעת הביאה ואז היא עוברת על דת ואין לה פתובה וא"כ שוב עדיין הוי איני יודע אם נתחייבתי לה פיון שהספק הוא שמה תחתיו זינתה ואף באונס מ"מ לא התחיל חייב פיון שלא נעשית נשואה עד הביאה ואז היתה עוברת על דת ופריה שפיר וניחויש כו' ולא יהי' לה פתובה באשת פהן פנ"ל.

ומשני בקידוש כו'. אבל לדין דקי"ל יש חופה לפסולות לא קשה כלל דשפיר אין לה טענת בתולים דאף באשת פהן לא מפסדא דאיכא ספק ספיקא דנגד הספק תחתיו שתהי' עוברת על דת הוי איני יודע אם פרעתי שהתחיל החייב משעת חופה וחייב פנ"ל.

והש"ס לא פריה רק למאן דאמר אין חופה לפסולות פנ"ל. משא"כ לדין לא צריה קידוש ובעל לאלטר: עוד י"ל דהנה יש ליישב קושית תוס' בפשיטות.

דְּהָא קָשָׁה לָמָּה חָשִׁיב לְעֵיל סַפְק סַפִּיקָא סַפְק תַּחְתָּיו אוּ אִין תַּחְתָּיו הָא נוֹקְמֵי בְּחִזְקָת
הַגּוּף דְּנֻדְאֵי תַּחְתָּיו וְצָרִיף לֹמַר מִשּׁוּם דְּאִיפָּא חִזְקָת הַיָּתֵר לְבַעְלָהּ נִגְדוּ קָשָׁה דְּהָא פְּתָבוּ
תּוֹס' פֶּרֶק הַמְדִיר דְּלֹא חָשִׁיבָא כָּלֵל נִגְד חִזְקָת הַגּוּף וְע"כ צ"ל דמ"מ בְּמָקוֹם תַּרְי סַפִּיקָי
מְהֵנִי.

אָף שְׂכִיב לְהֵיוֹת שְׂזִינְתָּה אַחַר הַחֲנוּפָה א"כ אִיפָּא חִזְקָה דְּכָאן נִמְצָא וְכָאן הִי' נֻדְאֵי
תַּחְתָּיו זִינְתָּה דְּאֵלִים טוֹבָא אֶפִּילוּ לְהוֹצִיא ע"ש וְהוּי תַּרְתֵּי בְּמָקוֹם חִזְקָא פָּאן נִמְצָא כו'
וְחִזְקָת הַגּוּף. אָף י"ל דְּמַסִּייעַ גַּם חִזְקָת פְּנוּיָה שְׁהִי' אִין תַּחְתָּיו וְהוּי מְקַח טְעוֹת כְּמוֹ שְׂפָתָבוּ
תּוֹסַפ' גַּבֵּי מוּמ ע"ש.

וְהוּי ג"כ תַּרְתֵּי חִזְקָת הַיָּתֵר וְחִזְקָת פְּנוּיָה. אֲמַנְם זֶה שְׁפִיר לְעֵיל דְּהָא אִין תַּחְתָּיו הוּי כְּנֻסָה
בְּחִזְקָת בְּתוּלָה כו' וְהִיא פְּנוּיָה'.

אֲמַנְם פָּאן גַּבֵּי בְּתוּלָה אֶלְמָנָה מִן הַנְּשׂוּאִין כו' דְּאִי אִין תַּחְתָּיו שְׁפִיר מְקַנְדְּשָׁת דְּכְנֻסָה
רֵאשׁוֹן כו' א"כ לִיפָּא חִזְקָת פְּנוּיָה וְשׁוּב הוּי תַּרְתֵּי בְּמָקוֹם חִזְקָא דְּכָאן נִמְצָא כו' וְחִזְקָת הַגּוּף
דְּתַחְתָּיו זִינְתָּה כו' וְלֹא הוּי סַפְק כְּנ"ל.

וּפְרִיף שְׁפִיר וְנִיחּוּשׁ שְׁמָא תַּחְתָּיו הִינּוּ אִיף תַּנִּי סְתָמָא אִין עֲלֵי טְעֻנַּת בְּתוּלִים הָא בְּאֶפְשָׁר
שְׂזִינְתָּה אַחַר הַחֲנוּפָה מוֹקְמִינּוּ אַחְזָקָה כְּנ"ל וְלֹא הוּי סַפְק סַפִּיקָא בֵּין לְאֻסְרָה בְּאֶשְׁת
יְשָׂרָאֵל וּבֵין לְכַתְּנָבָה כְּנ"ל.

וּלְחַד תִּירוּצָא שְׂפָתָבוּ תּוֹס' חוֹלִין נ"א לֹא קָשָׁה דְּכַתְּב שָׁם דְּוּנְקָא הִיכָא שְׂזִינְתָּבְטַל הַרְשׁוּת
אֲמַרִינּוּ פָּאן נִמְצָא כו' שְׁלֵא נְתַבְטַל אֲבָל הִיכָא דְּלֹא יְתַבְטַל לֹא אֲמַרִינּוּ ע"ש. וְא"כ אֲדַרְבָּה
פִּינּוּ שְׁהִיא אֶלְמָנָה מִן הַנְּשׂוּאִין וְאָף אִי אִין תַּחְתָּיו מְקַנְדְּשָׁת וְלֹא נְתַבְטַל שׁוּב לֹא שְׂזִינְתָּה
פָּאן נִמְצָא כו'.

אוּלָם לְשַׁאֲר הַתִּירוּצִים שָׁם בְּתוֹס' שְׂזִינְתָּה שְׁפִיר כְּנ"ל וּפְרִיף שְׁפִיר: אֲמַנְם לְדַעַת הַרְמַב"ם
ז"ל וְשַׁאֲר פּוֹסְקִים דְּחֲנוּפָה הִינּוּ יְחוּד הָרְאוּי לְבִיאָה. וְגַם קו"ל לְקַמְן ס' ס"ח דָּאִם נִסְתַּרְהָ
עֲמוּ אִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן טְעֻנַּת בְּתוּלִים רַק מִזְד ע"ש.

וְא"כ לֹא קָשָׁה כָּלֵל הַנְּ"ל דְּהָא לֹא מְשַׁכַּח לָהּ שְׂזִינְתָּה לְטַעוֹן טְעֻנַּת בְּתוּלִים וְיִהְיֵי אֶפְשָׁר
שְׂזִינְתָּה אַחַר הַחֲנוּפָה. דְּמַמ"נ אִם לֹא נְתַיְחַד קוֹנְדָם הַבִּיאָה א"כ לֹא הִי' חֲנוּפָה וְלֹא שְׂזִינְתָּה
פָּאן נִמְצָא כו' וְאִם הִי' יְחוּד אִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן אַח"כ כָּלֵל וְאִם טְעוֹן מִזְד א"כ ע"כ זִינְתָּה
קוֹנְדָם הַחֲנוּפָה וְלֹא שְׂזִינְתָּה פָּאן נִמְצָא כו'.

אֲמַנְם הַנְּ"ס בְּעֵי לְאוּקְמֵי אֶפִּילוּ לר"מ דְּטְעֻנַּת בְּתוּלִים ל' יוֹם אִפִּי' נִסְתַּרְהָ. וְכֵן מְשַׁמַּע
קֶצֶת בְּתוֹסְפָתָא דְּבְרִייתָא זו לר"מ ע"ש וּפְרִיף שְׁפִיר.

וְעוֹד פִּינּוּ דְּתַנִּי בְּבְרִייתָא כְּנֻסָה הָרְאוּשׁוֹן וְיֵשׁ עֲדִים שְׁלֵא נִסְתַּרְהָ כו' וְדִיִּיק הַר"ן ז"ל מְכָאן
דְּחֲנוּפָה לְאוּ הִינּוּ יְחוּד ע"ש. וּפְרִיף שְׁפִיר פִּינּוּ דַע"כ הַבְּרִייתָא סְבָרָה דְּחֲנוּפָה בְּלֹא יְחוּד
א"כ לָמָּה תַּנִּי סְתָם אִין לָהּ טְעֻנַּת בְּתוּלִים הָא בְּהִי' שְׁעוֹת אַחַר הַחֲנוּפָה שְׁל הַשְּׁנֵי שְׂזִינְתָּה
לְהֵיוֹת שְׂזִינְתָּה אַחַר הַחֲנוּפָה שְׁפִיר יֵשׁ לָהּ טְעֻנַּת בְּתוּלִים דְּשְׂזִינְתָּה פָּאן נִמְצָא כְּנ"ל.

אֲבָל אֲנִי דְקו"ל דְּחֲנוּפָה הִינּוּ יְחוּד וְלֹא מְשַׁכַּח לָהּ כְּנ"ל מִמִּילָא לֹא קָשָׁה וְלֹא בְּעֵי בַעַל
לְאֶלְתֵר. וְהָא דְּמַשְׁנֵי קִינְדֵשׁ וּבַעַל לְאֶלְתֵר בְּאֶמְת מְצִינּוּ לְמִימַר גַּם בְּכֻנְס וּבַעַל לְאֶלְתֵר.

ואפשר ללכת קונטרס הנ"ל דוקא במומין מהני פאן נמצא כו' אבל בזנות מסייע לחזקת
היתר חזקת פשיטות דידה דנדאי לא זינתה פשיטתה אשת איש רק בעודה פנוי דאלימא
חזקה הנ"ל והני ג"כ תרתי שהוא אין תחתיו.

ודוקא לענין אונס שמה שייך חזקה הנ"ל מה שאין פן לענין רצון: גם י"ל להירושלמי
דאלמנה לית לה חופה רק בביאה א"כ פאן פינון שיהיה אלמנה לא שייך פאן נמצא פנ"ל:
עוד י"ל לפי תוס' שפירשו קונטרס הש"ס דהי לנו להפסידה דאל"ה גם פהן לא יבא
לב"ד וידור עמה באיסור ע"ש.

וקשה הא תוס' ט' ע"א הקשו הא גם בכהן איכא ספק ספיקא ספק מוכת עץ כו' ותירצו
מדלא טענה כו' ע"ש. וא"כ מאי חושש פאן באשת פהן שלא יבא לב"ד הא פשלא יבא
לב"ד לא יהי איסור פלל פל זמן דלא שייך הראיה מדלא טענה איכא ספק ספיקא גם
באשת פהן ספק מוכת עץ ולא יהי איסור, פנ"ל ולמה הי לנו להפסידה פתובתה בחנם
אמנם למ"ש תוספות לעיל ט' ע"ב ד"ה אי למיתב דמוכת עץ לא שכיח והא דאמרינו
כולהו נמי תבויי מחבטינו היינו אליבא דר"ג אבל ר"י סבר דלא שכיח דהא סבר חרשת
ושוטה יש להן טענת בתולים ע"ש.

וא"כ פריה הש"ס אליבא דר"י דמסתמא אינה בחזקת מוכת עץ אף היכא דלא שייך
מדלא טענה פמו חרשת כו' דלא שכיח. וליכא ספק ספיקא פמו שכתבו תוס' ט' וא"כ
באשת פהן תהי אסורה והי לנו להפסידה הפתובה שלא יעשה איסור כמ"ש תוס'
והוצרו לשנינו בקידוש ובעל לאלתר.

ומיושב בפשיטות דלדין דקי"ל כר"ג וחרשת כו' אין להן טענת בתולים לא קשה פנ"ל
ונחוש כו' דלא יהי איסור פלל ואין צורך לקידוש ובעל לאלתר: (ז) אפילו יש עדים
כו'. הנה מדנקיט הש"ע שהיא בחזקת בעולה כו' משמע דאף לאנסרה עליו אין לו טענת
בתולים להב' פינון שבחזקת שנבעלה לראשון היא.

ובאמת מש"ס משמע דבאשת פהן נאסרה עכ"פ דאי לא הכי לא הני פריה מידי ונחוש
שמה תחתיו ע"ש בתוס'. והנה בשלמא באין עדים נראה מסברא דאינה נאסרת גם באשת
פהן דהא נדאי היכא דאין ריעותא לא חיישינו שמה זינתה פלל וא"כ פינון שפל נשואה
בחזקת בעולה סמכינו ממלא פשלא נמצא לה בתולים.

גם לענין איסור דנדאי נבעלה מהראשון ולמה נחוש לתחתיו באיסור. ואף דאיכא חזקת
הגוף דעכשיו זינתה מ"מ זה לא שייך רק בשאר בתולה דזינתה בנדאי ועשתה איסור
ואין ידוע אימת שייך לאוקמי בחזקת הגוף שהי תחתיו דעכ"פ איתרע חזקת פשיטות
דידה אבל פאן שהספק שנבעלה מבעלה הראשון ולא איתרע פלל שלא זינתה פלל לא
מהני החזקת הגוף לאנסרה פמו פל אלמנה דאטו תצטרף עדים שנבעלה מהראשון.

ואף דאמרה לו שהיא בתולה מ"מ י"ל דלא מהני אמירה דיד לענין שתיאסר עליו. פינון
שעכשיו חוזרת ואומרת שנבעלה לבעלה הראשון למה לא תוכל לחזור בה.

ואפשר דדמי קצת לאומר לא לוייתי ובאו עדים שלנה דאינו נאמן לחזור ולומר פרעתי.
פמו כן פינון שאמרה בתולה אני ולא נמצא לה בתולים והני פכאו עדים ושוב אינה נאמנת
לומר נבעלתי בהיתר לראשון.

וניש לדחות דשם הודה שלא פָּרַע ומאמינים ע"ז לגמרי אָבֵל פֶּאן פִּינּוֹן שַׁע"כ הוּא שְׁקָר וְהִיא בְּעוּלָה. א"כ עַל זֶה שׁוּב לִיכָא הוּדְאָה אִי מְהֵרָא שׁוֹן אִי בְּזוּנוֹת דְּאֵטוּ בְּמֵאִי שְׁאֲמָרָה בְּתוּלָה אָנִי הוּדִית יוֹתֵר מְנַבְעֵלָה בְּזוּנוֹת מְלַבְעֵלָה: אָךְ י"ל לַמ"ש רַש"י ו"ל בַּש"ס ל"ו פּוֹלְהוּ רּוּאוֹת וּמְרָאוֹת לְאַמֵּן כּו' דְּלִכְךָ לֹא מְחֻזְקִינּוּ בְּחֻזְקַת מוֹפֵת עֵץ שְׁהִיְתָה פּוֹסְקַת בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין שְׁהִיא מוֹפֵת עֵץ פִּינּוֹן שְׁיֻדְעַת ע"ש וַא"כ גַּם פֶּאן הִיְתָה אוֹמְרַת שְׁנַבְעֵלָה מְבַעֲלָה. אָךְ לְהַתּוֹסֵף שָׁם דְּהֵרָאנִי מְדָלָא טַעְנָה עַכְשָׁיו פִּשְׁלָא נְמָצָא לָהּ בְּתוּלִים שְׁהִיא מוֹפֵת עֵץ. וַא"כ בְּשִׁלְמָא פִּשְׁטוּעֵנַת בְּתוּלָה אָנִי עַתָּה גַם פֶּאן שְׁיִיךָ פִּנ"ל דָּאִין לְהַסְתַּפֵּק שְׁנַבְעֵלָה מְבַעֲלֵי דְהִיְתָה טוּעֵנַת פִּינּוֹן שְׁאִין גָּנְאִי בְּכַךְ.

אָבֵל פִּשְׁטוּעֵנַת בְּאַמַּת עַתָּה כִּךְ שְׁנַבְעֵלָה אֶצֶל הָא' לָמָּה לֹא תְהִי נְאֻמַּנַת פִּינּוֹן שְׁפָל גִּשׁוּאָה בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה הִיא: וְרַש"י ו"ל פִּי' בְּמַתְנִי בְּתוּלָה אֶלְמָנָה מִן הַגִּשׁוּאִין כּו' שְׁנַבְעֵלָה לְחַוְפָּה וּמַת בְּעֵלָה בְּחֻזְקַת שְׁלֹא נְבַעֲלָה ע"ש, וְהִינּוּ דָאָךְ שְׁאִין עֲדִים שְׁדַקְדְּקוּ ע"ז אִם נְבַעֲלָה אוֹ לֹא אָבֵל עכ"פ מוֹחֻזְקַת בְּחֻזְקַת שְׁלֹא נְבַעֲלָה וְהִי קוּל וְכַה"ג.

וּלְכָךְ מְסַפְקִינּוּ שְׁמָא תַּחְתָּיו זִינְתָה דִּישׁ רִיעוּתָא דְהִי בְּחֻזְקַת שְׁלֹא נְבַעֲלָה. אָמְנָם הָא רַש"י ו"ל כְּתַב פְּתוּבָתָה מְנָה כּו' דְּבְחֻזְקַת בְּעוּלָה קִיָּמָא ע"ש א"כ ע"כ דְּמַתְנִיתִין הוּא גּוֹפִיָּה קַמ"ל דָּאָךְ שְׁהִיְתָה אֶצֶל הָעוֹלָם בְּחֻזְקַת שְׁלֹא נְבַעֲלָה מ"מ אָמְרִינּוּ דְלִיתָא רַק הִיא בְּחֻזְקַת שְׁנַבְעֵלָה פִּינּוֹן שְׁנַבְעֵלָה לְחַוְפָּה פִּנ"ל.

וַא"כ אִין רִיעוּתָא כָּלֵל בְּמָה שְׁלֹא נְמָצָא בְּתוּלִים וְלָמָּה תַּאֲסוֹר: וְהִי אֶפְשָׁר לֹמַר דְּבִזָּה פְּלִיגִי רַבָּה וּר' אֲשִׁי רַבָּה סָבַר דָּאִין הַטַּעַם בְּמַתְנִיתִין דְּבְחֻזְקַת בְּעוּלָה הִיא רַק דָּאָךְ שְׁהִיא בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה אִין לָהּ רַק מְנָה.

דְּבַטְל חִינְאָפְהִירוּשְׁלָמִי וּלְכָךְ מְהָא דָּאִין לָהּ טַעְנַת בְּתוּלִים מוּכַח דְּכֻנְסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה כּו' יֵשׁ לָהּ מְנָה. וּר"א דְּחִי ש"ה שְׁכַנְסָה רֵאשׁוֹן וְטַעְמָא דְּבְחֻזְקַת בְּעוּלָה קִיָּמִי.

וְאַחַר כִּךְ פְּרִיךְ גִּיחוּשׁ שְׁמָא תַּחְתָּיו הִינּוּ לְרַבָּה דְּבְחֻזְקַת בְּתוּלָה הִיא שְׁפִיר תְּהִי אֲסוּרָה בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן דְּאִיתְרַע שְׁזִינְתָה פִּינּוֹן דְּלֹא מְחֻזְקִינּוּ לָהּ כָּלֵל בְּנַבְעֵלָה מְהָא וְע"ז מְשַׁנֵּי בְּקִידָשׁ וּבְעַל לְאַלְתֵּר.

אָבֵל לר' אֲשִׁי דְהַטַּעַם דְּמְחֻזְקִינּוּ לָהּ בְּבַעֲלָה מְהָא י"ל דְּאִינָה אֲסוּרָה כָּלֵל אָךְ בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן פִּינּוֹן דְּלֹא אִיתְרַע. וּלְכָךְ י"ל דְּהַשְׁמִיטוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם פִּינּוֹן דְּקו"ל כר"א לֹא קָשָׁה כָּלֵל וְלֹא בְּעֵי קִידָשׁ וּבְעַל לְאַלְתֵּר דְּאִינָה נְאֻסְרַת פִּנ"ל.

שׁוּב מְצִאתִי בְּלַחֵם מְשֻׁנָּה פֶּרֶק ל"א מְה"א שְׁכ' כַּמ"ש לִינִישְׁב דְּבָרֵי הַרְמַב"ם ו"ל וּמְבוֹנָר מְדַבְּרִי ג"כ דְּבְאַשְׁתַּת כְּהֵן גַּם כּוּן מוֹתֵרַת לְדִידוֹן. אָמְנָם מְדַבְּרֵי תוֹסֵפ' וְרַא"ש וְרַשְׁב"א ו"ל שָׁם מְבוֹנָר לְהִדְיָא דְּאֲסוּרָה בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן דְּפִי' קוֹשֵׁיַת הַש"ס וְגִיחוּשׁ כּו' אר"א וּמוֹקִי לָהּ אֲמַתְנִיתִין ע"ש:.

אָךְ י"ל דְּשָׁם אִיִּירִי שְׁהִיא מְכַחֶשֶׁת וְאוֹמְרַת בְּתוּלָה הִיִּיתִי אוֹ שׁוֹתֶקַת וּבִזָּה לִיכָא לְסַפּוֹקִי בְּבַעֲלָה לְרֵאשׁוֹן מְדָלָא טַעְנָה וְכַמ"ש תוֹס' לְעַנְיָן מוֹפֵת עֵץ. וּמְדַבְּרֵי תוֹס' לְעֵיל ט' ע"ב ד"ה אָבֵל בְּגִלִּיל כּו' שְׁהַקְשׁוּ דְהִנִּי לִיָּה לְאַתּוּיָי הָא דְּבְתוּלָה מִן הָאִירוּסִין כּו' ע"כ לְעַנְיָן כְּתוּבָה דְּאִי לְאֻסְרָה גַם מִן הַגִּשׁוּאִין יֵשׁ לָהּ טַעְנַת בְּתוּלִים עֵינּוּן שָׁם.

ולכאורה מוכח דלא פנ"ל דאם פן י"ל דאיירי לאנסרה ובסיפא פשאומרת נבעלה לראשון
מןתרת משא"כ פרישא ז"א כמ"ש תוס' שם דכיון דתני סתמא אין לה טענת בתולים
משמע בין אומרת בא עלי ובין שמכחשת לגמרי ע"ש.

וגם בהך מן הנשואין דתני אין לה טענת בתולים ע"כ גם במכחשת ובזה אסורה פנ"ל
וע"כ דלכתובה איירי פנ"ל. ולפירוש רש"י ז"ל בהא דניחויש שמא תחתיו שיתברר כו'
אין ראיה כלל שתהי' אסורה באשת פהו בלא עדים במתניתין.

כיון דהקושיא היא רק שיבא לב"ד ויבאו עדים ע"ש. לכן נראה דכשטוענת שנבעלה
לראשון מותרת אף באשת פהו דהא מבואר לקמן סי' ס"ח ובב"ש ס"ק ט"ו דבאשת פהו
שאומרת נאנסתי קודם אירוסין מותרת ע"ש ואף דעכ"פ זינתה מכש"כ פאן שאומרת
בהיתר נבעלה לבעלה ואף שהי' קול שלא נבעלה להא' הא קי"ל דאפילו יצא שם מזנה
בעיר אין חוששין כמבואר לעיל סי' ו'.

ואפילו בהפל מרננים אחרים מבואר לעיל סי' ד' דעכ"פ לא תצא בכהן ע"ש. וכש"כ פאן
דלא מהני הקול להיות ברור שלא נבעלה כיון שכל נשואה בחזקת בעולה.

ואין מוציאין אותה בשביל זה מבעלה הפהו ומוקמינן אחזקת פשרות לכהונה. ואי משום
חזקת הגוף הא גם באומרת נאנסתי קודם איפא חזקת הגוף ואפ"ה מהימנא פנ"ל ואי
משום שפבר אמרה בשעה שקידשה הב' שהיא בתולה מ"מ הא לא שייך בזה שונו'
אנפשיה חתיכה דאיסורא כיון שלא הי' איסור אז ועוד כמ"ש לעיל ע"ש: אף אפשר
דכיון שאמרה בשעת קדושין שהיא בתולה יש ראיה דמסתמא באמת הייתה אז בתולה
דאי או הכי הי' לה לומר האמת שנבעלה לבעלה כיון שאין שום נ"מ דבין פהו ובין פהו
פחותה מנה ואין גנאי כלל דהא בשיטה מקובצת הביא סברא זו בשם הראב"ד ז"ל
לאנסרה אף באשת ישראל דלא הוי ספק כלל שמא אין תחתיו דאם הי' פן הי' לה לומר
שנבעלה לבעלה הראשון וע"כ דתחתיו זינתה ע"ש.

וא"כ נהי דכל הפוסקים חולקים עליו ומותרת באשת ישראל מ"מ י"ל דהטעם הוא כיון
שבאמת זינתה קודם א"כ כיון שלא הייתה יכולה לומר האמת דגנאי לה רק שהי' לומר
שקר אחר שנבעלה לבעלה שוב מזה אין ראיה כיון שעכ"פ הייתה צריכה לשקר אין
הוכחה ממה שאמרה שקר זה ולא שקר אחר ולכך סברי דהוי ספק שמא אין תחתיו
פנ"ל.

אבל לענין הספק שמא נבעלה באמת לבעלה י"ל דכ"ע סברי סברא הנ"ל. דמה הי' לה
לשקר הי' לה לומר האמת שנבעלה לבעלה וע"כ דבאמת הייתה בתולה אז וזינתה תחתיו
אח"כ ולכך חוזרת בה פנ"ל.

וענין ש"ס קדושין ס"ד מי שאמר בשעת קדושין יש לי בנים ע"ש דמוחזק לו כו' ועדיין
צ"ע. ועכ"פ הי' נראה דבנותנת אמתלא למה אמרה בתולה אני נאמנת עתה לחזור ולטעון
שנבעלה מבעלה.

כיון שגם על עדים גמורים כתבו תוס' דשייך לשבחה אמרו פן וכש"כ לגבי דינה דשייך
שאמרה לשבחה פנ"ל: וביש עדים שלא נבעלה מבעלה הראשון נראה דנדאי אסורה
באשת פהו דאף דלגבי דינה סבר ר' אשי דלא סמיך אעדים וכןסה בחזקת בעולה.

אָבֵל מ"מ אָנן וְדַאי אַעֲדִים סְמַכִּינוּ וְכִינּוּן שַׁע"כ זִינְתָה וְלִיפָא רַק חַד סְפִיקָא אַסוּרָה. וְאַף
שְׁהִי נִרְאָה לַע"ד טַעֲמָא דַר"א לְלִישְׁנָא דְמוֹקֵי לֵה אַבְרַיִתָא.

לְמַאי דְקִי"ל פֶּל מְלִתָּא דְלָא רְמִיָּא עֲלֵי דְאִינִישׁ לָאו אַדְעֵתִיָּה וּמְבִנְיָר שְׁם דַּעַת הָרַאשׁוֹנִים
ז"ל דְקָאֵי אַעֲדִים עֵינּוּן ח"מ ס' ע' ס' ב' וּבִשְׁ"ף ס"ק ו' כ' דְכוּלְהוּ סְבָרֵי פֶן דְכִינּוּן שְׁלֵא
הַזְמִינִם לְכַף וְלֵא הִי תוֹעֵלַת בְּעֵדוּתָם הָנִי לָא רְמִיָּא עֲלֵיָּהוּ וְאַף שְׁאוּמְרִים שְׁלֵא פֶרַע
בְּפִנְיָהֶם יְכוּל לְהִיּוֹת שְׁטוּעִים ע"ש.

וּא"כ גַּם פֶּאן הָא וְדַאי דְלָא רְמִיָּא עֲלֵיָּהוּ כְּשִׁפְנִסָּה הָרַאשׁוֹן לְחֻפְּהָ אִם נִבְעֵלָה לֹו אִו לָא
דְלָא הִי אַז שׁוּם תוֹעֵלַת וְלֵא הִי עֵדוּת פֶּלֶל דְאַטוּ מְסַקֵי אַדְעֵתִיָּהוּ שְׁיָמוּת וְתִנְשָׂא לְכַהֵן
וְלֵא יִמְצָא בְּתוּלִים.

וְכֵן בַּש"ע הִלְכוֹת עֵדוּת דַּעַת הַגְּאוּנִים ז"ל בְּכוּתִי וְנִתְגַּיֵּר דְהָנִי לָא רְמִיָּא עֲלֵי אַז ע"ש
מְשׁוּם דְגִירוּת לָא שְׁכִיחַ וְכֵן הִקָּא פֶנ"ל. וְלִכְפֹּד סְבָר ר"א דְכִנְסָה בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה אַף שְׁיָישׁ
עֵדִים.

שׁוּב מְצָאֵי בְּשִׁטָּה מְקַוְבָּצַת ג"כ כַּמ"ש. וְאַם פֶּן אֶפְשָׁר לֹומר דְגַם לְגַבֵי דִינּוּן לָא מִיִּקְרִי
עֵדוּת פֶּלֶל וְלֵא נְאֻסְרָה.

אַף מְבִנְיָר מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים דְלִיתָא רַק דְאַנּוּן וְדַאי סְמַכִּינוּ אַעֲד יָם גַּם הָא לְחַד לִישְׁנָא
אַמְרִינוּ גַם אֶצְלוּ דְסַמִּיָּה אַעֲדִים ע"ש: וִי"ל הַטַּעַם דְהָנִי רְמִי עֲלֵיָּהוּ דְהָא קִי"ל כַּר"י
דְנִסְתָּרָה אִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן אַח"כ טַעֲנַת בְּתוּלִים וְלֵא נִסְתָּרָה יְכוּל לְטַעוֹן לְעוֹלָם.

וּא"כ יֵישׁ נ"מ בְּעֵדוּתָם נִגְד הָרַאשׁוֹן ג"כ לִידַע אִם נִסְתָּרָה עִמּוּ וְלֵא יְכוּל עוֹד לְטַעוֹן טַעֲנַת
בְּתוּלִים נִגְדָה אַח"כ אִו לָא וְהָנִי רְמִי עֲלֵיָּהוּ פֶנ"ל. וְלִכְפֹּד בְּאַשְׁת פֶּהֵן אַסוּרָה פֶּנ"ל אַף
שְׁאוּמְרַת שְׁנִבְעֵלָה לְרַאשׁוֹן פִּינּוּ דִישׁ עֵדִים.

דְהָא ע"כ מוּכַח דַּעֲדוּת מְהִנֵי כַּמ"ש לְעִיל דְמַצִּינוּ בְּכַמְּה דְוִכְתִּי נִכְנָסָה לְחֻפְּהָ וְלֵא נִבְעֵלָה
וְע"כ מְהִנֵי עֵדוּת שְׁלֵא נִבְעֵלָה פֶנ"ל: וּבְקִינְדַשׁ וּבְעֵל לְאַלְתֵּר מְוִתֵּרַת גַּם בְּכַהֵן פִּינּוּ דְוְדַאי
לָאו תַחְתָּיו.

אַמְנֵם הַתּוֹס' כְּתָבו דְצָרִיף לְאוּקְמֵי שְׁגַם הָרַאשׁוֹן אַחַר שְׁקִידְשָׁה כְּנִסָּה וּמֵת מִיַּד דַּא"ל"ה
אַסוּרָה שְׁמָא זִינְתָה תַחַת הָרַאשׁוֹן וְנִבְעֵלָה לְפִסּוּל לֵה מְמִילָא ע"ש. וּא"כ בַּלֵּא"ה אַסוּרָה
לְדַעַת תּוֹס'.

אוּלָם דְבְרִיָּהֶם תְּמוּהִים מְאוּד כַּמ"ש בְּשִׁטָּה מְקַוְבָּצַת דְהָא תּוֹס' הִקְשׁוּ לְעִיל ט' נוּקְמֵי
בְּחֻזְקַת כְּשָׂרָה לְכַהֲנָה דְלָאו תַחְתָּיו וְתִירְצוּ דְאַדְרָבָה הַעֲמִיד עַל חֻזְקַת הַגּוֹף דְהַשְׁתָּא
נִבְעֵלָה ע"ש וּא"כ פֶּאן לְעַנְיָן דְנִיחּוּשׁ שְׁתַּחַת בְּעֵלָה רַאשׁוֹן נִבְעֵלָה שְׁפִיר מוּקְמִינוּ אַחֲזַקַת
כְּשָׂרָה לְכַהֲנָה וְגַם חֻזְקַת הַגּוֹף מְסִייעַ שְׁזִינְתָה אַחַר מִיתַת בְּעֵלָה וְלֵא חִיָּישִׁינוּ פֶנ"ל וְכֵן
הִקְשָׁה בַס' פ"י עוֹד הִקְשָׁה עֲדִינּוּן לְפִי תִירוּצָם קִשָּׁה בְּחֻלּוּצָה שְׁמָא זִינְתָה בְּעוֹדָה שׁוּמְרַת
יְכֵם וְקִי"ל שׁוּמְרַת יְכֵם שְׁזִינְתָה אַסוּרָה לְכַהֵן כּו' וְהִנִּיחַ בַּצ"ע ע"ש: וְהִנֵּה קוֹשְׁיָא הַב'
תַּמָּה אֲנִי עַל הָרַב ז"ל אִיף כ' דְבְרִיטְעוּת פְּאַלוּ.

היא חלוצה אסורה לכהן ונדאי דלא איירי בחלוצה פשנשאת לכהן אחר כף ומה זה שפכת שמא זינתה שומרת יבם כאלו לא הייתה אסורה בל"ז. ושומרת יבם שזינתה איירי פשמת היבם אח"כ.

וקושיות הש"ס אינו רק על אלמנה לחוד. ובקושיא ראשונה לע"ד ג"כ לא קשה פיון דמבואר בש"ס סוף פ"ק ובש"ע ס' ו' דבאינה טוענת ברי לי שלכשר נבעלתי בעיני תרי רובא דוקא ובחד רוב תצא אפי' בדיעבד דמעלה עשו ביוחסין ואף דאיכא חזקת כשרות לפהונה לא מהני עם חד רוב ע"ש.

וא"כ פאן דאיירי בסתמא שמכחשת לגמרי ואומרת בתולה הייתי או בשותקת פיון דתני סתם א"י לטעון וא"כ במכחשת ואנו יודעין שמשקרת ונדאי זינתה פיון שלא נמצא בתולים.

ושוב לא מיקרי ברי לי דהא אינה אומרת כלל למי נבעלה. וממילא פיון שאם נבעלה תחת בעלה ראשון הכל פסולין אצלה וליכא רוב נדאי לא מהני חזקת הגוף לחוד דלא עדיף מחד רוב דלא מהני: שוב מצאתי לרשב"א ז"ל בחידושי שכתב ועוד דאף בקידוש ובעל לאתרי מ"מ פיון שלא נבעלה מהראשון ובעולה לפניה ע"כ זינתה ואסורה לפהו אלא א"כ אומרת לכשר נבעלתי וכו' ג' כו' ע"ש.

אף יש לפרש דברי בליכא תרי רובא להכשיר דבזה אפי' זינתה פשתינה פנוי' אסורה לכהן מספק לפסול כו'. אבל עכ"פ דברי תוס' שפיר פנ"ל אפי' איכא תרי רובא פשרים מ"מ שמא נגד הספק שמא תחת הא' ליכא רוב ואז הכל פסולים ולא משתריא עד דאמרה ברי לי לכשר כו'.

והב"ש לעיל ס' ו' כ' אי איכא במקום הזה ב' רובי לא חיישינו שמא זינתה במקום אחר פיון דקי"ל לא מחזקינן איסורא במקום למקום דכאן נמצא פאן הי' כו' ע"ש. וא"כ פיון דקי"ל מזמן לזמן שפיר מחזקינן ולא שייך בזה פאן נמצא כו' פמבואר בא"ח סי' תס"ז ובמ"א שם ס"ק י"ו ובשו"ת מהר"ם לובלין ס' ע"ח.

וא"כ נראה אם היום איכא תרי רובא פשרים ואתמול או קודם הי' רוב פסולין ונתברר שזינתה וא"י אימתי פסולה לכהונה פיון שאינו אלא מזמן לזמן ואמרינו שמא זינתה קודם דהי' רוב פסולין פנ"ל וזה ממש דין הנ"ל המבואר בתוס' דכיון שתחת בעלה הי' הכל פסולין שפיר פסולה עתה מספק פנ"ל דהוי רק מזמן לזמן.

והרא"ה ז"ל בחידושי כתב פאן כדברי תוס' דאסורה לכהן היכא שאפשר שזינתה תחת בעלה ראשון ע"ש. לכן נראה פנ"ל דביש עדים דלא נבעלה לבעל א' אסורה אח"כ פשנשאת לכהן ולא מצא בתולים ואפי' קידש ובעל לאתרי אם לא שגם הראשון מת מיז ויש עדים שלא זינתה תחתיו כדברי תוספות ז"ל: אף נראה לע"ד דזה דוקא בשותקת או מכחשת ואומרת בתולה הייתי.

אבל אם מודית שזינתה בעודה פנוי' ואומרת לכשר נבעלתי אז לא תצא פמבואר לעיל ס' ו' גבי פנוי' וכן פאן פיון שבעל לאתרי ונדאי לאו תחתיו פנ"ל: וכל זה ביש עדים שלא נבעלה לראשון אבל באין עדים י"ל דבקידוש ובעל לאתרי מותרת באשת פהו אף שאפשר שזינתה תחת הראשון.

דְּהָא בְּאַמְתַּי י"ל שְׁנִבְעֵלָה לְרֵאשׁוֹן כַּמ"ש לְעֵיל רַק מְשׁוּם דְּאַמְרָה בְּשַׁעַת קְדוּשֵׁי הַבֵּי
בְּתוּלָה אֲנִי וְא"כ בְּשִׁלְמָא לְעַנְיָן הַחֲשֵׁשׁ שְׂתַחַת הַבֵּי זְיִנְתָּה שְׁפִיר יֵשׁ רַאִי דַּאֲל"כ הִי
אוּמְרַת שְׁנִבְעֵלָה לֹא וְלִכְּה הוּכְחָה שְׁאַמְרָה אֲמַת וְהִיתָה אַז בְּתוּלָה וְאַח"כ זְיִנְתָּה.

אַבְל פִּינּוּן שֶׁהַבֵּי קִידֵשׁ וּבְעֵל לְאַלְתֵּר וְא"כ מַה נּוֹכִיחַ מְזַה שְׁאַמְרָה בְּתוּלָה שְׁזִינְתָּה תַּחַת
הָא'. הָא מ"מ הִי לָהּ לֹא מְרַם שְׁנִבְעֵלָה לְבַעֲלָה א' פִּינּוּן שְׁבִּיבְתָה הִיתָה בְּעוּלָה וְשׁוּב פִּינּוּן
שְׁוֹדַאי שְׁיִקְרָה י"ל שְׁנִבְעֵלָה לְבַעֲלָה.

אַף אַ לְדַחֲוֵת דַּמ"מ וְדַאי לֹא נִבְעֵלָה לְבַעֲלָה דְּהִיתָה אוּמְרַת הָאֲמַת וְע"כ שְׁהִיא שְׁקָר
וְאַמְרָה שְׁקָר זֶה פֻּנ"ל. וְי"ל ג"כ דְּבַעֲי פֻּנ"ל שְׁלֹא יֵהִי שְׁהוּת תַּחַת הָא'.

אוּ שְׂתַאמְר לְכִשְׁר נִבְעֵלְתִי פֻּנ"ל: סְעִיף ג הַגִּיּוּרַת וְהַשְׁבּוּי' וְהַשְׁפָּחָה שְׁנִפְדּוּ וְנִתְגַּיְיְרוּ
וְנִשְׁתַּחֲרָרוּ פְּחוּת מִבֵּית ג' שְׁנִימ וְיוֹם א' כְּתוּבָתָן ר' וְיֵשׁ לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים וּמִבֵּית ג' שְׁנִימ
וְיוֹם א' וּמַעֲלָה כְּתוּבָתָן מְנָה וְאִין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים: (ח) הַגִּיּוּרַת כּו'.

יֵשׁ מְקוּם עֵיּוֹן בְּזֶה דְּהִנֵּה קָא דְּאַפְשֵׁר לְגִיּוּרָה כְּשֶׁהוּא קְטַנָּה הִיא מְטַע זְכִי' דְּמִטְבִּילִין אִיתָהּ
ע"ד ב"ד וְכִשְׁהַגְדִּילָהּ יְכוּלָה לְמַחֲוֵת וּבְטַל הַגִּיּוּרַת לְמַפְרַע כְּמוֹ בְּכָל זְכוּת דְּעֵלְמָא וּפְרִיָּה
בְּש"ס יְהִיבִינּוּ לָהּ כְּתוּבָה דְּאַזְלָה וְאַקְלָה בְּגִיּוּתָהּ וּמִשְׁנֵי לְכִי גְדֻלָּה כּו' וְכִינּוּן דְּלֹא מִיְחַתָּה
שְׁעָה א' שׁוּב א"י לְמַחֲוֵת.

וְהִדְר קְאָמֵר רַבָּא לֹא אָמֵר כְּאַבְיֵי דְּכְתוּבָה ה"ט שְׁלֹא תִּהְיֶה קְלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ וְלִכְּה לֹא
פְּרִיָּה מִמִּתְנִי' דְּכְתוּבָה רַק מְקַנְס ע"ש. וְהִנֵּה לְאַבְיֵי אִין נּוֹתְנִין לָהּ הַכְּתוּבָה עַד שְׂתַּמְדִּיל
לֹא תִּמְחָה אַף שְׁגִירָשָׁה בְּעוּדָה קְטַנָּה.

וְכִינּוּן דְּכ' בְּש"ע סְתָם כְּתוּבָתָן ר' וּמִשְׁמַע כְּשֶׁאָר נְשִׁים שְׁנוֹתְנִים לָהֶם מִיָּד ע"כ מְשׁוּם
דְּהִלְכָה כְּרַבָּא וְרַבָּא סְבַר דְּבְכְתוּבָה לֹא צְרִיָּה לְשַׁנּוּי' לְכִי גְדֻלָּה רַק מְשׁוּם שְׁלֹא תִּהְיֶה קְלָה
כו' וְלִכְּה נּוֹתְנִין מִיָּד פֻּנ"ל: אֲמַנְם בְּאַמְתַּי אִין רַאִי לְזֶה מִש"ס דְּלֹא קְאָמֵר רַק דְּלֹא פְּרִיָּה
רַבָּא מִמִּתְנִי' דְּכְתוּבָה וְהִינּוּ לֹס"ד דְּהָא גַם לְכִי גְדֻלָּה יְכוּלָה לְמַחֲוֵת וְא"כ אִם נֹאמֵר שְׁלֹא
יִתֵּן לָהּ בְּשִׁבִיל חֲשֵׁשׁ זֶה שְׁמָא תִּמְחָה אַז לְעוֹלָם לֹא יִצְטַרְף לִיתֵּן לָהּ כְּתוּבָה ע"ז אָמֵר
שְׁפִיר דִּי"ל דְּאִית לָהּ שְׁלֹא תִּהְיֶה קְלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ דַּאֲל"כ לֹא יִהְיֶה לָהּ כְּתוּבָה כָּל
לֹא פְּרִיָּה מִמִּתְנִי' מֵהָאֵי טַעֲמָא לֹס"ד פֻּנ"ל.

דְּלֹא הִנּוּי צְרִיָּה לֹאמֵר בְּשִׁבִיל פִּירְכָּא זֹו דְּכִינּוּן שְׁהַגְדִּילָהּ כּו' א"י לְמַחֲוֵת דְּאַדְרָבָה אִם יְכוּלָה
לְמַחֲוֵת אִית לָהּ כְּתוּבָה שְׁלֹא תִּהְיֶה כּו': אֲמַנְם שְׁעַכְשָׁיו דְּמַסִּיק פִּינּוּן שְׁהַגְדִּילָהּ כּו' וְעכ"פ
לְכִי גְדֻלָּה וְדַאי יִצְטַרְף לִיתֵּן לָהּ הַכְּתוּבָה א"כ י"ל דְּבְקַטְנוּתָהּ א"צ לִיתֵּן לָהּ כָּל מַחֲשֵׁשׁ
שְׁמָא תִּמְחָה כְּשְׂתַּמְדִּיל דְּשִׁיָּה שְׁלֹא תִּהְיֶה קְלָה כּו' דְּהָא אִם יִגְרָשָׁה יִצְטַרְף לִיתֵּן לָהּ עכ"פ
כְּשְׂתַּמְדִּיל דְּאִז לִיכָּא חֲשֵׁשׁ דְּכִינּוּן שְׁהַגְדִּילָהּ כּו' א"י לְמַחֲוֵת וְי"ל שְׁפִיר דְּגַם רַבָּא מוּדָה
דְּאִינוּ נּוֹתֵן לָהּ בְּקַטְנוּתָהּ פֻּנ"ל: שׁוּב רַאִיתִי בְּשִׁיטָה מְקוּבָצָת הַבֵּיא בְּשֵׁם לִיקוּטֵי הַגְּאוּנִים
ז"ל פֻּנ"ל דְּלֹא יְהִיבִינּוּ לָהּ הַכְּתוּבָה עַד שְׂתַּמְדִּיל גַּם לְרַבָּא פֻּנ"ל דַּאֲעַפ"כ לֹא יִהְיֶה קְלָה
בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ.

גַּם הַבֵּיא קְצַת פִּי' לְהִפּוּף דְּנוֹתְנִין לָהּ מִיָּד. וּבְאַמְתַּי אִין רַאִי מִש"ע אַף דְּנְקִיט סְתָמָא
דְּאִינִי רַק כְּשְׁנִתְגַּיְיְרוּ כְּשֶׁהִי' קְטַנָּה אַבְל בְּשַׁעַת קְדוּשֵׁין הֵם גְּדוּלוֹת וְהִכִּי סְתָמָא דְּמִלְתָּא

דְּהָא אִין לְהוּ אָב לְקַבֵּל קְדוּשָׁי' וְגַם הָא תַּנִּי טַעֲנַת בְּתוּלִים דְּאִינְרִי בְּגִדוּלָה דְּפִתוּי קַטְנָה אֲוֹנָס.

וּי"ל בְּאַמַּת דְּבִנְתִּיקְדָּשָׁה כְּשֶׁהִיא קַטְנָה וְגִירָשָׁה בְּעוּדָה קַטְנָה א"צ לִיתָן לָהּ כְּתוּבָה עַד שְׁתַּגְדֵּל וְתִנְהַג מִנְהַג יְהוּדִית: וְהִיא אֶפְשָׁר לֹאמַר לְמֵאִי דְאָמַר בְּש"ס בְּבֵא מְצִיעָא פָּרַק אִיזְהוּ נְשִׁיךְ פּוֹתֵי שְׁלֹנָה בְּרַבִּית מִיִּשְׂרָאֵל וְנִתְגַּיֵּיר ר' יוֹסִי אֹמַר בֵּין כָּף וּב"כ חֲזִיב לְשַׁלֵּם שְׁלֹא יֵאמְרוּ בְּשִׁבִיל מְעוּתוֹ נִתְגַּיֵּיר זֶה וְהָכִי קו"ל ע"ש פִּינֵן דְּהַחֲיוּב וְהַרְיֹנַח בְּרוּר שֶׁע"י הַגְּיָרוֹת יֵהִי נְפֻטָר מִלְשַׁלֵּם הַרְבִּית וּלְכָף חֲזִיב עַדִּין שְׁלֹא יֵאמְרוּ כַּנ"ל.

וּא"כ נִרְאֶה הֶכָּא אִם נֵאמַר בְּגִירָשָׁה כְּשֶׁהִיא קַטְנָה שֶׁא"צ לִיתָן לָהּ הַכְּתוּבָה עַד דְּגִדְלָהּ וְכִשְׁאִינָה מוֹחִית אֲזִי שֶׁהוּא עֵיקַר הַגְּיָרוֹת אֲזִי יִתֵּן לָהּ הַכְּתוּבָה. א"כ נִרְאֶה דְאִין צָרִיךְ לִיתָן לָהּ כָּלֵל אֲף שְׁלֹא מִיִּחְתָּה כְּדִי שְׁלֹא יֵאמְרוּ שְׁנִתְגַּיֵּירָה וְלֹא מִיִּחְתָּה כְּדִי שְׁיִתֵּן לָהּ הַכְּתוּבָה פִּינֵן שְׁכָבֵר הַרְיֹנַח בְּרוּר ע"י הַגְּיָרוֹת וְכִמוּ בְּרַבִּית הַנ"ל.

דְּבִשְׁלָמָא כְּשֶׁלֹּא גִירָשָׁה אִין עַדִּין רִינּוּס וְכִינּוּן שְׁלֹא מִיִּחְתָּה צָרִיךְ אַח"כ לִיתָן כְּשֶׁמְגַרְשָׁה. מִשְׁא"כ פִּינֵן שְׁכָבֵר גִּירָשָׁה קוֹדֵם שְׁגִדְלָהּ וְלֹא מִיִּחְתָּה כַּנ"ל.

וּא"כ שׁוּב נִרְאֶה דְּצָרִיךְ לִיתָן לָהּ מִיָּד אֲף בְּעוּדָה קַטְנָה כְּשֶׁעָמָא דְרַבָּא שְׁלֹא תִּהְיֶה קְלָה בְּעֵינָיו לְהוֹצִיאָהּ דְלֹא שְׁיִיךְ טַעַם הַנ"ל דְּהָא אִם נִימָא דְלֹא יִתֵּן לָהּ עַכְשָׁיו עַד שְׁתַּגְדִּיל א"כ גַּם מִשְׁתַּגְדִּיל לֹא יִצְטָרֵךְ יִתֵּן לָהּ מִטַּעַם שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַנ"ל וּמִמִּילָא תִּהְיֶה קְלָה כּו' וְצָרִיךְ שְׁפִיר לִיתָן מִיָּד כַּנ"ל וְכִמוּ לִס"ד פִּינֵן שְׁלֹא יִתֵּן לְעוֹלָם שְׁיִיךְ שְׁלֹא תִּהְיֶה כּו'.

וּא"ש דְּסִתְמוּ דְּצָרִיךְ לִיתָן הַכְּתוּבָה: וְאֶפְשָׁר לְדַחוּת דְּכִינּוּן דְּכִשְׁהַגְדִּילָהּ וְלֹא מִיִּחְתָּה הַנּוֹי גִּיּוֹרֵת לְמַפְרַע לֹא שְׁיִיךְ הַטַּעַם דִּיאֵמְרוּ בְּשִׁבִיל הַמְּעוּת נִתְגַּיֵּירָה וְלֹא מִיִּחְתָּה פִּינֵן שְׁבַל"ז עוֹמְדַת בְּחֻזְקַת שְׁלֹא תִּמְחָה.

וְלְכַאוּרָה הִיא נִרְאֶה דְאָסוּר לְדוּר עֲמָה בְּעוּדָה קַטְנָה כְּמִבְּנֵי אָרְבִּי"ס קְדוּשִׁין מ"ה ע"ב בְּנִיסַת שְׁלֹא לְדַעַת אֲבִי דְסָבֵר ר"א אִינָה אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה שְׁמָא יִמְחָה אֲבִי וְנִמְצָאֵת זָרָה אוֹכְלַת בְּתֵרוּמָה לְמַפְרַע וְאֲף רַב לֹא פְּלִיג אֶלָּא הֵתֵם דְאָסוּר רַק מְדַרְבְּנֵן דְמַה"ת גַּם אַרוּסָה אוֹכְלַת ע"ש.

וּא"כ כָּאֵן שְׁיִיךְ חֲשַׁשׁ הַנ"ל שְׁאָסוּר לְבֹא עֲלֵי שְׁמָא תִּמְחָה כְּשֶׁתַּגְדִּיל וְעָבֵר לְמַפְרַע עַל לָאוּ פִּינֵן שֶׁהִיא כּוֹתִית לְמַפְרַע וְכָאֵן יֵהִי אִיסוּר דְאוֹרְיִיתָא לְמַפְרַע גַּם רַב מוֹדָה כַּנ"ל. אֲף נִרְאֶה דז"א דְהָכָא פִּינֵן דְאֵמְרִינֵן דְזִכּוּת הוּא בְּקָטָן דְלֹא טַעִים כּו' א"כ מִטַּעַם זֶה עֲצָמוּ לֹא חֲזִינְשִׁינֵן שְׁמָא תִּמְחָה פִּינֵן דְמִסְתְּמָא גִיחָא לָהּ לֹא תִּמְחָה וְדוּקָא הֵתֵם בְּנִיסַת דְלִגְבֵי אֲבִי לֹא הַנּוֹי זִכּוּת בְּלֹא דַעַתוֹ חוֹשְׁשִׁין שְׁיִמְחָה מִשְׁא"כ כָּאֵן.

וְדוּקָא לְעַנְיָן מְמוֹן פְּרִיךְ דְלֹא נוֹצִיא מְמוֹן מְסַפִּיקָא וְכִמוּ דְאִין הוֹלְכִין בְּעִמּוֹן אַחַר הַרְיֹב אֲבָל לְעַנְיָן אִיסוּר סְמִכִינֵן כַּנ"ל. וְאֲף דְהָא קו"ל גְּבִי ה"ז גִּיטָף שְׁעָה א' קוֹדֵם מוֹתֵי דְאָסוּרָה בְּתֵרוּמָה שְׁמָא יְמוֹת וְתַהֲלִי זָרָה לְמַפְרַע וְאֲף דְמִיתָה לֹא שְׁכִיחַ אַעפ"כ חֲזִינְשִׁינֵן וְכֵן כָּאֵן אֲף דְלֹא שְׁכִיחַ שְׁתִּמְחָה הִיא לְנוּ לְחוּשׁ כַּנ"ל.

וְאֶפְשָׁר דְמִיתָה שְׁכִיחַ יוֹתֵר מְכָאֵן שְׁתִּמְחָה כְּשֶׁכָּבֵר נִתְגַּיֵּירָה. אֲמַנְם נִרְאֶה דמ"מ אָסוּרָה דְהָא תוּס' שְׁם הַקְּשׁוּ הָא לִית לִי זְכִי' לְקַטְן מַה"ת רַק מְדַרְבְּנֵן וְתִרְצוּ דְסָבֵר יֵשׁ כַּח בִּינְד

תַּכְמִים לַעֲקוֹר דְּבַר מַה"ת אַף בְּקוֹם וַעֲשֵׂה ע"ש וּ"כ לְדִין דְּקִי"ל אֵין פֶּח כּו' א"כ פִּינּוּ דְזִכְלָא בְּקֶטֶן רַק מְדַרְבְּנֵן אֲסוּרָה עֲלֵי פִינּוּ דְמַה"ת נְכָרִית גְּמוּרָה הִיא עֲדִינּוּ.

וְלֹא מְהֵנִי הַגְּיָרוֹת רַק לַעֲנִין מְיָלִי דְרַבְּנֵן לְהִיּוֹת מְגַעוּ בְּיִנּוּ פֶּשֶׁר כַּמ"ש רַש"י ו"ל ע"ש אַף בְּתוֹס' סְנֵהֲדָרִין ס"ח ע"ב ד"ה קֶטֶן כ' דְּמַהֲנֵי שְׁפִיר הַגְּיָרוֹת מְדַאֲרִינְתָּא דְאַף דְלִית לִי זְכִי מַה"ת מ"מ בְּזָה אֵין הַטְּבִילָה לְזָכוֹת עֲבוּרוֹ רַק הוּא זֹכָה בְּעֲצָמוֹ בְּגוּפוֹ דְנַעֲשֵׂה גַר רַק דָּאֵם הִי חוֹב לֹא הִי לַב"ד לְהַתְמַצֵּעַ וְלַהֲכַנִּיס בְּדְבַר וְכ' שָׁם לְהִדְיָא דְאַף לְמ"ד אֵין פֶּח בְּיַד תַּכְמִים בְּקוֹם וַעֲשֵׂה מ"מ מוֹתֵר בְּבֵת יִשְׂרָאֵל.

וְהָא דְהַגְדִּילוּ יְכוּלִין לְמַחֲוֹת הָא אֲמַרְיָנּוּ פֶּשְׁגְּדָלוֹ וְלֹא מִיחוּ כו' דְּמַהֲנֵי הַמִּילָה וְטְבִילָה שְׁל קֶטְנוֹת שְׁבַגּוּפָם וְאֵין חֲסָרִים אֲלֵא קַבְלַת מְצוֹת וּמַתוּדָא שְׁגְּדָלוֹ וְלֹא מִיחוּ הֵינּוּ קַבְלָה ע"ש וְלִכְאוּרָה אֵינוּ מוּבָן הָא בְּעֵינֵי שְׁהַמִּילָה וְטְבִילָה יְהִי לְשֵׁם גְּיָרוֹת וּ"כ פִּינּוּ דְקֶטֶן לֹא בַר כְּוָנָה הוּא אִיךָ מְהֵנִי דְבִשְׁלָמָא מְטַעַם זְכִי שְׁפִיר מְהֵנִי כְּוָנָת הַגְּדוֹל שְׁב"ד מְטְבִילִין אוֹתוֹ לְשֵׁם גְּיָרוֹת וְכִינּוּ דְמַכְוֹנֵנוּ לְאֲדָם הוּי פְּטַבֵּל בְּעֲצָמוֹ בְּכְוָנָה דְבָכָל דְבַר מְהֵנִי כְּוָנָת הַשְּׁלִיחַ.

אֲבָל לַמ"ש תוֹס' דָּאֵין זְכִי לְקֶטֶן רַק דְּמַהֲנֵי מְצַד שְׁטוּבָל בְּעֲצָמוֹ וְזֹכָה בְּגוּפוֹ וְכָזָה הָא לִיפָּא כְּוָנָה וְלֹא מְהֵנִי וְעֵינֵי יְבָמוֹת מ"ה דְּאָמַר מִי לֹא טְבִילָה לְגְדוּתָהּ כו' וּפִירַש"י ו"ל דְּזָה לֹא מִיקְרִי לְשֵׁם יְהוּדִית אֲבָל בְּלֹא כְּוָנָה לֹא מְהֵנִי.

וְנִרְאָה דְאַף דְבְּעֵי כְּוָנָה אֲבָל רְצוֹן י"ל דְלֹא בְּעֵי וְהָא דְבִיבָמוֹת מ"ח מְמַעֲטִינִין בְּן אִישׁ אִי אַתָּה מְל בע"כ וְלִשְׁיטַת תוֹס' שָׁם מוּכַח מִיפ"ת דָּאֵין יְכוּלִין לְגִייר בע"כ וִי"ל דְדוֹקָא כְּשִׁמוּחָה בְּפִירוּשׁ וְאֵינוּ רוּצָה אֲבָל כָּל זְמַן וְשָׂאֵינוּ בע"כ מְמַשׁ יְכוּלִין לְגִיירוֹ אַף דְרְצוֹן שְׁל קֶטֶן לֹא מִיקְרִי רְצוֹן דְפִיתוּי קֶטְנָה אֲוֹנָס הוּא מ"מ י"ל דְלֹא מִיקְרִי בע"כ לַעֲנִין זָה פִינּוּ שְׁהוּא זְכוּת וְגַם אֵם הִי לֹו דַעַת הִי מְרוּצָה וּמְמִילָא פִינּוּ שְׁיִכוּלִין לְגִיירוֹ וְלַהֲטְבִילוֹ שׁוּב מוֹעִיל הַכְּוָנָה שְׁל הַב"ד וּ"כ וְ"צ לְשְׁלִיחוֹת כָּל דְּמַצַּד עֲצָמָם יְכוּלִין לְגִיירוֹ וּ"צ כָּל שְׁיַעֲשֵׂה בְּעֲצָמוֹ וְכִמוֹ לְרַשְׁבֵּ"א שָׁם דְּכוּפָה וּמְטְבִילוֹ לְשֵׁם עֲבָדוֹת ע"ש: גַּם הִי אֲפֹשֶׁר פִּינּוּ דְק"ל בְּגְדוֹל ע"ג אֵית לִי כְּוָנָה לְקֶטֶן פ"ב דְּגִטִּין הַפֶּל כְּשִׁרִין לְכַתּוּב הַגֵּט כו'.

וְכ' תוֹס' שָׁם דְּבַחֲלִיצָה שְׁהוּא בַב"ד מִיקְרִי גְדוֹל ע"ג פִּינּוּ שְׁהַב"ד מְלַמְדִין כו' ע"ש וּ"כ פִּינּוּ שְׁב"ד מְטְבִילִין י"ל דְשְׁפִיר אֵית לִי כְּוָנָה לְטְבוּל לְשֵׁם גְּיָרוֹת פִּינּוּ שְׁגְדוֹל ע"ג. גַּם הָא ק"ל חוֹלִין י"ג דְקֶטֶן יֵשׁ לוֹ מַעֲשֵׂה אַף בְּקַדְשִׁים דְבְּעֵי כְּוָנָה וְכֵן בְּהֵאִילָן וְרִמּוֹן וְאַגּוּז כו' פִּינּוּ דְמַחְשְׁבָתוֹ נִיכְרַת בְּוֹדָאֵי ע"ש בְּתוֹס'.

וְלִכְפֹּד מְהֵנִי הַטְּבִילָה כְּוָנָה ל. אַף ז"א בְּגִיּוּרַת קֶטְנָה פְּחוּתָהּ מַג' דָּאֵין לָהּ דַעַת כָּלָל וְלֹא שְׁיִיכִי הֵנִי טַעֲמִי רַק כְּוָנָה ל: אַף קֶשֶׁה דְתוֹס' כ' דְלִכְפֹּד הַגְּדִילוֹ יְכוּלִים לְמַחֲוֹת מְשׁוּם דְחֲסָרִים קַבְלַת מְצוֹת עַד שְׁגְדָלוֹ וְלֹא מִיחוּ דְהֵנִי קַבְלָה וּ"כ עֲדִינּוּ קֶשֶׁה נִיהוּ דְזָה שְׁפִיר דְכְּשָׁגְדָלוֹ אַח"כ הוּי גַר מְדַאֲרִינְתָּא וְאַף דְהַמִּילָה וְטְבִילָה הִי בְּקֶטְנוֹת מְהֵנִי וְהַקַּבְלַת מְצוֹת הִי בְּאַמַּת כְּשָׁגְדוֹל.

אֲבָל בְּעוֹדָה קֶטְנָה לְתוֹס' שְׁנ"ל לֹא הוּי גִיּוּרַת כָּלָל דְהָא קַבְלַת מְצוֹת מְעַכְבּ בְּדִיעֲבַד ג"כ מְפִינּוּ דְלִיפָּא קַבְלָה בְּקֶטְנוֹת לֹא הוּי גַר כָּלָל וּ"כ קֶשֶׁה מְגוּזֵל הַגֵּר קֶטֶן אִי אַתָּה צָרִיךְ לְחַזוֹר כו' דְאִיירִי בְּעוֹדוֹ קֶטֶן וּ"כ עֲדִינּוּ נְכָרִי הוּא.

אף י"ל דגם למסקנת תוס' נשאר מה שתיקצו הוא דקטן כו' דאיירי בנכרית מעונפת שנתגיירה. רק על מה שהקשו מהא דגר קטן מטבילין כו' דשרי בבת ישראל כו' וע"ז תיקצו שפיר דזוכין בעצמם ושם איירי פשהם גדולים עכשיו והי' הקבלת מצות פגדלות כיון שלא מיחו והטבילה דקטנות מהני כנ"ל: ונראה לתוס' הנ"ל דגירות קטנה אסורה בקטנותה דכל זמן שלא גדלה לא הי' קבלת מצות ועדיין נכרית הוא ואסורה וכן גר קטן אסור בבת ישראל בעודו קטן.

אף אפשר דהא דמעכב קבלת מצות הוא דוקא בגדול אבל בקטן דגם שהוא ישראל עדיין אין עליו עול מצות י"ל דלא בעי קבלה כלל מה"ת וסגי במילה וטבילה לחוד ונעשה ישראל אף שלא קיבל כיון דלא שייך ביה קבלה וכמו בנכרת הגיד שכ' תוס' [ביבמות מ"ו ע"ב ד"ה דרבין] דנעשה גר בטבילה לחוד כיון שלא אפשר ואינו מוכרח.

וקצת ראי' דהא באמת מוכח מהא דקטן אי אתה צריך לחזור כו' דמשפחת גר קטן מה"ת. והתוס' תיקצו בנכרית מעונפת שנתגיירה כו'.

ע"ש וקשיא לי דזה ניחא למ"ד עובר ירה אמו הוא אבל למ"ד לאו ירה אמו מבואר בש"ס יבמות ע"ח דהטעם דא"צ טבילה הוא משום דמהני הטבילה שטבל בעודו במעי אמו דלא הני חציצה דהיינו רבית' ע"ש.

וא"כ עדיין קשה איך נעשה גר בטבילתו הא פונת אמו לא מהני כיון דאין זכיה לקטן וא"כ לא טבל לשם גירות וע"כ כמסקנת תוס' דזוכה בעצמו מה"ת וקשה הא מ"מ לא הי' קבלת מצות וקבלת אמו לא מהני וע"כ כנ"ל דבעודו קטן לא צריך יותר כיון דלא אפשר: אף י"ל בפשיטות לע"ד דמשפחת לה כשפחה שילדו לו בן דהרב יכול לשחררו בע"כ ובעודו קטן דאינו צריך לקבל עליו עול מצות כדאמר יבמות מ"ז ע"ב והני גר קטן מה"ת כנ"ל.

ועדיין יש להסתפק בזה לשיטת תוס' אי מותרת לישראל בעודה קטנה או לא. ובנכרית מעונפת שנתגיירה נראה דלמ"ד עובר לאו ירה אמו א"כ לא מהני רק מצד טבילת עצמו ושוב כשהגדילו יכולין למחות כמו בשאר גר קטן.

משא"כ למ"ד ירה אמו אין יכולין למחות אח"כ כנ"ל. ונראה לענין פתובה דא"צ ליתן לה עד שתגדיל מחשש שמא תמחה כמ"ש הגאונים ז"ל וכמ"ש לעיל.

אף צריך עכ"פ ליתן ביד ב"ד הפתובה כמ"ש בשיטה מקובצת שם ע"ש: שוב ראיתי בהגהת אשרי פרק קמא דכתובות] כתב להדיא דמותרת גירות קטנה וגם גר קטן מותר לישא ישראלית אף בעודו קטן.

גם כתב דגירות קטנה חייב ליתן לה הפתובה בקטנותה אף קודם גדלות משום שלא תהי' קלה כו' להוציאה כרבא וקנס לא יהבינן לה עד דגדלה כו' ע"ש וסבר דגם בזה שייך שתהי' קלה כו' כיון שלא יצטרך ליתן לה עד דגדלה כנ"ל: סע"פ ד קטנה פחותה מג' שנים וי"א שנבעלה אפי' בא עלי' גדול פתובה ר' וקטן פחות מכן ט' וי"א שפא על הגדולה פתובה ר' ודוקא שלא הסיר בתוליה אבל אם הסיר בתוליה אין לה אלא מנה: (ט) ודוקא שלא הסיר כו' נראה דבסתמא שיודעין שפא עלי' קטן אמרינן שלא הסיר וכתובה פמבואר במשנה ובש"ס סתם קטן הבא כו' פתובה ר' וכן מבואר בירושלמי

קָטָן אֵין בּוּ פֶּחַ לִיגַע בְּסַמְּנִין וְע"כ הַתּוֹס' [פְּתוּבוֹת י"א ע"ב ד"ה וְשִׁמוּאֵל] צָרִיכִין לְפָרֵשׁ
עכ"פ בְּסֵתֶם אֲמָרִינֵן דָּאִין בּוּ פֶּחַ כּו'.

וְכֹן נִרְאֶה דִּישׁ עָלְיוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים אַח"כ וְאָף שְׁלֵא נִמְצָא בְּתוּלִים מ"מ לֹא תְּלִינֵן דְּמִסְתַּמָּא
הַשִּׁיר. וְעֵינֵן בְּרַמְב"ם ז"ל דְּכָלְלָא כְּיִיל כָּל שְׁפָתוֹנְבִתָּה ר' יֵשׁ לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים ע"ש.

וְדוֹקָא בְּיָדוּעַ שְׁהַשִּׁיר בְּזָה פְּתָבוּ תוֹס' דָּאִין לָהּ אֶלָּא ק' דְּלֹא גְרִיעָא מִמוּכַת עֵץ. וְלַעֲנִין
טַעֲנַת בְּתוּלִים יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק קֶצֶת: (י) אֵין לָהּ אֶלָּא ק'.

כ' הַב"ש דְּאָפִי לֹא הִפִּיר בָּהּ וְאָף דְּאָמַר בְּש"ס דְּלִכְּהָ לֹא דְּמִי מ"ע לְבַעוּלָה מְשׁוּם דְּלֹא
אִיתְּעַבַּד בָּהּ מַעֲשֵׂה בִּידֵי אָדָם וְכָאן אִיתְּעַבַּד כּו' מ"מ בְּמִסְקָנָא לֹא תִּלִּי רַק בְּקַפִּידָא
וּבְבִיאַת קָטָן אֵין קַפִּידָא ע"ש.

וְלִכְאוּרָה דְּבְרִי נִגְדַּד הַש"ס דְּמִבְּנֹאָר דְּקָטָן פְּחוֹת מִבְּנֵן ט' לֹא מִיְקָרִי כָּלֵל אִיתְּעַבַּד בָּהּ מַעֲשֵׂה
בִּידֵי אָדָם כְּמוֹ שְׁאָר מ"ע דְּהָא אָמַר לְרַב דְּעֵשְׂאָה מ"ע וּפְרִיָּה מִמְתְּנִי וּמְשַׁנֵּי דְּגַם הִבָּא עַל
הַגְּדוּלָה פְּלִיגֵי ר"מ וְרַבְּנֵן כּו' ע"ש וַא"כ קִשָּׁה הָא אָמַר הַטַּעַם דְּלִר"מ מְנוּכַת עֵץ פְּתוּבִתָּה
ר' הוּא מְשׁוּם דְּלֹא אִיתְּעַבִּיד בָּהּ מַעֲשֵׂה בִּידֵי אָדָם וַא"כ לְמָהּ בְּקָטָן הִבָּא עַל הַגְּדוּלָה סְבַר
ר"מ דִּישׁ לָהּ ר' הָא כִּינֵן שְׁעֵשְׂאָה מ"ע וְאִיתְּעַבִּיד בִּידֵי אָדָם הוּי כְּבַעוּלָה דְּבָזָה לֹא שִׁינֵי
[בִּי] קַפִּידָא דְּהִפִּיר בָּהּ.

וּמוּכַח ע"כ דְּכִינֵן שְׁהוּא פְּחוֹת מִבְּנֵן ט' לֹא מִתְקָרִי אִיתְּעַבִּיד בִּידֵי אָדָם כִּינֵן שְׁאִין בִּיאָתוּ
בִּיאָה כּו' ל. אוּלָם דְּבְרִי נְכוּנִים דְּלַתּוֹס' אִינְרִי בְּלֹא הַשִּׁיר בְּתוּלִים א"כ נִיהוּ דְּרַב סְבַר
עֵשְׂאָה מְנוּכַת עֵץ אֲבָל מ"מ לֹא שִׁינֵי לְדַמּוֹת לְבַעוּלָה שְׁיִהֵי נִק' אִיתְּעַבַּד מַעֲשֵׂה כּו' דְּהָא
עֵדִינֵן בְּתוּלָה הוּא רַק שְׁדִינָה כְּמוּכַת עֵץ.

וְהָא דְּאָמַר נְדַמִּי לְבַעוּלָה הוּא עַל מ"ע מְמַשׁ שְׁאֲבָדָה בְּתוּלִים. אֲבָל הַב"ש קָאִי אַהַשִּׁיר
בְּתוּלִים בְּזָה הִי שְׁפִיר אֲפֻשָׁר לֹאמַר דְּמִיְקָרִי אִיתְּעַבַּד בָּהּ מַעֲשֵׂה בִּידֵי אָדָם וְנִדְּמִי לְבַעוּלָה
בְּלֹא הִפִּיר בָּהּ.

וְע"ז כ' הַטַּעַם דְּתִלְיָ בְּקַפִּידָא וּבְקָטָן אֵין קַפִּידָא. אֲמַנְם כְּפִי מַה דְּפִשְׁטָא דְּש"ס פְּלִיגֵי רַב
וְשִׁמוּאֵל בְּסֵתֶמָּא רַב סְבַר עֵשְׂאָה מְנוּכַת עֵץ הִינְנוּ דְּסְבַר מְסִתְמָא הַשִּׁיר בְּתוּלִים דַּא"ל"ה
לְמָה תִּיאָסֵר לְכַהֵן גְּדוּלָה הָא לֹא אִימְעַט מִבְּתוּלִי כִינֵן שְׁפָל בְּתוּלִי קִינִינֵן.

וְע"כ כּו' לְדְּסְבַר דְּהַשִּׁיר כּו' וַא"כ שׁוּב קִשָּׁה לְרַב לְמָה יֵשׁ לָהּ ר' לִר"מ וְע"כ דְּלֹא מִיְקָרִי
אִיתְּעַבַּד בָּהּ מַעֲשֵׂה בִּי"א בְּקָטָן כּו' ל. וְיֵשׁ לְדַחּוֹת: וְנִרְאֶה בְּנִבְעָלָה לְבַהֲמָה דְּדִינָה כְּמוּכַת
עֵץ דִּישׁ לָהּ מְנָה וְאָפִי לֹא הִפִּיר בָּהּ כְּדָאמַר בְּש"ס יְבָמוֹת נ"ט ע"ב דְּכִשְׁרָה לְכַה"ג דְּלֹא
מִיְקָרִי בְּעוּלָה וּפִי רַש"י ז"ל דְּאִינָה רַק מ"ע בְּעֵלְמָא ע"ש וּמִמִּילָא גַם לְעֵנִין קַפִּידָא לֹא
שִׁינֵי כִינֵן שְׁאִינוּ בִּיאָה וְהוּי כְּקָטָן פְּחוֹת מִבְּנֵן ט' וְאָף שְׁעֵשְׂתָה אִיסוּר מַה בְּכָה הוּי כְּשְׁאָר
עֲבִירָה שְׁאִינוּ מְקַח טַעוֹת כּו' ל: (יא) אֶלָּא מְנָה.

יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּגְדוּלָה שְׁבָא עֲלֵי בְּהַעֲרָאָה אוּ שְׁלֵא כְּדַרְכָּהּ וְלֹא הִסִּיר בְּתוּלִין אִי מִיְקָרִי
בְּעוּלָה וּכְתוּבִתָּה ק' וּבְלֹא הִפִּיר בָּהּ אַח"כ אֵין לָהּ כְּלוּם אוּ כִינֵן דְּבְתוּלָה הִיא יֵשׁ לָהּ ר'.
וְלִכְאוּרָה נְפֻשָׁט מְכָאן כִּינֵן דְּאִינְרִי קָטָן כּו' בְּלֹא הִסִּיר בְּתוּלִי וּמוּכַח דְּדוֹקָא קָטָן שְׁאִין

ביאתו ביאה יש לה ר' בלא הסיר אבל גדול דהוי ביאה הוי כבעולה אף שלא הסיר בתוליה.

אף למ"ש לעיל אין ראי' די"ל דאיירי בסתם ובקטן פנ"ל אמרינו מסתמא לא הסיר משא"כ בגדול שפא עלי' מסתמא הסיר אבל בידוע שלא השיר י"ל דעדיין בתולה היא. והנה תוס' פתובות ל"ט ע"ב ד"ה טעמא כ' דבבא עלי' שלא פדרפה בתולה גמורה היא ויש לה פתובה מדאורייתא אח"כ דהא יש לה קנס.

אף אין ראיה משם אדרבה קצת מוכח להיפוך דניהו דתוס' הקשו פן ונשארו בתימה אבל מ"מ מוכח מש"ס דאמר סתמא טעמא מאי תקינו רבנו דאפי' שלא פדרפה הוי בעולה ובתובה מדרבנן.

וכן ר"י ב"י דסבר יש לה פתובה מנה מוכח דדינה כבעולה. אולם גם לזה אין הוכחה די"ל דתוס' לא הקשו רק אמאי דנקיט סתמא אבל גוף הדין פשיט להו דכתובהה ר' ובאמת ע"כ איירי דוקא בבא עלי' פדרפה או כמו שתירצו הראשונים ז"ל שם תירוצ' נכון דמה"ל לכ"ע יצא פסך קנסה בכתובהה דהא נותן לה מנהר הבתולות.

רק הא תיקנו חכמים שלא יתן לה מעות הפתובה רק שיהי' חוב עליו כדי שלא יאמר טלי פתובה וצאי וכו' פליגי שפיר דזה רק שלא תהא קלה כו' ע"ש בפשיטה מקונצת. וא"כ אין ראיה מש"ס.

אמנם י"ל אף דפשיטא לתוס' דדינה כבתולה מ"מ היינו דוקא לטעמייהו דכתובה בתולה מן התורה וינפינו מקמנהר הבתולות א"כ דמי ממש לקנס וכיון דשלא פדרפה משלם אח"כ קנס כבתולה ושייך גבה מנהר הבתולות עדיין ממילא גבי פתובה יש לה ר' מה"ל.

אבל לדעת רוב הפוסקים דגם פתובה בתולה דרבנן ממילא י"ל דלא תלי' פלל בקנס וכיון דאיירי שפא פדרפה והעראה כביאה שוב הוי בעולה ולא תיקנו לה חכמים רק ק' וכמו בתולה מן הנשואין דאמר בירושלמי אף שיש לה קנס מ"מ פתובהה ק' דבטל חזינא: והנה נראה ראי' מדאמר קדושין י' תחלת ביאה קונה או סוף ביאה קונה ודחיק לאשכוחי נ"מ בפשיטה ידה וקבלה קדושין כו' ע"ש.

ולהנ"ל יש נ"מ בפשיטות לענין פתובה דאי סוף ביאה קונה א"כ היא בשעת קדושין כבר בעולה מעצמו ואין לה אלא מנה פינון שפכר הערה בה דאף בעולת עצמו פתובהה ק' פמבואר בש"ס פתובות ל"ט ע"ב ד"ה ר"י ב"י באונס כו'.

ואי תחלת ביאה קונה יש לה ומאיתם. וגם למסקנא קשה דקי"ל דדעתו על גמר ביאהווא"כ במקדש כביאה לא יהי' לה רק ק' כבעולה.

ומוכח דבהעראה לחוד לא נעשית בעילה עדיין ולכך אי סוף ביאה קונה פתובהה מאיתם דבשעת קדושין הוא דנעשית בעולה. אף ז"א דא"כ למ"ש תוס' יבמות דבהעראה משיר בתולים ג"כ א"כ אף אי נימא פנ"ל קשה דבשעת קדושין כבר השיר בתולין.

וע"כ צ"ל כמ"ש תוס' יבמות נ"ט ע"ב לענין קנס שהקשו פנ"ל ותירצו דכיון שפביאה זו נעשית בעולה אע"ג דלא מתחיל חיוב קנס עד אח"כ מ"מ נקראת בתולה ולהכי חייב רחמנא וכן לענין פתובה אמרי' ג"כ פנ"ל פינון שפביאה זו נעשית בעולה דינה כבתולה.

ואף שאינו מוכרח דהתם משום דלא אפשר פינו דחזינו דחזיבה התורה קנס ע"כ בהכי חזיבי משא"כ בכתובה דאולי באמת פשטמדש סתם בביאה ואינו מפרש שיקנה בתחילת ביאה אין לה רק ק' פבעולה.

מ"מ י"ל פינון שהוא מדרבנן ומתחילתו בתולה רק שנעשית ע"י ביאה זו בעולה תיקנו לה מאתים. ואין מנה ראי' להיכא שפבר נבעלה בהעראה או שלא פדרפה שיהי' לה מאתים אח"כ: שוב נראה לע"ד מבואר מהירושלמי במתני' קטן הפא כו' דפריה הא אין בתולי' חוזרין אמר ר' אבין תפטר שפא עלי' שלא פדרפה אמר ר"י ב"א אפי' תימא פדרפה קטן ביאתו ביאה אבל אין בו פח ליגע בפסגין כו'.

וא"כ לר' אבין דסבר דאיגרי בפשלא פדרפה מוכח דאלו פא עלי' גדול שלא פדרפה היתה בעולה ולא הי' פתובה אלא ק' ואף דריב"א פליג מ"מ לא פליג רק דאפי' פדרפה לא נעשית מנפת עין בקטן דאינו משיר בתולים אבל בזה לא מצאנו חילוק בגדול שלא תיעשה בעולה שלא פדרפה וכינון דר' אבין סבר בהדיא פו הכי נקטינו דאין לה אלא ק' בהפיר פה וממילא פלא הפיר פה אין לה פלום דהוי קפינדא פנ"ל: סעיה ה מנפת עין פתובה מנה ואפי' לא הפיר פה וכנסה ע"מ שהיא בתולה שלימה אבל פנסה פחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה אפי' מנה: אבל פנסה כו' משמע דוקא לענין פתובה הוי מקח טעות אבל גט בעי'.

ונראה די"ל ב' טעמים או משום חזקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין אף אם היא בעולה וכמו בקדשה על תנאי כו' ולענין פתובה בתנאי קאי וא"כ י"ל דבלא בעל רק קידש ואח"כ פאו עדים שהיא בעולה מקודם הקדושין אף גט לא בעי פדמשמע פשטא דש"ס מקח טעות לגמרי משמע ע"ש דהוי קדושי טעות.

ואף דהא פכל המומין קי"ל בקדשה סתם דבעי גט מ"מ יש לומר דזה מום גדול ואף פסתמא הוי פאלו התנה דנדאי מקפיד וכמ"ש תוס' ריש יבמות גפי איילונית דלא דמי לשאר מום וא"צ גט.

ואף שתוס' כ' שם דלא שייך ג"כ חזקה דאין אדם כו' מ"מ לענין זה לא דמי דדוקא איילונית דלא שכיח פלל לא מסיק אדעתה' כמ"ש שם. אבל בעולה שכיח טפי מאיילונית אבל בקדושין לחוד י"ל שפיר דא"צ גט: וגם פכנסה לחופה ולא בעיל י"ל דלא שייך אחולי אחיל כמ"ש תוס' שם ע"ש ואינו מוכרח.

ולפוסקים פאיילונית דבעי גט ע"ש בנ"י ושאר פוסקים ממילא ראה דגם מום דבעולה נדאי לא גרע וצריכה גט גם בקדושין לח. ולתוס' ושאר פוסקים י"ל דלא בעי גט בקדושין לחוד וכן משמע לקמן ס' ס"ח ב"ש ס"ק כ"ד דצריף לקדשה מחדש ע"ש שהוכיח מדברי תוספות שפסיד סעודתו כו'.

ולחנ"ל אף פבעל לא הוי נדאי קדושין רק ספק פמבואר לעיל בש"ע סי' ל"ח ס' ל"ה בקדשה על תנאי. ואף דלכאורה למ"ש ב"ש שם ס"ק נ"ט דהיכא דידע בשעת ביאה סבר שלא נתקנים התנאי הוי נדאי קדושין וא"כ גם פאן יודע בשעת ביאה שפתחה פתוח והיא בעולה ונימא דנדאי בועל לשם קדושין פינון שלא נתקנים התנאי: אף ז"א דדוקא התם שיודע קודם הביאה דלא הוי קדושין ואעפ"כ בעל שייך החזקה בנדאי.

משא"כ פאן דקונדום הביאה לא ידע ואף דבשעת ביאה נודע לו מה הוי למיעבד ולא שיניד
התזקה פנ"ל. שיהי' נדאי רק ספק דהי' לו לחוש ששא לא נתקיים פנ"ל.

ומחמת דמים זה אינו יודע רק בסוף ביאה כמ"ש הרמב"ם ו"ל: שוב ראיתי בס' הפלאה
כ' בפשיטות פנ"ל דצריכה גט מטעם תזקה אין אדם כו' וכ' דאם נוד בנדאי שאסורה לו
פגון באשת פהו ונבעלה לפסול לא שיניד תזקה הנ"ל פיון דנדאי יש איסור וכמ"ש ב"ש
ס' קמ"ט ע"ש: והנה הב"ש שם כ' לענין מחזיר גרושתו דקי"ל בעל ולא קידש אינו
לוקה א"כ נדאי דברי' נכונים דאיף נימא שפונתו לקדש בביאה זו ויעבור על איסור לאו
פדי שלא יהי' ביאת זנות הא אדרבה טוב לו שלא יכנין לקדושין ויעשה איסור קטן
ולרוב הפוסקים אינו רק דרבנן פנ"ל.

אבל בנבעלה לפסול דגם בעל ולא קידש לוקה ואין תופסת איסור ע"י הקדושין שפיר
אמרין דאף שעושה איסור מ"מ אינו רוצה שיהי' ביאת זנות ג"כ ומכנין לקדושין: ודבר
זה לכאורה מבואר ברשב"א הובא ב"י ס"ס י"ד ונ"ל וכאן צריכה גט מספק פיון שיידע
שיש עדים שנתקדשה כבר לראובן כו' גמר ובעל אח"כ לשם קדושין כו' ואע"פ שנדאי
אסורה עליו מונטמאה ונטמאה מ"מ קדושין תופסין בה מה"ת וצריכה גט כו' ע"ש
ומבואר דאף שעובר על איסור דאורייתא בביאה זו מ"מ אמרינן תזקה הנ"ל שאינו
עושה ביאת זנות כו' פיון שבידו לתמן איסור זה למה לא יתמן ואף שבש"ע בהג"ה כ'
דמי שחשוד לזנות לא שיניד גבי' תזקה דאין אדם כו' מ"מ נראה דוקא פיון שחשוד על
איסור זה עצמו.

אבל בשאר איסור הא קי"ל מומר לדבר א' לא הוי מומר לכל התורה ואף שעושה איסור
זה מ"מ לא יעשה ביאת זנות. ואף דקי"ל י"ד ס' קי"ט ס"ו דחשוד על איסור חמור חשוד
על קל.

מ"מ פיון דחשוד רק לתיאבון א"כ אף שעובר האיסור האחר שאין בידו לתקנו מ"מ
אינו חשוד לעבור על ביאת זנות שבידו לתקנו ולכנון לשם קדושין וכמו מומר לאכול
גבילות דבודק ספין ונותן לו פיון שבידו לשחוט יפה פיון שאינו מומר להכעיס וכן בהנ"ל
שיניד התזקה כו' ובחשוד לזנות י"ל הטעם דהא תמיד בידו לכנון לשם קדושין ואינו
חושש ושוב ליכא התזקה משא"כ בהנ"ל.

ואף שהר"ן ו"ל פ' המדיר הקשה על תזקה הנ"ל הא מ"מ הוי ביאת זנות מטעם פתובה
ע"ש. היינו שהוא איסור זה עצמו ואין תועלת במה שיכנין לקדושין פיון דמ"מ הוי ביאת
זנות פנ"ל משא"כ באיסור אחר: גם נראה לע"ד מבואר בש"ס תמורה כ"ט ע"א דבעי
הי' לפניו ב' בהמות של הקדש כו' דאמר בעי' שני' דנימא פיון דנדאי עשה איסור בבהמה
א' שוב לא איכפת ליה ועבר גם בשני' ואמר אח"כ אם תמצא לומר פיון דאיכא היתירא
לא שביק ועביד איסורא ומבואר דאף שנדאי (אינו) עושה איסור במעשה זו עצמה
מ"מ במה שבידו שלא יהי' איסור אינו עושה והיינו ממש כדברי רשב"א הנ"ל.

ואף דהיכא דאיתחזיק גברא באיסורי נשאר בש"ס בתיקו מ"מ היינו דוקא התי' באזלינן
בתי' רובא ע"ש. ועוד דדוקא באיסור זה עצמו ודומה לדין הרמ"א בחשוד לזנות.

אָבֵל לֹא בְּאִסּוּר אַחֵר כִּנּוּי: וְנִצָּא לְנוּ מִזֶּה דָּאָף שְׂיִישׁ אִיסּוּר בְּבִיאָתוֹ מ"מ שְׂיִיף תְּזַקֵּה הַנָּ"ל דְּאִין אָדָם עוֹשֶׂה בִּיאַת זְנוּת כִּנּוּי וְהִינּוּ דְסִתְמוּ בְּש"ס וּפּוֹסְקִים בְּמִקְדָּשׁ בְּמִלּוּה אִו פְּחוּת מִשְׁנֵה פְּרוּטָה וּבֵעַל אִו קָטָן כּו' דְּאָמְרִינּוּ תְּזַקֵּה הַנָּ"ל וְלֹא חִילְקוּ דָּאָם הִיא נִדָּה וּבֵעֵלָה לֹא יְהִי שְׂיִיף תְּזַקֵּה הַנָּ"ל וְע"כ דְּגַם בְּזֶה שְׂיִיף כִּנּוּי: אָמְנָם כֹּל זֶה בְּמָה שְׂאִין תּוֹסֶפֶת אִיסּוּר בְּמָה שְׂיִבְעוּל לְשֵׁם קְדוּשִׁין מְבֵלָא קְדוּשִׁין כְּמוֹ אִיסּוּר נִדָּה וְכֵה"ג.

אָבֵל בְּמִתְזִיר גְּרוּשְׁתּוֹ דְּבֵלָא קִידָשׁ אִינוּ לֹקֵה שְׂיִיף שְׂפִיר סְבֵרַת הַב"ש סִי קמ"ט דְּלֹא שְׂיִיף הַתְּזַקָּה. וְא"כ גַּם בְּאִשְׁתׁ כַּהֵן שְׂנִבְעֵלָה לְפִסּוּל י"ל לֹא מְבַעֲיָא לְדַעַת הַרְמַב"ם וְז"ל פֶּרֶק י"ז מֵהַלְכוּת אִיסּוּר בִּיאָה דְּגַם בְּחִלְלָה בְּעַל וְלֹא קִידָשׁ אִינוּ לֹקֵה רַק בְּקִידָשׁ.

א"כ הוּא מְמַשׁ כְּמוֹ מִתְזִיר גְּרוּשְׁתּוֹ כְּדִין הַב"ש הַנָּ"ל וְלֹא שְׂיִיף הַתְּזַקָּה דְּהָא אִם יְבַעוּל בְּזְנוּת לֹא יַעֲבֹר. רַק אֶפְיִלוּ לְדַעַת הַרְאָב"ד ז"ל שֶׁם דְּבֵלָא קִידָשׁ גַּם כֵּן לֹקֵה מ"מ הָא בְּקִידָשׁ קי"ל דְּלֹקֵה שְׂתִימִם מִשּׁוּם לֹא יִקַּח וְלֹא יִחַלֵּל כְּמִבְנֵאָר בְּש"ס קְדוּשִׁין פֶּרֶק עֶשְׂרִי יוֹחֲסִין.

וְא"כ ע"י שְׂיִיבְעוּל לְקְדוּשִׁין יַעֲשֶׂה עוֹד אִיסּוּר לְאוּ וְג"כ י"ל דְּלֹא שְׂיִיף תְּזַקֵּה הַנָּ"ל דְּיַעֲבֹר עַל לֹא יִקַּח: אָף י"ל כֹּל זֶה בְּנוֹדַע לֹו בְּשַׁעַת בִּיאָה שְׂהִיא אִיסּוּר כִּנּוּי.

אָבֵל כְּדִין הַנָּ"ל שְׂנִבְעֵלָה אִם שְׂנִבְעֵלָה לְפִסּוּל א"כ י"ל כִּינּוּ דְּבִשְׁעַת בִּיאָה גּוֹמֵר בְּדַעַתּוֹ דָּאָף שְׂהִיא בְּעוּלָה תְּהִי מְקוּדָשׁתׁ לֹו א"כ מְקַדְּשָׁה סִתְּמָה וְזֶה לֹא מְסִיק אֲדַעַתִּיהָ שְׂמָא אִסּוּרָה לֹו וּבִעוּל סִתְּמָה לְקְדוּשִׁין וְשׁוּב הָוִי כְּשִׂאָר חֲזִיבִי לְאוּיִן שְׂלֵא הַפִּיר בְּהֵם דְּמְקוּדָשׁתׁ.

וְאִינוּ מְוַכְרֵחַ. וְהִיא דְּרוּב פְּסוּלִין אֶצְלָה י"ל דְּלֹא שְׂיִיף תְּזַקֵּה הַנָּ"ל דְּאִינוּ רוּצָה כֹּל לְבַעוּל לְשֵׁם קְדוּשִׁין אָף שְׂהִיא בְּעוּלָה דְּהָא כְּשִׂהִיא בְּעוּלָה בְּסִתְּמָה אִסּוּרָה לֹו וְכִשְׂלֵא יְכוּנִין לְקְדוּשִׁין אִינוּ עוֹבֵר כִּנּוּי.

וְאָף אִי מְכוּוֹן לְקְדוּשִׁין אִינוּ מְכוּוֹן רַק עַל תְּנָאִי אִם נִבְעֵלָה לְכֶשֶׁר שְׂלֵא יְהִי אִיסּוּר כִּנּוּי לְרַק בְּרוּב כְּשִׂרִים וְנוֹדַע אִם שְׂנִבְעֵלָה לְפִסּוּל בְּזֶה יִישׁ לְהַסְתַּפֵּק כִּנּוּי: אָמְנָם נִרְאָה לְע"ד דְּלֹא שְׂיִיף כֹּל בְּכִנּוּסָה בְּחִזְקַת בְּתוּלָה כּו' תְּזַקֵּה הַנָּ"ל דְּאִין אָדָם עוֹשֶׂה כּו' דְּכַמ"ש תּוֹס' רִישׁ יְבָמוֹת דְּבִאִיְלוּנִית לֹא אָמְרִינּוּ תְּזַקֵּה הַנָּ"ל דְּלֹא מְסִיק אֲדַעַתִּיהָ חֲשֵׁשׁ זֶה שְׂמָא תְּהִי אִיְלוּנִית שְׂיִבְעוּל לְקְדוּשִׁין.

וְכֵן בְּתַשׁוּבַת הַרְא"שׁ הוּבָא בְּטוֹר אַה"ע סוּף סִי קמ"א כְּתִב וּמָה שְׂנִתְיַחַד אַחֵר כְּף וְדָא לֹא בְּעַל לְשֵׁם קְדוּשִׁין כִּי הִי סְבוּר שְׂהִי הַגֵּט בְּטַל וּבְעַל אֲדַעַתִּיהָ דְּקְדוּשִׁין הַרְאִשׁוּנִים הִילְכָף מוֹתֵרַת לְעֵלְמָא ע"ש.

וְלֹא אָמְרִי דְּמ"מ בּוֹעַל לְקְדוּשִׁין שְׂמָא לֹא הוֹעִיל הַבְּיָטוּל וְע"כ כִּינּוּ שְׂהִיא אֶצְלוּ בְּחִזְקַת שִׂא"צ קְדוּשִׁין אַחֲרִים לֹא מְסִיק אֲדַעַתִּיהָ לְבַעוּל לְקְדוּשִׁין מִשּׁוּם מְלִתָּא דְּלֹא שְׂכִיחָא. וְדוּקָא בְּנִדְרִים וּמוּמִין דְּמְסִיק אֲדַעַתִּיהָ.

וְא"כ גַּם בְּכִנּוּסָה בְּחִזְקַת בְּתוּלָה א"כ הִיא אֶצְלוּ בְּחִזְקַת מְקוּדָשׁתׁ וְלֹא שְׂיִיף שְׂבִעוּל לְשֵׁם קְדוּשִׁין דְּהָא רֹוב נְשִׁים בְּתוּלוֹת וְלֹא שְׂכִיחַ כְּמוֹ שְׂכִיחַוּ הַפּוֹסְקִים ז"ל דְּהָא לֹא חֲזִיבִינּוּ בְּשׁוּם דְּבָר שְׂמָא בְּעוּלָה הִיא הִיא הִיא דְּלֹא אִיְתַרַע הַתְּזַקָּה דְּהָא מְחִיבִין קִנּוּס.

ונערה מאורסה מיקטלה ולא אמרינו שמא בעולה הוא מכבד והי' מקח טעות. דבשלמא לעגנו סמפון אף דחוששין בארוסה לעגנו תרומה י"ל שבודקין אותה לעגנו מיתה ואין בה מום המבטל הקדושין אבל לעגנו בעולה נחוש ודוחק לומר משום שקיבלה התראה.

דבאשה חבירה היכא משפחת לה. וע"כ דכל זמן שלא נתברר לא חיישינן כלל שמא בעולה היא וממילא לא מסיק אדעתה' ולא שייך חזקה הנ"ל: אף י"ל באותן שפתיחה סתום וא"כ כיון שיודע בשעת ביאה שבעולה היא שפיר בועל לשם קדושין דלא שייך לא מסיק אדעתה' דהא יודע שפתיחה פתוח פנ"ל.

וא"ל דהוי מקדש בלא עדים כיון שלא ידעו העדים שהיא בעולה. דבשלמא בשאר תנאי א"כ יודעים העדים בשעת ביאה שבוועל סתם לשם קדושין מחשש שמא לא נתקיים.

אבל בזה דבסתם לא מסיק אדעתה' רק משום שרואה בשעת ביאה שפתיחה פתוח בועל לקדושין וזה אין העדים יודעים אז. דאם באמת בעולה היא בועל לקדושין דהוא יודע פנ"ל.

וממילא כיון שנתברר אח"כ שהיתה בעולה שפיר יש עדי קדושין. ונחצי דבר לא הוי כמ"ש תוס' גיטין פרק התקבל.

אבל באותן שפתיחה פתוח כמו בוגרת וכה"ג לא שייך החזקה פנ"ל: אמנם נראה לענ"ד העיקר דצריכה גט אף בקדושין לחוד בכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ולא מטעם חזקה הנ"ל.

רק דהא דנמצאת בעולה אינו כלל מום גדול יותר משאר מומין ונדרים וכמו דקי"ל בקדשה סתם ונמצא עליה מומין ונדרים צריכה גט ולא כתובה כמבואר בש"ס ורמב"ם וש"ע סי' ל"ט סעיף ה' מטעם ספיקא כיון שדריך בני אדם להקפיד על זה ע"ש.

וכן מה שנמצאת בעולה היא ג"כ מום שדריך להקפיד ולכוף אין לה כתובה אבל גט בעי כיון שקדשה סתם ואף לא פנס ובעל צריכה גט מספק: ואין להקשות דאם כן במשאר סתמי נאנסתי למה לר"י אינה נאמנת הא הוי ספק ספיקא שמא תחתיו נאנסה ואם תמצא לומר אין תחתיו שמא לא הוי קפידא כיון דגם לעגנו כתובה הוי ספק באין תחתיו וכקדושת תוס' י' ע"ב ד"ה אי למיתב.

ונהי דלעגנו זה י"ל דאינו שקול דאף אי תחתיו שמא ברצון וכמו שכתבו תוס' מ"מ בחרשת ושוטה וקטנה דאי תחתיו הוי באונס ואיכא ספק ספיקא זה אינו דדוקא בברי ושמא כתבו תוס' דמהני ספק ספיקא להוציא ממון מה שאין כן בברי ולעגנו זה שמקפיד טוען ברי וכנ"ל.

והא דמשמע מתוס' דצריך לקדשה מחדש היינו דהא אומר שמקפיד וגם לעגנו זה שוי אנפשיה חתיכה דאיסורא לדור בלא קדושין פנ"ל. ומינושב דלא כתב הפוסקים כלל הדין דכנסה בחזקת בתולה כו' לעגנו קדושין רק לעגנו כתובה.

אמנם זה נראה דאי קבלה קדושין מאחר צריכה גט גם מב' דלא הוי רק ספק קדושין פנ"ל. אם לא כשאין הראשון מקפיד וכמבואר בש"ע סי' ל"ט גבי שאר מומין ע"ש.

ואעפ"כ נראה דאין זה נכלל בלשון מומין שאם קידש ע"מ שלא יהי' בה מום והיא בעולה לא תצטרף גט רק דמ"מ צריכה גט אלא לענגן קפידא דינו כמומין. רק דנקא במקדש בפירוש ע"מ שהיא בתולה אז הוא פשאר תנאי פנ"ל.

וראיתי ב"י. סוף סימן קמ"ט הביא דכיון שלאיסור נדה התיר עצמו איך יחוש על ביאת זנות ע"ש דמשמע דלא שייך חזקה דאין אדם כו' היכא שיש איסור.

ולע"ד אינו מוכרח ונראה כמ"ש וי"ל דלא פתב רק לסניף עינין שם: שוב מצאתי במשנה למלך פ"י מה' גיטין פתב בשם הרדב"ז ג"כ בנדה דלא אמרינן חזקה הנ"ל והביא מהא דתמורה שכתבתי לעיל ודחה ע"ש ועדיין [צ"ע] לענין דעת: (יג) אין לה אפילו מנה.

וכתב הד"מ דכ"ש דאין להתוספת פיון שהוא מקח טעות והח"מ דחה די"ל דדמי לאלמנה לכהן גדול ואיילונית בלא הכיר בה דמנה ומאמנים אין להן ותוספת יש להן. ובאמת מדברי הרמב"ם ז"ל וטור וש"ע סי' ס"ח ס"ו ז' מבואר דמפסקת הת"כ.

והח"מ פתב שם ס"ק י"ג הטעם דלא פתב לה אלא ע"מ לקונסה ואפילו פתב מאה מנה אין לה מן האירוסין כראב"ע וא"כ פאן שהיא בעולה ואין לה חופה אין לה תוספת ע"ש. ותמוה דהא בעצמו פסק לעיל [סי' ס"ד ס"ק ו'] דגם אלמנה אית לה חופה דיחוד עכ"פ.

ועוד דהא אלמנה דאית לה תוספת ע"כ ע"י הביאה שנעשית נשואה וא"כ מה חילוק. ונראה פוננתו דבשלמא בחייבי לאוין ואיילונות דלענגן החופה אין חילוק ובהפיר בהם אית להו חופה פשאר בתולות.

וא"כ אף בלא הכיר פיון דאמרינן דלא מיקרי טעות לענגן החופה אית לה תוספת ממילא פיון שזה הוא בעד החופה והביאה ובזה אינו טעות פיון ששונה לכתולה. משא"כ בעולה פיון דיש חילוק בגוף החופה אף בהפיר בה דלא מהני בה חופת הינימא וכהאי גוונא פמבואר לעיל א"כ אף שיש לה ג"כ חופה דיחוד או ביאה מ"מ שוב הטעות על חיוב התוספת גם כן דלא נתחייב רק על חובת חופה דבתולה שהיא חופה אחרת ואיך נתחייב על חופה דאלמנה שהיא לא נתחייב כלל על מעשה זו.

ודמי קצת לעודר בנכסי הגר וסבור שהן שלו דלא קנה וגם בזה בשעת ביאה סבור דכבר היא נשואה ע"י הינימא וכהאי גוונא פיון שהי' סבור שהיא בתולה ולא נתפנון כלל לשם נשואין בביאתו: אמנם עיקר הטעם הוא כמו שכתב הר"ן ז"ל פ"ק אלמנה דדוקא איילונית שלא ידעה ג"כ לא שייך דסמיה עליה ומדלא התנה וכתב לה סתם נתחייב אף שהיא איילונית וכהאי גוונא וכן בחייבי לאוין אינו מוטל עליו ע"ש.

אבל כמומין ונדרים שלא ידע והיא יודעת סמיה עלי' וכתב לה סתם אבל לא נתחייב פשיה' מומין ע"ש. ובעולה ממש דמי למומין הנ"ל ואין לה תוספת.

ובזה נראה לי מדוקדק לשון המשנה הנשוא ר"י אומר ה"ז בחזקת עד שלא תתארס והטעתו כו' וכן כמומין תני לשון זה ולא אמר וטעה. ולמ"ש א"ש דכוננתו דאף תוספת אין לה והוא משום שהטעתו שידעה ולח אמרה וסמיה עלי' פדברי הר"ן ז"ל הנ"ל דאי משום טעותו לחוד הי' לה תוספת כמו איילונית בלא הפיר בה פנ"ל.

ואף שְׁהַרְמַב"ם ו"ל פָּרַק כ"ד מְהִלְכוֹת אִישׁוֹת פָּתַב אָבֵל תּוֹסֶפֶת כּו' הָרִי עֵמֶדָה בְּתַנְאֵי שְׁלָה וְהַקְנִית לוֹ הַנְּאֻתָה כּו' אָבֵל הַתּוֹרָה אָסְרוּ כּו' ע"ש. וא"כ לְכַאוּרָה גַם בְּהִיָּף שִׁינָף טַעַם הַנְּ"ל.

אִף זֶה אֵינוֹ דְקָאֵי שְׁם רַק אַחֲזִיבֵי לְאוּיִן כּו' אָבֵל בְּאַיִלוֹנִית י"ל דְסַבֵּר פְּתִירוֹץ הָר"ן ו"ל פּנ"ל. וְהַרְאָה ו"ל בְּחִידוּשֵׁי ק' ע"ב פָּתַב דְלַדְעַת הַגְּאוּנִים ו"ל דְבְּאַיִלוֹנִית יֵשׁ לָהּ תּוֹסֶפֶת מִמִּילָא גַם בַּע"מ שְׁאִין עֲלֵיָּה נְדָרִים וּמוּמִין אֵית לָהּ תּוֹסֶפֶת.

אִף י"ל לְהַגְדִּיל הַתִּימָה פָּתַב כֵּן וְדָחָה דְבְרֵיהֶם גַם בְּאַיִלוֹנִית דְלִית לָהּ אָבֵל לְהַגְּאוּנִים ו"ל צ"ל פְּהָר"ן ו"ל הַנְּ"ל. וְגַם פֶּאֵן לִית לָהּ: וְהִיא אֶפְשָׁר לֹמַר עוֹד טַעַם דְּהָא קו"ל עוֹבְרַת עַל דָּת אֵין לָהּ תּוֹסֶפֶת.

הִיכָא שְׁהַכְשִׁילָתוּ כְּגוֹן שְׁשִׁמְשָׁתוּ נְדָה וּכְהֵאֵי גִוּוּנָא. וְלַדְעַת רַש"י ו"ל עוֹבְרַת עַל דָּת מִשְׁפָּה א"צ הַתְּרָאָה פְּלָל.

וְזֶה וּנְדָאֵי דְאַף בְּאַיִסוּר דְרַבְּנָן שְׁהַכְשִׁילָתוּ הָוִי ג"כ עוֹבְרַת עַל דָּת פּנ"ל. וא"כ בְּתַנְאֵי דְנְדָרִים וּמוּמִין וְכֵן בְּכַנְסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה כּו' דְּהֵדִין הוּא דְמִקְח טְעוֹת וּבִיאָתוּ בִיאַת זְנוּת.

וּלְהַרְמַב"ם ו"ל הוּא אִיסוּר דְאוּרִינְתָא וְלִשְׁאַר פּוֹסְקִים דְרַבְּנָן. וא"כ פִּינּוּן שְׁהוּא סְבוּר שְׁמִקְוֹדְשָׁת וְהִיא יְדַעָה שְׁהוּא מְקַח טְעוֹת וְעוֹשָׂה אִיסוּר בְּבִיאָתוּ שְׁהוּא בְּלִי קְדוּשִׁין א"כ הַכְשִׁילָתוּ בְּאַיִסוּר זֶה עֲצָמוּ וְשׁוּב [י"ל דְּהַפְסִידָה מִשׁוּם עוֹבְרַת עַל דָּת] (נְהִי דְמַצֵּד ד"ת) שְׁהַכְשִׁילָתוּ לְבַעוּל בְּלִי קְדוּשִׁין וְדוּקָא אִיִּלוֹנִית דְלָא יְדַעָה לָא שִׁינָף עוֹבְרַת כּו'.

וּבְחִיבֵי לְאוּיִן בְּלֵא הַפִּיר בְּהַ דִּישׁ לָהּ תּוֹסֶפֶת נְרָאָה ג"כ דְדוּקָא בְּחֻזְפָּה לְחוּד לְרַש"י ו"ל אָבֵל כְּשִׁבָא עֲלֵיהָ שׁוּב הַפְסִידָה מַצֵּד עוֹבְרַת עַל דָּת פִּינּוּן שְׁלֵא יְדַע שְׁהִיא ח"ל וְהַכְשִׁילָתוּ פּנ"ל: אִף יֵשׁ לְחַלֵּק כַּמ"ש לְעֵיל דְבַעוֹבְרַת ע"ד הַטַּעַם שְׁגַרְמָא שְׁלֵא יוּכַל לְדוּר עֲמָה מִשָּׂא"כ בַּח"ל דְבַל"ז אָסוּרָה א"כ מַה בְּכָף שְׁעַבְרָה ע"ד ג"כ וְיֵשׁ לְדַחוֹת.

אִף בַּע"מ כּו' אוֹ בְּכַנְסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה דְנַחֲזִיבּוּ תּוֹסֶפֶת שְׁפִיר י"ל פּנ"ל דְּאֵינוֹ יְכוּל לְדוּר עֲמָה שְׁעוֹבְרַת ע"ד וְתַכְשִׁילוּ וְזֶה גְרָמָה הִיא בְּמָה שְׁהַטְעַתוּ וְאֵין לָהּ תּוֹסֶפֶת. אִף אֵי גִימָא דְשִׁינָף בְּזֶה חֻזְקָה דְאֵין אָדָם כּו' וּבוֹעַל לְשֵׁם קְדוּשִׁין כּו' א"כ לָא הַכְשִׁילָתוּ פְּלָל דְּהָא בְּעַל לְשֵׁם קְדוּשִׁין.

וּלַמ"ש לְעֵיל אֲתִי שְׁפִיר: (יֵד) אֶפְיִלוּ מְנָה אֵין לָהּ. מְלִשׁוֹן הַפּוֹסְקִים וּש"ע מִשְׁמַע דְלָאוּ דוּקָא שְׁנַמְצָאת בְּעוּלָה בְּזְנוּת הָוִי מְקַח טְעוֹת רַק אֶפְיִלוּ נְתַבְרַר שְׁהִתָּה נְשׁוּאָה מְקוּדָם וְהִיא בְּעוּלָה מְבַעֲלָה אַעפ"כ הָוִי מְקַח טְעוֹת.

דְּנִקְטִי סְתָמָא וְנַמְצָאת בְּעוּלָה. וּקְצַת רְאִיָּה לְזֶה דְּהָא בְּמַתְנִיתִין בְּתוּלָה אֶלְמָנָה כּו' מִן הַנְּשׁוּאִין אֵין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים מְדִיִּיק רַבָּה דְכַנְסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה וְנַמְצָאת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ מְנָה וּמַנ"ל הָא בְּמַתְנִיתִין כְּשִׁלָּא נַמְצָא לָהּ בְּתוּלִים נְתַבְרַר שְׁנַבְעֲלָה תַחַת בְּעֻלָּה הָרַאשׁוֹן דְּהָא לָא הָיוּ עֲדִים רַק בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה הִתָּה וְא"כ אֵינוֹ מְקַח טְעוֹת פְּלָל פִּינּוּן שְׁנַבְעֲלָה מְבַעֲלָה אָבֵל אֵין רְאִיָּה דְבְּזִינְתָה לָא יְהִי מְקַח טְעוֹת] וַע"כ דְּאֵין חִילּוּק פּנ"ל.

ואם נאמר לחלק פנ"ל הי' מינושב שם קושית תוס' לגירסת הש"ס רבא ותמהו תוס' הא רבא אמר לעיל מקח טעות לגמרי ובשביל זה הגיה רבה ע"ש. ולהג"ל י"ל דרבא לא אמר רק ה'תם דתני זינתה מעיקרא ובזה שפיר מקח טעות מה שאין פן בהג"ל דרבא נמצאת בעולה אבל מבעלה דייק שפיר דיש לה מנה ולא הוי טעות.

ואף דבריי'תא איירי שעדים מעידים שלא נבעלה מ"מ י"ל כמ"ש תוס' דלשבחה אמרו פן כו' וניהו דבסתם לא אמרינון זה ואמרינון דנשואה בחזקת בתולה אבל מ"מ כשלא נמצא לה בתולים נתברר דלשבחה אמרו ובאמת נבעלה מבעלה ולכך יש לה מנה.

ומינושב בזה גם קושית תוס' השני' דלרבה למה תני אין הב' יכול לטעון טענת בתולים שהרי פנסה ראשון הא בכל מקום בכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה עיין שם שנדחקו הרבה.

ולמ"ש מדוקדק שפיר פיון דגרסינון רבא ובנמצאת בעולה בזנות שפיר אין לה פלוס. ולכך תני שהרי פנסה ראשון והיא בעולה ממנו בנשואין ולכך יש לה מנה דאינו נקח טעות פנ"ל: ומינושב גם קושית הש"ס שם וניחוש שפא תחתיו זינתה ותמהו בתוס' הא לענון כתובה איכא ספק ספיקא שפא אין תחתיו ואית לה כתובה ע"ש.

ולמ"ש אתי שפיר דפריה לרבא דהא נמצאת בעולה בזנות אין לה פלוס מ"כ דוב ליכא ספק ספיקא דאדרבה אם זינתה אין תחתיו ג"כ לית לה פלוס. ויש ספק ספיקא להיפוך שפא תחתיו ואם תמצא לומר אין תחתיו שפא לא מבעלה רק בזנות פיון שהיתה בחזקת בתולה ואין לה פלוס.

ומינושבים בזה דברי כל הפוסקים שהשמיטו תירוץ הש"ס דקידש ובעל לא לתר ותמוה מאד עיין מ"ש לעיל. ולהג"ל אתי שפיר דקושית הש"ס רק לרבא.

אבל למאי דקי"ל כר' אשי דדחי שפנסה ראשון ונשואה בחזקת בעולה וא"כ אף אי אין תחתיו זינתה אית לה כתובה ושוב לא קשה וניחוש כו' פדברי תוס' הג"ל דאיכא ספק ספיקא ולא צריך פלל לקידש ובעל לא לתר לר"א רק לרבא פנ"ל וא"כ גם אם נפרש פנ"ל מפילא הא דאמר רב אשי לעול לית לה קאי אף בכהאי גוונא שפנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה מבעל ג"כ אין לה פלוס.

וא"כ לדין דקי"ל כר' אשי שפיר אף בכה"ג הוי מקח טעות לגמרי ואין לה פלוס פנ"ל. וכן משמע פשט דברי הפוסקים סתמא פנ"ל: סעיה ו בתולה שהיא בוגרת או סומא כתובה מאתם וכן איילונית אם הפיר בה כתובה מאתם: סעיה ז השוטה לא תיקנו לה נשואין פלל: (טו) איילונית אם הפיר כו' אבל אם לא בה לית לה כתובה כמבואר בש"ס ולכאורה יש להקשות הא לענון? בום פליגי ר"מ ורבנו [ביבמות דף קי"ט] ר"מ סבר קטנה לא מיבמין שפא תמצא איילונית דחייש למעוטה ורבנו אזלי בתר רובא וא"כ מוכח דלא עדיף האי רוב משאר רובא דבמעוטה דלא שכיח גם ר"מ לא חייש.

וא"כ למה בקטנה כשמגרשה אית לה כתובה מיך כמבואר בש"ע סי' קי"ו ס"ו] וש"ס ביבמות קי"ג הא קי"ל אין הולכין במזון אחר הרוב וא"כ ניחוש שפא תמצא איילונית ולית לה כתובה שהי' מקח טעות למפרע ואף דרובא לאו איילונית הן מ"מ לא מהני לענון מזון להוציא פנ"ל.

ולחד תירוצא שכ' תוס' סנהדרין ג' ע"ב דרנפא דלרדנא זבני לא חשוב כו' אכל רוב המועיל בדיני נפשות כ"ש שמועיל בממון ע"ש. ואם פן פיון דמבואר בש"ס סנהדרין ס"ט דהך רוב דלאו איילונית מהני לענן מיתה ע"ש ממילא מהני להוציא ממון ג"כ.

אכל לשאר תירוצים שפיתבו תוס' ב"ק [דף כ"ז ע"ב] וכמה דוכתי דאף רוב גמור לא מהני קשה פנ"ל: ונראה בפשיטות כדאמר בש"ס פתובות דף י"א ע"א] גבי גיורת קטנה דפריה זבנין לה פתובה ואזלה ואכלה בגיורתה ושמה תמחה והיא נכרית למפרע וכו' ומשני רבא שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ומבואר דאף באותה קטנה שמן הדין לא הי' לה פתובה מחשש שמה תמחה אעפ"כ יש לה פתובה מיד מטעם שלא תהא כו' דאל"ה יגרשה פיון שלא יצטרף ליתן לה עד שתגדיל ע"ש.

וממילא פן בכל קטנה אף דינש לחוש שתמצא איילונית מ"מ אית לה מיד שלא תהא קלה כו'. אף להפוסקים שהבאתי לעיל דלענן להמתין עד שתגדיל לא שייך שלא תהא קלה כו' א"כ קשה דלא יתחייב ליתן עד שתגדיל.

וכן לאביי דפריה מפתובה וסבר דהיכא דלית לה מדינא לא אמרינן שלא תהא א"כ קשה פנ"ל מפל קטנה. ודחוק לומר דסבר רב דהולכין בממון אחר הרוב דלא פהלקתא.

ועוד דא"כ מה פריה מקנס דניחוש שמה תמחה הא פיון דזכות הוא א"כ ע"ז עצמו איכא רוב שלא תמחה וכ"כ בש"מ שם דלכך לענן איסור סמכין אם פן ע"כ דסבר אין הולכין בממון כו'. וי"ל דלענן חשש שתמחה מסייע החזקה שהיתה נכרית ואמרינן שתמחה ותשאר נכרית משא"כ לענן איילונית: ונראה כדברי הפוסקים שפיתבו דהיכא דמחזקין הרוב לענן איסור שוב מועיל לממון גם פן ודוקא היכא שלא בא הרוב רק לענן ממון לא מהני.

וא"כ בזה דקי"ל בקדושין דף י' ע"א קטנה המתקדשת כו' אם בא עליה מומתין על ידה ומהני הרוב להחזיקה באשת איש גמורה ומחייבין מיתה הבא עליה ולא חיישין שתמצא איילונית ממילא שוב מהני לענן פתובה ג"כ להוציא מיד פנ"ל: עוד י"ל דגם אביי מודה דכיון שתקנו רבנן נשואין לקטנה ממילא תקנו כתיבה ג"כ משום שלא תהא קלה כו' פיון דחשש זה שייך בכל הקטנות שמה תמצא איילונית ודוקא בגיורת לא סבר פנ"ל דמה צורך הי' לתקן גבי גיורת שלא מן הדין שלא נחוש שמה תמחה ולכך פריה פנ"ל משא"כ בשאר קטנה: (טז) השוטה לא תקנו לה נשואין כו'.

אף שפכר מבואר לעיל סי' ס"ד דאין להן קדושין כלל נראה דקמ"ל פאן דאף שנתקדשה כשהיתה פקחית ונשתטית לא שייך גבה נשואין ועדיין היא ארוסה כמקדמ דהא גם לנשואין בעי דעתה שתתראה דהא פ"ב דקדושין דף מ"ה ע"ב] אמר בש"ס בקטנה שנתקדשה לדעת אביה ונשאת שלא לדעת אביה כו' דלא מהני הנשואין לענן תרומה ושאר דברים פשאין האב מרנצה.

וכן בגדולה צריך דעתה ולא מהני בשוטה פנ"ל. אף לכאורה למ"ש הר"ן ז"ל ריש קדושין דהא דביאה גומר כמו חנפה הוא מסבא כו' ועוד דילפינן מק"ו מיבמה מה יבמה שאין כסף קונה בה ביאה גומר בה אשה שפסד קונה אינו דין שביאה גומרת בה כו'.

וא"כ פִּינּוֹן דְקִי"ל בִּיבְמָה דְקוֹנָה שְׁלֵא מְדַעְתָּהּ ג"כ וְאַף חֲרִשְׁתּוּ וְשׁוּטָה מִמִּילָא בְּאַשָׁה תְּהִי
נְעֻשִׁית וְשׁוּאָה ג"כ בְּבִיאָה שְׁלֵא מְדַעְתָּהּ וּבְשׁוּטָה וְכֹה"ג דְּשִׁינָה ג"כ ק"ו הַנְּ"ל מִיבְמָה
דְּלֵא שִׁינָה הַפִּינְרָא דְזִקוּקָה וְעוֹמְדָת פִּינּוֹן שְׁגַם זֹ מְקוֹנְדִשְׁתּוּ וְכַמ"ש הַר"ן שָׁם.

וְכֹן הַר"י"ף ו"ל פִּרְק הַבָּא עַל יְבָמָתוֹ פָּתַב ג"כ דְּגוֹמֵר דְּוִמְיָא דִּיבְמָה ע"ש. וְא"כ
כְּשִׁנְתְּקִדְשָׁה פִּינְקַחַת תּוֹעִיל הַבִּיאָה לְשֵׁם נְשׁוּאִין אִף שְׁנִתְחַרְשְׁתָּ אוֹ נְשִׁתְּטָה.

וְלִשְׁמוּאֵל דְּאָמַר לֹא קָנָה אֱלָא לְדְבָרִים הָאֲמוּרִים בְּפִרְשָׁה י"ל קֶצֶת. אוּלָם הַרְמַב"ם ו"ל
פִּי סֵתָם דְּקָנָה לְכָל: אָמְנָם הָא מְבוֹאָר בְּש"ס הַנְּ"ל דְּבַעֲי נְשִׁאת לְדַעַת.

וְהִי אֶפְשָׁר דְּזֵה דְּוִקָא בְּחִנְפָּה דְּבִזָּה לֹא שִׁינָה הַק"ו מִיבְמָה וּבַעֲי דַעְתָּהּ וְכֹן מְבוֹאָר רִישׁ
קִדוּשִׁין ה' ע"ב מַה לְהַצִּד הַשְּׁנִינָה וְשִׁשְׁנָה בַע"כ מִשָּׂא"כ חֲנֻפָּה ע"ש. אֲבָל בִּיאָה י"ל
דְּאָמְרִינּוּ הַק"ו כַּנְּ"ל.

וְהִי אֶפְשָׁר לִזְמַר לְמֵאֵי דְּאָמַר כְּתוּבוֹת מ"ז דְּזָכִי לִיה רַחֲמָנָא לְאָב לְמִימְסָרָה לְחֻנְפָּה
וּפִירִש"י ו"ל דְּכַתִּיב אֵת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ כּו' מִשְׁמַע כָּל עֲנִינֵי נְתִיבָה וְאַף לְחֻנְפָּה שְׁתַּגְמֹר
ע"ש וּמִמִּילָא לְעֲנִין בִּיאָה שְׁתַּגְמֹר יְלַפִּינּוּ ג"כ דְּבַעֲי דַעַת הָאָב פִּינּוֹן שְׁגַם זֵה הוּא מְכָלֵל
הַקְּנִין.

וּמִמִּילָא גַם דַּעְתָּהּ בַּעֲי. וְהוּא קֶצֶת דְּחֻסָּה.

וּבְגוֹף הַק"ו שְׁכַתְּבַת הַר"ן ו"ל יֵשׁ לְדוּן דְּבִשְׁלֵמָא לְעֲנִין קְנִין דְּבַעֲי בְּש"ס לְמִילָף מִיבְמָה
י"ל דְּיִלְיָף בְּאַמַּת דְּבִיאָה יְהִי נְשׁוּאִין עוֹשָׂה כְּמוֹ יְבָמָה. אֲבָל עַכְשָׁיו דְּקִי"ל בִּיאָה אִירוֹסִין
עוֹשָׂה אִינְפָא לְמִיפְרָף מַה לִּיבְמָה שְׁכֹן הַבִּיאָה קוֹנָה וְגוֹמֵר מִשָּׂא"כ בְּאַשָׁה דְּבִיאָה לְחוּד
נְדָאֵי אִינוּ גוֹמֵר אִף אַחַר שְׁנַלְמוּד מִיבְמָה וְכַמ"ש תּוֹס' יְבָמוֹת נ"ט ע"ב ע"ש: אִף י"ל
דְּהַק"ו הוּא מַה יְבָמָה שְׁאִין כְּסָף קוֹנָה בִּיאָה גוֹמֵר הִיכָא שְׁכָבֵר זְקוּקָה וְעוֹמְדָת אִשָּׁה שְׁכָסָף
קוֹנָה אִין דִּין שְׁתַּגְמֹר בִּיאָה הִיכָא שְׁכָבֵר זְקוּקָה הִינּוּ אַחַר קִדוּשִׁין וְלֹא שִׁינָה הַפִּינְרָא
הַנְּ"ל דְּהָא דָּאִין עוֹשָׂה נְשׁוּאִין הִינּוּ שְׁאִינָה זְקוּקָה עַד דִּין מִשָּׂא"כ אַחַר קִדוּשִׁין כַּנְּ"ל: וְאִין
לְהַקְשׁוֹת לְהַר"ן ו"ל א"כ לר"ה דְּאָמַר חֲנֻפָּה קוֹנָה מִק"ו מַה כְּסָף שְׁאִינוּ גוֹמֵר קוֹנָה חֲנֻפָּה
שְׁגוֹמֵר אִינוּ דִּין שִׁינָה ע"ש.

אִם כֵּן לְמָה לִיה וּבַעֲלָה שְׁנַקְנִית בְּבִיאָה הָא שִׁינָה זֵה הַק"ו עֲצָמוֹ עַל בִּיאָה ג"כ דְּהָא גוֹמֵר
מִק"ו דִּיבְמָה כַּנְּ"ל. דְּז"א דְּבִלָא וּבַעֲלָה וְהוּי אָמְרִי דָּאִין בִּיאָה קוֹנָה דְּלַעֲנִין קְנִין לִיכָא
לְמִילָף מִיבְמָה שְׁזִקוּקָה כּו' וְא"כ שׁוּב נִימָא דָּאִין בִּיאָה גוֹמֵר ג"כ דְּלִיכָא לְמִילָף מִיבְמָה
דְּאִיכָא לְמִיפְרָף מַה לִּיבְמָה שְׁכֹן בִּיאָה קוֹנָה כּו' רַק עַכְשָׁיו דְּכ' וּבַעֲלָה שְׁבִיאָה קוֹנָה שִׁינָה
הַק"ו הַנְּ"ל לִינְדַעֲנִין שְׁגוֹמֵר גַּם כֵּן כַּנְּ"ל.

גַּם אֶפְשָׁר כַּמ"ש רִש"י ו"ל יְבָמוֹת י"ט ע"ב קִדוּשִׁין דְּמְדַעְתָּהּ דְּכַתִּיב וְהִיטָה לְאִישׁ כּו'.
וּי"ל דְּגַם חֲנֻפָּה וּבִיאָה נְכָלֵל בְּזֵה.

אוֹ כַּמ"ש רִש"י קִדוּשִׁין מ"ד דִּינְדַעֲנִין מְסַבְרָא דְּבַעֲי דַעַת מְקָנָה. וְדוּחַק דְּהָא בִּיבְמָה חֲזִינּוּ
דְּלֵא בַעֲי דַעַת מְקָנָה: וּלְכָל הַטְעָמִים עַכ"פ דְּנִימָא דְּבִלָא דַעְתָּהּ אִין בִּיאָה גוֹמֵר קָשָׁה מַה
יְלִיף הַר"ן ו"ל מִק"ו דְּבִיאָה גוֹמֵר מִיבְמָה הָא אִיכָא לְמִיפְרָף מַה לִּיבְמָה שְׁכֹן גוֹמֵר אֶפִּילוּ
בַע"כ מִשָּׂא"כ אִשָּׁה שְׁאִי אַחַר שְׁנַלְמוּד שְׁגוֹמֵר מ"מ אִינוּ גוֹמֵר בַע"כ רַק מְדַעְתָּהּ וְשׁוּב

לא יגמור כלל וכדפריה הש"ס גבי חנופה דזה פירכא גמורה וכמ"ש תוס' יבמות כ"ז ע"ב ד"ה רב אמר כו' לענין חנופה לפסולות ע"ש.

ומוכח דסבר דקונה לגמור אף בע"כ. ויש לדחות קצת ועדיין צריה עיון: ולטעם הב' שכתב הר"ן ז"ל דיליף דביאה גומר מחנופה שהיא צנרף ביאה וגומר ע"ש אם פן נדאי בעינו דעתה כמו חנופה דמבואר בש"ס להדיא דלא מהני שלא מדעת אביה וממילא פן שלא מדעתה ג"כ.

וכן נראה ממתינתין ריש פתובות בתולה נשאת שכתבו תוס' דלא תני נושאין דה"א אפילו בע"כ וע"ש בשיטה מקובצת דאף דלענין קדושין פבר שמעינן ממתינתין ריש קדושין מ"מ אשמעינן לענין נשואין שאינו בע"כ ע"ש.

וכן בר"י הובא לעיל סי' ל"ג בב"י ובח"מ וב"ש דביאת שוגג לא קני באשה ע"ש ולענין קדושין פשיטא רק אפי' גומר אינו. וממילא בחרשת ושוטה אין נשואין אף שהיתה פיקחת בשעת קדושין.

אולם כל זה בגדולה או שאין לה אב אבל בנערה וקטנה והאב מוסרה לחנופה פשיטא דיש לה חנופה מדאורייתא כנ"ל: סימן סח סעיף א כל בתולה שכתובתה מאתים יש לה טענת בתולים וכל שכתובתה מנה או שלא תקנו לה פתובה אין לה טענת בתולים.

וכל המתנחז עם ארוסתו קודם נשואין אין לה טענת בתולים: (א) או שלא תקנו לה כו'. משמע דבחרשת ושוטה שלא תקנו כו' אף שכתב לה מאתים ומבואר לעיל דיש לה דרצה לזיוק בנכסיו מ"מ אין לה טענת בתולים להפסידה.

וכן משמע בהרמב"ם פ"ק י"א מה"א דכתב לעיל מינה החרשת כו' לא תקנו כו' רק בכתב לה ואח"כ כתב וכל שלא תקנו כו' אין לה טענת בתולים וע"כ בכתב לה איירי דאם לא פן לענין מה יהי טענת בתולים ומה נ"מ בדבר וכן מה"מ שם כתב דאין טענת בתולים רק להפסידה מה שהיא תנאי ב"ד עיין שם: והנה בש"ס פתובות דף ל"ו ע"א [רמי הברייתות אהדדי דתני חדא חרשת ושוטה יש להן טענת בתולים ואידך תני אין להן טענת בתולים כו'.

ומשני הא ר"ג הא ר"י ופירש"י ז"ל דטענינן משארסתני נאנסתי ובתוס' דחו פיון דחזקה איתרעי ואין פאן טענת ברי למה נטעון כו' ולכך כתב דטענינן מוכת עץ ע"ש. ואנו דקי"ל כר"ג לכך אין להן טענת בתולים.

אף לדעת התוספות לכאורה למאי דקי"ל מוכת עץ פתובתה מנה א"כ עכ"פ יש להן טענת בתולים להפסידה מנה. והרמב"ן ז"ל במלחמות כתב דאפילו קידש ובעל לאלתר שא"א תחתיו אירע לה פלום מ"מ אין להן טענת בתולים דמכדי קי"ל חרשת ושוטה אין להן פתובה אלא בשרצה לכתוב לה וקי"ל מוכת עץ בין הפיר בה בין לא הפיר בה יש לה מנה אלמא אינו מקח טעות הלכך נשא חרשת אע"פ שכתב לה מאתים קסבור בתולה היא ולא מצא בתולים טוענין לה מוכת עץ וכיון שמדעת עצמו כתב מאתים אין מפסדת פלום שאינו מקח טעות.

ואם כן שפיר לדין אין להו טענת בתולים כלל ואית לה מאתים אף שטוענין עבורה מןפת עץ נאפילו א"א תחתיו פנ"ל. אמנם מדברי תוס' שם מבואר להדיא דלרבנן דמוכת עץ פתובה מנה יש לה טענת בתולים להפסידה מנה שהקשו שם דנוקי הא דיש להו טענת בתולים פרבנן ע"ש: והי נראה לומר דהרב"ן ותוס' לא פליגי והם מפרשים הש"ס חרשת ושוטה כו' ביש להו פתובה מן הדין או שקיבל בהו אביהו קדושין והשיאו קשהו קטנות.

או שהיו פיקחות בשעת קדושין ולהפוסקים דארוסה לית לה פתובה איירי שגם בשעת חופה היו פיקחות ונשתטו אח"כ קודם ביאה. ומבואר כן מלשון הברייתא דסתמא קתני וכו' תני להו בהדי בוגרת ומןפת עץ דלא איירי בכתב לה רק להפסיד ממה שהוא תנאי ב"ד פנ"ל: ומ"ש הרמב"ן ז"ל ונראה לו דאפי' קידש ובעל לאלטר כו' לא כתב זה כלל לפרש הברייתא דאין להו טענת בתולין רק כתב זה לדינא ומדוקדק לשונו שלא כתב זה לעיל רק ונראה כו' גם שכתב וקי"ל חרשת כו'.

גם כתב הילכוף נשא חרשת ולמה לו לכתוב זה הא אחרשת קאי ולמ"ש אתי שפיר דהברייתא לא איירי מזה רק בנשא פיקחת פנ"ל. וילכוף כתב הילכוף בנשא חרשת שהיתה כן בשעת נשואין אינה מפסדת כלל פנ"ל.

ומינשב בזה כל קושית המשנה למלוף פרק י"א מהלכות אישות עיין שם שבאמת תמוה הא ר' ששת סבר דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה גם כן אית לה מנה. וא"כ דמי ממש למוכת עץ.

ולהרב"ן ז"ל לא תפסיד כלום בחרשת ושוטה כשכתב לה פינן שאינו מקח טעות פנ"ל ע"ש שהגיה בצ"ע. ולמ"ש אתי שפיר דלא איירי כלל בקידוש ובעל לאלטר וטוענין אנו עבורה מןפת עץ תחתיו ואית לה מאתים.

ולר"י לא מהני החזקה ואמרינן לרבנן דהיתה מןפת עץ קודם ואין לה רק מנה ויש לה טענת בתולים להפסידה מנה ולר"מ דמוכת עץ פתובה מאתים אמרינן שנבעלה קודם ואית לה רק מנה לר"ש דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה.

פינן דאיירי בכתובה שהיא מתקנת חכמים ומפסדת מנה כשאר נשים: גם מינשב מה דקשה טובא לדעת הגאונים ז"ל וקי"ל פנותיהו דלענן תוספת אינו אמן כלל פתח פתוח פינן שהוא מן התורה לא מהני חזקה דאין אדם טורח בסעודה כו'.

וא"כ בחרשת ושוטה דאין להו פתובה רק בכתב לה ודינו פתוספות והא בש"ס מוקי להברייתא הנ"ל בטענת פתח פתוח ע"ש. ואם כן למה יהי לה טענת בתולים כלל בטעון עבורה שהוא משקר לגמרי ולא הי כלל פתח פתוח.

שוב ראיתי להמפרשים ז"ל שפעמדו בזה ובזה הי אפשר לומר לדין דעד כאן לא צריכין לטעמא דחזקה אין אדם טורח כו' רק בטוענת ברי אבל חרשת ושוטה נאמן מדינא פינן שהוא טוען ברי ולא היא.

אף זה אינו חדא דהב"ש כתב לקמן דאפי' בשותקת אינו נאמן להפסידה תוספת ע"ש ס"ק י"ט. ועוד דהא להרב"ן ז"ל ע"כ הדין כן שפי' שם דלענן קנס חרשת ושוטה יש

להן קנס ואף שטוען שבעולה היא אינו נאמן בין לר"ג ובין לר"י וע"כ משום דחזקת הגוף לא איתרע כלל דאמרינו שמשקר והיתה בתולה גמורה ובזה א"צ טענה כלל כמ"ש שם דחזקתה עומדת במקום טענתה ע"ש ומבואר להדיא דאף שטוענת שמא והוא ברי מ"מ מהני להוציא היכאדאמרינו שמשקר.

וא"כ לענין טענת פ"פ דאין אדם כו' שפיר היו מוציאים גם בחרשת ושוטה והוי אמרינו דמשקר וכמו בקנס ודוקא משום חזקה דנאמן ודאי איתרע ושוב צריך טענה. וא"כ קשה פנ"ל פ"ן דהיא רק בכתב לה ודינו פתוספת לא יהי' נאמן כלל ונימא שלא הי' פתח פתוח ולא איתרע כלל. גם הי' אפשר לומר לדין דהא חזינו אף בכתב לה עיקר פתובה אמרינו ג"כ פתובה דרבנן ולכאורה הא מתחייב מעצמו ויהי' פשאר חיוב דאורייתא וע"כ דאין דעתו חיוב על חדש רק שמקבל עליו התקנת חכמים.

ואם כן י"ל דאף בחרשת ושוטה שכותב לה מאתים ומנה מ"מ אינו מתחייב לה רק שמקבל עליו ושתהי' פשאר נשים ואותו החיוב שפשאר נשים יהי' עליו גם באלו ואינו מתחייב יותר מבכל הנשים.

ולכך אין דינו פתוספת ושפיר נאמן פתח פתוח פ"ן שפשאר נשים הדין דנאמן פנ"ל: אולם להרמב"ן ז"ל ע"כ אי אפשר לומר כן דאם כן למה פסק במופת עץ מעיקרא דיש לה מאתים אף שפנסה בחזקת בתולה.

הא לא עדיפא משאר נשים שהיתה מפסדת מנה וע"כ סבר הרמב"ן ז"ל שדינו רק כשאר חיוב שמתחייב מעצמו וכדין תוספת וא"כ קשה פנ"ל. ולמ"ש מיןושב שפיר דכיון דאורי בנשמתית אחר הנשואין ואית לה פתובה מתקנת חכמים ושפיר נאמן פתח פתוח מצאתי פנ"ל.

ומה שהקשה המשנה למלך דלוקי ברייתא דאין להן טענת בתולים בכתב לה ע"ש. לא קשה כמ"ש דדומיא דבוגרת קתני דאורי להפסיד מה שהוא תנאי ב"ד.

וא"כ י"ל דגם התוס' מודים לדינא להרמב"ן ז"ל דאף מוכת עץ מעיקרא אינה מפסדת כלום בכתב לה פ"ן שאינו מקח טעות. ואעפ"כ כתב שפיר בש"ס דאורי בהיתה פקחת פנ"ל.

אמנם למה שפי' הרא"ש ז"ל בדברי התוס' דחרשת ושוטה בחזקת מוכת עץ נשאת אם כן ע"כ מפרש דהי' חרשת ושוטה בשעת נשואין. דבתוס' הי' אפשר לפרש שהן עכשיו בחזקת מוכת עץ ולא שייך מדלא טענה אבל ברא"ש א"א לפרש כן ע"ש: גם ראיתי בחידושי הרשב"א ז"ל שהן דברי הרמב"ן שם וכתב להדיא אברייתא דמשמע אף קידש ובעל לאיתר אין להן טענת בתולים וכתב טעם הנ"ל פ"ן שאינו מקח טעות אית לה ר' ומפרש גם הברייתא בכתב לה והי' חרשת ושוטה בשעת נשואין ודלא כמ"ש ואם כן קשה פנ"ל על הרמב"ן ז"ל: וקושיא הב' הנ"ל י"ל דנדאי חזקה דאין אדם טורח כו' הוי חזקה אף בדאורייתא רק דמ"מ לא הי' מהני חזקה זו נגד חזקת הגוף דאלימא וברי דידה אז הי' פתובה דאורייתא וכן בתוס' אבל בחרשת ושוטה דאינה טוענת ברי י"ל דמהני חזקה דאין אדם טורח אף בדאורייתא פנ"ל.

ושוב אין ראיה מקנס כמ"ש דהתם ליכא חזקה דאין אדם כו' ואינו נאמן בשמא וברי משא"כ בכחונה דאיכא חזקה הנ"ל. ודלא כב"ש.

ובשו"תקת באמת נאמן להפסידה אף התוספת שהוא דאורייתא משום חזקה הנ"ל. ועוד די"ל דוקא בקנס משום דא"כ בטלת תורת קנס וכן מדחיבה התורה קנס בקטנה ע"כ דחיבתו התורה בחזקה זו כמ"ש הרמב"ן הובא במשנה למלך ע"ש משא"כ לענין פתובה.

אף קושיא הא' שתמה המשנה למלך קשה פנין דר"ש סבר פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה א"כ יהי' לה מאתים בחרשת ושוטה פנין שכתב לה וכמ"ש הרמב"ן ז"ל במופת עץ והיא תימה גדולה ובכל מ"ש המל"מ שם אינו מספיק: ונראה לע"ד ליישב.

דהנה יש להבין במאי פליגי הנה אמוראי או פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה הוי מקח טעות לגמרי או יש לה מנה. וצ"ל דפליגי אי הוי מום דקפדי ביה אינשי אי לא.

והוא דוחק שיחלקו בדעת בני אדם. לכן י"ל דכ"ע סברי דקפדי ביה והוא כשאר מומין.

אמנם הא קי"ל בבעל דהוי קדושין משום חזקה דאין אדם עושה בעילתו זנות ובעל לשם קדושין אפילו בקידשה על תנאי. אף הא דלא בעי למיתב לה פתובה פירש"י ז"ל פרק המדיר (דף ע"ג ע"א) דלענין פתובה בתנאי קאי וע"כ דרש"י ז"ל סבר כמו שכתב הר"ן ז"ל דכיון שפנסה לביתו נעשית נשואה בביאה זו או למאן דאמר ארוסה אית לה פתובה.

ולכך מפרש דבתנאי קאי ע"ש. וקשיא לי הא מבואר לעיל סי' ס"ו דעת כל הפוסקים דלא מהני תנאי בפתובה דמתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל בדרכנו דעשו חיזוק ע"ש.

וכשמקדשה ע"מ שלא יהי' לה פתובה מ"מ אית לה. ואם פן פנין שפביאה זו מקדשה לחלוטין אף אם יש עלי' מומין או נדרים רק לענין פתובה קאי בתנאי והוי פמתנה עכשו בשעת ביאה לענין פתובה שאם יש עלי' מומין לא יהי' לה פתובה ומאי מהני התנאי הא פנין שמקודשת ונעשית נשואה ע"כ אית לה פתובה ותנאו בטל דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה פנ"ל: ונראה לומר דהא בש"ס בבא מציעא פרק הנהב [דף נ"א ע"ב] מחלק בין נדאי עקר ובין אונאה דלאו נדאי עקר.

ולרב מחלק בין ידע דמחיל. ונראה דדוקא היכא דאיכא עכ"פ חזא ריעותא או נדאי עקר או לא ידעה דקמחלה אז בדרכנו תנאו בטל דעשו חיזוק לדבריהם ובכתובה הטעם דנדאי עקר החיוב פתובה וכמ"ש תוס' פרק הנהב נ"א שם והרמב"ן ז"ל שם וממילא מיושב דכתובה התנאי בטל דוקא שמתנה סתם על מנת שאין לה פתובה דנדאי עקר פנ"ל.

אבל בהנ"ל שמתנה התנאי על מנת שאין עלי' נדרים או מומין לענין פתובה דלא נדאי עקר שאינו יודע בשעת ביאה אם אית לה מומין ולכך מהני התנאי פנ"ל. וגם בזה איכא פתמי לטיבותא דהיא ידעה ומחלה שיודעת האמת שיש עלי' מומין והוא אינו נדאי עקר פנ"ל ולכך אין לה פתובה פנ"ל.

אָמַנְם בְּכִנְסָה בְּחֻזַקת בְּתוּלָה וְנִמְצָאת בְּעוּלָה דְּזָה יוֹדַע בְּשַׁעַת בִּיאָה שְׁפִתְחָה פְּתוּחַ א"כ
נִרְאָה שׁוֹב אַף דְּהוּא מְקַח טְעוֹת פְּשָׁאָר מוֹמִין מ"מ הָא אָמְרִינְן חֻזְקָה אִין אָדָם עוֹשֶׂה
בְּעִילְתוֹ זְנוּת כּו' וְבַעַל לְשֵׁם קְדוּשִׁין וְשׁוֹב אַף דְּלַעֲנִין פְּתוּבָה בְּתַנְאֵי קָאֵי מ"מ אִית לָהּ
פְּתוּבָה דְּהוּי מִתְנָה עַל מַה שְׁפִתוּב בְּתוּרָה וּבְטָל וּבְזָה וְדַאי עָקַר דְּבִשְׁעַת בִּיאָה שְׁיִוְדַע
שְׁהִיא בְּעוּלָה וּמִתְנָה שְׁלֵא יְהִי לָהּ פְּתוּבָה אַף שְׁמֻקְוֹדְשִׁת לֹא מְהַנִּי כָּלֵל הַתְּנַאי וְאִית לָהּ
פְּתוּבָה כּוּ"ל.

אִךְ אִין לָהּ אֵלָא מְנָה פִּינּוּן שְׁהִיא בְּעוּלָה וְאִין לָהּ מִתְקַנַּת חֻכְמִים רַק מְנָה. וְזָה טַעְמָא דַּר'
שְׁשֵׁת וּר"י דְּכִנְסָה בְּחֻזַקת בְּתוּלָה וְנִמְצָאת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ מְנָה כּוּ"ל.

וְזָה טַעַם נִכּוֹן עַד שְׁיֵשׁ לְתַמּוּהָ לְדִינּוֹן דְּקוּ"ל דְּמְקַח טְעוֹת לְגַמְרֵי לְמָה לֹא יְהִי לָהּ מְנָה
מִטַּעַם הַנִּי"ל. וְאֶפְשָׁר לֹאמַר אוֹ כּוּ"ל שֶׁמְ"שׁ הָר"ן וְ"ל שֶׁמְ פֶּרַק הַמְדִיר דְּאַף דְּאָמְרִינְן חֻזְקָה אִין
אָדָם כּו' מ"מ אִינוּ וְדַאי שְׁנוּכַל לְהוֹצִיא מְמוֹן ע"ש.

וּלְכַף לַעֲנִין פְּתוּבָה אָמְרִינְן שְׁלֵא בְּעַל כָּלֵל לְשֵׁם קְדוּשִׁין וְלֹא שְׁיִיָּד טַעַם הַנִּי"ל. אוֹ דְּאָמְרִינְן
כְּדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּאַף שְׁבַעֲלָה בְּבִיתוֹ אִינוּ רַק אַרְוִסָה וְלִית לָהּ פְּתוּבָה כּוּ"ל.

אוֹ דְּהָא דְּלֹא מְהַנִּי הַתְּנַאי בְּכַתוּבָה הוּא מְשׁוּם דְּשְׁכִיחַ פְּדָאָמַר בְּש"ס פֶּרַק אַע"פ וּבְפִירוֹת
לֹא עָשׂוּ חִיּוּק ע"ש. וְא"כ בְּכַה"ג דְּכִנְסָה בְּחֻזַקת בְּתוּלָה וְלֹא שְׁכִיחַ י"ל דְּשׁוֹב מְהַנִּי
הַתְּנַאי בְּכַתוּבָה כְּמוֹ בְּפִירוֹת.

אוֹ דְּהִיכָא דְּהִטְעַתוֹ כּוּ"ל לֹא תִּיקְנוּ חֻכְמִים כָּלֵל שְׁיִהְיִ בִּיאַת זְנוּת בְּלֹא פְּתוּבָה אוֹ דְּהַחִיּוּב
פְּתוּבָה בָּא בְּשַׁעַת חֻזְקָה וְשִׁשְׁכּוֹנְסָה בְּבִיאָה זֹו בָּא ג"כ הַחִיּוּב בְּתַחֲזִילַת בִּיאָה וְאִם כּוּן אִז
הִי אִינוּ וְדַאי עָקַר וְעַל הַסּוּף בִּיאָה אִינוּ כָּלֵל הַתְּקַנְתָּ חֻכְמִים.

אִךְ ז"א דְּהָא קוּ"ל סוּף בִּיאָה קוּנָה וְכִינּוּן שְׁאִז פְּכָר יוֹדַע וְהַחִיּוּב פְּתוּבָה בָּא ג"כ אִז לֹא
מְהַנִּי רַק כּוּ"ל: אוֹ י"ל לַמ"שׁ הַלְחָם מְשֻׁנָּה הַטַּעַם דְּלֹא מְהַנִּי תְּנַאי בְּכַתוּבָה מְשׁוּם דְּכִינּוּן
דְּקוּ"ל דְּכָל הַפּוֹחַת כּו', הוּי בְּעִילַת זְנוּת וְשׁוֹב הוּי דְּבַר אִיסוּר וְלֹא מְהַנִּי בִּי תְּנַאי דְּדוּקָא
בְּדַבָּר שְׁבַמְמוֹן תְּנַאוּ קִיָּים ע"ש.

וְכּוּן מְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם וְ"ל שֶׁמְ. וְא"כ י"ל פִּינּוּן דְּחֻזְקָה דְּאִין אָדָם עוֹשֶׂה בִּיאַת זְנוּת
הוּא דְּאִין לוֹ הַפְּסֵד שְׁיִבְעוֹל לְקְדוּשִׁין וּלְכַף לַעֲנִין פְּתוּבָה אָמְרִינְן דְּוְדַאי אִינוּ רוּצָה שְׁיִפְסִיד
כְּשִׁלֵּא נְתַקְיִים תְּנַאוּ וּלְכַף פְּתַבּוּ הַפּוֹסְקִים שֶׁמְ דְּאַף דְּבִלֵּא פְּתוּבָה ג"כ יְהִי בִּיאַת זְנוּת
מ"מ אִינוּ רוּצָה ע"י זֶה לְהַתְּחַיֵּיב בְּכַתוּבָה.

וְא"כ י"ל דְּלֹא שְׁיִיָּד הַחֻזְקָה דְּאִין אָדָם כּו' רַק פְּשָׁאָנוּ אוֹמְרִים שֶׁמ"מ לֹא יְהִי לָהּ פְּתוּבָה
וְלֹא תִּלְיָא הָא. בְּהָא אֲבָל אִי נִימָא דְּתַלְיָ בְּזָה וְאִי אֶפְשָׁר וְכְּשִׁיבְעוֹל לְשֵׁם קְדוּשִׁין יְהִי לָהּ
פְּתוּבָה ג"כ שׁוֹב אָמְרִינְן דְּאִינוּ בּוֹעַל כָּלֵל לְשֵׁם קְדוּשִׁין וְעוֹשֶׂה בְּעִילְתוֹ זְנוּת פִּינּוּן שְׁיִפְסִיד
וְלְהַתְּחַיֵּיב בְּמְמוֹן אִינוּ רוּצָה כְּשִׁלֵּא יִתְקַיִים הַתְּנַאי כּוּ"ל.

וְא"כ שׁוֹב י"ל דְּמְהַנִּי הַתְּנַאי דְּלֹא שְׁיִיָּד טַעַם הַלַּח"מ הַנִּי"ל דְּנִימָא פִּינּוּן שְׁהוּא אִיסוּר
הַתְּנַאי בְּטָל וְהִינּוּ דְּאָמְרִינְן שְׁיִתְבַּטַּל הַתְּנַאי כְּדִי שְׁלֵא יְהִי הָאִיסוּר דְּבִיאַת זְנוּת כּוּ"ל.
אֲבָל כָּאֵן אִם נִימָא דְּיִתְבַּטַּל הַתְּנַאי וְיִהְיִ לָהּ פְּתוּבָה וְדַאי יְהִי בִּיאַת זְנוּת דְּאִינוּ בּוֹעַל כָּלֵל
לְקְדוּשִׁין וְשׁוֹב קִיָּים כּוּ"ל.

וניש לדחות דהא גם בע"מ שאין לה ש"כ וכפלי' לתנאי' כתב תוס' [כתובות ד' נ"ו ד"ה
הרי'] דבטל וא"כ בכל תנאי דכתובה נימא דאם יהי' לה הקדושין בטלין וע"כ כמ"ש תוס'
דמ"ו אין התנאי מועיל א"כ גם כאן כנ"ל ואינו מוכרח דכאן נשאר התנאי בנדירים ומומין
כנ"ל: אבל עכ"פ לרב ישות א"ש הטעם דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה
ק' מטעם הנ"ל.

ובזה מדוקדק הש"ס דאמר מאי מקח טעות מר' אבל ק' אית לה ולכאורה אינו מוכן דהא
דאין לה ר' אינו כלל מצד מקח טעות רק בכל בעולה. וצריך לומר דמה שסבור שנתחייב
בר' הי' בטעות.

ודוחק. ולמ"ש א"ש דבאמת הוא מקח טעות ק דמ"מ אית לה ק' מטעם הנ"ל: וא"כ
ממילא מיושב גושית משנה למלך הנ"ל דכל זה בשאר נשים אבל בחרשת ושוטה דלא
תקיניו להו רבנו כתובה כלל רק שכתב לה וא"כ ממילא פינו דכנסה בחזקת בתולה והיא
בעולה הוי מקח טעות דקפדי' בי' כנ"ל וממילא לית לה כלום כמו לדין דמקח טעות
לגמרי ולא כתב לה על דעת פן דבזה לא שייך החזקה דאין אדם כו' ולא יועיל התנאי
בכתובה דהא אינו כלל מתנה על מה שכתוב בתורה שאין להן כלום מתקנת חכמים כנ"ל
ומשני ר"ש שפיר ודוקא במופת עץ דלא הוי קפידא דהא גם לדין אית לה ק' בלא הפיר
בה ושייך סברת הרמב"ן ז"ל שפיר וא"ש: עוד וי"ל בטעמא דר' ישות למ"ש הה"מ פ"ק
א' מהלכות ש אישות ראי' להרמב"ם ז"ל דביאת פנוי' אסור מה ת מהא דאמרינו חזקה
אין אדם עושה ביאת זנות ואם הי' דרבנו לא זהירי בי' ע"ש.

ונראה דאף אי באיסור דרבנו שייך ג"כ החזקה מ"מ יש ראי' להרמב"ם ז"ל. פינו דעיקר
הטעם משום האיסור א"כ בשלמא בנדאי איסור שייך החזקה אבל בקידוש ע"מ שאין
עלי' נדרים ומומין כו' שאינו יודע בשעת ביאה אם נתקיים או לא וא"כ איך אמרינו
חזקה הנ"ל שאינו עושה איסור בשלמא אם הוא מה"ת הוי ספיקא דאורייתא ולחומרא
אסור לו לבא עלי' דשמא לא נתקיים התנאי כמו בתרומה דחיישינו לסמפון.

ולכך ע"כ בועל לקדושין אף שלא נתקיים אבל אם הוא רק מדרבנו א"כ הוי לי' ס'
דרבנו ולקולא ובאמת מותר לו לבא עלי' אף שלא נתכונן לקדושין ולא שייך החזקה
ומוכח שיהא מה"ת.

ולזהחולקים י"ל משום דאיכא לברורי אם יש נדרים ומומין וגם בדרבנו אסור. או דאין
הטעם משום איסור כלל רק שאין דרוך ב"א לעשות ביאת זנות.

אבל להרמב"ם ז"ל הטעם שפיר כנ"ל: והנה הר"ן ז"ל הקשה שם פינו דכל הפוחת
מכתובה הוי ביאת זנות א"כ גם לענין כתובה שייך חזקה הנ"ל או דגם על הקדושין לא
יהי' שייך החזקה פינו דמ"מ יהי' ביאת זנות.

ע"ש שתיירץ דארוסה לית לה כתובה. ובאמת לדין ולפירש"י ז"ל לא שייך תירוצו פינו
שהוא נשואה רק בתנאי קאי כמ"ש.

אמנם להרמב"ם ז"ל הנ"ל לא קשה כלל גושית הר"ן דלענין ביאת זנות דבלא כתובה
הוא רק איסור דרבנו ושוב ס' דרבנו לקולא ואינו איסור כלל פינו שאינו יודע אם יש
נדרים ולא שייך החזקה רק על בלא קדושין אבל על הכתובה שפיר בתנאי' קאי ואעפ"כ

אינו עושה איסור כלל פנ"ל פנין שיהוא דרבנן: אמנם זה שפיר בשאר מומין אבל בכנסה
בחזקת בתולה והיא בעולה דיודע בשעת ביאה שפ"פ פנ"ל וא"כ שפיר אית לה כתובה
ג"כ מטעם חזקה דאין אדם כו' דכל הפוחת כו' ובזה יודע בנדאי שיש איסור דרבנן דבלא
כתובה פנין שיהא בעולה פנ"ל ושפיר מוחל לענני כתובה ג"כ דשייך החזקה ולכך סבר
ר"ש דיש לה מנה.

ולדין י"ל פתרוין הר"ן או למאי דקבל דכל הפוחת אפי' בתנאה כו' דאף שתנאו בטל
מ"מ הוי ביאת זנות דלא סמכה דעתה פדאמר בש"ס פ' אע"פ וא"כ לא שייך כלל החזקה
לענני כתובה דנימא שמתחייב דהא לא יהי תועלת במה שיתחייב דמ"מ יהי ביאת זנות
משום דלא סמכה דעתה ולכך לית לה כתובה ע"ש י"ל דלא סבר הא דכל הפוחת אפילו
בתנאה פנ"ל: וא"כ מיושב שפיר קושיא הנ"ל דבחרשת ושוטה דלא שייך החזקה לענני
כתובה דהא לית לה מתקנת חכמים וממילא הוי מקח טעות לגמרי ולית לה כלום פנ"ל
אף לר' שישת וא"ש: עוד י"ל דהא איירי הכא היכא דנאסרת עלי' דאל"ה לא שייכא
החזקה דאין אדם טורח כו' כמ"ש תוס' ובחרשת ושוטה דפיתוין אונס ע"כ באשת פהו
איירי כמ"ש המל"מ ע"ש ואף דגם בהנהי איכא ספק ספיקא ס' מוכת ע"ז וס' אין תחתיו
וצ"ל דליכא רוב פשרים אצלה ובאין תחתיו ג"כ אסורה לכהו דשמא לפסול נבעלה
וע"ש במל"מ.

וא"כ ניהו דסבר ר"ש פנסה בחזקת בתולה כו' יש לה ק' והטעם שאין קפידא בזה שיהא
בעולה. אבל י"ל דדוקא היכא שלא נאסרה ע"י שיהא בעולה ואז אין קפידא אבל בכהו
שנשא בחזקת בתולה ואח"כ נמצאת בעולה לפסול שפיר י"ל דמודה ר"ש שהוא מקח
טעות דהוי קפידא בנדאי פנין שאסורה פנ"ל וא"כ שפיר פאן יש להו טענת בתולים לר"י
דאי נבעלה אין תחתיו ולפסול נאסרה עליו שפיר אין להו כלום ואף דקי"ל חייבי לאוין
שלא הפיר בהו אית להו תוספת ש דוקא שאין שינוי הגוף רק האיסור לחוד אבל פאן
מה שיהא בעולה הוא מום בגוף שנאסרת ע"י זה והיא מידי דקפדי בי' אינשי בנדאי ולא
גרע משאר מומין וגם ר"ש מודה דמקח טעות לגמרי פנ"ל.

או די"ל דר"ש פליג אהא דשמואל גבי חייבי לאוין שלא הפיר בהו פנ"ל. ועוד דנראה
דבחרשת ושוטה בכה"ג לכ"ע לית להו אף תוספת.

דהא הטעם דאית להו תוספת בח"ל שלא הפיר כ' רש"י והרמב"ם ז"ל פנין שכתב משום
חזיבת ביאה ואית לי' ע"ש ולכאורה הא קי"ל ח"מ סי' רל"ד במקר בהמה נודע שיהא
טרפה אף שפבר אכל פטור דאכילת מה שיהא איסור אינו הנאה כלל פנין שלא ידע
ובכל איסור דאורייתא אמרינן פן ע"ש.

וא"כ למה בחייבי לאוין שלא הפיר בה יהי' לה תוס' הא אף שכתב לה על הנאת ביאה
מ"מ הא פנין שנודע שיהא אסורה מה"ת לא מיקרי הנאה כלל פנין שלא ידע פנ"ל ודמי
ממש לאכילת איסור הנ"ל: ונראה הטעם דהא בח"ל בכנסה לחופה לחוד א בלא ביאה
חייב בתוספת.

וא"כ פִּינּוֹן דִּישׁ חֲנוּפָה בְּחִיבֵי לְאוּיֵן א"כ נִתְחַיֵּב בְּתוֹס' מְחַמַּת הַחֲנוּפָה דְּחֲנוּפָה לְחוּד אִינוּ אִיסוּר דְּאוּיֵן נְאֻף אִם הוּא יְחוּד וְאִיסוּר מְדַרְבְּנֵן מ"מ מְבֹאֵר שָׁם בַּח"מ דְּבְאִיסוּר דְּרַבְנֵן חָשׁוּב אֲכִילַת אִיסוּר הִנָּאָה ע"ש.

וְכִינּוֹן דְּהַתוֹס' פּוֹתֵב עַל חִיבַת חֲנוּפָה וְחֲנוּפָה אֵית לְהוּ וְכַמ"ש, הַחֲלָקַת מְחוּקָק לְקַמּוֹן ס"ק י"ג וְלִקְרָה אֵית לְהוּ תוֹס' אֲבָל בְּחַרְשַׁת וְשׁוּטָה דְּבִשׁוּטָה לִית בָּהּ קְדוּשִׁין וְחֲנוּפָה כָּלֵל רַק שְׁפוֹתֵב לָהּ בְּעַד הִנָּאָה בִּיאָה וְא"כ פִּינּוֹן שְׁנוּדַע שְׁהִי אִיסוּר בְּבִיאָתוֹ לִית לָהּ כָּלֵל דְּלֹא הָוִי הִנָּאָה וְהָוִי מְשֵׁשׁ פְּאֲכִילַת אִיסוּר הַנָּ"ל.

וְכִי בְּחַרְשַׁת אַרְף דְּאֵית לָהּ חֲנוּפָה מְדַרְבְּנֵן מ"מ אִינוּ הַפְּתוּבָה בָּאָה בְּשִׁבִיל הַחֲנוּפָה דְּלֹא תִיקְנֵנוּ לָהּ. וְעוּד פִּינּוֹן שְׁנוּדַע שְׁהִיא בְּעוּלָה א"כ לִית לָהּ חֲנוּפָה ע"ש בַּח"מ ס"ק הַנָּ"ל.

וּמְמִילָא מְנוּשֵׁב דְּמַשְׁנֵי ר"ש הָא ר"י פִּינּוֹן דְּאִיסוּרָה בְּאִינוּ תַּחְתּוֹ שְׁמָא נִבְעָלָה לְפָסוּל שׁוּב לִית לָהּ פְּתוּבָה ג"כ לר"י דְּהָוִי מְקַח טְעוֹת לְגַמְרֵי כְּנ"ל: עוּד י"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְּר"ש סִבְר דְּנִמְצָאָת בְּעוּלָה הָוִי כְּשֶׁאֵר מוּמִין רַק דְּהָא פְּלִיגֵי בִירוּשְׁלַמִי פ' הַמְדִיר בְּקִדְשָׁה סְתָם וְכַנְסָה סְתָם אִי אֵית לָהּ פְּתוּבָה אוּ לֹא וי"ל דְּסִבְר בְּכָל הַמוּמִין בְּכַנְסָה סְתָם דְּאֵית לָהּ פְּתוּבָה וּמְמִילָא גַם בְּנִמְצָאָת בְּעוּלָה כּוּן.

אוּלָם הַטַּעַם מְבֹאֵר שָׁם בִירוּשְׁלַמִי דְּבִקְדוּשָׁה סְתָם וְדֹאֵי אֲמַרִינוּ בְּבַעַל אַח"כ סְתָם שְׁנִתְרַצָּה וּמְחַל ע"ש. וְהִינּוּ דְּוָקָא בְּפִיִּקְסַת דְּשִׁינָה הַחֲזִיקָה דְּאִינוּ אָדָם עוֹשֶׂה ב"ז כו' אֲבָל בְּשׁוּטָה דְּבַל"ז הָוִי בִיאַת זְנוּת.

וְכִי בְּחַרְשַׁת אַרְף דְּתִקְנֵנוּ גִישׁוּאִין מ"מ לֹא שְׁיִיף טַעַם הַנָּ"ל דְּדוּקָא בְּשֶׁאֵר נְשִׁים דְּהַפְּתוּבָה תְּלוּי בְּקִדְוּשִׁין וְכִינּוֹן שְׁמוּחַל לְעַנְנֵן הַקְדוּשִׁין בְּבִיאָתוֹ מְמִילָא אֵית לָהּ פְּתוּבָה. אֲבָל בְּחַרְשַׁת שְׁאִינוּ הַפְּתוּבָה עַנְנֵן כָּלֵל לְהַקְדוּשִׁין רַק חִיּוּב מִתְּנָה בַּפ"ע וְלָמָּה נֶאֱמַר בְּשִׁבִיל שְׁבַעַל וְנִתְרַצָּה עַל הַקְדוּשִׁין יְהִי לָהּ פְּתוּבָה.

וְלְעַנְנֵן פְּתוּבָה הָוִי כְּשֶׁאֵר מוּם בְּמִקְח וְהָוִי שְׁפִיר מְקַח טְעוֹת כְּנ"ל: אוּ י"ל דְּבִקְדוּשָׁה סְתָם הַטַּעַם דְּהִי לֹו לְהַתְנוּת וּמְדָלָה הַתְּנָה וְדֹאֵי נִתְרַצָּה. וְאַרְף דְּהָא בְּכָל מְקַח שְׁנִמְצָא מוּם בְּסְתָם כְּטַל וְלֹא אֲמַרִינוּ שְׁהִי לֹו לְהַתְנוּת.

וְי"ל הַטַּעַם כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים דְּבִקְדוּשִׁין שְׁהוּא דְּבָר גְּדוּל אִם לֹא הִיָּה מְרוּצָה הִי לֹו לְהַתְנוּת וְלֹא דְּמִי לְמִקְח כַּמ"ש הַר"ן ז"ל לְעַנְנֵן תוֹף כ"ד דְּבִקְדוּשִׁין לָאוּ פְּדִיבּוּר דְּמִי ע"ש. וְזֵה שְׁיִיף בְּשֶׁאֵר נְשִׁים אֲבָל בְּחַרְשַׁת וְשׁוּטָה שְׁחִיּוּב הַפְּתוּבָה הִיא מְקַח בַּפ"ע כְּנ"ל מְמִילָא דוּמָה לְשֶׁאֵר מְקַח שְׁאִינוּ צְרִיף לְהַתְנוּת וּבְסִתְמָא ג"כ כְּטַל כְּשֶׁנִּמְצָא מוּם כְּנ"ל: עוּד י"ל דְּהָא וְדֹאֵי דְּלֹא פְּלִיג ר"ש דְּנִימָא שְׁאִינוּ שׁוּם אָדָם מְקַפִּיד בֵּין בְּתוּלָה לְבְּעוּלָה רַק דְּסִבְר דְּרוּב ב"א אִינוּ מְקַפִּידִין.

וְלְכַאוּרָה הָא לְעַנְנֵן לְהוּצִיא מְמוֹן לֹא מְהַנִּי רֹוב דְּאִינוּ הוֹלְכִין בְּמְמוֹן כו'. אַרְף הַפּוֹסְקִים פְּתָבוּ דְּהִיא דִּישׁ ב' דְּבָרִים לְעַנְנֵן אִיסוּר וּמְמוֹן וְצְרִיכִין לְהַחְזִיק הָרוּב לְעַנְנֵן אִיסוּר מְמִילָא מְהַנִּי ג"כ לְמְמוֹן וְכִן בְּהַנָּ"ל פִּינּוֹן דְּאִי מְקַפִּיד גַּם הַקְדוּשִׁין כְּטַלִּין וְאִינוּ הוֹלְכִין אַחַר הָרוּב שְׁאִינוּ מְקַפִּידִין וְהִיא מְקוּדְשַׁת גְּמוּרָה מְמִילָא מְהַנִּי לְעַנְנֵן מְמוֹן הַפְּתוּבָה ג"כ וְאֲמַרִינוּ שְׁאִינוּ מְקַפִּיד כְּנ"ל: וּמִינּוּשֵׁב מְמִילָא דְּכָאֵן בְּשׁוּטָה דְּלֹא תִיקְנֵנוּ קְדוּשִׁין וְאִינוּ הַנְּפָקָא מִינָּה אִי מְקַפִּיד אוּ לֹא רַק לְעַנְנֵן הַפְּתוּבָה וְשׁוּב אִינוּ הוֹלְכִין בְּמְמוֹן כו' וְאִינוּ מוּצִיאִין מְסַפְק וְאַרְף

בְּחֶרֶשׁ מ"מ א"צ גַּט רַק מְדַרְבָּנָן וְזֶה אַף אֵי וְדַאי מְקַפֵּיד צְרִיכָה גַּט מְדַרְבָּנָן פִּינּוּן שְׁקִדְשָׁה סְתָם שְׁלֵא יֵאמְרוּ אֲשֶׁת אִישׁ יּוֹצֵאָה בְּלֹא גַּט כַּמ"ש תּוֹס' גַּבֵּי אֵיילוֹנִית וּג"כ אֵין נ"מ אֵי מְקַפֵּיד רַק לְעַנְנָן פְּתוּבָה וְאֵין מוֹצִיאִין כַּנ"ל.

אוּ דְבִשְׁבִיל שׁוֹטָה לְחוּד הַנּוֹצֵרָה לְאוּקְמֵי כַר"ג. וּבְבְרִייתָא רַאשׁוֹנָה לָא גָרִיס רַק קִנְס ע"ש.

וְיֵשׁ לְדַחוֹת דַּא"כ הָיִי ס"ס שְׁמַא אֵינוּ מְקַפֵּיד וְשְׁמַא תַּחְתּוּ אַף י"ל דְּלֹא מְהַנִּי בְּאֵינָה טוֹעֵנַת בְּרִי כַּנ"ל: גַּם י"ל פִּינּוּן דְּתַנִּי סְתָם אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים מִיַּנְרֵי אַפִּי הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ עַל מְנַת שְׁתַּהֲנִי בְּתוּלָה ג"כ אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים דְּטוֹעֵנִין מְנַפְת עַץ כַּנ"ל וּבְזֶה וְדַאי דְמוּדָה ר' שְׁשֶׁת דָּאֵין לָהּ פְּלוּם בְּנִמְצָאָת בְּעוּלָה וּלְכַף מוּקֵי כַר"ג.

גַּם דְּיִיק לָהּ מְדַתְנֵי מְנַפְת עַץ ג"כ דָּאֵין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים מְשַׁמַּע דָּאֵינוּ טַעֲנָה אֲבָל אַם הִי בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה וְהִיא, בְּעוּלָה הִיְתָה מְפַסְדַּת לְגַמְרֵי אַף ז"א דְּהָא בְּמַתְנֵי פ"ק תְּנֵי גַבֵּי אֶלְמָנָה מִן הַנְּשׂוּאִין ג"כ אֵין לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים: אוּ י"ל דְּמְשַׁמַּע לִי גַם לְעַנְנָן לְאוּסְרָה אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים בְּאֲשֶׁת פְּהוּן אַף דִּישׁ חֲשַׁשׁ שְׁנִבְעֵלָה לְפָסוּל מ"מ טוֹעֵנִין מְנַפְת עַץ שְׁאֵינָה בְּעוּלָה כָּלָל וּלר"י דְמוּכַת עַץ לֹא שְׁכִיחַ אֵין טוֹעֵנִין וּלְכַף מוּקֵי כַר"ג כַּנ"ל.

וּבְכָל הַתִּירוּצִים הַנ"ל שְׁפַתְבְּנוּ מִיְנִשְׁבִּים ג"כ דְּבְרֵי תּוֹס' שָׁם ד"ה הַחֶרֶשׁת כּו' דַּא"ל דּוּמֵא דְאֵיילוֹנִית כּו' דְּהָא ע"כ אֵיילוֹנִית גּוּפָה אֵינָה מְפַסְדַּת לְגַמְרֵי דְהָא ר"ש סָבַר כְּנֻסָּה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה וְנִמְצָאָת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ ק' כּו' ע"ש וְתַמּוּהָ כַּמ"ש מְהַרְשֵׁ"א ז"ל לְמָה לֹא דִיִּיקֵי מַחֲרֶשֶׁת גּוּפָה דַּע"כ אֵין הַטַּעֲנָת בְּתוּלִים לְהַפְסִידָה לְגַמְרֵי דְהָא יֵשׁ לָהּ ק' ע"ש.

וּלמ"ש א"ש דְּבַחֲרֶשֶׁת דְּלֹא תִיקְנוּ פְּתוּבָה שְׁנִיף טַעֲמִים הַנ"ל וְשְׁפִיר לר' שְׁשֶׁת מְפַסְדַּת לְגַמְרֵי מִשְׁא"כ בְּאֵיילוֹנִית דָּאֵית לָהּ פְּתוּבָה מְתַקְנַת חֲכָמִים דִּיִּיקֵי שְׁפִיר דִּישׁ לָהּ ק' לר"ש כַּנ"ל: (ב) שְׁלֵא תִיקְנוּ לָהּ כּו' אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים כּו'.

הִנֵּה מְדַכְלֵל יַחַד שְׁלֵא תִיקְנוּ עִם אוֹתוֹן שְׁפַתְבְּתוֹן ק' שְׁהוּן בְּחֻזְקַת בְּעוּלָה וּבְכָל גְּוּוּנֵי אֵין טַעֲנַת בְּתוּלִים מְשַׁמַּע דְּבַחֲרֶשֶׁת וְשׁוֹטָה אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים כָּלָל וְאִם פְּתַב לְהוּ ר' יֵשׁ לְהוּ ר' כַּנ"ל.

וְדָבָר זֶה בְּמַחְלֻקַּת שְׁנוּנֵי הִנֵּה דַעַת רַש"י ז"ל שְׁפִי פְּתוּבוֹת ל"ו דְּפָרִיף אֶהְדְּדֵי בְּרִייתָא דְתַנִּי אֵין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים וְאֵינְדָּה תְּנִין דִּישׁ לְהוּ וּמְשַׁנֵּי ר"ש הָא ר"ג הָא ר"י וּפְיַרְשׁ דַּלר"ג טוֹעֵנִין עֲבוּרָן שְׁמִשְׁנָאֲרָסָה נְאָסוּ ע"ש וַא"כ בְּקִידָשׁ וּבְעַל לְאַלְתֵּר דַּא"א תַּחְתּוּ שְׁפִיר יֵשׁ לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִים אוּלָם יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּהָא דְלֹא נָקִיט רַש"י דְטוֹעֵנִין עֲבוּרָה מ"ע כַּמ"ש הַמְשַׁנָּה לְמַלְךְ הַנ"ל ב' תִּירוּצִים אוּ דְסָבַר מ"ע לֹא שְׁכִיחַ וְלֹא טוֹעֵנִין וַא"כ בְּבַעַל לְאַלְתֵּר מְפַסְדַּת לְגַמְרֵי אוּ דְנָקִיט מְשַׁאֲרֶסְתַּנִּי כּו' דָּאֵית לָהּ ר' מִשְׁא"כ מ"ע דְּלֹא הִי לָהּ רַק ק' לְדִידָן.

וּלְתִירוּץ זֶה אַף בְּבַעַל לְאַלְתֵּר טוֹעֵנִין מ"ע וְאֵית לָהּ ק' עַכ"פ גַּם לְרַש"י ז"ל ע"ש וְתִירוּץ הַג' שְׁכ' הַמַּל"מ מְשׁוּם מִיגוּ ע"ש לֹא נִהֲרָא לַע"ד דְּמָה בְּכַף שְׁאֵם הִי טוֹעֵנַת, הִי לָהּ מִיגוּ מ"מ עַכְשָׁיו שְׁאֵינָה טוֹעֵנַת מִה מִיגוּ שְׁנִיף הָא מִיגוּ אֵינוּ רַק רַאִי שְׁאוּמֵר אֲמַת וְכִינּוּן שְׁהִיא חֶרֶשֶׁת וְשׁוֹטָה וְאֵינָה טוֹעֵנִית וְאֵין רַאִי וְדַאי לֹא מְהַנִּי וְאַף שְׁמַצִּינוּ פִּיּוּצָא בּוּ בֵיתוּמִים שְׁטוֹעֵנִין עֲבוּרָם הַחֲזֵרְתִי מִיגוּ דְנָאֲנָסָה שְׁהִי אֲבִיָּהֶם נְאָמָן בְּמִיגוּ אַף דַּעְכְּשָׁיו אֵין רַאִי

מ"מ זה דווקא ביתומים ששהיב פא מחמת אביהם שהי' חייב ולקח פינון ש'הוא הי' פטור
ונאמן במיגו גם מהם אין להוציא.

אבל פאן בתובע ללישנא דמשום מיגו הדבר פשוט דבחו"ש דליפא מיגו לא מהני מה
שטוענין עבורה דמ"מ אין ראי' שפן הוא כו'): והנה התוס' תמהו על רש"י ז"ל איך יועיל
החזקה להוציא ממון פינון דאיתרע ואין פאן טענת ברי ותיקצו דמצינו פן במחט שגמא
בעובי בה"כ דארף דלא יהיב טבח דמי מחויב לשלם פינון שהס' נולד ברשותו וכן פאן
חייב אף בלא טענת ברי משום חזקה דכאן גמא נכאן הי'.

והר"ן ז"ל פ' המדיר כ' ג"כ דגבי הנושא את האשה כו' דטוענת ברי אף באין שהות אחר
החופה נאמנת. ובשמא ושמא יש שהות אחר החופה חייב ג"כ משום חזקה דכאן גמא
כו' ע"ש ונראה דרש"י ז"ל סובר ג"כ פנ"ל ולקח בחו"ש אף שאינה טוענת ברי מהני
החזקה דכאן גמא נכאן הי' ודווקא ביש שהות אחר החופה.

וא"כ באין שהות אחר החופה י"ל דמודה רש"י ז"ל דיש להן טענת בתולים שהיא שמא
וליא חזקה דכאן גמא כו' וכדברי הר"ן הנ"ל. וקשיא לי הא תוס' חולין נ"א כ' דלא
שייך פאן גמא פאן הנה רק הכא שאם נאמר שהי' מקודם נתבטל הרשות שהוא מקח
טעות ובטל המקח ואז מוקמינו הרשות אחזקתו אבל פשלא יתבטל לא שייך פאן גמא
כו' ע"ש.

וא"כ פאן לר"ש קיימינו דסבר פנסה בחזקת בתולה ונגמא את בעולה יש לה ק' ואינו מקח
טעות וא"כ לדידך לא שייך פלל פאן גמא נכאן הי' דאין הרשות מתבטל אף שגבעלה
קודם אירוסין ולא שייך תירוץ התוס' פלל פנ"ל.

אמנם למ"ש לעיל ס"ק א' ע"ש: או י"ל פינון דדעת רוב הפוסקים דבבעולה אין החופה
קונה ולא נעשית נשואה רק בביאה והוא מירושלמי דדווקא בבתולה חופה קונה. וא"כ
שייך שפיר גם לדידך פאן גמא כו' דאי גבעלה קודם החופה נתבטל הרשות שלא נעשית
נשואה ע"י החופה.

ואף דבין פה ובין פה עכשיו נשואה היא ע"י הביאה מ"מ הרשות של החופה מוקמינו
אחזקה פנ"ל ושייך פאן גמא כו'. אמנם זה שפיר בחרשת דעכ"פ אית לה נשואין
מדרבנן אבל בשוטה דלא תקינו לה נשואין פלל א"כ לא שייך פלל שיתבטל הרשות
וליא חזקה דכאן גמא כו'.

וי"ל או דס"ל לרש"י ז"ל פדעת הרי"ף פ' המדיר דאינו תלוי פלל בבטול הרשות רק
היה הי' החמור עומד ע"ש וגם פאן פינון שגכנסה לרשות הבעל שייך פאן גמא כו' פינון
שנתחייב בכחופתה על פניסה זו.

וא"כ לדעת תוספת והרא"ש ז"ל שם א"א לפרש פשיטת רש"י משום פאן למא כו'
דלא שייך פנ"ל. ובנה מינשב בדברי תוספות שמקודם הביא ר"י ראי' לפירש"י ואח"כ
כו' ולר"י נראה כו' ולמה נייד מפירש"י ז"ל.

ולמה"ל א"ש דהר"י לטעמי' דתלוי בבטול רשות א"א לפרש פנ"ל רק הביא ראיה
לפירושו אי סבר פהרי"ף ז"ל פנ"ל. או י"ל דרש"י ז"ל מפרש בנשאת פשהי' פיקחת

ואח"כ נשפתטה או שקיבל כהן אבי קדושין דשייך שפיר ביטול רשות מפאן נמצא כו' ויש נ"מ בזה דבשופטה בשעת נשואין שלא ע"י אבי יש לה טענת בתולים דלא טענין משנארכסה נאנסה דליכא חזקה הנ"ל גם לרש"י ז"ל.

ובזה מיושב דעוד קשה לע"ד דהא רש"י ותוס' פירשו הא דר' אשי רישא מנה לאבא בידה סיפא מנה לי בידה כו' דחזקה דידה אינו מועיל לגבי אבי רק בנכנסה לרשות הבעל דהפתובה שלא מועיל החזקה ע"ש בתוס' הנ"ל.

וא"כ קשה פאן בשופטה דלא תקנו נשואין כלל וא"כ אף שכתב לה פתובה היא עדיין של אבי דלא יצאה כלל מרשותו דבנערה איירי דבוגרת תני בל"ז דאין לה טענת בתולים וא"כ למה מהני החזקה הא הוי מנה לאבא בידה ואמאי אין להן טענת בתולים ודוחק לומר דנא בדין לה אב.

ובזה י"ל למ"ש תוס' פתובות מ"ו והב"ש סי' ל"ז די"ל דשאר מתנה שנותנין לבתולה אינו של אבי דדוקא פספ קדושין שפסקעת עצמו מרשותו ע"ש. וא"כ בשופטה שלא תיקנו נשואין ואינה מפסקעת עצמה מרשותו שוב הני הפתובה כשאר מתנה שהיא שלה. אף למה דמסיק הב"ש דגם במתנה לאבא קשה כנ"ל ובל"ז י"ל דדמי לקנס שהוא לאבא ע"ש בש"ס. וא"כ איך מהני החזקה.

ולמ"ש מיושב פינן דאיירי בהיתה פיקחת בשעת נישואין והוא שלא מדינא והוי מנה לי בידה כנ"ל: עוד י"ל דבאמת סתמא קתני חרשת ושופטה ובכל גוונא איירי בין שהי חרשת ושופטה בשעת קדושין ובין שנשפתטו אח"כ.

וי"ל דרש"י ז"ל סבר ג"כ כתוס' דטוענין מוכת עץ וכדעת הרמב"ן ז"ל דכיון שאין לה וכו' לה ואינו מקח טעות אית לה מאתים. רק זה שפיר בהי חרשת ושופטה בשעת קדושין אבל נשפתטו אח"כ לא שייך סברת הרמב"ן ואין לה רק מנה וכיון דר"ש סבר פנסה בחזקת בתולה כו' ג"כ יש לה מנה א"כ איך תני אין להן טענת בתולים הא שפיר אין להן רק מנה לדידן דקי"ל פרבנו דר"מ.

ולכך מפרש רש"י ז"ל דבהי פיקחת בשעת קדושין שוב טוענין עבורה משנארכסה נאנסה ואית לה מאתים דבזה שייך פאן נמצא כו' והוי מנה לי בידה ותני שפיר סתמא חרשת ושופטה אין להן טענת בתולים בין הי חרשת ושופטה בשעת קדושין דבזה אית לה מאתים כדעת הרמב"ן ואף דלא שייך פאן נמצא כו' טוענין מוכת עץ.

ובין הי פיקחת דלא שייך מוכת עץ שוב אית לה מאתים כנ"ל דשייך פאן נמצא שיהי' ביטול רשות כנ"ל וטוענין משנארכסה נאנסה. ומיושב בזה לשון רש"י שנאנסו משנארכסו דהא אף פיתוין אונס הוא ולהנ"ל א"ש דקאי על הי פיקחת והוצרך לומר דוקא שנאנסה אח"כ כנ"ל: עוד י"ל דהא תוס' [פתובות ד' ט' ע"ב ד"ה אי] כ' דהא דלא הוי ס"ס לענין פתובה ס' מוכת עץ ואת"ל ד"א שפא תחתיו נאנסה ותירצו דס' תחתיו לא הוי ס' השקול דשפא ברצון ע"ש וא"כ בחו"ש דפיתויי שלהן אונס שפיר יש ס"ס שפא מוכת עץ ואת"ל ד"א שפא תחתיו והוי ודאי אונס ולכך אין להן טענת בתולים אף זה שפיר דהי חרשת ושופטה בשעת קדושין אבל בהי פיקחת ליכא ס"ס דשייך כנ"ל

שאינו ס' השקול דאף אי תחתיו מ"מ שמה ברצון קודם שנתחשו וליזה פ"י דבזה שוב
סגי דטועניו משנתארסה נאנסה דשינה התזקה דכאן נמצא פנ"ל.

ולזהנ"ל אף בחרשת ושוטה מעיקרא גם לרש"י ז"ל אין להן טענת בתולים וי"ל אף
בקידוש ובעל לאלתר לתרוץ א' שכתבנו דמ"מ טועניו מוכת עץ וכהרמב"ן ז"ל הנ"ל
ואית לה מאתים פנ"ל: או י"ל דסבר בחרשת ושוטה מעיקרא בל"ז אין להן טענת
בתולים פניו דאיברי בטענת פתח פתוח ולא שינה תזקה דאין אדם טורח פניו דאינה
נאסרת דפיתוין אונס רק בהי' פיקחת.

או משום דהוי פתוספת כתובה דאינו נאמן פתח פתוח. רק די"ל דלא נתחייב יותר רק
שינה' דינה פפיקחת וכינו דבפיקחת הי' נאמן ממילא גם בהנה נאמן.

וא"כ פניו דבפיקחת שינה פאן נמצא כו' ואינו נאמן שוב ממילא גם בחרשת ושוטה איני
נאמן פניו דמצד עצמו בל"ז אינו נאמן כמו בתוספת רק שלא העדיף מאלו היתה פיקחת
וכינו דבפיקחת היתה נאמנת גם עקשיו פו פנ"ל ויש לדחות: ובה מיושב דלכאורה קשה
אף דנימא דנקיט רש"י משנתארסה נאנסה כדי שינה' לה מאתים משא"כ מוכת עץ אכל
הוי ליה למינקט מוכת עץ תחתיו דאית לה מאתים ג"כ.

ולמ"ש א"ש דנגד מוכת עץ תחתיו ליכא תזקה דכאן נמצא דאף אי הי' מקודם לא נתבטל
הרשות דאינו מקח טעות אף בלא הפיר בה ולכך דוקא נקיט משנתארסה נאנסה דע"ז
איכא תזקה הנ"ל דכאן נמצא כו': והנה תוס' פירשו משום דטועניו עבירן מוכת עץ
ונסתפק המל"מ בפ"י דבריהם אי דנשאת בתזקת מוכת עץ או דטועניו עתה עבירה מוכת
עץ נאף שפנסה בתזקת בתולה אית לה מנה ע"ש.

ופשט דברי תוס' נראה כפי' א' ע"ש. אולם תמוה מאוד כמ"ש המל"מ חדא מה פריד
אימר דאמר ר"ג היכא דטענה כו' מה צורה בזה לטענה פניו שנשאת בתזקת מוכת עץ
וגם מאי משני פתח פיה לאלם ע"ש.

עוד הקשה מה משני הא ר"י מנ"ל דר"י לא מודה בחרשת ושוטה שנשאת בתזקת מוכת
עץ. ותירץ המל"מ דדייק לה דאי הוי סבר ר"י סברא דכולהו נמי חביטי מחבטין למה
אינה נאמנת באומרת מוכת עץ בשאר נשים הא אית לה ב' תזקות תזקת הגוף היינו
תזקת נשים שאינו מזנות כמ"ש הר"ן ז"ל ועוד תזקה דכולהו מחבטין ומוכח דס"ל
דמוכת ע לא שכיח ע"ש.

ודבריו אינם מוכנים לי פלל דכי יעלה על הדעת דרוב נשים הן מוכת עץ ואינם בתולות
רק דבש"ס אמר דכולהו נמי מיחבטין ופעמים שאובדת בתוליהן ע"י חבטה ולכך אין
לה טענת בתולים דאף שהיא ס' השקול מוקמינו לה אחזקה דלא זינתה והיינו משום
דרוב נשים אינם מזנות כר"ג דנאמנת ומשני פוליהו רואות כו' ואמרינו מדלא טענה
כמ"ש תוס'.

אבל עכ"פ אין זה תזקה אחרת לומר שנדאי מוכת עץ היא רק תזקה זו עצמה דרוב נשים
אינם מזנות וכינו דלר"י לא מהני תזקה זו להוציא שפיר אינה נאמנות פניו דכנסה בתזקת
בתולה משא"כ חרשת ושוטה י"ל דמודה ר"י דבתזקת מוכת עץ נשאות דלא שינה מדלא
הודיעתו פנ"ל: אמןם י"ל דהא נדאי דמודה ר"י דנושא אשה ממשפחת דורקטי וכה"ג

שאינה מבררת שהיא בתולה מ"מ לא יוכל לטעון שמה זינתה והיא בעולה דכיון דלא איתרע פלל ודאי מוקמינן אחזקה אף להוציא.

וא"כ אי הוי אמרינן דחבטה שכיח והוי ס' השקול שתאבד בתוליה ע"י חבטה אין פאן ריעותא פלל וכיון שטענות מופת עץ הי' ראוי להיות נאמנת גם לר"י. וע"כ דסבר דלא שכיח פלל ודוק: ויותר נראה למ"ש תוס' לעיל ט' ע"ב ד"ה אי למיתב תירוץ הר"י דאף דהוי ס"ס ס' מופת עץ ואם תמצא לומר ד"א שמה תחתיו נאנסה וכ' הר"י דמוכת ע לא שכיח ולקף סבר ר' יהושע דאינה נאמנת ע"ש וא"כ מנה דייק הש"ס דלר"י לא שכיח מדלא חשיב ס"ס ולא ס"ל לר"ש כתירוץ א' בתוס' שם רק הטעם לר"י משום דלא שכיח פנ"ל.

ולקף בחרשת ושוטה אף דליכא למימר טעמא דס"ס דא"כ לא הי' לה רק מנה לרבנן כיון דע"ד בתולה פנסה רק משום ס' מופת עץ ואין לה אלא מנה ולקף משני דהכא משום דשכיח וממילא נשאת בחזקת מופת עץ דלא שייך להודיעו ואית לה מאתים כיון שכתב לה וזה לר"ג והא ר"י דלא שכיח ולא הוי בחזקת מופת עץ מסתמא בחרשת ושוטה פנ"ל.

אף קוש' א' תמוה דאימר דאמר ר"ג בטענה כו' ומה צורך לטענה כיון שכ' לה מאתים אף שהיא מופת עץ והיתה בחזקת מופת עץ איך יהי' לה טענת בתולים פנ"ל: אמנם לע"ד נראה פי' דברי תוס' בפשיטות דאין הפנה שהן בחזקת מופת עץ דבסתמא היא מופת עץ ודאי אין זה סברא דהא רוב נשים הן בתולות ואין מופת עץ גם הא מוכח ממשנה דהאשה שנאלמנה כו' שיצאה בהינימא כו' וכן שית הירושלמי שמה מופת עץ וע"כ דלא תלינן במופת עץ דהתם לא שייך מדלא הודיעתו דנימא שפאמת הודיעתו וע"כ כתירוץ הירושלמי דלא תלינן בסתם שהיא מופת עץ.

רק הפי' הוא דהא מבואר בח"מ ס' רל"ב דעת הטור ושאר פוסקים דאף דנמצא טריפה מבטל המקח מ"מ טריפות דסירכא אינו מבטל המקח משום דשכיח והוי לי' לאתגויי ומדלא אתני נתרצה וסבר וקיבל ע"ש.

אמנם זה לא שייך רק במום שגם המוכר אינו יודע כמו טריפות וכה"ג אבל בדבר שהמוכר ידע ודאי דאף במידי דשכיח הוי מקח טעות שהי' לו להודיעו ע"ש. ובזה מבואר דבכל הנשים אף דלפעמים הן מופת עץ מ"מ לא שייך מדלא התנה וכתב סתם מאתים נימא דסבר וקיבל דהא היא יודעת שהיא מופת עץ ומדלא הודיעתו פנ"ל.

אבל בחרשת ושוטה שפיר כיון שנשאה סתם וכ' לה מאתים וכיון דמוכת עץ שכיח שלפעמים היא מופת עץ ממילא הוי לי' לאתגויי כמו בטריפות דסירכא הנ"ל כיון דלא שייך מדלא הודיעתו ולקף שפיר כשנמצאת מופת עץ אינו מבטל דסבר וקיבל ואף דרוב אין מופת עץ מ"מ הא גם טריפות דסירכא רוב יש עכ"פ שאינם טריפות ואעפ"כ כיון שהיא מיעוטה דשכיח הוי לי' לאתגויי פנ"ל וכן פאן כיון דמוכת עץ שכיח הוי לי' לאתגויי ונתרצה אף שתהי' מופת עץ ולקף אית לה מאתים אבל לא שנשאה בחזקת שהיא מופת עץ אולם זה שפיר כשנתברר שהיא מופת עץ אבל בלא נמצא לה בתולים נימא שמה היא בעולה כיון דרוב אין מופת עץ וכשהיא בעולה באמת מקח טעות דע"ז לא נתרצה

דלא הי' לה לאתנויי דלא שכיח פיון שבחזקת בתולה נשארה וכשאר טריפות שם וממילא לית לה פלל: אף זה שפיר תלי' בפלוגתא דר"ג ור"י דלר"ג דנאמנת מןפת עץ טוענין עבודה שהיא באמת מןפת עץ ואית לה מאתים פנ"ל אף לרבנן ולר"י אין טוענין ואמרין שפא בעולה היא ולית לה פלל ומשני שפיר הא ר"ג הא ר"י ופריה שפיר אימר דאמר ר"ג היכא טענה אבל פלא טענה נימא שפא בעולה היא ומשני פתח פיה לאלם הוא פנ"ל.

ואף שיש לדחות קצת דאף דבעולה לא שכיח מ"מ פיון דמוכת עץ שכיח א"כ ממילא גם ספק זה שכיח דהא אם היא מןפת עץ לא ימצאו לה בתולים ויהי' ס' אם בעולה היא והי' לו להתנות ע"ז כשלא יהי' לה בתולים וע"כ נתרצה על ס' זה.

אף ז"א פיון שזה שאין לה בתולים אינו גוף המום רק מה שהיא מןפת עץ או בעולה ולא נתרצה רק על מןפת עץ ולא אבעולה פנ"ל. ולר' יהושע דמוכת עץ לא שכיח ואין נאמנת ממילא אף שנתברר שהיא מןפת עץ ג"כ אין לה רק מנה דלא שינה אבעי לי' לאתנויי פנ"ל משא"כ לר"ג וצריה ב' הטעמים שנתרצה על מןפת עץ וגם שטוענין עבודה מןפת עץ ולהגורסים בברייתא א' רק יש להן קנס ג"כ פריה ומשני שפיר דאם הי' מןפת עץ אף מיעוטא דשכיח לא הי' מהני להוציא ממון פיון שאינה טוענת פרי ולא הי' לה קנס רק משני דהא ר"י ולא שכיח פללואית לה קנס.

וממילא גם טענת בתולים יש לה. או משום דאנן טוענין עבודה מןפת עץ.

או דאף שהיא מןפת עץ לית לה רק מנה לרבנן דלא הי' לו להתנות דלא שכיח פנ"ל ואח"כ הקשה הרשב"א על פירוש ר"י דנוקי מא ר"מ הא רבנן היינו דלמה לי' סברא הנ"ל נימא דלא אמרין פלל דהוי לי' לאתנויי רק דטוענין עבודה מןפת עץ והא ר"מ והא רבנן פנ"ל: ולמ"ש מבואר דעת התוס' ג"כ כפסק הש"ע בחרשת ושוטה אין להן טענת בתולים פלל ובכ' לה מאתים יש לה מאתים אף דק"ל פרבנן דמוכת עץ אין לה אלא מנה מ"מ כאן נתרצה אף שתהי' מןפת עץ.

ואפשר לומר דלדין אף שנתברר שהיתה בעולה ג"כ אית לה מאי דכתב לה למ"ש הרמב"ן ז"ל לעיל גבי בתולה מן הנשואין דדייק רבא שפנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה ור"א דחי שאני הכא שהרי פנסה ראשון ופלי' דאף שפנסה בחזקת בתולה ודאי מ"מ דוקא בכל דוכתי שהיא פנסה בחזקת בתולה שיש לה חינא וכתובתה מאתים ונמצאת בעולה אז הוי מקח טעות אבל בתולה מן הנשואין דכתובתה מנה דאין לה חינא ופנסה רק בחזקת בתולה שאין לה חינא וכיון שע"ז נתרצה ממילא אף נמצאת בעולה לגמרי לא הוי מקח טעות ע"ש.

וא"כ גם בחרשת ושוטה פיון דקי"ל מןפת עץ פתובתה מנה דאין לה חינא וא"כ פיון שנתרצה על מןפת עץ וכתב לה מאתים שוב אף שהיא בעולה אינו מקח טעות כמו התם. וי"ל דר"ש לטעמי' אזיל דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה מנה ודייק מברייתא דבתולה מן הנשואין פרבה התם ולא ס"ל סברא הנ"ל דכנסה ראשון ע"ש ולזה הוצרך כאן לומר דטוענין עבודה שהיא מןפת עץ דאם נמצאת בעולה וע"ז לא נתרצה לא הי' לה מאתים אף שנתרצה על מןפת עץ ופריה שפיר אימור דאמר ר"ג היכא

דְּטַעֲנָה כּוֹ אֲבָל לְדִידוֹן דְּקִי"ל הִתְּהָ כּר"א דש"ה שְׁהָרִי פְּנִסָּה רֵאשׁוֹן י"ל דָּאִין צְוֹרָף פְּלָל
לְטַעֲנָה דָּאָף שְׁנַמְצָאָת בְּעוּלָה יֵשׁ לָהּ פִּינּוֹן שְׁנַתְרַצָּה עַל מוּכְתָּה עֵץ שְׂאִין לָהּ חִינְאָ שׁוּב לָא
הָוִי מְקַח טְעוֹת אָף שְׂהִיא בְּעוּלָה.

וְהִי אֲפֹשֶׁר לִישָׁב בְּזֵה דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ן ו"ל ג"כ וְאִינוּ מְוַכְרַח: וְהִנֵּה קִשְׂיָא לִי לְדַעַת
הַפּוֹסְקִים הַגְּז"ל דִּישׁ לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים לְהַפְסִיד מְנָה עכ"פ אוּ בְּנִתְבְּרָר שְׁהִיתָה בְּעוּלָה
מִפְסָדָת לְגַמְרֵי אָף דְּלִית לָהּ בְּתַנְאֵי ב"ד רַק שְׂכ' לָהּ הָא קִי"ל בְּאִיְלוּנִית דְּדוֹקָא מְנָה
וּמְאֵתִים מִפְסָדָת אֲבָל תּוֹסָפֶת אִית לָהּ וְכַתְּב הֶר"ן ו"ל פְּרָק אֶלְמָנָה הִטְעַם דָּאָף שְׁהוּא מְקַח
טְעוֹת לְגַמְרֵי פִּינּוֹן שְׂלֵא הַכִּיר בָּהּ וּבְנַמְצָא בָּהּ מוּמִין וְכַה"ג לִית (לָהּ תּוֹסָפֶת וְתִירֵץ דְּדוֹקָא
בְּכָל מוּמִין שְׂהִיא יוֹדַעַת סְמָךְ עֲלֵי שְׂאָם הִי בָּהּ מוּמִין הִיתָה מוֹדִיעַתּוֹ וְלֹא הִנְצָרָף לְהַתְנוּת
ע"ש אֲבָל אִיְלוּנִית שְׁגָם הִיא לֹא יִדְעָה וְלֹא שְׂיִיף דְּסְמָךְ עֲלֵי וְלָכֵף בְּתוֹסָפֶת כְּתוּבָה שְׂלֵא
הִי מְחֻיָּב לִישׁוֹן לָהּ וְכַתְּב לָהּ מְדַעַתּוֹ וְלֹא הִתְנָה כְּלוּם נִתְרַצָּה עַל הַפֶּל וְאָף שְׁנַמְצָאָת
אִיְלוּנִית וְהוּא מְקַח טְעוֹת מ"מ אִית לָהּ תּוֹסָפֶת ע"ש וְהָכִי קִי"ל בְּטוֹר וּש"ע וְכָל הַפּוֹסְקִים
וְתִירֵץ הֶר"ן ו"ל מְוַכְרַח ע"ש.

וּא"כ בְּחֻרְשַׁת וְשׁוּטָה דְּלֹא תִיקְנוּ לְהוּ כְּתוּבָה רַק שְׂפַתְב לָהּ מְדַעַתּוֹ וְדִינוּ כְּתוֹסָפֶת וּא"כ
נִיהוּ דְּק"ל בְּכַנְסָה בְּחֻזְקַת בְּתוּלָה וְנַמְצָאָת בְּעוּלָה לִית לָהּ תּוֹסָפֶת ג"כ מ"מ הָא קִשְׂיָה
מְאִיְלוּנִית וְע"כ כְּתִירֵץ הֶר"ן ו"ל הַגְּז"ל דְּכִינּוֹן שְׂהִיא יִדְעָה שְׂהִיא בְּעוּלָה סְמָךְ עֲלֵי מְדָלָא
הוֹדִיעַתּוֹ וְדָמִי לְשֹׂאֵר מוּמִין כַּנ"ל.

וְכָל זֶה בְּשֹׂאֵר נְשִׁים אֲבָל חֻרְשַׁת וְשׁוּטָה דְּלֹא שְׂיִיף שְׂסָמָךְ עֲלֵי דְּלֹא הוֹדִיעַתּוֹ וּא"כ דְּמִי
מְמַשׁ לְאִיְלוּנִית הַגְּז"ל דְּכִינּוֹן שְׂפַתְב לָהּ מְדַעַתּוֹ וְלֹא הִתְנָה כְּלוּם מְמִילָא אָף שְׁנַמְצָאָת
בְּעוּלָה אִית לָהּ כָּל מַה דְּכַתְּב לָהּ דְּלֹא גִרַע בְּעוּלָה מְאִיְלוּנִית דְּאִית לָהּ תּוֹסָפֶת וְאָף שְׁהוּא
מְקַח טְעוֹת מ"מ יֵשׁ לָהּ כָּל מַה שְׂפַתְב לָהּ כַּנ"ל: וִי"ל בְּדוּחַק כַּמ"ש לְעֵיל דְּגִרַע מִתּוֹסָפֶת
דְּבַחְרֻשַׁת וְשׁוּטָה אָף שְׂפַתְב לָהּ מְאֵתִים לֹא הִי דַעַתּוֹ רַק שְׂיִיף לָהּ כְּתוּבָה כְּשֹׂאֵר נְשִׁים
דְּאִית לָהּ מִתְקַנַּת חֻכְמִים וְכִינּוֹן שְׂבִשְׂאֵר נְשִׁים בְּנַמְצָאָת בְּעוּלָה מִפְסָדָת מְמִילָא גַם בְּחֻרְשַׁת
וְשׁוּטָה כֹּן דְּלֹא עֲדִיפָא כַּנ"ל וְדוֹקָא בְּתוֹס' שְׂיִיף סְבַרְת הֶר"ן ו"ל כַּנ"ל וְדוּחַק.

וְאָף דְּסְבַרְת הֶר"ן ו"ל לְכַאוּרָה אִינָה מוּכְבָּת דְּהָא קִי"ל דְּלַעֲנִין גּוּף הַקְּדוּשִׁין מִתְבַּטֵּל
בְּאִיְלוּנִית וְלֹא אֲמַרִינּוּ מְדָלָא הִתְנָה כְּמוֹ בְּכָל הַמוּמִין וְלָמָּה נִימָא יוֹתֵר לְעַנְיָן הַחַיּוּב
תּוֹסָפֶת מְלַעֲנִין גּוּף הַקְּדוּשִׁין אוּלָם ע"כ לְחַלְק כַּמ"ש שְׁם ע"ש: וְהִנֵּה אֲפֹשֶׁר דְּבִאֲמַת
בְּש"ס אִיְרֵי דוֹקָא בְּנִתְקַדְּשָׁה כְּשִׁהִיָּה פִּיקְחַת וְשְׂיִיף כַּמ"ש הֶר"ן ו"ל דְּסְמָךְ עֲלֵי כַּנ"ל.

וְלָכֵף סְתָם הֶרְמֵב"ם וּש"ע דְּכָל שְׂלֵא תִיקְנוּ לָהּ כְּתוּבָה אִין לָהֶן טַעֲנַת בְּתוּלִים כְּלָל וְאָף
שְׁנַתְבְּרָר שְׁהִיתָה בְּעוּלָה מ"מ אִית לָהּ כְּמוֹ בְּאִיְלוּנִית הַגְּז"ל פִּינּוֹן שְׁהִיתָה חֻרְשַׁת וְשׁוּטָה
בְּשַׁעַת נִישׁוּאִין וְכֹן מ"ש הַה"מ שְׂאִין טַעֲנַת בְּתוּלִים אֶלָּא לְהַפְסִידָהּ מַה שְׁהוּא תְּנַאֵי ב"ד
וְהִינּוּ כַּנ"ל.

וְדַעַת תּוֹס' נִרְאָה מְוַכְרַח דְּסְבָרֵי דְּאִית לָהּ מְאֵתִים אָף לְרַבְּנָן דְּמוּכְתָּה עֵץ כְּתוּבָתָה מְנָה
דְּאִל"ה רַק לְעַנְיָן מְנָה לֹא הִי צְרִיכִין לומר דְּבַחְזוּקַת מְוַכְתָּה עֵץ נִשְׂאָת וְהִי סְגִי בְּמַה דְּטַעֲנִין
עֲבוּרָה מְוַכְתָּה עֵץ.

ועוד דהיה להם לומר מטעם ס"ס ס' מןפת עץ ואת"ל ד"א שְמא תחתי וממילא הוא באונס דפיתוינן אונס דנדאי גריעי מקטנה וע"כ דצריכין לטעם הנ"ל פדי שיהי' להו מאתים פנ"ל. ונראה לענני הדין בפסק הש"ע ובגיש שהות אחר החנפה ודאי יש להו מאתים דאף לרש"י ז"ל אמרינו פאן נמצא וכן לדעת התוס' ולהרמב"ן פשיטא דיש להו ר' וכן להרמב"ם והטור ואף לדעת בעה"מ שם לדידן דקי"ל כר"ג יש להו טענת בתולים לגמרי מ"מ דעת יחידאה היא וליכא מאן דסבר פנותי' פנ"ל.

ובאין שהות אחר החנפה או בקידוש ובעל לאלתר בזה לרש"י ז"ל ג"כ יש להו טענת בתולים עכ"פ שלא יהי' לה רק מנה ואפשר דיכול לומר קים לי פרש"י ובעה"מ ז"ל: ואפשר דבאשת ישראל לכ"ע לא מהימן בשוטה דלא שייך חזקה אין אדם טורח כו' דאינה נאסרת וגם משום שהיא מקח טעות לא שייך דהא לא תיקנו לה קדושין ונשואין קלל.

ולמ"ש הב"ש דאף שותקת לא מהימן גם פאן אינו נאמן ואינו מוכרח דאפשר פיון שאינה טוענת פרי אף בלא חזקה דאין אדם טורח כו' מהימן ובלא בעל לאלתר רק אין שהות אחר החנפה י"ל פיון דליכא חזקה דאין אדם טורח כו' עכ"פ ספיקא הוא שְמא משקר והוי ס"ס דאת"ל שאומר אמת שְמא תחתי ואית לה מאתים.

ואף דס"ס לא מהני להוציא ממון בלא טענת פרי מ"מ מסייע גם חזקת הגוף וילדעת בעה"מ ורמב"ן פ"ב דכתובות מהני אף רוב וחזקת הגוף להוציא ע"ש. ובקידוש ובעל לאלתר דאי אפשר תחתי נראה דספיקא הוא דהא לדעת הרמב"ן אית לה מאתים דטוענין מןפת עץ ע"ש וכ"כ הרשב"א ז"ל בחידושי ע"ש ולהר"ן ז"ל י"ל דדמי לאיילונית כמ"ש לעיל דאית לה תוספות וילדעת התוס' ג"כ אית לה מאתים שגשאת בחזקת מןפת עץ פנ"ל.

ובהימה פיקחת בשעת קדושין ונתחרשה או נשמתה אח"כ זה לא נכלל בפסק הרמב"ם וש"ע דהנהו אית להו פתובה מדינא ויש להסתפק אית להו טענת בתולים להפסידה לגמרי או רק לעניושיה' להו מנה דטוענין עבירה מןפת עץ וגם להרמב"ן ז"ל בזה לית לה אלא מנה פנ"ל: (ג) וכל המתניח עם ארוסתו כו' ואף דאמרינו חזקה אין אדם טורח כו' בזה שאומר שלא בא עלי' דנדאי אומר אמת וכתב רש"י ז"ל הטעם דאמרינו שְמא בא עלי' ושכח ולא שייך החזקה ע"ש ט' ע"ב.

ותמוה דא"כ אמאי אמר בש"ס אי לאוסרה עליו ביהודה אמאי לא וקא י"ל לעננין איסור ג"כ דבא עלי' ושכח וסובר שלא בעלה ולא שייך שונו' אנפשי' חתיכה דאיסורא ג"כ וכמו אי לא קים לי ע"ש.

ונראה הטעם דהא גם לעננין לא קים לי קשה פנ"ל דרש"י ז"ל פירש בהא דאמר ר"א פתח פתוח מצאתי כו' מהו דתימא לא קים לי ופי' מתוך שפנוי הי' כו' קמ"ל ואסורה אף בבחור וקא לעננין פתובה משני פאן בבחור פאן בפנוי ולא מהימן בבחור להפסידה דאמרינו דלא קים לי וליכא חזקה פנ"ל, ונראה דהא פיון דאמרינו שונו' אנפשי' איסורא כו' דהתורה האמינו על עצמו לאסור אף שמשקר ונאסר בזה.

וא"כ פִּינּוֹן שֶׁבְּבַחֲוֹר אָנוּ מְסוּפָּקִין עַל זֶה עֲצָמוֹ אִי קִים לִי נְאֻז נְאֻסְרָה מִטַּעַם שׁוּי אַנְפְּשִׁי
חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא פִּינּוֹן דְקִים לִי נְאֻף שֶׁמְשַׁקֵּר אֲסוּרָה אוֹ לֹא קִים לִי וּמִתְרַת דְּלֹא שִׁינְיָה
שׁוּי אַנְפְּשִׁי דְטוּעָה.

וא"כ פִּינּוֹן שֶׁהוּא אוֹמֵר בְּבָרֵי דְקִים לִי א"כ אוֹמֵר דְאֲסוּרָה עֲלִיו דְאֻף שֶׁבְּאַמַּת לֹא קִים לִי
וּמְשַׁקֵּר בְּמָה שֶׁאוֹמֵר דְקִים לִי ע"מ בְּזָה שׁוּי אַנְפְּשִׁי אִסּוּר כַּנ"ל וּלְכָף אֲסוּרָה אָבֵל
לְעַנְנֵן פְּתוּבָה מְשׁוּם חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח לֹא שִׁינְיָה פִּינּוֹן דְבְּאַמַּת לֹא קִים לִי נְאֻף שֶׁמְשַׁקֵּר
בְּמָה שֶׁאוֹמֵר דְקִים לִי מ"מ ע"ז לֹא שִׁינְיָה שׁוּב חֲזָקָה כּו' דְלֹא שִׁינְיָה רַק עַל מָה שֶׁבְּנֻדָּי
הוּא אֶצְלוֹ שֶׁקֵּר וְיִודַע שֶׁלֹּא הִי פ"פ כָּלֵל אֲמָרִינּוּ אִין אָדָם כּו' לְשַׁקֵּר לְגַמְרֵי כַּמ"ש הַמַּפ'
שֵׁם ע"ש אָבֵל פִּינּוֹן שֶׁבְּאַמַּת סוֹבֵר שֶׁהוּא פְּתַח פְּתוּחַ שׁוּב עַל מָה שֶׁמְשַׁקֵּר וְאוֹמֵר שֶׁקִים
לִיה לֹא שִׁינְיָה חֲזָקָה כַּנ"ל וּלְכָף בְּבַחֲוֹר לֹא מְהִימֵן: וּבְזָה מְדוּקָדָק לְשׁוֹן רַש"י פֶּאן בְּבַחֲוֹר
כּו' וּפִי דְלֹא מְהִימֵן וְהָא טַעַם רַק שֶׁטוּעָה אָבֵל אִינוּ מְשַׁקֵּר וְגַם לְמָה מְסַבִּינּוּ לִיה כְּנֻפְרֵי
פִּינּוֹן שֶׁאוֹמֵר הָאֵמַת וּמָה לוֹ לְעֲשׂוֹת פִּינּוֹן שֶׁטוּעָה וְסוֹבֵר כּו'.

וּלמ"ש אֲתִי שֶׁפִּיר דְבַחֲוֹר לֹא מְהִימֵן וְאֲמָרִינּוּ שֶׁמְשַׁקֵּר מָה. שֶׁאוֹמֵר דְקִים לִי וְע"ז לִיכָא
חֲזָקָה כַּנ"ל וּלְכָף מְסַבִּינּוּ כְּנֻפְרֵי שֶׁמְעִיז לוֹמֵר שֶׁקִים לִי כַּנ"ל.

גַּם מְנֻשָּׁב דְקִאֵמַר עַל ר"א מָהוּ דְחִימָא לֹא קִים לִי קַמ"ל וְלָמָה נְקִיט ר"א נְאֻמֵן לְאֲוֹסְרָה
כּו' הָא אִין הֲרַבּוּתָא כָּלֵל מָה שֶׁנְּאֻמֵן רַק דְקִים לִי. וְלַהֲנַ"ל אֲתִי שֶׁפִּיר דְקַמ"ל דְנְאֻמֵן דְקִים
לִיה כַּנ"ל.

וְעִינּוֹן תּוּס' שְׁבוּעוֹת פ' כ"ה שֶׁכְּתַב גְּבִי ב"ה טְרוּד בְּפוּעֲלִיו דְהָא נֻדָּי דְאִינוּ טוּעָה בְּשִׁבִיל
זֶה דְטְרוּד שִׁיִּסְבּוֹר שְׁנֻדָּי פְּרַע וְלֹא שְׁכַח רַק שִׁיִּודַע שֶׁיִּכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁדוּמָה לוֹ וּמָה שֶׁאוֹמֵר
בְּרֵי מְשַׁקֵּר ע"ש וְהוּא מְמַש כַּנ"ל גַּם פֶּאן בְּהָא דְלֹא קִים לִי דְלֹא אֲמָרִינּוּ שִׁיִּסְבּוֹר בְּשִׁבִיל
זֶה דְקִים לִי וְאִינוּ טוּעָה רַק דְשׁוּב בְּמָה שֶׁאוֹמֵר דְקִים לִי מְשַׁקֵּר בְּדָדְמֵי כַּנ"ל: וּבְזָה י"ל
דְגַם רַש"י אִינוּ חוֹלֵק עַל תּוּס' וּמוּדָה דְגַם ר"א סְבַר נְאֻמֵן לְהַפְסִידָה פְּתוּבָתָה וְאֵפ"כ פִּי
שֶׁפִּיר בְּמִקְלָתָא, דר"א אָבֵל לְהַפְסִידָה פְּתוּבָתָה אִינוּ נְאֻמֵן פִּינּוֹן שֶׁפִי דר"א אִינְרֵי בְּפִנּוֹן
וּבְזָה לֹא מְהִימֵן לְעַנְנֵן פְּתוּבָתָה כַּנ"ל.

וּמִמִּילָא גַם לְעַנְנֵן בָּא עֲלִי וְשְׁכַח הוּא ג"כ כַּנ"ל דְכִינּוֹן שֶׁאוֹמֵר בְּרֵי שֶׁלֹּא שְׁכַח שְׁוֹנֵי
אַנְפְּשִׁי חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא שְׁזָה אִינוּ טוּעָה שִׁיִּסְבּוֹר שְׁנֻדָּי לֹא שְׁכַח רַק שֶׁמְסוּפָּק וּמְשַׁקֵּר
כַּנ"ל וּלְכָף אֲסוּרָה מִשָּׂא"כ לְעַנְנֵן פְּתוּבָה לֹא שִׁינְיָה חֲזָקָה כַּנ"ל.

וּמְנֻשָּׁב לְשׁוֹן רַש"י ז"ל שֶׁכְּתַב אֵהָא דְאִי לְאֲוֹסְרָה בִּיהוּדָא אֲמַאי לֹא הָאוֹמֵר פְּשִׁיטָא לִי
שֶׁלֹּא בְּאֲתִי עֲלִי כּו' ע"ש וְהִינּוּ פִּינּוֹן שֶׁאוֹמֵר בְּבָרֵי שֶׁלֹּא שְׁכַח אוֹמֵר דְשׁוֹנֵי אַנְפְּשִׁי כּו'
נְאֻסְרָה כַּנ"ל: עוֹד י"ל דְהָא נֻדָּי דְחֲשַׁשׁ זֶה שֶׁמָּא שְׁכַח הִיא חֲשַׁשָּׁא רְחוּקָה וּבְסַתָּם לֹא
חִינְשִׁינּוּ לָזָה.

רַק דְבִיהוּדָה יֵשׁ חֲזָקָה דְלֹא מוֹקִי אַנְפְּשִׁיָה כְּמוֹ שֶׁכְּתַבוּ תּוּס' [כְּתוּבוֹת ט' ע"ב ד"ה מַאי]
בָּא עֲלִי נְגִיד זֶה יֵשׁ חֲזָקָה דְאִין טוֹרַח כּו' שֶׁאוֹמֵר אָמַת שֶׁלֹּא בָּא עֲלִי וּמְכַחֲשִׁין זֶה אֵת זֶה
א"כ ב' חֲזָקוֹת מוֹרִין שֶׁבְּאַמַּת בָּא עֲלִיהָ רַק שְׁכַח וְאֻז מְתַקֵּימִין ב' חֲזָקוֹת וּלְכָף תְּלִינּוּ
בְּשְׁכַח.

אבל לעגנו לאנסרה דלא סמכינן בדאורייתא אחזקה דאין אדם טורח כו' ואמרין דאולי מאיזה טעם עשה כן. וא"כ שפיר לא תלינן בשכח דאף שיש חזקה דלא מוקי אנפשיה מ"מ אין החזקה מורה ששכח רק שפא עליה ואעפ"כ אסורה דאי לא שכח רק בכוננה משקר שונו' אנפשיה ח"ד ואמרין שפא עלי' ומשקר ומ"מ אסורה דלא עדיפא החזקה מעדים שפא עלי' ואעפ"כ כיון שהיא מכחיש נאמן על עצמו יותר אף שאנו יודעין שהעדים אומרים אמת כנ"ל: או י"ל למ"ש תוס' [פתובות דף ט' ע"ב ד"ה או] דס' שפא נאנסה תחתיו לא חשיב ספק ספיקא דאינו ספק השקול לעגנו כחובה דאף שנאנסה ואין תחתיו לית לה וצריכין לומר שני הדברים בצירוף שהי' באנס וחתתיו ולא הוי ספק ספיקא ע"ש.

וי"ל דספק שבעלה ושכח לא מהני רק להצטרף לספק ספיקא ולכך באומרת בתולה אני אינה מפקדת הפתובה דאיכא ספק ספיקא ספק שפא משקר דנגד חזקה דאין אדם טורח יש חזקת הגוף והוי ספק עכ"פ ואת"ל שאומר אמת שבעולה שפא בא עלי' ושכח ושפיר הוי ספק השקול דכיון שבעולה אית לה פתובה אף אי לא שכח ומשקר בכוננה.

אבל לעגנו איסור לא הוי ספק ספיקא שפא אין תחתיו ואם תמצא לומר תחתיו שפא בא עלי' ושכח דאינו ספק השקול דאי לא שכח אסורה אף שבעלה וצריכין לצרף שניהם שפא עליה וששכח ולא הוי ספק ספיקא כנ"ל.

משא"כ לעגנו כחובה. וכשאומרת שפא עלי' י"ל דנאמנת במיגו דהיתה אומרת בתולה אני והי' ספק ספיקא.

ויש לדחות כיון שטוען ברי ולא מהני הספק ספיקא להוציא ממון כנ"ל. והי' אפשר לפרש עוד דהא תני סתם ביהודה כו' אינו יכול לטעון טענת בתולים.

ואף שטוען שבאמת בא עלי' באירוסין ואז לא מצא לה בתולים. וע"כ משום דקי"ל גסירה מיד וכיון שלא טען מיד אינו נאמן ולכך בין כה ובין כה אינו יכול לטעון.

וממילא פריך שפיר אי לאנסרה אמאי לא ניהו דבטוען שלא בא עלי' באירוסין י"ל שפא בעלה ושכח ולא נאסרה מ"מ בטוען שבאמת בעלה כשנתחזד ולא הי' בתולים בזה אמאי לא הא נדאי שוי' אנפשיה חתיכה דאיסורא שנה יודע ודייק שפיר דתנו סתמא כנ"ל.

וא"כ אפשר בטוען שלא בא עליה באירוסין דלא נאסרה ג"כ שפא שכח וטועה. אולם מש"ע ושאר פוסקים מבואר דאסורה אף בזה כנ"ל: והנה בתוס' (שם) כתבו הטעם ביהודה דאינו נאמן להפסידה משום חזקה דלא מוקי אנפשיה ואף דביבמה כו' מ"מ רוב פעמים לא מוקי אנפשיה כיון שע"ד כן מתחזד ואיתרע חזקה דאין אדם טורח כו'.

וכתב הב"ש דלתוס' דוקא היכא דמנהג להתחזד ע"ש. ונראה דאין כאן מחלוקת ובגתחזד דרף מקרה גם לרש"י לא חיישינן דאף לרש"י הטעם משום חזקה דלא מוקי תלינן שבעלה ושכח אבל באינו מתחזד ע"ד כן דליכא חזקה לא תלינן כלל בשכח וכן משמע מלשון המשנה דאם לא כן מה לו לתלות בין יהודה לגליל הי' לו לומר אם נתחזד אינו יכול לטעון טענת בתולים וע"כ דוקא דומיא דיהודה שמתחזד ע"ד כן.

אף י"ל דנקיט האוכל כו' אי לטעונגם בסתם טענת בתולים מפני שמתיחד משא"כ בגליל
בסתם לא נתיחד אבל בידוע י"ל דבכל מקום אינו יכול לטעון. ומ"מ אינו נראה שיהי'
שייך בנתיחד באקראי חזקה דלא מוקי כו'.

אבל אם נתיחדו בכונה גם התוס' מודו דאף שאין המנהג פן מ"מ אינו יכול לטעון
כמבואר בש"ס שם אם נהגו מנהג יהודה בגליל כו'. ולכאורה הי' נראה דהא היכא שיש
איסור בביאה לא שייך לא מוקי אנפשיה דלא מציינו רק ביבמות קי"א דשם איברי בהיתר
ע"ש.

וא"כ פיון דקי"ל פלה בלא ברכה אסורה לבעלה איה פתבו תוס' החזקה דלא מוקי
אנפשיה בארוסה. אף ביהודה הא הי' מברכין בבית ארוסין ואף דברכה בלא נשואין גם
פן אסור מ"מ יכול לבעול לשם נשואין ועיין שם תוס' לעיל ז ומותר ועיין בש"ע לעיל
סי' נ"ה בח"מ דביהודה הי' בהיתר.

וא"כ בגליל דלא ברכו למה בנתיחד עמה נימא דלא מוקי אנפשיה הא אסורה פנ"ל. אף
למאי דמבואר סי' ס"ב דהיכא דא"א אין הברכות מעכבות ע"ש י"ל בדוחק.

וי"ל בש"ס דנהג מנהג יהודה בגליל שביורה בארוסין ומותרת: אף קשה הא קי"ל דאסור
לשהות בלא פתובה וא"כ גם ביהודה הי' איסור. וצ"ל או דהי' כותבין פתובה ג"כ מיד.

או דכיון שהי' המנהג להתיחד על הנשואין ולבעול בלא פתובה הוי כמקום שאין כותבין
פתובה לענין זה דמותר משום דכולהו סמכו דעתם על התנאי ב"ד. וגם בזה הוי סומכים
על התנאי ב"ד פיון שהמנהג פן.

וכמבואר בירושלמי דאמר ארוסות שביהודה הרי הן ככנוסות. אבל בשאר מקומות פיון
שכותבין פתובה ואסור לו לבא עליה בלא פתובה למה נימא דלא מוקי אנפשיה.

ובש"ס י"ל דנהג בגליל או שכ' פתובה או שהוא מקום שאין כותבין. אבל לדין באמת
יש להסתפק פיון שלא נכתב פתובה אי נימא דלא מוקי אנפשיה.

ובשלמא להפוסקים דגם היחוד אסור בלא פתובה י"ל פיון דנתיחד ועבר ע"ז ג"כ לא
מוקי אנפשיה מלבעול. אבל להר"ן ז"ל ושאר פוסקים דהיחוד מותר רק הביאה אסורה
א"כ אין ראיה פלל ממה שנתיחד שרצה לעשות איסור.

ועוד דהא עיקר הטעם פתב הר"ן ריש פתובות דהיחוד מותר דלא חיישינן שיבוא עלי'
בלא פתובה שהיא לא תשמע לו שיהי' קלה בעיניו להוציאה ע"ש. וא"כ מטעם זה עצמו
אף שנתיחד לא שייך לא מוקי אנפשיה פיון שהיא בלא פתובה ולא תשמע לו פנ"ל.

ואפשר דיש לו טענת בתולים וצ"ע וכשהיתה נדה כשנתיחד נראה ג"כ דלא אמרינן לא
מוקי אנפשי' ואף שעשה איסור היחוד שהוא ישן בין האנשים כו' מ"מ איסור פרת חמור
ליה ואחזקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן.

ועיין מ"ש לעיל סי' ס"ז. ואף דבמגרש אשתו ולנה בפונדק אמרינן הן הן עדי יחוד הן
עדי ביאה ואף שהוא בלא פתובה וברכה.

י"ל דָּשָׁם שְׁבוּעָל לְקַדְוִישִׁין אֵין אִיסוּר בְּלֵא פְתוּבָה וּכמ"ש הַר"ן ו"ל פ' הַמְדִיר דְּבִקְדוּשִׁי בִיאָה אֵין אִיסוּר. וְעוֹד דְּהֵתָם עֲשֵׂה אִיסוּר בְּיַחוּד ג"כ אֲמַרִינן דְּבַעַל וְגַם שָׁם לֹא הָוֵי אֱלָא סִפְק כַּמְבּוֹנָאָר בְּרַמְבַּ"ם ז"ל שָׁם.

וְכַאֵן דְּאֵין אִיסוּר יַחוּד בְּלֵא פְתוּבָה י"ל דְּלֵא עֵבֶר כַּנ"ל. וְעכ"פ פִּינּוּן דְּלִיפֵא חֲזָקָה בְּכַה"ג רַק סִפְק שׁוּב מְהֵנִי חֲזָקָה דְּאֵין אָדָם טוֹרַח כּו' וְע"ש בִּירוּשְׁלָמִי סוּף הַזּוֹרֵק אָמַר דב"ש דְּלֵא סָבַר הֵן הֵן עֲדֵי יַחוּד כּו' לְטַעְמֵיהָ דְּסָבַר לֹא יִגְרַשׁ אֱלָא אִם פֶּן מִצָּא בָּהּ דְּבַר עֲרֻוּהָ וּמְזוּהָמַת הִיא מְלַפְנֵיו וְאֵינוּ חָשׂוּד עֲלֵי עֵשׂ.

וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּדוֹקָא מְשׁוּם דְּמֵאוּסָה בְּעֵינֵיו כְּשׁוֹזְנִתָּה לְכֹף לֹא אֲמַרִינן הֵן עֲדֵי יַחוּד כּו'. אֲבָל אִם הֵיטָה עֲלֵיו אִיסוּרָה אִיסוּר אַחַר הָוֵי אֲמַרִינן כְּשׁוֹזְנִיתָּה שְׂבָא עֲלֵי אַף שְׂשִׁישׁ אִיסוּר כַּנ"ל.

מ"מ הֵתָם דְּדוֹקָא שְׂשִׁישׁ אִיסוּר בְּיַחוּד ג"כ כַּנ"ל מִשְׁא"כ כַּפֵּן. וְלִהְיוֹסְקִים דְּגַם כַּפֵּן יַחוּד אִיסוּר י"ל דְּאֲמַרִינן חֲזָקָה דְּלֵא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי אַף בְּמִקוּמוֹת הַנ"ל כְּמוֹ הֵתָם פִּינּוּן דְּעֵבֶר כַּנ"ל.

וְהִנֵּה שָׁם מְחַלֵּק בֵּין נְתַגְרָשָׁה מִן אִירוּסִין שְׂאֵין לְבוֹ גַם בָּהּ לֹא אֲמַרִינן כְּשׁוֹזְנִיתָּה דְּנוֹדָי בָּא עֲלֵיהָ וְדוֹקָא בְּגִירָשָׁה מִן הַנְּשׂוּאִין ע"ש וְלִקְמוֹן סִימָן קמ"ט. וְא"כ ע"כ בִּיהוּדָה דְּאֲמַרִינן לֹא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי י"ל דְּדוֹקָא מְשׁוּם דְּלְבוֹ גַם בָּהּ דַּע"ז אָמַר בִּירוּשְׁלָמִי שָׁם אַרוּסוֹת שְׂבִיהוּדָה הֵן כְּנִשׂוּאוֹת אֲבָל בְּגִלְיָל י"ל דְּדוֹקָא הֵיכָא דְּחֻזִּין דְּגִיּוּסֵי אֶהְדְּדִי אוֹ כְּשׁוֹזְנִיתָּה כְּדֵי שְׂיָהָא לְבוֹ גַם בָּהּ כַּמ"ש תוֹס' אֲבָל לֹא גִיּוּסֵי וְנִתְיַחַד לֹא אֲמַרִינן שְׂבָא עֲלֵיהָ כְּמוֹ הֵתָם.

אַף הַרְשָׁב"א ז"ל כְּתִב שָׁם דְּלַעֲגֵנן גִּט יִשָּׁן אֵין חִילּוּק וְאִם בְּאַרוּסָה הָוֵי גִט יִשָּׁן כְּשׁוֹזְנִיתָּה אַחַר פְּתוּבָה דְּדוֹקָא בְּמִגְרָשׁ יֵשׁ חִילּוּק דְּבְאַרוּסָה פִּינּוּן שְׂכַבְר גִּירָשָׁה לֹא חִיּוּשִׁין אֲבָל אַחַר פְּתוּבָה פִּינּוּן שְׂבָא גִירָשָׁה עֲדִינן חִיּוּשִׁי שְׂמָא גִיּוּסֵי אַף דְּלֵא יְדַעִין ע"ש.

וְגַם כַּפֵּן מְמִילָא אַף דְּלֵא גִיּוּסֵי וְנִתְיַחַד פְּעַם אֶחָד אֲמַרִינן גַּם כֶּן שְׂבָא עֲלֵיהָ: אוּלָם י"ל דְּרַק חוּשְׁשִׁין קָאָמַר אֲבָל אֵין כַּפֵּן רַב דְּלֵא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי וְשׁוּב מְהֵנִי חֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרַח כַּנ"ל. וְעוֹד י"ל פִּינּוּן דְּבִלָא בְּרַכָּה יֵשׁ אִיסוּר דְּרַבְּנָן גַּם עֲלֵי אֵינָה נְאֻמַּת שְׂבָא עֲלֵי דְּאֵין אָדָם מְשִׁים עֲצָמוֹ רְשָׁע אַף בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן כַּנ"ל.

וּמַכְש"כ כְּשִׁהֵיטָה נִדָּה דְּשִׁינָה כַּנ"ל. אֵי אֲמַרִינן חֲזָקָה דְּלֵא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי בְּלֵא כְּשִׁישׁ אִיסוּר כּו'.

שׁוּב רְאִיתִי מְבּוֹנָאָר בְּש"ס בְּמִזְוֹת קי"ב ע"א דר' אֲשִׁי מְשַׁנֵּי צְרִיכָה גִט לְבִיאָתוֹ כּו' וּמְפָרֵשׁ רַש"י ז"ל דְּאֲמַרִינן שְׂבַעַל אַחַר הַגִּט ע"ש דְּמְבּוֹנָאָר דְּאֲמַרִינן חֲזָקָה דְּלֵא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי אַף שְׂשִׁישׁ אִיסוּר דְּהָא אַחַר הַגִּט אִיסוּר לוֹ מְלֵא יְבָנָה פִּינּוּן שְׂבָא בְּנָה כּו' וְאֵעפ"כ אֲמַרִינן חֲזָקָה הַנ"ל.

וְהַרְשָׁב"א ז"ל בְּחִדּוּשָׁיו כְּתִב שָׁם לְהִדְּיָא דְּנוֹדָי לֹא אֲמַרִינן חֲזָקָה דְּלֵא מוֹקֵי אֲנַפְשֵׁי פִּינּוּן שְׂשִׁישׁ אִיסוּר בְּדָבָר וְדִלָא כַּהַנ"ל ע"ש: (ד) אֵינוּ יְכוּל לְטַעֲנוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים מְשַׁמַּע דְּאַף שְׂטוּעֲנַת בְּתוּלָה אֲנִי וּמְכַחֵשׁתוּ ג"כ נְאֻמַּת וְאֵינָה מְפַסְדַּת פְּתוּבָתָה וְאִם דְּבִטְעָנָה זֹו אֵין

חילוק בין יהודה לגליל מ"מ היכא שנתחד עמה נאמנת במיגו דבא עלי באירוסין כו' והב"ש מסתפק בזה.

והנה בתוס' ט' ע"ב ד"ה אבל בגליל כו' פתבו להדיא דנאמנת ביהודה בתולה אני במיגו פנ"ל ע"ש. אולם תמוה דשם פתבו בעצמם ד"ה לא שהקשו דליהמנה מיגו דמוכת עץ ותיצו או דלא אמרינו מיגו במקום חזקה דאין אדם טורח דאלים או דהוי מיגו להוציא ע"ש.

וב' הטעמים שייכי גם ביהודה כשאומרת בתולה אני ולמה נאמנת ודבריהם סותרים זה את זה: והנה בטעם זה דמיגו להוציא י"ל בפשיטות למ"ש תוס' ריש בבא מציעא דאי בעי שתיק אמרינו אף להוציא ולכך גבי גחון ולחיש הוי מיגו שן שהשטר הי' בחזקת מקנים ע"ש והטעם פשוט כיון שבלא טענתם הי' הב"ד מחזיקין שחיוב לו רק ע"י טענתו לא מיקרי להוציא פנ"ל.

ולכך פאן ביהודה דבסתם הוא בחזקת שפא עליה באירוסין רק ע"י שאומרת בתולה אני מודית שלא פא עליה והוי אי בעי שתקה והי' נשאר בחזקת שהיינו מקודם ומהני אף להוציא. משא"כ בתולה מיגו דמוכת עץ דרק מחמת טענתה נאמנת מוכת עץ לא מהני להוציא פנ"ל.

כיון שלא היינו מחזיקין אותה בחזקת מוכת עץ כלל פנ"ל. אף לטעם הב' דבמקום חזקה דאין אדם טורח לא אמרינו מיגו עדיין קשה דגם ביהודה לא ליהמנה פנ"ל: ונראה דהנה קשיא לי על ב' הטעמים שכתבו תוס' דהא לקמן ריש פ"ק ב' כתב בעה"מ דפריה שפיר הא רוב נשים בתולות נשאיות אף לשמואל דאין הולכין במזון אחר הרוב מ"מ הא איכא חזקת הגוף נגדחזקת מזון רק דלא מהני בכרי ובכרי אבל שקולין הן ולכך מהני שוב הרוב ע"ש.

והרמב"ן לא דחה רק דליכא התם חזקת הגוף לענין נשואין. אף דבש"ס פריה לימא דלא כר"ג כו' וע"כ דאיכא חזקה לא קשיא כמו שכתב בשיטה מקובצת שם דגם ללישנא דמיגו פריה כמו דס"ד כיון דרוב נשים בתולות בכרי ושפא דמא כמו כן ס"ד דכמיגו דמא כו' ע"ש.

וכן להרמב"ן ס"ד כיון דרוב כו' בחזקת הגוף דמא פנ"ל ע"ש. ותוס' שכתבו שם לרב פריה כו' סברי כהרמב"ן הנ"ל.

וא"כ פאן אף דהוי מיגו להוציא מ"מ הא איכא חזקת הגוף נגד החזקת מזון ושוב מהני המיגו אף להוציא. וגם על טעם הב' דנגד חזקה קשה פנ"ל הא בלא החזקה דאין אדם טורח לא הי' נאמן כלל אף בלא מיגו דידה רק משום השטר וחזקת הגוף לחוד כמבואר בש"ס רק משום החזקה דאין אדם טורח כו'.

ויכבר העמדנו חזקה דאין אדם כו' נגד חזקת הגוף והשטר. ואיך שוב יהי' נגד המיגו ג"כ. וממילא לא הוי מיגו במקום חזקה דנגד חזקה הנ"ל מסייע להמיגו חזקת הגוף פנ"ל: והי' אפשר לומר בזה למאי שהקשו הרמב"ן והר"ן ז"ל למה ליה חזקה דאין אדם טורח הא

וכן סוכרים התוס' ג"כ ולכך מ באומרת בתולה כו' אינה נאמנת מיגו דמוכת עץ בין
שהוא פרי וברי. ולשמים עם חזקת הגוף אין חושבין פנ"ל.

אבל ביהודה דנאמנת בא עליה מצד עצמו שפיר נאמנת בתולה אני במיגו אף להוציא
דמסייע חזקת הגוף עם המיגו דבזה שפיר נחשב לשמים פנ"ל. ולכך ביהודה שפיר
נאמנת בתולה אני ג"כ אף להוציא פנ"ל במיגו דבא על באירוסין משא"כ בגליל במיגו
דמוכת עץ פנ"ל או י"ל דהא נגד החזקה דאין אדם טורח כו' יש חזקה אין אשה מעינה
כו' ושוב יועיל המיגו.

אף י"ל למ"ש הטור ובב"ש סי' י"ז דהיכא דעד אחד מסייע מעינה כו' אף שבעל יודע
שמשקרת מ"מ נגד העולם אינו נראה שקר כיון שעד מסייעה ע"ש. וכתבו פוסקים דגם
כשחזקה או מיגו מסייעה מעינה דעדיף מעד אחד ע"ש.

וא"כ י"ל פאן ניהו דנגד חזקת הגוף שמשיעה יש חזקה דאין אדם טורח כו' מ"מ לא
אמרינן שיועיל המיגו שהוא נגד החזקה כמו שכתבו תוס'. וא"נ דגם לה יש חזקה אין
אשה מעינה.

זה אינו דאי נימא דנאמנת במיגו דמוכת עץ שוב אן פאן חזקה (דמענה כיון) דמענה
כיון דמסייעה המיגו ולכך שוב אין המיגו מועיל שהוא נגד החזקה דאין אדם טורח
דליכא חזקה נגדה פנ"ל: אמנם זה לא שייך דהיכא דמסייעה מיגו מעינה רק כשבידה
לטעון טענה שלא תעזי נגדו אז שפיר נראה בעיני העולם לאמת אף שמענה נגדו דהא
יודעין שאם הייתה רוצה הייתה טוענת מה שאינו הענה נגדו.

משא"כ כשגם בטענה שהי' יכולה לטעון הייתה גם כן צריכה להעזי אף שהייתה נאמנת
ע"פ דין מ"מ לא שייך דמסייעה מיגו ומענה דמ"מ נחשב לשקר כיון שאין בידה שלא
להעזי. וממילא מיושב דנגד מיגו דמוכת עץ כתבו תוס' שפיר דהוי במקום חזקה דאין
אדם כו' וא"ל דיש נגדה חזקה דאינה מעינה דהא אי נימא המיגו שפיר מעינה דמסייעה
דהא יכולה לטעון מוכת עץ ולא תעזי נגדו.

אבל ביהודה מיגו דבא עלי באירוסין אמרינן אף נגד החזקה אין אדם דיש נגדה חזקה
הנ"ל אף דהמיגו מסייע כיון שגם אז כשתטעון שבא עלי תצטרף גם כן להעזי נגדו ואף
שמשיע המיגו אינה מעינה ויש חזקה נגד החזקה דאין אדם כו' ומהני המיגו פנ"ל: ויש
לדחות חזקה דבאמת לא מהני סיוע דמיגו וחזקה שתוכל להעזי ונראה דלא פנ"ל.

ועוד דלרוב הפוסקים כשאינה מפקעת עצמה מבעלה בטענתה לא שייך כלל אין אשה
מענה ועוד כמ"ש הרא"ש בזינתה לא שייך אח"כ כשאומרת גרשתני אין אשה מענה
כו' דאומרת כדי שלא תהי' זונה ע"ש.

וממילא פאן שהי' פ"פ ואומרת בתולה אני לא שייך ג"כ אין אשה מענה דאם תודה
זינתה וליכא חזקה פנ"ל. ואינו מוכרח: עוד י"ל דהא לכאורה מ"ש תוס' דאף אי אמרינן
מיגו במקום חזקה בכל מקום מ"מ י"ל דחזקה דהכא עדיפא ע"ש.

ואינו מוכן דהא הֶתֶם חֲזָקָה דְתוֹדָה זְמַנּוֹ מְהִינֵי אֶפְיָלוּ לְהוֹצִיא מִמּוֹן וְכֵאֵן לֹא הִי מְהִינֵי חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח כּו' אַף לְהַחְזִיק אִם הִי כְתוּבָה דְאוֹרְיִיתָא רַק מְשׁוּם דְכְתוּבָה דְרַבְּבִין כְּמִבְּנָאָר בְּש"ס שָׁם וּע"כ גְּרִיעָא מִחֲזָקָה דְהֶתֶם וי"ל בְּדוּחָק.

וי"ל לִמ"ש הָר"ן ז"ל וּבְשִׁיטָה מְקוּבָצָת דְכְשִׁטוּעָנָת בְּתוּלָה אֲנִי לִיפָא מִיגוּ כְּלָל דְמוּכְתָא עֵץ אוּ בָא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין דַּעכ"פ מִיפְגָּמָה קֶצֶת מַה שְּׂאִין פֶּן בְּתוּלָה אֲנִי וְדוּקָא לְקַמּוֹ בְּטוּעָנָת מְשִׁאָרְסְתֵי נְאַנְסְתֵי הָוֵי מִיגוּ ע"ש.

אִךְ הַתּוֹס' דְלֹא ס"ל פֶּן הִינּוּ דְסִבְרֵי דְאִין לְדַחֲוֹת הַמִּיגוּ בְּשִׁבִיל טַעַם כָּל דְהוּ. וְע"ז י"ל דְכְתוּבָה שְׁפִיר פִּינּוּ דְאִיפָא נֶגְדַּה הַמִּיגוּ חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח כּו' א"כ מוֹרָה חֲזָקָה שְׂאִין כָּאֵן מִיגוּ כְּלָל וְאִמְרִינּוּ כְּסִבְרָא הַג"ל דְטוֹב לָהּ לְטַעוֹן בְּתוּלָה אֲנִי דְלֹא מִיפְגָּמָה כְּלָל כְּנ"ל וְלִיפָא מִיגוּ וְאִי לָאו חֲזָקָה לֹא הִי דוּחִין הַמִּיגוּ מִסְפֵּק הַג"ל מִשֵּׁא"כ נֶגְדַּה חֲזָקָה כּו' שְׂהוּא רְאִיָּה שְׂאוּמֵר אֲמַת רַק שְׁנַגְדַּה זֶה יֵשׁ לָהּ רֵאִי הַמִּיגוּ וְכִינּוּן שְׂיֵשׁ לֹאמֵר סִבְרָא הַג"ל דְאִינוּ מִיגוּ מְהִינֵי חֲזָקָה.

וְאֶפְשָׁר קֶצֶת לְפָרֵשׁ ג"כ מַה שְּׂכְתוּבוֹ תוֹס' דְחֲזָקָה דְהָכָא עֲדִיפָא כְּנ"ל הִינּוּ דַע"י חֲזָקָה אוּמְרִים שְׂאִין כָּאֵן מִיגוּ כְּנ"ל: אֲמַנְם בִּיהוּדָה דְאִמְרִינּוּ חֲזָקָה דְלֹא מוּקִי אֲנַפְשִׁיָּה וְנִדְאִי בָּא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין רַק מְשׁוּם שְׂאוּמֵרָת בְּתוּלָה אֲנִי וְא"כ לְכַאוּרָה גִּיהוּ דְלִית לָהּ מִיגוּ מ"מ מִמ"נ יֵהִי לָהּ כְּתוּבָה דְאִי אֲמַת שְׂהִי בְּתוּלָה יֵשׁ לָהּ וְאִי שְׂקֵר וְנִרְצָה לְהַפְסִידָה מְשׁוּם שְׁנַבְעֵלָה א"כ וְנִדְאִי מִמְּנוּ נִבְעֵלָה בְּאִירוּסִין דְחֲזָקָה דְלֹא מוּקִי אֲנַפְשִׁיָּה וְאִין לְסַפֵּק בְּדַבְרָא אַחַר.

וְלֹא שְׂיִיף בְּזֶה כָּל הָאוּמֵר לֹא לְוִיִּתִי כְּאוּמֵר לֹא פְרַעַתִי דְזֶה דוּקָא בְּשִׁנֵּי דְכָרִים וּמֵאֲמִינִים עַל הַלְוָאָה וְלֹא עַל הַפִּירְעוֹן מִשֵּׁא"כ בְּזֶה שְׂהוּא דְבָר אַחַד וְאִי מְשַׁקְרַת מַה שְׂאוּמֵרָת בְּתוּלָה וְע"כ נִבְעֵלָה שׁוּב יֵשׁ לְהַסְתַּמֵּק שְׁנַבְעֵלָה מִמְּנוּ כְּמוֹ מֵאַחַר וְלֹא שְׂיִיף הוֹדְאָה שְׂלֵא נִבְעֵלָה לוֹ יוֹתֵר מֵעַל אַחַר כְּנ"ל.

וְע"כ צ"ל כְּסִבְרַת הַתּוֹס' גְּבִי מוֹכַח עֵץ מִדְּלֹא טַעָנָה אִין לְהַסְתַּמֵּק בְּכּוֹ פִּינּוּ שְׂאִין גְּנָאִי לָהּ וְכֵן בָּא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין ג"כ אִין גְּנָאִי וְלִכְּוֹ פְשִׁאוּמֵרָת בְּתוּלָה אֲנִי וְלִית לָהּ מִיגוּ מִפְסֻדַּת דְאִמְרִינּוּ שְׂמִשְׁקֵרָת וְאֵעֵפ"כ וְנִדְאִי לֹא בָּא עֲלֵיהָ הוּא דַא"כ הִיתָה טוּעָנָת כְּנ"ל.

וְזֶה מוֹכַח ע"ש: אֲמַנְם בְּזֶה כְּתוּבוֹ תוֹס' שׁוּב שְׂפִיר דְבִיהוּדָה נְאַמְנַת בְּתוּלָה אֲנִי בְּמִיגוּ דְבָא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין וְלֹא שְׂיִיף תִּירוּץ הַשִּׁיטָה מְקוּבָצָת הַג"ל דְאִין רְצוּנָה לְטַעוֹן בָּא עֲלֵיהָ כּו' דְמִיפְגָּמָה קֶצֶת דו"א דִּמְמ"נ אִם רְצוּנָה לְטַעוֹן כְּנ"ל שׁוּב אִית לָהּ הַכְּתוּבָה דְאִמְרִינּוּ כְּשִׁינָה נְאַמְנַת דִּמְמ"נ וְנִדְאִי בָּא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין דְחֲזָקָה דְלֹא מוּקִי אֲנַפְשִׁיָּה וְלֹא שְׂיִיף מִדְּלֹא טַעָנָה דְאִין רְצוּנָה לְטַעוֹן כְּנ"ל דְמִיפְגָּמָה קֶצֶת וְכֵמוּ בְּאוּנֵס דְמִסְפָּקִינּוּ כְּנ"ל.

וְא"כ מִמ"נ אִינָה מִפְסֻדַּת הַכְּתוּבָה אִם שְׁנָה בְּעֵינֵי טַעָנָת בָּא עֲלֵיהָ בְּאִירוּסִין טַעָנָת בְּתוּלָה אֲנִי וְשְׂיִיף מִדְּלֹא טַעָנָה א"כ שׁוּב נְאַמְנַת בְּמִיגוּ דְלֹא שְׂיִיף סִבְרָא הַג"ל וְאִם אִינוּ שְׁנָה בְּעֵינֵי וְנוֹחַ לָהּ לֹאמֵר בְּתוּלָה אֲנִי וְלִיפָא מִיגוּ כְּנ"ל שׁוּב גַּם כֵּן אִינָה מִפְסֻדַּת דְלֹא שְׂיִיף מִדְּלֹא טַעָנָה וְאִמְרִינּוּ שְׂבָאָמַת בְּעֵלָה בְּאִירוּסִין וּמִמ"נ אִית לָהּ וּמְהִינֵי שְׂפִיר הַמִּיגוּ גַּם נֶגְדַּה חֲזָקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח דְלֹא לְדַחֲוֹת הַמִּיגוּ מִסְפֵּקָא הַג"ל דִּמְמ"נ כְּנ"ל.

אָבֵל בְּמִיגוֹ דְמוּכַת עֵץ דְאַרְף בְּסִתְמָא אַנְוּ מְחִזְקִינְוּ בְּמוּכַת עֵץ לֹא מְהַנִּי נֶגְדַּת הַחִזְקָה דְאַמְרִינְוּ
שְׂאִינְוּ כְּפִינְוּ מִיגוֹ דְנוּחַ לְהָ לְטַעוֹן בְּתוּלָה אַנְי. וְאַרְף דְלֹא שְׂיִינְוּ מְדָלָא טַעְנָה מ"מ אִינְוּ יְכוּלִין
לְהוֹצִיא מְמוֹן שְׂאִינְוּ רַק סְפֵק מְנוּכַת עֵץ וּבְלֹא טַעְנַת בְּרִי אִינְוּ מוֹצִיאִין וְחִירְצוֹ שְׂפִיר כְּנ"ל
וְאַרְף שְׂיִישׁ סְפֵק סְפִיקָא מְשַׁקֵּר וְאִם תְּמַצָּא לְוֹמֵר אֲמַת שְׂמָא מְנוּכַת עֵץ אִי אִינְוּ שְׂיִינְוּ מְדָלָא
טַעְנָה מ"מ לֹא מְהַנִּי סְפֵק סְפִיקָא לְהוֹצִיא בְּטַעְנַת בְּרִי כְּנ"ל: אוּ י"ל דְהָא גְבִי סְטֵרָאִי מִיגוֹ
דְלֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם מְבוֹנָאָר דְבִשְׂטֵר אַמְרִינְוּ מִיגוֹ לְהוֹצִיא דְעוּמַד לְגַבּוּת אַרְף אִי לֹא
כְּגַבּוּי מ"מ גַּם מוֹצִיא לֹא מִיְקָרִי ע"ש.

אַרְף הַחִזְקָה הוּא דְהֵתֵם עוּמַד לְגַבּוּת בְּלֹא הוֹדְעַת הַמְלִינָה שְׂלֵא הִי הַלְוָה נְאַמְן כְּלָל פְּרַעְתִּי
רַק מְחַמַּת שְׂהַמְלִינָה מוֹדָה שְׂקִיבֵל וְכִינְוּ דְתוּף כְּדִי דִיבּוּר אֹמֵר סְטֵרָאִי כּו' מְהַנִּי הַמִּיגוֹ
דְמַצַּד עֲצָמוֹ הִי עוּמַד לְגַבּוּת דְלֹא הִי מוֹעִיל טַעְנַת הַלְוָה כְּלָל.

מִשָּׂא"כ כְּפִינְוּ מִיגוֹ שְׂאֹמֵר פֶּתַח פֶּתוּחַ מְצַאֲתִי נְאַמְן וְאִינְוּ הַשְּׂטֵר עוּמַד לְגַבּוּת כְּלָל דְכְּשְׂאִין
לְהָ מִיגוֹ אִינְוּהָ נְאַמְנַת לְהַכְחִישׁוֹ. רַק מַצַּד הַמִּיגוֹ תְּהִי נְאַמְנַת וְיִשְׂאָר הַשְּׂטֵר קִינִים א"כ שׁוּב
הָיוּ מִיגוֹ לְהוֹצִיא דְהָא בְּלֹא הַמִּיגוֹ אִינְוּ עוּמַד לְגַבּוּת כְּלָל וּבְטֵל הַשְּׂטֵר.

אָבֵל בִּיהוּדָה שְׂמַצַּד עֲצָמוֹ בְּלֹא מִיגוֹ אִינְוּ נְאַמְן שְׂלֵא בָּא עֲלִי בְּאַירוּסִין דְחִזְקָה לֹא מוּקִי
כּו'. רַק מְחַמַּת הוֹדְעַתָּה שְׂלֵא בָּא עֲלִי וְאוֹמְרַת בְּתוּלָה תוּף כְּדִי דִיבּוּר וְהָיוּ מְמַשׁ כְּמוֹ
בְּסְטֵרָאִי וְהָיוּ עוּמַד לְגַבּוּת וּמְהַנִּי שְׂפִיר הַמִּיגוֹ וְלֹא מִיְקָרִי לְהוֹצִיא כְּנ"ל: וְהָיָה בְּגוּף הַדִּין
שְׂנִסְתַּפֵּק הַב"ש לְכַאוּרָה דְבָרִי תוּס' מְוַכְרַחִים דְּאִי גִימָא דְגַם בִּיהוּדָה אִינְוּהָ נְאַמְנַת בְּתוּלָה
אַנְי וְאַיְרִי מְתַנִּי דְאוּכַל אֲצַל חֲמִיו רַק בְּאוֹמְרַת בָּא עֲלִי בְּאַירוּסִין א"כ לֹא הָיוּ דְיִיק
הַש"ס מִיְדֵי דְנְאַמְן לְהַפְסִידָה בְּאוֹמְרַת בְּתוּלָה אַנְי וּכְקוֹשְׁיַת תוּס' שָׁם.

אוּלָם הִי אֲפֻשֵׁר לְפָרֵשׁ לְהִיפּוּף דְאַיְרִי שְׂפִיר בְּאוֹמְרַת בָּא עֲלִי בְּאַירוּסִין וְאַעֲפ"כ דְיִיק
הָא בְּגָלִיל מְצִי טַעְיָו. וְאִי אִינְוּ נְאַמְן בְּאוֹמְרַת בְּתוּלָה אַנְי א"כ גַּם בְּגָלִיל תְּהִי נְאַמְנַת שְׂבָא
עֲלִי בְּאַירוּסִין בְּמִיגוֹ דְבְּתוּלָה אַנְי.

וּבְאַמַּת קִשָּׁה עַל הַתוּס' לְמָה אִינְוּ מְפָרְשִׁים כּו'. וְא"ל דְאַרְף בְּמִיגוֹ אִינְוּהָ נְאַמְנַת בְּגָלִיל שְׂבָא
עֲלִי דְאַנְוּ סְהָדִי שְׂאִינְוּ מְתַיַחַד עֲמָה.

ז"א דְבְּתוּס' ד"ה לֹא כּו' כְּתַבּוּ שָׁם דְכּוּלָּא סוּגְיָא אִיְרִי בְּטוּעְנַת בָּא עֲלִי בְּאַירוּסִין אוּ
בְּתוּלָה אַנְי כּו' ע"ש וּמְבוֹנָאָר שְׂאֵר בְּגָלִיל אִינְוּ וְדָאִי שְׂלֵא בָּא עֲלִי וְא"כ יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּנ"ל
וְאַפְשֵׁר לְוֹמֵר דְאַרְף הַתוּס' כְּתַבּוּ כֵּן אֲלִיבָא דְאַמַּת מ"מ לֹא לֹא שְׂיִינְוּ לְמִיפְרָף מְאִי קַמ"ל
דְשְׂפִיר קַמ"ל כְּנ"ל דְלֹא הָיוּ יְדַעִינְוּ מְמַתְנִי דְהָיוּ מְצִינְוּ לְמִימַר דְלֹא מְהַנִּי בְּגָלִיל מִיגוֹ.

אָבֵל מְש"ס אִינְוּ רְאִיָּה כְּנ"ל: אֲמַנְם לְכַאוּרָה גַּם אִם נֹאמֵר כְּנ"ל עַכ"פ מוּכַח כְּדְבָרִי תוּס'
דְמְהַנִּי מִיגוֹ לְהוֹצִיא וּנְגַד חִזְקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח כּו' דַּאל"ה שְׂפִיר בְּגָלִיל אִינְוּהָ נְאַמְנַת בָּא
עֲלִי בְּאַירוּסִין בְּמִיגוֹ כְּנ"ל.

אַרְף נְרָאָה דְאִין רֵאִי דְיֵישׁ לְפָרֵשׁ שְׂפִיר כְּנ"ל וְדְיִיק דַּע"כ מוּכַח כְּשְׂמוּאֵל דְנְאַמְן לְהַפְסִידָה
מְשׁוּם חִזְקָה דְאִין אָדָם טוֹרַח כּו' דְאִי גִימָא דְאִינְוּ נְאַמְן וְלֹא אַמְרִינְוּ חִזְקָה אִין אָדָם טוֹרַח
כּו' א"כ בְּגָלִיל אֲמַאי מְצִי טַעְיָו תְּהִי נְאַמְנַת בָּא עֲלִי בְּאַירוּסִין מִיגוֹ דְבְּתוּלָה וּמְהַנִּי שְׂפִיר
מִיגוֹ דְלֹא הָיוּ בְּמִקוּם חִזְקָה כְּלָל דְעַכְשָׁיו קִימִינְוּ דְלֹא אַמְרִינְוּ חִזְקָה דְאִין אָדָם כּו'.

וממילא גם בגליל אין שום טענת בתולים בין דאומרת בתולה אני ובין בעלה באירוסין פנ"ל. ומוכח פשוטאל דנאמן להפסידה כו' משום דאמרינן חזקה אין אדם כו' ועכשיו איירי באמת בטוענת בא עלי' באירוסין דבגליל לא מהימנה וביהודה מהימנה אבל בתולה אני גם ביהודה לא מהימנה במיגו דעכשיו הוי שפיר מיגו במקום חזקה פנ"ל: אמנם לכאורה מוכח מש"ס י"ב דדייק דביהודה מקומות מקומות יש מדנהגו למשמש ביהודה ובמקום שמתחדין למה למשמש כיון דאין טענת בתולים ע"ש ואי נימא פנ"ל א"כ שפיר גם במקום שמתחדין צריכין למשמש ואם תטעון בתולה אני שפיר תפסיד ושייך שפיר על שניהם משמוש שלא כדי שלא תבא דם צפור ואז תטעון בתולה אני וכשמשמשין לא תהי' נאמנת וא"ל דהא למה לה לעשות רמאות פנה הא יכולה לטעון בעלה באירוסין ז"א דא"כ גם במקום שאין מיחדין מה לה לעשות רמאות תטעון מנפת עץ תחתיך דנאמנת וע"כ דרצונה לעשות הרמאות כדי להראות שהאמת אתה ויש דם וטוב לה מלטעון טענה שאינה מבנרת.

וא"כ גם לענין בא עלי' באירוסין שייך פנ"ל ומהני המשמוש שלא. וגם משמוש שלו ודאי מהני דכיון שבאמת הי' דם והיא בתולה תטעון בנדאי האמת בתולה אני ולא תהי' נאמנת כיון שאיבד הדם פנ"ל.

ומוכח דגם בתולה אני נאמנת במיגו פנ"ל ולכך לא שייך משמוש פנ"ל. שוב מצאתי ראיה בס' הפלאה: אף יש לדחות ג"כ דבשלמא מנפת עץ אני אינה רוצה לטעון שלא יהי' מבנרת שהאמת אתה פנ"ל ותעשה הרמאות כדי שיהי' נראה בעיני העולם לאמת פנ"ל.

אבל ביהודה דאמרינן חזקה דלא מוקי אנפשי' ואנו מחזיקין בנדאי בחזקת שפא עלי' באירוסין ודאי לא תעשה הרמאות כיון שתוכל לטעון שפא עלי' דג"כ יהי' טענתה מבנרת שהיא אמת משום חזקה דלא מוקי אנפשי' פנ"ל.

ומה צורך להרמאות. ולכך אין ממשמשין פנ"ל.

ועוד דכיון דבאמת רוב פעמים לא מוקי אנפשי' ובוועל כמ"ש תוס' א"כ לא שייך שיעשו התקנה למשמש במקום שמיחדין כיון שפכר בעולה היא רוב פעמים ואף שיש תועלת לא שייך פנ"ל: והנה הר"ן ז"ל אמר דמוכת עץ כתב ב' תירוצי תוס' לתירוץ א' דכיון שיש חזקה אין אדם טורח כו' לא אמרינן מיגו להוציא עוד תירץ דאין רצונה לטעון מנפת עץ דמיפגמה קצת ע"ש.

ולתירוץ הב' ביהודה שפיר נאמנת בתולה אני במיגו כמ"ש לעיל דאי נימא דאין רצונה לטעון בא עלי' באירוסין דמיפגמה כו' א"כ ודאי אמרינן גם עכשיו דאם משקרת מה שאומרת בתולה בא עלי' הוא דלא שייך מדלא טענה פנ"ל רק תירוץ הא' שייך.

ומה שהוצרך לב' הטעמים יחד היינו כמ"ש לעיל דנדאי הי' מהני המיגו להוציא דנגד חזקת ממון יש חזקת הגוף. וגם נגד חזקה אין אדם טורח כו' שוב לא אמרינן מיגו להוציא פנ"ל.

ולתירוץ זה גם ביהודה אינה נאמנת: אולם יש לחלק כמ"ש לעיל דבכה"ג אמרינו להוציא או דהוי מיגו דאי בעי שתיק דלתוס' והרבה פוסקים אמרינו. או דכיון דכו מחזיקין הוי בשטר דאמרינו להוציא כמו בסטראי.

ועוד די"ל דהא בל"ז מדינא נאמנת רק דחכמים] האמינוהו ומקולי פתובה כו' ולכך אף דאית לה מיגו דמוכת עץ ג"כ מה בכך מ"מ חכמים האמינוהו פיון דגם בלא המיגו מן הדין נאמנת.

אולם כ"ז בסתירה ראשונה האמינוהו בטענתו אבל אח"כ ביהודה דבשותקת ג"כ אינו נאמן ולא הי' התקנה כלל להאמינו שוב גם בתולה אני נאמנת: והיה אפשר לומר ג"כ דלא עיקרי פרי וברי כלל דאף שמכחיש בכרי טענתה שאינה בתולה ומשקרת מ"מ אינו טוען ברי שאיני חייב ויכול להיות משנתארסה נאנסה או מופת עץ והוי בכרי ושמה דאמרינו מיגו להוציא דלא דמי לשאר ברי וברי שטוען הנתבע ברי שאינו חייב משא"כ כאן שאין הברי רק שמשקרת אבל לא שפטור כנ"ל: אף מדברי כל הפוסקים נראה דגם זה הוי ברי וברי פיון שיודע שמשקרת ממילא יודע שפטור מדינא שאין כאן ברי ושמה כנ"ל ומ"מ נראה דנאמנת ביהודה בתולה אני פיון שהתוס' כתב פן להדיא ולא מצינו חולק עליהם.

וכן משמע פשטא דמתני' אין לה טענת בתולים דמשמע איך שטוענת נאמנת. וכן בכפייטא דיבמות קי"א נסתרה מיד משמע דאח"כ אין שום טענת בתולים.

ועוד דלהפוסקים שתירצו קושית התוס' דס"ס ספק מופת עץ כו' לא הוי משום דמוכת עץ לא שכיח ע"ש ולא אמרינו כלל סברא דמדלא טענה כו' א"כ ביהודה כשאומרת בתולה אני כו' איפא ס"ס ס' משקר ואת"ל אמת ושמה בא עלי באירוסין דזה שכיח.

ואף דס"ס לא מהני להוציא בכרי מ"מ שוב מועיל המיגו כנ"ל עם הס"ס דעדיף מברי ושמה כו'. עוד נראה דכ"ע מודים לנה דהא ודאי די"ל דלא שייך כלל מדלא טענה שבא עלי באירוסין כו' דגם זה גנאי לה דהא ברי לה בש"ס מדאפקרה נפשה לגבי ארוס כו'.

וא"כ אף שאומרת בתולה אני מ"מ אינו נאמן להפסידה דאמרינו אף שמשקרת בזה מ"מ חזקה לא מוקי אנפשי' ובאמת בא עלי באירוסין ואין חוששין ספק אחר כלל כמ"ש לעיל והא דאינה טוענת הוא משום דגנאי לה כמו לענין ס' אין תחתי וכה"ג.

ואין צריכין כלל לטעמא דמיגו ומינושב בפשטי' דביהודה אין טענת בתולים איך שטוענת מ"מ אין אנו שאין מאמינים לה מ"מ אמרינו שבא עלי כנ"ל רק התוס' לא ס"ל כנ"ל פיון שהקשו מהא דדניק אבל בגליל מצי טעין דאירי שאומרת בא עלי כו' ומה פריך מה קמ"ל והוצרכו לתרץ דאירי גם בתולה אני במיגו כו' א"כ מוכח דלא אמרינו כנ"ל שגנאי לה לטעון דא"כ לא הוי מיגו וע"כ שאינו גנאי ופירשו משום מיגו:.

ולשאר פוסקים דנימא דלא אמרינו מיגו להוציא וקשה קושית תוס' הנ"ל. וי"ל כפשטא כמ"ש דביהודה כשאומרת בתולה מ"מ אנו אומרים דאם שקר בא עלי באירוסין אבל בגליל מצי טעין ודניק שפיר דנאמן להפסידה אף שאומרת בתולה אני דבהכי אירי מתני' דלא שייך מדלא טענה דגנאי לה ולא קשה קושית תוס' כנ"ל.

א"כ ממילא לכל הפוסקים אף שאומרת בתולה. אני ביהודה אינה מפסדת דאמרינן שבא עלי' ואף שאינה טוענת משום דגנאי לה ואין צורך כלל למיגז פנ"ל.

וכן נראה מסתימת הש"ס ורמב"ם נטור וש"ע אינו יכול לטעון טענת בתולים. ועוד דלדעת רש"י ז"ל דתלינן שבא עלי' ושכח א"כ אף שאומרת בתולה אני י"ל שגם היא שכחה דמה חילוק ואמרינן שבא עלי' פנ"ל: שוב ראיתי בש"ג בשם הריא"ז מפניך פן אמתני' דהאכל אצל חמיו כו' שכתב ובמקום שנהגו ליחד אינו יכול לטעון טענת בתולים בשום ענין דחוששין שמא נתיחד עמה ובא עלי' קודם לכן ולא הרגישה בביאתו ולפיכך אינה יודעת לטעון פן כמבואר בקונטרסי הראיות עכ"ל.

ומבואר להדיא דאף בלא מיגז תלינן פן אף שאומרת בתולה אני. וזה אישתימיט לי' לב"ש ז"ל וכן נראה לע"ד לדינא דבמקום שנהגו ליחד אף שאומרת בתולה אני נאמנת.

ובל"ז הרבה פוסקים דאמרינן מיגז להוציא ג"כ: סעיף ב אם מנהג המקום להעמיד עדים למשמ' שלא ינהגו מנהג רמאות ואירע הדבר שלא העמידו עדים אינו יכול לטעון טענת בתולים: (ה) אם מנהג כו' בש"ע סתם פן בלי חולק.

ובאמת הרי"ף והרמב"ם ז"ל השמיטו זה מה דשני ר' אשי תני כל שלא מושמש כו' ובלח"מ פ' י"א מה"אפכת הטעם דהשמיט הרמב"ם משום דסבר כמ"ש תוס' ורא"ש דר"א פליג אשמואל וסבר דאינו נאמן פ"פ מצאתי להפסידה פתובתה ולא ס"ל חזקה דאין אדם טורח כו' ולכך כל שלא מושמש ואינו מבוכר אינו יכול לטעון טענת בתולים דשמא איבד הדם.

אבל אנו דקי"ל חזקה הנ"ל לא קי"ל כר"א ואף שלא מושמש יכול לטעון דלא אמרינן שמא איבד הדם דחזקה אין אדם טורח כו' ע"ש ולכאורה אינו מוכן דהא התוס' למה שרצו לומר פן ע"ש הוכיחו דקי"ל פתובה דאורייתא מדר' אשי דהוא בתרא פליג אר"נ וק"ל כר"א נאח"פ דחו זה ע"ש.

וא"כ אם נימא דהרמב"ם ז"ל סבר דתלי' הא בהא ולר' אשי אינו נאמן פ"פ להפסידה כו' אדרבה הי' לו לפסוק כר' אשי דבתרא הוא ובאמת אינו נאמן פ"פ פנ"ל וכמ"ש תוס'. ומדפסיק דנאמן ע"כ סבר כדמסקי תוס' דלא תלי' בהא ע"ש ושוב קשה פנ"ל למה השמיט הא דר"א: ואפשר לומר למ"ש תוס' דר"א סבר פתובה דאורייתא ולכך לא ס"ל הך חזקה ע"ש.

וא"כ פיון דמסתמא דש"ס מבואר בהרבה מקומות דכתובה דרבנן כמ"ש תוס' דמ"ט תקינו לה כו'. ממילא לא קי"ל כר' אשי בהא.

גם י"ל דלא אמר זה רק אליבא דר' יהודה משא"כ לדינן ודוחק: ולע"ד נראה דהא דברי תוס' תמוהים דמשמע דר"א פליג אר"נ משום דסבר פתובה דאורייתא והא אליבא דר"י משני ר"א דתני בבבביתא ר' יהודה כו' הי' ממשמשין כו'.

וא"כ הא ריש פ' אע"פ אמר בש"ס דר"י ע"כ ס"ל פתובה דרבנן ע"ש. וצריך לדחוק דתוס' לא הוכיחו רק דעכ"פ הא דר"נ אמר שמואל לאו דהילכתא וממילא גם בהא דאמר חכמים תיקנו לאו הילכתא הוא פנ"ל: אגמם באמת י"ל בפשיטות דהא דנאמן פ"פ

להפסידה משום חזקה היינו משום דכתובה דרבנן כו' והם האמינוהו ע"ש דמקולי כתובה שנו פאן.

וא"כ ר"י הא ס"ל ריש אע"פ בכתובה דרבנן דתכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה ע"ש א"כ ממילא גם פ"פ אינו נאמן אף דכתובה דרבנן כיון שלא הקילו כלל ואדרבה כו' ולא שייך הם האמינוהו כו'.

ולכך בברייתא דר"י משני ר' אשי שפיר כל מושמש והינו ר"י לטעמי' ולא סמכין אחזקה דאין אדם טורח כו'. אבל אנו דקי"ל דלא עשו חיזוק לדבריהם ע"ש ברמב"ם והא דתנאי בטל בכתובה הוא משום דקי"ל כר"מ דכל הפוחת כו' ולכך שפיר נאמן פ"פ מצאתי כיון דכתובה דרבנן הם האמינוהו כו' ולא קי"ל כר"א ואף במקום שנהגו ולא מושמש יכול לטעון פנ"ל: והנה לשיטת הר"י וריב"ם תוס' י' ע"א דר"א פליג וק"ל כר"א א"כ לא משפחת כלל טענת בתולים רק פמשמשו אותו ובמקום שלא נהגו למשמש אינו יכול לטעון טענת בתולים כלל דשמא איבד הדם.

ולכאורה קשה למה נהגו ביהודה למשמש אותו כדי שלא יאבד הדם ויטעון שקר טענת בתולים. והא אם לא ימשמשו אותו לא יוכל לטעון כלל טענת בתולים דנימא שאיבד ואם כן מה צורך למשמש.

וצ"ל להיפך דלכך נהגו למשמש כדי שיוכל לטעון טענת בתולים כשלא ימצא דם דאם לא היה מנהג למשמש לא היה יכול לטעון דהני אמרינן שאיבד ולכך ממשמשין אותו ואז יוכל לטעון ולשיטת ר"ת והרא"ש המנהג הוא להיפוך דבלא מנהג נאמן אף שלא ממשמש ויוכל לאבד ולטעון טענת בתולים דיהא נאמן ולכך נהגו למשמשו שלא יאבד כו'.

אמנם קשה להרמב"ם ושאר פוסקים דנאמן פ"פ אף שמצא דם א"כ למה נחוש לרמאות שיאבד הדם הא אם ירצה לטעון שקר מה לו לאבד יטעון פ"פ ויהי' נאמן אף שיהיה דם: והיה אפשר לומר דבאמת דוקא בבחור דקי"ל אינו נאמן פ"פ דלא קים לי' ואף להפוסקים דנאמן מ"מ מסבינו לי' בנפרי.

ולכך אינו רוצה לטעון פ"פ והי' התקנה למשמשו שלא יטעון טענת דמים בשקר דיהי' נאמן. וא"כ בנשוי אפשר דגם לדין במקום שנהגו למשמש ולא מושמש ג"כ יכול לטעון טענת בתולים דאין לומר שבגרמתו נעשה הרמאות דמה צורך לרמות הא יכול לטעון פ"פ אף שיהי' דם דקים לי' פנ"ל.

אף בש"ס סתמא קאמר כל שלא מושמש א"י לטעון משמע אף בנשוי: אולם י"ל דהא אמר שלא מושמש וי"ל דאותה משמשו רק אותו לא משמשו ובזה דעת הרא"ה ושאר פוסקים דאינו נאמן פ"פ כיון שמשמשו אותה ולא עשתה רמאות ויש דם ע"ש ולכך שפיר אמרינן בנשוי ג"כ דמה שלא מושמש הי' ברמאות דלא הי' נאמן פ"פ.

אבל בלא משמשו שניהם כמבואר בש"ע שפיר י"ל דלא שייך שעשה רמאות דהא הי' נאמן פ"פ פנ"ל: אף י"ל דהא כיון דהמנהג למשמש שניהם ואז אם הי' דם לא הי' נאמן פ"פ א"כ כיון ששינוי ולא משמשו שניהם יש לומר שהכל הי' ברמאות שלו שלא ממשמשו גם אותה ויהי' נאמן פ"פ וגם טענת דמים שיוכל לאבד הדם משא"כ אם הי'

עוֹשִׂין כַּמְנַהֵג דְּלֹא הִי יָכוֹל לְטַעוֹן כָּלֵל כְּשֶׁהִי דָם כַּנִּל וּלְקַדְּוָה גַּם פ"פ אֵינוֹ נֶאֱמָר כַּמ"ש
הַב"ש כַּנִּל: אֲמַנְם לַפ"ז קָשָׁה לְכַאוֹרָה דְּפָרִיף אֵי אֲסִיפָא כָּל שְׂלֵא מְנַשְׁמַשׁ מִבְּעֵינָא לִי
וּפִירִשׁ"י ו"ל דְּכָל שְׂלֵא נֶהֱג כּו' מִשְׁמַע שְׁהַבְעֵל לֹא מִשְׁמַשׁ אוֹתָהּ וְאֶדְרַבָּה כ"ש שְׂיֵשׁ לוֹ
טַעֲנַת בְּתוּלִים כִּינּוּן שְׂאוֹתוֹ מִשְׁמָשׁוֹ רַק אוֹתָהּ לֹא מִשְׁמָשׁוֹ לֹא שְׂיֵיף שְׁעֲשֵׂה הוּא רַמְאוֹת
ע"ש.

וְלִהְנִי"ל א"כ י"ל שְׁפִיר שְׂלֵא נֶהֱג שְׂלֵא מִשְׁמַשׁ אוֹתָהּ וְאֶעֱפ"כ א"י לְטַעוֹן טַעֲנַת בְּתוּלִים
הֵינּוּ טַעֲנַת פ"פ דָּאֵם הִיָּה מִמִּשְׁמָשׁוֹ אוֹתָהּ וְהִי דָם לֹא הִי נֶאֱמָר פ"פ א"כ עֲכָשְׁוֹ שְׂלֵא
מְנַשְׁמַשׁ אוֹתָהּ ג"כ תְּלִינּוּ בְּרַמְאוֹת שְׂלֵא מִשְׁמָשׁוֹ כְּדִי שְׂיִוְכַל לְטַעוֹן פ"פ וּלְקַדְּוָה אֵינוֹ יָכוֹל
לְטַעוֹן כְּשֶׁלֵּא נֶהֱג כַּמְנַהֵג הִיָּה.

אִף בְּאַמַּת רִשׁ"י לְטַעֲמִי דְּפִי ט' ע"א דְּכָשְׁיֵשׁ דָּם אֵינוֹ נֶאֱמָר כָּלֵל פ"פ וּמִשְׁמַע אִף בְּלֹא
מְנַשְׁמַשׁ. אוֹלָם לְפִוְסְקִים הַנִּל קָשָׁה: אִף י"ל דְּלֹא קָשָׁה דַּמְמ"נ אֵי עֲכָשְׁוֹ אֵין דָּם וְא"כ
נִדְּאִי יָכוֹל לְטַעוֹן כִּינּוּן שְׂאוֹתוֹ מִשְׁמָשׁוֹ.

וְאֵי יֵשׁ דָּם עֲכָשְׁוֹ א"כ מִדְּתַנִּי כָּל שְׂלֵא נֶהֱג כּו' מִשְׁמַע דְּבִשְׁבִיל שְׂלֵא נֶהֱג אֵינוֹ יָכוֹל לְטַעוֹן
וְאֵם הִי נֶהֱג כַּמְנַהֵג הִי יָכוֹל לְטַעוֹן וְכֵאֵן כְּשֶׁיֵּשׁ דָּם אֵם הִי נֶהֱג בְּהַ מִשְׁמָשׁוֹ ג"כ לֹא הִי
מוֹעִיל טַעֲנַתוֹ פ"פ.

וְאֵינוֹ רַק רְבוּתָא דְּאִף שְׂלֵא מִשְׁמַשׁ אוֹתָהּ ג"כ אֵינוֹ יָכוֹל לְטַעוֹן כְּשֶׁיֵּשׁ דָּם דְּבִמְקוֹם שְׂלֵא
נֶהֱגוּ לְמִשְׁמַשׁ יָכוֹל לְטַעוֹן פ"פ אִף שְׂיֵשׁ דָּם וְכֵאֵן אֵינוֹ יָכוֹל אֲבָל לֹא שְׂיֵיף כָּל שְׂלֵא נֶהֱג
כּו' כַּנִּל: וְהִנֵּה הַבִּי"ש כְּתִב לְהַרְמִב"ם וְשָׂאָר פּוֹסְקִים דַּפ"פ נֶאֱמָר אִף שְׂיֵשׁ דָּם מ"מ כֵּאֵן
דִּישׁ רִיעוּתָא שְׂשִׁינָה מִמְנַהֵג לֹא מִבְּעֵינָא פ"פ דְּאֵינוֹ נֶאֱמָר רַק אִפִּי דָם דְּה"א דְּנֶאֱמָר מִדְּלִיכָא
דָּם מ"מ כִּינּוּן דִּישׁ רִיעוּתָא שְׂשִׁינָה מִמְנַהֵג אֵינוֹ נֶאֱמָר ע"ש.

וְלַע"ד הִי נֶרְאָה דְּכָשְׁיֵשׁ דָּם גַּם עֵתָה וְטוֹעֵן פ"פ נִדְּאִי דְּנֶאֱמָר לְרַמְב"ם וְשָׂאָר פּוֹסְקִים
הַנִּל דְּלֹא שְׂיֵיף כָּלֵל שְׂיֵשׁ רִיעוּתָא וְעֲשֵׂה רַמְאוֹת דְּמָה רַמְאוֹת עֲשֵׂה כִּינּוּן שְׂבָאָמַת יֵשׁ דָּם
וְלֹא אֵיבַד כָּלֵל.

אִף אֲפִשֶׁר לֹאמַר כִּינּוּן דָּאֵם הִי מִמִּשְׁמָשׁוֹ אוֹתָהּ וְהִי דָם לֹא הִי נֶאֱמָר פ"פ שְׂאֵין לְתַלוּת
שׁוּב מִמִּילָא אֲמַרִּינוּ שְׁעֲשֵׂה רַמְאוֹת וְלֹא מִשְׁמַשׁ אוֹתָהּ כְּדִי שְׂאִף שְׂיֵהִי דָם יֵהִי נֶאֱמָר פ"פ
דְּנִתְלָה בְּדָם צְפוּר וּלְקַדְּוָה לֹא הִנְצָרָף לְאֶבֶד הַדָּם דְּבַל"ז נֶאֱמָר וּלְקַדְּוָה אֵינוֹ נֶאֱמָר דִּישׁ רִיעוּתָא
דְּשְׂיֵיף לֹאמַר שְׂבַגְרָמְתוֹ נַעֲשֵׂה כַּנִּל: אֲמַנְם נֶרְאָה דַּז"א דְּהָא לְכַאוֹרָה קָשָׁה לְמָה נִתְלָה
שְׂבַגְרָמְתוֹ נַעֲשֵׂה הַרְמְאוֹת שְׂלֵא הַעֲמִידוֹ עֲדִים לְמִשְׁמַשׁ נִימָא לְהִיפּוּף שְׂבַגְרָמְתָה נַעֲשֵׂה
כְּדִי שְׂתוּכַל לְהִבִּיא דָם אַחַר רַק דְּהִיכָא שְׂבָאָמַת וְאֵין דָּם עֲכָשְׁוֹ לֹא שְׂיֵיף לְתַלוּת בְּגַרְמָתָה
דְּהָא לֹא הִבִּיאָה דָּם כָּלֵל וְלֹא עֲשֵׂתָה רַמְאוֹת וּלְקַדְּוָה תְּלִינּוּ בְּדִידְנִי כַּנִּל.

אֲבָל כְּשֶׁבָאָמַת יֵשׁ דָּם רַק דְּנִימָא שְׁעֲשֵׂה רַמְאוֹת שְׂלֵא לְמִשְׁמַשׁ כְּדִי שְׂיֵהִי נֶאֱמָר פְּתַח פְּתוּחַ
אִף שְׂיֵשׁ דָּם א"כ אֶדְרַבָּה נִימָא בְּגַרְמָתָה נַעֲשֵׂה שְׂלֵא יְמִשְׁמָשׁוֹ כְּדִי שְׂתוּכַל לְהִבִּיא דָּם
אַחַר דָּאֵם הִי מִמִּשְׁמָשׁוֹ וְלֹא הִי דָם הִי נֶאֱמָר וְעֲשֵׂתָה רַמְאוֹת כַּנִּל שְׂלֵא יֵהִי נֶאֱמָר.

וְכִינּוּן שְׂיֵשׁ לְתַלוּת בְּהַ כְּמוֹ בּוֹ מִמִּילָא שׁוּב אֲמַרִּינוּ חֲזַקָה אֵין אָדָם טוֹרַח וְדִיאֵי לֹא עֲשֵׂה
הוּא רַמְאוֹת רַק הִיא דְּלֹא שְׂיֵיף כִּינּוּן דְּאִיכָא רִיעוּתָא דְּאֵין רִיעוּתָא כָּלֵל עָלְיוֹ יוֹתֵר מְעַלְנִי
כַּנִּל וְשְׁפִיר נֶאֱמָר פְּתַח פְּתוּחַ כַּנִּל.

אף א"כ כלפי לניא דיהי' הדין בהיפוף דכש'יש דם יהי' נאמן פתח פתוח וכש'אין דם לא יהי' נאמן. ועוד דאף שאין דם י"ל שבג'מ'תה נעשה דעכשיו דהדין הוא כש'לא העמידו עדים דא"י לטעון דתולין בו שוב יש לתלות בה דבג'מ'תה נעשה כדי שלא יוכל לטעון דנתלי בדידן' כנ"ל.

ולכך נראה דאין תולין כלל בה רק בו דהמשמוש שלו ושל'ה הוא רק מןטל עלי' דהוא הנוהג להעמיד עדים על שניהם כדי שיהי' מב'נרר ולכך א שיש דם תולין שהוא לא עשה כמנהג כדי שיוכל לטעון כנ"ל משא"כ עלי' לא שיהי' כלל כנ"ל ומ'נ'שב בזה מה דשני ר' אשי תני כל שלא מ'נ'מש כו' והא ברי'תא תני כל שלא נהג כו' וצ'ריכין להגיה.

ולמ"ש אתי שפיר דתלו רק בו וכש'לא מ'נ'מש גם כן הוא לא נהג כמנהג הזה ולכך אינו יכול לטעון דאם הי' מןטל עלי' שפיר הי' יכול לטעון ומה שפירש"י ז"ל שם דעל אבי למשמש אותו כו' היינו למאי דס"ד דפרי' כל שלא מ'נ'מש מבעיא לי'.

אבל למאי דשני ר' אשי הפי' הוא כנ"ל. א'מנ'ם הל'שון דאמר תני כל שלא מ'נ'מש משמע ש'מגיה הברי'תא ואם כן מוכח להיפוף דאם הי' כמ"ש אין צ'נר' להגיה דשפיר תני כל שלא נהג כו' וי"ל בד'ח'ק: ולהמ'פ'שים בדעת הרמב"ם ז"ל דאף במש'משו ומצא דם גם כן יכול לטעון פתח פתוח דתלינ' בצ'דדים וכהאי ג'ו'נא ע"ש בר"ן ז"ל.

וא"כ ב'יש דם לא שיהי' כלל כנ"ל דעשה רמאות שלא למש'משה כדי שיהי' נאמן פתח פתוח הא גם אם היו ממש'מ'שין והי' דם ג"כ הי' נאמן. ואפ'שר לומר דמ"מ אין טענתו נראית כש'קר כש'לא מש'משו אותה ויש דם מאם אין מש'מ'שין אותה דיש לתלות בה ולכך אף בפתח פתוח שיהי' שנעשה בג'מ'תו שלא למש'מש כנ"ל: א'מנ'ם באמת אין דברי ב"ש מ'נ'כר'חים כלל שלא יהי' נאמן פתח פתוח די"ל דנ'קא דמים אינו יכול לטעון דבזה שיהי' דעשה רמאות ואף שהי' יכול לטעון פתח פתוח מ"מ י"ל דרוצה לטעון טענה מב'נר'ת בעיני העולם שהוא אמת.

ולכך לא מהימנין לי' ג"כ במיגו דפתח פתוח דרוצה יותר בט"ד כנ"ל. ועוד דמסבינן כ'פרי ועוד פ'נן ש'נ'כ'ר רמאות י"ל דלא מהני מיגו.

אבל באומר פתח פתוח י"ל דלא תלינ' ברמאות כלל אף שאין דם דהא גם אם הי' דם הי' נאמן להרמב"ם ז"ל ה'נ"ל ומכש"כ כש'יש דם גם עכשיו כנ"ל. ולש'אר פוסקים דביש דם אינו נאמן י"ל כס'ברת הב"ש דש'יהי' רמאות גם בזה כנ"ל: והנראה לע"ד במה ש'שמיט הרמב"ם ז"ל דינא דר' אשי.

דהנה בירושלמי פ"ק דכתובות ה"א הביא ה' ברי'תא דר"י ביהודה היו ממש'מ'שין כו' כל שלא נהג כמנהג הזה כו' ופרי' מה א'נן ק'י'מין אי במצא הרי מצא אי לא מצא הרי פשפש. אלא א'נן ק'י'מין בלא פשפש ומצא הוא אומר דם צפור והיא אומרת דם בתולים הורע פחו' שלא נהג כמנהג הזה כו' ע"ש.

ופי' הפני משה אי לא מצא הרי פשפש לא פשפש בתמי' אף שלא פשפש ג"כ תפסיד הכתובה ע"ש ופירושו דחוק. והי' נראה לפרש דהקוש'יא הוא פ'ק'ו'שית הש"ס דפרי' כל שלא מ'נ'מש מבעיא ליה דש'לא נהג משמע שהוא לא מש'מש אותה אבל אותו מש'משו ואמאי אינו יכול לטעון כו' ע"ש פירש"י וכן פרי' הירושלמי אי לא מצא הרי פשפש

לא פשפש היינו דהא אותו פשפשו רק הוא לא פשפש ולמה לא יוכל לטעון וכפירכת הש"ס הנ"ל.

אבל עכ"פ משני הירושלמי דאירי במצא דם ואינו נאמן לומר דם צפור כיון שלא משמש אותה דאמרינן איהו דאפסיד אנפשי' שלא משמש ולא עשה כמנהג ולכה הדין כאלו משמשו וכיון שיש דם לפנינו אינו נאמן.

וזה הפי' כל שלא נהג כמנהג הזה היינו שלא משמש אותה אינו יכול לטעון טענת בתולים ולומר כשמצא דם שאינו דם בתולים רק דם צפור. וכן בגליל שאין ממשמשין ג"כ אינו נאמן לטעון דם צפור.

וכן מבואר בחידושי הרא"ה ז"ל ט' ע"ב וזה אירי באינו יודע מפתח פתוח דלא קים ליה וכהאי גוונא רק שטוען שיודע דהדם הוא דם צפור אינו נאמן ע"ש ברא"ה. ונראה דהרמב"ם ז"ל מפרש גם שנויא דר' אשי פן תני כל שלא משמש ודלא פרש"י רק כגירסת הרא"ה ורא"ה ז"ל שם דאין חילוק בין מןשמש למשמש ע"ש.

ומשני פנ"ל דכל שלא משמש אינו יכול לטעון טענת בתולים במצא דם ולומר שהוא דם צפור פנ"ל. ולכה לא הוצרך הרמב"ם ז"ל להביא דין זה דהא כבר כתב דפתח פתוח יכול לטעון אף שמצא דם אבל בלא פ"פ אינו יכול לטעון טענת בתולים כשיש דם דהא כתב דטענת בתולים דוקא בלא מצא דם ובמצא לא שייך פנ"ל: והנה עכ"פ מבואר מדברי הירושלמי הנ"ל דדוקא בלא פשפש ומצא אינו יכול לטעון אבל לא מצא יכול לטעון פנ"ל אף שהמנהג לפשפש ודלא כדעת תוס' הנ"ל.

אף נראה דסברי דהירושלמי אליבא שנויא דאביי ורבא אבל ר' אשי פליג וסבר פנ"ל. או דמפרשים דאירי בטענת פתח פתוח דלטעמייהו אזלי דהיכא דיש דם אינו יכול לטעון פתח פתוח להפסידה ואין תולין בדם צפור אף שאין ממשמשין.

ולכה פריף אי מצא הרי מצא כו' ומסיק דאירי שלא פשפש ומצא וטוען פתח פתוח אינו נאמן כו'. וכן משמע דברי הר"ן ז"ל ט' דמפרשים כן.

וא"כ משמע דבלא מצא דם נאמן פתח פתוח אף ששינה מהמנהג ודלא כב"ש. ויש לדחות.

ומסקרא לדעת התוס' שייך גם בפתח פתוח חשש הרמאות כיון שאם הי' דם לא הי' נאמן פנ"ל: ומ"מ נראה כפסק הש"ע דהא לדעת ר"ת וקרא"ש פן הדין ואף לר"ת וריב"א דסברי דאין הטעם משום שינוי המנהג רק דר' אשי פליג אחזקה דאין אדם טורח כו' מ"מ הא לדידהו קי"ל דאין נאמן כלל פתח פתוח בכל מקום וא"כ פאן ששינה ממנהג ממ"נ אינו נאמן להפסידה בין לר"ת ובין לר"י וריב"א פנ"ל דלדידהו ודאי אינו נאמן גם בלא שינוי פנ"ל.

וכן הר"ן ה' בבב"מ וקרא"ה בחידושי פתבו ג"כ בהא דלא משמש דמשום שנוי המנהג אינו יכול לטעון פנ"ל. ומ"מ אפשר דדוקא בגיכר שנעשה בכונה מה שלא העמידו עדים.

אָבֵל בְּיַשׁ לְתַלּוֹת שְׁלֵא נַעֲשֶׂה כָּלֵל בְּרַמָּאוֹת י"ל דַּע"ז אָמְרִינּוּ הַחֲזָקָה דָּאִין אָדָם טוֹרַח כּו'
שְׁלֵא נַעֲשֶׂה בְּרַמָּאוֹת שְׁלוֹ. וְעֵינֵין רִישׁ פ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת דְּאָמַר בְּש"ס זִמְנִין דְּתַפְסָה מְאֵתִים
וְאָמְרָה אִיתְּנוּסִי הוּא דְּאִיתְּנוּסִי וְלֹא עָשׂוּ פְּמִנְהָג עֵינֵין שָׁם.

אוּלָם מְסַתִּימַת הַש"ע לֹא מִשְׁמַע פּוֹ: סְעִיף ג שְׁנֵי סִמְנִים יֵשׁ לְבַתּוּלָה הָאֶחָד דְּמִים
שׁוֹתֵתִים מְמַנָּה בְּסוּף בִּיאָה רֵאשׁוּנָה וְהַשְׁנֵי דְּחִסְק שְׁנִמְצָא בָּהּ בְּבִיאָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁעַת
תְּשֻׁמִּישׁ טַעֲנַת דְּמִים יִשְׁנוּ בֵּין בְּקִטְנָה בֵּין בְּגִדּוּלָה אָבֵל טַעֲנַת פְּתוּחַ פְּתוּחַ אֵינָה טַעֲנָה
בְּבוּגְרַת: (ו) טַעֲנַת דְּמִים יִשְׁנָה כּו' אָבֵל טַעֲנַת פְּתוּחַ פְּתוּחַ כּו'.

הֵנָּה דַּעַת הָרִי"ף וְר"ח ז"ל לְהִיפּוּף דְּבִש"ס ל"ו פְּרִיף אֵהָא דְּחַרְשֵׁת וְשׁוּטָה וּבּוּגְרַת וּמְנַפֵּת
עַץ אֵין לְהֵן טַעֲנַת בְּתוּלִים וְהָא אָמַר רַב בּוּגְרַת נוֹתְנִין לָהּ לִילָה רֵאשׁוּנָה וּמְשַׁנֵּי אֵי דְּטַעֲנִין
ט"ד ה"נ הָכָא דְּטַעֲנִין טַעֲנַת פ"פ כֵּן גִּירְסַת רש"י וְהַרְמַב"ם ז"ל וּמְחַשֵּׁב כְּפִשׁוּטוֹ דְּבִאָמַת
דְּמִים אֵית לְכָל בּוּגְרַת ע"ש וְגִרְסַת הָרִי"ף וְר"ח ז"ל אֵי דְּטַעֲנִין פְּתוּחַ פְּתוּחַ ה"נ הָכָא דְּטַעֲנִין
ט"ד.

וְתַמּוּהַ מַה פְּרִיף מְהָא דְּנוֹתְנִין לָהּ כּו' דִּישׁ דָּם אֶטְעַנַת פְּתוּחַ פְּתוּחַ. גַּם מַה מְשַׁנֵּי בַט"ד.

וּפְרִיָּשׁוּ בַתּוּס' דְּבִאָמַת מְטַעֲנַת דְּמִים לֹא קִשְׂיָא אֵהָדְדִי דִּי"ל שְׁיֵשׁ בּוּגְרַת שְׁיֵשׁ לָהּ דְּמִים
וְיֵשׁ שְׁאִין לְהֵן דְּמִים וּלְכַף אֵין טַעֲנַת בְּתוּלִים דְּכִינּוּ שְׁאִין לָהּ תְּלִינּוּ שְׁהִיא בּוּגְרַת שְׁאִין
לָהּ דָּם.

אָבֵל הֵתָם בְּיַשׁ דָּם לֹא תְּלִינּוּ בְּדָם נָדָה פִּינּוּ שְׁהִיא שְׁלֵא בְּשַׁעַת נֶסֶת וְלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְרֵאוּת
וְאָמְרִינּוּ שְׁהִיא בּוּגְרַת שְׁיֵשׁ לָהּ דָּם. רַק בַּס"ד דְּש"ס דָּאִין לְהֵן טַעֲנַת בְּתוּלִים קָאֵי אֶטְעַנַת
פְּתוּחַ פְּתוּחַ וּפְרִיף פִּינּוּ דְּנוֹתְנִין לָהּ וְחֲזִינּוּ שְׁיֵשׁ בּוּגְרַת דָּאִית לָהּ דָּם טוּבָא א"כ אֵי אֶפְשָׁר
לְשׁוּם בּוּגְרַת שְׁלֵא יְהֵא פְּתַחָה סְתוּם אֶפְיִלוּ אֵין לָהּ דָּם כּו' כֵּן פְּתַבּוּ תוּסְפּוֹת ט' ע"א ד"ה
הָאוּמַר ע"ש: וְהֵנָּה לְכַאוּרָה הִי גִרְאָה לַעֲנַ"ד בְּפִשְׁיִטוֹת דְּלֹא קִשְׂיָה כָּלֵל דְּהָא אָמַר לְעִיל
ה' ע"ב דְּדָם מְפַקֵּד פְּקִיד וּפִירֵשׁ"י ז"ל כְּנוּס וְעוּמַד כּו' אֵלֵא שְׁהַפְּתוּחַ נַעוּל וְכַשְׁפּוֹתְחִין לוֹ
יִצְאָ ע"ש.

וּא"כ י"ל דְּהוּי סְבַר הַש"ס כָּאֵן דְּזָה אֵי אֶפְשָׁר שְׁיֵהֵל פְּתוּחַ פְּתוּחַ וְיֵהֵל לָהּ דָּם פִּינּוּ דְּמְפַקֵּד
פְּקִיד וְכַשְׁפּוֹתוֹ יִצְאָ כַּנ"ל. רַק דַּמ"מ י"ל שְׁיֵשׁ בּוּגְרַת שְׁיֵשׁ לְהֵן דָּם וְאוּתָן פְּתַחְן סְתוּם
ג"כ וְיֵשׁ שְׁפַתְחָן פְּתוּחַ וְאֵין לְהֵן דָּם בְּאָמַת.

וְאֵם כֵּן עֲדִינּוּ לֹא קִשְׂיָה אֵהָא דְּרַב דְּבוּגְרַת נוֹתְנִין כּו'. אָמְנָם פְּרִיף שְׁפִיר פִּינּוּ דְּאָמַר רַב
סְתָם בּוּגְרַת נוֹתְנִין כּו' וּבְכָל בּוּגְרַת קָאֵמַר דְּתוּלִין כָּל הַלִּילָה בְּדָם בְּתוּלִים וּא"כ אֵי גִימָא
דִּישׁ בּוּגְרַת שְׁפַתְחָן פְּתוּחַ וְאוּתָן מְמִילָא אֵין לְהֵן דָּם.

וּא"כ בְּבוּגְרַת שְׁבַעַל וְרוּאָה שְׁפַתְחָה פְּתוּחַ לְמָה נוֹתְנִין לָהּ כָּל הַלִּילָה הָא פִּינּוּ שְׁפַתְחָה
פְּתוּחַ דְּזָה יוֹדַע א"כ הִיא מְאוּתָן שְׁאִין לְהֵן דָּם בְּתוּלִים וְדָם נָדָה הוּא וְלָמָּה אָמַר סְתָם דְּכָל
בּוּגְרַת תּוּלִין הָא פִּינּוּ שְׁפַתְחָה פְּתוּחַ א"כ אוּתָן אֵין תּוּלִין וּמוּכַח דְּכָל בּוּגְרַת פְּתַחְן סְתוּם
רַק אַף דְּפַתְחָן סְתוּם מ"מ יֵשׁ שְׁיֵשׁ לְהֵן דָּם וְיֵשׁ שְׁאִין לְהֵן דְּזָה אֶפְשָׁר וּלְכַף אָמַר שְׁפִיר
דְּכָל בּוּגְרַת נוֹתְנִין דְּהָא פְּתַחָה סְתוּם וְעַל הַדָּם מְסוּפְקִין וְתוּלִין שְׁהִיא מְאוּתָן שְׁיֵשׁ לְהֵן
דָּם פִּינּוּ שְׁלֵא רֵאָתָה כַּנ"ל.

אָבֵל ע"כ יש להן טענת פתח פתוח ופריה מהא דאין להן טענת בתולים. ומשני אי דטעין פתח פתוח ה"נ דאית לה דכּוֹלֵן פתחון סתום הכא דטעין ט"ד ויש שאין לה ולכּה אין להן טענת בתולים דתולין שהיא מאותן דאין לה ונותנין לכוֹלֵן לילה ראשונה דתולין שיש לה פּיִּנּוֹן שפּתְחָה סתום פנ"ל וא"ש כפשוטו וקשה על התוס' שהוצרכו לדחוק פנ"ל לפי הרי"ף ור"ח ז"ל: וצ"ל דתוס' סברי פּיִּנּוֹן דחזינן דכל הלילה תלינן ואף דאחר ביאה ראשונה פתח' פתוח אע"פ כן תולין בדם שאח"כ וכדאמר לעיל פּיִּרְצָה דחוקה כו' דפקיד ולא עקור.

ולכּה אף שפּתְחָה פתוח יכול להיות שיש דם וכמו לדין דכן היא בכל בוגרת. רק די"ל דסברי דמ"מ אותה שפּתְחָה פתוח שוב לית לה דם בתולים טובא שנתלה כל הלילה.

ואתי שפיר סברת התוס' דכּוֹלֵן דחזינן דאית לה דם בתולים טובא לתלות כל הלילה שוב מוכח דאי אפּשֵׁר לשום בוגרת שלא יהא פתחה סתום דאל"כ למה אמר סתם והא באותה שפּתְחָה פתוח שוב עכ"פ לא תלינן כל הלילה ומוכח דכּוֹלֵן סתום ולכּה אמר סתם בכל בוגרת פנ"ל: עוד נראה ליישב הנ"ל דעל דמים לא קשה דאמרינן מקצתו יש להן ומקצתו אין להן ועל פתח פתוח פריה ולא אמרינן פנ"ל דהא מבואר ברשב"א בת"ה דהא דתולין בדם בתולים הוא כמו במכה דתולין במכה ומבואר בי"ד סי' קפ"ו דכּשֵׁיִש מכה בנדאי ואף שאינו ידוע שפּתְחָה מוציאה דם מ"מ שלא בשעת וסתה תולין במכה וכ"ש בלא הגיע זמנה לראות דאין דרף המקור להוציא (דם) ואף שהמכה בצדדין דליכא ספק ספיקא מ"מ כשאנינה מרגשת שבה עתה מהמקור תולין פנ"ל.

ע"ש.

אָבֵל באינו ידוע כלל אם יש לה מכה ודאי דלא תלינן כלל. וא"כ אתי שפיר דבשילמא אי אמרינן דכל בוגרת פתחה סתום רק דמקצת אין להן דם וא"כ מפת התשמיש הוי מכה בנדאי רק שאינו ידוע אם המכה מוציאה דם ובזה שפיר נותנין לה לילה הראשונה פּיִּנּוֹן שלא הגיע זמנה והמכה ידוע ואף שאין להן טענת בתולים דלפעמים אין להן דם מ"מ תולין פנ"ל אם יש דם.

אָבֵל אי נימא דיש שפּתְחָה פתוח ויש סתום ואותן שפּתְחָה אין דם פנ"ל. א"כ אמאי נותנין לה לילה כו' הא אם פתחה פתוח אין כאן מכה כלל ואינו ידוע אם יש כלל מכה ובזה לא תלינן פנ"ל שמה היא מאותן שסתום.

ופריה שפיר מדאמר רב נותנין לה כו' מוכח דכל בוגרת פתחה סתום דאי לאו הכי לא היו תולין מספק. ומשני בטענת פתח פתוח באמת יש לה דכּוֹלֵן סתום רק טענת דמים אין לה דיש שאין לה ובזה שפיר תולין דיש מכה עכ"פ פנ"ל: והנה להיפוך קשה להרמב"ם ורש"י דקושית הש"ס על טענת דמים מה פריה הא קי"ל דאף שאינו ידוע שהמכה מוציאה דם תולין במכה ודלא כח"צ סי' מ"ו ע"ש וא"כ י"ל דמקצת יש להן ומקצת אין להן דם ואעפ"כ שפיר נותנין כו' ומ"מ אין עליהן טענת בתולים פנ"ל לדעת הרי"ף ז"ל.

וצ"ל דסבר דכל הבגרות שוין לענגן דם או, פולן יש להן או אין להן. או דעכ"פ לא הוי תלינו כל הלילה פנ"ל: ולהרי"ף ור"ח ו"ל י"ל עוד דכינון דמקצתו ואין להן היינו שפלו בתוליהו ומקצתו לא פלו.

וא"כ על כל בוגרת שאנו מסופקין אם היא מאותו שפלו או לא מוקמינו לה אחזקת הגוף שהיתה בתולה ועדיין בחזקתה ולא פלו בתוליה ולכך נותנין לה לילה ראשונה. אבל לענגן טענת בתולים פינו דנדאי יצאה מחזקתה רק הספק אם ע"י זנות פלו בתוליה או משום שהיא בוגרת ולכך אמרינו להיפוך דמשום שהיא בוגרת פלו ומוקמינו אחזקת פשרות פנ"ל: והנה מדברי הרשב"א ז"ל נראה דבין דמים ובין פתח פתוח יש שיש להן ויש שאין להם ע"ש ותמוה מאד כמ"ש הב"ש א"ף יתישב הסוגיא הנ"ל אי דטעין טענת דמים כו' ולב' הגירסות תמוה וגם מה פריף: ונראה לי שבקצת למאי דפריף הש"ס לעיל י"ב אמתני' דבתולה מן הנשואין אין לה טענת בתולים ופריף שפא תחתיו זינתה ופירש"י ז"ל דהי' ראוי שנספוק הדין דמפסדת כתובתה כדי שיבא לב"ד כשלא יהי' לה בתולים ויוכל להתברר הדבר ע"י עדים ושפא יתברר דתחתיו זינתה ואסורה עליו ע"ש.

ולקישנא דמוקי לה אמתניתין אף דבאמת מחזקינן לה שנבעלה מהראשון מ"מ פינו שאינו נדאי אמרינו דמפסדת כו' כדי שיבא לב"ד ואולי יתברר כו' פנ"ל. דאם פוסקין דאין לה טענת בתולים להפסידה סובר שנודאי נבעלה מראשון ולא יבא לב"ד ולא יתברר כו' ע"ש דמשני בקידוש ובעל לאלתר כו': והנה באוכל אצל חמיו ביהודה דתנו גם כן אין לה טענת בתולים להפסידה.

לכאורה קשה גם כן פנ"ל דלענגין איסור אסורה כדאמר בש"ס שם ואם כן תפסיד הכתובה כדי שיבא לב"ד. אף זה אינו ולא קשה דביהודה הטעם דאין לה טענת בתולים דמחזקינן שהוא עצמו בא עלי' א"כ אף שאינה מפסדת הכתובה מ"מ לא שניף שלא יבא לב"ד שייסבור שמחזקינן לה בנדאי בעולה ממנו.

דזה אינו פינו שידוע בנדאי דהוא שקר ולא בא עלי' שפיר יבא לב"ד וסברא הנ"ל לא שניף רק כמו בבתולה מן הנשואין שגם הוא אינו יודע וכינון שרואה שאין טענת בתולים להפסידה סובר דמחזקינן לה נדאי בעולה מהראשון ובאמת כן הוא מה שאין כן במה שידוע בנדאי שאינו כן פנ"ל: אמנם פאן בבוגרת דמקצתו יש להן בתולין כו' א"כ דמי ממש לבתולה מן הנשואין ואף שמדינא אינה מפסדת כתובתה מ"מ אמרינו דמפסדת כשאין להן בתולים כדי שיבא לב"ד ושפא יתברר ע"י עדים שזינתה תחתיו דאם נפסוק דאינה טענת בתולים להפסידה יסבור שפנדאי היא בחזקת שפלו בתוליה' מכבר בשביל שבגרה ולא יבא לב"ד ולא יתברר כלל פנ"ל.

ואף שיש לחלק דדוקא בתולה מן הנשואין דעכ"פ פנסה בחזקת בתולה מ"מ זה אינו דהא יותר מוחזקת בתולה מהנשואין שנבעלה מבוגרת שפלו בתוליה דבבוגרת הוי ספק השקול ושם בחזקת בעולה היא כמבואר בש"ס ופוסקים וא"כ שפיר בבוגרת שלא נמצא לה בתולים אף דמקצת אין להן מ"מ מפסדת כתובתה מטעם הנ"ל: ומיושב קושית הש"ס דפריף אהא דבוגרת אין להן טענת בתולים והאמר רב בוגרת נותנין לה כו' וע"כ דמקצתו יש להן בתולין וממילא תפסיד הכתובה מטעם הנ"ל.

וע"ז משני אי דקטעין טענת דמים הכי נמי הכא בטעין טענת פתח פתוח ונהפ"י הוא כף בשלמא בטענת דמים פינון שמקצתו יש להו שנייה סבא הנ"ל ומפסדת פתונתה כשלא נמצא דם כדי שיבא לב"ד ויתברר פנ"ל.

אבל בטוען טענת פתח פתוח איך נימא דבשביל שפ"פ ומקצתו סתום תפסיד הפתונה הא ניהו דאם הי' נדאי פתח פתוח הי' שנייה פנ"ל. אבל הא אין מאמינים לו כלל שהי' פתח פתוח פינון שאינו יכול להתברר ושמא משקר דהא נאמן בכל אשה הוא רק משום חזקה דאין אדם טורח כו' ומפסידה וכתבו פוס' שם דהיכא דאינה נאסרת וא"נ קדושין אחרים לא שנייה חזקה הנ"ל ע"ש.

וא"כ בבוגרת פינון דכל זמן שלא נתברר ע"י עדים שזינתה אינה נאסרת כלל וא"צ קדושין אחרים כלל דתלינו דאף שפתחה פתוח מ"מ היא מאותו שפתחו פתוח ומותרת רק דתפסיד הפתונה לחוד מטעם הנ"ל שיתברר כו' שוב אמרינו שמשקר ולא הי' כלל פתח פתוח דליכא חזקה דאין אדם טורח שאינו מפסיד כלום דמותרת פנ"ל.

ושפיר לא שנייה כלל להפסידה בטענת פתח פתוח מטעם הנ"ל. ומשני שפיר הכא דקטעין טענת פתח פתוח ולכך פינון שמקצתו פנ"ל אין טענת בתולים להפסידה.

ואתי שפיר לדעת רשב"א ז"ל דבין דמים ובין פתח פתוח מקצת יש להו ומ"מ פריה ומשני שפיר פנ"ל עוד י"ל דכינון דתני סתמא אין לה טענת בתולים משמע אף שהיא מכחשת ואומרת שמצא דם וא"כ פריה שפיר דבשלמא אם כל בוגרת אין להו דם א"כ אף שמשקרת מה בכך מ"מ אין טענת בתולים כלל.

אבל פינון דמקצתו יש להו דם וא"כ פינון שמכחשת שמצא דם לא שנייה לומר אף שהוא אומר אמת שלא הי' דם מ"מ היא מאותו שאין להו דם. דע"ז י"ל כמ"ש תוס' דלא תלינו במופת עץ דהיתה טוענת ומה לה להכחישו וע"כ זינתה.

וכן שין גם בהנ"ל דאם הי' פנ"ל ולא זינתה למה לה להכחישו שזה דם ואינה טוענת האמת שכלו בתוליה וראיה שזינתה ומשקרת פינון שמאמינים לו שלא מצא דם ופריה שפיר דיהי' לה טענת בתולים פנ"ל במכחשת.

ומשני בטענת פתח פתוח דבזה י"ל גם בדידה דלא קים לה ואין ראיה ממה שאומרת שפתח סתום הי' שמשקרת ושפיר אף שהאמת כדבריו שהי' פתח פתוח מ"מ אין טענת בתולים דמקצתו פתוח פתוח פנ"ל.

ויש לדחות. הנה לכאורה הי' נראה דהבעל כשטוען פתח פתוח בבוגרת יוכל לומר קים לי פדעת הרי"ף ור"ח ותוס' ושאר פוסקים דיש טענת פתח פתוח בבוגרת ואין יכולין להוציא ממנו.

אמנם נראה דחייב ואינו יכול לומר קים לי דהא כל הטעם דנאמן פתח פתוח הוא משום חזקה דאין אדם טורח כו' וא"כ פינון דלענין איסור קי"ל פדעת רוב הפוסקים דאין טענת פתח פתוח בבוגרת ואף שהי' פתח פתוח מותרת וא"צ קדושין אחרים פנ"ל.

אם פנ"ל ממילא שוב אינו נאמן כלל שהי' פתח פתוח דליכא חזקה כלל וממילא לא שנייה קים לי דאינו נאמן כלל פנ"ל. ושפיר סתמו הפוסקים דאין טענת פתח פתוח נאמי שפיר:

סעיף ד טען ואמר לא מצאתי בתולה והיא אומרת לא בא עלי ועדיין אני בתולה בודקין אותה ע"פ חבית של יין או מתניח עמה בפני עדים וחוזר ובוועל: (ז) לא בא עלי כו'.

וכתב הב"ש דאיירי במכחישים זה את זה בכרי וילכו פשהוא כהן ודאי דאסור לבעלה פעם ב' דשונן' אנפשיה חתיכה דאיסורא פיון שאומר ברי שבעל ולא מצא דם רק הא דאמר או מתניח כו' איירי בגוונני דאינה נאסרת באשת ישראל כו' דאיכא ספק ספיקא רק מחלוקתם הוא לעגנו ממון ואף דהבעל נאמן היינו היכא דליכא פירור אבל פאן איכא פירור ע"י הביאה כו' ע"ש: ולע"ד גם זה אינו מוכן מה שייך דאיכא פירור הא פיון שטוען ברי שבעל ולא מצאה בתולה והוי ליה פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה והוי מקח טעות ואינה אשתו ואינו רוצה לבא עלי עוד איך נכוף אותו לבא עליה ומה שייך דאיכא פירור.

ועוד דהא מבואר בש"ס יבמות קי"ב יבמה שאמרה לא נבעלתי אחר ל' אין כופין אותו לחלוץ דחזקה לא מוקי אנפשיה ע"ש ואף דאין לו הפסד כלל בחליצה רק שאינו רוצה שיתרוק בפניו כמ"ש תוס' שם [במשנה] מ"מ אין כופין פיון דאין מאמינים לה משום חזקה הנ"ל.

וגם מבואר שם דנזקא ביבמה דבזיו מינה מוקי אנפשיה עד ל' אבל ארוסתו קי"ל נסתרה לאלתר כו"י דמיד לא מוקי אנפשיה כמו ביבמה אחר ל' ע"ש בש"ס וא"כ פאן אמרינו דנדאי משקרת כשאומרת לא בא עלי דחזקה לא מוקי אנפשי' וכמו יבמה אחר ל' ונ"כ איך תהי נאמנת לכופו לבא עלי'.

וא"ל משום דכאן מוקמינו לה אחזקת הגוף שהיתה בתולה ואמרינו שלא בא עליה ועדיין בתולה היא ומהני נגד חזקה דלאמוקי אנפשיה. ז"א דא"כ גבין יבמה מן האירוסין שהיתה בתולה תהי נאמנת גם אחר ל' שלא בא עליה ונדאי ליתא דחזקה דלא מוקי אנפשי' אלים מחזקת הגוף הנ"ל: אף י"ל דהתם אף שנבעלה לא איתרע חזקת הגוף דהא ע"ד פן נסתרה מה שאין פן פאן שטוען שלא מצאה בתולה ואי בא עלי א"כ זינתה ומוקמינו על חזקת הגוף שלא בא עלי ולא זינתה.

אף זה אינו דמהימן ע"ז מטעם חזקה אין אדם טורח כו' וכינון דאמרינו שעכ"פ ודאי בא עלי דלא מוקי אנפשי' כנ"ל ממילא לעגנו זה שלא מצא דם נאמן מטעם חזקה הנ"ל. ואפשר לומר דכאן הוי מקלמא דעבידא לגלויי אמרינו דלא משקרה ונאמנת לעגנו זה שיהי' מחויב לחזור ולבעול כנ"ל: אף גם ז"א דבמה יתגלה הא גם אחר שיתניח בפני עדים תוכל לחזור ולומר לא בא עלי כנ"ל.

ועוד קשה הא גם באיסור דרבנן שייך שוי אנפשי' חתיכה דאיסורא. ואם פן הא קי"ל דאסור לשהות בלא כתובה ומבואר לקמן בטור וש"ע באומר פתח פתוח דנאמן להפסידה כתובתה וכשרוצה לקיימה אחר כף צריף לכתוב לה כתובה מחדש ע"ש.

וא"כ פאן שטוען ברי שבעל ולא מצא דם ונאמן להפסידה כתובתה אם פן אסור לו לבא עלי בלא כתובה. ועוד דלהרמב"ם ז"ל דבביאה בלא קדושין איכא איסור דאורייתא א"כ פיון שאומר דכנסה בחזקת בתולה ומצאה בעולה דהוא מקח טעות ונתבטלו הקדושין וא"כ אסור לבא עלי מן התורה בלא קדושין וניהו דגט צריכה כמ"ש לעיל

דחוקה אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין אבל זה רק ספק וצריכה גט לחומרא אבל לענין לבא עלי' אסור להיפוך מספק שמא לא בעלה לשם קדושין.

אף בזה י"ל פינון דמתיחד עכשיו בפני עדים א"כ יכול לכונן עתה ולבעול לשם קדושין אף שהיא בעולה ולא יהי' ביאת זנות. אבל זה קשה דאסור בלא פתובה דעל ביאה הראשונה פתב הר"ן ו"ל הטעם דאירוסין עושה וארוסה לית לה פתובה.

אבל ביאה שניה שפיר אסורה פנ"ל בלי פתובה: לכן נראה דגם הרמב"ם ו"ל אין הפי' שאומרת לא בא עלי' כלל רק הפונה שלא בא עלי' ביאה גמורה המשיר בתולים רק העראה בעלמא או בהט"ג וכה"ג שהוא עצמו אינו יכול לינדע בבירור ולזה כ' בודקין אותה או חוזר ובועלה דנאמנת לענין זה שיהי' מותר לבא עלי' עוד הפעם ואף באשת פהן נאמנת פינון שאומרת שיתברר וכמ"ש הב"ש בש"ס ע"ש ומ"ש בוועלה בפני עדים י"ל פנונתו דצריכים העדים למשמש אותה שלא תעשה רמאות ותביא דם ממקום אחר פינון שלדבריו בעל א הי' דם חוששין לרמאות.

וכשאפשר לבדוק צריכין בדוק כמ"ש הב"ש בעובדא דר"ג ב"ר דאף שמדינא מותרת מ"מ פינון שאפשר לקבר ע"פ חבית כו' צריכין לקבר ע"ש. ולע"ד נראה ראי' לפי' זה דאמר וליבדוק מעיקרא ולמה לי' ב' שפחות כו' ומשני לא הוי קים לי' כו' וסבר לאו אורח ארעא ולזולתי בבנות ישראל כו' ע"ש וקשה למה אמר משום ולזולת הא עדיפא משני' הי' לו ומר פינון דלא קים לי' במלתא שפיר יטעה בדין ויספור שאין ריחה נודף ומותרת ובאמת אסורה ויתיר האסור.

ואם טענתם לענין פתובה שמא יטעה נוציא ממון שלא בדין. אולם לפי' הב"ש אתי שפיר דבאמת כשאי אפשר לקבר מותרת ע"פ הדין רק משום דאפשר לקבר וא"כ ליכא חשש טעות בדין אף דלא קים לי' שפיר מ"מ מתירה בדין דהיכא דא"א מותרת פנ"ל ולקד' אמר רק משום דלאו אורח ארעא ולזולתי בבנ"י פנ"ל וא"ש: סעיף ה טען טענת דמים אם היתה משפחת דורקטי ופי' דור קטוע פלומר משפחה של עקרים שע"י הדור קטוע (מבנים) הרי זו בחזקתה ואם לאו בודקין אותה שמא חולי גדול יש בה שיכש לחלוחית האיברים או שהיתה מתענית ברעב ומכניסין אותה למרחץ ומרטיבין אותה ומאכילין ומשקין אותה עד שתבעל שנית ונראה אם תוציא דם ואם אין שם חולי ולא רעב וכיוצא בו הר"ז טענה: (ח) אם היתה כו'.

ברמב"ם נטור פתב בודקין בני משפחה אם נמצאו פן ה"ז בחזקתה לא נמצאו כו' ע"ש. ויש להסתפק כשאין יכולין לקבר והיא טוענת שממשפחת דורקטי היא אם נאמנת או לא.

ולכאורה פינון דקי"ל אזלינן בתר רובא ורובא דעלמא לאו משפחת דורקטי הם אמרינן שהיא מרוב נשים שיש להן דם ואינה נאמנת. אמנם פינון שלא נמצא לה בתולים א"כ אדרבה היא רוב נשים אינן מזנות ורוב שאינן משפחת דורקטי יש להן דם בתולים וזו הואיל ואין לה אמרינן שהיא משפחת דורקטי כו' ודמיה להא דאמר ריש פ"ב דכתובות רוב נשים בתולות נשאות ורוב הנשאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע

לה רבא ע"ש וכן פאן רוב אינן ממשפחת דורקטי ורוב שאינן מדורקטי יש להן דם בתולים וזו הואיל ואין לה איתרע הרוב ואמרין שהיא ממשפחת דורקטי.

וגם מסייע חזקת הגוף דאלים טובא שלא זינתה. ואף דרבא עדיף מחזקה מ"מ פאן בין כה ובין כה יצאה מהרוב דאי אינה ממשפחת דורקטי א"כ זינתה ויצאה מהרוב שאינן מזנות.

ושוב שפיר יש לאוקמי אחזקת הגוף כנ"ל שלא זינתה והיא מהמיעוט הנ"ל: והנה לענין פתובה היא נראה פינן דקי"ל כר"ג באומרת מוכת עץ דנאמנת משום דאיפא ברי ושמא בהדי חזקה ואף דהתוס' והפוסקים כ' דמוכת עץ לא שכיחא וא"כ ג"כ רוב נשים אינן מוכת עץ ואעפ"כ מהני ברי וחזקה להוציא וכמו כן בהנ"ל שאומרת ברי ממשפחת דורקטי אני מהני הברי וחזקה נגד הרוב וזה עדיף דבמוכת עץ עכ"פ איתרע החזקה בתולה ע"י מעשה משא"כ הנ"ל דלא איתרע החזקה כלל.

וא"ל כמ"ש הרמב"ן ז"ל דהוי כמפונרש התנאי בכתובה ע"מ שתהי' בתולה ואמרין לה קיימי תנאי וחסות לדינא ע"ש וא"כ עלה דינא רמי לברורי שהיא ממשפחת דורקטי ונתקיים התנאי.

דז"א דהרמב"ן לא כתב זה רק בברי וברי דמכחשת שלא היא פ"פ ובזה אמרין פינן שטוען ברי שלא נתקיים התנאי נאמן. אבל בשמא לא שייך זה דכינן דמוקמינן אחזקת הגוף שנתקיים התנאי הוי פנתברר דהא באומרת מוכת עץ ג"כ אינה מוכרת ואעפ"כ נאמנת וכנ"ל.

ולענין איסור היא נראה ג"כ דאף באשת פהן או פחותה מג' מותרת דאיפא ס"ס' שמא ממשפחת דורקטי ואת"ל אינה ממ"ד וזינתה ס' שמא אין תחתיו או פחותה מג' שמא באונס: אף התוס' כ' דדוקא רוב רצון שאינו רוב גמור חשיב ספק להצטרף לס"ס אבל פשיש רוב גמור לא מהני אף להצטרף לס"ס וא"כ בזה שיש רוב גמור שאינה ממשפחת דורקטי לא מהני להצטרף לס"ס.

אף י"ל דשם ליכא נגד הרוב רק חזקת היתר דלא אליהם כ"כ ולכך אם היא רצון רוב גמור לא היא ס"ס. אבל פאן, דאיכא נגד הרוב חזקת הגוף דאלים אמרין סמוך מיעוטא לחזקת הגוף והוי ס' השקול ושפיר מצטרף לס"ס הספק שמא ממשפחת דורקטי.

ונראה דתליא בפלוגתא דהר"י והרא"ש ז"ל באומרת מוכת עץ או נאנסתי בברי אי מהני לענין איסור או לא וכמבואר לקמן ס' ז' ולהפוסקים שם דאלים ברי דינא ומותרת גם בזה נאמנת לענין איסור ולהחולקים שם גם בזה אינה נאמנת.

אמנם זה נראה דאף שכתב הח"מ וב"ש דאף שאינה טוענת אנו טוענין עבורה שמא ממשפחת דורקטי היא ע"ש מ"מ היינו שטוענין עבורה ובדקין משפחתה שמא ימצא כן אבל פשאין יכולין לברר מפסדת הפתובה פשאונה טוענת ובאשת פהן ופחותה מג' י"ל דאסורה.

ואף דלא שייך בזה מדלא טענה כמ"ש תוס' גבי מוכת עץ דהתם היא יודעת ושייך מדלא טענה אבל בזה דיכול להיות שאינה יודעת וי"ל דהוי שפיר ס"ס מ"מ נראה פינן שהוא

רוב גמור ולא שכיח כלל לא חשיב ס"ס אף דמסייע החזקה פנ"ל: שוב ראיתי בירושלמי פ"ק דכתובות אמר תמן תנינו כל גפן יש בה זין ושאין בה זין טרוקטי ר"י בעי מעתה אין טענת בתולים כר"י אמר ר"י כל גרמא אמרת שיש טענת בתולים כו' מאי פדין עלי להביא ראיה שהיא ממשפחת טרוקטי כו' ע"ש ומבואר דכשאינה מבררת אינה נאמנת שהיא ממשפחת דורקטי ומפסדת כתובתה.

וצ"ל.

דאף דמ"ע נאמנת מ"מ מ"ע שכיח יותר ממשפחת דורקטי דלא שכיח כלל. ואף דיצאה מהרוב שאין מזנות מ"מ י"ל כמ"ש הרמב"ן ז"ל גבי רבא דלרדיא זבני דלא חשיב רוב גמור פיון שתלוי בדעת ורצון בני אדם ולא הוי כשאר רוב דממילא ע"ש.

וכן רוב שאינן מזנות הוא פנ"ל. ואינו רוב גמור משא"כ רוב העולם שאינם ממשפחת דורקטי הוי רוב גמור ולכך עלי להביא ראיה פנ"ל.

ומהתימה על הפוסקים שלא ביארו: (ט) משפחה של עקרים כו' נראה דאין פונתו עקרה ממש דא"כ הא מבואר ש"ס יבמות פ"א הבע"י ניסת לג' ולא הי' לה בנים תצא שלא בכתובה ועיין לקמן סי' קנ"ד דכיון שלא הכיר בה והיא עקרה הוי מקח, טעות ע"ש.

וא"כ פאן עדיין אין לה כתובה אף שהיא ממשפחת דורקטי פיון שהיא עקרה ולא הכיר בה פנ"ל וצ"ל דבנים מועטים אבל אינה עקרה ויש לה בנים ולא הוי מקח טעות פנ"ל. או אפשר דאיירי ביש לו בנים ואינו מקפיד על זה רק אם בתולה היא פנ"ל.

עיינן ב"ש דאף שאמרה ממשפחת דורקטי ונמצא שקר מ"מ תלינו בהולי וכה"ג. ואף דגבי לוי ופרעתי וכה"ג בהנחזק כפרן אינו חוזר וטוען היינו דוקא בדבר שיודע וכיון שמשקר בכונה אינו נאמן אט"כ בטענה אחרת משא"כ פאן דאמרינו שהיא עצמה אינה יודעת למה אין לה בתולים וסברה מקודם שמשפחת דורקטי היא ולא הוזהרה כפרן פנ"ל: ומאכילין ומשקין כו' עד שתבעל שנית.

נראה מסתימת הש"ע דאף באשת כהן מתירין לבא עלי' שנית דכיון שיש חולי וכה"ג בקמה לתלות תלינו ומוקמינו אחזקה דנדאי ומצא דם אח"כ ולא זינתה כלל פנ"ל: (י) ואם אין שם חולי כו' ה"ז טענה.

כ"הב"ש אפי' פתחה סתום ה"ז טענה לכ"ע מאחר דליכא דם תלינו בדוחק באיזה סיבה ע"ש. ולע"ד נראה דדוקא לרש"י והרמב"ם ושאר פוסקים דגם מוכת עץ פתחה פתוח וא"כ כל אשה שאין לה דם פתחה פתוח ג"כ תלינו] הדוחק מאיזה סיבה וכנ"ל.

אבל להר"ח והרי"ף ושאר פוסקים ז"ל דמוכת עץ פתחה סתום ואין לה דם וא"כ גיהו דבסתמא לא אמרינו שהיא מוכת עץ דלא שכיח מ"מ כשפתחה סתום ואין לה דם אמרינו דודא מוכת עץ היא ולכך סתם ואין לה דם ככל מוכת עץ דאם זינתה הי' פתח פתוח ושפיר יש לה מנה ומותרת גם באשת כהן.

אף אפשר דמ"מ אמרינו כסברת התוס' מדלא טענה. וגם לדידן נראה למ"ש לעיל בשם הירושלמי דבאינה יכולה לברר אינה נאמנת שהיא ממשפחת דורקטי כו' מ"מ נראה בכה"ג שפתחה סתום ואין דם שוב נאמנת דממשפחת דורקטי היא דזה ראי' מה שפתחה

סתום שלא זיננתה והיא ממשיכה כנ"ל ולכך אין לה דם: סעיף ו טען טענת פתח פתוח אומרים לו שמה הטית או לא בעלת בנחת ולפיכך לא הרגשת בדוחק אם אמר לא כי אלא פתח פתוח מצאתי הרי זו טענה אם לא בגרה עדיין וי"א שאפ"ל לא בגרה אינו יכול לטעון טענת פ"פ אם מצא דם וי"א דטענת פתח פתוח לא יוכל לטעון רק נשוי אבל בחור לא נאדרבה מלקין אותו כשטוען כן דמאחר שלא הי' נשוי איני בקי בכך: (יא) ה"ז טענה כו'.

ואפ"ל מצא דם לא מבעיא בלא משמש תלינו בדם צפור וכה"ג רק אפילו משמש דליפא למיתלי כתב הר"ן ו"ל דתלינו בדם צדדין הוא וכיון שפתח פתוח הני טענת בתולים ע"ש. וקשיא לי מה זה שכתב דתולין בדם צדדין ומשמע דטהורה מנדה ולמה לא נתלי בדם נדה מן המקור ממש וכמו כל אשה הרואה דם מחמת תשמיש דקי"ל דטמאה נדה ולא תלינו בצדדין דדם חזקתו מן המקור וכן פאן פיון שפתחה פתוח ואין פאן מפת בתולים ממילא היא כשאר נשים הרואה מחמת תשמיש.

וכשראתה ג' פעמים תהי' אסורה פרואה מחמת תשמיש כנ"ל. ואף שהוא שלא בשעת נסת או שלא הגיע זמנה לראות ולא שכית דם המקור מ"מ הא גם מן הצדדין לא שכית כנ"ל: ולכאורה מה פריה אמאי ס"ס היא כו' הא יכולין לפרש נאמן לאנסרה כשיש דם ומטעם נדה אף שהיא מכחשת דהי' סתום והוא דם בתולים מ"מ שוי' אנפשי' ח"ד שאומר שפתוח והיא דם נדה.

אף ז"א דקי"ל בועל בעילת מצנה ופורש וגם בד"ב אסורה. אף י"ל לענין ראתה ג' פעמים נאמן לאנסרה מחמת רואה דם מחמת תשמיש.

אף גם ז"א דאומר פ"פ מצאתי משמע דמצד פ"פ רוצה לאנסרה דהא דם לא הזכיר שמצא כנ"ל: ונראה דכוננת הר"ן ו"ל דתולין בדם צדדין היינו בדם בתולים שהוא מהצדדין כל זמן שלא חיתה המכה וכמבואר בי"ד ס"ס כפ"ז דכל זמן שלא פסקה לראות מ"ת תולין בדם בתולים עדיין ולהב"ח שם אף שאינה מרגשת שום צער ע"ש דמשמע אף שפתחה פתוח לגמרי וראתה דם מ"מ תולין בדם בתולין כל זמן שלא פסקה ולכך גם בזה אף שאומר פתח פתוח מ"מ אף.

שזיננתה אמרינו דלא חיתה המכה עדיין וגם זה דם בתולים שהוא מן הצדדין גם י"ל דהא קי"ל עד א' נאמן מנספרה לה שהאמינתה תורה באיסור נדה ונאמנת אשה לומר מפה יש לי כו' ואין הדם מן המקור וא"כ ניהו דהיא אומרת שלא הי' פתח פתוח וזה יודע בבירור שהוא שקר מ"מ הא אומרת ג"כ שאין דם זה מן המקור רק מהצדדין ולענין זה לא נתברר שהוא שקר ומאמינים לה שאינו מן המקור רק מהצדדין כנ"ל: אף נראה דז"א דנדאי אם אומרת מפה יש לי בצדדין שהדם יוצא ונתברר שהוא שקר ואין לה מפה שוב לא אמרינו להאמינה על מה שאומרת שאינו מן המקור פיון שאומרת רק מצד המכה וזה שקר.

וכן פאן שאומרת רק מצד דם בתולים שפתחה סתום וזה יודע שהוא שקר שוב אמרינו שהוא מהמקור. רק מטעם הנ"ל נראה דתולין.

אולם הב"י ס"ס קפ"ז מסיים דצריה הוכחה שהוא דם בתולים דוקא ע"ש וא"כ בזה שפ"פ ולא ידעין פלל אם חיתה המפה או לא י"ל דלא תלינן בד"ב ואינו מוכרח. ולדיעה הב' ע"ש בח"מ ס"ק ו' שכתב דאם יש דם עדיין אין פ"פ לגמרי ולכך אמרינן שלא זינתה ותולין בד' לילות.

נראה דכיון דלענין איסור אסורה ומיהימן פ"פ א"כ אף באשת ישראל דשרני' מ"מ שוב אמרינן שהוא דם מן המקור פינו דנאמן דהי' פ"פ לגמרי ולא שייך למתלי בדם בתולים להח"מ הנ"ל ממילא לא תלינן בצדדין ושווי' אנפשי' חתיכה דאיסורא וכן אם ראתה ג' פעמים אסורה ברואה מחמת תשמיש דגם לזה שונו' אנפשי' חתיכה דאיסורא.

ועדיין צ"ע בזה: הנה מדברי הר"ן ו"ל מבואר דאף לדיעה זו שהיא דעת הרמב"ם ו"ל דאף ביש דם נאמן פ"פ מ"מ דוקא בלא משמוש אז נאמן גם להפסיד פתובתה אבל במשמש אותה ומצא דם אינו נאמן רק לאוסרה עליו דלזה תלינן בצדדין וכה"ג פינו דמ"מ טוען ברי שפ"פ אבל להפסיד פתובתה אינו נאמן דכיון דיש דם לפנינו אמרינן דשקורי משקר במה שאומר פ"פ ולא הי' פ"פ פלל ולא מהני חזקה דאין אדם טורח פינו שמבחר לפנינו.

ולא כב"ש שכ'. ס"ק י"א דלהר"ן גם לדיעה ב' איירי רק להפסידה ולענין איסור כ"ע מודים ע"ש ודבריו תמוהים דבהדיא כ' הר"ן ו"ל ב' הדיעות לענין איסור ע"ש שהוכיח מרש"י ו"ל דאינה נאסרת כשיש דם.

וא"כ אף שכתב שם לדעת הרמב"ם ו"ל דנאמן להפסידה פתובתה אף שיש דם מ"מ היינו דוקא בלא משמש ונאמן שהוא דם צפור וכה"ג אבל במשמשה נראה דגם הרמב"ם ו"ל מודה דאינו נאמן להפסידה.

דקא באמת קשה מהירושלמי שמביא הר"ן ו"ל הוא אומר דם צפור הורע פחו כו' ואינו נאמן: אף נראה דהרמב"ם מפרש לה דוקא במקום שנהגו למשמש ולא משמש אז הורע פחו שלא נהג כמנהג כו' אבל לדין שאין מנהג למשמש נאמן.

ואדרבה קצת ראי' להרמב"ם ו"ל דכשאין מנהג נאמן פ"פ אף שיש דם. אבל עכ"פ מוכח מהירושלמי דאם משמשו אותה ויש דם שוב אינו נאמן פ"פ להפסידה כנ"ל.

גם ראיה מהא דביהודה היו ממשמשין אותו שלא יאבד הדם ומה מועיל הא עדיין יטעון פ"פ ואף שיהיה דם והיה נאמן להפסידה. וע"כ פינו דממשמשין גם אותה לא והי' נאמן כשיהיה דם כנ"ל.

ויש לדחות דכשיהי' דם לא יוכל להעזי ולטעון פ"פ דנראה שקרן ולכך חוששין שמא יאבד כנ"ל. ואף שהרמב"ם ו"ל סתם וכתב הואיל ופ"פ אין כאן בתולים מ"מ הוא לא כתב פלל דין משמוש ולא איירי פלל במשמשו אותה וי"ל שפיר דמודה כנ"ל: (יב) וי"א שאפי' לא בגרה א"י לטעון פ"פ אם מצא דם כו'.

הר"ן ו"ל הוכיח לדעת רש"י שכ' וטענת דמים אין לו כו' דאם הי' דם לא הייתה נאסרת ג"כ בטענת פ"פ ע"ש. ולכאורה תמוה פינו דשונו' אנפשי' חתיכה דאיסורא ונאמן יותר מק' עדים מה מהני שיש דם ובשלקא אם הי' הדם בירור גמור שהיא בתולה הני שפיר

דלא שׂינף שׂוני אנפּשׂייה כמ"ש תוס' יבמות [ד' פ"ח ע"א ד"ה אַתָּא] דבְּדָבָר הַנִּגְלָה לְכָל הָעוֹלָם לֹא שׂינף תְּרֵי כַּמָּאָה וְכֵן שׂוני אנפּשׂייה חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא לֹא שׂינף בְּדָבָר שְׂרוּאִין וְנִגְלָה לְהִיפּוּף אַבְל בְּאַמַּת כִּינּוּן שׂישׁ לְתִלּוֹת בְּדָם נְדָה אוּ צְדָדִים אוּ מִכָּה אוּ ד' לִילּוֹת וְכַה"ג וְאִינוּ בְּיָרוּר גְּמוּר וְדַאי דְשׂינף שׂוני אנפּשׂייה חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא כִּינּוּן שְׂאוּמֵר בְּרֵי פְתַח פְּתוּחַ.

וְנִרְאָה לַע"ד דְרַשׂ"י ו"ל לְטַעֲמֵי שְׂפִי מְלִתָּא דר"א דְאִינְרֵי בְּבַחּוּר וּפִי מ"ד לֹא קִים לִיה כּו' מִתּוּף שְׂפִינוּי' הִי וּקמ"ל דְאִסּוּרָה וְאִף דְאַנּוּן קי"ל בְּאַמַּת בְּבַחּוּר דְלֹא מְהִימֵן לְהַפְסִידָה כְּתוּבָתָה מִשּׁוּם דְלֹא קִים לִיה מ"מ לְעַנּוּן אִסּוּר כִּינּוּן שְׂאוּמֵר בְּרֵי אִסּוּרָה.

וְלִזְה פִירשׂ"י ו"ל שְׂפִיר דְדוּקָא בְּאִין הַדְּמִים רְאָיָה אַבְל אִם הִי דָם כִּינּוּן דְדָם נְדָה וְצְדָדִין לֹא שְׂכִיחַ שׁוּב אֲמַרִינוּ גַם לְעַנּוּן אִסּוּר דְלֹא קִים לִיה בַּפ"פ דְהַדְּמִים מוֹרִין ע"ז וְיֵישׁ רְאָיָה דְנִדְאִי לֹא קִים לִיה בַּפ"פ וְלֹא שׂינף שׂוני אנפּשׂי' חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא.

וְעכ"פ רֵאִי שֶׁל הַדָּם פּוֹעֵל שְׂיִהָי' סָפֵק אִי (קִים) לִי בַּפ"פ אוּ לֹא וְשׁוּב הָיִי ס"ס אִף בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן וּמִתְרַת, וּפִי שְׂפִיר בְּמִשְׁפַּחַת דּוּרְקִטִי וְכַה"ג. אַבְל בְּנִשׁוּי דְנִדְאִי קִים לִי בַּפ"פ וְשׂוני אנפּשׂי' חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא נִרְאָה דְגַם רַשׂ"י ו"ל מוֹדָה לְשַׁאֲר פ' דְאִסּוּרָה אִף שׂישׁ דָם וְתוֹלִין הַדָּם בְּדָבָר אַחַר כִּינּוּן דְקִים לִי וְשׂוני אנפּשׂייה חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא כַּנ"ל: וְהִזְה נִרְאָה לַע"ד רֵאִי לְדַעֲיָה הַנ"ל דְאַמֵר בְּש"ס כְּתוּבּוֹת מ"ו פִּיצַד הוֹצֵאת שֵׁם רַע פְּלוּנִי לֹא מְצֵאתִי לְבַתָּהּ בְּתוֹלִים וּפְרִיָהּ בְּשִׁלְמָא לְרַאב"י וּפְרָשׁוּ הַשְּׂמֵלָה דְבָרִים כְּכַתְּבוּן לְהִרְאוֹת שׂישׁ דָם כִּינּוּן דְאִינְרֵי בְּבַעַל כּו' וְתִמְהוּ בְּתוֹס' מַה תּוֹעֵלַת בְּפִרְיִשַׁת הַשְּׂמֵלָה הִיא אִף שׂישׁ דָם לֹא מִתְכַּחֲשִׁי עֲדִים בְּהִכִי וְנִהְרָגַת רַק ע"י הַזְּמָה וְאִין צְוֹרָף לְהַשְּׂמֵלָה ע"ש שְׂנַדְחָקוּ הַרְבֵּה: וי"ל בְּפִשִׁיטוֹת דְהָא קָשָׁה אִיָּהּ כְּתוּב לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה בְּמוֹצֵיא שֵׁם רַע הִיא קי"ל בְּהִיָּתָה חֲיִיבֵי לְאוּיִן אוּ שְׂנִיּוֹת אִסּוּרָה וְלֹא קְרִינּוּ בַּהּ לוֹ תְהִי לְאַשָׁה וּא"כ בְּכָל מוֹצֵיא שֵׁם רַע כִּינּוּן שְׂאוּמֵר לֹא מְצֵאתִי בְּתוֹלִים אִף שְׂהוּזְמוּ הָעֲדִים שְׂהַעֲיָדוּ עַל הַזְּנוּת מ"מ הִיא שׁוּי' אַנְפּשׂי' חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא וְאִסּוּרָה עָלָיו מִצַּד הוֹדְאַתּוּ וְלֹא קְרִינּוּ בַּהּ לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה וְלֹא מְבַעֲיָא לְדַעַת הִירוּשְׁלָמִי דְאִף דְאִיכָא תְרֵי סְפִיקָא אִסּוּרָה בְּאוּמֵר פ"פ מְצֵאתִי וְדַאי קָשָׁה בְּכָל הַנְּשִׂים כַּנ"ל דְלֹא מְשַׁכַּח מוֹצֵיא ש"ר שְׂתִהָי' מוֹתְרַת.

רַק אִפִּי לְש"ס דִּילֵן מ"מ הִיא קְרֵא סְתָמָא כְּתִיב וְאִף בְּכַהֵן אוּ נְתַקְדָּשָׁה פְּחוּתָה מְג' דְלִיכָא רַק חַד סְפִיקָא וְאִסּוּרָה וּמַה בְּכָף שְׂהוּזְמוּ הָעֲדִים הִיא מ"מ אִסּוּרָה דְהָא לֹא נִתְבָּרַר שְׂלֵא זִינְתָה. וּבְבִרְיָתָא תְנִי בְּמוֹצֵיא שֵׁם רַע ג"כ אִם כְּהֵן הוּא לּוֹקָה וְאִינוּ מְחֻזֵר וְהָא בְּכַהֵן בַּל"ז אִסּוּרָה.

וּלְרַבְּנָן א"ש דְאִינְרֵי בְּלֹא בְּעַל וּמַה שְׂאוּמֵר לֹא מְצֵאתִי בְּתוֹלִין הִינּוּ כְּשִׂרֵי בְּתוֹלִין ע"י הָעֲדִי זְנוּת. אַבְל לְרַאב"י דְאִינְרֵי בְּבַעַל וְכַפְּשׁוּטוּ א"כ אִסּוּרָה כַּנ"ל.

אִף כְּשִׁטּוּעֵן לֹא מְצֵאתִי דָם וּפּוֹרְשִׁין הַשְּׂמֵלָה וְרוֹאִין שׂישׁ דָם לֹא שׂינף שׂוני אנפּשׂייה חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא כִּינּוּן שְׂגִלוּי לְכָל לְהִיפּוּף כַּמ"ש לְעֵיל: וּמִינְשֵׁב תְּמִיחַת הַתּוֹס' דְּנִפְרָשׁוּ הַשְּׂמֵלָה הוּא כְּדִי שְׂתִהָי' מוֹתְרַת לוֹ אַחַר הַזְּמָה וְלֹא תִיַּאֲסֵר מִטַּעַם שׂוני אנפּשׂי' חֲתִיכָה דְאִסּוּרָא כַּנ"ל.

אָמנםּ הָא בְּטַעֲנַת לֹא מְצֵאתִי בְּתוֹלִים נִכְלָל ג"כ שְׁפַתְחָ פְּתוּחַ מְצֵא כַּמ"ש הֶרֶמְב"ם ז"ל דְּטַעֲנוֹת בְּתוֹלִים כּוֹלֵל שְׁתִּיבָהּ וְא"כ עֲדִינָן מֵהַ מְהִינֵי שְׁיֵשׁ דָּם הָא אֲסוּרָה מִשּׁוּם טַעֲנַת פ"פ דַּע"ז שְׁנֵי אַנְפְּשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וְלֹא נִתְבָּרַר לְהִפּוּף.

אוּלָם לְדַעַת רַש"י ז"ל הַנ"ל א"ש דְּכִשְׁיֵשׁ דָּם מְוַתְרַת. אַף שְׁאוּמֵר פ"פ וּמְהִינֵי שְׁפִיר פְּרִישַׁת הַשְּׁמָלָה כַּנ"ל וּמוֹכַח כַּנ"ל: וְלִשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּמְהִינֵי טַעֲנַת פ"פ אַף שְׁיֵשׁ דָּם י"ל דְּבִמוֹצֵיא שֵׁם רַע אֵינּוּ טוֹעֵן כָּלֵל פ"פ רַק לֹא מְצֵאתִי דָם וּמְהִינֵי שְׁפִיר פְּרִישַׁת הַשְּׁמָלָה כַּנ"ל.

וְאִי הָיִי אֲמַרִּינוּ כְּדַעַת קֶצֶת פ' דְּשׁוֹנֵי' אַנְפְּשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא הוּא מְטַעֵם נִדְרֵי. הִי אֶפְשָׁר לֹאמֵר דְּהָא פְּרִיָּה בְּש"ס כְּתוּבּוֹת גְּבִי חֲיִיבֵי לְאוּיִן נִימֵי עֲשֵׂה וְנִדְחֵי ל"ת דְּהָא אֵיכָּא עֲשֵׂה דְלוֹ תֵּהִי לְאֲשֵׁה וּמְשַׁנֵּי אִי אֲמַרְהָ לֹא בְּעֵינָא לִיתָא לְעֲשֵׂה כָּלֵל וּפִי' בְּתוֹס' שֵׁם דְּהָאִיסוּר לֹא גַם הִיא מְוַתְרַת מִשָּׂא"כ הָעֲשֵׂה אֵין עֲלֵי' כָּלֵל וְאֲסוּרָה הִיא לְעֵבֶר עַל הֶלְאוּ וְאֵם כֵּן כָּאֵן דְּשׁוֹנֵי אַנְפְּשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וְאֵין עֲלֵי' אִיסוּר כָּלֵל רַק עֲלִיו דְּהָיִי כַּנְדֵּר וְא"כ נִיְהוּ דְּקוֹנָם חַל עַל דְּבַר מְצוּהָ מ"מ אֲתִי עֲשֵׂה וְנִדְחֵי ל"ת דְּנִדְרֵי דְּכָאֵן הָאִיסוּר רַק עֲלִיו וְנִגְדוּ הָעֲשֵׂה דוֹחָה ל"ת כַּנ"ל.

וְאַף דְּבִנְדֵּר אֵיכָּא לֹא וְעֲשֵׂה מ"מ כִּיִּן שְׁיֵשׁוּ בְּשֵׂאֵלָה דְּחֵי כְּמוֹ בְּנִזִּיר כְּדָאמֵר רִישׁ יְבָמוֹת. אַף דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים דְּשׁוֹנֵי אַנְפְּשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא מְטַעֵם הוֹדָאָת בַּע"ד הוּא א"כ גַּם בְּזוּהָ כִּיִּן שְׁמוּדָה דְּאֲסוּרָה עֲלִיו אַף שְׁיֵשׁ הָעֲשֵׂה דְּאִי בְּאַמַּת זִינְתָה אֲסוּרָה וְלֹא מְהִינֵי הָעֲשֵׂה א"כ גַּם עַל זֶה שְׁנֵי חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא שְׁעֲדִינָן אֲסוּרָה עֲלִיו.

וְאֶפְשָׁר לֹאמֵר כַּמ"ש הַר"ן סוּף נִדְרִים דְּכִיִּן דְּמִשְׁעֲבָדָא לִי לֹא מְהִינֵי הוֹדָאָתָה טְמֵאָה אֲנִי לָהּ. וְכֵן כָּאֵן דְּמִשְׁוֹעֲבָד לָהּ מִשּׁוּם לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָהּ לֹא מְהִינֵי הוֹדָאָתָה לְאַסוּר כַּנ"ל.

וְיֵשׁ לְדַחוּת ע"ש. וְלְדַעַת הֶרֶמְב"ם ז"ל דְּסְפִיקָא דְּאוּ' מַה"ת לְקוּלָּא רַק מְדַרְבְּנָן לְחוּמְרָא י"ל דְּאַף בְּאַשְׁתַּת פְּהֵן עכ"פ אֵיכָּא חֲדָא סְפִיקָא וּמְוַתְרַת מַה"ת רַק מְדַרְבְּנָן וְלֹא דְּחֵי הָעֲשֵׂה דְּאוּרִיָּתָא.

וְאַף דְּבִשְׁנֵיִּוֹת אֲסוּרָה חָף שֶׁהוּא דְּרַבְּנָן הִינּוּ בְּנִדְאֵי דְּרַבְּנָן אוּ מִשּׁוּם שְׁעֲלֵי' יֵשׁ אִיסוּר כַּנ"ל מִשָּׂא"כ בַּס' אַף שְׁאֲסוּר מְדַרְבְּנָן מ"מ כִּיִּן שְׁיֵשׁ עֲשֵׂה לֹא שְׁיֵיף דְּחֲכָמִים אֲסוּרוּ שְׁלֵא יְבֵא לְאִיסוּר תּוֹרָה וּלְכַף יְבֵא לְנִדְאֵי אִיסוּר וְעֲלֵי' אֵין אִיסוּר כָּלֵל.

וְיֵשׁ לְדַחוּת. וְאִי נִימָא כַּנ"ל יְתִישְׁבַּ בְּזוּהָ דְּבָרֵי הֶרֶמְב"ם ז"ל ה' נִעְרָה דְּכָתֵב וּפְרָשׁוּ הַשְּׁמָלָה שְׁמִבְּרִין הַדְּבָרִים כְּשֶׁמְלָה וְתַמָּה הַכ"מ הָא פ' כְּרַאב"י דְּדוֹנְקָא בְּעַל וּבְש"ס מְבִוְרָא דְּלִרַאב"י פְּרָשׁוּ הַשְּׁמָלָה דְּבָרִים כְּכַתְּבֵן ע"ש.

וְלִמ"ש מִיְוָשֵׁב דְּהָא כָּל הַתּוֹעֲלַת דְּפְרִישַׁת הַשְּׁמָלָה כְּדִי שְׁתַּהֲלֵי מְוַתְרַת כַּנ"ל וִי"ל דְּרַאב"י סָבַר לֹא בְּעֵינָן חֲתִיכָה א' מַב' חֲתִיכוֹת וְס' דְּאוּרִיָּתָא מַה"ת לְחוּמְרָא וְשְׁפִיר שְׁיֵיף שְׁנֵי אַנְפְּשֵׁי' חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא וְצָרִיף וּפְרָשׁוּ הַשְּׁמָלָה כְּפִשׁוּטוּ שְׁתַּהֲלֵי מְוַתְרַת.

אֲבָל הֶרֶמְב"ם ז"ל דְּפַסְק דְּמַה"ת לְקוּלָּא א"צ לְפְרִישַׁת הַשְּׁמָלָה כַּנ"ל וּלְכַף כְּתֵב שְׁמִבְּרִין הַדְּבָרִים כַּנ"ל וְא"ש: (יג) וִי"א דְּטַעֲנַת פ"פ לֹא יוּכַל לְטַעוֹן רַק נְשׁוּי אֲבָל בְּחוּר לֹא כו'.

נראה דדוקא לענין להפסידה פתובה אבל לענין איסור שפיר אסורה אף בבחור וכן מבואר ברא"ה ז"ל ובש"מ שם.

וכן בדברי רש"י ז"ל שפי' הא בבחור ונאמן לאנסרה כו' ע"ש. ונראה הטעם כמ"ש לקמן כמ"ש תוס' שבועות פ' כ"ה לענין טרוד בפועליו דאין סבא משום טרוד יספור שכן הוא בנדאי רק שע"י טרוד מסופק ומה שאומר בנדאי הוא משקר ע"ש.

וכן פאן בבחור דלא קים לי' מסופק ע"י זה אבל לא שיספור שאינו מסופק כלל רק דמה שאומר בברי פ"פ זה משקר ולכך לענין פתובה אמרינו פן ולא שייך תזקה אין אדם טורח רק פשהיא נדאי בתולה אצלו וישקר לגמרי פ"פ ע"ז אמרינו התזקה אין אדם כו'.

אבל בבחור שבאמת לא קים לי' והוא ספק אצלו שוב לא שייך התזקה ומה שאומר ברי משקר בכונה להפסיד פתובה דאינו רוצה אף בספק ולא שייך התזקה כנ"ל. אבל לענין איסור מ"מ פיון שאומר בברי שוי' אנפשי' חתיכה דאיסורא ואף שמשקר אסורה כנ"ל.

דע"ז אינו טועה שיספור בנדאי פתח פתוח ומשקר ואסורה כנ"ל: עוד נראה דהא דאמר בש"ס לחד לישנא דאף שנאמן מלקין אותו דמברכתא חביטא לי' ולכך בקי בפ"פ שמונה ע"ש וא"כ למאי דקי"ל דאינו נאמן דלא קים לי' למה באמת אינו נאמן שמה קים לי' ובאמת מברכתא חביטא לי'.

אמנם הא קי"ל דאין אדם משים עצמו רשע ואינו נאמן לענין ממון בדבר שעושה עצמו רשע וא"כ בזה להפסידה פתובה אף שאומר ברי דקים לי' מ"מ אמרינו דלא קים ליה דע"כ אי ניקא דקים ליה הוא משום דמברכתא חביטא ליה ואינו נאמן ע"ז דאין אדם משים עצמו רשע כנ"ל ולכך אמרינו דלא קים ליה ואינו נאמן.

אבל לענין שוי' אנפשי' חתיכה דאיסורא שהוא לחובתו דלא שייך אין אדם משים עצמו רשע שפיר פיון שאומר בברי דקים ליה אמרינו דלמא באמת מברכתא חביטא ליה וקים ליה ושפיר אסורה מטעם שוי' אנפשי' חתיכה דאיסורא כנ"ל רק לכתובה אינו נאמן כנ"ל: שוב ראיתי בהלכות גדולות ה' מיוון שכתב מקודם באומר אשתי זינתה דאסורה ואח"כ כ' האומר פתח פתוח מצאתי נאמן ודוקא נשוי אבל אינו נשוי אינו נאמן ומלקינו לי' ע"ש דמשמע מדבריו שגם לענין איסור אינו נאמן לאנסרה כלל דלא איירי כלל התם מדינינו פתובה רק לענין איסור ובה' פתובה לא כתב כלל דין זה ע"ש.

ועדיין צ"ע בזה: סעיף ז פשאמרו שטענתו על הבתולים טענה אם הוא פהן הרי היא אסורה עליו ואם היא אשת ישראל מותרת לו אא"כ קיבל בה אביה קדושין פחות מג' שנים ויום א'. וי"א הא דנאסרה באשת ישראל דוקא פשאינה מתרצה עצמה אבל אמרה נאנסתי נאמנת וי"א עוד דדוקא שהיא גדולה לפנינו אבל אם היא עדיין קטנה אינה נאסרת: (יד) אם הוא פהן כו' דליכא אלא סד ספיק א וילחוןמרא וכתב הרי"ף ז"ל אף דאיכא ס"ס שמה מוכת עץ וס' דאין תחתיו ותירוץ דמוכת עץ פתחה סתום כו' ע"ש.

ומבואר דבטענת דמים לא מיתסרא אף באשת פהן דאיכא ס"ס דמוכת עץ לדעת הרי"ף ז"ל אמנם דבריו תמוהים כמ"ש ה"ר"ן ז"ל דהא אמר בש"ס אף אנ"ת בתולה נשאת כו' ומשני לא בטענת דמים ומבואר להדיא דגם בטענת דמים אסורה: ונראה לע"ד דלק"מ

דְּהָא רַש"י ז"ל פּי' בְּמַתְנִיתִין רִישׁ פְּתוּבוֹת מְשָׁכִים לַב"ד שְׁמַתוּף פֶּה יִתְבַּרֵר הַדְּבָר וַיְבֹאוּ עֲדִים כּו'.

וְתַמְהוּ הַתּוֹס' דַּא"כ מַה מֵיִתִּי סִינְעֵתָא לַר"א מְמַתְנִיתִין הָא אַף אִי אֹמֵר פ"פ אֵינָה נֶאֱסֶרֶת מ"מ שְׁמָא יִתְבַּרֵר וְתִרְצוּ דְאִי אֵינּוּ נֶאֱמָן ע"כ אֶמְרִינּוּ דְלֹא קִים לִי וְלֹא יֵצֵא הַקּוּל כְּלָל פִּי יֵאמְרוּ שְׁטַעָה כּו' ע"ש וּכ"כ הֶר"ן ז"ל שֶׁם דְּאִי לֹא מְהִימֵן מְשַׁתְּקִין לִי שְׁלֵא לְהוֹצִיא לְעַז כּו' ע"ש.

וּא"כ מְיֻשָּׁב בְּפִשְׁטוּת דְּמִשְׁנֵי שְׁפִיר לֹא דְקֻטְעִין טַעֲנַת דְּמִים וְהוּא טַעֲנָה מְבֹרְרַת וּא"כ אַף דְּאִיפֹא ס"ס דְּמוּכַת עֵץ מ"מ שְׁיִיף שׁוּב שְׁמָא יִתְבַּרֵר הַדְּבָר כּו' פִּינּוּ דַעֲכ"פ טַעֲנָתוֹ אֲמַת וַיֵּצֵא הַקּוּל וַיְבֹאוּ עֲדִים פּנ"ל: וּמְיֻשָּׁב בְּזָה הָא דְאָמַר מֵאִי לֹא דְטַעֲנִין טַעֲנַת פ"פ וְהוּא תְּמוּהָ מְנָא לִיָּה הָא וּבְתוֹס' נְדַחְקוּ הֶרְבֵּה ע"ש.

וּלמ"ש מְיֻשָּׁב דַּס"ד פְּשִׁיטַת הַתּוֹס' דְּהַתְקַנָּה הִי מְשׁוּם אֲשֶׁת פֶּהוּ כּו' וְלֹא מְשׁוּם שְׁיִתְבַּרֵר וּלְכַף דְּיִיק שְׁפִיר דַּע"כ בְּטַעֲנַת פְּתַח פְּתוּחַ דְּבָזָה תִּיאָסֵר עַכ"פ בְּאֲשֶׁת פֶּהוּ דְלִיפֹא לְמִימַר בְּטַעֲנַת דְּמִים דְּהָא בְּזָה אַף בְּאֲשֶׁת פֶּהוּ תַהִי מְוַתְרַת מְשׁוּם ס"ס דְּמוּכַת עֵץ כְּדַעַת הֶרִי"ף ז"ל וְע"כ בַּפ"פ דְּלִיפֹא ס"ס כַּמ"ש הֶרִי"ף ז"ל.

וּמִשְׁנֵי לֹא בְּטַעֲנַת דְּמִים וְהַטַּעַם שְׁמָא יִתְבַּרֵר פּנ"ל: עוּד י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּהָא ס"ד דְּאֵינּוּ נֶאֱמָן לְאֹסְרָה הוּא מְשׁוּם דְּשְׁמָא לֹא קִים לִי בַּפ"פ. וְנִרְאֶה דְגַם לְהֶרִי"ף ז"ל מ"מ כְּשֵׁלֵא מְצָא דָם ג"כ שׁוּב יֵשׁ רְאָיָה דְּנֻדְאֵי קִים לִי בַּפ"פ וְלֹא תְלִינּוּ בְּלֹא קִים לִי.

וּמִמִּילָא אַף דְּנִגְדַּד טַעֲנַת דְּמִים אִיפֹא ס"ס דְּמוּכַת עֵץ מ"מ פִּינּוּ שְׁאִין פֶּאן דָּם אֶמְרִינּוּ דְקִים לִי וְכִינּוּ שְׁפִתְחָ פְּתוּחַ ג"כ אִין פֶּאן ס' מְוַכַּת עֵץ דְּפִתְחָה סְתוּם. וְכַמ"ש תּוֹס' שֶׁם כְּשֵׁאֵינּוּ ס' הַשְּׁקוּל לֹא הָוִי סְפֵק סְפִיקָא וְלֹא אֶמְרִינּוּ לְעַנְיָן פְּתוּבָה שְׁמָא בְּאֹנָס דְּשְׁמָא אִין תַּחְתָּיו וְצְרִיכִין לִזְמַר שְׁנִיָּהֶם שְׁמָא בְּאֹנָס וְתַחְתָּיו וְאֵינּוּ שְׁקוּל ע"ש.

וְכֵן פֶּאן דְּנִימָא סְפֵק מְוַכַּת עֵץ וְהָא טוֹעֵן פְּתַח פְּתוּחַ וּמְוַכַּת עֵץ סְתוּם וְנִצְטַרְף לִזְמַר שְׁמָא מְוַכַּת עֵץ וְשְׁמָא לֹא קִים לִיָּה בְּפִתְחַ פְּתוּחַ וְאִין פֶּאן ס' הַשְּׁקוּל וְלֹא הָוִי סְפֵק סְפִיקָא פּנ"ל. וּמִמִּילָא מְיֻשָּׁב שְׁפִיר דְּבַעֵי לְמִידַק מְמַתְנִי כַר"א דְקִים לִיָּה בְּפִתְחַ פְּתוּחַ וְנֶאֱמָן וּמִשְׁנֵי לֹא דְקֻטְעִין גַּם טַעֲנַת דְּמִים וּבְאֲמַת גַּם פְּתַח פְּתוּחַ טוֹעֵן וּלְכַף אֲסוּרָה דְלִיפֹא ס"ס דְּמוּכַת עֵץ דְּהָא טוֹעֵן פְּתַח פְּתוּחַ ג"כ וּבְזָה שְׁפִיר אֶמְרִינּוּ דְקִים לִיָּה פִּינּוּ שְׁאִין דָּם ג"כ.

אַבְל בְּפִתְחַ פְּתוּחַ לְחוּד י"ל דְּלֹא קִים לִיָּה וְדִלֵּא כַר"א. וּמִמִּילָא אִין מְזָה רְאָיָה וִי"ל שְׁפִיר כְּדַעַת הֶרִי"ף ז"ל גַּם לְדִידִן דָּאֵם טוֹעֵן טַעֲנַת דְּמִים לְחוּד וְהִי פְּתַח סְתוּם אוֹ שְׁלֵא הַשְּׁגִיחַ וְכַה"ג שְׁפִיר מְהַנִּי הַס"ס דְּמוּכַת עֵץ כַּמ"ש הֶרִי"ף ז"ל.

וְאֵינָה נֶאֱסֶרֶת אַף בְּאֲשֶׁת פֶּהוּ פּנ"ל: וְנִרְאֶה לִישָׁב עוּד קוֹשְׁיַת הֶר"ן ז"ל הַנְּל דְּהַנָּה בְּתוֹס' תִּירְצוּ דְסְפֵק מְוַכַּת עֵץ לֹא הָוִי ס' מְדִלָא טַעֲנָה פִּינּוּ שְׁאִין גְּנָאֵי בְּכַף כּו' ע"ש. וְלְכַאֲוֶרָה אֵינּוּ מוּבָן הָא קִי"ל מְוַכַּת עֵץ פְּתוּבָתָה מְנָה וּא"כ לֹא שְׁיִיף מְדִלָא טַעֲנָה כּו' דְּאֵינָה רוּצָה לְהַפְסִיד מְנָה.

וע"כ פוננתם שהיה לה לטעון מופת עץ אני תחתיה דאית לה מאתים כנ"ל. אמנם ללישנא דאמר לקמן במשארסתני נאנסתי כו' ע"כ לא קאמר ר"ג אלא דאיכא מיגו כו' ופירש"י ז"ל דאף דגם מופת עץ לא תהי' נאמנת מ"מ הוי טענה מעלייתא ע"ש.

וכן מופת עץ נאמנת במיגו דמוכת עץ תחתיה דמעליא דאית לה מאתים. אבל פשוטענת מופת עץ אני תחתיה אינה נאמנת דליכא מיגו ע"ש.

וא"כ איך שנייה פאן מדלא טענה הא אם תטעון מופת עץ תחתיה לא תהי' נאמנת כלל ותפסיד הכתובה ע"פ הדין כנ"ל. ועיין לקמן מ"ש בזה: אמנם התוס' לטעמייהו דסברי דר"א דאמר נאמן לאוסרה סבר דנאמן גם להפסידה כתובהה ור"כ גם עכשיו אינה נאמנת ע"פ הדין לענין כתובה דמפסדת כנ"ל ושנייה שפיר מדלא טענה מופת עץ תחתיה ואי משום שלא תהיה נאמנת ע"פ דין הא גם עכשיו לית לה כנ"ל.

ותירצו שפיר דלענין איסור שוב אין פאן ס"ס מדלא טענה כו': אולם לשיטת רש"י ז"ל דר"א סבר דלאוסרה וקא אבל להפסידה כתובהה אינו נאמן כיון שטוענת בתולה אני ולא הי' פתח פתוח.

נראה דלא שנייה תירוץ תוס' מדלא טענה דממ"נ מופת עץ תפסיד מנה ומופת עץ תחתיה לא תהי' נאמנת כלל דליכא מיגו ותפסיד ע"פ הדין הכתובה משא"כ עכשיו שטוענת בתולה אני אינו נאמן ואית לה כתובה.

ונדאי דלא שנייה כלל מדלא טענה והוי ספק ספיקא לענין איסור וקשה קושיא הנ"ל. וי"ל דהרי"ף ז"ל מפרש כפי' רש"י ז"ל לר"א דאינו נאמן להפסידה ולא שנייה תירוץ התוס'.

וקשה ללישנא דמיגו כנ"ל. ולכך כתב דמוכת עץ פתחה סתום וליכא ספק ספיקא לישב אף ללשון הנ"ל משום מיגו: ומינשב קושית הר"ן ז"ל.

דכל זה בטענת פתח פתוח. אבל בטענת דמים שוב בלא זה אין פאן ספק ספיקא דמוכת עץ כתירוץ תוספ' מדלא טענה דהא בטענת דמים לכ"ע מפסדת הכתובה פשוטענת בתולה ושפיר שנייה מדלא טענה מופת עץ תחתיה ואי משום שלא תהי' נאמנת הא גם עכשיו מפסדת בטענת דמים ומשני שפיר.

וא"כ להנ"ל אין נ"מ. וי"ל גם להרי"ף ז"ל בין בטענת פתח פתוח ובין בטענת דמים אין פאן ספק ספיקא ואסורה דבטענת דמים שוב מדלא טענה כנ"ל וגם לדין דקי"ל דגם פתח פתוח נאמן להפסידה כתובהה שנייה תמיד מדלא טענה גם אי מופת עץ פתחה פתוח והרי"ף ז"ל לא הוצרך לומר ק לר"א דאינו נאמן להפסידה כנ"ל: עוד י"ל דהנה יש לדקדק בדברי הרי"ף ז"ל שלא הקשה קושיא הנ"ל דספק מופת עץ רק על אשת כהן ולא אפחותה מבת ג' שנים וצריך טעם למה לא הקשה על שניהם.

ונראה די"ל שהרי"ף ז"ל סובר ג"כ כתירוץ הר"ן דמוכת עץ לא שכיח. רק דמ"מ לענין ספק ספיקא חשיב ספק ספיקא דניהו דספק א' אינו שקול ולא שכיח מ"מ כיון שהספק השני שקול הוי ספק ספיקא דסמוך מיעוטא דמוכת עץ לפלגא דאין תחתיו או אונס

כנ"ל: והנה התוס' הקשו הא רוב לגבי אונס ולמה חשוב ספק ספיקא ומרצו דאינו רוב גמור ע"ש.

וליש פוסקים אף שהוא רוב גמור מ"מ עכ"פ מצטרף לספק ספיקא דסמוך מיעוט לפלגא דאין תחתיו כנ"ל. ואם פן מיושב דהרי"ף ז"ל לא הקשה אפחותה מבת ג' דנימא ספק ספיקא ספק מופת עץ וספק באונס דבזה שוב על הב' ספיקות איפא רוב ולא הני ספק ספיקא כנ"ל ולא קשה.

רק באשת פהו הקשה שפיר דבזה הספק הב' אי אין תחתיו הני ספק השקול ואף דמוכת עץ לא שכיח מ"מ מצטרף לספק אין תחתיו כנ"ל והני ספק ספיקא. והוצרך לתרץ דפתחה סתום.

אמנם לכאורה באשת פהו הא לא קשה כלל דהא מבואר בש"ס לקמן ובש"ע לעיל סימן ז' סעיף י"ח בראויה שנבעלה ואינה אומרת ברי לי דלכשר נבעלה דאפילו דייעבד שנשאת לכהן תצא עד דאיפא תרי רובא ע"ש.

וא"כ מה ספק ספיקא הוא בכהן שפא אין תחתיו כו' הא גם אי נדאי אין תחתיו אסורה לכהן דהא טוענת בתולה אני וזה יודע הבעל שמשקרת וממילא אינה אומרת ברי לכשר ותצא. ואף דספק ספיקא מהני לכהונה מ"מ כמ"ש תוספ' ד"ה אי למתיב דלא חשיב ספק אונס שאינו שקול דשפא אין תחתיו.

וכן בהנ"ל ספק דאין תחתיו לא הני ספק השקול דאף אי אין תחתיו שפא נבעלה לפסול וצריך שתיהם לומר שפא אין תחתיו ולכשר ולא הני ספק ספיקא כנ"ל. וע"כ צ"ל כמ"ש הפ"י דכיון שהיא ירק משום מעלה עשו ביוחסין לא שייך בטוען פתח פתוח שאינו מבותר רק משום שני אנפשי' חתיכה דאיסורא פ"ש.

ולכך הקשה הרי"ף ז"ל באשת פהו דהני ספק ספיקא ולא יהי שוי' אנפשיה כו'. ומתרץ דפתחה סתום: וממילא מיושב דבטענת דמים שהוא מבותר ושייך (שוב המעלה דיוחסין לא קשה כלל דליכא ספק ספיקא באשת פהו דגם אי אין תחתיו אינו נדאי מותר דשפא לפסול ומשני שפיר בטענת דמים.

ובפחותה מג' בל"ז ליכא ספק ספיקא כמ"ש לעיל. ואף דאיפא תרי רובא להכשיר מ"מ כיון דתחתיו הפל פסולין אצלה ואין תחתיו איפא ג"כ מיעוט פסולים לא הני ספק ספיקא ואפשר דאפי' מדינא הי' ראוי לאסור לכהונה בלא טעם דמעלה עשו כו'.

דהא רוב ליכא לענין זה. שהי' אין תחתיו ואדרבה איפא לאוקמי בתזקת הגוף שהי' תחתיו הפל פסולין ואין כאן רוב ולא תזקה להכשיר דנגד תזקת היתר יש תזקת הגוף רק ספק השקול הני להצטרף לספק ספיקא.

וממילא כיון שאינו שקול דגם אין תחתיו איפא מיעוט פסולין לא הני ספק ספיקא כנ"ל. ואם פן כיון דאסור מדינא ממילא גם בטוען פתח פתוח אסורה ומאי מקשה הרי"ף ז"ל: אף י"ל דאף שכתבו תוס' ד"ה אי דספק אונס לא חשיב ספק דשפא אין תחתיו ולא הני ספק השקול היינו משום דהא בספק אונס עדיין אין לה פתובה רק שנאמר שניהם תחתיו ובאונס א"כ בספק זה עצמו יש גם פן ב' צדדים שאין לה פתובה ומיעוט שיש לה.

ותוס' לטעמייהו דהיכא דאיכא רוב גמור לא תשיב המיעוט לספק להצטרף לספק ספיקא ואפי' לספק השקול וכמ"ש תוס' גבי רוב רצון אם הי' רוב גמור ע"ש. אבל הרי"ף ז"ל י"ל דסבר כנ"ל דסמוך מיעוטא לס' השקול.

אף ז"א דהא מנפת עץ ג"כ מיעוט כמ"ש. אולם התוס' לא פתבו זה רק שצד זה ג"כ שקול דאף באונס שמה אין תחתיו וזה הוא ג"כ ספק השקול תחתיו או אין תחתיו.

אבל בזה דאיכא אין תחתיו תרי רובא פשרים ממילא אף דאיכא מיעוט לפסול מ"מ תשיב ספק ספיקא. ועוד נראה דהא בזה הם שני איסורים נפרדים איסור זנות לבעלה והאיסור לכהן.

וא"כ נגד לבעלה איכא ספק ספיקא גמורה שמה אין תחתיו ואין פאן איסור כנ"ל. רק דנימא דנגד איסור פהונה אינו ספק ספיקא ותהי' אסורה דגם אין תחתיו יש צד לאיסור בפסול וז"א דלענין איסור פהונה אין צריכין לומר כלל שמה אין תחתיו רק אם תמצא לומר דרוסת איש שמה נבעלה לכשר וכבר נכלל בזה שהי' אין תחתיו ולכשר ובצד ספק זה שלכשר נבעלה הוא ודאי היתר ואין בזה צד לאיסור כלל כנ"ל ושפיר הוי ס' השקול והוי ספק ספיקא.

ובל"ז י"ל בפשיטות דמשני דטעין טענת דמים וממילא הי' התקנה דבתולה נשאת כו' בליכא רוב פשרים דאז תהי' ודאי אסורה דאין פאן ספק ספיקא כלל דאף אין תחתיו אסורה. ושפיר תקנו משום אשת פהן ופחותה מג' כנ"ל.

והרי"ף ז"ל לא הוצרך לתרץ רק דנקיט סתם נאמן לאנסרה ומשמע אפילו היתה במקום שהוא תרי רובא להכשיר. או י"ל דהרי"ף ז"ל סבר כמ"ש הרא"ש לחלוק על ר"י דאפילו טוענת ברי אין תחתיו אינה נאמנת ואסורה.

ולענין לכשר נבעלה הא נאמנת בטוענת ברי לגבי איסור פהונה והקשה שפיר דהוי ספק ספיקא דאי אין תחתיו מהני הברי. אבל במתניתין דבתולה נשאת הי' התקנה אם לא תטעון ברי לכשר נבעלה או שתטעון בתולה אני כנ"ל ומשני שפיר בטענת דמים וליכא ספק ספיקא אם לא תטעון ברי ולא פליג כנ"ל וא"ש: עוד י"ל דברי הרי"ף ז"ל דהנה התוס' תירצו מדלא טענה מנפת עץ כו' ע"ש.

והנה לכאורה נראה שהוא מטעם הודאה דמדלא טענה כו' והוי כאלו הודית שאינה מנפת עץ. אמנם נראה דז"א דאף דנאמר שהיא הודאה אינה נאסרת ואף למשנה ראשונה דהאומרת טמאה אני לה נאמנת מ"מ הטעם הוא רק משום דשני' אנפשי' חתיכה דאיסורא ע"ש סוף גדרים ואם כן פאן שאומרת בתולה אני אף שמודית שאינה מנפת עץ מ"מ לא שייך שוי' אנפשיה כו' דהא אומרת שמונתרת.

אף נאמר שמצטרפין שני ההודאות דהא הוא אומר פתח פתוח מצאתי ואינה בתולה שהיא הודית שאינה מנפת עץ ממילא אסורה דהא מ"מ שווי' אנפשיה כו' דהיא מודית שאינה מנפת עץ וכיון שאינה מנפת עץ אף שהיא בתולה אסורה משום הודאתו דהוא שני אנפשיה חתיכה דאיסורא ושייך לענין זה עצמו שוי' אנפשיה כו' שאסורה ע"י הודאתו וכן להיפוך נגדו אמרינן ג"כ כיון שמודה פתח פתוח מודה דע"י הודאת' שאינה מנפת עץ נאסרה כנ"ל ונאמר דאסורה אולם באמת ז"א דהא דשווי' אנפשיה כו' הוי

כאומר הנאת תשמישו עלי דהא נגדה אינו נאמן כלל לאסור ביאתו עלי דלגבי אחר לא מהני הודאה וכן מטעם נדר אינו חל רק דנאמן לאסור ביאתה על עצמו וכן אומרת טמאה אני לה אינה נאמנת לאסור עליו) אין בינדה רק דנאמנת על עצמה ואין מאכילין לאדם דבר האסור לו כמבואר בר"ן שם.

וא"כ ממילא פאן מותרת ולא שייך כלל פנ"ל לצרף ב' ההודאות. דהא ניהו דהיא מודית שאינה מוכת עץ מ"מ לא שייך לאסור על עצמה דהא אומרת בתולה אני ולא היא פתח פתוח כלל.

ולא שייך לומר דשוב אסורה מצד הודאתו דשני אנפשי' כו' דהא מ"מ עליו אין פאן איסור כלל דמצד הודאתו לא נאסר ביאתו עליה כלל פנ"ל. והיא עצמה אומרת שמותרת ואינה מודית כלל שום איסור עלי' דכיון שבתולה היא רק מצד הודאתו ואין איסור עלי' רק עליו ולא שייך שוי' אנפשי' כו'.

וכן לגבי הודאתו ג"כ מותר אף שמודה פתח פתוח מ"מ איכא ספק ספיקא דמוכת עץ ואי מצד הודאתה הא מ"מ אין פאן איסור עלי' כלל דלגבי דידיה לא מהני הודאתה לאסור עלי' כלל. וממילא לא שני אנפשיה איסור כלל פנ"ל.

ושוב על שניהם אין פאן איסור לא עלי' ולא עליו ושפיר מותרת מטעם ספק ספיקא. וצ"ל דתירוץ תוס' אינו מצד הודאתה רק מטעם ראיה מדלא טענה יש ראיה שבאמת אינה מוכת עץ ועדיף מאם הודית.

ובאמת זה דוחק ולא סבר הר"ף ז"ל סברא זו רק דהוי פהודאה ולכך מקשה שפיר דיש ספק ספיקא ואף שהודית מ"מ לא שייך שני אנפשיה כו' כמ"ש ותירוץ דמוכת עץ פתחה סתום אמנם זה שכתבנו שייך בטענת פתח פתוח אבל בטענת דמים שמבנרר שאין דם והיא בעולה או מוכת עץ שפיר י"ל כסברת תוס' מדלא טענה דהוי הודאה שהודית שאינה מוכת עץ ולא שייך פנ"ל.

דכיון שהודית שפיר שוי' אנפשיה חתיכה דאיסורא על עצמה דכיון שאינה מוכת עץ ע"כ בעולה היא כיון שאין דם ואין צורך להודאתו. וכמו אם באו עדים שאינה בתולה והיא מודית שאינה מוכת עץ וע"כ בעולה היא ואסורה ושפיר שוי' אנפשיה פנ"ל.

ודוקא בפתח פתוח שאין יודעין כלל רק על פיו וכיון דלא מהני נגדה לא שייך פנ"ל. מה שאין כן בטענת דמים שייך שפיר מדלא טענה גם להר"ף ז"ל ומשני שפיר בטענת דמים וליכא ספק ספיקא ואתי שפיר: עוד י"ל קצת דהתוס"י תי' דלא חשיב ספק ספיקא דאינו מתהפך ע"ש ואף דמבואר בש"ף י"ד סימן ק"י] בספק נכנס פשהיא בגוף הדבר ספק הראשון לא בעינו מתהפך ע"ש.

י"ל דסובר הת"י דדוקא פשהספק הראשון בגוף הריעותא כמו ספק נכנס הארי כו' דמתחלה צריך לדון אם יש ריעותא כלל דאם לא נכנס אין ריעותא פנ"ל. אבל פאן דפתח פתוח היא בודאי ואין ספק רק שפא מוכת עץ אבל עכ"פ הריעותא היא בודאי ושוב בעינו מתהפך פנ"ל.

וכן להפוסקים דטעם ספק ספיקא הוא משום דספק דאורייתא רק מדרבנן לחומרא ושוב ספק הב' ספיקא דרבנן מ"מ אמרינן דצריד לדון [מתחלה שמה] אין פאן ריעותא פלל [ומש"ה לא] בעי מתהפך פנ"ל מה שאין פן פאן: אמנם באומר פתח פתוח דנאמן לאנסרה כו' ופי' בשיטה מקובצת דאורייתא שחוזר בו עכשיו ואע"פ כן נאמן ואינו יכול לחזור בו ע"ש.

והנה מבואר בח"מ [סי' פ'] דמפטור לפטור יכול לחזור בו ואינו מטעם מיגו דהא פאן עדים אח"כ רק דהא דהודאת בע"ד כמאה עדים דנאקא לחיוב אבל כשאינו לחיוב לא הוי פלל הודאתו כעדים ויכול לחזור ע"ש.

וא"כ פינון דהטעם דשני' אנפשי' חתיכה דאיסורא הוא משום הודאת בע"ד לחובתו כמבואר בפוסקים. וא"כ היכא שהדין גם אחר הודאה שאינו איסור לא הוי לחובתו ולא הוי פלל הודאה ויכול לחזור כמו בממון מפטור לפטור.

ואם פן פינון דספק דאורייתא מן התורה לקולא וכיון שחוזר בו שפיר מתחילין מספק שמה מוכת עץ ומחמת ספק זה מותרת מן התורה ושוב לא הוי ההודאה לחוב ומהני החזרה שאינו פ"פ פלל ואין פאן ריעותא פלל ומתחילין מתחלה לדון ואמרינן שאינו פ"פ פלל ואין פאן ריעותא ואף שהודה מ"מ הא יש ספק מוכת עץ אף שהוא פתח פתוח ולקולא מן התורה ושוב לא הי' פלל פתח פתוח פינון שחוזר בו.

וא"ל דא"כ גם אם נתחיל מספק השני שמה אין תחתיו גם פן יהי' בגוף הריעותא דלקולא מה"ת ושוב לא הי' פתח פתוח. דז"א די"ל במ"ש תוס' פ' המדיר דחזקת היתר במקום חזקת הגוף כמאן דליתא.

וע"כ פאן רק להצטרף לספק ספיקא הוי מ"מ ספק. אבל בספק תחתיו לחוד אסורה מדאורייתא משום חזקת הגוף.

וממילא כשנתחיל בספק תחתיו שוב הריעותא עכ"פ בנדאי דכיון שאסורה בספק זה לחוד הוי לחוב והועיל ההודאה והי' פתח פתוח בנדאי רק הספק הוא שמה באמת אין תחתיו ולכך מתחילין בספק מ"ע דבזה מותר מה"ת בס' זה לחוד ושוב מה"ת אין ריעותא פלל ואמרינן שמועיל החזרה ולא הי' פ"פ פלל פנ"ל.

ולא בעינן מתהפך דהוי בגוף הדבר פנ"ל. וכן בספק אונס אי אמרינן דרצון הוי רוב גמור רק דמ"מ מצטרף לספק ספיקא אבל ספק זה עצמו מן התורה אסור משום הרוב ויש ריעותא בנדאי ולכך מתחילין מספק מוכת עץ פנ"ל ולא בעי מתהפך.

והקשה הרי"ף שפיר דהוי ספק ספיקא. אולם פל זה בפתח פתוח די"ל פנ"ל שלא הי' פתח פתוח פלל אבל בטענת דמים שאין דם בנדאי ויש ריעותא שוב לא הוי ספק ספיקא מטעם שאינו מתהפך דגם הספק הראשון אינו בגוף הריעותא ומשני שפיר.

ויש לדחות תירוץ זה: (טו) הרי היא אסורה כו'. והנה דעת רוב הפוסקים דגם מוכת עץ פתחה פתוח קשה קושית הרי"ף הנ"ל דאיכא ספק ספיקא דמוכת עץ גם בפתח פתוח.

ותירצו התוס' מדלא טענה ודאי דאינה מוכת עץ דבשלקמא אונס אינה טוענת דגנאי לה מה שאין פן מוכת עץ ע"ש ויש לעיין כמ"ש לעיל דעל מוכת עץ סתם לא שייך מדלא

טענה דהא אין לה אלא מנה רק שתטעון מוכת עץ אני תחתיך ובנה ללישנא דאמר לקמן משום מיגו אינה נאמנת וכמ"ש הב"ש לקמן ס"ק כ"ב ואיך שייך מדלא טענה הא אינה רוצה להפסיד פתובתה ולכה טוענת בתולה והוי ספק ספיקא שפיר פנ"ל.

ותוספות לטעמייהו דר"א סבר דנאמן גם להפסיד פתובה פתב שפיר מדלא טענה מוכת עץ תחתיך פיון דגם עכשיו מפסדת ע"פ דין. אבל לשיטת רש"י ו"ל דר"א סבר רק לאוסרה אבל להפסיד פתובתה אינו נאמן קשה פנ"ל דלא שייך מדלא טענה: אמנם י"ל הא הטעם דמוכת עץ אני תחתיך אינה נאמנת הוא משום דלית לה מיגו.

ואם כן עכשיו דקיימינו דבטוענת בתולה אני אינו נאמן להפסיד פתובתה ואית לה פתובה א"כ שוב גם אם אומרת מוכת עץ תחתיך נאמנת במיגו דבתולה אני דמיגו דהעצה בממון ארינו.

וחזקה דאין אשה מעיזה כו' לא שייך רק טוענת טענה שמפקעת עצמה מבעלה כמ"ש הר"ן ו"ל ושאך פוסקים. וא"כ פיון שגם אז נאמנת שוב כשאומרת בתולה אני שייך מדלא טענה פנ"ל: אמנם הא פיון דנימא משום סברא הנ"ל מדלא טענה ליכא ספק ספיקא ואסורה לו א"כ שוב באומרת מוכת עץ תחתיך לא שייך מיגו דבתולה אני דתהי' אסורה לבעלה משא"כ כשאומרת מוכת עץ מותרת ולא הוי מיגו לענין פתובה דאפי' במה דפסלה נפשה מכהונה לא הוי מיגו ע"ש.

וא"כ איך נימא דאסורה דליכא ספק ספיקא מדלא טענה מוכת עץ הא פשהדין הוא דאסורה לא שייך שוב מדלא טענה דלא תהי' נאמנת לענין פתובה דלא יהי' לה מיגו דאינה רוצה ליאסר על בעלה ולא יהי' לה פתובה ולכה טוענת בתולה אני דנאמנת לענין פתובה.

וממילא שוב תהי' גם עכשיו מותרת מטעם ספק ספיקא דלא שייך מדלא טענה פנ"ל: אף י"ל דסבר להיפוך דמ"מ איך נאמר דמותרת מטעם ספק ספיקא עכשיו הא פשנפסוק הדין שהיא מותרת שוב ליכא ספק ספיקא מדלא טענה פנ"ל דגם אם תטעון מוכת עץ תחתיה תהי' נאמנת במיגו דבתולה פיון שהדין דמותרת ויהי' לה פתובה וממילא ליכא ספק ספיקא ואסורה.

ואף דאם אסורה שוב הוי ספק ספיקא מ"מ סבר דאסורה דאי אפשר לפסוק דמותרת דאז לא יהי' ספק ספיקא פנ"ל ובזה נראה לי ליישב מה שהקשו המפרשים דאמר ר"נ דחכמים תקנו כו' ולכה נאמן להפסידה פתובתה משום חזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה דהא אמרו כו' והקשו ממ"נ אי חשיבא חזקה דאין אדם יהי' נאמן גם אי הי' פתובה דאורייתא ואי אין זה חזקה גם בדרבנן לא יהי' נאמן ע"ש.

עוד הקשו תוספ' למה נקיט נאמן להפסידה פיון דסבר דגם לאוסרה נאמן. ולמ"ש י"ל דר"ה אמר שמואל דאמר נאמן להפסידה פתובתה סבר להיפוך דאם לא הי' נאמן להפסידה הפתובה ממילא לא היתה אסורה ג"כ משום ספק ספיקא דמוכת עץ פקושיית תוס' דלא שייך מדלא טענה כמ"ש דסבר להיפוך איך נפסוק הדין שאסורה הא אם אסורה שוב לא שייך מדלא טענה פנ"ל ואיכא ספק ספיקא.

רק דסבר דנאמן להפסידה פתובה וממילא שוב אסורה גם כן דליכא ספק ספיקא מדלא טענה ואף שלא תהי' נאמנת לענין פתובה הא עכשיו ג"כ אינה נאמנת כנ"ל. ומיושב קושית התוס' דנקוט להפסידה כו', אף דאסורה מ"מ זה רק ממה דנאמן להפסידה כו' דבלאו הכי לא היתה אסורה כלל כנ"ל דהי' שפיר ספק ספיקא כמ"ש ובזה פליג אר"א דר"א סבר דנאמן לאסורה אף שאינו נאמן להפסידה כמ"ש ור"י סבר דהא דאסורה רק משום דנאמן להפסידה כנ"ל: אמנם הא התוס' פתבו דחזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה הוא רק משום שנאסרה עליו ומפסיד כו' ע"ש.

וא"כ למ"ש לא שייך זה דהא באמת אינו נאמן להפסידה רק דנימא משום חזקה אין אדם טורח כו' נאסורה יהי' נאמן. וז"א דהא אי אינו נאמן להפסידה ממילא לא תהי' אסורה כלל דאיכא ספק ספיקא כנ"ל דהא כל מה דאסורה היא רק משום דנאמן להפסידה וא"כ איך נאמר שיהי' נאמן להפסידה בשביל חזקה הנ"ל דנאסרה עליו הא אם אינו נאמן לענין פתובה אינה אסורה כלל.

וא"כ יהי' הדין שלא יהי' נאמן להפסיד פתובה ולא יהי' שייך החזקה כנ"ל: אולם ע"ז אמר שפיר חכמים תקנו כו' והם האמינוהו כו' דכיון דכתובה דרבנן הי' התקנה להיפוך שהאמינוהו להפסיד פתובה וממילא כיון שנאמן שובאסורה גם כן דלא הוי ספק ספיקא כנ"ל וממילא שייך חזקה דאין אדם טורח ושפיר נאמן מדינא להפסידה כנ"ל.

אבל אם הי' פתובה דאורייתא הוי אמרינן להיפוך דכיון שמדינא אינו נאמן ממילא אינה אסורה ג"כ כנ"ל וליכא כלל חזקה דאין אדם טורח כו' ומן הדין אינו נאמן. רק משום דכתובה דרבנן אמרו שנאמן ושוב איכא החזקה ובאמת נאמן כנ"ל.

ומיושב שפיר דהחזקה שפיר מהני רק דאם הי' דאורייתא לא הי' חזקה כלל כנ"ל: ואף שהתוס' פתבו דאפילו באשת ישראל שייך חזקה דאין אדם טורח כו' למאי דקי"ל כנסה בחזקת בתולה כו' הוי מקח טעות כו' כיון דצריך לקדשה מחדש ע"ש.

מ"מ זה דוקא למסקנא דספק מוכת עץ אינו ספק רק ההיתר הוא באשת ישראל משום ספק אין תחתיו וא"כ ע"כ צריך לקדשה מחדש כיון דמה שמתירין לו הוא דאמרינן שהי' אין תחתיו וא"כ הי' מקח טעות כנ"ל אבל אי נימא הספק ספיקא דמוכת עץ לא יהי' שייך כלל החזקה דאין אדם כו' דא"צ כלל לקדשה מחדש דגם לענין זה הוי ספק ספיקא דמוכת עץ כנ"ל.

כיון שאנו מתירין מצד אין תחתיו כנ"ל ואף בספק מוכת עץ לחוד מוקמינן אחזקת היתר כנ"ל: ובמ"ש יש ליישב הפוסקים דכתובה דאורייתא ואע"פ כן פסקו דפתח פתוח נאמן להפסידה פתובה וכן לענין התוספת פתובה שהיא דאורייתא כו' והא בש"ס מבואר דדוקא משום דכתובה דרבנן נאמן וכנ"ל.

ולמ"ש מיושב דהא דאמר הם האמינוהו כו' הוא דסבר פלישנא דמיגו ושייך כנ"ל. אבל אנו קי"ל פלישנא דחזקה ואף בלא מיגו נאמנת ותהי' נאמן גם מוכת עץ תחתיו בלא מיגו ושייך שפיר מדלא טענה נאסורה וממילא אף אי פתובה דאורייתא שייך החזקה דאין אדם טורח כו' כיון דודאי אסורה כנ"ל ושפיר נאמן אף שהוא מה"ת: או די"ל

לשיטת התוספ' דלא פליגו ור"א סבר דגם להפסידה פתובתה נאמן ושמואל סבר דגם לאוסרה נאמן והקשו דלמה לא נקטו תרנוניהו חד לישנא.

ולמ"ש י"ל דר"א נקיט לאוסרה היינו דסבר דאף אם לא יהי' נאמן להפסידה כו' מ"מ אסורה כמ"ש ולכך שוב שינוי החזקה דאין אדם כו' פיון שאסורה ולכך נאמן להפסידה ונקיט לאוסרה כו' דמזה מסתעף מה שנאמן להפסידה פתובתה וממילא גם אי פתובה דאורייתא נאמן להפסידה משום החזקה דאיכא בודאי כנ"ל.

ושמואל סבר להיפוך דאי לא הי' נאמן להפסידה לא היתה אסורה כמ"ש רק משום דנאמן להפסידה כנ"ל ולכך נקיט להיפוך הדיו לענין פתובה דמזה מסתעף מה שאסורה וממילא דוקא משום דכתובה דרבנן דאם הי' דאורייתא לא הי' נאמן ולא הי' כלל החזקה דלא היתה אסורה כנ"ל ואתי שפיר.

וי"ל דקי"ל כר"א וממילא גם בדאורייתא נאמן להפסידה פיון שיש החזקה דאין אדם כו' ואף שהוא דאורייתא כנ"ל: וראיתי בספר הפלאה שהקשה על תירוץ תוס' הנ"ל הא קי"ל באומרת טמאה אני לה חיישינן עיני' נתנה באחר אם כן מה ראיה מדלא טענה שפא במתכוון אינה טוענת כדי להפקיע עצמה שתיאסר כו'.

ותירץ דהא מבואר בש"ע היכא שנתחזקה וכה"ג דרגלים לדבר נאמנת ולא חיישינן לעיני' נתנה כו'. וגם כאן פיון שהוא פתח פתוח הוי רגלים לדבר כו' ע"ש.

והנה תירוץ אינו פלוג דשם רגלים לדבר שזינתה ושפיר אסורה אבל כאן דאמרינן אף שפתח פתוח תהי' מותרת מטעם ספק ספיקא שפא מוכת עץ או אין תחתיו וא"כ מה רגלים לדבר הוא במה שהוא פתח פתוח שאינה מוכת עץ או שהי' תחתיו ועל מה שאנו דנין להתירה אין כאן רגלים לדבר כלל ואינו ענין לשם.

והקושיא ג"כ לא קשה דודאי בסתמא לא חיישינן לעיניה נתנה באחר רק באומרת טמאה אני דלדין אין מאמינים לה כלל דבחזקת היתר קאי ואין ריעותא כלל ומהיכי תיתי דנימא שזינתה רק דמ"מ היתה נאמנת לגבי דידה משום שוי' אנפשיה כו' ואף שהוא שקר האמינתו התיירה לגבי דידה ע"ז שינוי דאמרינן עיניה נתנה באחר פיון דמתזקינו לשקר וא"כ למה אומרת טמאה אני ליאסר אמרינן מסתמא עיניה נתנה כו'.

אבל כאן בפתח פתוח דהוי ספק השקול אם היא מוכת עץ או לא שפיר אמרינן מדלא טענה ודאי אינה מוכת עץ פיון שמסופקין באמת אם זינתה למה לנו לומר שעני' נתנה כו'. ואמרינן להיפוך מסתמא אם היתה מוכת עץ היתה טוענת אמת שתהי' מותרת וע"כ זינתה וגנאי לה.

דהא בכל דוכתי אמרינן גירושין חוב הוא לה דודאי אינה רוצה לצאת מבעלה כנ"ל: עוד יש לחלק בין שם שבטענתה מפקעת עצמה ובין הכא שבטענתה מותרת רק ממילא בא האיסור.

גם י"ל למ"ש הר"ן דהיכא שמפקעת עצמה מבעלה בטענתה שינוי חזקה אין אשה מעיזה כו' וא"כ אם לכך אומרת בתולה אני כדי להפקיע עצמה ולא הוי העזה. ויש לדחות: עוד

י"ל דלרמב"ם ז"ל דבמורדת כופין אותו להוציא א"כ לכאורה איך שיניף שאומרת טמאה אני פדי להפקיע עצמה הא בל"ז אם לא תרצה לדור עמו גם כן נכופף אותו לגרשה.

אף במשנה שם איירי באשת פהו באונס דנוטלת הפתובה וכשתהי' מורדת אין לה פתובה. אמנם לדין דקי"ל גם באומרת טמאה אני ברצון גם כן אינה נאמנת וכזה קשה כנ"ל הא גם עתה לית לה פתובה.

וצ"ל כשתהי' מורדת יודע בעלה ואינה מעיזה משא"כ טמאה כו' אינו יודע דשמא אמת כנ"ל. וא"כ פאן שאומרת בתולה דגם עתה יודע שמשקרת ומעיזה לא שיניף שרצונה להפקיע דבל"ז תוכל להפקיע כנ"ל: אף זה שפיר אי נאמן להפסידה פתובה אבל אי אינו נאמן שוב לא שיניף כנ"ל שתהי' מורדת דלא יהי' לה פתובה וממילא הוי ספק ספיקא ומותרת.

ויש לישב בזה ג"כ פל הג"ל כמ"ש. ויש לדחות: והנה הר"ן ז"ל תירץ דמוכת עץ לא שכיח ולא חשיב ספק ספיקא והביא ראיה מירושלמי דאמר גבי האשה שנתארמלה כו' אם יש עדים שיצאה בהינומא כו' וחס לומר שמה מוכת עץ היא כו' לא חשו לדבר שאינו מצוי כו' ע"ש.

ודבריו אינם מובנים לי כלל דנדאי בירושלמי אמר שפיר בסתם אשה שנשאת בתולה לא שכיח ושהיא מוכת עץ כיון שאין פאן ריעותא ויש עדים שנשאת בחזקת בתולה נא חיישינן שמא מוכת עץ.

אבל פאן כיון שהוא פתוח בנדאי רק אנו מסופקין אי מוכת עץ או בעולה בזנות מנא ליה שיהי' מוכת עץ לא שכיח יותר מזנות. דהא ביש עדים שיצאה בהינומא נחוש ג"כ שמא היתה בעולה בזנות וע"כ דזה נדאי לא חיישינן.

וגם פאן שפיר י"ל דשכיח מוכת עץ כמו בעולה באשה שאין נה בתולים והוי ספק ספיקא. ויש ליישב קצת בדוחק דכונתו לשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב הי' לנו לחוש גם שם שמא מוכת עץ אף שיש עדים שיצאה בהינומא ונשאת בחזקת בתולה.

דבשלמא לחששא דבעולה בזנות לא חיישינן כיון דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה הוי מקח טעות אם כן אם היתה בעולה הי' מקפיד והי' ידוע מה שאין כן מוכת עץ יכול להיות שהפיר בה ידע אע"פ כיוצאת בהינומא.

ורוב לא מהני להוציא ממון אף דמסייע חזקת הגוף למ"ש תוס' שם לרב פריף כו'. וע"כ דעדף מרוב ולא שכיח כלל שתהי' מוכת עץ ומביא ראיה דגם פאן כיון שהוא פתוח פתוח ג"כ לא חיישינן כיון דלא שכיח כלל.

ודוחק. ועוד דהא דכ' תוס' לרב פריף היינו משום דלא אלים חזקת הגוף לענגן נשואין כמ"ש הרמב"ן ז"ל במלקמות ע"ש.

אבל לגבי מוכת עץ דהוי חזקת הגוף גמור מהני הרוב להרמב"ן עיין שם ולכאורה קשה על הר"ן ז"ל ראית התוס' דאמר בש"ס כולהו נמי חבוטי מחבטין. וי"ל דהש"ס לא פריף זה רק לר"מ דסבר סומא אין לה טענת בתולים מפני שנוחבטת וע"כ או דסבר דמוכת עץ שכיח או דסבר אף דלא שכיח טענין מוכת עץ ומוקמינן אחזקה שאינה בעולה

וּלְכֹהֵן פְּרִיָה כּוֹלְהוּ נְמִי חֲבוּטֵי מַחְבְּטִין וְאִין הַפְּוֹנָה שְׁפֹלָן מְנַפֵּת עֵץ רַק דְּפְרִיָה א"כ כָּל אִשָּׁה לֹא יְהִי לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִין דְּנִימָא שְׁנַחֲבֻטָה וּמִשְׁנֵי כּוֹלְהוּ רֹאוּת כּוֹ אֲבָל לְדִידִין דְּקִי"ל סוּמָא יֵשׁ לָהּ טַעֲנַת בְּתוּלִים הַטַּעַם הוּא בְּאַמַּת דְּלֹא חִינְשִׁין שְׁהִיא מְנַפֵּת עֵץ דְּלֹא שְׁכִיחַ וְלֹא הָוֵי סְפֵק סְפִיקָא כּוֹנֵן לְ.

אֲמַנְם לְפִי הַתּוֹסֵף שֶׁם בְּחַרְשָׁת וְשׁוּטָה דְּאִין לְהוּ טַעֲנַת בְּתוּלִין דְּטוּעֵנִין עֲבוּרָם שְׁהִיא מְנַפֵּת עֵץ א"כ מוּכַח דְּשְׁכִיחַ דַּל"כ לֹא הִי טוּעֵנִין עֲבוּר וּצ"ל דְּהַרְ"ן וְ"ל מְפָרֵשׁ כְּפִירֵשׁ"י שֶׁם דְּטוּעֵנִין מְשַׁאֲרֵסְתֵי שׁ נְאַנְסְתֵי כּוֹ ע"ש: וְנִרְאֶה לְדַעַת תּוֹס' בְּחַרְשָׁת וְשׁוּטָה אִף שְׁנַשְׁמַטּוּ אַחַר אִירוּסִין וְכֵן בְּקַטְנָה י"ל דְּמִתְרַת אִף בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן כִּינּוּן דְּלֹא שְׁיָיָה בְּהוּ מְדָלָא טַעֲנָה אִיכָּא סְפֵק סְפִיקָא דְּמוּכַת עֵץ.

וּבְכֵהֵן תְּלִיָא אִי מְהַנִּי רֹוב כְּשָׁרִים בְּלֹא בְּרִי לְהַכְשִׁיר דַּל"ה אֲסוּרָה גַּם בְּאִין תַּחְתָּיו. וְגַם בְּאִיכָּא תְּרֵי רַבָּא יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק כּוֹנֵן לְעֵיל דְּסַפֵּק אִין תַּחְתָּיו לֹא סְפֵק הַשְּׁקוּל לְהַכְשִׁיר דְּשִׁמָּא נִבְעֵלָה לְפִסּוּל.

אִף תּוֹסֵף ע"כ לֹא ס"ל כֵּן דְּכַתְּבוּ לְהַדְיָא לְסַפֵּק סְפִיקָא גַּם בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן. וּמ"מ נִרְאֶה דְּאֲסוּרָה בְּכֵהֵן כּוֹנֵן לְ.

רַק בְּפַחוּתָה מַג' י"ל דְּהָוֵי סְפֵק סְפִיקָא וּמִתְרַת כִּינּוּן דְּלֹא שְׁיָיָה מְדָלָא טַעֲנָה כּוֹנֵן לְ: בְּתוֹס' הַקְּשׁוּ עוֹד דְּתַהֲנִי מִתְרַת בְּאַשְׁתַּת כְּהֵן דְּנוּקֵי אַחְזָקַת הַיָּתֵר דְּלֹא תַּחְתָּיו וְתִירְצוּ דִּישׁ חֲזָקַת הַגּוּף נִגְדָה.

וְאִין לְהַקְשׁוֹת הָא הָרִי בְּעוּלָה לְפָנֵיהּ וְהָוֵי תְּרֵי בְּמַקּוּם חֲדָא כְּמוֹ בְּמַקְנָה שְׁנַמְדַּד דְּמַהֲנֵי חֲזָקַת טְוּמָאָה דְּאָדָם וְהָרִי חֲסֵר לְפָנֵיהּ נִגְדַת חֲזָקַת שְׁלָם דְּמַקְנָה כְּמוֹ חֲזָקַת הַגּוּף וְגַם כְּאִין יֵשׁ חֲזָקַת הַיָּתֵר וְהָרִי בְּעוּלָה לְפָנֵיהּ.

דז"א כּוֹנֵן תּוֹס' נִגְדַת וְחֻלְיִין וּבִש"ס רִישׁ נִגְדַת דְּנוּקָא בְּמַקְנָה דְּחֲסֵר וְאַתָּא אֲבָל הִיכָּא דְּלֹא שְׁיָיָה חֲסֵר וְאַתָּי לֹא מְהַנִּי הָרִי חֲסֵר לְפָנֵיהּ וְגַם כְּאִין לֹא שְׁיָיָה כּוֹנֵן לְ: (טז) הָרִי זֹו אֲסוּרָה כּוֹ. נִרְאֶה דְּאִף לְמ"ש הַרְמ"א ס' קע"ח דְּעַכְשָׁיו דִּישׁ חֲדַר"ג שְׁלֹא לְגַרְשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ [בַּע"כ] אִם אוֹמֵר שְׁמַאֲמִין לְדַבְּרֵי אוֹ לְדַבְּרֵי הָעֵד שְׁזִינְתָה מְשַׁמְתִּין לִיהּ וּלְדַעַת הַמְרַדְכֵי כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמְשַׁמֵּשׁ עִמָּה ע"ש.

וּא"כ לְכַאוּרָה בְּאוּמֵר פֶּתַח פֶּתַח מְצַתֵי שְׁאִינוּ טַעֲנָה מְבוֹרְרַת רַק עַל דְּבָרֵי סְמִינִין דְּשׁוּנֵי אֲנַפְשִׁיהּ כּוֹ א"כ מְשַׁמְתִּין לִי אוֹ לֹא תֵּאָסֵר וְנִכּוּף אוֹתוֹ לְשַׁמֵּשׁ עִמָּה לְדַעַת כּוֹ הַנְּ"ל שְׁגוּרָם לְבַטֵּל חֲדַר"ג ע"ש.

אִף ז"א דְּנוּקָא בְּמַאֲמִין לְדַבְּרֵי הָעֵד פֶּסֶק הַרְמ"א כֵּן שְׁאִינוּ מְחוּבֵיב לְהַאֲמִין לְהָעֵד אֲבָל בְּאוּמֵר שְׁרָאָה שְׁזִינְתָה וְדַאי דְּאִי אֲפָשֵׁר לְכוּף אוֹתוֹ כִּינּוּן שְׁיִודַע בּוּדַאי שְׁאֲסוּרָה לוֹ וְכֵן כְּאִין כּוֹנֵן לְ: אֲמַנְם בְּבַחוּר דְּמִבְּנוֹר לְקַמּוֹ לְעֵנִין כְּתוּבָה דְּאִינוּ נְאָמֵן דְּאִמְרִינוּ דְּלֹא קִים לִיהּ בְּפֶתַח פֶּתוּחַ.

רַק דְּלַעֲנִין אִיסוּר מ"מ אֲסוּרָה כּוֹנֵן בְּשִׁטָּה מְקוּבָצַת שֶׁם דְּאִף דְּאִנּוּ מְחוּזְקִין לִי בְּלֹא קִים לִיהּ מ"מ כִּינּוּן שְׁהוּא אוֹמֵר דְּקִים לִי שׁוּי' אֲנַפְשִׁיהּ אִיסוּרָא כּוֹ ע"ש. וּא"כ שׁוּב שְׁיָיָה דִּין הַנְּ"ל כִּינּוּן דְּבְּאַמַּת אִמְרִינוּ דְּלֹא קִים לִי רַק שְׁגוּרָם לְאֲסוּרָה ע"י שְׁאוּמֵר דְּקִים לִיהּ

ושייך חדר"ג ונכופר אותו פנ"ל: אמנם נראה דהא ודאי דעיקר תקנת ר"ג לא שייך גם במאמין לדברי העד שהיה התקנה רק לגרש בע"כ.

רק דאמרינו א"כ מה הועילו חכמים בתקנתם הא כל א' יאמר שמאמין ויעמיד עד פסול וכה"ג ולכך אמרינו דגם בזה שייך פנ"ל: וא"כ פיון דבש"ס פריד על פתובה ג"כ מה הועילו חכמים בתקנתן כל א' יאמר פתח פתוח ומשני חזקה אין אדם טורח ואף דקונדם לכן היה צריך ליתן פתובה להפוסקים דארוסה אית לה פתובה מ"מ אמרינו החזקה דאין אדם רוקק בפוס כו' כמ"ש הראשונים ו"ל ולא שייך מה הועילו.

וא"כ טעם זה עצמו שייך גם אתקנת ר"ג דלא שייך מה הועילו כו' ולא הי' התקנה באומר פתח פתוח. ועוד דבאומר שראה שזינתה נראה דלא קי"ל כלל דכופין אותו] דהמרדכי קדושין פ' האומר שפיתב תשובת הר"ש דכופין ומשמש עמה מבואר שם דסובר במורד ג"כ כופין אותו לשמש ע"ש וא"כ לדידן דקי"ל במורד דאין כופין רק מוסיפין על פתובה א"כ ודאי דבראה שזינתה לא שייך לכופ.

וכן בפתח פתוח מצאתי דהוי פראה שזינתה לא שייך לכופ רק לענן להוסיף טל פתובה ולזה שוב מהני חזקה דאין אדם טורח כו'. ולענן משמתינו ליה י"ל דסמכינו אחזקה הנ"ל שהיא ג"כ דרבנן תקנה לשמת אותו ואף להפוסקים דחדר"ג דאורייתא היינו מה שהחרים ממילא וזה ממ"נ אם האמת פדבריו אינו חל ואי שקר חל עליו רק מה דמשמתינו לי' עכשיו זה רק דרבנן ושפיר סומכין על חזקה דאין אדם טורח שלא נשמת אותו כמו לענן פתובה פנ"ל.

אמנם בבחור לא שייך כל הנ"ל דליכא חזקה דלענן פתובה אינו נאמן באמת וא"כ אף דלענן איסור נאמן שאומר דקים ליה מ"מ הי' לנו לומר דמשמתינו לי'. אף ג"כ לא דמי דדוקא במאמין לעד דאף לדבריו שפאמת מאמין יש עליו חדר"ג פיון שאינו מחויב להאמין.

אבל בבחור פיון שאומר דקים ליה בפתח פתוח ניהו דלענן פתובה אין מאמינים לו מ"מ לענן החדר"ג פיון שאומר דבאמת קים ליה א"כ אומר שאין עליו פלל חדר"ג ונהוי פאומר שראה שזינתה דלא הביא הרמ"א דעת המרדכי הנ"ל כלל באומר שראה שזינתה ע"ש לקמן ס' קע"ט רק במאמין כו': עוד נראה דגם להמרדכי לא משמתינו ליה באומר שראה שזינתה.

דהא לכאורה למה פתב הרמ"א דמנדין אותו על שביטל תקנת ר"ג כו' הא מבואר ס' קי"ט דר"ג החרים כו' ואין צורך פלל לנדות מחדש דממילא חל עליו חדר"ג. וכמו שפבואר בח"מ [סי' פ"ז סל"ד] דבת"כ [יש סברא לומר] דאין נותנין שבועה דממ"נ אם שקר פבר יש עליו הת"כ שהיא פשבועה [רק משום דשבועה דלהבא חמיר מת"כ לכן נותנין שבועה ע"ש].

אף הטעם דבמאמין כו' שפודאי עובר על חדר"ג אף אם אמת שמאמין כו' ולכך מנדין אותו שיהי' ידוע שהוא פנידוי דדוקא התם בת"כ שאף אם יתנו לו שבועה לא יהי' ידוע ג"כ ומה תועלת משא"כ פאן.

אָבֵל בְּאוֹמֵר שְׂרָאָה שְׂזִינְתָה דָּאָם הָאֵמֶת כְּדַבְּרֵי אֵינּוּ בְּנִידוּי פְּלֵל וּא"כ ע"כ א"א לְנִדוּת
אוֹתוֹ בְּסִתְּמָ דְשָׂמָּה אוֹמֵר אֵמֶת רַק לְנִדוּתוֹבְאָנֶפֶן זֶה שְׂאָם מְשַׁקֵּר יְהִי בְּנִידוּי. וּא"כ לְזֶה
אֵין תּוֹעֵלֶת פְּלֵל בְּהִנְדוּי כַּנ"ל דְּעֵצְיֵין לֹא יְהִי יְדוּעַ שְׂהוּא בְּנִידוּי וְאֵי מְשַׁקֵּר כְּבָר יֵשׁ עָלָיו
חִדְר"ג מְמִילָא וּמָה תּוֹעֵלֶת לְנִדוּתוֹ מְחֻדָּשׁ וְדָמִי מְמַשׁ לְדִין ת"כ הַנ"ל.

וְהַמְרָדְכִי ז"ל דְּסוֹבֵר דְּכּוֹפִין וּמְשַׁמֵּשׁ עֵמָה כ' שְׁפִיר גַּם בְּאוֹמֵר שְׂרָאָה שְׂזִינְתָה דְּאָנּוּ אֵין
מְאֲמִינִין לוֹ וְכּוֹפִין כַּנ"ל. אָבֵל לְדִידוֹן דְּאֵין כּוֹפִין רַק לְעֵנִין לְנִדוּת שְׁפִיר לֹא הִבִּיא הַרְמ"א
בְּאוֹמֵר שְׂרָאָה שְׂזִינְתָה לְנִדוּתוֹ ע"ש ש"כ זֶה קוֹדֵם שְׂהִבִּיא הִי"א דְּכּוֹפִין כו': וּמְמִילָא גַּם
בְּפִתַח פְּתוּחַ מְצִאתִי כּוֹ דְּאֵין תּוֹעֵלֶת לְנִדוּתוֹ כִּינּוּן שְׂאוֹמֵר דְּקִים לִיה וְאָם הָאֵמֶת כּוֹ אֵינוּ
בְּנִידוּי רַק לְנִדוּת עַל אֲנֶפֶן זֶה אָם מְשַׁקֵּר וּבְזֶה מְמִילָא וְדָאֵי יֵשׁ עָלָיו חִדְר"ג אָם מְשַׁקֵּר
כַּנ"ל: (יז) וְאָם הִיָּתָה אֲשֶׁת יִשְׂרָאֵל מְוֹתֶרֶת כו' דְּאִיכָּא ס"ס אֵין תְּחֻתָּיו וְאֵת"ל תְּחֻתָּיו
ס' אֲנֹנְס וְשָׂרִי ע"ש בְּש"ס.

וְקִשְׂיָא לִי הָא קי"ל ס' טוֹמְאָה בְּרִשׁוֹת הִיָּחִיד טְמָא אָפִילוֹ אִיכָּא סְפִיקֵי טוֹבָא כְּמִבְּנֹאֵר
בְּמִשְׁנֵה טְהוֹרוֹת פ"ו כָּל שְׂאֵתָה יְכוֹל לְרִבּוֹת סְפִיקוֹת וְסִפְק סְפִיקוֹת בְּרַה"י טְמָא כו' וְהוּא
מְשׁוּם דְּיִלְפִינּוּ לָהּ מְסוּטָה דְּעֵשָׂה ס' כְּנֹדָאֵי וְלֹא מְהַנִּי בְּה ס"ס ע"ש וּא"כ מְבִנְיָר דְּבִס'
סוֹטָה לֹא מְהַנִּי בְּה ס"ס וְאֵמֵאֵי תְּהִיָּה מְוֹתֶרֶת כָּאֵן בְּאֲשֶׁת יִשְׂרָאֵל כִּינּוּן שְׂהִיא סְפִיקָא
שְׂמָא זִינְתָה תְּחֻתָּיו בְּרִצּוֹן וְאִסוּרָה מְשׁוּם סוֹטָה וְלֹא מְהַנִּי סְפִיקָא לְהִתִּירָה כְּמוֹ הֵתֵם
וְגַם חֻזְקַת הִיָּתֵר לֹא מְהַנִּי כְּמִבְּנֹאֵר שָׁם.

שׁוֹב מְצִאתִי בְּשִׂטָּה מְקוֹנְכָצֶת וּבִס' פ"י שְׁעֵמְדוּ בְּזֶה: וְהִנֵּה מ"ש בִּס' פ"י דְּדוֹקָא ס' טוֹמְאָה
בְּרַה"י יִלְפִינּוּ לְגַמְרֵי מְסוּטָה אָבֵל ס' זוֹנָה אֶף דְּיִלְפִינּוּ מְסוּטָה מְוִהִיא לֹא נִתְפָּשָׂה אָבֵל לֹא
יִלְפִינּוּ לְגַמְרֵי וְשִׂאנֵי סוֹטָה דְּרַגְלִים לְדַבָּר ע"ש.

לֹא יְדַעְנָא מֵאֵי קְאָמֵר מַה יִּלְפוּתָא צְרִיךְ כָּאֵן הָא זֶה סְפִיקָא טוֹמְאָה מְמַשׁ דָּאָם זִינְתָה תְּחֻתָּיו
בְּרִצּוֹן אִסוּרָה מְשׁוּם טוֹמְאָה. וְאֶף בְּאֲנֹנְס בְּכִהֵן לּוֹקָה עָלָיו מְשׁוּם טוֹמְאָה וּמְמִילָא אֶף שִׂישׁ
סְפִיקָא אִסוּרָה וְאֶף בְּלֹא רַגְלִים לְדַבָּר וּפְשׁוּט דְּלֹא גְרַע מְכָל ס' טוֹמְאָה בְּרַה"י
דְּיִלְפִינּוּ לְטְמָא בְּלֹא רַגְלִים כְּמִבְּנֹאֵר רִישׁ גְּדָה וְכַמ"ש תּוֹס' שָׁם וְחֻלְיִין י"א דְּעֵשָׂה ס' כְּנֹדָאֵי
לֹא מְחַלְקִינּוּ בֵּין אִיתְרַע הַחֻזְקָה ע"ש.

וְאֶף דְּסִתִּירָה בְּלֹא קִינּוּי אֵינָה אִסוּרָה הִיָּינוּ שְׂאֵינוּ נְכַנְס בְּכִלְל סְפִיקָא פְּלֵל כִּינּוּן שְׂאֵינוּ
רִיעוּתָא בְּסִתִּירָה לְחוּד. אָבֵל כָּאֵן שְׂזִינְתָה בְּנֹדָאֵי רַק הִס' אָם הִי' בְּאֲנֶפֶן שְׂנִטְמָאֵת שְׁפִיר
הִנּוּ ס' טוֹמְאָה כַּנ"ל.

וּבְשִׂטָּה תִּירָץ דְּדוֹקָא הִיכָּא שְׂהוֹחֻזְקָה שָׁם טוֹמְאָה אָבֵל אָם לֹא הוֹחֻזְקָה שָׁם טוֹמְאָה פְּלֵל
בִּס"ס אֵין אוֹסְרִין עַכ"ל וּג"כ תְּמוּהָ לַע"ד דְּהָא מְבִנְיָר שָׁם בְּמִשְׁנֵה לְהִדְיָא דְּאֶף שְׂסִפְק
אָם טוֹמְאָה אוֹ טְהוֹרָה וּס' נְכַנְס ג"כ טְמָא אֶף שְׂסִפְק אָם יֵשׁ שָׁם טוֹמְאָה פְּלֵל וְלֹא הוֹחֻזְקָה
פְּלֵל ע"ש: וְאֶפְשָׁר לִישָׁב דְּבָרֵינוּ דְּכִינּוּן דִּס' טוֹמְאָה בְּרַה"י הִיכָּא דְּלִיכָּא סְפִיקָא הִנּוּ
כְּנֹדָאֵי טוֹמְאָה וּא"כ הַדְּבָר שְׂמֻנְחַת בְּרַה"י אֶף שְׂסִפְק טְמָאֵה אוֹ טְהוֹרָה מ"מ עַל הַדְּבָר
עֲצָמוּ אֵינוּ רַק סְפִיקָא אֶחָד דִּהִס"ס הוּא רַק מְצַד הָאָדָם הַנְּכַנְס וּא"כ הִנּוּ כְּנֹדָאֵי טוֹמְאָה מְוֹנַח
שָׁם בְּרַה"י וְשׁוֹב הוֹחֻזְקָה טוֹמְאָה וְלֹא מְהַנִּי הִס"ס עַל הָאָדָם כַּנ"ל.

אף ז"א דהא מבןאר שם אף שספק הי' שם ס' לא הנה ואת"ל הי' ס' טמאה ולא הנוחזק
כלל ואעפ"כ לא מהני ס"ס וי"ל ב'דוחק דמ"מ ב'חצר הנוחזק טומאה ע"ש: והנראה לע"ד
למ"ש תוס' ריש נדה דלקה מצת לעת שבנדה טהור אף ברה"י מדינא משום דלא ילפינו
מסוטה לטמא למפרע רק מכאן ולהבא והיינו משעה שנולד הריעותא והספק כמו בסוטה
משעת הסתירה [אבל] בנדה שקודם הרא' לא הנה ספק כלל רק עכשיו שראתה נטמא
למפרע מספק זה לא ילפינו מסוטה ע"ש.

וא"כ מיושב פאן דבשלמא בדבר שזה עצמו גורם הספק טומאה כמו סתירה וכה"ג או
ספק נגע בשרץ שיניד שפיר דמטמאין מכאן ולהבא ואמרין שנטמא אבל פאן במצא
פתח פתוח או שאין דם דאי אפשר לטמאות האשה מכאן ולהבא דהא אין זה גורם
הטומאה כלל מה שפתח פתוח או שאין דם וע"כ דנטמא למפרע מחמת שע"י שפ"פ נודע
שזינתה כבר ויש ספק אם הי' ברצון ונטמאה ולענין טומאה למפרע לא ילפינו כלל
מסוטה ואף ברה"י טהור פיון שהוא ספק ספיקא פיון שקודם שהיה פתח פתוח לא הי'
ספק כלל דאם באמת זינתה אין תחתי' א"כ לא הי' אז ספק כלל בשעת מעשה דבשעת
הזנות היו יודעין שהיא פנוי' רק עכשיו שהוא פתח פתוח נולד הספק על למפרע אם הי'
טומאה כבר ולמפרע לא מטמאין ומכאן ולהבא אין פאן דבר שיגרום הטומאה והאיסור
דאין זה אוסר מה שנמצא פתח פתוח ולקה מהני שפיר ספק ספיקא וכמו במעל"ע שבנדה
כמ"ש תוס' וכן בנוגע באחד בליה ע"ש דלענין לטמאות על קודם שנולד הריעותא
הגורם הספק לא ילפינו כנ"ל.

אולם מדברי הרמב"ם ז"ל גבי נגע באחד בליה משמע דאם הי' ברה"י הני ילפינו גם
לענין למפרע ע"ש. ומ"מ יש לחלק דהתם פיון שנגע רק שלא הנה ספק אז שהי' מחזיקין
אותו בחזקת חי ועתה פשנמצא מת נודע שהי' אז ספק בשעת נגיעה ושפיר מטמאין
משעת הספק ואילך אבל פאן אם הי' אין תחתי' לא הי' בשעת הזנות ספק כלל ולא שיניד
כנ"ל.

אף על ספק אונס י"ל דדמי להנ"ל: עוד י"ל פיון דהספק הוא על הזנות אם הי' ברצון
והי' טומאה או לא וזה לא נודע אם זינתה ברה"י או בר"ה והני ספק בזה עצמו אם הי'
הטומאה ברה"י או בר"ה וזה טהור דלא ילפינו מסוטה כמבואר במשנה דטהרות שם
ע"ש: (יח) מותרת כו'.

לכאורה הי' נראה דדוקא באין שהות אחר הנשואין מותר מטעם ספק ספיקא אבל ביש
שהות ואפשר שזינתה אחר הנשואין י"ל דאמרין פאן נמצא וכאן הי' נודאי תחתי' זינתה
ולא חשיב ספק כלל דהא מוציאין ממון בחזקה זו דאלים טובא כמבואר בש"ס גבי מומין
וגם מסייע חזקת הגוף והני חזקת היתר לבעלה חזא במקום תרתי.

וכמ"ש תוס' שם פ' המדיר דמתני' דהנזשא את האשה איירי ג"כ ביש שהות אחר החופה
ע"ש. אמנם מסתימת הש"ע והפוסקים משמע דאין לחלק בזה ואף ביש שהות מותרת
מטעם ספק ספיקא כנ"ל: והנה נראה לחלק למ"ש תוס' חולין נ"א דלא אמרין חזקה
דכאן נמצא כו' רק היכא דיתבטל הרשות כמו במומין דאם הי' קודם א"כ נתבטל המקח
והקדושין ועדיין היא ברשות האב ולקח פיון שנולד הספק ברשות הבעל מוקמינו הרשות

אחזקתי' שלא נתבטל ואמרין שנולדו אח"כ ולא נתבטל אבל בדבר שלא יתבטל הרשות
אף אם היא מקודם לא אמרין פאן נמצא כו' ע"ש.

וא"כ נראה דדוקא לענין ממון כמו במומין לענין כתובה שכל מה שרוצין לקטרו מלידת
כתובה היא משום דנימא שהי' קודם ולא הי' קדושין ונתבטל הרשות שיניד שפיר פאן
נמצא כו' שלא נתבטל וחיוב פנ"ל וכן בנושא אשה כו' שכ' תוס' דבייש שהות חיוב דג"כ
מה שנפטרן אותו הוא מצד דנאמר שנאנסה קודם והי' מקח טעות וכו' הפטור מצד ביטול
הרשות ואמרין שפיר פאן נמצא כו' שלא נתבטל וחיוב פנ"ל אבל בהנ"ל לענין איסור
דאם אין תחתיו זינתה מותרת וא"כ לא מבעיא למ"ד פנסה בתזקת בתולה ונמצאת בעולה
לא הוי מקח טעות א"כ ודאי לא שיניד פאן נמצא כו' דהא אף אם זינתה קודם ל לא
נתבטל הרשות ואעפ"כ מותרת פנ"ל.

רק אפי' למ"ד דכנסה ונמצאת בעולה הוי מקח טעות מ"מ מה שאנו מתירין אותה אם
זינתה אין תחתיו אינו מצד שהיא מקח טעות דאף אם לא הי' מקח טעות הי'תה מותרת
ואם ההי'תה פלויי בביתול הרשות ואף דממילא הוא פן שאם זינתה קודם הוי מקח טעות
ונתבטל הרשות מ"מ אין ההי'תה מסתעף מזה ודוקא לענין כתובה אמר בש"ס שפיר
דאמרין פאן נמצא כו' שפטור הכתובה מסתעף רק בשביל שנתבטל הרשות ומוקמינן
הרשות אחזקתיה וחיוב דאמרין שהי' אח"כ משא"כ לענין איסור דממילא מותרת באין
תחתיו ולא תלי' בביתול הרשות דגם אם הי' מרנצה אח"כ בפירוש אף שהיא בעולה
אעפ"כ מותרת ולא אמרין התזקה דכאן נמצא כו' ומהני שפיר הספק ספיקא להתיר
באשת ישראל אף בייש שהות שתזנה אחר התזקה פנ"ל.

ובסברא הנ"ל נתיישב מה דקשה לכאורה אף אם באו עדים דתחתיו זינתה י"ל דעדיין
הוי ספק ספיקא שפא זינתה גם אין תחתיו והוי פנסה בתזקת בתולה ונמצאת בעולה
דהוי מקח טעות וא"כ א שזינתה תחתיו עדיין הוא אין תחתיו פנין שנתבטלו הקדושין
ומותרת.

וגם מה משני באשת פהו הא גם באשת פהו איכא ספק ספיקא ס' אין תחתיו ולא זינתה
פלל תחתיו ואם תמצא לומר שזינתה תחתיו שפא זינתה גם אין תחתיו ועדיין מותרת
דהוי אין תחתיו פנ"ל.

ואף די"ל דשם אין תחתיו חד הוא כמ"ש תוס' לענין אונס. מ"מ הא מבואר בפוסקים
דהיכא דספק אחד מתיר יותר מהב' חשיב ספק ספיקא אף דשם אחד הוא ע"ש בי"ד סי'
ק"י וא"כ בהנ"ל הא ספק זה דלא זינתה פלל תחתיו מתיר יותר דאף אם תרצה
בהקדושין אף שהיא בעולה מ"מ מותרת משא"כ אם תחתיו זינתה רק שזינתה קודם ג"כ
דאם תרצה בהקדושין אף שהיא בעולה אסורה לו פנין שלא נתבטלו הקדושין הוי תחתיו
וא"כ פנין שמתיר יותר חשיב ספק ספיקא פנ"ל: אולם למ"ש מנושב פנין דכל הטעם
דלא אמרין פאן נמצא כו' שהי' תחתיו בנדאי הוא משום דאין ההי'תה פלויי בביתול
הרשות פנ"ל.

וא"כ אם באמת זיננתה תחתיו רק דנימא שפא זיננתה גם אין תחתיו והוי מקח טעות ועדיין אין תחתיו ושוב היתר זה הוא רק מצד ביטול הרשות דאם לא הי' בטל היתר אסורה דהא זיננתה תחתיו.

וממילא ע"ז שוב שינוי פאן נמצא כו' דלא נתבטל הרשות ונדאי לא זיננתה קודם ולא הוי ספק ספיקא כלל דאם זיננתה תחתיו אמרינו שוב דנדאי לא זיננתה קודם רק תחתיו ושפיר אסורה פנ"ל: וכו' הי' מדוקדק לשון רש"י ז"ל ריש פתובות שהביאו בתוס' ד"ה שאם כו' שפא יתברר הדבר ויבאו עדים שזיננתה ברצון כו' ע"ש ולמה נקטו בלשונם הבירור על ספק זה דבאונס ולא פתב שיבאו עדים שזיננתה תחתיו.

ולמ"ש א"ש דהא התם איירי אף באין שהות אחר החופה ולא שינוי פאן נמצא כו' פנ"ל וא"כ אף שיבאו עדים שזיננתה תחתיו עדיין יהי' ספק ספיקא שפא זיננתה באונס ואם תמצא לומר ברצון שפא גם אין תחתיו זיננתה והוי מקח טעות ועדיין אין תחתיו ומותרת ולא שינוי פאן נמצא פנ"ל ולכך נקטו שיתברר שזיננתה ברצון ולא יהי' רק תדא ספיקא.

ואף דעדיין ספק ספיקא כמ"ש באין תחתיו גופיה י"ל דסברי דמ"מ שם אין תחתיו חד היא ולא מקרי זה מתיר יותר מחבירו פנ"ל: אף א"כ הי' הדין באין שהות אחר החופה אף שבאו עדים שזיננתה תחתיו תהי' מותרת מטעם ספק ספיקא פנ"ל ואינו נראה.

ונראה הטעם דזה לא חשיב ספק כלל שפא זיננתה גם אין תחתיו דלענין זה לא איתרע חזקת הגוף כלל ודוקא בנמצא פתח פתוח דנדאי זיננתה פעם א' ואיתרע חזקת הגוף הוי ספק (אי) זיננתה תחתיו או אין תחתיו אבל לחוש שזיננתה עוד הפעם דע"ז לא איתרע כלל החזקה ואלים טובא לא חשיב ספק ספיקא כלל.

ומ"מ אינו מוכרח די"ל פיון דמסייע חזקת פנויה והיתר נחזקה דכאן נמצא באין שהות חשיב שפיר ספק להצטרף לספק ספיקא. ועיין בש"ס גבי חרשת ושוטה לפי הבעה"מ דאף דלא איתרע כלל חשיב ספק ע"ש.

וי"ל גם פאן פנ"ל. אבל מ"מ נראה כמ"ש דלא אלים בזה חזקת פאן נמצא באשת ישראל לענין איסור שלא יהיה חשיב ספק ספיקא פיון דלא תליא בבטול הרשות פנ"ל: שוב ראיתי בס' הפלאה שכתב ביש שהות אחר החופה דאסורה מטעם פאן נמצא והביא רא' מא"ח סי' תס"ז ע"ש.

ולע"ד נראה כמ"ש דהא לא שינוי בזה אין מחזיקין ממקום למקום דהא הוי רק מזמן לזמן דמחזיקין ע"ש סי' תס"ז דהספק שפא אין תחתיו הוי בזמן דבאשה אין שינוי לחלק באיזה מקום הוא.

רק מצד הרשות מחזיקין והוי מרשות לרשות. וזה דוקא כשדנין מצד ביטול הרשות כמ"ש.

ועוד דחזקה דכאן נמצא גריעא מחזקת הגוף כמ"ש תוס' ע"ו ע"א ד"ה ונדא. וא"כ פיון שיש נגדה חזקת היתר לבעלה.

וחזקת צדקת דלא זיננתה תחתיו. וגם חזקת פנוי' דאי לאו תחתיו הוי מקח טעות וגם הרי בעולה לפניה וכמ"ש שם גבי מומין שהקשו מחזקת פנוי' לחוד ותירצו דחזקת הגורף עדיף ע"ש והיינו בס' אהד לחוד.

וגם ליכא חזקת היתר וכו' פשדנין לענין פתובה לא שייך חזקת היתר פינו שזין דנין על האיסור וגם שמה באנס ואעפ"כ לית לה פתובה וליכא חזקת היתר וצדקת. משא"כ לענין איסור דנימא שזיננתה תחתיו ברצון ושפיר איכא חזקת היתר וצדקת כמ"ש הרא"ש ז"ל ואמרינן דאין תחתיו זיננתה ושפיר הוי ספק עכ"פ להצטרף לספק ספיקא ומותרת פנ"ל.

ורא' דאי נימא דגם לענין איסור אמרינן פנ"ל א"כ בבהמה שנמצאת טריפה דאוסרין הגבינות למכרע כמ"ש תוס' חולין י"א דשמה נטרפה קודם יהי' הדין דאם מכר הבהמה לאחר קודם שחיטה יהי' הגבינות מותרין דנימא פאן נמצא וכו' דאי אחר המכירה נטרפה כמו לענין ממונ.

ולא אישתמיט שום פ' לכתוב פן וע"כ כמ"ש פינו שזין דנין מצד ביטול הרשות לא שייך פאן נמצא כו' פנ"ל: וכן בתוס' חולין נ"א לא הקשו גבי השאילה חלוקה לחבירתה רק משום דאמר דלענין דינא איתמר שאינה מחויבת לכבס הפגד והקשו נימא פאן נמצא כו' ע"ש ולמה לא הקשו לענין איסור דפריה בש"ס נדה התם מ"ש מב' נשים ומה פריה דלמא לכך הא' טהורה דכאן נמצא כו' וע"כ כמ"ש דלא שייך בזה לענין האיסור פאן נמצא כו'.

עוד נראה לע"ד דאף במומין דאמרינן פשרואין המומין אחר שנכנסה לרשות הבעל פאן נמצאו וכאן הי' נודע נעשו אחר אירוסין. מ"מ אם אין עכשיו פלל מומין שנתרפאו רק שפאו עדים שהי' לה מומין ואינם יודעין אם ראו אותן קודם הקדושין או אח"כ דהלכה אצל רופא וריפא ג"כ אינה מקודשת.

מ"מ נראה דאף שבאים העדים אחר הנשואין מ"מ לא שייך פאן נמצא כו' דהא לא נמצאו פלל ברשות זה רק עכשיו ברשות זה נודע לנו שהי' ביה מום וכיון שאינו ידוע אימת הוי ספק. דדוקא בנמצאו המומין עכשיו דדבר הגורם עדיין פאן ונמצא ברשות זה מחזיקנו שנולדו עתה משא"כ בהנ"ל דלא נמצא פלל רק שנודע פנ"ל.

וכן גבי הנשוא כו' ונא מצא בתולים ביש שהות אמרינן פאן נמצא כו' לענין פתובה דהא מה שהיא בעולה הוי המום הגורם שיהי' מקח טעות ולהפסיד פתובתה וזה המום ישנו עכשיו שהיא בעולה ובכרשות הבעל ואמרינן פאן נמצא כו' פנ"ל.

אבל לענין איסור דמה שנאסרה על בעלה אינו מצד שהיא בעולה רק שעת הזנות אוסרתה דע"י שזיננתה ברצון תחתיו נאסרה. וא"כ במה שלא נמצא לה בתולים אין פאן עכשיו שעת הזנות רק שנודע עתה ברשות הבעל שזיננתה קודם ואינו ידוע אימתי זיננתה אם קודם הקדושין או אח"כ אבל עתה אין עוד דבר הגורם האיסור דמה שהיא בעולה אינו הגורם והוי ממש פכאו עדים ואינם יודעין מתי פנ"ל ולא שייך פאן נמצא כו' לענין האיסור דלא נמצא פלל פאן רק עתה נודע שהי' אינה דבר האוסרה ולא נודע מתי ולא

שְׁיִיף הַחֲזָקָה כַּנ"ל וְהוּי שְׁפִיר סְפֵק סְפִיקָא וְדוּקָא לַעֲנִין פְּתוּבָה דְהַגּוֹרֵם הוּא מַה שְׁהִיא בְּעוֹלָה וְשְׁיִיף שְׁפִיר פֶּאן נִמְצָא כְּמוֹ בְּמוּמִין מִשָּׂא"כ לַעֲנִין אִיסוּר כַּנ"ל.

דְּבִמוּמִין אֵין לִידַת הַמוּם גּוֹרֵם רַק מַה שְׁיִישׁ בְּהַ מוּם כַּנ"ל: וַיֵּשׁ לַיִּשְׁבּ בְּזָה קוֹשִׁית תּוּס' קוֹלִין נ"א וְנִדְהָ שֵׁם מַהָּ דְהַשְׁאִילָה חֲלֻקָּה לְחִבְרָתָהּ וְנִמְצָא הַפְּתָם דְּנִימָא פֶּאן נִמְצָא כו'. וְלִמ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְשָׁם אֵין הַחַיִּיב עַל הַשְׁוֹאֵלֶת לְכַבֵּס מִצַּד שְׁיִישׁ עָלָיו פְּתָם רַק מִחֲמַת שְׁרָאָתָה וְעֵשֶׂתָה הִיא הַפְּתָם וְהוּא הַגּוֹרֵם שְׁעַת הָרֵאָא' וְזָה אֵינוֹ עֲכָשְׁיוֹ רַק שְׁנוּדַע שְׁעֵשֶׂה א' פְּתָם וְאֵינוֹ יָדוּעַ מְתִי וְלֹא שְׁיִיף פֶּאן נִמְצָא כַּנ"ל: אָף י"ל דְּהַתָּם בְּשׁוֹאֵל פִּינּוֹן דְּחִיָּיב בְּאַוֶּנְסִין א"כ שְׁפִיר הַחַיִּיב פִּיבּוּס הוּא בְּלֹא רֵאָיְתָהּ רַק אִם נַעֲשֶׂה הַפְּתָם אַחַר הַשְׁאֵלָה מִמִּילָא חִיָּיבֶת לְכַבֵּס שְׁפִיר הַגּוֹרֵם נִמְצָא בְּרִשׁוּתָהּ שְׁמָה שְׁיִישׁ פְּתָם עַל הַבְּגָד גּוֹרֵם הַחַיִּיב כְּשֵׁלֹא הִי קוֹרֵם לְכּוֹן כַּנ"ל.

וּמִינְשֵׁב בְּזָה שְׁלֹא הִקְשׁוּ תּוּס' לַעֲנִין אִיסוּר אָף אֵי נִימָא דְשְׁיִיף לַעֲנִין הָאִיסוּר ג"כ פֶּאן נִמְצָא כו' מ"מ לַעֲנִין הָאִיסוּר אֵינוֹ גּוֹרֵם מַה שְׁיִישׁ פְּתָם רַק מַה שְׁרָאָתָה וְזָה אֵינוֹ עֲכָשְׁיוֹ וְלֹא שְׁיִיף פֶּאן נִמְצָא כַּנ"ל: וְכּוֹן מְבוֹאֵר מְרִישׁ"י וְתוּס' רִישׁ פ"ק שְׁלֹא תִירְצוּ דְתִיקְנוּ מִשׁוּם יֵשׁ שְׁהוּת אַחַר הַחֲזָקָה דְתַהֲלִי אִיסוּרָה אָף בְּאַשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל וְע"כ דְּמוֹתֶרֶת כַּנ"ל.

וּא"ל דְּמִפְּרָשִׁים לְמָאן דְּלִית לִי פֶּאן נִמְצָא כו' דְּהָא פְּתָבוּ תּוּס' ה' דְּלִדִּין וְנִשְׂאֵת בְּשִׁישׁ לְרִישׁ"י ז"ל דְּהַטַּעַם שְׁמַתְאַסְפִּין הָעָם וַיִּתְבָּרַר וְלֹא שְׁיִיף עֲכָשְׁיוֹ ע"ש וּמְבוֹאֵר דְּגַם לְדִין אֵין הַטַּעַם רַק מִשׁוּם שְׁמָא יִתְבָּרַר.

וְהָא לְדִין דְּאַמְרִינּוּ פֶּאן נִמְצָא בל"ז תַּהִי אִיסוּרָה בְּיֵשׁ שְׁהוּת וְע"כ דְּמוֹתֶרֶת כַּנ"ל. וְכּוֹן הָרִישׁ"י וְהָרֵאָא"ש וְשָׂאֵר פּוֹסְקִים דְּסַתְמוּ דְּבִאשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל מוֹתֶרֶת וְלֹא חִילְקוּ כָּלֵל מְבוֹאֵר דְּבָכֵל גּוֹנֵי מוֹתֶרֶת: וְהִנֵּה בִירוּשְׁלַמִי רִישׁ פִּירְקִין מְבוֹאֵר דָּאף בְּאַשְׁתִּי יִשְׂרָאֵל אִיסוּרָה דַּס' אֲוֶנְסִי לֹא חֲשִׁיב סְפֵק דְּקוֹל יוֹצֵא לְאַוֶּנְסָה.

אַמְנָם נִרְאָה דִישׁ לְפָרֵשׁ שֵׁם בְּנִיחוּתָא וְאַפִּי' לְאַוֶּנְסָה ס' אֲחַד הוּא וּר' יוֹסִי פְּלִיג וְאַמְרַא אֲפִילוּ לְאַוֶּנְסָה הָוִי ב' סְפִיקוֹת וּמוֹתֶרֶת ע"ש. וַי"ל דְּש"ס דִּילֵן פֶּסֶק כַּר"י.

וְכּוֹן כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא חֲשׁוּ לְדַבְּרֵי יְרוּשְׁלַמִי הַנ"ל: בַּח"מ פְּתָב דְּבִזְמַן הַנֵּה שְׁמַקְדָּשִׁין תַּחַת הַחֲזָקָה וְנִדְאִי אֵין תַּחֲתִיו הִי ע"ש וְכּוֹן מְבוֹאֵר בִירוּשְׁלַמִי שֵׁם קִידָשָׁה בְּחֲזָקָה לִית לִיהָ בְּאַלִּין קְנָסָא ע"ש.

וְכ"כ הָרַ"ן ז"ל תַּחַת הַחֲזָקָה דְּהֵאִידְנָא נִשְׂאֵת אָף בְּשִׁישׁ מִשׁוּם דְּמַקְדָּשִׁין תַּחַת הַחֲזָקָה וְנִדְאִי לֹא זִינְתָה תַּחֲתִיו ע"ש. וּמ"מ לְהַתִּירָה לְכַהֵן אָף בְּנִדְאִי אֵין תַּחֲתִיו צְרִיף הַתְּנָאִים הַמְּבוֹאֵרִים כַּמ"ש לְעֵיל ע"ש: (יט) אֵלֹא א"כ קִיבֵל בְּהָ אֲבִיָּה קִידוּשִׁין פְּחוּתָה מִבַּת ג' וְנִדְאִי תַּחֲתִיו זִינְתָה וְלִיכָּא רַק חַד סְפֵק שְׁמָא בְּאַוֶּנְסִי וְאַסוּרָה.

וְאַף דְּהָוִי סְפֵק סְפִיקָא אַת"ל בְּרִצּוֹן שְׁמָא כְּשֵׁהִיא קְטֻנָּה וּפִיתוּי קְטֻנָּה אֲוֶנְסִי לֹא חֲשִׁיב סְפֵק סְפִיקָא דְשָׁם אֲוֶנְסִי חַד הוּא כ"כ תּוּס'. וְלְכֹאזְרָה א"כ אָף בְּקִיבֵל אֲפִי קִידוּשִׁין יִתִּירָה עַל ג' מ"מ לֹא הָוִי סְפֵק סְפִיקָא שְׁמָא בְּאַוֶּנְסִי וְאַם תַּמְצָא לְוֹמֵר בְּרִצּוֹן שְׁמָא אֵין תַּחֲתִיו דְּהָא אִם לֹא הִי תַּחֲתִיו הִיָּתָה קְטֻנָּה וּפִיתוּי אֲוֶנְסִי וְהָוִי שֵׁם אֲוֶנְסִי חַד.

אף נראה די"א דדוקא בפחותה מג' דכל ההיתר יהי רק מצד שפיתוי' אונס דהא הנה תחתיו ע"ז שייך שם אונס חד היא אבל ביתירה מג' רק שהיא קטנה דאף דפיתוי' אונס מ"מ אין צריכין לדון על ההיתר מצד אונס רק שהי' אין תחתיו ואף אם הי' מקרי רצון הי' מותר שפיר מקרי ספק ספיקא ואין זה מזיק מה שממילא הוי אונס ג"כ כנ"ל: שוב ראיתי בהה"מ פ"ג מה' א"ב הקשה ותירץ כמ"ש אף לכאורה אי ספק ספיקא מטעם רוב א"כ מה חילוק דאף דשם אונס חד מ"מ יש רוב להיתר אי פשה' קטנה בכל גונוי מותרת.

ואת"ל שכשהיא גדולה ג"כ יש ספק השקול ומה חילוק בין יתירה מג' דג"כ שם אונס חד רק דההיתר מצד אין תחתיו אבל מ"מ לא נתרבה צד ההיתר יותר מפחותה מג'. וצ"ל דהא אין זה רוב ידוע רק שיש ב' סברות להיתר כמ"ש ריב"ש בפתשובה ולכך פינו שפון ב' הסברות נכללים בשם אונס אין כאן רק ספק א' אם באונס באיזה אופן שיהי' או רצון משא"כ בהנ"ל ודוחק: עוד י"ל למ"ש בפ"ה ס"י ק"י היכא דס' א' פועל יותר מב' לא אמרינן שם אונס חד הוא ע"ש.

וכאן בנתקדשה יתרה מג' פועל הס' שאין תחתיו דאין לה פתובה והוא מקח טעות. אף שהוא אונס לא שייך שם אונס חד.

ועדיין אינו מספיק. והרמב"ם ז"ל באמת הוכיח מזה דפיתוי קטנה אוסר ג"כ כמש"כ הה"מ דלא סברא לי' תירוץ תוס' הנ"ל דשם אונס חד ע"ש: והנה בעיקר קושית תוס' הנ"ל הי' אפשר לישב בפשיטות דהא לכאורה אף הוי ספק ספיקא אין תחתיו כו' הא איכא לאוקמי אחזקת הגוף ונדאי תחתיו.

וצ"ל דאיכא נגדה חזקת היתר לבעלה כמש"כ תוס'. אמנם י"ל דזה לא מהני שהי' ספק ספיקא דהא אין החזקת היתר מורה כלל נגד חזקת הגוף שהי' אין תחתיו רק שמוותרת ואף אי תחתיו י"ל שהיא באונס ומותרת ג"כ.

וא"כ אף אפשר לדון שיש ב' צדדים להיתר או אין תחתיו או באונס הא אין החזקת היתר רק על צד א' מהם ושפיר אמרינן ונדאי תחתיו הי' מצד חזקת הגוף ואין מנגדו כלל חזקת היתר דנימא שהי' באונס ושוב אינו רק ספק אחד דיש רוב רצון נגדו כמ"ש תוס' וצ"ל דמהצטרפות ב' החזקות אנו דנין פינו דרוב רצון ויש חזקת היתר ג"כ א"כ מורים ב' חזקות אלו שהנה אין תחתיו דאם הי' תחתיו ברצון א"כ נאסרה ויש חזקת שלא נאסרה ואי הי' באונס הא רוב ברצון וא"כ יש ראיה שהי' אין תחתיו ונימא דזה מהני נגד חזקת הגוף והוי ספק השקול: אמנם י"ל דליתא דלא הוי ספק ספיקא רק כשאפשר לומר שיש ב' ספיקות להיתר אבל כאן כל מה שאנו חושבין זה לספק שמא אין תחתיו ואף שיש חזקת הגוף היא משום דאמרינן אם הי' תחתיו הי' נדאי ברצון ושוב יש חזקת היתר והוי ספק שמא הי' אין תחתיו.

וכן נגד הרוב רצון נימא חזקת היתר שהי' באונס ואף דהא יכול להיות שהי' אין תחתיו ומותרת רק דנצטרף חזקת הגוף ג"כ שהי' נדאי תחתיו וא"כ אין כאן ב' הספיקות יחד דאי אפשר לספוקי באין תחתיו רק אי נימא דספק אונס אינו ספק ואי תחתיו הי' נדאי ברצון ע"י זה יש לספק באין תחתיו וזה לא תשיב ספק ספיקא דכל ספק נולד רק משום דהספק השני אינו ספק.

וילעגן ספק אונס י"ל כמ"ש תוס' דרוב רצון אינו רוב גמור אבל לעגן ספק אין תחתיו שייך שפיר כנ"ל ולא הוי ספק ספיקא אף י"ל דלבד מחזקת היתר יש חזקת פנוי' דהי' אין תחתיו והוי מקח טעות והיא פנוי' כמ"ש תוס' גבי מומין וחזקה זו שפיר נגד חזקת הגוף לבדה דמורה שהי' אין תחתיו והוי שפיר ספק ספיקא.

וממילא מינשב קושית תוס' הנ"ל דבקובל קדושין פחותה מג' דנדאי תחתיו רק שמה בעודה קטנה שפיר מוקמינן אחזקת הגוף דכשהי' גדולה ואין פאן רק חזקת היתר וזה לא מהני דאף פשהי' גדולה יכול להיות באונס רק אי נימא דנדאי ברצון ושוב ליפא ספק ספיקא כנ"ל: ובל"ז י"ל למ"ש תוס' פ' המדיר דחזקת הגוף אלים טובא מחזקה שאינו בגוף וי"ל דלא הוי ספק אין תחתיו לספק רק פשיש ב' החזקות נגדה חזקת היתר ופנוי' משא"כ בפחותה מג' דליפא רק חזקת היתר וכמאן דליתא דמי נגד חזקת הגוף כמ"ש תוס' שם ובפרט דגם ספק אונס אינו ספק השקול דרוב רצון רק להצטרף לס"ס כמ"ש תוס' וממילא פנוי' שגם ס' פשהיא קטנה אינו שקול לא הוי ספק ספיקא דאין פאן רוב ומינשב דביתירה מג' אף דאי אין תחתיו הוי ממילא באונס מ"מ הוי ספק ספיקא דאיפא שפיר חזקת פנויה ג"כ כנ"ל: ויש ליישב בזה קושית תוס' י"ב ע"א גבי בתולה מן הנשואין דפריה וניחויש שמה תחתיו זינתה והקשו דהא לעגן פתובה איפא ספק ספיקא שמה אין תחתיו ע"ש.

ולכן"ל אתי שפיר דשם דאין תחתיו לא הוי מקח טעות וממילא ליפא חזקת פנוי' ושוב מוקמינן אחזקת הגוף דתחתיו הי' ולית לה פתובה כנ"ל. לכאורה בפיתוי קטנה לא שייך נסתחפה שדהו דהא לא הי' אונס ולא שייך מזלו גרם.

וא"כ לא הנה לה פתובה מנה דבשעת נשואין בעולה היא דאין חיוב עליו יותר רק היכא דשייך נסתחפה שדהו כנ"ל. אף א"כ לא הי' שייך שם אונס חד הוא דהא ספק אחד פועל יותר מהב' דספק אונס גמור אית לה פתובה מאתים ובאונס דפיתוי קטנה לית לה אלא מנה.

וצ"ל דגם בפיתוי קטנה שייך מזלו גרם שנתפתה ויש לה מאתים. כמו באונס גמור ואינו פועל יותר כנ"ל.

נראה דבדיוק נקיט הש"ס קובל בה אביה קדושין דהוי קדושין דאורייתא אבל פשהשיאוה אמה ואחי' אף דעכשוו אחר שגדלה הוי קדושי תורה מ"מ מותרת דהא מה"ת איפא ספק ספיקא.

אף בל"ז לרוב הפוסקים [בא"ע סי' קנ"ה ס"ב] פחותה מו' שנים מקרי אינה יודעת לשמור קדושין וא"צ מיאון כלל ע"ש: (כ) וי"א הא דנאסרת באשת ישראל דוקא פשאינה מתרצת עצמה אבל אמרה נאנסתי נאמנת כו זה דעת הר"י הרא"ש ז"ל תמה עליו דאף דר"ג סבר דבברי נאמנת הוא דוקא משום דאיפא מיגו משא"כ פאן לא שייך מיגו.

ועוד דהתם איפא חזקה ע"ש. ודבריו תמוהים מאוד דהא אותו מיגו דאיפא התם נאנסתי מיגו דמוכת עץ או מוכת עץ במיגו דמוכת עץ תחתיה שייך גם פאן.

ואם פּוֹנוֹתוֹ דִּלְעַנְנוּ אִסּוּר לֹא מְהִי מִיגוּ הִי לֹא לֹמַר דְּלֹא מְהִי וְהוּא פֶּתַח דְּלֹא שְׁיִיךְ ע"ש. וְעוֹד דְּבִסְוִיגָא דְרֵאוּהָ מְדַבְּרַת מִשְׁמַע דְּמְהִי מִיגוּ פְּדָאֵר רִישׁ פ"ב בְּש"ס הַנִּיחָא לְזַעֲרִי כו' [מְדַבְּרַת נִסְתְּרָה דְּמִיגוּ דְּאִי בְּעִיָּא כו': וְנִרְאָה לַע"ד לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו דְּהָא בְּאַמְתַּת לְלִישְׁנָא דְאָמַר דְּוָקָא מִשׁוּם מִיגוּ מְהִימְנָא וְאַף דְּכִשְׁטֻטְעוֹן מְנוּפֵת עֵץ תַּחְתִּיךָ ג"כ לֹא תְהִי נְאֻמָּת מ"מ חֲשִׁיב מִיגוּ לר"ג דַּעכ"פ הוּי טַעְנָה מְעַלְיִיתָא מְהִי כַּמ"ש רַש"י ז"ל.

וְנִרְאָה דְּעַכְשָׁיו דְּהֵדִין הוּא דְּכִשְׁטֻטְעוֹת מִשְׁאַרְסְתַּנִּי נְאֻמְסְתִּי אוּ מְנוּפֵת עֵץ אֲנִי נְאֻמָּת בְּמִיגוּ לר"ג וְאִית לָהּ מְנָה עַכ"פ וְכִשְׁטֻטְעוֹת מְנוּפֵת עֵץ אֲנִי תַּחְתִּיךָ דְּאִזּוּ לִיכָא מִיגוּ דְּטַעְנָה מְעַלְיָא וְאִינְהָ נְאֻמָּת כָּלֵל כַּמ"ש הַב"ש ס"ק כ"ב.

וּא"כ שׁוּב גַּם כִּשְׁטֻטְעוֹת מְנוּפֵת עֵץ מְעַיְקָרָא לִית לָהּ מִיגוּ כָּלֵל דְּאִי בְּעִי טַעְנָה טַעְנָה מְעַלְיִיתָא מ"ע תַּחְתִּיךָ דְּמֵאִי מְעַלְיִיתָא אֲדַרְבֵּה עַכְשָׁיו נְאֻמָּת בְּמִיגוּ [וְכִשְׁטֻטְעוֹן מְנוּפֵת עֵץ תַּחְתִּיךָ לֹא] תְהִי נְאֻמָּת כָּלֵל.

וְכַדָּאֵר בְּש"ס רִישׁ ב"מ הֵאֵי אִיעָרוּמִי קָא מְעָרִים כו' רַק טַעְמָא דַּר"ג דְּנְאֻמָּת הִיא דְּאִיךְ נְפִסּוּק הֵדִין שְׁאִינְהָ נְאֻמָּת גַּם עַכְשָׁיו הָא אִם יְהִי הֵדִין שְׁאִינְהָ נְאֻמָּת, שְׁפִיר אִית לָהּ מִיגוּ דְּטַעְנָה טַעְנָה מְעַלְיִיתָא דְּאִית לָהּ מְאֵתִים וְלַעֲנִין הֵדִין אִין חִילּוּק אִי גַּם עֵתָה אִין מְאֵמִינִים לָהּ וְיֵישׁ רֵאִיָּה שְׁאוּמְרַת אָמַת מְדָלָא טַעְנָה מְנוּפֵת עֵץ תַּחְתִּיךָ וְלִכְךָ פּוֹסְקִין הֵדִין דְּנְאֻמָּת וְאַף דְּעַכְשָׁיו דְּנְאֻמָּת שׁוּב לִיכָא מִיגוּ מ"מ אִיךְ נִימָא דְּאִינְהָ נְאֻמָּת א"כ יְהִי מִיגוּ כַּנ"ל וְלִכְךָ נְאֻמָּת.

אַבְל עַכְשָׁיו דְּהֵדִין לַעֲנִין כְּתוּבָה כִּשְׁאוּמְרַת מִשְׁאַרְסְתַּנִּי נְאֻמְסְתִּי נְאֻמָּת וְאִית לָהּ מְאֵתִים שְׁפִיר פֶּתַח הָרָא"ש ז"ל דְּלַעֲנִין אִסּוּר שׁוּב לִית לָהּ מִיגוּ דְּמוּכַת עֵץ מְעַיְקָרָא לֹא יְהִי לָהּ רַק מְנָה וּמְנוּפֵת עֵץ תַּחְתִּיךָ אִינְהָ רוּצָה לְטַעוֹן דְּלֹא תְהִי נְאֻמָּת כָּלֵל לַעֲנִין כְּתוּבָה דְּלִיכָא מִיגוּ וְטוּעְנָת מִשְׁאַרְסְתַּנִּי נְאֻמְסְתִּי כְּדִי שְׁיִהֵי לָהּ כְּתוּבָה מְאֵתִים וְשְׁפִיר לֹא שְׁיִיךְ כָּאֵן מִיגוּ לַעֲנִין אִסּוּר וְאִינְהָ נְאֻמָּת כַּנ"ל: אוּ י"ל דְּהָרָא"ש סָבַר בְּהָא דְּקָאֵר אִי בְּעִי אָמְרָה מְנוּפֵת עֵץ דְּלֹא פְּסָלָהּ נְפִשָּׁה מְכַהוֹנָה וְהוּי מִיגוּ אַבְל כָּאֵן שְׁנַתְקַדְשָׁה פְּחוּתָה מַג' דְּוַדָּאִי תַּחְתִּיךָ א"כ גַּם אִם תֵּאֵמַר מְנוּפֵת עֵץ תְהִי פְּסוּלָה לְכַהוֹנָה אַח"כ דְּלֹא יְהִי רַק חַד סְפִיקָא סְפַק מְנוּפֵת עֵץ דְּאִי דְּרוּסַת אִישׁ וַדָּאִי תַּחְתִּיךָ.

וְאַף דַּר"ג מְכַשִּׁיר בְּבָרִי אַפִּי בְּחַד סְפִיקָא מ"מ בְּעִינֵין לְכַתְחִלָּה דְּוָקָא רוּב כְּשָׂרִים כְּמַבְוֹאֵר בְּש"ס וְכָאֵן דְּוַדָּאִי תַּחְתִּיךָ לַעֲנִין סְפַק מְנוּפֵת עֵץ אִין כָּאֵן רוּב לְהַכְשִׁיר וְלֹא מְהִי הַבְּרִי וְתַהֵי פְּסוּלָה ג"כ וְלִיכָא מִיגוּ כָּלֵל כַּנ"ל אִף שְׁמַצַּד הַטַּעְנָה הוּי מְעַלְיִיתָא דְּהִיא טַעְנָה שְׁאִינְהָ פּוֹסְלַת מ"מ כִּינֵן שְׁבָאָמַת תְהִי פְּסוּלָה לֹא מְהִי כַּנ"ל.

וּמ"ש הָרָא"ש ז"ל לְלִישְׁנָא דְּחֻזְקָה ג"כ אִינוּ מוּבָן. וְיֵישׁ לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו שְׁם אִין הַסְּפַק כָּלֵל שְׁמָא בְּרַצוֹן דְּלַעֲנִין זֶה הוּי אִינִי יוֹדַע אִם פְּרַעְתִּיךָ כִּינֵן שְׁוַדָּאִי נְתַחְיִיב רַק שְׁמָא בְּרַצוֹן וְהַפְּסִידָה כְּתוּבָתָה כַּנ"ל.

רַק שְׁרוּצָה לְהַפְּסִידָה שְׁמָא עַד שְׁלֹא אַרְסְתִּיךָ וְלִזְנָה שְׁפִיר מְהִי חֻזְקַת הַגּוֹף שְׁהִי אַחַר אִירוּסִין וְשׁוּב חֲיִיב דְּמִשׁוּם סְפַק רַצוֹן אִין לְפִטְרוּ כַּנ"ל מִשָּׂא"כ כָּאֵן לַעֲנִין אִסּוּר דְּיֵישׁ סְפַק רַצוֹן וְנִגְדַּד זֶה לִיכָא חֻזְקַת הַגּוֹף, דְּנִגְדַּד חֻזְקַת הַיָּתֵר יֵישׁ רוּב רַצוֹן כַּמ"ש שְׁם ע"ש.

אף לרוב הפוסקים דארוסה לית לה פתונה א"כ גם לענין ספק רצון הוי שם א"י אם נתחייבתי לה דאם זינתה ברצון קודם הנשואין לא ה"י חיוב כלל: אף י"ל למ"ש תוס' ע"ה ע"ב דאיירי ע"כ ב"ש שהות שפאנס' אחר החופה ע"ש א"כ לכתחלה ע"ז איפא חזקת הגוף דה"י הזנות אחר החופה ושוב ממילא הס' רצון א"י אם פרעתיך דכבר נתחייב משעת הנשואין כנ"ל.

ואף דאומרת משארסתני נאנסתי י"ל דכוננה אחר הנשואין כנ"ל. או דשוב איפא מיגו דאחר נשואין כנ"ל.

ולבסוף כ' הרא"ש ז"ל שם ואפשר לקיים דבריהם מהא דהיתה מעוברת כו' דבברי מכשיר ר"ג אפילו ברוב פסולים כו' וג"כ תמוה דהא מבואר שם דדוקא בברי ומיגו מכשיר או במעוברת משום חזקה אשה מזנה בודקת ומזנה ע"ש בתוספ'.

ונראה דמ"מ מוכיח שפיר דהא נגד החזקה דאשה בודקת יש רוב פסולין ורובא וחזקה רובא עדיף וחזקת פשרות ליפא לגבי העובר כמ"ש הרא"ש ז"ל הראיה רק מהעובר ע"ש וע"כ כיון דהברי עם החזקה מהני נגד הרוב אף שהוא רוב גמור ומכש"כ פאן די"ש חזקת היתר לבעלה וחזקת צדקות דה"י באונס עם הברי נגד הרוב רצון שאינו רוב גמור כמ"ש תוס' ושפיר מוכח כנ"ל דמהני הברי פאן דדנין עלי' ואיפא חזקה.

ואף דשם לא מהני לכתחלה היינו משום מעלה עשו ביוחסין אבל מדינא מותרת כנ"ל. ואף דבשבוני' אסורה אף שטוענת ברי ואיפא חזקת פשרות.

היינו ג"כ משום מעלה דיוחסין עיין תוספ' קדושין י"ב ע"ב שכתבו דאף שיש עדים אינה אסורה מה"ת ע"ש. או דעל חזקת היתר לחוד לא סמכינן מה שאין פן הקא נגד רצון דאיפא חזקת צדקת ג"כ כמ"ש הרא"ש ז"ל והא באשת ישראל שבוני' מותרת לבעלה כמבואר במשנה [כתובות נ"א ע"א] ואותבינה לי לאנתו.

אף י"ל דהתם ליפא רוב רצון דלא שנייה אונס קלא אית לי'. גם איפא ספק ספיקא שפא לא נבעלה ואם תמצא לומר נבעלה שפא באונס כנ"ל: עוד הביא הרא"ש ז"ל ראיה מהא דמשארסתני נאנסתי אף דחזקת ממון מסייע לרוב רצון אעפ"כ נאמנת ע"ש וג"כ תמוה מעיקרא מאי קסבר שדחה ראי' זו ולבסוף מה סבר.

ונראה דמקודם דחה כמ"ש לעיל דנגד רצון הוי איני יודע אם פרעתיך כנ"ל. ולבסוף הביא ראי' הנ"ל דהא עיקר הטעם באיני יודע אם פרעתיך דחייב הוא משום חזקת חיוב וברי ושפא עדיף מחזקת ממון.

והנה בחזקת חיוב לחוד אין מוציאים ממון דלכה בשניהם ברי או שניהם שפא פטור. וא"כ אי נימא דלא כר"י רק דרוב רצון נגד הברי וחזקת צדקת וכשרות הוי ספק השקול לענין איסור ואסורה.

אם פן ממילא שם לענין ממון אין יכולין להוציא ממון דהא נגד הברי וחזקת פשרות כו' יש רוב הרצון והוי ספק השקול ולא נשאר רק חזקת חיוב נגד חזקת ממון ולא מהני להוציא כנ"ל.

ומוכח שפיר דטפי עדיף הכרי וחקת פשרות מהרוב רצון ומהני להצטרף גם פן עם החקת חיוב להוציא ממון וממילא מוכח דלעגנו איסור' מותרת פנ"ל. ועוד דהא קשה אמאי נאמנת הא אית לי' ספק ספיקא לפטור ספק אין תחתיו ואם תמצא לומר תחתיו שמה ברצון וע"כ דספק רצון נגד החקת חיוב והכרי וחקת פשרות לא תשיב ספק פלל ואף דחקת ממון עדיף מחקת חיוב מוכח דחקת פשרות וצדקות עם הכרי עדיף מהרוב רצון שלא יחשב ספק פלל אף להצטרף לספק ספיקא וממילא כיון דלא הני ספק פלל לעגנו איסור מותרת כהר"י ו"ל דעדיף מהרוב פנ"ל: לכאורה קשה להר"י דנאמנת בכרי נאנסתי מהא דאמר בש"ס נ"א ע"ב אבוה דשמואל אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה שמה תחלתה באונס וסופה ברצון ע"ש ומה בכך דהני ספק רצון הא מ"מ כיון שאמרת כרי שלא נתרציתי לבסוף מותרת דנאמנת ואף דדחי הש"ס התם היינו משום דיצר אלבשה אבל בלאו הכי לא הני מהני כרי דיצה ונתם ליכא רוב רצון פלל דלא שנייה קלא אית לי' דהא הי' באונס ואף להרא"ש קשה.

ואם תמצא לומר דהתם איירי בשותקת אחר כך ואינה טוענת כרי שלא נתרציתי לבסוף דא"כ מה פריה התם אלא אונס דאמר רחמנא היכא משפחת לה כו' ע"ש. הא שפיר משפחת לה בטוענת כרי פנ"ל.

וע"כ דלא מהני כרי דיצה וצ"ל דלאבוה דשמואל הני קרוב לנדאי שהי' ברצון לבסוף ולא חשוב ליה ס' פלל כיון שלא צווחה לבסוף ולא מהני הכרי פנ"ל: או י"ל דשם כיון דהני ספק סוטה שמה הי' ברצון וספק סוטה עשה הפתוב ספק פנדאי ולכך לא מהני כרי דיצה כמו בקינוי וסתירה דלא מהני כרי שמה.

אבל כאן בפתח פתוח דלא שנייה ספק סוטה כמ"ש לעיל דאין הספק נולד עכשיו מכאן ולהבא רק למפרע ולא גרמינו טומאה, למפרע מסוטה כמ"ש ע"ש ומהני שפיר הכרי. הנה לכאורה אינו מוכן למה לא תהי' נאמנת הא בכל דוכתי עד אחד נאמן באיסורין היכא דלא אתחזק ואף אשה נאמנת על עצמה דהא ילפינו מוספיה לה לעצמה.

וא"כ כאן דאדרבה איתחזיק היתירא למה לא תהי' נאמנת להתיר ולומר שהי' באונס. ואף שהוא נגד רצון מ"מ הא גם נגד רוב עד אחד מהימן דהא בקדושין דף ס"ג ע"ב] גבי האומר קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי' ובא אחד ואמר אני קדשתייה נאמן ליתן גט.

ואף דשנייה כל דפריש מרובא פריש שלא קדשה הוא שהוא מרוב. ויש לחלק דשם עכ"פ אחד קדשה ויכול להיות שהוא אכל כאן הרוב מסבא דהי' ברצון.

ועוד התם באמת הטעם משום חזקה אין אדם חוטא ולא לו אבל לכנס לא מהימן ור"א דפליג היינו משום דמירתת אבל בלא"ה לא מהימן משום שמה עיניו נתן בה. וא"כ קצת ראיה דלא מהימנא גם כאן פשרוצית להתיר עצמה לבעלה.

ועוד דלהרבה פוסקים בדבר שבערוה אף בלא איתחזיק אין עד אחד נאמן] ע"ש וכאן הני להתיר דבר שבערוה דעיקר דבר שבערוה בסוטה פתיב ולכך אינה נאמנת פנ"ל אף דלא איתחזיק איסורא והני ספק השקול פנ"ל: ועוד נראה דלא שנייה בזה פלל טעמא

דַּעַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאִסּוּרֵי דְהָא קו"ל דְּגוֹנְלָן דְּאוֹרְיִיתָא פְּסוּל אַף לְעֵדוּת אִשָּׁה וְכֵן בְּכָל חֲשׂוֹד עַל הַדְּבָר לִי מְהֵימֵן בְּאִסּוּר.

וּא"כ בְּאִשָּׁה זֹו שְׁעָלִי דְנִינ אַם הִי הִזְנוּת בְּרִצּוֹן אוּ בְּאוֹנָס. וְאִם זִינְתָה בְּאַמַּת בְּרִצּוֹן וְדַאי דְפְסוּלָה לְעֵדוּת זֶה.

וּא"כ פִּינּוֹן דְּהָרֹב רִצּוֹן פּוֹעֵל שְׂיִהְיִי סְפֵק הַשְּׁקוּל אַם בְּרִצּוֹן א"כ אִיךָ שְׂיִיךָ עַד אֶחָד נֶאֱמָן וְנִדְאִי אוֹמְרַת אַמַּת דְּאִי בְּרִצּוֹן לֹא הִיִּתָּה מְשַׁקְרַת הָא אִי בְּרִצּוֹן אִין רְאִיָּה דְאִינָה עַד כְּלָל דְפְסוּלָה וּמְמִילָא אִיךָ תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ הָא ע"ז עֲצָמוּ הוּא הַס' אִי נֶאֱמַנְתָּ אִי לֹא וְאִין כְּאִן עֵדוּת כְּנ"ל.

וּלְכָף לֹא דֵן הָרֵא"ש ז"ל כְּלָל מִטְעָם עֵדוּת רַק מִטְעָם בְּרִי כְּמוֹ כָּל בְּעַל דְּבָר אֶבֶל לֹא מִשׁוּם עֵדוּת. וְכָל זֶה מְצִינּוּ כְּמָה דְבָרִים בְּמִשְׁנָה גְּבִי שְׁבוּי' וְכַה"ג שְׂאִין אֶדָם נֶאֱמָן ע"י עֲצָמוּ ע"ש דְּבַעֲי דְנִקָּא עַד אַחַר אַף דְּהֵתָם לֹא שְׂיִיךָ סְבָרָא הַנ"ל ע"ש וְכַש"כ כְּאִן דְּשְׂיִיךָ כְּנ"ל וְזֶה דוּמָה לְאֶדָם שְׁהוּא סְפֵק כְּשֹׁר לְעֵדוּת סְפֵק פְּסוּל וּמַעֲיֵד שְׁהוּא כְּשֹׁר שְׂאִינוּ מוֹעִיל כְּלָל כְּנ"ל: וְיֵשׁ לְהַקְשׁוֹת אִיךָ תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ נֶאֱמַנְתִּי הָא מְבוֹאֵר בַּח"מ ס' ל"ד כְּשֹׁרָאוּ שְׁעֵבֵר עֲבִירָה נְפֹסֵל לְעֵדוּת וְאִינוּ נֶאֱמָן לוֹמַר אֲנוֹס הִיִּתִּי ע"ש סְעִיף ה' בַּהַג"ה.

וְכֵן מוֹכַח מְעַדִּים זוֹמְמִין דְּאִין נֶאֱמַנִים לוֹמַר אֲנוֹסִים הִיִּינוּ לְפִטוֹר עֲצָמָם מִמַּלְקוֹת אוּ מִיִּתָּה וְע"כ דְּבִסְתָם [כְּשִׁעוּבָרִים] אִין תּוֹלִין כְּלָל בְּאוֹנָס. וּא"כ כְּאִן דַּכ"פ וְיִוֹדְעִין שְׂוִינְתָה לְמָה תִּהְיִי נֶאֱמַנְתָּ אֲנוֹס הִיִּתִּי.

וְהָא גַם הֵתָם אִיכָּא חֲזַקַת כְּשִׁרוֹת וְאֵע"פ כֵּן לֹא מְהִי וְיֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִאוֹמְרִים אֲנוֹסִים הִיִּינוּ לֹא שְׂיִיךָ רַק עַל הַבְּעַל דִּין שְׂאֲנוֹסוּ דְעַל אַחֲרִים אִין חֲשֵׁשׁ פִּינּוֹן שְׂאִינוּ נוֹגַע. וּלְכָף פִּינּוֹן שְׂדָנִין עַל הַבְּעַל דִּין אֲדָרְבָּה אִיכָּא חֲזַקַת כְּשִׁרוֹת שְׁל הַבְּעַל דִּין שְׂלֹא אֲנוֹס אוֹתָם.

וּמִשָּׂא"כ כְּאִן בְּאִשָּׁה דְשְׂכִיחִי פְּרִיִצִים בְּעוֹלָם שְׁפִיר נֶאֱמַנְתָּ שְׂאֲנוֹסִיהוּ וּמְהִי חֲזַקַת כְּשִׁרוֹת דִּינָה כְּנ"ל: וְהִנֵּה לְקַמֵּן סִימָן קַע"ח ס"ג כְּתַב הַרְמ"א ב' דִּיעוֹת בְּנִתְיַחְדָּה וְטוֹעֲנַת נֶאֱמַנְתִּי (דִּי"א) דְאִינָה נֶאֱמַנְתָּ שְׁהַפְסִידָה מִיגוּ שְׂלָה פִּינּוֹן שְׂנִתְיַחְדָּה ע"ש.

וְהָא מַה בְּכָף שְׁהַפְסִידָה הַמִּיגוּ הָא אַף בְּוִדְאִי זִינְתָה נֶאֱמַנְתָּ נֶאֱמַנְתִּי וּמְהִי בְּרִי דִינָה אַף בְּלֹא מִיגוּ וְכֵן לְהַמְתִּירִים ל"ל טַעְמָא מִשׁוּם מִיגוּן] וְיֵשׁ לוֹמַר דְּגַם שָׁם עִיקַר טַעַם הַמְתִּירִין הוּא מִשׁוּם בְּרִי דִינָה וְכַמ"ש בְּמִרְדְּכִי פֶּרֶק ב' דְּכַתּוּבּוֹת דְּמְכַשִּׁיר מִטְעָם דְּהִלְכָה כַּר"ג אִפִּי בְּרוֹב פְּסוּלִים ע"ש.

אוּ י"ל דְּשָׁם בְּנִתְיַחְדָּה אִתְּרַע גַּם הַחֲזַקַת כְּשִׁרוֹת דִּינָה פִּינּוֹן שְׁעֲשִׂתָה אִסּוּר עַכ"פ אֶבֶל כְּאִן אַם נֶאֱנוֹסָה יְכוֹל לְהִיּוֹת שְׂלֹא עֲשִׂתָה אִסּוּר כְּלָל וּמְהִי שְׁפִיר בְּלֹא מִיגוּ ג"כ הַבְּרִי וְהַחֲזַקָה כְּנ"ל: וּבִירוּשְׁלָמִי רִישׁ כְּתוּבּוֹת מְבוֹאֵר דְּבָהָא דְּמִשְׁאַרְסְתַּנִּי נֶאֱמַנְתִּי אִסּוּר לְקִיָּמָה מִשׁוּם סְפֵק סוּטָה וְלֹא מְהִי בְּרִי דִינָה.

אוּלָם בְּזֶה לְטַעְמִיָּה אֲזִיל דְּסַבְר שָׁם דְּאִף בְּאִשָּׁת יִשְׂרָאֵל אִסּוּרָה בְּטַעְנַת פְּתוּחַ פְּתוּחַ וְלִיכָּא סְפֵק סְפִיקָא דְסְפֵק אֲנוֹס אִינוּ סְפֵק כְּלָל דְּקוּל יוֹצֵא לְאֲנוֹסָה וּפְלִיג [אַגְמָרָא] דִּילָן וּלְכָף אֲמַר שְׁפִיר דְּלֹא מְהִי בְּרִי דִינָה שְׂנֶאֱנוֹסָה פִּינּוֹן שְׁהוּא נֶגְד רֹב גְּמוּר דְּאֲנוֹס קְלָא אִית לִי וְלֹא חֲשִׁיב סְפֵק כְּלָל.

משא"כ לגמ' דילן דספק אונס הוי ספק שפיר נאמנת פנ"ל פיון שאין רוב רצון רוב גמור כמ"ש תוס' ואין ראיה לדין מירושלמי הנ"ל אמנם ממופת עץ יש ראיה כמ"ש לקמן: וכל זה בטוענת נאנסתי.

אבל באשת פהו שטוענת אין תחתיו נאנסה אינו מבואר בהרא"ש ו"ל אי נאמנת לר"י או לא. אולם הה"מ בפרק י"ח מא"ב הלכה י' כתב דאף אין תחתיו בכהו נאמנת ע"ש.

ובאמת יש להסתפק בזה דהא איפא חזקת הגוף דאלים טובא שתחתיו נאנסה וכאן ליפא חזקת פשרות וצדקות כלל נגדה דהא אמרינו באמת שנאנסה רק תחתיו ואין בין תחתיו לאין תחתיו חזקת פשרות כלל.

ואין פאן רק חזקת היתר לבעליהו ולכהונה ופשוט דזה גרע טובא מחזקת הגוף כמ"ש תוס' פרק המדיר דחשיבא כמאן דליתא נגד חזקת הגוף ואין פאן רק ברי דידה לחוד וי"ל דלא מהני להתיירה ועוד דאיפא ספק ספיקא לאיסור ספק תחתיו ואם תמצא לומר אין תחתיו שפא נבעלה לפסול לה כמ"ש הרא"ם ו"ל.

ואף תחתיו הפל פסולין אצלה מ"מ לא שייך בזה שב' הספיקות הם שם אחד שנבעלה לפסול דהא תחתיו נאנסה מצד איסור אחר. גם דאי אין תחתיו הוי מקח טעות ופועל יותר לענין דנתבטלו הקדושין ולית לה פתובה משא"כ תחתיו.

וא"כ יש ספק ספיקא עם החזקת הגוף לאיסור ועיין בש"ס דלמא אזלה איהי לגבין דהוי קבוע כו' דיש ספק אם הוא רוב כו' וכש"כ בזה תחתיו הפל פסולין ויש ע"ז חזקת הגוף שהי' תחתיו ואין פאן אף מיעוט פשרין והא בשבובי' קי"ל אף ניסת תצא ואשת פהו שנשפית אסורה כמבואר במשנה פתובות דף נ"א] דלא קרי ואהדריןה לאנתו רק ואהדריןה למדינתה ולא מהני ברי דידה.

ויש לחלק קצת: ומ"מ נראה דהרמ"א ו"ל דייק וכתב וי"א דהא דנאסרת באשת ישראל דוקא פשאינה מתרצית כו' ולא כלל חד באשת פהו ג"כ דשניהם נזכרים במחבר ולמה שדקה. ונראה מזה דסבר דלא פדעת הה"מ הנ"ל רק דדוקא בפחותה מג' להר"י נאמנת נאנסתי אבל בכהו שפיר לכ"ע אינה נאמנת לומר אין תחתיו נגד החזקה וגם דבכהו שייך מעלה דיוחסין ג"כ ואסורה.

וגם מדברי הרא"ש ו"ל נראה דדוקא באשת ישראל פחותה מג' נאמנת נאנסה שדקדק וכו' והא דנאנסה באשת ישראל ע"ש וכן בכל הפוסקים המתירין לא נזכר כלל שתהי' נאמנת אין תחתיו ולא הזכירו רק טענת מוכת עץ ונאנסה ע"ש זולת הה"מ שהשונה טענת אין תחתיו לנאנסה ופסק הרמ"א דלא פנותיה בזה.

ובאמת בטענת נאנסה דעת כל גדולי הראשונים שנאמנת ומותרת בפחותה מג' הרמב"ן ורשב"א והר"י יונה והרא"ש והר"ן והטור ולא נמצא חולק בפירוש על זה רק הה"מ שכתב בשם יש מפרשים שאוסרין.

ומ"ש הה"מ שפן נראה דעת הרמב"ם ו"ל. לא ידעתי שום משמעות מדברי הרמב"ם ו"ל שהעתיק רק לשון הש"ס פדרפו דבכהו ופחותה מג' אסורה וכמו דאירי הש"ס במכחשת או שותקת פן יתפרשו דברי הרמב"ם ו"ל.

ואדרבה הרמב"ם ז"ל פתב שטוען שמצאה דרוסת איש משמע שטוען פן והיא מכחשת אותו בתולה אני ולא מיירי כלל היכא שמוזית וטוענת טענה אחרת מופת עץ או נאנסה וי"ל שפיר דנאמנת כנ"ל.

ובאומרת פרי מופת עץ אני נראה ודאי דנאמנת ועדיף מטענת נאנסתי דאיכא חזקת פשרות שלא זינתה כלל ומסייע הרוב כמ"ש הר"ן ז"ל דרוב נשים אינם מזנות. ועוד דלתירוץ תוספ' דלכך ליכא ספק ספיקא ספק מופת עץ כו' משום דאם היתה מופת עץ היתה טוענת דאין גנאי כו' א"כ פשטוענת מופת עץ נאמנת מטעם ספק ספיקא וגם באשת פהו שפיר מותרת כנ"ל מטעם ספק ספיקא: והנה לדינא נראה דיש לסמוך על כל הראשונים ז"ל הנ"ל דמותרת באומרת מופת עץ או בנתקדשה פחותה מג' ואומרת נאנסתי.

אמנם שוב מצאתי בהלכות גדולות הלכות מילאון שכתב היתה מעוברת כו' ר"ג ור"א אומרים נאמנת כו' וה"מ פנוי' אבל אשת איש מעוברת וקאמרה אנוסה אני לא מהימנא כו' ע"ש מבואר להדיא דבנבחר שזינתה לא מהימנא נאנסתי.

ותמהני שלא הביאו הפוסקים דברי הגאון ז"ל. אמנם אפשר דמוזיה לדעת הר"י והרמב"ן ז"ל דכאן בפתח פתוח איכא מיגו דמוכת עץ ונדקא במעוברת דליכא שום מיגו לא מהני הדברי.

משא"כ פאן דעכ"פ איכא מיגו דטענה טעליותא או למ"ש דמוכת עץ ודאי נאמנת איכא מיגו גמורה. וסברי דלא פהרא"ש ז"ל רק באמת משום מיגו נאמנת ולא מטעם פרי לחוד וכן נראה יותר דאם הי' בה"ג חולק לא הוי שתקו הראשונים ז"ל מלהביא דעתו כנ"ל.

לכן נראה לע"ד דאין להוציא מבעלה בטוענת פרי נאנסה או מופת עץ בטענת פתח פתוח. אבל באשת פהו ואומרת אין תחתינו יש לאנסרה כמ"ש לעיל דזה לא מצינו כלל רק בדברי הה"מ ואדרבה משמע להיפוך מהפוסקים כמ"ש.

וברואין שהיא מעוברת ואומרת נאנסתי נראה לע"ד דאסורה ואינה נאמנת פדעת בה"ג ז"ל כיון שיש לפרש דברי הפוסקים הנ"ל דמודים לדברי בה"ג בלא מיגו ובנתחזקה ועשתה איסור תלוי בב' הדיעות סימן קע"ח דבזה איתרע החזקת פשרות ג"כ ולא הי' מועיל פרי דידה בלא מיגו כמ"ש לעיל ולכך לא התירו המתירין שם אלא מטעם מיגו כנ"ל.

ואף דלכאורה הא בירושלמי מבואר גם בטוענת מ"ע דאסור לקיימה משום ספק סוטה וא"כ בשלמא לעגון מה דאמר בטוענת אונס דאסורה י"ל כמ"ש לעיל דלטעמין אזיל דספק אונס לא הוי ס' כלל דקול יוצא לאנסה משא"כ בש"ס דילן דאיתא בהדיא דחשיבספק.

אבל בטענת מופת עץ אין לנו טעם לחלוק על הירושלמי. אף י"ל דגם זה תליא בהא דכיון דמוכת עץ לא שכיח כמ"ש בירושלמי לא חשו לדבר שאינו מצוי ולכך הירושלמי דסבר באונס משום דלא שכיח לא חשיב ספק כלל אף להצטרף לספק ספיקא כמו כן סבר במופת עץ ג"כ משום דלא שכיח לא הוי ספק כלל ואינה נאמנת בטענת פרי ג"כ כנ"ל.

משא"כ בש"ס דילן דספק אונס הוי ספק ממילא גם ספק מופת עין הוי ספק ונאמנת
בברי ותליא הא בהא פנ"ל: אמנם הר"ן ורא"ש ז"ל שפירצו על קושית התוספ' דלקף
לא חשיב ספק ספיקא ספק מופת עין משום דלא שכיח וע"כ פנ"ל דגרוע מספק אונס
אם פן אין ראיה פלל לפסוק דלא פהירושלמי בטענת מופת עין דלא תליא בהא דחשבינו
ספק אונס לספק דמוכת עין גרע טפי ואדרבה כמו לירושלמי דספק אונס משום דלא
חשיב ספק לא מהני ברי דידה גם פן כמו כן לדידן מופת עין דלא חשיב ספק ג"כ לא
מהני ברי דידה להתיר פנ"ל.

ויש ליישב בדוחק. ואין להאריך: סע"ף ח אף כשאמרו שטענתו על הבתולים טענה אינה
מפסדת אלא עיקר פתובה אבל התוספת יש לה אלא אם פן יודע בראי' ברורה שהיתה
בעולה או שהודית לו שהי' בעולה קודם שתתארס והטעתו לפיכך יש לו להשביעה
בנקיטת חפץ פדיון כל הנשבעים ונוטלין ואח"כ תגבה התוספת ויש לה להחרים סתם על
מי שטען עלי' שגר: (כא) אינה מפסדת כו' דבש"ס אמר חכמים תקנו כו' והא האמינוהו
שאם אמר פתח פתוח נאמן כו' חזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה ומבואר דדוקא
משום דכתובה דרבנן סמכינן אחזקה דאין אדם כו' להפסידה אבל תוספת דמדעתה' והוא
מדאורייתא לא מהני חזקה הנ"ל ולא מהימן כ"כ הרי"ף והגאונים ז"ל.

ולכאורה א"כ למ"ד פתובה דאורייתא אינו נאמן פלל להפסידה אף עיקר פתובה וכ"כ
תוס' להדיא שם ועיין בב"ש לעיל סי' ס"ו ס"ק י"ד שהקשה זה להפוס' דכתובה
דאורייתא והא קי"ל דאומר פתח פתוח נאמן להפסידה.

ובאמת משמע בש"ס דאף למאן דאמר פתובה דאורייתא נאמן דפריף מאי קמ"ל תגינא
ודלמא קמ"ל דכתובה דרבנן דלא פרשב"ג ור"מ ואין ראיה ממתינתין דאתיא פרבנן
וקמ"ל דאין הלכה פרשב"ג דהא התוספ' פסקו באמת פנותיה וצ"ל דפריף דהני לי'
למימר הלכה פחכמים.

ודוחק. גם הא ר"מ ס"ל [ביבמות דף קי"א ע"ב] טענת בתולים פל לשלשים יום והוא
סבר פתובה דאורייתא.

ותוספ' [סנהדרין דף ח' ע"ב ד"ה מוציא] פתבו באמת דלר"מ אינו נאמן פתח פתוח
משום דסבר פתובה דאורייתא. והיינו דסברי דדוקא בטענת פתח פתוח צריף לטעמא
דחכמים תקנו והם אמרו אבל בטענת דמים אף אי דאורייתא נאמן ומשפחת לר"מ בטענת
דמים אבל להרמב"ם ז"ל ושאר פוסקים דגם דמים אינו יכול לטעון נגד התוס' פתובה
דצריף ג"כ לטעמא דהם אמרו כו' א"כ לר"מ לא משפחת לה פלל טענת בתולים פיון
דכתובה דאורייתא פנ"ל ואיף אמר ביבמות טענת בתולים פל ל' כו' וי"ל בדוחק: ונראה
ליישוב דהנה הרמב"ן ז"ל הקשה למה לי טעמא דחזקה אין אדם טורח כו' הא הוי פאלו
התנאי פתוב בכתובה ע"מ שהיא בתולה וממילא פיון שטוען ברי שלא נתקיים התנאי
ופתח פתוח מצא המוציא מחבירו עליו הראי'.

ע"ש מה שפירצו. והנה לכאורה י"ל בפשיטות דהא תוס' ד"ה אי למיתב כו' פתבו דאי
אמרינו דהוי ספק אי קים ליה בפתח פתוח יתחייב ליתן לה פתובה מטעם ספק ספיקא

ספק שָׁמָא לֹא קִים לִיה וְלֹא הִי פְתַח פְּתוּחַ כְּלָל אַם תּוּמְצָא לְוֹמַר קִים לִי שְׁמָא מְשַׁנְתָּא רְסָה נְאַנְסָה כּו' ע"ש.

וְלִכְאוּרָה הָא אַף דְקִים לִי בְּפִתְחַ פְּתוּחַ מ"מ בִּינּוּן שְׁהִיא מְכַחֶשֶׁת שְׁלֵא הִי כְּלָל פְּתַח פְּתוּחַ א"כ עֲדִינּוּ יֵשׁ סְפִיקָא סְפִיקָא שְׁמָא מְשַׁקֵּר וְלֹא הִי כְּלָל פְּתַח פְּתוּחַ וְאִם תּוּמְצָא לְוֹמַר אֲמַת שְׁהִי פְתַח פְּתוּחַ שְׁמָא תַּחְתָּיו נְאַנְסָה דְמָה בְּכַף דְהוּא קִים לִי מ"מ לְדִינּוּ יֵשׁ סְפִיקָא סְפִיקָא וְאִף דְטוּעֵן בְּרִי מ"מ בְּסִפְקָא עִם חֲזַקַת הַגּוּף שְׁפִיר מוֹצִיאִין מְמוֹן כְּמוֹ שְׁפַתְבּוּ בְּעַל הַמְּאוּר פֶּרֶק ב' דְּכַתְּוֹבוֹת ע"ש.

אַף בְּאֲמַת לִיתָא בִּינּוּן דְאִיכָא חֲזַקָה אִין אָדָם טוּרַח כּו' שְׁאִינוּ מְשַׁקֵּר לֹא חֲשִׁיב סְפִיקָא כְּלָל וְדוּקָא לֹא קִים לִי שְׁפִיר הָוִי סְפִיקָא מַה שְׁאִין כֵּן שְׁמָא מְשַׁקֵּר מְשׁוּם חֲזַקָה הַנִּזְכָּר. וְא"כ מְמִילָא מְיֻשָּׁב קוֹשְׁבַת הַרְמַב"ן ו"ל דְאִי לֹא חֲזַקָה דְאִין אָדָם טוּרַח כּו' שְׁפִיר הִי חֲזִיב דְאִיכָא סְפִיקָא דְהָוִי שְׁפִיר סְפִיקָא אִם אֲוִמַר אֲמַת וְשְׁמָא נְאַנְסָה תַּחְתָּיו.

וְהוֹצֵרָה לְטַעְמָא דְחֲזַקָה הַנִּזְכָּר לְוַזְהַר רַק מְטַעַם הֵם אָמְרוּ כּו' דְבִדְאוּרֵינִיתָא אָמְרִינוּ חֲזַקָה הַנִּזְכָּר. אֲמַנְם הָא לִיתָא כַּמ"ש תּוּסַפ' שָׁם עַל קוֹשְׁיָא הַנִּזְכָּר דְסִפְקָא אֲנֹס לֹא חֲשִׁיב סְפִיקָא דְשְׁמָא קוֹדָם שְׁנַתְּאָרְסָה נְאַנְסָה וּג"כ לִית לָהּ כְּלָל וְאִינוּ סְפִיקָא הַשְּׁקוּל דִּישׁ ב' צְדָדִין לְהַפְסִיד ע"ש א"כ גַּם כָּאֵן לֹא הָוִי סְפִיקָא וְעֲדִינּוּ קוֹשָׁה כַּנ"ל.

אֲמַנְם בִּינּוּן דְמִסְתְּמָא אִיירִי בְּיֵשׁ שְׁהוּת אַחַר הַחֲנוּפָה כַּמ"ש תּוּס' פֶּרֶק הַמְדִיר וְאֲמַתְנִיתִין דְהַנּוּשָׂא כּו' וְא"כ אִיכָא חֲזַקָה דְכָאֵן נְמַצָּא וְכָאֵן הִי דְנִדְאִי תַּחְתָּיו וְגַם חֲזַקַת הַגּוּף וְאִם כֵּן יוֹשֵׁב הָוִי שְׁפִיר סְפִיקָא דְאִם תּוּמְצָא לְוֹמַר אֲמַת שְׁפַתְחַ פְּתוּחַ שְׁמָא בְּאֲנֹס וְתַחְתָּיו נִדְאִי הִי מְשׁוּם חֲזַקָה דְכָאֵן נְמַצָּא כּו' וְחֲזַקַת הַגּוּף.

וְאִי זְנִתָהּ נִדְאִי הִי תַּחְתָּיו וְהָוִי שְׁפִיר סְפִיקָא אִם בְּאֲנֹס אוּ בְּרִצּוֹן וְחֲשִׁיב סְפִיקָא כַּנ"ל. וְבָהָא דְאִי לְמִיתַב לָהּ כּו' אִיירִי בְּאֲמַת בְּאִין שְׁהוּת וְכַתְּבוּ תּוּסַפ' שְׁפִיר.

וְכֵן בְּהִיא אוֹמְרַת מְנוּפַת עַץ אֲנִי שְׁפַתְבוּ תּוּסַפ'. וְלִתְרוּץ ר"י אִינוּ מְוַכְרַח ע"ש.

אַבְל כָּאֵן בְּיֵשׁ שְׁהוּת הָוִי חֲשִׁיב סְפִיקָא וְהוֹצֵרָה לְטַעְמָא דְחֲזַקָה הַנִּזְכָּר: אוּלָם לַמ"ש לְעִיל דְלִכְּהָ לְעַנְיָן אִיסוּר לֹא אָמְרִינוּ חֲזַקָה דְכָאֵן נְמַצָּא כּו' שְׁהִי תַּחְתָּיו. בִּינּוּן שְׁפַתְבוּ תּוּס' חוּלִין דְדוּקָא כְּשִׁיבְתַבְטַל הַרְשׁוּת אָמְרִינוּ כָּאֵן נְמַצָּא שְׁלֵא נְתַבְטַל הַרְשׁוּת וְלִכְּהָ דוּקָא לְעַנְיָן פְּתוּבָה דְמָה שְׁרוּצִין לְהַפְסִידָה הוּא מְטַעַם דְכְּנִסָה בְּחֲזַקַת בְּתוּלָה כּו' הָוִי מְקַח טְעוּת וְהוּא רַק מְצַד בְּיִטוּל הַרְשׁוּת אָמְרִינוּ כָּאֵן נְמַצָּא כּו' דְלֹא נְתַבְטַל שְׁהִי תַּחְתָּיו אַבְל לְעַנְיָן אִיסוּר דְאִם לֹא הִי בְּזִינְתָהּ אִין תַּחְתָּיו בְּיִטוּל רְשׁוּת וְכְּנִסָה בְּחֲזַקַת בְּתוּלָה כּו' לֹא הִי מְקַח טְעוּת אַע"פ כֵּן הִי מוֹתֵר בְּאִין תַּחְתָּיו וְאִין צְוֹרָה לְדוּן מְצַד בְּיִטוּל הַרְשׁוּת לֹא אָמְרִינוּ כְּלָל כָּאֵן נְמַצָּא כּו' שְׁהִי תַּחְתָּיו ע"ש וְא"כ גְּרָאָה דְאִף לְעַנְיָן פְּתוּבָה גִּיהוּ דְלְעַנְיָן לְהַפְסִידָה לְגַמְרִי שְׁלֵא יִתֵּן לָהּ אִף מְנָה עַל זֶה שְׁיִיף כָּאֵן נְמַצָּא כּו' דְזֶה א"א לְהַפְסִידָה רַק מְטַעַם מְקַח טְעוּת וְצָרִיכִין לְדוּן מְצַד בְּיִטוּל הַרְשׁוּת דְאִם לֹא הִי מְקַח טְעוּת לֹא הִי מְפַסְדַת וְשְׁיִיף כָּאֵן נְמַצָּא כ': אֲמַנְם לְעַנְיָן שְׁלֵא יִהִי לָהּ מְאֲתִים רַק מְנָה ע"ז אִין צָרִיכִין מְצַד בְּיִטוּל הַרְשׁוּת דְאִם לֹא הִי מְקַנּוּ טְעוּת וְלֹא הִי מְקַפִּיד מ"מ בִּינּוּן שְׁזִינְתָהּ אִין תַּחְתָּיו בְּעוּלָה הִיא וְלִית לָהּ אֲלָא מְנָה א"כ ע"ז שְׁפִיר יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּאִין תַּחְתָּיו וְלְהַפְסִידָה מְנָה כְּבַעוּלָה וְלֹא שְׁיִיף כָּאֵן נְמַצָּא כּו' כְּמוֹ לְעַנְיָן אִיסוּר כַּנ"ל.

ובקדא דמשארספני נאנסתי דנאמנת לר"ג ואית לה מאתים היינו משום חזקת הגוף לבד ועכ"פ לא שנייה פאן נמצא כו' להיפוך שהי' קודם אירוסין פיון דיש שהות אחר החופה ולזה פתבו תוספ' דאירי ביש שהות.

אבל להיפוך לומר פאן נמצא כו' שהי' תחתיו זה לא אמרינו לענן שהי' לה מאתים דבשלמא גבי מומין אמרינו שפיר דאם היו המומין קודם אין טעם להפסיד פתובתה רק מצד מקח טעות ושפיר פאן נמצא כו' מה שאין פן לענן זנות דאין תחתיו מפסדת מנה מצד בעולה אף בלא מקח טעות פנ"ל.

ולכך בקדא דאי למיתב פתבו תוס' שפיר לא דהוי ספק ספיקא דאף שנאנסה יכול להיות אין תחתיו ואי משום פאן נמצא כו' לא שנייה רק על מנה ויתן בחנם מנה פנ"ל: אמנם אף ע"פ כו' מיןשלב קושיות הרמב"ן ו"ל דצריה לטעמא דחזקה אין אדם טורח כו' דאל"ה הי' לה מנה עכ"פ דנגד מנה הוי שפיר ספק ספיקא שפיר ושמא נאנסה ודאי תחתיו משום פאן נמצא כו' דעכ"פ שנייה לענן זה פאן נמצא שלא להפסידה לגמרי דזה רק מצד טעות וביטול רשות ואית לה מנה רק מטעם חזקת אין אדם לית לה פלל דליפא ספק ספיקא דנדאי אינו משקר פנ"ל.

ובזה ממילא מיןשלב פל קושיות הנ"ל דאף לר"מ דכתובה דאורייתא מפל מקום נאמן להפסידה פתובתה ואף דבדאורייתא לא אמרינו החזקה דאין אדם הנ"ל מפל מקום הא פתובת אלמנה ובעולה לכ"ע דרשב"ן אף לר"מ ולית לה פלל מה"ת רק בתולה אית לה מן התורה וא"כ מן התורה שוב ליפא ספק ספיקא פלל ספק שמשקר ואם תמצא לומר שפיר נאנסה דשנייה סברת תוס' דאף אי נאנסה מפל מקום שפיר אין תחתיו ולית לה ולא שנייה כמ"ש דיש חזקה דכאן נמצא שהי' תחתיו דז"א דמן התורה א"צ לדון פלל מצד ביטול הרשות פיון שזינתה אין תחתיו ובעולה היא ולית לה פלל מן התורה אף מנה וגם אם לא הוי מקח טעות אין לה פלל מה"ת ולא שנייה פאן נמצא פנ"ל פיון שאינו מטעם ביטול הרשות וליפא ספק ספיקא וממילא גם בלא החזקה לית לה פלל מה"ת.

רק מדרבנן דבעולה ג"כ אית לה מנה הי' מהני הספק ספיקא דשנייה פאן נמצא פנ"ל ושוב נאמן מטעם חזקה דאין אדם טורח כו' דבדרבנן מהני החזקה הנ"ל וליפא ספק ספיקא ואמר שפיר פיון דחכמים תקנו כו' ונאמן אם אמר פתח פתוח דכיון דעכ"פ אף לר"מ פתובת בעולה אינה מה"ת רק דרבנן שוב מהני חזקה הנ"ל דמה"ת אף בלא חזקה הי' נאמן ובשלמא אם גם פתובת בעולה הי' מה"ת לא הי' מהני חזקה הנ"ל דשפיר הי' מה"ת ספק ספיקא פנ"ל דהי' שנייה פאן נמצא ומה"ת לא אמרינו חזקה הנ"ל.

אבל פיון דבעולה מדרבנן שוב אף דבתולה מה"ת מפל מקום נאמן משום חזקה הנ"ל. ואיתי שפיר דאף לר"מ דכתובה דאורייתא נאמן פתח פתוח.

ואף על פי כו' לענן תוספת כתובה פתבו הגאונים ו"ל שפיר דחייב דלא סמכינו אחזקה הנ"ל דבנה מה"ת אית לה דצריכין לבא מצד מקח טעות וביטול הרשות והוי ספק ספיקא פנ"ל: עוד י"ל למ"ש תוס' לעיל סי' ס"ז דהא דכנסה בחזקת בתולה והיא בעולה דאין לה פלום הוי רק כשאר מומין, דבעולה לא גרע משאר מום ולכך צריכה גט דמבואר בש"ס פ' המדיר בקידושה וכנסה סתם דתצא שלא בכתובה משום דספיקא הוא אם מקפיד

או לא ולכך בעי גט ואינה יכולה להוציא פתובה מספק ע"ש וכן בבעולה דאמרינו הוי מקח טעות אף שקדשה סתם היינו גם שך פן מספק שפא מקפיד ולית לה פתובה ואם פן איפא שפיר פאן באומר פתח פתית כו' ספק ספיקא ספק שפא משקר ולא הי' פלל פתח פתוח ואם תמצא לומר אמת וזינתה אין תחתיו מפל מקום איפא ספק שפא אינו מקפיד כיון שקדשה סתם וזה שפיר ספק השקול ולכך הי' חייב וצריף לחזקה דאין אדם טורח ונסתלק הספק שפא משקר ואין פאן רק חד ספיקא ופטור.

ומינשב קושית הרמב"ן ז"ל ה"ל דאי לאו חזקה הי' חייב מטעם ס"ס פנ"ל: אמנם הא כיון דבעולה אין לה אלא מנה וא"כ אף שאינו מקפיד מפל מקום אין לה רק מנה כיון שזינתה אין תחתיו ואינו רק ספק אחד גם בלאו החזקה.

אף עכ"פ נגד מנה שפיר הוי ספק ספיקא דשפא אינו מקפיד ועכ"פ אית לה מנה וכאן דאמר נאמן להפסידה לגמרי ולית לה פלל (צריף): לטעמא דחזקה ה"ל דאל"ה הוי חייב מנה מפח הספק ספיקא פנ"ל ומינשב פנ"ל: וא"כ מינשב שפיר דאף לר"מ דכתובת בתולה מה"ת מפל מקום כיון דכתובת בעולה דרבנן שפיר נאמן דמה"ת גם בלא החזקה נאמן בקושית הרמב"ן ז"ל דלא שייף הספק ספיקא ה"ל שפא אינו מקפיד דהא אף אם אינו מקפיד מפל מקום לית לה פלל מן התורה אם זינתה אין תחתיו דבעולה אין לה פלוס מדאורייתא ושפיר מן התורה לית לה רק מדרבנן הי' ספק ספיקא נגד מנה ושוב נאמן להפסידה מטעם חזקה דאין אדם ונסתלק הספק דשפא משקר ונאמן לגמרי פנ"ל: ובשני התירוצים ה"ל מינשב קושית תוס' שתמהו דלמ"ד פנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אית לה מנה א"כ לא שייף פלל חזקה דאין אדם טורח כו' שאינו מפסיד הסעודה ולמה יהי נאמן להפסידה מנה ע"ש.

ולמ"ש אתי שפיר להפסידה המנה של בתולה אין צריף פלל לחזקה דאין אדם טורח דלמ"ד ה"ל בל"ז נאמן בקושית הרמב"ן ז"ל ה"ל דלתירוץ הא' ה"ל לא שייף הספק ספיקא שפא נאנסה מצד פאן נמצא דלמ"ד ה"ל אין פאן פלל ביטול הרשות רק שהיא בעולה ושפיר לא הוי ספק ספיקא נגד מנה ה"ל.

וכן לתירוץ ב' ה"ל אין פאן ספק ספיקא שפא אינו מקפיד דהא אף שאינו מקפיד מפל מקום לית לה רק מנה ושפיר מהני למ"ד פנסה כו' יש לה מנה דכל מה דהוצרף לחזקה דאין אדם ה"ל הוא רק להפסידה לגמרי אף המנה של בעולה פנ"ל וא"ש: או י"ל דהא הטעם דלא חשיב ספק ספיקא שפא משקר ואם תמצא לומר אמת שפא נאנסה תחתיו הוא משום דאינו ספק השקול שפא אין תחתיו ושפא ברצון כמ"ש.

אף לכאורה הא כל הטעם דחשיב ספק שפא אין תחתיו אף דנוקי אחזקת הגוף דאלים טובא ולהרשב"א ז"ל לא הוי ספק ספיקא כו'. היינו משום דיש נגד זה חזקת היתר לבעלה שהי' אין תחתיו כמ"ש תוס' וחשיב ספק.

אמנם זה שפיר לענן איסור דעכ"פ מורה החזקת היתר שמוותרת והוי ספק ספיקא להתיר אבל לענן פתובה לא חשיב ספק פלל שפא אין תחתיו ולית לה פתובה דאיפא חזקת הגוף דנדאי תחתיו ולא שייף נגדה חזקת היתר דהא אף אי תחתיו אמרינו שהי' באונס ומוותרת ואע"פ כן אית' לה פתובה דבשלמא פשאנו באין לאונסה מצד חזקת

הגוף ולומר שהי' תחתי וְאִסּוּרָה אֲמַרְיִנּוּ שְׁפִיר דִּישׁ נִגְדָה חֲזַקת הַיָּתֵר שְׁמוּסְרַת פִּינּוּ דְאֵנּוּ רוּצִין לומר שהי' תחתי בְּרִצּוֹן.

אָבֵל לְעֵינֵי פְתוּבָה שְׁבָאנוּ לומר מִשּׁוּם חֲזַקת הַגּוֹף שהי' תחתי בְּאִנּוּס וְאִית לָהּ פְתוּבָה אִין פֶּאן פְּלֵל חֲזַקת הַיָּתֵר נִגְדָה וּלְכָף י"ל דהי' חֲזִיב מִשּׁוּם סְפֵק סְפִיקָא. וְצָרִיךְ לְחַזְקָה דְאִין אָדָם לְסַלֵּק הַסְּפֵק שְׁמָא מְשַׁקֵּר דאל"ה הי' ס"ס פִּינּוּ שְׁוֹדָאי תחתי וְהוּי סְפֵק הַשְּׁקוּל אִם בְּאִנּוּס כו': אָךְ י"ל דְאִיכָא חֲזַקת פְּנוּיָ' שהי' אִין תחתי וְהוּי פְּנוּסָה בְּחֲזַקת בְּתוּלָה וְנִמְצָאת בְּעוּלָה וְהוּא מְקַח טְעוֹת כמ"ש תוס' פֶּרֶק הַמְדִיר גְּבִי מוּמִין ע"ש.

וְשִׁינְךָ שְׁפִיר שְׁאִינוּ סְפֵק הַשְּׁקוּל דְשְׁמָא אִין תחתי דְנִגְדַת חֲזַקת הַגּוֹף אִיכָא חֲזַקת פְּנוּיָ' וְאָךְ דְּבַחֲזַקת הַגּוֹף עֲדִיפָא כמ"ש תוס' שֵׁם מְכַל מְקוּם לֹא הוּי סְפֵק הַשְּׁקוּל שְׁיִהְיֵי סְפֵק סְפִיקָא כנ"ל וְאִין צוּרְךָ לְחַזְקָה, כנ"ל: אֲמַנְם פִּינּוּ דקי"ל גַּם בְּמוּמִין דְצָרִיכָה גִט מְדַבְּרִיהֶם וְא"כ מְדַבְּרֵנּוּ אִין פֶּאן חֲזַקת פְּנוּיָ' דְאָךְ אִין תחתי מְקוּדְשַׁת מְדַבְּרֵנּוּ וְאִיתְרַע הַחֲזַקת פְּנוּיָ'.

וְהוּי סְפֵק סְפִיקָא וְצָרִיךְ לְחַזְקָה דְאִין אָדָם כו'. וְא"כ מְיֻשָּׁב דְמֵן הַתּוֹרָה דְאִיכָא חֲזַקת פְּנוּיָ' דְאִין תחתי אָךְ בְּלֹא חֲזַקת דְאִין אָדָם טוֹרַח מְהִימֵן כנ"ל.

וְיֵישׁ לְדַחוּת. גַּם י"ל דְמַהצְטֵרְפוֹת ב' הַחֲזַקוֹת הוּי סְפֵק שְׁמָא אִין תחתי פִּינּוּ דְאִנּוּס יֵישׁ לוֹ קוּל וּמְסַתְמָא הִי' בְּרִצּוֹן וְכִינּוּן שֶׁהִי' בְּרִצּוֹן מְמִילָא הִי' אִין תחתי דאל"ה אִסּוּרָה.

וע"י הָרֹב רִצּוֹן וְהַחֲזַקת הַיָּתֵר יֵישׁ רֵאזָה שהי' אִין תחתי נִגְדַת חֲזַקת הַגּוֹף וְהוּי שְׁפִיר סְפֵק שְׁמָא אִין תחתי וְאִין הַסְּפֵק סְפִיקָא שְׁלָה שְׁקוּל כנ"ל: עוֹד יֵישׁ לְיִישָׁב הַנְּי"ל דְהַגָּה מֵה שְׁכַתב הַר"ן ו"ל פִּינּוּ שְׁהוּא טוֹעֵן בְּרִי הִי' נֶאֱמָר.

דְאָךְ דקי"ל כר"ג דְבִאִית לָהּ חֲזַקת דְגוּפָא מְהִימְנָא לְהוֹצִיא מְכַל מְקוּם הַיָּינוּ דְוָקָא בְּבָרִי וְשְׁמָא. מִשָּׂא"כ פֶּאן דְטוֹעֵן בְּרִי פְתַח פְּתוּחַ ע"ש.

וּבְאֵמַת יֵישׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזָה דְנִיהוּ דְטוֹעֵן בְּרִי שְׁהִיא מְשַׁקֵּרַת וְהִי' פְתַח פְּתוּחַ מְכַל מְקוּם אִינוּ טוֹעֵן בְּרִי שְׁפָטוֹר מְהַחֲיוֹב פְתוּבָה דְאָךְ שֶׁהִי' פְתַח פְּתוּחַ מְכַל מְקוּם יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁתַּחֲתוּי נְאֻסָה וְחֲזִיב דְאִין רֵאזִי מְדַל טְעֵנָה דְגִנְאִי לָהּ כמ"ש תוס'.

וְא"כ עַל הַחֲיוֹב הוּי בְּרִי וְשְׁמָא א"כ לְגַבֵּי דִידֵן הוּי שְׁפִיר חֲזַקת הַגּוֹף וּבְרִי וְשְׁמָא שְׁחֲזִיב וְאָךְ שְׁאִינָם מוֹרִים עַל דְבָר אֶחָד דְהַחֲזַקת מוֹרָה שְׁלֵא הִי' פְתַח פְּתוּחַ וְע"ז טוֹעֵן בְּרִי וְהַשְּׁמָא הוּא שְׁמָא נְאֻסָה וְעַל זֶה לִיכָא חֲזַקת דְגוּפָא.

וְזֶה נִרְאֶה טַעַם הַר"ן ו"ל מְכַל מְקוּם אִינוּ מוֹכֵרַת. וי"ל דְמְכַל מְקוּם מוֹרִים שְׁלֵא הִי' פְתַח פְּתוּחַ וְחֲזִיב וְגַם הוּא אִינוּ יוֹדַע בְּבָרִי שְׁפָטוֹר דְשְׁמָא נְאֻסָה תחתי וְהִיא טוֹעֵנַת בְּרִי שְׁחֲזִיב וּמְסִיעַ לָהּ חֲזַקת הַגּוֹף.

אָךְ הָא פִּינּוּ דְבְּלֹא בְּרִי פְטוֹר עַל פִּי הַדִּין א"כ פִּינּוּ שְׁטוֹעֵן בְּרִי שְׁמְשַׁקֵּרַת וְלֹא הִי' פְתַח פְּתוּחַ א"כ טוֹעֵן ע"ז בְּרִי שְׁהוּא פְעוֹר ע"פ דִּין דְאִם הָאֵמַת כְּדְבָרֵי שֶׁהִי' פְתַח פְּתוּחַ מְמִילָא פְטוֹר א"כ יוֹדַע בְּבָרִי שְׁאִינוּ מְחֻיָּב מְדִינָא.

אָךְ מְכַל מְקוּם בְּשְׁלֵמָא דְאִם הִי' פְתַח פְּתוּחַ הִי' פְטוֹר בְּוֹדָאי הִי' שְׁיִיךְ כנ"ל. אָבֵל פִּינּוּ דְגַם אִם הִי' פְתַח פְּתוּחַ אִין הַפְטוֹר רַק דְהוּי סְפֵק הַשְּׁקוּל וְאִין יָכוֹלִין לְהוֹצִיא מְמַנּוּ מְסַפֵּק

וא"כ טוען רק ברי שפטור מספק ושוב הוי טענת שפא כמו אומר ברי לי שאיני יודע וי"ל דלקף לא הי' נאמן בלא החזקה דאין אדם טורח כו'.

דהוי שפיר חזקת הגוף וברי ושפא פנ"ל וצריף לחזקה הנ"ל: והנה הפוסקים פתבו דאף אי פתובה דאורייתא מפל מקום אין החיוב מה"ת רק על שעת ביאה אם היא בתולה אז וכמו קנס דכתיב פמנהר הבתולות אבל מה שמתחייב משעת חנופה זה לכ"ע רק מדרבנן דמה"ת אינו חייב עדיין.

וא"כ מינשב דאף אי פתובה דאורייתא מ"מ נאמן לומר פתח פתוח אף דלא סמכינן אהזקה דאין אדם טורח מדאורייתא מפל מקום מן התורה בל"ז פטור דליפא ברי ושפא דכיון שטוען פתח פתוח אם פן מה"ת הוי טענת ברי שאינו חייב דבשעת ביאתו כבר הייתה בעולה ואף אי תחתיו נאנסה ג"כ אין לה פתובה מה"ת.

ולא אמרינן בזה נסתתפה שדהו כמ"ש לקמן. וממילא פטור מה"ת בלא החזקה פנ"ל.

ורק מדרבנן הוי שפא והי' חייב ושוב איפא החזקה דאין אדם כו' פנ"ל. או להטעם שכ' לעיל דהי' חייב מטעם ספק ספיקא אם תמצא לומר שאומר אמת פתח פתוח שפא תחתיו נאנסה ולקף צריף החזקה פנ"ל וא"כ מה"ת דאף אי תחתיו נאנסה פטור דלא אמרינן נסתתפה שדהו דהא בשיטה מקובצת הקשה הא לעיל ריש פ"ק מבעיא לי' בחלתה אי מצי אמרה נסתתפה שדהו ולמה פאן במשארתני נאנסתי אמרינן בנדאי ותירץ דהתם תחייב עכשיו במזונות לא אמרינן נסתתפה שדהו שיתחייב כ זה משא"כ פאן בכתובה שפבר מחויב רק שפטר ע שנאנסה אינו פטור דאמרינן נסתתפה שדהו ע"ש.

ואם פן מן התורה דהחיוב מתחיל משעת ביאה הוי כמו מזונות דלא אמרינן. ופטור.

ואין פאן ספק ספיקא מה"ת ונאמן בלא החזקה פנ"ל. רק מדרבנן יש ספק ספיקא ושוב בדרבנן מהני החזקה דאין אדם כו': עוד י"ל דהא הטעם שנאמן בלא החזקה ואף דנגד שטר אינו נאמן פרעתי וכה"ג וע"כ דדוקא בדבר שמבטל אח"כ השטר משא"כ בכתובה דלא נתחייב מתחלה רק אם היא בתולה והוי פאלו מפרש התנאי וכשאומר פתח פתוח טוען שפא לא הי' חייב פלל בשטר הזה מעיקרא וכמבואר בר"ן ז"ל ע"ש.

ומטעם זה הוי ג"כ איני יודע אם נתחייבתי ולא איני יודע אם פרעתי פיון דהספק אין תחתיו הוא שלא נתחייב פנ"ל: אמנם למ"ש הט"ז ח"מ סי' ע"ה בפ"ע למלנה ומצא אח"כ מטבעות מזונות וא"י אם הי' בפירעון כו' וכתב דלא מיקרי איני יודע אם פרעתי פיון שפבר נסתלק ובשעת הפירעון לא הי' ראוי להסתפק שפא יש בהם מזונות דרוב מטבעות אינם מזונות ולקף אף עתה שפא לא הי' פירעון פלל מ"מ פיון שפבר נתחזק מחמת הרוב פנ"ל הוי עתה כתביעה חדשה ע"ש וא"כ לכאורה ג"כ פאן דמי ממש לדיו הנ"ל פיון דקודם שפא פתח פתוח נתחזק כבר חייב הפתובה על מאתים מטעם החזקת הגוף פל פמה דלא איתרע ורוב נשים אינם מזונות כמ"ש הר"ן ז"ל.

א"כ הוי כבר החיוב בשטר גמור וממילא עתה אף שטוען פתח פתוח והספק על למפרע מ"מ כבר נתחזק החיוב והוי פטענת פרעתי לבטל השטר דלא מהני דהוי פטענה חדשה לבטל מה שפבר נתחייב.

וגם הני פאני יודע אם פּרעטיף דמיקרי החיוב ודאי פנ"ל. ולכּה י"ל דבאמת לא הי' נאמן מטעם זה וצריף לטעמא דחזקה אין אדם טורח.

וימנושב קושית ר"ן ז"ל ה"ל: אמנם זה שינף מדרבנן דהחיוב משעת אירוסין או משעת חופה עכ"פ וא"כ פּכר גתחזק החיוב מטעם רוב פנ"ל. אבל מה"ת דאין החיוב מתחיל רק בשעת ביאה ואז מיד נולד הספק שמצא פתח פתוח ולא הי' גתחזק פּלל החיוב מקודם שפיר מהימן בלא החזקה דלא מיקרי נגד שטר פנ"ל.

ולכּה אף אי פתובה מה"ת נאמן דמה"ת בל"ז נאמן רק מדרבנן ושוב מהני החזקה פנ"ל: או למ"ש תוס' דאף דאית לה מיגו דמוכת עץ לא אמרינו מיגו במקום חזקה דאין אדם טורח כו' ע"ש וא"כ לא קשה קושית הר"ן ה"ל דהא שפיר צריף לטעמא דחזקה דאל"ה הני מהימנא במיגו דמוכת עץ.

אף תירוץ הב' של התוס' שינף דהני מיגו להוציא. אף הא בשטר אמרינו מיגו להוציא. אמנם מדרבנן דהחיוב מפּכר ונתחזק פנ"ל הני שטר ומהני מיגו להוציא אבל מה"ת דמיד בהתחלת החיוב נולד הספק לא מיקרי בשטר ולא מהני המיגו ואף בלא החזקה נאמן פנ"ל: והנה עיקר קושית הראשונים ז"ל שיהי' נאמן פתח פתוח בלא החזקה כיון שטוען פרי כו'.

אינה מוכנת לי. דניהו דאמר בש"ס גבי פלוגתא דר"א ור"י דלא מהני חזקה דגופא רק בהדי פרי ושמא כו' היינו משום דעכ"פ איתרע החזקת הגוף דלא נמצאו בתולים אבל היכא דלא איתרע פּלל החזקה שאין אנו יודעים אם מצא פתח פתוח או לא והיא טוענת פרי דלא איתרע החזקה ודאי דלא מהימן אף שטוען פרי דאחזקי ריעותא לא מחזיקינו.

וראיה לזה דהא בקנס דאונס ומפתה אין שום פוסק שיסבור דיהי' נאמן לומר שמצאה בעולה ולא יתחייב קנס וע"ש בסוגיא דחרשת ושוטה אי יש להן קנס דמבואר שם בש"ס ופ' דדוקא בחרשת ושוטה שאינה יודעת אבל בשאר נשים שטוענת פרי בתולה הייתי לא מהימן פּלל לומר שהי' בעולה אף בפרי וע"כ מטעם ה"ל כיון דלא איתרע החזקת הגוף אין לספק פּלל בבעולה וכן ממש בחיוב פתובה שטוען בעולה היתה והיא מכחשת שלא מצא פתח פתוח דלא איתרע פּלל ומה חילוק בין חיוב פתובה לקנס.

ולכּה בלא החזקה דאין אדם טורח לא היה נאמן פנ"ל: ויש [להעמיס] זה בדברי הרשב"א הובא בר"ן ז"ל שפירץ דחזקת הגוף ורוב נשים בתולות עדיפא מחזקת ממון אף בפרי ובפרי כו' ע"ש.

וי"ל פנ"ל דדוקא בהנשוא את האשה כו' דע"כ יצאה מהרוב רק אי קודם או אח"כ זה לא מהני לאפוקי ממונא בפרי. וכן במופת עץ אף דהתם יש ג"כ רוב נשים אינו מזנות כמ"ש הר"ן ז"ל מ"מ הא רוב אינו מוכת עץ ג"כ וגם ליכא חזקת הגוף דהא מ"מ לא היתה בתולה ואין פאן רק הרוב לחוד ולכּה לא מהני בלא פרי.

משא"כ במכחשת שלא הי' פתח פתוח דלא איתרע ולא יצאה מהרוב נשים שאינן מזנות וגם חזקה דגופא מהני שפיר להוציא ממון פנ"ל. וכפּר פתבנו דמוכח פן מהא דקנס: אף

לכאורה דבר זה במחלוקת תוס' ובעה"מ ריש פ"ב דמשני ע"כ לא אמר ר"ג אלא בברי ושמא כו' ואח"כ פריה פינון דרוב נשים בתולות נשאות כו' וכתבו תוס' לרב פריה דהולכין בממון אחר הרוב אבל לדין לא מהני ומבואר להדיא דאף דאיכא רוב בהדי חזקת הגוף לא מהני לדין בברי וברי.

ולדעת בעה"מ שם באמת מהני לדין ג"כ פינון דמסייע חזקת הגוף כנ"ל ע"ש: אף באמת גם התוס' מודים פאן דשם ליכא חזקת הגוף דאלים כנ"ל דכל אשה עומדת להנשא רק הספק אם נשאת מקודם או אח"כ והוא רק כמו בלא נמצא בתולים דנדאי זינתה וספק אי מקודם משא"כ פאן דלא איתרע כלל.

וע"ש ברמב"ן ז"ל. ונראה לפרש דברי הרמב"ן ז"ל שם במלחמות דאין פנונתו מכונס את הנערה בחזקת בתולה מהא דהנשוא את האשה כו' דאדרבה הא התם איכא ג"כ הרוב דבתולה נשאת בהדי חזקה דגופא ואעפ"כ לא מהני רק משום ברי ושמא ג"כ רק פנונתו מפל כונס בחזקת בתולה דאינו נאמן לומר שמצאה בעולה אי לאו חזקה דאין אדם טורח כו' וע"ז מחלק שפיר דהתם לא איתרע והא עומדת בחזקת שלא זינתה כלל ואינה עומדת לזנות כנ"ל משא"כ בהנ"ל דעומדת לינשא ואין החזקה רק שלא הי' קודם לכן וזה לא מהני גם עם הרוב.

ומ"מ פריה שפיר לימא דלא כר"ג דהחזקה דמי להתם: או י"ל דסברת הרמב"ן ז"ל שם כפשטי' דלא מיקרי חזקת הגוף כלל פינון שעומדת להנשא. אף מטעם הרוב עצמו יש חזקה שאינה עומדת להתאלמן או להתגרש פינון דרוב בתולות נשאות ומוקמינו אחזקה שלא נתאלמנה ולא נשאת פשהיתה אלמנה וא"כ החזקה והרוב ענין אחד ופריה לימא דלא כר"ג משום חזקה הנ"ל אבל עכשיו דפריה מכח רוב למ"ד אין הולכין בממון אחר הרוב לא שייך לומר דאיכא תרתי כלל ומינושבים דברי הרמב"ן ז"ל שם שתמוהים ע"ש: אבל עכ"פ גם התוס' י"ל דסברי ברמב"ן הנ"ל וממילא פאן כשאומרת דלא מצא פתח פתוח ואיכא חזקה ורובא דלא איתרע נדאי מהני אף בברי וברי כמ"ש הרמב"ן עצמו שם מהירושלמי כנ"ל.

עוד קשה על קושיותם דהא מבואר בח"מ סי' רמ"א גבי תנאי דכשהתנאי בשב ואל תעשה אינו נאמן לומר שנתבטל התנאי ע"י מעשה וכן להיפוך בקום ועשה אמרינו בסתמא לא נתקיים ואינו נאמן ע"ש וא"כ ניהו דחשיב פאן פאלו התנאי מפורש ע"מ שיהא בתולה מ"מ הא תנאי זה בשב ואל תעשה ומוקמינו החזקה שלא נתבטל במעשה ע"י שנבעלה ועל הבעל להביא ראיה שנתבטל כנ"ל.

ונה עצמו סברת הר"ן ז"ל פ' מי שאחזו ע"ש. שוב מצאתי מהרי"ט ז"ל בחידושו תירוץ קושיותם כנ"ל משום דתלוי במעשה.

והנה הסמ"ע סי' רמ"א כתב הטעם דמוקמינו אחזקה שלא נעשה המעשה ולא נשתנה מכמו שהיה ע"ש. אולם אינו מוכן הא חזקה דמעיקרא לא מהני להוציא ממון בברי וברי דלא עדיף מחזקת הגוף דלא מהני רק בהדי ברי ושמא ולמה נצטרף להביא ראיה להחזיק.

ובבשלתא כשהמקבל מתנה מוחזק י"ל דלא מהני דמוקמינו בחזקת מרא קמא כמו בכל מטלטלין שאינו נאמן לקוח בדבר העשוי להשאיל כו'. אבל כשהנותן מוחזק למה יצטרף ראי' שלא נתבטל ע"ש.

והי' אפשר לומר גם שם הטעם דבשלתא בקיום מעשה יכול להביא ראי' שקיימו אכל בשב ואל תעשה איה' ומצא ראי' שקיימו ולא ביטלו. ולכך מתחלה הי' פנונתו שיהי' נאמן וכל זמן שלא יברר שבטלו יהי' קיים.

ונה עצמו תרוץ הר"ן ז"ל גם כאן בכתובה ע"ש. אמנם בר"ן ז"ל פ' מי שאחזו לא משמע הטעם פנ"ל דדייק לה מדמותרת להנשא בתנאי דשב ואל תעשה ולא חיישינו שתבטלנו ע"ש: ונראה דעיקר הטעם לענין נאמנות שם בתנאי דכשהתנה באל תעשה א"כ נגמר המתנה מיד ואינו מחוסר עוד שום דבר לקיום המתנה ואף שהוא ביד הנותן מ"מ הוי רק כפקדון אצלו והוי בחזקת המקבל דהוא בחזקת שלו לגמרי כיון דאין חוששין שיתבטל התנאי והא מותרת האשה לינשא והיא בחזקת מגורשת לגמרי כמו כן פנ"ל.

וכשהנותן טוען אח"כ שבטלו במעשה הוי כמוציא מיד המקבל וצריף להביא ראיה ק טפי מהדין שכתב הט"ז סי' ע"ה במטבע מזונות דלא הוי א"י אם פרתיה כיון שהי' כבר בחזקת מסולק מהחוב ואף שנולד ספק על למפרע ע"ש.

ואף להש"ף החולק היינו שזה דבר שהי' כבר בשעת הפירעון משא"כ כאן שהביטול נולד אח"כ וכיון שהי' בתחלה בחזקת שלא יתבטל והוי בחזקתו לגמרי תוס' גטין ל"ג דלא הוי התראת ספק שמהא גט כו' או בנדר שמהא ישאל דמוקמינו בחזקתו ואף שמתבטל למפרע ע"ש.

וכעין זה אמר בש"ס מפות בין קיימו ולא קיימו דאז עובר על הלאו מיד והוי התראת מיד בשעת עבירת הלאו וא דאם יקיים יתקן הלאו למפרע כו' ואי בטלו ולא ביטלו הלאו תלוי עד שיתבטל ע"ש.

משא"כ בתנאי דקום ועשה צדיק לא נגמר כלל המתנה מיד כיון דחיישינו שלא יקיים ובאשה אסורה לינשא והוי המתנה בחזקת הנותן וממילא הוי המקבל מוציא כו' וצריף להביא ראיה פנ"ל.

וממילא נראה לע"ד דזה דוקא בתנאי דלהבא ובתנאי דאל תעשה הוי בחזקת שיתקיים ובחזקת המקבל וזה מוכח שפיר מאשה כמ"ש הר"ן ז"ל. אבל בתנאי דלשעבר שיתן לו דבר על תנאי אם לא עשית דבר פלוני שפיר צריף המקבל להביא ראי' שלא עשה דבר הזה כיון דמיד בשעת המתנה הוי ספק אם נתקיים כבר התנאי וחסלה המתנה או לא הוי בחזקת הנותן כל זמן שלא נתברר שחסלה המתנה ואין חילוק בזה כלל בין שב ואל תעשה או קום ועשה פנ"ל.

גם דבתנאי דלהבא שייף באל תעשה דמסתמא לא עשה המעשה כדי שלא יבטל המתנה משא"כ בלשעבר פנ"ל. וממילא הכי דהוי כאלו התנה ע"מ שהיא בתולה והוי תנאי דלשעבר ממילא אף שהיא באל תעשה מ"מ מיד הוי הספק ואמרינו קיים תנאף וחסות לדינא פנ"ל והקשה הרמב"ן ור"ן ז"ל שפיר דיהי' נאמן: וקושיא א' שכתבנו דלא תירצו דחזקה דגופא לא איתרע פנ"ל נראה ג"כ דלא קשה.

דאין קושנית הרמב"ן ז"ל שגם בלא חזקה דאין אדם כו' יהי נאמן דז"א דבזה סבר שפיר כמ"ש דכיון שלא איתרע לא מהימן רק דקושניתם הוא דהא נדאי דהוי זו חזקה דאין אדם טורח אף בדאורייתא רק דאי הוי פתובה דאורייתא לא הוי סמכינן אחזקה זו להאמינו ועל זה הקשו שפיר למה לא הא פיון דמסייע לי' חזקה דאין אדם טורח עכ"פ מרע לי' לחזקה דגופא ונאמן פיון שטוען ברי אף אי פתובה דאורייתא פנ"ל.

וראני' דחזקה זו היא אף בדאורייתא דהתוס' פתבו שם דאף דמיגו במקום חזקה איבעני' ולא איפשטא מ"מ חזקה דאין אדם טורח הוי חזקה אלימתא ולא מהני מיגו נגדה ע"ש. ואי לא נימא פנ"ל אדרבה מגרע גרעה הך חזקה דלא מהני כלל בדאורייתא וחזקה דאין אדם פורע תוה זמנו מה"ת וע"כ דאף חזקה זו מהני מה"ת רק מ"מ לא הוי סמכינן עלה. והקשו שפיר פנ"ל. ומדוקדק לשון הר"ן ז"ל שלא הביא כלל תירוץ הרשב"א ז"ל לתרץ קושניא הנ"ל.

רק אח"כ פתב ואי לא טרח בסעודה כ' הרשב"א ז"ל דלא מהימן משום דאיכא חזקת הגוף ורוב כו'. ולמה לא תירץ קושניא הנ"ל פו.

רק כמ"ש דרשב"א ז"ל לא קאמר רק היכא דלא טרח וליכא חזקה כלל שפיר לא מהימן נגד רוב וחזקה. אבל קושניא הנ"ל היא פיון שפאמת טרח בסעודה ושייך החזקה דאין אדם נגד הרוב וחזקת הגוף פנ"ל הי' נאמן ולמה הוצרכו לטעמא דכתובה דרפנו וגם לענין התוס' ע"ש.

והוצרכו לומר פתירוץם והיכא דלא טרח דליכא חזקה פתב בסתם דברי רשב"א ז"ל דלא מהימן והיינו פנ"ל. וכ"כ בה"ג היכא דטרח ועבד סעודתא רבתא כו' ומבואר דהיכא דלא טרח בסעודה לא מהימן ע"ש: (כב) אלא עיקר פתובה כו'.

והיינו מטעם חזקה דאין אדם טורח בסעודה ומפסידה. והקשה הדרישה הא קי"ל דארוסה אית לה פתובה וא"כ מה ראיה ממה שטרח שפא טרח בשביל זה ונשאה כדי להפסיד פתובתה דאם הי' מגרשה בארוסין הי' חייב ליתן לה פתובה ותירץ דבשלמא אם הי' נדאי כף שתפסיד הי' שייך פנ"ל אבל פיון דאם אומרת משארסתני נאנסתי נאמנת א"כ לא שייך דטרח בשביל זה דשפא אף היא תטעון משארסתני נאנסתי ולא יועיל פלום ולכך הוי חזקה דקושטא קאמר ונאמן פנ"ל ע"ש: וקושניא לי במתני' דהנושא את האשה כו' דסבר דאינה נאמנת משארסתני נאנסתי ואף דאית לה מיגו דמוכת עץ ואף על פי כן אינה נאמנת וכתבו תוס' ט"ו וריש פ"ב דדוקא מיגו כזו לא סבר ר"י דגם אז ששתעון מוכת עץ לא תהי' נאמנת רק שהיא טענה מעלייתא אבל אם בטענה שישטעון יהי' נאמן מודה ר"י דמהני מיגו ע"ש.

וא"כ פיון דבהא דלא מצא בתולים איירי גם בטענת פתח פתוח דגם זה טענת בתולים כמ"ש הרמב"ם ז"ל. ואף דאיירי בטענת דמים מ"מ להרמב"ם ז"ל צריך גם בזה לטעמא דחזקה אין אדם כו' ואל"ה לא מהימן ע"ש.

וא"כ לר"י פיון דאינה נאמנת משארסתני נאנסתי ומ"ע שוב נאמנת בתולה אני דליכא חזקה דאין אדם טורח פו' די"ל כקושנית הדרישה שפא לכך טרח כדי להפסידה פתובתה ולא שייך תרוצו פיון דאינה נאמנת גם משארסתני נאנסתי לר"י נדאי תפסיד פנ"ל וא"כ

פינון דליכא חזקה לא מהימן ונאמנת היא בתולה אני וא"כ שוב תהיה נאמנת גם משארסתני נאנסתי במיגו דבתולה אני ומיגו פזו שפיר מודה ר"י דמהני דהיא מיגו גמורה שאז תהי' נאמנת ואמאי סבר ר"י דאינה נאמנת פנ"ל: אף י"ל דמ"מ איך נאמר שיהי' הדין דנאמנת משארסתני נאנסתי במיגו דבתולה אני הא אם יהי' הדין שהיא נאמנת א"כ שוב שיהי' החזקה דאין אדם טורח כו' דשמא תטעון משארסתני כו' ותהי' נאמנת ושוב נאמן ואינה [נאמנת] בתולה אני וממילא שוב גם משארסתני אינה נאמנת דליכא מיגו.

ואף דאי נימא דאינה נאמנת איכא מיגו מ"מ אי אפשר לומר שתהי' נאמנת דאז יהי' הדין דאינה נאמנת וכעין שכתב הנ"י ריש ב"מ אמרנו דכולה שלי כו' פינון דאם נאמינו עכשיו במיגו לא הוי מיגו שוב ליכא מיגו ע"ש דאף דאי אינו נאמן הוי מיגו מ"מ אי אפשר להאמינו ע"ש וכן פאן פנ"ל: ואפשר דלר"י באמת נאמנת בתולה אני דלא שיהי' החזקה פנ"ל פינון שאינה נאמנת משארסתני נאנסתי.

או י"ל להיפוך דבשביל זה נאמן גם לר"י פ"פ דאיך נימא דהיא נאמנת א"כ תהי' נאמנת גם משארסתני כו' במיגו דבתולה אני ושוב איכא החזקה דאין אדם טורח פנ"ל ולכך אמרו חכמים דאינה נאמנת בתולה אני וממילא גם משארסתני אינה נאמנת.

והי' מנושב הא דאמר חכמים תיקנו והם האמינוהו כו' גם לר"י דאי הוי דאורייתא הוי אמרינו להיפוך דנאמנת ושוב גם משארסתני נאמנת וליכא חזקה. אף פינון דחכמים תיקנו האמינוהו כו' ואז באמת יש חזקה ונאמן פנ"ל.

ויש לדחות: או י"ל דלא הוי מיגו פלל משארסתני במיגו דבתולה דחזקה אין אשה מעיזה בפני בעלה וגריעא ממגו דהעצה בעלמא. וא"כ י"ל שוב דנאמנת בתולה אני לר"י דגם אי נאמנת מ"מ אינה נאמנת משארסתני דלא הוי מיגו.

אף ליתא כמ"ש לקמן. גם י"ל דדוקא לר"ג דאלים חזקה דגופא צריף לטעמא דחזקה אין אדם טורח משא"כ לר"י דלא אלים להוציא ממילא גם בלאו חזקה דאין אדם טורח נאמן פתח פתוח פינון שטוען ברי אינה נאמנת להוציא ולא קשה פנ"ל.

או י"ל דאורייתא בטענת דמים ויש עדים שמשמשו אותם דאז ודאי לא צריף לטעמא דחזקה גם להרמב"ם ז"ל דטענה מבוררת הוא ולא שיהי' מיגו דבתולה אני פנ"ל: ובפשיטות יש לישוב קושית הדרושה ג"כ פנ"ל דניהו דעכשיו דאמרינו דנאמן פתח פתוח שיהי' לומר פנ"ל שבשביל זה עצמו טרח כדי להפסידה פתובתה.

אבל אם נאמר דאינו נאמן א"כ לא שיהי' שבשביל זה טרח דהא אינו נאמן להפסידה וא"כ יש חזקה דנדאי קושטא אמר ולכך נאמן דא"א לפסוק שאינו נאמן דאז יהי' החזקה ונאמן. ויש לישוב בזה הא דקאמר והם האמינוהו כו' להפוסקים דגם בדאורייתא אמרינו הך חזקה.

ולחנ"ל אתי שפיר דאי דאורייתא הוי אמרינו דאינו נאמן דאי אפשר להאמינו דא"כ לא יהי' חזקה פלל פנ"ל וממילא אינו נאמן. אבל פינון דחכמים תיקנו כו' והם האמינוהו דא"א שלא להאמינו דאז איכא החזקה פנ"ל ותיקנו להיפוך שיהי' נאמן פנ"ל.

וניש לךחות דמ"מ שייך קנשית הדרישה דראוי שלא להאמינו. ואז באמת לא יטרח כדי להפסידה משא"כ אם פוסקין הדין דנאמן דיטרח תמיד כדי להפסידה וקשה קנשית הש"ס מה הועילו חכמים בתקנתן דלא שייך מה דמשגי עכשיו דנאמן פנ"ל.

וצ"ל פתירוצי לדין דמשארסתי נאנסתי נאמנת: וכו' [מנושב] קנשית תוס' ל"ו ע"ב ד"ה או דקטעין כו' שהקשו נוקי הא בפתח פתוח הא בטענת דמים וכיון דמוכת עץ פתחה נעול לכה בחרשת כו' יש לה טענת פתח פתוח דמשנתארסה לא טענין עבודה ע"ש ותירצו שפא לית לי חזקה דאין אדם טורח כו' ע"ש.

ולמ"ש מנושב דהתם בחרשת פיון שאין טוענין עבודה משארסתי כו' וא"כ אם יהי נאמן לא שייך כלל חזקה אין אדם טורח בקנשית דרישה הנ"ל דשפא טרח כדי להפסידה ולא שייך תירוצי דהא אין טוענין עבודה וממילא אינו נאמן כלל פתח פתוח בחרשת.

והתם איירי בקדשה פשהיתה פיקחת דאל"ה לא שייך כלל אין אדם טורח דלא תקינו רבנן נשואין לשוטה. וממילא הי' לה פתובה ולא שייך החזקה בפתח פתוח וליכא לאוקמי פנ"ל ואמר שפיר אי דטעין פתח פתוח כו' דבפיקחת שפיר נאמן פ"פ דשייך החזקה דהא תוכל לטעון משארסתי נאנסתי פנ"ל ע"ש: אף עדיין קשה לתירוץ הנ"ל לשיטת הר"ח ז"ל דמ"ע פתחה נעול וא"כ לחד שינויא דש"ס ע"כ לא קאמר ר"ג אלא דאיכא מיגו כו' דמוכת עץ.

וא"כ לר"ח ז"ל ע"כ איירי התם בטענת דמים אבל בטענת פתח פתוח לא מהימנא גם לר"ג משארסתי נאנסתי דליכא מיגו דמוכת עץ כלל דהא פתחה נעול פנ"ל. וא"כ עדיין קשה פנ"ל אמאי מהימן פתח פתוח הא ליכא חזקה דשפא טרח כדי להפסידה ומה הועילו חכמים ושפיר יטריח כדי שיטעון פתח פתוח והיא לא תהי' נאמנת גם משארסתי נאנסתי פיון שטוען פתח פתוח ולית לה מיגו וגם לדין לא מהימנא וממילא ליכא חזקה ולא יהי' נאמן פתח פתוח פשאומרת בתולה אני.

ואפשר לומר דסבר דארוסה לית לה פתובה ושייך שפיר החזקה פנ"ל ולדין באמת לא קי"ל כר"ת ז"ל. גם באמת משמע מדברי הראשונים ז"ל דגם זה אין סברא שייטרח בסעודת נשואין כדי להפסיד פתובה ויש ע"ז ג"כ החזקה שאין דרף לעשות פן ולכה נאמן פנ"ל וכן מבואר ברא"ש ז"ל ע"ש: (כג) אבל התוס' יש לה כו'.

הרא"ש ז"ל כ' לךחות דברי הגאון דמסברא נראה דמהימן גם על התוס' דדבר ידוע דלשם חזבת חופה וביאה הוסיף לה וכי היכא דאמרינו לענין מנה ומאמים חזקה אין אדם כו' ואם הי' שונאה הנה מגרשה ולא הי' טורח אע"פ שמרויח בטורח הסעודה פטור הפתובה.

גם לענין תוס' שאינו מוסיף לה אלא בשעת חופה היך נאמר שבשעת חופה פתח לה ולמחר בבוקר נתחרט ומגרשה אלא נדאי טענתו אמת ולהכי מגרשה ואדעתא דהכי לא אוסיף לה עכ"ל.

ולכאורה הא בש"ס לא קאמר כלל טעם זה דלא חיישינו לשנאה דזמן מועט וגם הא מ"מ אמר בהדיא חכמים תיקנו כו' והם האמינוהו דמשמע דבדאורייתא לא הוי מהימן. ונראה

כּוֹנֵנֶת הָרָא"שׁ וְ"ל דְּוֵדַי זֶה פְּשׁוּט דְּלִשְׁנָאָה דְּזַמֵּן מוּעֵט לָא חֵיִיִּשְׁיָנָא כְּלָל וְאַף בְּדַאֲרֵיִתָּא הֵוִי סְמַכִּינָא עַל זֶה.

רַק בְּמִנְה וּמֵאֲתִים יָשׁ חֲשָׁשׁ זְמַן מְרֻבָּה שְׂמָא בֵּין אֲרִיִּסִין לְנִשְׂוֵאִין נְהַפְּךָ לְשִׁנְאָה וְרַצָּה לְגַרְשָׁה רַק שְׁהִי חֲזִיב כְּתוּבָה גַם לְאַרְוִסָּה לְהָרָא"שׁ וְ"ל וּלְכַךְ טַרַח בְּסַעוּדָה כְּדִי שְׂיִפְטוּר וּכְקוֹשְׁיַת דְּרִישָׁה הַנְּ"ל וְע"ז אָמַר בְּש"ס הַחֲזִיקָה דְּאִין אָדָם עוֹשָׂה כֵּן שְׂיִטְרַח בְּסַעוּדָה וְלִישָׂא אוֹתָהּ בְּשִׁבִיל כֵּן כְּדִי לְגַרְשָׁה בְּלֹא כְּתוּבָה אַח"כּ.

וְזוּ הַחֲזִיקָה לָא בְּרִירָא כּוֹלָא הָאִי וְאִי הֵוִי כְּתוּבָה דְּאֲרֵיִתָּא לָא הֵוִי סְמַכִּינָא אַהֲךָ חֲזִיקָה רַק מִשׁוּם דְּחֻכְמִים תִּיקְנוּ כּו'. אֲבָל לְעֵגְנֵן הַתּוֹס' שְׂכּוּתָב לָהּ בְּשַׁעַת חֲנוּפָה וּבִיאָה לָזָה אִין צְוֹרָךְ כְּלָל לְחֲזִיקָה הַנְּ"ל דְּלֹא שְׂיִיךְ שְׂשִׁנְאָה קוּדָם דֹּא"כ לְמָה כְּתָב לָהּ.

רַק דְּנַחוּשׁ שְׂאֲחַר הַבִּיאָה נְהַפְּךָ לְשִׁנְאָה וְזֶה לָא חֵיִיִּשְׁיָנָא כְּלָל בְּזַמֵּן מוּעֵט אַף בְּדַאֲרֵיִתָּא כְּנ"ל. שׁוּב מְצִאתִי לְהֶאֱחָרוּנִים וְ"ל שְׁפִי' ג"כ דְּבָרֵי הָרָא"שׁ כְּמ"שׁ: וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּהִיכָא דְּכְתָב לָהּ הַתּוֹס' בְּשַׁעַת אֲרִיִּסִין גַם הָרָא"שׁ וְ"ל מוֹדָה דְּלֹא מְהִימָן לְהַפְסִיד הַתּוֹס' דְּהָא שְׂפִיר שְׂיִיךְ לְחוּשׁ שְׂשִׁנְאָה מְקוּדָם הַנִּשְׂוֵאִין וְלֹא מְבַעֲיָא לְדַעַת הָעֵיטוּר הַיּוֹבָא בְּש"ע לְעִיל סִי' נ"ה דְּבְכָתָב לָהּ תּוֹס' אַף בְּמַגְרִישָׁה מִן הָאֲרִיִּסִין גּוֹבָה תּוֹס' ע"ש א"כ וְדַאי לָא מְהִימָן דְּשְׂיִיךְ שְׂשִׁנְאָה קוּדָם וְלֹא גִירְשָׁה דְּהִי צְרִיךְ לִיתָן לָהּ גַם הַתּוֹס' כִּינּוּן שְׂכ' לָהּ וּלְכַךְ טַרַח כּו'.

רַק אִפִּי' לְדִידֵן דְּאִינָה גּוֹבָה תּוֹס' אַף שְׂכּוּתָב לָהּ מִן הָאֲרִיִּסִין מ"מ כִּינּוּן דְּעִיקָר כְּתוּבָה אִית לָהּ וְא"כ כִּינּוּן שְׂכּוּרָה כְּתָב לָהּ גַם הַתּוֹס' מִן הָאֲרִיִּסִין שְׂיִיךְ שְׂפִיר חֲשָׁשׁ שְׂשִׁנְאָה קוּדָם הַנִּשְׂוֵאִין רַק דְּלֹא גִירְשָׁה דְּהִי חֲזִיב לִיתָן לָהּ עכ"פ הָעִיקָר כְּתוּבָה מִן הָאֲרִיִּסִין וּלְכַךְ טַרַח בְּסַעוּדָה וּנְשָׂאָה כְּדִי לְהַפְסִידָהּ.

וְלִיכָא ע"ז רַק הַחֲזִיקָה דְּאִין אָדָם עוֹשָׂה כֵּן לְטְרוּחַ כּו' וְזֶה לָא מְהִימָן נֶגְדַּת הַתּוֹס' שְׁהִיא דְּאֲרֵיִתָּא רַק עַל הָעִיקָר כְּנ"ל. דְּבִשְׂלָמָא כְּש"כ הַתּוֹס' בְּשַׁעַת חֲנוּפָה לָא שְׂיִיךְ כֵּן דְּאִי שְׂרַצָּה לִישָׂא אוֹתָהּ כְּדִי לְהַפְסִידָהּ הָעִיקָר מ"מ מִי הַכְּרִיחוּ לְכַתּוּב לָהּ תּוֹס' אִם הִי דַעַתוּ כְּדִי לְגַרְשָׁהּ.

וְע"כ דְּאַח"כּ נִתְחַדַּשׁ שְׁנָאָה וְלֹא חֵיִיִּשְׁיָנָא כְּנ"ל. אֲבָל בְּכָבֵר כְּתָב לָהּ הַתּוֹס' מִמִּילָא שְׂיִיךְ שְׂרַצָּה לְהַפְסִידָהּ הָעִיקָר וּמָה הֵוִי לִי לְמַעַבְד כִּינּוּן שְׂכּוּרָה כְּתָב הַתּוֹס' וְהוֹצְרוּ לִישְׂאָנָה כְּדִי לְהַפְסִידָהּ כְּנ"ל וְאִינוּ לְאִמְנָן עַל הַתּוֹס'.

וְהִכִּי דִיִּיק לְשׁוֹן הָרָא"שׁ וְ"ל שְׂכ' כִּינּוּן שְׂכּוּתָב חֲנוּפָה כְּתָב לָהּ כּו' וּמִשְׁמַע בְּכָתָב בְּשַׁעַת אֲרִיִּסִין לָא שְׂיִיךְ זֶה כְּנ"ל: אַף א"כ לְמָה לִי לְהָרָא"שׁ לְתַמְנָה עַל דְּבָרֵי הַגָּאוֹן וְ"ל הָא מְצִינוּ לְפָרֵשׁ דְּגַם הוּא לָא אָמַר רַק בְּכָתָב לָהּ הַתּוֹס' בְּשַׁעַת אֲרִיִּסִין אִז לָא מְהִימָן אֲבָל בְּכָתָב בְּשַׁעַת חֲנוּפָה אֲפֻשֵׁר דְּמוֹדָה דְּנֶאֱמָן.

וְצ"ל דְּכִינּוּן דְּאֲוֹרְחָא דְּמִלְתָּא שְׂאִינוּ כּוּתָב הַתּוֹס' רַק בְּשַׁעַת נִשְׂוֵאִין לָא הֵוִי לִי לְגָאוֹן וְ"ל לְמִימַר וְה"מ מְנָה וּמֵאֲתִים אֲבָל תּוֹס' לָא הָא גַם בְּתוֹס' מְסַתְּמָא נֶאֱמָן רַק בְּאִירַע וְכְתָב בְּשַׁעַת אֲרִיִּסִין לְכַךְ ע"כ דְּסָבַר אַף בְּכָתָב בְּשַׁעַת חֲנוּפָה דְּאִינוּ נֶאֱמָן וְתַמְנָה עָלֵיו כְּנ"ל: שׁוּב רְאִיתִי לְמַהֲרִי"ט וְ"ל שְׂכּוּתָב דְּהָא לְהָרָא"שׁ תּוֹס' שְׂכּוּתָב לָהּ בְּשַׁעַת חֲנוּפָה לָאוּ דוֹקָא

דאף אי פֿתב בֿשעת אַרויסן ג"כ נאָמן דאין פֿוננֿתו רק דֿלא זכֿתה עד שֿעת חֿנוּפה דהי' כֿול לֿגֿרֿשָׁה מֿקוּדֿם בֿלא חֿיוב תּוֹסֶפֶת ע"ש.

ולע"ד לא נֿראָה פֿן דְּמָה בֿכֿף שֿלא הי' חֿיִבּ תּוֹס' הָא הֶעֱיָקֵר הי' צָרִיף לִיתֵן וְשִׁיף אִיעָרוּמִי קִמְעָרִים שֿלא יתֵן הֶעֱיָקֵר ג"כ וכמ"ש. וְרַק מִשׁוּם חִזְקָה דאין אָדָם טוֹרַח וְלֹא מִהֵנִי בִּדְאוּרִייתָא פֿנ"ל.

ולמ"ש א"כ לְרוֹבֵהפּוֹסְקִים דְּאָרוּסָה לִית לָהּ פֿתוּבָה מוֹכַח פֿדעַת הֶגְאוֹן דְּגַם בֶּעֵיָקֵר לֹא שִׁיף שִׁשְׁנָאָה מִקוּדֿם דהי' לוֹ לֿגֿרֿשָׁה בֿלא פֿתוּבָה וע"כ דְּחִיּוּשֵׁינוּ לִשְׁנָאָה אַחַר הַבִּיאָה בְּזִמָּן מוּעָט וְגַם ע"ז צָרִיף טַעְמָא דאין אָדָם טוֹרַח בִּסְעוּדָה הֵינּוּ שִׁיפְסִיד סְעוּדָתוֹ ע"י הַשְׁנָאָה שֿלא כִּדִּין וּמוֹכַח דִּלְעַנְנֵן תּוֹס' שֶׁהִיא מַה"ת חוֹשְׁשִׁין לִשְׁנָאָה דְּזִמָּן מוּעָט ג"כ.

וא"ל דְּאִיירִי בִּכְתָב לָהּ דא"כ מַה פֿרִיף מֵאִי קמ"ל תְּנִינָא הָאוּכַל אֶצֶל חִמּוּ כו' דִּלְמָא הֶתֵּם בִּיהוּדָה לֹא מְצִי טַעִין אִפִּי' לֹא פֿתב לָהּ מִשָּׂא"כ בְּגִלְלִי מְצִי טַעִין בֿלא פֿתב דאין צוֹרֵף לְחִזְקָה אִין אָדָם טוֹרַח רַק דִּלְשְׁנָאָה דְּזִמָּן מוּעָט לֹא חִיּוּשֵׁינוּ וּקמ"ל ר"י מִשׁוּם הַחִזְקָה דאף בִּכְתָב לָהּ מִהֵימֵן.

וע"כ דְּאִיירִי גַם בֿלא פֿתב לָהּ פֿנ"ל. אַף אֶפְשָׁר לְדַחוּת דְּבִיהוּדָא אִיירִי דוֹקָא בִּכְתָב לָהּ בִּשְׁעַת אִרוּסִין דאל"ה פֿינן דְּאָסוּר לְשִׁהוּת בֿלא פֿתוּבָה לֹא מִהֵימֵנָא שְׁבָא עֲלֶיהָ בְּאִרוּסִין דְּאִחְזוּקִי בְּרִשְׁיַעִי לֹא מִחִזְקִינוּ.

אַף אִיכָּא לְאוּקְמִי בְּמִקוּם שְׂאִין פּוֹתְבִין פֿתוּבָה פֿנ"ל: עוּד הַקְּשָׁה מִהֵרִי"ט ו"ל הָא מְבֹאָר רִישׁ אַע"פ דְּתַנָּאִי פֿתוּבָה כְּתוּבָה וְאִף תּוֹס' לֹא גְבִיָּא אֶלָּא מְזַבּוּרִית וְשָׂאָר דְּבָרִים וְאִם הִיָּה דִּינוֹ בְּדְאוּרִייתָא הֵוִי לָהּ לְמִיגְבִי בְּבִינּוּתִית כְּשָׂאָר חוּב וע"כ דְּאִינוּ מוֹסִיף רַק כִּדִּין עֵיָקֵר הַפֿתוּבָה וְדִינוֹ כְּתוּבָה גַם כָּאן ע"ש.

ולע"ד לֹא קָשָׁה דְּבִשְׁלָמָא לְעַנְנֵן הַגְּבִי' שִׁיף שִׁפִּיר דְּאִמְרִינוּ פֿינן שְׁמוּסִיף עַל עֵיָקֵר הַפֿתוּבָה אִינוּ מוֹסִיף רַק כְּחִיּוּב זֶה וְכֵאלּוּ פִּירֵשׁ שְׂאִינוּ מִתְחַיִּיב רַק שְׁתַּגְּבָה מְזַבּוּרִית וְלֹא מִמְטְלִין וְכֵה"ג וְמַה בֿכֿף שֶׁהוּא דְּאוּרִייתָא הָא לֹא נִתְחַיִּיב רַק פֿנ"ל.

אַבְל עכ"פ מַה שְׁנִתְחַיִּיב הֵינּוּ מְזַבּוּרִית וְכֵה"ג חִיּוּב זֶה חִיּוּב. מַה"ת וּא"כ לְעַנְנֵן נֶאֱמַנְתָּ פֿתַח פֿתוּחַ אִינוּ נֶאֱמָן מִמִּילָא לְהַפְקִיעַ הַחִיּוּב דְּדוֹקָא בְּדַרְבְּנֵן הָאִימִינוּהוּ חֻכְמִים שְׂאוּמֵר אֲמַת וְלְהַפְסִידָה אַבְל בְּחִיּוּב שֶׁהוּא מַה"ת דִּלְאֵ סְמִכִּינוּ אַחְזָקָה דאין אָדָם כו' וְאִמְרִינוּ שְׁמִשְׁקֵר וּבְאֲמַת חִיּוּב גַם הֶעֱיָקֵר פֿינן שְׁמִשְׁקֵר רַק דְּעַל הֶעֱיָקֵר נֶאֱמָן שְׂאֲמַת פֿן אַבְל תּוֹס' שְׁמַה"ת אִינוּ נֶאֱמָן וְכִינוּ שְׁמִשְׁקֵר וְדִאי דְּחִיּוּב.

דְּבָזָה לֹא שִׁיף שֿלא נִתְחַיִּיב רַק שִׁיָּהִיָּה נֶאֱמָן דאין זֶה עַנְנֵן רַק עַל עֵיָקֵר הַחִיּוּב מִמַּה לְגַבּוּת פֿנ"ל וְלֹא קָשָׁה וְהָא גְבִי אִיְלוּנִית וְכֵה"ג אָמַר ג"כ בְּש"ס ל"ש אֶלָּא מְנָה וּמֵאֲמַתִּים אַבְל תּוֹס' אִית לָהּ וע"כ כמ"ש: וּבְעֵיָקֵר פֿתוּבָה נֶרְאָה דאף שְׁכָתַב לָהּ מ"מ אִין שׁוּם חִיּוּב עֲלָיו מַה"ת רַק מְדַרְבְּנֵן דְּאִינוּ מִתְחַיִּיב פֿלֵל מְדַעְתּוֹ רַק שֶׁהַחֻכְמִים הִטִּילוּ עֲלָיו הַחִיּוּב וְשִׁכְתוּב לָהּ כּוֹתֵב לָהּ פֿתְקַנְתָּ חֻכְמִים אַבְל אִינוּ מִתְחַיִּיב פֿלֵל מְרִצוֹנוּ וְאִף דְּהָא בְּגַט וְכֵה"ג הִיכָא דְּכּוֹפִין אִמְרִינוּ מִשׁוּם מְצוּה לְשִׁמוּעַ דְּבָרֵי חֻכְמִים דְּהוּי פֿתְלוּהּ וְנִבִּין דְּמִשׁוּם מְצוּהָ גָּמַר וּמְגַרֵּשׁ אוּ מְקַנָּה מְדַעְתּוֹ.

וא"כ גימא גם בזה פיון דהטילו חכמים החיוב עליו שיכתוב שפיר שוב מתחייב הוא מרצונו וחיוב מדאורייתא כשאר חיובים שמחייב בדבר שאינו חייב. וכמו בגט דמהני מדאורייתא כנ"ל.

אף לא דמי דהתם אי אפשר שיחול הגט רק כשמגרש בראונו דבע"כ לא הוי גט וא"כ בהנהגה שיש מצוה עליו לגרשה אף מדרבנן מ"מ החיוב והמצוה הוא שיגרשה מראונו שיחול הגט ושפיר אמרינן משום מצוה באמת מתרצה כדי לקיים החיוב כנ"ל ושפיר מהני מה"ת.

אבל כאן בחיוב פתובה שתיקנו חכמים אין החיוב עליו שיתרצה דאף אי לא יתרצה חייב בע"כ דיש פח ביד חכמים לחייבו בהחיוב פתובה וא"כ לא גמר כלל ומקנה מראונו בל התקנת חכמים דע"ז אין עליו חיוב.

רק שעושה בהתקנה לכתוב לה פתובה היינו החיוב שהטילו חכמים עליו אבל לא אמרינן שמתחייב בזה מראונו בלא התקנה שיהיה חייב מה"ת כשאר מתחייב במה שאינו חייב.

ולכך שפיר הם האמינוהו ונאמן פתח פתוח. משא"כ לענין תוס' דאין עליו חיוב ונותן מדעתו בזה הוי כשאר מתחייב שהוא מה"ת כנ"ל ולכך סתמו הש"ס ופוסקים בכל דוכתי דכתובה דרבנן ואין חילוק בין כתב לה או לא כתב כלל כנ"ל.

ולדעת הגאון ז"ל י"ל דאין הפי' כלל אין אדם טורח כו' שיעשה ערמה שישאנה כדי להפסידה דהא ארוסה לית לה פתובה כנ"ל. גם דשייך כמ"ש הדרושה שמא תאמר משארסתי נאנסתי.

גם הא קי"ל לא ישא אשה ודעתה לגרשה ואחזוקי ברשיעי לא מחזקינן שישאנה כדי לגרשה. רק החשש הוא שנתחדש לו שגאה אחר הביאה.

ורוצה להפסידה חנם וע"ז אמר החזקה שאין אדם מפסיד הסעודה שטרח שלא פדין ולא מהני רק בדרבנן כנ"ל. ולדינא ודאי דלא מצוי הבעל למימר קים לי' נגד הגאונים ורי"ף ורמב"ם והרא"ש כתב ג"כ איני כחולק ע"ש וטור ז"ל.

וכן דעת ר"ת ור"י שאינו נאמן כלל פתח פתוח דקי"ל פתובה דאורייתא עכ"פ מבואר שאינו נאמן על התוס' כנ"ל וכ"כ הב"ש. ואף עכשיו שמקדשין בשעת החופה ולא שייך כלל איערומי קמערים מ"מ אמרינן שנתחדש לו שגאה אח"כ כנ"ל.

ובטענת דמים נראה דהיכא שמשמשין ומשמשו אותו [דלא] איבד ודאי דמהימן גם לענין התוס' דטענה מבוררת היא ולא צריף לחזקה דאין אדם כלל. וכשלא מושמש אינו נאמן לענין התוס' כמו בטענת פתח פתוח דצריף לחזקה הנ"ל.

והב"ש כתב זה לאפשר ע"ש ולע"ד מבואר מדברי תום והרא"ש ז"ל שכתב דכתובה דאורייתא דר' אשי פליג ולר' נחמן יאמר כל שלא מושמש א"י לטענו טענת בתולים משום דסבר פתובה דאורייתא ולא אמרינן חזקה אין אדם טורח כו' ע"ש.

ומבואר להדיא ב' דינים הנ"ל דהיכא דמשמשו אותו נאמן אף אי פתובה דאורייתא דלדעתם סבר ר"א פן ואעפ"כ נאמן במשמושהו. וממילא לדין לענין התוס' ג"כ נאמן.

ובלא מן־שמש מְבוֹאֵר ג"כ דַּאיִנוּ נֶאֱמָן אַף בְּטַעֲנַת דְּמִים פְּשִׁיָּה דְּאוֹרְיִתָּא וְכוּן לַעֲנִין הַתּוֹס' וְכוּן מְבוֹאֵר בַּהֲג"א שְׁם דְּלִפִּיר"ת אִינוּ נֶאֱמָן בֵּין טַעֲנַת פְּתוּחַ פְּתוּחַ וּבֵין בְּטַעֲנַת דְּמִים וְכוּן בְּמֶרְדְּכִי שְׁם ע"ש.

וַיֵּשׁ לְדַחוּת קֶצֶת דְּדוּקָא לְפָרוּשׁ מְוַכְרַח פֶּן שְׂאִין מְחַלְקִין בֵּין הַמְּנַהֵג לְמִשְׁמַשׁ וּמְוַכְרַח מִר"א דְּאָמַר תְּנִי כֹל שְׁלֵא מְוַשְׁמַשׁ דְּאַף דְּמִים אִינוּ נֶאֱמָן בְּדְאוֹרְיִתָּא אֲבָל לְדִידוֹן דְּהֵתֵם מְחַמַּת שְׁשִׁינָה מִהַמְּנַהֵג אִינוּ מְוַכְרַח לֹמַר פֶּן וּי"ל דְּבְדָמִים דְּהוּי טַעֲנָה מְבוֹנְרַת לְגַבֵּי דִידָהּ נֶאֱמָן אַף בְּלֵא מְוַשְׁמַשׁ לַעֲנִין הַתּוֹס'.

אַף זֶה אִינוּ דְּמַכְלֵ מְקוּם בְּסִבְרָא אִין חוֹלֵק אַתּוּס' וְרֵא"ש ז"ל הַנְּ"ל וְעוֹד דְּאִין שׁוּם טַעַם לְחַלֵּק דְּהָא בְּנִשְׁוֵי דְּנִדְאֵי קִים לִי בְּפְתוּחַ פְּתוּחַ וּג"כ מְבוֹנְרַח אֲצֵלוֹ כְּמוֹ דְּמִים נֶאֱמָן עַל פִּי כוּן לֹא מְהִימָן. וְצ"ל דְּאִין חוֹשְׁשִׁין לְאַבְדַּ הַדָּם וְלַעֲשׂוֹת רַמְאוֹת כְּזֶה.

וּלְכֹף פְּתַב הַב"ש כְּמִסְתַּפֵּק קֶצֶת. דְּאִין רֵא"י מְדַבְּרֵי הַמְּרְדְּכִי וְהַג"א ג"כ דִּי"ל דְּהֵתֵם פְּסָקוֹ כְּתוּבָה דְּאוֹרְיִתָּא ע"ש וְא"כ ע"כ מִשׁוּם דִּר"א דְּאָמַר תְּנִי כֹל שְׁלֵא מְוַשְׁמַשׁ אִין חִילּוּק בֵּין שְׁינָה מְמַנְהֵג אוֹ לֹא וְחִיִּישִׁינּוּ לְרַמְאוֹת דְּאִיבְדַּ וּלְכֹף גַּם דְּמִים אִינוּ יְכוּל לְטַעֲנֵנוּ בְּדְאוֹרְיִתָּא אֲבָל לְדִידוֹן דְּכַתוּבָה דְּרַבְּנָן וְהֵתֵם מִשׁוּם שְׁשִׁינָה וּי"ל דְּבֵלֵא שְׁינָה אִין חִילּוּק כְּלָל שְׁאִיבְדַּ וְהוּי טַעֲנָה מְבוֹנְרַת לְפִנְיָנוּ וְאַף בְּלֵא הַחֲזָקָה מְהִימָן גַּם לַעֲנִין הַתּוֹס'.

אֲבָל עַל כָּל פְּנִים דִּין הַנְּ"ל בְּמִשְׁמַשׁ נִרְאֵה מְוַכְרַח דְּנֶאֱמָן כְּנ"ל גַּם עַל הַתּוֹס' בַּמ"שׁ: וְהַר"ן ז"ל פְּתַב בְּשֵׁם י"א דְּבְטַעֲנַת דְּמִים נֶאֱמָן עַל הַתּוֹסְפַת וּמִשְׁמַע דְּאַף בְּלֵא מְוַשְׁמַשׁ דְּלֵא חִיִּישִׁינּוּ לְאִיבְדַּ ע"ש וְכוּן מִשְׁמַע מִתּוֹס' ל"ו ע"ב שְׁכ' דְּלִית לִי חֲזָקָה דְּאִין אָדָם טוֹרַח וּלְכֹף פְּתוּחַ פְּתוּחַ אִינוּ נֶאֱמָן ע"ש וּמְבוֹנְרַח שְׁמֵם דְּדְמִים יְכוּל לְטַעֲנֵנוּ אַף בְּלֵא הַחֲזָקָה.

אַף י"ל דְּאִיִּירֵי הֵתֵם בְּמִשְׁמַשׁ. וְעוֹד דְּנִדְאֵי לְמֵאן דְּלִית לִי חֲזָקָה דְּאִין אָדָם ע"כ מוֹקֵי לְמַתְנִיתִין בְּטַעֲנַת דְּמִים וּמְוַכְרַח דֵּא"צ בְּטַעֲנַת דְּמִים לְהַחֲזָקָה מֵה שְׂאִין פֶּן לְדִידוֹן י"ל שְׁפִיר מִשׁוּם הַחֲזָקָה.

וְכַתֵּב הַב"ש דְּבְטַעֲנַת דְּמִים יְכוּל הַבַּעַל לֹמַר קִים לִי גַם לַעֲנִין הַתּוֹס' דְּנֶאֱמָן ע"ש נֶאֱמָן בְּלֵא מְוַשְׁמַשׁ כְּשְׂאִין מְנַהֵג לְמִשְׁמַשׁ כְּנ"ל: (כד) הַתּוֹס' יֵשׁ לָהּ כו'. הַב"ש פְּתַב שְׁנִרְאֵה מְהַרְמְב"ם ז"ל דְּדוּקָא בְּמַכְחָשׁת וְאוֹמְרַת בְּתוּלָה אֲנִי אֲבָל שׁוֹתְקַת נֶאֱמָן גַּם עַל הַתּוֹס' דְּשְׁתִּיקָה כְּהוֹדָאָה אֲבָל מְדַכְתֵּב הָרֵא"ש וְר"ן וְהַטּוֹר ז"ל דְּסוֹגְיָא אִיִּירֵי בְּמַכְחָשׁת אוֹ שְׁתִּיקָה וְאֵע"פ כֵּן אָמַר בְּש"ס מִשׁוּם חֲזָקָה אִין אָדָם טוֹרַח וּמוֹכַח דְּגַם בְּשׁוֹתְקַת צְרִיף לְחֲזָקָה הַנְּ"ל וּמִמִּילָא אִינוּ נֶאֱמָן עַל הַתּוֹס' כְּנ"ל ע"ש: וְהַנְּ"ל מְבוֹנְרַח לְהַדְיָא פְּרָק י"ב מֵה"א הַלְכָה ט"ז הוֹרוּ כֹל הַגְּאוּנִים שְׁזָה שְׁאֲמָרוּ חֲכָמִים שְׁהוּא נֶאֱמָן אִם הַכְּחִישְׁתוּ אֲשַׁתּוֹ לְהַפְסִידָהּ עֵינָר הַכְּתוּבָה אֲבָל הַתּוֹס' יֵשׁ לָהּ כו' ע"ש וְדִיִּיק דְּדוּקָא מְכַחֲשְׁתוּ כו'.

וְאִין צְוֹרֵף כְּלָל לְטַעַם שְׁפַתֵּב הַב"ש דְּשְׁתִּיקָה כְּהוֹדָאָה רַק דְּכָל שְׂאִינָה טוֹעֲנַת בְּרִי מִמִּילָא לֹא מְהִימָנָא מְדִינָא בְּלֵא הַחֲזָקָה דְּחֲזָקַת הַגּוֹף בְּרִי לֹא מְהִינֵי לְהוֹצִיא. וְהָא אָמַר בְּש"ס ל"ו ע"א גַבֵּי חֲרָשְׁת וְשׁוֹטָה אִימַר דְּאָמַר ר"ג הֵיכָא דְּקַטְעָנָה כו' וּמִשְׁנֵי פְּתוּחַ פִּיָּה לְאַלֵּם הוּא כו' וְהִינְנוּ בְּחֲרָשְׁת וְשׁוֹטָה דְּאִנּוּ טוֹעֲנִין עֲבוּרָה וְזֶה מִזְקָרֵי כְּטַעֲנַת בְּרִי כַּמ"ש הָרֵא"ש ז"ל רִישׁ פְּרָק ב' גַבֵּי אֲלֻמְנָה נְשִׂאֲתִיף גַבֵּי יְתוּמִים דְּמִזְקָרֵי בְּרִי כִּינּוּ דְּטַעֲנִין עֲבוּרָה.

אָבֵל כְּשֶׁהִיא לִפְנֵינוּ וּפְיֻקַּחַת דָּלָא טְעֵנִין עֲבוּרָה לֹא מְהֵנִי חֲזָקָה דְּגוּפָה: אַף יֵשׁ לְחַלֵּק דְּהֵתָם אִיתְרַע עַכ"פּ הַחֲזָקָה בֵּינָן דְּמַהִימָן שְׁלֵא נִמְצְאוּ, בְּתוּלִים אוּ בְּטַעֲנַת דְּמִים רַק דְּנִטְעוֹן עֲבוּרָה מְנַפֵּת עֵץ אוּ מִשְׁאַרְסֵתְנִי נֶאֱנָסְתִי בְּזֵה לֹא מְהֵנִי לר"ג רַק הֵיכָא דְקִטְעָנָה אָבֵל לְעֵנִין הַתּוֹס' דָּלָא מְהִימָן כְּלָל שְׁפַתַּח פְּתוּחַ וְאָנוּ דְנִין אִם אִיתְרַע כְּלָל הַחֲזָקָה כַּמ"ש לְעֵיל י"ל דְּאָף בְּלֵא טַעֲנָה מְהִימָנָא.

וְאָף דְּבַחְרִישַׁת וְשׁוּטָה לֹא תִקְנוּ פְתוּבָה וְהוּי פְתוּסְפַת דְּמִדְעֵתִיהּ וְנִטְעוֹן שְׁלֵא הִי כְּלָל פְּתַח פְּתוּחַ ז"א כַּמ"ש לְעֵיל ס' ס"ז דְּהֵתָם אִיגְרִי בְּהִיתָה פְּיֻקַּחַת בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין. אוּ דְאִינוּ מְתַחֲיִיב רַק כְּתֻמְנַת חֲכָמִים ע"ש שְׁמֹנְכַרְח לומר כַּנ"ל.

וְאִם כּוּ אִין רְאִיָּה לְעֵנִין הַתּוֹסְפַת אַף בְּאִינָה מְכַחֶשֶׁת. וְהִנֵּה מַה שֶּׁהִבִּיא ב"ש רְאִיָּה מְדַאֲמַר בְּש"ס טַעֲמָא דְחֲזָקָה וְאִיגְרִי אַף בְּשׁוּתְקָתָא.

אִין רְאִיָּה כְּלָל דְנִיהוּ דְהִסּוּגְיָא אִיגְרִי בֵּין מְכַחֶשֶׁת וּבֵין שׁוּתְקָתָא מ"מ י"ל דְּלֹא אָמַר טַעֲמָא דְחֲזָקָה רַק שְׁיִהְיֵי נֶאֱמָן אִפִּי מְכַחֶשֶׁת וּבְשׁוּתְקָתָא בְּאִמַּת לֹא צְרִיךְ לְטַעַם הַנ"ל. אַף א"כ מַה.

פְּרִיךְ מֵאִי קַמ"ל תְּנִינָא הָאוּכַל אֲצַל חֲמִיו כּו' הָא מְהֵתָם ה"א דְּוָקָא בְּשׁוּתְקָתָא דְּבַגְלִיל מְצִי טְעֵין אַף בְּלֵא הַחֲזָקָה. וְקַמ"ל דְּאִפִּילוּ מְכַחֶשֶׁת נֶאֱמָן, מִשׁוּם הַחֲזָקָה כַּנ"ל.

אַף יֵשׁ לְדַחוּת סְבַר דְּגַם בִּיהוּדָה אִינָה נֶאֱמָנַת רַק בְּמְכַחֶשֶׁת בְּבָרִי וְדִיִּיק שְׁפִיר כַּנ"ל: וְלִכְאוּרָה הִי אֲפֻשֶׁר לומר לְהִפּוּף דְּהָא לַמ"ש לְעֵיל דְּבַאֲמַת כְּנִסָּה בְּחֲזָקָתָא בְּתוּלָה וְהִי בְּעוּלָה ג"כ הוּי סְפַק אִי אַחְוָלִי אַחְוָלִי לְתַנְאִי כְּדַאֲמַר בְּש"ס פְּרַק הַמְדִיר בְּשַׁאֲר מוּמִין רַק דְּאִינָה יְכוּלָה לְהוּצִיא הַכְּתוּבָה מִסְּפַק.

וְא"כ בְּאוּמַר פְּתַח פְּתוּחַ וְהִיא מְכַחֶשֶׁת הוּי סְפַק סְפִיקָא שְׁמָא כְּדַבְרֵי דְּמִשְׁקַר וּבְתוּלָה הִיתָה וְאִם תְּמַצָּא לומר בְּעוּלָה שְׁמָא אַחְוָלִי אַחְוָלִי לְתַנְאִי וְג"כ חֲיִיב וְהָא שְׁיִיךְ חֲזָקָה אִין אָדָם עוֹשֶׂה בְּעִילָתוֹ זְנוּת בֵּינָן דִּינְדַע שַׁכ"פ בְּשַׁעַת בִּיאָה.

וְלְעֵנִין הָעֵינְקַר כְּתוּבָה שְׁיִיךְ כַּמ"ש לְעֵיל דַּעַכ"פ הִיתָה בְּעוּלָה וְאִין לָהּ אֵלָא מְנָה אַף דְּאַחְוָלִי לְתַנְאִיָּהּ. אָבֵל לְעֵנִין הַתּוֹסְפַת שְׁפִיר י"ל כַּנ"ל דְּאִם מְחַל אִיתָ לָהּ שְׁפִיר הַתּוֹסְפַת וְהוּי סְפַק סְפִיקָא כַּנ"ל: אַף י"ל דְּהָא קִי"ל כָּל הָאוּמַר לֹא לְוִיתִי כְּאוּמַר לֹא פְּרַעֲתִי וּמְהִימָנִין לִי מַה שֶּׁהוּא לְחוּבָתוֹ וְלֹא לְזְכוּתוֹ כּו' וְא"כ בֵּינָן שֶׁהִיא מְכַחֶשֶׁת שְׁלֵא הִי כְּלָל פְּתַח פְּתוּחַ א"כ לֹא מְחַל כְּלָל הַתַּנְאִי בֵּינָן שְׁיִדַע שֶׁהִיא בְּתוּלָה בְּשַׁעַת בִּיאָה וּמְהֵנִי הוּדְאָתָה עַל זֵה שְׁלֵא מְחַל הַתַּנְאִי וְכִינּוּן שְׁאִין מְאֲמִינִים לָהּ וְאִמְרִינּוּ שֶׁהִי פְּתַח פְּתוּחַ מְמִילָא פְּטוּר דַּע"ז מְאֲמִינִים לָהּ שְׁלֵא מְחַל וְאָף שֶׁהִיא פְּתַח פְּתוּחַ וּלְזְכוּתָא לֹא מְהִימָנָא וְלִיכָּא סְפַק סְפִיקָא כְּלָל דְּאִין כָּאן סְפַק שְׁמָא מְחַל כַּנ"ל.

וְא"כ י"ל דְּבְשׁוּתְקָתָא עֲדִיף דְּבִזָּה לֹא הוּדִית וְלֹא שְׁיִיךְ כָּל הָאוּמַר לֹא לְוִיתִי כּו' וְשׁוּב אִיכָּא סְפַק סְפִיקָא וְאָף בְּרִי מְהֵנִי סְפַק סְפִיקָא עִם הַחֲזָקָה דְּגוּפָא לְהוּצִיא. וּבְשַׁלְמָא לְעֵנִין הַסְּפַק דְּתַחְתּוֹ נֶאֱנָסָה לֹא שְׁיִיךְ כָּל הָאוּמַר לֹא לְוִיתִי אַף שְׁאוּמְרַת בְּתוּלָה הִייתִי וְנִימָא דְּהוּדִית דְּלֹא תַחְתּוֹ נֶאֱנָסָה דַּז"א דְּבְדַבְרָא אַחַד לֹא שְׁיִיךְ זֵה דַּע"כ בֵּינָן שְׁאִין מְאֲמִינִים לָהּ וְאִמְרִינּוּ שְׁנֶאֱנָסָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת בְּאִיזָה זְמַן וּבְמַה נֶאֱמַר יוֹתֵר אִין תַּחְתּוֹ מְתַחְתּוֹ וְזֵה לֹא

שייף רק גבי הלואה ופירעון שהוא שני דברים ומהני ההודאה שלא פרה פנ"ל משא"כ בהנ"ל.

אבל לענין מחילת התנאי שזה שני דברים שפיר מהני הודאתה שלא מחל ולכך לא הוי ספק ספיקא. אבל בשותקת י"ל דהוי ס"ס ולא מהימן פנ"ל.

ויש לדחות דלענין התוס' ליכא ספק כלל דלמה ימחול נגד התוספת ודוקא לענין העיקר פתובה שתייב בכל הנשים אמר בש"ס דהוי ספיקא ואינו מוכרח. גם י"ל דלא מהני ספק ספיקא גם כן בטענת פרי פנ"ל להוציא ממון: ולמ"ש הרשב"א ורא"ה ז"ל לחד תירוץ דצריך לתקנה אין אדם טורח משום דאל"ה הוי מהימנא במיגו דמוכת עץ ע"ש.

ואם כן בשותקת דלא שייף מיגו אף בלא התקנה נאמן ממילא גם נגד התוספת. רק לתירוץ הב' משום רובא ותקנה י"ל דגם שותקת מהני.

ולתירוץ הר"ן ז"ל דמסתמא על דעת כן נשתעבד פיון שלעולם לא תוכל לברר ע"ש. י"ל גם כן דלא שייף בשותקת.

דזה הוי רק פנתן לה נאמנות שתהי' נאמן נגדו ודוקא בטענת אבל באינה טענת כלל מאי נאמנות שייף. ומנין לנו לומר שנשתעבד גם אם לא תטעון כלל שלא יהי' נאמן הא אין צורך כלל לזה.

וגם התקנה שכתב הר"ן שלא פתה אותה כו' לא שייף כלל פיון שאם תטעון תהי' נאמנת וממילא לתירוץ הנ"ל נראה דלא גבי התוספת פנ"ל. ואין להביא ראיה מדברי תוס' ל"ו שכתבו דמהני התקנה אפילו בטענת שפא להוציא בחרשת ושוטה ע"ש.

ודוקא בחרשת ושוטה וכן בלא הוגלד פי המפה דלא הוי לי' למידע. אבל הכא דהוי לה למידע ושפא גרוע ודאי לא מהני להוציא והא מבואר בח"מ סי' נ"ט גבי שטר שהמלוה טוען שפא ולנה פרי שפרוע דפטור ואף דתקנה דשטר בדי מה בעי מהני להוציא.

מ"מ להחזיק אמרינו פרי ושפא פרי עדיף וכן פאן נגד התוס'. וכן מבואר מלשון הרשב"א והר"ן ז"ל שכתב דרובא ותקנה מהני להוציא אפילו בפרי וב"ש ע"ש.

אבל לא בשפא וב"ש דבזה אף בלא התקנה מהימן וממילא גם נגד התוספת נאמן. ולשיטת הר"ן בחרשת כו' שכתב לענין קנס דלר"י אין לה קנס ולר"ג אית לה ועלה אמר פגון זו פתח פיה לאלם כו' ומבואר להדיא דאף דלא איתרע התקנת הגוף והרוב בתולות מכל מקום לא היו מוציאין קנס בשפא וב"ש רק משום דטוענין עבורה.

ואף הרמב"ן ז"ל [דחולק] מ"מ לענין סברא הנ"ל י"ל דמודה. גם נראה בשותקת דשייף סברת הב"ש דשתיקה כהודאה דמאי פמו בכל דוכתי דאמרינו כן ואינה יכולה לחזור בה אחר כך ולומר שלא הי' פתח פתוח.

אבל מנפת עץ או משארסתני נאנסתי נראה דיכולה לומר אחר כך דלא הי' השתיקה הודאה לענין זה רק שהי' פתח פתוח כדבריו פנ"ל. אבל באינה חוזרת לומר מנפת עץ או משארסתני נאנסתי נראה דנאמן לענין התוס' גם כן פנ"ל.

מ"ש בח"מ ס"ק י"ג תמונה עינין מ"ש לעיל: (כה) לפיכך יש לו להשביע בנקיטת חפץ כו'. הה"מ כתב דזה דומה לטענת אַמְנָה או רבית דאין משביעין לבעל השטר לפי שאינו עומד לכך ודוקא פירעון דשטרא לפירעון קאי כו' ע"ש.

ולע"ד נראה בפשיטות דהא הטעם שאינו עומד לכך ואנו מחזיקין שפנדאי שקר ולא הי' התקנה על זה להשביעו ודוקא בפירעון יש להסתפק שפא אמת פנ"ל. וא"כ פאן פיון דבעיקר פתובה קי"ל דנאמן משום חזקה אין אדם טורח כו' דברבנו סמכינן אהך חזקה שהאמת פדבריו רק נגד התוס' שהוא דאורייתא לא מהני החזקה וא"כ לענין השבועה דנשבעין ונוטלין שהוא דרבנן שוב מהני החזקה דאין אדם טורח להשביעה בנקיטת חפץ.

ואיך שייך לומר דלא הי' החזקה להשביעה שאינו עומד לכך והוא שקר שאינו ראוי להסתפק כלל הא אדרבה מדרבנן אמרינן שנדאי אמת משום חזקה דאין אדם כו' וממילא שייך להסתפק להשביעה על התוס' פנ"ל.

והא טענת פירעון גריעא מטענתו פאן דהא גם בכתובה דרבנן אינו נאמן פרעתי וכאן פתח פתוח נאמן לגמרי לענין העיקר ועדיף מטענת פרעתי משום החזקה דאין אדם ואם יכול להשביע בטענת פרעתי מכש"כ פאן בטענת פתח פתוח.

ויש להסתפק אי דוקא כשטוען אישטבע לי דומיא דטענת פירעון או דאף בלא אישטבע לי צריכה ליטבע ומלשון הרמב"ם וש"ע נראה דאף שאינו טוען השבע לי צריכה ליטבע שכתב ככל הנשבעין ונוטלין וסתמו.

או פיון שכתב ויש לו להשביעה כו' היינו כשטוען שתשבע לו. אף לכאורה לטעם התוס' דלא מהימנא מיגו דמוכת עץ משום דמיגו להוציא לא אמרינן וא"כ לענין שבועה להפוסקים דאמרינן מיגו לפטורי משבועה תהי' נאמנת בלא שבועה במיגו דמוכת עץ.

אף י"ל דהא מוכת עץ לית לה אלא מנה רק מיגו דמוכת עץ תחתיה והא באמת כשטוענת מוכת עץ תחתיה לא מהימנא כלל לחד ליטנא כמ"ש הב"ש וצ"ל כמ"ש לעיל דמ"מ אם נאמר שלא תהי' נאמנת גם עכשיו בשבועה עכ"פ שוב לא שייך כלל המיגו לפוטרה משבועה דהא אדרבה כשטוען מוכת עץ תחתיה לא תהי' נאמנת כלל וליכא מיגו.

ובל"ז י"ל דליטול לא אמרינן כלל מיגו לפטורי משבועה כמו מיגו להוציא בגוף הממון דהא הרא"ש ז"ל כתב הטעם דאמרינן מיגו לפטור משבועה משום דלפעמים בא לממון כשאינו נשבע ע"ש.

וא"כ פיון דלענין ממון להוציא לא אמרינן ממילא לא אמרינן לפטור משבועה דממ"נ כשפא לממון ודאי לא מהני פנ"ל. גם בל"ז כתב הר"ן ז"ל דלא שכיח.

גם דמקומה קצת יותר מבתולה אני ע"ש. ומטענת אַמְנָה ורבית בל"ז אין ראי' דהני נגד עדים דהא עדים לא מהימני אַמְנָה הי' דברינו וכה"ג דמסתמא נעשה פדין משא"כ פאן ועינין ח"מ סי' פ"ב דבתנאי שפיר נשבע ונוטל אף דאין עומד לכך וכאן ממש כתנאי: והנה מבואר ברמב"ם פ"ק י"ב וש"ע דעל העיקר אינה יכולה להשביע לבעל אפילו היסת וכן כתב ח"מ וב"ש משום דמסייע לי חזקה דאין אדם טורח נאמן לגמרי ע"ש.

ובבאמת אינו מוכרח דהא איכא חזקת הגוף דאלים טובא וניהו דמהני חזקה דאין אדם כו' נגד החזקת הגוף דאין יכולין להוציא ממנו אבל מה ראי' שפיטר מהיסת פכל תביעה ע"פ. וקא חזינו דחזקה זו לא מהני נגד התוס' לפטרו מחיוב דאורייתא נגד החזקת הגוף.

וגריעה טענתו משאר טענות בתביעה ע"פ ולמה יהי עדיף לענין היסת. גם קא בטענת אמנה ורבית דלא הוי טענה פלל ואעפ"כ יכול להשביע למלנה היסת אחר הפירעון כמבואר ח"מ סי' פ"ב.

וגם קא מסיק הש"ך ו"ל שם וסי' ע"ח דאפילו תוך זמנו שגובה המלנה יכול להשביע היסת אחר הפירעון ואף דמסייע לי' חזקה דאין אדם פורע כו' ע"ש. והב"ש פתב בבאמת לקמן סי' צ"ו דצ"ל דאין החזקות דומות זו לזו ועדיף חזקה דאין אדם טורח מחזקה דאין אדם פורע תוך זמנו ע"ש.

וכ"כ תוס' לחד תירוץא דלכך לא מהני מיגו במקום חזקה פאן דאלימא טפי ע"ש: אמנם לענ"ד אי אפשר לומר פן לדין דהא מוכח דגרוע דאין אדם פורע תוך זמנו מהני להוציא ממון מה"ת. ואין אדם טורח כו' לא מהני להחזיק בדאורייתא נגד התוס'.

והתוס' י"ל דאין סוכרים פדעת הגאון ו"ל רק דגם נגד התוס' מהני כמ"ש [הרא"ש] (הרא"ך) ו"ל. או דסברי דהא דאינו נאמן נגד התוס' הוא בבאמת משום המיגו שלקא כו' אבל גוף החזקה אלימא ובדרבנן לא מהני המיגו נגד החזקה.

אבל למ"ש הראשונים ו"ל דלא הוי מיגו פלל ורוב נחזקה דינדה עדיף טפי א"כ ע"כ עדיפא טענתה מטענת הלנה תוך זמנו ואם שם משביעו היסת כ"ש פאן. וכן בח"מ סימן ק"מ גבי חזקה דג' שנים דפסק בש"ע ג"כ דמשביעין אותו היסת.

ונראה לחלק דהא ודאי דחזקה כזו עדיפא מעד אחד שפוטרי משבועה דלא מהני פלל לממון וחזקה מהני. וכן סיוע שטר בעלמא פטור משבועה כדאמר ריש ב"מ.

רק הטעם הוא בהא דתוך זמנו וכה"ג דכל מה דמוציאין ממון מהלנה הוא בשביל החזקה וא"כ עשתה החזקה פעולה להוציא ממון ושוב אינו מועיל לפטרו משבועה היסת בשביל ראי' זו דהא חזקת המוןחזק הי' נגד החזקה הנ"ל והוציאו ממון בשביל זה והועילה להיות מוחזק ואין פאן ראי' עוד לפטרו וכמו בעד דאינו עושה ב' פעולות כשפסקנו ע"י שיהי' שכנגדו נשבע ונוטל שוב לא מהני סיוע שלו לפטרו משבועה ע"ש בח"מ [סי' צ"ב בש"ך] ס"ק ח'.

וכן באמנה ורבית ניהו דמהני החזקה שלא הי' אמנה להוציא מ"מ שוב לא נפטור אותו בשביל זה מהיסת פיון שעומדת נגד החזקת ממון. אבל היכא שגם בלא החזקה הי' פטור ממון והחזקה נדון רק לפטרו משבועה ודאי דמהני דאם מהני לממון מכש"כ לשבועה.

ובזה נתישב לי בח"מ סי' ק"מ דברי הש"ע התמוהין מאד וסותר סעיף א' לסעיף ב' שבסעיף א' פסק בטוען לקוח והחזיק ג' שנים דנשבע היסת ובסעיף ב' פסק זה שהחזיק ג' שנים אין מוסרין אותו לשבועה אלא ע"ש: ולמ"ש מיןשכ דבסעיף א' דמירי שטוען לקוח ויש עדים שהי' של המערער וא"כ בלא החזקה דג' שנים הי' מוקמינן בחזקת מרא קמא של המערער וע"י החזקה דג' שנים מוציאין ממרא קמא ומאמינים לו לקוח שפיר

פסק דתייב לישבע היסת דשוב אין התזקה מועלת לפטרו משבועה דהא פבר עמדה נגד התזקה מרא רמא להוציא לענין ממון ונשאר כשאר תביעה פנ"ל.

אבל בסעיף ב' לא מייירי פלל מטענת לקוח רק שהתזיק ג'שנים וטוען שהוא שלו ואין עדים פלל שהי של המערער דבזה גם בלא התזקה פטור ונשאר הקרקע שלו דנאמן להתזיק. רק דהי צריף לישבע היסת ולכך פשהתזיק ג' שנים מהני הראי של התזקה לפטרו משבועה דכיון דמהני לממון מכש"כ לישבועה ונשפיר פטור.

או דאייירי אף באומר לקוח ואין עדים שהי של המערער דמ"מ נגד גוף הקרקע אין צורף להתזקה דבל"ז נאמן במיגו דלא הי שלף מעולם ונשאר התזקה רק לפטרו משבועה ונשפיר פטור.

וע"ש בסמ"ע פתב ג"כ דאייירי באין עדים ע"ש ולמ"ש הטעם פשוט פנ"ל: והנה פאן למ"ש הר"ן ז"ל דלכך בלא התזקה דאין אדם טורח כו' לא הי נאמן פתח פתוח אף דאמרינו קיים תנאיף כו'. משום דהי התקנה פדי שלא יפתה אותה כל אחד בשיעבוד זה ואחר כך יפסידנה.

ובתוס' דמסתמא ע"ד פן נשתעבד דאל"כ כל אחד יפסיד כו' ע"ש. וא"כ עכשיו דאמרינו תזקה אין אדם טורח כו' ושוב לא שייף שיעשה כל אחד פן ממילא נאמן מדינא דאמרינו קיים תנאיף כו' דלא נשתעבד ע"ד פן שלא יפסיד חנם כיון דאין אדם עושה פן.

ושוב פטור מן הדין מממון ואין צורף לפטרו מטעם הראי שאומר, אמת דתזקה אין אדם טורח. רק דכיון דאיכא התזקה ממילא פטור משום קיים תנאיף כו'.

ושוב שפיר מהני הראי של התזקה לפטרו משבועה היסת כיון שלא הי צריף להתזקה נגד הממון. ויש ראי שאומר אמת שלא הי טורח כו' ונשפיר פטור מהיסת ולא קשה מהנ"ל: אמנם לדעת הרשב"א ז"ל דמשום רובא ותזקה נאמנת ולא מהני התזקה אין אדם טורח רק בדרבנו הקילו וסמכינו אמתה הנ"ל.

אם פן עדין קשה פנ"ל דשפיר צורף אל התזקה לענין לפטרו מהממון וממילא לא יועיל לענין שבועת היסת ויהי חייב פנ"ל. ואפשר לרשב"א ז"ל באמת נשבע היסת: או י"ל דהא חזינו בתורף זמנו דגובה בלא שבועה ומנהי התזקה לפטרו משבועה ג"כ ולמה אחר הפירעון יוכל להשביעו היסת ואינו מועיל לפטרו ומה חילוק בין קודם הפירעון לאחר פו.

אף אפשר לחלק דדוקא שבועת המשנה דעל ספק בעלמא לא הי התקנה להשביע רק באיזה ראי לכך כיון שיש תזקה אין ראי. משא"כ היסת דתקינו אח"כ על תביעה בעלמא בלא שום ראי אין התזקה מועלת ג"כ.

ויקצת דוחק. לכך נראה לחלק דבשעת מעשה שפוסקין הדין שנאמן התובע שלא יפרע מחמת התזקה ולכך מפקינו ממון לא שייף להשביעו דהוי פתיתי דסתרי כיון שפוסקין שמוציאין דודאי פדבריו ולא תקנו להשביעו.

משא"כ אחר כך שתבעו מחדש דעתה אין דנין רק לענין השבועה שפיר משביעין היסת. וממילא פאן דלפטור ומאמינים לענין ממון שפטור מטעם התזקה אין אדם כו' גם מהיסת

פְּטוּר פִּינּוֹן שְׁדָּנִין בְּבֵת אַחַת עַל הַמָּמוֹן וְעַל הַשְּׁבוּעָה מִהֲנִי שֶׁפִּיר הַחֲזָקָה לְפָטְרוֹ שְׁלֵא
נִיחָתָן הִיָּסֵת רַק בְּסִפְקֵי הַשְּׁקוּל וְאִי לְהוֹצִיא אֶז חֲזִיבוּהוּ שְׁבוּעָה מִשָּׂא"כ הִיכָא שְׁפוּטְרִין
אוֹתוֹ מִצַּד רֵאִי שֶׁהָאֵמֶת כְּדַבְּרֵי גַם מִשְׁבוּעָה פְּטוּר מִשָּׂא"כ תּוֹךְ זְמַנּוֹ אוֹ אֲמִנָּה וְרֵבִית
בְּשִׁעָה שְׁדָּנִין עַל הַמָּמוֹן בְּאֵמֶת פְּטוּר לְגַמְרֵי גַם מִשְׁבוּעָה רַק אַח"כ שְׁתוּבְעוּ מִחֲדָשׁ דְּשׁוּב
פּוּטְרִין, שֶׁאִי לְהוֹצִיא נְשָׁבַע כְּנ"ל: גַּם י"ל לְמֵאֵי דְאָמַר אַבְיֵי גִיטִין ח' ע"ב בְּעֶבֶד שֶׁהִבִּיא
גִּטּוֹ וְכָתַב בּוֹ כָּל נֶכְסֵי כו' מִתּוֹךְ שֶׁקָּנָה עֲצָמוֹ קָנָה הַנֶּכְסִים דְּכִינּוֹן דִּהָאֲמִינוּהוּ חֲכָמִים בְּפִנֵּי
נֶכְתָּב עַל עֲצָמוֹ וְנִכְלָל בְּדִיבּוּר אֶחָד וְאִם נֶאֱמַן עַל עֲצָמוֹ גַּם הַנֶּכְסִים שְׁלֵוֹ לְכַף אֶף דְּעַל
הַנֶּכְסִים אֵינוֹ נֶאֱמַן מִדִּינָא מְפָל מְקוֹם נֶאֱמַן עַל הַכֹּל דְּלֹא פְּלִגְנִין דִּיבּוּרֵי ע"ש.

וְאֶף דִּהְדַּר אָמַר אַבְיֵי מִתּוֹךְ שְׁלֵא קָנָה כו' מ"מ הָא כְּתָבוּ תוֹס' הַטַּעַם דִּיז בְּעַל הַשְּׁטָר עַל
הַתְּחִתּוּנָה ע"ש אֲבָל לְפָטוּר אֲמַרְינּוֹן שֶׁפִּיר מִתּוֹךְ שֶׁקָּנָה כו' וְא"כ לְכַאוּרָה פָּאן בְּאוּמַר
פְּתַח פְּתוּחַ לְמָה לֹא יְהִי נֶאֱמַן לְעִנְיַן הַתּוֹסְפוֹת נִיהוּ דְּעַל הַתּוֹס' לֹא מְהִימֵן מִדִּינָא מְפָל
מְקוֹם פִּינּוֹן דְּאֲמַרֵי בְּש"ס וְהֵם הָאֲמִינוּהוּ שְׂאֵם אָמַר פְּתַח פְּתוּחַ נֶאֱמַן שֶׁתְּקִנּוּ שְׁיִהְיִי נֶאֱמַן
עַל הָעֵיקָר וְאִם כֵּן פִּינּוֹן שְׁנִכְלָל בְּדִיבּוּר אֶחָד דָּאֵם אֵמֶת שֶׁפְּתַח פְּתוּחַ גַּם תּוֹסְפֵי אֵין לָהּ
א"כ מִמִּילָא לֹא פְּלִגְנִין דִּיבּוּרָא וּמִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַן עַל הָעֵיקָר נֶאֱמַן גַּם עַל הַתּוֹסְפֵי וְכָאן הָנִי
לְפָטוּר אֲמַרְינּוֹן מִתּוֹךְ שֶׁקָּנָה כו' דִּהְנִי מִמִּשְׁכָּח כְּמוֹ הַתָּם שֶׁתְּקִנּוּ חֲכָמִים לְהָאֲמִינוּ עַל עֲצָמוֹ
וְנֶאֱמַן גַּם עַל הַנֶּכְסִים כְּנ"ל: אֲמָנָם נִרְאָה הַחֲזִילוּק דְּבִשְׁלָמָא הַתָּם גַּם עַל הַנֶּכְסִים מִה"ת
נֶאֱמַן דְּאֵינוֹ צְרִיךְ קִיּוּם רַק מְדַרְבְּנּוֹ דְּקִיּוּם שְׁטָרוֹת דְּרַבְּנּוֹן.

וּלְכַף שְׁיִיךְ שֶׁפִּיר פִּינּוֹן דְּעַל עֲצָמוֹ הָאֲמִינוּ חֲכָמִים נֶאֱמַן עַל הַכֹּל פִּינּוֹן שֶׁהוּא דְּרַבְּנּוֹן וְלֹא
הִי הַתְּקִנָּה לְחֻצְאֵין. אֲבָל אִם לֹא הִי נֶאֱמַן עַל הַנֶּכְסִים מִה"ת י"ל דְּלֹא שְׁיִיךְ זֶה דְּלֹא תְּקִנּוּ
רַק עַל מַה שֶׁמְדַרְבְּנּוֹ דֵּהֵם אֲמַרוּ וְהֵם אֲמַרוּ מִשָּׂא"כ עַל מַה שֶׁהוּא מִה"ת כְּנ"ל.

וְאֶף דְּדִיִּיק הַתָּם מִשְׁטָר בל"ז אֵינוֹ מוּכָן הַדְּמִיוֹן דִּהְתָּם לֹא אֵינְרֵי בְּנֶאֱמָנוֹת רַק בְּקִנְיָן ע"ש.
וְא"כ הִכָּא לְעִנְיַן הַתּוֹסְפֵי דְּחִיִּיב מְדַאוּרֵיִתָּא לֹא שְׁיִיךְ מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַן עַל הָעֵיקָר שֶׁהוּא רַק
דְּרַבְּנּוֹן יְהִי נֶאֱמַן עַל הַתּוֹס' שֶׁהוּא מְדַאוּרֵי וּלְכַף אֵינוֹ נֶאֱמַן שְׁלֵא תְּקִנּוּ רַק עַל הַדְּרַבְּנּוֹן.

וּמִמִּילָא לְעִנְיַן הַשְּׁבוּעָה הִיָּסֵת שֶׁהוּא דְּרַבְּנּוֹן י"ל שֶׁפִּיר כְּנ"ל מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַן עַל הַמָּמוֹן
מִטַּעַם רֵאִיָּה שֶׁהָאֵמֶת כְּדַבְּרֵי וְתְּקִנּוּ חֲכָמִים לְהָאֲמִינוּ מִמִּילָא לֹא הִי הַתְּקִנָּה לְחֻצְאֵין וְנֶאֱמַן
גַּם לְעִנְיַן שְׁבוּעָה שֶׁא"צ כְּנ"ל.

וְאֶף לְרַבָּא דְּמַסִּיק הַתָּם פְּלִגְנִין דִּיבּוּרֵיהּ מ"מ י"ל דַּעכ"פ בְּדִיבּוּר זֶה שֶׁתְּקִנּוּ לְהָאֲמִינוּ
תְּקִנּוּ לְגַמְרֵי שְׁיִהְיִי נֶאֱמַן. וְאֶף דְּבִשְׁאָר נְשָׁבְעִין וְנוֹטְלִין וְכַה"ג מְצִינוּ אֶף בְּדַרְבְּנּוֹן שֶׁנֶּאֱמַן
רַק בְּשְׁבוּעָה.

הֵינּוּ דְּכַף הִי הַתְּקִנָּה מִתְּחִלָּה שְׁלֵא יְהִי נֶאֱמַן רַק בְּשְׁבוּעָה וְתְּקִנּוּ לְהָאֲמִינוּ בְּשְׁבוּעָה כְּנ"ל
מִשָּׂא"כ פָּאן שֶׁהִי הַתְּקִנָּה מִיְּחוּדָתָא לְהָאֲמִינוּ פְּתַח פְּתוּחַ בְּסִתָּם רַק אַחַר תְּקִנְתָּ ר"נ נְטִיל
עֲלֵיו הִיָּסֵת זֶה לֹא אֲמַרְינּוֹן דְּכִינּוֹן שֶׁהִי תְּקִנָּה מִיְּחוּדָתָא לְהָאֲמִינוּ פְּתַח פְּתוּחַ לְגַמְרֵי לֹא תִּיקָן
ר"נ אַח"כ לְבַטֵּל הַתְּקִנָּה וּלְהַשְׁבִּיעוֹ דְּבִשְׁלָמָא בְּכָל הַדְּבָרִים שְׁלֵא הִי תְּקִנָּה מִיְּחוּדָתָא עַל
דְּבָר זֶה רַק מִמִּילָא פְּטוּר תִּיקָן ר"נ לְהַשְׁבִּיעַ מִשָּׂא"כ בְּפְתַח פְּתוּחַ שֶׁהִי הַתְּקִנָּה עַל דְּבָר
זֶה עֲצָמוֹ לְהָאֲמִינוּ לֹא בִּיטְלוּ אַח"כ שְׁלֵא נֶאֱמִינוּ רַק בְּשְׁבוּעָה וּפְטוּר שֶׁפִּיר כְּנ"ל: וּבְזֶה

אפשר לומר להיפוך בש"ע ח"מ סי' ק"מ דהא בתזקת ג' שנים פתב הרמב"ן ונמוקי יוסף פ"ק תזקת דהוא תקנת חכמים שיועיל ג' שנים משום דלא מזדהר ע"ש.

ולכך בטוען לקות והחזיק ג' שנים נאמן בלא שבועה כיון שהי' התקנה על דבר זה להאמינו לגמרי בלא שבועה. מה שאין כן באין עדי אבהתא להמערער והמחזק טוען שלי דע"ז לא הי' התקנה רק דמיפטר מצד מחזק שפיר חייב שבועה.

אף לא משמע התם כן. אף ברשב"א ז"ל שם שכתב דאין מוסרין אותו לשבועה י"ל שפיר הטעם כנ"ל כיון דהי' תקנה להאמינו נאמן לגמרי: הנה לכאורה קשה להפוסקים דמתחייב במקצת מתוך טענתו בשביל [דאינו] נאמן ג"כ חשיב מודה במקצת וחייב שבועת התורה.

וא"כ למאי דפסק הרמב"ם ז"ל גבי בתולה נשאתני והוא אומר אלמנה דחייב שבועה דאורייתא ולא חשיב שיעבוד קרקעות עכשיו דכתובה גובה ממטלטלין ע"ש וגם אף דכתובה מדרבנן מקל מקום איכא שבועת התורה כנ"ל וא"כ כאן דלענין התוס' לא מהימן וא"כ יצטרך ליטבע גם על העיקר מדין מודה במקצת דנתחייב מתוך טענתו התוספת שאינו נאמן פ"פ.

ואף דעל העיקר נאמן מ"מ חייב שבועה דאורי' אף שהחייב דרבנן ולגבי דאורייתא לא מהני החזקה דאין אדם טורח לפטרו. ואי משום שאינו יכול לכפור חשיב הילך הא הש"ך ז"ל סי' ע"ה פסק דדוקא כשמודה שייך לפטרו משום אינו יכול לכפור אבל כשכופר הפל ונתחייב מקצת לא הוי הילך משום אינו יכול לכפור ע"ש.

וכאן כיון שטוען פתח פתוח וכופר גם התוספת ממילא חייב כנ"ל: ואפשר לומר כיון דהא דהוי מודה מקצת המחוייב מתוך טענתו הוא מטעם העדאת עדים דאנו סהדי כו' וא"כ דוקא התם דמה שפוטרין אותו אינו מצד ראי' רק שאין יכולין להוציא ולא שייך פי היכי דאנו סהדי להאי אנו סהדי להאי כו' אבל הכא שעל העיקר פטור מצד ראי' אדם טורח אמרינו פי היכא כו' אנו סהדי להאי שפטור מהעיקר כדאמר ריש ב"מ ופטור משבועה כנ"ל.

אף למ"ש לעיל דבאמת אית לה תזקת הגוף ורוב ואין החזקה דאין אדם טורח מכיר שהוא כדבריו רק שלא נוכל להוציא ממנו ונשאר ספק השקול וא"כ לא שייך אנו סהדי ונתחייב שבועה כיון שאין הפטור רק מצד שאינו יכול להוציא כנ"ל: ויש לומר דאף דבחיוב דרבנן חייב שבועה דאורייתא היינו משום דכבר חייבוהו חכמים והפקר ב"ד הפקר מה"ת חייב שבועה דאורייתא אבל כאן דהם אמרו והם אמרו והאמינוהו על העיקר פתובה שהוא דרבנן משום תזקה אין אדם כו' ממילא אינו מתחיל כלל שבועת התורה דהא אין עליו החיוב דרבנן כלל.

ואינו מוכרח דמכל מקום היא תובעת מה"ת גם העיקר שחייב מדרבנן משום הפקר ב"ד ואף דהאמינוהו שלא נוכל להוציא מ"מ לענין חיוב שבועה חייב מה"ת דאף שהוא ספק חייב ליטבע ולענין זה לא מהני החזקה שהוא דאורייתא כנ"ל: אף י"ל דכיון דלענין דרבנן מהני החזקה ובאמת החזקה מורה שפטור גם מהתוס' רק דנגד התוס' שהוא דאורייתא לא סמכינן על החזקה הנ"ל אבל איך נשביעו על העיקר הא נגד העיקר שהוא

דברבנו אמרינו שאינו מודה במקצת כלל שגם התוס' אינו חייב באמת פיון שהאמת שהיה פתח פתוח ונגד העיקר אמרינו שמשתיבין אותו שלא כדני התוס' ואיה שיהי לקשבו מודה במקצת ויש לדחות:

עוד נראה למ"ש הר"ן ו"ל סוף פ' שבוועת הדיינים היכא דמודה נ' דחבלה דלא תשיב מודה במקצת דאינו ממון ברור דמי יזמר דמשתבע ולא הוי רק גורם לממון ואף דאח"כ נעשה ממון גמור מ"מ פבר יצתה הודאה מפיו לפטור ושוב לא מתחייב אח"כ ע"ש.

וא"כ פאן בכחנבה דתובעת קודם הגירושין והוא אומר פתח פתוח דעדיין אין פאן חייב ברור שאינו רק טובת הנאה דשמא תמות קודם ואינו רק גורם לממון וכמו שטרות שאין גופן ממון פנ"ל.

ופטור משבוועת מודה במקצת. וממילא אף שפגרושה אח"כ נאחר הגירושין נעשה חייב ברור מ"מ פטור דבשעה שנתחייב ויצאה הודאה מפיו הי' לפטור.

ואף שהר"ן ו"ל כתב שם דלענין העדאת עדים לא אמרינו זה דנעשה אחר השבוועה ע"ש היינו שם דלא נעשה כלל העדאת עדים רק אחר שושבע ע"ש משא"כ פאן דמה שנתחייב התוס' הוא מיד קודם הגירושין שאינו נאמן ואעפ"כ לא הי' ממון ברור ושפיר יצאה הודאה לפטור ופטור גם אח"כ.

גם דלענין התביעה שאח"כ מיקרי קדמה הודאה לתביעה דלא מיחייב מה"ת כמ"ש הרמב"ן ו"ל ועיין ש"ך סוף סי' ע"ה דלא הוי מודה במקצת פנ"ל: ובזה מיושב מאי שהקשו גבי מופת עין דטענתיהו במאמים ומנה לר"י דהוי פחמשיין ידענא ושמשיין לא ידענא ויהי' מחויב שבוועה ואינו יכול לישבע משלם פיון דמודה בק' ועל השאר אינו יודע ע"ש.

ולמ"ש אתי שפיר דליכא כלל חייב שבוועה מה"ת בכחנבה פיון שהוא קודם גירושין פנ"ל. ודוקא גבי אלמנה נשאתיה פסק הרמב"ם ו"ל שפיר דהוא אחר גירושין ע"ש.

לכאורה יש להסתפק קצת אי גביא התוס' משושועבדים כשאומר פתח פתוח דניהו דמיני' דידי' גבי' משום שהוא דאורייתא ולא סמכינן אחזקה דאין אדם טורח מ"מ משושועבדים לדעת הפוסקים דשיעבודא לאו דאורייתא א"כ לגבות מהם הוי רק מדרבנן ובדרבנן שוב סמכינן אחזקה דאין אדם טורח שאינו חייב כלל וכמו לגבי דידי' נגד העיקר כתובה.

וכמ"ש הרא"ש ו"ל דלא גבי מעבדים מיחמי פיון דשיעבודא לאו דאורייתא ובדרבנן עבדי כמטלטלין ע"ש ובש"ך ו"ל סי' ל"ט: אף נראה לחלק דדוקא התם שפיר פיון דמאי דגבי מהם הוא דרבנן הוי נגדם עבדי כמטלטלין ולא גבי.

אבל פאן בפרקעות פיון דבדאורייתא לא מהני החזקה וסייב הוא מה"ת ממילא גובה משושועבדים דנכסוהי דבר נש ערבין בי' וכמו פל החיובים פיון דיש עליו החיוב דאורייתא דאינו נאמן לפטור ממנו ממילא יש מדרבנן הגבי' דמשושועבדים: גם נראה דהא נדאי בלא טענת ברי לא הי' מהני החזקה שהוא פתח פתוח רק משום שטוען ברי פתח פתוח.

ובאמת טענת ברי של זה אינו מועיל לגבי אחר כדאמר בש"ס פ' המדיר רישא מנה לאבא בידה כו' וא"כ לגבי הלקוחות ליכא טענת ברי פלל רק בכל דוכתי חשיב גבי לקוחות כטענת ברי דטענינו להו כל מה דהוא מצי למיטען.

והטעם הוא דהא משונעבד רק משום ערבות דנכסוהי כו' ולכך פינון שהוא פטור כשטוען ברי וליכא שיעבוד הגוף ממילא הם פטורים כנ"ל. וא"כ פאן בטוען פתח פתוח שפיר אמרינו דטענת ברי שלו אינו מועיל נגד הלקוחות וממילא בלא ברי שפיר גבי מהם דאית לה רובא וחקקה והם שפא והיא ברי.

ולא שינה טעם הנ"ל דהוי כמו ברי משום שהוא הי' פטור דאדרבה הוא עצמו חייב אף שטוען ברי דלגבי דידן הוי דאורייתא ולא מהני חקקה ואיכא שיעבוד הגוף. רק הם מצד עצמם הוי שוב שפא דלא מהני ברי דידן נגדם וממילא שפיר גבי התוס' ממשונעבדים כמו בכל חיוב כנ"ל.

ובל"ז דעת רוב הפוסקים דשיעבודא דאורייתא. גם לא גרע ממילתא דלא שכיח דלא טענינו ליתמי וללקוחות.

סעף ט כשטוען שלא מצאה בתולה אם אמרה מוכת עץ אני נאמנת ומחזיר כחובתה למנה ויש לו להחרים שלא בא עלי' איש ואם אמרה משאירסתני נאנסתי נאמנת וכתובתה מאתים כמו שהיתה ואם טוען שפא עד שלא ארסתיה נאנסת או שפא אחר שארסתיה נבעלת ברצונה ה"ז מתרים סתם על מי שטוען שקר כדי לחייבו ממון כל מי שטוען ט"ב וטענתו טענה אם רוצה לקיימה אח"כ כותב לה כתובה מנה.

(כו) אם אמרה מ"ע אני נאמנת כו'. הטעם מבואר בש"ס אף דקי"ל ברי ושפא לא מהני להוציא מ"מ פאן דמסייע לה גם חקקה הגוף מהני.

אי נמי משום מיגו דמוכת עץ אני תחתיה כו' ע"ש. והנה לכאורה טעמא דחקקה אינו מוכן דבשלמא גבי משאירסתני נאנסתי איכא חקקה דבתולה נולדה ולא נשתנה גופה עד אח"כ.

משא"כ מוכת עץ קודם אירוסין דע"כ איבדה בתולי' קודם אירוסין רק הספק אם ע"י עץ או בביאה א"כ מם חקקה יש פאן שהיא מוכת עץ יותר מבעולה והא לרבנן מ"ע כחובתה מנה משום דדמי' לבעולה כדאמר בש"ס: ולדעת הר"ח ז"ל דמוכת עץ פתחה סתום י"ל שפיר דהוי חקקה דבעולה אישתני גופא יותר ממוכת עץ גם לענין פתח פתוח דלכך מיקריא מקצת בתולה עדיין ע"ש.

אבל לרוב הפוסקים דמוכת עץ פ"פ ואין דם כבעולה ליכא חקקה דגופה פלל: וראיתי להר"ן ז"ל שכתב ובאידיה פלוגתא דהיא אומרת מוכת עץ כו' איכא למימר נמי אוקמי אחקקה שחקקה בנות ישראל שאינן מזנות כו' עכ"ל.

ונראה שמפרש לישיב מ"ש דכאן אין החקקה משום שינוי הגוף רק מטעם רוב שאינן מזנות ואף שאין דנין על רצון רק שפא באונס מ"מ גם זה לא שכיח כל זמן שלא נתברר שזינתה אין חוששין אף לאונס: אף קשה הא הר"ן ז"ל בעצמו כתב בסוגיא דפתח פתוח דלכך ס' מוכת עץ לא חשיב ס' פלל אף להצטרף לס"ס משום דמוכת עץ לא שכיח ואף

דנדאי פ"פ וע"כ או זינתה או שהיא מוכת עץ מ"מ תולין שזינתה ואין מספקין רק על אונס או רצון ואסורה בכהן אבל על מופת עץ דלא שכיח אין לספק כלל אף שזינתה ספק השקול ואיך פתב הר"ן ו"ל פאן להחשיב זה לחזקה שנדאי מוכת עץ ולא זינתה משום דחזקת בנות ישראל אינן מזנות והא ג"כ רוב אינן מוכת עץ וע"כ יצאה אשה זו מרוב נשים שאינן מזנות ולא מוכת עץ ומה חזקה היא זו.

ודומה ממש למאי דאמר ריש פ"ב דכתובות רוב נשים בתולות נשאות ורוב הנשאות בתולה יש לה קול וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רבא ע"ש וכה"ג בכמה דוכתי וכן פאן ניהו דרוב נשים אינן מזנות מ"מ רוב שאינן מזנות הן בתולות וזו הואיל ולא נמצא בתולים איתרע דאדרבה הרוב שאינן בתולות אינן משום מוכת עץ רק משום זנות ומהאי טעמא לא חשיב ספק כלל להר"ן ו"ל וכאן עשהו פנדאי והדבר תמוה לע"ד שדבריו סותרין פנ"ל.

ולדעת התוס' ו"ל אתי שפיר דסברי דמוכת עץ שכיח דכולהו חביטי מיחבטין רק דאי מוכת עץ היתה טוענת ומדלא טענה אין להסתפק ע"ש ט' ול"ו. ולכך שפיר בטוענת מ"ע איפא חזקה דמוכת עץ שכיח וזנות לא שכיח.

אבל להר"ן ו"ל קשה. ולכאורה היה אפשר דגם הר"ן סבר פתוס' מדלא טענה כו' רק דניחוש שמא נעשית מוכת עץ שגם היא אינה יודעת ע"ז תירץ דלא שכיח שתיעשה מוכת עץ ולא תדע וממילא אם יודעת שיהי' שוב מדלא טענה אבל כשטוענת שפיר שכיח מוכת עץ כיון שיודעת והי' מיושב.

אף א"א לפרש פן בר"ן ו"ל דהא מייתי עלה מירושלמי לא חשו לדבר שאינו מצוי וע"ש דמבואר דלא שכיח כלל וכ"כ הרשב"א ורמב"ן ו"ל ע"ש: ואפשר לישב בדוחק למ"ש ט"ז ח"מ סי' ע"ה גבי מטבע מזויפת דכיון שרוב מטבעות אינן מזויפות וא"כ בשעה שפרע לו כבר נסתלק לגמרי שלא הי' צריכין לחוש כלל שמא מזויפות.

ולכך אח"כ שנמצא הוי כספק חדש ותביעה חדשה ולא חשיב א"י אם פרעתיך כיון שנסתלק פנ"ל אף שהספק הוא שמא לא הי' פירעון כלל מ"מ כבר בשעת פירעון נתחזק שפרע ע"ש.

וא"כ י"ל להיפוך כיון דחזקת בנות ישראל שאינן מזנות וא"כ בשעת חופה כבר נתחייב בכתובה ולא היו צריכין לחוש שמא בעולה היא כלל כל זמן שלא הי' ריעותא וא"כ ממילא נתחזק כבר שחייב לה ושוב אח"כ שנולד הספק אי מוכת עץ או זינתה הוי פאיני יודע אם פרעתיך שהוא מטעם חזקת חיוב וגם בזה יש חזקת חיוב שנדאי נתחייב ואף דהספק הוא שמא זינתה קודם ולא נתחייב כלל מ"מ כבר נתחזק אצלנו בשעת החיוב שחייב שלא הי' צורך לחוש לספק זה ואמרינן דנשאר עדיין חזקה זו שחייב וכמו במטבע מזויפת הפנ"ל.

ושיהי' שפיר דאוקמא אחזקה דכיון שחזקת בנות ישראל שאינן מזנות ונתחזק לחייב בשעת חופה אמרינן גם עתה שבאמת חייב שהי' מוכת עץ פנ"ל ודוחק. גם בל"ז הש"ך ו"ל חולק על דין הט"ז הפנ"ל: והנה גם לתוס' ו"ל קשה דהא פתב ט' ע"ב ד"ה א"י דר"י סבר דמוכת עץ לא שכיח ולא סבר הא דכולהו מחבטין וג"כ לא חשיב ספק ספיקא ע"ש.

וא"כ לר"י ליכא חזקה דגופא פלל במופת עץ פינון דשינוי הגוף אין פאן וגם מופת עץ לא שכיח ולא שינה חזקת ב"י. וא"כ מאי פריה בש"ס י"ג ע"א לר"י תרתי למה לי ועביד צריכותא משום מיגו ע"ש הא בל"ז איצטרף הא דמשאירסתני נאנסתי דאי אמר במופת עץ ה"א ע"כ לא אמר ר"י אלא דליכא חזקת הגוף משא"כ במשאירסתני נאנסתי דאיכא חזקה אימא מודה לר"ג.

וצ"ל דהוי מצי לשינוי הכי וחד מתרתי טעמי נקיט דבנ"ז לתירוץ תוס' שם הוי ליה למימר דקמ"ל אף דאיכא ספק ספיקא ע"ש: והנה הי' אפשר לומר דבאמת באומרת מופת עץ אני מעיקרא ליכא חזקת הגוף.

אף באומרת מופת עץ אני תחתיך שפיר איכא חזקה דתחתיך אבדה בתוליה וכיון דלרצון לא חיישינו ממילא ג"כ נאמנת. דאף דליכא חזקה פנ"ל.

מ"מ שוב נאמנת מטעם מיגו דאי בעי אמרה מופת עץ תחתיך דאז הי' נאמנת משום חזקה דהוי מיגו גמורה שהיתה נאמנת אז ולא מיגו דטענה מעלייתה וגם ר"י מודה בהאי מיגו כמ"ש תוס' ולכך שפיר נאמנת מופת עץ מעיקרא לר"ג.

ולר"י ליכא מיגו דגם תחתיך לא מהימנא דלא מהני החזקה פנ"ל. ואף דמשמע בש"ס א"נ ע"כ לא אמר ר"ג אלא דאיכא חזקה כו' דלהיך לישנא לא אמרינן משום מיגו רק משום חזקה ולמ"ש גם להאי לישנא צריך למיגו פנ"ל.

לא קשיא דיש לפרש בפשיטות דמעיקרא אמר ע"כ לא אמר ר"ג אלא דאיכא מיגו והיגו דאף אי לא, מא משום חזקה רק משום מיגו ואז אינו רק מיגו דטענה מעלייתה דהא גם מופת עץ תחתיך אינה נאמנת פינון דלא אמרינן טעמא דחזקה ואעפ"כ מהני דמ"מ חשיב מיגו בהדי ברי ושפא.

ואח"כ אמר אי נמי אף דנימא דלא אמרינן מיגו פי האי שלא תהי' נאמנת אז דלא מצינו מיגו פזו מ"מ ע"כ לא אמר ר"ג אלא דאיכא חזקה וממילא שפיר נאמנת מופת עץ תחתיך וממילא נאמנת מופת עץ מעיקרא דהוי מיגו גמורה פינון שתהי' נאמנת אז וכמו מיגו דבכל דוכתי ולא פליג בשינוי בתרא רק דמיגו דטענה מעלייתה אינו מועיל היכא שלא תהי' נאמנת פנ"ל: עוד י"ל הטעם למ"ש תוס' חולין נ"א דעיקר החזקה דכאן נמצא פאן הי' הוא דכיון שיתבטל הרשות כו' מוקמינן הרשות על חזקתו שלא נתבטל כו' ולכך כ' שנולד הספק ברשותו עליו הראיה כו' ע"ש.

וא"כ לענין מופת עץ אמרינן ג"כ פינון שנולד הספק ברשות הבעל מוקמינן הרשות אחזקתו שלא נתבטלו הקדושין והנשואין ולא נאנסה קודם דא"כ הוי מקח טעות ונתבטל ואמרינן דאף דנעשה קודם מ"מ היא מופת עץ ולא נתבטל הרשות ונאמנת פנ"ל.

ויש לדחות דלא מצינו זה רק בהדי חזקת הגוף דאמרינן שנעשה אח"כ כדי שלא יתבטל הרשות אבל לא כשב' הספיקות בזמן א' כמו פאן שגם מופת עץ היא קודם הקידושין רק שלא נתבטל בשביל פן דליכא חזקת הגוף י"ל דלא אמרינן סברא הנ"ל ואדרבה מסייע חזקת פנוי' כו': והנה למ"ש תוס' ט' ע"ב בשם ר"י דלכך לר' הו"שע אינה נאמנת מופת עץ אף דאיכא ספק ספיקא מופת עץ ואת"ל ד"א שפא משנתארסה נאנסה היינו משום דר"י סבר מופת עץ לא שכיח ולא חשיב ספק ספיקא ע"ש וא"כ ממילא

לר"ג דכולהו מיחבטין ושכיח כו' שפיר נאמנת מןפת עץ אף בלא חזקת הגוף רק מטעם ספק ספיקא כנ"ל.

ולא צריד לטעמא דחזקה רק גבי משאירסתני נאנסתי דלא הוי ספק ספיקא דמדלא טענה מןפת עץ אין לספק כמ"ש תוס' וצריד לחזקה. אבל בטוענת מןפת עץ נאמנת משום ספק ספיקא כנ"ל.

רק לתירוץ הב' שפתב תוס' שם דזה לא חשיב ספק ספיקא שאינו שקול את"ל ד"א שפא משנתארסה נאנסה דצ"ל ב' צדדין שהי' באונס וגם תחתיו זה לא הוי ס"ס דאף דנאנסה שפא קודם ואף אי תחתיו שפא ברצון ע"ש ולא שייד טעם הנ"ל דליכא ספק ספיקא אף שטוענת מןפת עץ כנ"ל.

אך מ"מ יש לומר הטעם משום ספק ספיקא כנ"ל דעד כאן לא פתבו תוס' דלא חשיב ספק ספיקא רק לר"י דלא מהני חזקת הגוף להוציא אמרינו שפיר דליכא ספק ספיקא דאת"ל דרוסת איש יש ב' ספיקות שאינו מגיע לה שפא רצון ואף אי אונס שפא אין תחתיו דחזקת הגוף לא מהני כנ"ל.

אבל לר"ג דבטוענת משאירסתני נאנסתי נאמנת משום חזקת הגוף דנדאי תחתיו וא"כ ממילא בטוענת מןפת עץ שפיר איכא ספק ספיקא את"ל ד"א שפא תחתיו נאנסה ולא שייד טעם הנ"ל שיש ב' צדדין שפא אין תחתיו דז"א דע"ז איכא החזקת הגוף דנדאי תחתיו ואין כאן ב' ספיקות להפסידה אף שהיא דרוסת איש ושפיר הוי ספק ספיקא.

ואף דלהתירה באשת ישראל אמרינו ספק ספיקא שפא אין תחתיו היינו משום דאיכא חזקת היתר נגד החזקת הגוף כיון שרוצין לאסרה משא"כ כאן לענין פתובה דאמרינו דתחתיו נאנסה ומותרת שוב לא הוי ס"ס לדידן' שפא אין תחתיו דאיכא חזקת הגוף דנדאי תחתיו.

וגם כאן נמצא כאן הנה דתחתיו ושפיר הוי ס"ס לדידה כנ"ל. או י"ל בפשיטות דניהו דהיא טוענת שמוכת עץ קודם הקדושין ויצתה מחזקת הגוף ע"פ דיבורה מ"מ איך רוצה להפסידה גם המנה משום שפא משקרת ונאנסה קודם הא אי משקרת ואין לסמוך על דיבורה א"כ יש חזקת הגוף דנדאי תחתיו נאנסה ומדלא טענה אין ראיה כמ"ש תוס' דאינה רוצה לפסול מכהונה וא"כ או דנאמין לה שהיתה מןפת עץ או דאי נאמר שנאנסה ממילא נדאי תחתיו נאנסה ואית לה מאתים.

ולכך שפיר נאמנת על מנה עכ"פ שמוכת עץ: אך י"ל דפלגינן דיבורה ועל זה מאמינים לה שיצאה מחזקת בתולה קודם הקדושין. וע"ז אין מאמינים שע"י מןפת עץ רק שנאנסה וכמו כל האומר לא לויתי כו' דמהני ההודאה לחוב ולא לזכות.

אך ז"א כמ"ש לעיל דבדבר א' לא שייד זה דכיון שאין מאמינים לה שהיתה מןפת עץ רק שנאנסה ממילא יכול להיות שנאנסה אח"כ משום החזקה. אמנם י"ל דזה מיקרי ב' דברים במה שמודיית שבשעת קדושין לא היתה בתולה וכאלו הי' עדים על זה.

ושוב ליכא החזקת הנוף ואין הס' רק אי מןפת עץ או דרוסת איש אז כנ"ל ואינו מוכרה: (כז) מןפת עץ אני נאמנת ותחזיר פתובה כו' היינו באומרת מןפת עץ מעיקרא. ובאומרת

מופת עץ אני תחתיך פתב הב"ש דתליא בתרי לישנא בש"ס אי טעמא דר"ג משום מיגו דטענה מעליא א"כ במופת עץ תחתיך דליכא מיגו דלית לה טענה מעליא מזה אינה נאמנת ולטעמא דחזקה נאמנת.

והרי"ף לא הביא רק טעמא דחזקה והרמב"ם נטור וש"ע חוששין גם לתירוץ הראשון דמיגו ע"ש. ונראה דדייק מדכתבו ותחזיר פתובתה מנה.

ולמה לא פתב סתם דנאמנת מופת עץ והוי משמע בין מעיקרא ובין טוענת מופת עץ תחתיך וע"כ דנקטו בדוקא מעיקרא דאיכא מיגו. אף באמת אין ראי' דנקטו לשון המשנה דאמר בש"ס טענתיהו במנה ולא פלוג ונאין הוכחה מדבריהם יותר מש"ס.

וכ"כ בס' הפלאה: עוד פתב דמוכח מהמשנה דלא איירי במופת עץ תחתיך דא"כ ע"כ הוא אומר דרוסת איש מעיקרא דתחתיך נסתתפה שדהו רק מעיקרא וא"כ בין קודם הקדושין לאח"כ טענתיהו והיינו משנה דמשארסתני נאנסתי ועד שלא ארסתיה ע"ש.

ואין זה הוכחה פלל דב' הצריכות דאמר בש"ס שייך גם בזה דכמו לר"י דאתי' כר"מ וקמ"ל דאף דליכא מיגו פנין שטוענת גם עכשיו מאתים ע"ש וזה שייך גם במופת עץ תחתיך דקמ"ל אף דליכא מיגו דבמשארסתני כו' איכא מיגו דפסלה מכהונה משא"כ מופת עץ תחתיך.

ולר"א דקמ"ל לאפוקי מדרב"ח מוכח ג"כ כמ"ש לקמן ואין ראיה פלל: והנה לכאורה יש ראי' מדפריה בש"ס י"א ע"ב לרב"ח דאמר מופת עץ לא הפיר בה ולא פלוג ממתיני' דהיא אומרת מופת עץ אני כו' ודחה בשביל זה דברי רב"ח ולמה לא מוקי דאמרה מופת עץ אני תחתיך ואית לה מאתים אבל מעיקרא ולא הפיר בה באמת לית לה פלל.

ומוכח או דסבר הש"ס דלא מהימנא מופת עץ תחתיך או דפשיטא לי' דמתיני' לא איירי רק במופת עץ מעיקרא. אף אין ראי' דבאמת מוכח לרב"ח דאי לא הפיר ולא פלוג רק דנימא מתיני' היא אומרת מופת עץ אני היינו תחתיך א"כ למה תני דאמר לא כי אלא דרוסת איש הוי לי' למימר דאמר עד שלא אירסתוהו דג"כ לית לה פלוג ודייק שפיר: שוב מצאתי כן בשיטה מקובצת.

וא"כ זה שפיר למיזק דלא כרב"ח אבל לדין דלא הפיר בה ג"כ מנה יכולין שפיר לפרש במשנה דטוענת מופת עץ תחתיך ואעפ"כ משיב לא כי אלא דרוסת איש ולית לה פלל דאי הוי טעין מופת עץ מעיקרא אית לה מנה ואין ראיה פנ"ל.

אף א"כ למה אמר ר"א טענתיהו במנה ולא פלוג הי' לו לומר דטענתיהו במאתים ולא פלוג דאומרת מופת עץ תחתיך ואית לה מאתים והוא אומר דרוסת איש ולית לה פלל: שוב ראיתי להרא"ה ז"ל בחידושו שנהקשה תימה למה לא מוקי ר"י פרבגו וכדאמרה מופת עץ תחתיך ור"א נמי אמאי לא מוקי במאתים ולא פלוג פנ"ל.

והנה קושיא ראשונה לא קשה כמ"ש דלר"י דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ג"כ אית לה מנה וא"כ אי נימא פרבגו למה טוען דרוסת איש לימא מופת עץ מעיקרא דלית לה ג"כ אלא מנה וכמו בעולה וע"כ מוקי לה כר"מ רק קושיא שני' קשה כמ"ש.

וע"ש ש'תירץ וכתב ונראה דסברי דמתני' מדלא מפרש בהדיא היא אומרת מופת עין עני תחתיה כדקתני באידך כו' דלא פליגי איהי והוא אלא אי מופת עין או ד"א אבל תרנוייהו מודו דלאו תחתיו וכגון שקידש ובעל לאלתר כו' ע"ש: והנה לכאורה תמוה איה איירי בקידוש ובעל לאלתר הא אמר פ"ב להדיא דאית לה מיגו דמוכת עין תחתיה.

וצ"ל רק לס"ד קאמר דאפשר דלא איירי בקידוש ובעל לאלתר ואמיגו קאי אבל למסקנא שם דקאי אמתני' דהנזשא מוקמינן שפיר הא דמוכת עין בקידוש ובעל לאלתר ולכאורה אינו מוכן למה הנזשר לומר בקידוש ובעל לאלתר הא מצי איירי שפיר בלא בעל לאלתר ואעפ"כ טוענת מופת עין מעיקרא דאטו זה קושיא למה אינה טוענת יותר: ויש לפרש כוונתו דאי לא איירי בבעל לאלתר, א"כ למה סתם היא אומרת מופת עין עני הא אפשר לפרש דבריו תחתיה ואית לה מאתים כיון שאומר סתם ואי איירי באומרת בפירוש מופת עין מעיקרא הוי ליה למתני' לפרש היא אומרת מופת עין מעיקרא ולכך ע"כ איירי בבעל לאלתר שאין לספק תחתיו ולכך סתם דאומרת מופת עין היינו מעיקרא כו"ל.

ולדבריו מוכרח בל"ז לר"א דמתני' איירי במופת עין מעיקרא דאי תחתיה לא שייך הצרכותא דש"ס דאי לאפוקי מדרב"ח הא לא מוכח כלל כיון שאומרת תחתיה. אף י"ל כמו לר"י משום דליכא מיגו הא תחתיה לית לה מיגו כו"ל.

גם למ"ש שפיר מוכח לאפוקי מדרב"ח דאל"כ לימא רק מופת עין מעיקרא כו"ל. גם מה דדייק הרא"ה ז"ל מדלא תני תחתיה כבאידך מתני' אין ראיה כ"כ דבשלמא במתני' דהנזשא דאין חולקין רק בין תחתיו לאין תחתיו שפיר משא"כ כאן דהוא משיב ד"א וחולקין גם אי מופת עין או ד"א ותני רק עיקר החילוק בין מופת עין לדרוסת איש כו"ל: והנה הי' נראה בפשיטות כיון דתני מתני' סתמא היא אומרת מופת עין עני איירי בכל גונוי בין שאומרת מופת עין מעיקרא ובין דאמרה תחתיה ואמר ר"ג נאמנת בתרנוייהו ולכך תני סתמא מופת עין עני לאורווי כל גונוי מופת עין ודייק שפיר לאפוקי מדרב"ח כיון דגם במופת עין מעיקרא תובעת ע"כ דאית לה מנה עכ"פ ור"י הנזשר לאוקמי כו"מ משום מ"ע מעיקרא ור"א דאמר במנה ולא פלוג גם במנה ולא פלוג: ונראה דזה כוונת הב"ש דדייק מהרמב"ם והטור שכתב ותחזיר כתובתה מנה למה שינו מהמשנה דתני סתמא וכולל כל גונוי מופת עין ואף תחתיה נאמנת ומוכח דסברי פלישנא דמיגו ולהאי לישנא ע"כ איירי מתני' דאומרת מופת עין מעיקרא דתחתיה לא מהימנא כלל ולכך כתבו בהמשנה דתחזיר כתובתה מנה.

אבל אי הוי סברי פלישנא דחזקה הא יש לפרש המשנה בכל גונוי סתמא ולמה שינו לפרש במופת עין מעיקרא ומוכח שפיר דסברי כו"ל: והנה עיקר הדין שמסתפק הב"ש שלא תהיה נאמנת מופת עין תחתיה משום דליכא מיגו תמוה דהא גבי מומין מבואר בש"ע לקמן סי' קי"ז דמהני חזקת הגוף א בהדי ברי ושמא אף בלא מיגו דמשנתארכה נולדו המומין ע"ש.

ונראה דאיירי כאן באין שהות אחר החזקה דנדאי עכ"פ באירוסין הי' ואיכא חזקה דכאן נמצא וכאן הי' קודם. ואף דלענין מופת עין לא שייך החזקה הנ"ל למ"ש תוס' חולין נ"א דדוקא היכא שמתבטל הרשות אמרינן חזקה דכאן נמצא כו' משא"כ היכא שלא יתבטל הרשות גם אי הי' קודם לא אמרינן כו"ל ע"ש.

וא"כ פִּינּוֹן דְקִי"ל דְמוּכַת עֵץ מְעִיקְרָא אֵית לָהּ מְנָה אַף לֹא הִפִּיר בָּהּ וְלֹא הָוֵי מְקַח טְעוֹת וְאִין פָּאן בִּיטוּל רְשׁוּת וְלִיכָא חֲזָקָה הַנְּ"ל. מ"מ ל"מ"ש ה"ב"ש נִרְאָה דְבִאֲמַרְת מְנוּכַת עֵץ תַּחְתִּיף פִּינּוֹן דְלִיכָא מִיגוֹ אֵינָה נְאֻמְנָת פְּלִל שְׁהִי מְנוּכַת עֵץ וְאֲמַרִינּוּ דְנֶאֱמַרְתָּ לְקוֹדֵם וְדְרוּסַת אִישׁ הִי וּמְמִילָא ע"ז שְׁפִיר אֲמַרִינּוּ הַחֲזָקָה פָּאן נְמַצָּא כו' שְׁזִינְתָּה לְקוֹדֵם אֲרוּסִין וְנִתְבַּטַּל הַרְשׁוּת פְּנ"ל וְלִית לָהּ פְּלוּם.

וּלְכֹף צְרִיף בְּש"ס טְעֻמָּא דְמִיגוֹ הַנּוּשָׂא אֵת הָאֲשָׁה כו' ג"כ בָּאִין שְׁהוּת אַחַר הַחֲנוּפָה. עוֹד י"ל מְטַעַם סְפֵק סְפִיקָא דְהָא אֵית לִי לְבַעַל סְפֵק סְפִיקָא לְהַפְסִיד פְּתוּבְתָה סְפֵק שְׁמָא זִינְתָּה בְּרִצּוֹן וְאִז בֵּין תַּחְתִּיו וּבֵין אִין תַּחְתִּיו לִית לָהּ וְאֵת"ל בְּאֲוֹנֵס שְׁמָא אִין תַּחְתִּיו וְלִית לָהּ פְּלוּם.

וְאִף דְסְפֵק רִצּוֹן הָוֵי א"י אִם פְּרַעַתִּיף מ"מ לֹא מְבַעֲיָא לְהַפּוֹסְקִים דְאַרוּסָה לִית לָהּ פְּתוּבָה וְא"כ הַסְפֵק אִי זִינְתָּה בְּאֲרוּסִין בְּרִצּוֹן הָוֵי א"י אִם נִתְחַיֵּיבְתִי. רַק אִף לְהַפּוֹסְקִים דְאַרוּסָה אֵית לָהּ פְּתוּבָה מ"מ אִינוּ מְנוּכְרַח שְׁלֵא יְהִי נִכְנָס בְּכָלֵל סְפֵק אִף דְהָוֵי אִינִי יוֹדַע אִם פְּרַעַתִּיף מ"מ מְצַטְרַף לְהִיּוֹת סְפֵק סְפִיקָא.

וְעוֹד דְנִגְדַת הַחֲזָקַת חַיּוּב אִיכָא רֹב רִצּוֹן [נִגְדַת] אֲוֹנֵס דְאֵית לִי קְלָא כַּמ"ש תוּס' ט' וְהָוֵי שְׁכִיר סְפֵק הַשְּׁקוּל וְחֻשְׁבִּיב סְפֵק סְפִיקָא גְמוּרָה לְהַפְסִיד פְּתוּבְתָה. וּלְכֹף שְׁפִיר בְּהָא דְהַנּוּשָׂא אֵת הָאֲשָׁה כו' פִּינּוֹן דְוֹדַאי זִינְתָּה וְאִיכָא סְפֵק סְפִיקָא פְּנ"ל צְרִיף בְּש"ס לְטַעֲמָא דְמִיגוֹ דַּאֲל"ה לֹא הָוֵי מְהִימְנָא פְּנ"ל.

רַק בְּמִשְׁנָה שְׁנִי דְמוּכַת עֵץ לְכַאוּרָה לֹא שְׁיִיף סְפֵק סְפִיקָא הַנְּ"ל דְהָא אֲמַרְתָּ שְׁלֵא זִינְתָּה פְּלִל: אִף מ"מ י"ל בְּפִשְׁטוּת כַּמ"ש לְעִיל. פִּינּוֹן דְחֻזִּינּוּ בְּש"ס בְּאוּמֵר פְּתַח פְּתוּחַ כו' דְנֶאֱמַר לְאֲוֹסְרָה עָלֵיו בְּאֲשַׁת פְּהֵן וּפְחוּתָה מַג' דְלֹא הָוֵי רַק חַד סְפִיקָא וְלֹא חֻשְׁבִּינּוּ סְפֵק מְנוּכַת עֵץ לְסְפֵק פְּלִל כַּמ"ש הַר"ן ז"ל וְשֶׁאֵר פּוֹסְקִים דְמוּכַת עֵץ לֹא שְׁכִיחַ לֹא מְסַפְקִין פְּלִל ע"ש וְא"כ חֻזִּינּוּ דְכְּשֵׁלֵא נְמַצָּא בְּתוּלִים מְחֻזְקִינּוּ בְּוֹדַאי זִינְתָּה וְלֹא הָוֵי סְפֵק מְנוּכַת עֵץ פְּלִל.

וּמְמִילָא גַם לְעַנְיָן בְּרִי בְּטַעֲנַת מְמוֹן ג"כ לֹא מְהַנִּי דְהָא הָרֵא"ש ז"ל וְשֶׁאֵר פּוֹסְקִים פְּתוּבוּ לְעַנְיָן אִיסוּר ג"כ אִף שְׁטוּעֲנַת בְּרִי מְנוּכַת עֵץ לֹא מְהִימְנָא וְאִיסוּרָה מְטַעַם הַנְּ"ל דְלֹא שְׁכִיחַ. וְא"כ לְמָה יְהִי עֲדִיף לְעַנְיָן מְמוֹן שְׁתֵּהֵל נְאֻמְנָת מְנוּכַת עֵץ לְהוֹצִיא וְאֲדַרְבָּה מִיַּגְרַע גְרַע.

וּלְכֹף צְרִיף לְטַעֲמָא דְמִיגוֹ. וּמְמִילָא בְּאוּמֵר מְנוּכַת עֵץ תַּחְתִּיף דְלִיכָא מִיגוֹ אֵינָה נְאֻמְנָת פְּלִל וְאֲמַרִינּוּ שְׁאֵינָה מְנוּכַת עֵץ דְלֹא שְׁכִיחַ רַק שְׁזִינְתָּה וְהָוֵי סְפֵק שְׁמָא אִין תַּחְתִּיו פְּנ"ל וְלִית לָהּ פְּלוּם וְכַמ"ש ה"ב"ש וְלֹא קִנְשָׁה פְּלִל מְסִי' קט"ז לְעַנְיָן מוּמִין דְשֵׁם הַסְפֵק הוּא רַק אִי קוֹדֵם אוֹ אַח"כ ע"ז מְהַנִּי הַחֲזָקָה דְגוּפָא.

אַבְל פָּאן בְּאוּמֵר מְנוּכַת עֵץ תַּחְתִּיף אִין הַפְּנִינָה דְאֵינָה נְאֻמְנָת וְאֲמַרִינּוּ שְׁהִי מְנוּכַת עֵץ מְעִיקְרָא דַּע"ז הִי שְׁיִיף שְׁפִיר הַחֲזָקַת הַגּוּף. רַק הַפְּנִינָה שְׁאֵינָה נְאֻמְנָת וְאֲמַרִינּוּ דְאֵינָה מְנוּכַת עֵץ פְּלִל רַק שְׁזִינְתָּה פִּינּוֹן דְמוּכַת עֵץ לֹא שְׁכִיחַ וְהִיא אֲמַרְתָּ תַּחְתִּיף דְלִיכָא מִיגוֹ פְּנ"ל.

וּמְסַתְפֵק שְׁפִיר ה"ב"ש דְאֵינָה נְאֻמְנָת פִּינּוֹן דְלִיכָא מִיגוֹ: אַה"ע הַלְכוֹת גִּטִּין סִימָן קִיט סְעִיף א לֹא יֵשָׂא אָדָם אֲשָׁה וְדַעְתּוֹ לְגַרְשָׁה וְאִם הוֹדִיעָהּ בְּתַחֲלָה שְׁהוּא נוּשָׂא אוֹתָהּ לְיָמִים מוֹתֵר בְּטוּר סִי' ב' הִבִּיא זֶה בְּשֵׁם הַרְמַב"ם וְתַמָּה ב"י.

דמוּכָח בַּש"ס מְהַנְהוּ עוֹבְדֵי דְמֵאן הָנִי לְיוֹמָא כּו' ע"ש. וְהַג"פ תִּירָץ דְלִשְׁנוּנֵי בְּתָרָא דִּיחֻוּדֵי
בְּעֻלְמָא כּו' אִינוּ מוּכָח כּו'.

וְכִבְר הוּבָא בַּב"ש ס' ב' בְּשֵׁם ט"ז פנ"ל. וְכֵן פֶּתַב בְּפִרְיָשָׁה שָׁם.

וְהוּא פ' הֶרְאָב"ד פֶּרְק (י"א) מְהַלְכוֹת אִיסוּרֵי בִיאָה וְכִבְר קְדָמָם רש"ל בִּיש"ש יְבָמוֹת
פ"ד ס"ו לְדַחוֹת דְּבָרֵי ב"י פנ"ל. וּפְסִיק לְדִינָא דְאָסוּר גַּם בְּהוֹדִיעָה דְק"ל פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא.
וְגַם לְתִירוּץ א' י"ל שְׁאֵם הָיוּ רוֹצִים לִילֵף עִמָּהֶם לֹא הָיוּ מְגַרְשִׁים רַק אִם לֹא יִרְצוּ לְקַף
מִןתֵּר מַה שְׁאִין פֶּן בַּהֲנֵ"ל ע"ש. וְכֵן מְשַׁמַּע מְהָרֵי"ף וְהָרָא"ש שְׁהַשְׁמִיטוּ כָּל פְּלוּל הַש"ס
וְהִבִּיאוּ הַבְּרִייתָא סָתָם.

וּמִזָּה דְנִקְט רש"ל וּב"ש ס' ב' דְלֹא מְחַלְקִין בֵּין ת"ח ע"ש. א"כ מְשַׁמַּע ג"כ דְגַם הָדֵי דִינָא
דְהוֹדִיעַ מִןתֵּר לֹא ס"ל דַּאל"כ הִי לָהֶם לְהִבִּיא פנ"ל.

וַיֵּשׁ לְדַחוֹת כֵּינֵן דְהַגְמֵ' לֹא מִיִּירֵי מִזָּה אִין הוֹכְחָה דְלֹא ס"ל מְדַלָּא הִבִּיאוּ. וְאֶדְרַבָּה י"ל
מְדַלָּא מִיִּיתֵי הַש"ס לְאֶקְשׁוּיֵי אַרְבָּנֵן הַנְּ"ל מְבַרִּיתָא זֹו דַּרְאב"י דְלֹא יִשְׂא כּו' מוּכָח דְזָה
פְּשִׁיט' לַש"ס דְהוֹדִיעָה מִןתֵּר וְלֹא הוֹצֵרְכוּ לְהִבִּיא.

וְזָה י"ל טַעַם הַרְמַב"ם ג"כ מֵאַחַר דְהָנִי פְּשוּט לְהַש"ס גַּם לְתִירוּץ ב' פֶּן אִף שְׁאִין הוֹכְחָה
וְאִף דְק"ל פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא הָא לֹא ע"ז נְחַלְקוּ. וְאִין סְתִימַת הַפ' מוֹצִיא מִיַּד ד' רְמַב"ם
וּרמ"ה וְטוֹר וּש"ע הַמְפָּרְשִׁים לְהִיתָר: עוֹד הַקְּשָׁה ג"פ דְהָא הָנִי בְּנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב וְתִי
דְצָרִיף שְׁיִגְמֹר בְּדַעְתּוֹ שְׁאֵם תַּתְעַבֵּר לֹא יִגְרָשָׁה.

אוּ דְבַהוֹדִיעַ מִןתֵּר וְהַמְשַׁנָּה לְמַלְךְ פֶּרְק כ"א מְהַלְכוֹת אִיסוּרֵי בִיאָה דְחָה תִירוּצוֹ. דְהִבִּיאָה
אָסוּר אִף שְׁאִינָה מִתְעַבְרָת.

וְתִירָץ הוּא דְוִנְקָא כְּשֶׁרוֹצָה לְיִשְׂא אַחֲרַת אָסוּר מִשָּׂא"כ רַבָּנֵן שְׁהִי לָהֶם נְשִׁים וּבַכָּה"ג
מִיִּירֵי ב"י דְמַתִּיר ע"ש. וְאִין נִרְאִין דְבָרֵי פְּלָל לֹא בְּפוֹסְקִים שְׁסַתְמוּ דְבַרְיָהֶם.

וְלֹא גוֹ הַדִּין שְׁלוֹ וּפְשוּט דְאָסוּר גַּם כְּשִׁאִין רוֹצָה לְיִקַּח אַחֲרַת כְּסַתְמָא דַּש"ס וּפוֹסְקִים.
וְאִינִי יוֹדַע מַה קָשְׁיָא לְהוּ.

דְמַבְּנֹאֵר בְּרַמַּב"ם וְר"ן נְדָרִים בְּנֵי גְרוּשָׁה כּו' אַחַר שְׁגָמַר בְּלִבּוֹ לְגַרְשָׁה אָסוּר לְבֹא עֲלֵי.
אַבְל כְּשֶׁהוֹדִיעָה שְׁנוּשְׂאָה לְזָמַן וְכָל הַזָּמַן אִינוּ רוֹצָה כְּלָל לְגַרְשָׁה לֹא מִיִּקְרִי גְרוּשַׁת הַלֵּב
כָּל הַזָּמַן הַנְּ"ל.

וְכֵן פֶּתַב ב"ש ס"ק א' עֵינֵן שָׁם: וְלַע"ד רְבוּתָא גְדוּלָּה מַה שְׁסַתְמֵם הַרְמַב"ם דְהוֹדִיעָה מִןתֵּר.
וּמְשַׁמַּע אִף בְּזִינְג רֵאשׁוֹן דְאָסוּר מַה"ת לְגַרְשָׁה רַק מְשׁוּם עֶרְוָה אוּ דְבָר מְכָל מְקוּם כַּה"ג
שְׁהוֹדִיעָה מִןתֵּר לְגַרְשָׁה אַחַר הַזָּמַן אִף בְּלֹא דְבָר.

וְאִף דְנִרְאָה דְאִף תְּנַאי לֹא מְהַנִּי שְׁיִוְכַל לְגַרְשָׁה בְּלֹא דְבָר דְהָנִי מִתְנָה עַל מַה שְׁפָתוּב
בְּתוֹרָה בְּדָבָר שְׁאִינוּ בְּמִמוֹן. דְאִף דְמַדְעָתָה מִןתֵּר מְכָל מְקוּם גַּם עוֹנָה יְכוּלָּה לְמַחְנֹל וְתַנַּאי
לֹא מְהַנִּי מ"מ י"ל כֵּינֵן דְזִינְג רֵאשׁוֹן דְיִלְפִינֵן מַהוּא חֲבַרְתָּה כּו' זֶה דְוִנְקָא בְּנִשְׂאָה סָתָם
שְׁהוּא עַל לְעוֹלָם מִשָּׂא"כ בְּהוֹדִיעָה לְזָמַן כּו'.

וְזֶה אֵינוֹ מוֹכַח מִשׁ"ס דְּעוֹבְדֵי דְרַבְּנָן הֵנָּה לֵאמֹר זִינוּג רַאשׁוֹן הָוֵי דְהֵי לְהֵם נְשִׁים. וְגַם דְּלִמָּא סְבָרִי כוּר"ע דְּבָלָא דְבָר יְכוּל לְגַרְשָׁה מִשָּׂא"כ לְמֵאֵי דְקִי"ל כַּב"ה.

וְהַצָּרָה הַטּוֹר לְלִמּוּד מְהֻרְמָב"ם כַּב"ל. וְגַם לְהַפּוֹסְקִים דְּגַם זִינוּג שְׁנֵי אָסוּר בְּלֵא דְבָר י"ל כִּינּוּן דְּנִתְרַצִּית בְּשַׁעַת נְשׂוּאִין וְע"ד כֵּן נְשִׂאָה לֹא בְּעֵינֵי דְבָר דְּע"כ לַב"ה הַטַּעַם שְׂצָרִיף אִיזָה סִיבָה וְטַעַם לְמַה שְׂרוּצָה לְגַרְשָׁה מֵאַחַר שְׁהַנְשׂוּאִין הֵי לְעוֹלָם מִשָּׂא"כ בְּהֵנָּה ל.

וְאַפְשָׁר דְּלֵא מִיִּרֵי מְזָה רַק מֵאִסוּר דְּעַתּוֹ לְגַרְשָׁה. וּמ"מ אֵינוֹ רַשָּׁאי לְגַרְשָׁה אַחַר כֶּף בְּלֵא דְבָר: וַיֵּשׁ לְהַסְתַּמֵּק אִם דְּנִקָּא דְּעַתּוֹ לְגַרְשָׁה בְּע"כ כְּדִין הַשׁ"ס זֶה אָסוּר כִּינּוּן דְּבִדְיָדָן תְּלִי וּמִטַּעַם אוֹתָהּ.

מַה שְּׂאִין כֵּן כְּשֶׁדְּעַתּוֹ לְגַרְשָׁה ע"י רִיצוּי לְרַצוּתָהּ שְׁתַּקַּבֵּל גִּט לֹא מִיְקָרִי דְּעַתּוֹ כּו' דָּאֵם לֹא תִרְצָה לֹא תִקַּבֵּל וְא"כ אַחַר חֲדָר"ג לֹא שְׂיִיף דִּין הֵנָּה לְוַמְדָּלָה הַגִּיטָה רַמ"א מְשַׁמַּע דְּגָה עַכְשָׁיו הַדִּין כַּב"ל.

וְדוֹחֵק לְכַרְשׁ דְּדְעַתּוֹ לְעַבּוֹר בְּאִסוּר וְאַשְׁמַעֵינוּ דְּמִיָּד בְּנְשׂוּאִין אָסוּר. דְּדוֹחֵק.

וּמִשְׁמַע דְּגַם כַּה"ג כִּינּוּן שְׂדְּעַתּוֹ לְעַשׂוֹת פְּעוּלוֹת לְגַרְשָׁה אִף ע"י רַצוּי ג"כ קָרִינוּן בִּי אֵל תִּתְרוֹן כּו'. וְא"כ ג"כ מִיְנֻשָׁב קוֹנְשִׁית ב"י דְּקַמ"ל מְהֻרְמָב"ם דָּאִף בְּזוּנוּג רַאשׁוֹן דְּאָסוּר בְּלֵא דְּעַתָּה מְדִינָא וְע"כ דְּעַתּוֹ לְגַרְשָׁה ע"י רִיצוּי וְזֶה לֹא מוֹכַח מְרַבְּנָן דְּהַתָּם דְּזִינוּג שְׁנֵי הָוֵי מ"מ אָסוּר כַּב"ל.

וְא"כ י"ל דְּמַה דְּמִוְתָר בְּהוֹדִיעָה גַם כֵּן דְּנִקָּא בְּע"י רִיצוּי. וְלֹא מְבַעֲיָא בְּהוֹדִיעָה שְׂרוּצָה לְגַרְשָׁה בְּע"כ וְלְעַבּוֹר י"ל דְּאָסוּר הַנְשׂוּאִין דְּבִאִסוּר אֲמָרִינוּ עַבִּיד דְּגִזִּים כּו' וְסוּמְכַת שְׂלֵא יַעֲבֹר אִף שְׁהוֹדִיעָה לֹא מִיְקָרִי הוֹדִיעָה כָּלָל.

וְרַק כְּדִין הַשׁ"ס שְׁהֵי בְּהִיתָר שְׂיִיף הוֹדִיעָה. וּמַה דְּסַתָּם רַמ"א דְּגַם עַתָּה בְּהוֹדִיעָה מִוְתָר הֵינּוּ ע"י רִיצוּי כַּב"ל: אִף סְתִימַת רַמ"א לֹא מְשַׁמַּע כֵּן מְדָלָה הַגִּיטָה מְשַׁמַּע דָּאִף שְׁהוֹדִיעָה שְׂרוּצָה לְגַרְשׁ בְּע"כ אֵין אִסוּר בְּנְשׂוּאִין.

אַבָּל מְכַל מְקוּם אָסוּר בְּנִדְאֵי אַח"כ לְגַרְשָׁה בְּע"כ אִף שְׁהוֹדִיעָה. דֹּא"ל דְּלֵא תִיָּקֵן ר"ג רַק בְּסַתָּם נְשִׁים מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהוֹדִיעָה דְּבִיָּדָה שְׂלֵא לִינְשָׂא לוֹ.

וּכְמוֹ בְּקַבְלָה גִּט בְּרַצוֹן וְנִמְצָא פְּסוּל דִּיכוּל לְחַזוֹר לְגַרְשׁ בְּע"כ כַּמ"ש רַמ"א. וְע"כ דָּאִף דְּבִרִיצוּי לְחוּד יְכוּלָה לְחַזוֹר בְּהָ וְאֵין רַשָּׁאי לְגַרְשָׁה מ"מ בְּקִיבְלָה בְּרַצוֹן שַׁע"י מְעַשָּׂה עֲדִיף מְרִיצוּי גְרִיָּדָה בְּדִיבּוּר וּפְקַע חֲדָר"ג.

וְא"כ בְּהוֹדִיעָה שְׁנִתְרַצִּית בְּשַׁעַת נְשׂוּאִין לְקַבֵּל הַגִּט אַחַר כֶּף י"ל גַּם כֵּן דְּלֵא חָל: אִף ז"א דְּלֵא אִינְשִׁתָּמַט שׁוּם פּוֹסֵק לְהוֹדִיעָנוּ חֲדוּשׁ כְּזֶה וּמְשַׁמַּע דָּאֵין חִילוּק כָּלָל. וְרַמ"א שְׂלֵא הַגִּיטָה עַל הָא שְׁפַתָּה הַמְחַבֵּר וְאִם הוֹדִיעָה מִוְתָר.

הֵינּוּ מִשׁוּם דְּלֵא מִיִּרֵי מִדִּין הַגְּרִוּוּשִׁין רַק מֵאִסוּר הַנְשׂוּאִין וְהִתִּירָה אַבָּל לְגַרְשָׁה ע"כ נִדְאֵי אָסוּר אִף שְׁהוֹדִיעָה. וְהַחִילוּק בֵּין קִיבְלָה גִּט בְּרַצוֹן דָּאֵין כְּאֵן חֲדָר"ג אֵינוֹ יְכוּל לְחַזוֹר אַח"כ אִף דְּנִמְצָא פְּסוּל כְּבָר פְּקַע כִּינּוּן שְׂלִדְעַתָּה קִיבְלָה בְּר וְנִתְגַּרְשָׁה.

משא"כ בזה אף שנתרצית שיוכל לגרשה בע"כ הוי ריצוי שיוכל לעבור על חדר"ג אבל
במאי פקע האיסור וכמ"ש לקמן בעז"ה: (ב) נושא אותה לימים כו'. היינו שפירש שאחר
כה רוצה לגרשה.

אבל סתם לשון זה משמעותו שאח"כ יפקעו הנשואין ממילא. וקי"ל קדושת הגוף לא
פקעה בכדי ומקדש לזמן מקודשת לעולם.

כמבואר בירושלמי ובר"ן נדרים וש"ע סי' מ' ובקדושי שטר ספק ואף דיש להסתפק
קצת בקנין הנשואין דהירושלמי ראיתו הוא שלא מצינו א"א יוצאה בלא גט ע"ש בר"ן.
ואם כן לענין קנין הנשואין אפשר דמהני לזמן ואח"כ תהי' ארוסה פקודם הנשואין.

אף נדאי אינו כן דאי אפשר לנשואה שתתזון ארוסה וכן מוכח מפמה דוכתי בש"ס פ"ק
נערה מאנרסה דפשיט לי' דמשנשאת אין לאבי' רשות בה ואי נימא כנ"ל הוי משפח
שקדשה והשיאה לזמן.

וע"כ דגם בנשואין ליכא קנין פירות כמ"ש הר"ן דגם זה קנין איסור מסקילה לחנך
ולתפירת נדרים וממילא הוי על לעולם. או דכמו שאין תנאי בנשואין לא מהני ג"כ לזמן.

אף אפשר דמטעם זה לא מהני הנשואין כלל כמו בקדושי שטר דהוי ספיקא ע"ש. ואף
דמפרק נערה מאנרסה אין ראיה דכיון דהוי נשואין שעה אחת פקע רשות האב כדאמר
פתובות מ"ט ואימא כו' דהדרא לבי נשא הדרא למילתא קמיינתא ודחה מתנא דבי ר"י
כיון שיצאה שעה אחת כו' ע"ש וא"כ אף שפקע אחר זמן כבר יצאה כו'.

מ"מ נראה דגם נשואין לא שייך לזמן כנ"ל, ועכ"פ צריך שפירש שנושאה לימים
שיגרשה אחר כה"ל: סע"ף ב לא ותהי' יושבת תחתיו ומשמשתו ודעתו לגרשה: (ג)
לא תהי' כו'.

בח"מ מסנפק בהודיעה ע"ש. ונראה פשוט כהדו"פ דאסור בהודיעה אח"כ.

דהרמב"ם פתב' ב' הדינים יחד ועל דין אחד פתב' בהודיעה מותר ובדין הב' פתב' סתם.
וכן לשון הש"ע מוכח דלא מהני הודיעה דמה לה לעשות כמ"ש הח"מ.

ובכלל פתב' לא תהי' יושבת כו' ואם הודיעה בשעת נשואין מותר ע"ש. מבואר דאח"כ
לא מהני.

וע"כ לא ראו דבריו מדלא הביאוהו. ע"ש סוף הלכות אישות.

ולדעת מהרש"ל גם בהודיעה מתחלה אסור אחר כה"ל. וגם גירסתו סוף גיטין רק רישא
דקרא אל תחרוש כו' ומפרש הגמ' כה"ל אף דליכא סיפא דיושב לבטח כו' וזה לא מוכח
מברייתא דראב"י ופשיט רבא דאסור מרישא דאל תחרוש ע"ש דלא כח"מ דדניק מסיפא
דקרא כו': הב"ש הקשה מה מבעיא לי' הא בני ט' מדות כו'.

או דכיון שאין דעתו לגרשה עתה רק אחר זמן אין איסור דט' מדות ורק מאל תחרוש
כו'. או דבני גרושה כו' היינו מאלו שפופין להוציא כו'.

ותרוץ אחרון סתם ב"ש בעצמו דלא מצינו זה רק דברי טור לפירוש דבל"ז בני שנואה
נינהו ומפרש כנ"ל. וכתב הב"ש שוב מצאתי בבעה"ת כו' ע"ש.

וא"י פנונתו הא בבעה"ת מפנרש ג"כ פדברי טור ורא"ש שלא יקשה בל"ז בני שנואה ומפנרש בני גרושה מאלו שפופין אפילו אינה שנואה כו'. אבל איסור דבני גרושת הלב אין חילוק בין מאלו שפופין או לא.

ותירוץ ב' של ב"ש ג"כ אינו דברמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כ"ג מבואר פל הט' מדות לאיסורא עלי' דידן' וכן פתב הב"י א"ח סי' ר"מ אפילו מעונפת פבר ע"ש. ותירוץ ג' פיון שאין דעתו לגרשה עתה מותר ורק משום אל תחרוש כו' זה נראה נכון.

ולע"ד ראיה כמו שדייק הראב"ד טור וב"י א"ח סי' ר"מ דבני שנואה דוקא בשעת תשמיש אבל אם רצוי' אז אף ששנואה מותר מייעקב אבינו עליו השלום איך דר עם לאה ע"ש. א"כ מוכח ממדרש ב"ר הובא ברמב"ן פרשת ויצא פיון שראה יעקב כו' נמן דעתו לגרשה ואחר שפקדה הקב"ה בבנים אמר לאמן של אלו אני מגרש כו' ע"ש.

א"כ מוכח דמשום שלא הי' דעתו לגרשה עד אחר צאתו מלכן לא הי' איסור בני גרושת הלב. ואל תחרוש לא הי' שייך מאחר שנושאת שלא מדעתו כנ"ל.

וא"כ גם לב"ש אין הוכחה ללמוד היתר רק בהודיעה בשעת נשואין ודעתו לגרשה אחר זמן דלא שייך ב' האיסורים ולטעם א' דלא פתב משמשתו כו' י"ל גם כה"ג אסור התשמיש דגם זה מיקרי גרושת הלב אף על אחר זמן.

וראנ' הנ"ל יש לדחות דתוס' יבמות ע"ו פתב דלאה נתעברה מביאה ראשונה א"כ י"ל דשוב לא הי' דעתו כלל לגרשה ובל"ז יש לדחות. ולרש"ל ג"כ אסור וכן משמע ממ"ש רש"י פ"ב דגטין שנדחק לחלק בין סתם שלים דלא חיישינו לגט ישן ובקובע זמן שיתנו אחר ל' וכה"ג דחיישינו שבא עלי' והוי גט ישן.

ולהנ"ל הי' טעם פשוט דכה"ג איכא איסורא דבני גרושה משא"כ בקובע זמן דעתה אין דעתו לגרשה ומשמע דאין חילוק, ויש לדחות. עכ"פ אין ראיה להתיר ומרבנן דמאן הוי ליומין'.

לשנוני' בתרא דחידדי מנחדי אין ראיה לא לשיטת הראב"ד ושאר פוס' דרף הזמנה. וגם לשיטת רמב"ם ותוס' אין ראיה דאף שבבבמות כ' אם תתעבר כו'.

ביומא כ' רק שגמרו בדעתם אם הי' בא עלי' שלא יגרשה ע"ש ואין ראיה כלל. וגם לתירוץ קמא אין ראיה ש"ל כפי' הב"ח ודו"פ שהיו נשארם שם על זמן שיהי' שם לעולם ולא היו מגרשין אותם כלל.

וי"ל דדין א' לא ישא כו' ואם הודיעה מותר לא נלמד כלל מהני עונבדא דשם לא הי' דעתו לגרשה. רק מסברא דהטעם שמתענה אותה וכשהודיעה מותר הנשואין וכן"ל.

או שנלמד מריש יומא בכה"ג דאמר דכניס ומגרש כו'. או מעונבדא דר"ט שקידש ש' נשים בשני בצורת להאכילן תרומה עיין שם בירושלמי.

וע"כ הי' צריך לישא אותן בחופה דארוסה אין אוכלת. ובנדאי שהי' מגרשן אחר פה.

וא"כ ע"כ שהי' מודיען ומותר הנשואין אבל מהביאה לא מייגרי כלל וי"ל כפשוטה לבא עלי' צריך לגמור בדעתו שלא יגרשה כדי שלא יהי' בני גרושת הלב. ומדוייק לשון

הַרְמַב"ם שֶׁפָּתַח ב' הַדִּינִים יַחַד מִקְּוֹדֵם מִיָּרִי רַק מִהִנְשׂוּאֵינן לְחֹד וְכַתּוּב דְּהוֹדִיעָה מִן־תֵּר אַחֵר פָּתַח לֹא תֵּהִי בְּלֹא תִּשְׁמִישׁ.

וּמִשְׁמִשְׁתְּ אֲסוּר בל"ז מִשׁוּם בְּנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב: וּבְאַמַּת לַע"ד הַפִּי בְּגִמְרָא דְּבַעֲי ר"מ מְרַבָּא אִם לְבוֹ לְגִרְשָׁה וְהִיא ית' וּמִשְׁמִשְׁתּוֹ מֵהוּ קָרִי עֲלֵי אֵל תַּחְרוֹן כו' ע"ש. וַיֵּשׁ כַּמָּה קְוִשִׁיּוֹת.

תָּדָא הָא בְּרִייתָא הִיא פ"ד דִּיבְמוֹת כַּמ"ש רש"ל וּמִזֵּה הוֹכִיחוּ אִסוּר אַחֵר הִנְשׂוּאֵינן ע"ש שְׁדִּיחָה רש"ל דְּמָה חִילּוּק. ב' דַּבְּל"ז הֵן בְּנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב כַּמ"ש ח"מ וּב"ש.

וּמ"ש הַפְּר"ח דְּהֵינּוּ הָא אִסוּרָא ע"ש. אֵינּוּ בְּמִשְׁמַע דְּהָא שְׁם אָף שְׁמוֹסְכָּמִים שְׁנֵיהֶם הוּא לְגִרְשׁ וְהִיא לְהַתְּגַרְשׁ אֲסוּר דְּהוּי בְּנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב.

אָף דְּלֹא שְׁיָיֵף אֵל תַּחְרוֹן כָּלֵל. וְכֵן הַרְמַב"ם פָּתַח דִּין זֶה לְבַד וְזֶה לְבַד.

ג' דָּאֵינן עֲנִינּוּ שְׁם בְּגִיטִין כָּלֵל דְּמִיָּרִי מִקְּוֹדֵם פְּלוּגְתָּא דַּב"ה וּר"ע דְּבִלֹּא דְּבָר אֵי רִשְׁאֵי אוֹ דְּכּוֹפִין לְהַחְזִירָהּ. וְאַח"כּ גַּם כֵּן מִיָּרִי מִזֵּה וּבְאַמַּצְע פָּתַח שְׁם הַגְּמָרָא הָא בְּעֵינָא.

דְּשְׁיָיֵף בִּיבְמוֹת שְׁם גַּבִּי בְּרִייתָא דְּרַאב"י. וְעוֹד מ"ש רש"י ז"ל מֵהוּ יֵשׁ עוֹנֵשׁ בְּדָבָר אוֹ לֹא.

וְרש"י דִּינִיק לְשׁוֹן הַגַּמ' דָּאֲמַר אִם לְבוֹ כו' מֵהוּ. וְקָשָׁה בְּאַמַּת לֹא בְּעֵי אֵי מִן־תֵּר אוֹ אֲסוּר. כְּלִשׁוֹן הַש"ע לֹא תֵּהִי כו' וְכִלְשׁוֹן רַאב"י לֹא יִשָּׂא כו'. וְגַם הַלְּשׁוֹן קָרִי עֲלֵי אֵינּוּ מוּכָן.

גַּם יֵשׁ שְׁיָיֵף דְּבְרִייתָא דְּרַאב"י לֹא יִשָּׂא כו' וְנִדְעָתוֹ לְגִרְשָׁה. וְהִכָּא אָמַר אִם לְבוֹ לְגִרְשָׁה כו': לְכֵן לַעֲנִיד בְּעֵינֵי הַש"ס אֲדַלְעִיל דְּפָסִיק רַבָּא כַּב"ה דְּבִלֹּא דְּבָר א"ר לְגִרְשָׁה דְּכֵן מִשְׁמִשׁ לֹא מְצָא כו' דְּבָר כו' וְכַדְקִי"ל כַּב"ה דְּלֹא כַּר"ע.

וּבְעֵי ר' מִשְׁרָשָׁיָא אִם לְבוֹ לְגִרְשָׁה רַק שְׁאֵינּוּ רִשְׁאֵי מַחְמַת הָאִסוּר וּבְאַמַּת אֵינּוּ רוּצָה לְגִרְשׁ בְּאִסוּר כְּשֶׁלֹּא יִמְצָא פְּשִׁיעָה נִגְדוּ. רַק מ"מ לְבוֹ לְגִרְשָׁה וְרוּצָה לְגִרְשָׁה כְּשֶׁתִּפְשַׁע נִגְדוּ הַקְּדִיחָה תְּבַשְׂיִלוֹ וְכַה"ג.

וּמֵה שְׁאֵינּוּ מְגִרְשׁ הוּא מִשׁוּם הָאִסוּר. וּבְעֵי מְרַבָּא אִם עוֹנֵשׁ יֵשׁ בְּדָבָר אִם לֹא וְאֵינּוּ עֲנִין כָּלֵל לְבִנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב דְּהָא לֹא גָמַר בְּנִדְעָתוֹ כָּלֵל לְגִרְשׁ כְּשֶׁלֹּא תִּפְשַׁע לְעוֹלָם לֹא יִגְרֹשׁ בְּאִסוּר.

וְכֵן לְהָא דְּרַאב"י ג"כ לֹא דְּמֵי דְּשָׁם ע"ד כֵּן נוֹשֵׂא שְׁבָאַמַּת יִגְרֹשׁ וְלִהְכִי אָמַר שְׁם דְּעָתוֹ לְגִרְשׁ. וְהִכָּא אָמַר אִם לְבוֹ לְגִרְשָׁה.

וּבְעֵי מִיָּנִי מֵה יַעֲשֶׂה כֵּינֵן שְׁכַלְבוֹ כֵּן וְאֵינּוּ רִשְׁאֵי לְגִרְשׁ וְגַם מְחַוֵּיב בְּעוֹנָה. קָרִי רַבָּא עֲלֵי אֵל תַּחְרוֹן כו' הֵינּוּ שְׁכִינֵן שְׁאֵינּוּ רִשְׁאֵי לְגִרְשׁ מַחְמַת הָאִסוּר בְּלֹא דְּבָר מְחַוֵּיב לְסַלֵּק הַשְּׁנֵאָה מִלְּבוֹ וְלִהְסִיר דְּעָתוֹ מִלְּגִרְשָׁה כְּשֶׁיִּמְצָא עֵילָה.

דְּשְׁיָיֵף גַּם בְּזֶה אֵל תַּחְרוֹן כֵּינֵן שַׁע"כ צָרִיף לְדוֹר עָמָה. וּמִדְּוִיק שְׁמִבִּיא שְׁם בְּעֵינָא הַנָּ"ל וּמִיָּנֵשׁב הַכֵּל בַּעֲזָה"י.

וְא"כ אֵינן הוֹכְחָה כָּלֵל שְׁלֹא יֵהִי שְׁיָיֵף בְּנֵי גְרוּשַׁת הַלֵּב אָף בְּגִמְרָא בְּנִדְעָתוֹ לְגִרְשָׁה אַחֵר זְמַן. וְכֵן נִרְאֶה דְּלֹא מְצִינּוּ חִילּוּק בְּזֶה.

ועובדא דרבנן דיבמות י"ל כפי' הב"ח והדו"פ או שא יומא. אף דבני שנואה דוקא בשעת ביאה משום דלא מיקרי שנואה אכל גמר בדעתו לגרש י"ל דמיקרי בני גרושה פנ"ל.

והא חזינן דתכמים תקנו פתובה והקפידו שלא תהא קלה בעיניו להוציאה וקשבו כביאת זנות מה"ט. וכן שלא ייחד המעות לכתובה מה"ט שעדיין קל בעיניו לומר טלי פתובה וצאי.

מכש"כ כשגמר בדעתו להוציאה אף שהודיעה נראה דאסור פנ"ל. וכן [משמע בגיטין דף י"ח] מהא דגט ישן דשמא פייס.

דמשמע בלא"ה אין ראי' שביבא עליה. אף בלא הפסול דהגט.

ומה"ט מונין משעת פתיבה וכן מכתבי' ואנתי' בכיסת' כו' דלא חיישינן ע"ש: סעיף ג לא יגרש אדם אשתו ראשונה אא"כ מצא בה ערות דבר (אכל בלא"ה אמרינן פל המגרש אשתו ראשונה מנזח מוריד עליו דמעות ודוקא בימיהם שהיו מגרשין בע"כ אכל אם מגרשה מדעתה מותר, ואין ראוי לו למהר לשלח אשתו ראשונה אכל שני' אם שנואה ישלחה: (ד) לא יגרש כו'.

גטין צ' ב"ש אומרים לא יגרש כו' וכתבו תוס' ד"ה מה כו' בעדים ברורים בירושלמי פריף דאמאי איצטריף קרא דלא יוכל בעלה אשר שלחה לשוב לקחתה ת"ל דבלא"ה אסור להחזיר סוטה פנין שיש עדים ומשגי לעבור עליו בב' לאוין עכ"ל.

והג' מהרי"פ מיהר להגיה צ"ל בלאו וכן הוא בהדיא בירושלמי ע"ש. ודבריו ע"פ בעל ספר פנים מאירות שכ' סי' ק"ד בסוף נ"ל להגיה בבירור בתוספ' כו' טעות סופר הוא וצ"ל לעבור עליו בלאו כו' עיין יבמות י"א דלריב"כ לאו בסוטה לית לי' ולרבנן נמי לפינן לאו בסוטה מהאי קרא לשוב לקחתה כו' וא"כ לא מקשי תוספ' מידי אלא ע"כ צ"ל בלאו וכן הוא בהדיא בירושלמי ליתן עליו בל"ת ותמה אני על גדולי ראשונים שלא הרגישו בזה עכ"ל.

ואיני מבין דבריו כלל. ולענ"ד פשוט וברור כמ"ש בתוס' לפנינו.

דקושיותו הא לרבנן צריף קרא ה"ל דלא הוי ידעינן כלל לאו בסוטה בלא"ה פנ"ל. ולק"מ דמבואר שם בגמ' להדיא יבמות י"א דלרבנן זה ב' לאוין לא יוכל לשוב לקחתה כו' היינו מחזיר גרושתו ואחרי אשר הוטמאה קאי ג"כ על לא יוכל היינו סוטה שנבעלה.

ומפקי לה רבנן מפשטי' ע"ש לענין טומאה דכ' אכל לאו דמחזיר איכא אף בלא טומאה. והפ' בקרא לא יוכל כו' או להחזיר אחר שנשאת או אחרי אשר הוטמאה בזנות תחתי אף בלא נשואי אחרים עיין שם.

וכן מבואר ברמב"ם פ"ק י"א מה"ג הלכה י"ב י"ג י"ד ע"ש ובהה"מ וכ"מ. וא"כ פריף בירושלמי שפיר עכשיו דכתב ב' הלאוין ולב"ש דלא יגרש כו' ומיירי קרא בגרשה בעדים שזינתה א"כ למה לי' לאו דמחזיר גרושתו היינו מה דכתיב לשוב לקחתה הא סגי בלאו דאחרי אשר הוטמאה.

ולכתוב רק לאו זה לחוד לא יוכל כו' אחר אשר הוטמאה בלא נשואי האחר דגם כן קיימא עלי' בלאו והיינו שהעתיקו תוס' לישנא דקרא לשוב לקהלה כו'. ומשני לעבור בב' לאוין פשוטות לאחר משום זנות ומשום מחזיר גרושתו.

ומ"ש בירושלמי ליתן עליו בל"ת יש לפרש ב' פירושים או דהפני' ליתן בל"ת היינו על מחזיר גרושתו לבד היינו בעבר וגרשה דהתורה לא מייירי מזה רק אסרה שיש ל"ת על חזרתו אחר הנשואין מצד החזרה לחוד ממילא אם גרשה בלא עדים שזינתה אין כאן רק ל"ת חדא ואם ע"י עדי זנות עובר בב' לאוין או דהפני' בירושלמי למאי שהקדים שם דתני ב"ש אין לו אלא הוצאה משום ערונה כו' היוצאת וראשה פרוע כו' ת"ל כי מצא כו' דבר כו' ע"ש.

ומאן דמקשה ע"ז ס"ל כמ"ש ירושלמי ריש סוטה דר"א דאמר מקנא ע"פ ב' ומשקה ע"פ עד אחד כבר כב"ש דלא יגרש כו' ומפרש לקרא ערנות זו סתירה דבר זה קינוי ומה להלן ב' כו' לכה קינוי בפני ב' ע"ש.

והובא בתוס' סוטה ב' ע"ב. וממילא קרא לב"ש בסוטה ספק בקו"ס ואינה אלא בעשה דונטמאה כדאמר שם ביבמות לכה אמר הירושלמי ליתן עליו בל"ת איצטריו לאו דמחזיר גרושתו דבלא"ה אינו רק בעשה דבהכי מייירי ערנות דבר כו'.

ולכה תוס' ציינו בגמרא דידן דאמר בעדים ברורים כו' דע"כ הפי' עדי זנות דאי הפי' עדי קינוי כנ"ל א"כ מאי אקשי להו ב"ה מי פתיב ערונה בדבר כו'. הא לא שנייה כלל למכתב כה דמשמע זנות בעדים.

ושפיר פתיב ערנות דבר דהיינו ספק זנות ע"י דבר עדי קינוי כנ"ל. וע"כ גמ' דילן לא מפרש לב"ש בקו"ס רק עדי זנות ממש.

דגם בריש סוטה לא אמר בגמ' טעם הנ"ל לר"א. ולכה מיייתי תוספ' קושניית ירושלמי והתני' לעבור בב' לאוין דבטומאה ודאי איכא לאו כרבנן שם וכיון דקרא בהכי מייירי לב"ש ע"ע לעבור בב' לאוין כנ"ל: אמנם קשיא לי דתוס' יבמות י"א ע"ב הקשו איך מפקי רבנן קרא מפשטי' דכתיב במחזיר גרושתו ומוקי לה לסוטה ותירצו משום דלא מסתבר להו למיקרי טומאה לנשואי גרושה שהוא בהיתר ע"ש.

וא"כ קשה לב"ש אדרבה נוקי קרא כפשטי' על מחזיר גרושתו ומ"מ כתב שפיר אחר אשר הוטמאה היינו בעודה תחתיו דהא גרשה משום הכי. ואמרה תורה דלאו דמחזיר הוא רק בגרשה משום ערונה שפיר נטמאה ואיכא עשה וכשגרשה ונשאת ומחזיר עובר עוד בלאו ושפיר כפשטי'.

ואם כן תמוה מנ"ל בעבר וגרש בלא ערנות דבר או מדעתה וכה"ג שיהי' לאו במחזיר לב"ש. וגם לאו בסוטה ודאי אין ללמוד דדילמא תרתי בעי לעבור בלאו כנ"ל.

וגם אין לומר דסברי ב"ש כריב"כ דלאו בסוטה ל"ל אפילו זנאי כו' דהא אמר התם טעמא רק משום דהו' ואישות כ' ע"ש בתוספ' ולהנ"ל אין הוכחה כלל דשפיר אף דליכא לאו בסוטה רק עשה אמרה תורה דדוקא בגרש משום טומאה שיש עשה ונשאת עובר בלאו כשמחזיר כנ"ל.

ועדיין תמוה מנ"ל במחזיר לחוד בגרש בלא ערות דבר ודאי אין שום ה"א שישחלק ב"ש על לאו דמחזיר לחוד: או למ"ש ספר קרבן עדה דהך מאן דאמר דמקשה על ב"ש כנ"ל לא ס"ל פרכא וסבר דאף דייעבד לא מהני בגרש בלי ערות דבר.

וכן בעדי פיעור ומדעתה לא מהני רק ערוה ונקה ולכה מקשה מקרא דלא יוכל דלא משפחת כלל גירושין בענגן אחר ע"ש. א"כ לא קשה דבין אי סברי בית שמאי כריב"כ לא קשה מנ"ל מחזיר לחוד דהא באמת לא משפחת מחזיר גרושתו בלי טומאה וגם אי פ"ה הקרא כנ"ל אין נ"מ ובאמת פן דבזנות ליפא לאו ומחזיר יש לאו כה"ג כנ"ל.

וגם אי פרכון ג"כ לא קשה דע"כ לחלק לב' לאנין אתא דאי ליפא לאו בזנות לחוד ומחזיר לחוד למה לי' כלל למכתב אחר אשר הוטמאה. דסגי בלא יוכל לשוב לחוד פיון דא"א גרושה בלא"ה.

ושפיר כנ"ל: וכן נתישב לי דברי רשב"א בת' סי' תקנ"ז שהוכיח דרגמ"ה לא תיקון בע"כ מהא דב"ש ואע"ג דיליף בגמ' מג"ש דבעדים מיירי נראה דלאו בעדים ממש קאמר דא"כ למה הוצרך הפתוב לומר לא יוכל כו' ונהלא אסורה היא לו כו' ע"ש.

ותמוה אף לא הביא הירושלמי הנ"ל. ונהרי בעצמו מביאו בחידושי ודרכה הא מוכח שלא כדבריו מקושית הירושלמי כנ"ל.

ולמ"ש אתי שפיר דלדין דמסיק רבא דייעבד מהני בגרשה. ע"כ אי אפשר לומר פירוש הנ"ל לעבור בלאו או ב' לאנין.

דא"כ קשה כנ"ל מנ"ל דמחזיר גרושתו בלי טומאה בלאו וכוטומאה לחוד סוטה ודאי כנ"ל. וע"כ דדוקא הירושלמי ס"ל דגם דייעבד לא מהני וכן משמע מח' רשב"א דירושלמי סבר כנ"ל.

וכיון דלא משפחת בלא"ה י"ל כנ"ל. אבל לדין אי אפשר לומר כנ"ל לב"ש וגם דייעבד אי אפשר לומר בקרא דהא קאי קרא דלא יוכל אדלעיל שמגרשה ע"י ערות דבר.

והוכיח שפיר דמיירי בעדי פיעור ועלה קאי לא יוכל לשוב כנ"ל: ואין להקשות דעדיין קשה מנ"ל להוציא קרא מפשטה דקלמא תרתי בעי כנ"ל די"ל דתליא הך בהך דהא קי"ל אין איסור חע"א ואף לאו על איסור עשה כ' תוס' פסחים ל"ו דלא חל והנה תוס' חולין פ' גיד הנשה צ' ע"א כ' דאסור גיד חל על אבר מן החי פיון דלא משפחת לעולם אלא כה"ג לא שייך אין איסור חל על איסור עיין שם וא"כ בשלמא למאי דסבר הירושלמי דלא משפחת גרושה לב"ש רק בעדי טומאה א"כ איסור מחזיר גרושתו א"א כלל בענגן אחר.

שפיר מוקי לקרא לעבור בלאו או ב' כנ"ל. אבל לדין דאפשר לגרש דייעבד וכהאי גוונא דאז משפחת מחזיר גרושתו בלי איסור טומאה שוב אין סברא לאוקמי קרא פשיש כפר איסור טומאה שיחול עלה איסור מחזיר.

פיון דקי"ל אין איסור חל על איסור דמה"ט דחה הריטב"א פירש"י קדושין ע"ח דאימא אלמנה גרושה זונה כו' דנימא דאיסור חל על איסור דא"כ גיליף מינה ע"ש. דאף דמצינו בהא דחלב נבלה כו' אמרה תורה יחול כו'.

וכן חוליו ל"ז דבְּעֵי לְמִימַר דִּילְמָא מְסוּפְנָת בְּעֵשָׂה וּטְרַפָּה בְּלָאוּ וְעֵשָׂה כּו'. מ"מ גַּם מְשֵׁם מוּכַח דְּהֵיכָא דְאֶפְשָׁר לָא מוּקְמִינָן פּנ"ל פִּינָן דּבּל"ז אָסוּר ע"ש.

וּלְכַף ס"ל לְרַבְּנָן דְּלָאוּ דְמַחְזִיר בְּלָא טוּמְאַה אִיגְרִי. וְשִׁפִּיר הוּכִיחַ הַרְשָׁבָא לְדִידָן קֶשֶׁה לַב"ש דְקָרָא אִיגְרִי רַק בְּעֵדוּת דְּבָר וְעֵלָה פְּתִיב לֹא יוּכַל פּנ"ל.

וְהוּכִיחַ שִׁפִּיר דְקָרָא אִיגְרִי בֵּין בְּעֵדִים בְּרוּרִים וּבֵין עֵדֵי פְּיֵעוּר וְעֵלָה קָאֵי לֹא יוּכַל פּנ"ל. וּבְגַמְ' רִישׁ קְדוּשִׁין דְּבְּעֵי לְמִימַר אַהֲדָה לָאוּ דְלָא יוּכַל דִּילְמָא לַכ"ע בְּעֵשָׂה כּו' הֵינּוּ ג"כ פִּינָן דַּא"א בְּעֵנְיָן אֲתֵר עֵינָן שָׁם: וְתוּס' סוּבְרִים דְּאִין סְבָרָא שְׁהִירוּשְׁלָמִי יֵאמֵר דַּלְב"ש לֹא מְשַׁכַּחַת גִּט פְּלָל רַק בְּעֵדֵי זְנוּת.

וְשִׁיחְלוּק גַּם עַל רַבָּא דְגַם דִּיעַבְדַּ לֹא מְהַנִּי שְׂאִינוּ גִט. כַּמ"ש קַה"ע הַנְּ"ל דְּזָה א"א דַּא"כ לֹא יוּכַל לְשַׁלְחָה דְּאוּנָס וּמוֹצִיא שָׁם רַע הֵיכָא מְשַׁכַּחַת לָהּ.

וְע"כ מוֹדָה דִּישׁ אוֹפְנִים דְּמְהַנִּי הַגִּט. רַק קְוָשִׁית הִירוּשְׁלָמִי דְּהָא קָרָא מִיגְרִי בְּמַגְרֵשׁ מְשׁוּם עֲרוֹת דְּבָר בְּעֵדִים לַב"ש וְע"ז מְשַׁנֵּי לְעַבְוֹר בַּב' לְאִנְיָן דְּגַם בְּזָה גְּלִי דְּאִסּוּר חָל עַל אִסּוּר. דְּאִף דְּמְשַׁכַּחַת לָהּ מ"מ הָא קָרָא אִיגְרִי בְּהֵכִי כַּפִּירֵשׁ"י קְדוּשִׁין ע"ח. וּמַגְמָרָא הַנְּ"ל לֹא קָשִׁיא לְהוּ.

דְּהָא גַּם לַב"ה קֶשֶׁה לְכַאוּרָה הָא קָרָא מִיגְרִי בְּשִׁנְיָהֶם עֲרוֹה אוּ דְּבָר. א"כ נִימָא דְתַרְתִּי דְּוָקָא דְּאֵמֵר קָרָא לֹא יוּכַל כּו' אֲשֶׁר הוֹטְמָאָה הֵינּוּ דְּוָקָא בְּגַרְשָׁה מְשׁוּם עֲרוֹה.

הַגַּם דִּי"ל דְּקָרָא סְתָמָא לֹא יוּכַל דְּמְשַׁמַּע אַתְרוּנְיָהוּ בֵּין יִצְאָה מְשׁוּם עֲרוֹה אוּ מְשׁוּם דְּבָר מ"מ הָא פְּתִיבוּ תוּס' סוּף גִּטִּין עֵלָה דַּר"מ וְשַׁלְחָה מְצוּה כּו'. דַּלְב"ה אֲמַר וְקָאֵי עַל עֲרוֹה לְחוּד ע"ש א"כ גַּם בְּהַנְּ"ל י"ל פִּן וְע"כ דְּלָא מְסַתְּבַר לְחַכְמִים לוֹמַר דְּתַרְתִּי בְּעֵי.

שְׂאִין שְׁיִיכּוּת, צִירוּף טוּמְאַה דְּזְנוּת דְּתַחְתָּיו לְמַה שְׁנַשְׂאָת לְאַחַר. דָּאֵם א' אִינְה אוּסְרַת וְע"י שְׁנִיָּהֶם יֵאָסֵר.

אִף דְּבַגְרָשָׁה זוּנָה כּו' אֲמַר הַש"ס פִּן מ"מ זָה תְלוּיָה אִי מְסַתְּבַר לְהוּ לְחַכְמִים. דְּשָׁם שְׁנִיָּהֶם אִסּוּרִים שְׁוִים לְכַהֲנָה.

מִשָּׂא"כ אֵלוּ דְּבָרִים נְפָרְדִּים אוּ אִינְה טַעַם דְּמְשַׁמַּע לְהוּ דְּלָא תַרְתִּי קְאָמֵר. א"כ גַּם לַב"ש פִּן.

וְגַם אִין לְהַקְשׁוֹת דִּילְמָא נִיהוּ דְּחַדָּא חַדָּא מ"מ שְׂמָא קַמ"ל אַחְרֵי כּו' שְׁחַל אִסּוּר מַחְזִיר עַל טוּמְאַה דְּתַחְתָּיו דְּאִף שְׁנַטְמָאָה יֵשׁ אִסּוּר מַחְזִיר וּמַנ"ל לָאוּ בְּסוּטָה. וְרַק עַל עֵשָׂה ג"כ אִיִּצְטְרִיף דְּחִיָּיל לְהַפּוּסְקִים דְּלָא חָל.

וּכְמוֹ דְּדַרְיָשׁ בְּחֻלְבַּ כּו' אֲמַרָה תוּרָה יְחוּל כּו' דִּי"ל דְּלִשׁוֹן אַחְרֵי אֲשֶׁר הוֹטְמָאָה מְשַׁמַּע דְּזָה גוֹרַם הָאִסּוּר. לֹא לְרַבּוּתָא דְּאִף שְׁנַטְמָאָה חָל.

וְדִיָּיק שִׁפִּיר דַּע"כ אוּ נְשׂוּאֵי אַחַר קוּרָא טוּמְאַה אוּ שְׁהוּא לָאוּ מִיְחַד עַל סוּטָה פּנ"ל: (ה) מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר. ב"ש הַקְשָׁה עַל הַרְמָב"ם דְּמְסִיָּים הַקָּרָא שְׁנַטְמָאָה כִּי מְצָא עֲרוֹת דְּבָר כּו'.

ותמה דקא כב"ש דדריש לקרא הכי ע"ש. ותמהני דבמשנה איתא להדיא דגם ב"ה ילפי מקרא זה וב"ה אומרים אפילו הקדיחה שניאמר פי מצא בה ערות דבר ופירש"י דערנות דבר היינו שום סרחון.

וקא דפליגי על ב"ש ומנ"ל דב"ש אינו אומר פן היינו דב"ש אמרו לא יגרש כו' אא"כ מצא בה דבר ערוה שניאמר והיפך לשון הקרא ודבר ערוה היינו זנות. וזה הלשון מבואר גם במשנה פתובות פרק א"נ באונס נמצא דבר ערוה אינו רשאי לקיימה כו'.

מה שאין ערות דבר משמע לב"ה אפילו הקדיחה כו'. והרמב"ם בכוננה שינה מלשון ב"ש וכתב לא יגרש אשתו ראשונה אא"כ מצא בה ערות דבר.

ונקיט הרמב"ם והש"ע ממש לישנא דב"ה במשנה והיינו אפילו הקדיחה כו'. רק דסבר דלמסקנא דש"ס דמחלק דלא ר"י ור"י רק הא בזונג ראשון וקא בזונג שני ומייתי ראי' מקרא דאשת נעורים כו'.

וזונג שני אם שנאת שלח כר"ע כמ"ש רש"י ור"ן. ובזונג ראשון אם שנואה למקום כו' או שנוי המשלח.

ממילא קא קי"ל כב"ה ובמאי איירי קא זונג שני מותר בשנואה לחוד כר"ע. וע"כ פלוגתא דב"ש וב"ה ור"ע בזונג ראשון וכפשיטה דקרא דבזונג ראשון פתיב אם לא תמצא כו' פי מצא כו' ערות דבר ובבעל שני פתיב והיתה לאיש אחר כו' ושנואה איש אחרון וכתב לה כו' דבזונג שני בשנואה לחוד לכ"ע מגרשה.

ורק בזונג ראשון דכתב קרא דמצא ערות דבר בהא פליגי ב"ש וב"ה וקא דתנן סתם לא יגרש אשתו כו' מ"מ פנין דב"ש מייתי הפסוק שניאמר פי מצא כו' וגם ב"ה אמר שניאמר פי מצא כו' והי' אם כו' וקראי בזונג ראשון פתיב.

שפיר הוי כמפרש בזונג ראשון דוקא. דקא בזונג שני פתיב קרא ושנואה לחוד פנ"ל.

וניהו דבלא קרא דמלאכי לא הוי מחלקינן אבל עכשיו דמוכח מקרא דקבלה דיש חילוק בין זונג ראשון לזונג שני שפיר פשיטה דקרא פדכתיב פנ"ל. וב"ש וב"ה בזונג ראשון מיירי פנ"ל.

ולכך גם בזונג ראשון ליכא איסורא אלא בלא דבר כב"ה אבל הקדיחה מותר רק שנוי המשלח. וזונג שני בשנואה לחוד מותר ואינו שנוי: ומינשבים דברי רמב"ם וש"ע כפשיטון לא יגר אשתו ראשונה אא"כ מצא בה ערות דבר כב"ה והיינו אף הקדיחה כו'.

ומ"מ אין למהר לשלח אשתו ראשונה משום דבר דשנוי פנ"ל. אבל שנויה אם שנואה ישלחה.

היינו פי שנא שלח דאמר בגמרא. וכן מוכיח לשון הרי"ף ז"ל דאמר מקודם כב"ה דבלא ערוה ובלא דבר לכתחלה לא.

וא"כ מייתי הך דכי שנא שלח ומחלק דבזונג ראשון שנוי וזונג שני אם שנואה ישלח דהיינו כר"ע אף בלא דבר כמ"ש הר"ן ז"ל. א"כ ע"כ הך דלכתחלה לא בלא דבר היינו בזונג ראשון.

ומשום דבר מותר רק שנוי הוא פנ"ל פשוט וכמ"ש הב"ש ס"ק ד'. והב"י מפרש אם שנואה היינו הקדיחה תבשילו כו' דמסתמא בשביל דבר שנואה ע"ש.

ותמוה דרש"י ור"ן פירשו פי שנוא כו' כר"ע. ואינו במשמע כלל בסתם שנואה שע"י דבר והוי לו לרמב"ם לפרושי: אמנם בה"ג ריש הלכות גטין ראיתי שכתב פדחקא בהמילתא דלא מיתבא דעתיה כו' ואע"ג דפליגי ב"ש וב"ה עלי' דר"ע היכא דלא אשפח בה מילתא וגירשה מידו דמה דעביד עביד ול"א לי' קום אהדרה דאמר לי' ר"פ לרבא כו' ואפילו לר"ע ה"מ בזונג שני, דכי מצא אחרת כו' אית ליה רשות לגרשה.

אבל בזונג ראשון לא מבעיא לי' לגרשה פי לא חזא בה מילתא דכתיב פי שנוא שלח כו' ואמרנו וכלא פליגי הא בזונג ראשון והא בזונג שני כו' ור"י ור"י אליבא דר"ע קאמרי דאי כב"ש וב"ה אפילו בזונג שני נמי עד שימצא בה דבר או ערוה כו' ע"ש.

ומבואר מדבריו דסבר פלוגתא דב"ש ור"ע בין בזונג ראשון ובין בזונג שני. וגם מבואר מדבריו דמשום דבר מותר לגרש אף זונג ראשון והא דשנוי המשלח בזונג ראשון דוקא בלא דבר אלא משום מצא אחרת כו' דאליבא דר"ע הוא דפליגי פנ"ל.

גם מבואר דלא כב"י רק הפי' שנואת כפי' רש"י ור"ן כר"ע דהיינו לא תמצא חן כו'. ומהתימה שלא הביאו דבריו.

גם משמע דפוסק כר"ע משום דסתם גמרא מוקי פלוגתא דר"י ור' יוחנן תרנוניהו אליבא דר"ע והא דבעי ר"פ לא מצא כו' אליבא דב"ש וב"ה בעי כמ"ש בה"ג פנ"ל. והוא ממש כמ"ש בדעת הרמב"ם ז"ל ומדוקדק לשונו דפסק ג"כ כר"ע ולא יגרש אשתו ראשונה היינו כו' יוחנן דשנוי בזונג ראשון אא"כ מצא ערוה דבר היינו כב"ה דגם משום דבר מותר ואפילו שנוי לא הוי דלא כמ"ש לעיל.

ולכך לא נקיט לישנוא דשנוי. רק כתב דאין למהר לשלחה משום דבר דהא מ"מ איתא לדר"א דכל המגרש אשתו ראשונה מזבח כו' מה שאין פן שנייה אם שנואה ישלחנה כו"י וכר"ע דאף בלא דבר פדברי הגאון בה"ג פנ"ל: ומינושב תמיהת הפר"ח למה השמיט הרמב"ם דלא מצא ערוה או דבר וגרש דמה דעביד עביד.

ועל הרמב"ם היא תימה רבתי שאין דרכו להשמיט המפורש בגמרא. ולמ"ש אתי שפיר דע"כ לא בעי אלא לב"ה דמן התורה אסור בלא דבר מקרא דכי מצא כו' אבל למאי דפסק כר"ע ובזונג ראשון דאסור רק מקרא דשנוי המשלח.

נדאי לא ס"ד שיהי' שייך בו עביד לא מהני. וכדפי' הגאון דבעיא דר"פ רק לב"ה פנ"ל. והפר"ח כתב גם פן מסברא דנפשיה דפסק הרמב"ם כר"ע ודי"ל דהלכה כר"ע מדאמורא סבר פן ע"ש. ואישתמיט ליה ג"כ דברי הגאון שכתב להדיא פן.

וכן הב"ש שמשנפק אי פלוגתא דב"ש וב"ה דוקא בזונג ראשון או דוקא בזונג שני ע"ש. ג"כ לא ראה בה"ג ה"ל דפלוגתיהו בין זונג ראשון ובין זונג שני כסתמא דמתניתין פנ"ל: אף מ"מ נראה דאינו מוכרח.

דהא הרמב"ם בפ"י המשנה פתב דהלכה כב"ה. וכן הרי"ף ז"ל שיהביא הא דר"פ וכתב ש"מ דבלא דבר לכתחלה לא ואחר כף הביא סתם דלא פליגי פאן בזונג ראשון כו'.

לכן י"ל דגם בה"ג לא פסיק פלל הלכה אי כב"ה אי כר"ע רק פתב ב' האופנים מה שהיא
לכ"ע דאפי' לב"ה אי עביד עביד ול"א קום אהדרה וכן לר"ע מ"מ בזונג ראשון אסור
בלא דבר. דהא ממה שפסק ר"י כר"ע אין ראיה פלל.

דמ"ש הפר"ח מאחר דאמורא פוסק כר"ע פן הלכה אין ראיה פלל דהא ר"פ ורבא דאמר
לא מצא ערוה ולא דבר כו' מה דעביד עביד כו' דמזה דייק הרי"ף דסברי לכתחלה לא
דהיינו כב"ה, ובתראי גינהו מר' יהודא ופשיטא דהלכה פנותייהו.

רק דנימא הוכחה מסתם גמרא דאמר ולא פליגי פאן בזונג ראשון פאן בזונג שני ולמה
לא מוקי ר' יוחנן כב"ה ולקד שנוי המשלח ויהי' מוכח דסתם גמרא פסק כר"ע ולקד
מוקי תרנוייהו כר"ע.

ז"א דאם פן למה ליה לר' יוחנן למדרש מקרא דקבלה דשנוי. או סבר כב"ה דבלא דבר
אסור מן התורה.

ואי פתנאי אמאי לימא מר הלכה כר"ע ומר הלכה כב"ה. ולקד ע"כ מוקי הגמרא
תרנוייהו לר"ע וקא בזונג ראשון כו'.

וא"כ אין הוכחה רק דר"י ור"י סברי כר"ע וממילא הלכה פרבא ור"פ נגד פנ"ל. הגם
שאין הברת כ"כ די"ל דר"פ בעי לב"ה וממילא נ"מ לר"ע בזונג ראשון דמודה דאסור
בלא דבר פנ"ל.

מ"מ אינו נראה פן פינו דמתניתין בין בזונג ראשון ובין בזונג שני ונקטי סתמא לב"ה
משמע דהכי ס"ל: וא"כ י"ל להקפוד דלקד מיייתי פלוגתא דר"י ור"י דשנוי המשלח בזונג
ראשון היינו אליבא דר"ע דמה"ת רשות בשנאה לחוד גלי קרא דמלאכי דמ"מ שנוי הוא
ואין הוכחה לר"ע רק בלא דבר וי"ל בהקדחה וע"י דבר גם שנוי לא הוי פנ"ל אכל
לדין דקי"ל כב"ה ובלא דבר גם בזונג שני אסור.

ורק משום דבר א"כ ע"כ קרא דמלאכי דגלי דזונג ראשון שנוי מה שאינו פן בזונג שני.
ע"כ דאף במקרה ע"י דבר אתי לאורוי דמ"מ בזונג ראשון שנוי פנ"ל.

ונראה שזו דייק רש"י ז"ל כדר"י דשנאת שלח פי' כר"ע ובר"י דאמר שנוי המשלח
פי' אף לב"ה ניהו דלא פניפנון כו' ע"ש. וקא אמר בגמרא דלא פליגי ולמ"ש פנונתו
דממילא לב"ה מוכח מקרא דאף דבר לב"ה אסור ושנוי הוי פנ"ל.

וגם פנונת הרי"ף ז"ל פן דמיייתי מקודם הא דבעי ר"פ מרבא דמוכח דבלא דבר לכתחלה
לא ולא חילקו פלום בין זונג ראשון לשני וכב"ה פנ"ל ואח"פ מיייתי פלוגתא דר"י ור"י
דאמר ל"פ כו' וקרא דזונג ראשון דכל המגרש כו' דניהו דגמרא מוקי לה לר"ע מ"מ
מזנה נשמע לדין דקי"ל כר"פ ורבא דפסקו כב"ה דשוב גם ע"י דבר אסור זונג ראשון
ושנוי הוי פנ"ל: וכן י"ל דברי בה"ג ג"כ דמיייתי רק דאפילו לר"ע מודה בזונג ראשון
דאסור בלא דבר מקרא דמלאכי פנ"ל וממילא לדין אי קי"ל כב"ה מוכח ממילא דזונג
ראשון גם ע"י דבר אסור.

מ"מ פשט לשונו אינו מורה פן רק כפי' א' ה"ל. וכן לשון הרמב"ם ז"ל מורה פנ"ל: מה
שתמה פר"ח קרא דאם לא תמצא חן לב"ש ולב"ה למאי אתא ע"ש.

לק"מ דלדיוקא אַתּי דַּדְּוּקָא אַם לֹא תַמְצָא חֲנ מְשׁוּם פִּי מְצָא עֲרוּה אׁו דְּבַר רִשְׁאֵי לְגַרְשָׁה. אַבְּל בְּלִי עֲרוּה אׁו דְּבַר אַף שְׁלֹא תַמְצָא חֲנ אָסוּר לְגַרְשָׁה לְאַפּוּקֵי מִדְּר"ע.

ומ"מ בְּדַבְּרֵי הַטּוֹר מְפֹרָשׁ דְּפֹסֵק כּב"ה וּבֵין זִינּוּג רֵאשׁוֹן וּבֵין זִינּוּג שְׁנֵי אָסוּר בְּלֹא דְּבַר וּע"י דְּבַר זִינּוּג שְׁנֵי מְוֹתֵר וְזִינּוּג רֵאשׁוֹן אָסוּר דְּשֻׁנֵי הָוֵי ע"ש. וְעַכ"פּ לְדִינָא בְּזִינּוּג רֵאשׁוֹן לֹכ"ע לְכַתְּחִלָּה לֹא אֵי הִלְכָה כּב"ה מֵה"ת אָסוּר וְאַף לִר"ע שְׁנֵי הָוֵי בְּלִי דְּבַר וּע"י דְּבַר לְהַטּוֹר וְהָרִי"ף נִרְאָה דְּשֻׁנֵי מִיְהוּ הָוֵי.

וְגַם לְרַמְבַּ"ם וּבֵה"ג אֵין לְמַהֵר פּנ"ל. וּבְזִינּוּג שְׁנֵי לְרַמְבַּ"ם וּבֵה"ג נִרְאָה דְּמְוֹתֵר אַף בְּלֹא דְּבַר בְּשִׁנְאָה לְחֹד.

וּלְהַטּוֹר אָסוּר בְּלֹא דְּבַר וְכֵן מְשַׁמְעוֹת הָרִי"ף ז"ל: (ו) אֵלָּא א"כ מְצָא כּו'. וְדִיעֲבַד מְהֵנִי וְא"צ לְהַחְזִירָה כָּלֵל פְּמִבְּנֵי אַר בְּגִמְרָא.

וּכְבָר תְּמַה פּר"ח עַל שְׁהַשְׁמִיטוּ הֶרַמְבַּ"ם וּמְחַבֵּר דִּין הַמְּפֹרָשׁ וְעֵינֵן מ"ש לְעֵיל. וּבְפִשְׁטוּת י"ל דַּע"כ לֹא מְבַעֲיָא לְהַש"ס רַק אֵי כּב"ה וּבֵין זִינּוּג רֵאשׁוֹן וּבֵין זִינּוּג שְׁנֵי אָסוּר לְגַרְשׁ בְּלִי דְּבַר שְׁיָיָה לְמַבְעֵי' פּנ"ל.

אַבְּל לְדִידֵן דְּרַק זִינּוּג רֵאשׁוֹן אָסוּר א"כ אַם עֵבֵר וּגְרִישׁ אֵיף שְׁיָיָה לְהַסְתַּפֵּק דְּנִימָא שְׁיִצְטָרַף לְהַחְזִירָה הָא פִּינּוּ דַּע"כ פּ הַגֵּט פּוֹרֵת וּמְהֵנִי. רַק דְּנִימָא שְׁיִחְזוֹר וְיִשְׁאַנְהָ א"כ שׁוֹב יְהִי זִינּוּג שְׁנֵי וְיִהְיֶה מְוֹתֵר לְגַרְשָׁה בְּלֹא דְּבַר א"כ לְמַה נְחִיבֵנו לְהַחְזִירָה הָא כְּמוֹ שְׁיִהְיֶה רִשְׁאֵי לְגַרְשָׁה אַם יִחְזוֹר וְיִשְׁאַנְהָ מְכַש"כ דְּרִשְׁאֵי שְׁלֹא יִשְׁאַנְהָ פִּינּוּדְכְּבָר בְּטַל זִינּוּג הֶרַאשׁוֹן וְשִׁפִּיר לֹא הֶנְצָרְכוּ הֶרַמְבַּ"ם לְכַתּוּב פִּינּוּ שְׁפַתְבּ רַק לֹא יִגְרִישׁ אֶשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה פּנ"ל: עוֹד י"ל דְּהָא דְּבַעֲי הוּא רַק לְרַבָּא לְטַעֲמֵי' דְּמַה דְּאָמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד אֵי עֵבִיד לֹא מְהֵנִי.

וְנִיְהוּ דַּמ"מ הַגֵּט פּוֹרֵת כַּמ"ש תּוֹס' תְּמוּרָה ד' מְהִיקָשׁ גֵּט לְמִיתָה. מ"מ לְעֵנֵן זֶה נִימָא דְּלֹא מְהֵנִי שְׁיִצְטָרַף לְהַחְזִירָה כַּמ"ש רִש"י ז"ל אֵי כּוֹפִין לְהַחְזִירָה פּנ"ל כְּדַפְרֵי הַש"ס תְּמוּרָה שְׁם וְהֵינּוּ דְּבַעֲי דְּאֵי דְּהָא מוֹכַח מְפָמָה דְּוֹכְתֵי דְּכָשְׁלֹא יִתְקַן הָאָסוּר אֵי לֹא מְהֵנִי לֹא אֶמְרִינוּ דְּלֹא מְהֵנִי כַּמ"ש מֵהָרִי"ט בְּשׁוֹחַט בְּשִׁבְתָּ.

וְכֹאן דְּאִיְתַקְשׁ וְעַכ"פּ מְגוֹרְשָׁת א"כ לֹא יִתְקַן. אֵיף זֶה הַסְּפֵק שֶׁל ר"פ דְּבַעֲי דְּנִיְהוּ דְּלֹא יִתְקַן הַכּל מ"מ יִתְקַן שְׁיִחְזוֹרָה וְכִינּוּ דְּהַתּוּרָה הַקְּפִידָה שְׁלֹא לְגַרְשָׁה בְּלֹא דְּבַר בְּכָלֵל הַקְּפִידָה הוּא שְׁלֹא תִהְיֶה מְגוֹרְשָׁת מְמַנּוּ וּכְשִׁמְחִירָה עַכ"פּ יִתְקַן זֶה שְׁהִיא אֶשְׁתּוֹ מְחִירָה וְאֵילָף.

וְשְׁיָיָה אֵי עֵבִיד לֹא מְהֵנִי אׁו דְּנִימָא שְׁנֵי כְּשָׂאָר נְשׁוּאִין חֲדָשִׁים וְאֵינּוּ מְתַקְּנֵן כָּלֵל דְּהָא הַגֵּט הִי עַל לְעוֹלָם וְהֵינּוּ דְּבַעֲי ר"פ. וּפְשִׁיט לִיָּה מְדַכְּתִיב בְּאֹנָס כָּל יָמָיו כּו' מְכָלֵל דְּמַסְבָּרָא אֵינּוּ מְתַקְּנֵן כָּלֵל בְּחִזְרָה פִּינּוּ דְּכְבָר מְגוֹרְשָׁת דַּא"ה לְמַה אֵי צְטָרַף כָּל יָמָיו בְּעִמּוּד וְהַחְזוֹרָה הָא בל"ז פִּינּוּ דְּכַתִּיב לֹא יוֹכַל כּו' נְאָמַר דְּאֵי עֵבִיד לֹא מְהֵנִי וְחִיב לְהַחְזִירָה וְכַדְּאָמַר בְּתַמּוּרָה וְע"כ מוֹכַח דְּמַסְבָּרָא בְּכָל דְּוֹכְתֵי מַה דְּעֵבִיד עֵבִיד וְכִינּוּ שְׁמְגוֹרְשָׁת אֵינּוּ מְתַקְּנֵן כָּלֵל בְּמַה שְׁמְחִירָה וּכְקַדּוּשִׁין חֲדָשִׁים דְּשָׂאָר אֶשְׁה.

וּלְכָף לֹא הִי שְׁיָיָה גַם שְׁם בְּאֹנָס אֵי עֵבִיד לֹא מְהֵנִי שְׁיִתְחַיֵּיב לְהַחְזִירָה דְּכִינּוּ דְּלֹא יִתְקַן פּנ"ל. וְגַלִּי קָרָא כָּל יָמָיו בְּעִמּוּד וְהַחְזוֹרָה פּנ"ל.

וממילא הכי מה דעביד עביד פנ"ל. וא"כ ממילא הרמב"ם ז"ל לא מבעיא למ"ש הרבה פוסקים דפוסק פאב"י דאי עביד מהני ממילא אין ספק פאן ולא הוצרה להשמיענו דדיעבד א"צ להחזירה פנ"ל.

רק אף להפוסקים דרמב"ם פסק פרבא דאי עביד לא מהני מ"מ פיון דלדין האיסור רק בזיוג ראשון א"כ איסור זה שוב לא יתקן כלל במה שנאמר דלא מהני פיון דמגורשת. ובמה שיתחזרה לא יהי זיוג ראשון א"כ לא יתקן כלל מן האיסור ולא שייך כלל אי עביד לא מהני פנ"ל: ומיושב מה שתמה הפ"י גטין שם מה דייק רבא הא צריך פל ימיו שייך? ניתוק לעשה פדאמר בתמורה ע"ש ותירוצו אינו מוכן כלל שכתב דהוכחה מדב"ש דלמה לי' לא יוכל לשלחה הא בלא ערוה בל"ז אסור כו' וכקושית הב"ש ס"ק (ב') וכ' דליפא למימר דאתי ללאו דכיון דלא לקי לא מוקמינו ללאו יתירא ותמוה למה לא לקי הא בכהן לוקה ואינו מחזיר וכן בישראל פשלא קניים בנתקדשה לאחר או מתה פמבואר בגמרא ורמב"ם להדיא וגם על הב"ש תמוה הא פשוט דאף דיש איסור לב"ש בלא ערות דבר מ"מ איצטריך לא א ללאו שילקה פנ"ל.

פיון דהגט מהני רק שצריך החזירה פדברי תוס' תמורה ה"ל דאיתקוש למיתה וע"כ סברת תוס' מוכרחת ע"ש וכן פירש"י ז"ל האיבעיא א מצא ערות דבר כו' רק אי צריך להחזירה. ואין הקשות על סברת, תוס' דא"כ כל פסולי גטין נימא דמהני דאיתקוש וע"כ דלא איתקוש רק גט פשר א"כ גם פאן] י"ל דלא מהני.

ז"א דלא קשה דודאי לא הוקש רק גט פשר פנ"ל. רק בהנ"ל שהגט פשר רק שנבטלו מצד האיסור ע"ז שייך ההיקש כמ"ש תוס' דבצורם אנון בכור וכה"ג לא שייך אי עביד לא מהני דיהיה פנעשה ממילא מ"מ מהני שפבר נעשה וא"א לבטלו אף שעשוייתו הי' פאיסור פן לענין זה איתקוש למיתה דממילא פן בגט פיון שנעשה פהלקתו כורת ולא שייך שיבטל מחמת שהיה פאיסור פנ"ל.

וברק לענין שייך? חייב להחזירה פנ"ל. א"כ תמיתה הפ"י במקומה דצריך להיות ניתוק ומה הוכחה דאי עביד בלא ערות דבר דא"צ להחזירה פנ"ל: ולמ"ש מיושב דהא דפריך בתמורה ארבא מהא דאונס מחזיר ואינו לוקה ע"ש.

היינו דמה דלא חשיב לס"ד שם עשה דולו תהי' לאשה לניתוק לאו דלא אף בלא פל ימיו. היינו למסקנא דהכי דמאי דעביד עביד ואינו מתקן במה שמחזירה.

ולכך אף שחייב להחזירה משום עשה דלו תהי' לאשה מ"מ הוי רק לאו שקדמה עשה ואינו מנתק הלאו דאינו מתקן האיסור דהשילוח הנה על לעולם פנ"ל. ומה"ט הוא דפריך שם ארבא דאף שמחזירה לילקי דעבר דהשילוח הי' על פל ימיו.

ואינו מתקן בחזרה פנ"ל ומוכח פאב"י דאי לא מהני לא לקי ולכך התם דהקפידה תורה לא כו' לשלחה פל ימיו דהקפידא שלא תהי' משולח פל ימיו ולא מהני דהא חייב להחזירה משא"כ לרבא ומשני דכל ימיו מיותר.

וע"כ דכל ימיו בעמוד והחזיר דשפיר מתקן בזה וחשיב ניתוק כמ"ש תוס' דאין הקפידא על שעת הגירושין לחוד רק במה שע"י הגט הוא פל ימיו וממילא בחזרה מתקן פנ"ל ע"ש בתוס'. וכן ללשון הב'.

אָבֵל אִי הָיָה אֲמָרֵינוּ דְּבָכֵל מְקוּם בְּלֹא עֲרוֹת דְּבָר ג"כ חַיִּיב לְהַחְזִירָה וְע"כ וְשִׁתְּמִיד הָיָה זֶה תִּיקוּן בְּמָה שְׁמַחְזִיר. וְדַאי דְּהָיָה חַשִּׁיב נִיתוּק לְעֵשֶׂה אַף אִי לֹא הָיָה פֶתֶב כָּל יָמָיו.

דמ"מ פִּינוּן שְׁמַחְזִיר וּמְקַיִם לוֹ תְּהִי' לְאַשְׁה גַּם אַחַר שְׁיִלוּחַ מִתְּקוּן. וְכִמוֹ נוֹתֵר וְנִשְׁבִּיתוּ וְכֹה ג' דְּהָיָה נִיתוּק גָּמוּר.

וּפְשִׁיט רַבָּא שְׁפִיר דְּבָכֵל מְקוּם מַה דְּעֵבִיד עֵבִיד וְאִינוּ מִתְּקוּן כָּלֵל בְּמָה שְׁמַחְזִירָה. וְלִכְפֹּד לֹא הָיָה חַשִּׁיב נִיתוּק וְצָרִיף כָּל יָמָיו שְׁיִהְיִ' נִיתוּק כַּנ"ל וּפְשׁוּט: (ז) אָבֵל אִם מְגַרְשָׁה מְדַעְתָּה מְנוֹתֵר.

לְכַאוּרָה הָא מְהִירוּשְׁלָמִי מוּכָח דְּלִב"ש לֹא מְשַׁכַּחַת שׁוּם אֲנָפֵן לְהִתֵּר בְּלִי עֲרוֹת דְּבָר דַּל"כ מַה מְקַשָּׁה מְהָא דְּלֹא יוּכַל כּו' וְצָרִיף לְאוּקְמִי בְּשַׁנִּי לְאוּנָן הָא אִיֶּצְטְרַף עַל מְדַעְתָּה וְע"כ דְּגַם מְדַעְתָּה אֶסוּר וּמִינָה לִב"ה בְּלִי דְּבָר.

אַף פְּשׁוּט דַּאִין רַאִי מִירוּשְׁלָמִי פִּינוּן דְּלִב"ש קָרָא מִיָּרִי כִּי צַא עֲרוֹת דְּבָר בְּעֵדִים וְעַלָּה קָאִי לֹא יוּכַל לְשׁוּב לְקַחְתָּה א"כ קָאִי עַל אֲנָפֵן זֶה שְׁגָרְשָׁה ע"י עֲרוֹה. דְּבִשְׁלָמָא לִב"ה קָרָא כ' גַּם דְּבָר וּמוּקִי לֹא יוּכַל עַל גְּרֵשׁ מְשׁוּם דְּבָר מְשַׁא"כ לִב"ש.

אַף שְׁיִישׁ אוֹפְנִים לְהִתֵּר מ"מ קָרָא הָא מִיָּרִי בַע"י עֲרוֹה וְכֵן תִּי הַפ"י. אֲמַנָּם הַפ"י הִבִּיא דְּבָרֵי רִשְׁבִּי"א שְׁהַקְשָׁה עַל הִירוּשְׁלָמִי לְמָה לֹא מוּקִי בְּעֵבֶר וּגְרֵשׁ בְּלֹא עֲרוֹת דְּבָר דְּמַהֲנִי דִיעֵבֵד וְתִירֵץ דַּאי לֹא כָתֵב קָרָא ע"ש.

א"כ ע"כ הַרְשָׁבִי"א לֹא סָבַר כְּתִי הַנ"ל א"כ מוּכָח דַּעַת רִשְׁבִּי"א דַּאִין אֲנָפֵן כָּלֵל לִב"ש שְׁיִהְיִ' מְנוֹתֵר לְכַתְּחֵלָה בְּלִי עֲרוֹת דְּבָר וְאַף מְדַעְתָּה דַּל"כ עֲדִיין קָשָׁה עַל הִירוּשְׁלָמִי. אוּלָם הַפ"י תְּמַה עַל רִשְׁבִּי"א דְּהָא בְּש"ס יְבָמוֹת ע"ט דַּאי לְאִיסוּרָא כָתֵב קָרָא וְכֵן בְּסִפֵּר קו"ע עַל הִירוּשְׁלָמִי הַקְשָׁה כֵּן עַל רִשְׁבִּי"א וְהַנִּיחַ בַּצ"ע.

וּתְמַהֲנִי מְאוּד עַל הַגְּדוּלִים הַנ"ל שְׁמַבְנוֹרָא לְהִדְיָא בְּרִשְׁבִּי"א שְׁכָתֵב עַל הִירוּשְׁלָמִי כּו' וְלִמְאִי דַּאִסִּיקְנָא בְּגַמְרָא כּו' דְּלֹא מְצָא כּו' וּגְרֵשָׁה מַה דְּעֵבִיד עֵבִיד נְרָאָה דְּלֹא צָרִיף לְאוּקְמִי בְּלֹא וְעֵשֶׂה אֱלָא דַּאִם עֵבֶר וּגְרֵשׁ תְּהָא אֶסוּרָה לְחִזּוּר לוֹ וּמִיָּהוּ לֹא מִיֶּחֱנוּר דְּבַהֲאִי לֹא מִיֶּשְׁתַּעֵי קָרָא עַכ"ל.

וְהַפ"י פְּשׁוּט כְּתִירוּץ הַנ"ל דְּהָא לִב"ש מִיָּרִי קָרָא בְּהִיכָא שְׁמַגְרֵשׁ ע"י עֲרוֹה דְּמְנוֹתֵר לֹא בְּגֵרֵשׁ בְּלֹא מְצָא עֲרוֹת דְּבָר וְהִיָּנוּ מִמֶּשׁ כְּתִי פ"י הַנ"ל: וְנְרָאָה שְׁהִי חֶסֶר נְקוּדָה א' בַּמ"ש רִשְׁבִּי"א דְּבַהֲאִי לֹא מִיֶּשְׁתַּעֵי קָרָא.

וְחַשְׁבוּ שְׁכ' בְּדַאי לֹא מִיֶּשְׁתַּעֵי. וְאִינוּ כֵּן רַק כַּמ"ש לְפָנֵינוּ בְּרִשְׁבִּי"א דְּבַהֲאִי לֹא מִיֶּשְׁתַּעֵי קָרָא דְּהָא קָאִי אֲדַלְעִיל כִּי מְצָא בָּהּ עֲרוֹת דְּבָר כּו'.

וְשְׁפִיר גַּם הַרְשָׁבִי"א מוּדָה דַּאִיכָּא גּוּנְנִי דְּמְנוֹתֵר לְכַתְּחֵלָה גַּם לִב"ש כְּגוֹן מְדַעְתָּה וּקְרָא וְשִׁלְחָה וְנָתַן דְּמִיָּרִי בַע"כ בְּזָה בְּעֵי ע"ד. וּמַה"ט לֹא מְקַשָּׁה הִירוּשְׁלָמִי מְקָרָא דְּגְרוּשָׁה לְכַהֵן כְּמוֹ שְׁהַקְשָׁה מִהֶרְמֵשִׁי"ף וְהַפ"י.

וְכֵן קָשָׁה מְהָא דְּבַת כְּהֵן כּו' גְּרוּשָׁה דְּהִדְרָה לְתַרוּמָה דְּבִי נְשָׂא וְהָא לֹא מְשַׁכַּחַת גְּרוּשָׁה בְּלִי זְנוּת דְּנִפְסָלָה מִתְּרוּמָה דְּב"נ. וְע"כ כַּמ"ש דְּגַם לִב"ש מְשַׁכַּחַת דְּמְנוֹתֵר וְלֹא פְרִיף רַק אַקְרָא דְּלֹא יוּכַל דְּקָאִי אֲדַלְעִיל בְּגְרֵשׁ מְשׁוּם עֲרוֹת דְּבָר כַּנ"ל.

וכן הקשה בני ר' אברהם מרדכי שיחיה לב"ש למה תיקנו רבנן פתיכה הא לא שיניף קלה בעיניו להוציאה וכדאמר באונס דל"ל פתובה מה"ט. והגם שי"ל משום דיעבד אין סברא פיון דאסור מה"ת ובערות דבר אין לה פתובה.

ועוד דא"כ הוי ליה לגמרא לפשנט מזה דעבד וגרש מהני. וגם משום חזנא לחוד א"ל דהא סוף פירק האשה שנתארמלה בכתובות דבראשונה הי' מיחד כו' וכשהי' פועם הי' אומר טלי פתובתה וצאי עד שתיקן שמעון בן שטח שיהי' כל נכסיו אחראין כו'.

ואטו פליג ב"ש על שמעון בן שטח. ולהנ"ל דמדעתה מותר יש לומר דסבר ב"ש כרב"י פתובות ל"ט ע"ב דגם אונס אית לה פתובה דמצער לה עד דאמרה היא לא בעינא לה ע"ש ולהפוסקים דבזונג ראשון פליגי י"ל דסברי ב"ש פתובת בתולה דאורייתא.

והוצרכו לתקן בז"ש פנ"ל. דז"ר היינו בתולה כמ"ש פר"ח ע"ש: ומלשון הר"ן בת' הי' נראה דקאי רק אמגרש ע"י דבר ורק משום דזונג ראשון אסור בזה מותר מדעתה דקרא אל תבגוד בגדת ביה כו' הוא בע"כ אבל בלי דבר דלב"ה אסור אפשר דגם מדעתה אסור דמתניתין סתמא תנו אל יגרש כו' וכן משמע קצת לשון רמ"א שכתב אבל בלא"ה מנזח כו' וע"ז כתב מדעתה מותר דבש"ע הפי' ערות דבר פריצות ועלה קאי אבל בלא"ה היינו עכ"פ ע"י דבר.

מ"מ אינו נראה פן דלא עדיף מאונס דלא יוכל לשלחה ומ"מ מדעתה מותר. וניהו דעשה דולו תהי' מדעתה פדאמר בכתובות מ"מ מנ"ל דאחר ששואה שהלאו דלא יוכל לשלחה ג"כ דוקא בע"כ.

וע"כ דלשון לשלחה בע"כ משמע א"כ גם דיוקא דאיסורא לב"ש מפי מצא ערות דבר ושלחה ג"כ רק אבע"כ פנ"ל. וכן לב"ה בלא דבר פנ"ל.

ומהירושלמי דגט ישן שהביאו תוס' אין להוכיח דאסור גם מדעתה די"ל פיון דרוב פעמים מגרשה ע"י ערות דבר לב"ש לא תיקנו לפסול גט ישן. אף ומגרש ולנה עמו בפונדק קצת קשה למה סתמו ב"ש לטעם הירושלמי ע"ש: אולם הא חזינו דלטובתה מותר בגט ש"מ שמגרש בלא דבר.

וכן פל הוצא למלחמת ב"ד גט פריטות כותב לאשתו. ונדאי ב"ש ג"כ אינו חולק ע"ז. וכן זה בני נאמן הואיל ובקדו לגרשה. ואין אסור בל"ד פיון שהיא לטובתה ממילא.

וכן ב"ב קע"ד ע"ב משה בר עזרי ערב דכתובה דבר' הוי מדעתה מותר דאמר אביי ליפא דליסבי' לי' עצה שיגרש אשתו ויגבה פתובתה ויחזירה ומשמע דאין איסור. ואפשר דניהו דמה דעביד עביד מכל מקום ע"ד להחזירה אין איסור ודחוק דלא חילקה התורה.

וכיון שאינו מתקן בחזרה איסורא עביד אולם הב"י ורמ"א שהוצרכו ללמוד מס' אגודה דמותר מדעתה ע"כ ס"ל דיש חילוק בין לטובתה ובין מדעתה די"ל דמצער לה עד שמתרצית פדאמר בכתובות ל"ט ע"ב פנ"ל.

א"כ אין ראיה מהגמ': (ח) ואין ראוי למהר כו' אבל שני' אם שואה ישלחנה בחלקת מחוקק הקשה הלשון אין ראוי כו' ומקודם משמע איסור ע"ש. והנה הי' נראה דהא הרמב"ם ז"ל פסק במאס עלי דכופין אותו לגרש שאינה פשוטי' שתבעל לשנא לה.

וא"כ קא ודאי דלא עדיף פת אשה לב"ש מפת האיש כמ"ש הרא"ש גם אחר חדר"ג.
ואיך לא יוכל לגרשה בשנואה לו אף בלי דבר לב"ה.

וע"כ הטעם דקא בידו לישא אחרת וכ"כ הרמב"ם בפ"י המשנה להדיא דמה"ט אין הלכה
כר"ע דקא יכול ליקח אחרת ע"ש. אמןם איך יעבור אלאו דעונתה לא יגרע.

ולשמש פשנואה א"א כמבואר ברמב"ם וש"ע סי' ע"ז במורד דמה"ט אין פופין לשמש
ע"ש וב"ש ס"ק ד' דאסור הוא. אולם הרמ"א כ' סי' ע"ז ס"א פשירצה לגרשה וליתן
פתובה והיא אינה רוצה לקבל דנ"ל דגם בלאו דלא יגרע אינו עובר ע"ש.

אף ע"כ לא קאמר רמ"א כף פשהמניעה מצדה דמחויבת לקבל הגט ואינה רוצה וע"ש
בב"ש. אבל אי נימא דמחמת שנואה אינו רשאי לגרשה בלא דבר לב"ה מה"ט י"ל דלא
פקע כלל בשביל שנואה שלו לאו דלא יגרע.

וא"כ מטעם זה גופא י"ל דמותר לגרשה פיון שאסור לשמש עמה וגם עובר בלא יגרע
והיא לא עדיף ממנו וכיון שא"א לשהות עמה שוב מותר לגרשה. ושוב פשאינה רוצה
לקבל י"ל באמת שאינו עובר בלא יגרע פיון דרשאי כנ"ל.

אבל א"א לומר דאסור לגרש דא"כ מה יעשה וע"כ לא פליגי ב"ש וב"ה ור"ע רק
באפשר לשהות עמה. ויכול לישא האחרת כמ"ש הרמב"ם.

ולא תמצא חן לאו היינו שנואה ומותר לשמש כנ"ל. משא"כ שנואה או דאף אם לא
תמצא חן היינו שנואה מ"מ מייירי במוחלת העונה ורצונה להתגלגל עמו אז אסור
לגרשה.

משא"כ באינה מוחלת. וי"ל דכוננת הרמב"ם ג"כ פן לא יגרש כו' דאסור זינג ראשון
והיינו פשאפשר לשהותה.

וכ' ואין ראוי למהר היינו פשאינו עובר זמן העונה או מוחלת. והי' אפשר לקיים גרסת
הטור ברמב"ם אבל שנואה גם זינג ראשון מותר היינו בא"א לו לסלק השנואה אז ע"כ
יגרשה פיון שאינה מוחלת כנ"ל.

ולגרסת ב"י בשנ"י אם שנואה כו' ודומיא דזה בזינג ראשון כתב אין למהר דשמא תסתלק
השנואה אבל פשמשה ויעדיין שנואה והיא אינה מוחלת י"ל דרשאי כנ"ל. אף הפ' לא
פירשו פן ובת' ר"א מזרחי ס' א' הוכיח מהטור דאף במאים עלי' אסור בזינג ראשון
דשנואה היינו מאיס עלי' ומ"מ אסור.

והרא"מ סבר באמת דאינו עובר אלא יגרע פיון דאנוס אף שאינו בסיבתה דמיייתי מחלה
ע"ש ורמ"א סבר ג"כ כנ"ל. ועכ"פ שוב נראה בשנואה דמאים שוב ממ"נ אינו עובר
בלא יגרע פשוטה לגרש אף שאינה מוחלת דקא מוכח או דאינו עובר באנוס בשנואה
אף שאינו בסיבתה.

ואם הדין דעובר שוב רשאי לגרשה וכשאינה רוצית שוב מצדה העיכוב ואינו עובר.
ושפיר פסק רמ"א סי' ע"ז דאינו עובר כנ"ל וי"ל: סע"ף ו יכול לגרשה בלא דעתה.

(ואפ"י אין לו לשלם הכתובה ונדונייתא א"י לעכב בשביל זה הגרושין אלא תתגרש ותתבע אותו מה שחייב לה. וכ"ז מדינא אבל ר"ג הקרים שלא לגרש אשה שלא מדעתה אם לא שעברה על דת וכמ"ש לעיל סי' קט"ז ואפ"י אם רוצה ליתן לה הכתובה אין לגרשה בזה"ז שלא מדעתה.

עבר וגרשה בע"כ בזה"ז ונשאת שוב אין האיש נקרא עבריין. גרשה מדעתה ונמצא פסול בגט יכול אח"כ לגרשה בע"כ [נולדו] בה [מומין] ע"ל ס"ס קי"ז אינו יכול לגרשה בע"כ.

י"א דבמקום מצוה יכול לגרש אשתו בע"כ או מתירים לו לישא ב' נשים (וכמ"ש לעיל סי' א') לפיכך קטנה מתגרשת אע"פ שאין בה דעת גמורה אפי' אמקיבל בה אביה קדושין שהם דאורייתא או חרשת שנתקדשה כשה' פקחת ונתחרשה אבל אם נשתטית וא"י לשמור עצמה אינו מוציאה עד שתבריא שלא ינהגו בה מנהג הפקר לפיכך מניחה ונושא אחרת ומו"מ משלה ואין מחייבין אותו בשאר פסות ועונה ואינו חייב לרפאותה (וי"א דחייב במזונותיה ורפואתה כו' וכן עיקר) ולא לפדותה ואם גרשה מגורשת והוא שתהא יודעת לשמור גיטתה (וי"א דאפילו בדיעבד אינה מגורשת).

אבל בעתים חלומה ועתים שוטה וגרשה בעת חלימותה שהי' נראה שתשאיר כף לא מהדרינן עונדא) ומוציאה מביתו ואינו חייב לחזור ולטפל בה: (ט) יכול כו' בלא דעתה כו'. מבואר במשנה פ' חרש וגטין דהאשה כו' שלא ברצונה.

ובכמה דוכתי גרושין דבע"כ. אולם אינו מבואר מנ"ל והב"ח כ' מאם לא תמצא חן כו' דיליף הרמב"ם דמדעתו ממילא איהי דלא גלי מהני בע"כ.

והדו"פ כתב ושלחה משמע בע"כ. והרשב"א ז"ל גטין ע"ה תמה למה לא דקו מקרא דנתינה בע"כ שמ"י נתינה מגט דכתיב בי' ונתן וקי"ל דמהני בע"כ ותי' ומסתברא דל"א נתינה בע"כ לא שמ"י נתינה אלא בנתינה שמשפסיד בכך המקבל מה שהוא שלו פי הא דאמר לאשה הרי זה גיטתך ע"מ שתתני לי כו' דאשה קנוי' היא לו וקנינו קרי' רחמנא דכתיב פי יקח כו' וקנין פספו כו' והלכך כשאתה בא לסלקו אל תסלקנו בע"כ משלו כו' ודכ' בתי ערי חומה דמכר קרי' כו' ומה שזינפה לו לגאול כו' כמי שהתנה אם כו' אחזיר לה ובכי היא נתינה בע"כ לאו שמיה נתינה אבל בגט שאין בעלה קנוי לה כו' אלא שיש לאשה שיעבוד על בעלה בעודה תחתיו כשהוא בא לסלק שיעבודו אם תאמר שא"י לסלקו אלא מדעת האשה אתה מחייב את שלו בע"כ ואל תחייבהו כו' וכיון שכן בפריעת בע"ח נמי נתינה בע"כ של מלוה הוי נתינה כו' ע"ש.

והפר"ח כתב דלא קשה קושית רשב"א דושלחה בע"כ משמע ע"ש. ותמוה דקושית הרשב"א רק דנידוק מזה דבע"כ הוי נתינה ע"ש.

שוב ראיתי שגם בס' ב"מ דחה דבריו פנ"ל: אמנם לע"ד אין ראיה כלל מושלחה ניהו דבע"כ משמע היינו כשאופני הגירושין נעשו כתיקוננו וכשקיבלה הגט מדעת ואומרת שאין רצונה להתגרש בו אף שמקבלתו.

דבכה"ג בקדושין פשוט דאינה מקודשת כשקבלת הפסוף קדושין ואומרת שאין רצונה להתקדש בקבלה זו. ובגט לא בעי דעתה ומתגרשת בע"כ.

וְזֶה מוּכָח מִקְרָא דְּוִשְׁלָחָה כִּינּוּן שְׁיֵשׁ כָּאֵן נְתִינָה. אָבֵל בְּנוֹתָן בַּע"כ שְׁאִינָה רוּצָה לְקַבֵּל אִי נְתִינָה בַּע"כ [ל"ש] נְתִינָה.

א"כ אֵין כָּאֵן וְנָתַן דְּאָמְרָה תוֹרָה. מִנ"ל שְׁתִּהְיֵי מְגֻרְשָׁת כְּמוֹ אִם לֹא נָתַן לָהּ כָּלֵל דְּלֹא שְׁיֵיךְ שְׁתִּהְיֵי מְגֻרְשָׁת וּע"ז אֵין שׁוּם הוֹכָחָה לֹא מְוִשְׁלָחָה כַּמ"ש דו"פ וּפּר"ח.

וְלֹא מִקְרָא דְּחֵן כַּנ"ל. דְּנִיהוּ דְּלִגְרֵשׁ יָכוֹל בַּע"כ הֵינּוּ כְּשֵׁיִשׁ, כָּאֵן נְתִינָה וְאִי בַּע"כ לֹא שְׁמִיָּה נְתִינָה מִנ"ל שְׁיִוְעִיל.

וְהָא בְּבִתֵּי עָרֵי חוֹמָה גּוֹפְיָי וְגַאֵל כּו' בַּע"כ דְּלוֹקָח. וְאֵעִפ"כ מְסַפְקָא לִי אִי נְתִינָה בַּע"כ מְהֵנִי אֶף בְּפָנָיו וּע"כ כַּנ"ל.

וְגַם לוֹמַר רַק מְסַבְרָא שְׂכ' הֶרְשַׁב"א כְּמוֹ כְּפָרִיעֵת בַּע"ח. וְדַאי [לֹא דְמִי] דְּכַפְרִיעֵת בַּע"ח לֹא הִי חַיִּיב מְעוּלָם עַל הַלֵּוָּה רַק לְשִׁלְמָה לֹא שְׁיִקְבְּלָם הַמְלִיָּה וְכַשְׁנוֹתָן א"א לְחַיִּיבוּ יוֹתֵר.

וְמַה"ט אֶף אִם לֹא קִיבְּלָם פְּטוּר. מִשָּׂא"כ בְּגִט אֶף שֶׁהוּא קִנְיָנוּ מַה בְּכַף הָא תוֹרָה הִטְיִילָה תְּנַאי שֶׁא"א לְפָטוּר קִנְיָנוּ זֶה וְגַם הָאִיסוּר שְׁבוּ רַק ע"י נְתִינָה דְּגִט.

וְמַה חִילּוּק בֵּין שֶׁהוּא מִתְּנָה הָרִי זֶה גִּיטָה ע"מ שְׁתִּתְּנִי כּו' אוֹ שֶׁתִּתְּנֵה הַתְּנָה דְּנִקָּא שְׁיִתָּן וְאִי בַּע"כ לֹא נְתִינָה לֹא נַעֲשֶׂה אֲנֹכְנוּ זֶה שְׁאָמְרָה תוֹרָה. וְדַבְרֵי הַר"י בְּיָרֵב שְׁפָתַי הַב"י ס'י [קמ"ג] אֶף שְׁנִרְאָה שֶׁהַב"י מְסַכֵּים דְּבְנוֹתָן לִיד הַמְקַבֵּל אֶף בַּע"כ לֹא ע"י הָרִי נְתִינָה.

תְּמוּהִים וּמְבֹאָר בְּכָל הַפּוֹסְקִים וּבְגִמְרָא וְתוֹס' וְרַשְׁב"א לְהִיפּוּף וְאֵין כָּאֵן מְקוּמוֹ. וּע"כ דְּהֶרְשַׁב"א כְּתִיב סְבָרָא זֶה רַק דְּעַכְשָׁיו דִּידְעִינוּ דְּבַגֵּט מְהֵנִי נְתִינָה בַּע"כ א"א לְלַמּוֹד מִזֶּה בַּה"ז גִּיטָה ע"מ שְׁתִּתְּנִי כּו' דִּי"ל כְּסִבְרָתוֹ אָבֵל לֹא שְׁנַדַּע מְסַבְרָא דְּמְהֵנִי בְּגִט.

וְא"כ עֲדִינּוּ קָשָׁה מִנ"ל לְהַש"ס דְּמְהֵנִי נְתִינָה בַּע"כ בְּגִט גּוֹף הַנְּתִינָה וּבְאֵמַת מְבֹאָר בְּגַמ' בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי דְּגַם זֶה מְהֵנִי בְּגִט. פ' הַזּוֹרֵק וּפ"ב בְּחֶצֶר דְּוִמְיָא דִּינְדָה בַּע"כ כּו' וְשָׂאָר דְּוֹכְתֵי.

וּצ"ל דְּכִינּוּ דְּמוּכָח מִקְרָא דְּחֵן אוֹ וְשִׁלְחָה דְּהַגְרִוּשִׁין מְהֵנִי בַּע"כ שׁוּב אֲמַרִינוּ מְסַבְרָא דְּגַם הַנְּתִינָה מְהֵנִי דָּאִם לֹא יוֹעִיל א"כ עֲדִינּוּ יִצְטָרֵךְ דְּעֵתָה לְקַבֵּל הַגִּט וְכִינּוּ שְׁתִּלְיָה הָא בְּהָא אֵין סְבָרָא דְּקָרָא מִיָּרִי רַק כְּשֶׁמְתַרְצִית בְּקַבְּלָהּ וְלֹא בְּגִירוּשִׁין.

כִּינּוּ דְּמִשְׁמַעוֹת הַקְּרָא דְּבַדְעָתוֹ תִּלְיָה וְלֹא בְּדִידָה מְמִילָא מְשַׁתְּמַע דְּגַם הַנְּתִינָה מְהֵנִי בַּע"כ. רַק לְלַמּוֹד מְכָאֵן שְׁיֵיךְ שְׁפִיר סְבָרָת הֶרְשַׁב"א כַּנ"ל.

וְאֶף דְּמִקְרָא דְּוִשְׁלָחָה לַע"ד אֵין לְלַמּוֹד דְּהָא רִישׁ יְבָמוֹת ח' ע"ב כְּתִיבוּ תוֹס' בְּהָא דְּוִיבְמָה בַּע"כ דַּמ"ה דְּרִישׁ לָהּ יְבָם וְיְבָמָה ע"ש. וְמַהָּ דְּוִשְׁלָחָה דְּרִישׁ רִישׁ פ"ב דְּקַדוּשִׁין כָּל הַג' דְּרִשׁוֹת לְמִילֵי אַחֲרֵינֵי שְׁלַח וְשִׁלְחָה ע"ש.

וְלִשְׁיִטַת תוֹס' י"ל דְּמַהָּ דְּרִישׁא דְּוִשְׁלָחָה לְמַעַט מְשַׁלַּחַת וְחֻזְרַת מוּכָח מְמִילָא דְּמְהֵנִי בַּע"כ דַּאֵל"ה לֹא צָרִיךְ לְמַעַט קִטְנָה וְחֻרְשָׁת. אֶף לְרַש"י לֹא מוּכָח דְּצָרִיךְ ע"י אָבִיָּה ע"ש: אֶף י"ל דְּאֶף דְּוִיבְמָה לֹא מְשַׁמַּע בַּע"כ מ"מ וְשִׁלְחָה מְשַׁמַּע גַּם בְּלֹא יִתִּירָא בַּע"כ שְׁמִשְׁלָחָה וּמְגֻרְשָׁה מְשַׁמַּע ע"כ.

דְּהָא בְּכַתְּוֹבוֹת ל"ט ע"ב בְּאוּנָס דְּכַתִּיב לֹא יוּכַל לְשַׁלְּחָה וְהַפְּי' בַּע"כ דְּמַדְעָתָה מְוֹתֵר
דְּכַתִּיב לֹא תִהְיֶה מַדְעָתָה ע"ש. וְגַם מִזֶּה הִקְרָא דְּאוּנָס מוֹכַח דְּבִשְׁאָר אִשָּׁה יְכוּל לְשַׁלְּחָה
בַּע"כ כַּנ"ל.

גַּם מִקְרָא דָּאֵם לֹא תִמְצָא חֲזוֹן מוֹכַח דְּבִדְיָדִיָּה תִּלְיָא. מִמִּילָא אֶמְרִינוּ גַּם לְעֵנָן הַנְּתִיבָה כַּנ"ל.
וְכֹן עֵינֵי דְּמֵאוּנָס אִין רְאִיָּה עַל הַנְּתִיבָה בַּע"כ דְּמַהְנִי כִּינּוּן דְּקָרָא אֶתִי לְאִיסוּר הִינּוּ אַף
שְׁמִקְבָּלַת מַדְעָתָה רַק אִינָה רוּצָה לְהַתְּגַרְשׁ וְלֹא שְׁיִיף כַּנ"ל. רַק מֵאֵם לֹא תִמְצָא חֲזוֹן כַּנ"ל.
אוּלָּם מ"ש הַב"ח דְּאִיָּה דְּלֹא גְּלִי מִמִּילָא מְהִנִּי בַּע"כ א"כ אִין שׁוּם רְאִיָּה מִקְרָא. וְבַל"ז
ג"כ תְּמוּהָ דְּבְרֵי הַרְמַב"ם לְמָה לִּיהָ קָרָא דְּלֹא מְהִנִּי בַּע"כ דִּידִיָּה הָא עכ"פ כְּשֶׁאֵר קְנִינִים
דְּדַעַת מִקְנָה בְּעִינָן.

וְרַש"י ז"ל קְדוּשִׁין מ"ד דְּמַדְעָתָה דְּבְעִינָן דַּעַת מִקְנָה כּו' וּמ"ש רַש"י יְבָמוֹת י"ט עַל
קְדוּשִׁין מַדְעָתָה וְהַלְכָה וְהִיָּתָה לְאִישׁ כּו' מַדְעָתָה מְשַׁמַּע ע"ש. וְנִרְאֶה דְּלֹא צָרִיף קָרָא רַק
מִשׁוּם דַּס"ד לְהַקִּישׁ הוּי' לִיצִיאָה שְׁיִוְעִיל בַּע"כ.

לְכֹף יְלִיף רַש"י מְוִהִיָּתָה כּו'. אֲבָל אִי לִיכָא גַּם בְּגִירוּשִׁין שְׁיִוְעִיל בַּע"כ מִמִּילָא מְסַבְרָא
כְּשֶׁאֵר קְנִינִים דְּצָרִיף דַּעַת מִקְנָה וְקוּנָה.

דְּהָא תַּנּוּ וְקוּנָה אֶת עֲצָמָה בְּגִט: וְנִרְאֶה דְּעֵינֵי דְּמִיָּתִי הַרְמַב"ם הִף קָרָא דַּל"ת חֲזוֹן הוּא
מִשׁוּם מַה דְּמַסִּיק אֲבָל הָאִשָּׁה כּו' אַף שְׁלֹא לְרִצּוֹנָה. כִּינּוּן דְּתִלְיָא קָרָא בַּאֲל"ת חֲזוֹן בְּעִינָיו
מְשַׁמַּע דְּרַק בְּרִצּוֹנוֹ תְּלוּי וְלֹא בְּדִידָה כַּנ"ל.

אַף יֵשׁ לִזְמַר דְּכַוְנַת הַרְמַב"ם עַל תְּלוּיָה וְגַרְשׁ דְּבִקְדוּשִׁין פְּסַק דְּמַהְנִי תְּלוּיָה כּו' וְכֹן בְּמִכְר
וְלֹא הַזְכִּיר רוּצָה אֲנִי וּבְגִט כְּתִב סֵתֵם בְּמַעֲוָשָׁה שְׁלֹא כְּדִין דְּאִינוּ גִּט ע"ש שְׁתַּמְהוּ לְמָה.
וְלִמ"ש י"ל דְּיִלִּיף לָהּ מִקְרָא דַּל"ת חֲזוֹן בְּעִינָיו דְּכְשֶׁלֹּא אָמַר רוּצָה אֲנִי לֹא מְהִנִּי כְּלָל
ע"ש.

אַף נִרְאֶה עֵינֵי כַּנ"ל דַּע"כ פ' צָרִיף שְׁיִהְי' אִיזָה לִימּוּד דְּמַהְנִי ע"כ דִּידָה. דַּל"ת עֲכָשְׁיוֹ
דְּכַתִּיב וְהִיָּתָה כַּמ"ש רַש"י דְּקְדוּשִׁין מַדְעָתָה נִקִּישׁ יְצִיאָה לְהַנִּי' דְּלִיבְעִי דַּעַתָּה בְּגִט.

וְע"כ דְּמִקְרָא נִפְקָא לָהּ אַדְּאֶפְשָׁר דְּלִמְאִי דְּאָמַר קְדוּשִׁין י"ג דְּמִיתָה אִיִּתְקוּשׁ לְגִט. וְכֹן גִּט
לְמִיתָה כַּמ"ש תוֹס' רִישׁ תְּמוּרָה לְעֵנָן דְּלֹא שְׁיִיף אִי עֲבִיד לֹא מְהִנִּי.

וּמִמִּילָא ס"ד דְּאִיִּתְקוּשׁ גַּם לָזָה דְּלֹא בְּעִי דַּעַתוֹ רַק שְׁיַעֲשֶׂה הַגִּט כְּדִינוֹ כּוֹרֵת מִמִּילָא כּו'
וּלְכֹף צָרִיף הַרְמַב"ם קָרָא דְּחֲזוֹן דְּמַדְעָתוֹ דְּנִקָּא. וּמִמִּילָא יֵשׁ לִזְמַר כַּמ"ש הַב"ח דְּאִיָּה דְּלֹא
גְּלִי שׁוּב אִיִּתְקוּשׁ לְמִיתָה דְּכּוֹרֵת בְּלֹא דַּעַתָּה כַּנ"ל.

אַף עַל הַנְּתִיבָה שׁוּב לֹא הִיָּה אֶפְשָׁר לְלַמּוֹד שְׁיִוְעִיל בַּע"כ אִי בַּע"כ ל"ש נְתִיבָה חֲסֵר
מֵאוּפְנֵי הַגִּירוּשִׁין וְכִינּוּן שְׁאִין קָרָא מִיָּוֹתֵר לֹא שְׁיִיף מ"ש לְעִיל דְּמִמִּילָא שְׁמַעֲנָן. דְּאֶדְרַבָּא
בְּשֶׁבִיל זֶה צָרִיף דַּעַתָּה לְקַבֵּל כְּדִי שְׁיִהְי' נְתִיבָה וְע"כ כַּנ"ל דְּמִקְרָא דְּחֲזוֹן מוֹכַח עַל דִּידָה
דְּלֹא בְּעִי דַּעַתָּה.

וממילא מסביר גם על הנתנה פנ"ל: והנה קשיא לי על תמיהת הרשב"א ז"ל. ע"כ לא מבע"ל להו בש"ס נתינה בע"כ אי שקמה נתינה רק בדבר שהוא בתורת נתינת ממון כמו ע"מ שתתן לי מאתים זוז או פתי ערי חומה שהוא בתורת תשלומין.

שייך הספק פינון שאין זה זוכה בע"כ כמ"ש הרשב"א שם ממילא י"ל דגם לגבי הנותן אין פאן נתינה דהא לא נתן לו כלום שלא זכה בו. אבל בגט דקי"ל כתב על אסורי הנאה אפשר וכן אין בו ש"פ דפריה עלה בש"ס גטין פתיב ונתן ולא קיהיב מידי ומשני נתינת גט הוא כו' וכמ"ש תוס' וכל הפוסקים דהיקא דכתיב נתינה בתורת דמים צריה שיהי' ש"פ משא"כ פאן דנתינת ספר פרייתות הוא אף שאינו שנה כלום מהני ע"ש.

ממילא גם לענין נתינה בע"כ שפיר זה החילוק עצמו. דמה בקף שאין זוכה בע"כ מ"מ נתינת ס' פרייתות איכא פנ"ל.

דהא באסורי הנאה שאין שום זכות ואעפ"כ חשיב נתינה פנ"ל: ונראה דרשב"א סובר דהא חזינן מ"מ אמר הגגיר שלי אינה מגורשת ופירש"י פינון דהגגיר ש"ל לא נתן לה כלום ואותיות פורחת כו' ובתוס' ד"ה התקבלי כו' אע"ג דעל א"ה אפשר דיהיב לה מיהא קל הגט אבל הקא לא יהיב אלא בתורת פירעון ע"ש.

עכ"פ חזינן דכששנוה דבר מה הגט צריה ליתנו שיהי' נעשה שלה. דא"ל דהטעם משום דאגוד בבעל דהא גם בגגיר גזול כתבו כל הפוסקים דאינה מגורשת.

וא"כ ע"כ בכלל ונתן ההקנאה ג"כ. רק דא"צ אןפני קנין רק בנתינת הגט נעשה שלה. ושפיר הקשה רשב"א דכינן דלענין זכי' אין זוכין בע"כ שוב לא יהי' נתינה גם לגבי הבעל. וכמו בע"מ שתתן פנ"ל.

והוצרך רשב"א לתי' פנ"ל: סימן קכ סע"ף א הגט צריה שיקתבנו הבעל או שלוחו. ואף אם שלוחו כתבו צריה שיהי' משל הבעל לכה נהגו כשהבעל מצוי שנותן לו הסופר הקלף והדיו (וי"א דאף הקולמוס ושאר כ"כ) במתנה קודם פתיבה.

והבעל נותן שכתבו ומפני תקנת עגונות תיקנו חכמים שהאשה נותנת שכר הסופר והקנייה לבעל: (א) צריה כו' היינו פדעת הרבה פוסקים ז"ל דנכתב דקרא קאי אבעל כמו ונתן.

רק הא דמהני מה שהסופר כותב הוא מטעם שליחות דשלוחו של אדם כמותו. וכדמשמע פשטא דש"ס צריה שיאמר לסופר כתוב כו'.

והרשב"א והרא"ש והר"ן ז"ל תמהו עליהם מש"ס ריש זכחים דדייק רבא דסתמא לא הוי לשמה בגט ממתני' דהכותב טופסי גטין צריה שיניח כו'. ואי נימא דבעי שליחות בכתיבה מנ"ל דהתם משום לשמה.

דלמא משום שליחות פנ"ל דהא לא עשאו הבעל שליח. ולכה דחו דלא בעינן שליחות בכתיבה דוכ' דקרא קאי אסופר רק משום לשמה צריה ציוי הבעל ולכה לא בעינן בר שליחות וכה"ג ע"ש.

הנה לכאורה קושיותם אינה מובנת אף אפשר במתני דטופסי גיטין דנימא שאין הטעם משום לשמה. הא תני בהדיא ר' אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שניאמר וכתב לה לשמה.

וא"ל דכוננתם להוכיח מר"א גופי' למה לי טעמא דלשמה לימא משום שליחות. ז"א דלמה הוצרכו לאתויי ש"ס דזבחים וע"כ דמדר"א אין ראי' פיון דבאמת פסול משום לשמה מאי חילוק ובמאי עדיף יותר טעמא דשליחות מלשמה.

וא"כ מאי הוכיחו מש"ס הנ"ל הא דייק שפיר ממתני דסתמא לאו לשמה. אף באמת מבואר למעיין ברשב"א ורא"ש שאין פונתם להקשות מאי דייק רבא רק שכתב תדע דדייק רבא כו' ומשני סתם זבחים לשמה אשה סתמא לאו לגירושין כו'.

ושמענו מינה דאי אשה לגירושין קיימי טופסי גיטין פשירים אף שלא עשאו שליח עכ"ל הרשב"א ע"ש. ועיקר ההוכחה מלישנא דרבא דהפסול רק משום לשמה כנ"ל.

דאי הוי סתמא לגירושין הי' מהני כנ"ל ועוד דהוכיחו שפיר למ"ש תוס' זבחים שם ד"ה ואמר ר"י צריך כו' דלכך מיייתי דר"י להוכיח דמתני' אתיא כר"א דעדידי מסירה פרתיה ע"ש. וא"כ ע"כ רוצה להוכיח רבא מת"ק דמתני' דאל"ה לא הוצרך לאתויי הא דר"י הא בסיפא תני בהדיא ר"א אומר כו' דסבר ע"מ פרתיה וא"כ ע"כ בעי רבא למידוק מת"ק בלא ר"א וקשה שפיר כנ"ל דמת"ק אין ראי' דלמא טעמא משום שליחות.

ועוד דאי מר"א דייק למה לא הביא פלל שם הא דר"א אומר כו'. ועוד דעדיין קשה מה דייק שם מהא דשמע קול סופר מקרין ע"ש: ונראה לישב קושיותם הנ"ל.

למאי דאמר בש"ס ב"מ ר"פ א"מ דפריה לאביי דסבר יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש מהא דתרומה דמהני באמר לו אח"כ פלך אצל יפות והא בעידנא דתרם לא הוי ידע ומשני דשוניה שליח כו' ע"ש ומבואר דלרבא דסבר יאוש שלא מדעת הוי יאוש הי' מהני כשארמר לו אח"כ פלך כו' ואף דלא עשאו שליח בשעה שתרם מ"מ עתה פיון שנתרצה לבסוף איגלאי מלתא למפרע דאלו ידע הי' עושהו שליח והוי שלוחו אף שלא ידע אז כמו ביאוש שלא מדעת.

ואף דבש"ס אמר התם אח"כ תדע כו' דבשליחות לכ"ע לא מהני שלא מדעתו משום מה אתם לדעתכם כו'. מ"מ למ"ש תוס' ורשב"א נדרים ל"ו גבי תורם משלו על של חבירו דמבעי' אי צריך דעת או לא והקשו הא בשליחות לא מהני דניחא לי' דגזה"כ מה אתם לדעתכם כו' ותירצו דלא בעינו שלוחו לדעתו אלא בשל בעל הפרי אכל פאן בדבר שאינו של בעל הפרי לא בעי שליחות לדעתו אלא בניחא לי' תליא ע"ש וכמו מוכה גט במקום יבם.

וא"כ ממילא לרבא דיאוש שלא מדעת מהני. שוב אף בדבר דבעי שליחות מהני כשפרוצה לבסוף דאיגלאי מלתא כו' ובדבר שאינו של בעלים דלא בעי לדעתו כנ"ל.

ועוד די"ל דוקא בתרומה מה אתם לדעתכם וכן בכל התורה דילפינן שליחות דידהו מתרומה בעי לדעתו. אבל בגט דכתיב ביה בהדיא ושלחה דמהני שליחות לא בעינו פלל לדעתו דלא כתיב בי' אתם ומתרומה ליכא למילף לענין זה דחולין מקדשים לא יליף

ושאר פרכי פדאמר פ"ב דקדושין ועיין פ"י סוף פ"ב דגטין ומצאתי בב"ח אה"ע סי' כ"ח
כתב ג"כ די"ל מה אהם דוקא בתרומה ע"ש והרמב"ם ו"ל פסק גם לדין דמהני פלך
בתרומה ע"ש.

וא"כ למ"ש מיןושב קושיותם דרבא לטעמיה דסובר יאוש שלא מדעת מהני דניק שפיר
מהפוחב טנפסי גיטין. דאף דבעי שליחות בכתיבה והסופר פוחב שלא מדעתו מ"מ פיון
שמרוצה לבסוף הוי כמו פלך אצל יפות דאיגלאי מלתא שאלו ידע הי' עושהו שליח.

וכיון שאינו של הבעל מהני בניחא לי' לחוד. והוי לרבא כמו עשאו שליח בפירוש.

בפרט למ"ש הר"ן ו"ל במתני' דכותב טנפסי גיטין דאיגרי כשהסופר רואה תגר וקטטה
בינו לבניה פוחב גט ומפין בשבילם ע"ש. וממילא מהני שפיר לרבא מטעם שליחות פיון
שמרוצה לבסוף דאיגלאי מלתא פנ"ל: אף באמת גם לרבא לא מהני דהא בדבר שיש בו
סימן מודה רבא דאף דאיגלאי לבסוף לא מהני פיון שלא היה עומד להתיאש.

רק בתרומה פתבו תוס' שם משום מצוה הוי עומד ע"ש. וא"כ פאן בגט דלא הי' עומד
לקח לא מהני מטעם שליחות אף שהוא מרוצה לבסוף דהוי כמו בדבר שיש בו סימן דלא
מהני לרבא ג"כ פנ"ל: אמנם מיןושב שפיר דכל זה לדין למסקנא דאשה סתמא לאו
לגירושין קיימא.

אבל אי הוי אמרינו דסתמא לגירושין קיימא וכמ"ש המפ' פיון שיש קטטה פנ"ל הוי
סתמא לגירושין או בזינתה כו'. או דנימא הוכיח סופו על תחלתו שהיתה עומדת
לגירושין ע"ש שפי' שע"ז הביא רבא ראיה ממתני' דסתמא לאו לגירושין קיימא ע"ש.

וא"כ דניק שפיר דאי נימא סתמא לגירושין קיימי שוב ליפא למימר דהטעם במתני'
משום שליחות דז"א דשוב הוי פדבר שאין בו סימן דהא עומדת לקח ומנהי מטעם יאוש
שלא מדעת כמו עשאו שליח בפירוש פנ"ל, וע"כ דלאו לגירושין קיימא ושוב מוכח דלא
הוי סתמא לשמה פנ"ל.

ובפרט למאי דמבואר דראיתם רק מלישנא דרבא דתלי טעמא במאי דסתמא לאו
לגירושין כו' ואל"ה היה מהני כמ"ש לעיל. וא"כ להנ"ל א"ש דבאמת רק הטעם פנ"ל
דאי הוי סתמא קיימא לגירושין שוב גם משום שליחות לא הוי מיפסיל לרבא פנ"ל.

אבל לדין דסתמא לאו לשמה שוב בעינן שליחות בפירוש ג"כ דהא אינו עומד לקח.
ובפרט דקי"ל פאפיי דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ולא אמרינו איגלאי כו' פנ"ל: עוד
י"ל למ"ש תוספ' עירובין י"ג וגיטין כ' דלקח במגילת סוטה אף אי בעי לשמה פשר
סתמא היינו משום דאין הפהן מקפיד פשיכתבנו אחר משא"כ בגט הבעל מקפיד פשכותב
בלא ציניו לקח לא הוי סתמא לשמה ע"ש.

ולכאורה מה היא הקפידה בגט. וי"ל דהטעם הוא פדאמר בש"ס גיטין כ"ט דלקח בכתיבה
אין שליח עושה שליח אחר משום ביזיון דבעל כו' שמקפיד שלא יכתבנו אחר, שלא
צינה אותו.

ופי' רש"י ותוס' ושאר פוסקים משום דעל הבעל לכתוב הגט דכ' וכתב ואינו רוצה
שידעו שאינו יודע לכתוב ע"ש. ואף דרבא אמר טעמא אחרני' התימ מ"מ לא פליג אטעם

הנ"ל ע"ש ונראה דזה עצמו טעם דברי תוס' הנ"ל שמקפיד שלא יכתוב אחר בלא ציווי היינו מטעם הנ"ל.

ולכך לא הוי סתמא לשמה בגט פנ"ל: אמנם כל זה שפיר אי נכתב דקרא קאי אבעל ומוטל עליו לכתוב ושייך פנ"ל. אבל אי נכתב קאי אסופר לא שייך הנ"ל דהא אינו מוטל כלל עליו.

ולשטת הפוסקים הנ"ל דקאי אסופר באמת צריכין לדחוק בטעמא דאביי. וא"כ מיושב קושיתם הנ"ל מהא דנבחים די"ל דזה עצמו הי' הס"ד דסתמא לשמה בגט משום דנימא נכתב קאי אסופר ולא על הבעל.

ושוב ליכא קפידא דליכא ביזיון פנ"ל. וממילא הוי סתמא לשמה כמו במגילת סוטה. ורבא סבר דוכ' קאי אבעל ואיכא קפידא ופסול סתמא פנ"ל. וממילא דייק שפיר ממתניתן דהכותב טופסי גיטין דסתמא פסול.

דליכא למימר הטעם משום שליחות פנ"ל. ז"א דזה עצמו בא להוכיח דעכ"פ מוכח דבעי שליחות וממילא נכתב קאי אבעל ושוב ממילא סתמא פסול דאיכא קפידא ומוכח ממ"נ דסתמא פסול פנ"ל.

ומיושב ג"כ המשמעות דפסול כו' אבל אי הוי סתמא פשר לא הוי מיפסיל משום שליחות ג"כ דהא בהא תלי' פנ"ל ולמסקנא יש לומר שפיר דבעי שליחות: ולכאורה קשה לפוסקים הנ"ל דבעי שליחות בכתיבה וקאי נכתב אבעל א"כ מאי פריה הש"ס גיטין כ"א ע"ב ורבנן האי נכתב מאי עביד ליה.

ולנהנ"ל הא בעינן נכתב שצריך הבעל בעצמו לכתבו או שלוחו דזה לא הוי ידעינן כלל מספר פרישות בלא נכתב. אף לא קשה למ"ש תוס' שם ד"ה בכתיבה דתרי נכתב פתיבי מחד דרשינן לשמה כו'.

ואם פן הוי ידעינן מוכתב זה לחוד דצריך הבעל לכתבו ואף שאינו מיוסר הוי ידעינן מקרא גופיה פיון דקאי אבעל דהא גם עכשיו דכתיבי תרנונייהו אינם מיוסרין ואעפ"כ ידעינן ממשמעותא דקרא פנ"ל.

ופריך שפיר האי נכתב אחריןא מאי עבדי ליה. וצ"ל דהא דדייק ריש פירק פל הגט מוכתב לענין לשמה ג"כ אינו מיתורא דהא איצטרריך דאל"ה לא הוי ידעינן דבכתיבה מתגרשת כו' דה"א דלא קאי רק שיכתבנו הבעל רק דיליף אף שאינו מיוסר.

דהא בל"ז איצטרריך נכתב ולא וחקק ע"ש: והנה שרמב"ם ז"ל ריש פירק ב' מהלכות גירושין פתב זה שנאמר נכתב כו' אחד הכותב ביזו ואחד שמצנה לאחר לכתוב לא נאמר נכתב אלא להודיע שאינה מתגרשת אלא בכתיב ע"ת.

ופי' הה"מ דבריו מטעם שליחות דבכל התורה שלוחו של אדם פמותו עיין שם. ולכאורה אין לשון הרמב"ם מתיישב לפירושו דא"כ מאי סייים לא נאמר נכתב כו' מה קשיא ליה הא באמת בעינן נכתב רק כששלוחו פתבו היינו נכתב דהוא פמותו.

והיא נראתה מזה להיפוך דהרמב"ם ו"ל סובר דלא בעינן שליחות ולקח פתב דלא נאמר וכתב כו' אבל לא למעט אחר אף בלא שליחות רק דבעינן שיצוה משום לשמה כנ"ל: אף אי אפשר לומר פן דהא פתב עוד גבי נתינה ג"כ לשון זה אהד הנותן ואהד המצוה כו' לא נאמר ונתן רק שלא תטול מעצמה ע"ש והא בנתינה ודאי בעינן שליחות לכ"ע ולקח צריף לפ' דבריו דס"ד דוכ' ונתן אתי למעוטי שלא יהי' מועיל שליחות וכמו דממעט בש"ס גבי הפרת נדרים ים ובכמה דוכתי.

ובפרט למ"ש הר"ן ו"ל נדרים ע' דלקח ממעט שליח מאישה הפירם משום דכתיב ב' פעמים ע"ש דמיוטר. ואם פן גם וכתב דכתיב ב' פעמים הוי ס"ד דממעטין ג"כ שליחות כנ"ל.

וכן ונתן פתיב ג"כ תרי זימני כמ"ש הר"ן ריש פ' הזורק מהירושלמי ע"ש. והוי ממעטין ג"כ שליחות ולקח כ' הרמב"ם ו"ל לא נאמר וכתב ונתן כו' ואינו מיוטר וממילא מהני שליחות כנ"ל: ולקאורה מוכח מדברי הר"ף ורמב"ם ו"ל שפסקו דבכתיבת התנורף לא מהני כשפתבו חרש שוטה וקטן וגדול עומד על גביו ע"ש.

וקשה קושית תוס' למה ליה לש"ס למימר הטעם בחליצה בחרש שאינו באמר ואמרה. הא בל"ז בעינן פנונה בחליצה וע"כ צ"ל כתירוץ התוס' דמה שהב"ד מלמדין ומזהירין אותן הוי כגדול עומד על גביו.

וא"כ מוכח דמהני עומד על גביו במידי דבעי פנונה וא"כ למה יפסל בכתיבת התנורף עומד על גביו. וע"כ משום דבעי שליחות ולאו בני שליחות ניהו אף י"ל דלא פסיל באמת רק מדרבנן בכתיבת התנורף כגדול עומד על גביו.

ולקח לא גזרינן שם טנפס אטו תנורף לענין זה ע"ש משא"כ באין גדול עומד על גביו כו' או י"ל דסברי דלאו בני כריתות ניהו ולא פסקרת התוס' דמשום כשישתפה כו' מיקרי גם עתה בני כריתות ע"ש.

ויש לדחות: או י"ל דסברי כמ"ש הרשב"א ו"ל חולין י"ב שתירץ בשם הרב ו"ל להפוסקים דגם בתנורף מהני גדול עומד על גביו וכ' הטעם משום דהא בכתיבה הוא מטעם שליחות וא"כ יכול לעשות שליח גם על הפנונה ומהני עמידת הגדול עומד על גביו מטעם שליחות כנ"ל.

מה שאין פן בחליצה דלא מהני שליחות לא מהני גדול עומד על גביו ג"כ ולקח בשוטה פסול שם. והא דאמר ר"י שאינו באמר ואמרה נקיט האמת לרבותא כו' דאפי' אלם נאלמת פסולין אף דבני דיעה ניהו כו'.

ובשחיטה ג"כ לא מהני גדול עומד על גביו אי בעי פנונה פיון דמה ששוחט אחר אינו מטעם שליחות ד יכול לשחוט שלא מדעת הבעלים רק דעת וכנונת השוחט בעינן וג"כ לא מהני עומד על גביו פיון שתלוי רק שהשוחט יכוין ע"ש.

וא"כ י"ל לדידהו להיפך דכיון דסברי דלא בעי שליחות בכתיבה וקאי וכתב לה רק אסופר ותלוי ג"כ רק בדעת הפותב שיכוין לשמה בכתיבתו ושוב ממילא לא מהני גדול עומד על גביו כמו בשחיטה.

דשלוחו של הפותב אינו יכול להיות דחרש שוטה וקטן לא מצי משוי שליח. ושל הבעל לא שייך פיו דאין צורך לשליחות מגרע גרע.

ואף דבעי דעתו משום לשמה מ"מ זה אינו משום שליחות ולכך לא מהני בכתיבת התנורף גדול עומד על גביו. ומחליצה לא קשה כמ"ש הרשב"א ז"ל כנ"ל.

ואף דלכאורה קשה על דברי רשב"א הנ"ל דלדבריו א"כ ניבעי שיעשה הבעל שליח להגדול להיות עומד על גביו ואיך אמרו בש"ס סתמא דמהני גדול עומד על גביו איזה שיהי' ואף בלא דעת הבעל.

וצ"ל דבאמת דוקא בממנה אותו שליח לכונן כנ"ל: או י"ל דכמו דקי"ל באמר תנו גט לאשתי דנעשו שליחים על הפתיכה ג"כ פיו דיודע דאי אפשר בלא פתיכה כו' וכן פאן פיו דיודע דאי אפשר לחרש שוטה וקטן לכונן הוי כעשה שליח לכל מי שירצה להיות עומד על גביו פיו שמצוה לכתוב.

וכמ"ש תוס' ס"ו דאי אמר לב' כתבו כו' אי חתם סופר ועד פסול וידע שיעטרכו ליקח אחר הוי פצינה בפירוש ע"ש. ובלא ידע שהוא חרש שוטה וקטן י"ל דלא מהני דלא עשה כלל לאחר שליח על הפנונה ובל"ז י"ל דשייך קפידא דבעל כמו שאין שליח עושה שליח בכתיבה לאביי דאינו רוצה שידעו אחרים עיין שם כנ"ל: עוד קשה לכאורה על הרשב"א איך מהני שליחות על הפנונה הא כתבו תוס' ור"ן גדרים דבמידי דלאו מעשה לא מהני שליחות כמו לענין שמיעה בהפרת גדרים ע"ש.

אף לא קשה דדוקא במידי דאין שם מעשה כלל, אבל בדבר דיש בו מעשה מהני השליחות גם על הפנונה דהא מהני השליחות שהפותב בעצמו כונן לשמה אף שיש דבר שאינו מעשה ג"כ מ"מ פיו ששייך להמעשה מהני כנ"ל וכן מהני על העומד על גביו גם כן כנ"ל.

ומה שהקשו תוס' לשיטתם דגם בתנורף מהני גדול עומד על גביו והוכיחו דלא בעי שליחות בכתיבה. וגם מדפריה והא לאו בני דיעה ולא פריה הא לאו בני שליחות כו' ע"ש: וי"ל בפשיטות דהא חזינן סוף פרק קמא דגטין דאמר הש"ס בשלמא חרש שוטה וקטן דלאו בני דיעה ופסולין להבאת הגט ע"ש דמבואר פשטא דש"ס דלכך לאו בני שליחות משום דלאו בני דיעה ע"ש.

וא"כ פריה שפיר והא לאו בני דיעה והיגו הקושיא דלאו בני שליחות. וי"ל דסברי דלא פריה דילפינן דחרש שוטה וקטן אין שליחות מגם אתם ע"ש רק מסברא פיו שאינם בני דיעה כפשטא דש"ס ע"ש.

וא"כ משני שפיר בגדול עומד על גביו פיו דלתנ"ס יש להם דעת בכתיבת הגט כשמלמדין אותן. וממילא גם שליחות יש להם באופן זה.

וא"ל דא"כ גם בשאר שליחות חרש שוטה וקטן יועיל כשגדול עומד על גביו. זה אינו כמ"ש תוס' חולין י"ג דדוקא בכתיבת הגט שרואין שכותב שמו ושמה מהני גדול עומד על גביו דניכר כו' משא"כ בשאר דוכתי כנ"ל וא"ש: (ב) הבעל או שלוחו.

ופשוט דאם אין הבעל יכול לכתוב או שיהא גידם וכה"ג מ"מ יכול לצוות לסופר ומהגני מטעם שליחות. ולכאורה קשה למאי דאמר בש"ס בבא קמא ק"ו ה"ד אי דלא מצוי עבד עבודה האי זקן או חולה היכי מצוי משוי שליח כו' ע"ש דמבואר דהיכא שאינו יכול לעשות בעצמו מפני שהוא זקן או חולה וכה"ג ג"כ שיניף דר"ה דכל מילתא דאיהו לא מצוי עבד לא מצוי משוי שליח ע"ש.

וא"כ קשה בכתיבת הגט לא יועיל פשהוא חולה או גידם וכה"ג דלא מצוי משוי שליח פנ"ל. והא נדאי ליתא פמבואר בפשחט בו שנים וגוסס כו' ובכמה דוכתי דמהגני.

ואח"כ מצאתי בס' ב"מ סי' קי"ט שהקשה פנ"ל והגיה בצ"ע: ונראה דלא קשה דהא קי"ל פהגים שלוחי דרחמנא גינהו והיגנו שהתורה עשתה שלוחים לאנשי המשמר בע"כ של המקריב וכמ"ש תוס' יומא י"ט ע"ב דאף אי אמר לא בעינא שיקריב פהגן שבאותו משמר לא מהגני דאינו יכול לבטל שליחות של התורה פנ"ל.

ונזכרה לו ג"כ בעורו ועבודתו. רק פשהפגה בעצמו מקריב קרננו זכרה לו התורה שיוכל לעבוד בעצמו דכתיב וכו' ושרת.

וא"כ איך יוכל לעשות שליח לכהן אחר הא ממילא פשעושה שליח נעשים הפהגים שבמשמר בע"כ השלוחים שלו. וא"ל פינון דהטעם דאינם שלוחי דידן הוא רק משום דר"ה דכל מה דלא מצוי עבד כו' וא"כ פכהגן דמצוי עבד שוב ל הגוי פלל שלוחי רחמנא רק דידיה.

זה אינו פמו שכתבו תוספ' נדרים ל"ה והריטב"א פרק קמא דקדושין לעגנן מןדר הנאה דגם פכהגן המקריב קרננו של פהגן שלוחי דרחמנא הם ע"ש והיגנו פינון דחזינו ע"כ פישראל שהם שלוחי דרחמנא שוב גם פכהגן פן דאין חילוק פנ"ל.

וא"כ פמו דבישראל אינו יכול לבטל שליחותם פמו כן פכהגן שאינו עובד בעצמו היף יכול לעשות שליח אחר הא התורה אמרה שלא יוכל פהגן אחר להעשות שליח רק מאנשי המשמר פנ"ל שנעשים ממילא שלוחים שלו פשאינו עובד בעצמו.

רק דהיכא דיוכל לעבוד בעצמו שפיר יכול לעשות שליח אף פכהאי גוונא. דהא מדעת אנשי המשמר יכול להקריב גם פהגן אחר.

רק דכתיב לבד ממפריו כו' דאי יכולין להפסיד זכותם בלא דעתם ואין פהגן אחר א ליעשות שליח להפסידם. ולכף ממילא פכהגן שיוכל לעבוד בעצמו שוב יכול לעשות לכהן אחר שליח ג"כ דאין להם הפסד פלל בשליחות זה דאל"ה יפסיד בעצמו זכות שלהם.

אבל בגזון וחולה שלא יוכל לעבוד בעצמו ויש להם הפסד בשליחות זה דאי לאו הכי נדאי יקריבו הם בזה פריף שפיר דלא מצוי משוי שליח דשוב הם שלוחים בע"כ. אבל בשאר מקלי דמהגני משום שליחות שהוא פמותו שפיר אין זה נקרא לא מצוי עבד פינון שבכוחו לעשות הדבר רק ידא הוא דכאיב ליה פנ"ל: או י"ל למ"ש הר"א ש בבא מציעא בתופס לבע"ח דלא מהגני ע"י שליח ג"כ דלא איתרבי שליחות היכא שיש חוב לאחרים בשליחות זה.

ע"ש ובה"מ מבואר דקשה לנה בעצמו נותן לשליח לנפות בשביל המלנה מהני אף דחב לאחרים פיון שפידו ליתן לו בעצמו ולהפסידם שוב אין חב בשליחות ע"ש. וא"כ גם פאן בכהן אינו יכול לעשות שליח לכהן אחר פיון דחב לאנשי משמר והיכא דחב לאחרים לא איתרבי שליחות.

רק דקשה הנהן יכול לעבוד בעצמו הוי כמו שלנה מתפסו פיון שיכול להפסידם פנ"ל. מה שאין פו בזקן וחולה שוב לא מהני מטעם חב, לאחרים מה שאין פו בשאר דוכתי שפיר מהני פנ"ל: אמנם הי' נראה לכאורה ראיה דלא מהני אף פנ"ל.

ממה שפכתבו תוספות ושיניגים עירובין י"ג ע"א שפכתבו וצריף לחלק בין וכתב לונתן דבנתניה בעי שליחות ולא בכתיבה משום דמסתמא איירי קרא שפל אדם יכול לגרש אשתו ואפילו ידיו קטועות כו' ע"ש.

וכן פתב הרא"ש פ"ק ב' דגיטין דרוב אין בקי אין ע"ש. ואם פו מה ראיה זו הא אף אי וכתב קאי אבעל מ"מ יכול פל איש לגרש ונעשה שליח על הכתיבה.

ומוכח פנ"ל דאי נימא דוכתב קאי אבעל שוב לא יועיל שליחות גם פו פשידיו קטועות משום פל דלא מצי עביד פנ"ל. ויש לדחות דכוננת ת"י הוא פיון דוכתב דקרא קאי אבעל רק ממילא מהני שליחות.

וא"כ פיון דקרא קאי על פל אדם שיצאה לגרש וכתב כו' והא יש שפידיו קטועות ואיך אמרה תורה על פל אדם ומוכח דקאי אסופר. אבל לא שנאמר דלא יועיל שליחות בכהאי גוונא: עוד אפשר לומר למאי דאמר בש"ס פ"ק קמא דבבא מצינא דאף דמגביה מצינא לחבירו לא קנה חבירו ואפילו עשא שליח להרבה פוסקים.

מ"מ שאני פועל דידו פ"ד בעל הבית. וכן פתב הש"ך סימן ק"ה דגם בתופס לבע"ח דלא מהני שליח מ"מ כשעשא שליח בשכר ששכרו לכך מהני משום דיד פועל פ"ד בעל הבית אף דלא מהני מטעם שליחות ע"ש.

וא"כ נראה דאף אי נימא דגידם וכהאי גוונא לא מצי משוי שליח משום פל מילתא כו' מ"מ בעשא שליח בשכר לכתוב הגט מהני דהא ידו פ"ד הבעל ויש לו יד לכתוב. ואף להחולקים שם על הש"ך י"ל דמודים פאן פיון שפאמת יש בכוחו לעשות הדבר רק שאין לו יד וכיון דיד הפועל פ"ד היינו יד דידיה.

ויכמו בקטן פותב וגדול מוליכו פ"ד דמהני ע"ש. ואין חילוק בין פותב ע"י הקולמוס או ע"י יד של הפועל פנ"ל.

וא"כ פיון דמהני בכהאי גוונא שוב מהני גם בעושה שליח לכתוב בחנם מטעם שליחות לחוד דלא שייך שוב פל מילתא דלא מצי עביד כו' שהוא גידם פנ"ל. דהא שפיר מצי עביד ע"י פועל בשכר ושוב מצוי משוי שליח ג"כ.

וכדאמר גבי זמן דמצי עביד ע"י הדחק דהוי משוי שליח ע"י שם בבא קמא ומינשב פנ"ל: והי' מינשב בזה מה שהקשו תוספ' להפוסקים דבעי שליחות בכתיבה מהא דהפל פשרין לכתוב הגט אפילו חרש שוטה וקטן ופריף דלאו פני דיעה ולא משום שליחות פנ"ל.

ולמ"ש י"ל פִּינֵן דְּהַבְעֵל נֹתֵן הַשָּׁכָר סוֹפֵר אוֹ שְׁהִיא נֹתֶנֶת וְאֶקְנִי לִיהַ רַבְּנָן וְהוּי הַסּוֹפֵר שְׂכִירוֹ לְכַתּוֹב הַגֵּט. וְאִם כֵּן אַף חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן דְּלֵאוּ בְּנֵי שְׁלִיחוֹת מ"מ מְהַנִּי מִטַּעַם פּוֹעֵל כּו' דִּידוּ פִּיֵד הַבְעֵל דְּזֵה מְהַנִּי אַף הֵיכָא דְלֵיפָא שְׁלִיחוֹת וְכִמוֹ תוֹפְס לְבַע"ח דְּאִימְעוּט שְׁלִיחוֹת בְּחֹב לְאַחֲרִים.

ומ"מ מְהַנִּי מִטַּעַם פּוֹעֵל וְלִכְּךָ לֹא פְּרִיָּה רַק דְּלֵאוּ בְּנֵי דִיעָה פִּנ"ל. אַף דַּא"כ יְהִי מוֹעִיל גַּם בְּנִתְיָנָה הֵיכָא דְעֵשָׂה לְחֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן שְׁלִיחַ בְּשָׁכָר וְגִדּוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיו אוֹ שָׂאָר בְּנֵי שְׁלִיחוֹת מִטַּעַם פּוֹעֵל וְזֵה וְדַאי לֹא מְהַנִּי דְלֵא אִישְׁתְּמִיט חַד מִהַפּוֹסְקִים לְכַתּוֹב כֵּן בְּנִכְרִי וְכַהֲאֵי גִּוּוֹנָא.

וַיֵּשׁ לְחַלְק: וְלִכְאוּרָה הִי אֶפְשָׁר לְיִישָׁב קוֹשְׁיַת ת"י הַנ"ל דְּכִמוֹ דְּנִתְּנָן קֵאִי אֲבַעֵל כְּמוֹ כֵּן וְכַתְּב. וי"ל דְּאֵף דְּקֵאִי אֲבַעֵל.

מ"מ לֹא מִיְפָסֵל כְּשֵׁלֵא כְּתָבוּ הַבְעֵל לְמֵאִי דְאָמַר בְּש"ס מוֹעֵד קָטָן כ"א דְּפְרִיָּה אֶלֵא מְעַתָּה וְעֵמֵד וְאָמַר בְּחִלְיָצָה וְתַנְּנָן בֵּין עוֹמֵד בֵּין יוֹשֵׁב כְּשֵׁרָה וּמְשַׁנֵּי מִי כְּתִיב וְיַעֲמֹד וַיֹּאמֶר כּו' ע"ש דְּמִבְּנֵי דְמִשׁוּם דְּלֵא כְּתִיב לְשׁוֹן צִיּוּי וְיַעֲמֹד כּו' אִינוּ מְעַכְּב וְכֵן כְּתָבוּ תוֹסֵפ' יְבָמוֹת ק"ד ע"ב דְּלִכְךָ אִין בִּיקְלָה מְעַפְּכַת מִשׁוּם דְּלֵא כְּתִיב וַיְבַלְוֵל ע"ש.

ובתוס' שם ק"ג ע"א ד"ה בֵּין כְּתִיב דְּהֵיכָא דְלֵא כְּתִיב מְעַשָּׂה בְּתַרְיָה הָוִי לְעִיפּוֹבָא רַק הַתָּם מִשׁוּם דְּכְתִיב וְעֵמֵד וְאָמַר וְכְתִיב מְעַשָּׂה אַחַר הָעֲמִידָה אִינוּ רַק סִיפּוּר עֵינָן שָׁם. וַא"כ י"ל הֵכָא בְּפִשְׁיטוֹת פִּינֵן דְּלֵא כְּתִיב וַיְכַתּוֹב רַק וְכַתְּב וְנִתְּנָן מִמֵּילָא הָוִי כְּמוֹ עֲמִידָה דְלֵא מְעַפְּכָא וְאֵף דְּקֵאִי אֲבַעֵל מ"מ אִינוּ מְעַכְּב כְּשֵׁפְתָבוּ אַחַר פִּינֵן שְׁאִינוּ צִיּוּי פִּנ"ל.

ובנתינה שפיר מעכב אף דכתיב ונתן פִּינֵן דְּלֵא כְּתִיב מְעַשָּׂה בְּתַרְיָה רַק אֶפְתִּיבָה פִּינֵן דְּכְתִיב אַחַר כֵּךְ וְנִתְּנָן הָוִי כְּמוֹ וְעֵמֵד וְאָמַר פִּנ"ל. וְלֵאוּ דְּנִקְא בְּעֲמִידָה שְׁפְתָבוּ תוֹסֵפ' שָׁם כְּמוֹ עֲמֵדוּ וְקִדְשׁוּ כּו' דְּהָא לְעֵנִין בַּעַל מִיפָר בְּלֵא שְׁמִיעָה כְּתָבוּ תוֹסֵפ' גַּם כֵּן דּוֹשְׁמַע אִינוּ לְעִיפּוֹבָא מִשׁוּם דְּאוֹרְחִיָּה דְּמִקְלָתָא שְׁאִינוּ מִיפָר בְּלֵא שְׁמִיעָה וְכֵן בְּכְתִיבָה ג"כ פִּנ"ל וי"ל דְּלִכְךָ לְכַתְּחֵלָה בְּאַמַּת בְּעֵינָן שְׁיִכְתּוֹב הוּא אוֹ שְׁלִיחוֹת רַק דְּלֵא מִיְפָסֵל פִּנ"ל וְכִמוֹ שְׁפְתָבוּ תוֹס' גְּבִי חִלְיָצָה לְחַד תִּירוּצָא שָׁם דְּבַעֲיָנָן עֲמִידָה לְכַתְּחֵלָה עכ"פ מִטַּעַם הַנ"ל.

והי מיושב בזה מאי דאמר אב"י מִשׁוּם בְּזִיוֹן דְּבַעֵל כּו' ופ"י רש"י ותוס' שְׁעָלִיו מְנוֹטֵל לְכַתּוֹב דְּכְתִיב וְכַתְּב כּו'. וְתַמּוּהַ דְּהַתוֹסֵפ' סְבָרִי דְלֵא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת.

וְלַהַנ"ל אֶתִּי שְׁפִיר דְּלְכַתְּחֵלָה עכ"פ בְּעֵינָן וְשׁוֹב אִיפָא בְּזִיוֹן דְּעָלִיו מְנוֹטֵל פִּנ"ל. אַף בְּאַמַּת יֵשׁ לְחַלְק בֵּין וְעֵמֵד וְאָמַר לְוִכְתָּב הַנ"ל: אוֹ י"ל דְּדוֹקָא שָׁם שְׁיָיָה פִּנ"ל וְאָמַרִינָן דּוֹעֲמֵד לֹא נִכְתָּב כִּלְל לְקַפִּידָא בְּדִיעֵבַד וְכֵן וְשְׁמַע גְּבִי הַפְּרָה פִּנ"ל וְאִינוּ מְעַכְּב.

אָבֵל כָּאֵן הָא יְלַפִּינָן מְנוֹכְתָב ג"כ בְּכְתִיבָה מְתַגְרָשֶׁת וְלֹא בְּכֶסֶף וְכֵן לְשִׁמָּה מְחַד וְכַתְּב. וְע"כ הֵאֵי וְכַתְּב וְכַתְּב לְעִיפּוֹבָא גַּם בְּדִיעֵבַד פִּינֵן דְּאוֹתָן הַדְּבָרִים פּוֹסְלִין דִּיעֵבַד.

וַא"כ שׁוֹב מֵאִי דְּמִשְׁמַע מְנוֹכְתָב שְׁיִכְתְּבוּ הַבְעֵל אוֹ שְׁלוּחוֹ ג"כ הָוִי לְעִיפּוֹבָא בְּדִיעֵבַד דְּהָא חֲזִינָן דְּנוֹכְתָב לֹא נִכְתָּב מִשׁוּם אוֹרְחָא דְּמִקְלָתָא פִּנ"ל. וְלִכְךָ שְׁפִיר פָּסוּל לְהַפּוֹסְקִים הַנ"ל דְּנוֹכְתָב אֲבַעֵל וְקֵאִי אֶפְלוּ דִיעֵבַד וְלַהַנ"ל הִי אֶפְשָׁר לְיִישָׁב קוֹשְׁיַת הַרְשָׁבָא ו"ל ג"כ מְהָא דְּרִישׁ זְבָחִים דְּדִיִּיק דְּסִתְמָא לְשִׁמָּה דִּילְמָא הִטַּעַם מִשׁוּם שְׁלִיחוֹת.

ולהג'ל י"ל דהא לר"י הגלילי דדרקיש מספר כו' דאינה מתגרשת בכסף ולא מוכתב כו' וכן פשטא דש"ס ריש קדושין ע"ש וא"כ לא שניף תירוץ הג'ל דהא לא דרשינו פלל מוכתב לעיפובא ושפיר י"ל דאף דקאי נכתב אבעל מ"מ אינו מעכב דייעבד.

אף י"ל דהא אף דלא בעינו שליחות מ"מ בעי שיקתבנו הבעל או אחר בציוי משום לשמה דפסול אפילו בדיעבד וא"כ כיון דבכלל נכתב גם דייעבד משום לשמה שיהא בציוי שוב ממילא צריף שיקתוב הוא או שלוחו ג"כ ומעכב אף דייעבד פתירוץ הג'ל.

אף פל זה לדין דסתמא לאו לשמה ובעינו ציוי דוקא משום לשמה אבל לס"ד דרבא דסתמא לשמה ולא בעינו בציויו פלל שוב ממילא לא ילפינו פלל לעיפובא בדיעבד מוכתב ואינו מעכב משום שליחות גם כן כנ"ל מדלא פתיב ויכתוב ודייק שפיר דסתמא לאו לשמה ושוב גם שליחות בעי כנ"ל.

ויש לדחות: (ג) צריף שיהי' משל הבעל. הנה הטור פתב שצריף דוקא שסופר יתן לו הנגיר והדיו קודם פתיבה וכפי' הב"י לדעת הרא"ש דבעינו נכתב שיהי' בשעת הפתיבה של הבעל.

ומשמע דפסול אפילו דייעבד. ומדברי שאר פל הפוסקים מבואר דאין קפידא דייעבד רק בשעת הנתינה שיהי' של הבעל וכשמקנה לו אחר הפתיבה ג"כ מהני.

רק לכתחלה יקנה לו קודם פתיבה שמה ישכח אח"כ ע"ש. ובאמת יש לפרש גם דברי הרא"ש כן רק מהטור לא משמע כן ע"ש: והנה קשה אי נמא דפסול כנ"ל א"כ מה דייק רבא ריש זבחים דסתמא לאו לשמה מהפוחט טופסי גיטין כו' צריף שנייח כו' ולהג'ל הא י"ל דהטעם משום דאין הנגיר של הבעל בשעת פתיבה דהא אינו יודע עדיין הסופר מי יגרש שידע להקנות לו בשעת פתיבה ולכך צריף שנייח מקום התנורף כדי פשיבא הבעל לגרש יקנה לו הנגיר קודם פתיבת התנורף כנ"ל.

ומוכח מזה דאינו מעכב דייעבד כשלא הקנהו קודם פתיבה. ובמתני' משמע גם בדיעבד ע"ש: והי' אפשר לומר בזה דמ"מ יוכל הסופר לזכות הנגיר ע"י אחר קודם פתיבה והיינו שמקנה לאותו שביא אח"כ לגרש בגט זה שיהי' שלו מעכשיו ואחר זוכה בשבילו כנ"ל.

ואף שלא נודע אז מי מ"מ כשביא אח"כ לגרש בו איגלאי מילתא למפרע שקנה האחר בשבילו הנגיר למפרע והי' שלו בשעת פתיבה. ועדיין אין צריף שנייח מקום התנורף בשביל טעם זה דהא יכול לעשות כנ"ל ומוכח משום לשמה כנ"ל: אמנם זה תלוי בבריירה דאי אין בריירה נדאי לא מהני הקנן כנ"ל דהא הרמב"ן ז"ל סובר גם במשתעבדנא לכל מי שמוציאו דאי אין בריירה לא נשתעבד משום דלא הי' ידוע אז למי נשתעבד ולא אמרינו אח"כ איגלאי מילתא דלזה נשתעבד.

ואף הר"ן ז"ל החולק ע"ש טעמו דמודה פאן בהג'ל ג"כ. דהוי כמו לאיזה שתצא בפתח תחלה כו' וא"כ התם דמשני הש"ס מקודם שאני התם דאין בריירה ואח"כ פריף מטופסי גיטין כו' והא כיון דסבר עכשיו דאין בריירה אם כן לא מוכח מטופסי גיטין פלל די"ל הטעם משום הנגיר דא"א להקנות כנ"ל דאין בריירה.

ואין לומר דהא אמר דאין בריה היינו דוקא בכתיבת הגט מטעם שכתבו תוס' ריש פרק
כל הגט דלא הוי לשם פרישות ברור וכ"ע מודים. משא"כ לענין להקנות הנזיר דזה אינו
תלוי בפרישות ושוב הוי כמו בכל דוכתי למ"ד יש בריה.

אף ז"א דמ"מ מאי דייק הא קי"ל דבדאורייתא אין בריה בכל הדברים וי"ל פנ"ל. אף
י"ל למ"ש הר"ן ו"ל אמתני' דטופסי גיטין דכשרואה הסופר תגר בין איש לאשתו מפני
לו גט ע"ש.

ואם פן יודע בשביל מי כותב ויוכל שפיר להקנות לו קודם פתיבה לזכות לו ע"י אחר
ודייק שפיר דאין לומר הטעם פנ"ל. אמנם מאי דייק התם מהא דכתב לגרש ונמלה ומצאו
בן עירו ששמו כשמו כו' ע"ש הא בזה שפיר י"ל הטעם משום שלא הי' של המגרש
בשעת הפתיבה דהא הי' הנזיר של הראשון ע"כ פנ"ל: אף י"ל דהא נדאי תליא הא ביה
דלהפוסקים דבעי שליחות בפתיבה וקאי וכתב דקרא אבעל אז שייך טעם הב"י דוכתב
משמע שכל הפתיבה תהי' שלו.

אבל להפ"ו דלא בעי שליחות בפתיבה דוכתב קאי אסופר א"כ לא שייך טעם הב"י דהא
לא קאי כלל אבעל ואיך שייך למדרש מןכתב שתהי' הפתיבה משל הבעל ודאי לא בעינן
שיהי' לו בשעת פתיבה רק לכתחלה שמה ישכח פנ"ל.

וא"כ התם דקאי ע"כ בשעת אי אמרינן דלא בעי שליחות בפתיבה דאל"כ לא הוי דייק
כמ"ש הרשב"א וקרא"ש ור"ן ו"ל. וכיון דלא בעי שליחות ממילא גם טעם הנ"ל לא
שייך דלא בעינן שיהי' שלו בשעת פתיבה כלל פנ"ל מה שאין פן לדין י"ל פנ"ל: ובאמת
מאי דפריך מהא דטופסי גיטין בל"ז לא קשה כמ"ש לעיל דהא מבואר במתניתין להדיא
טעמא משום לשמה בדברי ר"א.

רק כל ראיות רשב"א ור"ן ו"ל ממשמעות הש"ס שם דאי לאו טעמא דלשמה הי' פשר.
וא"כ בשלמא לענין שליחות דייק שפיר דאי בעי שליחות ליכא גוונא שיהי' פשר אף
דסתמא לגירושין קאי ואיך משמע שכל הפסול משום לשמה הא בל"ז תמיד פסול משום
שליחות.

משא"כ לענין טעם הנ"ל דמשפחת גוונא שיהי' פשר כגון דאיתרמי שהי' הקלף של הבעל
והוצרו לטעמא דלשמה דתמיד פסול ואין ראיה כ"כ פנ"ל. אף מהא דפריך ממצאו בן
עירו ונמלה קשה עדיין פנ"ל: אמנם לכאורה נראה לע"ד טעם אחר שלא דיברו כלל
הפוסקים.

דצריך שיקנה לו קודם פתיבה. ואפשר דיש בו חשש פיסול אפילו בדיעבד.

דהנה בש"ס יבמות נ"ב האומר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט אבל
לאשה דעלמא שאינה ארוסתו אינו גט כו'. וכתב הרמב"ם ו"ל פרק ג' מה"ג הלכה ו'
הטעם מפני שלא היתה אז בת גירושין ממנו פשנכתב גט זה ונמצא שנכתב שלא לשם
גירושין ע"ש דמבואר כיון שאינו יכול לגרשה בשעת פתיבה לא הוי לשם גירושין.

ואף שמצנה הבעל לכתבו בפירוש לשם גירושין. מ"מ פיון שאינו בידו לא מהני דלא מיקרי אז לשם גירושין ברור ע"פ ציוי הבעל פיון שפעצמו לא יוכל לידע שאינו בידו ע"ש: והנה תוס' ריש זבחים אהא דסתמא לאו לשם גירושין כו'.

כתבו דאפילו זינתה שעומדת להתגרש בנדאי מ"מ לא מהני סתמא דאינה עומדת להתגרש בגט זה דוקא ע"ש דצריף שיהי' גט זה וכתב לשם פרייתות שתתגרש בגט זה דוקא. וכן מוכח מש"ס גיטין פ"ק ו' ע"ב בשנים ששלחו ב' גיטין ונתערבו דאי הוי בעי נתינה לשמה לא הי' מהני אף שנותן לכל אחד שתי הגיטין פיון דלא ידעו בהי מינייהו מיגרשה ע"ש וממילא בכתיבה דבעינן לשמה צריף שיהי' עומד להתגרש בגט זה כנ"ל. וכן מוכח מכמה דוכתי. וא"כ פיון שבשעת נתינה לכ"ע צריף להיות הגט של הבעל דוקא.

וא"כ שוב צריף להקנות לו קודם כתיבה ג"כ דאל"ה לא הוי לשמה בשעה שנכתב דהא בשעת כתיבה אין ביד הבעל לגרשה בגט זה דהא אינו שלו ושמה לא ירצה האחר להקנות לו. דכמו שכתב הרמב"ם ז"ל דכיון שאינו בידו על גוף הגירושין לא הוי לשמה פיון שמחוסר מעשה.

ממילא כן פיון דבעינן לשם גירושין בגט זה צריף שיהי' בידו לגרשה בגט זה דוקא אז ואי לא הכי לא הוי לשמה כלל בכהאי גוונא כנ"ל: ואין להקשות דא"כ למה ליה להש"ס בכתבו במחוסר לקרקע תלשו ונתנו כו' דפסול משום מחוסר קציצה הא בל"ז פסול משום לשמה דלא הי' ראוי לגרש בגט זה בשעת כתיבה.

דלא קשה חדא די"ל דזה עצמו הוא הטעם דא"כ נכתב ונתן כו' שלא יהי' מחוסר והינו שיהי' ראוי לנתינה בשעת כתיבה. ואף דגבי ג' דרכים שוו גיטי נשים פריף והאיכא מחוסר כו' בין לרבה כו' ומבואר דאין הטעם משום לשמה.

זה אינו דהתם קאיכשעדיין מחוסר בשעת נתינה. ועוד דהתם בידו לקוצצו בשעת כתיבה ולא מיקרי מחוסר לענין לשמה כלל וצריף לטעמא דנכתב ונתן.

ועוד דנקיט האמת דפסול משום מחוסר גרידא כנ"ל. משא"כ הכא שאינו בידו שיקנה לו וממילא יפסול משום לשמה כנ"ל.

ואף שהתוס' יש להם שיטה אחרת בהא דכתיב גט כו' ע"ש. מ"מ צריכין לחוש לדעת הרמב"ם ז"ל ושאר פוסקים שפי' הטעם כנ"ל.

ורש"י ז"ל פי' דצריף שיהי' ראוי לנתינה בשעת כתיבה ע"ש. ושייך גם כן טעם זה.

וכן תוס' נראה דסוברים טעם הרמב"ם ז"ל עיין שם: ולמ"ש מן ש"ס ג"כ הקושיא מהא דריש זבחים הנ"ל. די"ל שפיר דפסול אפילו דיעבד ומ"מ דייק שפיר.

דכל זה הטעם הוא רק לדידן דסתמא לאו לשמה ובעינן בפירוש כנ"ל ולכף בכהאי גוונא לא הוי לשמה ופסול. משא"כ אי נימא דסתמא פשר וגם בנמלה כו' מהני.

א"כ לא בעינן כלל שיהי' הנזיר של הבעל בשעת כתיבה דאף שאינה עומדת להתגרש בגט זה מהני. ודייק רבא שפיר דסתמא לאו לשמה דאי לאו הכי גם טעם זה לא שייך.

מה שאין פן למסקנא י"ל שפיר דבעינן שיהי' שלו בשעת הפתיכה מטעם הנ"ל פיון דבעינן בפירוש כו': והנה אם הקלף של הסופר י"ל דמ"מ מהני דכיון שהוא הכותב ובידו להקנות להבעל שוב הוי לשמה דשפיר כותב גט זה לשם פרישות ע"פ ציוי הבעל ויודע בעצמו שעומדת להתגרש בגט זה שבידו להקנותו אחר הפתיכה.

ואף שנגד הבעל לא הוי בידו מ"מ נגד הסופר הוי לשמה פיון שבידו כנ"ל. ואינו מוכרח. עיין בנדריים כ"ט בבעיא דר' אילא בנותן ב' פרוטות בא' התקדשי לאחר שאגרשה ע"ש ברשב"א ור"ן דאף שביד שניהם מ"מ פיון שאין ביד אחד הוי דבר שלא בא לעולם אף ששניהם רוצים עיין שם.

ויש לחלק: ובזה נתיישב לע"ד מאי דאמר ר"ח יכילנא למיפסלינהו לכולהו גיטי כו' דכתיב וכתב והכא איהי קא פתבה ואמר רבא דאקנויי אקני ליה רבנן כו'. ותמוה כמז' שכתב הרשב"א דהא מסיק גם בטבלא דינדה דאשה ידעה לאקנויי ולמה ליה טעמא דאקנו ליה רבנן ע"ש.

וגם בתוס' נדחקו דקושית הש"ס מונתן פיון דוכתב לא קאי אבעל ע"ש ובאמת לשון הש"ס רק מוכתב דלא זכר כלל ונתן ע"ש. ולמ"ש אתי שפיר בפשיטות דפריה ר"ח פיון דהאשה נותנת השכר והקלף ג"כ שלא בסתם שקנהו הסופר על דעת בעל המעות וזכה בעבורה.

וא"כ פיון דהיא שלא לא מהני אף דידעה לאקנויי ומקנית לו אחר הפתיכה מ"מ בשעת הפתיכה הי' שלא ולא של הבעל ולא של הסופר ולא הוי לשמה שאינו בידם כלל ולא הוי וכ' דעיקר לשמה מוכתב נפקא כדאמר ר"פ פהאי גוונא עיין שם.

ופריה מוכתב כנ"ל ומשני אקנויי אקני ליה רבנן והוי שלו בשעת הפתיכה כנ"ל: ומינשב להנ"ל דלא קשה הא מבואר במתני' דאשה עצמה כותבת גיטה ומקנית לו אחר הפתיכה ואף דנייר דינדה לא אקני ליה רבנן וא"כ איך יאמרו ר"ח ורבא דהי' פסול משום דהיא נותנת השכר בלא טעמא דאקנו ליה רבנן.

פיון דמוכח להדיא ממתניתין דמהני אף בלא טעמא דאקני ליה כו'. ולמ"ש אתי שפיר דמשם אין ראיה כלל דהתם פיון שהאשה עצמה כותבת הגט עדיף טפי דהוי שפיר לשמה פיון שבידה להקנות לו אחר הפתיכה וכמו בהקלף של הסופר כנ"ל.

אבל כשהסופר כותב והנייר של האשה לא מוכח כלל פיון שאין ביד שניהם י"ל דפסול כנ"ל. וצריה לטעמא דאקנו לי' רבנן כו'.

ומינשב ג"כ קושית תוס' בבעיא דרב"ח אי אשה ידע' לאקנויי כו' ותמהו אטו לא ידע מתני' דהאשה כותבת גיטה כדמסיק ע"ש. ולמ"ש י"ל דזה שפיר ידע רמי בר חמא דכשמוסרת לו הגט נדאי מקנית לו רק הבעיא הוא אי ידעה לאקנויי קודם פתיכה שאינה עושה שום דבר.

ושוב ע"ז אין ראיה ממתניתין דאשה כותבת כו' דשם אף אם לא הקנית לו קודם פתיכה ג"כ מהני פיון שבידה והוי לשמה כנ"ל. ולא מיבעיא רק כשהסופר כותב והטבלא שלא דצריה להקנות קודם פתיכה כנ"ל.

והיה דדחו ממתניתין סברו דאין חילוק פיון דע"כ מוכח דינדעה לאקנויי אחר פתיבה
עכ"פ ממילא היכא דצריה להקנות קודם הפתיבה גם פן ינדעה והוכיח שפיר מהא דזקן
כו' ומקא דאשה פותבת פנ"ל וי"ל דסברי דלא פמו שפי' הר"ן ו"ל במתניתין דאשה
פותבת כו' ע"ש.

רק כמ"ש לקמן: אמנם צריכין להבין באמת דמבואר מרוב הפוסקים שאין קפידא
בדיעבד פשמקנה אחר הפתיבה וקשה פנ"ל דלא הוי לשמה. ועכ"פ היכא שהנניר של
אדם אחר לא של הסופר לא יועיל מטעם הנ"ל שאינו בידו.

ואפשר דכיון דאין הגט שנה פלום לאדם אחר רק לזה לגרש בו א"כ מהיכי תיתי שלא
יקנה לו אותו אדם שהנניר שלו. והוי מסתמא עומד לקח והוי לשמה פנ"ל.

אך פשהוא של האשה לא שייך זה דאולי בכוננה לא תרצה להקנות לי כדי שלא תתגרש
ולא הוי לשמה פנ"ל. וי"ל דמ"מ כיון שיודעת שיוכל לגרשה בגט אחר ולא יועיל לה
מה שלא תרצה שפיר תקנה לו ודוחק: עוד יש לחלק בין פתוב גט לאשה דעלמא שאינה
פלל בת גירושין לא חשיב לשמה משא"כ בזה שאינו אלא מחוסר מעשה פנ"ל.

ודוחק דהם גם בתנאי קודם התורף להרמב"ם ו"ל לא חשיב לשמה פיון שאינו ברור
לשם פרייתו וא"ל דגם הים הטעם משום תנאי קודם התורף פיון שפי' לכשאכנסנה
אגרשנה כו' ז"א דא"כ גם בארוסתו לא יועיל דגם בתנאי שבידו סובר פן וע"כ שאין
הטעם פנ"ל: עוד נראה לישיב קושיא הנ"ל מריש זבחים להפ' דבעי הקנאה קודם פתיבה.

דהנה לכאורה למ"ש תוס' דנכתב דקרא קאי אסופר. וא"כ להפוסקים דאמן קונה בשבח
פלי ויש להסופר זכות בגוף הגט וצריה להקנות לו קודם הנתינה שיהי' של הבעל לגמרי.

א"כ ממילא פיון דאמרה [התורה] וכתב הסופר דמהני א"כ גלי קרא דלא בעינו שיהי'
בשעת הפתיבה של הבעל דהא אף שהוא שלו מ"מ יש להסופר חלק בו וגלי דמהני מה
שנעשה של הבעל קודם הנתינה ושוב אין חילוק ומהני גם פשכל הנניר נעשה שלו קודם
נתינה פנ"ל: אמנם נראה די"ל דלא שייך בזה אמן קונה בשבח פלי.

דהנה קי"ל דדבר הגורם לממון לאו פממון דמי וגבי קדשים שחייב באחריותו לא מיקרי
וגוב מבית האיש כו' פיון שאין לו בו רק גורם לממון לא מיקרי שלו דלא פר"ש ע"ש
וכן בב"ק ע"א ע"ב גבי נגמר דינו בבית שומר דאף שראוי לו לפטור עצמו הוי רק גורם
לממון ולא פממון ע"ש.

והקשו בתוס' שם למה קי"ל בשורף שטרותיו של חבירו שחייב והא הוי רק גורם לממון
כו' ותירצו דשטרות ששנה למפור לכל העולם בכה"ג פממון דמי משא"כ בהנ"ל אינו
שנה למפור רק לזה ראוי לפטור עצמו לאו פממון דמי ע"ש: וא"כ י"ל בפשיטות דבכל
דוכתי אמרינו שפיר אמן קונה בשבח פלי פיון שהשביח דבר ששנה ממון ויש לו בו
חלק פנ"ל.

אבל בסופר הפותב שטרות דלא השביח פי אם שעשאו שטר ולא השביח רק דבר הגורם
לממון ואי לאו פממון א"כ מה זכות יש לו בגוף השטר רק דבאמת בשטרות גורם לממון
פממון דהשביח ג"כ דבר הראוי לכל העולם למפור כמ"ש תוס' לן אבלפאן בכותב גט

דאף דשנה מ"מ במאי שעשאו גט לא השביח דבר שגופו ממון רק כמו שטרות ואין אלא גורם לממון.

וכאן לאו כממון דמי דהא אינו ראוי לכל לשום אדם דהא בעינן לשמה ואינו שנה פלוס רק לזה המגרש שנכתב לשמו לגרש בו א"כ בכה"ג לאו כממון דמי פנ"ל כמו בשור הנסקל כו'.

וממילא אף דאמן קונה בש"כ בקל מקום מ"מ אין להסופר פאן לכל זכות בגוף הגט. וא"כ לא מוכח מקרא דנכתב ממילא שלא יצטרף להיות שלו בשעת כתיבה.

דאין ראיה די"ל דוקא פשהגוף הנזיר של הבעל משעת כתיבה אז מועיל פיון דאין אמן קונה בכה"ג ואינו צריך להקנות לכל אחר הכתיבה משא"כ פשהגוף הנזיר של אחר בשעת הכתיבה י"ל שפיר דלא מהני.

או מטעם שכ' הב"י ממשמעות דנכתב כו' או מטעם שפכתבנו פנ"ל: אמנם כל זה לדין דסתמא לאו לשמה וכשנכתב לשם זה אינו ראוי לאחר לגרש בו. אבל למאי דדייק התם דאי סתמא לשמה והי' פשר בטופסי גיטין לכל מי ששמו כשמו ושמה כשמה וכן בנמלך כו'.

וא"כ שייך שפיר גם בגט אמן קונה בשבח כלי דשפיר השביח דבר השנה למפור דראוי לכל מי ששמו כשמו כו'. וכמו בשאר שטרות דבכה"ג גורם לממון כממון דמי פנ"ל.

וא"כ מוכח שוב מקרא דנכתב דלא בעינן שיהי' של הבעל בשעת כתיבה וסגי בהקנאה אח"כ פנ"ל. וא"כ ממילא מנושב קושיא הנ"ל דנימא דסתמא פשר רק הטעם בטופסי גיטין ובנמלך כו' משום דצריך להקנות לו קודם כתיבה ולהנ"ל ז"א דאי סתמא פשר ממילא מוכח דלא בעינן הקנאה קודם כתיבה מקרא דנכתב פיון דשייך אמן קונה פנ"ל.

ודייק שפיר דסתמא פסול וממילא שוב י"ל דבעינן הקנאה קודם כתיבה שלא מוכח פנ"ל: אף יש לדחות די"ל שפיר סתמא פשר ואעפ"כ לא מוכח מקרא די"ל דמטעם זה עצמו לא שייך אמן קונה כו' דכיון שהקנה לזה בשעת כתיבה א"כ אינו ראוי לאחר לגרש בו משום שלא הי' שלו בשעת כתיבה.

ושוב הני רק גורם לממון דלאו כממון ואינו קונה פנ"ל אף אי סתמא לשמה. ושוב י"ל בטופסי גיטין הטעם משום הקנאה פנ"ל.

ויש לדחות: עוד נראה לע"ד טעם הרא"ש והטור הוא משום קושית הר"ן ז"ל במתניתין דאשה פותבת גיטה כו' וכתב הר"ן ז"ל ותמהני האיהו אשה פותבת כו' והא מחסרת הקנאה בין כתיבה לנתינה כו' דהא לא אקני לי נזיר שלה כו' וליכא למימר בשהקנתה הקלף לבעל מעיקרא עסקינו כו' דהא לעיל פשטינן מינה בעינן דהי' מוחזקין בטבלא שהוא שלה וגט פתוב עלי' ויוצא מתחת ידו מהו דמשמע דאנן לא ידעינן מידי במלתא אלא חזקת טבלא שלה ושהיא יוצאה מתחת ידו.

ועוד דאי בנתינה קודם כתיבה עסקינו ודאי בקיאה היא בהלכות הגט ונדעה לאקנוי. ומתוך הדוחק יש לי לומר דהקנאה פיון שאינו מעשה בגופו של גט דומיא דקציצה לא מיקרי מחוסר דדומיא דכתיבה בעינן דכתיב וכתב ונתן עכ"ל: ולכאורה אין דבריו

מוכנים מ"ש דליפא למימר שהקנתה מעיקרא כו' מאי בכה דאנו לא ידעינו כו' הא זה עצמו הוא הספק אי ידעה לאקנויי כו'.

וא"כ כמו שאנו מפרשין האיבעי' אי ידעה לאקנויי על אחר הפתיכה קודם נתינה. ממילא אם הדין הוא דצריך להקנות קודם פתיכה יכולין לפרש האיבעי' על קודם פתיכה אי ידעה כו' א"כ הקנתה לו קודם פתיכה כו' או לא ידעה ומאי חילוק.

גם מ"ש ועוד כו' נדאי בקיאה היא בה' הגט כו' הא זה עצמו הוא הספק אי בקיאה היא וידעה לאקנויי או לא פנ"ל: ונראה ע"כ לפרש דבריו דבשלמא על זה לחוד שהקנתה לו קודם נתינה שייך האיבעי' פיון שהגט יוצא מתחת ידו ויודעין שנתנתה לו פיון שהנה שלה ובידה מקודם ושייך הבעי' אי ידעה כו' ונתנתו בתורת קנין או לא ידעה ונתנה לו רק בתורת שאלה כמ"ש תוס'.

אבל אי נימא דבעי הקנאה קודם פתיכה א"כ על זה אין לנו שום ראי' שאין תפיסתו מוכחת כולל שנתנה לו קודם פתיכה א"כ מאי מספק אי ידעה הא נדאי בקיאה היא דחזינו שידעה ליתן לו קודם פתיכה כו' דבשלמא ממה שנתנה לו אחר הפתיכה אין ראיה דבקיאה כו' דהא נדאי היתה צריכה ליתנו לו כדי ליתן לה אבל פשנתנה לו קודם פתיכה מוכח דבקיאה היא פנ"ל: אמנם נראה דהר"ן ז"ל לשיטתו שפי' בבעי' הנ"ל לעיל אי ידעה כו' דאף דממכרה מ"מ ש"מ לא ידעה שצריך שטר מקנה ע"ש לפי הא'.

וא"כ פיון דהחשש הוא שא"י שצריך להקנות כו' כתב פאן שפיר דכינון שנתנה לו קודם הפתיכה חזינו דיודעת פנ"ל. אבל לפי ב' שם בר"ן וכן פ' תוס' ושאר פוס' דאף שיודעת מ"מ אינה מקנית הקנאה גמורה פיון שסופו להחזירו לה ואין זה הספק מחמת חסרון ידיעה רק שאינה מקנית לגמרי.

ובפרט למ"ש בטור וש"ע לקמן סי' קכ"ד דאיירי שאומרת שנתנתו לו ע"ש. א"כ י"ל שפיר דאיירי שאומרת שנתנתו לו קודם פתיכה ואעפ"כ מיבעיא אי ידעה ונתפוננה להקנאה גמורה או לא נתפוננה ואף שנתנתו לו לא מהני פנ"ל: וצ"ל דהר"ן ז"ל סובר דגם לפי הב' החשש הוא רק מחסרון ידיעה כמשמעות פשט הש"ס והיינו שאינה יודעת שצריך הקנאה גמורה ולכך פיון שנתנה קודם פתיכה וידעה זה מסתמא ג"כ יודעת שצריך הקנאה גמורה ודונסק.

ואינו מוכרח דהא צריכין להבין למה לא חיישינו על שאר פסולין בכתיבה ש"מ לא ידעה לכתוב לשמה או בכתיבה על עלה זית ש"מ פתכה במחוקר ולא ידעה שפסול וכה"ג כל הפסולין השייכים בכתיבה.

וע"כ לומר או דעדי חתימה אין רשאים לחתום עד שידעו שנכתב לשמה וכדינו כמבואר לקמן בש"ע קל"א סי' ח' או דאמרינו מסתמא פיון שאין רוצים לקלקל עצמם נדאי לא פתכה עד שידעו שנכתב כדינו פנ"ל.

וא"כ קשה דמאי הספק פאן יותר בפסול זה שלא הקנתה לו יותר משאר כל הפסולין. וע"כ דהספק הוא אף שנדאי נתנתו לו וידעו העדי חתימה שהוא כדינו מ"מ ש"מ לא נתפוננה להקנאה גמורה.

וא"כ שוב י"ל דצריה הקראה קודם פתיבה ונדעין באתת כמו בכל הדינים רק מ"מ ש"מ לא נתפונה פנ"ל: אולם י"ל דאדרבה מזה הי' הוכחת הר"ן ו"ל. דלפני הספק בתסרון ידיעה ולא הקנית בפירוש.

וא"כ אי נימא דצריה קודם פתיבה לא הי' הע"ח רש"אין לחתום אלא א"כ ידעו שהקנית לו בפירוש ולא הי' מיבעי' אי ידעה כו' ולכך הוכיח דלא בעי רק הקנאה אח"כ וזה אין צורך לע"ח לידע דכבר נגמר הפתיבה והחתימה פדין ועל אח"כ אין יודעין ומיבעי' שפיר אי ידעה לאקנוני.

ואעפ"כ אינו מוכרח פיון שמבואר בש"ע דאומר שנתנתו לו. וא"כ י"ל שאומר שנתנה לו סתם קודם פתיבה ומבעי' אי ידעה ומסתמא נתפונה להקנאה גמורה או לא פנ"ל.

ואף שביקאה פנ"ל: ונראה לע"ד פי' דברי תוס' ופ"מ ש"ש שאין מתפונת להקנאה גמורה היינו כמו דקי"ל נדרים מ"ח גבי מתנה דבית חורון פיון שלא נתנו לו אלא פדי ש"בא אבא ויאכל הוי כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה כלל.

וכן גבי פדיון הבן מבואר בש"ס ובש"ע י"ד סי' ש"ה דהיא שנותן לו ה' סלעים בסתם ודעתו שיתזירם לו לא הוי מתנה כלל אף לשעה וגרע ממתנה ע"מ להחזיר בפירוש ע"ש. וא"כ גם ה"כא פי' הבעי' אי ידעה לאקנוני היינו דאף שהקנתה בפירוש מ"מ פיון שיודעת שסופו להחזירו לה אינה מתפוננת להקנאה גמורה רק פדי לגרשה בו ולהחזיר לה והוי ממש כמו מתנה דבית חורון והוי כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת לא הוי מתנה כלל וכמו בפדיון הבן הנ"ל.

ונהו מ"ש תוס' ושאר פוסקים דהוי רק כמו בתורת שאלה והוי רק פהערמה פנ"ל. או דידעה לאקנוני לחלוטין וא"כ לפי הנ"ל אין ראית הר"ן ו"ל מוכרחת די"ל שפיר דצריה הקנאה קודם פתיבה ואעפ"כ הספק פנ"ל.

אף קצת ראיה דהא תוס' הקשו מאי דייק ממתני' דאשה כותבת כו' דילמא איירי בכותבת על קלף ש"ל ותירצו דאיירי מסתמ' בקלף ש"ל פיון דתני כותב' גיטתה כו' ע"ש. וא"כ להנ"ל פיון דע"כ נימא דאיירי שהקנית לו קודם הפתיבה והיה בשעת הפתיבה ש"ל א"כ שוב מאי דייק דילמא איירי בקלף ש"ל לגמרי מאז ואין צורך להקנאה.

פיון דב"כ וב"כ איירי שהוא ש"ל ומוכח פנ"ל דאיירי בהקנה לו אח"כ. אף למאי שפי' שאר פוסקים דדייק דאי בקלף ש"ל פשיטא ע"ש.

א"כ אין ראיה. אף מהא דגיטין פ"ב ע"ב] דחמשה שכ' כלל בתוף הגט יש להוכיח פהר"ן.

וגם לכאורה מהא דכיצד יעשה יטלנו ממנה כו' מוכח. אף ז"א דבשעת פתיבה לא הי' [ש"ל]: שוב מצאתי אח"כ להרש"ל ו"ל ביש"ש ש"ש שפי' בהדיא פוננת האיבעי' אי ידעה לאקנוני קודם פתיבה או לא ע"ש ולא הביא כלל דברי הר"ן ו"ל הנ"ל.

רק פתב שפירושו מוחנור מפי' המפרשים ע"ש ומסתמא ראה דברי הר"ן ו"ל. וא"כ פיון ש"ל ו"ל בעצמו כ' שמתוף הדונק נראה לו חילוק הנ"ל דאין אומרים מחוסר הקנאה היינו מחמת קושיותו הנ"ל.

וא"כ לפי הרש"ל ולמ"ש דקאי על קודם פתיבה פנ"ל אינו מוכרח וי"ל שפיר דגם מחוסר הקנאה הוי מחוסר מעשה כמו קצוצה. ולכך הצריכו שפיר הרא"ש וטור ו"ל שיתן לו במתנה קודם פתיבה דאל"ה רק שיתן לו אח"כ הוי מחוסר פנ"ל.

וי"ל דפסול אפי' דיעבד פנ"ל: עוד יש לעיין לכאורה בדברי הר"ן ו"ל שכתב דלא הוי מחוסר מעשה דדומיא דכתיבה בעי שהיא מעשה בגופו של גט. והנה בש"ס פ"ב א"ב אמר וכתב ונתן שאינו מחוסר אלא פתיבה ונתנה יצא זה שמחוסר כ' קציצה ונתנה.

ומבואר דכמו דנימא דכתיבה מייעט רחמנא. כמו כן מעשה שהוא דומיא דנתנה ג"כ אימעות דעל שניהם אמר שאינו מחוסר כו'.

וא"כ ע"כ צריך לחלק בין נתנה ג"כ שהיא מעשה בגוף הגט משא"כ הקנאה פנ"ל וקשה דבשלמא מדאורייתא דמעות קונות לר"י שפיר אין ההקנאה מעשה בגוף הגט כלל דיכול ליתן כסף ולקנות הקלף ולא יעשה שום מעשה בגוף הגט ולא הוי דומיא דנתנה פנ"ל.

אבל לדין דמדרבנן אין מעות קונות רק משיכה או הגבהה וזה הוא בגופו של גט ממש כמו הנתנה שאינו ג"כ רק שנוטל הגט בידו ונותנו לה. דבשלמא בין פתיבה יש חילוק שזה שינוי בגוף הגט משא"כ הקנאה שאין הגט נשתנה ע"י כף מכמו שהיה.

אבל הוי שפיר דומיא דנתנה. ובאמת הר"ן ו"ל לא נקיט רק דומיא דכתיבה ולא נתנה.

וצ"ל שסובר אף דבש"ס נקט נתנה ג"כ מ"מ הפננה שאינו מחוסר אלא פתיבה ונתנה היינו דאחר הכתיבה יהי ראוי לנתנה ולא יהי מחוסר מעשה הדומה לכתיבה קודם הנתנה והיינו מה שהוא בגוף הגט כמו פתיבה אבל דומיא דנתנה לא מיקרי מחוסר פנ"ל והוא קצת דחוק דמנ"ל למידרש הכי פיון דדרשינו מוכתב ונתן למה נמעט יותר מעשה כמו פתיבה ממעשה כמו נתנה פנ"ל.

ומדאורייתא י"ל באמת דמהני משא"כ עכשיו מדרבנן פנ"ל: עוד יש לישיב הנ"ל דהא לכאורה קשה פשהעדים חותמין על הגט נימא דהוי מחוסר מעשה בין פתיבה לנתנה דמחוסר הוא חתימה וזה הוא מעשה דומיא דכתיבה בגוף הגט ובשלמא למ"ד עידי חתימה פירי דנכתב דקרא קאי על החתימה אבל לדין דקי"ל כר"א דעידי מסירה פירי וקאי וכ' רק אכתיבה ומה שהעדים חותמין אינו כלל מפלל הפתיבה של ספר פרייתות רק מעשה אחרת והוי מחוסר פנ"ל.

ובשלמא להפוסקים דדוקא במחוסר פוסל מחוסר קציצה משום דאי אפשר בלא הקציצה ע"ש אתי שפיר דכיון דע"מ פירי א"כ לא הוי מחוסר חתימה דהא הנה אפשר ליתן בלא עידי חתימה בע"מ לחוד.

ולר"מ דלא אפשר קאי וכתב אהתימה. אמנם להפוסקים דאף בחתם מקלף גדול פסול אף שהי' כשר בלא החתימה מ"מ פיון שחתם איגלאי מלתא שהי' מחוסר ופסול פנ"ל.

וכן קשה במה שמאריך בלשון הגט אחר התורה במה שהיה כשר בלא הכי הא נעשה באופן שהיה מחוסר וכתב וכתב ספר פרייתות ונתן והיינו שלא יהי' מחוסר כלל בין שתופה של הספר פרייתות ובין הנתנה פנ"ל: ולכך נראה ע"כ דלא ילפינו למעוטי רק

אם מְחַסֵּר מַעֲשֵׂה אַחֲרַת שְׂאִינָה פְּתִיבָה וְיִהְיֶה מַעֲשֵׂה בְּגוֹף הַגֵּט דְּוָמְלֵי דְּכַתִּיבָה כְּמוֹ קְצִיצָה וְכֵה"ג מִשֵּׂא"כ פְּתִיבָה אֲף שְׂאִינֵנוּ מִהַפְּרִיתוֹת לֹא אִימְעוּט פִּינֵן שְׂאִינֵנוּ מַעֲשֵׂה אַחֲרַת פְּנ"ל.

וְכַמ"ש הֵר"ן ז"ל גְּבִי פְּסִיקַת הִינִיָּקָה דְּלֹא מִיְקָרֵי מְחַסֵּר ע"ש. וְא"כ מִינְשָׁבִים דְּכָרֵי הֵר"ן ז"ל דְּהָא אֲף נִימָא דְּאִימְעוּט דְּוָמְיָא דְּנִתְיָנָה ג"כ מ"מ ע"כ לֹא אִימְעוּט רַק מַעֲשֵׂה אַחֲרַת שְׂאִינֵנוּ בְּכָל הַנְּתִינָה כְּמוֹ דְּאִמְרִינֵן גְּבִי פְּתִיבָה פְּנ"ל.

וְא"כ פִּינֵן דְּמַעֲשֵׂה הַנְּתִינָה הוּא שְׂנוּטְלֵה הַגֵּט וְנוֹתְנוּ לָהּ. א"כ מֵאֵי שְׂמֻחָסֵּר הַקְּנָאָה וְנִימָא דְּמְחַסֵּר מְשִׁיכָה אוֹ הַגְּבָהָה הָא זֶה הוּי בְּכָלֵל מַעֲשֵׂה הַנְּתִינָה שְׂנוּטְלֵה הַגֵּט בְּיָדוֹ כּו' וְלֹא מִיְקָרֵי פְּלֵל מְחַסֵּר כְּמוֹ בְּחֻמְיָה פְּנ"ל וְע"כ לֹא קָשָׁה רַק דְּנִיָּהוּ דְּהַמְשִׁיכָה לֹא מִיְקָרֵי מְחַסֵּר מ"מ הָא צְרִיף שְׂתֵאמֵר קְנָה וְלִכְנִיָן לְהַקְנוֹת לוֹ וְהוּא יְכַנֵּן לְקַנּוֹת.

וְזֶה הוּא מַעֲשֵׂה אַחֲרַת שְׂאִינֵנוּ בְּכָלֵל הַנְּתִינָה וּבְזֶה הַקְּשָׁה דְּהוּי מְחַסֵּר פְּנ"ל. וְע"ז תִּירָץ הֵר"ן ז"ל שְׁפִיר שְׂאִינֵנוּ זֶה מַעֲשֵׂה פְּלֵל בְּגוֹף הַגֵּט וְלֹא קָשָׁה מ"ש דְּהָא זֶה אִינֵנוּ דְּוָמְיָא דְּנִתְיָנָה ג"כ שְׂאִינֵנוּ בְּגוֹף הַגֵּט הָאִמְרָה קְנָה אוֹ הַפְּנִיָה פְּנ"ל.

וְהַמְשִׁיכָה בל"ז אִינֵנוּ מְחַסֵּר שְׂהוּא מְפָלֵל הַנְּתִינָה פְּנ"ל וְא"ש: וּבִס' ת"ג תִּירָץ קְנוֹשִׁית הֵר"ן דְּלֹא הוּי מְחַסֵּר שְׂתוּכֵל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ לְקַבְּלָהּ לְזַכּוֹת בְּשִׁבְלֵהוּ וְלֹא יִהְיֶה מְחַסֵּר ע"ש. וְלֹא הוֹעִיל פְּלוּם לְהַפּוֹסְקִים דְּבַחְתָּהּ מְקַלְף גְּדוּל פְּסוּל פִּינֵן שְׂנַעֲשֵׂה בְּאִנְפֵּן שְׂהִיָּה מְחַסֵּר אֲף דְּאִפְשָׁר בְּלֵא"ה וְכֵן פְּסַק בְּש"ע ע"ש וּמְמִילָא גַם כָּאֵן לֹא מְהַיֵּי אֲף שְׂהִיָּה אִפְשָׁר פִּינֵן דְּנַעֲשֵׂה בְּאִנְפֵּן שְׂהוּא מְחַסֵּר פְּנ"ל וּבִל"ז אִינֵנוּ מְכַנֵּן כַּמ"ש לְקַמּוֹ: וְהִנֵּה הָאִתְרוּנִים הַבִּיאוּ בְּשֵׁם הַג' מְהַר"י ז"ל שְׂתַמָּה עַל תִּירוּץ הֵר"ן הַנְּ"ל דְּהַקְנָאָה שְׂאִינֵנוּ בְּגוֹפוֹ לֹא מִיְקָרֵי מְחַסֵּר.

וְתַמָּה מְש"ס חוֹלִין רִישׁ פ' פִּסּוּי הַדָּם דְּאִמְרַת בְּקִדְשִׁים דְּכַתִּיב וְשָׁפַךְ וְכִסָּה שְׂאִינֵנוּ מְחַסֵּר כּו' יֵצֵא זֶה שְׂמֻחָסֵּר שְׂפִיכָה פְּדִי' וְכִסּוּי ע"ש וְהָא פְּדִי' אִינֵנוּ בְּגוֹפוֹ כְּמוֹ הַקְּנָאָה וְאֵעִפ"כ מִיְקָרֵי מְחַסֵּר פְּנ"ל.

וְכֵן ר"פ רֵאשִׁית הַגֵּז גְּבִי גִינְזָה כְּשֶׁהַקְּדִישׁ אָמַר דְּפִטוּר דְּכַתִּיב רֵאשִׁית גֵּז צֹאנֶךָ תִּתֵּן כּו' יֵצֵא זֶה שְׂמֻחָסֵּר גִּינְזָה פְּדִי' וְנִתְיָנָה וְחֻזְיָנוּ ג"כ דְּפְדִי' מִיְקָרֵי מְחַסֵּר פְּנ"ל. וְנִדְחָקוּהָרְבָה לִישָׁב קְנוֹשִׁיָה הַנְּ"ל.

וּבִס' ת"ג כְּתִב דְּלִק"מ דָּשָׁם לֹא מְשַׁפַּחַת מַעֲשֵׂה בְּגוֹפוֹ וְע"כ אֶתִי לְמַעוּטֵי פְּנ"ל מִשֵּׂא"כ הִכָּא ע"ש. וְלֹא הוֹעִיל שָׁם גְּבִי פִּסּוּי הַדָּם דְּמַשְׁפַּחַת לָהּ ג"כ מְחַסֵּר [גְּרִירָה] שְׂהוּא בְּגוֹפוֹ וְאֵעִפ"כ מְמַעֲטִינֵן מְחַסֵּר פְּדִי' ג"כ ע"ש בְּש"ס.

וְדוּחַק לְזַמַּר דְּלִס"ד לֹא יָדַע מְמַחָסֵּר [גְּרִירָה] וְלְמַסְקָנָא בְּאִמְתָּה לֹא אִמְרִינֵן מְחַסֵּר פְּדִי' דְּדוּחַק. וְעוֹד דְּהָא גַם לְמַסְקָנָא צְרִיף לְטַעֲמָא דְּמְחַסֵּר פְּדִי' דֹּאֵל"ה בְּקִדְשֵׁי בְּדִק הַבַּיִת לְמָה פְּטוּר מִפִּסּוּי אֲף שְׂשַׁחֲטוּן בַּחוּץ מִטַּעַם שְׂחִיטָה שֵׂא"ר כְּמַבּוֹאֵר בְּש"ס וְרַמְבַּ"ם שָׁם וְקָשָׁה קְנוֹשִׁיָה הַש"ס לִפְרִיקָנָהוּ וְלִכְסִינָהוּ דְּבַחוּץ לֹא מְחַסֵּר [גְּרִירָה] וְע"כ מְשׁוּם מְחַסֵּר פְּדִי'.

וּמִנ"ל שְׂמָא לֹא אֶתִי לְמַעוּטֵי רַק מְחַסֵּר [גְּרִירָה] וּבְקִדְשֵׁי מִזְבַּח דְּוָקָא וְע"כ דְּמַסְכָּרָא מְמַעֲטִינֵן מְחַסֵּר פְּדִי' וְקָשָׁה פְּנ"ל. וְיֵשׁ לְדַחּוֹת: וְנִרְאֶה בְּפְשִׁיטוֹת דְּלֹא קָשָׁה דְּדוּקָא הֵתֵם

לענגן החיוב שייך שפיר סברת הש"ס כמו דמבואר בש"ס פ' הזרוע כו' גר שנתגניר פטור ממטנות וראשית הגז בגזוזו מקודם כיון דהחיוב על שעת גיזה ואז לא נתחייב ע"ש.

ולא מיבעי' למ"ד יש דיוחי אצל מצות ובכסהו הרוח פטור ע"ש ואף דיוחי מעיקרא הוי דיוחי ע"ש א"כ נדאי פטור שפיר מכיון מטעם דמיד פשפף לא נתחייב קודם פדי' ונדחה המצוה וב אינו נראה וכן בראשית הגז כיון שפשע גיזה נדחה ממילא פטור גם אחר פדי' כנ"ל.

רק אף למ"ד אין דיוחי אצל מצות והכי קי"ל מ"מ הא כתב הרא"ש ז"ל סוף מועד קטן גבי קטן שהגדיל תוך ז' ימי אבילות כו' דאף דאין דיוחי היינו דוקא היכא שהי' החיוב עליו רק שהמצוה נדחית כמו פסהו הרוח כו' או בהדס דאשמייר כו' אבל דהחיוב בפעולה שראוי לחול נדחה ולא.

נתחייב שוב גם אח"כ שנתחייב ג"כ פטור דבכה"ג יש דיוחי וכמו חגור שנתפשט ביום שני וקטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני דפטור ע"ש ברא"ש ששחולק על מהר"ם ז"ל וכן פ' בש"ע י"ד ע"ש.

וממילא גם כאן בכיווי כיון דפשע שפפף שחל החיוב נדחה ופטור ממילא גם אחר שפדאו פטור דבכה"ג יש דיוחי. וכן בראשית הגז דדמי ממש לדין הרא"ש ז"ל הנ"ל כנ"ל.

והפ"י בש"ס ופפף וכסה שאינו מחוסר כו' היינו שמיד בפעולת שפיקה יהי' מחוייב לכסות יצא זה דמחוסר פדי' ולא נתחייב מיד בפעולת שפיקה ושוב פטור גם אח"כ דיש דיוחי אצל מצות בכה"ג כנ"ל.

וכן גבי ראשית הגז ג"כ הפ"י כנ"ל שמחוסר ונדחה כנ"ל: וגם לפי התוס' שם דגם קודם פדי' יתחייב מטעם שאם יפדה יהיה חייב ע"ש. מ"מ יש לפירש כנ"ל כיון דאם פטור עתה יהי' פטור גם אחר פדי' שוב פטור כנ"ל.

אבל כאן בגט דדרשינו וכתב ונתן למעוטי מחוסר כו' דאינו תלוי בחיוב ולא שייך דיוחי רק שהגט נדחה אז שאינו ראוי לגרש בו ולא עדיף מכסהו הרוח כנ"ל. רק דדרשינו שיהי' בפעולת נתינה כמו בפעולת כתיבה בלא שינוי וע"ז כתב הר"ן ז"ל שפיר כיון שלא נתחדש מעשה בגוף הגט ולא נשתנה לא מימעוט מחמת מחוסר ומינוש כנ"ל: עוד י"ל דהא מבואר בש"ס לענגן דבר שלא לעולם דדבר שאינו בידו מיקרי מחוסר מעשה טפי מדבר שבידו אף שמחוסר מעשה בגופו כמו לאחר שתשתחרר וכה"ג ע"ש.

וא"כ כאן בגט דממעטינו מחוסר קציצה אף שבידו ממילא אימעוט גם דבר שאינו בידו אף שאינו מעשה בגופו כנ"ל. וא"כ למ"ש הר"ן ז"ל פ"ב דפסחים דבידו לפדותו לא מיקרי בידו כיון שצריך לממון מיקרי אינו בידו ע"ש.

וממילא מינוש דשם שמחוסר פדי' אף שאינו מעשה בגופו מ"מ מיקרי מחוסר כיון שאינו בידו דמחוסר ממונ כנ"ל. אבל כאן גבי אשה כותבת את גיטה כיון דמאי דמחוסר תלוי בדעת הסופר כמבואר בס' ג"פ ע"ש.

וא"כ פִּינּוֹן שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת לוֹ בְּמִתְנָה וַיֵּשׁ בְּיָדָהּ לִיתְנוּ לוֹ לֹא הָיוּ מְחַנְסֵר כָּלֵל פִּינּוֹן שֶׁאֵינוֹ מַעֲשֶׂה בַּגּוֹף הַגָּט וְגַם בְּיָדָהּ כַּנֶּל שֶׁאֵינוֹ מְחַנְסֵר מְמוֹן כּו'. אִם א"כ כְּשֶׁהִקְלַף נָשָׁל אַחַר אוֹ כְּשֶׁהָיָה נָשָׁל הָאִשָּׁה וְהַסּוֹפֵר כּוֹתֵב לֹא יֵהִי מְהֵנִי דְהָא אֵין בְּיַד הַסּוֹפֵר לְהַקְנוֹת לוֹ וְהָיוּ מְחַנְסֵר כַּנֶּל.

וא"כ קָשָׁה גַבִּי טַבְּלָא שְׁמוֹחֲזִקִין שֶׁהוּא נָשָׁלָה דְמִשְׁמַע שֶׁהַסּוֹפֵר פְּתָבוּ וְקָשָׁה כַּנֶּל דְמֵאֵי מוֹעִיל הַהַקְנָאָה. וְצ"ל כַּנֶּל לְפִי הָר"ן וְצ"ל: אָבֵל עַכ"פ לְפִי הַרש"ל.

וּלמ"ש אֵין הֶכְרַח לְסִבְרַת הָר"ן וְצ"ל וִי"ל דְגַם הַקְנָאָה הָיוּ מְחַנְסֵר מַעֲשֶׂה. וְא"כ שְׁפִיר פְּתָבוּ הָרֵא"ש וְהַטּוֹר דְצָרִיף דְנוֹקָא לְהַקְנוֹת לוֹ קוֹדֵם פְּתִיבָה הַנְּיָיר פְּדֵי שֶׁלֹא יֵהִי מְחַנְסֵר כַּנֶּל.

אוֹ כְּטַעַם הָא' שֶׁכְּתִבְנוּ דְלֹא הָיוּ לְשִׁמָּה כַּנֶּל. וְא"ל דְמוֹכַח אֵי אֲנֹמֵן קוֹנָה בְּשִׁבַח כְּלֵי א"כ תְּמִיד מְחַנְסֵר הַקְנָאָה פִּינּוֹן דְנוֹכַח קֵאֵי אֶסּוֹפֵר וּמוֹכַח דְלֹא הִקְפִּידָא הַתּוֹרָה עַל מְחַנְסֵר הַקְנָאָה.

ז"א דְלָרֹב הַפּוֹסְקִים לֹא שִׁינְיָהּ כָּלֵל בְּסוֹפֵר אֲנֹמֵן קוֹנָה כּו' וְעֵינֵין מ"ש לְעִיל. וְעוֹד דְמִשְׁפַּחַת לָהּ כְּשֶׁהִקְדִּים לוֹ שְׁכָרוּ אוֹ בְּחָנָם.

וְעוֹד דְאֵין צָרִיף קִנְיָן חֲדָשׁ בְּזֶה מִשָּׂא"כ כְּשֶׁהִקְלַף אֵינוֹ שָׁלוּ. וּבְכַרְט דְלִהְרַבָּה פּוֹסְקִים לֹא אֲמַרִינוּ כָּלֵל אֲנֹמֵן קִינָה בְּכָל מְקוֹם.

וְהָא חֲזִינוּ דְהָר"ן וְצ"ל בְּעֶצְמוֹ לֹא הִבִּיא רֵא"י זוֹ. וְרֵאִיתָ הַרְמַב"ן וְצ"ל מְהָא דְמֵי שֶׁהִנָּה מוֹשְׁלָה בְּבוֹר כּו' שָׂא"צ הַקְנָאָה כָּלֵל ע"ש.

לֹא קָשָׁה כָּלֵל לְהַפּוֹסְקִים הַחוֹלְקִין דִּי"ל דְמִזְכִּין לוֹ הַנְּיָיר ע"י אַחַר קוֹדֵם פְּתִיבָה וְנַעֲשֶׂה שָׁלוּ אִז כַּנֶּל. וּמֵאֵי בְּכָף שֶׁאֵינוֹ פָּאן: לְכֹן נִרְאָה לְע"ד דְנִיְהוּ דְבִדְעֵבֵד אֵין פַּח בְּיַדֵינוּ לְפַסּוֹל כְּשֶׁלֹא הַקְנָה לוֹ קוֹדֵם פְּתִיבָה נֶגֶד דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים וְצ"ל.

מ"מ לְכַתְחֻלָּה נִרְאָה דְנִדְאֵי צָרִיף לְהַקְנוֹת לוֹ קוֹדֵם פְּתִיבָה הֵיכָא דְלֹא שִׁינְיָהּ אַקְנוּיֵי אַקְנֵי לִיָּה רַבָּנָן. וְאִם שֶׁאֵין הַבְּעַל מְצוּי יִזְכֶּה לוֹ ע"י אַחַר דֵּינִשׁ קְפִידָא גְדוּלָּה לְמ"ש.

וְגַם לְהַב"י צָרִיף לְכַתְחֻלָּה לְהַקְנוֹת קוֹדֵם פְּתִיבָה מִשּׁוּם שְׁמָא יִשְׁכַּח אַח"כ וּלְמ"ש הוּא מְדִינָא כַּנֶּל וְדָלָא כְּפַר"ח ע"ש. וְכֹן מִשְׁמַעוֹת הָרֵא"ש וּבַס' בְּעַל הַעֲטוֹר שֶׁכְּתִב בְּדִינֵי פְּתִיבָה שֶׁצָּרִיף לְהַקְנוֹת.

וּלְדַבְרֵיהֶם הִנֵּה לוֹ לְכַתְבוּ בְּדִינֵי נְתִינָה כּו'. וְלָכֵן קָשָׁה לְע"ד לְקַמֵּן בַּש"ע ס' קכ"ג שֶׁכְּתִב אֲפִילוּ הָאִשָּׁה עֲצָמָה יְכוּלָה לְכַתְבוּ וְתַקְנָה לוֹ קוֹדֵם נְתִינָה ע"ש וְהָא לְכַתְחֻלָּה נִדְאֵי שֶׁצָּרִיף לְהַקְנוֹת לוֹ קוֹדֵם פְּתִיבָה.

וַיֵּשׁ לְדַחּוֹק דְגַם שָׁם הַפּוֹנָה שֶׁתַּקְנָה קוֹדֵם פְּתִיבָה ע"ש: וְאֲפָשֵׁר דְלְטַעְמֵי שְׁסוֹבֵר רַק מִשּׁוּם שְׁמָא יִשְׁכַּח אַח"כ לְהַקְנוֹת א"כ דְנוֹקָא בְּסוֹפֵר חֲזִינְשֵׁינּוּ שְׁמָא יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ לִיתְנוּ לָהּ וְלֹא יִמְסוֹר אוֹתוֹ כָּלֵל לְהַבְּעַל וּמ"ש הַח"מ דְכְּשֶׁהִיא נָשָׁל הַשְּׁלִיחַ סְגִי פִּינּוֹן דְשָׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ ע"ש.

הוא תמוה פניו דצריף שיהי' של הבעל מאי מהני שהוא של השליח ואיך שיהי' על זה שהוא פמותו. דדוקא בדבר מעשה הוי המעשה שעושה השליח פאלו עשאו המשלח.

אבל מי שמה שהוא של השליח יהי' פאלו הוא של המשלח. וכמ"ש הריטב"א ז"ל לענין מצות שאין גוף השליח נחשב כגוף המשלח.

וכן בנדריים לענין שמיעת השליח שאין הבעל יכול להפר ע"ש בתוס' ור"ן ז"ל. ואף דכשנותן הגט לחצר השליח מהני היינו משום דהחצר הוי פיד השליח או שלוחו.

ואדרבה חזינו שם דאל"ה לא הי' מהני ולא אמרינו דהחצר של השליח הוי כשלה פנ"ל ע"ש. ולכך פאן חיישינו שמה ישפח ולא יתנו הסופר פלל לידו ולא יקנה לו קודם הגתיבה.

משא"כ באשה עצמה כותבת גיטה דאינה יכול לעשות אותה שליח ותצטרף ע"כ ליתנו לידו אחר הפתיבה ולא חיישינו שתשפח להקנות לו פנ"ל: או י"ל דהתם להרבה פוסקים גם טבלא דידה אקנו ליה רבנו.

משא"כ כשהיא של הסופר דלכ"ע לא אקנו ליה רבנו כו' אבל למ"ש אין לחלק וגם התם לכתחלה תקנה לו קודם פתיבה פנ"ל: (ד) שנותן לו הסופר הקלף והדיו כו'. הנה בש"ס [גיטין דף כ' ע"א] אמר ר"ח יכילנא למיפסלינהו לכולהו גיטי כו' איילמא משום דכתיב וכתב והקא איהי קא פתבה ליה ודילמא אקנוי אקנו ליה רבנו כו'.

והפ"י הפשוט נראה כמו שפיתבו תוס' כ"ב ע"ב (ד"ה והא) להפוסקים דבעי שליחות בכתיבה וכתב קאי אבעל והקא איהי קא פתבה ע"ש. ולכאורה אינו מוכן דמאי בכך שהיא נותנת השכר פניו שכותב בשליחות הבעל והוא פמותו והוי שפיר וכתב.

וכמו אם משלמת לבעל עצמו שיכתוב הגט: ולכאורה הי' נראה פדאמר בש"ס בבא קמא [דף נ"א ע"א] בור של ב' שותפין היקא משפחת לה אי דשני' תרנוייהו שליח כו' ע"ש דמבואר דכששנים עושים שליח לעשות דבר הוי הפעולה שעושה השליח פאלו עשו ב' המשלחים.

וא"כ פאן פינון שהיא נותנת שכרו ומצוית ג"כ לכותבו הוי פאלו פתבו הגט הבעל והאשה שהוא שליח של שניהם וממילא לא קרינו וכתב ופריף שפיר דאיהי קא פתבה פנ"ל. אף זה אינו דאם פן מאי משני דאקנו ליה רבנו מה מועיל הא אף שאין השכר שלה מ"מ פינון שהיא בציוי' ג"כ הוי שליח שניהם ולא הוי וכתב.

ועוד דאטו דאם האשה אומרת ג"כ לסופר שיכתוב יפסול דלא הוי וכתב וזה לא מצונו בפוסקים. וע"כ נראה לחלק דדוקא התם בבור וכהאי גוונא ששניהם מצוים אותו לעשות בשנה ועושה הדבר ע"פ ציוי שניהם מה שאין פן פאן בגט פאמת אינו רק שליח הבעל רק שהאשה מצוה אותו ג"כ שיעשה שליחות הבעל.

וניהו דיתחשב לענין זה פמותה מ"מ לא גרע מהאשה עצמה כותבת גיטה דמהני פינון שכותבת בשליחות הבעל הוי היא עצמה פמותו וקרינו וכתב ואם פן מה שעושה אותה שליח לעשות שליחות הבעל לא גרע מעשתה בעצמה שליחות הבעל ולכך מהני פנ"ל.

וא"כ עדיין קשה כנ"ל מאי פריה דאיהי קא פתבה כו' הא אף שהשכירות שלה מ"מ היא משלמת להסופר שיעשה שליחות הבעל והוי שפיר נכתב כנ"ל: וי"ל למאי דאמר בש"ס ריש בבא מציעא דאף דמגביה מציעא לא מהני אפילו עשאו שליח מ"מ בשכר הוי יד פועל פי' דבעה"ב אף היכא דלא מהני מטעם שליחות ועיין ש"ך גבי תופס לבעה"ח כו' ע"ש.

ואם כן ה"א פיון שנעשה הסופר שכיר שלה הוי ידו פי' דה מטעם פועל והוי איהי קא פתבה כו'. ואף שהיא שליח הבעל מ"מ פיון שהיא אינה שלוחו גרע מאשה עצמה כותבת דהתם היא שלוחו מה שאין כן פאן פיון היא אינה שלוחו רק הסופר וממילא פיון שפתיבת הסופר הוי פתיבתה מטעם פועל והוי פאלו פתבה איהי שלא בשליחותו ומיגרע גרע כנ"ל.

ומשמע דאקנו ליה רבנן ואינו פועל שלה. ומטעם ציוי' לחוד אינו נעשה כלל שלוחה פיון שמצוית רק לעשות שליחות הבעל.

ולא הוי כלל פאלו פתבה היא כנ"ל וא"ל דא"כ גם גבי נתינה דכתיב ונתן ג"כ יפסל כשהיא משלמת לאחד להביא לה הגט ונימא דמיקרי היא נותנת לעצמה כנ"ל. אף ז"א דניהו דידו פי' דה הוי פנתנו הבעל לי' דה ואומר שלא תתגרש בו עד אחר זמן דמהני כנ"ל.

או דהטעם הוא כמ"ש הנ"י בבא בתרא פ"ק ג"פ דכתיב וכתב ונתן משמע שהבעל הנותנו הוא מכתבו שפורע שכתרו והשתא שהאשה כו' והא דכתיב וכתב ונתן לא קשיא דצואת פתיבה קאמר עכ"ל.

ודבריו תמוהים מאד דממ"נ אי צואת פתיבה כו' אם כן מאי פריה מן כתב כו' ואטו בשביל תקנת חכמים נשתנה פי' הקרא: אמנם נראה כוונתו דהא בכל שליחות בעיני דוקא שהשליח יעשה הדבר בשביל ציוי המשלח ולכך פי' הראשונים בהאי דאין שליח לדבר עבירה משום דברי מי שומעין כו' דהיינו דמסתמא אין עושה הדבר בשביל שליחות המשלח רק מעצמו ע"ש.

ובכל שליחות מהני משום דגם בסתם הוא רק משום שליחותו וכשאומר בפירוש שאינו עושה בשליחות נדאי בטל. ולכך אמרינן דרבתה התורה בשליחות שגורם זה שגורם המשלח שיעשה השליח ע"פ ציוי' יהי' פאלו עושה בעצמו.

ואף דהיכא שמשלם לו ועושה בשביל שכתרו מ"מ הא הוא הגורם כנ"ל. מה שאין כן פאן כשהאשה נותנת השכר ועושה הדבר רק מחמתה שהיא הגורמת כנ"ל לא הוי כלל כמותו פיון שהיא מחמת רצונה לשלם לו.

ואף (דבדבר) אחר י"ל דלא אמרינן כנ"ל מ"מ פאן לישא דוכתב ונתן משמע כנ"ל שהיא יהי' הגורם. אבל כל זה קודם דתיקנו רבנן אאשה אבל עכשיו דתיקנו דהיא חייבת ליתן ואינו תלוי ברצונה כלל שוב הוי רק הוא הגורם דע"י ציוי' ממילא נתחייבה היא לשלם בע"כ והוי רק כמותו וקרינן וכתב וזהו שכתב הנ"י דעכשיו לא קשיא דקאי על צואת פתיבה כנ"ל.

וגם בָּהָא דְאֶקְנוּי אַקְנוּ לִי רַבְּנָן סוּבְרַה פִּי' כַּנ"ל דְּהֵינּוּ שְׁחִיבֻוּהוּ חֻכְמִים, ע"כ כַּנ"ל.
אוּ שְׁמַפְרֵשׁ כְּפִירוּשׁ הַפּוֹסְקִים דְּהַקְנוּשְׁיָא עַל הַנְּתִיבָה כַּנ"ל: וְכַל זֶה לְהַפּוֹסְקִים דְּבַעֵי
שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה אֲבָל תּוֹסַפ' וְשָׂאָר פּוֹסְקִים דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת.

וּפִי' קְנוּשִׁית הַש"ס דְּאִיהִי קָא פְּתַבָּה כּו' קָאִי רַק מְשׁוּם וְנָתַן דְּבַעֵינוּ שְׁיִהְי' הַקְלָף מְשָׁל
הַבְּעַל וְכִינּוּן שְׁהִיא נּוֹתְנַת הַשְּׂכָר הַגִּי הַקְלָף שְׁלָהּ וּמְשַׁנֵּי דְאֶקְנוּ לִיהַּ רַבְּנָן הַשְּׂכָר סוּפְר
וְהוּא שְׁלוּ כַּנ"ל.

וְהַפְּי' הַפְּשׁוּט הוּא דְמִסְתַּמָּא הַקְלָף שֶׁל הַסּוּפְר וְהַתְּשְׁלוּמִין הֵם בְּעַד הַקְלָף וּבְעַד טְרַחוּ
וְעַמְלוּ וְדַעַת הַסּוּפְר מִסְתַּמָּא לְהַקְנוֹת לְבַעַל הַמְּשַׁלֵּם לוֹ וְא"כ כְּשֶׁנּוֹתַן הַסּוּפְר לוֹ
מ"מ דַּעַתוֹ לְהַקְנוֹת לָהּ וּמְשַׁנֵּי דְאֶקְנוּ לִי' כּו' הַשְּׂכָר וְנִכְלָל בּוֹ גַם הַקְלָף וְנַעֲשֶׂה הַכַּל שְׁלוּ
כַּנ"ל.

כֵּן פִּי' הַרְמַב"ן ז"ל וּמִמִּילָא אֵין הַסּוּפְר צָרִיף כְּלָל לְהַקְנוֹת לְהַבְּעַל וְשִׁמְשׁוֹן בְּתוֹרַת קְנוּ
רַק מִסְתַּמָּא מְהֵנִי כַּנ"ל וְעֵינִין בְּסַפֵּר ת"ג שְׁפַתְב דְּלַהֲרַמְב"ן ז"ל דְּנוֹקָא כְּשֶׁמְשַׁלְמַת סְתָם אַז
נִכְלָל הַכַּל בְּשְׁכִירוֹת הַסּוּפְר כִּינּוּן שְׁהִי יָכוֹל לְכַתּוּב עַל עֲלָה זֵית וְכַהֲאִי גִּוְנָא אַז אַקְנוּ
לִיהַּ כּו'.

אֲבָל כְּשֶׁנּוֹתְנַת בְּפִירוּשׁ ה' זֶה בְּעַד הַקְלָף וְה' בְּעַד טְרַחוּ אַז לֹא מְהֵנִי דְהַקְלָף לֹא אַקְנוּ לִי
כִּינּוּן שְׁאִין זֶה שְׁכִירוֹת וְהִיא שְׁלָהּ וְצָרִיף לְקְנוֹת מִמֶּנָּה עֵינִין שָׁם. וְלֹא רָאָה דְבַרִי הַרְמַב"ן
ז"ל בְּבָא בְּתָרָא פְּרַק ג"פ קס"ז ד"ה וְלוֹקַח נּוֹתַן כּו' שְׁפַתְב וְז"ל תְּקַנַּת חֻכְמִים הוּא כּו'
וּמִיָּהּ נַעֲשֶׂה כְּאוֹמֵר הִילָף זִוּו וְהַקְנָה הַשְּׂטֵר לְמוֹכֵר כּו' וְהַשְּׁתָא דְתִקְנוּ רַבְּנָן שְׁהַאֲשֶׁה תַתַּן
שְׂכָר הַגֵּט הַכִּי נְמִי אָמְרוּ שְׁתַּהֲא כְּאוֹמֵר לֹא הִילָף זִוּו וְהַקְנָה הַגֵּט לְבַעַל לְפִיכָף א"צ לְהִיּוֹת
הַקְסַת כּו' וְהַקְלָף אֲלֵא שֶׁל סוּפְר וְהוּא מוֹכֵר הַכַּל בְּאוֹתוֹ הַזִּוּו ע"ש.

וּמִבּוֹאֵר לְהַדְיָא לְהִיפּוֹף דָּאִף דְקָלָף דִּינְדָה לֹא אַקְנוּ לִי רַבְּנָן הֵינּוּ כְּשֶׁהוּא שְׁלָהּ מִקְנוֹדִם אֲבָל
כָּאֵן שְׁהוּא שֶׁל הַסּוּפְר אִף שְׁהִיא נּוֹתְנַת בְּעַד הַקְלָף בְּיַחוּד וְלֹא אֲמָרָה לְהַקְנוֹתוֹ לְבַעַל מ"מ
תְּקַנּוּ חֻכְמִים שְׁיִהְי' כְּאֵלוֹ אֲמָרָה בְּפִירוּשׁ הִילָף זִוּו וְהַקְנָה לְבַעַל דְקוֹנָה מְדִין ע"כ כְּמִבּוֹאֵר
בַּש"ס וְנִדְחָה ג"כ מ"ש בְּסַפֵּר פ"י שָׁם עֵינִין שָׁם: וּבְזֶה מִיּוֹשֵׁב דְלְכְאוֹרָה אֵינוּ מוֹכֵן לְמָה
לִי לְהַרְמַב"ן ז"ל לֹמֵר דְתִקְנוּ כְּאֵלוֹ אֲמָרָה הִילָף זִוּו כּו' הָא בל"ז כִּינּוּן דְאֶקְנוּ לִיהַּ הַמְּעוֹת
וְנַעֲשֶׂה הוּא בַעַל הַמְּעוֹת קוֹנָה מִמִּילָא כַּנ"ל.

וְלַהֲנַ"ל אֲתִי שְׁפִיר דְהִיכָא שְׁקַנְתָּה הַקְלָף ע"י שְׁמַשְׁלֵמַת בְּיַחוּד עֲבוּר הַקְלָף וְקָלָף דִּינְדָה
לֹא אַקְנוּ וְהוֹצֵרָה לְטַעַם הַנ"ל כַּמ"ש: וְלְכְאוֹרָה קָשָׁה לְהִיפּוֹף יֵהִי דִי בְתַקְנָה זִוּו לְחוּד כְּאֵלוֹ
אֲמָרָה הִילָף זִוּו וְהַקְנָה לְבַעַל וְלָמָּה לִיהַּ לַש"ס דְאֶקְנוּ לִי מְעוֹת הַשְּׁכִירוֹת הָא אִף שְׁהוּא
שְׁלָהּ קוֹנָה הוּא מְדִין ע"כ כַּנ"ל.

וְנִרְאָה דְהַרְמַב"ן ז"ל מְפָרֵשׁ בְּאֲמַת כֵּן בַּש"ס דְאֶקְנוּ לִי רַבְּנָן לֹא שְׁתַּקְנוּ שְׁיִהְי' הַמְּעוֹת
שְׁלוּ רַק דְאֶקְנוּ לִי רַבְּנָן בְּמָה שְׁתַּקְנוּ שְׁיִהְי' כְּאֵלוֹ אֲמַר הִילָף זִוּו וּמִמִּילָא קוֹנָה הוּא כַּנ"ל:
עוֹד י"ל דְסוּבְרַה כַּהֲנִי שְׁפַתְב דְבַעֵינוּ שְׁיִהְי' הַבְּעַל מְכַתִּיבוֹ לֹא הִיא ע"ש.

וְא"כ כְּשֶׁהִיא נּוֹתְנַת הַשְּׂכָר קָשָׁה ב' קְנוּשִׁיּוֹת חֲדָא שְׁאִין הַבְּעַל מְכַתִּיבוֹ שְׁהִיא מְשַׁלְמַת
שְׂכָר טְרַחוּ וְלֹא הִי מוֹעִיל אִף שְׁהִי הַקְלָף שְׁלוּ. וְעוֹד כִּינּוּן שְׁמַשְׁלֵמַת גַּם בְּעַד הַקְלָף אֵין
הַקְלָף שְׁלוּ וְלֹא מִקְרִי וְנָתַן וְע"ז צָרִיכִין לְב' טְעָמִים הַנ"ל דְאֶקְנוּ לִי רַבְּנָן מְעוֹת הַשְּׁכִירוֹת

ושוב הני הוא מכתבו ואעפ"כ אין זה מועיל נגד הקלף דלא אקנו רבנן קלף שלה וצריף לזה שוב דהני פאומרת הילף זוז כו' וקונה ממילא וטעם זה לחוד לא סגי דניהו דהני אמה בפירוש הילף זוז והקנהו לבעל מ"מ אין הבעל מכתבו אף שהוא שלו פינון שיהא משלמת ולכף צריף לזה שפיר טעמא דאקנו לי' רבנן מעות השכירות ושפיר בעינו טעמים הנ"ל: ובזה נראה פשוט דעת [הסמ"ג] והרא"ש וטור ושאר פוסקים דבעינו שיקנה הסופר בפירוש הקלף להבעל ותמה בספר פר"ח ושאר פוסקים דממ"נ אי איירי הש"ס בקלף שלו או שהקנה לו בפירוש למה ליה טעמא דאקנו לי"א רבנן מאי בכף שיהא משלמת פינון שמקנה לו בפירוש ואי איירי שאינו מקנה כו' מוכח שא"צ להקנות כנ"ל.

ולמ"ש אתי שפיר דסברי כהנ"י הנ"ל דבעי שיהי' הוא מכתבו ולא סברי פהרמב"ן דהני פאומרת הילף זוז כו'. ולכף איירי בש"ס גם כן פשמקנה הסופר הגט בפירוש רק מ"מ פריף שאין הוא מכתבו ומשני דאקנו לי' כו' מעות השכירות כנ"ל והני מכתבו אכל הקלף לא אקנו לי' ולכף צריף להקנותו בפירוש ואף שבכלל התשלומין הי' גם בעד הקלף מ"מ לא קנתה הקלף שלא נתנה על קלף מיוחד וגם מעות אינו קונה ויכול הסופר להקנות וצריף שפיר להקנות לו בפירוש: או די"ל שאין השכירות כלל בעד הקלף רק בעד טרחו ועמלו כמו שכתב הפר"ח ומה שתמה דא"כ מאי קאמר פ"ק ג"פ כו' פינון דמקנה הקלף בפירוש אינו מעלה ולא מוריד מי נותן השכר ע"ש.

ואישתמיט לי' דברי נ"י הנ"ל דאף שמקנה בפירוש לא הי' מועיל פינון שאינו מכתבו וצריף לטעמא דאקנו לי' רבנן השכירות וכן ראי' השנ"י לא קשה מידי כמ"ש ע"ש. ומינשב ג"כ מ"ש הרא"ש וטור שיתן במתנה ותמוה דמה צורך למתנה.

ולהנ"ל אתי שפיר פינון שאין בכלל התשלומין הקלף צריף מתנה כנ"ל. מ"מ אין לומר כן להרא"ש ז"ל דהא כתב גיטין כ"ב והא דאמר לעיל אילמא משום דכתיב וכתב כו' או נתן סמיה ע"ש.

ולמ"ש שפיר הי' יכול לפרש משום וכתב דבעינו שיהי' הבעל מכתבו כנ"ל ע"ש ומוכח דלא ס"ל כדברי הנ"ל: אף זה אינו דהרא"ש ז"ל שם פשהביא דברי תוספות דלא בעינו שליחות בכתובה דלא קאי וכתב רק אסופר ולכף כתב שפיר כנ"ל דממילא לא בעינו גם כ שיהי' הבעל מכתבו פינון דלא קאי וכתב כלל אבעל.

וע"כ כנ"ל דאם לא כן עדיין קשה גושזיתם מהא דריש זבחים דאף דייק דסתמא לאו לשמה דילמא משום שאין הבעל מכתבו וכן שאר הראיות שהביאו דלא בעי שליחות משם מוכח גם כן דלא בעי כנ"ל.

אבל למאי שהביא הרא"ש בסוף דעת הר"י דבעי שליחות וכתב קאי אבעל סבר שפיר דבעי שיהי' מכתבו כנ"י הנ"ל ויש לפרש שפיר דלא אקנו לי' רבנן הקלף רק השכירות כדי שיהי' נקרא מכתבו כנ"ל אבל צריף להקנות בפירוש הקלף כנ"ל.

ומדוקדק זה בלשון סדר הגט שכתב הרא"ש ז"ל שהסופר יקנה הקלף כו' דבעינו וכתב ונתן שיהי' הגט שלו ואחר כף כתב ושכר הסופר יתן הבעל ואם נתנתו האשה כשר

משום עיגונוא הפקירו חכמים ממון האשה ונתנו לבעל והוי פאלו הבעל נתן השכר עכ"ל
ע"ש ולא כתב זה בחדא שימתן השכר ג"כ משום דבעי שיהי' הגט שלו.

ומבואר להדיא דהם ב' דברים דהקלף צריף להקנות דע"ז לא תקנו חכמים כלל ובעינן
שיהי' שלו והשכר צריף הוא ליתן לא מטעם הנ"ל רק שיהי' הבעל מכתבו וע"ז הי'
התקנה שאף שנותנת היא השכירות אקנו לי' רבנן והוי מכתבו פנ"ל: ומינש"ב ג"כ מ"ש
הטור תקנו חכמים שהיא תתן השכר ותקנהו לבעל היינו פנ"ל היכא שהיא קנתה הקלף
פגון שנתנה על קלף מיוחד דמעות קונה מן התורה או שלקחה ממנו צריכה להקנות
דע"ז לא תקנו פנ"ל.

ואין צריף למאי שכתבו הדו"פ עיין שם: עוד תמה אני על הרב"י ושאר פוסקים שתפסו
בפשיטות דזה קנימא למסקנא דאקנו לי' רבנן ולא הביאו כלל דברי הרשב"א ו"ל
בחידושי' שכתב אהא דבעי רמי בר חמא במוחזקין בטבלא שהיא כו' שהצריף
ומסיק ועוד נ"ל דר' אשי לית לי' סברא דרבא א"נ רבא גופיה לא סבירא לי' דהוי משום
הפקר ב"ד אפי' בכל גיטין כו' אלא לטעמא דר"ח אמר דס"ל דלא ידעה איתתא לאקנויי
אבל לדידן דידעה לאקנויי הטעם משום דאשה עצמה מקנית לבעל וזה כפי' רש"י ו"ל
ע"ש.

ומבואר דלדידן צריכה להקנות לו ואם אינו רוצה להקנות הגט בטל או כשהוא של
הסופר צריף הוא להקנות. וי"ל שגם הטור סבירא ליה פן ולכף פתב ותקנהו לבעל
כפשוטו: והנה הרשב"א ו"ל כתב באמת דלמאי דאמר אקנו לי' רבנן גם טבלא דידה
אקנו לי' דמה חילוק ע"ש.

ולרש"י ותוספ' ושאר פוסקים שפי' דאקנו לי' הדמים שנותנת קשה באמת למה הוצרכו
להקנות המעות ולא הקנו גוף הגט שהיא שלמה וממילא גם בקלף דידה יהי' מהני כמ"ש
הרשב"א פנ"ל: אמנם י"ל טעם נכון לדעת הרבה פוסקים דבקיודש במעמד ג' או בגזל
אחר יאוש פסקונה מדרבנן לא הוי רק קדושין דרבנן פיון שמה"ת אינו שלו ע"ש.

אמנם זה נראה פשוט היכא שהי' לו ממון שהוא שלו מדרבנן וקנה בו חפץ וקיודשה אחר
כף בחפץ זה הוי קדושין דאורייתא דכיון שנתן לו ממון שהוא שלו מדרבנן ויש לו הנאה
שיכול לעשות בו מה שירצה והוא שנה כסף והקנה לו החפץ וקנאו מן התורה ממילא
יכול לקדש בו.

רק כשגוף החפץ אינו שלו מה"ת לא נקרא מקדש בדבר שלו מה"ת פנ"ל. וא"כ אתי
שפיר דתקנו חכמים ואקנו לי' המעות שנותנת היא וממילא שוב גוף הגט שלו מה"ת
שנתן להסופר מעות שהוא שלו מדרבנן וקנאו מדאורייתא ויועיל הגט מה"ת פנ"ל.

מה שאין פן אם היו מקנים לו רק גוף הקלף שוב לא היתה מגורשת מן התורה פיון שלא
קנאו רק מדרבנן ומן התורה אינו שלו ולא הוי נתינה ולכף טבלא דידה לא אקנו לי'
דמ"מ תהי' אסורה להנשא פיון שמן התורה אינה מגורשת ולא שיהי' תקנת עיגונוא כלל.

רק המעות שפיר הקנו לו והוי שוב שלו מה"ת. ולהרשב"א ו"ל שסובר דאקנו ליה גוף
הגט ואע"פ כן מועיל מן התורה י"ל דאף להפוסקים הנ"ל מ"מ הא ודאי דכשרוצים

החכמים יכולין לתקן שיהי' שלו לגמרי מדאורייתא בדבר שבממון כמו שכתב הר"ן בדרים מ"ח.

רק הפוסקים הג"ל נחלקו בכל הקנינים דרבנן אם היתה התקנה להפקיע לגמרי הדאורייתא או לא והיגנו בכל הקנינים שהיתה התקנה בממון ואיתרמי לענן קדושין וגיטין שיהי' מתלוקת הג"ל אבל בדבר שהיתה תחלת התקנה בגט וכה"ג א"כ אנו רואין שיתקנו שיהי' שלו לגמרי מדאורייתא ודאי מהני דיש פח ביגדם כנ"ל.

ולכך גבי ד' אמות אי יכולה לשמרו בגט דמהני אף שהיא תקנת חכמים מ"מ מהני מה"ת פיון שעיקר התקנה הי' בגט כנ"ל. וכן פאן שפיר אקנו לי' רבנן והוי שלו מה"ת פיון שהי' התקנה כנ"ל.

ולהחולקים הטעם דלא רצו לתקן רק כמו בכל הקנינים כנ"ל: ובספר גט פשוט הקשה ניהו דיש פח ביגד ב"ד להפקיר כו' אמנם איך יזכה הבעל ויקנה המעות פיון שאינו ביגדו הגם שהם הפקר דלא מציינו בשום דוכתי דיש פח בב"ד לאוקמי ברשות אדם מה שאינו שלו ולא תחזיק בו עדיין ע"ש.

ואישתמיט לי' דברי הרשב"א ז"ל גיטין ל"ו ע"ב ד"ה רבא אמר הפקר ב"ד כו' שכתב מינה שמעינן שפח ב"ד יפה להפקיע ממון מזה ולזכותו לזה אפי' קודם שבא ליגדו וכן מוכח מקרא דאלה הנחלות כו' אף ראשים מנחילין וזוכה בו מעתה ע"ש.

וכ"כ הר"ן ז"ל גיטין ס"ד ע"ב שכתב ואני תמה למה הנצרך לומר ש"מ דרבנן כו' אפי' דאורייתא כו' פיון דאית לי' זכיה מדרבנן הא קי"ל הפקר ב"ד הפקר מיהו אשפחן זכיה דרבנן דקלישא מזכיה דאורייתא כו' פיון דאכתי לא אתי ממונא לרשות זוכה כו' ומיהו התי' הם אמרו והם אמרו ע"ש דמסיק דגם במה שלא בא ליגדו מהני זכי' דרבנן מן התורה היכא שלא אמרו בפירוש כנ"ל.

ועיין מ"ש לעיל ה' קדושין סי' כ"ח. אמנם נראה דהרמב"ן ז"ל לא סבירא ליה כנ"י הג"ל שיהי' הבעל מכתבו דאם לא פן מאי הקשה על [הסוברים] דצריף להקנות לו ממנ' ונדחה דא"כ מאי פריף איהי פתבה ליה הא פיון דגיטא גופיה דבעל הוא שקנאו במשיכה ממנ' מאי בקו' שהיא נותנת השוכר ע"ש.

ולהג"י הג"ל לא הוי מקשה מידי דהא מ"מ אין הבעל מכתבו ופריף שפיר וע"כ לא סבירא לי' כנ"ל וצ"ל כמ"ש לעיל. או דסובר פיון שע"י ציוי הבעל נתחייבה היא לשלם לו מיקרי שפיר הבעל מכתבו כמ"ש לעיל פיון שפוחת רק ע"י גרמת הבעל כנ"ל: והנה בס' ת"ג האריף לדחות דברי הב"ש שאין טעם הרמב"ן ז"ל דקונה במעות לחוד דהא מעות אינו קונה ואף שאמר בפירוש זבין לי הגט בעד המעות ונתרצה ואח"כ לקחו שלא מדעתו אינו גט דלא אקנו לי' א הסופר ושפא חזר בו רק פי' דברי הרמב"ן דכשנותנו הבעל אחר כף סתם אז מהני פיון שמשו' אף שלא אמר בפירוש ונדעתו להקנות לבעל המעות מ"מ אקנו לי' והוא בעל המעות אבל צריף משיכה ע"ש.

ועיין מ"ש לעיל: והנה בר"ן שם גיטין מבוואר להיפך שכתב שמעינן מינה שא"צ שיתן הבעל הקלף כו' אלא בהאי זוזא דאקני לי' קונה הסופר הקלף וזוכה לו לבעל דהוא כשלוחו אבל אם הקלף של הסופר יש שכתבו שצריף שזינקה בו הבעל או שולחו שאין

הסופר זוכה לו במאי שהוא שלו כו' אבל אחרים אומרים שאינו צריך דבאותן דמים שהיא נותנת לסופר אקנו רבנו לבעל בין קלף בין דיו וטרחו ועמלו של סופר כו' ע"ש.

ומבואר דדעת היש שכתבו הי' דבלא משה הבעל כלל אינו מועיל פיון שכתבו הטעם דאינו זוכה הסופר בשלו ואי איירי בנותן לו הסופר למה לא יקנה גם לדעתם הא סברי דכוננת הסופר להקנות לבעל רק שאינו מועיל וע"כ בלא משה כלל והסופר עצמו הוא השליח ודלא כהרמ"ה וכמו שכתב הב"ש וממילא האחרים החולקים שהביא הר"ן ז"ל סוברים דמהני אף בלא משה כלל רק דבמעוה שנתנה לו לחוד קונה הוא הגט כמבואר למענין שם ע"ש.

ומה שתמה דהא מעוה אינו קונה אין זה תימה דהא קי"ל מן התורה מעוה קונה רק מדרבנו ובכמה דוכתי אוקמי' אדאוריית' שיקנה במעוה לחוד כמו בד' פרקים וכהאי גוונא. וכן פאן אקנו לי' רבנו שיקנה במעוה לחוד.

ועוד נראה די"ל דכאן מדינא מעוה קונה דהא מבואר בח"מ סימן קצ"ח דהטעם רק שלא יאמר נשרפו חטיף בעלי' וכשהי' אונס לא יהי' טרח ומציל ולכה בשכירות וכהאי גוונא דלא שייך טעם הנ"ל מעוה קוננת כמבואר בש"ע שם ע"ש: והנה בח"מ סי' ס"ו וסי' ש"ג בש"ך ס"ק ה' מבואר דבאומן וכהאי גוונא פשאנאבד באונס צריך ליתן לו שכו' משלם כמבואר בש"ס בגזברים נשבעין ליתול שכו' ע"ש דכיון שעשה פעולתו חייב לשלם לו.

ואם כן פאן בגט דנותן לו הדינר בעד הכל ונכלל בו הקלף וטרחו ועמלו ויכול לכתוב אף על דבר שאינו שוה פרוטה וממילא נראה דכשפכת הסופר הגט ונאנס ממנו אח"כ אין הסופר צריך לשלם כלום מהשכירות שקיבל אף שלא קנה הבעל עדיין הקלף דמ"מ גמר פעולתו כמו בהקדשות פנ"ל ואינו יכול לנפות אף בעד הקלף דהא הי' יכול לכתוב על עלה זית וכהאי גוונא וכל השכירות נחשב רק בעד שכו' פועלה וכמו שכתב הת"ג בעצמו.

ואף אם לא ישלם לו עדיין חייב לשלם לו פיון שהוא באונס פנ"ל. וא"כ שוב נראה דמעוה קוננת פאן פיון שנותן לו השכירות שיקנה הגט כשיהי' כתוב על הקלף דזה מהני בקנין מעוה כמו אחר ל' יום כו' וא"כ כשכתב עליו קונה שפיר ממילא דלא שייך נשרפו חטיף כו' שלא יהי' טרח ומציל ולכה לא יקנה דז"א דאף אם נאמר שאינו קונה גם כן לא יצטרף להחזיר כלל דניהו דלא קנה מ"מ מגיע לו השכירות פנ"ל פיון שיאבד באונס וג"כ לא יצטרף לטרות ולהצילו.

ואם יאבד בפשיעה א"כ הוא להיפך דאף אם יהי' מעוה קונה מ"מ אינו מגיע לו השכירות עכ"פ וגם יצטרף לשלם הכל כמבואר שם בח"מ. וא"כ הוי ממש כמו בשכירות שם ושפיר מעוה קונה מדינא וכתב הר"ן ז"ל שפיר דבמעוה שנותנת היא פיון דאקנו לי' רבנו והוי פנותן הוא שפיר קונה הכל.

ומדוקדק לשונו שקונה בין קלף בין טרחו ועמלו דמשום שכלל הכל לכה קונה במעוה לחוד פנ"ל. גם מ"ש בפשיטות בת"ג הנ"ל דאם לקחו שלא בפניו וגירש בו אפילו בדיעבד אין הגט גט אף שנתן מעוה דאינו קונה.

לא ידעתי איך פתב שאינו גט הא גם לדבריו עכ"פ מן התורה מעות קונות והוי גט מה כמבואר בטור ח"מ ושאר פוסקים דאם קדש הלוקח במעות הוי קדושי דאורייתא פיון שמה"ת הוא שלו ע"ש וכן פאן אינו רק פסול מדרבנן עכ"פ לפוסקים הנ"ל: ועוד נראה למאי דקי"ל גם בדבר שלא בא לעולם דאי שמית ואכיל לא מפקינן מיני' ע"ש בח"מ סימור"ט וכן הדין בכל קנין אף שלא הועיל מהני פשלקחו כמבואר בת"ה סי' שי"ג ובח"מ סי' ס"ו סעיף י"ז דיעה א' בסתם דאף שלא ידע המוכר פשתפסו מהני ולא מטעם מחילה רק פיון שהקנה לו מקודם ואחר כך תפסו קודם שחזר בו מהני להרבה פוסקים ע"ש.

ואם כן פיון שקנאו במעות ונטלו קודם שחזר בו הסופר מהני אף אי נימא דמעות אינם קונות בכהאי גוונא כנ"ל ונעשה שלו והוי גט לפוסקים הנ"ל. ועוד למ"ש הרמב"ם ז"ל ובש"ע אה"ע סימן כ"ח סעיף י"ז דאם לקח דבר שאין בעה"ב מקפיד עליו וקודש] בו מקודשת מספק.

וכן בבבא בתרא פ"ח ע"א בהאי גברא דאייתי קרא בקייצי דמיהו דקנאו ע"ש וכן פאן פיון שעומד למכרו רק לזה הבעל דלאחר אינו שנה כלום שנכתב שלא לשמה אם כן קנאו ממילא רק לטעמים הנ"ל אפטר דכשיבא הסופר ואומר שאינו רוצה ומקפיד אפטר דבטיל משא"כ לטעמים הנ"ל אף שמקפיד הוי גט כנ"ל בין לטעם דמעות קונה ובין לטעמא דשמית ואכיל כנ"ל: ואפטר עוד לומר דאפי' לא הקדים לו שפרו להסופר רק זקפו במלוגה שישלם לו אח"כ מ"מ י"ל דקונה הגט אף בלא משיכה למאי דאמר ריש קדושין אי דכתב לי שטר אדמי' היינו כסף פיון דחייב זה שנתחייב לו שנה כסף ע"ש וא"כ בכל דוכתי פשקונה חפץ ולא נתן מעות ולא משף לא שייך לומר דמה שנתחייב לו הוי פנתו כסף דהא לא נתחייב כלל כל זמן שלא עשה קנין כנ"ל.

משא"כ פאן בשכירות דמתחייב בדבור גרידא וא"כ פשכותב הגט ונתחייב לשלם לו מטעם שכירות הוי ממילא חייב זה כמו שנתן לו כסף ושוב קונה גם גוף הגט מטעם כסף דהא אף אי אינו קונה נתחייב והוי ככתב ליה שטר אדמי' דהיינו כסף כנ"ל.

אמנם הרמב"ן ז"ל בעצמו ס"ל גבי זבין אמתא בפריטי דנסכא אין פאן כו' דהטעם דאינו קונה משום דאגיד גביה וגם בכותב לו שטר אינו קונה מטעם כסף משום דאגיד גבי' כמבואר לעיל בש"ע סימן כ"ט סעיף ו'.

וא"כ י"ל דלא מהני גם פאן אף שנתחייב מטעם אגיד גבי' דגם בשאר קנין שייך זה כמבואר באמתא בש"ס ע"ש: אף י"ל דמהני מטעם אחר ואפטר דעדיף יותר מאם כפר נתן לו המעות.

למאי שמבואר בח"מ סוף סימן ל"ט בלוגה שכתב השטר בציוי המלוגה דסובר הרמב"ן ז"ל דנתחייב המלוגה להלוות לו דכיון שקנה המלוגה השיעבוד נכסים נתחייב הוא מטעם חליפין ועיין שם בתשובת מבי"ט שהביא הש"ך ז"ל בצמר שקנה וכתב לו שטר עליו שכ' דלהרמב"ן ז"ל קנה הצמר מטעם חליפין פיון שזכה בשיעבוד נכסים ועיין שם באורים ותומים שפסק דלא כהש"ך רק שקונה גוף הצמר מטעם חליפין ובש"ך כתב שם דכיון דקי"ל שיעבודא דאורייתא שייך גם במלוגה ע"פ דין הנ"ל גם בלא שטר עיין

שם רק דבכל מלוה לא שייך זה דהא כל זמן שלא הלוחו לא נשתעבד כלל וכן בשאר מקח לא שייך כנ"ל.

אמנם פאן פיון דכשפוחתב הסופר בציוי הבעל נתחייב לשלם לו השכירות וקנה הסופר השיעבוד נכסים של הבעל דגם בע"פ נשתעבד דקי"ל שיעבודא דאורייתא כנ"ל אם פן ממילא קנה הבעל הקלף של הגט מטעם חליפין וכמו שם בצמר הנ"ל ומהני אף אם לקחו שלא מדעתו ועדיף מאם שילם קודם דאז מטבע לא עבדי חליפין והוי רק מטעם פסוף ולא מהני מדרבנן מה שאין פן בלא שילם עדיין דקנה החיוב וזה מהני להרמב"ן ז"ל מטעם חליפין כנ"ל.

ויש לדחות: גם מ"ש בת"ג דבאומר כתבו ותנו שהסופר עצמו שליח לגרש ודאי דמודה הרמב"ן להרמ"ה דמהני דזכיית הבעל וגירושי האשה באין כא' עיין שם.

ובאמת נראה להיפוך ממ"ש הרמב"ן הובא בב"י שדחה דברי [הנבדקנין] כו' והוכיח שא"צ להקנות להבעל מהא דאומר אדם לב כתבו ותנו והולך למדינת הים וכן מי שהי' מושלף בבור ואומר כל השומע קולי כו' הרי אלו יכתבו ויתנו כו' והתם ליכא הקנאה ע"ש.

ואי ניקא דסובר כהרמ"ה מאי ראי' מייתי הא התם הסופר עצמו שליח ליתנו לה וזכיית הבעל וגירושי האשה באין כא' ומהני אף דצריף הקנאה. אף י"ל דדעת [הרמב"ן] הוא דלא אמרינן כלל אקנו לי רבנן כמ"ש הרשב"א וממילא הקלף שלה ושוב לא שייך שזכיית הבעל בא בפעולה שנוטלת הגט דהא אז נעשה שלה ושייך גבי האשה אין אדם זוכה בשלל לאחרים כנ"ל.

והב"ש בעצמו כתב שהרמ"ה מיישב ראיות הרמב"ן עיין שם. ובל"ז אין ראיות הרמב"ן מוכנת כמו שפכתתי לעיל דהא יכולין לזכות ע"י אחר ע"ש: והפ"י הפשוט נראה בדברי הרמב"ן ז"ל דסובר גם פן דמהני בפעולה להסופר עצמו שליח ואף שאין אדם זוכה בשלל לאחר ולא ס"ל ג"כ כהרמ"ה מ"מ מהני דסגי פשהוא של השליח וכמ"ש הח"מ והפ"ח אף לא מטעמייהו דהם פמותו דז"א כמ"ש לעיל.

רק הטעם דז"ל הרמב"ן בה' שיטות שמעינן מינה כו' אלא שמע מינה דלא מקני לי' פלוס דמאי נכתב על ידו או ע"י שלוחו ולאפוקי היא או שלוחה דכשם שאין אשה מתקדשת בשלה אלא בשל בעל או שלוחו כף אינה מתגרשת אלא בכף הילכף מכיון דאקני לי' פשיטא דספרא ואין זה נכתב איהי פשר הוא כו' עיין שם.

ונראה פי' למאי דאמר בש"ס ריש קדושין הילף מנה והתקדשי לפלוני מקודשת מדין עבד פנעני עיין שם. והיינו דהנתינה שנותן האחר בשבילו הוי פנתן הוא בעצמו פיון שהוא שלוחו ומהני לגוף הקדושין כמו שפי' רש"י ז"ל שם ממילא הוי נתינה ע"ש.

ובתוספ' רי"ד שם גבי תנהו על הסלע דף ח' ע"ב כ' ונראה לי דהוא הדין לגבי גט אם הי' בעלה נותן לה גט ואמרה לו שים אותה ע"ג סלע ואתגרש מגורשת וכאלו שם בידה דמי ולא דמי לטלי מע"ג קרקע כו' וכן תנהו לפלוני כו' ולא מטעם שליחות כו' אלא פיון שהוא ברצונה פאלו נתנה בידה דמי עיין שם.

וממילא נראה לדבריו דגם בהאי דינא דהילך מנה והתקדשי לפלוני כמו דהוי נתינה בקדושים נתינת האחר בשביל הבעל פאלו נתן בעצמו משלו כמו כן בגט מהני ג"כ נתינת השליח מה שנותן לה הגט בשביל הבעל אף שהוא פאלו נתן לה הבעל גט שלו פיון דמדמי לה פנ"ל.

וכתב הרמב"ן ז"ל שפיר דמאי וכתב על ידו או ע"י שלוחו דמהני גם כן פשם שאינה מתקדשת כו' או שלוחו דמהני אף שהוא של השליח והוי נתינה רק דצריף השליחות לגוף הקדושים וכפירש"י ז"ל כמו כן אינה מתגרשת אלא בקד פנ"ל.

וכיון שהוא שליח לגוף הגירושין רק לענין נתינת הגט דבעינן דבר שלו סגי בנתינת השליח בשבילו ולקד פתב אח"כ דלא תיקנו רבנן אלא דלא ליקנני' היא לגט מן הסופר עינין שם והיינו דשוב פשאינה קונית שוב מהני פנ"ל.

אף להרמב"ם ושאר פוסקים שם דצריף שייאמר התקדשי בהנאה הפאה לה בגללי ע"ש לא דמי גט להנ"ל. ובל"ז נראה דהפוסקים לא סברי פסברת תוספות רי"ד הנ"ל וע"כ דמתקין בין קדושים לגט פנ"ל: והנה בדברי הרמ"ה שסובר דמהני משום שהיא זוכית בשביל הבעל ובאין כא'.

ולכאורה קשה למ"ש תוס' גבי גנו בינדה ומשיחה בידו דהיכא דיכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת וכתב דהיכא דהי' יכול לנתקו פשנתנו והיא קפצה ידי' בחונק עד שלא יוכל לנתקו הוי פטלי גיטף מע"ג קרקע דלא מהני פיון שבשעתנתינה לא הי' מועיל רק ע"י מעשה שלה נגמר הנתינה ע"ש גיטין וב"מ.

וא"כ פאן הא נתינת הסופר שהוא שליח הבעל פמותו לא הי' מועיל פלום פיון שאין הגט של הבעל עדיין בשעת נתינה רק פשמקבלת היא במשיכה או בהגבהה אז זוכית עבור הבעל הגט וזה הוא ע"י מעשה שלה ואז ליכא נתינה והוי טלי גיטף מע"ג כמו קפצה ידי' פנ"ל פיון שבשעת נתינת הבעל אין פאן נתינה המועלת מחמת מעשה שלו לחוד.

וא"ל דדוקא שם דלא הי' נתינה פלל משא"כ הכא דהי' נתינה רק שאינו מועיל דז"א דגם שם הוי נתינה לענין שאר דברים ע"ש ב"מ י"ב רק בגט לא הוי נתינה שיש בה פרייתות משום דכריתות בעינן ע"ש.

ומה חילוק בין שהי' נתינה שאין בה פרייתות או שהי' נתינה דבר שאינו שלו דג"כ לא מיקרי ונתן רק ע"י מעשה שלה פנ"ל. אף רוב הפוסקים לא ס"ל פתוס' הנ"ל רק דהיכא שהיא סייע בנטילתה הוי נתינה כמו [צרק] חרצי' ע"ש לקמן בש"ע [קל"ח] וכו' הכא הוי נתינה פיון שע"י נטלתו ואף שנגמר ע"י מעשה שלה מהני פנ"ל ע"ש.

והתוס' י"ל דבאמת לא ס"ל כהרמ"ה הנ"ל. או יש לחלק קצת: עוד קשה לכאורה דהא קי"ל דהיכא דלא חזרה שליחות אצל הבעל לא מהני פמבואר בש"ס גיטין כ"ד וכמה דוכתי דהיכא דעשתה לשליח הולכה של הבעל שיהי' בעצמו השליח לקבלה לא מהני דאי אפטר שיהי' במקום הבעל והאשה פאחד וצריף שייגמור שליחותו ושיהי' יכול לחזור ולומר עשיתי שליחותי משא"כ פאן שצריף [מזד להיות במקום האשה כמו שפירש"י ז"ל ע"ש].

וא"כ פִּינּוֹן דְּזִכְיָא מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת לְרוּב הַפּוֹסְקִים וּא"כ פֶּאן שְׁהִיא זְנוּפִית הַגֵּט בְּשִׁבִיל הַבַּעַל בְּקַבְלָתָהּ וְאִז קוֹנִית הִיא וְנַעֲשֶׂה שְׁלָה א"כ לֹא חֲזָרָה שְׁלִיחוֹת אֲצֵל הַבַּעַל וְצָרִיכָה לִהְיוֹת בְּיַחַד בְּמָקוֹם הַבַּעַל וּבְמָקוֹמָהּ בְּקַבְלָהּ זֹו שְׁהִיא מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת שְׁיִהְיִי פֶּאָלוּ קִיבַל הַבַּעַל וּבְמָקוֹמָהּ פֶּאָלוּ קַבְלָהּ הִיא וְזֶה לֹא מְהִי כִּנ"ל: אִף לֹא קָשָׁה דְדוֹקָא הֵתָם דְהַשְׁלִיחַ הוֹלְכָה הוּי בְּמָקוֹם הַבַּעַל לַעֲנִין הַנְּתִיבָה עֲצָמָה וְשׁוּב אֵינּוּ יָכוֹל לִהְיוֹת כְּמוֹתָהּ לַעֲנִין הַקַּבְלָה דְלֹא נִגְמַר הַשְׁלִיחוֹת שֶׁל הַנְּתִיבָה עַד שְׁיִתֵּן לְאִיזָה מְקַבֵּל וְהוּי לֹא חֲזָרָה שְׁלִיחוֹת כּו' וְכִמוֹ שְׁאִינְהּ יָכוֹלָה לַעֲשׂוֹת לְבַעֲלָהּ שְׁלִיחַ לְקַבְלָהּ כּו' מִשָּׂא"כ פֶּאן הַזְּכִי הוּא דְבָר אַחַר שְׁאִינּוּ עֲנִין לְהַנְּתִיבָה וְלֹא לְהַקַּבְלָה וְאִף שְׁהוּא נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ הַבַּעַל לְזָפוֹת בְּשִׁבִילוֹ וְהִיא כְּמוֹתוֹ לַעֲנִין זֶה מ"מ יָכוֹלָה לְקַבֵּל בְּשִׁבִיל עֲצָמָה דְמַשְׁלִיחוֹת שֶׁל הַזְּכִי לֹא נִיְתָקָה כָּלֵל וְיָכוֹלָה לְחַזֵּר וְלוֹמַר עֲשִׂיתִי שְׁלִיחוֹתָּהּ שְׁפִיר דְאִף שְׁקַנְתָּהּ מִיָּד מ"מ הָא לֹא הִי הַשְׁלִיחוֹת לְהַקְנוֹת לָהּ וּמְהִי כִּנ"ל: וְהִיא אֲפֻשָׁר לֹוֹמַר עוֹד טַעַם אַחַר לְכַאוּרָה שְׁאִין צָרִיכִין כָּלֵל לְטַעְמָא דְזִכְיָא שְׁזוּפִית בְּשִׁבִילוֹ.

רַק אִף דְהַסּוֹפֵר מְקַנָּה לָהּ לְחֹד וְהִיא אֵינְהּ מִתְּפַנּוֹנָת כָּלֵל בְּשִׁבִילוֹ מ"מ הָא קִי"ל מַה שְׁקַנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ רַק בְּכָל דְּוֹכְתִי אָמַר בְּש"ס בְּגֵט דְגִיטָה וְיִדָּה בָּאִין פְּאָחַד. וּא"כ כָּל זֶה בְּשָׂאָר גֵּט שְׁהוּא שֶׁל הַבַּעַל וּמִתְּגַרְשָׁת מִיָּד וְשִׁיָּף כִּנ"ל אֲבָל הֵכָא שְׁאִינּוּ שֶׁל הַבַּעַל וְאֵינְהּ מִתְּגַרְשָׁת כָּל זְמַן שְׁלֹא קָנָה אוֹתוֹ וּא"כ כְּשֶׁהַסּוֹפֵר נוֹתֵן לָהּ שׁוּב קוֹנָה הַבַּעַל הַגֵּט מִטַּעַם מַה שְׁקַנְתָּה אִשָּׁה קָנָה בַּעֲלָהּ דְלֹא שְׁיָיָף גִּיטָה וְיִדָּה בָּאִין כּא' דְהָא מִיָּד שְׁזָכְתָה הִיא בּוֹ לֹא נִתְּגַרְשָׁה עַדִּין דְאֵינּוּ שֶׁל הַבַּעַל וְשׁוּב זֹכָה הַבַּעַל מִמֶּנָּה וְשׁוּב מִתְּגַרְשָׁת מִמִּילָא פִּינּוֹן שְׁהוּא שְׁלוֹ וְכִינּוֹן שְׁבַנְתִּינָה בָּא לְיִדָּה מְהִי וְאִף שְׁאִינְהּ מִתְּפַנּוֹנִית לְזָפוֹת בְּשִׁבִילוֹ כִּנ"ל.

אִף בְּאָמַת ז"א דְקִי"ל בְּנוֹתָן מִתְּנָה לְאִשָּׁה דְאֵין לְבַעַל בּוֹ רַק קִנְיָן פִּירוֹת לְחֹד כְּמַבְנוֹרָא לְעֵיל אַה"ע ס' פ"ה. וְאֵנּוּ קִי"ל קִנְיָן פִּירוֹת לְאוּ פְּקַנְיָן הַגּוֹף דְּמִי וּא"כ אִם תִּהְיֶה הַזְּכִי שְׁלוֹ רַק מִטַּעַם שְׁזוֹכָה בְּמִתְּנָתָה הוּי רַק קִנְיָן פִּירוֹת וְלֹא נִקְרָא שְׁלוֹ שְׁיִהְיִי נִקְרָא וְנִתֵּן כִּנ"ל.

אִף לְמ"ש תוּס' גִּיטִין מ"ח דְקִי"ל בְּכָל דְּוֹכְתִי דְמַבִּיא וְקוֹרָא דְקִנְיָן פִּירוֹת פְּקַנְיָן הַגּוֹף דְּמִי שְׁפִיר י"ל כִּנ"ל דְשְׁפִיר נִקְרָא שְׁלוֹ כִּנ"ל: עוֹד קָשָׁה לְכַאוּרָה אִיף הוֹעִיל מַה שְׁעֲשֶׂה הַסּוֹפֵר שְׁלִיחַ לִיתֵּן לָהּ.

גֵּט זֶה הָא קִי"ל נְזִיר י"ב דְכָל מְלִתָּא דְלֹא מְצִי לְמִיעֵבַד הַשְׁתָּא לֹא מְצִי מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ אִף עַל אַח"כ וְע"ש בְּתוּס' גַּבִּי לּוֹשִׁי עֵיפָסָה וְהַפְּרִישׁ חֲלָה דְשִׁיָּף כָּל מְלִתָּא כּו' אִף דְבִידוֹ לְלוֹשׁ וְיִוֹכַל לְהַפְּרִישׁ בְּעֲצָמוֹ מ"מ לֹא מְהִי פִּינּוֹן דְבִשְׁעַת עֲשִׂיתִי הַשְׁלִיחַ לֹא הִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּעֲצָמוֹ בְּלֹא מַעֲשֶׂה אַחֲרַת ע"ש.

וְכִן פֶּאן פִּינּוֹן שְׁאִין הַגֵּט שְׁלוֹ לֹא הִי יָכוֹל לְגַרֵּשׁ בְּעֲצָמוֹ בְּגֵט זֶה רַק עֲתָה מְקַנָּה לוֹ הַסּוֹפֵר עַל יִדָּה וּא"כ הוּי כָּל מְלִתָּא דְלֹא מְצִי עֵבִיד כּו' דְכְּשֶׁעֲשֶׂה הַסּוֹפֵר שְׁלִיחַ לִיתֵּן לָהּ הַגֵּט זֶה לֹא הוּי מְצִי לְגַרֵּשׁ בְּגֵט זֶה שְׁאִינּוּ [שְׁלוֹ] וְאִף שְׁהִי יָכוֹל לְקַנּוֹתוֹ מִהַסּוֹפֵר זֶה לֹא מְהִי כְּמוֹ הֵתָם כִּנ"ל.

וא"ל פִּינּוֹן דְּאָמַר סְתָם תּוֹן גָּט וְלֹא גָט זֶה הֵוֵי מְצִי לְמַעַבְדַּד שְׂיִכּוּל לְגַרְשׁ בְּגֵט שְׁלוֹ וְשׁוּב מְהֵנִי הַשְּׁלִיחוֹת גַּם עַל הַגָּט שְׁלֹא הִי שְׁלוֹ אֲזַן כִּנּוּי. דַּא"כ הָא גַּם הֵתָם אָמַר צָא וְקַדְשׁ לִי אִשָּׁה סְתָם וְאֵעִפ"כ אָמְרִינּוּ דְעַל אִשָּׁה שְׁלֹא הִי יָכוּל לְקַדְשׁ אֲזַן לֹא הוֹעִיל הַשְּׁלִיחוֹת וְנִימָא ג"כ דִּהִי מְצִי לְמַעַבְדַּד כִּנּוּי.

וְגַם כָּאֵן עַל גָּט זֶה עַכ"פ לֹא הוֹעִיל הַשְּׁלִיחוֹת דְּלֹא הִי מְצִי לְמַעַבְדַּד כִּנּוּי: אִיךָ בְּאַמְתָּ לֹא קִשְׁיָה כְּלָל דְּהֵתָם דְּעֵיקָר הַשְּׁלִיחוֹת הוּא עַל מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשִׁין וְהֵינּוּ עַל אוֹתָהּ שְׁהַשְּׁלִיחַ יִרְצָה וְיִקְדָּשׁ וְא"כ פִּינּוֹן שְׁאִשָּׁה זֶה לֹא הִי בְּכוּחוֹ לְקַדְשָׁה אֲזַן לֹא נַעֲשֵׂה כְּמוֹתוֹ כְּלָל לְזֶה.

וְכֵן בְּחֻלָּה פִּינּוֹן דְּבִקְמַח אֵין שׁוּם חַיּוּב חֻלָּה עֲדִינּוּ וְלֹא הִי בְּכוּחוֹ לֹא מְהֵנִי אֲזַן הַשְּׁלִיחוֹת. אֲבָל כָּאֵן דְּהַשְּׁלִיחוֹת לְגַרְשׁ אִשָּׁתוֹ הִי בְּכוּחוֹ וּבְיָדוֹ רַק דְּחִסּוּר אָנּוּפְנֵי הַמַּעֲשֵׂה שְׁל הַגְּרִירוּשִׁין אִיךָ לְכַתּוּב וְלִיתָן שְׁפִיר מְהֵנִי הַשְּׁלִיחוֹת דְּהַשְּׁלִיחוֹת הוּא לְגַרְשׁ בְּאִנּוּפְנֵי הַמוֹעִיל וְזֶה הִי בְּיָדוֹ.

דַּא"כ יִקְשָׁה בְּאוּמַר כְּתָבוּ וְתָנוּ אִיךָ מְהֵנִי הַשְּׁלִיחוֹת עַל הַנְּתִיבָה הָא אֵינּוּ יָכוּל לַעֲשׂוֹת בְּעֲצָמוֹ קוֹדֵם הַכְּתִיבָה וְהֵוֵי לֹא מְצִי לְמַעַבְדַּד הַשְּׁתָא וְע"כ כַּמ"ש פִּינּוֹן דְּזֶה רַק מְאוּפְנֵי הַמַּעֲשֵׂה כִּנּוּי: וְלְכַאוּרָה הִי נִרְאָה מְפֹרָשׁ בִּירוּשְׁלָמֵי פְּלוּגָתָא בְּסִבְרַת הַרמ"ה ז"ל שְׁם פ"ב דְּקַדוּשִׁין בְּאַמְרָה תְּנִיחוּ לְעֵנִי דְּמִקְוֵדְשֵׁת דְּפִלְגִי חַד מ"ד דְּרוּצָה שְׁתִּיבָה כו' אוּ דְנַעֲשֵׂה שְׁלוּחָה לְזַכּוֹת לְעֵנִי כו' וְחַד אָמַר דְּעֵנִי זֹכָה לְאִשָּׁה וְחִזּוּר וְזֹכָה לְעֲצָמוֹ ע"ש.

אִיךָ עֵינּוּ בְּרִשְׁבָּ"א רִישׁ קַדוּשִׁין ח' דְּאֵינּוּ זֹכָה מִמֶּשׁ רַק עֲשָׂאוּהוּ כְּזֹכָה מִטַּעַם עָרַב ע"ש וּמִשְׁמַע לְכַאוּרָה דְּלכ"ע לֹא אָמְרִינּוּ סְבִרַת הַרמ"ה. אִיךָ הַחִזְלִיק הוּא דְשָׁם אֵין הָעֵנִי יוֹדֵעַ כְּלָל שְׁצָרִיךָ לְזַכּוֹת בְּשָׁבִיל הָאִשָּׁה דְּהַבְעֵל נֹתָן לוֹ סְתָם רַק דְּנִימָא דְעֲשָׂאוּהוּ כְּזֹכָה וְהֵינּוּ מִטַּעַם עָרַב וּפְלִיגִי כִּנּוּי.

מִשָּׂא"כ הֵכָא דְהָאִשָּׁה יוֹדַעַת שְׁמַתְגַּרְשֵׁת בְּזֶה וְצָרִיךָ שְׂיִהֵי שְׁל הַבְעֵל שְׁפִיר מְתַכּוֹנֵינִית לְזַכּוֹת בְּשָׁבִיל הַבְעֵל וּי"ל דְּמְהֵנִי לכ"ע כִּנּוּי. וּמִמִּילָא נִרְאָה פְּשׁוּט דְּכַשְׂאֵינָה יוֹדַעַת שְׁהַקְלָף שְׁל הַסּוֹפֵר וְלֹא נִתְכּוֹנֵה לְזַכּוֹת בְּשָׁבִיל הַבְעֵל דְּלֹא מְהֵנִי לַהַרמ"ה כִּנּוּי.

וְכֵן צ"ל בְּהִילָף מְנָה וְהַתְקַדְשִׁי לְפִלוֹנֵי דְּאֵיירִי כִּנּוּי לְשָׂאֵינָה מְתַכּוֹנֵינִית לְזַכּוֹת בְּשָׁבִילוֹ וְכֵן בְּעֵבֶד כִּנּוּי: (ה) בְּמַתְנָה כו'. וְתַמּוּהַ לְמָה לִי בְּמַתְנָה הָא מְשַׁלְמִין לוֹ בְּשָׁבִיל הַגָּט וְהֵוֵי מְכָר וּמָה צְוִרָה לְמַתְנָה בְּזֶה וְעֵינּוּ בַס' ב"מ.

וְנִרְאָה טַעַם פְּשׁוּט דְּיֵשׁ קְפִידָא שְׂיִתָּן לוֹ הַסּוֹפֵר דְּנֹקָא בְּמַתְנָה וְלֹא בְּתוֹרַת מְכָר דְּהֵנָּה קוּי"ל כַּר"י דַּד"ת מְעוֹת קוֹנוֹת וְלֹא מְשִׁיכָה וְהַתּוֹסֵ' ע"ז כְּתָבוּ דְּבְמַתְנָה וּמְצִיאָה דְּלִיכָא מְעוֹת דְּאוּרִייתָא מְשִׁיכָה קוֹנָה ע"ש מִשָּׂא"כ הִיכָא שְׂיֵשׁ מְעוֹת לֹא קָנָה בְּמְשִׁיכָה לְבַד בְּלֹא כְּסָף מַה"ת רַק מְדַרְבְּנֵן: וְהֵנָּה הַרְבֵּה פּוֹסְקִים ס"ל דְּבִקְנֵן דְּרַבְּנֵן לֹא מְהֵנִי לְהִיּוֹת שְׁלוֹ מִן הַתּוֹרָה לְעֵנֵן גִּיטִין וְקַדוּשִׁין וְע"ש לְעֵיל אַה"ע ס"ח גְּפִי מַעְמָד ג' וּבִקְנֵן יֵאוּשׁ דְּכִינּוּ שְׁלֹא קָנְאוּ מַה"ת לֹא הֵוֵי קַדוּשִׁין דְּאוּרִייתָא לַפ' הַנּוּ"ל ע"ש.

וְא"כ כָּאֵן אִם יִתָּן לוֹ בְּתוֹרַת מְכָר מְמִילָא פִּינּוֹן שְׂאֵינּוּ נֹתָן לוֹ הַמְעוֹת מִיָּד וְא"כ לֹא מִיבְעֵינָא פְּעָמִים כְּשְׂאֵינּוּ מְשַׁלֵּם לְהַסּוֹפֵר עַד אַחַר נְתִיבַת הַגָּט דְּאֲזַן וְדַאי לֹא יוֹעִיל מְדַאוּרִייתָא דְּכָל זְמַן שְׁלֹא נָתָן לוֹ הַמְעוֹת לֹא קָנְאוּ רַק מְדַרְבְּנֵן בְּמְשִׁיכָה לְחֻד דְּכִינּוּ שְׂיֵשׁ כְּסָף אֵינּוּ קוֹנָה

מְשִׁיכָה וְכִינּוֹן דְּבַעֲיָנוּן שְׂיִהְיִי שְׁלוֹ מַה"ת בְּשַׁעַת נְתִיבַת הַגֵּט א"כ כִּינּוֹן דְּמַה"ת אֵינוֹ שְׁלוֹ לֹא מְהֵי לְפוֹסְקִים הַנ"ל.

רק אף היכא שמשלם לו קודם הנתינה י"ל כִּינּוֹן דְּמִשְׁפָּה מְקוֹדֵם מְגֵרַע גְּרַע. דְּהָא מְבֹאָר בְּש"ס רִישׁ פְּסָחִים גְּבִי וְלִיבְטָלִי בְּשִׁית וּמִשְׁנֵי כִּינּוֹן דְּאִסוּר בְּהִנָּאָה מְדַרְבְּנָן שׁוּב הָוֵי אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ מִן הַתּוֹרָה וְלֹא מְהֵי הַבֵּיטוּל אִף מְדַאֲוֵרֵייתָא ע"ש.

וְזֶה מִן סִפְּסָם וְע"כ אף לפ' הַנ"ל דְּמַה שְׁשָׁלוֹ מְדַרְבְּנָן לֹא נִקְרָא שְׁלוֹ מַה"ת מ"מ צ"ל דְּמוֹדִים לְהִקְפֹּד דְּאֵינוֹ שְׁלוֹ מְדַרְבְּנָן שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהִקְנוֹת אִף מְדַאֲוֵרֵייתָא דְּעכ"פ נִקְרָא אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ בְּש"ס הַנ"ל.

וא"כ י"ל לְהִקְפֹּד כִּינּוֹן דְּמִשְׁפָּה מְקוֹדֵם וְלֹא נָתַן הַמְּעוֹת וְא"כ קָנְאוֹ בְּמִשְׁכָּה מְדַרְבְּנָן וְאֵינוֹ שְׁלוֹ מַה"ת עֲדִינּוֹן וְא"כ שׁוּב אַח"כ כִּינּוֹן דְּמִשְׁפָּה לֹא מְהֵי ג"כ אִף מַה"ת דְּהָא אִזְ אֵין הַסּוֹפֵר יָכוֹל לְהִקְנוֹתוֹ שְׁכָבֵר אֵינוֹ שְׁלוֹ מְדַרְבְּנָן שְׁקָנְאוֹ הַבְּעַל בְּמִשְׁכָּה וְהָוֵי עכ"פ אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ וְלֹא מְהֵי הַקְּנִיָּה בְּשַׁעַת שְׁנוֹתוֹ הַפְּסָף וְעֲדִינּוֹן אֵינוֹ שְׁלוֹ רַק מְדַרְבְּנָן וְלֹא הָוֵי גֵט מִן הַתּוֹרָה: וִי"ל דְּבִאֲמַת לֹא מְהֵי מַה"ת רַק הֵיכָא שְׁנוֹתוֹ הַפְּסָף מִיָּד קוֹדֵם הַמְּשִׁיכָה דְּאִזְ בִּידוֹ לְהִקְנוֹת כְּנ"ל מִשָּׂא"כ אַחַר הַמְּשִׁיכָה עֲכָשְׁוֹ דְּתִקְנֵנוּ חֲכָמִים כְּנ"ל דְּכָבֵר אֵינוֹ שְׁלוֹ מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל.

וּבִאֲמַת צָרִיף שְׁבִשְׁעָה שְׁעוֹשָׂה הַקְּנִיָּה יֵהִי בְּיַד הַמְּקַנֵּה לְהִקְנוֹת. וּמִמֵּילָא לֹא מְהֵי מַה"ת לְעַנְנָן גֵּט כְּנ"ל.

ואף שהי' אפְשָׁר לומר למ"ש הב"ש סי' כ"ח גְּבִי גִזְלֵי דִּינְדָּה דְּאֲמָרָה הֵן בְּשַׁעַת קְדוּשִׁין דְּאֲמָרִינוּן שְׁהִקְנִית לֹא וְאִף דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהִקְנוֹת דְּבָר שְׁאֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ מ"מ לְהַגְזִיל עֲצָמוֹ יָכוֹלִין לְהִקְנוֹת כִּינּוֹן שְׁכָבֵר בְּרִשׁוּתוֹ ע"ש.

וי"ל גַּם כָּאן כִּינּוֹן דְּנִקְרָא בְּש"ס אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ א"כ י"ל דְּאִף שְׁכָבֵר קָנְאוֹ מְדַרְבְּנָן וְנִקְרָא אֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ לְגַבֵּי הַסּוֹפֵר מ"מ יָכוֹל לְהִקְנוֹת לְהַבְּעַל עֲצָמוֹ מְדַאֲוֵרֵייתָא אַח"כ שְׁכָבֵר הוּא בְּרִשׁוּתוֹ שְׁהוּא עֲצָמוֹ קָנְאוֹ מְדַרְבְּנָן כְּנ"ל.

מ"מ יֵשׁ לְדַחוֹת דְּבִשְׁלָמָא הֵתֵם בְּגִזְלוֹן כִּינּוֹן דְּהֵיכָא דְּרוּצָה הַגְּזִיל לְהַחְזִירוֹ שׁוּב נַעֲשֶׂה כְּפִיקְדוֹן בִּידוֹ וְיָכוֹל הַגְּזִיל שׁוּב לְהִקְנוֹת כְּמִבְּוֹרָא בְּתוֹס' רִישׁ ב"מ ח' ע"ש וְלִכְפֹּד אֲמָרִינוּן שְׁפִיר דְּלִגְבֵי דִּינְדָּה יָכוֹלֵה לְהִקְנוֹת לֹא דְּכִינּוֹן שְׁרוּצָה נַעֲשֶׂה כְּפִיקְדוֹן בִּידוֹ וְנִקְרָא בְּרִשׁוּתוֹ וּמְהֵי.

מִשָּׂא"כ כָּאן דְּאֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ מִחֲמַת שְׁקָנְאוֹ מְדַרְבְּנָן דְּלַעֲנִין זֶה י"ל דְּאִף שְׁרוּצָה לְהַחְזִירוֹ לֹא נִקְרָא בְּרִשׁוּתוֹ בְּלֹא קְנִיָּה חֲדָשׁ וְשׁוּב לֹא מְהֵי הַקְּנִיָּה מְדַאֲוֵרֵייתָא אַח"כ כְּנ"ל. וְלִכְפֹּד כְּתִבוּ הָרָא"ש וְהַטּוֹר שְׁיִקְנֵה לֹא בְּמִתְנָה דְּבְּמִתְנָה קוֹנָה בְּמִשְׁכָּה לְחֹד מְדַאֲוֵרֵייתָא כִּינּוֹן דְּלִיכָא מְעוֹת וּמְהֵי שְׁפִיר מַה"ת כְּנ"ל.

ומה שמשלם לו אח"כ הוא שְׁכָר הַכְּתִיבָה כְּנ"ל: או י"ל דְּאִף שְׁנוֹתוֹ לֹא הַמְּעוֹת אַח"כ מ"מ הָא אֵינוֹ מְתַכְּוִין לְקְנוֹת בְּנְתִיבַת הַפְּסָף דְּסָבוּר שְׁהוּא דְּבָר שְׁלוֹ מִחֲמַת קְנִיָּה הַמְּשִׁיכָה וְהָוֵי כְּעוֹדֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְסָבוּר שְׁהוּא שְׁלוֹ דְּקִי"ל דְּלֹא קָנָה וְאֵין זֶה יָדוּעַ דְּמִשְׁכָּה אֵינוֹ

קונה מדאורייתא שיהי' מתכוין אח"כ לקנות כשמשלם המעות פינו שבעל מקום אין נ"מ
בין קנין דרבנן לדאורייתא רק בגט פנ"ל.

ואף שכתב הרשב"א ז"ל דדוקא בהפקר אבל בדעת אחרת מקנה אותו לא בעינן פונה
לזכות ע"ש גיטין כ'. מ"מ הא פאן גם הסופר סובר שפכר קנאו הבעל במשיכה ואינו
מתכוין להקנות ג"כ כשקבל הכסף ואין פאן דעת אחרת מקנה וממילא לא קנאו מה"ת
בגט.

ולכך יתן לו במתנה דקונה מה במשיכה והגבחה לחוד פנ"ל: או י"ל דהא לא כתב בש"ע
שהבעל יתכוין לקנות בהגבחה. וי"ל דאף שהוא ע"ה ואינו מכוין לקנות מ"מ פינו
שהסופר מתכוין להקנות מהני דדעת אחרת מקנה וכמ"ש הרשב"א ז"ל הנ"ל.

וא"כ למ"ש הג"פ דבקנין דרבנן אף להפוסקים מהני מדאורייתא היינו רק דהוי הפקר
ב"ד הפקר וממילא זוכה מה"ת כזוכה מן הפקר אבל לא שיעשוהו שלו בלא זכי' זה לא
מהני מה"ת ע"ש ועיין מ"ש לעיל.

וא"כ לדבריו ממילא במקרה דלא יקנה במשיכה אלא מדרבנן א"כ אף להפוסקים מהני
מה"ת מ"מ שוב לא יועיל כשאינו מכוין לקנות מה"ת פינו שפמן התורה הוא רק הפקר
כשמשכו מחמת הקנין דרבנן שפסקע מרשות המוכר ושוב גרע דאין פאן דעת אחרת
מקנה דבהפקר צריף פונה לזכות כמו עודר בנכסי הגר הנ"ל.

וא"כ כשאינו מכוין לקנות לא יועיל מה"ת ולכך במתנה מהני מה"ת פנ"ל ומנהי דעת
אחרת מקנה פנ"ל. אף באמת אף שהוא ע"ה יכולין לומר לו שיתכוין לקנות וכו' מבואר
בסדר הגט ע"ש: (ו) והבעל נותן שכר הסופר כו'.

הנמוקי יוסף פירק גט פשוט כתב דלישנא דנכתב ונתן היינו שיהי' הבעל מכתבו ופורע
לו שכרו ע"ש וכשהאשה נותנת הי' ראוי להיות בטל רק משום דאקנו ליה רבנן ע"ש.
ומשמע דאם אחר משלם שכר הסופר ואינו מקנה להבעל לא מהני דאין הבעל מכתבו
וכן כתב בס' ת"ג ע"ש.

והנה לכאורה אינו מוכן דא"כ בכל שליחות פגון בנתינה כשהאשה משלמת לאדם א'
להביא לה גט מבעלה והבעל עושהו שליח להולכה נימא דלא מהני דלא מיקרי ונתן
שהיא הגורמת ולא הוא ומה חילוק בין וכתב ונתן וג"כ ניבצי דוקא שהבעל ישלם
שכרו לנ"י הנ"ל: אף נראה החילוק פשוט דדוקא בכתיבה שהוא דבר שנוטלין שכר על
גוף מעשה הכתיבה ובלא שכר לא הי' פותב ולכך כשהיא משלמת הוי כתבה אידי דהיא
הגורמת משא"כ בנתינה דגוף הנתינה אינו דבר ליטול עלי' שכר רק שמשלמין להשליח
בשביל ההליכה א"כ אין היא הגורמת הנתינה שהנתינה גופיה הוא רק בשליחות הבעל
ושפיר מהני.

והי' נראה לפ"ז דהיכא דאין השליח רוצה לעשות גוף שליחות הנתינה בלי שכר ואף
בלא ההליכה צריכין לשלם לו שוב צריף דוקא הבעל לשלם לו השכר דאם היא משלמת
לא מיקרי ונתן דאין הוא הגורם כמו בכתב דבעי שיהי' מכתבו וישלם השכר לנ"י
הנ"ל אף שהוא פותב בשליחות הבעל פנ"ל.

ובבאמת לא מצינו זה בשום פוסק. והנה אפ"ש פ"ג דמבואר בש"ס [בערך] חרצ"י וילקמן סי' קל"ח בש"ע דכשהטה עצמו אלי' וסייע בנטילתה אף שלקחה היא מהני והוי נתינה פ"ג שגם הוא סייע במעשה שלו ע"ש א"כ ממילא פ"ג שעושהו הבעל שליח על הנתינה אף שהיא משלמת השכר וגם היא גורמת להנתינה מ"מ הוי ג"כ ע"י סייע שלו שעשאו שליח ולא גרע מהטה עצמו אלי'.

אך זה גופי' קשה כמו בנתינה דכתיב ונתן ואעפ"כ סגי כשסייע הבעל בנתינה פנ"ל. וא"כ גם בכתיבה דכתיב וכתב יהי' סגיג"כ בסייע הבעל וכיון שפ"ג בנתינה ג"כ אף שהיא משלמת יהי' מהני פנ"ל: אך י"ל למ"ש הב"י והפוסקים שם דלכך מהני בנתינה משום דכתיב ונתן כו' ולא כתיב ובידה ותנהו מוכח דסגי בנתינה כל דהו ע"ש.

וממילא בכתיבה לא מהני פ"ג שאינו ע"י הבעל לחוד משא"כ בנתינה מהני אף שמשלמת כמו הטה אלי': אמנם י"ל דלא דמי להטה עצמו אלי' דהתם עכ"פ המעשה שעושה הבעל עושה הוא לבדו בלא סייע האשה וכמו שנתן לידה מהני אף [דהקבלה] על ידה כמו כן מהני בהטה עצמו וכה"ג.

משא"כ כשמשלמת להשליח פנ"ל אין הבעל עושה שום דבר לבדו דכל מעשה השליח שהוא פ"ג הוא רק ע"י גרמת האשה ג"כ. וי"ל כמו דאמרינן בשב"ת פ' המצניע בהוציאו שנים בזה אינו יכול וזה אינו יכול קי"ל דחייב דמיקרי כל אחד עושה את פ"ג וקרינן בי' בעשותה וכו' תוס' שם דאף שהיה א' יכול לבדו מ"מ כשעושה בענין שלא הי' יכול לבדו חייב ע"ש.

וממילא גם כאן ניהו דמה שעושה השליח בגרמתם הוי פעושים שניהם מ"מ הוי זה אינו יכול כו' דהא ע"י תשלומין שלה לבדה לא הי' עושה בלא שליחותו דלא מהני כלום ולא היתה משלמת לו כלום.

רק ע"י שליחות הבעל פנ"ל והוי עושה את פ"ג ויש לחלק. דא"כ גם בכתיבה יהי' נקרא הבעל מכתבו ויעיל אף שמשלמת היא פנ"ל: עוד י"ל בכוננת הנ"י שיהי' מכתבו כו' הוא כמו דילפינן מונתן שיהי' נותן גט שלו כו'.

כמו כן פ"ג דכתיב וכתב היינו שיהי' גם הכתיבה שלו והיינו שהשבח שהגט שנה יותר אחר הכתיבה יהי' של הבעל ג"כ ואף אי אין אופן קונה בשב"ת פ"ג מקום פ"ג ששאר תורה שיהי' הוא הפ"ג והשבח שלו וממילא כששלוהו פ"ג בענין שישלם לו הבעל כדי שיקנה ממנו שב"ת הכתיבה הנ"ל פ"ג דכ' וכ' ונתן היינו שיתן גם כתיבה שלו ויקרא שהבעל מכתבו פנ"ל.

ולכך לא קשה מנתינה דהתם לא נשתנה הגט אחר הנתינה מקודם ולכך אף שהיא משלמת להשליח מהני פ"ג שנותן בשליחות הבעל והוי פ"ג ג"כ כמו שגט שלו פנ"ל. ואפ"ש דמהני אף שאחר נותן בכתיבה ג"כ דהוי כהילך מנה והתקדשי לפלוני.

ובפרט לטעם הירושלמי דהוי פ"ג בשב"ת. וכן למ"ש הרמ"ה הנ"ל י"ל גם בהנ"ל דבסתמא מהני דדוקא כשהיא משלמת שיש לה ג"כ צורך בגט ונותנת בשב"ת עצמה לא הי' מועיל.

משא"כ פְּשָׁאֲחַר נֹתֵן שְׂאִין לוֹ צֹרֶךְ וּמְשַׁלֵּם רַק בְּשִׁבִיל הַבְּעַל וְהוּי פְּאֵלוֹ שְׂיָלֵם בְּעֶצְמוֹ אוֹ הֶקְנָה לוֹ פִּנְ"ל: וְלִכְאוּרָה אֵינוֹ מוּבָן דַּא"כ פְּשֵׁהֲבַעַל עֶצְמוֹ פּוֹתֵב הַגֵּט וְלֹא רְצָה רַק שְׂתַשְׁלֵם לוֹ הִיא וְזֶה וְדַאי מְהֵי א"כ פִּינֵן דְּשְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ הוּי פְּשִׁילְמָה לְבַעַל עֶצְמוֹ אִף יֵשׁ לְחֶלֶק דְּבַעַל עֶצְמוֹ הוּי פְּזָה יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְעִנְן שְׂפֵת דְּאִין בּוֹ מִמֶּשׁ זֶה שְׂאִינוֹ יָכוֹל [כְּדַאי בְּש"ס שָׁם] מִשְׁא"כ בְּשִׁלִּיחַ הוּי פְּאֵלוֹ פּוֹתֵב הַבְּעַל ע"י הַשְּׁלִיחַ וְזֶה לֹא הִי הַבְּעַל יָכוֹל רַק ע"י גְּרַמַת הָאִשָּׁה ג"כ וְהוּי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל וְזֶה אֵינוֹ יָכוֹל פִּנְ"ל, וּכְמ"ש תוֹס' שָׁם פִּינֵן שְׁעוּשָׁה בְּעִנְנָן שְׁלֵא הִי יָכוֹל לְבַדּוֹ אִף שֶׁהִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בְּעֶצְמוֹ בְּאִנְפֵּן אַחַר מ"מ הוּי זֶה אֵינוֹ יָכוֹל כּו' ע"ש וְכֵן פֶּאן פִּינֵן שְׁעוּשָׁה ע"י הַשְּׁלִיחַ וּבְאִנְפֵּן זֶה לֹא הִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְבַדּוֹ שְׁלֵא הִי פּוֹתֵב כ"א שְׂיִשְׁלְמוֹ לוֹ לֹא נִקְרָא מְכַתִּיבוֹ כּו' מִשְׁא"כ פְּשִׁפּוֹתֵב בְּעֶצְמוֹ דְּבִלֵּא תַשְׁלוּמִין דִּינְדָּה הוּי יָכוֹל לְבַדּוֹ וְהוּי הִיא כְּמִסְיַע שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ פְּמִבְּנָאָר שָׁם פִּנְ"ל.

וּבְאִמַת פֶּל זֶה הוּא רַק לְהַפּוֹסְקִים דְּבַעֲיֵנן שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה כּו' אֲבָל לְהַפּוֹסְקִים דְּלֹא בְּעִי שְׁלִיחוֹת וְלֹא קָאִי פְּלָל וְכ' אֲבַעַל רַק אֶסּוּפֵר וְדַאי דְּלֹא בְּעִי שְׂיִהֵי הַבְּעַל מְכַתִּיבוֹ כְּמ"ש לְעִיל דְּכָל הַרְאָיוֹת שְׁהַבִּיאוּ אֶשְׁלִיחוֹת שְׂיִיף ג"כ אַהֲנָ"ל מְהֵא דְרִישׁ זְבַחִים.

וּמְהֵא דְשָׁמַע קוֹל סוֹפֵר מִקְרִין פִּנְ"ל: סְעִיף ב גִּזְל נִיָּיר וְכַתֵּב בּוֹ גֵּט וּנְתַנּוּ לָהּ כְּשֶׁר אִפִּי קוֹדֵם יֵאוּשׁ. אֲבָל גִּזְל גֵּט פְּגוֹן שְׁכַתֵּב לוֹ הַסּוֹפֵר גֵּט וּגְזָלוֹ מִמֶּנּוּ וְלֹא פָּרַע לוֹ וּגְיֵרֵשׁ בּוֹ לֹא הוּי מְגוֹרֶשֶׁת: (ז) כְּשֶׁר כּו' הַטַּעַם פֶּסֶק בַּח"מ דְּהוּי שְׂיִנּוּי הַשָּׁם דְּמַעֲיָקְרָא נִיָּיר וְהַשְּׁתָּא גֵּט וְגַם שְׂיִנּוּי מַעֲשָׂה פִּינֵן שְׁכַתֵּב עַל הַנִּיָּיר וְאִף דְּלִכְאוּרָה הֵא הַנִּיָּיר שְׂבִין אוֹת לְאוֹת לֹא נִשְׁתַּנָּה וְלֹא קִנְאוֹ וְהוּי [כְּמוֹ וְהַנִּיָּיר שְׁלִי דְּאֵינוֹ גֵּט מִשּׁוּם דְּאוֹתוֹת פּוֹרְחוֹת] בְּאוּרֵי כְּדַאֲמַר בְּש"ס פ"ב דְּגִיטִין [ד' כ' ע"ב] וְצ"ל דְּגַם נִיָּיר זֶה נִשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ שְׁנִקְרָא הַכֹּל גֵּט אִף הַחֶלֶק שְׂבִי.

דַּא"ל פִּינֵן שְׁקֵנָה מַה שְׁכַתוֹב עָלָיו שׁוּב גַּם הַחֶלֶק הוּי שְׂיִנּוּי שְׂאִינוֹ כְּעִין שְׁגִזְל שְׁכַתֵּב נִחְסַר מִמֶּנּוּ זֶה שְׁכַתוֹב עָלָיו שְׁקִנְאוֹ בְּשְׂיִנּוּי וְהוּי כְּמוֹ חֲתָכוֹ וְקוֹנָה גַם אֵת הַחֶלֶק בְּשְׂיִנּוּי. דַּז"א דְּגַם בְּקוֹרָה שְׁחֲתָכוֹ הִיכָא דְשָׁמוֹ עָלָיו ג"כ לֹא הוּי שְׂיִנּוּי ע"ש בַּח"מ.

וְכֵן בְּשַׁבְּרִים דְּשָׁמִין לְגִזְלֵן כְּתֵב הַרְמַב"ם דְּאֵם רוּצָה הַנִּגְזֵל צְרִיף לְהַחְזִיר לוֹ הַשְּׁבָרִים וְכַתֵּב הַה"מ מִשּׁוּם דְּשָׁמוֹ עָלָיו ע"ש. וְצ"ל פִּנְ"ל ע"ש בְּש"ס ב"ק צ"ו רַבְרָבִי וְעַבְדִּינְהוּ זוּטְרִי לֹא קִנְהָ: אִף קִשָּׁה לְמ"ש הַח"מ דְּלִכְרָף לֹא הוּי שְׂיִנּוּי הַחוּזַר שְׂיִכּוֹל לְמַחוּק מִשּׁוּם דְּיִקְרָא נִיָּיר מְחוּק ע"ש וַא"כ לְגַבֵּי הַחֶלֶק שְׂבִין אוֹתוֹת הוּי שׁוּב שְׂיִנּוּי הַחוּזַר שְׁכַתֵּימַחֵק יֵהִי נִקְרָא רַק נִיָּיר פִּנְ"ל.

שׁוּב רְאִיתִי בַּס' ת"ג שְׁהַקְשָׁה פִּנְ"ל. וְתִירֵץ דְּגַם זֶה בְּטַל לְגוּף הַנִּיָּיר וְיִהְיֶה נִקְרָא הַכֹּל נִיָּיר מְחוּק וְהוּי שְׂיִנּוּי שְׂאִינוֹ חוּזַר ע"ש: אֲמַנְם עֲדִינֵן קִשְׂיָא לִי לְמַאי דְּאָמַר בְּש"ס ב"ק צ"ו אָמַר ר"פ כּו' דְּיִקְלָא וְעַבִּיד גְּוַבִּי לֹא קִנְהָ דְּהַשְּׁתָּא מִיֵּהֵת גּוּפָא דְּדִיקְלָא מִיָּקְרִי כּו'.

וְהַקְשָׁה הַרְשָׁב"א ז"ל שָׁם דַּא"כ לְמָה גִּזְל צְמַר וְצַבְעוֹ הוּי שְׂיִנּוּי הֵא צְמַר צְבוּעַ מִיָּקְרִי וְנִקְרָא גַם שְׁמוֹ הַרְאָשׁוֹן וְתִירֵץ דְּהֵתֵם נִשְׁתַּנָּה מִרְאִיתוֹ ע"ש. וַא"כ פֶּאן הוּי לִכְאוּרָה שְׂיִנּוּי הַחוּזַר שְׂאִי שְׂיִהֵי נִקְרָא נִיָּיר מְחוּק מ"מ נִקְרָא גַם שְׁמוֹ הַרְאָשׁוֹן כְּמוֹ גְּוַבִּי דְּדִיקְלִי וְצ"ל ג"כ כְּתִירוּץ הַרְשָׁב"א דְּהוּי כְּצְמַר צְבוּעַ דְּנִשְׁתַּנָּה מִרְאִיתוֹ.

וא"כ זה שפיר נגד הנגיד שנקתב עליו אבל נגד החלק שבין תיבה לתיבה ניהו דיהי' בטל לגבי הנגיד ויהיה נקרא ג"כ נגיד מחוק מ"מ הא זה אינו שינוי פיון שנקרא. ג"כ נגיד רק משום שנשתנה המראה וממילא לגבי זה החלק שלא נשתנה מראיתו פיר הני שינוי החוזר שיהי' כמו גנבא דדיקלי הנ"ל.

וי"ל פיון דלגבי כל הנגיד נשתנה מראיתו שוב מיקרי נשתנה ודחוק: או י"ל פיון דבאמת הני שינוי מעשה פיון שקנה מה שנקתב עליו והני כחיתכו רק דהני שינוי מעשה גרוע פיון דלא נשתנה שמו.

וממילא שינוי מעשה גרוע עם שינוי השם החוזר ג"כ קונה כמבואר בח"מ ע"ש. וא"כ גם לגבי החלק פיון דעכשיו בטל לגבי הגט ונקרא הפל גט רק דהני שינוי השם החוזר ושפיר קונה מ"מ פיון שיש שינוי מעשה ג"כ כנ"ל: לכאורה קשה דמשמע אף שלא כתבו הבעל בעצמו רק הסופר ג"כ מהני.

ואמאי הא פריה בש"ס ריש תמורה דנימא אי עביד לא מהני כו' משום דעיקר איסור עבירת הגזל היא בשעת השינוי ע"ש. וא"כ להפוסקים דבעי שליחות בכתיבה וכאן שעושהו שליח לעשות השינוי בכתיבת הגט ולגזול א"כ נימא אין שליח לדבר עבירה והשליחות בטל לתרוץ תוס' ב"מ והני כנקתב בלא שליחות דאינו גט לפוסקים הנ"ל פיון שעושה השינוי ע"י השליח כנ"ל: וי"ל דהא זה ודאי לא קשה שלא יקנה כלל בשינוי זה פיון שאין שליח לדבר עבירה דז"א דהא עכ"פ הני כנשתנה ממילא דג"כ קונה כמבואר במשנה גזל עבדים והזקיניו כו' וא"כ שפיר קונה רק דנימא דלא הני גט.

וא"כ י"ל דלא אמרינו אין שליח לדבר עבירה רק היכא שיתוסף איסור על המשלח במה שנאמר שהוא שלוחו כמותו כגון קדש לי אשה גרושה דאי אין שליח לדבר עבירה לא עשה איסור ואף בהרוג את הנפש שאי אפשר להתבטל מ"מ לענין זה בטל דלא הרגו המשלח אבל כאן שכל האיסור הוא רק מה שקנאו הגזלן וכיון דאף אי אין שליח מ"מ קנאו כנ"ל.

רק לענין הגט דנין אם הוא כמותו ושפיר לענין זה מהני השליחות פיון דלענין העבירה אין חילוק בין הוא שלוחו או לא. ויש לדחות דמ"מ יש חילוק בין עשה איסור זה לקנותו ע"י עצמו או אם נעשה זה ממילא ושוב אין שליח לדבר עבירה כנ"ל.

וי"ל דאיירי באמת שפוטב הבעל בעצמו. או היכא שהסופר שוגג דבכה"ג יש שליח לדבר עבירה.

או שעשהו שליח לכתוב גט סתם והוא כתב על הנגיד הגזול הנ"ל. ולא שייך בזה איסורא לא ניחא לי' דליקני פיון דבשינוי קונים בע"כ מגזה"כ דכאשר גזל: או י"ל למ"ש הפוסקים דשייך גם בזה אומן קונה בשבב פלי ויש להסופר חלק בגוף הגט ע"י הכתיבה כו' א"כ הני פשוטפין שגנבו שכ' רש"י ז"ל פרק קמא דבבא מציעא דאף דאין שליח לדבר עבירה מ"מ בשותפין מהני מטעם מיגו דזכי לנפשי' זכי נמי לחברי' פיון שעושה האיסור גם עבור עצמו ע"ש וכן הקא פיון דאומן קונה כנ"ל: או י"ל לכאורה למ"ש הש"ך גבי תופס לבע"ח דלא קני אפי' עשהו שליח מ"מ בשליח בשכר מהני דניהו

דאימעוּט מדין שליוחות וְלֹא אִינְטֵרֵבִי הֵיכָא דְחָב לְאַחֲרִים מ"מ בְּשֹׁכֵר מְהֵנִי מְטַעַם פּוֹעֵל
דִּינָה פּוֹעֵל כְּיַד בַּעַה"ב כְּדָאָמַר בְּש"ס פ"ק דב"מ ע"ש בְּש"ף ח"מ.

וּא"כ י"ל גַּם בְּדָבָר עֲבִירָה נִיהוּ דְאִימְעוּט שְׁלִיחוֹת מ"מ בְּשֹׁכֵר מְהֵנִי מְטַעַם פּוֹעֵל דִּינָה
כְּיַד בַּעַה"ב וּמְמִילָא כָּאֵן בְּסוֹפֵר מְהֵנִי כִּינּוּן שְׁמִשְׁלָם לֹו כְּנ"ל. דְּמָה חִילּוּק בֵּין חָב לְאַחֲרִים
וּבֵין לְדָבָר עֲבִירָה הָא תְּרַנּוּיָהּוּ אִימְעוּטִי מְדִין שְׁלִיחוֹת וְאֵפ"כ מְהֵנִי בְּשֹׁכֵר וּכְמוֹ כּוֹ הֵכָא
כְּנ"ל.

אִךְ בְּאַמְתָּ לֹא אִינְשְׁתַּמוּט חַד מֵהַפּוֹסְקִים לְכַתּוּב גַּבִּי אֵין שְׁלִיחַ לְדָבָר עֲבִירָה דִּיוֹעִיל בְּשֹׁכֵר
וּמְשַׁמַּע דְּנִדְאֵי לֹא מְהֵנִי גַם בְּשֹׁכֵר וְע"כ לְחַלְק בֵּינֵיהֶם וּכְמוֹ בְּאוֹתוֹן שְׂאִינְן בְּגִי שְׁלִיחוֹת
דְּלֹא מְהֵנִי גַם בְּשֹׁכֵר כְּנ"ל.

גַּם מוּכַח מְש"ס ב"ק דְּפָרִיף בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין הֵיכָא מְשַׁכַּח לָהּ אֵי דְשׁוֹנֵל תְּרַנּוּיָהּ
שְׁלִיחַ הָא אֵין שְׁלִיחַ לְדָבָר עֲבִירָה וְנִימָא דְמְשַׁכַּח לָהּ בְּעִשְׂאוּהוּ שְׁלִיחַ בְּשֹׁכֵר וְע"כ דְּלֹא
מְהֵנִי.

וְעַל דְּבָרֵי רַש"י לֹא קָשָׁה דְנִימָא דְמְשַׁכַּח שְׁוֹתְפִין א' עֲשֵׂה לְהַשְׁנִי שְׁלִיחַ וּמְהֵנִי מְטַעַם
מִיגוֹ דְזָכִי לְנַפְשֵׁי כְּמוֹ שְׁוֹתְפִין שְׁגָבּוּ כו'. דו"א דִּיש לְחַלְק בֵּין הֵיכָא שְׁזוּכָה אֵיזָה דְבָר
דְשִׁיף מִיגוֹ כו' מִשָּׂא"כ בְּבוֹר כְּנ"ל: וְאֵין לְהַקְשׁוֹת כָּאֵן כִּינּוּן דְכָל הַשִּׁנּוּי הוּא מֵאֵי דְהֵנִי
עַכְשָׁיו גֵּט א"כ קָשָׁה קוֹשִׁית הַש"ס רִיש תְּמוּרָה דְנִימָא אֵי עֲבִיד לֹא מְהֵנִי וְלֹא קְנָאוּ בְּשִׁנּוּי
וְלֹא שִׁיף תְּפִירוּץ הַש"ס דְכִינּוּן שְׂאִינּוּ כְּעִין שְׁגוּל מְמִילָא קְנָאוּ ע"ש.

דְּהָא הֵכָא אֵי נִימָא דְלֹא קְנָאוּ שׁוֹב הָוֵי כְּאִשְׁרָ גְזַל דָּאֵם לֹא קְנָאוּ לֹא הָוֵי גֵט וְאִינּוּ שִׁנּוּי
כְּלָל וְשׁוֹב נִימָא אֵי עֲבִיד לֹא מְהֵנִי. אִךְ ז"א דָּאָר דְלֹא קְנָאוּ וְלֹא הָוֵי גֵט מ"מ הָוֵי שִׁנּוּי
דמ"מ נִקְרָא גֵט רַק שְׁנִקְרָא גֵט בְּטַל וְשׁוֹב הָוֵי שִׁנּוּי שְׂאִינּוּ כְּעִין שְׁגוּל וְשׁוֹב מְמִילָא קוֹנָה
וְהָוֵי גֵט וּמְהֵנִי כְּתִירוּץ הַש"ס כְּנ"ל: (ח) אָבֵל גְזַל גֵט כו' כִּינּוּן דְלִיכָא שִׁנּוּי לֹא קְנָאוּ
וְלִיכָא וְנָמוּ.

וְהַקְשָׁה הַג"פ דְמְדַנְקֵט סְתָמָא מְשַׁמַּע אִפִּי אַחַר יָאוּשׁ וְלָמָּה לֹא תִהְיֶה מְגוֹרְשָׁת נִיהוּ דִּיאוּשׁ
לְחוּד לֹא קְנָה מ"מ הָא אִיכָא יָאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת כְּיַד הָאִשָּׁה וּכְמוֹ בְּקִדּוּשֵׁין ע"ש שְׁהָאָרִיף.
וְהִנֵּה לַמ"ש הָר"ן ז"ל רִיש חֻלִּין דְלָכּוּף מְקוֹדְשָׁת בְּקִידָשׁ בְּגוּזְלָה אַחַר יָאוּשׁ וְאָר דְלַגְבֵי
דִּידִיקָה לֹא הָוֵי נְתִינָה מְשׁוּם דמ"מ כִּינּוּן דְהִיא קְנָתָה בְּיָאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת מְמִילָא אֵית לָהּ
הַנָּאָה וּמְקוֹדְשָׁת מְשׁוּם הַהַנָּאָה הַכָּא לָהּ עַל יְדוֹ וְלֹא גָרַע מֵאֲדָבָר עֲלִיף לְשַׁלְטוֹן ע"ש.

א"כ לֹא קָשָׁה כְּלָל כָּאֵן בְּגֵט כִּינּוּן דְלֹא שִׁיף שְׁתַּתְּגַרְשׁ מְטַעַם הַנָּאָה רַק דְכַעֲיִנּוּ נְתִינָה דְבָר
שְׁהוּא שְׁלוֹ כו' וְכִינּוּן דְהוּא לֹא קְנָאוּ דִיאוּשׁ לְחוּד לֹא קְנָה לֹא מְהֵנִי אִךְ דְהִיא קְנָתָה בְּיָאוּשׁ
וְשִׁנּוּי רְשׁוּת דְלַגְבֵי דִידִיקָה לִיכָא נְתִינָה כִּינּוּן שְׁלֹא נַעֲשֵׂה שְׁלוֹ בְּשׁוּם פְּעַם.

רַק לְשִׁיטַת הַה"מ וְהַרְשָׁב"א רִיש מְרֻבָּה. שְׁפַתְב בְּקִדּוּשֵׁין, דְבְשַׁעָה שְׁנוּתוֹן לָהּ גַם הוּא
חֻזֵר וְקוֹנָה אֶת הַחֲפֵץ בְּיָאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת כְּמוֹ שְׁקוֹנָה בְּיָאוּשׁ וְשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְכַה"ג וְהָוֵי
שְׁפִיר נְתִינָה ע"ש וּבמל"מ.

וּמְמִילָא קָשָׁה גַם כָּאֵן בְּגֵט דִּיקָה נִקְרָא נְתִינָה כִּינּוּן שְׁבִשְׁעַת נְתִינָה נַעֲשֵׂה שְׁלוֹ: וְהִנֵּה אִפְשָׁר
לְזַמַּר לַמ"ש תּוֹס' גַּבִּי גֵט בְּיָדָה וּמְשִׁיחָה בְּיָדוֹ וְהִי יָכוֹל לְנַתְּקָה רַק שְׁקַפְצָה יְדִי בְּחֻזְקָה

עד שא"י לנתקה דלא מהני דהוי פטלי גיטף מע"ג קרקע פיון שמחמת נתינה שלו לא הי מועיל רק על ידה ע"ש.

וא"כ למ"ש הב"ש דבקדושין מהני טלי קדושיה מע"ג קרקע. וא"כ י"ל דכאן הוי ג"כ פנ"ל דהא בשעה שנותן אינו שלו עדיין ולא מהני דיאוש לחוד לא קני רק ע"י קבלתה חוזר וקונה ונעשה הנתינה ע"י קבלתה והוי פטלי גיטף מעל גבי קרקע פנ"ל ולא מהני בגט משא"כ בקדושין מהני פנ"ל.

אף ז"א דדומה ממש לדין הרמ"ה ו"ל בס"א דהיא זוכה בקבלתה בשביל הבעל ומתגרשת דגירושין וקניתו באין כא' ומהני וכן פאן פיון שע"י קבלתה קונה הוא ביאוש ושינוי רשות גיטף וקניתה באין כא' וע"כ כמ"ש לעיל דמהני דלא דמי לטלי גיטף מעל גבי קרקע ע"ש וקשה גם פאן פנ"ל: והנה למ"ש הב"י לעיל בדעת הרא"ש דבעינו מדאורייתא שיהי' גם בשעת פתיכה הנגיר של הבעל וכמ"ש לעיל ע"ש לא ק"מ פאן דבשלמא בגזל נגיר דקונה בשינוי שפיר קונה בשעת פתיכה דכל אות שפוטב קונה מקום ההוא וכותב על שלו משא"כ פאן דבשעת פתיכה לא הי שינוי רשות עדיין.

רק לרוב הפוסקים החולקים שם דהוא רק חששא בעלמא זה שצריך להקנות קודם הפתיכה רק הקפידא על שעת נתינה קשה פנ"ל: ונראה לי שב דהנה לכאורה קשה למה יקנה יאוש ושינוי רשות הא בש"ס ריש תמורה פריף לרבא למה שינוי מעשה קונה נימא כל מה דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני ונה הוא איסור חדש מה שקונה הגזילה להיות שלו ומשני דגלי קרא אשר גזל דוקא פעין שגזל יחזיר ואם נשפטה שאינו פעין שגזל א"צ לשלם רק דמים ע"ש.

וא"כ קשה ביאוש ושינוי רשות למה קונה נימא אי עביד לא מהני דג"כ הוי איסור זה עצמו שקונה בש"ר. דאין לפרש בש"ס שם דאין האיסור מה שקונה רק מה שמשנה חפץ של חבירו.

דז"א למ"ש מהרי"ט והרבה פוסקים דלא שייף אי עביד לא מהני רק היכא דאי לא מהני יתקון האיסור משא"כ בשוחטבשבת וכה"ג דאף אי לא מהני לא יתקון לא שייף ע"ש. וא"כ אם האיסור הי' מה שמשנה החפץ לא הוי פריף מידי לרבא דנה לא יתקון שפבר עשה.

וע"כ האיסור הוא מה שקונה החפץ בשינוי זו ופריף שפיר דאי לא מהני ולא קנאו יתקון האיסור פנ"ל. וא"כ קשה גם ביאוש ושינוי רשות שמוכר הגזילה אחר יאוש או נותן דג"כ עושה איסור זה שקונה הגזילה נימא דלא מהני והמכירה בטילה ויתקון האיסור פנ"ל.

ועל זה לא שייף תירוץ הנ"ס דכעין שגזל כו' דהא אי לא מהני והמכירה בטילה הוי שפיר פעין שגזל כמו אלו מסרו לאדם אחר בפיקדון לא במכירה דלא קנאו וקשה פנ"ל: אמנם בכל מקום לא קשה למ"ש הטעם דקונה הלוקח בשינוי רשות מטעם דלגבי דידי' הוי בהיתירא אתי לדידי' וקונה ביאוש כמו יאוש דאבידה דקונה ע"ש בפוסקים וא"כ לא קשה דלענין זה לא שייף אי עביד לא מהני דהש"ר אינו הקנין רק גורם שיקנה ביאוש ולכך קונה.

אף בקדושים קשה לסברת הה"מ ה"ל דבשעת המכירה או נתינה גם הגזלן קונה אותו ולענן זה נימא שפיר אי עביד לא מהני לענן קנן זה שהגזלן יקנה שפונה אין הטעם משום בהיתירא אתי לידן' רק דהוי קנן מצד עצמו כמו שינוי מעשה.

ונימא דלא מהני ודאי פועל שגזל כנ"ל: אמנם י"ל להיפוך דגם הה"מ ופ' ה"ל סברי דאף בלא טעמא דחוזר וקונה אז מהני משום דלגבי הלוקח בהיתירא אתי לידן' ושוב ממילא כתבו שפיר דחוזר וקונה דשוב לא שייך אי עביד לא מהני.

דקא אף אי נימא דלא מהני לא יתקון האיסור דכל האיסור הוא מה שמוציאו מרשות הגזל לגמרי וקונה כנ"ל. וא"כ פיון דאף אי לא מהני מ"מ אף שאינו חוזר וקונה מ"מ קנאו הלוקח מטעם בהיתירא אתי לידן' ושוב שפיר חוזר המוכר וקונה דלא שייך לא מהני פיון שפיון כף ובין כף יצא מרשות הגזל וכסברת מהרי"ט ה"ל.

ואף בקדושים י"ל דסברי כסברת הר"ן ז"ל ג"כ דאף אי אין חוזר וקונה מ"מ מקודשת מטעם הנאה הבאה לה על ידו. וא"כ כ' שפיר דממילא שוב חוזר וקונה דלא שייך אי עביד לא מהני בזה דלא יתקון כלל דאף אי לא מהני ואינו חוזר וקונה מ"מ פיון דהיא קנתה מטעם דאתי לידה בהיתירא וממילא תהי' מקודשת משום ההנאה הבאה לה ע"י ולכך חוזר וקונה.

ואף אי נימא דסברי דאם לא היתה חוזר וקונה בקדושים לא הי' מהני דבעי נתינה גם לדידה ודלא כהר"ן. מ"מ י"ל דסברי בכה"ג הוי מעות מתנה אי לא הוי קדושים כמו מקדש אחרתו ע"ש ובפרט כן שאינו חסר ולא שייך לא יתנו מתנות כו'.

ואי לא תהי' מקודשת ג"כ יהי' יאוש ושינוי רשות ושוב מקודשת:..

וממילא מיושב קושיא ה"ל דבגט שפיר לא מהני אף אחר יאוש [אף] דהוי שינוי רשות מ"מ הא בגט דלא שייך מטעם הנאה ואי אינו חוזר וקונה בשעת הש"ר לא מהני מידי ולא הוי גט וא"כ ממילא אינו חוזר וקונה מטעם אי עביד לא מהני דכאן שפיר יתקון האיסור דאי לא מהני ואינו חוזר וקונה לא הוי גט כלל ולא יהי' שינוי רשות כלל וממילא אינו קונה ואינה מגורשת כנ"ל.

ואף שכ' תוס' ריש תמורה דלא שייך בגט לא מהני לענן שיהי' הגט בטל רק שייצטרך להחזירה ע"ש גבי אונס שגירש כו' וא"כ כן לא יתקון כנ"ל. אף ז"א דשם דוקא במה שהוא איסור לגרש שייך סברת תוס' ה"ל.

משא"כ כן דאין האיסור הגירושין רק הנתינה מטעם גזילה כנ"ל: אף י"ל דלא שייך בזה אי עביד לא מהני דקא חזינו דגם בשינוי רשות קודם יאוש מהני להרבה פוסקים ואף שלח הועילה אז המכירה בשעה שפיר פיון שהיה קודם יאוש וע"כ פיון שהי' דרך מוכר מהני ודאי שפיר רשות וא"כ לא יתקון דאף אי נימא א"ע לא מהני מ"מ הי' דרך מוכר ודאי שינוי רשות.

ויש לדחות: עוד דקא באמת אינו מוכן למה יועיל השינוי רשות כשמוכר אי בעינו מכירה ונתינה ממש. הא כמו דלא מהני מכירתו קודם יאוש משום שאינו שלו כמו כן אחר יאוש

פינן דיאויש לחודי' לא קני ועדיין אינו שלו איך תחול המכירה דבשלמא אם הייתה המכירה מועלת בין כה ובין כה הי' שייך שפיר פינן שהוא שינוי רשות עם היאוש קונה.

משא"כ פינן שהמכירה אינו מועיל רק אם הוא שלו וכיין שקודם לכן אינו שלו לא הוי מכירה וליכא שינוי רשות ובמה יתחיל הקנין שיהי' שינוי רשות אי לא נימא כנ"ל פינן שהוא דרף מכירה.

ואף דמצינו פיוצא בזה גבי חצר דאמר בש"ס גיטסה ונחצרה באין כא' אף דג"כ אם לא תקנה לא הי' מהני וג"כ תלוי זה בזה. אף כתבו שם הפוסקים דדוקא בגט דלא בעי זכי' כלל דאף בע"כ מהני רק נתינה בעי וכשנותן ממילא זכתה אף ע"כ בזה שייך דהוי נתינה היכא דבאין פאחד משא"כ במידי דבעי זכי' לא שייך כנ"ל עיין שם.

וא"כ קשה פאן למה הוי שינוי רשות כנ"ל. ולהרש"ל ביש"ש ב"ק באמת גם היכא דלא הוי מכירה רק בפקדון וכה"ג ג"כ הוי שינוי רשות [וא"ש] דממילא קונה גם הגזלן פינן דעכ"פ הוי שינוי רשות משא"כ להחולקים כנ"ל: אף י"ל דהא אף אי המכירה בטילה מפל מקום קנאו הלוקח מטעם יאוש דבהיתירא אתי לידני' כמ"ש הפוסקים הנ"ל ועל זה לא קשה הנ"ל.

וא"כ ממילא הוי שינוי רשות שוב וקונה גם הגזלן פינן שביין כה ובין כה המכירה מועלת שיקנה הלוקח. ולכה פתבו שפיר הרשב"א והה"מ פינן שהוא קונה אף הוא חוזר וקונה והיינו כנ"ל פינן שהלוקח קונה בין כה ובין כה שוב גם הגזלן קונה וגם בגט י"ל כנ"ל ויש לדחות ג"כ מ"ש לעיל דהא פינן שגם פשלא תהי' מגורשת מ"מ תקנה היא הנזיר מטעם בהיתירא אתי לידה ביאוש לחוד ושוב גם הוא קונה כנ"ל.

וי"ג שנותן אדעתא דהכי שיהי' שלה אף שלא תתגרש וממילא תהי' שוב מגורשת. ואף אם אינו נותן אדעתא דהכי י"ל דמ"מ קנתה ביאוש לחוד פינן שעכ"פ לקחה ממנו ברכונו כנ"ל: אמנם י"ל בגט פינן דבאמת קי"ל מה שקנתה אשה קנה בעלה למה שכתבו תוספ' גיטין סוף השולח דקי"ל קנין פירות קנין הגוף בכל הדברים חוץ באבא לגבי ברא ע"ש.

וא"כ י"ל היכא שגזל הבעל ונתנו לאשתו דלא הוי שינוי רשות כלל דאף דנותן מתנה לאשתו אין הבעל אוכל פירות מ"מ בשינוי רשות דבאמת אין נתינתו מועלת כמ"ש שאינו שלו או משום אי עביד לא מהני רק הטעם דנימא שקנתה ביאוש לחוד דבהיתירא כו' ושוב זה הקנין הוא מהגזל ויש לו קנין פירות כו' וממילא מה שקנתה אשה קנה בעלה ושוב לא הוי שינוי רשות וממילא שניהם אינם קונים פינן דאי לא יועיל מצד נתינת הבעל לא יהי' מהני מטעם היאוש דהיתירא כו' ושוב אינו מועיל מצד נתינת הבעל שאינו שלו או כנ"ל כמ"ש דהוי כנותן לאשתו דבר שאינו שלו ואם"כ קנתה היא דמ"מ אוכל פירות וכן בהנ"ל.

וא"כ מןושב דבגזל גט לא מהני גם אחר יאוש דלא הוי שינוי רשות ביז האשה דשייך סברא הנ"ל פינן דאין נתינתו מועלת מצד דבר שאינו שלו או כנ"ל וליכא שינוי רשות.

דא"ל פנ"לדמ"מ זקתה היא מטעם היאוש כו'. דז"א דאי לא יועיל נתינה שלו ולא תהי' מגורשת שוב לא תזכה כלל דלא הוי שינוי רשות דמה שקנתה אשה קנה בעלה פנ"ל ושוב גם הנתינה אינו מועיל ואינה מגורשת.

ואף דגבי גט אמרינן גיטא ויגדה באין פאחת פיון דבעי רק נתינה פנ"ל וא"כ יהי' מהני בגט פנ"ל. אף ז"א דהתם שהגט שלו ונותן לה רק שאינה יכולה לזכות אמרינן שפיר פיון שאינה צריכה זכיה רק שיהי' נתינה וכיון שנותן לה מהני משא"כ פאן דהא נותן לה דבר שאינו שלו רק בנתינה זו אם תועיל להקנות יהי' שלו ולגבי דידיה צריה שפיר זכיה ואיך יזכה בנתינה זו פיון דלא הוי נתינה שאינו שלו ועדיין אינו שלו ולא אמרינן באין כאח' ולא מהני פנ"ל.

ואף דבדין הרמ"ה מהני כשפאין כאח' זכיות הבעל והגט היינו התם דאף אם לא יהי' גט יהי' של הבעל דמ"מ היא זקתה בשבילו וכיון דבין פה ובין פה הוי שלו שוב מגורשת משא"כ פאן דכיון שאינה מגורשת אינו זוכה בו כלל דליכא שינוי רשות רק ע"י שמתגרשת זוכה בו ואיך תתחיל להתגרש פיון שאינו שלו פנ"ל: עוד י"ל למ"ש תוס' פ"ק מרובה דגבי נטלו מוכסין חמורו דכיון שבע"כ נתנו לו לא הוי שינוי רשות ע"ש.

ואם כן ממילא כשפאין בע"כ ודאי לא מהני דליכא שינוי רשות פנ"ל. ואף להחולקים שם היינו גבי נטלו מוכסין כו' דאף שהי' בע"כ מ"מ הוא רק שלא הי' רוצה שיטלו ממנו אבל כשנטלו כפר רוצה עכ"פ הנתינה של החמור אחר והוי שינוי רשות מה שאין כן בגט דהוא לגמרי בע"כ מודים דלא הוי שינוי רשות פנ"ל.

ובפרט להטעם דקונה הלוקח בשינוי רשות מטעם היאוש דבהיתירא אחי' ליד' הוי זה מתאיאש וזה אינו רוצה לקנות דלא מהני כדאמר בש"ס ע"ש. ואף שפאין דעתה מ"מ נראה למ"ש הרשב"א ז"ל בחידושי ריש קדושין גבי חצייה מקודשת לי דבשני חצייה לא מהני ג"כ כו' והקשו תוספות דנימא פשטה קדושין בכלה פיון שמתרצית ולא שייך תירוץ הש"ס ה"כא דעת אחרת כו' ותירץ הרשב"א דכיון דבעינו בקדושין.

פי יקח ולא פי תלקח אשה לאיש וכאן פיון דאמירה שלו אינה מועלת מצד עצמו דאשה ולא חצי כו' ע"י שמתרצית תועיל אמירתו הוי פי תלקח כו' דבשלקמא בכל דוכתי בקדושין אמירתו ונתינתו מועילים רק דבעינו דעתה וכשמתרצית מקודשת מחמת אמירתו מה שאין כן התם כו' דאינו מועיל אמירה שלו רק ע"י רצונה הוי פי תלקח ע"י שם היטב.

וא"כ פאן בגט דאמרינן ג"כ בש"ס דבעי ושלחה ולא שתשלח את עצמה ע"י ריש קדושין ו' דבעינו גם כן שיהי' הגט רק על ידו וכן מונתן ילפינן פנ"ל. ולכך לא מהני קפצה ידי בחזקתו כמו שכתבו תוספ' כו'.

ואם כן פאן פיון שנותן לה דבר שאינו שלו ולא הוי נתינה כלל רק ע"י רצונה לקבל נעשה השינוי רשות ונעשה הנתינה שלו רק ע"י הוי ממילא משלחת עצמה והוי ממש כמ"ש הרשב"א ז"ל בקדושין פנ"ל.

וכיון שהנתינה שלו נעשה ע"י לא מהני פנ"ל. ולא דמי לדין הרמ"ה דמהני אף שזוכה הבעל רק ע"י קבלתה דהתם הוא זוכה על ידי הקבלה להתגרש דוקא ובעינו הקבלה

עומדת רק במקומו לזכות בשבילו ומה שמתגרשת הוא ענגן אחר: אף י"ל דגם פאן הוא פנ"ל דאף אם לא היתה מתרצית רק על הקבלה ולא על הגירושין גם פן היתה הנתינה מועלת דהוי שינוי רשות וא"כ אין הנתינה שלו ע"י רצונה להתגרש ובענגן הגירושין הוי רק הוא המשלם ולא דמי לדברי הרשב"א הנ"ל דשם מה דפשטה קדושין בכולה הוא ע"י רצונה להתקדש והוי בענגן הקדושין כי תלקח שאינו לוקח לבדו מה שאין פן פאן.

ונה מוכרח דהא אמר בש"ס פתב גט ונתנו בתצירו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתו ומתגרשת בו ושם ג"כ הוי נתינה רק ע"י רצונה לזכות בתציר. ובאמת סבר אב"י שם דלא מהני דבעינן שיהי' בין מדעתה ובין בע"כ ע"ש.

אבל אנן קי"ל פרבא דמהני אף דליתא בע"כ וקשה לדברי הרשב"א הנ"ל וע"כ לחלק כמ"ש: אף י"ל לדעת הרשב"ם בבא בתרא פרק חזקת (דף מ"ד ע"א) דבלוקח באחריות לא הוי שינוי רשות פינן שאין לו הפסד אף אם לא יועיל הקנגן עיין שם וא"כ בגט לכאורה הוי כמו באחריות.

רק היכא דרצונה להתגרש הוי כמו שלא באחריות דיהי' לה הפסד שלא תתגרש דבאמת גוף נגיר הגט אינו שנה פלום רק להתגרש ורק מחמת רצונה הוי הפסד פנ"ל. וא"כ לענגן זה שיקף שוב שפיר סברת הרשב"א ז"ל הנ"ל דכאן לא יועיל פלל נתינתו רק מחמת רצונה על הגירושין דאי לאו הכי לא יהי' שינוי רשות אף שתתרצה על הקבלה מפל מקום אינו הפסד שאינו שנה רק לגירושין ויהי' כמו באחריות והוא מחמת דעתה והוי משלחת עצמה פנ"ל ולא מהני פדברי הרשב"א הנ"ל.

אף רוב הפוסקים חולקים שם על הרשב"ם ז"ל. גם י"ל שאף שאינו ש"פ מפל מקום פינן ששנה קצת לצור ע"פ צלוחית ולענגן זה הוי כמו שלא באחריות וכינן שהיא רוצה לקבל אף שלא להתגרש תקנה גם פן פנ"ל ושוב הוי לענגן הגירושין רק הוא המשלם פנ"ל.

ויש לדחות: עוד י"ל למאי שכתבו הפוסקים דלכה צריף שיתן שכר הסופר דבעינן שגם השבח ששנה הגט יותר ע"י הכתיבה לגבי דידי' יהי' ג"כ שלו אי אין אמן קונה בשבח פלי מפל מקום גבי גט דכתיב וכתב בעינן פנ"ל.

וא"כ פאן לא מיבעיא למאי דאמר בש"ס ניהו דמיאש מגופי' מדמי מי מיאש כו' וא"כ לא מהני פשגזלו מן הסופר דהא לא הקנה לו שבח זה הנ"ל ולגבי זה ליכא יאוש רק דאף אם נתיאש גם מזה מפל מקום לענגן זה ליכא שינוי רשות דשנה רק לגבי הפעל ובנתינה זו לגירושין יש לו שבח הנה בגזילה וליכא שינוי רשות פנ"ל.

לא קנה שבח הנה ולא מהני. אף י"ל דגם לגבי זה נקרא שינוי רשות דבא לידה עם שבח הנה ותוכל למסרו לו לגרשה בו.

ויש לדחות: ועיין בספר ג"פ שהקשה להפוסקים דצריף הלוקח לשלם דמים בקנאו ביאוש ושינוי רשות אם פן במאי מיקדשה הא צריכה לשלם עיין שם. ובאמת פן כתב הב"ש סימן כ"ח ג"כ.

אָבֵל דְּבָרֵיהֶם תְּמוּהִים הָאֵל גַּם בְּמַתָּנָה עַל מַנַּת לְהַחְזִיר מְבוֹאֵר בְּשׁ"ס דְּהוּי נְתִינָה לְעַנּוֹן קְדוּשִׁין וּמְקוֹדְשֵׁת מִן הַתּוֹרָה רַק מְדַרְבְּנֵן גְּזִירָה שְׁמָא יֵאמֵר אִשָּׁה נִקְנִית בְּחִלְפִין ע"ש. וְהֵינּוּ מִשּׁוּם שְׁצָרִיכָה לְהַחְזִיר אוֹתוֹ דְּבָר עֲצָמוֹ שְׁנָתָן אָבֵל כְּאֵן שְׁצָרִיכָה רַק לְשֵׁלֵם דְּמִים וְדַאי מְקוֹדְשֵׁת בְּגוּף הַחֲפִץ.

רַק יֵשׁ לִינִישׁב דְּבָרֵיהֶם לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁם שְׁפִי' דְּדַמְנָ' לְחִלְפִין הֵינּוּ מִן הַתּוֹרָה אִינָה מְקוֹדְשֵׁת דְּבָעֵינּוּ נְתִינָה שְׁיֵישׁ בָּהּ הַנְּאֻת פְּרוּטָה וְכִינּוֹן שְׁצָרִיכָה לְהַחְזִיר אִין כְּאֵן הַנְּאֻת פְּרוּטָה ע"ש.

וְי"ל דְּכִינּוֹן שְׁצָרִיכָה לְשֵׁלֵם אִין בָּהּ בְּנְתִינָה זֹו הַנְּאֻת שְׁנָה פְּרוּטָה כִּינּוֹן דְּצָרִיכָה לְהַחְזִיר דְּמֵי הַחֲפִץ מְשֵׁלֵם כְּנ"ל. אָבֵל עַכ"פּ אִינוֹ קוֹנְשֵׁיא עַל שְׁאָר פּוֹסְקִים דְּרוּב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִים שֶׁם עַל הַרְמַב"ם ע"ש.

וְגַם הַקְּשָׁה הַג"פ בְּגַט ג"כ אִי צָרִיכִין לְשֵׁלֵם הֵיכָא דְקָנָה בְּשִׁינּוּי כו' לָמָּה תְּהִי' מְגוֹרְשֵׁת הָאֵל לֹא הוּי נְתִינָה גְּמוּרָה עֵינּוֹן שֶׁם. וּבְגַט וְדַאי תְּמוּהָ לָמָּה אִינוֹ נְתִינָה גְּמוּרָה כִּינּוֹן שְׁגוּף הַגַּט שְׁלָהּ דְּבָגַט לֹא בְּעֵינּוֹן שְׁנָה פְּרוּטָה רַק שְׁיֵהָ' שְׁנָו וְיִתֵּן לְהַדְעֵל עָלָה שְׁל זֵית כְּשֵׁר.

אוּלַם גַּם הַרְשָׁב"א כָּתַב כְּעֵין זֶה עֵינּוֹן בְּב"י ח"מ סִימָן שֵׁנ"ג שְׁכַתֵּב בְּשֶׁם הַרְשָׁב"א עֵינּוֹן שֶׁם שְׁנַתְקָשׁוּ הַפּוֹסְקִים הַרְבֵּה בְּדַבְּרֵיו. וְתַמְהָנִי שְׁלֹא רָאָה דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א סוֹפָה ר"פ לְוֵלֵב הַגְּזוּל שְׁכַתֵּב לְהַדְיָא אָבֵל כָּל שְׁקָנָאוֹ כו' בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת אוֹ שִׁינּוּי מַעֲשֵׂה שְׁאִינוֹ חֲזִיב רַק, דְּמִיו כְּשִׁירָה דַאי מִשּׁוּם לְכֶם הָרִי הוּא שְׁלוֹ אָף ע"פ שְׁלֹא פָּרַע דְּמִיו הָרִי זֶה כְּלוּקַח וְלֹא פָּרַע דְּמִים דְּהוּא שְׁלוֹ לְגַמְרֵי וְהַדְּמִים אִינָם רַק חוּב עֵינּוֹן שֶׁם.

אָף הָאֲחֵרוֹנִים כָּתְבוּ שְׁהַרְשָׁב"א סוֹפָה הִיא מְהֵרִיטְב"א): (ט) וְגָזְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא פָּרַע לוֹ כו'. וְאִם הִי' הַקְּלָף וְהַדְיָו שְׁל הַבְּעַל רַק שְׁלֹא פָּרַע לוֹ שְׁכַר הַכְּתִיבָה וְגָזְלוּ כו' כָּתַב הַג"פ דְּתֵלֵיא אִי אֶן מִן קוֹנָה בְּשִׁבְחַת כְּלֵי דְלֵהַפּוֹסְקִים אֶן מִן קוֹנָה כו' וְיֵשׁ לְהַסּוֹפֵר חֵלֶק בְּגוּף הַגַּט אִינוֹ שְׁל הַבְּעַל.

וּבְסִפּוֹר ת"ג כ' דַאיִשְׁתְּמִיטְתִי' דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א בְּבָא קָמָא פָּרַק הַגְּזוּל אִמָּאי דְקָאֵמֵר בְּצָמֵר וְסַמְנִין דְּבַעַל הַבֵּית וְצָבַע אָגֵר יְדִיָה הוּא דְשִׁקְלֵל וְהַקְּשָׁה הַרְשָׁב"א בְּשֶׁם הַרְאָב"ד ז"ל מ"ש מִנְתָן לְחֶרֶשׁ עֲצִים לְעֵשׂוֹת שִׁידָה תִּיבָה וּמַגְדֵּל כו' דְּאֶן מִן קוֹנָה וְתִירֵץ דְּלִגְבֵי צָמֵר סַמְנִין הוּא דְעֵבְדֵי לִי לְשִׁבְחָא וְאֶן מִן לֹא קִנִּי בְּהוּ כו', מִשָּׂא"כ בְּעֲצִים כִּינּוֹן שְׁאִין צָרִיכִין לְסַמְנִין אֶן מְנוּתוֹ זֶהוּ סַמְנִין כו' עֵינּוֹן שֶׁם.

וּמִמִּילָא כְּאֵן בְּדִיו שְׁל בַעַל הוּי כְּסַמְנִין דְּבַעַל הַבֵּית וְלֹא שְׁיֵיךְ אֶן מִן קוֹנָה כו' עֵינּוֹן שֶׁם. וְלַעֲנִיָּית דְּעֵתִי לֹא נִרְאָה כֵּן דְּהַגָּה דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א ז"ל אִינָם מוּבָנִים כְּלָל מֵאִי חִילוּק בֵּין נְתוּן לְחֶרֶשׁ כו' דְּכִינּוֹן שְׁהָאֶן מְשַׁבִּיחוֹ כו' קוֹנָה כִּינּוֹן שְׁצָרִיךְ רַק לְאֶן מְנוּתוֹ וּבֵין צָמֵר וְסַמְנִין כו' דַּאִף שְׁהַצָּמֵר צָרִיךְ גַּם לְסַמְנִין מְכָל מְקוּם הָאֵל שְׁנִיָּהֶם צָרִיכִין לְאֶן מְנוּתוֹ שְׁל הָאֶן מִן וְקוֹנָה בְּהֶם דְּמָה חִילוּק בֵּין נוּתָן לוֹ דְּבָר אֶחָד שְׁצָרִיךְ לְאֶן מְנוּתוֹ אוֹ נוּתָן לוֹ ב' דְּבָרִים הַצָּרִיכִים לְאֶן מְנוּתוֹ.

וְאָף בְּדַבְּרֵי שְׁהַשְּׁבַח אִין בּוֹ מִמֶּשׁ שְׁיֵיךְ אֶן מִן קוֹנָה כְּדָאֵמֵר בְּשׁ"ס גְּבִי רְפוּכֵי הֵינּוּ שְׁבַחִין דְּבַמָּה שְׁרִיכְכוּ גַם כֵּן קוֹנָה: עוֹד קוֹשֵׁיא לִי דְמִיָּד בְּתֵר הָכִי פָּרִיךְ בְּשׁ"ס שֶׁם אֶהָא דְּבַעֵי

ר"ש אי קבלנות עובר בבל תלין או לא ופריה גימא פליגי אדר' אסי דאי אוןן קונה אינו עובר עד דמשני בשליחא דאגרתא כו'.

ולמה לא משני כדאמר לעיל בצמר וסמנין דבעל הבית דצבע אגר ידי' הוא דשקיל ולא שנייה אוןן קונה כו' ובעי שפיר אי עובר בבל תלין. והא איגרי מזה לעיל ולמה הוצרך לאוקומתא אחרת.

וכן דפריה מהנותן טליתו לאוןן כו' ולא משני בצמר וסמנין דבעל הבית דעובר בבל תלין עיין שם וזה י"ל בדוחק דדייק מדתני וגמרו משמע שעשה דבר בגוף הטלית. אבל בקא דר"ש שפיר הני מצי לאוקמי כנ"ל.

ואף דהתוספ' כתבו בל"ז דהוי מצי לאוקמי דאגרין' לבטשא עיין שם. מכל מקום הא דלא מוקי משום דמתחיל הש"ס ולמאי דס"ד דלא אגרין' לבטשא ע"ש.

משא"כ כנ"ל: ולכאורה הי' נראה פשוט הפי' בש"ס בצמר וסמנין דבעל הבית כו'. דהא נדאי אם ב' אוןנין מתקנין הפלי שניהם קונין בשבח פלי ואין לאוןן אחד רק הוצי.

או כשבעל הבית בעצמו עשה מלאכה ג"כ עם האוןן יש לו חלק ג"כ בהשבח. וממילא בנתן צמר לצבע וצבע עם הבעל הבית ואחר כך קלקל האוןן בעצמו נדאי צריה עכ"פ לשלם חצי השבח גם כן דאין כ השבח שלו שצמר שלו קלקל.

וא"כ בצמר וסמנין דבעל הבית פיון שהסמנין גורמים השבח בהצמר אף שצריה לאוןנותו של האוןן ג"כ מכל מקום גם האוןן לבדו אינו יכול להשביח בלא הסמנין וממילא עשו שניהם השבח בהצמר האוןן והסמנין פיון שהשבח הוא בהצמר וזה עשו שניהם והם ממש כשני אוןנים שהשביחו ואם כן אף שהאוןן גם כן קונה מכל מקום יש לבעל הסמנין ג"כ חלק בהשבח וכיון דסמנין דבעל הבית חצי השבח של בעל הבית.

וממילא משני שפיר פיון דתני נותן לו דמי צמרו לבד ולא משבחו ע"כ מוקי לה שמואל בהקדיחו בשעת נפילה דאי אחר נפילה עדיין דמי צמרו ושבחו משלם פיון שהסמנין דבעל הבית צריה לשלם לו עכ"פ חצי השבח שאינו שלו כנ"ל.

ומינושב הלשון גם כן בצמר וסמנין דבעל הבית דצבע אגר ידי' הוא דשקיל ואף שלענין זה קונה ג"כ בשבח פלי מחמת אגר ידי' מכל מקום אינו כל השבח וצריה לשלם לבעל הבית.

וגם דברי הרשב"א אתי שפיר דהתם בעצים לחרש פיון שאין צריכין לדבר אחר קונה כל השבח כנ"ל. ומינושב ממילא קושיא הנ"ל דפריה שפיר אר"ש דבעי אי בקבלנות איכא בל תלין גימא פליגי דר' אסי ולא מצי לאוקמי בצמר וסמנין דבעל הבית דז"א דמכל מקום נגד אגר ידי' שפיר קונה בשבח פלי ושוב אין כאן בל תלין דבשלמא לענין תשלומין בהקדיחתו יורה שפיר משלם חלק השבח של בעל הסמנין אבל לענין בל תלין שפיר אינו עובר כנ"ל.

והוצרך לאוקמי בשליחא דאגרתא כנ"ל. וממילא להנ"ל כאן בגט אף שהדיו של הבעל מכל מקום שנייה אוןן קונה שהסופר קונה נגד אגר ידי' עכ"פ ואינו לגמרי של הבעל כנ"ל: ועיין בי"ד סימן ק"כ ובב"י וש"ע וט"ז שם מבואר בנתן ישראל פלי כסף שבור

לתמן לא"י ונתן לו גם הפסך לתמן הנקב משלו ואע"פ כן שינה ביה אומן קונה בשבח פלי והי צריה טבילה אי לאו דתלוי בנקרא שמו עליו עיין שם.

ולמה לא אמרינו דהוי כצמר וסמנין דבעל הבית דגם התם צריה הפלי להפסך של הבעה"ב להיתקנו ונימא דא"י אגר ידי הוא דשקיל. וע"כ דגם בזה שינה אומן קונה כו'.

ולמה שפתי אתי שפיר דעכ"פ קונה בשבח פפי ערה מאגר ידי וצריה טבילה פנ"ל. והוא באמת כמו בצמר וסמנין דבעה"ב והקננו הוא לפי ערה שאם הסמנין שונים ו' זהובים ושכר האומן ג' זהובים והשביחו ושונה הצמר כ' זהובים יש להאומן רק שלישי בשבח ולבעל הבית ב' שלישים וכשהקדיחו יורה משלם הצמר וב' שלישים מהשבח פנ"ל.

אמנם מפשט לשון רש"י ז"ל שם (דף צ"ט ע"א) שכתב בצמר כו' דהא ליכא למימר אומן קונה דסמנין הוא דמשבחי ליה וצבע [שכיר] בעלמא הוא כו' עיין שם אף שיכולין לפרש פנ"ל ג"כ דלא קני כל השבח מכל מקום פשטא דלישנא משמע שלא קנה כלל בכהאי גוונא פשהסמנין דבעה"ב: נראה עוד למ"ש הרא"ש ז"ל בתשובה פלל מ"ב סי' ו' בנותן טבלא לאומן לצייר עליו ואסרה האומן עליו קודם שפרע לו שכרו וכתב דאף למאן דאמר אומן קונה בשבח פלי היינו היכא שיש ממשות בשבח פגון נתן עצים ועשה פלי כו' אבל הכא לא עשה אלא צייר בסמנין ואין בו ממש אי אין שבח סמנין ע"ג צמר דבעי דלא איפשטא בצבע קורף צמר בסמנין דחברי' דלא בעי לשלומי דחזותא לאו מילתא עיין שם היטב.

ותמהו עליו מש"ס הנ"ל דבנותן צמר לצבע והקדיחתו יורה דשינה אומן קונה אף שאין שבח סמנין כו'. ובקצה"ח ח"מ סימן ש"ו פי' דאף דקונה מכל מקום פגון שהוא אין בו ממש אינו יכול לאסרו עליו כמו צבעו קורף דלית לי' גבי' ולא מידי.

ואע"פ כן יכול להעביר סמנין דידי' ע"י צפין פגון דקונה בשבח פלי ואינו צריה לשלם לבעל הבית. ובספר נה"מ שם דחה דבריו דהא אף בדבר שאין בו ממש קונה בכלי השבח כמבואר בש"סבנתן לו בגד לרכוכי.

ועוד דא"כ אם קלקל למה יתחייב לשלם דמי צמרו ושבחו הוא אין שבח סמנין ולימא לי' חזותא בעלמא אזקיתהו כו' עיין שם היטב: והנראה לעניינת דעתי בפשיטות דלא קשיא מידי דהא נדאי בנותן לאחד הבית יין וכהאי גוונא להעביר לו ממקום למקום ובמקום אשר הי' הוא בזול ובמקום הנה שהעביר לו ישנה יותר הרבה משם אע"פ כן פשוט הדבר דלא שינה בזה קונה בשבח פלי אף שהשביחו בהבאה זו ושונה יותר וכמו בשליחא דאגרתא.

ומבואר ג"כ מעובדא דמהני שקולאי בכבא מציעא פרק השואל דלא תלי' פלל באומן קונה עיין שם. וע"כ החילוק פשוט דדוקא היכא שעושה פגון הפלי דבר שנשבח על ידו וכמו עצים ועשאו פלים או בגד לרכוכי שינה דקונה פנ"ל.

מה שאין פן בהעברה ממקום למקום דלא נעשה שום דבר פגון הפלי רק שעשה פעולה לבעל הפלי שתהי' שנה יותר אותו הפלי עצמו והוי כשכיר בעלמא ולא שינה בזה שינהה בהפלי.

אמנם אם הזיק אחד התבית יין ודאי יש חילוק בין שברו במקום הראשון שהי' שנה י' אינו משלם רק י' ואם שברו במקום הזה השנה יותר צריף לשלם יותר כנ"ל. וא"כ ממש בצבע אי אין שבת סמנין ע"ג צמר.

ומבואר בש"ס דאינו צריף לשלם בצבע קוף בסמנין דתבריה משום דחזותא לאו מילתא ולית לי' גבי' מידי וכן לעיל אמר בש"ס שאני צבע הואיל ויכול להעבירו ע"י צפון לא מיקרי שינוי בגוף דבר ע"ש ואף ששנה יותר ע"י זה אינו צריף לשלם כמו שכתבו תוס' שם.

והוא ג"כ כמו מעביר ממקום למקום דגם פאן פשהצמר עומדת במראה זו היא שנה יותר מפשהיתה עומדת במראה לכן והא ודאו דכשבא אחר והעביר הצבע מצמר צבוע של חבירו דתייב לשלם כל הזיקו מה שגפחת ולא מצי אמר חזותא אוקיתף דמאי בכף הא שנה ממון אותו המראה ולא גרע משטרות דאף שאין גופו ממון מכל מקום כיון ששנה ממון תייב השורף לשלם וכן חזותא זו כיון שהוא שלו חייב המזיק לשלם לו וכל החילוק בין יש שבת בסמנין או לא דאי יש שבת כו' הוי סמנין והמראה דבר בעין עומד בהצמר וכיון שלא הקנה לו בעל הסמנין שצבעו הקוף ונעדין הוא שלו צריף לשלם לו מה שאין כן אי אין שבת כו' אין פאן דבר שנאמר שיש לו חלק רק הצמר שנה במראה זו יותר ומטעם הנאה אינו צריף לשלם כמו שכתבו תוס'.

אבל המזיק חייב כמו אם הצמר במקום השנה יותר כנ"ל. וכן לענין אופן קונה כתב הרא"ש ז"ל שפיר דאין לו קנין שיהי' שלו שיוכל לאסור הפלי דהא אין בו ממש בשבת זה ומאי בכף שהוא שלו והוא רק פעולה לבעל הצמר ששנה יותר וכמו מעביר למקום השנה יותר ולא דמי לבגד לרפוכי שעשה מעשה בגוף הבגד כנ"ל.

אבל לענין שישלם, הצבע בהקדוהו יורה שפיר תלוי באופן קונה דאי קונה ולא אמרינן שהשבת על דעת שיקנה בעל הצמר א"כ צבע דידי' העביר דחזותא זו היא שלו מה שאין כן אי אין אופן קונה והשבת ע"ד שיקנה בעל הצמר והאופן הוא פאיש אחר ודאי חייב לשלם במה שהזיק חזותא זו שהוא בעל הצמר כנ"ל: וא"כ י"ל דעל זה משני שפיר בצמר וסמנין דבעל הבית דלא שייף שוב לומר דהחזותא שלו שיוכל להעבירו בצפון דהא הם הסמנין של בעל הבית וממילא צבע אגר ידי' הוא דשקיל כיון שהוא דבר שאין בו ממש כדברי הרא"ש ז"ל.

אבל פשהשבת הא בגוף הפלי בדבר שיש בו ממש שפיר לא הי' מועיל אף דסמנין של בעל הבית דמאי בכף מכל מקום אופן קונה ויש לו חלק בו. וא"כ ממילא בגט פאן דדיו יש בו [ממש] ולא דמי לסמנין ע"ג צמר כמבואר בש"ף ז"ל י"ד סי' קצ"ח ס"ק כ"א שצבע אינו חוצץ דהמראה אין בו ממש מה שאין כן דיו דיש משותף הדיו כן כתבו ר"י והרמב"ן והרשב"א עיין שם.

וממילא לא מהני אף דהדיו של הבעל שייף אופן קונה כנ"ל. ויש לדחות.

ובדברי הרא"ש ז"ל ג"כ דכוננתו ניהו דאופן קונה בדבר שאין בו ממש מכל מקום לא קנה רק המראה והוי פאסר המראה על חבירו. וכמו קונם דיבורי עליף המבואר בי"ד סי' רי"ד דאינו חל מן התורה.

ומה שפכתב הרא"ש נמצא שלא קנה הצייר בצבע פלום היינו שלא קנה בצבע זו שום דבר ממש בהצמר רק בהחזותא וזה לא חל הקונם מה"ת ומ"ש ואפילו אמן קונה היינו בדבר שיש בו ממש פונותו דאפילו קונה אינו יכול לאסור בקונם רק אם הי' השבח בדבר שיש בו ממש.

אבל י"ל שסובר דשייך אמן קונה אף באין בו ממש. ואף דקי"ל שם דמדרבנן צריך שאלה עינין שם.

מכל מקום פתב הרא"ש שפיר דעכ"פ מה"ת בנדאי אין איסור ושוב סומך עצמו דאין אמן קונה בש"כ לרוב הפוסקים ובל"ז יש דברי הרא"ש דאדרבה הוכיח סברתו מש"ס הג"ל ממאי דמשני בצמר וסמנין דבעל הבית כו'.

ובאמת בשלמא אי יש שבח סמנין ע"ג צמר והוי כהסמנין עומדין בעיני שייך שפיר פיון ששנייהם של בעל הבית לא עשה דבר כי אם שחבר אותם יחד והכל של בעל הבית וכסברת הרשב"א ז"ל הג"ל.

אבל אי אין שבח סמנין ע"ג צמר והוי כמאן דליתנהו וכאלו העביר הסמנין מעולם ואע"פ כן השביח הצמר והוי כהשביח רק באומנותו של האמן ונימא אמן קונה ומאי בכך דהסמנין של בעל הבית הא אין פאן סמנין כלל כנ"ל.

ומזה הוכיח הרא"ש ז"ל דאי אין שבח סמנין כו' בל"ז לא קשה אשמאל דהוצרך לאוקמי שפיר בהקדיח בשעת גפילה דלא שייך כלל אמן קונה פיון שהוא דבר שאין בו ממש. רק כל קושית הש"ס הי' אי יש שבח סמנין כו' והוי יש בו ממש ושייך אמן קונה ופריך שפיר דלא בעי למיפשט מפאן דאין שבח סמנין כו'.

ועז משני שפיר בסמנין דבעל הבית דכיון דיש שבח סמנין כו' מהני בסמנין דבעל הבית. ואי אין שבח כו' בל"ז לא קשה וכתב הרא"ש ז"ל שפיר דלדין אי אין שבח כו' לא שייך כלל אמן קונה כו': או י"ל למאי דמבואר בש"ס גדרים גמר בלבד להוציא פת חטין והוציא פת שעורין מותר בשתייהם דעל שעורין אינו חל דלא הי' פיו ולבו שונים ובהטין לא נאסר דלא הוציא בשפתיו עינין שם.

וכן בטפת צונן שאני טועם [גדרים ס"ג ע"ב] דיש פוסקים דמותר גם באכילה ושתייה עינין שם. וא"כ בעובדא דתשובת הרא"ש דאסר גוף הטבלא על בעל הבית עינין שם.

שפיר פתב הרא"ש ז"ל דאפילו למאן דאמר אמן קונה מכל מקום היינו דוקא אם הי' עצים ועשאו פלים דיש לו קנין בגוף הפלי שהוא דבר אחד וממילא אם הי' אוסר הפלי על בעל הבית הי' מהני דאף שחלק בעל הבית אינו שלו מכל מקום חלקו נאסר וכמו בשנותפין כו'.

אבל פאן בצבע שהם שני דברים נפרדים הצמר הוא עדיין לגמרי של בעל הבית לבד ובהצבע יש להאמן חלק דאינו קונה רק בשבח כמו שפכתב ת"ה [סי' ש"ט]. ואם פן בשלמא אם הי' אוסר המראה על בעל הטבלא הי' חל אי אמן קונה מ"מ פיון שאסר גוף הטבלא עליו ובגוף הטבלא אין לו שום חלק רק בהחזותא וכיון דאין שבח סמנין ע"ג צמר א"כ אינו נכלל כלל הצבע בכלל הטבלא.

א"כ גוף הטבלא אינה אסורה והחזותא לא אסר פלל שנה לא הוציא בשפתיו רק הטבלא וממילא אין שום דבר אסור. דבשלקמא אם הי' שבח סמנין ע"ג צמר.

הי' פנין שאסר הטבלא פמות שהוא נכלל גם פן הסמנין בכלל האיסור והי' נאסר עלין מה שאין פן פנין שאין שבח כו' והחזותא לא אסר פנ"ל. וכתב אחר פה וכו"ת יכול לגורדו כו' והוי ג"כ דבר ממש ונכלל בו ודחה דאין בו ממש דצפון עבורי מעבר פנ"ל.

וממילא לא קשה מש"ס הנ"ל די"ל דשייך אומן קונה לגבי החזותא פנ"ל: נחזור לנידון דידן דעכ"פ נראה דבגט אף דדיו של הבעל לא דמי להא דצמר וסמנין דבעל הבית דהא לשון הרשב"א ז"ל הוא דלגבי צמר וסמנין הוא דעבדי לי' לשבחה ולא קני פה כו'.

ונראה פירושו דכיון דשניהם של בעל הבית אינו ניכר כלל עשיית האומן בהצמר שאינו רק חיבור הצמר והצבע דבעצים ועשאו כלי ניכר תוספות האומן וכהאי גוונא מה שאין פן פאן דהכל של בעל הבית.

אבל בגט שעשה מהדיו אותיות ומה שהוא גט הוא ע"י האומן ודאי הוי כמו עשאו פלי: ועוד נראה פונת הרשב"א דהא ודאי פשתין הסמנין ועשה מהם צבע שיהי' ראוי לצבוע בהם ונתעלו ע"י זה בדמים.

יש לו קנין בהסמנין דלגבי הסמנין שייך שפיר אומן קונה. וא"כ הא קונה בהסמנין פנ"ל. אף פנין שהסמנין אין פאן בעין דהא אין שבח סמנין ע"ג צמר וא"כ לגבי הצמר אינו קנין האומן דהא הסמנין פבר העביר מן העולם. ולענין זה אינו מועיל קנין האומן בהסמנין שיהי' נקרא סמנין שלו ויהי' קונה בצמר זה לא אמרינו.

ונה שכתב הרשב"א דלגבי צמר סמנין הוא דעבדי לי' לשבחה. אבל בגט הא עכ"פ יש להסופר קנין בהדיו שעשה מהם אותיות וכאן הדיו יש בו ממש עדיין וכיון שיש להסופר קנין בהאותיות אין הגט של הבעל דמה שנעשה ספר פריתות הוא הקלף והאותיות פנ"ל: והנה בספר פ"י הקשה מהא דהכל פשרין לכתוב את הגט אפילו חרש שוטה וקטן.

והא פנין דאומן קונה בש"כ והם אין יכולין להקנות איה מועיל הא אין הגט של הבעל. ובספר נה"מ שם סי' ש"ו דחה דבריו ג"כ דבכלף ודיו של הבעל לא שייך אומן קונה.

ולמ"ש זה אינו. עוד פתב שם דבהגיע לעונת הפעוטות מהני אף דהדיו שלהם עיין שם. ג"כ לא ידעתי למה העלים עיניו מדברי הש"ע א"ח הלכות לולב שהביא דעה ראשונה דאף בהגיע לעונת הפעוטות לא מהני ולא יקנה לו הלולב ביום ראשון פנין שלא יהי' מועיל ההקנאה שלו רק מדרבנן והם דברי הרמב"ם עיין שם ומכש"כ בגט שיש לחוש לקדו: ולכאורה הי' אפשר פנין דאמר התם דהא לא מהני דבעינן לשמה רק בגדול עומד על גביו ומהני פונת הגדול ועיין ברשב"א חולין י"ג דמהני פונת הגדול מצד עצמו לא שע"י עמידתו יש פנונה להחרש שוטה וקטן עיין שם.

, וא"כ פנין דכל השבח הוא מה שנעשה גט וזולת זה אין פאן שבח ואם פן הא החרש שוטה וקטן לא עבדי לשבחה כלל שאין פותבין לשמה רק הגדול המכנין עושה השבח. והוא שפיר יכול להקנות ועדיף מסמנין דבעל הבית שם פנ"ל.

יִישׁ לְדַחֹת דַּמ"מ גַּם הֵם עוֹשִׂים הַשְּׂבַח. וְעוֹד דֵּהֲתוֹסֵפ' פָּתְבוּ דַּע"י הַגְּדוֹל שְׁמִזְהִירִים יִישׁ לָהֶם פְּוֹנָה לְכַתּוֹב לְשִׁמָּה וּמַהֲנֵי מִצַּד פְּוֹנָתָם וְשִׁינָה אֲוֹמֵן קוֹנָה בִּש"כ פִּנ"ל: עוֹד הִיא אֶפְשָׁר לֹאמַר דֵּהָא בְּכָל הַקְּנִינִים בְּעֵינֵי שְׁיִתְפֹּנוּן הַקּוֹנָה לְקִנּוּת וּי"ל דְּגַם בְּהָא דְּאֲוֹמֵן קוֹנָה בִּש"כ וְקוֹנָה בְּגוּף הַפְּלִי צָרִיף שְׁיִתְפֹּנוּן הָאֲוֹמֵן לְקִנּוּת.

וְכֵן מִשְׁמַע מְלִישׁוֹן הַרְשָׁב"א ז"ל פֶּרֶק הַגּוֹזֵל שְׁפַתְב וְכֵן דַּעְתוֹ לְקִנּוּת בּוּ פִּנְגָּד שְׁכָרוּ עֵינֵי שָׁם. וְא"כ בְּחֻרַשׁ שׁוֹטָה וְקִטָּן דְּלֹא בְּנֵי זְכִיָּה נִיגְהוּ וְלֹא בְּנֵי פְּוֹנָה לְזַכּוֹת מִמִּילָא לֹא שְׁיִיף בְּהוּ כָּלֵל אֲוֹמֵן קוֹנָה בְּשְׂבַח כְּלִי.

וּבְזָה אֵין פֶּאן דַּעַת אַחֲרַת מְקָנָה. וְאַפִּילוּ אֵי חֲשִׁיב דַּעַת אַחֲרַת כּו' מְכָל מְקוֹם בְּגִט דְּלֹא יוֹעִיל אִם יֵהִי קוֹנִים בְּנֻדָּאֵי אֵין הַבְּעַל רוּצָה לְהַקְנוֹת לָהֶם וְכֵינֵן שְׁאֵין דַּעַת אַחֲרַת לִית לְהוּ זְכִיָּה כָּלֵל בְּגוּף הַגִּט וּבְקִטָּן שְׁזוּכָה מְדַרְבְּנֵן בְּלֹא דַּעַת אַחֲרַת מִמִּילָא יְכוֹל לְהַקְנוֹת ג"כ מְדַרְבְּנֵן: אוּלָּם יִישׁ לְהוֹכִיחַ קִצָּת לְהִיפּוּף מִמ"ש תוּס' סְנֵהֲדָרִין ס"ח ע"ב ר"פ ב"ס אֵהָא דְּקִטָּן אֵי אַתָּה צָרִיף לְהַחֲזִיר עָלָיו אִם יִישׁ לוֹ גּוֹאֵל וְהַקְשׁוּ דְּמָנָא לִי לְקִטָּן מְמוֹן וְתִירְצוּ חַד תִּירוּצָא בְּשְׁכִירוֹת מְלֹאכְתוֹ דְּשָׁכַר יְדִיו שְׁלוֹ מְדֹאֹרֵייתָא ע"ש.

וְקִשְׂיָא לִי מֵאֵי בְּכָף שְׁיִישׁ לוֹ מְדֹאֹרֵייתָא חֲחִיב בְּעַד מְלֹאכְתוֹ שְׁחִיבִין לְשַׁלֵּם לוֹ מַה"ת אֲבָל מ"מ אֵיף זוּכָה מְמוֹן שְׁמִשְׁלָמִין לוֹ שְׁיִינָה זֶה הַמְמוֹן שְׁלוֹ. וְאַף דְּנִגְדַּד הַבְּעָה"ב מְהֵנֵי דְּפִירְעוֹן בַּע"כ שְׁמִי פִירְעוֹן וְלֹא בְּעֵינֵן דַּעַת הַזּוּכָה מ"מ אֵין זֶה אֵלָא לְעִנְיֵן שְׁנַפְטָר הַנּוֹתֵן אֲבָל לֹא שְׁיִינָה בְּלֹא דַּעַת כַּמ"ש הַרְשָׁב"א ז"ל גִּיטָּין וְא"כ לֹא זְכָה הַקִּטָּן לְשַׁטַּת תוּס' שָׁם דְּלֹא מְהֵנֵי דַּעַת אַחֲרַת.

וְא"ל דְּאֵיירִי הֵתֵם שְׁכָפַר לוֹ שְׁכָר מְלֹאכְתוֹ וְנִשְׁבַּע עָלָיו ז"א דְּאֵין זֶה גְּזֵל רַק עוֹשֶׂק. וְעוֹד דְּאִמַר בִּש"ס ב"מ פ' הַזֶּהָב דְּבַעֲיֵנֵן יַחַד לוֹ כְּלִי לְעִשְׂקוֹ וְשְׁיִינָה בּוּ ע"ש: וְלִכְפָּה הִיא גְּרָאָה דְּתוּס' לְטַעֲמֵייהוּ דְּפִסְקוֹ דְּאֲוֹמֵן קוֹנָה בִּש"כ וְא"כ שְׁפִיר מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּקִטָּן בְּשָׁכַר מְלֹאכְתוֹ שְׁעֵשָׂה בְּקַבְלָנוּת וְגִזְלוּ וְלֹא פִרְעָה לוֹ וְכֵינֵן שְׁשָׁכַר מְלֹאכְתוֹ שְׁלוֹ מַה"ת מִמִּילָא יִישׁ לוֹ מַה"ת קִנְיֵן בְּגוּף הַחֲפִץ וְהוּי גְּזֵל וְחִיב פִּנ"ל.

וּמוֹכַח מִמִּילָא דְּאִיף קִטָּן שְׁאֵין לוֹ זְכִיָּה שְׁיִיף גְּבִי אֲוֹמֵן קוֹנָה בִּש"כ. אֵיף יִישׁ לְדַחֹת דֵּהָא עַדִּין קִשָּׁה דַּמ"מ מֵאֵי הוֹעִילוּ בְּתִירוּצָם עַדִּין יִקְשָׁה לְמ"ד אֵין אֲוֹמֵן קוֹנָה אֵיף יִישׁ לוֹ מְמוֹן.

מִיָּהוּ זֶה לֹא קִשָּׁה דֵּהָא קוֹשְׁיַת תוּס' הוּא רַק לְמ"ד אֵין זְכִיָּה לְקִטָּן וְאִיָּהוּ מְצִי סְבַר אֲוֹמֵן קוֹנָה פִּנ"ל. אֵיף הָא פְּלִיגֵי תַנָּאֵי בְּזָה וְצ"ל דְּתוּס' סְבָרֵי דְּבַדְבָּר שְׁכָפַר יִישׁ לוֹ חֲחִיב עָלָיו מַה"ת יְכוֹל לְזַכּוֹת בּוּ ג"כ.

וְדוּחַק דְּאִיף אֵי נִימָא דְּאֵיירִי שְׁהַבְטִיחַ חֲפִץ בְּשָׁכָרוּ מ"מ אֵינּוּ קוֹנָה כַּמ"ש הָרֵא"ש ז"ל פ' הַשׁוֹכֵר אֵת הַפּוֹעֵל [ד' ס"ג] ע"א גְּבִי הַבְּעָלִי בְּטָלָה זֶה דְּפִרְיָה הָא מְחַסְרָא מְשִׁיכָה וְהוֹכִיחַ דְּאִיף דְּשָׁכַר פְּעוּלָה מִתְחַיֵּיב בְּדִיבּוּר מ"מ כְּשִׁהַבְטִיחַ לוֹ חֲפִץ צָרִיף לְזָה קִנְיֵן מְשִׁיכָה וְאֵל"ה לֹא קָנָה רַק שְׁיִישׁ חֲחִיב עָלָיו וְיְכוֹל לְסַלֵּק בְּדָמִים ע"ש.

וּמִמִּילָא קִטָּן שְׁאֵינּוּ קוֹנָה אֵיף יִינָה בְּגוּף הַדְּבָר שְׁמַקְבֵּל: וְאַפְשָׁר לְפִי מֵאֵי שְׁפִסְקַת הַשְּׁ"ף ז"ל י"ד ה' פְּדִיוֹן בְּכוֹר בְּנִקְוֹדַת הַכֶּסֶף דַּב"ד וְדָאֵי יְכוֹלִין לְזַכּוֹת לְקִטָּן מְהָא דְּיִלְיָה פ"ב דְּקִדּוּשֵׁין ע"ש.

וי"ל דכיון שהחיוב שכיר הוא מה"ת שוב משפחת לה שגבו הב"ד עבורו השכירות ושפיר היא שלו מה"ת. אף הא תוס' עצמם הקשו אח"כ שם מהא דגר קטן ע"ש.

אבל מ"מ פאן דמוכח מדברי תוס' דבשכירות שתייב לו מה"ת יכול לזפות במה שזוהתנין לו א"כ ממילא יכול לזפות ג"כ בשבח פלי עבור השכירות למ"ד אמן קונה בש"כ. ולמ"ש די"ל דאייני בגבו ב"ד לא מוכח הנה"ל.

אף תוס' ע"כ לא ס"ל סברת הש"ך פנ"ל: עוד י"ל דלא שייך פלל אמן קונה בש"כ בחשו"ק שפכתו את הגט דהא פיון שהקלף והדיו של הבעל וכל השבח הוא רק מה שנעשה גט הראוי לגרשבו.

וא"כ איך נימא דאמן קונה בש"כ הא אי נימא דהם קונים בש"כ וכיון שאינם יכולין לחזור ולהקנות לא הני גט א"כ אין פאן שבח פלי דכל השבח הוא מה שהוא גט דבשלבא פקע בקל דוכתי בפעשה פלי וכה"ג שייך שפיר שקונה ויש לו השבח משא"כ פאן אם יקנו אין פאן שבח וכל השבח הוא רק בפאנינם קונים וממילא לא שייך פלל אמן קונה פנ"ל.

ובל"ז אינו קושיא מהא דחשו"ק די"ל שפכותבין בחנם או שהקדים להם שכרם דלא שייך אמן קונה. או דמ"ש הפוסקים דכיון דפירעון בע"כ מהני יכול לשלם להם וממילא פקע הקנין ע"ש: עוד אפשר לומר דלא שייך פלל בכתיבת הגט אמן קונה בש"כ כמ"ש לעיל ס"ק ג' דכיון דדבר הגורם לממון [לאו] פממון רק שטרות משום דשנה למפור לכל אדם כמ"ש תוס' וממילא בגט דאינו ראוי רק לו שוב לאו פממון וא"כ השבח הני רק דבר הגורם לממון ואין לו קנין פנ"ל.

והני עכ"פ פמו לדעת הרא"ש ז"ל בסמנין פיון דחזוהא לאו מלתא דלא שייך אמן קונה כו' וכן דבר הגורם לממון. ונה עדיף דבחזוהא עכ"פ השביח דבר השנה יותר לכל אדם משא"כ בהנה"ל.

ולפ"ז הי' פשר אף בגזלו מן הסופר פנ"ל. אולם היכא דשנה להתלמד ממנו וכה"ג שוב שייך אמן קונה כו' דשבח זה להתלמד הני ממון השנה למפור לכל פנ"ל וקונה לפי ערה זה פנ"ל: ועיין גיטין כ"א שהקשה הרמב"ן לדעת הפ' שצריף להקנות לו הקלף מאי פריף וזה איהי קא פתבה פיון שהיא נותנת שכר הסופר מאי בכף שהיא נותנת השכר פיון שהקלף והדיו של הבעל ע"ש.

ואי נימא דשייך בגט אמן קונה בש"כ א"ש דפריף אף שהקלף והדיו של בעל מ"מ פיון שהיא נותנת שכר הסופר א"כ מוכר לה הסופר השבח ויש לה הקנין ולא הני שלו והצריף לטעמא דאקנויי אקנו לי רבנו פנ"ל.

והרמב"ן ז"ל לטעמא שפוסק בכל מקום דאין אמן קונה בש"כ דחה שפיר פנ"ל. אבל תוס' ושאר פוסקים דסברי אמן קונה פלי שפיר קושית הש"ס דאיהי קא פתבה היינו דאינו שלו משום השכירות ומייןשב ג"כ דברי הרא"ש והטור שכתב דצריף להקנות לו הקלף והדיו ואעפ"כ כ' דאקנויי אקנו לי רבנו השכירות והיינו משום דלחומר סוכרים דאמן קונה פמבואר לעיל ה' קדושין ועיין מ"ש לעיל: עוד אפשר לומר לע"ד דלא שייך אמן קונה בש"כ בגט דהא נדאי בכל דוכתי פשהאמן משביח שייך שפיר פיון שהשביח קונה נגד שכרו.

משא"כ בגט להפוסקים דבעינן שליחות בכתובת הגט וא"כ מה שהסופר כותב הוא רק מטעם שליחות הבעל שהוא כמותו והוי כאלו הבעל כותבו ממש ומה שמשלם ש"כר הוא רק שיעשה השליחות וא"כ איך שינה אמן קונה בשבח פלי הא זה השבח משביחו בשליחות הבעל והוי כמו אם השביחו הבעל בעצמו ומה שנותן לו הש"כר הוא בעבור שעשה לו פעולה ועשה שליחותו אבל לא עשה הסופר כלל מעשה בגוף הגט שזהו המעשה עשה הבעל פנ"ל ובתוס' שם יש לפרש מ"מ פנ"ל דהא הם קאי שם אי לא בעי שליחות בכתובה ופי' שפיר דאיהי קא פתבה שאינו של הבעל וי"ל מטעם אמן קונה כיון דאינו מטעם שליחות.

משא"כ להפוסקים דבעי שליחות לא שינה פנ"ל. ומ"מ יש להחמיר ולחוש דאולי שינה גם בהנ"ל אמן קונה בשבח פלי.

והיכא דהדיו ג"כ של הסופר נראה דארף ל"ד אין אמן קונה בש"כ מ"מ אינה מגורשת דהא בהוסיף לה נופך משלו מבואר בש"ס קדושין דנדאי זה הנופך שלו ולא קנאו הבעה"ב, רק בעצים ועשאו פלי דלא הוסיף שום דבר רק אומנות שלו.

וכן בצבע חזותא לאו מלתא הוא דאין ש"כ סממנין כו'. אבל בדיו כיון שיש בה ממש כמבואר בש"ס ו"ל י"ד סי' קצ"ח ס"ק כ"א בשם הראשונים ו"ל.

והספר פרייתות הוא הנגיר והדיו משניהם וא"כ כיון שאין הדיו שלו אין כל הספר פרייתות שלו פנ"ל. וכן בעידי חתימה א הדיו שלהם פסול ג"כ לר"מ דנכתב קאי אחתימה שאינו משלם להם.

וגם לענין שיהי' הבעל מכתבו נראה דבעינן גם בעידי חתימה לר"מ אי נימא דרשאין ליטול ש"כר על גוף מעשה החתימה דמאי חילוק בין פתיכה לר"א או חתימה לר"מ דג"כ הוי רק מטעם שליחות כמ"ש הבעה"מ יבמות פ' ד"א דמטעם שליחות הוי רק בכתובת הבעל וממילא בעינן שיתן ש"כרו ודלא כמ"ש בת"ג.

אם לא דנימא כמ"ש הג"פ דנוטלין ש"כר רק על ראית העדות או על ביטול המלאכה אבל לא על גוף מעשה הפתיכה אז נראה דסגי אף דאחר משלם השכירות דהוי כמו שליחות דנתינה דלא בעינן דוקא שהבעל ישלם ש"כר השליחות משום שאינו מצד עצמו דבר שנוטלין עליו ש"כר וכמ"ש לעיל ס"ק ו' ע"ש.

ואפשר דגם לר"א שינה בזה למיגזר חתימה אטו פתיכה כמו בלשמה ושאר פסולים. ובפרט למ"ש הרשב"א ו"ל ריש גיטין דלכך פסול שלא לשמה בחתימה משום דעכשיו דתיקנו חכמים דליבעי עידי חתימה הוי שוב מפלל תנרף הגט ונקלל בכתב ע"ש וממילא שינה גם לענין שיהי' שלו ושיהיה הבעל מכתבו פנ"ל גם לר"א: ועיין בס' ג"פ שהאריף בענין ההיתר נטילת ש"כר העדים שחותמין ולא חשיב נוטל ש"כר להעיד ע"ש ולע"ד י"ל למאי דאמר בש"ס פ' שבועת העדות שהיה נשומתהו גוססין כו' דהיכא דבשעה שהשביעם לא היה תועלת בעדותם אף שאח"כ יהי' תועלת אינם חייבים קרפן שבועה ע"ש.

ועיין בב"י ח"מ סי' כ"ח מבואר דהיכא דפטורים מקרבן שבוועה אין חייבין להעיד מטעם
אם לא יגיד ג"כ ע"ש. וא"כ פיון דהעדות של העידי חתימה אינו מועיל פלום בשעת
החתימה קודם המסירה רק אחר שמסר לה מועיל לידע שנגמסר לה כנ"ל.

וא"כ פיון דבשעה שחומתין אינם חייבים כלל להעיד דאז אין שום תועלת ואף שיהי'
אח"כ מ"מ פטורים כנ"ל. ושוב רש"אין שפיר ליטול ש"כר דלא שייך מה אני בחנם פיון
ש"אין שום חיוב עליהם אז להעיד אפילו בב"ד כנ"ל: (י) וגזלו ממנו ולא פ"רע לו.

הנה יש לפרש בזה ב' פירושים א' שהסופר לא רצה ליתנו לו עד שישלם לו מקודם
והוא גזלו ממנו בחזקה ולא נתן לו המעות והכי דייק לישנא דגזלו ממנו שמייד הי' דרף
גזילה ובזה הדין דנדאי לא קנה פיון שלא רצה כלל להקנות.

אבל היכא שלקח מדעתו אף במזוננים שישלם לו ואח"כ לא שילם מ"מ י"ל דקנה ודמים
הוא דחייב לו כנ"ל. וכן כתב בס' ג"פ.

וכן פ"י הח"מ מקודם ואח"כ כתב מיהו יש לחלק בדרף ספק דאפשר במוכר במעות ולא
שילם הוי גזל ואח"כ כתב דבפירוש על מנת שישלם לו מיד ולא שילם ונדאי הוי גזל.
והיינו פיון שהתנה בדרף תנאי ונדאי דכשלא קיים התנאי המקח בטל.

אבל בלא התנה מספקא לי' להח"מ וכן מוכרח מלשוננו שכ' אח"כ ומיהו כו' והא כפר כ'
זה מיהו יש לחלק וע"כ כמ"ש. ודלא כמו שהעתיק הב"ש דבריו דבאינו לוקח בהקפה
אינה מגורשת כלל ע"ש.

ובס' ת"ג כ' ג"כ כנ"ל בשם ס' מחנה אפרים דכשלקח במזוןן וכשמשא אינו גותן מעות
המקח בטל: עוד כתב דאף שלקח בהקפה הגט וקבע לו זמן ועייל ונפק אזוי ביומ' בטל
המקח למפרע והבנים ממזרים ע"ש.

ולע"ד אינו מוכרח כלל דהא כל הטעם בעייל ונפק אזוי פ"י רש"י ז"ל ב"מ ע"ז ע"ב
ד"ה הא דעייל כו' ומחזיר אחר הלוקח ליתן לו מעותיו גלי דעת' דזוי אנסיה למכור
וכיון דלא קיב לי' זוי בשעת דוחקו אדעתא דהכי לא זבין ע"ש: והנה בש"ס פ"ב
דקדושין גבי האי גברא דזבין אדעתא למיסק לא"י דאמר דהוי דברים שבלב ואינם
דברים ע"ש.

וע"כ הטעם פאן בעייל ונפיק אזוי אף שלא התנה בשעת המכר מ"מ הוי אומדנא דמוכח
דבכה"ג הוי דברים וכמ"ש תוס' שם מ"ט ע"ב דכיון דאנו סהדי מהני גילוי מלתא ע"ש.
ולכך במוכר שדהו מפני רעתה דאין פאן אומדנא שרוצה המעות מיד מהני המכר אף
דעייל ונפיק כו'.

ומזה קשיא לי על לשון רש"י ז"ל שפ"י מפני רעתה דאנו סהדי דאף בלא אונסא דזוי
הוי מזבין ע"ש ולמה ליה למימר דאנו סהדי הא אף שהי' הדבר בספק שוב הוי דברים
שבלב פיון דליכא אומדנא דמוכח להיפך וא"ל פיון שבשעת המכירה אומר שמוכר
החפץ בעד סף בזה הוי כמו שפירש ע"מ שיתן לו המעות ולכך צריף לומר להיפך אנו
סהדי כו'.

דז"א דמ"מ לא הוי כמפרש ע"מ שייתן לו מיזד ביום הקבוע דשמא רוצה שיהי' חייב לו פנ"ל. וצ"ל דרש"י ז"ל נקט האמת דאנו סהדי פנ"ל.

והנה כל זה שיהי' במוכר חפץ השנה לכל דאנו סהדי דלא הי' מוכר כ"א מדוחק מעות הצריף לו מיזד. אבל בגט שאינו שנה פלום רק לבעל זה שנקתב לשמו מאי אנומדינא יש פאן שלא מוכר כ"א מפני דוחק מעות ואל"ה לא הי' מוכר מה יעשה בגט זה לעצמו הא גרע טובא ממוכר שדהו מפני רעתה דבנדאי יש אנומדינא להיפך שרוצה שהמכירה תהי' קנימת והמעות חוב עליו דאם יתבטל לא יהי' שנה פלום.

ובל"ז הדבר פשוט דסופר המוכר גט אינו מוכר דוקא בשביל דוחק מעות רק שפן אנונותו. וגם הדין שכתב בס' מחנה אפרים הנ"ל נראה דלא קאמר רק בבעה"ב המוכר חפציו וכמבואר בש"ס ב"ב מ"ז ע"ב פל דמוזבין איניש אי לאו דאנוס לא הוי מוזבין כו'.

ופי' הרשב"ם ז"ל ד"ה פל דמוזבין רוב חפצים וכלי ביתו וטליתו שאדם מוכר אי לאו דאנוס ודחיק במעות לא הוי מוזבין כו' ע"ש. ולכך שיהי' שפיר האנומדינא פנ"ל.

אבל אם לקח בחנות המוכרת לכל מודה גם המ"א הנ"ל דליכא אנומדינא ואין המוכר בטל אף שלא שילם לו מיזד פיון שלא התנה בתורת תנאי וליכא אנומדינא מדוחק מעות פנ"ל. וממילא בגט שמוכר הסופר נדאי עדיף מהנ"ל ולא נתבטל פנ"ל: ולכאורה הי' אפשר לומר מ"ש רש"י גבי מפני רעתה דאנו סהדי כו' היינו משום דכיון דעניל ונפיק אזוי יש ראי' ואיגלאי למפרע דמ"מ לא מוכר רק בשביל דוחק מעות ולכך הוצרך לאנו סהדי כו'.

אף מאי בכך הא פיון דלא הי' אנומדינא דמוכח בשעת המכר ונגמר המקח סתם בלא תנאי ואף שהי' באמת דעתו ע"ת הוי דברים שבלב ולא מהני א"כ מאי מועיל מה דעכשיו איגלאי למפרע שהי' דעתו כך הא אף שהי' דעתו כך לא מהני ונגמר סתם פנ"ל: אמנם ישן לומר למאי דאמר בש"ס פ"ב דחולין ל"ט ע"ב שחטה ואח"כ חישב עלי' מספקא להו אי פרשב"ג או פרבנון אי אמרינו הוכיח סופו על תתקלתו או לא ע"ש דמבואר דאי אמרינו הוכיח סופו כו' אף דאז הי' דברים שבלב מהני פיון דאיגלאי מלתא עכשיו.

וכן פאן בעניל ונפיק נימא הוכיח סופו והוצרך לומר דאנו סהדי שמה דעניל ונפיק אינו גילוי מלתא רק שרוצה המעות: או י"ל לשטת תוס' ב"מ ס"ו ע"א דכשאומר המוכר בשעת גמר המקח שמוכר פדי שיעשה דבר זה הוי כתנאי מפני ע"ש וא"כ לכאורה גם בלא עניל ונפיק אזוי מ"מ פשקבע לו זמן בשעת המכר ואמר שמוכר לו שישלם לו ביום פלוני ממילא הוי כתנאי ובטל פשאנו משלם לו רק י"ל בלא עניל ונפיק איגלאי מלתא להיפך שלא הקפיד דוקא ע"ת זה משא"כ בעניל ונפיק נשאר התנאי פנ"ל.

וא"כ לכאורה גם במוכר שדהו מפני רעתה מ"מ פיון דעניל ונפיק ואין ראי' להיפך שוב נשאר התנאי. והוצרך רש"י ז"ל לומר דאנו סהדי במוכר מפני רעתה שאין אצלו קפידיא על תנאי זה דוקא.

אבל מ"מ בגט נראה דהוי כמוכר מפני רעתה פיון שאין שנה פלום אצלו אם לא בשביל גירושין אלו ולא מפני דוחק מעות פנ"ל: אמנם הי' אפשר לומר מצד אחר למ"ש תוס' פתובות ריש פ' אע"פ ד"ה שלא כתב לה אלא ע"מ לקונסה והקשו פיון דקי"ל דאזלינו בתר אנומדינא אף בדבר שנולד אח"כ וכמו דפריף הש"ס ביבמה שנופלה לפני מ"ש דנימא

אדעקא דהכי לא קידשה נפש וקשו דא"כ בקונה בהמה מחבירו ונטרפה אח"כ יתבטל המקח דנימא אדעקא דהכי לא קנה כו' ותימצו דכיון דתלוי גם בדעת חבירו המוכר לא שנייה זה דהוא לא הי' מוכר לו על תנאי זה שלא תהי' טרפה ודוקא התי' במופה שחין דמסתמא לא הי' הבעל מקפיד על תנאי זה ע"ש.

וא"כ לכאורה בקונה מקח מחבירו ואינו משלם לו אח"כ נימא שפיר דהמקח בטל למפרע דכאן שנייה האומדנא דאם הי' המוכר יודע שלא ישלם לו ונדאי לא הי' מוכר לו ובזה לא שנייה דתלוי בדעת הלוקח ג"כ ועדיף מהא דמופה שחין דהא ודאי לא הי' מוכר אם הי' יודע פנ"ל וכיון דאמרינו אומדנא אף בדבר שנולד אח"כ א"כ נימא פנ"ל: אף בכל מקום לא קשה דממ"נ מה תועלת יהי' לו בתנאי זה שהי' מתנה שיתבטל המכירה אם לא ישלם לו דממ"נ אם יהי' הספץ בעין ממילא אף שהמכירה תהי' קנימת יוכל לגבותו בחובו ואם לא יהי' קיים א"כ מאי יועיל לו שתתבטל המכירה למפרע מ"מ לא יתנה לו מה לגבות כיון שאינו קיים מאי בכה שהוא שלו וממילא ליכא אומדנא שיהי' כאלו התנה וקיים פנ"ל אמנם פאן בנייר הגט דאם הי' מתנה שמוכר על תנאי שישלם לו ממילא הי' צריף לשלם לו קודם שתנשא דשמא לא תשלם ויהי' הגט בטל למפרע.

וא"כ שפיר מועיל לו התנאי: ונימא שפיר אומדנא דאם הי' יודע שלא ישלם הי' מתנה וממילא הני כאלו התנה וכשאינו משלם הגט בטל פנ"ל.

אף ז"א דנדאי אין הפירוש דנימא אומדנא שאם הי' יודע הדבר כמו שהוא עכשיו לא הי' עושה וע"י זה יתבטל דז"א דא"כ מה הועילו תוס' בתירוץ שיתלוי גם בדעת המוכר סוף סוף אם הי' יודע הלוקח אז שתהי' טרפה לא הי' קונה ומה בכה שהמוכר לא הי' מוכר ע"ת זה מ"מ לא הי' הוא קונה אם הי' יודע וע"כ דבאמת ז"א דהא חזינו בלוקח פתובה בטובת הנאה ואף שמתה היא אח"כ ואין לו כלום מ"מ לא נתבטל המקח ואף שאם הי' יודע לא הי' קונה מ"מ הא קנה ספק זה ספק ירויח ספק יפסיד ולכה מוזיל גבי משום הספק שאינו ידוע.

רק האומדנא שפתבו תוס' היא דנימא אם הי' עולה בדעתו אז זה הספק הי' מתנה זה לתנאי וכמו שלא פתב אלא ע"מ לקונסה אמרינו מסתמא אם הי' עולה בדעתו שיימות הי' מתנה גם אז זה לתנאי ואף שלא הי' יודע וכן הקשו תוס' בנטרפה וע"ז תירצו שפיר כיון שיתלוי גם בדעת המוכר והוא לא הי' רוצה למפוראם הי' הלוקח מתנה תנאי כזה וא"כ קנה שפיר ספק זה שמא תהי' טרפה שמא לא וכמו בכתובה בט"ה פנ"ל.

וממילא במקח כשאינו משלם וכן בנייר הגט דנדאי לא שנייה שאם הי' יודע האמת שלא ישלם דזה לא אמרינו פנ"ל. רק דנימא דאם הי' עולה על דעתו הנה מתנה שאינו מוכר לו רק ע"ת שישלם לו.

ובזה י"ל דאולי לא הי' הבעל קונה ממנו ע"ת זה שתהי' אסורה להנשא עד שישלם לו וכשלא ישלם יהי' הגט בטל והבנים ממזרים. רק הי' רוצה שהקנין יהי' קיים בין כה וב"כ והוא ישלם לו בתורת חוב.

וכיון דלא הני כאלו התנה כמו בטרפה פנ"ל ממילא אף שבאמת אינו משלם לו אח"כ כלל מ"מ לא נתבטל המכירה למפרע פנ"ל: או י"ל דבמקח לא שנייה כלל זה שיהי'. כאלו

התנה דאדערבה מאן לימא שאף שהי' עולה בדעתו הנה מתנה הלא אז הי' הברירה בינד הלוקח ג"כ שלא ישלם ויתבטל המכירה ואדערבה המוכר אינו חפץ להתנות כדי שתהי' הקנין קיים ויהי' המעות חוב ויוכל לגבות בע"כ וליפא אומדנא ואף שאינו משלם קנים פנ"ל.

וראני לזה דאל"כ קשה דאמר בש"ס פ"ב דפסחים ראונו שמכר שדה לשמעון וזקף המעות במלנה ומת דאמרי היתומים מטלטלין שבק אבון כו' ואינו יכול לגבות מהם דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי כו'.

ונימא פאן האומדנא דאדעתא דהכי לא מכר וכאן יהי' לו תועלת שאם תתבטל המכירה יוכל ליקח הקרקע שלו משא"כ אם המכירה קיימת אינו גובה פלוס. וע"כ דלא שנייף אומדנא בזה דאם הי' יודע הסוף לא אמרינו פנ"ל רק שיהי' פאלו מתנה וי"ל שלא הי' חפץ להתנות פנ"ל או שהלוקח לא הי' רוצה שיהיה תלוי בתנאי פנ"ל.

סעף ג' כותבין גט לאיש אע"פ שאין אשתו עמו והוא שיהי' העדים שחתמו בו מפירין ויודעין שנה פלוני ואשתו פלונית וי"א דגם הסופר צריף להפירין וכן נ"ל והפירה זו אפי' ע"פ ע"א ואפי' ע"פ אשה וקרוב וצריף להפיר גם שם אביהם וכל שהחזקו כו': (יא) כותבין גט כו' הנה תוס' ושאר פוסקים הקשו אמאי כותבין ניהוש שמא לא יתן עד תשרי אח"כ ואח"כ תגבה היא הפירות שמכר הבעל מזמן הגט שלא כדין גם שמא יחפה על הזנות שפין פתיכה לנתינה כו'.

ונאמר בזה הרבה תירוצים ע"ש תוס' ב"ב קס"ז וגיטין י"ז וברשב"ב שם. והנה לדעת רש"י ז"ל פירשו דהיכא דאתיא למיטרף בגט בכל מקום אמרינו אייתי ראי' אימת מטי גיטא לידך פנין דלדין יש לו פירות עד שעת נתינה כמ"ש רש"י ז"ל לר"י ע"ש.

ואף דבשטר הלואה לא צריף לאתויי ראי' היינו משום דאין כותבין שטר למלנה בלא לנה רק או בשטר הקנאה או למ"ד עדיו בכתומיו זכין לו וליפא למיחוש מידי משא"כ בגט פן פתבו תוס' גיטין שם לדעת רש"י ז"ל: ואין להקשות למה נשתנה בגט מבשאר שטרות פנין דבשניהם הטעם שנה אם הי' הדין דכותבין הי' אומרין אח"כ אייתי ראי' ואי אין כותבין לא צריף אח"כ לאתויי ראי'.

וא"כ למה בגט כותבין וצריף ראי' אח"כ ובשטרות אין כותבין ואין צריף ראי' אח"כ. אף הטעם כמ"ש תוס' שם דבגט משום עיגון הוצרכו להתיר לכתוב גט לבעל שפעמים שאין האשה פאן כמ"ש תוס' בכמה דוכתי ולכך ממילא התקנה להקפד שיכתבו ואח"כ צריף לאתויי ראי' משא"כ בשט"ח לא הי' מהצורך לתקן שיכתבו ולכך הדין להקפד דאין כותבין לכתחלה וא"צ ראי'.

אף בפוס' דחו דברי רש"י ז"ל מהא דפריף אברייתא דמצא גט אשה אמאי יחזיר ניהוש שמא כתב ליתן בניסן כו' ומשני דכי אתיא למיטרף אמרינו אייתי ראי' ואמאי לא קשיא לי' אכל הגיטין שפעולם וע"כ דבכל מקום לא אמרינו אייתי ראי' רק בנפל איתרע צריף ראי' פנ"ל.

סעף ד לא יכתבנו הסופר ולא יחתמו בו העדים עד שיאמר להם הבעל לכתוב ולחתום. ולכתחלה יאמר לסופר לפני העדים וכשיאמר להם הבעל יכתבוהם בעצמם ולא יאמרו

לְאַחֲרֵים לְכַתּוֹב וְלַחְתּוֹם אִפִּי אָמַר לִב־דְּתַנּוּ גִט לְאַשְׁתִּי לֹא יֵאמְרוּ לְסוֹפֵר לְכַתּוֹב וְלַעֲדִים
לַחְתּוֹם וְאַפִּילוּ אָמַר לָהֶם אָמְרוּ לְסוֹפֵר לְכַתּוֹב וְלַעֲדִים לַחְתּוֹם לֹא יִכְתּוֹב הַסּוֹפֵר וְלֹא
יִחְתְּמוּ הָעֲדִים עַד שִׁישְׁמְעוּ מִפִּי.

עָבַר וְגִירֵשׁ ע"י אֹמֵר אָמְרוּ לְסוֹפֵר וְיִכְתּוֹב כּו' הָיָה סֶפֶק מְגוֹרְשָׁת:.. (יב) לֹא יִכְתְּבוּ כּו'
עַד שִׁיאֵמַר כּו'.

הִנֵּה בְּכַתִּיבָה כִּשְׁכִּי הַסּוֹפֵר שְׁלֹא בְּצִיּוּי הַבַּעַל נִרְאָה דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּהֵגַט בְּטַל מַה"ת אִף
שִׁכְתְּבוּ לְשִׁמָּה וְכֵן מְבֹאָר לְהִדְיָא בְּמִשְׁנָה וּבְרִיִּיתָא גִיטִין ע"ב פְּתַב הַסּוֹפֵר לְשִׁמָּה כּו' הָרִי
הֵגַט בְּטַל עַד שִׁישְׁמְעוּ קוּלוֹ שִׁיאֵמַר לְסוֹפֵר כּו' ע"ש.

וְכִינּוּן דְּקִי"ל ע"מ פְּרָתִי וְכַתְּבָה קֵאִי אֶפְתִּיבָה וּמִמִּילָא הֵגַט בְּטַל מַה"ת. וְאִף לְהַפּוֹסְקִים דְּלֹא
בְּעִינּוּ שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה מ"מ בְּטַל מִשּׁוּם דְּלֹא הָיָה לְשִׁמָּה פְּנ"ל.

וְהַב"שׁ לְקַמֵּן סִי קכ"ג ס"ק א' פְּתַב בְּפִשְׁיטוֹת וְהִקְשָׁה לְתוֹס' דְּלֹא בְּעִי שְׁלִיחוֹת לְמָה תְּנִי
בְּבְרִיִּיתָא דְּהֵגַט בְּטַל הָא אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהָיָה פְּכוּתֵב שְׁלֹא לְשִׁמָּה שְׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲשֵׁשׁ
דְּרַבְּנָן בְּעֵלְמָא וְהִנֵּיחַ בַּצ"ע.

וְדַעְתּוֹ דְּכִינּוּן שִׁכְתְּבוּ לְשִׁמָּה רַק שְׁלֹא שְׁמַע מִהַבַּעַל אֵינוֹ פְּסוּל אֶלָּא מְדַרְבָּנָן. וְתוֹס' עִירוּבִין
י"ג אֵהָא דְּאָמַר ר' פֶּפְא דְּלָמָא ע"כ לֹא קֵאֵמַר ת"ק אֶלָּא כִּינּוּן דְּאִינְתִּיק לְשׁוּם רַחֵל כּו' אֲבָל
תּוֹרָה דְּסִתְמָא פְּתִיבָא מְהֵנִי.

וְהִקְשִׁי תוֹס' ד"ה אֲבָל תּוֹרָה כּו' בְּסוּף דְּנִיְהוּ דְּתוֹרָה פְּתִיבָא סִתְמָא שְׁאֵם יִצְטָרְכוּ לְמַחֲנֵק
לְסוּטָה יִמְחֹק וְעֲדִיף מְלֵהֲתַלְמֵד דְּגַט הָא מ"מ בְּגַט גַּם כַּה"ג פְּסוּל דְּאֶפִּי פְּתַב לְשִׁמָּה כּו'
פְּסוּל עַד שִׁיאֵמַר כּו' וְתִירְצוּ חַד תִּירְצוּ אֶלָּא פְּסוּל אֶלָּא מְדַרְבָּנָן וּמְדִאֹרְיִיתָא חֲשִׁיב
לְשִׁמָּה וְכִינּוּן דְּלֹא בְּעִי שְׁלִיחוֹת בְּגַט כּו' לֹא פְּסוּל אֶלָּא מְדַרְבָּנָן.

אִי נָמִי שְׁהִפְקוּ אֵינוֹ מְקַפִּיד מִשְׁא"כ הַבַּעַל ע"ש. וְתִירְצוּ הָא הוּא כְּדַבְּרֵי הַב"שׁ הַנֶּ"ל.

וְתוֹס' קְשָׁהֲבִיאוּ שְׁם הַבְּרִיִּיתָא אֵיתָא ה"ז פְּסוּל עַד שִׁישְׁמְעוּ קוּלוֹ לֹא כְּדִאֵיתָא בְּש"ס ה"ז
בְּטַל כּו' וְי"ל שְׁגוֹרְסִין כֵּן וּמִמִּתְנִי אֵין רֵאִי דְּתַנִּי אָמְרוּ לוֹ נִכְתְּבָה כּו' בְּטַל דְּשָׁם הוּא מְטַעַם
שִׁינּוּי כִּינּוּן שִׁיאֵמַר לָהֶם כְּתָבוּ כּו'.

וּבְאֵמַת בְּתוֹסְפֵתָא פ"ב דְּגִיטִין דְּאֵיתָא בְּרִיִּיתָא הַנֶּ"ל תְּנִי ג"כ ה"ז פְּסוּל עַד שִׁישְׁמְעוּ כּו'
כְּלִשׁוֹן הַתּוֹס' ע"ש. אִף בְּתוֹסְפֵתָא שְׁם תְּנִי בְּכָל הַפְּסוּלִין מַה"ת ג"כ לְשׁוֹן פְּסוּל ע"ש.

אֲמַנָּם לַע"ד דְּבְרֵי תוֹס' תְּמוּהִים מְאוּד דְּהָא בְּש"ס קְדוּשִׁין ט' ע"ב גְּבִי שְׁטַר קְדוּשִׁין שִׁכְתְּבוּ
לְשִׁמָּה וְשְׁלֹא מְדַעְתָּה סְבַר ר' פֶּפְא גּוֹפִי' דְּאֵינָה מְקוּדְשָׁת וְאָמַר טַעְמָא מְקִישׁ הוּי' לִיצִיָּאה
מַה יִּצִיָּאה בְּעִינּוּ דַּעַת מְקַנָּה אִף הוּי' בְּעִינּוּ דַּעַת מְקַנָּה ע"ש.

וְכֵן פ' הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם שְׁם. וַא"כ מְבֹאָר לְהִדְיָא דְּאִף בְּקְדוּשִׁין לְקוּלָא אֵינָה מְקוּדְשָׁת
כְּלָל אִף שְׁנִכְתְּבוּ לְשִׁמָּה רַק שְׁלֹא מְדַעְתָּה מִשּׁוּם דְּמְקוּשִׁינָן לְגַט וְאִיךָ אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּבַגְט
גּוֹפִיָּה כְּשֵׁר מַה"ת.

א"כ בקדושים מקודשת מה"ת ואיך מקיש ואמר דאינה מקודשת פנ"ל. ור"ב דפליג ה"תם היינו דמקיש דמה גט שלא מדעתה כו' ע"ש אבל דעתו דבעינן אין שום מ"ד שיהי פ"ש. ולכך נראה דהתוס' לא כתבו פ"ן רק לפי מאי דדחי ר"פ דלמא לא הוא ע"כ לא קאמר ת"ק כו' והקשו פ"ן דמשמע דכולה תנאי לא פליגי אמתני' דגיטין והקשו מהא דה"ז פסול כו' ותיקצו ע"ז דר"פ דחי שפיר דלמא סבר הת"ק דהתם באמת אינו פסול רק מדרבנן.

אבל ר"פ גופי' פ"ן דסבר בקדושים דאינה מקודשת ע"כ סבר כו' יעקב דאין מוחקין לה מה"ת ולא הוי לשמה בכה"ג. או דאליבא דאמת אינו סובר סברא הנ"ל רק דדחי שאינו מוכרח.

וכמ"ש תוס' אליבא דר' יוסף שם ע"ש וא"ש דברי תוס'. וא"כ ממילא נדחים דברי הב"ש דנימא לדין דאינו פסול אלא מדרבנן דהא נדאי לימא ואין שום ה"א אף לסברת תוס' הנ"ל פ"ן דאם נימא פתרוץ תוס' הנ"ל ע"כ ר"פ גופי' אינו סובר פ"ן למסקנא ובטל מה"ת פשנכתב בלא ציוי הבעל אף להפוסקים דלא בעי שליחות בכתיבה פנ"ל.

והג"פ לעיל ס"ק ב' פסק ג"כ שפטל מן התורה וכתב דתירוץ תוס' הנ"ל אינו עיקר עיין שם ולמ"ש גם התוס' ע"כ מודים להלכה דפטל פנ"ל עוד י"ל דהא למאי דאמר בש"ס פ"ק ב' דגיטין דהריני בועליך ע"מ שיצאה אבא תלוי בברייה דכ"ן שפקדושי ביאה צריף שיחולו בשעת הביאה לכך אי אין ברייה לא אמרינן הוברר שהי' עומד כו' עיין שם.

וא"כ ממילא בכתיבת הגט דבעינן בשעת כתיבה לשם גירושין וא"כ פשנכתב הסופר שאם ירצה הבעל אח"כ לגרשה בזה יהי' לשם גירושין וא"כ לא עדיף מאם ירצה אבא ואי אין ברייה נדאי פשוט דלא מהני דאיף נימא פשוטה לגרשה אחר כף דהוברר שכתב מתחלה לשם גירושין.

רק ר"פ דחי ה"תם אליבא דר"מ עיין שם ור"מ סבר יש ברייה לכך דחי שפיר דמהני וגם בגט אינו פסול רק מדרבנן פ"ן דיש ברייה. ואף דהתוס' ריש פ"ל הגט כתבו דבגט לכ"ע אין ברייה מ"מ לתירוץ התוס' הנ"ל סוברים פנ"ל.

אבל ר"פ בעצמו ולדין דאין ברייה ממילא שפיר בטל פשנכתב בלא דעתו דהוי שלא לשמה. ומכש"כ להרמב"ם ז"ל דתנאי קודם התנרף מבטל הגט משום דאינו לשמה מבןר פ"ן שהתנאי בכתיבה.

וא"כ פשנכתב בלא דעתו ותלוי באם ירצה לגרש לא עדיף מכשהבעל עצמו מטיל תנאי. דכש"כ בזה דאינו ברור לשם גירושין: אף לכאורה, א"כ להפוסקים בתנאי קודם התנרף דמהני.

ובהא דאין ברייה מספקא לן דלכך פוסל מכהונה גבי לאיזה שארצה אגרש כו' וכן פסק הרמב"ם ז"ל. וא"כ לכאורה גם בכותב בלא דעתו יהי' ספק דאי יש ברייה הוברר הדבר דהי' לשם גירושין דהיתה עומדת להתגרש פנ"ל.

בינון דלא בעי שליחות וכותב שאם ירצה הבעל יהי גט זה לשם גירושין ומה חילוק בין הבעל עצמו שמצוה לכתוב לאיזה שארצה אגרש או על תנאי דאי יש ברירה מהני. ובין שהסופר מעצמו כותב על תנאי זה יועיל ג"כ בינון דנכתב קאי אסופר בלא שליחות הבעל כנ"ל: אף באמת זה אינו דהא אמר בש"ס חולין י"ד דאי בהמה בחייה עומדת לגדל ולשחיטה אמרינו אחר כך פשנשחטה הנוכר הדבר דהיתה עומדת לשחיטה אי יש ברירה אבל אי בהמה בחייה עומדת לגדל לחוד לא אמרינו אחר כך פשנשחטה דהנוכר דהיתה עומדת לכך דהא באמת אינה עומדת לכך ולא שייך ברירה רק פשעומדת הדבר לשתייהן בשנה עיין שם.

ואם כן בינון דמסיק הש"ס ריש זבחים דאשה לאו לגירושין קיימי ולכך סתמא פסול עיין שם. וא"כ ממילא פשכותב הסופר בלא דעתו לא שייך ברירה דאף שרוצה לגרשה אחר כך מפל מקום לא שייך הנוכר הדבר דהיתה עומדת לגירושין כמו שם אי עומדת לגדל כנ"ל ולכך לא מהני אף דיש ברירה.

מה שאין כן פשהבעל מצוה לכתוב על הספק לאיזה שארצה דאז עומדת לכך והספק בשנה אז תלוי אי יש ברירה כמו התם אי עומדת לגדל ולשחיטה כנ"ל. אף לפום דחוי דר"פ י"ל מכל מקום דסבר אליבא דר"מ דמהני כנ"ל.

מה שאין כן לדין. ובמ"ש מיושב מה דדייק הש"ס ריש זבחים דסתם אשה לא לגירושין כו' מהא דהפכותב טופסי גיטין דאי הי' סתמא לגירושין הי' מהני בקדשים שזנבחו סתמא כו' עיין שם וקשה דבשלמא בשחיטת קדשים שנה גמר המעשה שייך שפיר בינון דסתמא לשמן קיימי מהני פששוחט סתם.

אבל בגט גיהו דהי' סתמא לגירושין מפל מקום הא אינו בנד הסופר עד שירצה הבעל לגרשה וא"כ מה בכך דסתמא לשמה הא לא עדיף מאם כותב הגט בפירוש לשמה דג"כ לא הי' מהני בלא ציוי הבעל.

וע"כ צ"ל דהא בהא תליא דהא דפסול בלא ציוי הבעל היינו משום דסתמא לא מהני משא"כ אם הי' סתם לגירושין הי' מהני אף בלא ציוי הבעל. אף ז"א דאטו הני ס"ד דסתם אשה עומדת רק לגירושין אלא שעומדת לגירושין גם כן וא"כ אינו מבנרר אז דשמא לא ירצה לגרשה ולא עדיף מכשהבעל עצמו אינו יודע עדיין דתלוי בברירה כנ"ל.

ועוד דא"כ לא דייק ממתניתין דכתב הסופר לשמה כו' בטל עד שישמעו קולו ומוכח דסתמא פסול וע"כ דלא מוכח ואם כן מה בכך דסתמא לגירושין הא לא עדיף ממפרש: ולמ"ש מיושב דאי הוי אמרינו דעומדת לגירושין גם כן שוב הי' מהני אי יש ברירה בינון שעומדת לשתייהן וכשמגרשה הנוכר דהי' רוצה אז והי' מהני בלא ציוי הבעל מספק עכ"פ אי יש ברירה.

ומתניתין דפוסל בלא ציוי הבעל הוי מוקמינו כמאן דאמר אין ברירה. מה שאין כן ממתניתין דכותב טופסי גיטין דכבר דייק מרישא ומשני משום דאין ברירה.

ולכך דייק אחר כך דאם גם בזה הי' הפסול משום אין ברירה הא שמעינו מרישא דלא עדיף מבעל בעצמו כנ"ל. והוכיח דלאו לגירושין קיימי ופסול גם אי יש ברירה: או י"ל דהא דדחי דילמא שאני התם דאין ברירה היינו משום דהתם תולה בדעת עצמו.

מה שאין כן בסתמא נגד הסופר אף שתלוי באם ירצה הבעל שוב הוי נגד הסופר תולה בדעת אחרים דסברי יש ברירה הרבה מ"ד ריש פ"ק ב' דגיטין ואף דרבא גופיה לא סבר הכי מפל מקום דחי לי שפיר דלא מוכח וכינן דנכתב קאי רק אסופר י"ל דיש ברירה דהוי תולה בדעת אחרים פנ"ל.

רק משום דלאו לגירושין קיימי כו': והנה תירוץ ב' שתיקצו תוס' שם וגיטין כ' דדוקא בסוטה מהני משום שאין הכהן מקפיד אבל בגט הבעל מסתמא מקפיד שלא יכתבנו בלא דעתו עיין שם.

וקשיא לי ג"כ מה בכך שהבעל מקפיד הא כיון דנכתב דקרא לא קאי אבעל רק אסופר בלא שליחות רק דבעינן לשמה. וא"כ פשהסופר פותב הגט לשמה אף שהבעל אומר בפירוש שאינו רוצה שיכתבנו מפל מקום במה נתבטל גוף הגט שלא יוכל הבעל אחר כך לחזור ולגרש בו פשי"רצה.

הא קי"ל בבב"ט הגט דחזור ומגרש בו משום דניהו דבטל' לשליחות גיטא גופי' מי קא בטל ופי' תוס' קדושין נ"ט ורוב הפוסקים דאף ביטלו בפירוש אינו בטל דמאחר שהגט פתוב פהלכתו לא יכול לבטלו שלא יוכל לחזור ולגרש בו כיון שבאמת מהני אינו דיבורו כלום שלא יועיל.

ואם כן גם הכא כיון שהסופר פתבו לשמה פשי"רצה לגרש יגרש בזה ואם כן מה בכך שאינו רוצה מפל מקום אינו יכול לבטלו וכשרוצה אחר כך יכול לחזור ולגרש בו כיון דלא בעי שליחות: ועוד דהא בש"ס נדרים ל"ה מיבעיא אי פהנים שלוחי דרחמנא כו' וכתבו תוס' יומא י"ט ע"ב דהנ"מ הוא אם הבעלים אינם רוצים שיקריבו הפהני משמר [דאי] שלוחי דידן לא מהני שאינם נעשים שלוחים בע"כ אבל אי שלוחי רחמנא מקריבין בע"כ כיון שאינם שלוחים שלו עיין שם.

והנה קי"ל זבחים מ"ו דבעינן זביחה לשם בעלים בקדשים ע"ש. וא"כ אי מהני בע"כ אף אי אינם שלוחי דידן הא מ"מ לא הוי לשם בעלים כיון שאין הבעלים רוצים שיקריב פהן זה והוא ממש כמו הכא בפתיכה וע"כ כיון דלא בעי שליחות ממילא כיון שהכהן מקריב לשם בעלים לא בעינן דעתו כלל.

ואם כן גם בכתיבת הגט כיון דלא בעי שליחות יהי מהני אף שאין הבעל רוצה כיון שכותב לשמה וכן דאמר בש"ס יקריב כו' שפופין כו' יכול אפילו בע"כ תלמוד לומר לרצונו ע"ש. והא למה לי לרצונו בל"ז לא הוי לשמה וע"כ דהוי לשמה פנ"ל וקשה פנ"ל: ונראה דהחילוק הוא כך דבשלמא בקדשים וכהאי גוונא שנה הוא גמר המעשה ולא יוכלו הבעלים עוד לעכב והפהן יגמר הדבר הוי שפיר לשמה במחשבת הפהן אף בע"כ.

ובפרט כיון דאמרין שלוחי דרחמנא ניהו כו'. והיינו שהתורה עשתה שלוחים בע"כ של הבעלים אין לבעלים עוד שום שייכות פנ"ל.

אבל כאן בגט דבעינן לשם פרישות והיינו שתתגרש בגט זה כמו שכתבו תוס' ריש זבחים עיין שם. והיינו שבשעת פתיכה יהי על דעת שיגרש הבעל בגט זה ויהי באמת הגט עומד לכך דאי לאו הכי אין המחשבה מועלת כיון שנדאי לא יהי כן.

ולקח פתבו תוס' שפיר פיון דמסתמא הבעל מקפיד שלא יכתבנו אחר בלא דעתו. וא"כ מן הסתם לא יגרש הבעל בגט זה שנכתב בלא דעתו ושוב אינו לשם פרישות בשעת פתיבה דאינו עומד כלל לכריתות ולא הוי לשמה.

ואף אחר כך שרוצה הבעל לא מהני ואף אי יש בריהה כמ"ש פיון שלא הי' עומד לכך. וכמו ביאוש שלא מדעת בדבר שיש בו סימן דלא מהני לכ"ע אף אם ניחא ליה לבסוף.

וכן בכלל אצל יפות דלא מהני בשאר דברים. אבל בסוטה דאין הפהן מקפיד מסתמא.

ולקח עומד שפיר בשעת פתיבה שתשמה מכתובה זו שבוודאי לא יקפיד הפהן וישקנה ושפיר מהני. ובפרט למה שפתבו תוספ' סוטה כ' דאיירי שנכתב אחר שקיבלה השבועה עיין שם ולקח מהני.

מה שאין כן בגט לא מהני בלא ציוי הבעל פיון שבוודאי יקפיד ולא יתן לה זה הגט פנ"ל ולא עומד בשעת פתיבה שימתן הבעל לא הוי לשם פרישות: עוד נראה למאי דאמר בש"ס ריש כל הגט דאף בלא נכתב לה ידעינו דשלא לשם פרישות בטל דאינו נקרא כלל ספר פרישות פיון שבשעת פתיבה אינו לכריתות.

ולקח בגט לא מהני שאינו ספר פרישות מה שאין כן בסוטה דילפינו רק מועשה לה פנ"ל: עוד נראה למאי דאמר יבמות נ"ב בכותב לאשה דעלמא גט פשאכנסנה אגרשנה אינו גט כלל עיין שם.

ופי' הרמב"ם ז"ל פרק ג' מהלכות גירושין הטעם דלא הוי לשמה פיון שאין ביד הבעל לגרשה בשעת פתיבה אף שפתבו בעצמו לא הוי לשם פרישות ע"ש. ופירושו מוכרח להפוסקים דלא בעי שליחות בכתובה עיין שם.

וא"כ נגד הסופר כשפותר שלא בציוי הבעל. והא אין ביד הסופר לגרשה והוי כמו לאשה דעלמא שפותר הבעל ולקח לא הוי לשם פרישות כלל ולא הוי גט מן התורה פנ"ל: ומדברי הרשב"א ז"ל הי' נראה שאינו ודאי בטל מן התורה שכתב בחידושו דף כ"ג ואם תאמר הוי אמרינו דלא בעי שליחות בכתובה הא אמרינו לקמן צריף שייאמר לסופר פתוב כו' וי"ל דכולה מילתא לאו משום שליחות אלא משום לשמה שאם יכתבו בלא צואת הבעל לא יתנו כל כך לב לכתוב לשמה ויכתבו סתם וקי"ל דסתמא לאו לשמה דלאו לגירושין קיימי כו' עיין שם.

ומבואר מדבריו דאינו אלא משום חשש שלא יכתבו לשמה בפירוש. אבל אי כתב לשמה ונתן לב מהני: אף דבריו ז"ל סותרים זה את זה שכתב שם באותו דיבור בסוף ומאי דפסלינו במתניתין בכותב טופסי גיטין בלא צואת הבעל משום דבלא צואת הבעל לא חשבינו לכוננתו לשמה פנונה מעליא אע"פ שמתפוננו כו' דמסתמא בכל ענין פסיל לי' ואע"פ שמתפוננו לשם אשה זו פיון שלא צוה הבעל והיא אינה עומדת להתגרש כשלא לשמה חשבינו לי' כו' עיין שם.

ונראה מדבריו דאף שמתפוננו בפירוש לשמה לא מהני: והי' נראה לפרש דבריו שסובר דפסול מדרבנן משום דמן הסתם לא יתנו לב כל כך ולקח אף היכא שנתן לב וכו' בפירוש

לְשִׁמָּה פָּסְלוּ חֲכָמִים וּלְכֹהֵן כָּתַב מִקְּנֻדָּם עֵינֵקֶר הַטַּעַם מִשׁוּם שְׂלֵא יִתְּנוּ לֵב וְאַחַר כֵּן כ' דְּמִסְתַּמָּא בְּכָל עֲגִינָן פָּסוּל לִי וְהִינּוּ מִטַּעַם הַגָּ' ל' לֹא פְּלוּג רַבָּנָן פְּנ"ל.

וְכֵן מוֹרִים פְּשִׁט דְּבָרָיו דְּכִשְׂלֵא לְשִׁמָּה חֲשָׁבִינָן לִי פְּנ"ל. וְהִינּוּ פְּדַבְרֵי הַב"ש הַגָּ' ל'.

וְכַתּוּסְפוֹת הַגָּ' ל'. אִף תְּמוּהָ מְאֹד כַּמ"ש לְעֵיל מְהָא דְשִׁטְר קְדוּשִׁין דְּאָמַר לְהִדְיָא בְּכַתְּב לְשִׁמָּה וְשְׂלֵא מְדַעְתּוֹ דְּלֹא מְהַנִּי.

וְהַחֲשֵׁשׁ הַגָּ' ל' שְׁיִיךְ גַּם הֵתָם. וְגַם הֲרִשְׁבָּ"א ו"ל לֹא הִבִּיא אֱלָא צָרִיךְ שְׂיִאמַר לְסוּפֵר כּו' וְשְׁיִיךְ תִּירוּצוֹ.

אֲבָל הָא מְבִנְיָא בְּבִרְיִיתָא לְהִדְיָא אֲפִילוּ כְּתַב סוּפֵר לְשִׁמָּה כּו' בְּטַל עַד שְׂיִאמַר כּו'. גַּם תְּמוּהָ מַה שְׂכַתְּב אַחַר כֵּן דְּמִסְתַּמָּא בְּכָל עֲגִינָן פָּסוּל לִי הָא כּו'.

מַה לָּנוּ לְהוֹכִיחַ מִהֶסְתֵּם הָא מְבִנְיָא בְּבִרְיִיתָא דְאֲפִילוּ כְּתַב לְשִׁמָּה בְּטַל כִּינּוּן שְׂלֵא צִינָה הִבְעֵל פְּנ"ל: וְאֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ דְּבָרָיו ו"ל שִׁי"ל דְּהָא בְּהָא תְּלִיָא דְמֵאן דְּפוּסֵל בְּאוּמַר אָמְרוּ סָבַר ע"כ דְּאִין הַטַּעַם דְּצָרִיךְ צִיּוּי הִבְעֵל מִשׁוּם שְׂאִינּוּ נוֹתֵן לֵב אוֹ פְּטַעַם הַתּוּס' דְּמִסְתַּמָּא מְקַפִּיד שְׂלֵא יִכְתְּבֵנוּ אַחַר דְּהָא כִּינּוּן שְׂאִינּוּ אָמְרוּ צִינָה אוֹתוֹ לְכַתְּב וְשִׁפִּיר נוֹתֵן לֵב לְכַתְּב לְשִׁמָּה וּמַה בְּכֹה שְׂלֵא שְׁמַע מִפִּיו.

רַק דְּסוּבֵר דְּבַעֲי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה דְּנֹכְתַב קֵאִי אֲבַעֵל וּלְכֹהֵן אִינּוּ עוֹמֵד בְּמִקּוּם הִבְעֵל עַד שְׂיִשְׁמַע מִפִּיו. וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת מִלְּשׁוֹן הַרְמַב"ן ו"ל שֵׁם שְׂכַתְּב כֵּן שְׂאִינּוּ עוֹמֵד בְּמִקּוּם הִבְעֵל אֱלָא אִם כֵּן שׁוֹמַע מִפִּיו עֵינּוּן שָׁם.

אֲבָל מֵאן דְּמִכְשִׁיר בְּאוּמַר אָמְרוּ סָבַר דְּלֹא בַעֲי שְׁלִיחוֹת רַק הָא דְּבַעֲי צִיּוּי הִבְעֵל הִינּוּ פְּטַעַם הֲרִשְׁבָּ"א פְּנ"ל וּלְכֹהֵן אוּמַר אָמְרוּ פֶּשֶׁר. וְא"כ לֹא קִשָּׁה מְבִרְיִיתָא הַגָּ' ל' דְּהָא קֵאֲמַר בְּש"ס לְאִפּוּקִי מְמ"ד מוֹדָה ר"י בְּאוּמַר אָמְרוּ עֵינּוּן שָׁם וְא"כ כִּינּוּן דְּבִרְיִיתָא הַגָּ' ל' סָבַר דְּאוּמַר אָמְרוּ בְּטַל שְׁפִיר בְּטַל אֲפִילוּ דִּיעֲבַד מַה"ת בְּלֹא צִיּוּי הִבְעֵל.

אֲבָל לְדִידָן אִי נִפְסוּק כְּשִׁמוּאֵל דְּאוּמַר אָמְרוּ פֶּשֶׁר י"ל הַטַּעַם פְּרִשְׁבָּ"א ו"ל וְהוּא ו"ל לֹא הִכְרִיעַ בְּפָרֵק הַתְּקַבֵּל אִי אוּמַר אָמְרוּ פֶּשֶׁר אוֹ לֹא עֵינּוּן שָׁם. וּלְכֹהֵן לֹא הִבִּיא פְּלֵל רֵאִי מִהֲבִרְיִיתָא רַק מְצָרִיךְ שְׂיִאמַר כּו' דְּזֵה לִכ"ע דְּבַעֲינָן לְכַתְּחֵלָה שְׂיִאמַר וּע"ז תִּירוּצ פְּנ"ל.

וְכֵן מְהָא דְּהַכּוֹתֵב טוֹפְסִי גִיטִין דְּמִסְתַּמָּא פָּסוּל בְּכָל גּוֹנְנֵי דְּמִשְׁמַע דְּלִיכָא מֵאן דְּפִלִּיג. וּמִינּוּשָׁב ג"כ קוֹשְׂיָא הַגָּ' ל' מִשְׁטַר קְדוּשִׁין דִּי"ל ר"פ סוּבֵר ג"כ דְּאוּמַר אָמְרוּ בְּטַל מַה שְׂאִין כֵּן לְדִידָן פְּנ"ל.

וְהוּא דְּוָסֵק: וּבְאֲמַת קוֹשְׂיָא לִי לְכָל הַפּוֹסְקִים הַגָּ' ל' דְּלֹא בַעֲי שְׁלִיחוֹת רַק דְּבְטַל מִשׁוּם לְשִׁמָּה בְּלֹא צִיּוּי הִבְעֵל. מְהָא דְּשִׁטְר קְדוּשִׁין כִּינּוּן דְּמוֹדָה ר' פֶּפֶא הֵתָם דְּשִׁטְר קְדוּשִׁין שְׂכַתְּבוּ שְׂלֵא לְשִׁמָּה בְּטַל דְּמִקְשִׁינָן הוּי' לִיצִיאָה אִם כֵּן אִיךְ פְּלִיגֵי אַח"כ בְּשְׂלֵא מְדַעְתָּהּ מֵאן דְּאָמַר בְּטַל דִּילְפִינָן מִגֵּט מְהָ הֵתָם בַּעֲי דַעַת מְקַנְהָ כּו' וּמֵאן דְּאָמַר לֹא בַעֲי יְלִיף לְהִנְפֹּךְ עֵינּוּן שָׁם.

וּבְשִׁלְמָא לְהַפּוֹסְקִים מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת וְאִין זֵה שְׁיִיךְ לְפָסוּל דְּלְשִׁמָּה שְׁיִיךְ שְׁפִיר פְּלִגְנָתָא הַגָּ' ל'. אֲבָל לְהַפּוֹסְקִים הַגָּ' ל' א"כ כִּינּוּן דְּכָבֵר יְלִיף דְּבַעֲינָן לְשִׁמָּה בְּשִׁטְר קְדוּשִׁין א"כ אִין

צורך להיקשר אחר דמטעם זה בטל בלא דעתה ג"כ וגם מאי טעמא דמאן דפליג ונליף מגט דלא בעי דעתה.

הא פיון דלגוף הקדושין בעינן דעתה א"כ הוי ממילא שלא לשמה דמודה דבטל וכמו בגט בלא דעת הבעל דמה חילוק פיון דצריכין דעת האשה לגוף הקדושין. וי"ל בדוחק: אמנם נראה עיקר הטעם כמו שכתב הרמב"ן ו"ל בחידושיו ריש פרק כל הגט דכשלא צינה הבעל לאו ספר פרישות איקרו אי נמי אי כתב רחמנא וכתב לחוד הוי אמנא לאו משום לשמה אלא בעינן פתיבת הבעל או שלוחו אבל השתא דכתב לה גלי על וכתב דלאו משום פתיבתו קפיד אלא משום שאינו פרות לשמה אלא אם כן נשכתבו בעל או אחר ברשותו אע"פ שאינו שלוחו ממש עיין שם.

והוא גזירת הפתוב בגט דאינו נקרא לשמה כשאינו פותב הבעל או אחר ברשותו פנ"ל ומינשב שפיר הא דשטר קדושין ג"כ דאף דמקשינן הוי ליציאה לענין לשמה מפל מקום לענין דעתה דבכל דוכתי הוי לשמה אף בלא דעת בע"ד רק בגט גזירת הפתוב ומקשינן להיקפו דלא בעי דעתה והוי לשמה אף בלא דעתה פנ"ל: וכזה מינשב מה שתמה הב"ש פאן ס"ק ז' ולקמן סי' קכ"ג על הרמב"ן ו"ל נסובר דלא בעי שליחות בכתיבה ובאומר אמרו פתב שאינו במקום הבעל אלא אם א שומע מפיו עיין שם.

ולמ"ש אחי שפיר דסבר רק דלא בעי בר שליחות אבל לא הוי לשמה אלא אם כן הוא במקום הבעל דילפינן מןכתב לה פנ"ל כמבואר בדבריו הנ"ל. ונראה באמת דבכתיבה בלא ציוי הבעל דהגט בטל מן התורה דהא הרבה פוסקים דבעי שליחות.

ואף אי לא בעי מפל מקום הא פשטא דמתני' וברייתא דבטל מן התורה. וכן בקדושין פנ"ל.

וגם דלא עדיף מהא דלכשאכנסנה אגרשנה כמ"ש לעיל. דע"כ אי לא בעי שליחות הטעם שם משום לשמה.

וגם בתנאי קודם לתורה בטל להרבה פוסקים ומכש"כ בהנ"ל וכמ"ש: (יג) ולא יחתמו כו'. הנה בכתומה כשחתמו בלא ציוי הבעל שלא צינה פלל אז היכא דמסרו בעידי מסירה אינו פסול אלא מדרבנן לרוב הפוסקים דבכתומה שלא לשמה דמזונות מתוכו לא מיפסול אלא מדרבנן והיכא דליכא ע"מ בטל מה"ת כמבואר לקמן סימן קל"א סעיף ו' עיין שם.

אמנם יש להסתפק היכא שמסרו לה לפני אותן העידי חתימה ג"כ אי בטל מה"ת או לא. דהנה העדות של העידי חתימה אינה שנתגרשה רק ע"ז עצמו מעידין שחתמו בציוי הבעל ואם כן פיון שחתמו בלא ציוי ממילא העידו שקר בכתומתן והם פסולי עדות מן התורה וממילא כשנמסר אחר כף לפנייהם הגט בטל מה"ת דהא אין פאן עידי מסירה פשרים ומטעם עידי חתימה גם כן בטל מן התורה פנ"ל.

או אפשר דבשלמא לר' מאיר דעידי חתימה פרתה אז העדות של העידי חתימה הוא על החתימה עצמה אבל לדין דעידי מסירה פרתה ואינו צריך לעידי חתימה פלל א"כ אין עדותן פלל על החתימה שהוא בציוי הבעל רק על הפתיבה שחתמין ומעידין שהי' הפתיבה בציוי הבעל ואם כן פיון דכאן הי' באמת הפתיבה פדין לא העידו שקר רק דפסול מצד עצמו משום שאינו לשמה ומזונות מתוכו.

אבל הם פשרים וכשנסמסר לפניהם פשר מה"ת. אף מדכתב הרמ"א וילכתחלה יאמר לסופר לפני העדים כו' אבל דיעבד אינו מעפב וכן לקמן סימן קל"א בב"ש עיין שם.

ומבואר דאין עדותם על הפתיכה דאף אי לא ראו כלל הפתיכה יכולין לחתום מדינא וכן כתב הב"י סי' קל"א בשם הסמ"ג והמרדכי וסה"ת. ואף דמשם אין ראי' כמ"ש לקמן מ"מ מדברי הרמ"א פאן משמע כן.

וא"כ ע"כ עדותן רק על החתימה שהוא בציוי הבעל דמסתמא נכתב כדיון. וא"כ הוי עדות שקר ופסולין כנ"ל.

ואף אי נימא דמעידין על הפתיכה מפל מקום י"ל דבטל. למה שכתב הר"ן ז"ל פ"ב דכתובות גבי תנאי הי' דברינו דכיון דכשפא השטר לפנינו אנו מחזיקים אותו בלא תנאי הוי פאלו העידו בפירוש שלא הי' תנאי בדבר כיון שחתמו סתם ואם באמת הי' תנאי העידו שקר ופסולין ע"ש:

והנה בש"ס ריש פרק שבועת העדות אמר דהפל מודים בעד מיתה דחייב קרבן שבועה אף שאין עדותו מועיל רק מדרבנן עיין שם. וממילא פשהעדים העידו שקר על דבר שהוא מדרבנן פסולין מה"ת דהוי עדות שקר מה"ת.

וא"כ כיון דבגט שפא לפנינו בעידי חתימה מתירין אותה לינשא ואמרינן שנוכתב ונחתם לשמה ואינו מוזנף מתוכו. וא"כ שוב הוי מה שחותמין העדים סתם פאלו העידו שפאשר אף מדרבנן ונחתם לשמה כמ"ש הר"ן ז"ל בתנאי.

וא"כ כיון שפאמת הי' שלא לשמה ופסול מדרבנן שוב העידו שקר בזה שהעידו שפאשר לגמרי גם מדרבנן וממילא פסולין מה"ת דאף שהעדות בדבר דרבנן פסולין מן התורה כנ"ל.

וממילא כשנסמסר בפניהם בטל כנ"ל. אף יש לחלק קצת דווקא בעד מיתה דבממון הפקר ב"ד הפקר מה שאין כן בגט כיון דמה"ת פאשר אינו פסול מה"ת.

אף בל"ז הא מוכח התי' כל הסוגיא דכשמעידים קטנים הוי או פסולי עדות כו' דהוי תרי ותרי דמה שחתמו הוי עדות גמור שהן פשרין כמ"ש הרא"ש ז"ל שם עיין שם. וא"כ גם פאן הוי עדות גמור שחתמו בציוי הבעל דניהו דלענן גוף הגט אינו פסול אלא מדרבנן אבל מ"מ לענן העדות לא הוי עדות מדאורייתא כיון שהוא בלא דעתו והוי מפי כתבם ובטל העדות גם על הפתיכה מן התורה וכיון שהם מעידין בחתימתן שחתמו בציוי וכאשר מה"ת והוי עדות ושוב לענן זה הוי עדות שקר שפיר בדבר שהוא מה"ת שמעידין שעדותן פאשר לסמוך עליו ואינו מפי כתבם כיון שנעשה מדעתו.

ועוד דהא היכא דעידי חתימה פשרין פאשר בלא עידי מסירה לרוב הפוסקים ואם כן מעידין שפאשר בלא עידי מסירה והוי שקר ופסולין מה"ת כנ"ל. אף אפאשר לומר להיפך דהא פשעדים העידו שקר מפי כתב אינם נפסלים לעדות דאינו עדות כלל וא"כ ניהו דהוי פאלו העידו שהוא בציוי ואינו מפי כתבם מ"מ כיון שפאמת לא הי' בציוי הבעל א"כ גם עדות זה העידו רק מפי כתבם ולא הוי עדות שקר רק שהי' עושים וסבורים שאינו מפי כתבם ובאמת עדות זה הוי ג"כ בכתב ואינם נפסלים.

אף אינו מוכרח דמ"מ פנין שְׁהוּ סוּמְכִין על עדות זה הוּי עדות שְׁקַר פִּינּוֹן שְׁמוּעִיל הַעֲדוֹת כְּדִין וּפְסוּלִין מֵה"ת וְזֶה מוֹכְרָח דְּהָא עֲדִים שְׁחַתְמוּ שְׁקַר פְּסוּלִין הֵם כְּמִבְּנָאָר: גַּם אֶפְשָׁר לומר לדעת הר"י ו"ל הוּבָא בַח"מ ס' מ"ו דְּכָל זְמַן שְׁלֵא בָּא לִיד הַמְּלִנָּה לֹא הוּי כְּמִי שְׁנַחְקְרָה עֲדוּתוֹ בַב"ד עֵינּוֹן שֵׁם וַא"כ גַּם פֶּאֶן קוֹנְדֵם הַמְּסִירָה לְהֵלֵא הוּי כְּעֲדוֹת בַב"ד וְלֹא נִפְסְלוּ בְּמָה שְׁהַעֲיָדוֹ שְׁקַר וְכֹאן עֲדִיף יוֹתֵר דְּקוֹנְדֵם הַמְּסִירָה לֹא הִי עֲדוֹת הַמוּעִיל כְּלָל וְנִפְסְלוּ רַק בְּשַׁעַת הַמְּסִירָה.

ושוב י"ל כְּמוֹ שְׁפָתַב הַר"ן ו"ל חוֹלִין י"ד גְּבִי שְׁחִיטָת מוּמָר דְּאוֹתוֹ שְׁחִיטָה שְׁנַעְשָׂה מוּמָר לֹא חָשִׁיב עֲדִינּוֹן שְׁחִיטָת מוּמָר וְכֹשֶׁרָה עֵינּוֹן שֵׁם וְכֵן פָּתַב מֵהַר"ט בְּשֵׁם הַר"ש לְעֵנִין עֲדוֹת עֵינּוֹן שֵׁם. וַא"כ מִמִּילָא כְּשֶׁנִּמְסַר בְּפִגְיָהֶם פִּינּוֹן שְׁלֵא נִפְסְלוּ רַק בְּשַׁעַת מְסִירָה לֹא נִפְסְלוּ רַק אַחַר כֶּף וּבְשַׁעַת הַמְּסִירָה עֲדִינּוֹן הוּי נִמְסַר בְּפִגְיָה שְׁרִים. וַיֵּשׁ לְדַחֹת. וּבַל"ז הַרְבֵּה חוֹלְקִים שֵׁם.

גַּם בַּמֵּהַר"ט דְּחָה שֵׁם עֵינּוֹן שֵׁם: וּבַמ"ש מִיְנוֹשָׁב מַה שְׁהַקְשָׁה ב"ש לְקַמְן סִימָן קַכ"ג אַבְרָהָמָא דְּמִי שְׁאַחְזוּ דְּתַנִּי דְּבָטַל עַד שְׁיֵאמַר לְסוּפֵר כְּתוּב וְלְעֲדִים חֲתָמוּ כו' וְהוּא דְּלֹא כְּמֵאן דְּלַר"מ חֲתִימָה בְּעִי וְכִתִּיבָה לֹא בְּעִי וְלַר"א חֲתִימָה לֹא בְּעִי כו' וְאַף דְּבְעִי מְדַרְבָּנּוּ מ"מ אֲמַאי תַנִּי בְּטַל מֵה"ת ע"ש.

ולמ"ש מִיְנוֹשָׁב דְּהָא תַנִּי שֵׁם אַע"פ שְׁפָתַבּוּ וְחֲתָמוּ וְנִתְנוּהוּ לוֹ וְחִזּוּר וְנִתְנוּ לָהּ ה"ז בְּטַל כו'. וי"ל שְׁחִזּוּר וְנִתְנוּ לָהּ בְּפִגְיָהֶם וְשִׁפִּיר בְּטַל מִן הַתּוֹרָה כְּשֶׁלֵּא אָמַר לָהֶם לְחַתּוּם דְּכִינּוֹן שְׁפִסּוּל מְדַרְבָּנּוּ וְהַעֲיָדוֹ שְׁקַר כְּנ"ל פְּסוּלִין מֵה"ת וּבְטַל אַחַר כֶּף דְּלִיכָא עֲיָדִי מְסִירָה וְאַתִּיא שִׁפִּיר כַּר' אֶלְעָזָר כְּנ"ל.

אף בַל"ז לֹא קָשָׁה קוֹשִׁית הַב"ש דִּי"ל דְּלֹא נִתְנוּ כְּלָל בְּעֲיָדִי מְסִירָה דְּאָז שִׁפִּיר הִגֵּט בְּטַל פִּינּוֹן דְּהַחֲתִימָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה כְּמִבְּנָאָר לְקַמְן סִימָן קַל"א. מַה שְׁאִין כֵּן אִם הִי לְשִׁמָּה דְּהוּי סְגִי בְּעֲיָדִי חֲתִימָה.

וְאֶפְשָׁר דְּקוֹשְׁיָתוֹ לְהַפּוֹסְקִים דְּבְעֵינּוּ דְּוָקָא עֲיָדִי מְסִירָה אַף בְּעֲיָדִי חֲתִימָה כְּשִׁרִים וְהַקְשָׁה שִׁפִּיר פִּינּוֹן דְּבְעִי עֲיָדִי מְסִירָה לְמָה בְּטַל מִן הַתּוֹרָה. אֲבָל לַמ"ש מִיְנוֹשָׁב שִׁפִּיר דְּאִיִּירִי שְׁמִסְרוּ בְּפִגְיָהֶם ג"כ דְּהִכִּי סִתְמָא דְּמִילְתָא תְּמִיד שְׁנִמְסַר לְפִגְיָה הַעֲיָדִי חֲתִימָה כְּמוֹ שְׁפָתַבּוּ תוֹס' וְכֵן מִשְׁמַע מְלִשׁוֹן הַבְּרִיָּתָא דְּתַנִּי סִתְּם וְחִזּוּר וְנִתְנוּ לָהּ כו'.

וּלְכֶף שִׁפִּיר הִגֵּט בְּטַל מֵה"ת אַף בְּחֲתָמוּ שְׁלֵא בְּצִיּוּי הַבְּעַל גַּם לַר' אֶלְעָזָר דְּפְסוּלִין מֵה"ת שְׁחַתְמוּ שְׁקַר שְׁהַעֲיָדוֹ שְׁכָשָׁר אַף מְדַרְבָּנּוּ אוֹ שְׁרָאוּי לְסִמּוֹן שְׁאִינוּ מְפִי כְּתָבָם וּבְאַמַּת הוּי מְפִי כְּתָבָם כְּנ"ל: וּבַמ"ש מִיְנוֹשָׁב ג"כ הָא דְּאָמַר בְּש"ס גִּיטִין ד' [דְּאָף לַר"א בְּחֲתִימָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה הוּי מְזוּנָף מִתּוֹכּוֹ וְנִדְחָקוּ בַתּוֹס' הַרְבֵּה מ"ט יוֹפְסַל בְּשִׁלְמָא בְּעֲיָדִי חֲתִימָה פְּסוּלִין שְׁיָיְדוּ דְּלִמָּא אֲתִי לְמִסְמָךְ עֲלִיָּהּ וַיְהִי שְׁלֵא כְּדִין אֲבָל בְּשִׁלְמָא לְשִׁמָּה פִּינּוֹן דְּמִן הַדִּין כְּשִׁר מַה מְזוּנָף מִתּוֹכּוֹ הוּא עֵינּוֹן שֵׁם.

ולמ"ש י"ל דְּכִינּוֹן שְׁחַתְמוּ שְׁלֵא לְשִׁמָּה הֵינּוּ שְׁלֵא בְּצִיּוּי הַבְּעַל וְהוּי בְּאַמַּת מְפִי כְּתָבָם אַף שְׁמִסְרוּהוּ לִיד הַבְּעַל אַחַר כֶּף וְהַעֲדוֹת בְּטַל מֵה"ת שׁוּב הוּי מְזוּנָף מִתּוֹכּוֹ דְּלִמָּא אֲתִי לְמִסְמָךְ עֲלִיָּהּ כְּמוֹ בְּעֲדִים פְּסוּלִין וְאַף שְׁעֲיָדִי מְסִירָה כְּשִׁרִים פְּסוּלִין מְדַרְבָּנּוּ.

או דילמא אתי למימסר באפיניהו ויהי' בטל פנ"ל. אף הא זה הפסול הוא גם בשאר שטרות דהוי מפי פתבם ומה דנוהג בשטרות ג"כ לא חיישינו שהם בקיאיין כמו שפיתבו תוס' שם.

אף י"ל פיון דבש"ח אין פותבין ללנה עד שיהא מלנה עמו אם לא בשטר הקנאה והינו שטר שיש בו קנין לדעת הרי"ף ושאר פוסקים. ובקנין סתם לכתיבה עומד והוי בציוי הבעל דבר.

אבל בגט דכותבין בלא אשתו עמו שפיר חיישינו פנ"ל. ויש לדחות קצת.

אולם יתישב במ"ש תירוץ שתיקצו דלכך בעי חתימה לשמה לר' אלעזר גזירה אטו פתיבה עיין שם. והקשו למה נקיט הש"ס מזניף מתוכו שאין זה ענין כלל לכאן הוי ליה למימר דבעינו חתימה לשמה מדרבנן גזירה אטו פתיבה פנ"ל: ולמ"ש מיןשב דעכשיו דפסול מדרבנן חתימה שלא לשמה משום גזירה אטו פתיבה שוב הוי מזניף מתוכו דהם מעידים בחתימתם שנתחם לשמה ושפטר אף מדרבנן כמו גבי תנאי פנ"ל ומעידים שקר.

מה שאין כן אי לא הוי בעי חתימה לשמה מדרבנן לא הי' כלל מזניף מתוכו רק עכשיו נקיט שפיר האי לישנא דפסולין הם והוי מזניף מתוכו פנ"ל. שנה הלשון דנקיט בכל דוכתי.

אמנם י"ל דמכל מקום אין העדים פסולין מן התורה אף שמעידים בחתימתן פנ"ל מ"מ פיון שאין מוסרין הגט רק לבעל. וכמו שכתב ה"ר"ן ז"ל פ"ק ב' דכתובות דאף דאין פותבין שטר ללנה בלא מלנה בשטרי דלאו הקנאה מ"מ מאן דלא ידע הא לאו פסול לעדות הוא דלא משמע להו איסורא פיון שמוסרין רק ללנה אף שאסור עיין שם.

וכן פאן י"ל פנ"ל ויש לחלק. או אפשר דעיקר העדות של העידי חתימה הוא רק שלא חתמו הגט לאשה בלא דעת הבעל רק או שמסרוה לבעל או מדעתו.

וממילא בא מיד הבעל להאשה. ולכך פיון שמסרו להבעל לא שייך ה"ל ואינו מוכרח: (יד) ולכתחלה יאמר לסופר לפני העדים כו'.

כ' בד"מ ובח"מ שיאמר להעדים שמעו שאני מצוה לו ובדיעבד אין לחוש ע"ש. והנה הא שיאמר שמעו כו' זה נדאי דאין לחוש בדיעבד דהא גם בקדושין דבעי עדים לגוף הדבר ומבואר פ"ב דקדושין דא"צ לומר אתם עידי.

אולם הא דמבואר דרק לכתחלה צריך שיאמר לפני עדים אבל דיעבד גם בלא עדים כלל מהני לכאורה מבואר להיפך לקמן בטור סי' קל"א שכתב שהעדים החותמין צריך שיהי' שם בשעה שהסופר פתבו לשמם והוא בהמרדכי בשם סה"ת דמזמי לה לשליח והב"י הקשה עליהם דמנ"ל להשוות דין עידי חתימה להשליח וכ' הב"י דאינו רק לכתחלה לחוש אבל לקושטא דמלתא אין ענין ע"ח לשליח שהרי כ' בס"ה דסמ"ג וסה"ת ז"ל ואם אין שם עדים בשעת פתיבת הגט נראה שהוא פשר דמסתמא פיון שהבעל ציוה לסופר לכתבו לשמה לפני העדים מסתמא פותבו פן לשמה וכשר ואפילו אינו מכיר פתב הסופר דרוב בקיאיין ולא הצריכו להיות בשעת פתיבה כו' רק לשליח שצריך לומר בפ"נ

שלא להוציא לעז אַבְל כְּשֶׁהִבְעֵל עֲצָמוֹ נוֹתְנוּ] אֵין לְחוּשׁ וְאֵעִפ־כ טוֹב לְהִיּוֹת עֲדִים בְּשַׁעַת כְּתִיבָה ע"ש.

וּמִשְׁמַע מְדַבְּרֵי דְאִיְרֵי בְּדִיעֵבֵד וְאֵעִפ־כ כ' פִּינּוֹן שְׁצִינָה לְסוֹפֵר לְפָנֵי עֲדִים וּמִשְׁמַע דְּבִנָּה יֵשׁ קְפִידָא אִף דִּיעֵבֵד רַק לְעֲנִן שְׁיִהְיֵ עֲדִים בְּשַׁעַת כְּתִיבָה אֵין קְפִידָא דְכִינּוֹן שְׁצִינָה מְסַתְמָא עֲשֵׂה כֵן כַּנ"ל.

וְגַם הַב"י שֶׁהֵבִיא רֵאִי מְזַה לֹא הֵבִיא רַק עַל זֶה שֶׁא"צ לְהִיּוֹת בְּשַׁעַת כְּתִיבָה ע"ש אַבְל לֹא עַל הַצִּיּוּי כַּנ"ל. וְהַמְפ' לֹא בִּיְאָרוֹ מְזַה: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה תְּמוּהָ נִיהוּ דְסוֹבְרִים דְּדִין ע"ח שְׁנֵה לְשִׁלִּיחַ מ"מ הָא קי"ל לְדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים זוּלַת הַרְאָב"ד ז"ל דְּלֹא פְרַבָּה וְגַם בְּשִׁלִּיחַ אֵינוֹ צָרִיף לֹא מְכַתֵּב מִשׁוּם לְשִׁמָּה רַק מִשׁוּם קִיּוּם שְׁאֵין מְצִוִּין לְקַיְיֵמוֹ וּבפ"נ בְּעֵי מִשׁוּם אֵיחְלוּפֵי בְּקִיּוּם וְשִׁטְרוֹת דְּעִלְמָא בע"א אַבְל מִשׁוּם לְשִׁמָּה לֹא חִיְיָשִׁינּוּ כָּלֵל דְּכוּלְהוּ בְּקִיּוּם כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ לְמַן ס' קמ"ב וּבב"י שָׁם ע"ש וְא"כ בְּעֵינֵי חֲתִימָה דְּלֹא שְׁיִיף אֵיחְלוּפֵי לְמָה יִצְטָרְכוּ לִידַע שְׁנִכְתֵּב לְשִׁמָּה.

וְכֵן הַרְאִיּוֹת שֶׁהֵבִיאוּ מִן קוֹלְמָסָא כו' וּפִי רש"י כו' וּמֵהָא דְצָרִיף לְעַמּוּד עַל כָּל אוֹת כו'. אֵינוֹ עֲנִן כָּלֵל דְּהָא הַר"ן ז"ל וְהַפּוֹסְקִים פִּירְשׁוּ שָׁם לְרַבָּא דְכִינּוֹן דְּחִיקְנוּ בְּפָנֵי גְכַתֵּב מִשׁוּם אֵיחְלוּפֵי צָרִיף לְעַשׂוֹת כְּתִיבָה חֲכָמִים, וְהִינּוּ מִשׁוּם דְּצָרִיף לֹא מְכַתֵּב מִשׁוּם קִיּוּם. מִשָּׂא"כ בע"ח לֹא שְׁיִיף כָּלֵל כַּנ"ל. וְצָרִיף לְדַחֲנוֹק וְלֹא מְכַתֵּב הַמְרָדְכֵי וְסָה"ת כְּהַרְאָב"ד ז"ל.

אִף הָא הַפּוֹסְקִים הַנ"ל סוֹבְרִים בְּאֵמַת כְּדַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים מִשׁוּם קִיּוּם וְקָשָׁה כַּנ"ל. וְגַם לְדִידוֹן לְמָה צָרִיף גַּם לְכַתְּחִלָּה שְׁיִאמַר בְּפִנְיָהֶם כו': עוֹד קָשָׁה לַמ"ש רש"י וְהַר"ן ז"ל רִישׁ גִּיטִין וְכֵן דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים דְּדוֹקָא שְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה צָרִיף לֹא מְכַתֵּב וּבְפָנֵי גְחִתָּם מִשׁוּם דָּאֵין אֵנוּ חוֹשְׁשִׁין בְּאֵמַת כֵּן רַק לְעִירְעוּרוֹ שֶׁל בַּעַל וּלְכַּף בְּשִׁלִּיחַ לְהוֹלְכָה שְׁבִשְׁעָה שֶׁהֵגֵט יוֹצֵא מִת"י הַבַּעַל אֵינוֹ גּוֹמֵר וּמְגַרֵשׁ עַדִּין יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא מְלָךְ אַח"כ וַיִּעְרַר אַבְל כְּשֶׁנּוֹתְנוּ לִידָה אוֹ לִיד שְׁלוּחָה לְקַבְּלָה גּוֹמֵר וּמְגַרֵשׁ וְאֵין לְחוּשׁ לְעִירְעוּרוֹ ע"ש.

וְא"כ לְמָה נִיבְעֵי בְּעֵינֵי חֲתִימָה שְׁיִאמַר בְּפִנְיָהֶם וַיִּדְעוּ שְׁנִכְתֵּב לְשִׁמָּה מ"נ אִם יִמְסֹר הֵגֵט לִיד הָאִשָּׁה בְּדוֹאֵי אֵינוֹ צָרִיף דְּלֹא יִעְרַר כַּנ"ל. וְאִם יִשְׁלַחְנוּ ע"י שְׁלִיחַ א"כ צָרִיף הַשְׁלִיחַ ע"כ לִידַע שְׁנִכְתֵּב בְּפָנֵי שְׁיִוְכַל לֹא מְכַתֵּב ב"פ"נ וּמֵאֵי צִוְרָף שֶׁהָע"ח יִדְעוּ וּבְכַרְט דְּמִשְׁמַע דְּאִיְרֵי גַם שְׁמַגְרֵשׁ מִיָּד וְאֵעִפ־כ צָרִיכִין לִידַע וְקָשָׁה כַּנ"ל.

דְּגַם לְרַבָּה אֵינוֹ צָרִיף כו' דְּהָא מְבֹרָךְ לְהַדְיָא בְּש"ס גְּבִי אִשָּׁה עֲצָמָה מְבִיאָה גִּיטָה דְּהִיכָא דְּמִכֵּי מְטִי לִידָה אֵיגְרָשָׁה לָהּ אֵינָה צָרִיכָה לְבְּפָנֵי גְכַתֵּב וּבפ"נ דַּע"פ דִּין אֵין חוֹשְׁשִׁין כָּלֵל רַק דְּלָמָּא אֲתִי בַּעַל וּמְעַרְעֵר כו' וְלִישָׁב כַּנ"ל נְרָאָה לַע"ד דְּהִנֵּה הַרְשָׁב"א ז"ל רִישׁ גִּיטִין כְּתֵב הַטַּעַם לְרַבָּה דְּהִיכָא דְּלֹא אֲתִי בַּעַל וּמְעַרְעֵר לְמָה לֹא חִיְיָשִׁינּוּ אֲנִי מִשׁוּם לְשִׁמָּה וְכַתֵּב הַטַּעַם מִשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּסַתְּם סְפָרֵי דְּדִינֵי מִיגְמָר גְּמִירֵי לְכַּף אֵין חוֹשְׁשִׁין בְּאֵמַת רַק לְעִירְעוּר וְכֵן מְבֹרָךְ בְּרִש"י וְתוֹס'.

וְכֵן רַבָּא דְּלֹא חִיְיָשׁ כָּלֵל לְשִׁמָּה הוּא מְטַעַם הַנ"ל ע"ש. וְהִנֵּה תוֹס' שָׁם [ג' ע"ב] הַקְּשׁוּ [לְמ"ד] כְּתֵב סוֹפֵר וְעַד כְּשֶׁר לְמָה נִיחֹוֹשׁ שְׁמָא כְּתָבוּ הַסּוֹפֵר לְהַתְּלַמֵּד וְנִזְרְקוּ וּמְצַאֲתוּ הִיא

והחתימה עליו עד אחד ונהרי אין פאן אלא עד אחד ומירצו דהסופרים נזקרים בכך כו' והיינו דכיון דכתב סופר ועד פשר ונהי פתיבתו פעדות של העידי חתימה א"כ ממילא בנדאי נזקר שלא יכתוב ויזרקו לאשפה וכמו דעידי חתימה נדאי נזקרין שלא יחתמו גט ויזרוק לאשפה.

אמנם למאי דקי"ל כתב סופר ועד פסול ואינו עדות כלל בנדאי שייך חשש הנ"ל שמה פתבו להתלמד דהא מותר לכתוב אף התנרף פשאינו רוצה לגרש בו אח"כ רק להתלמד ושייך החשש שמה זרקו לאשפה.

ומטעם זה באמת פסול כתב סופר ועד דהא ביה תלי' פנ"ל. והנה הא נדאי דלא אמר רק סתם ספרי דדייני מיגמר גמירי.

אבל המגרש לא שייך זה דאטו כל דמגרש דינא גמירי שצריך לשמה וכה"ג וזה פשוט דהוא רק כמו רוב מצוין אצל שחיטה מומחין הו' וכן בשאר דברים אבל על המגרש לא שייך זה.

והנה תוס' פתבו אהא דאמר בש"ס ורבנן הוא דאצריך כו' ופירשו משום דשמה כתב הסופר להתלמד והוא החתים עליו עדים שלא לשמה שהוא והו' לא היו בקיאים ע"ש. ולכאורה קשה דהא חשש זה שייך גם לדין וקשה קושית הרשב"א דאנו נמי נזקרו בלא עירעור, הבעל וכן לרבא דלא שייך ע"ז סתם ספרי גמירי כו'.

וצ"ל, ע"כ או דלמ"ד כתב סופר ועד פשר בנדאי לא קשה דהא לא יעשה כן פנ"ל. ולמ"ד פסול דלא שייך זה צ"ל דשייך זה גם על העידי חתימה דאמרינו מסתמא בקיאים הו' דכיון שהם מעידים עדות גמור על כל הגט בנדאי אין חותמין עד שידעו כל מה שצריך בגט ושייך הרוב הנ"ל רק דלא עדיף כמו בספרי דדייני ולכך חשו פתחלה ויכול הבעל לערער לרבה אבל אנו לא חיישינו וכן לרבא לא חיישינו פנ"ל.

וא"כ כל זה שפיר אי אמרינו כהמרדכי וסה"ת וס"ה הנ"ל דאין העדים רשאים לחתום עד שידע שנכתב לשמה ובציווי הבעל ושייך שפיר פנ"ל דלא שייך שהחתים עליו עדים. דבשלמא תוס' פתבו שפיר דחיישינו שהחתים כו' שהוא והו' לא הי' בקיאים לרבה במד"ה כיון שגם העדים אין בקיאים כו'.

משא"כ לדין דלא חיישינו וכיון דרק החשש על הבעל לחוד שייך פנ"ל וא"כ ממילא מינשבים דברי הפוסקים הנ"ל. דאף דקי"ל דלא חיישינו משום לשמה היינו מהאי טעמא כיון שהע"ח אין רשאים לחתום עד שידעו שהי' לשמה.

אבל אם הי' רשאים לחתום הי' שייך החשש גם אליבא דידן כיון דכ' סופר ועד פשר ושמה כ' להתלמד וזרקו פנ"ל. דעל הבעל נדאי לא שייך חזקה או רוב הנ"ל.

ולכך חוששין אף בלא עירעורו של בעל כיון דלא שייך סתם ספרי כו'. ולכך אף בנותן הגט ליד אשה ולא לשליח שייך פנ"ל דלא שייך טעם הר"ן ז"ל.

ומהא דכתב בכתב ידו ואין עליו עדים אין ראי' דמהני דהא אין עדים כלל ואעפ"כ סמכינן דנכתב לשמה. דז"א דכיון דאמרינו לא מקדים איניש פורענותא לנפשי' וא"כ

בְּנֻדָּאֵי לֹא כָּתַב הַגֵּט כָּל זְמַן שְׁלֵא הִי רוּצָה לְגַרְשָׁה רַק פְּשָׁרְצָה וּמְמִילָא נִכְתַּב לְשִׁמָּה דְּהָא כְּתָבוּ בְּנֻדָּאֵי לְדַעַת גִּירוּשֵׁין וּמְהַנִּי.

מִשָּׂא"כ בְּכַתְּב סוֹפֵר דְּשִׁינָה חֲשֵׁשׁ הַנְּ"ל. וְהִי אֶפְשָׁר לֹמַר דְּפָסוּל אִפִּי בְּדִיעֵבַד פְּשָׁאִין הַע"ח יוֹדְעִין שְׁנִכְתַּב בְּצִיּוּי הַבְּעַל וְגַם לֹא שְׁאֵלוּ לְהַבְּעַל וְהַסּוֹפֵר אִם נִכְתַּב לְשִׁמָּה.

דְּהָא הַתּוֹס' הַקָּשׁוּ אַהָּא דַּג' גִּיטִין פְּסוּלִין לְמָה הַנּוֹלַד כְּשֵׁר בַּכ' סוֹפֵר וְעַד גִּיחֻוּשׁ שְׁפַתְבוּ לְהַתְּלַמֵּד וְזָרְקוּ כּו' וּמְבֹנְאָר דְּמִשׁוּם חֲשֵׁשׁ זֶה פְּסוּל גַּם דִּיעֵבַד דִּי"ל דְּזָה הָנִי כְּנִפְלָה דְּרַבִּים דְּחִיּוּשֵׁינָן דְּכִיּוֹן שְׁכּוֹתַב לְהַתְּלַמֵּד מִתְּרַמִּי שְׁכּוֹתַב שְׁמוֹת אֱלוּ.

וּא"כ כִּיּוֹן דְּלֹא שִׁינָה תִּירוּצָם כַּמ"ש מְמִילָא פְּסוּל דִּיעֵבַד ג"כ. אַךְ יֵשׁ לְחַלְק קֶצֶת דְּשָׁם הַחֲשֵׁשׁ הוּא שְׁהֵאֲשָׁה הַחֲתִימָה עַד בְּשִׁקֵּר.

מִשָּׂא"כ כִּיּוֹן שְׁנַעֲשֵׂה מִדַּעַת הַבְּעַל י"ל דְּמִסְתַּמָּא כִּיּוֹן שְׁרָצָה לְגַרְשׁ בְּאַמְתַּ נְדָאֵי שְׁאֵל וְחִקֵּר שִׁינָה' כְּדִין כִּיּוֹן דְּכְמִזִּיד אִינּוּ חֲשׁוּד לְקַלְקַל כְּמְבֹנְאָר בְּתוֹס' וְרִשְׁבָּ"א רִישׁ גִּיטִין. גַּם מוֹכַח לְכַאוּרָה לְמָה שְׁפִירְשׁוּ תוֹס' רִישׁ גִּיטִין דְּרַבְּנָן הוּא דְּאַצְרִיָּה מִשׁוּם שְׁמָא כ' לְהַתְּלַמֵּד כּו' וְהוּא וְהוּן לֹא הִי בְּקִיאִין לְשִׁמָּה וּא"כ עַכְשָׁיו לְדִידוֹן דְּאַמְרִינָן רַק עַל הָעֵדִים שְׁבִקִיאִין וְשִׁינָה עֲדִינָן חֲשֵׁשׁ הַנְּ"ל כִּיּוֹן שְׁאִין הַע"ח יוֹדְעִין וּא"כ מְמִילָא פְּסוּל גַּם בְּדִיעֵבַד כְּמוֹ שְׁם לְעֵנָן בַּפ"נ לְרַבָּה דְּהָא שְׁנָה בְּזָה הַחֲשֵׁשׁ לְדִידוֹן כְּמוֹ לְרַבָּה נֶגֶד הָעֵדִים וְאַף דְּהֵתָם מִשׁוּם עִירְעוּר דְּבַעַל אֲבָל מְדִינָא לֹא חִיּוּשֵׁינָן הִינּוּ מִשׁוּם דְּשִׁינָה עַל הָעֵדִי חֲתִימָה דְּמִסְתַּמָּא מְגַמֵּר גְּמִירִי ג"כ וּמְמִילָא לֹא חֲתָמוּ עַד שְׁיָדְעוּ שְׁנִכְתַּב לְשִׁמָּה מִשָּׂא"כ בְּאִין הַע"ח יוֹדְעִין כַּנְּ"ל.

אַךְ לְכַאוּרָה הָא מְבֹנְאָר בְּש"ס בְּכָל דְּוֹכְתִי דְּלֵר"א מְהַנִּי בְּעֵינֵי מְסִירָה לְחוּד בְּלֹא ע"ח כָּלָל וּא"כ ע"פ דְּלֹא חִיּוּשֵׁינָן שְׁמָא לֹא נִכְתַּב לְשִׁמָּה כַּנְּ"ל אַף בְּלֹא ע"ח. וְדוּחַק לֹמַר דְּאִירִי שִׁישׁ עֵדִים שְׁנִכְתַּב לְשִׁמָּה אוֹ שִׁיּוֹדְעִים כַּנְּ"ל.

אַךְ אִינּוּ מְוַכְרַח דִּי"ל שְׁשׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ וְאוֹמֵר הַבְּעַל שְׁנִכְתַּב בְּצִיּוּי כַּנְּ"ל: עוֹד י"ל דְּאִין רִאִי כָּלָל מִהַש"ס דְּבְּאַמְתַּ י"ל אִם הִי הַדִּין דְּלֹא כְּדַבְּרֵי הַמְּרָדְכִי וּס"ה הַנְּ"ל וְהָעֵדִים רִשְׁאִים לְחַתּוּם לְכַתְּחֵלָה אַף שְׁאִינָם יוֹדְעִין אִם נִכְתַּב לְשִׁמָּה אִזּוּ הִי שְׁפִיר מְוַכְרַח דְּלֹא שִׁינָה חֲשֵׁשׁ הַנְּ"ל דְּכְמוֹ שְׁכְּתָבוּ תוֹס' שְׁם שְׁהַסּוֹפְרִים נִזְהָרִים שְׁלֵא יְבֵא לִידֵי מְכָשׁוּל בַּכ' סוֹפֵר וְעַד ע"ש.

מְמִילָא גַּם אִי כְּתַב סוֹפֵר וְעַד פְּסוּל מ"מ י"ל דְּשִׁינָה שְׁהַסּוֹפֵר נִזְהָר מְלִזְרֵקוּ לְאַשְׁפָּה מִטַּעַם הַנְּ"ל בְּעֵצְמוֹ דְּשְׁמָא יִמְצָאנוּ הַבְּעַל שְׁלֵא יְהִי בְּקִי לְשִׁמָּה וְיִחַתִּים עָלָיו עֵדִים וְהָעֵדִים לֹא יִצְטָרְכוּ לִידַע אַח"כ וּמְמִילָא כִּיּוֹן שְׁיָכּוּל לְבֵא לִידֵי מְכָשׁוּל שְׁפִיר הַסּוֹפֵר נִזְהָר כַּנְּ"ל.

וּלְכָה שׁוּב אִין הַע"ח צְרִיכִין לִידַע וְרִשְׁאִין לְחַתּוּם דְּבְּנֻדָּאֵי נִכְתַּב לְשִׁמָּה דְּסְפָרִי מִיְגַמֵּר גְּמִירִי וְהַחֲשֵׁשׁ הַנְּ"ל לֹא שִׁינָה דְּנִזְהָר כַּנְּ"ל. וּלְכָה שְׁפִיר לְדִין הַש"ס כְּשֵׁר וְכּוֹבַע"מ כַּנְּ"ל אֲבָל עַכְשָׁיו דְּמְבֹנְאָר דַּע"כ"פ לְכַתְּחֵלָה אִין הַע"ח רִשְׁאִין לְחַתּוּם עַד שְׁיָדְעוּ שְׁנִכְתַּב לְשִׁמָּה וּא"כ מְמִילָא אִין הַסּוֹפֵר צְרִיָּה לְזַהֵר מְלִזְרֵקוּ דְּהָא לֹא יְבֵא לִידֵי מְכָשׁוּל שְׁלֵא יִחַתְּמוּ הָעֵדִים כַּנְּ"ל.

וממילא פֿינן שְׂאִינוּ נִזְקֵר שׁוּב פֿסוּל אפֿי' בְּדִיעֵבֶד כְּשִׁחְתָּמוּ הָעֵדִים וְלֹא יָדְעוּ אִם נִכְתָּב לְשִׁמָּה מִשׁוּם חֲשׁוֹשׁ הַנֶּ"ל. דְּכֵינן דְּאָסִיר לְכַתְּחִלָּה שׁוּב פֿסוּל אפֿי' דִּיעֵבֶד כְּנ"ל: וּבִאֲמַת יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזוֹה בְּדִיעֵבֶד הֵיכָא וְשֵׁלֹא יָדְעוּ הַע"ח מִהַכְּתִיבָה פֿלֵל אִם נִכְתָּב כְּדִין רַק שְׁהַבְּעֵל צִינָה לָהֶם לְחַתּוּם כּו' אִי מְהֵי וְסוּמְכִין שְׁפִינן שְׂאִינוּ חֲשׂוֹד לְקַלְקֵלָה בְּמַתְפּוּן וְדַאי נַעֲשֶׂה כְּדִין.

אוּ דִישׁ לְחֹשׁ כְּנ"ל שְׂאִינוּ יוֹדַע וּמִצָּא גִט וְנוֹתְנוּ וְלֹא בְּמַתְפּוּן וּבִאֲמַת הָא דְסִתָּם סְפָרִי דְדִינֵי גְמִירִי הוּא כְּמוֹ רֹב מְצוּיִן אֲצֵל שְׁחִיטָה מְנוּמְחִין וְכֵן בְּתֵרוּמָה וְנִיקּוּר הַגִּיד כְּמִבְּנוֹר פֿרָק גִּיד הַנְּשֶׂה בְּרָאָב"ד וְרֵא"ש שֵׁם ע"ש דְּרֹב הַמְצוּיִן אֲצֵל כָּל הַמְצוּת הֵן מְנוּמְחִין ע"ש.

אָבֵל לֹא מְצוּיִן רַק אוֹתָן הָעוֹסְקִין בַּעֲשִׂיית הַדְּבָר כְּגוֹן הַשׁוֹחֵט אוּ הַמְנַקֵּר אוּ הַכּוֹתֵב דְּאֲמַרִּינן אִם לֹא הִי' מְנוּמְחָה לֹא הִי' עוֹשֶׂה הַדְּבָר. אָבֵל הַבְּעֵל שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה כְּלָל רַק דְּמִצָּא גִט כְּתוּב כּו' בְּנוֹדַי לֹא שְׁיִיף עָלָיו הָרֹב דְּאִין שׁוּם רֵא"י שְׁבָקִי.

אוּ אֲפֹשֶׁר כֵּינן דְּמַגְרֵשׁ בְּנוֹדַי שׁוֹאֵל עַד שְׁיִהְיֶה' כְּדִין וְכַמ"ש לְעֵיל אָבֵל לֹא מְצוּיִן רֵא"י לְזוֹה: וְהִנֵּה נִרְאָה לְדַקְדָּק מְלִשׁוֹן הַש"ס רִישׁ גִּיטִין דְּאָמַר וְלִיבְעֵי תְרִי כּו' וּמִשְׁנֵי רֹב בְּקִיִּינן הֵן וּפִי' רִש"י ז"ל רֹב יִשְׂרָאֵל בְּקִיִּינן.

וְאָמַר וּלְר"מ דְּחִינֵי לְמִיעוּטָא סִתָּם סְפָרִי דְדִינֵי גְמִירִי וּפִירִש"י הַסּוֹפְרִים שְׁרַגְלִין לְכַתּוּב הַגִּט כּו'. וּפִי' תוֹס' דְּהוּי שׁוּב מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא וְלֹא חִינֵינן אפֿי' לְר"מ ע"ש.

וּמִבְּנוֹר מִפִּירִש"י ז"ל ב' דְּבָרִים דְּהָרֹב הִיא עַל כָּל אָדָם שְׁבָקִיִּינן רַק דַּעכ"פ הוּי מִיעוּטָא גְמוּר שְׂאִין בְּקִיִּינן וְהוּי חִינֵינן לְר"מ רַק דַּעַל הַסּוֹפְרִים הוּא יוֹתֵר מְרֹב וְאִינוּ רַק מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא כּו' כְּנ"ל.

וּא"כ לְדִינן דְקִי"ל כְּרַבָּנן דְּלֹא חִינֵינן לְמִיעוּטָא מִמִּילָא שְׁיִיף הָרֹב עַל כָּל אָדָם שְׁבָקִיִּינן גַּם בְּלֹא הַסּוֹפֵר: וּבְזוֹה נִתְיָשֵׁב דְּבָרִי תוֹס' שֵׁם וְרַבָּנן הוּא דְאַצְרִיף, כּו' שְׁהוּא וְהֵן לֹא הִיוּ בְּקִיִּינן כּו'.

וְקִשָּׁה מִמ"נ אִי שְׁיִיף עַל הָעֵדִים וְעָלָיו ג"כ הַסִּתָּם מִיְגָמַר גְּמִירִי לֹא הוֹעִילוּ בְּתֵרוּצָם כְּלוּם. וְאִי לֹא שְׁיִיף א"כ לִיבְעֵי תְרִי כְּנ"ל.

וּלְמ"ש א"ש דְּנִגְדַּד הָעֵדִים אִינוּ מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא רַק רֹב וּלְכָף אֲצִרְפוּ רַבָּנן שְׁפִיר כְּנ"ל. וּא"כ מִמִּילָא גַם לְגַבֵּי הַבְּעֵל שְׁיִיף לּוֹמַר דְּרֹב בְּקִיִּינן כְּלִשׁוֹן רִש"י רֹב יִשְׂרָאֵל בְּקִיִּינן וַעכ"פ יֵשׁ רֹב וּלְמֵאִי דְקִי"ל כְּרַבָּנן א"כ אִין חֲשׁוֹשׁ בְּדִיעֵבֶד שְׁלֹא הִנֵּה בְּקִי כְּנ"ל כֵּינן שְׂאִינוּ חֲשִׂיד לְהַכְּשִׁילָה בְּמַתְפּוּן כְּנ"ל: אָמַנְם נִרְאָה דּו"א דְהָא הָרֵא"ש ז"ל חוֹלִין י"ב הַקְּשָׁה אֲמַאי אֲמַרִּינן רֹב מְצוּיִן אֲצֵל שְׁחִיטָה מְנוּמְחִין נִימָא סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחִזְקָה דְבַהֲמָה בְּחִי' בְּחִזְקַת אִיסוּר וְאִתְרַע לָהּ רֹבָא וְתִירַץ דְּהוּי רַק מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא כְּמוֹ דְאָמַר רִישׁ גִּיטִין אפֿי' לְר"מ סִתָּם סְפָרִי דְדִינֵי גְמִירִי כּו' ע"ש.

וּא"כ ע"כ הָא דְלֹא אֲמַרִּינן בְּגִט סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחִזְקַת א"א הוּא מִשׁוּם דְּהוּי מִיעוּטָא דְמִיעוּטָא כְּנ"ל. וּא"כ לְגַבֵּי הַבְּעֵל שְׂאִינוּ רַק רֹב וְיֵשׁ מִיעוּט שְׁיִיף שׁוּב סְמוּךְ מִיעוּטָא לְחִזְקָה כְּמוֹ בְּכָל רֹב דְּעֵלְמָא דְאֲמַרִּינן סְמוּךְ כּו' כַּמ"ש הָרֵא"ש ז"ל.

ואין להקשות דא"כ למה אמר [הש"ס אפי' לר"מ סתם ספרי כו' הוי ליי למימר גם לרבנן
הא לא מהני הרוב דאיכא למימר סמוך מיעוטא לתזקה וע"כ צריכין לומר גם לרבנן
מטעם סתם ספרי כו'.

אף לא קשה תדא דעדיפא מינן נקט דאפילו לר"מ אין חשש. ועוד למ"ש תוס' דהא
דסמיה מיעוטא לתזקה הוא רק מדרבנן אם כן אמר שפיר מקנדם דמדאורייתא לא
תיישינן דארף דסמוך כו' אינו רק דרבנן ואמר אח"כ ורבנן הוא דאצריה כו': ועוד דהא
באמת משני מקנדם עד א' נאמן באיסורין רק דפריה אח"כ פנין דאיתחזיק איסורא אינו
נאמן כו' וא"כ אמר אח"כ שפיר לרבנן דרוב בקיאינו הו ומותר בלא עדותו.

רק דנימא סמוך מיעוטא לתזקה נגד הרוב והוי פלגא ופלגא. וא"כ שוב עד אחד נאמן
באיסורין דלא שייך איתחזיק איסורא דהא יש פאן הרוב ועם התזקה הוי פלגא ופלגא
ושוב לא איתחזיק ועד א' נאמן באיסורין.

ולכך לא פריה רק אליבא דר"מ דחייש למיעוטא לבד נגד הרוב והוי איתחזיק פנ"ל.
ואמר דסתם ספרי דדייני כו' ואין פאן רק מיעוטא דמיעוטא פנ"ל ולא קשה.

וא"כ ממילא עכשיו לדידן נגד הבעל שייך שפיר סמוך מיעוטא לתזקה כמ"ש. והי' מוכח
מזה בפשיטות דגם בדיעבד תיישינן כשאין הע"ח יודעין אם נכתב פדיון.

דבשלמא ע"ח הם העוסקין בגוף הגט והוי כמו בשחיטה וניקור משא"כ נגד הבעל: או למ
מ"מ יש להסתפק ניהו דיש מיעוט שאין בקיאיין ושייך על הבעל. מ"מ פנין דסופרים
בקיאיין וחשש זה שכתבו להתלמד ונרקו ג"כ אינו רק מיעוטא והוי ג"כ שוב רק מיעוטא
דמיעוטא פנין דהבעל ג"כ מסתמא בקי ואין רק מיעוט פנ"ל.

או להיפך פנין דגם על הסופרים יש מיעוטא דמיעוטא שאינם בקיאיין כמ"ש תוס' וגם
יש עוד מיעוט פנ"ל שהבעל אינו בקי ושמא מצא גט שזרקו הסופר פנ"ל. ושוב הוי זה
מיעוט גמור ושייך סמיה מיעוטא לתזקה דא"א ולא מהני אפי' דייעבד פנ"ל וצ"ע.

גם אפשר דעכשיו דאמרינן דלכתחלה אין רשאין לחתום עד שיודעו שנכתב לשמה
כמבואר בש"ע. וגם בהא דרוב מצוין אצל שחיטה מןמחין צריף בדיקה לכתחלה ע"ש.

וא"כ פנין דמבואר בש"ס פ"ב דכתובות פנין דאין העדים חותמין אלא א"כ נעשה בגדול
הוי עדות גמור בחתימתם שנעשה פדיון וכן באמנה דכיון דאין פותבין למלנה עד שיהי'
לנה עמו הוי עדות שהי' הלנה עמו ע"ש דאעולה לא חתימי כו'.

וא"כ פאן פנין דהדין דלכתחלה אין חותמין עד שיודעו שנכתב לשמה פנ"ל. וא"כ מה
שחותמין הוי עדות שמעידין שיודעו שנכתב לשמה פנין דבעי לכתחלה פנ"ל.

וא"כ שוב ממילא פסול אפי' בדיעבד כשחתמו ולא ידעו דהוי עדות שקר ומזונף מתוכו
פנ"ל. ועיין ברשב"א ז"ל שם גבי הא דסבר ר"מ עדים שאמרו להם חתמו שקר ואל
תהרגו כו' שכ' דארף במה שאומרים שעשו שלא פהוגן לכתחלה ושאינו חסיד ג"כ שייך
אין אדם משים עצמו רשע ע"ש.

אף נראה דלא מיקרי זה פדות על זה. ואם נפרש בדברי תוס' כמ"ש דגם נגד הע"ח לא
שייך סתם כו' רק רוב ויש מיעוט גמור שאין בקיאיין.

א"כ הי' קשה דגם לרבא יצטרך בפני נכתב משום לשמה דאל"ה אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה דשמה מצאו ויש מיעוט העדים שאין בקיאים. והי' מוכח דהוי רק מיעוטא דמיעוטא עם החשש דזרקו לאשפה וכשר דייעבד.

אף באמת אינו מוכרח דעל העדים העוסקין י"ל שפיר דהוי רק מיעוטא דמיעוטא כמו בשחיטה משא"כ נגד הבעל לחוד פנ"ל. ועוד דא"כ הי' קשה עדיין למ"ד כתב סופר ועד פשר וכמ"ש לעיל פנ"ל והוצרך רבא לטעמא (דקיום) פנ"ל.

וכל זה הוא פשלא שאלו הע"ח להבעל או לסופר פלל. אבל פשהבעל או הסופר אומר להע"ח שנכתב לשמה בציווי פדין נראה לכאורה דמהני ונשאין לסמוך עליו: והנה פשהבעל אומר להם נראה נדאי דמהני דהא אינו חשוד לקלקלה וסמכינן על זה כמבואר בתוס' ורשב"א ריש גיטין.

ועוד דהוי דבר שפידו דנאמן פיון שהי' פידו וגם עתה פנ"ל. ואין לומר למ"ש הרשב"א ורא"ש ריש חולין באינו מומחה ששחט אף ששואלין את"כ אותו על כל דבר והוא אומר שלא שקה ולא דרס כו' מ"מ לא מהני פיון דהוא מלתא דלא רמי' עלי' דאיניש בפשה ששחט דאז לא ידע ולא אדעת' ונדמה לו ע"ש.

וא"כ לכאורה גם פאן פיון דחיישינן שהוא אינו בקי והי' לא רמי' עליו בשעת פתיכה א"כ נימא דלא מהני אף שאומר את"כ שנעשה פדין פנ"ל. אף ז"א דדוקא בשחיטה שתלוי הפסול וההכשר בשעת שחיטה בדבר מועט ששוקה וכה"ג שייך סברא פנ"ל.

משא"כ פאן. וראי' לזה דא"כ למא מהני בפני נכתב לרש"י ז"ל שם דשיילינן ליה אי נכתב לשמה כו'.

מ"מ פיון דאין בקיאים והשליח עצמו ג"כ אינו בקי א"כ הי' לא רמי' עליו אז ומאי מהני שאומר עכשיו שנכתב לשמה. ודוחק לומר דוקא פשרואין שהשליח בקי דז"א.

וע"כ דלא שייך בזה סברת הרשב"א פנ"ל. וא"כ ממילא פאן הבעל נאמן:

אף פשהסופר אומר י"ל לכאורה דאפשר לא מהימן פיון דהוי דבר שבפערנה ואמר בש"ס רק משום עיגונא אקילו כו' והיינו בשולח גט ממדה"י משא"כ בהנ"ל. ואף דלמ"ש הוא רק משום סמיה כו' ושוב לא הוי איתחזיק ונאמן כמ"ש לעיל.

מ"מ הא לכמה פוסקים גם בדבר שבפערנה בלא איתחזיק אין עד א' נאמן. ואף די"ל דדמי להא דאישתמודעני דאחנה דמיתנא כו' וסימנין דנבדקינן ע"פ נשים פיון שאינו הגמר הדבר לא הוי דבר שבפערנה כמ"ש הרי"ף ז"ל יבמות.

מ"מ גם זה אינו מוכרח להרבה פוסקים בפרט דהש"ס קרי ני' דבר שבפערנה להדיא אף שאינו גמר הדבר. ויש לדחות דשם רק לס"ד דהוא חשש דאורייתא ודוחק.

וא"כ י"ל דאינו נאמן שהוא כתבו ובציוי הבעל פנ"ל וגם אפשר דבעינן שיעיד לפני ב"ד כמו בפני נכתב בש"ס שם ולא מהני מה שאומר להם. אף היכא שמפירין כתב ידו א"כ אז פיון שיודעין בבירור שהסופר כתבו א"כ שוב סתם ספרי גמירי כו'.

אף אינו מוכרח דשׂמא כתבו ונזקו כנ"ל: עוד נראה דלהפוסקים דבעינו שליחות בכתיבה וא"כ לדעת הרמב"ד ז"ל ושאר פוסקים וברא"ש פ"ב דקדושין דשליחות להולכה בקדושין צריף עדים במינוי השליחות ואף שמודים אח"כ שניהם שעשאו שליח לא מהני דהוי דבר שבפירוהו כו' וצריף עדים על גוף קיום הדבר ואל"ה הוי מקדש בלא עדים דלא מהני.

ואף שאינו גמר הדבר שבפירוהו ודלא פהרמב"ם ע"ש. וכן בשליחות להולכה בגט דעת הרבה פוסקים דבעינו עדים בשעת מינוי השליחות והוא מדברי הירושלמי דצריף להחזיקו בעדים כו' ע"ש.

וכתב הב"י לקמן סי' קמ"ב דאף דנאמן לומר ששליחו היינו שנאמן שעשאו שליח בעדים אבל אם באמת לא עשאו בעדים לא מהני דבעינו עדים לגוף הדבר ע"ש. וא"כ גם כן כיון דבעינו שליחות בכתיבה א"כ י"ל ג"כ דצריף עדים בשעת מינוי השליחות לגוף קיום הדבר ואל"ה לא מהני כמו מגרש בלא עדים דמאי חילוק בין שליחות הולכה ובין שליחות של הכתיבה כיון דבעי מה"ת שליחות בזה כמו בזה.

ובשניהם אינו הגמר דבר שבפירוהו כנ"ל. ואעפ"כ כיון שפא אח"כ לגמר הדבר בעינו עדים לגוף הדבר וממילא בשליחות כתיבה ג"כ כנ"ל.

ואף שיש לחלק קצת בין שליחות הולכה שע"י שליחותו נגמר הדבר עכ"פ משא"כ בכתיבה דעדיין לא נגמר הדבר שבפירוהו ע"י שליחותו מ"מ חילוק זה אינו מוכרח דגם שם אף שאומר קודם נתינת הגט שעשאו שליח לא מהני אף שעדיין לא נגמר ואף שיש לדחות מ"מ אינו מוכרח: וממילא לא קשה ג"כ קושיות הנ"ל מהא דסתם ספרי דייגי גמירי וגם מאי דקי"ל כרבא דהפל בקיאיין כמ"ש לעיל דז"א דבאמת אמרינו דבקיאיין ובנדאי צינה את הסופר לפני עדים דכיון שבקיאיין יודעין גם זה שצריף לפני עדים וכמ"ש הב"י דנאמן ששליחו היינו שהי' בעדים כנ"ל.

אבל אם באמת לא הי' עדים י"ל דלא מהני אפי' דיעבד. וצ"ע בזה דאפשר דפסול גם דיעבד כשלא הי' בעדים כנ"ל: ובזה י"ל הטעם דהצריף שיאמר לעדים שמעו שאני מצוה לו.

אף דהא פשוט דלא בעינו אתם עדי כו' מ"מ י"ל למ"ש תוס' מפות ושאר פוסקים אהא דמקדשין או נותנים גט במעמד קרובים והוי נמצא א' קרוב או פסול ומבטל עדות פולן ולהרבה פוסקים צירוף דרא' לחוד פוסל ע"ש דהצריכו ליחד עדים פשרים ואז אין הפסולין מבטלין כיון שייחד רק הכשרים ע"ש בפוסקים.

וא"כ לכה גם כן כיון דבעינו עדים בשעת מינוי השליח וא"כ כשיש קרובים ג"כ הי' בטל גם עדות הכשרים והוי בלא עדים ולכה הצריף שיאמר להעדים כשרים שמעו כו' וליחד אותם דאז אינו מבטל כנ"ל: שוב עיינתי במרדכי בס' הגט שהביא ראי' מהא דבעל עצמו א"צ לומר בפני נכתב דיעבד פשר כשלא היו עדים בשעת כתיבה ע"ש היטב דמבואר מדבריו דאין זה מוטל על הע"ח דנקא שלא יהי' רשאיין לחתום אם אין יודעין שכתב לשמה.

גם מבואר ומשמע מדבריו דהצינוי לסופר לכתוב בעי דוקא בפני עדים אפי' דייעבד שכתב
אע"פ שהם ג' פתי עדים שצינוה לסופר כו' מ"מ לא מיקרי חצי דבר פיון שראו מה
שיכולין כו' ואם לא הי' קפיידא בדיעבד לא הי' מקשה פלום.

וכן אח"כ כ' והוכיח שאינה צריכה להביא עדים שצינוה הבעל לסופר דתלינו שנעשה
בהקשר. ומשמע דמ"מ בעינו עדים בשעת מעשה דייעבד ג"כ.

וגם כתב להדיא דכיון שצינוה לפני העדים מסתמא כתבו בהקשר ע"ש דאף דייעבד בעי
הצינוי בעדים כו': אמנם בה"ג מיימוני פ"ו מה"ג לא כתב לשון זה פיון שצינוה לפני עדים
רק סתם פיון שצינוה לסופר ע"ש.

ולמאי דמשמע מדברי המרדכי שאינו מוטל על הע"ח י"ל דג"כ הסופר נזקק ודלא כמ"ש
לעיל. גם כ' דלאפוקי נפשו מפלוגתא צריף שיהי' האמירה לסופר ג"כ לפני הע"ח והינו
דלשטת הרי"ף הי' נקרא חצי דבר ע"ש וא"כ הקפיידא על הע"ח שפיר וי"ל כמ"ש.

וגם בה"ג אשרי מבואר דהקפיידא על הע"ח שאין רשאים לחתום עד שידעו שכתב
לשמה וכן בש"ע לקמן קל"א מבואר פן וא"ש כמ"ש: גם במ"ש המרדכי והג"מ דכיון
שצינוה להסופר מסתמא כתבו פדיון דספרי דינוי גמירי כו' ואפי' לא היה בשעת פתיכה
וגם אין מפירין כתב יד הסופר מהני כו' ע"ש.

יש ג"כ מקום עיון לע"ד דהא אמר בש"ס חולין י"ב האומר לשלוחו צא ושחוט ומצא
חזקתו שחוט שחוט אבל אמר צא ותרום ומצא תרום אין חזקתו תרום ומסיק דאין חזקה
שליח עושה שליחותו רק בשחיטה א"נ איניש אחרניא שמע ושחיט הא רוב מצויין אצל
שחיטה מןחזין אבל בתרומה דלמא איניש אחרניא שמע ותרים והוי תורם שלא מדעת
ולא מהני ע"ש: והנה הראב"ד ז"ל הובא בר"ן פרק גיד הנשה גבי ניקור כתב דגם
בניקור אמרינן רוב מצויין מןחזין והוכיח מתרומה דדוקא משום תורם שלא מדעת אבל
אי שווי' לכ"ע שלוחים כל הרוצה לתרום כו' הי' חזקתו תרום דרוב מצויין אצל המצות
מןחזין הן כו' ע"ש.

ולכאורה קשה דא"כ איך אמר הוי תורם שלא מדעת כו' הא פיון דאמרינן גם בתרומה
רוב מצויין מןחזין הן פנ"ל א"כ נימא שבודאי לא תרם איש אחר דהא יודע שהתורם
שלא מדעת לא מהני וא"כ בודאי לא תרם מי שאינו שלוחו פיון שהוא מןמחה ויודע גם
זה וכמו דבשחיטה דאמרינן שודאי לא קלקל שהוא מןמחה כמו כן בתרומה פיון דלא
מהני פנ"ל.

וע"כ צ"ל דדוקא בגוף הדבר שייך שהוא מןמחה כמו בגוף השחיטה שתהי' פדיון וכן
בגוף התרומה אמרינן שודאי יודע משא"כ לענין השליחות שזה דבר אחר לא שייך רוב
מןחזין פנ"ל.

וא"כ פאן בגט דומה ממש לתרומה ואף שהבעל צינה לסופר לכתוב ומצאו כתוב אח"כ
ולא ראה הכתיבה ואין מפירין כתב ידו שייך דלמא איניש אחרניא שמע וכתב ואינו
מועיל פלום.

ולא שׁינף שׁמסׁתמא פֿתבו הסופר שׁצינוהו דהא לא אַמרינו חזקה שליח עושה שליחותו בדאורייתא כמבואר בעירובין ל"ב וע"ש בתוס' דלא שׁינף בכה"ג חזקה שליח עושה שליחותו כיון שלא בא לידי מכשול דלא אסיק אדעתיה שיעשונו אחר ע"ש.

ושׁינף שׁמא פֿתבו אחר שׁשמע ואינו בשליחות הבעל ולא מהני כמו בתרומה וגם לא שׁינף ע"ז רוב בקיאינו כמו בתרומה כנ"ל. דהא לענין שלא מדעת לא אַמרינו כנ"ל.

אף יש לחלק דבגט דבעי פתיבה לשמה ואינו לשמה אלא א"כ שומע מפי הבעל א"כ הוי זה פסול בגוף הפתיבה והוי כמו קלקול בגוף השחיטה או התרומה דאמרינו דרוב מןמחין רק לענין שלא מדעת דגוף התרומה הוא כדיון והפסול מצד אחר אבל בגט זה הפסול של שלא מדעת הוא ג"כ בגוף הפתיבה שאינו לשמה ולכך שׁינף הרוב כנ"ל.

ולפ"ז מוכח דגם על הצייוי הבעל שׁינף הרוב בקיאינו ואין כותבין בלא ציוי הבעל. וא"כ צ"ל מה שהצריף המרדכי הצייוי לפני עדים אף שהפתיבה א"צ היינו כמ"ש לעיל דבעינו עדיף לגוף הדבר כמו בשליחות כנ"ל: או י"ל דאירי המרדכי שהבעל ראה שהסופר פתבו רק שלא הי לפני עדים.

או שהבעל לקחו מיד הסופר רק נגד החפוש שלא הי עדים בדבר ממילא כיון דשמע דמדמי לה לשליח שאומר בפ"נ וזה אינו אלא מדרבנן. ובדברנן קי"ל דחזקה שליח עושה שליחותו כמבואר בש"ס עירובין שם.

אבל היכא שהבעל לא ראה ג"כ פתיבת הסופר ואינו מפיר כו' ולא לקחו מידו רק שמצאו פתוב אחר שצינוה אותו י"ל דמודה המרדכי דלא מהני כמו בתרומה כנ"ל דשינף דלמא אחר ששמע כו'.

ולכתחלה בעינו שיהי העדים אצל הפתיבה ג"כ כמבואר בש"ע לקמן סי' קל"א. והי אפשר לומר עוד טעם דצריכין.

הע"ח להיות דוקא בשעת פתיבת הסופר. דהא לדעת העיטור והרבה פוסקים בכ' סופר ועד דכשר בסופר מובהק ע"ש דאמרינו דכתיבת הסופר הוי עדות גמור כמו תרומה.

וא"כ הא קי"ל דעדי הגט אין חותמין זה שלא בפני זה גזירה משום פולקם ע"ש. וא"כ כיון דכתיבת הסופר הוי עדות א"כ צריכין הע"ח להיות שם ג"כ בשעת פתיבה כמו שצריף כל א' להיות פשחותם חבירו.

דגם בכ' הסופר גזירה דכולכם שייכא דאף שיאמר לעוד שנים לא יחולשו להחתים רק אחד עם הפתב סופר דכשר ובאמת צינה לשניהם דוקא ושׁינף טעם הנ"ל. וממילא אינו רשאי לכתוב עד שיהי הע"ח שם וכן להיפך כנ"ל.

ומנושב בזה מה שהקשו הא בשליח סגי בקו קולמסא לחוד כו' ולמ"ש א"ש: (טו) לא יאמרו לסופר לכתוב כו'. בזה הגט בטל לכ"ע דהוי מילי ולא מימסרו לשליח דקימא לו כר"י כמבואר בש"ס.

והנה הטעם בזה פירש"י ז"ל שאין פח בדברים להיות חוזרין ונמסרין לאחר אבל גט דאית ביה מעשה חוזר ונמסר ע"ש ד' כ"ט וכ"כ הרשב"א ז"ל ומבואר דשליחות הראשון מהני אף שהוא מילי ואינו מוסר לו דבר רק שאין פח להיות נמסר לשליח הב'.

והנה: לכאורה אינו מוכן דהא כמו דילפינו שליחות הראשון מקרא דנשלח ושלחה כמו כן ילפינו שהשליח עושה שליח וא"כ ממ"נ אם אמרינו מסבא דדוקא פשמוסר אינה דבר שיניף שליחות אבל לא בציווי בעלמא א"כ גם בשליחות הראשון נימא פן ולא יועיל כלל שליחות על פתיבת הגט כיון שהוא מילי.

ואי מסבא אין חילוק א"כ גם בשליחות השני יועיל. ויש לומר כיון דילפינו מושלחה ושהאשה עושה שליח לקבלה וא"כ היא אינה מוסרת לו שום דבר ומוכח דשליחות ראשון מהני אף באין מוסרים לו.

משא"כ לענגן שליח עושה שליח דאין שם רק חדא ילפותא לא על הבעל והאשה ע"ש פ"ב דקדושין ולכך אמרינו דלא קאי רק אשליח להולכה שמוסר לו הגט אבל לא אשליח דידה דמסבא לא מהני כיון שהוא מילי משא"כ שליחות הראשון ילפינו פנ"ל.

ולכך מהני בהפרת נדרים וכה"ג שליחות אף שהוא דיבור פנ"ל: אמנם לכאורה קשה לענ"ד על מה שכתב הרא"ה והר"ן ז"ל באומר אמרו דאמרינו גם פן מילי לא מימסרו כו' והקשה הרמב"ן ז"ל מאי מילי שיניף בזה כיון שממנה שליח בעצמו רק שהוא שלא בפניו ולכך פירשו דדוקא באומר אמרו מדעתכם והיינו שהוא אינו ממנה אותו שליח רק שמצוה אותם למנות פלוני שליח ולכך אמרינו מילי לא מימסרו כו' עיין שם.

וא"כ קשה איך שיניף בזה מילי כו' הא עשיית השליח הוא דבר בפ"ע שנגמר בדיבור. וא"כ יכול לעשות דבר זה ע"י שליח ג"כ שעושה שליח על דיבור זה והוא שליחות הראשון דמהני גם במילי כיון שעושה אותם שלוחים ומצוה אותם לעשות שליח לפלוני אין כאן כלל שליח עושה שליח רק שליח אחד וכמו בהפרת נדרים בבעל דהי' מועיל שליחות אי לא דמיצטי קרא.

וכתרומה וכהאי גוונא. וא"כ למה לא יועיל באומר אמרו מדעתכם גם פן דבשלמא בלא אמר אמרו אמרינו שפיר כיון שנעשה שליח רק בדברים שליח פזה אין לו כח לחזור ולעשות שליח מה שאין פן באמר אמרו פנ"ל: והי' נראה דעיקר הטעם הוא למה שכתב הרא"ש ז"ל נדרים ע"ב ע"ב דפריף והא לא שמע ופי' דאף דשמע השליח מכל מקום לא נחשב כשמיעת הבעל דבמדי דממילא לא שיניף שליחות עיין שם והיינו דאף דילפינו דשלוחו כמותו היינו רק שהמעשה שעושה השליח יהי' פאלו עשאו המשלח אבל בדבר שאינו מעשה לא ילפינו כלל שיהי' כמותו ממילא ושיהי' שמיעתו כשמיעת הבעל וכהאי גוונא.

והנה הא דשליח עושה שליח אף שלא צינה אותו הבעל הוא מטעם דכיון דשלוחו כמותו ממילא כמו שהבעל יכול לעשות הדבר ע"י שליח כמו כן השליח כמותו שיכול לעשות שליח ויש לו כח זה: ובזה יתישב שפיר די"ל שאין חילוק כלל בין שליחות הראשון להשני' כיון דשניהם ילפינו פנ"ל.

רק דאמרינו מילי לא מימסרו לשליח היינו שפיון שאינו מוסר לו דבר ואין כאן רק דיבור לבד אין השליח נעשה כלל כמותו כמו בשמיעת הנדר וכמו שכתב הרא"ש פנ"ל. אמנם כשעשאו שליח לכתוב הגט ניהו דלא נעשה עתה כמותו מ"מ כשפכתב ועושה

מעשה נעשה אז עכ"פ שלים הבעל דאז הוא מעשה והוי מעשה שלו כמעשה המשלח ואינו מילי כלל ושפיר מהני בשליחות ראשון.

אמנם לענין שיוכל לעשות שלים זה לא מהני דהא קודם שפוטב אינו כלל כמו הבעל דממילא לא נעשה כמותו כלל ואינו שלוחו כלל קודם המעשה ושפיר אינו יכול לעשות שלים.

אבל בשליחות של הנתינה פשוט לו גט ואינו מילי נעשה מיד שלוחו ולכך יכול לעשות שלים כמו שהבעל יכול לעשות שלים כיון דאית ביה משא כמו שכתב רש"י ז"ל והוי מעשה מיד מה שאין פן במצוה לסופר לכתוב כיון שמיד אין פאן מעשה לא נעשה שלוחו עד שעה שעושה המעשה ולכך קודם לכו אינו יכול לעשות שלים.

וכן בשליחות לקבלה אף שהיא מילי מ"מ כשקבל הגט נעשה שלוחה דאז הוי מעשה אבל שלים אינו יכול לעשות כנ"ל. ומינושב שפיר לשון הש"ס מילי לא מימסרן לשליח היינו שאינו נעשה שלים כלל אף שליחות הראשון וכן"ל: וממילא מינושב דברי הר"ן ז"ל הנ"ל דבאומר אמרו מדעתכם הוי מילי כנ"ל.

דבשלמא בכתיבה שינוי הנ"ל דנעשה בשעת הכתיבה שלים דהוי מעשה אבל לענין עשיית השליח שדבר זה עצמו הוי ג"כ מילי לחוד א"כ גם בשליחות הראשון אינו מועיל שעושה שלים ע"י השליח דאינו נעשה כלל שלוחו אף בשעה שמצוה להסופר לכתוב שיהי' אז פאלו צינהו הבעל דבזה גם אז הוי רק מילי שאינו מעשה כלל וכ' הר"ן ז"ל שפיר דאומר אמרו מדעתכם הוי מילי דלא מימסרן לשליח כנ"ל: והי' אפשר ליישב במ"ש דברי מהרי"ט ז"ל סימן קכ"ז שכתב דאם אמר אחד לחבירו צא והקדיש לו שור משורי לא מהני כי שליחות כיון שהיא מילי רק דיבור של הקדש לחוד ומילי לא מימסרן לשליח דקי"ל שלים מתנה כשלים הגט ודוקא בתרומה דחשיב מעשה עינין שם ונראה לכאורה תמוה דהא שליחות הראשון מהני גם במילי ועינין בספר ב"מ דחה דבריו כנ"ל.

ולמ"ש א"ש דכיון שגוף הדבר רק מילי לא מהני גם שליחות הראשון וכן"ל. אמנם מטעם אחר נראה דליתא לדבריו דהא בהפרכת נדרים שינוי שליחות.

ונראה פשוט דבכל דיבור שנגמר הדבר מיד נדאי הוי מעשה ולא מילי. דהא חזינו לענין לאו שאין בו מעשה דקי"ל אין לוקין ואע"פ כן אמר בש"ס ריש תמורה אמר ליה ר' מאיר לתנא לא תיטני מימר דבדיבורא איתעביד מעשה ופי' רש"י דכיון דנעשה הקדש בדבור זה דכתיב והי' הוא כו' הוי דיבור זה מעשה עינין שם.

וא"כ ממילא בצא והקדיש הוי מעשה ולא מילי כמו בתמורה כנ"ל. ולכאורה תמוה על מהרי"ט מש"ס הנ"ל.

שוב מצאתי שנוצלם ממהרי"ט ז"ל ש"ס ערוף תמורה י' ע"א דאמר רבא מצונו ציבור ושותפין כו' דשני שלים לאקדושי כו' ומבואר דמהני. ודוחק דקאי לר"מ דמילי מימסרן כו': אמנם זה הי' אפשר ליישב דבשלמא התם הוי שפיר מעשה כיון שנעשה הקדש ע"י דיבורו כנ"ל.

אבל מ"מ מאי דהוי מעשה הוא רק אם דיבור ההקדש מועיל חשיב מעשה וא"כ שם בתמורה דבין פה ובין פה מועיל שפיר הוי מעשה פנ"ל מה שאין פן לענגן שליחות בשלמא אם הי' מילי מימסרן לשליח ממילא הי' חשיב מעשה ג"כ פיון שמועיל הדיבור פנ"ל.

אבל פיון דמילי לא מימסרן כו' א"כ אינו נעשה שלוחו פלל על הדיבור וממילא לא הוי מעשה דבשלמא בדבר שהוה מעשה מצד עצמו מהני שפיר השליחות מה שאין פן ובזה שהמעשה מסתעף מזה שמועיל הדיבור וכיון דמילי לחוד לא מימסרן אינו מועיל הדיבור וממילא לא הוי מעשה וכתב מהרי"ט שפיר דלא מהני פנ"ל ואין ראיה מתמורה: והי' אפשר לומר טעם זה ג"כ לדברי הרמב"ן בפא בתרא ותוס' נזיר י"א שכתבו דנדריים ונזירות לא שייך ע"י שליח וכן הפקר פתב הר"ן ריש פסחים דלא מהני בי' שליחות.

וי"ל מטעם מילי פדברי מהרי"ט ו"ל. ומינושב במ"ש ג"כ מאי דקשה דהא חזינו ריש פרק ג' דקדושין דקי"ל אתי דיבור ומבטל דיבור ובלאחר ל' או בשליחות יכול לחזור ומבואר שם דאף בשליחות של נתינת הגט דלא חשיב מילי לענגן מימסרן לשליח והוי מעשה מפל מקום לענגן חזרה חשיב רק דיבור וא"כ מכש"כ בהקדש למהרי"ט ו"ל דחשיב מילי לענגן שליחות ואם פן כש"כ לענגן חזרה ונימא בי' אתי דיבור ומבטל דיבור אף זה טעות דהא התורה אמרה לא יחל דברו שלא יוכל לחזור אף שהוה דיבור.

והי' אפשר דמזה הוכיח הרמב"ם ובש"ע ח"מ דהפקר מטעם נדר עיין שם. דאם לא פן לא יוכל לחזור בו פיון שאינו אלא דיבור ולכך הוכיח דמטעם נדר ושייך פל יחל פנ"ל: אמנם א"כ בהפרת נדרים דהבעל מיפר בדיבור יהי' יכול לחזור בו ובאמת מבואר בש"ס נדרים דאין נשאלין על ההפר ומכש"כ דאינו יכול לחזור בו עיין שם.

אף בזה י"ל פיון דההפרה הוא רק בפיטול הנדר שלה וכיון שפכר נתבטל מאי יועיל חזרה שלו פיון שאין ההפרה מצד עצמו. ובהקמה י"ל ג"כ טעם הנ"ל או דאיתקוש להפרה.

אף שם פרק ג' דקדושין דפריה הש"ס למאי דקי"ל אתי דיבור ומבטל דיבור למה חוזר ומגרש בו עיין שם. ואם פן קשה מאי פריה הא פיון שהפיטול עצמו דיבור א"כ שוב יכול לחזור בו מהפיטול גופי' וג"כ אתי דיבור ומבטל דיבור ולכך חוזר ומגרש.

וע"כ דהפיטול פיון שנגמר מידי שוב הוי מעשה וקשה פנ"ל פיון דהוי מילי לענגן שליחות. ולמ"ש אתי שפיר דבאמת פיון שנגמר ע"י הדיבור הוי מעשה פמו בתמורה שם ולכך לענגן חזרה בהפרה וכהאי גוונא אינו יכול לחזור פיון שפכר נגמר הוי מעשה שוב ואינו יכול לחזור אבל לענגן מימסרן לשליח פיון שהדיבור לב"ד אינו מועיל ממילא לא הוי מעשה ולא מימסרן לשליח ואף דאם יועיל יהי' מעשה מ"מ אינו מועיל פלל פיון שמצד עצמו הוי רק דיבור פנ"ל.

מה שאין פן היכא שונדאי מועיל שפיר הוי מעשה ואינו יכול לחזור בו פנ"ל: ובל"ז בהפרת נדרים פמו דאמרינו בתמורה דמה שנעשה מחולין הקדש הוי מעשה פמו כן להיפך מהקדש חולין הוי מעשה וממילא בקונם דהוי הקדש ממילא בהפרה נעשה מהקדש חולין והוי מעשה ולא מהני החזרה וכן בפיטול פיון דשליחות הנתינה חשיב מעשה הוי גם בפיטול מעשה פנ"ל.

אף מפל מקום לעגנו שליחות לא יועיל בהפירה ובביטול פינו שאינו מעשה רק אם נגמר ושינה מילי לא מימסרן כו' ובאמת מבואר בש"ס דמהני וי"ל ג"כ בשניהם פינו שאין הביטול וההפירה דבר מצד עצמו רק ביטול דבר אחר שפיר חשיב מעשה.

ודוחק. ועכ"פ אף אי נימא דלא כמהרי"ט דלא שינה בנה מילי היינו מטעם שפתחנו דכינו דבאמת שלוחו של אדם פמותו וכינו דאם יהי מועיל הוי מעשה פינו שנגמר ממילא אמרינו דמועיל והוי מעשה פנ"ל.

מה שאין פו בדברי הר"ן ז"ל אתי שפיר דבאומר אמרו כו' דאף אם יועיל דיבור השליח לעשות הסופר שליח מפל מקום לא יהי אלא מילי דאף שמצוה בעצמו לסופר לא הוי רק מילי פינו שיכול לחזור ואינו מוסר לו שום דבר ולא מיקרי נגמר הדבר פלל פינו שאינו אלא שליחות לקה שפיר לא מהני ביה שליחות ג"כ דלא שינה שבשעה שעושה אותו שליח יהי פאלו עצמו המשלח פינו שאינו רק דיבור גם אז.

מה שאין פו בהוא עצמו מצוה לכתוב דעכ"פ בשעה שכותב נעשה שלוחו דהוא מעשה. ואף דלקאורה היאפשר לומר גם באומר אמרו דמ"מ בשעה שכותב שליח השני והוא שליח של השליח נעשה בשעת פתיכה פאלו פתבו השליח ראשון וג"כ פנ"ל.

אף ז"א שאינו מטעם שליחות של השליח דהא מבואר בש"ס כ"ט ע"ב דבמת שליח ראשון לא נתבטל דמפח הבעל קא אתי דאי מטעם שליחות השליח לא הי מהני פמו פנשפתה. וכן להיפך במת הבעל עיין שם.

ועוד דבאומר אמרו פינו שאינו יכול לכתוב בעצמו ממילא לגבי השליח שינה פל מדי דאיהו לא מצי עביד לא מצי משוי שליח ולכה אינו רק מחמת הבעל דעשיית השליחות הוי פאלו עצמו המשלח.

ולכה פינו שאינו פמותו פלל קודם הפתיכה שפיר אינו יכול לעשות שליח פנ"ל. מה שאין פו בנתינה פנ"ל: ובמ"ש נראה לינישב דברי הרשב"א ז"ל ריש פרק מ"ש שכתב בשם התוס' דדוקא בכתיבה אף שהי פריא פשצויה לכתוב ואח"כ בשעת פתיכה נשפתה לא מהני אבל בנתינת הגט אף שהוא שוטה בשעת נתינה מהני פינו דבשעה שנעשה שליח על הנתינה הי שפוי עיין שם.

ותמוה מאד עיין שם ובב"י סימן קכ"א דממ"נ אי סוברים דסגי בשעת עשיית השליח פשפצי למעבד בעצמו א"כ גם בכתיבה יועיל ולא בעינן דוקא שבשעת גמר עשיית השליחות יהי גם פו מצי למעבד א"כ בנתינה כש"כ דלא מהני וע"ש בספר פ"י שדחה דבריהם מטעם הנ"ל.

ולמ"ש מיושב שפיר דבאמת בעינן שבשעת חלות השליח שנעשה פמותו דאז יהי שפוי ויהי מצי למעבד אבל אחר שכבר נעשה פמותו לא איכפת לן שנשפתה ולכה בכתיבה דהוי מילי ולא נעשה פמותו רק בשעה שכותב דאז הוי מעשה ולכה בעינן שפיר שיהי שפוי בשעת פתיכה דאי לאו הכי לא מהני דמקודם לא חל השליחות פלל דהוי מילי פנ"ל.

אָבֵל בְּנִתְיָנָה שְׁמוֹסֵר לֹו הֵגֵט דְּנַעֲשָׂה הַשְּׁלִיחוֹת מִיַּד דְּהוּי מַעֲשָׂה שׁוּב מְהַנִּי אַף שְׁהוּא שׁוֹטֵה בְּשַׁעַת נְתִינָה. וְאַף שְׁלֵא מָסֵר לֹו הֵגֵט רַק אָמַר כְּתָבוּ וּתְנוּ מ"מ פִּינֵן שְׁהִי שְׁפוּי בְּשַׁעַת כְּתִיבָה נַעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ וְהוּי מַעֲשָׂה גַם קוֹדֵם נְתִינָה וְכִמוּ שְׁכָתַב הַרְשָׁבָ"א פֶּאֵן לַעֲנִין מִיְלִי בְּכָתְבוּ וּתְנוּ דִיכּוּלִּין לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ עַל הַנְּתִינָה כְּנ"ל.

וּבְלִשׁוֹן רִש"י ז"ל ע"א ע"ב מִיְלִי מִיְמָסְרֵן כּו' וְאַף בְּדָבָרִים נְמִי שְׁלוּחוֹ שְׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ ע"ש וּמִשְׁמַע דְּלִר"י לֹא אָמְרִינֵן כָּלֵל בְּדָבָרִים שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְאַף בְּשְׁלִיחוֹת רִאשׁוֹן. וְלִמ"ש מִיְשׁוּב כְּנ"ל דְּבִאֲמַת לֹא מְהַנִּי כִּמ"ש: וּבִמ"ש יֵשׁ לִיתֵן טַעַם גַּם כֵּן לְדַעַת הַקְּדוּשׁ הוּבָא בִּש"ע ס' ל"ה דְּבִקְדוּשֵׁינֵן אֵין שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מִשׁוּם דְּדוֹקָא בְּגֵט שְׁיִכּוּל לְגַרְשָׁה בִּע"כ מִשׂא"כ בְּקְדוּשֵׁינֵן לֹא נִגְמַר שְׁתְּלוּי בְּרִצּוֹנָה וְהוּי מִיְלִי.

וּי"ל גַּם כֵּן הַטַּעַם כְּנ"ל דְּהָא קו"ל כִּל מִלְתָּא דְלֹא מְצִי עֵבִיד הַשְּׁתָּא לֹא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּנִזִּיר י"א. וְא"כ לְכַאוּרָה אֵיף מְהַנִּי שְׁלִיחוֹת בְּקְדוּשֵׁינֵן הָא בְּכִמָּה דְּוִכְתִּי אָמַר נִיהוּ דְּבִידוֹ לְגַרְשָׁה אָבֵל אֵין בְּיָדוֹ לְקַדְשָׁה פִּינֵן שְׁתְּלוּי בְּרִצּוֹנָה וּמִיְקָרִי דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם גְּבִי לְאַחַר שְׁאֲגָרֵשׁ עֵינֵן שָׁם.

וְא"כ אִם הֵינּוּ יוֹדְעִין בְּנִדְאֵי שְׁבִשְׁעָה שְׁעֲשָׂה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ פְּלוּנִית לֹא הֵינְתָּה הִיא רוֹצָה לְהַתְּקַדֵּשׁ הִי נִרְאָה דְלֹא מְהַנִּי אַף שְׁכַשְׁמַקְדֵּשׁה הַשְּׁלִיחַ הִיא רוֹצָה דְּהָא לֹא חָל הַשְּׁלִיחוֹת דְּהוּי לֹא מְצִי לְמַעֲבַד אִזְּ כְּשֶׁעֲשָׂאוֹ שְׁלִיחַ דְלֹא הִי יְכוּל לְקַדְשָׁה אִזְּ בְּעַצְמוֹ וְלֹא הִי בְּיָדוֹ וְלֹא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ גַּם עַל אַח"כ.

וְא"כ פִּינֵן דְּקו"ל אֵין בְּרִירָה וְגַבֵּי ע"מ שְׁיִרְצָה אָבֵא לֹא אָמְרִינֵן כְּשֶׁרוֹצָה אַחַר כְּפֵ הַנְּכַרְבֵּר הַדְּבָר שְׁהִי רוֹצָה גַם אִזְּ וְכֵן בְּכִלְף אֲצֵל יְפוֹת דְלֹא אָמְרִינֵן אֵיגְלֵאֵי מִיְלְתָא דְגַם אִזְּ נִיחָא לִי. וְאִם כֵּן בְּכָל שְׁלִיחוֹת קְדוּשֵׁינֵן לֹא יוֹעִיל דְּאַף שְׁרוֹצָה בְּשַׁעַת קְדוּשֵׁינֵן מ"מ לֹא מְהַנִּי כְּנ"ל.

אַף בְּאֲמַת זֶה אֵינּוּ דִּמ"מ הַשְּׁלִיחוֹת חָל אִזְּ כְּשֶׁהִיא רוֹצָה וְדוֹקָא בְּנִזִּיר כְּשֶׁהִינְתָּה, א"א וְנִתְגַּרְשָׁה לֹא שְׁיִיף שְׁהַשְּׁלִיחוֹת יְחוּל אִזְּ כְּשֶׁנִּתְגַּרְשָׁה דְזֶה אֵינּוּ דְּהוּי דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם כְּדָאֵמַר כְּתוּבֹת נ"ט מִי אֵיפֵא כּו' דְּהַשְּׁתָּא לֹא מְצִי וְלִקְמִי מְצִי כּו' וְאַף אִם הִי אֹמֵר בְּפִירוּשׁ שְׁיִהֵי נַעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ כְּשֶׁתְּגַרְשׁ לֹא הִי מְהַנִּי דְּהוּי דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם פִּינֵן דְּעַכְשָׁיו אֵינּוּ יְכוּל כְּנ"ל.

מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּקְדוּשֵׁינֵן דְּאֵינּוּ מְחֻסֵּר מַעֲשָׂה וְלֹא הוּי דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְיְכוּל שְׁפִיר לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ כְּשֶׁתְּרַצָּה וְחָל אִזְּ הַשְּׁלִיחוֹת: אוּ י"ל כְּמוֹ שְׁכָתְבוּ תוֹס' שָׁם גְּבִי לּוֹשִׁי קְמַח פִּינֵן דִּיכּוּל לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ עַל אִזְּ וְלוֹמַר שְׁיִהֵי חָלָה כְּשֶׁיִּפְרִישׁ יְכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ ג"כ עַל אִזְּ.

וְגַם בְּזֶה אִם מְקַדְשָׁה שְׁכַשְׁמַקְדָּה תִּהְיִי מְקוֹדֶשֶׁת אַף שְׁעַכְשָׁיו אֵינְתָּה רוֹצָה מ"מ הִיא מְקוֹדֶשֶׁת כְּשֶׁרִנְצִית אַחַר כְּפֵ דְלֹא הוּי דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וּמִמִּילָא יְכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ ג"כ. אָבֵל מ"מ גַּם לְתוֹס' הַטַּעַם הוּא רַק פִּינֵן דִּיכּוּל לַעֲשׂוֹת עַכְשָׁיו שְׁיִחוּל אִזְּ מִמִּילָא חָל הַשְּׁלִיחוֹת ג"כ אִזְּ בְּשַׁעַת שְׁרָאוּי לַעֲשׂוֹת בְּעַצְמוֹ.

וא"כ מינושב שפיר דשוב אין שלים עושה שלים בקדושין דקודם שמקדש לא נעשה כלל שלוחו כמותו דאז לא מצי למעבד כנ"ל רק בפעשה שמקדש נעשה כמותו וממילא קודם לכן אינו יכול לעשות שלים דהוי מילי וכמ"ש בכתיבה.

אבל בגט שהוא בע"כ ומצי למעבד ונעשה מיד כמותו שפיר עושה שלים ומינושב בזה גם דברי הרמב"ם שפי' הטעם גבי פתוב לאשה דעלמא לכשאכנסנה אגרשנה דלא מהני בכמות נ"ב ופי' הטעם משום לשמה.

ולמה לא פי' משום דלא מצי עביד השתא להמפ' בדברי הרמב"ם דבעי שליחות בכתיבה וכמו שכתבו תוס' שם. ולמ"ש אתי שפיר דא"כ הי' קשה קושית תוס' נזיר שם.

דא"כ ביבמתו לא מהני ואמאי הא עכ"פ יהי' חל השליחות פשמייבמה ואז מצי עביד ולא שייך כמ"ש דמי איכא מידי דהשתא לא מצי עביד כו' והוי דבר שלא בא לעולם דז"א דבדבר שבידו לא שייך זה כמבואר פתובות נ"ט וביבמה בידו לבא עלי' בע"כ וכיון דלא הוי דבר שלא בא לעולם מהני השליחות על אז.

ותוס' הוכיחו מזה דשייך כל דלא מצי כו' לא משוי שלים אף במאי שהוא בידו אף דלא הוי דבר שלא בא לעולם. אף מ"מ קשה כמ"ש דהא מהני השליחות על אז עכ"פ וכמו אם הי' אומר בפירוש שיהי' אז נעשה שלוחו פשמייבמה והי' מהני כיון דדבר שלא בא לעולם לא הוי דבידו כנ"ל.

ולכך פי' הרמב"ם ז"ל הטעם משום לשמה וא"ש. ומינושב ג"כ קושית תוס' מהא דלוישי קמח והפרישי חלה עיין שם דכיון שבידה נעשה אז שלוחה כשלא.

ותוספות לטעמייהו הקשו שפיר דמוכח מיבמתו משא"כ להרמב"ם ז"ל י"ל כנ"ל דביבמתו משום לשמה משא"כ בהנ"ל: אמנם בגוף הטעם הנ"ל יש לדחות דלא דמי למ"ש הרא"ש ז"ל לענין שמיעה דלא מהני שליחות דהתם אין השליחות כלל על מעשה רק על דבר שממילא וא"א לעשות שלים ע"ז אבל כאן אי נימא דהכתיבה מצד עצמה הוי מעשה וא"כ גם קודם הכתיבה נעשה מיד כמותו כיון שנעשה שלים על הכתיבה שהוא מעשה ובידו לעשות הדבר מיד אם פן נעשה מיד כמותו על זה המעשה ויכול לעשות שלים אחר גם פן: דגם בנתינה לא נעשה כמותו לענין דבר אחר רק על זה הדבר שעשאו שלים וכן בכתיבה נעשה על זו המעשה כמותו מיד ויכול למשוי שלים ג"כ.

אף מ"מ י"ל פן דהא אם הי' עושה שלים שאחר ל' יום יהי' נעשה שלוחו ליתן ג"כ וקודם לכן אינו עושה שלים כלל. הי' נראה דנדאיאין השליים אחר ל' דיכול לעשות שלים התם עשאו שלים מיד רק שלא צינה ליתן ע"ש מה שאין פן בהנ"ל נראה דלא מהני גם בנתינה.

וא"כ נראה ממילא דאם אמר בפירוש שלא יהי' נעשה שלוחו רק בפעשה שיתן הגט ולא קודם דג"כ אינו עושה שלים דמה חילוק בין לאחר דזמן או מעשה. ואף שבידו ליתן מיד מ"מ כל זמן שאינו נותן אינו שלים כלל ואינו עושה שלים.

ולכך בנתינה בסתם שמוסר לו הגט נעשה מיד שלוחו. מה שאין פן בכתיבה אינו נעשה שלוחו רק בפעשה שפותר כנ"ל.

וי"ל בזה לישו רש"י ע"א דרף ארץ לעשות שליח דברים עיין שם וי"ל דרש"י ז"ל סובר דמן הסתם אינו עושה שליח דברים ורק בפעשה שכתוב יהי נעשה שליח ואינו עושה שליח. וזה לס"ד דמודה באומר אמרו עיין שם.

מה שאין כן אי גם באומר אמרו שנייה מילי הטעם פנ"ל דאינו יכול להעשות שליח בלא מעשה פנ"ל: וזהפ"י הפשוט בקא דמילי כו' נראה דכתיבת הגט בעצמו נקרא מילי כמו שכתב הרשב"א ושאר פוסקים בדעת הרמב"ם ז"ל דיוכל לבטל גוף הגט ושנייה בי' אתי דיבור ומבטל דיבור משום שאינו נגמר רק שראוי לגרש בו יכול לבטל כתיבת הגט עיין שם.

ולכך באומר לסופר לכתוב עושהו שליח רק על מילי ולא על מעשה ולכך אין לו פח בזה כ"כ שיוכל לעשות עוד שליח וכמו שמצינו פ"ק ב' דקדושין מ"ד ע"ב דאף דנערה מקבלת גיטא דכ"ד אבי' דמ"א מ"מ לא אלימא פ"ד אביה למשוי שליח עיין שם וכן בשליח על מילי ניהו דנעשה ג"כ פמותו מ"מ לא אלימ פחו כל כ"כ למשוי שליח מה שאין כן בנתינת הגט שהשליחות הוא על מעשה אלימ למשוי שליח ג"כ.

אף מלשון רש"י ז"ל שכתב שאינו מוסר לו דבר לא משמע כן ע"ש וכן לקמן סימן קמ"א בשליח לקבלה דאינו עושה שליח דהוי מילי לא שנייה זה דהתם השליחות על מעשה גמור לקבל הגט דמתגרשת בקבלתו.

ואפשר לומר ג"כ פ"ק דהיא אינה מגרשת עצמה ואינו תלוי בדעתה כלל רק ונתן בידה כתיב ונעשה יד השליח פי' ג"כ השליחות רק על מילי שאינו עושה שום דבר רק הבעל נותן לידו ולכך ג"כ ניהו די' פי' ג"כ לא אלימ למשוי שליח כמו בנערה פנ"ל.

אף לשיטת תוס' ושאר פוסקים דגיטא גופי' מי קא בטיל שאינו יכול לבטל גוף הגט והוי מעשה גמור אם כן לא שנייה זה דשפיר גם בכתיבת הגט הוי השליחות על מעשה כמו הנתינה.

וצ"ל פנ"ל. שוב ראיתי במרדכי סוף התקבל כתב להדיא הטעם דכתיבת הגט עצמו הוי מילי כמ"ש ע"ש: עוד הי' אפשר לפרש הטעם למאי דאמר בש"ס פ"ק כל הגט כ"ט ע"ב היכא דאמר ליה יתבי' לפלוני אינו יכול לעשות שליח אחר ליתנו לזה דשליח שלא ניתן לגירושין הוא וכתבו תוס' כ"ד ע"א והרשב"א והר"ן הטעם דכ"כ שלא ניתן לגירושין אין לו לשנות כלל מכמו שאמר הבעל ולכך אינו יכול לעשות שליח אחר עיין שם דהוא משום דבשלקמא כשעשא שליח לגירושין מסר לו כל הפח שיוכל לעשות באיזה אופן שיהי' גרש ואף לעשות שליח ג"כ משא"כ בשליח שלא ניתן לגירושין ולא עשא שליח רק על דבר מיוחד ליתנו לאותו פלוני ממילא אינו יכול לעשות שליח וע"ש.

וא"כ ממילא השליחות של הכתיבה הוי שליח שלא ניתן לגירושין שאין זה שליחות לגרש רק על דבר מיוחד לכתוב הגט והוי כמו שם להוליה לפלוני ולכך אינו יכול לעשות שליח אחר דאינו יכול לשנות פנ"ל אף הא נדאי ליתא נדא דא"כ באומר אמרו לא שנייה זה כלל פ"ק שאינו משנה ממה שאמר הבעל דזה מהני אף בשליח שלא ניתן לגירושין כמו שכתבו תוס' שם כ"ד.

ועוד היא מתניתין איירי באומר כתבו ותנו וכיון שעשאו שליח על הנתינה ג"כ שוב הוי
ניתן לגירושין ויהי יכול לעשות שליח על הפתיכה ג"כ: אמנם נתישב בזה למה תני
במתניתין ובכל דוכתי הדין דמילי לא מימסרן כו' בכתבו ותנו.

ולמה לא בכתבו לחוד שאין יכולין לעשות שליח אחר על הפתיכה משום מילי. ולמ"ש
מיושב שפיר דבכתבו לחוד אף אי מילי מימסרן לשליח לא מהני דהוי שליח שלא ניתן
לגירושין ואינו יכול לעשות שליח וקמ"ל באומר תנו ג"כ דניתן לגירושין ובטל רק
מטעם מילי כנ"ל.

גם יש לפרש בזה ש"ס ע"א טעמא דלא אמר תנו היא אמר תנו מהני מני ר"מ דמילי
מימסרן ופי' רש"י משום בזיון ע"ש. ולמ"ש י"ל בפשיטות דדוקא לא אמר תנו והוי לא
ניתן לגירושין היא אמר תנו כו': ולכאורה קשיא לי למאי דמשמע מסתימת לשון
הפוסקים דשליחות ראשון מהני במילי רק אינו עושה שליח ואין פס כו' וא"כ פיו
דחזינו דגרע מילי ממעשה לענין שליחות ואם פן מנ"ל דיהי' מועיל שליחות הראשון
במילי היא פ"ק ב' דקדושין יליף שליחות רק מקדושין וגירושין ותרומה וא"כ איכא
למפרה מה להנהיג שהו מעשה דעדיף לענין שליחות כמו דחזינו לענין שליחות הב' אבל
במילי אינו עושה כלל שליח.

דאף תרומה הוי מעשה דרבי רחמנא המחשבה כמעשה עינין שם פ"ק האומר וגם פיו
דנגמר מיד כמ"ש. וא"כ לא יועיל כלל שליחות בכתבת הגט אי לא נימא כמ"ש לעיל
רק דהפתיכה עצמה הוי מילי.

ובשלמא לדעת הפוסקים דגם שליחות לקבלה חשיב מילי אחי שפיר דילפינו שפיר
שליחות א' במילי משליחות לקבלה. אבל להמרדכי ושאר פוסקים דקבלה לא הוי מילי
רק פתיכת הגט הוי מילי שלא נגמר קשה כנ"ל.

והי' אפשר לומר דבאמת פוסקים הנ"ל סוברים דלא בעי שליחות כלל בכתובה רק משום
לשמה וכדעת התוס' ושאר פוסקים. והי' מיושב בזה מ"ש לעיל ס"ק ב' דקשה על ת"י
עירובין י"ג וקרא"ש פ"ק ב' דגיטין שכתב דאף דונתן קאי אבעל מ"מ וכתב לא קאי
אבעל משום דהתורה אמרה על כל אדם שיוכל לגרש אף ידיו קטועות עינין שם וקשה
דאפשר ע"י שליח עינין שם.

ולמ"ש אחי שפיר דאי וכתב הי' קאי אבעל לא מהני שליחות כלל בכתובה דהוי מילי
וע"כ דקאי אסופר ורק משום לשמה כנ"ל: והיותר נראה דהא פיון דלהפוסקים הנ"ל
דשליחות לקבלה לא הוי מילי ואם פן קאי ושלחה שהשליח עושה שליח גם אשליח
לקבלה וא"כ פיון דהוא עושה שליח לעשות שליח לקבלה אם פן גיהו דהקבלה עצמה
הוי מעשה מ"מ עשיית השליח לקבלה אינו מעשה רק מילי וא"כ מוכח שפיר דיכולין
לעשות שליח על מילי רק פיון דהקבלה הוי מעשה לא מוכח רק שליחות הא' על מילי
דהא לענין עשיית השליח אין זה רק שליח ראשון לעשות שליח ועכ"פ ילפינו שפיר
דשליחות הראשון מהני במילי.

רק שליחות הב' לא מצינו למילף פיון דהקבלה עצמה חשיב מעשה לענין עשיית השליח
הוי שליחות הא' כנ"ל: ובזה מיושב מה דקשה לכאורה למה ליה קרא דשליח עושה

שליח כָּלֵל הָא פִּינּוֹן דִּילְפִינּוֹן בְּכָל הַדְּבָרִים דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוֹת א"כ מִמִּילָא גַם עֲשִׂיית הַשְּׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹת ע"י שְׁלִיחַ כְּמוֹ כָּל הַדְּבָרִים.

וְדוֹחַק לֹאמַר דְּאִינְרֵי דְּוִקָא בְּסִתָּם שְׁלִיחַ דְּהָא לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּוִקָא בְּחִלָּה מְשׁוּם דְּכֹן הִי הַצִּיּוּי מְשׁוּם שְׂאָם יֵאָנֵס יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ אַחַר וְקָשָׁה כְּנ"ל. וְלִמ"ש מִינְשָׁב דְּאִי לֹא קָרָא דְּשְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לֹא הָוֵי מְצִינּוֹ לְמִילָף כְּלָל דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוֹת בְּמִילָי אַף שְׁלִיחוֹתֵהָא וּמִמִּילָא לֹא הִי יְכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ ע"י שְׁלִיחַ ג"כ.

וּבְעֵי קָרָא דְּשְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְשׁוֹב מוֹכַח שְׁפִיר דְּאֵף בְּכָל מְקוֹם מְהַנֵּי שְׁלִיחַ א' עַל מְיָלֵי כְּנ"ל. וּבְפִשְׁטוּת צ"ל דְּלַעֲנָן שְׁלִיחוֹת הִרְאִישׁוֹן שְׁמוֹסֵר לוֹ הַדְּבָרִים בְּעֲצָמוֹ אִין סְבָרָא כְּלָל לְחִלְקֵי בֵּין מְיָלֵי לְמַעֲשֶׂה וְלְפִינּוֹן שְׁפִיר וְכָל הַגְּרִיעוּתָא דְּמִילָי הוּא רַק לַעֲנָן שְׁלִיחוֹת הַב' וְאֵתֵי שְׁפִיר: (יג) וְלֹא יֵאָמְרוּ לְאַחֲרִים לְכַתּוּב כו'.

הִנֵּה לְדַעַת רַבּוֹב הַפּוֹסְקִים דְּלֹא בְּעִינּוֹן שְׁלִיחוֹת כְּלָל בְּכַתִּיבָה אִינוֹ מוֹבָן מֵאֵי בְּכָף דְּלֹא מִימְסָרֵן מְיָלֵי לְשְׁלִיחַ הָא לֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת כְּלָל וְכַתְּבֵן הַר"ן ו' לְפָרְק ב' וְהַרְמַב"ן וְתוֹס' וְשָׂאֵר פּוֹסְקִים דְּהַטְעַם פִּינּוֹן דְּבְעִינּוֹן שְׁיִפְתַּב בְּצִיּוּי הַבְּעַל מְשׁוּם לְשָׂמָה מִמִּילָא אֲמָרִינּוֹן מְיָלֵי לֹא מִימְסָרֵן לְשְׁלִיחַ וְהוּי שְׁלֹא לְשָׂמָה עֵינּוֹן שָׂם.

וְהִינּוֹ דְּבִשְׁלֵמָא אִי הָוֵי מְיָלֵי מִימְסָרֵן לְשְׁלִיחַ הִי מַה שְׁשׁוּמַע הַסּוֹפֵר מִפִּי הַשְּׁלִיחַ כְּמוֹ שׁוּמַע מִפִּי הַבְּעַל. אֲבָל פִּינּוֹן דְּלֹא מִימְסָרֵן הָוֵי שְׁלֹא לְשָׂמָה וְכַתְּבֵן הַר"ן ו' לְפָרְק הַתְּקַבֵּל עַל קוֹשְׁיֵית הַרְא"ה שְׁהַקְשָׁה מְנ"ל כְּלָל דְּטַעַמָא דַּר"י מְשׁוּם מְיָלֵי דִּילְמָא מְשׁוּם לְשָׂמָה וְתִירוֹץ כְּנ"ל דְּאִי הָוֵי מִימְסָרֵן הִי לְשָׂמָה ע"ש.

וְלִמ"ש הַדְּבָר מְוַכְרַח לְכָל הַפּוֹסְקִים הַנֶּזְ'ל: אֲמָנָם קָשְׂיָא לִי טוֹבָא דַּא"כ אִיף אָמַר בְּש"ס כ"ט אִיפָא בִּינְיָהוּ שְׁלִיחַ מַתְּנָה דְּלִרְבָּא דְּמִילָי לֹא מִימְסָרֵן לְשְׁלִיחַ גַּם בְּמַתְּנָה פְּסוּל ע"ש. וְכִינּוֹן דְּלִהַפּוֹסְקִים הַנֶּזְ'ל לֹא קָאֵי וְכַתְּבֵן כְּלָל אֲבַעַל דְּבָר רַק אֲסוּפֵר אֲלֵא בְּגִט בְּטַל מְשׁוּם לְשָׂמָה וּמִמִּילָא בְּמַתְּנָה דְּלֹא בְּעִינּוֹן לְשָׂמָה מֵאֵי בְּכָף דְּמִילָי לֹא מִימְסָרֵן הָא לֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת וְלֹא לְשָׂמָה וְלָמָּה פְּסוּל.

וְהִנֵּה הַר"ן בְּעֲצָמוֹ פְּתַב סוּף הַתְּקַבֵּל בְּשֵׁם הַרְמַב"ן ו' לְדְבָאוּמַר אֲמָרוּ לֹא שְׁיָיָף מְיָלֵי לֹא מִימְסָרֵן הִיכָא שְׁמַמְנָה שְׁלִיחַ שְׁלֹא בְּפָנָיו רַק בְּגִט פְּסוּל מְשׁוּם לְשָׂמָה וְכַתְּבֵן דְּהָא דְּאָמַר בְּמַתְּנָה הָרִי הוּא כְּגִט לֹא קָאֵי אֲמַמְנָה שְׁלֹא בְּפָנָיו פִּינּוֹן שְׁפְּסוּל רַק מְשׁוּם לְשָׂמָה דְּלֹא שְׁיָיָף בְּמַתְּנָה ע"ש.

וְהִנֵּה הַרְמַב"ן ו' לְעֲצָמוֹ סוּבֵר דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה וַא"כ כְּלָל הַטְעַם דְּמִילָי הָוֵי רַק מְשׁוּם לְשָׂמָה כַּמ"ש הַרְמַב"ן ו' לְבַחֲדוּשְׁיוֹ כ"ג ע"א לְהַדְּיָא וְאִם כֵּן אִיף יִפְרָשׁ הָא דְּמַתְּנָה כְּגִט אַף בְּלֹא אוֹמַר אֲמָרוּ כְּנ"ל הָא לְדְבָרֵיו הַטְעַם שְׁנֵה מְשׁוּם לְשָׂמָה כְּמוֹ אָמַר אֲמָרוּ כְּנ"ל: וְהִנֵּה י"ל בְּפִשְׁטוּת לִמ"ש תוֹס' ד"ה הָא פְּתַב הַגִּט כו' תִּירוֹץ הַב' דְּאֵף דַּלְר"מ אִפִּי מְצָאוּ בְּאֲשָׁפָה כְּשֵׁר מ"מ כְּשָׂאֲמַר כְּתַבּוּ מְגִרְע גְּרַע וּמוֹדָה ר"מ דְּבְעִינּוֹן שְׁיִעֲשֶׂה צִיּוּי ע"ש.

וַא"כ מִמִּילָא א"ש בְּמַתְּנָה כְּשָׂאֲמַר כְּתַבּוּ וְאֲמָרוּ לְאַחֲרִים פְּסוּל פִּינּוֹן דְּמִילָי לֹא מִימְסָרֵן לְשְׁלִיחַ לֹא נִכְתַּב בְּצִיּוּי וּקְפִיד שְׁיָהֵן נִכְתַּב בְּשְׁלִיחוֹתוֹ דְּוִקָא וְהוּי כְּמוֹ לְהַפּוֹסְקִים דְּבְעֵי שְׁלִיחוֹת כְּנ"ל.

אף א"כ מאי קשׁיא להו לרמב"ן ור"ן ו"ל אהא דלא בעי שליחות בכתיבה מהא דמילי לא מימסרין כו' והנצרכו לתרץ משום לשמה הנה להם לומר בפשיטות פנ"ל פיון שאמר כתבו בעי שליחות בגט פיון שע"כ מוכרח לומר פן.

וע"כ דלא סבירא להו טעם הנ"ל. ועדיין קשה פנ"ל.

והנה בתוס' ורא"ש כ"ג לא הביאו באמת ראי' זו מהא דמילי כו' רק מהא דצריף שיאמר לסופר כתוב כו'. ולכאורה הי' להם להביא הא דמילי דמבואר יותר דבעי שליחות פנ"ל.

ולמ"ש י"ל פנ"ל דמשם לא מוכח פיון שאמר כתבו שפיר בעי שליחות והוכיחו רק מהא דצריף שיאמר כתבו ולמה צריף הא אם לא יאמר לא בעי שליחות ותירצו משום לשמה פנ"ל ולא קשה באמת ממתנה די"ל פנ"ל.

אבל ברמב"ן ור"ן איתא מהא דמילי כו' וע"כ לא סבירי פנ"ל. וקשה ממתנה פנ"ל.

אף י"ל ג"כ דראיתם ממילי הוא רק מאמר אמרו למאן דסבר דשיניף ביה ג"כ מילי ובזה לא שיניף לומר פיון שאמר כתבו גרע דהא אמר אמרו ולא שינו פלום מציויו והקשו שפיר אי לא בעי שליחות למה יפסל וע"ז תירצו משום לשמה פנ"ל אבל בלא אמרו סוברים ג"כ הטעם פנ"ל דכשאמר כתבו בעי שליחות.

וממילא התם במתנה דלא איירי באמר אמרו כמ"ש הרמב"ן ו"ל שפיר הרי הוא בגט דלא מימסרין כו': ואף דלכאורה אינו מוכן למה גרע פשאמר כתבו הא היכא דאיכא קפידא גם אפיי מודה שאינו יכול לעשות שליח רק בש"ס אמר דבמתנה דליכא קפידא והי' דעתו שיוכל לעשות שליח אחר בזה לאפיי מהני ולרבא לא מהני ע"ש וא"כ פיון דאמרינו שודאי אינו מקפיד מאי בכף שאמר כתבו פיון דלא בעי שליחות והוא אינו מקפיד ומה יזיק מאי דמילי לא מימסרין כו'.

אף י"ל דניהו דאין קפידא היינו אי מילי מימסרין לשליח ודיבורו מתקנים מה שאמר כתבו דגם השני כותב בשליחות פנ"ל רק היכא דשיניף ביזיון דבעל בגט מקפיד גם על זה ולא הי' דעתו שיעשה שליח אחר משא"כ במתנה.

אבל לרבא פיון דמילי לא מימסרין א"כ אין השני כותב בשליחותו פלל בזה י"ל שפיר פיון שאמר כתבו מקפיד שיהי' נעשה בשליחותו דוקא משא"כ האחר שאינו כותב בשליחותו פלל וכן צ"ל בדברי תוס' לר"מ דמצאו באשפה פשר הטעם פנ"ל: אף לכאורה א"כ מאי הביאו תוס' והרמב"ן ו"ל ראיה דבעי שליחות בכתיבה מהא דכתבו תפאטה דעשו שליחותן ואין חזרין ועושין שליחותן ע"ש ומאי ראי' דלמא משום שאמר כתבו שפיר בעי שליחות.

וי"ל דקושטא דמלתא נקטי דפסול משום לשמה פנ"ל. עוד יראה דודאי אף שאמר כתבו הקפידא רק שיקתבו הם כמו שאמר אבל אין הקפידא שיהי' דוקא בתורת שליחות המועיל דהא לא אמר זה ולכף התם אף שעשו העדים שליחותן מ"מ מאי בכף הא מ"מ כותבים הם אח"כ כמו שאמר רק שאינו בתורת שליחות אבל אין פאן שינוי וכיון דלא בעי שליחות לא הוי מיפסל אי לאו משום לשמה.

אָבֵל פֿאַמֶר פֿתָּבוּ וְהֵם מְצוּיִם לְאַחַר לְכַתּוֹב מִמִּילָא פִּינּוֹן דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרְן אֵינָם פּוֹתְבִין
הֵם וְשִׁינוּ מְדִיבּוּרוֹ שְׂאָמֶר פֿתָּבוּ וְשִׁפִּיר פֿסוּל גַּם בְּמַתְנֵה פֿנ"ל: אָמְנָם לְכַאוּרָה זֶה שִׁפִּיר
אֵי נִימָא דְגַם שְׁלִיחוֹת הָרֵאשׁוֹן לֹא מְהַנִּי בְּמִילֵי.

אָבֵל לְמֵאֵי דְמִשְׁמַע דְּשְׁלִיחוֹת רֵאשׁוֹן מְהַנִּי רַק שְׂאִין חוּזֵר וְנִמְסֵר וְכַמ"ש לְעֵיל. וְא"כ
בְּשִׁלְמָא אֵי בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה א"ש שְׂאָף שְׁהֵם עוֹשִׂים שְׁלִיחַ אֵינוֹ שְׁלִיחַ הַבְּעַל שְׂאִינוֹ
חוּזֵר וְנִמְסֵר.

אָבֵל פִּינּוֹן דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה רַק שְׁלֹא יִשְׁנוּ פֿנ"ל. וְא"כ פִּינּוֹן שְׁהֵם עוֹשִׂים שְׁלִיחַ
לְכַתּוֹב נִיְהוּ דְּאֵינוֹ שְׁלִיחַ הַבְּעַל מ"מ הוּא שְׁלוּחָם וּמָה שְׁפּוֹתֵב הָנִי פֿאַלוּ פֿתָּבוּ הֵם דְּהָא
נִגְדָם אֵינוֹ רַק שְׁלִיחוֹת רֵאשׁוֹן וְא"כ פִּינּוֹן שְׁהוּא פֿאַלוּ פֿתָּבוּ הֵם מִמִּילָא נְתַקְנִים מָה שְׂאָמֶר
פֿתָּבוּ וְאָף שְׂאִינוֹ שְׁלִיחַ הַבְּעַל מ"מ הָא לֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת וְזֶה לֹא צִינָה שְׁיִהְיֵי דוֹקָא
בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְכַמוֹ בְּעֵשׂוֹ עֲדִים שְׁלִיחוֹתָן כּו' וְכִינּוֹן דְּלַעֲגֵנּוּ שְׁלִיחוֹתָם הָנִי פֿאַלוּ פֿתָּבוּ הֵם
מִמִּילָא מְהַנִּי וְכַמוֹ אֵי מִילֵי מִימְסָרְן לְשְׁלִיחַ פֿנ"ל.

וְיֵשׁ לְדַחוֹת פִּינּוֹן דְּאָמְרִינוּ פְּוִלְהוּ מִפְּחַ הַבְּעַל קְאָתְיִנּוּ כּו' וְאֵינוֹ מוֹכְרָח: עוֹד נִרְאָה לְפָרֵשׁ
דְּהֵתָם בְּמַתְנֵה דְּאָמֶר הָרִי הוּא פֿגִּט קָאֵי אַחְתִּימַת הַעֲדִים דְּזֶה בְּעֵי שְׁלִיחוֹת דַּל"ה הָנִי
מִפִּי פֿתָּבָם וּבְזֶה שְׁיִיף שִׁפִּיר אִם צִוּוּ לְאַחֲרִים לְחַתּוֹם פִּינּוֹן דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרְן לְשְׁלִיחַ לֹא
חַתְמוּ בְּצִוּוֵי הַבְּעַל וְלֹא מְהַנִּי וְע"ז פֿתָּב הַרְמַב"ן ז"ל שִׁפִּיר דְּבָאָמֶר אָמְרוּ וְעֲשֹׂאָם
שְׁלוּחִים שְׁלֹא בְּפִנְיָהֶם מְהַנִּי פִּינּוֹן דְּלֹא בְּעֵי לְשְׁמָה.

וְכֵן לְשׁוֹן רַש"י ז"ל כ"ט שְׁלִיחַ מַתְנֵה שְׂאָמֶר לֵב' עֲדִים פֿתָּבוּשְׁטֵר מַתְנֵה ע"ש וְאִם הִי
הַפְּוֹנָה עַל הַכַּתִּיבָה לְמָה נְקִיט ב' עֲדִים וְלִמ"ש אֲתִי שִׁפִּיר דְּקָאֵי עַל הַחַתִּימָה: וּבָאָמַת
נִרְאָה לְע"ד דֵּב' הַתִּירוּצִים הַנ"ל מוֹכְרָחִים לְדִינּוֹן.

דְּהָא מְבִנְיָר בְּרַמְב"ם ז"ל פ"ד מַה זְכִי' וּבש"ע ח"מ ס' רמ"ד דְּבְמַתְנֵה אִם אָמֶר אָמְרוּ
לְאַחֲרִים וְיִכְתְּבוּ וְיִחַתְמוּ לֹא מְהַנִּי דְּלֹא פְּהַרְמַב"ן הַנ"ל. וְאַח"כ פֿתָּב אִם אָמֶר לְהֵם לְכַתּוֹב
לֹא יֵאמְרוּ לְסוֹפֵר וְיִכְתְּבוּ ע"ש.

וְא"כ אֵי אֶפְשֵׁר לוֹמֵר טַעַם הָרֵאשׁוֹן שְׁפִתְבּוּנוּ לְחוּד דְּמַשׁוּם שְׂאָמֶר פֿתָּבוּ מִקְפִּיד וְגֵרַע
דַּא"כ בְּאוֹמֶר אָמְרוּ לְמָה יִפְסֵל פִּינּוֹן שְׁלֹא שִׁינוּ פְּלוּם. וְכֵן טַעַם הַב' לְחוּד א"א דְּהָא פֿתָּב
בְּדִין הַב' לֹא יֵאמְרוּ לְסוֹפֵר לְכַתּוֹב וְהֵינּוּ אַכְתִּיבָה לְחוּד ג"כ.

אַלָּא ע"כ נִרְאָה כַּמ"ש וּמְדוּנָקִים הֵיטֵב לְשׁוֹן הַרְמַב"ם וְהַש"ע דְּמִקְוֹדָם דְּאֵיירִי בְּאוֹמֶר
אָמְרוּ פֿתָּבוּ הַדִּין עַל הַחַתִּימָה דְּבְזֶה אֵינוֹ פּוֹסֵל בְּכַתִּיבָה פְּלוּם דְּאָף שְׂאָמֶר מ"מ הָא לֹא
שִׁינוּ פְּלוּם מִמָּה שְׂאָמֶר וּמָה בְּכָף דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרְן הָא לֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה וּלְכָף
פֿתָּב עַל הַחַתִּימָה דְּפִסּוּל גַּם בְּאָמֶר אָמְרוּ דְּבְעֵי שְׁלִיחוֹת פֿנ"ל.

וְאַח"כ פֿתָּב בְּלֹא אָמֶר אָמְרוּ רַק צִינָה לְכַתּוֹב בְּזֶה לֹא יֵאמְרוּ לְסוֹפֵר לְכַתּוֹב ג"כ דְּאָף דְּלֹא
בְּעֵי שְׁלִיחוֹת מ"מ פֿשְׂאָמֶר פֿתָּבוּ מְגֵרַע גֵּרַע דְּהֵנִי שִׁינוּי מִמָּה שְׂאָמֶר פִּינּוֹן דְּמִילֵי לֹא
מִימְסָרְן לְשְׁלִיחַ פֿנ"ל.

וּלְכָף כ' בְּדִין הַב' עַל הַכַּתִּיבָה ג"כ: שׁוּב מְצִאתִי בַס' תּוֹרַת גִּטִּין ד' ו' בְּתוֹס' פֿתָּבוּ לְדִינָא
דְּוֹדָאֵי פְּתִיבַת נְכָרֵי פֿסוּל בְּשְׁטֵר מַתְנֵה דְּבְעִינּוּ שְׁלִיחוֹת פִּינּוֹן דְּכַתִּיב, וְכַתּוֹב בְּסִפֵּר וְחַתּוֹם

וּלְכֹהֵן פְּסוּל אוֹמֵר אִמְרוּ וְכֹן נִכְרִי דְלָאוּ בְּרַשְׁלִיחוֹת וְאִף לְהַפּוֹסְקִים בְּגִט דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת
בְּכַתִּיבָה מ"מ בְּשִׁטְר מְקַנָּה מוֹדִים דְּוִכְתָּב לְשׁוֹן צִיּוּי וּבְעֵי שְׁלִיחוֹת ע"ש.

וְשִׁינָה בְּדָבָר בִּס' נה"מ ס' רמ"ד ע"ש. וְגַם לְכֹאֲרָה הִי נִרְאָה לִי כֹן אִף לֹא מְטַעֲמִי דְגַם
בְּגִט כְּתִיב לְשׁוֹן צִיּוּי וְכַתֵּב סֶפֶר פְּרִיתוֹת רַק מְטַעַם אַחַר לִמ"ש ת"י עִירוּבֵינּוּ י"ג וְהֵרָא"ש
פ"ב דְּגִיטִין ע"ש דְּלִכְּהָ לֹא אִמְרִינֵן דְּוִכְתָּב קָאִי אַבְעֵל מְשׁוּם דְּמִסְתַּמָּא אִמְרָה תוֹרָה עַל
כָּל אָדָם שְׁיִוְכַל לְגַרְשׁ וְאִפְּלוּ יָדָיו קְטוּעוֹת שְׁאִינוּ יְכוּל לְכַתְּבָ וּמוֹכַח דְּקָאִי אִסּוּפֵר ע"ש
וּא"כ בְּשִׁטְר מְקַנָּה דוּכ' בְּסֶפֶר לֹא שְׁיִיָּהּ זֶה.

וְעוֹד דְּהָא יוֹכֵל לְקַנּוֹת ע"י קַנְיָן פְּסָף וְחִזְקָה וְאִין רְאָיָה וְשִׁפִּיר י"ל דְּקָאִי שְׁהַמְקַנָּה בְּעֶצְמוֹ
וְכַתְּבָ וּבְעִינֵן שְׁלִיחוֹת וְעוֹד לִמ"ש הֶרְמֵב"ן רִישׁ כ"ה דְּאִי לֹא הָוִי כְּתִיב לֵה רַק וְכַתֵּב
לְחוֹד הָוִי אִמְרִינֵן דְּבְעֵי דְּוִקָא שְׁיִכְתָּב הוּא אוֹ שְׁלוּחוֹ רַק פִּינֵן דְּכְתִיב לֵה גְלִי עַל וְכַתֵּב
דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת ע"ש וּמִמִּילָא בְּשִׁטְר קַנְיָן דְּלֹא כְּתִיב י"ל דְּבְעֵי שְׁלִיחוֹת: אִף רְאִיתִי
שְׁאִי אִפְשָׁר לּוֹמַר כֹּן וְתַמָּה אֲנִי עַל הֶרֶב הַנֶּ"ל אִיךְ נִעְלַם מִמְּנֵוּ מְשֻׁנָּה וְש"ס מְפֹרָשׁ ד'
כ"ו הַפּוֹתֵב טּוֹפְסִי גִיטִין צְרִיף שְׁיִנִּיחַ כו' שְׁטָרִי מְקַח צְרִיף שְׁיִנִּיחַ מְקוּם הַמּוֹכֵר מְקוּם
הַלּוֹקֵחַ וְהַמְעוֹת כו' מְשׁוּם דְּגִזְרִינֵן שְׁטָרוֹת אִטּוּ גִיטִין ר"א מְכַשִּׁיר בְּכּוֹלֵן חוּץ מִגִּיטִי נְשִׁים
שְׁנֵאמַר וְכַתֵּב לֵה לְשִׁמָּה וְקִי"ל הֵתֵם הִלְכָה כר"א אִפִּי בְּשִׁטְרָא שְׁטָרוֹת כו'.

וְהָא מִמְתַּנִּיתִין הַנֶּ"ל הוֹכִיחוּ תוֹס' וְרֵא"ש וְשִׁטְרָא פּוֹסְקִים דְּלֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבַת הַגִּט
דֹּא"ה בל"ז הִנֵּה פְּסוּל דְּלִיכָא שְׁלִיחוֹת ע"ש. וּא"כ הָא תַּנִּי ג"כ שְׁטָרִי מְקַח דְּקִי"ל כר"א
דְּמִוֹתֵר לְכַתְּבָ וְאִפִּי מֵאֵן דְּפְלִיג הוּא רַק מְשׁוּם גִּזְרָה וְהָא בל"ז פְּסוּל דְּבְעִינֵן שְׁלִיחוֹת
בְּכַתִּיבָה בְּשִׁטְרִי מְקַח וְאִף רש"י ז"ל שְׁפִי בְּלִבְד שְׁיִנִּיחַ מְקוּמוֹת הַלְלוּ הוּא מְטַעַם גִּזְרָה
כְּמִבְּנָאָר שָׁם וְגַם זֶה דְּחוּ הַתּוֹס' וְכָל הַפּוֹסְקִים ע"ש וּמִבְּנָאָר עכ"פ דְּמִדִּינָא לֹא בְּעֵי
שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבַת שְׁטָר מְקַנָּה וְהֵתֵם ר' אֶלְעָזָר הוּא דְּסִבֵּר עַדִּי מְסִירָה כְּרַתִּי.

וּא"ל דְּאִיִּירִי בְּשִׁטְרִי מְקַח שְׁהֵם לְרֵא"י כְּגוֹן שְׁקָנָה בְּכֶסֶף וְחִזְקָה דּוּמִיָּא דְּשִׁטְרִי מְלוּה. גַּם
ז"א דְּהָא קָרָא דְּוִכְתָּב בְּסֶפֶר קָאִי גַם אִשְׁטְרִי רְאָיָה דְּהָא כ' לְמַעַן יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים
כְּמִבְּנָאָר בְּש"ס רַק אֲנִי קִי"ל דְּבְשִׁטְרִי רְאָיָה ע"ח כְּרַתִּי וּא"כ לר' יוֹחֲנָן דְּסִבֵּר כ"ב ע"ב
אִפִּי בְּשִׁטְרוֹת ר"א סִבֵּר ע"מ כְּרַתִּי א"כ אִיךְ יִפְרָשׁ הַמְשֻׁנָּה דְּטוֹפְסִי שְׁטָרוֹת דְּמְכַשִּׁיר ר"א
וְע"כ כַּמ"ש.

וְעוֹד דְּהַתּוֹס' כְּתָבוּ שָׁם לְחַד תִּירוּצָא דר"א בְּעֶצְמוֹ סִבֵּר גַּם בְּשִׁטְרוֹת ע"מ כְּרַתִּי גַם לְדִינֵן
רַק דְּלֹא קִי"ל כְּוִוְתִי בְּהָא וְקִשָּׁה כַּנ"ל. וְע"כ דַּמ"מ לֹא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת.

וְעוֹד דְּסִתְמָא קְתַנִּי שְׁטָרִי מְקַח וּמְשַׁמַּע וְדָאִי אִף שְׁטָרִי קַנְיָן. וְגַם ר"א מְכַשִּׁיר בְּכּוֹלֵן חוּץ
מִגִּיטִי נְשִׁים מְשַׁמַּע דְּבְכָל שְׁטָרוֹת כְּשֵׁר כַּנ"ל.

גַּם לֹא הָוִי צְרִיף לְמִיגְזוֹר הֵתֵם שְׁטָרוֹת אִטּוּ גִיטִין רַק שְׁטָרִי רְאָיָה אִטּוּ שְׁטָרִי קַנְיָן כַּנ"ל.
גַּם אִמְרַת הֵתֵם אֵהָא דְּאִמְרַת ר"מ אִפִּי מְצִאוּ בְּאִשְׁפָּה וְאִפְּלוּ רַבְּנֵן לֹא פְּלִיגִי עֲלֵי אֶלְא בְּגִט
דְּבְעֵי לְשִׁמָּה ע"ש: וְכֹן מְבִנָּאָר בְּרֵא"ש וְטוֹר ח"מ ס"ח דְּכַתִּיבַת נִכְרִי כְּשֵׁר מְדִינָא בְּנִמְסָר
בַּע"מ יִשְׁרָאֵל מְדִינָא אִף בְּשִׁטְרִי מְקַנָּה אִף דְּאִין שְׁלִיחוֹת לְנִכְרִי ע"ש וְכֹן בַּש"ע ח"מ ס"ו
ס"ז דְּשִׁטְר הַקְּנָאָה הֶעֱשׂוּי בְּגוֹפֵן שָׁל עַפּוֹ"ם כְּשֵׁר אִף דְּבְעֵי כְּתִיבָה וּמְסִירָה וְהָוִי שְׁטָר
מְקַנָּה ע"ש.

ומ"ש בס' הנ"ל דנכתוב בספר הוי לשון ציוי ע"ש הוא טעות להמענין בפסוק דקאי על העתיד שיהי' נכתב בספר ויהי' נחתם ע"ש. ועוד דמזה לא ילפינו פלל שטר מקנה כמבואר בקדושין כו' דקאי אשטר ראי' בעלמא רק מואקח ספר המקנה ילפינו שטרי קנז' ע"ש וכזה לא פתיב וכתב: ואף דלכאורה משמע מלשון רש"י ז"ל פתיב ע"ב דפריד' מזקן שהי' כותב בכ"י והא בעינן ספר מקנה ופי' רש"י שהמקנה צריד' לכתוב את השטר שדי מכורה לה ע"ש.

ומשמע דצריד' בעצמו לכתוב או בשליחותו. מ"מ נראה דכוננת רש"י הוא רק שצריד' שתהיה הכתיבה משל המקנה והיננו שקל הספר יהיה של המקנה ולכד' צריד' או שיכתוב בעצמו או שיקנה לו הסופר הנזיר והכתיבה אבל לא בתורת שליחות ולכד' בטופסי שטרות סגי במה שיקנה לו הסופר אח"כ פנ"ל.

ובח"מ מ"ח גבי שטר שלנה בו ופרעו מבואר דאם חזר ומסרו לו בע"מ פשר להסוכרים ע"מ פתי בשטרות ע"ש משום דהוי כמצאו באשפה כו' והא לא נכתב בשליחותו על הלואה זו וכתובה ראשונה נתבטלה פינו שפרעו ולא פתיב עתה ס' המקנה דבעינן גם הלואה פינו דע"מ פתי.

וע"כ דנעשה עתה שטר מקנה במסירה בפני ע"מ פנ"ל. גם לא אישתמיט חד מהפוסקים לכתוב דחרש שוטה וקטן פסולין לכתוב שטר מתנה ומקח כמו בגט ולהנ"ל פסולין שאינם בני שליחות.

וכן מבואר ב"ב נ"ד וח"מ קצ"ד דישאל מעפ"ם קונה בשטר והא לאו בני משוי שליח הם והי' להפוסקים לכתוב דדוקא בעינן שיכתוב העפ"ם בעצמו השטר ולא סופר פנ"ל: ומ"ש תוס' ב"ב ק"ע ע"ב גבי עדים שעשו שליחותן שכתבו דיש לחלק בין גט כו' אבל הקא בלא ציוי יכול להיות פשר פינו דאינו אלא לראיה דמשמע אם הי' שטר קנז' הנה כמו בגט ע"ש זה קאי על חתימת עדים אבל לא על הכתיבה ע"ש.

וכן הרמב"ן ז"ל ב"ב ע"ז אהא דחוזר בשטר שכתב ונ"ל דאף בלא טעם חוזר דספר מקנה בעינן ועדים שליחותו עושים ע"ש הוא ג"כ רק על העדים. אף התם הוא שטר ראי' וע"כ פוננתו דהוי מפי כתבם פינו שאינו מדעתו ולא דמי לספר מקנה שהכשירה תורה בשטר הנעשה מדעת שניהם פנ"ל: ואף דלכאורה נימא כמו בגט דשנה לר"א דע"מ פתי הכתיבה כמו החתימה לר"מ ובעי שליחות להפוסקים הנ"ל וא"כ פינו דבבחימת העדים ילפינו מספר המקנה דבעי שליחות וא"כ לר"א דע"מ פתי יהי' ג"כ בכתיבה בעי שליחות כמו בע"ח לר"מ כמו בגט דשנה פנ"ל.

אף באמת ז"א דבשלמא בגט דכתיב וכתב לה ספר פרייתות דקאי להפוסקים הנ"ל על הבעל ולכד' לר"א שאין צורך לע"ח והוי הכתיבה הס' פרייתות א"כ קאי וכתב דקרא על הכתיבה ובעי שליחות פנ"ל.

משא"כ בשטרי קנז' דלא פתיב פלל שיכתוב המקנה רק דכתיב ס' המקנה ולכד' בשלמא אי ע"ח פתי א"כ נעשה בשעת חתימה ס' המקנה וצריד' שיהי' בשליחותו אבל אי ע"מ פתי א"כ לא נעשה ס' המקנה רק בשעת המסירה א"כ אין צורך שיכתבנו המקנה דאז בשעת פתיבה אינו ס' מקנה פלל וכמו דאמר ר"י גיטין פ"ה דלר"א דע"מ פתי בעי

נתינה לשמה לפי שאז הוא הס' פרישות ואבני דחי דלא בעי נתינה לשמה דלה לא קאי
אונתו רק אונתב ע"ש אבל לענין ס' מקנה שפיר הוי כמו לר"י התם דנעשה אז ס' מקנה.

רק לענין שיהי' הנייר של המקנה ילפינו שפיר דגם לר"א בעינו שבשעת מסירה יהי'
הספר של המקנה פינו דאז הוי ס' מקנה פנ"ל משא"כ לענין שליחות בכתיבה פנ"ל:
ועוד דגם לענין חתימת העדים י"ל דלא ילפינו פלל מס' המקנה רק ממילא פינו שלא
נחתם מדעתו הוי מפי כתב ממילא פינו שאינו עדות אין פאן ס' מקנה פנ"ל.

ובש"ס גיטין כ"ד ע"ב מבואר דאי הוי פתיב בגט ספר פרישות ולא הוי פתיב וכתב לה
הי' פשר בנמלה ומצאו חבירו אף שלא נכתב בשליחותו פלל ע"ש וממילא בשטר קנין
דלא פתיב וכתב רק ספר המקנה לא בעי שליחות פנ"ל: ובמ"ש מיןשב מה דקשיא לי
לכאורה למאי דאמר בש"ס שם כ"ד אי הוי פתיב ונתן ספר פרישות ביגדה ה"א למעוטי
היך קמא דלא עביד לשום פרישות פלל ע"ש.

ומבואר דגם בלא נכתב לה רק מלשון ספר פרישות מוכח שיהי' הספר נכתב לשם
פרישות ובעשיוני להתלמד פסול פנ"ל. וא"כ בשטרי קנין דכתיב ספר המקנה יהי' ג"כ
פסול בכתיבו להתלמד וניבעי דוקא שיהי' הס' נכתב לשם קנין דמאי חילוק בין ספר
פרישות או ס' המקנה וניהו דממתני' דכותב טופסי שטרות לא קשה דהתם כותב לשם
קנין ע"ש בתוס' ריש פרק כל הגט.

אף מ"מ הי' להו להפוסקים לכתוב דין זה דבכתבו להתלמד פסול לקנות בו אט"פ.
ולמ"ש מיןשב דממ"נ לר"מ דע"ח פרתו בל"ז הע"ח חותמין לשם קנין ולר"א דע"מ
פרתי לא נעשה ספר מקנה רק בשעת המסירה ואז מוסרו לשם קנין פנ"ל.

ובל"ז יש לחלק בין בגט דכתיב לשון ציוי ונתן ספר פרישות כו' ובין מתנה דכ' ואקח
ספר המקנה או בין לשון פרישות כו' ודחוק: אבל מ"מ נראה פשוט דלא בעי שליחות
בכתיבת שטרי קנין ואף אותן שאינו בר שליחות יכולין לכתבו.

וא"כ ממילא באומר אמרו דפסול הוא רק בחתימת עדים ובאומר כתבו לחוד אין יכולין
לצוות אף לכתוב ג"כ פינו דמילי לא מימסרן לא נתקנים דיבורו שאמר כתבו. אמנם
עדיין קשה כמ"ש לעיל דהא שליחות ראשון מהני במילי וא"כ פינו שמצנה לסופר נעשה
הסופר שלוחו ומה שפכתב הוי כמו כתבו הם.

ומ"ש לעיל פינו דכולהו מכח הבעל קאתי לא מהני. עדיין קשה דנראה הטעם דאמרינו
כולהו מכח הבעל בשליח עושה שליח ולמה לא נימא באמת להיפוך דהשני נעשה שליח
של השליח והוא פמותו והוי כאלו עשאו השליח בעצמו.

וא"כ ממילא במילי למה לא מימסרן ניהו דאינו יכול למסור שליחות הבעל אבל נעשה
שלוחו וכאלו כתבו השליח בעצמו. אף הטעם פשוט דניהו דנחשב המעשה כאלו עשאו
השליחות מ"מ הא הוי כאלו עשאו השליח בעצמו לא בשליחות הבעל ומעשה השליח
בעצמו אינו מועיל רק שעושה בשליחות הבעל וממילא פינו דשליחות הבעל אינו יכול
למסור להב' ממילא פינו שהוא רק שלוחו מאי בכך שהוא פמותו מ"מ הוי רק כעשה
הדבר בעצמו לא בתורת שליחות ולא מהני.

ואי מיילי מימסרן שפיר אַמרינון דמפח הבעל קאָתי ושליו הראשון הוי פֿמו הבעל לענון
עשׂוית השליו וכמו שהבעל עצמו עשהו וממילא מה שעשאו הוי פֿעשאו בשליו הבעל
משא"כ אי לא מימסרן פֿנ"ל.

ואמר הש"ס שפיר דכולהו מפח בעל קאָתי גם בנתינה דאל"ה לא הי' מועיל פֿנ"ל. וא"כ
ממילא בכתיבה במתנה דלא בעי שליחות רק שיתקיים מה שאמר פֿתבו א"כ ממילא לא
בעינו פֿלל מפח הבע"ד רק שהב' שליח של שליח הראשון והוי פֿמותו וכאלו פֿתבו
הראשון וניהו דהוי פֿאלו פֿתבו מעצמו בלא שליחות מ"מ מהני פֿינון דלא בעי שליחותו
ונתקיים דיבורו פֿמו אי מיילי מימסרן פֿנ"ל.

וצ"ל דלא כמ"ש לעיל רק דהקפידא הוא פֿשאמר פֿתבו שיהי' דוקא נכתב בשליוחותו
ואינו רוצה שיכתבו בלא שליחותו ולכך פֿשמצנה לאחר ניהו דהוי פֿאילו פֿתבו הוא מ"מ
לא פֿתבו בשליוחות של הבע"ד פֿינון דמיילי לא מימסרן כמ"ש ולכך לא מהני והא דפליג
רבא היינו דאי הוי מיילי מימסרן לא הוי קפידא פֿינון שנכתב בשליוחותו משא"כ בהנ"ל.

ומאי שהקשו מהא דעשו עדים שליחותן צ"ל כמ"ש לעיל דקושטא דמלתא נקטי דפסול
משום לשמה. אָבל בל"ז פֿסול פֿינון שאמר פֿתבו פֿנ"ל.

ומצינו לענון מן דהנאה דהוי הנאה מה דעביד שליחותי' ע"ש וממילא לענון קפידא
שייך ק דקפיד שיעשה בשליוחותו פֿנ"ל: והנה לטעם הנ"ל משום לשמה נכתב הרמב"ן
והר"ן ו"ל מן שכתב יותר טעמא דמיילי לא מימסרן כו'.

דהנה עיקר הטעם כמ"ש לעיל בשם הרמב"ן ו"ל דכיון דכתיב לה גלי קרא שאינו פֿרות
לשמה אלא א"כ פֿתבו הבעל או אחר בצויו ע"ש. וא"כ י"ל להקפיד בשלמא בדבר הצריך
שליחות שייך שפיר שליח עושה שליח פֿינון שנעשה שליח הא' פֿמותו יכול לעשות
שליח.

משא"כ בכתיבה דלא בעי שליחות פֿלל רק שיענה אותו לכתוב דגוה"כ הוא דבאופן זה
דוקא הוי לשמה א"כ לא נעשה הסופר פֿלל שלוחו פֿמותו ע"י שיענה אותו לכתוב דאין
הצויי פֿלל בתורת שליחות רק פֿשמצנה אותו שוב מהני פֿתיבת הסופר מצד עצמו.

וא"כ מאין יהי' לו פֿח לחזור ולעשות שליח שיהי' נחשב ציונו כציוי הבעל הא אינו פֿלל
פֿמו הבעל. וממילא הב' שאינו בציוי הבעל לא הוי לשמה מגוה"כ פֿנ"ל: אף לכאורה
באומר אמרו לא שייך זה אף למ"ש הר"ן באמרו מדעתכם מ"מ ציונה לצוות להם ויהי'
פֿמו שיענה הוא.

אף נראה לע"ד הטעם פֿשוט דבכל דבר דמצינו שליחות היינו מה שצריך המשלח לעשות
נחשב מעשה השליח פֿמו שעשאו הוא פֿמו קדושין וגירושין וכו' ג שצריך המשלח עצמו
לקדש מהני מעשה השליח פֿמותו.

אָבל פֿאן בכתיבה שאין הקפידא על הבעל שיכתוב הוא או שלוחו רק הקפידא על הסופר
שיכתוב ע"פ דעת וציוי הבעל כמ"ש הרמב"ן הנ"ל. וא"כ מה יועיל מה שהבעל אומר
אמרו מדעתכם מ"מ פֿשהם מצוים לאחר מדעתם א"כ הכותב פֿותב ע"פ ציוי שלהם לא
ע"פ ציוי הבעל והקפידא הוא על הכותב ומה יועיל שליחות הבעל נגד הכותב וניהו

דְּנִחָשׁב צִיּוּי שְׁלֵהֶם פְּאֵלו צִיּוּה בְּעֶצְמוֹמ"מ הָוּי פְּאֵלו צִיּוּה בְּעֶצְמוֹ לְהַסּוּפֵר לְכַתּוּב ע"פ צִיּוּי שְׁלֵהֶם וּע"פ דְּעֵתָם פִּינּוֹן שְׁכּוֹתֵב רַק ע"פ צִיּוּיִם.

רַק אִי הָוּי אֲמָרִינּוּ מִקְלִי מִמְסָרָן כּו' הָוּי אֲמָרִינּוּ דְדַעַת הַשְּׁלִיחַ פְּדַעַת הַבְּעַל וּמַה שְׁכּוֹתֵב ע"פ דְּעֵתָם מְהֵנִי כְּמוֹ ע"פ דַּעַת הַבְּעַל וְזֶה לֹא מְצִינּוּ שְׁיֹעִיל בְּאִנְפּוֹן פְּזָה וְשִׁפִּיר אֲמָרִינּוּ מִקְלִי לֹא מִמְסָרָן כּו'.

וְכֹן פְּתַב הֶרְמֵב"ן ו"ל גְּבִי שְׁטֵר קְדוּשִׁין דְּבַעֲינּוּ שְׁיִכְתּוּב לְדַעַתָּה וְכַתְּבֵה דְלַדַּעַת הַשְּׁלִיחַ לֹא מְהֵנִי כְּמוֹ דְפָסוּל אֲמָר אֲמָרוּ בְּגִט ע"ש וּבִש"ע ס' ל"ב. וְהֵינּוּ ג"כ כַּמ"ש פִּינּוֹן דְּהַקְפִּידָא עַל הַכּוֹתֵב שְׁיִכְתּוּב לְדַעַתָּה כַּנ"ל.

וְהֶרְמֵב"ם ו"ל שְׁפּוֹסֵק בְּשְׁטֵר קְדוּשִׁין דְּסָגִי לְדַעַת הַשְּׁלִיחַ אַף דְּסוּבֵר ג"כ בְּאֲמָר אֲמָרוּ דְפָסוּל. י"ל דְּהָא הֵתָם בְּאַמַּת הַבְּעַל הַכּוֹתֵב דְּכַתִּיב כִּי יִקַּח רַק דְּבַעֲי דַעַתָּה דִּילְפִינּוּ דְּבַעֲי דַעַת מַקְנָה וּלְכַף פִּינּוֹן שְׁלַעֲנָן הַהַקְנָאָה הַשְּׁלִיחַ כְּמוֹתָהּ מִמִּילָא הָוּי הַפְּתִיבָה לְדַעַת מַקְנָה.

מִשָּׂא"כ בְּגִט דְּהַשְּׁלִיחוֹת שְׁל הַפְּתִיבָה הוּא דְּבָר אַחַר דְּבַעֲי לְדַעַת הַבְּעַל וְאִינּוּ תְלוּי בְּהַנְתִּינָה כַּנ"ל: וְלִמ"ש נְדָחָה ג"כ טַעַם מַהֲרִי"ט ו"ל דְּנִדְרִים וּנְזִירוֹת דְּלֹא מְהֵנִי שְׁלִיחוֹת מִשּׁוּם מִקְלִי דְּלֹא שְׁיִיף זֶה דְּשִׁפִּיר הָוּי דִּיבּוּר הַשְּׁלִיחַ כְּמוֹ דִּיבּוּר שְׁל הַמְּשַׁלַּח.

וּבְאַמַּת טַעַמָא בְּעֵי לְמָה פְּשִׁיטָא לְהוּ לְתוֹס' נְזִיר י"א וְהֶרְמֵב"ן ו"ל ב"ב דְּלֹא מְהֵנִי שְׁלִיחוֹת בְּנְזִירוֹת וּנְזִירִים. וְנִרְאָה לַע"ד דְּאֶפְשָׁר לְמֵאִי דְאָמַר בְּמִשְׁנֵה מִכּוֹת ו' ע"ב ד"א ע"פ שְׁנִיִּם עֲדִים שְׁלֹא תִהְיֶה סְנֵהֲדָרִין שׁוֹמַעַת מִפִּי הַתּוֹרָגְמָן ע"ש וְהֵינּוּ אַף שְׁעוֹשִׁין אוֹתוֹ שְׁלִיחַ לְהַעֲד אִימְעוּט מַעַל פִּי דְדוֹקָא פִּיהֶם ע"ש.

וּא"כ בְּנְזִירִים וּנְזִירוֹת כּו' דְּכַתִּיב ג"כ כְּכֹל הִינְצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה מִמִּילָא לֹא מְהֵנִי ג"כ שְׁלִיחוֹת דְּלֹא מִקְרִי הִינְצָא מִפִּי דְאָף שְׁדִיבּוּרוֹ שְׁל הַשְּׁלִיחַ נְחָשׁב כְּדִיבּוּר שְׁל הַמְּשַׁלַּח מ"מ לֹא מִקְרִי הִינְצָא מִפִּי כַּנ"ל.

וּלפ"ז יֵשׁ לַעֲיִין ג"כ בְּנִדְרֵי בְּכַתְּבֵי דְאֶפְשָׁר דְאִימְעוּט גַּם כֵּן כְּמוֹ בְּעֲדוֹת דְּמִפִּיהֶם וְלֹא מִפִּי כְּתָבָם כַּנ"ל: (יח) לְאַחֲרִים לְכַתּוּב כּו'. הִנֵּה נִרְאָה דְאָף דְחָלָה אוּ נְאַנְס הַשְּׁלִיחַ שְׁצִינָה לְכַתּוּב אַעפ"כ אִינּוּ יְכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ לְאַחַר דְּמִקְלִי לֹא מִמְסָרָן כּו' וְהֵגֵט בְּטַל מַה"ת וְכֹן כְּתַב בַּס' ג"פ דְּהָא דְהַשְּׁמִיטוּהוּ הַפּוֹסְקִים מִשּׁוּם דְּפִשׁוּט הוּא ע"ש כִּי הַדְּבָר מְוַכְרַח בְּש"ס כ"ט דְּפָרִיף אֵהָא דְחָלָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ בְּנִתְיָנָה מְהָא דְלֹא יֹאמְרוּ לְאַחֲרִים לְכַתּוּב וּמִסִּיק רְבָא מִשּׁוּם דְּמִקְלִי לֹא מִמְסָרָן כּו' וּמְבַנְאָר דְאָף בְּחָלָה לֹא מְהֵנִי כַּנ"ל.

וּכ"כ הֶרְמֵב"ן ו"ל בְּחִדּוּשֵׁי שְׁכַתְּבֵי וְאִיכָא דְמַסִּיעַ לְסַבְרָא הַדִּין מְדְפָרִיף מִמַּתְנִיתִין דִּיכְתּוּבוֹ כּו' וְהָא מַתְנִי' דְלֹא חָלָה כּו' וְאִין בּוֹ מִמַּשׁ דְּקוּשְׁטָא נְקֻטִי דְאַבְיִי וְרְבָא תְרַנּוּנִיָּהוּ ס"ל דְאֶפִּילוּ חָלָה כּו' ע"ש וּמְבַנְאָר לְהַדְרִיא כְּדַבְרֵי הַג"פ הַנ"ל.

אַמְנָם מְצִאתִי לְהֶרְשֵׁב"א ו"ל שְׁכַתְּבֵי לְהִיפּוֹף בְּחִדּוּשֵׁי רִישׁ פ"ב דְּקוּדוּשִׁין דְאָמַר שְׁהַשְּׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ וְהַקְשָׁה בְּשִׁלְמָא שְׁלִיחַ דִּידִן' כּו' אֲבָל שְׁלִיחַ דִּידָהּ הִיף מְשׁוּי שְׁלִיחַ הָא מִקְלִי הוּא וְלֹא מִמְסָרָן כּו' וְכַתְּבֵי וּמִסְתַּבְרָא בְּשִׁנְתָּנָה לּוֹ רְשׁוֹת לְמַנּוֹת שְׁלִיחַ דְבְּאֲמָר אֲמָרוּ לֹא שְׁיִיף מִקְלִי כּו' א"נ בְּשַׁחְלָה אוּ נְאַנְס שְׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ דְסַתְמָא דְמַלְתָּא כָּל שַׁחְלָה דַּעַת בְּעֵלִים

שְׂמִינָה שְׁלִיחַ שְׁלִיחַ כּו' וּע"ש וּמְבֹאֵר מְדַבְּרֵי דְחֶלֶה הָגִי כְּאוֹמֵר אֲמָרוּ דְלֹא שְׂיִיף מִיְלֵי לֹא מִימְסָרֵן כּו'.

וּמִיְלֵי אֲפֵן בְּכַתִּיבַת הַגֵּט ג"כ בְּחֶלֶה הָגִי כְּאוֹמֵר אֲמָרוּ וּלְרֹב הַפּוֹסְקִים אֵינּוּ רַק פְּסוּל דְרַבְּנָן וְעַכ"פּ הָגִי ס' מְגוֹרֶשֶׁת. אֲמָנָם דְּבָרֵי תְּמוּהִים מְאוֹד מְש"ס הַנ"ל דַּע"כ הָא דְמִשְׁנֵי רַבָּא מִיְלֵי כּו' קָאֵי אַחְרָה פְּנ"ל דְּבִלָּא חֶלֶה בל"ז לֹא קָשָׁה מִמְתַּנִּיתָן דְּלֹא עֲדִיף מִנְּתִיבָה: אִיךָ י"ל בְּפִשְׁטוּת דְּסוּבֵר כַּהֲפ' הַנ"ל שְׁהִבִּיא הַרְמַב"ן ו"ל שְׁהוֹכִיחוּ מִכָּאן דְּקו"ל דְּבַהוּלָף לֹא בְּעֵי חֶלֶה וּפְרִיף מִמְתַּנִּי דִּיכְתָּבוּ דְּאִיְרִי בְּלֹא חֶלֶה וְע"ז מְשַׁנֵּי רַבָּא מִיְלֵי הוּא כּו' אֲבָל בְּחֶלֶה לֹא שְׂיִיף מִיְלֵי פְּנ"ל.

וּא"כ הִי תְּלוּי בְּמַחְלֻקֶת הַפּוֹסְקִים סִי קמ"א בְּהוּלָף אֵי בְּעֵי חֶלֶה אוּ לֹא וְתַלְזָה זֶה בְּזֶה פְּנ"ל. וְהַרְשָׁב"א ו"ל שְׁהִבִּיא שָׁם ב' הַדְּעוּת אַח"כ דְּלַהֲרִיף ו"ל דְּנוֹקָא בְּחֶלֶה כּו' ע"ש קָאֵי עַל ב' הַתִּירוּצִים שְׁתִּירָץ דְּלִדְיָדָה בְּאַמַּת אִיְרִי שְׁנַתְּנָה לוֹ רְשׁוּת בְּפִירוּשׁ.

וְהָא דְּכַתְּבֵי דְּאִיְרִי כָּאן בְּחֶלֶה קָאֵי עַל שְׁלִיחַ הַבְּעַל שְׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ דְּהִינּוּ בְּחֶלֶה אִיךָ שְׁלֹא בְּתַן רְשׁוּת. אֲבָל שְׁלִיחַ דִּינָה אִיְרִי בְּנַתְּנָה לוֹ רְשׁוּת.

וְלִשְׁאָר הַפּוֹסְקִים שְׁהִבִּיא שָׁם דְּלֹא בְּעֵי חֶלֶה שְׂיִיף תִּירוּץ הַב' דְּגַם בְּשְׁלִיחַ דִּינָה אִיְרִי בְּחֶלֶה דְּלֹא מוֹכַח לְדִינָהוּ כָּלֵל דְּבַחֶלֶה יְהִי שְׂיִיף מִיְלֵי כּו' דְּמַתְּנִיתָן דִּיכְתָּבוּ אִיְרִי בְּלֹא חֶלֶה כְּפִשְׁטֵי.

וּקְצַת דְּחֶסֶק לְמַעֲיִן בְּדַבְּרֵי שָׁם: וְאֵין לְהַקְשׁוֹת לְהַרְשָׁב"א ו"ל מִמְתַּנִּיתָן דְּהָרִי אֵלּוּ יְלַמְדוּ וַיְכַתְּבוּ כּו' וּמְבֹאֵר דְּאִיךָ שְׂאִינָם יוֹדְעִים לְכַתּוּב וְהָגִי נְאֻנְס וְאֵעֵפ"כ שְׂיִיף מִיְלֵי לֹא מִימְסָרֵן כּו'.

דז"א דִּי"ל פִּינּוּן שְׂפִינְדָם לְלַמּוֹד לֹא מִיְקָרִי נְאֻנְס וְדוֹקָא בְּאֻנְס שְׂאִין בִּידוּ. וְעוֹד דְּדוֹקָא בְּנְאֻנְס אַח"כ מִשְׂא"כ כָּאן שְׂגַם בְּשַׁעָה שְׂצִינָה לְהֵם הִי אֻנְס זֶה וְהִי כּוֹנְנָתוּ שְׂיִלְמְדוּ וַיְכַתְּבוּ פְּנ"ל.

וְזֶה מְוַכְרַח ג"כ מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ן דַּל"כ אִיךָ מְסִייעַ דְּהוּלָף לֹא בְּעֵי חֶלֶה מְדַפְּרִיף מִמְתַּנִּיתָן כּו'. הָא שְׂפִיר פְּרִיף מְהָא דְּהָרִי אֵלּוּ יְלַמְדוּ כּו' וְע"כ דְּסוּבֵר ג"כ דְּזֶה לֹא דְּמִי לְחֶלֶה אוּ נְאֻנְס אַח"כ פְּנ"ל: אוּ י"ל דְּדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א ו"ל אֲמוּרִים שְׂפִיר גַּם לְדַעַת הָרִי"ף לַמ"ש הַרְמַב"ן ו"ל שָׁם תִּירוּץ אַחַר דְּאִיךָ דְּלִדְיוֹן גַּם בְּהוּלָף בְּעֵי חֶלֶה מ"מ קְוִשְׁיַת הַש"ס הוּא לְתַרִי לִישְׁנָא בְּתַרְאִי כּו' דַּע"כ פ' לְרַבְּנָן אִיךָ בְּלֹא חֶלֶה מְשַׁלַּח.

וּפְרִיף מִמְתַּנִּי דְּדַבְּרֵי הַכֹּל הוּא ע"ש. א"כ ג"כ קָאֵי שְׂיִנּוּי דְּרַבָּא אֲלֵא חֶלֶה וִי"ל דְּבַחֶלֶה לֹא שְׂיִיף מִיְלֵי גַם לְדַעַת הָרִי"ף ו"ל וּשְׁאָר פּוֹסְקִים.

וְזֶה מִיְוֹשָׁב שְׂפִיר בְּדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א שָׁם אִיךָ שְׁהִבִּיא ב' הַדְּעוּת מ"מ לַכ"ע שְׂיִיף פְּנ"ל. וְאִיךָ דְּלַכְאוּרָה מֵאֵי חִלּוּק בֵּין לֹא חֶלֶה לְרַבְּנָן דְּאֲמַרִּינּוּ ג"כ בְּהוּלָף שְׂאִינוּ מְקַפִּיד וְדַעַתוּ שְׂיִוִּכַל לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ וְאֵעֵפ"כ לֹא מְהִנֵּי בְּכַתִּיבָה וְלֹא הָגִי כְּאוֹמֵר אֲמָרוּ וּבֵין לְדִידוֹן בְּחֶלֶה דְּאִינוּ מְקַפִּיד וְלָמָּה יְהִי כְּאוֹמֵר הָא לְדִידוֹן בְּחֶלֶה הָגִי כְּמוֹ לְהַנָּף תְּנָאֵי בְּלֹא חֶלֶה.

אִיךָ אֵינּוּ מְוַכְרַח דִּי"ל דְּבַהוּלָף בְּלֹא חֶלֶה אִיךָ שְׂאִינוּ מְקַפִּיד מ"מ לֹא שְׂיִיף שְׁהִי דַּעַתוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ אַחַר פִּינּוּן שְׂאִין צְוֹרָף בְּלֹא אֲנִיס רַק שְׂאִינוּ מְקַפִּיד דְּנוֹקָא הוּא וּמִיְלֵי לֹא

הוּי פְּאוּמֵר אֲמָרוּ דְּהָא הַטַּעַם בְּאַמְרוֹ דְּמוּדָה ר"י הֵינְנוּ מְשׁוּם דְּהוּי שְׁלִיחַ הַבַּעַל גַּם הַשְּׁנִי
רַק שְׁעָשָׂה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ עַל יָדָם כְּנ"ל.

וּא"כ פִּינּוּ דְקִי"ל בְּשְׁלִיחוֹת דְּבַעֲיָנָן דְּנֻקָּא שְׂיַעֲשֻׁנוּ שְׁלִיחַ בְּפִירוּשׁ דְּמָה אַתָּם לְדַעְתְּכֶם אִף
שְׁלוּחֵיכֶם כְּמַבְנוֹאֵר בְּש"ס פ"ב דב"מ דְּאִף לְרַבָּא דִּיאֹוֹשׁ שְׁלֵא מְדַעַת מְהַנִּי וְאֵעִי"כ
בְּשְׁלִיחוֹת לָא מְהַנִּי אִף דְּאֵלוּ יָדַע הִי עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ מְשׁוּם דִּילְפִינּוּ מַה אַתָּם כּו' ע"ש.

וּמִמִּילָא פֶּאֶן אִף שְׂאִינוּ מְקַפִּיד מ"מ הָא לֹא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ רַק שְׁמוּעִיל בְּנִתְיָה דְּכִינּוּ שְׂאִינוּ
מְקַפִּיד מִמִּילָא שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מִשְׂא"כ בְּכַתְיָבָה דְּהוּי מִילִי וְלֹא מְהַנִּי כְּנ"ל. אֲבָל בְּחֻלָּה
אוּ נְאָנְס י"ל דְּמִיד פְּשַׁעֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְזָה הִי דַּעְתּוֹ פְּשִׁיאָנְס יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ אַחַר וְהוּי
שְׁפִיר פְּאוּמֵר אֲמָרוּ וּכְמוֹ כָּל הַרוּצָה לְתָרוּם כּו' דְּהוּי שְׁלִיחוֹת וְהוּי שְׁפִיר שְׁלִיחַ הַרְאִישׁוֹן
כְּנ"ל: וְהִי נִרְאָה קֶצֶת רְאִיָּה לְזָה מְהָא דַּתְּנָן בְּקִדּוּשֵׁין נ"ה בְּהִמָּה שְׁנַמְצָאֵת מִירוּשְׁלָם וְעַד
מְגַדַּל עֶדְר זְכָרִים עוֹלוֹת כּו' וְהַקְּשׁוּ הַרְשָׁפָ"א וְהָר"ן ז"ל נְדָרִים ל"ו הָא קִי"ל דְּכַל
הַקְּרָבּוֹת צְרִיכִים דַּעַת בְּעָלִים וְאִיָּהּ יוּכַל לְהַקְרִיב בְּלֹא דַּעְתָּם וְתִרְצוּ דְּכִינּוּ שְׁנַאֲבַד דַּעַת
בְּעָלִים הוּא שְׁפָל כַּהֵן שְׁרָצָה לְהַקְרִיב יִקְרִיב ע"ש.

וְאִף אִי פְּהַנִּים שְׁלוּחֵי דִידָן ג"כ מְהַנִּי דְּהָא לֹא אִיפְשִׁיט הַבַּעַל לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים וּא"כ אִף
דְּבַעֲי שְׁלִיחוֹת הַבַּעַלִּים מ"מ הוּי זֶה שְׁלִיחוֹת פִּינּוּ שְׁנַאֲבַד וְאֲמָרִינוּ שְׁדַעְתּוֹ כָּל שְׁרָצָה
יִקְרִיב כְּנ"ל.

וּא"כ גַּם פֶּאֶן בְּחֻלָּה אוּ נְאָנְס דְּאֲמָרִינוּ ג"כ שְׁדַעְתּוֹ דְּכַל מִי שְׂיַעֲשֻׁנוּ הַשְׁלִיחַ שְׁלִיחַ יְהִי
שְׁלוּחוֹ הוּי כְּשְׁלִיחַ דִּידָן וְכַאֲמָר אֲמָרוּ כְּנ"ל פִּינּוּ שְׁנַאֲנְס. וּא"ל דַּא"כ גַּם בְּלֹא שְׁלִיחוֹת
יְהִי מְהַנִּי אִף אֲדָם אַחַר שְׁרָצָה לְקַבַּל הַקְּדוּשֵׁין אוּ לְכַתּוּב הַגֵּט כְּמוֹ הֵתֵם בְּקִרְבָּנוֹת.

אִף ז"א דְּלַעֲנָנָן זֶה אִינוּ אָנוּס שְׁלֵא יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ מִשְׂא"כ הֵתֵם בְּנַאֲבַד: אִף אִינוּ
נִרְאָה דַּא"כ בְּמַת הַשְׁלִיחַ יְהִי יְכוּל גַּם אַחַר לַעֲשׂוֹת לְקַבַּל אוּ לְכַתּוּב כְּנ"ל. וְע"כ דְּלֹא
דְּמִי דְּבַשְׁלָמָא הֵתֵם דְּאִינוּ יוֹדַע כָּלָל אִם יוֹדַע לוֹ פִּינּוּ שְׁנַאֲבַד שְׁפִיר דַּעְתּוֹ כְּנ"ל שְׁפָל
שְׁרָצָה כּו'.

מִשְׂא"כ פֶּאֶן דַּעַכ"פ יוֹדַע לוֹ אִם עָשָׂה הַשְׁלִיחַ שְׁלִיחוֹתוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה יִצְוָה לְשְׁלִיחַ אַחַר
וְאִין רֵאִי שְׁרוּצָה עַל כָּל אָדָם. אִף עַכ"פ לְמָה יֵשׁ רְאִיָּה דְּכִינּוּ דְּאֲמָרִינוּ בְּחֻלָּה דַּהִי דַּעְתּוֹ
שְׁכַּשְׁיַחְלָה יוּכַל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ דְּזָה חֲשִׁיב שְׁלוּחוֹ כְּמוֹ שָׁם אִף שְׁלֵא צִינָה בְּפִירוּשׁ כְּנ"ל.

אִף גַּם לְזָה אִין רְאִיָּה דִי"ל גַּם כֵּן חִילּוּק הַנְּ"ל דְּאִף שְׂאִינוּ מְקַפִּיד מְכַל מְקוּם מִנ"ל שְׁהִנָּה
דַּעְתּוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ פִּינּוּ שְׂיִוְדַע לוֹ כְּנ"ל: וְעוֹד דְּבַשְׁלָמָא הֵתֵם שְׂיִוְדַע מִיד שְׁאֲבַד עוֹשֶׂה
שְׁלִיחַ בְּשַׁעָה שְׁאֲבַד לְכָל שְׁרָצָה לְהַקְרִיב דָּאִם לֹא יָדַע כָּלָל שְׁאֲבַד וְדַאי לֹא הִי מוֹעִיל
כְּמוֹ בְּיֹאוֹשׁ שְׁלֵא מְדַעַת לְדִידָן רַק שְׂיִדַע וְשִׁיָּהּ כְּנ"ל.

וְאֲמָרִינוּ דְּמִסְתַּמָּא יָדַע וּלְכַף יְכוּל לְהַקְרִיב אֲבָל פֶּאֶן נִיהוּ דְּבַשְׁעָה שְׁחֻלָּה הַשְׁלִיחַ הִי שְׂיִיָּהּ
כְּמוֹ הֵתֵם. אֲבָל פִּינּוּ שְׂאִין הַבַּעַל יוֹדַע כָּלָל אִם חֻלָּה רַק דְּנִימָא דְּמִיד פְּשַׁעֲשָׂה שְׁלִיחַ לְזָה
הִי דַּעְתּוֹ שְׁכַּשְׁיַחְלָה כּו' וְזֶה אִינוּ מוֹכַח.

וְלֹא הָיָה שְׁלִיחוֹת בְּפִירוּשׁ כַּנִּזְכָּר לְרַק לְעֵינַי קִפְיָא אֲמַרִּינָן שְׁאִינוּ מְקַפִּיד וּמְהַנִּי מִטַּעַם שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מִשְׁא"כ בְּמִילֵי לְעֵינַי גּוּף הַשְּׁלִיחוֹת כַּנִּזְכָּר: לְעוֹד דְּהֵתָם הָא מְבַעְעֵי בְּש"ס בְּתוֹרָם מִשְׁלוֹ בְּלֹא דַעַת כּו' דְּהָיָה זְכוּת ע"ש.

וּא"כ מְמִילָא בְּנֶאֱבַד דְּלֹא שִׁינְךָ טַעַם הַש"ס דְּנִיחָא לִי כּו' מְמִילָא שׁוּב הָיָה זְכוּת וְיָכוֹל לְהִקְרִיב בְּלֹא דַעַתוֹ פִּינָן שְׁאִינוּ מְקַפִּיד וּמְהַנִּי מִטַּעַם זְכוּת פִּינָן שְׁדַעַתוֹ שְׁיִוְכַל לְהִקְרִיב. אָבָל כָּאֵן דְּאִינוּ זְכוּת וְלֹא מְהַנִּי רַק מִטַּעַם הַשְּׁלִיחוֹת י"ל שְׁפִיר דְּלֹא הָיָה שְׁלִיחוֹת כַּנִּזְכָּר.

עוֹד יֵשׁ לְחַלְקָא. וּבְאַמַּת מוֹכַח לְהִיפָּךְ פִּינָן דְּאָמַר בְּש"ס פ"ב דב"מ דְּלֹא מְהַנִּי בְּכֻלָּהּ אֲצֵל יְפוֹת אַף דְּאֵלוּ יָדַע וְדָאֵי נִיחָא לִיה מ"מ כִּינָן שְׁלֹא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ בְּפִירוּשׁ לֹא מְהַנִּי אַף שְׁאִינוּ מְקַפִּיד וּא"כ גַּם בְּחֻלָּה מֵאֵי בְּכָד שְׁאִינוּ מְקַפִּיד מ"מ לֹא הָיָה שְׁלוּחוֹ זֶה הַשְּׁנִי פִּינָן שְׁלֹא עֲשָׂאוּ דְּלֹא מְהַנִּי מֵאֵי דְּנִיחָא לִי.

אַף י"ל פִּינָן דְּהִיכָא דְּאִיכָא אֲנִימְדָנָא דְּמוֹכַח הָיָה דְּבָרִים שְׁבֻלְב דְּבָרִים. וְאֲמַרִּינָן דְּבִשְׁעָה שְׁעֵשָׂה לְזֶה שְׁלִיחַ הָיָה כְּפִירוּשׁ שְׁכֻשְׁיַחְלָה יַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ וְעוֹשֶׂה לְזֶה הַב' שְׁלִיחַ כַּנִּזְכָּר: או י"ל דְּהָא שְׁלִיחוֹת א' מְהַנִּי בְּמִילֵי וְעכ"פ הָיָה הַב' שְׁלִיחַ שֶׁל הַשְּׁלִיחַ א' וְכַמוֹתוֹ.

רַק דְּבַעֲיָנָן אֲתֵי מִפְּחַ הַבַּעַל וְנִגְדָה זֶה הָיָה מִילֵי. וְכַמ"ש לְעֵיל דְּהַב' לֹא מִיְקַרִּי שׁוּב עוֹשֶׂה בְּשְׁלִיחוֹת הַבַּעַל וּא"כ י"ל פִּינָן שְׁאָמַר כְּתוּב או בְּקַבְלָה שְׁאָמַר הַתְּקַבֵּל נְכַלְל בְּזֶה שְׁלִיחַ שֶׁל הַשְּׁלִיחַ ג"כ שֶׁהוּא כְּמוֹ שְׁמִקְבֵּל הוּא דְּנִגְדָה הָיָה כְּמוֹתוֹ וְשְׁפִיר הָיָה שְׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ מִיָּד לְשְׁלוּחוֹ פִּינָן דְּדַעַתוֹ בְּחֻלָּה כַּנִּזְכָּר וְשְׁפִיר כְּשֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ אַחֵר נְכַלְל שׁוּב בְּשְׁלִיחוֹתָהּ וְהָיָה אֲתֵי מִפְּחוּתָהּ וְכֵן בְּכַתִּיבָה הָיָה כְּאֹמַר אֲמַרו כַּנִּזְכָּר: אֲמַנָּם י"ל דְּאֲפֹשֶׁר גַּם הַרְשָׁבָא ו"ל מוֹדָה בְּכַתִּיבָה דְּלֹא מְהַנִּי בְּחֻלָּה או נְאֻס ג"כ.

למ"ש הָרֵא"ש ו"ל פ"ב דְּקִדּוּשֵׁין וּבש"ע ס' ל"ה דְּכֻשְׁגִּילָה דַעַתוֹ לְשִׁדְּךָן לְשִׁדְּךָ לֹא פְלוּגִית וְקִדְּשָה לֹא מְהַנִּי מִטַּעַם זְכִי דְּזִכְיָן לְאֲדָם כּו'. וְכַתְּבַת הַב"ש ס' ל"ו ס"ק א' דְּגַם בְּהַאֲשָׁה הַדִּין כֵּן אִם גִּילְתָה דַעַתָּה שְׁרַצוּנָה לְהַתְּקַדֵּשׁ לְפְלוּגִי וְקִיבֵל א' קִדּוּשֵׁין עֲבוּרָה מְהַנִּי מִטַּעַם זְכִי ע"ש.

וּא"כ לְכַאוּרָה קִשָּׁה אִיף הִבִּיא שָׁם בְּש"ע דַעַת הַפּוֹסְקִים דְּשְׁלִיחַ קַבְלָה בְּקִדּוּשֵׁין לֹא מְצִי מְשֻׁנֵי שְׁלִיחַ דְּהָיָה מִילֵי כּו' הָא נִיהוּ דְּהָיָה מִילֵי אָבָל מ"מ הָא גִּילְתָה דַעַתָּה עכ"פ שְׁרַחֲצִית לְהַתְּקַדֵּשׁ וּמְמִילָא מְהַנִּי מֵהַ שְׁקִיבֵל הַקִּדּוּשֵׁין מִטַּעַם זְכִי וּמֵאֵי בְּכָד דְּלֹא מִיְמַסְרֵן לְשְׁלִיחַ הָא אַף שֶׁהוּא אַחֵר מְהַנִּי כַּנִּזְכָּר.

וְהִנֵּה אֲפֹשֶׁר לֹאמַר דִּישׁ נ"מ אִם הִי מְהַנִּי מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת א"כ אִינָה יְכוּלָה לְחַזוֹר בְּה אַח"כ מִשְׁא"כ פִּינָן דְּמִילֵי לֹא מִיְמַסְרֵן רַק מִטַּעַם זְכִי א"כ אִם כְּשֶׁנּוֹדַע לָהּ חֲזָרָה בְּה מְהַנִּי וְנִתְבַּטְּלוּ הַקִּדּוּשֵׁין כְּמוֹ בְּכָל זְכִי דְּקִי"ל הַגְּדִילוֹ יְכוּלִין לְמַחוֹת כּו'.

אֲמַנָּם הִנֵּה לָהֶם לְפָרֵשׁ דַּעַכ"פ בְּלֹא חֲזָרָה הָיָה קִדּוּשֵׁין וְלֹא מִשְׁמַע כֵּן מְסַתִּימַת הַפּוֹסְקִים ע"ש: וְלִכְךָ צ"ל כַּמ"ש לְעֵיל דְּכִינָן שְׁעֵשָׂאָה שְׁלִיחַ לְזֶה מְגַרַע גְּרַע דְּאִין רַצוּנָה שְׁיִקְדְּשָה אַחֵר בְּתוֹרַת זְכִי רַק שְׁלִיחַ זֶה בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְכַמ"ש תוּס' פ"ק דְּקִדּוּשֵׁין גְּבִי עֶבֶד מֵהוּ שְׁיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ כּו' דְּאִף דְּמְהַנִּי בְּתוֹרַת זְכִי מ"מ כְּשֶׁעֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ גְּרַע דְּאִינוּ רוֹצֶה בְּתוֹרַת זְכִי ע"ש וְלִכְךָ פִּינָן דְּמִילֵי לֹא מִיְמַסְרֵן כּו' וְלֹא מְהַנִּי מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת שׁוּב לֹא מְהַנִּי כְּלָל כַּנִּזְכָּר.

עוד יש טעם די"ל שרנצית דוקא בזה פנין שעשתה לזה שלים שדוקא זה יקבל לה קדושין ולא אחר וכינן דמילי לא מימסרין כו' לא מהני: ולפ"ז ממילא מןושב דברי הרשב"א ז"ל שם דבחלה או נאנס שפיר מצי משוי שלים דכינן דאמרינן דמסתמא הי דעתה שפשיחלה יוכל לעשות שלים ועכ"פ אינה מקדשת א"כ ממילא אף דעדיין שנייה מילי לא מימסרין כו' פנין שלא אמרה בפירוש לעשותו שלים מ"מ שוב מהני מטעם זכי דלא שנייה טעם הנ"ל שמקפדת פנ"ל.

אף לכאורה א"כ מה צורך לשלם עושה שלים. אף דעדיין הוי אמרינן כמ"ש לעיל דהא דבחלה מהני היינו היכא דמהני השליחות והוי פעשה השלם בעצמו ונתקנים דיבורו ואז אינו מקפיד משא"כ היכא דלא מימסרין כו' לא נתקנים הדיבור וכן בשלם קבלה פנין שאמרה לזה שיקבל לא מהני על אחר שיקבל אף דהוי זכות דכינן שלא נתקנים דיבורה מקפדת.

ולכך אמרינן לזה פנין דשלם עושה שלים רק דמילי לא מהני אבל לזה לא בעינן שוב אתי מפת המשלם רק דכינן דהוי שלים של השלם ונגדו הוי פמותו וכאלו קיבל השלם רק דלא הוי שליחות דינדה וזה מהני מטעם זכי פנ"ל והדיבור שוב נתקנים דהוי פאלו קיבל השלם.

ולכך כתב שפיר דבנאנס משוי שלים: או י"ל דכינן דאמר אמרו לא הוי מילי א"כ פנין דהוי זכות א"כ הוי גם זה זכות לעשות שלים אחר לקבל הקדושין פנין שנאנס הראשון א"כ מהני עשיית השלם מטעם זכי דזכין לאדם שלא בפניו וכאלו עשאה בעצמה להב' שלים ע"י הראשון פנין דזכי מטעם שליחות הוי ממש פאומרת אמרו דנעשה הראשון שלוחה שלא בפני לעשות שלים אחר וכאלו אמרה לו אמרו רק דבלא נאנס אינו זכות קלל משא"כ בנאנס דדעתה פן הוי זה זכות ושפיר מהני.

וכ' הרשב"א ז"ל שפיר שם בקדושין דמהני אבל בגט דלא שנייה שיועיל מטעם זכי ממילא גם בחלה לא הוי פאומר אמרו וכנ"ל: או י"ל דהנה י"ל עוד טעם על מ"ש דלמה לא יועיל מטעם שליחות של השלם דזה הי מהני גם במילי שאינו אלא שליחות אח' ולמה בעי דוקא אתי מפת הבעל.

וי"ל דהנה בש"ס פרוק התקבל דאין האשה עושה שלים לקבל מיד שלים בעלה ואמר טעמא משום בזיון דבעל שאמר ליתן לה ואינה עושה בעצמה הקבלה רק ע"י שלים ע"ש, ולכאורה בכל שלים עושה שלים נימא ג"כ דלא יועיל דהוי בזיון שאין השלם שצינה לו עושה בעצמו הדבר רק ע"י שלים וכמו שם.

ואף שיש לחלק דדוקא על אשתו מקפיד משא"כ על אחר דאינו מוכרח ע"ש. אף הטעם פשוט דהא גם השלם הב' אתי מפת הבעל וכאלו עשאו הבעל שלים ואינו שנייה שהשלם עושה הדבר ע"י שלים דאינו שלים של השלם קלל פנ"ל.

וא"כ ממילא א"ש הנ"ל דבעינן דוקא אתי מפת הבעל דבמילי דלא מימסרין כו' רק שיועיל מטעם שליחות של השליחות שוב הוי בזיון שאין השלם עושה בעצמו רק שלים ולכך לא מהני פנ"ל.

וא"כ ממילא מְיוֹשֵׁב ג"כ דְּבַחְלָה או נְאֻנס שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד וכמ"ש הַר"ן ז"ל שם פָּרַק הַתְּקַבֵּל דְּבַנְאֻנסָה לֹא שְׂיָיָהּ בְּזִיוֹן דְּבַעַל עֵינָן שָׁם. וּלְכַף שְׁפִיר מְהַי גַּם בְּמִילֵי דְנִיְהוּ דְאִינוּ שְׁלִיחַ הַבַּעַל מְהַי מְטַעַם שְׁלִיחוֹת הַשְּׁלִיחַ שׁוֹב פִּינָן דְּלֹא שְׂיָיָהּ בְּזִיוֹן כַּנ"ל.

וּלְכַף כ' הַרְשָׁב"א ז"ל שְׁפִיר דְּבַשְׁלִיחַ קַבְלָה מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ בַּחְלָה כַּנ"ל. אַךְ בְּגַט דְּבַעֲיוֹן שְׂיָשְׁמַע מְפִי הַבַּעַל דְּנֻקָא רַק אִי מִילֵי מִימְסָרָן כּו' הָיִי כְּשׁוֹמַע מְפִי הַבַּעַל מִה שְׂשׁוֹמַע מְפִי הַשְּׁלִיחַ וּכְמוֹ שְׁפַתְב הַר"ן ז"ל וְחָשִׁיב לְשָׁמָה עֵינָן שָׁם.

וא"כ לְדִידוֹן דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרָן כּו' מְמִילָא, לֹא מְהַי מְצַד שְׁלִיחוֹת הַשְּׁלִיחַ דְּכִינָן דְּלֹא מִימְסָרָן לֹא הָיִי לְשָׁמָה דְּלֹא שְׁמַע מְפִי הַבַּעַל וּלְכַף גַּם לְהַרְשָׁב"א ז"ל לֹא מְהַי אֶפְיָלוּ חָלָה או נְאֻנס דְּלַעֲנָן שְׁלִיחוֹת הַשְּׁלִיחַ לֹא מְהַי כַּמ"ש: אַךְ בְּאַמַּת זֶה אִינוּ דַּא"כ הֵיכָא דְּלֹא שְׂיָיָהּ בְּזִיוֹן דְּבַעַל לֹא נִיבְעֵי אֲתִי מִפְּחַ הַבַּעַל וְזֶה אִינוּ נִרְאָה.

וְעוֹד לְטַעַם הַב' בְּש"ס מְשׁוּם חֲצִירָה כּו' וְלֹא ס"ל טַעַמָא דְּבַעֲיוֹן וְלַהַפּוֹסְקִים כַּר"ח דְּאִשָּׁה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל כּו' וְאֵעִפ"כ בְּעֵינָן אֲתִי מִפְּחַ הַבַּעַל דְּזֶה אָמַר בְּש"ס לְפָשׁוּט דְּכוּלְהוּ מִפְּחַ הַבַּעַל קָא אֲתִינָן וְע"כ כַּמ"ש לְעֵיל דְּאָף דְּהָיִי שְׁלִיחַ שֶׁל הַשְּׁלִיחַ וּכְמוֹתוֹ מ"מ אִינוּ כְּמוֹ הַבַּעַל רַק כְּמוֹ הַשְּׁלִיחַ וְכַנ"ל וּמְמִילָא נִדְחָה מ"ש ג"כ דְּגַם בְּשְׁלִיחַ לְקַבְלָה דְּהָיִי מִילֵי לֹא מְהַי רַק מִפְּחַ דְּיִנְדָה לֹא הִי מוֹעִיל גַּם בַּחְלָה וְע"כ מְטַעַם אֹמַר אֲמָרוּ וְשְׂיָיָהּ גַּם בְּכַתִּיבָה כַּנ"ל.

אַךְ טַעַמִים הַנ"ל א"ש דְּבַקְדוּשִׁין דְּהָיִי זְכוּת הָיִי כְּאֹמַר אֲמָרוּ מִה שְׂאִינוּ כֵּן בְּגַט. וְאָף דְּלַכְאוּרָה גַּם בְּגַט נִימָא פִּינָן שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד וְרוּצָה הָיִי זְכוּת.

דְּזֶה אִינוּ כְּמוֹ שְׁפַתְב הַרְשָׁב"א וְר"ן נְדָרִים ל"ו גְּבִי תוֹרַם מְשָׁלוּ עַל שֶׁל חֲבִירוֹ כּו' דְּמַבְעֵינָא בְּש"ס אִי הָיִי זְכוּת מְשׁוּם דְּנִיחָא לִיה וְהִקְשׁוּ הָא בְּשְׁלִיחוֹת בְּעֵינָן לְדַעְתְּכֶם דְּנֻקָא וְלֹא מְהַי נִיחָא לִיה וְתִיָרְצוּ דְּנֻקָא בְּדָבָר שְׂאִינוּ מְזַכָּה לוֹ כְּגוֹן מְשָׁל בַּעַל הַכָּרִי לֹא מְהַי נִיחָא לִיה רַק לְדַעַת אֶבֶל בְּמְזַכָּה לוֹ דְּבָר מְהַי נִיחָא לִיה לְחוּד עֵינָן שָׁם.

וְלַכְאוּרָה קִשָּׂה גַּם עַל הַב"ש אִיף הוֹכִיחַ מְדַמְהַי גְּבִי הַבַּעַל גִּילוּי דַּעַת שְׁרוּצָה לְקַדָּשׁ שְׂיָיָהּ מוֹעִיל גַּם בְּאִשָּׁה לְעַנְנָן שְׁלִיחוֹת קַבְלָה בְּשָׁלְמָא בְּאִישׁ שְׁמֻזָּפָה וּמְקַדָּשׁ לוֹ הַאִשָּׁה שְׁפִיר מְהַי נִיחָא לִיה לְחוּד כְּמוֹ גְּבִי תוֹרַם מְשָׁלוּ כּו' מִה שְׂאִינוּ כֵּן בְּאִשָּׁה הָיִי כְּתוֹרַם מְשָׁל בַּעַל הַכָּרִי דְּהָא מְקַדָּשׁ אוֹתָם לוֹ וְי"ל דְּלֹא מְהַי כַּנ"ל: אֲמַנָם הַטַּעַם פְּשׁוּט דַּמ"מ לְעַנְנָן הַכֶּסֶף קְדוּשִׁין אוּ הַשְּׁטֵר שְׁמַקְבֵּל הַשְּׁלִיחַ בְּשִׁבְלָה שְׁזָה הָיִי מְזַכָּה לֵה דְּבָר שֶׁל אַחַר וְזוֹכָה בְּשִׁבְלָה דְּלַעֲנָן זֶה מְהַי נִיחָא לִיה לְחוּד וְהָיִי כְּנֻמָן לִיְדָה וְשְׁפִיר מְתַקְדָּשֶׁת פִּינָן שְׁבַקְדוּשִׁין מְבַטְלָת דַּעְתָּה רַק כְּשִׁנּוּתָן לֵה מְתַקְדָּשֶׁת וּלְכַף מְהַי פִּינָן דְּנִיחָא לֵה כְּמוֹ כְּתוֹרַם מְשָׁלוּ וְכַתְב הַב"ש שְׁפִיר דְּמְהַי בְּגִילוּי דַּעַת כּו'.

וּלְכַף מְמִילָא הָיִי כְּאֹמַרְת אֲמָרוּ ג"כ דְּלַעֲנָן עֲשִׂינִית הַשְּׁלִיחַ דְּהָיִי זְכוּת מְהַי כְּמוֹ תוֹרַם מְשָׁלוּ כַּנ"ל. אֶבֶל בְּגַט דְּהוּא הַמְקַנָּה וְהָיִי כְּתוֹרַם מְשָׁל בַּעַל הַכָּרִי לֹא מְהַי מֵאִי דְּנִיחָא לִיה וּבְעֵינָן לְדַעַת וּמְמִילָא אִינוּ מוֹעִיל בַּחְלָה ג"כ אַף שְׂאִינוּ מְקַפֵּיד.

עוֹד יֵשׁ לְחַלְקַ בֵּין בְּקְדוּשִׁין שְׁהַדְּבָר מְצַד עֲצָמוֹ זְכוּת דְּטָב לְמִיתָב כּו' רַק כּו' צַד חוֹב כֵּל זְמַן שְׁלֹא גְלָתָה דַּעְתָּה וּלְכַף בְּגִילוּי דַּעַת סָגִי. מִה שְׂאִינוּ כֵּן בְּגַט שְׁהַדְּבָר מְצַד עֲצָמוֹ חוֹב וְלֹא מְהַי הַגִּילוּי דַּעַת.

וכמבואר בירושלמי הובא בפוסקים קמ"א דאף שצונחת להתגרש לא הוי זכות דשמא חזרה בה ע"ש וע"כ לחלק בין קדושין פנ"ל. וממילא בגט לא מהני פנ"ל: ואפשר דמאי דכתב הרשב"א שם בחלה או נאנס הוא ג"כ לאו דוקא רק לדין דבעינן דחלה ואי לא הכי אמרינן שמקפיד אבל להנהיג תנאי דבהולדה לא בעינן חלה ואמרינן שאינו מקפיד י"ל דגם בלא חלה הוי פאומר אמרו דכינן דניחא לה מהני בקדושין מטעם זכיה כמו בתורם משלו פנ"ל.

משא"כ בגט. ועיין בת"ה סי' קפ"ח הובא בש"ע י"ד הלכות חלה דהיכא דלא שניד הקפידא מהני אף בחלה בתורם שלא מדעת בעה"ב.

רק דשם קשה מדברי הרשב"א וקר"ן ה"ל אבל בקדושין אתי שפיר פנ"ל כינן דידוע בשעת עשיית השליח דניחא לה נעשה ע"ז שלוחה שלא מדעתה פנ"ל. עוד יש לחלק בין פתיבת הגט דבעי מפיו כו'.

והנה הרשב"א ז"ל בעצמו פתב סוף התקבל דשליח קבלה לא משוי שליח אא"כ אמרה לו בפירוש לעשות שליח ולא דמי לשליח להולכה כו' ע"ש וא"כ מדכתב לא דמי לשליח הולכה והא גם ש"ה אינו יכול לעשות שליח אלא אם כן חלה ומשמע דשליח קבלה לא מצי משוי שליח אפי' חלה אף שכ' דאמרה בפירוש מהני מ"מ לא הוי חלה פאומר אמרו.

ואף שיש לדחוק בדבריו דלא דמי לש"ה שיכול לשוי שליח בחלה משום שאינו מקפיד ממילא גם שליח קבלה יהי יכול לעשות שליח גם בלא חלה דסובר דגבי דידה לא שניד קפידא כמו שפתב הריב"ש הובא ב"י סי' קמ"א עיין שם.

או דכוננתו להפוסקים דלא בעינן חלה בשליח הולכה. מ"מ פשט דבריו מורים כמ"ש. ולמ"ש לחלק בין קדושין לגט אתי שפיר. ובל"ז מבואר בדברי הרמב"ן ור"ן ז"ל פ"ק פ"ל הגט דאף בחלה לא מהני משום מילי.

וכן מבואר דברי הגאון הובא בטור סי' קמ"א ששאלו שליח קבלה בחלה אי מצי משוי שליח או לא עד דאמרה ליה בפירוש שיוכל לעשות שליח והשיב דלא משוי שליח אף בחלה עד דאמרה לו בפירוש ע"ש.

ומבואר להדיא דחלה לא הוי פאומר אמרו. וכן בטור שם שדחה שם דברי רמ"ה בנתנה לו רשות לעשות שליח ובחלה מודה ליה דהוי מילי עיין שם ומבואר ג"כ פנ"ל.

לכן נראה דברי הג"פ דכאן בכתיבת הגט אף בחלה הגט בטל מן התורה פשיטתה לאחר לכתוב. ובפרט דלהרבה פוסקים גם פאומר אמרו בפירוש הגט בטל מן התורה.

ומ"מ לחלק עדיין צ"ע: עוד הביא שם הרשב"א בשם הרב הפרצלוני דאירי דשני שליח בקנין ואלויא מילתא בקנין דיוכל לעשות שליח ב' גם במילי עיין שם. וא"כ גם בכתיבה הי מהני כשעשה להסופר שליח בקנין שיכול לעשות שליח פנ"ל.

אף לא הובאו דבריו בשום פוסק ואדרבה מבואר שם בכל הפוסקים דאין תועלת לקנין בענין גט וכהאי גוונא ע"ש. גם ראיה ממתניתין דמ"ש עד שיאמר לסופר כו' וליתני עד שיקנה בקנין כדפריה הש"ס התם למ' דמודה ר"י פאומר אמרו ע"ש.

אף י"ל דכוננתו דהוי פאומר אָמרו פֿינן שְׁהוּא בְּקִנְיָן דַּעְתּוֹ שְׁיִיכָל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ וְאִין רְאִיָּה מִשָּׁם דְּשָׁם קָאִי מֵאֵן דְּפוֹסֵל בְּאֹמֶר אָמְרוּ ג"כ פנ"ל: (יט) וְלֹא יֵאמְרוּ לְאַחֲרִים לְכַתּוּב כּו'. הִנֵּה בְּאֹמֶר לֵב' תָּנוּ אוּ לֵג' כְּתָבוּ מִבְּנֹאֵר בְּמִשְׁנֵה סוּף הַתְּקַבֵּל דְּבִין לר"מ וּבִין לר"י הֲגַט בְּטַל כְּשֶׁאָמְרוּ לְאַחֲרִים.

וּמְבֹנָאֵר בְּר"ן שָׁם דְּלִרְבָּא דְּאָמֵר סוּף פְּרָק כָּל הֲגַט הַטַּעַם מִשּׁוּם מִילֵי הַפִּי בְּמַתְּנִיתִין הוּא דְּכִשְׂאֹמֶר לֵב' תָּנוּ אוּ לֵג' כְּתָבוּ שְׁלֹא עֲשֵׂאָן ב"ד לִכ"ע מִילֵי לֹא מִימְסָרְן כּו'. רַק בְּאָמֵר לֵג' תָּנוּ פְּלִיגֵי דר"מ סְבַר דְּאֵלִימָא מִקְלָתָא דב"ד לְמִימְסָר אַפִּי מִילֵי ור"י פְּלִיג דְּגַם בב"ד מִילֵי לֹא מִימְסָרְן כּו' עֵינִין שָׁם.

וְלֵאבֵי דְּאָמֵר טַעְמָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן דְּבַעַל ג"פ הַפִּי בְּמַתְּנִיתִין דְּבַעְדִּים פֿינן שְׁאִין דְּרָף לְצוּוֹת לְאַחַר הֲגַט בְּטַל מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן דְּנֻדָּי מִקְפִּיד אָבֵל בב"ד פְּלִיגֵי פֿינן דְּדְרָף לְצוּוֹת לְאַחֲרִים וְכִיּוֹן שְׁעֲשֵׂאָן ב"ד גְּלִי דַּעְתִּיהָ דְּלֹא קְפִיד כְּשִׁיְצוּוּ לְאַחַר ור"י פְּלִיג אוּ דְּגַם בב"ד שְׁיִיָּף בְּזִיּוֹן אוּ מִשּׁוּם מִילֵי לֹא מִימְסָרְן כּו'.

אף מִשְׁמַע בְּש"ס שָׁם דְּלֵאבֵי גַם לר"י הַטַּעַם מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן דָּאִי לֹא הָכִי מוּכַח דְּלֵאבֵי מַתְּנֵה אִינְהָ פְּגַט דְּהָא לר"י הָרִי הוּא פְּגַט וּע"כ פנ"ל עֵינִין שָׁם: וְהִנֵּה מִשְׁמַע דְּלֵמָאִי דְּקִי"ל פְּרָבָא מִמִּילָא בְּזֵה הֲגַט בְּטַל וְדָאִי מִן הַתּוֹרָה כְּמִבְּנֹאֵר בְּמִשְׁנֵה פְּרָק מִי שְׁאֲחִזּוּ אָמְרוּ לוֹ נְכַתּוּב כּו' וְאָמְרוּ לְסוּפֵר הָרִי הֲגַט בְּטַל כּו' וּמְבֹנָאֵר פנ"ל.

אָמְנָם לְכַאוּרָה הָא לֵאבֵי דְּאָמֵר טַעְמָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן הִי נְרָאָה דְּאִינוּ אֵלָא סְפַק בְּטַל. דְּהָא בְּפֶרֶק הַתְּקַבֵּל דְּסְבַר רַב אִין הָאֲשָׁה עוֹשָׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל גַּט מִיַּד שְׁלִיחַ בַּעֲלָה וְקָאֵר בְּש"ס טַעְמָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן דְּבַעַל וּמִשְׁמַע ז"ל שָׁם דְּאִינוּ רַק סְפַק בְּטַל מַה"ת דְּשָׁמָא מִקְפִּיד עֵינִין שָׁם וּא"כ גַּם בְּכַתִּיבָה לֵאבֵי פֿינן דְּטַעְמָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן ג"כ אִינוּ אֵלָא סְפַק דִּי"ל שָׁמָא אִינוּ מִקְפִּיד דְּמָאִי חִילּוּק בֵּין בְּזִיּוֹן דְּהֵתָם וְהֵכָא.

וּא"כ הִי מוּכַח לְכַאוּרָה דְּגַם לְדִידִן דְּקִי"ל פְּרָבָא מִשּׁוּם מִילֵי כּו' גַּם כֵּן אִינוּ וְדָאִי בְּטַל מִן הַתּוֹרָה דָּאִי לֹא הָכִי א"כ דְּקָאֵר הֵתָם מָאִי בִּינְיָהוּ וְאָמֵר אִיפָא בִּינְיָהוּ בְּשְׁלִיחַ מַתְּנֵה וְהָא אִיפָא בִּינְיָהוּ דְּלְטַעְמָא דְּבְזִיּוֹן אִינוּ רַק סְפַק מַה שְׁאִין כֵּן מִשּׁוּם מִילֵי וְיֵשׁ נ"מ בְּגַט גּוֹפִיָּה.

אף ז"א דְּהַרְשֵׁב"א ז"ל שָׁם פְּרָק הַתְּקַבֵּל כְּתַב דְּלְטַעְמָא דְּבְזִיּוֹן הֲגַט וְדָאִי בְּטַל מִן הַתּוֹרָה וּכְשִׁמַּת מַתְּיבָמַת דְּאָנָן סְהַדִּי דְּמַסְתְּמָא קְפִיד וְלֹא הָוִי סְפַק עֵינִין שָׁם. וּמִמִּילָא גַם כָּאֵן וְאֶדְרָבָה מוּכַח לְהִקְפֵּי דְּמִשּׁוּם מִילֵי הֲגַט וְדָאִי בְּטַל דָּאֵם לֹא כֵן יֵשׁ נ"מ: אף י"ל כְּמוֹ שְׁפַתְבַּ הַרְשֵׁב"א שָׁם דָּאֵף דְּמַצִּי הַש"ס לְמִימַר עוֹד נ"מ נְקִיט חֲדָא מִינְיָהוּ עֵינִין שָׁם.

וְאֵף דְּלְכַאוּרָה לְמָה יְהִי בְּאָמַת וְדָאִי הָא יֵשׁ לְסַפַּק שְׁמָא אִינוּ מִקְפִּיד וְלְמָה גִּימָא אָנָן סְהַדִּי וְכִי לִיפָא אִינְשֵׁי שְׁאִין מִקְפִּידִין עַל זֶה וְכִמוֹ בְּקֻדְשָׁה סְתָם בְּנִדְרִים וְכַהֲאִי גִּוּוֹנָא דְּאָמְרִין שְׁמָא אִינוּ מִקְפִּיד.

וּי"ל הַטַּעַם דְּדוֹקָא בְּדָבָר שְׁעוֹשָׂה בְּעֲצָמוֹ אָבֵל בְּשְׁלִיחוֹת כְּשִׁינְהָ בְּדָבָר שִׁי"ל שְׁמַקְפִּיד שׁוֹב אִינוּ שְׁלוּחוֹ ע"ז וְאִינוּ נְקַלְל בְּשְׁלִיחוֹת כְּלָל. וְכַמ"ש הַמִּשְׁנָה לְמַלְךָ בְּעֲשֵׂה שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ סְתָם וְקַדֵּשׁ קַדוּשֵׁי סְפַק דְּהוּי שִׁינְוִי בְּשְׁלִיחוֹת.

וכן לעגנו עשו שליחותו דמבואר בש"ע דבספק לא הוי עשו שליחותו ע"ש. אף מ"מ לא משמע שם פן דבס' יהי' ודאי בטל: וקה' נראה לענין דעת' למאי דאמר בש"ס נדרים נ"ד גבי הנודר מן היקק כו' דפריה לר"ע דאמר פל מידי דמימלה עליו שלים בר מיניה הוא מהא דתנו אמר לשליח תו להם בשר ונתן פבד השליח מעל ואי ר"ע לימנול בעה"ב דהא מיניה הוא ומשגי מי לא מודה ר"ע דבצי אימלוכי ופי' הרשב"א וקר"ן וקרא"ש דכינון שצריה להמלה ולא נמלה גלי אדעתיה דלא מתורת שליחות קנהיב רק אדעתיה דנפשיה קעביד.

ולעגנו נדרים אסור דפעמים שבכלל דבריו גם זה כו' אבל בשליחות פיון שספק הוא ולא נמלה גלי דעתיה כו' ע"ש ברשב"א ז"ל וא"כ מוכן שפיר החילוק. דכינון דשינייה בזיון דבעל וי"ל שמקפיד יעשה שליח אחר או שם לתנו לשליח לקבלה וא"כ צריה לימלה פיון שהוא ספק וממילא אינו שליח כלל דאדעתיה דנפשיה עביד וכדפסול פתיבת נכרי משום דאדעתא עביד כו'.

ובפרט למ"ש הר"ן שם דגם בעה"ב סמך שכל זמן שלא ימלה בו לא יעשה ולא עשאו שליח עינין שם. וכן פאן סמך פנ"ל ואינו שלוחו כלל ולכה בכל שליחות בשניה אינה דבר אף שי"ל שאינו מקפיד מ"מ בטל כטעם הנ"ל.

ואעפ"כ לא נפשוט מזה ספיקו של המשנה למלה פ"ז מה"א הנ"ל בעשה שליח סתם וקדש ספק שיהי' ג"כ בטל מטעם הנ"ל. דז"א דנוקא התם בפבד וכהאי גוונא שהוא מצד הלשון שפעמים אדם פולל פבד בכלל בשר בלשונו ופעמים לא וצריה להמלה דשמא מקפיד ולא פיון זה בלשונו פנ"ל.

אבל בספק פיון שעל זה עצמו הוא ספק שמא היא מקודשת וממילא אין פאן שינוי כלל מלשון המשלח ולכה י"ל דאינו בטל. וגם שמא קדושי ספק נכלל בלשונו ממש פיון שקדשה ולא דמי להנ"ל.

אבל פאן פיון דאמר כתבו או התם תו לה א"כ אינו נכלל בלשונו שיכתוב ע"י שליח או התם שיתן ליד שלוחה דהא אמר תו לה רק היכא שאינו מקפיד פעמים מכניס בלשונו שיתן ע"י שלוחה גם פן או שיכתוב כו' אבל היכא שמקפיד לא פיון כלל רק שיתן לה בעצמה ולא לשלוחה וכן שיכתוב בעצמו ולא ע"י שליח ודומה ממש להא דנדרים.

דכינון דאמרינו טעמא דבזיון דבעל ופעמים שהוא מקפיד ואז הי' פנונתו תו לה ממש לא לשליח וכן פתוב שיכתוב בעצמו. שוב הוי מידי דמימלה עלי' ושינייה טעם הנ"ל ובטל פודאי פנ"ל: אמנם ברמב"ן ז"ל מבואר להדיא ריש פירק התקבל דלא פהרשב"א ומסיק דאינו רק ספק משום דפעמים מקפיד או שהוא רק דרבנו עינין שם.

וי"ל הטעם דלא דמי להא דמעילה ונדרים דנוקא התם בתו בשר לאורחים שאין צורך לתורת שליחות בזה רק דאי עביד שליחותיה מעל בעה"ב ולכה במידי דמימלה ולא נמלה אמרינו דאדעתיה דנפשיה עביד ולא עשאו בתורת שליחות פיון שגוף הדבר לא בצי שליחות פנ"ל ושוב לא מעל הבעה"ב רק שליח פנ"ל.

אבל בנתינת הגט או בכתיבה פיון דצריה שליחות לגוף הדבר שאינו מועיל כלל בלא שליחות לא שינייה זה אף שלא נמלה דנימא שלא עשאו בתורת שליחות הא יודע דבטל

בלא שליחות: עוד יש לחלק דהתם אין הדבר שיניף להבעה"ב יותר מלהשלים ושיניף שנותן מצד עצמו.

מה שאין פו בגט וקדושין מה לו לשלים לעשות מצד עצמו לגרש אשת חבירו או לכתוב גט וכהאי גוונא שהוא דבר השיניף רק להבעל המשלח ולא שיניף הנ"ל. אף לטעם הר"ן שם דגם הבעה"ב סמך ולא עשאו ע"ז שליח י"ל גם בזה פנ"ל דמ"מ הבעל סמך ולא עשאו שליח פנ"ל.

וי"ל דבטעמים אלו מחולקים הרשב"א והרמב"ן ו"ל פנ"ל. אמןם לדעת הרמב"ן שם שהוכיחו דאינו אלא דרבנו מדלא אמר איפא בינייהו בין טעמא דגזירה משום חצירה בין דאורייתא או דרבנו ע"ש וא"כ לכאורה פאן מוכח להיפך דאי משום בזיון הוי רק מדרבנו כמ"ש הרמב"ן שם א"כ לימא הקא ג"כ איפא בינייהו בין טעמא דמילילבזיון אי הוי מדרבנו כו'.

והי' מוכח דגם טעמא דמילי כו' לרבא הוי רק דרבנו פנ"ל. ואפשר דמחלק בין בזיון דהתם לדקא.

דקא אמרינו אנו סהדי דקפיד בנדאי וגם לטעם דבזיון בטל מה"ת פנ"ל: או י"ל דבכתיבת הגט פינו דבעינו לשמה וכתבו תוס' ריש פ"ק פל הגט ובכמה דוכתי דלקה אין ברירה וכן לשאר דברים משום דבעי בשעת פתיבה לשם פרייתות ברור ולקף בטל בלא ציוי הבעל משום דאינו לשם פרייתות ברור.

ולקף בזה אף שהוא בציוי מ"מ פינו דאיפא טעמא דבזיון ויכול להיות שמקפיד ממילא לא הוי לשמה ברור ובטל בנדאי ואינו ספק פינו דיכול להיות אז שיקפיד הבעל ולא יגרש בזה פנ"ל: ובזה ניקח לי דקשה לכאורה למאי דמשמע מתוס' ורשב"א שם לטעמא דבזיון דהיקא דלא קפיד אח"כ פששמע הוי גט ע"ש וא"כ גם פאן בכתיבה לאפיי יהי מהני בלא קפיד אח"כ וא"כ קשה הא מבואר במשנה ריש מ"ש באמרו לסופר וכתב אע"פ שכתבו כו' ונתנו לו וחקור ונתנו לה הגט בטל ע"ש וא"כ מבואר דאף דלא קפיד אח"כ הגט בטל וקשה לאפיי פנ"ל.

ועוד למה לא אמר נ"מ בזה כמ"ש תוס' שם. ולמ"ש א"ש דדוקא בנתינה מהני פשלא קפיד אח"כ דאיגלאי מלתא שלא הי' שינוי פנ"ל.

אבל בכתיבת הגט פינו דבעי לשמה ממילא לא מהני מה שלא קפיד אח"כ פששמע דמ"מ בשעת פתיבה לא הי' לשמה פינו שלא הי' ידוע אז שאינו מקפיד פנ"ל: ובל"ז מדברי הפוסקים שם גבי אין אשה עושה שליח לקבל משמע דחולקים על הנ"ל וסוברים דלא מהני מה שאינו מקפיד אח"כ רק היכא דגלי דעתיה מקודם שאינו מקפיד פנ"ל: (כ) אפי' אמר לב"ד תנו כו' לא יאמרו כו'.

הנה הרמב"ם ו"ל השמיט הך דינא באמר לג' תנו ולא כתב רק אמרו לו בב' או נכתוב גט כו' ואמר כתבו ואמרו לסופר כו' הגט בטל כו' ע"ש. ותמוה מאוד שלא כתב רק מתני' דפ' מ"ש.

וְכָל הַמְשָׁנָה דְסוּף הַתְקַבֵּל הַשְּׁמִיט וְהִי לֹו לְכַתּוּב בְּאוֹמֵר לֵג' תָּנוּ דְבָזָה פְּלִיגִי ר"מ ור"י וְקִי"ל כִּר"י כְּמִבְּנֹאֵר בְּש"ס דְבָאֵמֵר לֵג' פִּתְבוּ גַם ר"מ מוֹדָה ע"ש. וְכֵן הַקְּשָׁה הַל"מ וְהַג"פ ע"ש שְׁלֵא תִיָרְצוּ פְלוּם וְרוּצָה לְהוֹכִיחַ בְּדַעְתּוֹ דְבָאֵמֵר לֵג' תָּנוּ אֵינוֹ בְּטֵל ע"ש: וְנִרְאָה לַע"ד בְּפִשְׁטוּת דְהִנֵּה לְכַאוּרָה אֵין טַעַם כְּלָל שְׂיִהְיֵי עֲדִיף תָּנוּ מְכַתְּבוּ.

כִּינֵן דְבַעֲי שְׂיִצְנָה לְסוּפֵר רַק דְבָאֵמֵר תָּנוּ אָמְרִינוּ כִּינֵן שְׂיִוְדַע שְׂצָרִיכִין לְכַתּוּב וּא"א לִיתָן אִם לֹא יִכְתְּבוּ הָנִי כְּצִינָה בְּפִירוּשׁ עַל הַפְּתִיבָה אֲבָל לָמָּה יִהִי עוֹד עֲדִיף מְאוּמֵר כְּתָבוּ. וְהַטַּעַם בְּזָה מְבֹנָאֵר שֶׁם בְּרִשְׁבָּ"א וְר"ן וְכָל הַפּוֹסְקִים דְבָאֵמֵר לֵג' תָּנוּ שְׂעִשְׂאָן ב"ד וְיִוְדַע שְׂדָרָה לְצוּוֹת לְסוּפֵר וְאֵינָם כּוֹתְבִין בְּעֶצְמָם וְלִכְפֹּד לְאַבְיֵי דְטַעְמָא מְשׁוּם בְּזִיוֹן בְּזָה לֹא שְׂיִיף כִּינֵן שְׂיִוְדַע כִּנ"ל וְאֵינוֹ מְקַפִּיד וְלִכְפֹּד מוֹדָה ר"מ מְשֵׁא"כ בְּכַתְּבוּ לֹא עֲשְׂאָן ב"ד כו'.

וְלִרְבָּא דְטַעְמָא מְשׁוּם מִילֵי הַחִילּוּק הוּא דְכְּשִׁעֲשְׂאָן ב"ד אֵלִימָא מְלִתָּא דְב"ד לְמִמְסָר אִפִּי מִילֵי לִר"מ ור"י סָבֵר דְאָף ב"ד לֹא אֵלִימָא ע"ש. וְהִנֵּה פְּשִׁטָּא דְש"ס לֹא מְשַׁמַּע כֵּן דְאֵמֵר פ' מ"ש מְנִי ר"מ דְאֵמֵר מִילֵי מִמְסָרֵן כו' וְלִהַנְּ"ל הָא גַם לִר"מ לֹא מִמְסָרֵן רַק מְשׁוּם דְב"ד אֵלִים וְנָה חֶסֶר.

וְכֵן שְׂמוּאֵל אָמֵר הִלְכָה כִּר"י דְמִילֵי לֹא מִמְסָרֵן כו' וְהַעֲיָקֵר חֶסֶר דְאִפִּי בְב"ד לֹא מִמְסָרֵן דְאֵל"ה גַם ר"מ מוֹדָה: עוֹד קָשְׂיָא לִי בְּדַבְרֵי הֵר"ן ו"ל שְׂפִי שֶׁם מְשׁוּם דְב"ד אֵלִים כו' דְא"כ מִנ"ל לְהַש"ס הֵתֵם דְלִר"מ אֵמֵר אָמְרוּ כְּשֵׁר דְלָמָּא דְנִקָּא בְב"ד דְאֵלִים כו' אֲבָל בְּעֵדִים אִפִּי אָמְרוּ פְּסוּל דְמִילֵי לֹא מִמְסָרֵן כִּר"י יוֹסִי.

וּבְשִׁלְמָא לְאַבְיֵי דְמְשׁוּם בְּזִיוֹן א"ש אֲבָל לְרְבָא קָשָׁה. וְאָף לִמ"ש הֵר"ן ו"ל דְבָאֵמֵרוּ אֵין הַטַּעַם מְשׁוּם מִילֵי רַק מְשׁוּם דְאֵינוֹ לְשִׁמָּה מ"מ הָא כְּתִב שֶׁם דְאֵי מִילֵי מִמְסָרֵן הִיָּה לְשִׁמָּה דְהָנִי כְּשׁוֹמַע מִפִּי הַבַּעַל כו' ע"ש.

א"כ י"ל שְׂפִיר דְלִר"מ בְּב"ד דְאֵלִים לְמִמְסָר מִילֵי הָנִי שְׂפִיר ג"כ לְשִׁמָּה אֲבָל עֵדִים אָף אָמֵר אָמְרוּ כִּינֵן דְלֹא מִמְסָרֵן לֹא הָנִי לְשִׁמָּה כִּנ"ל: עוֹד תְּמוּהָ שֶׁם בְּש"ס קְוִשְׁתִּית תּוֹס' דְפָרִיף אֲשִׁמוּאֵל מְהָא דְמוֹקִי ר"ח מִתְנִי' דְחַתֵּם סוּפֵר כְּשֵׁר כִּר"י דְמִילֵי לֹא מִמְסָרֵן מוֹכַח דְפְּלִיג ר"י אִפִּי בְּאוֹמֵר אָמְרוּ וְאִח"כ מְשִׁנֵי דְלָמָּא כְּשֵׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה לֹא חִיָּשִׁינֵן דְלֹא שְׂכִיחַ.

וְתְמוּהָ דְא"כ מְצִינֵן לְאוֹקְמֵי כִּר"מ ג"כ כִּינֵן דְלֹא תַעֲשֶׂה לֹא חִיָּשִׁינֵן וְכְשֵׁר ע"ש בְּתוֹס' שְׂנַדְחָקוּ הִרְבֵּה. וְנִרְאָה פְּשׁוּט דְעִיָּקֵר הַטַּעַם בְּתָנוּ בְּג' כִּינֵן דְדָרָה ב"ד לְצוּוֹת לְאַחֲרִים א"כ הָנִי כְּאוֹמֵר אָמְרוּ כִּינֵן שְׂיִוְדַע שְׂיִצְנָה לְאַחֲרִים וְכִמוֹ דְלְאַבְיֵי הַטַּעַם כִּנ"ל כֵּן לְרְבָא ג"כ הַטַּעַם כִּנ"ל דְאָף דְר"מ סָבֵר ג"כ מִילֵי לֹא מִמְסָרֵן מ"מ בְּב"ד מוֹדָה דְבָאֵמֵר אָמְרוּ סָבֵר דְמִהַנְּי וּמִמְסָרֵן מִילֵי וְלִכְפֹּד בְּב"ד כִּינֵן דְדָרָה כִּנ"ל מְהַנְּי כְּאוֹמֵר אָמְרוּ.

וְכִדְמְשַׁמַּע מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' שֶׁם דְכִינֵן דְמְכַשִּׁיר ר"מ בְּאוֹמֵר לֵג' כ"ש דְמְכַשִּׁיר בְּאוֹמֵר אָמְרוּ ע"ש וְהִיָּנֵנו כִּמ"ש דְכָל הַהֶכְשֵׁר בְּג' הוּא רַק מְשׁוּם דְהָנִי כְּאוֹמֵר אָמְרוּ. וּמוֹכַח שְׂפִיר דְלִר"מ אָמֵר כְּשֵׁר ור' יוֹסִי דְפְּלִיג י"ל ב' טַעְמִים אוֹ דְסָבֵר דְגַם אָמֵר אָמְרוּ בְּטֵל דְלֹא מִמְסָרֵן אָף כִּה"ג וּמְמִילָא בְּטֵל בְּג' ג"כ וְנָה שְׂפִיר לָמָּא דְפְּלִיג ר"י גַם בְּאוֹמֵר אָמְרוּ וְלָמָּא דְ מוֹדָה ר"י בְּאוֹמֵר אָמְרוּ.

ע"כ הטעם לר"י דסבר דלא הוי אומר לג' תנו פאומר אמרו דכיון שלא אמר בפירוש לא מהני אף שדרה ב"ד לצוות לסופר פנ"ל. שוב מצאתי בחידושי הר"ן ז"ל פתב להדיא כדברי הנ"ל בטעמא דלג' תנו כו' ע"ש: והנה למ"ש נראה דלמ"ד פאומר אמרו דכשר ולא תעשה משום שמה תשפור.

והגט פסול מדרבנן כמ"ש הרמב"ם ז"ל. שוב פאומר לג' תנו ודאי הגט בטל מדאורייתא דלא שיקה הנ"ל שיקה פאומר אמרו משום דיודע שדרה ב"ד לומר לאחרים כו'.

דז"א פיון דפסול עכ"פ אם אמרו לאחרים אף שיקה פאומר אמרו א"כ איך שיקה שדרה לצוות לאחרים. הא בודאי לא יאמרו לאחרים ואין דרה פלל דהא יהי פסול דרבנן וא"כ ממילא לא הוי פלל פאומר אמרו ובטל מה"ת פאומר לג' תנו.

ואין שום מעלה פלל בתנו יותר מכתבו וכמו בשנים פיון דאין דרה פנ"ל. ולהנ"ל מיושב שפיר קושית הנ"ל דלמ"ד פשר ולא תעשה מציון לאוקמי מתני' כר"מ ג"כ ולמ"ש אי אפשר דהא לר"מ דסבר פאומר לג' תנו דכשר ולשמואל דמוקי גם לר"מ משום מילי פ' כ"ה א"כ ע"כ הטעם בג' כמ"ש דהוי פאומר אמרו וא"כ ע"כ דסבר ר"מ פשר ותעשה דאי לא תעשה ופסול דרבנן ממילא לא הוי בג' פאומר אמרו ובטל מה"ת כמ"ש.

וע"כ דסבר פשר ותעשה. ומ"ד פשר ולא תעשה הוא רק לר' יוסי וסובר דבזה עצמו פליגי ר"מ ור"י דהא לדידן דסבר דמודה ר"י בפאמרו א"כ ע"כ הא דפליג ר"י בג' הוא משום דאינו פאמרו ולמה ולקח סבר הטעם פנ"ל משום דלא כו' ופסול אינו פאומר אמרו.

ור"מ סבר דתעשה ולקח הוי פאמרו. או דסבר פאפני דלר"מ טעמא רק משום ביזיון וסבר דמילי מימסרן בכל מקום ולקח בג' דליכא ביזיון פשר כו'.

אבל לשמואל דסבר הפלוגתא משום מילי פרכא ומשני שפיר דכיון דכשר ולא תעשה לר"י לא חיישינן וכשר חתם סופר אבל כר"מ לא מצי אתיא דע"כ פשר ותעשה פנ"ל ואח"כ פריה אלא למ"ד פשר ותעשה דסבר אפ"ל לר"י וא"כ לדידן ע"כ הטעם לר"י דאף דכשר לכתחלה אעפ"כ לא הוי בג' פאמרו וקשה גם לר"י.

ומשני דתיתי קאמר למ"ד הנ"ל: וא"כ ממילא מיושב הרמב"ם ז"ל דלדידן דפסק כמ"ד פשר ולא תעשה וכתב דפאומר אמרו פסול מדרבנן עכ"פ. א"כ שוב אין שום רבותא פאומר לג' תנו יותר מכתבו.

דלא שיקה שדרה לצוות פנ"ל פיון דפסול מדרבנן וממילא פיון שכתב משנה דמ"ש פאמר לג' כתבו דבטל לא הנצרה לומר בתנו פלל דאין חילוק פיון דמה מועיל תנו הוא רק משום דהוי פצינה לכתוב לא עדיף מכתבו.

פיון שפ' דאמרו פסול פנ"ל: והא דדייק הש"ס מ"ש טעמא דלא אמר תנו הא אמר תנו כו' ולמ"ש הא י"ל דאין חילוק פלל. אף ז"א דהא במתני' אפתי לא ידעין אי פשר ותעשה או לא תעשה והוי לי' לאשמעין כר' יוסי פנ"ל.

משא"כ לדין להרמב"ם ז"ל שפסק כמ"ד לא תעשה באמת אין חילוק ועוד דהתם קאי בהדיא למ"ד פשר ותעשה ופריה שפיר ואדרבה יש ראי' משם פנ"ל דהש"ס דחי התם ומי מודה באמר אמרו והא חתם סופר ועד פשר.

ולא אמר פיון דכשר ולא תעשה לא שכיח בדאמר סוף התקבל וע"ש בתוס'. ולמ"ש א"ש דלמ"ד פשר ולא תעשה לא קשה כלל קושית הש"ס טעמא דלא אמר תנו די"ל דאין רבותא כלל פנ"ל.

ולא הי' הקושיא רק למ"ד פשר ותעשה ופריה שפיר ולא הוצרך לומר פנ"ל. וממילא לדין לא הוצרך הרמב"ם ז"ל רק להביא משנה הנ"ל ואתי שפיר: עוד י"ל דהא לכאורה אינו מוכן החילוק בתנו דאמר שעשאן ב"ד ובכתבו מנ"ל שלא עשאן ב"ד פיון שאומר לג' ורש"י ז"ל פי' במשנה שם אע"ג שראוין לעשות ב"ד מ"מ פיון דבהדיא אמר להו כתבו לאו ב"ד שנוינהו אלא עדים ע"ש.

וקשה למאי דאמר פ"ק כ"ה דפריה ממתני' כו' דהא בהולך מהני למ"ד אף בלא חלה ועכ"פ בחלה דאינו מקפיד אף שאמר הולך רק בכתיבה כן לאבני משום בזיון ולרבא משום מילי והטעם דב"ד אלימי למימסר מילי פנ"ל.

וא"כ אף שאמר כתבו הוי כמו בנתינה שאמר הולך דמ"מ אינו מקפיד בחלה ואין ראיה שאינו רוצה שיצו אחרים. וא"כ פיון שאמר לג' וב"ד אלים ולא שייך טעמא דמילי כו' למה יגרע מבנתינה דמהני בהולך.

ומאי הוכחה שלא עשאן ב"ד רק עדים יותר מאם אמר תנו. ולאבני דטעמא משום בזיון א"ש דבכתיבה יש קפידא ולכך בב' אף שאמר רק תני מ"מ פיון שאין דרף לצוות לאחרים מסתמא קפיד ואין ראיה ממה שלא אמר כתבו דבל"ז יודע שאין דרף לצוות לאחר משא"כ בג' אף דמסתמא קפיד מ"מ פיון שידע שדרף לצוות הנה לו לומר בפירוש כתבו ומדלא אמר גלי דעתך דלא קפיד.

משא"כ פשאמר כתבו שוב מסתמא מקפיד פיון שאין ראיה להיפך פנ"ל. אבל לרבא דטעמא משום מילי קשה פנ"ל פיון דמסתמא אינו מקפיד כדמשמע פ"ש הש"ס דלרבא לא אמרינן משום בזיון.

וכיון דב"ד אלים יהיה מהני גם בכתבו כמו בהולך פנ"ל: וי"ל ב' טעמים ע"ז או דדוקא באומר תנו כו' משא"כ באומר כתבו ותנו דמה הנה לו לומר כלל כתבו הא סגי בתנו לחוד וע"כ פיון דאמר לישנא נתירא כתבו גלי דעתך שאינו רוצה שיצו לאחרים דדוקא בהולך שאין ראיה שמקפיד דע"כ צריך לומר הולך שעושהו שליח משא"כ הכא דסגי בתנו לחוד ואמר כתבו אמרינן שלא עשאן ב"ד לצוות לאחרים וכמ"ש הרשב"א ז"ל בגמ' שם אהא דכתב ידן ע"ש: ולטעם זה הי' נראה דדוקא פשאמר כתבו ותנו ועשאן באמת שלוחים על הנתינה ג"כ שייך פנ"ל.

אבל אם אמר לג' כתבו לחוד שאין יכולין כלל ליתן רק להבעל י"ל דלר"מ שנה ממש לאומר לג' תנו דבזה אין שום ראיה שלא עשאן ב"ד דהא הי' צריך לומר כתבו וכמו בהולך. וממילא פיון שיהם ג' והם ב"ד אלימי למימסר מילי ושפיר יכולין לומר לאחרים לכתוב ג"כ כמו בתנו פנ"ל לרבא דטעמא משום מילי: ובזה מיושב מאי דקשה למ"ש

תוס' ורשב"א ז"ל פ' כ"ה דהא דנקט יכתבו ויתנו אף דעל הנתינה יכולין לצוות לאחר וכתב הרשב"א דלאפיי שנייה גם בנתינה בזיון פינון שלא פתבו ולרבא נקט אגב יכתבו ע"ש.

וקשה דניהו דעכשיו דתני אמר לג' פתבו ותנו שנייה דנקט יתנו אגב כו'. אבל למה תני פלל תנו שאינו צורך פלל להפלוגתא הוי לי' למיתני רק אמר לג' פתבו לחוד דלכ"ע הרי יכתבו כו'.

ולמ"ש מיןשב דלאפיי קמ"ל כמ"ש הרשב"א דגם ליתן אין יכולין לעשות שליח. ולרבא נקט דנקא פתבו ותנו דבכתבו לחוד לר"מ מהני כמו בתנו כמ"ש.

ולמ"ש לעיל י"ל זה דאי הוי נקט פתבו לחוד ה"א משום דהוי שליח שלא ניתן לגירושין שאינו עושה שליח. וקמ"ל דאף בתנו: עוד י"ל טעם לרש"י ז"ל דדנקא בתנו שנייה שעשאון ב"ד פינון שמצוה להם לעשות פל הגט וגמר הדבר מה שאין פו בכתבו.

לחוד שהוא על דבר מיוחד אין להם תורת ב"ד רק עדים. ולחוק קצת.

אמנם למ"ש קשה מאי דייק הש"ס פ'ק מ"ש טעמא דאמר פתבו הו' תנו לא כו' הו' הו' לא אמר רק פתבו לחוד וא"כ בג' הוי פתבו ולר"מ מהני נאיה אמר מני ר"מ הו' כו'. אמנם הו' קאי לאפיי דטעמא משום בזיון ופרייה שפיר דלדידן' יש חילוק בכתבו לחוד ג"כ.

ואף לרבא מ"מ הו' הו' ס"ד דלר"מ מילי מימסרן כו' רק הטעם משום בזיון כו' בב' או בג' פתבו. ולר"י הטעם משום מילי כדמשמע פשטא דש"ס עיין שם ודייק שפיר פנ"ל: ומיןשב במ"ש קושית תוס' שם דמשני פולא ר"י הו' והב"ע דלא אמר אמרו ותמוה מאד דעדיין קשה טעמא דלא אמר תנו כו' ולמה לא נקיט רבותא בתנו עיין שם ולמה שפתבתי אתי שפיר דעכשיו דאמר פולא ר"י אין רבותא פלל מה דלא אמר תנו רק פתבו דהא פתבו לחוד הוי פתנו פינון שהם ב"ד פנ"ל.

או דקושית הש"ס הי' פינון דהו' משנה יתירה לגמרי וע"כ דאתי לאשמעינן דטעמא משום בזיון ודנקא פתבו ולמידוק הו' תנו לא פנ"ל וממילא מיןשב הרמב"ם ז"ל דנקיט אמרו לו ב' או ג' פתבו לחוד כו' שוב לא הוצרך למינקט אמר לג' תנו דאין חילוק בין לג' פתבו לחוד או תנו פינון דקמ"ל דמילי לא מימסרן כו' אף בב"ד פנ"ל.

או י"ל פינון דסיים הרמב"ם ז"ל שהרי פתבו מי שלא צינה הבעל שוב אין חילוק בין פתבו לתנו פנ"ל. ולא הביא רק המשנה דמ"ש.

והוסיף או שאמרו לו ג' כו' ומוכח הפל דגם בתנו בין בב' בין בג' בטל פנ"ל: עוד י"ל דהו' יש ב' טעמים או דבעי שליחות בכתיבה כדעת הרבה פוסקים וכיון דמילי לא מימסרן ליכא שליחות.

או דלא בעי שליחות רק שאינו לשמה כמ"ש לעיל פינון שאינו שומע מפי הבעל עצמו עיין שם ב"ר ז"ל. ועוד דאף אי לא בעי שליחות מ"מ פשאומרפתבו רוצה שיכתבו דנקא בשליחותו עיין שם.

והנה לענין טעמא דשליחות אין סברא לחלק בין ב"ד או ב' דמה בכך שהם ב"ד מ"מ
כיון דמילי לא מימסר אין הב' שליח הבעל ולא מציינו זה במה דלא מהני שליחות שיהי'
מהני בב"ד. אף לטעמא דלשמה שפיר יש לחלק דהטעם הפשוט הוא שפשאינו שומע
מפי הבעל עצמו אינו כותב בבירור לשם גירושין במחשבתו.

ואף ששומע מפי עדים מ"מ אין הדבר ברור בעיניו. ובזה י"ל דכששומע מפי ב"ד שפיר
הוי לשמה כמו מפי הבעל: ומינשב היטב במשנה דבאומר לב' תנו גם לר"מ בטל דניהו
דלא בעי שליחות מ"מ בטל משום לשמה כיון שהם ב'.

ובאומר לג' כתבו ג"כ בטל דניהו דלא שינה טעמא דלשמה כיון שהם ב"ד מ"מ בטל ל
דאף דלא בעי שליחות מ"מ כיון שאמר כתבו רוצה שיכתבו דוקא בשליחותו כנ"ל. וכיון
דמילי לא מימסרן בטל דלענין שליחות לא מהני מה שהם ב"ד.

ואח"כ באומר לג' תנו סבר ר"מ שפיר דמהני דלא שינה ב' הטעמים דשליחות לא בעי
וכתבו לא אמר שיהי' מקפיד כנ"ל. ולשמה הוי כיון ששומע מפי הב"ד כנ"ל.

ור"י סבר דאף בב"ד לא הוי לשמה ובטל כיון שאינו שומע מפיו ומילי לא מימסרן ואינו
כשומע מפי הבעל כמו שכתב הר"ן ז"ל: והנה לר' מאיר דסבר עידי חתימה פרתיה פתבו
הפוסקים דלדידן נדאי לא בעי שליחות בחתימה דנכתב לא קאי אבעל רק אעדים ואף
שכתב בכתב ידו פשר בדיעבד מ"מ הי' בעי לשמה אם הי' קאי וכתב על כתב ידו דזה
הוא החתימה כמו שכתבו תוספ' ד'.

וע"כ דעיקר וכתב דקרא קאי רק אחתימת עדים וממילא לא שינה מטעם שליחות. רק
דבעי ציוי הבעל משום לשמה כנ"ל.

והרבה פוסקים פירשו בדברי הרמב"ם ז"ל שסובר דבענין שליחות בכתובה ולכך בעי
שייר מקום התנורף עיין שם. והיינו לדידן דקי"ל כר"א דעדי מסירה פרתיה קאי וכתב
אבעל כנ"ל עיין שם.

וא"כ מינשב דבמתניתין לר"מ דלא בעי שליחות רק באומר כתבו גלי דעתך כו' וסבר
בתנו דמהני בג' דחשיב לשמה ושליחות לא בעי כנ"ל. ור"י י"ל דפליג גם אליבא דר"מ.

אבל לדידן שפסק הרמב"ם דבעי שליחות ממילא אין חילוק דאף שאמר תנו והם ב"ד
מ"מ כיון דמילי לא מימסרן אין חילוק דבזה אין סברא לחלק כנ"ל. ובש"ס דדייק טעמא
דאמר כתבו היינו דמשנה יתירה ע"כ כר"מ אתי כנ"ל.

ומה שאמר מילי מימסרן בל"ז צ"ל דקאי לאביי עיין שם: והי' אפשר לומר עוד דעיקר
הטעם. בב"ד הוא לענין החתימה דבב' הוי עד מפי עד מה שאין כן בג' שהן ב"ד הוי
כראינו עדות בב"ד וכמו ג' שנגנסו לבקר כו' רצו עושין דין רק בע"כ אינם נעשים ב"ד
וכשאמר כתבו לא עצאן ק מה שאין כן בתנו בג' כנ"ל.

אף לא משמע כן בש"ס ע"ש: (כא) לסופר לכתוב ולעדים לחתום כו'. הנה באמר לג'
תנו ואמרו לסופר וכתב הגט בטל מה"ת לכל הפוסקים הנ"ל מב' טעמים.

א' דכיון דמילי לא מימסרן כו' נכתב שלא בשליחות ושלא לשמה דבטל מה"ת כמ"ש
לעיל כיון דקי"ל ע"מ פרתיה ובעי פתובה לשמה מה"ת. טעם ב' דהוי כאמר כתבו ורוצה

שִׁיכְתָבוּ הֵם וְשִׁנּוּ וְלֹא כְתָבוּ הֵם וְכִמּוּ בְּכֹלְכֶם וּג"כ בְּטֵל מֵה"ת דְּכִינּוּן דֵּא"א בְּלֹא כְּתִיבָה הָיִי כְּאֹמֵר כְּתָבוּ.

אָבֵל בְּכְתִיבָה פְּשָׁאֲמָרוּ לְאַחֲרִים לְחַתּוּם לֹא שְׁיִיף טַעַם הֵב' מִשּׁוּם שְׁיִנּוּי דְּהָא יְכוּלִין לִיְתּוּן בְּלֹא חֲתִימָה רַק בַּע"מ נְאִינּוּ מְזִיק מַה שְּׁלֹא חֲתָמוּ הֵם. רַק תּוֹסֶפֶת הוּא שְׁחַתְמוּ הָאַחֲרִים שְׁלֹא בְּשְׁלִיחוֹת וְזֶה פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן דְּמְזַנְיָף מֵתוֹכוֹ.

אָבֵל בְּאֹמֵר כְּתָבוּ וְחַתְמוּ וְצִוּוּ לְאַחֲרִים לְחַתּוּם בְּזֶה ג"כ בְּטֵל מֵה"ת מִחֲמַת טַעַם הֵב' שְׁלֹא חֲתָמוּ הֵם דֵּב' כִּי כְּנֹלְכֶם דְּמִי וְהָיִי שְׁיִנּוּי. וּבְאֹמֵר כְּתָבוּ לְחוּד וְצִוּוּ לְאַחֲרִים לְחַתּוּם בְּזֶה סָפֵק בְּטֵל מֵה"ת מִחֲמַת אִיבְעִיָּא דְש"ס אִי כְּתָב יָדָן אוֹ כְּתָב הִגֵּט וְהָיִי קַפִּידָא אוֹ לֹא.

וְכַן לְהִיפּוּף. כֵּן מְבֹנָר מְדַבְּרֵי הֵב"ש לְסַבְּרָתוֹ דְּלִהְפּוֹסְקִים דְּלֹא בְּעִי שְׁלִיחוֹת בְּכְתִיבָה אִינּוּ פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן מִשּׁוּם לְשִׁמָּה וְלֹא שְׁיִיף טַעַם הָא' הַנָּ"ל: וְאֵעִפ"כ בְּטֵל בְּכְתִיבָה מִטַּעַם הֵב' דְּהָיִי שְׁיִנּוּי ע"ש וּכ"כ בַּס' ת"ג.

וְלֵע"ד נִרְאֶה שְׁאֵם הָיִינוּ אוֹמְרִים כְּדַעַת הֵב"ש דְּמִשּׁוּם שְׁלִיחוֹת וְלְשִׁמָּה אִינּוּ רַק פְּסוּל דְּרַבְּנָן בְּכְתִיבָה מְמִילָא גַם מִשּׁוּם שְׁיִנּוּי לֹא שְׁיִיף שְׁיִיף בְּטֵל בְּאֹמֵר תְּנוּ. דִּמְנ"ל שְׁהַקְפִּיד דְּנֹקָא שְׁיִכְתָּבוּ הֵם כִּינּוּן שְׁלֹא אָמַר רַק תְּנוּ הָא חֲזִינּוּן בְּהוֹלָף בְּחֵלָה דְּמִשּׁוּי שְׁלִיחַ דְּלֹא קַפִּיד וְרַבָּא דְּפִלִּיג אֲטַעְמָא דְּבִזְיוֹן רַק הַחֲזִילוּק מִשּׁוּם מִיְלֵי כו' וְא"כ לִיכָא קַפִּידָא גַם בְּכְתִיבָה וּבְזֶה י"ל כַּמ"ש לְעֵיל ס"ק י"ז דְּנֹקָא בְּמַה דְּמַצִּי מִשּׁוּי שְׁלִיחַ אִין קַפִּידָא דְּנִתְקַנִּים דְּיִבּוּרוֹ שְׁנַעֲשֶׂה שְׁלִיחוֹתוֹ.

אָבֵל בְּכְתִיבָה כִּינּוּן דְּמִיְלֵי לֹא מִיְמַסְרָן שׁוּב הָיִי קַפִּידָא דְּרוּצָה דְּנֹקָא שְׁיִכְתָּבוּ בְּשְׁלִיחוֹת וְהֵב' אִינּוּ שְׁלוּחוֹ. אִף זֶה שְׁפִיר בְּכְתָבוֹ אָבֵל בְּתֵנוּ מֵאֵן מוּכַח שְׁרוּצָה דְּנֹקָא שְׁיִכְתָּבוּ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְהָא לר"מ ע"כ הַחֲזִילוּק בֵּין כְּתָבוֹ לְתֵנוּ לְאַבְיֵי מִשּׁוּם דִּיּוּדַע שְׁדַרְךָ ב"ד לְצוּוֹת לְאַחֲרִים אִינּוּ מְקַפִּיד רַק כְּשִׁאֹמֵר בְּפִירוּשׁ כְּתָבוּ.

וְא"כ לְרַבָּא מְנ"ל שְׁיִחְלֹק ר"י אר"מ בְּזֶה דְּלִמָּא פּוֹסֵל רַק מִטַּעַם מִיְלֵי אִף שְׁאִינּוּ מְקַפִּיד, וְאֲפֹשֶׁר לֹמַר כַּמ"ש לְעֵיל דְּכִינּוּן דְּפְּסוּל מְדַרְבְּנָן שׁוּב לֹא שְׁיִיף שְׁדַרְךָ לְצוּוֹת כו'. אִף בְּאֵמַת נִרְאֶה עֵיקָר דְּלֹא כַּמ"ש בְּזֶה רַק כַּמ"ש לְעֵיל ס"ק י"ג דְּמִשּׁוּם לְשִׁמָּה ג"כ בְּטֵל מֵה"ת וּמְמִילָא דִּין זֶה אֵמַת דְּבְּאֹמֵר לֵג' תְּנוּ וְאָמַר וּכ' בְּטֵל מֵה"ת כִּינּוּן דְּמִיְלֵי לֹא מִיְמַסְרָן כו' וְהָיִי שְׁלֹא לְשִׁמָּה וְכַמְבֹּנָר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים דְּאִף שְׁאִינּוּ מְקַפִּיד מ"מ לֹא הָיִי כְּאֹמֵר אָמְרוּ כו'.

וְכַדָּאֵר בְּש"ס פ' מ"ש טַעְמָא דְּאָמַר כְּתָבוּ הָא תְּנוּ כו' וּמְבֹנָר דְּכְּטֵל מֵה"ת בְּתֵנוּ כְּמוֹ בְּכְתָבוֹ ע"ש: וּבְאָמַר לֵג' תְּנוּ וְכְתָבוּ הֵם וְאָמְרוּ לְאַחֲרִים וְחַתְמוּ דְּמְבֹנָר דְּפְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן. לֵע"ד הִזְהָ אֲפֹשֶׁר לְהַסְתַּמֵּק בְּזֶה דְּאֲפֹשֶׁר ג"כ מֵה"ת ס' בְּטֵל.

דְּהָא פ' כ"ה מוּקִי אַבְיֵי פְּלֹגְתִיָּהּ מִשּׁוּם בִּזְיוֹן דְּבַעַל וּכ' הָר"ן ז"ל סוּף הַתְּקַבֵּל דְּלִדְיָדִין פְּלִיגִי בְּאֹמֵר לֵג' תְּנוּ לר"מ כִּינּוּן שְׁדַרְךָ ב"ד כו' גִּלִּי דַעְתָּהּ דְּלֹא קַפִּיד וּר"י סָבַר דְּלִיכָא גִּילּוּי דַעַת וְקַפִּיד ע"ש.

ומבואר שם בש"ס ותוס' דגם בחתימה שינוי בזיון וכן מסיק הרשב"א ז"ל שם וז"ל ומיהו בכולהו איכא משום בזיון שאינו רוצה שיודע הדבר לא לסופר ולא לעדים אלא לאלו בלבד שגילה להן כו' ע"ש.

וא"כ לאבני ממילא בטל מה"ת. בכה"ג פשחתמו אחרים פינן דלר"י אף באומר לג' תנו ליכא גילוי דעת ואמרינן דקפיד.

וממילא גם על החתימה קפיד ואף שהי' יכולין ליתן בלא חתימה פלל זה עדיף משא"כ פשחתמו אחרים דאיכא בזיון וממילא בטל מה"ת עכ"פ מספק כמ"ש לעיל ס"ק י"ט או נדאי בטל ע"ש. וא"כ ניהו דקי"ל פרכא דטעמא דר"מ ור"י משום מקילי.

מ"מ מנ"ל דרכא פליג אטעמא דבזיון דלמא סבר ג"כ פאבני בזה רק דמוסיף דבאמת בטל משום מקילי כו' אבל טעמא דבזיון ג"כ שינוי וא"כ גם לדין ממילא הגט בטל בזה מה"ת משום קפידא פנ"ל.

וקצת ראיה לזה דלא אמר בש"ס נ"מ רק במתנה דלא שינוי בזיון ושינוי טעמא דמקילי ולא להיפוך היכא דשינוי טעמא דבזיון ולא מקילי. למ"ש תוס' תירוץ הב' שם דגם על הגתינה שינוי בזיון לאבני פינן שלא פתבו.

וקא מקילי לא שינוי והי' לו לומר נ"מ בין אבני לרכא לענין הגתינה. ולמ"ש א"ש דגם לרכא אמרינן טעמא דבזיון ויש לדחות.

אבל מ"מ לא מצינו שרכא חלוק בזה. שוב ראיתי בס' פ"י פתב ג"כ כמ"ש אמנם הדבר מוכח דלא כמ"ש מדברי הרשב"א ז"ל שם פ' כ"ה שפתב וז"ל א"נ דוקא קתני יתנו דכשאנו כותבו חושש הוא שינגיש הנותן שלא פתבו כו' ומקפיד הוא כו'.

ומיהו נראה נדאי דאליכא דרכא דמפ' לה משום דמקילי ניהו כו' דיתנו לאו דוקא דהשתא לאו משום קפידתו של בעל נגעו בה רק משום מקילי כו' והילכך בגתינה דליכא מקילי כו' פינן דג' ניהו ונשאן ב"ד כו' יעשו שלים ליתן כו' אבל ב' דלאו ב"ד כו' ע"ש ומבואר מדבריו דגם לקולא פליג רבא דלא ס"ל טעמא דבזיון פלל ולכך מהני בגתינה פנ"ל וממילא גם בחתימה הדין פנ"ל דכשר מה"ת: אמנם עדיין יש לומר דהרשב"א ז"ל הוכיח זה דהא ר"מ ע"כ סבר גם לאבני דאומר לג' תנו דליכא קפידא פינן שהם ב"ד ודרך לצוות כו' רק דלאבני ע"כ ר"י פליג אזה דגם בג' קפיד אבל לרכא למה נעשה פלוגתא בחנם לומר דר"י פליג אר"מ בזה ואמרינן דסבר ג"כ דלא קפיד בג' כר"מ רק דבטל משום מקילי פינן דסבר באמת טעמא דמקילי פנ"ל.

וכתב הרשב"א ז"ל שפיר ואף באמר לג' פתבו ותנו מ"מ יכולין לעשות שלים על הגתינה. ואף דבכתבו סובר ר"מ שלא נשאן ב"ד היינו לענין הפתיכה פינן שאמר לישנא יתירא פתבו אבל לענין הגתינה נשאר תורת ב"ד שדרך לצוות ואינו מקפיד ובזה שנה ר"י לר"מ פנ"ל: ובמ"ש נתישב לי היטב דברי הרשב"א ז"ל שכתב אח"כ אבל בשנים שאינם ב"ד אינם יכולין לעשות שלים על הגתינה כו' ותמה הג"פ מאוד דכינן דלא הוי מקילי בגתינה מאי חילוק בזה בין ב' לג' ע"ש.

ובס' ב"מ וס' ת"ג תירצו דאירי בלא אנסי דלא מצי משוי שליח כמו בהולך ע"ש. ובאמת מבואר למעיין שם דלא אירי כלל בזה.

גם מה צורך להודיענו זה הא מבואר שם דבהולך בעי חלה דוקא ע"ש. ולמ"ש מן שבים דבריו דבאמת גם לרבא אמרינו טעמא דבזיון רק דבג' שהם ב"ד מודה ר"י לר"מ דלא קפיד פינן שאין הוכחה דפליג אר"מ בזה ולכך בנתינה דלא הוי מילי מצי משוי שליח באמר לג' דלא שנייה ב' הטעמים אבל בשנים י"ל דגם לרבא בטל משום בזיון דבזה אין ראיה דלר"מ לא נימא בזיון פנ"ל ונשפיר בין לר"מ ובין לר"י שנייה פנ"ל ואינם יכולין לעשות על הנתינה ג"כ שליח דניהו דלא שנייה מילי מ"מ שנייה טעמא דבזיון פנ"ל.

ונה מדוקדק בדבריו שם: ומ"מ לענין החתימה באומר לג' כו' נראה דכשר מה"ת דהא לא שנייה קפידא בג' פינן שאמר תנו לרבא דזה מוכח מדברי הרשב"א פנ"ל. אף יש לפקפק גם בזה דבשולמא בנתינה שנייה פינן שדרך ב"ד לצוות כו' לא קפיד כמו לר"מ.

או גם בכתיבה לר"מ פינן דלא סבר טעמא דמילי ויהי' פשר גם לכתחלה שנייה שדרך ב"ד כו'. אבל לענין החתימה פינן דקי"ל כרבא משום מילי וא"כ עכ"פ פסול מדרבנן כשאמרו לאחרים לחתום דהוי מזורף מתוכו אף שאינו מקפיד פנ"ל.

וא"כ לא שנייה גם בג' שדרך ב"ד לצוות כו' פינן שיהי' פסול מדרבנן וכמ"ש לעיל ס"ק כ'. וא"כ י"ל שוב דבטל מה"ת משום בזיון כמו בשנים דלא שנייה גם בג' דגלי דעתה' דלא קפיד על החתימה פנ"ל וי"ל שמקפיד שלא יחתמו אחרים פנ"ל.

ומלבד זה י"ל ג"כ דהוי שינוי בשליחות של הנתינה פינן שאמר סתם תנו ונתנו גט הפסול מדרבנן אפשר ג"כ דבטל כמו שמספק המ"ל בקדושין פ"ז מה"א ע"ש. וגם לדעת הגאונים הובאו ברמב"ם ז"ל בכל חתימה שלא לשמה בטל מה"ת משום מזורף מתוכו ע"ש.

ולכך שפיר דגם בדין הנ"ל הוי ספק בטל מה"ת אף שמסרו לפני ע"מ עוד כפי המבואר בראשונים י"ל ספיקא דשמואל ובפרט כשמסרו לפני הע"ח די"ל שהם פסולי עדות כמ"ש לעיל. וכשלא מסר בע"מ אז נדאי בטל מה"ת דבזה צריך חתימה לשמה מה"ת פנ"ל.

רק במסר בע"מ שנייה פנ"ל. אף זה דוקא כשנתנוהו הם אבל כשנתנוהו לו אח"כ ונתן בעצמו או שציינה אותם אח"כ ומוחל ואינו מקפיד בזה שפיר נדאי פשר מה"ת פינן דהפתיבה הנה פדין רק החתימה וכינן שאינו מקפיד פשר מה"ת.

ואף דלאבני משום בזיון לא מהני אח"כ כשאינו מקפיד היינו דמ"מ לא נכתב לשמה שלא הי' ידוע בשעת פתיבה אבל כאן שנכתב פדין רק מחמת התוספות של החתימה מהני פנ"ל.

רק דפסול מדרבנן משום מזורף מתוכו: וכשאמר לג' כתבו וחתמו בפירוש בזה גם בחתימה כשאמרו לאחרים נדאי הגט בטל מה"ת משום שינוי שלא חתמו הם דשנים כי כולכם דמי.

רק דְּכַשְׂמוּחַל אַח"כּ י"ל דְּמַהֲנֵי לְהִיּוֹת כְּשֶׁר מַה"ת כְּמוֹ בְּכַוְנָתְכֶם דִּיכּוֹל לְמַחּוּל וְכֵן בְּזָה.
וְלֹא נִשְׁאָר רַק הַפְּסוּל שְׁחַתְמוּ אַחֲרֵים בְּשַׁעַת חַתִּימָה שְׁלֵא לְשַׁמָּה וְזָה רַק דְּרַבְּנָן פּוּנ"ל.

מִשָּׂא"כּ בְּכַתִּיבָה כְּשֶׁאֲמָרוּ לְאַחַר דְּלֹא מְהַנֵּי הַמְּחִילָה אַח"כּ וְכֵן בְּחַתְמוּ הֵם וְגַם אֲמָרוּ
לְאַחֲרֵים וְחַתְמוּ תְּלוּי בַּמ"שׁ בְּאֲמַר לֵג' תָּנוּ וְחַתְמוּ אַחֲרֵים כַּמ"שׁ לְעִיל. אִי בְּטַל מְשׁוּם
קַפִּידָא אוּ רַק מְדַרְבָּנָן.

וּכְשֶׁמּוּחַל וְדָאִי פְּסוּל רַק מְדַרְבָּנָן פּוּנ"ל: אַף שִׁי"ל גַּם בְּאֲמַר בְּפִירוּשׁ חַתְמוּ כַּמ"שׁ ס"ק
י"ז דְּהָא יְהִי מְהַנֵּי מִצַּד שְׁלִיחוֹתְם דְּזָה מְהַנֵּי בְּמִילֵי שְׁלִיחוֹת א' וְכִינּוּן דְּשְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ הָיוּ
כְּאֵלוֹ חַתְמוּ הֵם רַק דְּלֹא מִיקָרִי שְׁלִיחַ הַבְּעַל אֲבָל דִּיבּוּרוֹ נִתְקַיֵּים.

וּמִמִּילָא שׁוּב אֵינּוּ רַק פְּסוּל דְּרַבְּנָן מִטַּעַם לְשַׁמָּה וִי"ל כַּמ"שׁ שְׁם דַּמ"מ עַל זָה שׁוּב יֵשׁ
קַפִּידָא שְׁיִהְיִ דְּנֻקָּא בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְכִינּוּן דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרְן אֵינּוּ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ. וְעַדִּין יֵשׁ לְעִין
בְּזָה ע"שׁ וְעִין תּוּס' ד"ה הָא כְּתַב הֲגַט כו'.

גַּם י"ל לַמ"שׁ תּוּס' ס"ז ד"ה אֲמָרוּ כו' דְּלִכְּךָ לֹא הָיוּ עַד מִפִּי עַד בְּאֲמַר אֲמָרוּ כו' מְשׁוּם
דְּעִיקָר הָעֵדוּת נְמָסֵר רַק לְאֵלוֹ הָאֲחֲרוּנִים רַק ע"י הָרֵאשׁוּנִים ע"שׁ. וְא"כּ בְּזָה דְּלַעֲנִין
שְׁלִיחוֹת הַבְּעַל הָיוּ מִילֵי וְאֵינֶם שְׁלוּחוֹתוֹ רַק דְּנִימָא דַּעכ"פּ הֵם שְׁלוּחֵי הָעֵדִים וְלַעֲנִין זָה
שׁוּב הָיוּ עַד מִפִּי עַד דְּהָא נְמָסֵר רַק לְרֵאשׁוּנִים.

וּמִמִּילָא לֹא מִיקָרִי חַתִּימָה כְּלָל וְלֹא נִתְקַיֵּים כְּלָל דִּיבּוּרוֹ שְׁאֲמַר חַתְמוּ דָּאִין כְּאֵן כְּלָל עֵדוּת
וְהָיוּ שִׁינוּי וּבְטַל דְּבִשְׁלֵמָא אִי הָיוּ מִילֵי מִימְסָרְן לְשְׁלִיחַ הָיוּ גַּם הַשְּׁנִיִּים שְׁלוּחֵי הַבְּעַל וְהִי
שְׁיִיף סְבֵרַת תּוּס' כְּמוֹ בְּאֲמַר אֲמָרוּ מִשָּׂא"כּ כִּינּוּן דְּלֹא מִימְסָר כו': וּבְאֲמַר לֵג' כְּתַבוּ
וְאֲמָרוּ לְאַחֲרֵים וְכְתַבוּ וְחַתְמוּ הֵם הִנֵּה לְדַעַת הַתּוּס' בְּזָה לְפִי מְהַרְשָׁ"א שְׁם הֲגַט וְדָאִי
בְּטַל דְּמִסְתַּמָּא כְּשֶׁאֲמַר כְּתַבוּ קָאִי עַל הַכְּתִיבָה וְהַחַתִּימָה רַק בַּש"ס לֹא מִיבְּעִיָּא לְהוּ אֲלֵא
בְּאֲמַר לִב' כְּתַבוּ כִּינּוּן דְּחַתְמוּ סוֹפֵר וְעַד פְּסוּל וְיִודַע שְׁאִי אֲפָשֵׁר שְׁיִכְתַּבוּ וְיִחַתְמוּ הֵם
עַצְמָם וְלִכְּךָ הָיוּ בְּאֲמַר אֲמָרוּ וּכְאֵלוֹ אֲמַר בְּפִירוּשׁ שְׁיִצְרְפוּ אַחַר עַמְם וּבְעִי עַל מַה קַפִּיד
שְׁיִעֲשׂוּ הֵם אוּ כַּת"י עַל כְּתַב הֲגַט יִצְרְפוּ אַחַר אוּ לְהִיפּוּף וְהָיוּ סָפֵק מִשָּׂא"כּ בִּג' דְּאֲפָשֵׁר
שְׁיִעֲשׂוּ הֵם הַכֹּל שֶׁא' יִכְתּוּב וּב' יִחַתְמוּ לֹא הָיוּ כְּלָל בְּאֲמַר אֲמָרוּ וְהֲגַט וְדָאִי בְּטַל פּוּנ"ל
ע"שׁ.

וְכֵן יִרְאֶה קִצָּת מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם ז"ל שֶׁהִשְׁמִיט הֵךְ בְּעִיָּא דַּכ"י אוּ כְּתַב הֲגַט ע"שׁ. וְהִינּוּ
דְּהוּא ז"ל פּוּסֵק דְּאֲמַר אֲמָרוּ פְּסוּל וְחַתְמוּ סוֹפֵר וְעַד כְּשֶׁר וּמִמִּילָא גַּם בִּב' הָיוּ כְּמוֹ בִּג'
וְהָיוּ וְדָאִי בְּטַל וְאִין סָפֵק כְּלָל כִּינּוּן שְׁאֲפָשֵׁר שְׁיִעֲשׂוּ הַכֹּל פּוּנ"ל.

וְדִנְקָא שְׁמוּאֵל דְּסֵבֵר אֲמַר אֲמָרוּ כְּשֶׁר וּמִמִּילָא חַתְמוּ סוֹפֵר וְעַד פְּסוּל מִיבְּעִיָּא לִיהַ פּוּנ"ל
מִשָּׂא"כּ לְדִידִין. וְכֵן פִּי מְהַרְשָׁ"ל ז"ל בִּיש"ש דְּבִרֵי תּוּס' דִּבְג' לַד"ה לֹא מִיבְּעִיָּא לִיהַ
וְכִנְנָתוֹ עַל שְׁתִּיבָה כו' וְעִין בַּפּוּר"ח וּפ"י שְׁתַּמְהוּ מְהָא דְּפִרְיָה מְמַתְנִי דְּאֲמַר לֵג' תָּנוּ אִי
כ"י מִי אִיכָּא ב"ד כו' וְהָא בִּג' לֹא מִיבְּעִיָּא לִי ע"שׁ.

וּלְק"מ דְּוִדָּא זָה פְּשׁוּט דַּלְס"ד דְּלֹא יָדַע דְּהַטַּעַם הוּא דְּכַתְבַּת הֲגַט נַעֲשֶׂה בְּאֲמַר אֲמָרוּ
וּמוֹדָה ר"י וְהָיוּ ס"ד דְּאֲמַר אֲמָרוּ פְּסוּל וְא"כּ חַתְמוּ סוֹפֵר וְעַד כְּשֶׁר וְלִיכָּא לְפִרְשׁ אִיבְּעִיָּא
דְּשְׁמוּאֵל פּוּנ"ל רַק מְשׁוּם קַפִּידָא כַּמ"שׁ רַש"י ז"ל וּמִמִּילָא אִין חִילּוּק בֵּין ג' לִב'.

וכן לְמִ"ד פֶּשֶׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה דְאָמַר לְשִׁמוּאֵל דְּחָתַם סוּפֵר וְעַד פֶּשֶׁר ג"כ ע"כ אֵין הִפִּי' פִּנ"ל.
וְחוּס' לֹא כְּתוּבוּ רַק לְמִסְקָנָא דִּר"י תַּרְתִּי קְאָמַר כּו' וְכֵן לְשׁוֹן הַחוּס' הָא מְסִיק דְאָמְרוּ פֶּשֶׁר
לְשִׁמוּאֵל ע"ש וּלְכָף לִס"ד פְּרִיף שְׁפִיר מִמְתְּנִיתִין דְאֹמַר לֵג' כּו': וּמִיָּנֹשֵׁב בְּזֶה מֵאֵי דְלֹא
הִמְתִּין לְהַקְשׁוֹת מִמְתְּנִי' עַד דְּמְסִיק טַעְמָא דְאֵיבְעִיָּא וְהִי לֹו לְהַקְשׁוֹת מְקוֹנְדָם מֵאֵי בְּכָף
דכ"י הוּא ע"ש וְלִהְנֵ"ל אֲתִי שְׁפִיר דְאֵין הַקְשׁוּיָא רַק לִס"ד הִנְ"ל וְלְמִסְקָנָא לֹא קִשָּׁה כְּלָל.

וּמִיָּנֹשֵׁב ג"כ מֵאֵי דְפְרִיף הִנְיָחָא לְמִ"ד פֶּשֶׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה כּו' וּמֵאֵי קוּשְׁיָא דְלִמָּא בְּאַמְת סָבַר
שְׁמוּאֵל פֶּשֶׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה הָא הוּא פְּלוּגְתָא דְאִמְרָאֵי. וְלִמ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְהַש"ס נִיחָא לִי
לֹוּמַר טַעַם הָאַמְת אֲלִיבָא דְשִׁמוּאֵל דְהוּא רַק מְשׁוּם דְחָתַם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל וְע"כ סָבַר
פֶּשֶׁר וְתַעֲשֶׂה דְלִמְ"ד לֹא תַעֲשֶׂה צְרִיכִין לְדַחֲוֹק כִּפִּי רְש"י וּלְכָף מְשַׁנֵּי דִר"י תַּרְתִּי קְאָמַר
וּמִמִּילָא הַטַּעַם כִּמ"ש תוּס'.

וְכֵן מְוַכְרַח לְפָרֵשׁ שֵׁם לְדַבְרֵי תוּס' ע"ש: אֲמַנְם בְּעֵיקַר דְבַרְיָהֶם קוּשְׁיָא לִי דְמָה בְּכָף דְחָתַם
סוּפֵר וְעַד פְּסוּל דְנִימָא בְּשִׁבִיל זֶה דְהוּי פְּאוּמַר אֲמְרוּ מְשׁוּם דִּיּוֹדַע כּו'. וְהָא קוּ"ל עִירוּבִין
ה' וּבְכַמָּה דְוֹכְתִי דְלֹא כִר"מ דְאָמַר אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבַרְיוּ לְבַטְלָה וְלֹא אֲמַרִינֵן אָדָם יוֹדַע
כּו' ע"ש וְאַפְ"י לִר"מ הָא כְּתוּבוּ תוּס' פְּתוּבּוֹת ע' ע"ב ד"ה אֲלֵא כּו' דְאַפְ"י לִר"מ דְאֵין אָדָם
כּו' הִינְנוּ לְתַמְנֵן דִּיבּוּרוּ אֲבָל לֹוּמַר נַעֲשֶׂה כְּמִי שְׁאָמַר צְאֵי כּו' שְׁצַרְיָה לְהוֹסִיף עַל דְבַרְיוּ
מָה שְׁלֹא אָמַר כְּלָל גַּם ר"מ מוֹדָה ע"ש וְכָאן פִּינֵן שְׁאָמַר כְּתוּבוּ צְרִיכִין לְהוֹסִיף שְׁפֹאֲלוּ
אָמַר אֲמְרוּ לְאַחַר וְדוּמָה מְמַשׁ לְהַתֵּם דְאַפְ"י ר"מ מוֹדָה דְהָא לֹא אָמַר כְּלָל שְׁיֵאמַר לְאַחַר
פִּנ"ל.

וְכֵן פְּרַק אַע"פ כ"ח פְּרִיף וְהָא לֹא אָמַר הָכִי ע"ש. וְכֵן קוּדוּשִׁין נ' בְּקִטָּן שְׁשִׁלַח סְבִלוֹנוֹת
לֹא אֲמַרִינֵן אָדָם יוֹדַע.

רַק בְּבַעַל מְשׁוּם חֲזָקָה דְאֵין אָדָם עוֹשֶׂה כּו'. וְאַפְ"י בְּזֶה אָמַר טַעֵי בְּכַתְּוּבוֹת ע"ד גְּבִי פְּחוֹת
מְשׁוּנָה פְּרוּטָה בְּהִנְיָה הוּא דְלֹא טַעֵי אֲבָל בְּהָא טַעֵי ע"ש.

וְאַף דְבְּמִקְדָּשׁ אַחוּתוֹ וּבְהַפִּיר בָּהּ שְׁאֵינָה שְׁלוֹ דְפְּלִיגֵי רַב וּשְׁמוּאֵל וְאַמְרִינֵן אָדָם יוֹדַע כּו'
מ"מ הָא כְּתוּבוּ תוּס' ב"מ ט"ו ע"ב ד"ה וְנָתַן דְלְכָף גְּבִי מוֹכֵר בְּשִׁנַּת הַיּוֹבֵל לֹא אֲמַרִינֵן
אָדָם יוֹדַע מְשׁוּם דְהָא פְּלִיגָא בָּהּ דְאֵיכָא מ"ד מְכוּרָה וְיוֹצֵאָה וְלֹא שְׁיִיף אָדָם יוֹדַע אַף
לְמִ"ד שְׁאֵינָה מְכוּרָה ע"ש וַא"כ גַּם פָּאן הָא פְּלִיגֵי אֵי חָתַם סוּפֵר וְעַד פֶּשֶׁר אוֹ לֹא וַא"כ
אַף לְמִ"ד פְּסוּל לֹא שְׁיִיף אָדָם יוֹדַע שְׁאֵינֵנוּ פְּשוּט וּמִנ"ל שְׁיִדַע הַדִּין דְחָתַם סוּפֵר וְעַד
פְּסוּל.

וְאַף דְלַעֲיֵל פְּרַק הַתְּקַבֵּל אָמַר בְּכַמָּה דְבַרִּים אָדָם יוֹדַע שְׁאֵינֵנוּ עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ קַבְלָה כּו' ע"ש
הִינְנוּ בְּמָה שְׁאֵין צְרִיכִין לְהוֹסִיף עַל דְבַרְיוּ וּבְדַבְרֵי פְּשוּט וְיָדוּע ע"ש מִשָּׂא"כ הָכָא פִּנ"ל.
וְאֵין לֹוּמַר דְאַף שְׁאֵינֵנוּ יוֹדַע מ"מ אֲמַרִינֵן אִם הִנְהָ יוֹדַע הִי מְצֻנָה לְאַחַר וְהוּי כְּאֵלוּ פִּירֵשׁ
דז"א דְהָא מְבֹאָר ב"מ פ' א"מ דקו"ל יֵאוּשׁ שְׁלֹא מְדַעַת לֹא הוּי יֵאוּשׁ וְאַף לְרְבָא דְהוּי
יֵאוּשׁ מ"מ בְּשִׁלְיַחוֹת מוֹדָה דְלֹא אֲמַרִינֵן אִם הִי יוֹדַע הִנְהָ עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ דְבַעֲיָנֵן מָה אַתֵּם
לְדַעַתְכֶם כּו' ע"ש גְּבִי פְּלָף אֲצַל יְפוֹת כּו' דְגַם רְבָא מוֹדָה וַא"כ מְמִילָא פָּאן בְּאוּמַר אֲמְרוּ
דְהַטַּעַם דְמַהֲנֵי הוּא מְשׁוּם דְהַב' שְׁלִיחַ הַבַּעַל וַא"כ פִּינֵן שְׁאָמַר כְּתוּבוּ לֹא שְׁיִיף אֵלוּ הִי
יוֹדַע הִי אוּמַר אֲמְרוּ וְהִי עוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ פִּינֵן שְׁבָאַמְת לֹא יָדַע וְלֹא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ לֹא מַהֲנֵי.

וא"כ ממילא פֿינן דְּלֵא אָמְרִינן דִּיִּודַע כּו' אִיךְ יֵהי פְּאוּמֵר אָמְרוּ אַף דְּחַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל כּו' וְהִי אֶפְשָׁר לוֹמֵר דְּהָא בְּאַמַּת בְּהוּלָה שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה וְנִכְלָל זֶה בְּמַה שְּׂאֵמֵר הוּלָה שְׁגַם זֶה שְׁלוּחוֹ רַק פֿאַן דְּמִילֵי לֹא מִימְסָרֵן כּו' וְאַף דְּלַעֲנִין שְׂיִהִיֵּה הַסּוּפֵר שְׁלִיחַ שְׁלֵהֶם מְהַנִּי כּמ"ש לְעִיל מ"מ לֹא נִכְתַּב בְּשְׁלִיחוֹת הַבְּעַל.

וא"כ בְּלִשׁוֹן פְּתִיבוּ שְׂאֵמֵר נִכְלָל שְׁפִיר מַה שְּׁשְׁלוּחָם כּוֹתֵב ג"כ דְּזֵה הָיִי פְּכַתְּבוּ הֵם שְׂהוּא פְּמוֹתֵם וְאָמְרִינן דְּעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְזֵה שְׂיַעֲשׂוּ הֵם שְׁלִיחַ וּמַצְוָה אוֹתָם לְכַתּוֹב אוֹ הֵם אוֹ שְׁלוּחָם וְשְׁפִיר פְּשְׁכוֹתֵב הָאֲחֵר הוּא ג"כ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וְהָיִי פְּאוּמֵר אָמְרוּ וְאִין צְרִיכִין לְהוֹסִיף עַל דְּבָרָיו פְּלָל.

וּלְכֹף אָמְרִינן שְׁפִיר פֿינן דְּחַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל הִיָּה פְּנוּנְתוֹ פֿון: אַף גַּם בְּלֹא תוֹסְפוֹת הָא אָמְרִינן שְׂאִינוּ יָדוּעַ כְּמוֹ גַּבֵּי מוֹכֵר בְּשֵׁנַת הַיּוֹבֵל. וי"ל דְּדוֹנָקָא לַעֲנִין מְעוֹת מַתְּנָה דְּלֹא עֵבִידִי אִינְשֵׁי דִּיהִבֵּי לְנוֹכְרָאָה פְּדָאָמֵר בְּש"ס.

אַף מְהָא דִּיקְדָּשׁוּ יְדִיךְ כּו' וי"ל דְּהָיִי ג"כ שְׁיִנּוּי מְמַה שְּׂאֵמֵר דְּהַקְדִּישׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי מִשְׁא"כ הָכָא פְּנ"ל וְדוֹחֵק. וְעִינֵין ר"ן פ' הַמְּגֵרֵשׁ דְּגַם לַעֲנִין שְׁמֵסֵר בְּעִידֵי מְסִירָה לֹא אָמְרִינן חִזְקָה מְשׁוּם דְּאֵטוּ כָּל אָדָם יוֹדַע שְׂצָרִיךְ ע"מ ע"ש וְאַף לְתוֹס' שָׁם לֹא דְּמִי לְכָאן: עוֹד קָשָׁה דְּבִשְׁלָמָא לְמ"ד אוֹמֵר אָמְרוּ פֿאָר וְתַעֲשֶׂה י"ל פְּדַבְּרֵי תוֹס' הַנ"ל אֲבָל לְמ"ד לֹא תַעֲשֶׂה וְכַתֵּב הַה"מ דְּזֵה הָיִי פְּסוּל גְּמוּר מְדַרְבְּנָן פְּשָׁר פְּסוּלִים מְשׁוּם שְׂמָא תַשְׁפֹּר כּו'.

וא"כ אִיךְ שְׂיִיךְ לוֹמֵר דִּיִּודַע דְּחַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל וְנִדְּאִי הִי פְּנוּנְתוֹ שְׂיִקְחוּ עוֹד אֲחֵר וְהָיִי אוֹמֵר אָמְרוּ וז"א פֿינן דְּאוּמֵר אָמְרוּ ג"כ פְּסוּל כְּמוֹ חַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד ווא"כ מ"מ"נ אִם יוֹדַע א"כ יוֹדַע ג"כ דְּאוּמֵר אָמְרוּ פְּסוּל וּמַה יוֹעִיל בְּמַה שְּׂיִכְנִין שְׂיִקְחוּ אֲחֵר וְע"כ שְׂדַבְּרֵי אֲחֵד אִינוּ יוֹדַע א"כ מְמִילָא לְמַה נּוֹצִיא מְפֻשְׁטוֹ וְכַתְּבוּ עַל הַפְּתִיבָה וְהַחֲתִימָה פֿינן שְׂאִין שׁוּם חִזְקָה וְתוֹעֲלַת פְּנ"ל: וְאַף דְּכָבֵר פְּתִיבָה לְעִיל דְּלִשְׁטַת תוֹס' א"כ לִס"ד דְּאָמֵר לְמ"ד פֿאָר וְלֹא תַעֲשֶׂה חַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פֿאָר וּמְמִילָא אִין פֿירוּשׁ הָאִיבְעִיא פְּדַבְּרֵי תוֹס' ע"ש.

מ"מ עכ"פ לְמַסְקָנָא פְּתֵב הַרְשָׁב"א ז"ל דְּאָרְף לְמ"ד לֹא תַעֲשֶׂה חַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל דְּאָרְף דְּלֹא שְׁכִיחַ גְּזוּרִינן ע"ש ווא"כ לְמ"ש לֹא שְׂיִיךְ הָאִיבְעִיא לְמַסְקָנָא דְּאָרְף דְּחַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל מ"מ פֿינן דְּגַם בְּאוּמֵר אָמְרוּ פְּסוּל דְּלֹא תַעֲשֶׂה מְמִילָא אָמְרִינן כְּתִיבוּ כ"י וְכַתֵּב הַגֵּט.

וְתוֹס' לְשִׁיטְתֵיָּהוּ בְּאַמַּת לֹא קָשָׁה הַנ"ל. וְעוֹד דְּהָא כְּתִיבוּ דְּכָשֵׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה אִינוּ פְּסוּל גְּמוּר פְּדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א ז"ל מ"מ לֹא שְׂיִיךְ הָאִיבְעִיא פְּנ"ל: וּבְזֵה מִינְשָׁב מֵאִי דְּקָשָׁה בְּדַבְּרֵי הָרֵא"ש ז"ל שְׁכַתֵּב בְּאִיבְעִיא הַנ"ל תַּצֵּא וְכֵן הִלְכְּתָא פְּלִשׁוֹן הָרֵי"ף ז"ל וְלֹא פְּתֵב שְׁהַדְּבָר צְרִיךְ תְּלִמוּד וְהָא הוּא, פּוֹסֵק פ' מ"ש דְּהָיִי סְפֵק אִי אוֹמֵר אָמְרוּ פֿאָר אוֹ לֹא וְהִיָּה לוֹלְכְּתוֹב פֿאַן שְׂהוּא סְפֵק דְּבִשְׁלָמָא הָרֵי"ף ז"ל פּוֹסֵק דְּאוּמֵר אָמְרוּ בְּטֵל וְדֵאִי כְּתִיבוּ שְׁפִיר פְּנ"ל ע"ש מִשְׁא"כ הָרֵא"ש ז"ל שְׁפּוֹסֵק שְׂהוּא סְפֵק ע"ש.

וּלְמ"ש מִינְשָׁב דַּעֲכ"פ פּוֹסֵק בְּאוּמֵר אָמְרוּ דְּכָשֵׁר וְלֹא תַעֲשֶׂה רַק דְּלְמַסְקָנָא אַעֲפ"כ חַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל כְּמ"ש הַרְשָׁב"א הַנ"ל דְּגְזוּרִינן אַף דְּלֹא שְׁכִיחַ ווא"כ מְמִילָא בְּבְעִיא הַנ"ל וְדֵאִי תַצֵּא דְּבִטֵּל פְּנ"ל לְשִׁטְתֵי תוֹס' וְלֹא כְּתִיבוּ שְׂהוּא סְפֵק פְּנ"ל: עוֹד י"ל דְּהָא עֲכָשְׁוּ דְּפִסְקִינן דְּהָיִי סְפִיקָא בְּכַתְּבוּ אִי כ"י אוֹ כְּתִיבוּ הַגֵּט ווא"כ מְמִילָא לֹא שְׂיִיךְ סְבֵרַת תוֹס' שְׂיִודַע דְּחַתְּמֵם סוּפֵר וְעַד פְּסוּל וְהִי פְּנוּנְתוֹ פְּנ"ל.

דמ"מ יהי ספק גט וגרע מחתם סופר ועד דהוי ספק בטל מה"ת וממ"נ אם יודע הדין יודע ג"כ דהוי ספק אי כ"י כו' ואין תועלת ולכך שוב ודאי בטל דהי' פונתו פתבו על שתיקה פנ"ל ובשקלא שמואל שפיר מספקא ליה אי הוי ודאי כ"י או ודאי פתב הגט ושייך סברא הנ"ל משא"כ לדידן דהוי ספק שוב הוי ודאי בטל פנ"ל.

ואין זה ספק בדין רק על הלשון פתבו וכונתו. וממילא הא חזינן שאינו יודע דאל"כ הי' מפרש כת"י או פתב הגט פנ"ל: ולשטת רש"י ז"ל גם בג' שייך ספיקו דשמואל פשאמר להם פתבו כו' אי פתב הגט ואף אי חתם סופר ועד פשר מ"מ מספקא ליה בעיקר לשון פתבו מורה על החתימה כו' ממילא הוי על הכתיבה פאומר אפרו מדלא קפיד כו' ע"ש וכ"כ הר"ן ז"ל.

ולכאורה קשה ג"כ הא חזינן פרק כ"ה בהולך בחלה דלא קפיד ואעפ"כ בכתיבה לא הוי פאומר אפרו וע"כ דאף דלא קפיד מ"מ לענין אומר אפרו בעינו שיעשונו שלית בפירוש ולענין זה דברים שבלב אינם דברים דמה אתם לדעתכם כו' ולא מהני ניחא ליה פמבואר בר"ן ז"ל גדרים ל"ה ולכך אף דלא קפיד לא מהני פינו דמילי לא מימסרן כו'.

וא"כ מאי מועיל בזה שאמר פתבו וכונתו על פתב ידו ואיך אמרינן פתב הגט מדלא קפיד הוי פאומר אפרו הא חזינן בחלה דאף דלא קפיד לא הוי פאומר אפרו כו'. וי"ל בזה דהא היכא דאיכא אומדנא דמוכח הוי דברים שבלב דברים ובפרט בזה שאמר פתבו ואמרינן דהפונה על החתימה ועל פתב הגט לא אמר א"כ מוכח זה מצד דיבורו שאינו מקפיד ורוצה שיאמרו לאחר לכתוב ומהני והוי זה פאלו עשאו בפירוש שלית להאחר פינו שדיבורו מוכח פו.

משא"כ בחלה שאינו מצד דיבורו רק אמרינן סתמא דמלתא לא קפיד כו' ולא מהני לענין שלוחות פנ"ל משא"כ בזה פנ"ל: ובמ"ש אפשר לישוב ג"כ דברי הרמב"ם ז"ל שהשמיט האיבעיא הנ"ל.

די"ל לדידן דהוי ספק בכתבו אי פתב הגט כו' א"כ שוב ליכא אומדנא דמוכח וממילא דברים שבלב אינם דברים ולא הוי פאומר אפרו אף אי באמת פונתו פו והוי ודאי בטל. אף מ"מ יש לדחות פינו שהוא ספק בלשון עצמו אי מורה על כת"י כו' ואינו מוכרח.

וא"כ לרש"י ז"ל גם בזה הוי ספק גט פשאמרו לאחרים לכתוב וחתמו הן. וכשאמרו לאחרים לכתוב ולחתום ודאי הגט בטל לכ"ע פנ"ל.

ולהיפוך פשאמר לג' פתבו וכתבו הם ואמרו לאחרים לחתום. נראה מדברי רש"י ז"ל ודאי בטל דעיקר לשון פתבו מורה על החתימה והוי שינוי ע"ש.

ולתוס' הוי גם בזה ספק שמה פונתו פתב הגט. אף לתוס' לכאורה גם בזה ודאי בטל דבג' דלא שייך חתם סופר ועד אמרינן פונתו על שתיקה וגם בחתימה בטל משום שינוי.

וכ"כ הרשב"א ז"ל בשם התוס' דבאומר לג' פתבו ותנו לא הקפיד אלא אחתימה ע"ש ומבואר בחתימה ודאי בטל פנ"ל. ומ"מ נראה דגם בזה הוי ספק דהא התוס' פתבו דהוי מצי למימר ג"כ להיפוך אי פתבו פתב הגט הוי כ"י פאומר אפרו ע"ש.

ואף דהתוס' לא פתבו זה אלא א"ב דלטעמייהו בג' לא מיבעיא להו. אבל מ"מ לשאר פוסקים דגם בג' הוי ספק ומיבעיא לי' א"כ ממילא גם בהתימה יש להסתפק פדברי תוס' הג"ל.

וגם מדברי רש"י אינו מוכרח כ"כ כמ"ש לקמן. ובזה יש ספק אפי' לא מסרו בעדי מסירה דשפא הוי פאומר אמרו על התימה וכשר גם בלא ע"מ מדאורייתא לרוב הפוסקים דסגי בע"ח פנ"ל: ובאומר לב' תנו לחוד ואמרו לאחר וכתב וחתמו הם לשיטת תוס' הוי ספק כמ"ש ד"ה אמר דהוי מצי למבעיא בתנו לחוד בב' דהינו ככתבו ע"ש.

וקשיא לי ג"כ דהא לשיטת תוס' דהבעיא הוא משום דחתם סופר ועד פסול וע"כ הי' פוננתו שיעשה ע"י אחר או כתב הגט או לצרף בהתימה ומספקא ליה. ולכאורה אינו מוכן הא קי"ל דעדי מסירה פרתו ורשאי ליתן לכתחלה בלא עידי חתימה פלל רק ותנו בעידי מסירה ומהיכי תיתי דנימא משום דחתם סופר ועד פסול דהי' פוננתו על התימה שאין צורך פלל ועל הפתיכה יצרפו אחר שיהי' פאומר אמרו.

ומה שלא אמר פלל הא י"ל כפשוטו פנ"ל ומאי בכך דחסו"ע פסול פינון שאין צורך פלל לחתום וצ"ל ע"כ פינון דאמר לישאנא יתירה דסגי אם אמר להם תנו צריכין ג"כ לכתוב בעצמם ולמה אמר פלל כתבו ולכך ע"כ פוננתו שיהתמו ושייך האיבעיא פנ"ל.

ועוד דכיון דאמר לב' כתבו והא לענין הפתיכה יכול אחר לכתוב ולכך אמרינו שפיון על התימה פנ"ל. וא"כ באמר לב' תנו ולא כתבו למה לא נימא כפשוטו דניהו דהוי ככתבו מ"מ אינו מקפיד רק על הפתיכה דכיון שאמר להם תנו למה לא יוכלו ליתן בלא חתימה פלל רק בעידי מסירה כמו אם נותן בעצמו פינון שאין לנו שום גילוי דעת שקפיד אחתימה דוקא וממילא לא הוי פאומר אמרו על הפתיכה ובטל בנדאי פשאומר לאחרים לכתוב אף שחתמו הם פינון שאין ראיה ממה דחתם סופר ועד פסול שיהי' פוננתו אומר אמרו על הפתיכה פנ"ל: ואפשר דהתוס' לא פתבו זה רק לס"ד דאף אם חתם סופר ועד פשר קא מיבעי' לי' לשמואל כפשוטו אי מקפיד על הפתיכה או חתימה והוי מצי למיבעיא גם בתנו אבל למאי דמסיק דהאיבעיא רק משום דחתם סופר ועד פסול באמת בתנו לחוד ודאי בטל פשאמרו לאחר לכתוב ודוחק: או אפשר דכיון דאמר לב' תנו והא יכול אחד ליתן ולכך ע"כ פוננתו על התימה שצריף ב' ושייך שפיר בעיא הג"ל.

והי' מוכח מזה דאם אומר לב' תנו גט כו' אין יכולין ליתן בעידי מסירה לחוד בלא חתימה דכיון שאמר לב' ע"כ רוצה שיהתמו פנ"ל. ולהיפך אם כתבו הם ואמרו לאחרים לחתום נראה ג"כ דהוי ס' פאיבעיא הג"ל.

ואף שי"ל דהוי רק מזונו מתוכו דפסול מדרבנן שאין הספק רק אי הוי אומר אמרו על התימה או לא. אבל מ"מ ניהו דלא הוי פאומר אמרו הוי רק פחתמו בלא ציוי הבעל.

אף זה אינו פינון דע"כ לתוס' הספק הוא אי פוננתו על התימה ועל הפתיכה אומר אמרו א"כ ממילא הקפיד על התימה שיהתמו הם דוקא וכשלא חתמו הוי שינוי ובטל מן התורה וממילא הוי ספק בטל פנ"ל: והנה הרשב"א ז"ל כתב בשם תוס' להיפוך דדוקא פאומר לב' כתבו ותנו קא מיבעיא ליה דאיפאומר לב' תנו או לג' כתבו ותנו ודאי קפיד רק אחתימה פינון שלא אמר לשון מיותר אבל בשנים שאמר כתבו ותנו איפא למימר

דקפיד גם אפתיבה דאי אפתימה בלבד לא הי' לו לומר רק תנו וקוי ג"כ קפידא אפתימה פנ"ל.

והוא היפוף מתוס' שלפנינו. אמנם לעניינת דעתי דבריו ז"ל תמוהים איך פתב דדוקא בב' מיותר אבל בג' לא מיותר כו' הא זה ניחא לר"מ דבאומר לג' תנו יאמרו לאחרים כו' אבל הא שמואל פסק כר"י וכן קי"ל דגם באומר לג' תנו לחוד צריכין לכתוב בעצמם ושה ממש לאומר לב' תנו וממילא מיותר מה שאמר פתבו בג' כמו בב' ושייך ספק הנ"ל דאף אי לא יאמר פתבו ג"כ היו צריכין לחתום בעצמם: והי' אפ"ש לכאורה דסבר הרשב"א ז"ל בשם תוספות דבאומר לג' תנו פיון שדדך ב"ד לצוות כו' הוי פאומר אמרו כמ"ש לעיל רק דר"י פליג משום דסבר גם אמר אמרו בטל.

אבל למאי דאמר דר"י תרתי אמר ושמואל פליג עלי' פאומר אמרו דכ"ש כו' וממילא לדידנ' פאומר לג' תנו ג"כ פ"ש כמו אומר אמרו ונפיר הנצרך לומר פתבו על הפתימה לחוד ואינו לשון מיותר ולכך פאמר לג' פתבו ותנו לא מיבעיא לי' די"ל פנונתו רק על הפתימה פנ"ל.

אף א"א לומר פן דא"כ במה פסיק שמואל הלכה כר"י דמילי לא מימסרן כו' אי בב' הא גם ר"מ מודה ובג' הא הוי פאומר אמרו ופליג אר"י. וע"כ דבג' לא הוי פאמרו לשמואל.

עוד מבואר שם בש"ס פן עיין שם: ואפ"ש סובר הרשב"א ז"ל דבאומר לב' תנו אין יכולין ליתן בעידי מסירה לחוד בלא עדי פתימה וצריכין לחתום דוקא פנ"ל. מה שאין פן בג' שהן ב"ד יכולין שפיר לכתוב בעצמם לר"י וליתן בלא פתימה פלל רק בעידי מסירה.

ולכך אם לא הי' אומר פתבו לא היו צריכין לחתום פלל ואמר פתבו על הפתימה. וקוי פתב הגט אמרו כו'.

אבל בב' מיותר דבתנו לחוד צריכין לחתום דוקא פנ"ל. והוא דחוק דלענין ליתן בעידי מסירה מה חילוק בין ג' לב'.

או י"ל דכיון דפליגי ר"מ ור"י פאומר לג' תנו י"ל דמטעי טעי כמו שפתבו תוס' גבי מוכר בשנת היובל כו'. וגם בזה הי' סבור דבתנו יכולין לומר לאחרים.

ולכך אמר פתבו על הפתימה מה שאין פן בב' תנו דלכ"ע צריכין לחתום בעצמם ולא הי' לו לומר פתבו לא שייך דטעי כו'. וג"כ דחוק: ויש לישב דבריו ע"פ מה שפתימתי לעיל להרשב"א ז"ל דבאומר לב' תנו בטל גם בפתימה פאומר לאחרים לחתום משום בזיון ובטל מן התורה לא משום מזונף מתוכו לחוד.

וא"כ שפיר מיותר מה שאמר פתבו דאף בתנו הי' בטל מן התורה בפתימה דשייך בזיון טפי מהפתימה כמו שפתבו תוס' ולכך מספקין על פתב הגט אבל פאומר לג' דלא שייך בזיון כמ"ש לעיל וא"כ אם לא הי' אומר רק תנו הי' בפתימה רק פסול דרבנן משום שלא לשמה ומזונף מתוכו ונצרך לומר פתבו על הפתימה שיהי' בטל מן התורה פשיאמרו לאחרים ואין ראיה על פתב הגט.

רק בב' פתבו ותנו פנ"ל ובאמת היא אפשר לומר להיפוך דבאומר לב' תנו לא שייך פלל
בענין דשמואל ונדאי בטל פשאמרו לאחרים לכתוב דאינה ראיה יש שיהי' פאומר אמרו
וכן נראה מלשון רש"י ו"ל דדוקא פשאמר פתבו ואנו אומרים דכתב ידן הוא אמרינן
מדפירש פתב ידן ולא אמר פלוס על כתב הגט הני פאומר אמרו כו' אבל בתנו שלא אמר
פלל על הפתיכה מהיכא תיתי שיהי' פאומר אמרו דמילי לא מימסרין כו' בטל שונכתב
בלא ציוי הבעל.

אף הראשונים ו"ל לא פתבו פנ. ולהרשב"א ו"ל הנ"ל פאומר לב' תנו כו' ואמרו לאחרים
לחתום הני ונדאי בטל ובכתיבה הני פאומר אמרו בנדאי.

אף מדברי תוס' מבואר להיפוך דגם פאומר לב' תנו הני ספק בין בכתיבה בין בחתימה
פשאמרו לאחרים דשייך הבענין גם בזה. וכן פתב בעל המאור ו"ל דלאו דוקא נקט פתבו
בהאיבעניא רק דגם בתנו פנ ע"ש.

וכ"כ הרמב"ן ו"ל בחידושיו דכתבו לאו דוקא עיין שם. ואף דלכאורה נראה מדברי
רש"י ו"ל במשנה דעל החתימה אין ספק רק על הכתיבה עיין שם.

אינו מוכרח די"ל דלא פירש זה רק אליבא דר"מ דהחתימה עיקר דעידי חתימה פרתיה
ע"ש. מה שאין פן לדין דיש צורך יותר להכתיבה מהחתימה שאפשר בלא עידי חתימה
לגמרי י"ל דמודה דהספק על שתיקה פנ"ל: וכפי מה שנראה מדבריהם גם פאומר לג'
תנו שייך ספיקא דשמואל פינון דקי"ל כר"י ואין חילוק בין אומר לשנים תנו או לג'
ממילא שייך הספק גם בג' אי על החתימה קפיד והני על כתב הגט אומר אמרו או להיפוך.

דקא הרשב"א ו"ל הוכיח דשייך האיבעניא גם פאומר לג' פתבו ותנו מדדייק בש"ס
ממתני' דאומר לג' פתבו ותנו כו' ע"ש. וא"כ ממילא קא דייק גם פן מהא דאמר ר"י
פאומר לג' תנו כו' ילמדו ויכתבו כו' א"א פתב הגט שפיר כו' ומוכח דגם פאומר לג' תנו
לחוד שייך בענין הנ"ל.

ואף שיש לדחות קצת מ"מ גם מסברא אין לחלק לענין זה בין ב' לג' אי לא אמרינן
פשיטת התוס' משום חתם סופר ועד כו'. והי' נראה דבאומר לג' תנו ואמרו לאחרים
לחתום דהני ג"כ ספק בטל מן התורה כמ"ש לעיל דלא כב"ש.

וכן פשאמרו לאחר לכתוב וחתמו הם הני ג"כ רק ספק בטל ודלא כמ"ש לעיל בשם
הג"פ דבטל בנדאי: אמנם מצאתי בבעל העיטור מאמר ז' בכתיבת גיטין שכתב פאומר
לג' תנו וקי"ל כר"י דמילי לא מימסרין כו' ואפי' לר"א דעידי מסירה פרתיה כו' אם אמר
תנו ואמרו לאחרים וחתמו פסול דמזונף מתוכו הוא כו' עיין שם.

ומבואר פדברי הב"ש שאינו רק פסול מדרבנן בחתימה. וממילא בכתיבה בטל מן התורה
כמ"ש לעיל.

ועדיין צ"ע פינון דמשני בש"ס להדיא אין איכא ב"ד חדתא דלא ידעי מיתתם כו' והפירוש
בהא דילמדו היינו שילמדו לחתום ועל הפתיכה יכולין לומר לאחרים א"כ מבואר להדיא
דבכתיבה הני רק ספק גם פאומר לג' תנו דדילמא הני אומר אמרו על הכתיבה.

וכן מבואר דבכתומה בטל מן המורה דנה מייני הפל מן התורה. גם צ"ע מה שכתב הג"פ דבאומר לג' תנו יכולין ליתן לכתחלה בעידי מסירה בלא חתימה כ"ל דא"כ למה ילמדו לחתום פניו דעל הכתיבה הוי אומר אמרו יאמרו לאחרים לכתוב ויתנו בעידי מסירה בלא חתימה דהא תוס' ד"ה הא כתב כו' כתבו דר"י דמתניתין כר"א דעדי מסירה פ"תי עיין שם.

וכן משמע בש"ס י"א דרבי עקיבא סבר עידי מסירה פ"תי עיין שם. והכא מבית האסורין היינו משום ר' עקיבא כמו שכתב רש"י ז"ל.

וי"ל בדוחק: ולכן נראה דבין בב' ובין בג' בין שאמר כתבו ותנו ובין תנו לחוד כשאמרו לאחרים לכתוב ולחתום הוי נדאי בטל מן התורה וכשאמרו לאחרים לכתוב וחתמו הם או כתבו ואמרו לאחרים וחתמו הוי ספק בטל פנ"ל.

אם לא כשאמר בפירוש כתבו וחתמו דאז בטל בין בכתיבה בין בחתימה כשאמרו לאחרים כו'. רק דבכתומה יכול למחול אח"כ פניו שכתבו הם פ"תי כמו בכולכם מה שאינן בכתיבה דלא מהני פנ"ל.

וכל זה אפי' בעידי מסירה וצ"ע: וקצת יש להסתפק באומר לג' תנו ואמרו לאחרים לכתוב ולחתום ג"כ למ"ש לעיל דלמאן דאמר ר"י פליג גם באומר אמרו י"ל דר"י סבר ג"כ פניו שדבר ב"ד לצוות הוי באומר אמרו רק דגם בזה בטל ומצאתי לה"ן והריטב"א שכתבו פן וא"כ פניו דר"א פסק לאפוקי מ"ד מודה ר"י באומר אמרו וא"כ י"ל הטעם פנ"ל ולדידן י"ל דהוי ספק באומר אמרו.

וניחא בזה דלא בעי שמואל באומר לג' תנו פנ"ל: (כב) ואפילו אמר להם אמרו לסופר לכתוב כו'. הנה הרמב"ם ז"ל פ"ב מה"ג כ' אמר לב' או לג' אמרו לסופר ויכתוב ולעדים ויחתמו ואמר לסופר וכתב ולעדים וחתמו או שאמר אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתמו הרי זה גט פסול ומתישבין בדבר זה הרבה מפני שהוא קרוב להיות גט בטל ומה בין פסול כו'.

ונדחקו הרבה בלשון זה. הה"מ והרד"ך פירשו דסובר שפסול בנדאי מדרבנן כמאן דאמר פשר ולא תעשה משום שפא תשפור עדים וזה פסול גמור.

רק שסתפק אינו הוא בטל מן התורה כסוגיא דמ"ש. ולכך אם נשאת תצא כספק בטל. והכ"מ והר"ם אלשקר הובא בכ"מ פירשו דאינו רק פסול דרבנן ולא תצא עיין שם. ומדברי הר"ן ז"ל סוף התקבל נראה שפירש דבריו שהוא ספק גם אי פסול דרבנן או בטל והיינו דסובר דהא דכשר ולא תעשה אינו פסול גמור כמו שכתבו תוס' דבשעת הדחק פשר עיין שם.

ובאמת המעיין יראה שדברי הה"מ והרד"ך נכונים בפירוש הרמב"ם ולשונו מורה דדבריהם דלכך לא כתב שהוא ספק בטל כמו שהקשה כ"מ דאז הוי משמע שהוא ס' אי פשר לגמרי או בטל והי' ממילא חתם סופר ועד פסול כמו שכתב הר"ן ז"ל ולכך כתב שפסול בנדאי עכ"פ מדרבנן וזה אין ספק רק ספק הוא אי פסול דרבנן או בטל מה"ת ולא קשה קושית הר"ן ז"ל דשפיר חתם סופר ועד פשר פניו שנדאי פסול.

וּלְכֹהֵן בְּאַמֶּת סֹבֵר הֶרְמֵב"ם ז"ל שְׁאִינוּ פְּסוּל אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אוּ מִשׁוּם גְּזֵיזָה הֵיכָא דְּלֵא אָמְרוּ אָמְרוּ כְּמוֹ שְׁפָתַי הֵכ"מ. אוּ מִשׁוּם שְׁמָא תְּשַׁפְּרוּ עֲדִים.

אָמְנָם עֲכָשְׁנוּ דְּפְסוּל מִדְּרַבָּנָן נִרְאֶה שׁוֹב דְּבִטּוּל מִדְּאֻרְיִיתָא דְּהָא פִּינָן דְּפְסוּל עֵכ"פ אִם כֵּן שׁוֹב אֵינָה עוֹמְדָת לְהַתְּגַרְשׁ כָּלֵל בְּגִט זֶה בְּסִתְּמָה דְּהָא הוּא פְּסוּל וְאִיךָ שְׁיִיךָ שְׁעוֹמְדָת לְהַתְּגַרְשׁ בְּגִט זֶה אִם כֵּן מִמִּילָא בְּטוּל מִן הַתּוֹרָה דְּלֵא הֵוֵי לְשִׁמְהָ פִּינָן שְׁאִינוּ בְּצִיּוּי הַבְּעַל דְּמִילֵי לֵא מִימְסָרוּן לְשִׁלִּיחַ וּמִטַּעַם סִתְּמָא בְּטוּל כֵּן"ל.

דְּבִשְׁלָמָא אִי הֵוֵי מִימְסָרוּן כּו' וְהֵוֵי שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְהֵוֵי כְּאֵלוֹ כְּתַב הַבְּעַל בְּעֲצָמוֹ גִּט הַפְּסוּל מִדְּרַבָּנָן דְּנֻדְּאֵי הֵוֵי לְשִׁמְהָ וְכֵן"ל וְגַם דָּאָם הֵוֵי מִימְסָרוּן הֵוֵי פֶּשֶׁר גַּם מִדְּרַבָּנָן וְהֵוֵי שְׁפִיר לְשִׁמְהָ מִה שְׁאִינוּ כֵּן פִּינָן דְּלֵא מִימְסָרוּן כּו' וּפְסוּל דְּרַבָּנָן שׁוֹב שְׁפִיר בְּטוּל מִה"ת כֵּן"ל.

וּבְזֶה מְבֹאָרִים הֵיטֵב דְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם ז"ל שְׁפָתַי מְקוֹדֵם הֵרִי זֶה גִּט פְּסוּל וְאֵח"פ כ' וּמִתְּיַשְׁבִּין בְּדָבָר שְׁקָרוּב לְהֵיזוּת גִּט בְּטוּל וְהֵיזְנוּ דְּמִשׁוּם דְּפְסוּל מִדְּרַבָּנָן שׁוֹב קְרוּב לְהֵיזוּת גִּט בְּטוּל מִה"ת כֵּן"ל.

מִה שְׁאִינוּ כֵּן אִם לֵא הֵוֵי פְּסוּל מִדְּרַבָּנָן לֵא הֵוֵי כָּלֵל בְּטוּל מִה"ת וְלֵא קִשָּׁה קְוֹשִׁית הֵכ"מ שְׁהַחֲלִיט מְקוֹדֵם דְּפְסוּל דְּלִמ"ש מִינְשָׁב שְׁהַחֲזִירָה לְכַתְּוֵב מְקוֹדֵם דְּפְסוּל דְּמִזָּה מְסַתְּעָף מִה שְׁקָרוּב לְהֵיזוּת בְּטוּל כֵּן"ל וְאֵ"ש: וּבְזֶה מִינְשָׁב מִה שְׁהַבִּיאוּ הֶרְאִישׁוּנִים ז"ל רְאִיָּה מְדַפְּלִיגֵי כָּל אֲמוּרָאֵי בְּאוּמָר אָמְרוּ אִי פֶּשֶׁר וְתַעֲשֶׂה אוּ לֵא תַעֲשֶׂה אֲבָל עֵכ"פ כּוֹלְהוּ סְבָרֵי דְּאִינוּ בְּטוּל עֵינָן שָׁם וְלִמ"ש אֲתֵי שְׁפִיר דְּמֵאֵן דְּאָמַר לֵא תַעֲשֶׂה וּפְסוּל מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שְׁפָתַי הֵ"מ מִמִּילָא לְדִידִיָּה בְּטוּל מִה"ת וּבָה עֲצָמוֹ פְּלִיגֵי וּמִמִּילָא פִּינָן דְּהַלְכָה כְּרַב בְּאִיסוּרֵי וְגַם כְּרַבָּה נִגְדַר ר' יוֹסֵף דְּלֵא תַעֲשֶׂה שְׁפִיר בְּטוּל מִן הַתּוֹרָה וּלְכֹהֵן מִשְׁנֵי ר' אֲשִׁי סִתְּמָא פ' מ"ש דְּבִטּוּל בְּאוּמָר אָמְרוּ כֵּן"ל.

וּמִה שְׁפָתַי הֶרְמֵב"ם ז"ל וּמִתְּיַשְׁבִּין בְּדָבָר כּו' הֵיזְנוּ מִשׁוּם דְּאִיכָא דְּאָפְיָה לְהוּ בְּש"ס וְסֹבֵר רַבָּה דְּתַעֲשֶׂה עֵינָן שָׁם. אֲבָל מ"מ קְרוּב כּו' פִּינָן דְּעֵכ"פ הֵוֵי סְפֵק שׁוֹב גַּם כֵּן אֵינָה עוֹמְדָת לְהַתְּגַרְשׁ כֵּן"ל: וּבְזֶה מִינְשָׁב ג"כ מִה שְׁפָסֵק הֶרְמֵב"ם ז"ל בְּמִתְּנַהֲסֵתָם דְּאוּמָר אָמְרוּ פְּסוּל דְּמִילֵי לֵא מִימְסָרוּן כּו' וְהַקְּשׁוּ דְּהֵוֵי לֹא לֹמַר שְׁהוּא סְפֵק כְּמוֹ בְּגִט עֵינָן שָׁם.

וְלִמ"ש מִינְשָׁב דְּבִגִּט דְּוִקָא דְּלַעֲנִין חֲתִימָה וְנֻדְּאֵי אִינוּ בְּטוּל מִן הַתּוֹרָה בְּאוּמָר אָמְרוּ פִּינָן דְּקִי"ל עֵינֵי מְסִירָה פְּרִתֵי וְאִינוּ רַק מְזוּנָף מִתּוֹכוֹ. וְרַק לַעֲנִין הַפְּתִיבָה וּבְזֶה לֵא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת רַק מִשׁוּם לְשִׁמְהָ וּלְכֹהֵן הֵוֵי סְפֵק מִשׁוּם דְּסִתְּמָא לְשִׁמְהָ כֵּן"ל.

אֲבָל בְּמִתְּנָה דְּאִיגְרֵי רַק לַעֲנִין חֲתִימָה כִּמ"ש ס"ק י"ז וּבְחֲתִימָה בְּעֵי שְׁלִיחוֹת מִן הַתּוֹרָה וּמִמִּילָא בְּטוּל בְּאוּמָר אָמְרוּ בְּנֻדְּאֵי פִּינָן דְּמִילֵי לֵא מִימְסָרוּן כּו' כֵּן"ל. וּבְזֶה יִתְיַשְׁבֵּי ג"כ מִה שְׁהַקְּשָׁה הֶרְשֵׁב"א ז"ל מֵאֵי פְּרִיָּה הַנִּיחָא לְמֵאֵן דְּאָמַר פֶּשֶׁר וְלֵא תַעֲשֶׂה כּו' דְּלֵמָא סֹבֵר שְׁמוּאֵל בְּאַמֶּת דְּלֵא תַעֲשֶׂה כּו' עֵינָן שָׁם.

וְלִמ"ש אֲתֵי שְׁפִיר דְּאִי סֹבֵר דְּלֵא תַעֲשֶׂה אִם כֵּן מִמִּילָא תַצָּא ג"כ דְּהַטַּעַם דְּכָשֶׁר אוּמָר אָמְרוּ לְשְׁמוּאֵל הוּא כֵּן"ל דְּחֻשִׁיב לְשִׁמְהָ וּמִמִּילָא ע"כ סֹבֵר דְּכָשֶׁר וְתַעֲשֶׂה. וְלִס"ד בְּאַמֶּת צְרִיכִין לְדַחֹק מִה שְׁאִינוּ כֵּן לְמִסְקָנָא כֵּן"ל.

גם מִיְנוּשָׁב מֵהַשְּׁהִקְשׁוֹ מֵאֵי פָּרִיז מִמִּתְנִיתִין דִּילְמָא כּו' דִּלְמָא לְכַתְחָלָהּ מִשׁוּם דִּלְא תַעֲשֶׂה הוּא. וְלִהַגְּ"ל אֲתִי שְׁפִיר דֵּא"כ מִמִּילָא תַצָּא כּו' ל.

עוּד יֵשׁ גְּיִישָׁב לְפִי מֵהַ שְׁפִתְב תְּרוּמַת הַדְּשָׁן סִי קַפ"ח הוּבָא בִש"ע י"ד הִלְכוֹת חֲלָה דְהִיכָא דְלִיכָא קְפִידָא הָוִי בְּכָל מְקוּם זְכוּת וְזָכִין שְׁלֵא בְּפִנּוּי אַף בְּהַפְרָשַׁת חֲלָה דְבְעֵי שְׁלִיחוֹת יְכוּל לְהַפְרִישׁ שְׁלֵא מִדְעָתוֹ דְזָכִיָּה מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת וְנַעֲשֶׂה שְׁלוּחוֹ מִמִּילָא.

וְדוּקָא בְּתְרוּמָה פָּרָק ב' דְבָבָא מְצִיעָא שְׁמַקְפִיד שְׁאִישׁ אַחַר לֹא יִפְרִישׁ שְׁלֵא מִדְעָתוֹ שֵׁא"י דְעָתוֹ אִם בְּעֵין יָפָה כּו' עֵינִין שָׁם. וְלִכְאוּרָה קָשָׁה דְאָמַר פָּרָק פֶּל הַגֵּט דְבַהוּלָהּ מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ דְכָשְׁחָלָה אִינוּ מְקַפִיד רַק בְּכַתְבוֹ הַטַּעַם דְמִילֵי לֹא מִימְסָרְוֹ לְשְׁלִיחַ לְרָבָא אַף הִיכָא דֵּלֹא שְׁיָיָהּ בְּזִיוֹן וּא"כ גִּיהוּ דְמִילֵי אִין חוּזְרִין וְנִמְסָרִין מ"מ פִּינּוּ שְׁרוּצָה הָוִי זְכוּת לּוֹ וְאִם כֵּן הָאֲחַר שְׁכּוּתָב נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ הַבְּעַל מִמִּילָא דְזָכִין לּוֹ שְׁלֵא בְּפִנּוּי וְהָוִי כְּכוּתָב בְּשְׁלִיחוֹתוֹ פִּינּוּ שְׁאִינוּ מְקַפִיד.

וּבְשְׁלָמָא כְּשֵׁלֹא נוֹדַע אֲזַ שְׁאִינוּ מְקַפִיד לֹא מְהַנִי אַף שֵׁאח"כ אִינוּ מְקַפִיד כְּמוֹ שְׁפִתְב תְּרוּמַת הַדְּשָׁן שָׁם. מֵהַ שְׁאִין כֵּן פֵּאן דַּג"כ נוֹדַע מִיָּד וְכְמוֹ בְּחֲלָה שָׁם עֵינִין שָׁם.

וּבְכוּתָב טְנָפְסִי גִיטִין הַטַּעַם שְׁלֵא הִי נוֹדַע אֲזַ מֵהַ שְׁאִין כֵּן בַּהַגְּ"ל. וְעֵינִין מ"ש ס"ק י"ח. וְאַף לְהַרְשָׁפ"א וְהַר"ן שָׁם אִינוּ מְוַכְרַח דִּי"ל דְוּקָא בְּתוֹרַם מְשָׁל בַּעַל הַפְּרִי עֵינִין שָׁם. וּבִל"ז בִּש"ע פּוֹסֵק כְּתְרוּמַת הַדְּשָׁן הַגְּ"ל ע"ש.

בְּגִילָה דְעָתוֹ שְׁחַפְזִי לְקַדַּשׁ אִשָּׁה פְּלוּגִית דְהָוִי זְכוּת כְּמִבְּנָאָר בִּש"ע. וְנִימָא בְּזָה ג"כ כּו' ל. וּבְשְׁלָמָא לְדַעַת הַרְמַב"ם ז"ל דְהַטַּעַם כְּשֵׁאִינוּ שׁוֹמַע מִפִּי לֹא חָשִׁיב לְשָׁמָה לֹא קָשָׁה דְמֵאִי בְּכַף שְׁהוּא זְכוּת מ"מ לֹא שְׁמַע מִפִּי הַבְּעַל. אֲבָל לְהַרְא"ה וְשֵׁאָר פּוֹסְקִים דְהַטַּעַם כְּפִשׁוּטוֹ מִשׁוּם דְבְעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה וּמִילֵי לֹא מִימְסָרְוֹ כּו' וְקָשָׁה כּו' ל פִּינּוּ שְׁנַעֲשֶׂה מִמִּילָא שְׁלוּחוֹ דְזָכִיָּה מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת יְהִי מְהַנִי כּו' ל.

אַף זֶה אִינוּ חָדָא כְּמוֹ שְׁכַתְבוֹ תוּס' פָּרָק קַמָּא דְקְדוּשִׁין גְּבִי עֶבֶד כּו' דְזָכִין שְׁלֵא בְּפִנּוּי מ"מ כְּשֵׁצִינָה רוּצָה דְוּקָא בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת לֹא בְּתוֹרַת זְכִיָּה וְלֹא מְהַנִי עֵינִין שָׁם וּמִמִּילָא גַם בַּהַגְּ"ל פִּינּוּ שְׁאוּמַר הוּלָהּ רוּצָה שְׁיִוְלִיָּה זֶה שְׁהוּא בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְלֹא מִשׁוּם זְכִיָּה כּו' כּו' ל או כּו' ש"ס ק י"ח דְכִינּוּ דְמִילֵי לֹא מִימְסָרְוֹ שׁוּב לֹא נִתְקַיִים דִּיבּוּרוֹ מֵהַ שְׁאָמַר כְּתָבוּ וּבְאֲמַת לֹא פֶתַב וְדוּקָא בְּהוּלָהּ דְשְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְכֵאלּוּ הוּלִיכוּ הוּא אִין קְפִידָא מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּכַתִּיבָה כּו' ל פִּינּוּ דֵּלֹא מְהַנִי שְׁלִיחוֹתוֹ כּו' או דְאָף דְלִיכָא קְפִידָא מ"מ פִּינּוּ שְׁשִׁינָה מְדִיבּוּרוֹ לֹא מְהַנִי פִּינּוּ שְׁלֵא קִיָּים מֵהַ שְׁאָמַר וְכְמִבְּנָאָר ר"פ הַתְּקַבֵּל גְּבִי עָרַב לִי בְּתַמְרִים וְעָרַב בְּגְרוּגְרוֹת כּו' דְאָף שְׁאִין כְּמֵהַ לְתוֹלַת קְפִידָא מ"מ פִּינּוּ שְׁלֵא נִתְקַיִים דִּיבּוּרוֹ הָוִי שְׁיָנוּי בְּשְׁלִיחוֹת וְלֹא מְהַנִי כּו' ל.

או דְשְׁיָיָהּ כְּמוֹ שְׁפִתְב תְּרוּמַת הַדְּשָׁן גְּבִי תְרוּמָה דְנִיְהוּ דְכָשְׁהוּא שְׁלִיחַ כְּמוֹ בְּנִתִינָה לֹא אֲמַרִינּוּ דְהָוִי קְפִידָא שְׁיָיָהּ שְׁיָנוּי מ"מ בְּכַתִּיבָה לְעַנְיָן שְׁיָיָהּ זְכוּת בְּעֵינִין שְׁיָיָהּ בְּרוּר וּבְזָה י"ל שְׁמָא מְקַפִיד מ"מ שְׁלֵא יְכַתְּבוּ אַחַר וְאִינוּ זְכוּת בְּרוּר שְׁלֵא מִדְעָתִי וְלְכַף לֹא מְהַנִי כּו' ל: אֲמָנָם בְּאוּמַר אֲמַרוּ לְפִלוּנִי כּו' בְּזָה לֹא שְׁיָיָהּ פֶּל טַעְמִים הַגְּ"ל דְהָא רוּצָה שְׁאוּתוֹ פְּלוּנִי יְכַתְּבוּ א"כ מִמִּילָא הָוִי זְכוּת וְנִיְהוּ דְמִילֵי לֹא מִימְסָרְוֹ וְאִינוּ מוֹעִיל הַשְׁלִיחוֹת שְׁעֲשֶׂאוּ

שליח הא' מ"מ נעשה הב' מעצמו שליח הבעל מטעם זכיה דזכנן שלא בפניו פנין שרוצה וממילא מהני פאלו עשאו הבעל שליח.

ולכה לא מיפסל אלא מדרבנן באומר אמרו. אף עכשיו שפסול מדרבנן שוב י"ל דבטל מן התורה שאינו זכות עוד פנין שפסול מדרבנן וממילא פנין דלא מימסרן ואינו מועיל מצד השליחות שוב לא מהני מטעם זכיה פנ"ל.

וכתב שפיר הרי זה פסול וקרוב להיות בטל ממילא פנ"ל. ויש לדחות כמ"ש לעיל דכיון שאינו זכות מצד עצמו עיין שם ואינו מוכרח פנ"ל: עוד יש לפרש דכשאומר סתם אמרו לפלוני כו' יש לפרש ב' פירושים או דכוננתו אמרו מדעתכם ואין הוא עושה שליח כלל לפלוני רק שאומר להם שהם יעשו אותו שליח מדעתם.

ובזה י"ל סבר הרמב"ם ז"ל דבטל מן התורה בנדאי פנין דמילי לא מימסרן אינו מועיל וכמו בכתבו סתם כו'. גם יש לפרש פנונתו שעושהו שליח מיד לפלוני רק שאומר להם שיאמרו לו ויודיעוהו שעשאו שליח ניצו אותן לכתוב בשליחותו ובזה י"ל דכשר מן התורה כמו שכתב הר"ן והרא"ה ז"ל עיין שם.

רק מ"מ מדרבנן פסול משום שמא תשכור עדים דהוי ג"כ רק דיבור פנ"ל. ולכה כתב שפסול הוא בנדאי ומתישבין בדבר שקרוב להיות בטל שאם הי' פנונתו מדעתכם בטל פנ"ל.

וניהו דאם הי' הדין דכשר לגמרי כשעשאו שליח מיד לפלוני הי' אפשר דגם בסתם כשר משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ומסתמא הי' פנונתו לא מדעתכם דאז בטל רק שהוא עושהו שליח.

אבל עכשיו דגם בזה פסול מדרבנן עכ"פ שוב ע"כ אינו יודע ושוב יש להסתפק שמא הי' פנונתו אמרו מדעתכם ואף דלא מהני מ"מ הא גם אם לא פנין פן פסול והוי שוב ספק בטל מן התורה.

ואפשר דבאומר בפירוש שעושהו שליח שלא בפניו רק שמצוה להודיע מודה הרמב"ם ז"ל שפשר מן התורה פדעת הר"ן ז"ל רק מדרבנן פסול מחשש הנ"ל. ואעפ"כ חתם סופר ועד פשר כמו שכתב הר"ן ז"ל דבזה לא שייך חורבא כו'.

וגם דהא פסול מדרבנן ולא שכיח פדמשני הש"ס פנ"ל. רק הרמב"ם ז"ל איירי בסתם ולכה כתב בזה שמתישבין בדבר כו' היינו מה הי' פנונתו במה שאמר אמרו לפלוני כו' פנין שאמר סתם פנ"ל וא"ש: עוד יש לפרש בפשיטות.

וגם מה שהקשה הלח"מ למה השמיט האיבעיא דשלומו מבי רב כו' באומר לב' כתבו אי כתב ידו הוא אי כתב הגט פנין דבאומר אמרו ספק. ויש לומר דלשון הנה שכתב הרמב"ם ומתישבין בדבר כו' הוא הלשון עצמו שאמר שמואל תצא והדבר צריך תלמוד עיין שם.

דהנה קשה למסקנא דר"י תרתי קאמר ולשמואל לא ס"ל כו' עיין שם. איך פליג שמואל אמתייתין אר"מ ור"י לא סבר פחד דר"מ מכשיר אף בלא אמר אמרו ור"י פוסל גם באומר אמרו וכהאי גוונא חשיב הכרעה שלישיית עיין סוף פרק קמא דפסחים וע"כ צ"ל

דמשמין דרבי קאמר לה והוא דונק גדול דהאלא אמר משום רבי רק הלכה כר"י דמילי לא מימסרין כו' ומנ"ל דבאומר אמרו לא סבירא ליה פנותיה.

וא"ל למה נשכתב הרמב"ן ז"ל דבאומר אמרו אין הטעם משום מילי רק משום לשמה ולכה פיון דאמר הלכה כר"י דמילי כו' ממילא לא באמר אמרו שבוזו אינו משום מילי פנ"ל דזה אינו למה נשכתב הר"ן ז"ל שם דתליא הא בהא דמשום דמילי לא מימסרין לא הוי לשמה עיין שם וא"כ אין ראיה פלל מזה.

והי' לו לשמואל לומר בפירושו משמיה דרבי דדוקא בלא אמר אמרו כו'. ומדעתיה דנפשיה אינו יכול לחלוק אמתניתין פנ"ל.

עוד דקשה לקמן פרק מי שאחזו דמשניי הב"ע דלא אמר אמרו ופריי ומי מודה ר"י באמר אמרו כו' ולמה לא משניי רבי הוא דמכשיר באומר אמרו פנ"ל: ולכה י"ל דהרמב"ם ז"ל מפרש דלמסקנא דאמר אלא ר"י תרתי קאמר ושמואל פליג כו' היינו דלא פאוקימתא קמייתא דמסקנא ליה אי כתבו כתב ידו או כתב הגט כו' רק דמסקנא לי' באומר אמרו גופייה אי הא דאמר רבי הלכה כר"י הוא לגמרי גם באומר אמרו או לא ובאומר אמרו סבר כר"מ דכשר ולכה שלח דהדבר צריי תלמוד והיינו דכתבו כתב ידו הוא ואף דנעשה על כתב הגט באומר אמרו מ"מ מספקא ליה פנ"ל ולכה אמר משמיה דרבי סתם דמסקנא ליה פנ"ל ומינושב ג"כ דפריי סתם ומי מודה ר"י באומר אמרו כו' ולא משניי רבי הוא דהא ושמואל גופייה מספקא ליה פנ"ל.

ולכה כתב שפיר הרמב"ם ז"ל ומתנישבין בדבר היינו כשמואל דהדבר צריי תלמוד פנ"ל. וגם פן לא הביא האיבעיא הנ"ל דהא באומר אמרו גופי' מספקא לי' ואין צורך פנ"ל.

אף הלשון דאמר בש"ס ושמואל פליג עלי' בהדא לא משמע קצת פן דמסקנא ליה. ועיין בירושלמי פרק מי שאחזו י"ל ג"כ כמו שכתבתי ע"ש: (כג) אמרו לסופר ויכתוב כו'.

הנה דעת הר"י ז"ל ושאר פוסקים דהגט בטל מן התורה גם באומר אמרו כסתמא דש"ס פרק מי שאחזו לר' אשי ע"ש. והנה קשיא לי באמת למה יהי' בטל מן התורה לדעת הרמב"ן ז"ל בדעת הר"י ז"ל פ"ב והרשב"א ז"ל ור"ן ושאר פוסקים דלא בעי שליחות בכתיבה כו' רק משום לשמה והיינו כמו שכתב בספר הזכות לרמב"ן פרק ב' דגיטין דמחשבת הסופר בלא ציוי הבעל אינה מחשבה שמה תתגרש פיון דסתם אינה לאו לגירושין קיימי ולכה בחרש שוטה וקטן אף דלאו בני שליחות מהני פיון שהוא בציוי הבעל עיין שם.

וא"כ באומר אמרו פיון שבאמת צינה הבעל ומסתמא לגירושין קיימי מה בכך שלא שמע מפיו וכמ"ש לעיל ס"ק כ"ב דבשלמא בכתיבו סתם אינה עומדת להתגרש בגט זה דשמה לא ירצה ואינו ברור לשמה מה שאין פן באומר אמרו ולמה יגרע מטופסי גיטין דהי' פשר אי הוי סתמא לגירושין קיימי וכמ"ש לעיל: והרמב"ן ז"ל י"ל שסובר פתרוץ הב' שכתב בחידושי' ריש פרק ב' דגזה"כ וכתב לה וגלי לה על וכתב שלא מיקרי לשמה אלא אם פן נכתב ברשותו וכמ"ש לעיל ס"ק י"ג ולכה באומר אמרו בטל פיון דמילי לא מימסרין כו' לא מהני דלא נכתב ברשותו אף שבאמת צינה ולכה כתב שאינו עומד במקום הבעל כו'.

אָבֵל לְתִירוּץ הָא' שְׁפֹתַב שָׁם וּבִסְפָר הַזְכוּת הַגְּ"ל קָשָׁה. גַּם נִרְאָה מוּכָח דְהַרְשֵׁב"א וְרָא"ש וְר"ן לֹא סְבִירָא לְהוּ תִירוּץ הַרְמֵב"ן הַגְּ"ל דְהָא הוֹכִיחוּ דְלֹא בְעֵי שְׁלִיחוֹת מְהָא דְרִישׁ זְבָחִים דְּאִי הָוֵי סְתָמָא לְגִירוּשֵׁין קַיָּימֵי הִי כְּפֹשֶׁר טוֹפְסֵי גִיטִין אַף דְנִכְתַּב שְׁלֹא בְשְׁלִיחוֹתוֹ עֵינֵן שָׁם.

וּא"כ אִי נִימָא כְּסִבְרַת הַרְמֵב"ן הַגְּ"ל עֲדִינֵן קָשָׁה דְאִי סְתָמָא לְגִירוּשֵׁין הִי בְטֵל בְּטוֹפְסֵי גִיטִין דְגִזְרַת הַפְּתוּב דְלֹא מִיקְרֵי לְשִׁמָּה אֲלֵא אִם כּוֹנֵן נִכְתַּב בְּצִיּוּי הַבַּעַל וּמוּכָח פְּתִירוּץ הָא' דְאִין מִחְשָׁבָה שְׁל הַסּוֹפֵר מְהֵנִי וְהוּא רַק מְשׁוּם דְלֹאוּ לְגִירוּשֵׁין קַיָּימֵי.

וְהַרְמֵב"ן ז"ל בְּחִידוּשָׁיו בְּאֵמַת לֹא הִבִּיא רֵאִי זֶה דְזְבָחִים רַק שְׁאָר הָרֵאִיוֹת וִי"ל כְּדַבְּרֵי וּלְכֹף בְּסִפְרֵי הַזְכוּת שֶׁהִבִּיא רֵאִיהֶם הַגְּ"ל לֹא פְתַב בְּאֵמַת רַק תִּירוּץ הָא' הַגְּ"ל עֵינֵן שָׁם: וְאֶפְשָׁר לְדַחֵק וְלוֹמַר דְּאִי הָוֵי קַיָּימָא סְתָמָא לְגִירוּשֵׁין לֹא הִי סְבִירָא לּוֹמַר דְּגַלִּי קָרָא דְלֹא נִקְרָא לְשִׁמָּה אֲלֵא אִם כּוֹנֵן נִכְתַּב בְּרִצּוֹן הַבַּעַל מֵהָ שְׁאִין כּוֹנֵן עֲכָשָׁיו וְתִלְיָא זֶה בְּזֵה.

וְהוּא דוֹחֵק. וְעוֹד דְבִסְפָר הַזְכוּת פְּתַב לְדַעַת הַרְ"ף רַק טַעַם הַגְּ"ל וְקָשָׁה לְמָה פֹּסֵק דְבְטֵל בְּאוֹמַר אֶמְרוּ כְּנ"ל.

וְהַרְמֵב"ן בְּעֲצָמוֹ בְּאֵמַת פּוֹסֵק כְּמֵאן דְּמִכְשִׁיר בְּאוֹמַר אֶמְרוּ וִי"ל דְּסוֹבֵר שְׁפִלְגֵי בְּזֵה וּמֵאן דְּפּוֹסֵל בְּאוֹמַר אֶמְרוּ סְבֵר בְּאֵמַת דְּבְעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכַתִּיבָה מֵהָ שְׁאִין כּוֹנֵן הַרְ"ף וִי"ל דְּפּוֹסֵק דְבְטֵל וְסוֹבֵר דְכָשֶׁר דְּחַרְשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן וְלֹא בְעֵי שְׁלִיחוֹת כְּנ"ל וְאִין הַטַּעַם אֲלֵא מְשׁוּם לְשִׁמָּה כְּנ"ל: וְהִי אֶפְשָׁר לּוֹמַר דְּבְאוֹמַר אֶמְרוּ כִּינֵן שְׁאִין הַסּוֹפֵר שׁוֹמֵעַ מִפִּי הַבַּעַל בְּעֲצָמוֹ אִין מִחְשָׁבָתוֹ בְּבִירוֹר לְשֵׁם גִּירוּשֵׁין דְּאִינוּ יוֹדְעֵינֵן שְׁיִגְרָשָׁה בְּגִט זֶה כִּינֵן דְּסְתָמָא לֹאוּ לְגִירוּשֵׁין קַיָּימֵי וְאִף שְׁמַעֲיָדִים בְּפִנֵי ב"ד עֲדוֹת גְּמוּרָה שֶׁהַבַּעַל אָמַר אֶמְרוּ לְפָלוּנִי וְעֲשֵׂאֵן שְׁלוֹחִים מ"מ גַּם שְׁמַעֲיָדִים מְעִידִים אִינוּ בְּרוּר שְׁאוּמְרִים אֵמַת רַק גִּזְרַת הַפְּתוּב וְהַתּוֹרָה הֵאֱמִינָה לְב' עֲדִים בְּכָל מְקוֹם וּמְחַוְּבִין הַב"ד לְהֵאֱמִין לְהֵם אֲבָל נֶגְדַּ מִחְשָׁבַת הַסּוֹפֵר עֲדִינֵן אִינוּ לְשִׁמָּה בְּרוּר דְשִׁמָּא לֹא צִינָה וּמְשַׁקְרִים וְכִינֵן דְּבְעִינֵן לְשֵׁם פְּרִיתוֹת בְּרוּר הוּא דוֹקָא כְּשׁוֹמֵעַ בְּעֲצָמוֹ מִפִּי הַבַּעַל שְׁאִין לוֹ סִפְקָא כְּלָל וְכְנ"ל.

וּבְאוֹמַר אֶמְרוּ מְדַעַתִּיכֶם לֹא קָשָׁה דְשִׁיבֵי שְׁפִיר טַעַמָא דְלְשִׁמָּה כִּינֵן שְׁהוּא לֹא צִינָה כְּלָל עַל גִּט זֶה שְׁיִיבֵי שְׁמָא לֹא יִגְרָשׁ בְּגִט זֶה וְעֲדִינֵן לֹאוּ לְגִירוּשֵׁין קַיָּימֵי בְּגִט זֶה מֵהָ שְׁאִין כּוֹנֵן אִי מִיְלֵי מִמְסָרָן שְׁהוּא כְּמוֹ שְׁפִתְבוּ בְּעֲצָמוֹ כְּנ"ל.

רַק בְּמִמְנָה שְׁלֹא בְּפִנֵי וּמוֹדִיעוּ שְׁכ' הַרְמֵב"ן ז"ל מְשׁוּם לְשִׁמָּה קָשָׁה כְּנ"ל: עוֹד י"ל דְּהָא בְּאֵמַת אִף שְׁכּוֹתַב בְּצִיּוּי הַבַּעַל מ"מ עֲדִינֵן אִינוּ סְתָמָא לְגִירוּשֵׁין שְׁיִיבֵי בְּרוּר לְשֵׁם פְּרִיתוֹת שְׁיִיבֵי בְּגִט זֶה דְשִׁמָּא לֹא יִגְרָשׁ וְכַתְּבִי וְאֶנְחִי בְּכִיסְתִּי כו' דְּאִי מִפְּיִסְהָ כו' רַק דְלִהְיֹפּוּדַ גַּלִּי קָרָא דְכְשִׁיפְתַב בְּצִיּוּי הַבַּעַל וּבְרִשׁוֹתוֹ חֲשִׁיב לְשֵׁם פְּרִיתוֹת וּלְכֹף שְׁלֹא בְּפִנֵי שְׁאִינוּ עוֹמֵד בְּמִקוֹם הַבַּעַל לֹא חֲשִׁיב לְשִׁמָּה כְּנ"ל.

וְלֹא קָשָׁה מְהָ דְזְבָחִים דְּאִי הָוֵי סְתָם אֲשֶׁה קַיָּימָא לְגִירוּשֵׁין בְּאֵמַת הִי סְתָמָא לְשִׁמָּה שְׁפִיר אִף בְּלֹא צִיּוּי רַק עֲכָשָׁיו דְלֹאוּ לְגִירוּשֵׁין א"כ גַּם כְּשִׁצִּינָה לְכַתְּוֵב אִינוּ סְתָמָא לְגִירוּשֵׁין וְדוֹקָא מְשׁוּם שְׁנִכְתַּב בְּרִשׁוֹתוֹ כְּנ"ל מֵהָ שְׁאִין כּוֹנֵן כְּשִׁצִּינָה עוֹמֵד בְּמִקוֹם הַבַּעַל שְׁלֹא בְּפִנֵי וּמִיְלֵי לֹא מִמְסָרָן כְּנ"ל וְלַטַּעַם רֵאשׁוֹן שְׁפִתְבְּנוּ עֲדִינֵן קָשָׁה דְּאִי כְּנ"ל א"כ

איה פתב הר"ן לישב קושית הרא"ה כו' דאי הוי מילי מימסרן כו' הי' שפיר לשמה דמה ששומע מפי השליח הי' כשומע מפי הבעל עיין שם.

ולמה"ל א"כ לענין מחשבת הסופר שאינו מאמין שהבעל צינה פנ"ל מאי מהני אי מילי מימסרן לשליח מ"מ נימא שאינו ברור אצל הסופר שהבעל צינה פניו שלא שמע מפיו ושלא משקר ומאי חילוק לענין מחשבת הסופר אי מילי מימסרן כו' או לא.

ולמ"ש תירוץ הב' אתי שפיר דבזה הוי עומד במקום הבעל פניו דמילי מימסרן כו' פנ"ל. והרא"ה ז"ל י"ל סבר פטעם הנ"ל ולקף הקשה שפיר עיין שם.

אמנם עדיין אינו מוכן מה שכתב הרמב"ן שאינו עומד במקום הבעל אלא אם פן שומע מפיו ולמה זה הא פתב אח"כ דבכל שליחות מהני שלא בפניו כמו בשליחות קבלה וכהאי גוונא ע"ש.

וא"כ למה בכתיבה לא יהי עומד במקום הבעל אף שלא בפניו פניו שבאמת הוי שלוחו וכמותו וכאלו בעצמו כתבו. דבשלקמא באותן שאינם בני שליחות או באמרו מדעתיתכם שאינו נעשה שלוחו כלל רק דמ"מ הנה מהני משום דלא בעי שליחות בכתיבה רק לשמה הי' שינה סברתו דלא גלי קרא רק בשומע מפיו אבל בשלא בפניו פניו שהוא שלוחו למה לא יהי מהני והי' אפשר דסבר דלא שינה כלל שליחות בכתיבה שהכתיבה עצמה הוי מילי כמ"ש לעיל רק משום לשמה מהני ולקף בעי מפיו שינה עומד במקום הבעל דנקא.

אף דחוק שם בדבריו ע"ש: והנה אפשר לומר עוד טעם באמרו מדעתיתכם דלא תשיב לשמה. למ"ש בש"ע קל"ט דאף שאמרה להתגרש אני רוצה אמרינן שמה חזרה בה והוא מירושלמי דדוקא כשעשתה שליח לא חיישינן שמה בטלה כל זמן שלא נודע לנו פניו דשליחה כמותה משא"כ בלא שליחות רק מחמת הדיבור שאמרה רוצה אני אמרינן שמה חזרה בה ע"ש.

וא"כ לכאורה בכתיבה באותן שאינן בני שליחות ואעפ"כ מועיל כמ"ש הרמב"ן ז"ל דהוי לשמה פניו שהוא בציני הבעל ע"ש וא"כ קשה דאינו לשמה שמה חזר בו הבעל ואינו ברור בשעת כתיבה שרוצה עדיין פניו שלא הי' שליחות רק מצד הדיבור שרוצה וקמו התם גבי האשה פנ"ל ושוב לא יועיל אף שבאמת לא חזר בו.

אלא א"כ עומד הבעל בשעה שכותב ורוצה פנ"ל: אף י"ל כדאמר בש"ס גטין נ"ה אם איתא דבטליה לעדים הוי אמר פניו שאמר מקודם להם ראו גט כו' ע"ש וכן פאן אם הנה חזר בו מלכתוב הנה אומר להסופר פניו שצינה לו פנ"ל.

אמנם באומר אמרו שינה שפיר שמה חזר בו ובאמת אמר לראשונים ואין הסופר יודע בשעת כתיבה שלא חזר בו פניו שלא אמר לו לכתוב ושליחות אין פאן דמילי לא מימסרן כו' ושינה שמה חזר בו ושוב אינו לשמה ברור ואף שלא חזר בו לא מהני פנ"ל.

ואף שהראשונים עומדים בשעת כתיבה ואומרים שלא אמר להם. מ"מ י"ל דלא שינה בזה אם איתא הוי אמר להו פניו שאין הם בעצמם הפותבים למה הנה לו לומר להם

דמ"מ יכתוב הסופר ולכך לא הני לשמה משא"כ אי הני מילי מימסרן לשליח והנה שליחות גמור ובזה לא חיישינן שמא חזר בו.

ולכך חלי אי מילי מימסרן פנ"ל. רק בממנה שלא בפניו לא שייך זה דאז הני שליחות. אף יש לדחות דדוקא התם שייך שמא חזרה בה פניו שבאמת חוב לה ובקבלה זו תתגרש אמרינן שחזרה בה ולא תתגרש משא"כ פאן למה יחזיר בו מהפתיכה הא אף שייכתבו בידי שלא ליתן לה הגט.

אף ז"א דגם שם תוכל למחות פניו שהוא שלא בפניו. אף י"ל דמ"מ אינו שוב זכות. אף גם פאן אינו לשמה שוב פניו שחזר בו פנ"ל. ואינו מוכרח: עוד י"ל הטעם גם בממנה שלא בפניו דלא חשיב לשמה.

למ"ש תוס' י"ט דלכך לא חיישינן אף בשליחות של נתינה שמא ביטל הוא וחזר בו כו' משום שפומה יודע שיתן מיד ואולי כבר נתן משא"כ בלאחר ל' כו' או משום דאית ליה קלא כשכבר נכתב ונחתם ומבטל ע"ש.

והטעם שפומה שיעשה הדבר הוא משום חזקה שלים עושה שליחותו כדאמר פ"ק האומר בקדושין דסמכה דעתיה כו'. והנה תוס' פ"ק התקבל כתבו בקדושין לא שייך חזקה דעושה שליחותו פניו שאינו בידי דשמא לא תרצה להתקדש ודוקא בגט וכה"ג שביד השליח כו' ע"ש.

והנה בכתיבה כשצוינה לכתוב דלא חיישינן שמא חזר בו וביטל וכאן לא שייך דאית ליה קלא פניו שלא נכתב עדיין כמ"ש תוס' שם. רק טעם הא' פניו שפומה דודאי עשה שליחותו אינו מבטל.

וא"כ זה שייך כשעושהו שלים לכתוב בפניו ושפיר בידי לכתוב ושייך חזקה פנ"ל. אבל באומר אמרו או ממנה שלא בפניו ושלח לו דבזה אין ביד השליח הראשון דשמא לא ירצה השליח שני לעשות השליחות ולכתוב פניו שהיה שלא בפניו וא"כ לא שייך החזקה פנ"ל כמו בקדושין כמ"ש תוס' ואינו סומך על זה פנ"ל וממילא יש חשש שמא חזר בו וביטל וממילא בשעת פתיכה אינו לשמה ברור דאינו יודע אם הוא לשם גירושין פנ"ל.

ולכך לא הני לשמה ואף שלא חזר בו [לא] מהני. ובקדושין אף דלא שייך החזקה מ"מ לא שייך החשש שמא חזר בו דמה בכך מ"מ פניו שבאמת לא חזר בו מהני משא"כ בכתיבה דלא הני לשמה.

אף טעם זה הוא פהרא"ה דאף אי מילי מימסרן לא הני לשמה פנ"ל. או י"ל דאי לא מימסרן ואינו שלים לא שייך החזקה כו' משא"כ אי מימסרן פנ"ל: ובאמת גם להפוסקים דבעי שליחות בכתיבה קשה להבין דברי הרמב"ן ז"ל דכיון דמינוי שליחות שלא בפניו מהני בכל הדברים למה לא יועיל בכתיבה וצריך ג"כ לומר טעמים פנ"ל משום לשמה ע"ש: ולדברי הרמב"ן ז"ל יש לישיב מ"ש לעיל דקשה למ"ש הר"ן דאי הני מילי מימסרן כו' הי' נקרא שומע מפיו מה ששומע מפי השליח ע"ש וא"כ פניו דשליח הראשון מהני במילי ולענין זה הני רק שליחות ראשון על הציוי שיהיה פציוי הבעל ע"ש.

וְלִהְיוֹת לַיִל כִּינּוּן דְּמִבְּנֵי בְּשׁוֹס נְזִיר י"ב דְּכָל מְלִתָּא דְּלֹא מְצִי לְמַעְבַּד הַשְׁתָּא לֹא מְצִי מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ עַל אַח"כ ע"ש וְעֵינָן בְּתוֹס' שֶׁם גְּבִי לֹוּשֵׁי קָמַח וְהַפְּרִישֵׁי חֶלֶה ע"ש. וְא"כ כִּינּוּן דְּכָאן בְּכַתִּיבָה לֹא מְהַנִּי שְׁלִיחוֹת שְׁלֹא בְּפָנָיו כַּמ"ש הַרְמַב"ן וְא"כ לְעַנְנֵן עֲשִׂיתָ הַשְׁלִיחַ עַל הַפְּתִיבָה לֹא מְצִי לְמַעְבַּד הַשְׁתָּא דְּשְׁלֹא בְּפָנָיו לֹא מְהַנִּי וּמִמִּילָא אֵינוֹ יְכוֹל עֲתָה לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ עַל עֲשִׂיתָ הַסּוֹפֵר שְׁלִיחַ שְׁיִהְיֵ' מוֹעִיל אַח"כ מֵה שֶׁהוּא בְּפָנָיו שֶׁל הַשְׁלִיחַ שֶׁהוּא כְּמוֹתוֹ כִּינּוּן דְּאִז לֹא מְצִי לְמַעְבַּד.

וְאִף שֶׁהִנֵּה בְּיָדוֹ לִילָה אֶל הַשְׁלִיחַ וּלְצוּוֹת מ"מ אִף שֶׁבְּיָדוֹ לֹא מְהַנִּי בְּשְׁלִיחוֹת כַּמ"ש תוֹס' שֶׁם: וְאֵין לוֹמֵר דַּא"כ גַּם בְּשְׁלִיחַ לְהוֹלֵכָה נִימָא כֵּן כִּינּוּן שְׁאִין הָאֵשֶׁה פֶּאן וְאִי אֶפְשָׁר לִקְטוֹן לָהּ וְלֹא מְצִי לְמַעְבַּד הַשְׁתָּא לֹא יוֹכֵל לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ.

דז"א דְּהֵתָם אֵינוֹ מְשׁוּם שְׁאֵינוֹ מוֹעִיל רַק שְׁאֵי אֶפְשָׁר וְאֵין מֵה לְעֲשׂוֹת אֲבָל פֶּאן שֶׁהוּא מְצִד שְׁאֵינוֹ מוֹעִיל עֲשִׂיתָ הַשְׁלִיחַ שְׁלֹא בְּפָנָיו כַּנ"ל וְיֵשׁ לְדַחֲוֹת דְּקו"ל שְׁבַת פְּרָק הַבּוֹנָה דְּמַחְסָר קָרִיבָה לֹא כְּמַחְסָר מְעֻשָׁה דְּמִי ע"ש.

דַּא"כ פְּרָק הַשּׁוֹלַח אִי בְּטָלוּ אֵינוֹ מְבִטְלוּ אִיךָ מְהַנִּי שְׁלַח אַחֲרָיו שְׁלִיחַ הָא לֹא מְצִי הוּא לְמַעְבַּד הַשְׁתָּא כִּינּוּן דְּבִטְלוּ שְׁלֹא בְּפָנָיו לֹא מְהַנִּי וְלֹא מְצִי לְמְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ עַל הַבְּיָטוּל וְהֵנִי כְּמוֹ פֶּאן בַּהֲנ"ל.

וְאֵינוֹ מְוַכְרַח דְּשֶׁם הָנִי רַק מְחַמַּת חֲשֵׁשׁ מְמַזְרוּת אוֹ עֲגוּנוֹת וְכִינּוּן שֶׁשְׁלַח אַחֲרָיו שְׁלִיחַ וְנִסְתַּלַּק הַחֲשֵׁשׁ וּבְלֹא הַחֲשֵׁשׁ הִי יְכוֹל לְעֲשׂוֹת גַּם בְּעֲצָמוֹ מִשָּׂא"כ פֶּאן דְּלֹא מְהַנִּי מְדַאֲוֵרִיתָא כַּנ"ל. וְעוֹד שֶׁם יְכוֹל לְבַטֵּל גַּם שְׁלֹא בְּפָנָיו שֶׁכְּשִׁיּוֹדֵעַ לְהַשְׁלִיחַ יְהִי אִז בְּטָל וְנָה שְׁפִיר יִהְיֶה מְהַנִּי דְּלֹא שְׁיִיךָ תְּקֵנוֹת עֲגוּנוֹת וּמְמַזְרוּת וּמִמִּילָא יְכוֹל לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ עַל אִז ג"כ כַּמ"ש תוֹס' גְּבִי חֶלֶה שֶׁם דִּיּוֹכֵל לִיקַח עֵיסָה וּלְהַפְּרִישׁ שְׁיִהְיֵ' חֶלֶה כְּשִׁיהְיֵ' נִילוּשׁ ע"ש.

מִשָּׂא"כ פֶּאן דְּאֵינוֹ מוֹעִיל כַּנ"ל: עוֹד י"ל הַטַּעַם דְּלֹא מְהַנִּי שְׁלֹא בְּפָנָיו. דְּהִנֵּה בְּשׁוֹס גִּטִּין כ"ט מְבַעֲרָא לִיה אִי מְצִי מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ שְׁלֹא בְּפָנָיו אוֹ דְּוָקָא בְּפָנָיו וּמְדַבְּרֵי הַרִי"ף וְרַמְבַּ"ם פ"י מַה"ג מְבִטְלוּ דְּהַאֲבַעֲרָא הוּא עַל כָּל שְׁלִיחוֹת אִם יְכוֹל לְעֲשׂוֹת שְׁלֹא בְּפָנָיו וּפְשׁוּט דְּמְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ שְׁלֹא בְּפָנָיו ע"ש וּבב"י לְקַמֵּן ס' קמ"א.

וְלְכַאֲוָרָה אֵינוֹ מוֹכֵן הַאֲבַעֲרָא מֵה טַעַם לֹא יוֹעִיל שְׁלֹא בְּפָנָיו. וִי"ל דְּהִנֵּה שְׁלִיחוֹת הוּא דְּבַר הַנְּגַמֵּר בְּדִבְבוּר כְּשֶׁמְמַנֶּה אוֹתוֹ שְׁלִיחַ נְעֻשָׁה בְּזָה שְׁלוּחוֹ.

אֲבָל צָרִיךְ שֶׁהַשְׁלִיחַ יִתְרַצֶּה לְהִיּוֹת שְׁלוּחוֹ. וְנִרְאֶה דָּאם עֲשָׂה לֹא שְׁלִיחַ לְקַדֵּשׁ אוֹ לְגַרְשׁ וְהַשְׁלִיחַ אָמַר שְׁאֵינוֹ רוֹצֶה לְהִיּוֹת שְׁלוּחוֹ נִתְבַּטֵּל הַשְׁלִיחוֹת וְאִף שֶׁאֵח"כ רָצָה הַשְׁלִיחַ וְקִידֵשׁ אוֹ גִּירֵשׁ לֹא מְהַנִּי כְּלוּם כִּינּוּן שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל.

וְהַדְּבָר מְבִטְלוּ בְּשׁוֹס ס"ג רִישׁ הַתְּקַבֵּל דְּעַקְרֵי שְׁלִיחַ לְשְׁלִיחוֹתֵי' לְהוֹלֵכָה לְאַכְנ' וּפִירֵשׁ"י ז"ל אִי נָמִי בְּתַר הַכִּי אִמְטִינִי שְׁלִיחַ וְאִמְלִיךָ לֹא הֵנִי גִּיטָא כִּינּוּן דְּמַעְיָקְרָא לֹא קִיבֵל עָלָיו כו' ע"ש וּמְבִטְלוּ לְהַדְיָא כַּנ"ל דְּלֹא מְהַנִּי.

וְא"כ לְכַאֲוָרָה לְמַאי דְּאָמַר בְּשׁוֹס פ"ב דב"מ גְּבִי פְלִיךָ אֲצַל יְפוֹת דְּלִמָּא בְּעִידָנָא דְּתַרְם לֹא הֵנִי נִיחָא לִיה דְּאִף שֶׁעֲכָשְׁוּ רוֹצֶה הַמְשַׁלַּח מ"מ כִּינּוּן שֶׁתַּרְם שְׁלֹא בְּפָנָיו שְׁמָא אִז לֹא

היא ניקחא ליה ולא אמרינן פיון דעכשין רוצה גם אז היא רוצה פיון דנאוש שלא מדעת לא הוי נאוש ע"ש.

וכן פ"ב דקדושין גבי נתרצה האב לא מהני אח"כ למפרע ע"ש. וא"כ לכאורה לא יועיל כשעושהו שליח שלא בפניו דאף שמתרצה לבסוף מ"מ שמא אז לא היתה רוצה בשעה שעשאו שליח ונתבטל פנ"ל.

אף ז"א דבשלמא התם בתרומה דצריף שיהי' חל התרומה ויהי' אז ניקחא ליה כשתרם ואמרינן שפיר דלמא כו'. אבל פאן באמת אין השליחות חל למפרע רק כשנודע ומתרצה השליח ואז ניקחא ליה ומהני פנ"ל: אף י"ל למאי דאמר בש"ס פ"ב דקדושין גבי התקדשי לי לאחר שאגרשין דניהו דבידו לגרשה אין בידו לקדשה וכיון שצריף דעתה לא מהני דהוי פדבר שלא בא לעולם דמי איכא מידי דהשתא לא מצי עביד ולקמין מצי עביד ע"ש.

וא"כ י"ל גם בהנ"ל דאם אז לא היתה רוצה השליח באמת א"כ אינו מועיל גם על אח"כ פיון דאז לא מצי עביד פנ"ל. ויש לדחות ואינו מוכח: ועוד למ"ש הר"ן ו"ל גדרים כ"ט גבי שור זה עולה לאחר ל' יום הקשה למה יהיה מועיל הא פלגה דיבורו וכמו משוה פרה זו ומקנה אחר ל' יום דלא מהני דכלתה משיכתו ונדקא בכסף מהני ע"ש וכן הקדש הנגמר בדיבור פלגה דיבורו אז והוי כמו משיכה ומירץ דאמירה לגבוה שאני ע"ש.

וא"כ פאן בשליחות לכאורה אם אומר שלא יהיה שלוחו עד אחר ל' ג"כ לא מהני דכיון שהוא ג"כ דבר הנגמר בדיבור א"כ פלגה דיבורו אז פשיהי' חל כמו בהקדש וכאן לא שייך אמירה לגבוה כו'.

והא דאמר גבי לא תיתביה ניהלה עד אחר ל' כו' דמהני. וכן פ' התקבל גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא כו' ע"ש.

י"ל ג"כ דנעשה שלוחו מיד רק דהוי תנאי שלא יתן לה עד אז. אבל פאן שלא בפניו דאי אפשר שיהיה השליחות מיד רק אז כשמתרצה ואז פלגה דיבורו פנ"ל.

רק שיהיה למפרע וזה אינו מועיל פנ"ל. וי"ל דלכך מיבעיא ליה אי מצי משני שליח שלא בפניו.

והא דפשיט דמהני שלא בפניו י"ל דמהני דבכה"ג יש ברירה ואמרינן כשנתרצה הנוכר הדבר למפרע שחל השליחות וכמו בהריני בועליה ע"מ שירצה אבא דמהני למפרע כשנתרצה לבסוף ואף דקי"ל בדאורייתא אין ברירה מ"מ הא יש פמה חילוקים ע"ש וי"ל דבכה"ג מהני.

והא הרמב"ם ז"ל פסק גם בתרומה דמהני פלגה אצל יפות כו' פיון דחזינו השתא דניחא ליה ע"ש ולכך מהני שלא בפניו ג"כ פנ"ל: אמנם לענין פתיבה לשמה הא פתבו תוס' ריש פ"ק כל הגט דאף למ"ד יש ברירה מודה לענין לשמה דאין ברירה דצריף להיות מבותר לגמרי ע"ש.

ולכך י"ל הטעם דבכתיבה לא מהני כשמנה שליח שלא בפניו פיון דילפינו מוכתב נה שאינו לשמה אלא א"כ פותבו הבעל או אחר בשליחותו א"כ צריף להיות מבותר שנקתב בשליחותו ובמנינו שלא בפניו הוא רק מטעם ברירה פנ"ל.

ואף דשם הפתיכה קודם שנתברר וכאן בשעת הפתיכה כבר נתרצה ומבורר מ"מ פיון שאינו לשמה אלא א"כ בשליחותו א"כ זה עדיין אינו מבורר על למפרע שהועיל השליחות רק מטעם ברירה דאי אין ברירה אינו לשמה וא"כ עדיין אינו מבורר לגמרי ולכך לא מהני.

וכמו באחין שחלקו דאף לאחר שחלקו אינם יורשין אי אין ברירה כנ"ל: ואף שיש לחלק קצת בין קנין או הקדש שהוא ג"כ לצאת מרשותו בזה דוקא שיהיה פלטה משיכתו או דיבורו כו' והיינו שאף שהתורה אמרה דקנין זה קולה היינו פשקונה בקנין זה אבל פשאינו קונה בו אין הקנין מהני כלל ואיך יועיל על אחר ל' פיון שבשעה שעשה הקנין לא קנה.

משא"כ בשליחות אין הקפידא כלל על עשיית השליח רק בפעושה השליח הדבר בשליחות המשלח הוי כמותו ולכך לא שיהיה פלטה דיבורו. אף ז"א דא"כ עשאו שליח פשהיה קטן והגדיל בשעת עשיית השליחות דקי"ל דלא מהני כמבואר במשנה כ"ט קיבל פשהיה קטן והגדיל כו' ע"ש.

וע"כ דבשעה שעושה אותו שליח צריך שייגמר בדיבור זה יהי נעשה שלוחו ואל"ה לא מהני והוי דיבור זה כמו בהקדש כנ"ל דשייך פלטה דיבורו ואתי שפיר כנ"ל. ומ"מ יש לחלק דגם שלא בפניו נעשה מיד שלוחו.

ואינו מוכרח כנ"ל: (כד) ולעדים ויחמתו כו'. הנה באומר אמרו על החתימה לחדוד וכתב הגט כתבו בעצמם הנה נראה דלדין דקי"ל ע"מ פרתו אינו פסול רק מדרבנן דהא לא שינו ממה שאמר הבעל ואמרו לאחרים וחתמו וניהו דפסולין ג"כ מטעם מקלי כו' מ"מ לא גרע מעדים פסולים וחתמו בלא ציוי הבעל לגמרי שאינו פסול אלא מדרבנן.

אמנם מדברי תוס' גטין סוף התקבל ד"ה הא כתב הגט משמע דבכה"ג בטל מה"ת שהקשו שם דלר"מ הא אפי' מצאו באשפה פשר דעדי חתימה פרתו ומאי פריך על כתב הגט דמקלי לא מימסרן כו' ומירצו חז תירוצו דסבר כר"א דעדי מסירה פרתו אי נמי ניהו דכשר מצאו באשפה מ"מ היכא שצינה הבעל מודה ר"מ שצריך לעשות ציווי ואפי' כת"י הוי מ"מ הוי באומר בפירוש שיאמרו לסופר לכתוב ולא סגי הקא במצאה באשפה אפי' לר"מ עכ"ל.

ונראה מדבריהם דאף דהא ניהו דאמר שיאמרו לסופר מ"מ הא באמת עשו כן ואמרו לסופר כו' ומה בכך דמקלי לא מימסרן כו' וע"כ דכיון שצינה מגרע גרע וטעי וסובר דמהני שליחות ורוצה שיקתבו דוקא בשליחותו וכיון דמקלי לא מימסרן שוב בטל לגמרי אפי' לר"מ כן כתב בס' פ"י שם.

וממילא לדין בחתימה הוא ג"כ כנ"ל דכיון שאמר אמרו רוצה דוקא בשליחות וכיון דמקלי לא מימסרן שוב בטל מה"ת כנ"ל. וכן כתב בס' ת"ג לדבר פשוט דהגט בטל מה"ת באומר אמרו על החתימה מטעם הנ"ל ע"ש: אמנם לע"ד אין דבריהם נראין כלל.

דאיך אפשר לומר דבלא ציוי הבעל לגמרי פשר מה"ת בחתימה והיכא שאמר אמרו ועשו כן ולא שינו מציווי יהי בטל מה"ת כנ"ל. ובשולמא באמר חתמו סתם והם אמרו לאחרים בזה שפיר שייך כנ"ל דאף דלא בעי שליחות מ"מ פיון שאמר חתמו רוצה שייחתמו הם

וממילא פּינן שְׁאָמְרוּ לְאַחֲרֵיהֶם וּמִיָּלֵי לָא מִיְמַסְרֵן שִׁינּוּ מִמָּה שְׁאָמַר הַבַּעַל וּכְמוֹ בְּכֻלְכֶם כַּמ"ש לְעֵיל.

וְנָה נִרְאָה מְנוֹכַח וּרְאִיָּה לְזֶה מִדְּאָמַר בְּש"ס כ"ט גְּבִי זִיל יְהַבֵּי לְאַבָּא בַר מְנוּמִי דְּפָרִיף וְהָא שְׁלִיחַ שְׁלֵא נִיתָן לְגִירוּשֵׁין הוּא וְלָא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ. וְקָשָׁה דְּמִבְּנָאָר בְּש"ע ס' קמ"א דַּעַת הַגְּאֹוֹנִים ו"ל דְּלַעֲנָן לִיתָן הַגֵּט לְשְׁלִיחַ לְהוֹלְכָה לָא בְּעֵי שְׁלִיחוֹ פְּלִל וְיָכוּל לְשְׁלֹחַ הַגֵּט ע"י נְכָרִי דְּמַעֲשָׂה [קוּרָף] בְּעֵלְמָא הוּא ע"ש וּא"כ מֵאֵי פָּרִיף דְּשְׁלִיחַ שְׁלֵא נִיתָן לְגִירוּשֵׁין הוּא מָה בְּכָף דְּאִין הַשְׁלִיחוֹת מוֹעִיל הָא לִיתָנוּ לְאַבָּא בַר מְנוּמִי א"צ שְׁלִיחוֹת פְּלִל.

וע"כ דְּנִיהוּ דְּלָא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת מ"מ פּינן שְׁאָמַר לוֹ יְהַבֵּיהּ לְאַבָּא בַר מְנוּמִי הָוִי קְפִידָא שְׁיִתָּן הוּא רַק אִם הִי יָכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ הָיָה כְּמוֹתוֹ וְהָוִי כְּאֵלוֹ יְהַבֵּיהּ אִיהוּ וּפְרִיף פּינן דְּלָא נִיתָן לְגִירוּשֵׁין וְלָא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ מִמִּילָא הָוִי שִׁינּוּי מִמָּה שְׁאָמַר הַבַּעַל וְלָא מְהַנִּי כַּנ"ל וּמוֹכַח כַּנ"ל.

וְגַם פָּאן בְּחִתּוּמָה אָף דְּלָא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת מ"מ פּינן שְׁאָמַר חֲתָמוּ וּמִיָּלֵי לָא מִיְמַסְרֵן כּו' הָוִי שִׁינּוּי וּבְטַל. וְכֵן בְּכִתְיָבָה לר"מ כַּנ"ל: אָמְנָם זֶה בְּסִתְּמָה חֲתָמוּ אָבֵל בְּאוֹמַר אָמְרוּ וְעָשׂוּ כֵן לְמָה יִהְיֶה בְטַל.

ומ"ש דְּאָמְרֵינוּ שְׁטַעָה וְסָבוּר דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוֹת. תְּמוּהָ מַנִּין לָנוּ לוֹמַר כֵּן וְלִהְיֵת זִיקוֹ בְּטוֹעָה דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוֹת פּינן שְׁאָמַר סָתָם אָמְרוּ לְפָלוּנִי וְרוּצָה שְׁיֵאמְרוּ לְהֵם כַּנ"ל אָבֵל לְזֶה אִין שׁוּם טַעַם שְׁנֵאמַר דְּכָר חֲדָשׁ דְּסוֹבֵר דְּבְעֵי שְׁלִיחוֹת וְרוּצָה דְּנִקָּא שְׁיִהְיֶה מוֹעִיל בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת.

דא"כ בְּהָא דְּתָנּוּ הַכֵּל כְּשֵׁרִין לְכַתּוּב אֵת הַגֵּט אִפִּי חֲשׂו"ק וּכ' הַתּוֹסֵף וְרוּב הַפּוֹסְקִים מְשׁוּם דְּלָא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכִתְיָבָה ע"ש. וּא"כ כְּשְׁאָמַר לְהֵם כְּתָבוּ יְהִיָּה בְטַל כְּמוֹ פָּאן דְּנִימָא דְּטוֹעָה וְרוּצָה דְּנִקָּא בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְכִינּוּן דְּלָאוּ בְּנֵי שְׁלִיחוֹת בְטַל וְצָרִיף לוֹמַר דְּאִינְרִי שְׁאָמַר בְּפִירוּשׁ לָא בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת.

וְהָוִי לְהוּ לְהַפּוֹסְקִים לְחַלְקֵי בְּזֶה דְּכְשְׁאָמַר כְּתָבוּ סָתָם כְּמוֹ בְּכָל מְקוּם בְטַל אִפִּי גְדוּל עוֹמֵד ע"ג וע"כ דְּאִין חִילוּק. וְעוֹד דְּפָרִיף הֵתָם בְּש"ס וְהַתְּנָא פְּסוּל וּמְשַׁנֵּי לְעַנְיָן הוֹבָאָה אֲתָמַר כּו' וְלְמָה לָא מְשַׁנֵּי לְעַנְיָן כְּתִיבָה כְּשְׁאָמַר סָתָם כְּתָבוּ כַּנ"ל.

וְעוֹד שְׁהַקְשׁוּ שְׁם תּוֹסֵף וְרַמְבַּ"ן וְר"ן ו"ל מְהָא דְּעָשׂוּ עֲדִים שְׁלִיחוֹתָן כּו' וּמֵאֵי קוּשְׁיָא הָא הֵתָם אָמַר לְהֵם כְּתָבוּ כַּנ"ל וְאָף דְּלָא בְּעֵי שְׁלִיחוֹת בְּכִתְיָבָה בְּעֵי הֵתָם כַּנ"ל פּינן שְׁאָמַר כְּתָבוּ. וְעוֹד דְּהָא הַגְּאֹוֹנִים ו"ל כְּתָבוּ דְּהִיבָא דְּיִהִיב גִּיטָא לְנְכָרִי וְאָמַר זִיל אֲמַטְיָי נִיְהִלֵּי לִישְׂרָאֵל פְּלוּנִי לִיתָנוּ לְהַ מְהַנִּי מְשׁוּם דא"צ שְׁלִיחוֹת לְעַנְיָן לִיתָנוּ לְשְׁלִיחַ ע"ש.

וְלִהְיֵן לְנִימָא ג"כ פּינן דְּאָמַר אֲמַטְיָיָה נִיְהִלֵּי רוּצָה דְּנִקָּא בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְכִינּוּן שְׁאִין שְׁלִיחוֹת לְנְכָרִי בְטַל כַּנ"ל. וּבְזֶה י"ל כְּדָאמַר רִישׁ הַתְּקַבֵּל אָדָם יוֹדַע שְׁאִין שְׁלִיחוֹת לְקַטֵּן וְנָתַן לְשֵׁם הוֹלְכָה כּו' ע"ש וע"כ דְּזֶה פְּשׁוּט וְלָא טְעוּ אִינְשֵׁי וְלְכָף הַכֵּל כְּשֵׁרִין לְכַתּוּב כּו' חֲשׂו"ק דְּכִינּוּן שְׁיִוְדַע שְׁאִין לְהֵם שְׁלִיחוֹת כַּנ"ל וְדָאֵי לָא הִי כְּפֻנְתוֹ בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת אָף שְׁאָמַר כְּתָבוּ וְכֵן בְּכּוּתֵי בְּאָמַר אֲמַטְיָי נִיְהִלֵּי כּו'.

אָבֵל בְּהָא דְּמִילֵי לָא מִימְסָרֵן כּו' י"ל דְּטָעוּ אִינְשֵׁי. וְהוּא דִּוְחַק וְעוֹד דְּהָא כָּל הַטָּעַם דְּאִי כַּת"י הוּא הֵנִי כְּתִבְהּ גֵּט פְּאוּמֵר אֶמְרוּ לְשִׁטַּת תּוּס' ו"ל הוּא מְשׁוּם דְּחַתְמֵם סוֹפֵר וְעַד פְּסוּל וְנִדְאִי לָא הִי פְּנִנְתּוּ עַל הַפְּתִיבָה וְחַתִּימָה דְּמִסְתַּמָּא יוֹדַע הַדִּין שְׁפָסוּל וּא"כ אִיךָ נִימָא בְּשִׁבִיל זֶה דְּהֵנִי פְּאוּמֵר אֶמְרוּ וְטוּעָה דְּמִילֵי מִימְסָרֵן לְשִׁלִּיחַ לְמָה פְּשוּט יוֹתֵר דְּחַתְמֵם סוֹפֵר וְעַד פְּסוּל מְהָא דְּמִילֵי לָא מִימְסָרֵן אֲדַרְבָּה זֶה קו"ל דְּבָטֵל וְזֶה לְרֹב מ"ד פְּשָׁר.

וּבְזֶה אָנוּ מְשַׁנְיִים מִמְשַׁמְעוֹת הַלְשׁוֹן כְּדִי שְׁלֵא נֵאמֵר שְׁטָעָה דְּחַתְמֵם סוֹפֵר וְעַד פְּשָׁר. וּבְזֶה נּוֹסִיף מַה שְׁלֵא אֶמְרֵם כָּלֵל וְנֵאמֵר שְׁטָעָה דְּמַהֲנֵי שְׁלִיחוֹת וְהֵיךָ כְּנִנְתּוּ בְּתוֹרַת שְׁלִיחַ דְּוָקָא מַה שְּׂאִין שׁוּם מְשַׁמְעוֹת מְלִישׁוֹנוּ וְכֵן נִרְאֶה מְדַבְּרֵי רִש"י ו"ל לְעֵיל י"ב גְּבִי עֵרְפָאוֹת שְׁכ' רִש"י דְּמִזְוִיף מִתּוֹכּוּ שְׁמָא אֲתִי לְמִימְסָר בְּאַפְיָהוּ כּו' ע"ש וְהַפְּנִי הַפְּשׁוּט שְׁיִסְבֹּר שְׁהֵם יִשְׂרָאֵלִים ע"ש בְּרִשְׁבִּי"א ו"ל וּא"כ לְמָה לִּיהָ שְׁיִמְסָר בְּפְנִיָהֶם הָא בַּטֵּל נִיהוּ דַּע"מ כְּרַתִּי הָא פִּינּוּן שְׁאֶמְרֵם חַתְמוּ וְהִי סְבוּר שְׁהֵם יִשְׂרָאֵלִים וּבְנֵי שְׁלִיחוֹת הִי כְּנִנְתּוּ בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת וְכִינּוּן שְׁבְּאַמַּת הֵם פּוֹתִים וְאִין שְׁלִיחוֹת לְכוּתִי שׁוּב מִמִּילָא בְּטֵל אַף פְּשְׁמוֹסְרוֹ לְפָנֵי פְּשָׁרִים כְּנ"ל.

אַף יֵשׁ לְפָרֵשׁ שְׁם בְּדַבְּרֵי רִש"י פִּי אַחֵר ע"ש לָא שְׁיִטָּעָה הַבְּעַל כּו'. גַּם לְשׁוֹן הַתּוּס' עֲצָמוּ אִינוּ מוֹרָה כְּדַבְּרֵיהֶם שְׁמַתְחִלָּה כְּתִבּוּ נִיהוּ כּו' הִיכָא שְׁצִינָה מוֹדָה ר"מ שְׁצָרִיף לְעֲשׂוֹת צִינּוּ.

וְהִינּוּ רַק שְׁצָרִיף לְעֲשׂוֹת צִינּוּ הַבְּעַל. וְאַח"כּ כְּתִבְהּ דְּהֵנִי פְּאֵלוּ אֶמְרֵם בְּפִירוּשׁ אֶמְרוּ וְלָא סְגִי בְּמִצָּאוּ בְּאַשְׁפָּה וְהִינּוּ ג"כ שְׁלֵא נַעֲשָׂה צִינּוּ וְהֵיךָ לְהֵם לֹמֵר רְבוּתָא טְפִי דְּאַפִּי נַעֲשָׂה צִינּוּ בְּטֵל וּמָה לְהֵם לְהַזְכִּיר מְצָאוּ בְּאַשְׁפָּה כְּאֵן.

אַלָּא ע"כ דְּלִיתָא וְהַפְּנִי הַפְּשׁוּט בְּדַבְּרֵי תּוּס' הוּא דְּלָא סְגִי לְהוּ בְּתִירוּצָא קְמָא אַף דְּהֵאָמַת כֵּן דְּשְׁמוּאֵל סְבֵר כּו' אֶלְעָזָר דַּע"מ כְּרַתִּי הִינּוּ מְשׁוּם דְּעַדִּינּוּ קִשְׁיָא לְהוּ דְּאֶמְרֵם בְּש"ס א"א בְּשִׁלְמָא כּו' הִינּוּ דְּקַתְנֵי יִלְמְדוּ וְיִכְתְּבוּ כּו' וּמְפָרֵשׁ בְּמִשְׁנָה יְכַתְּבוּ וְיִתְּנוּ הִינּוּ כְּתִבְהּ גֵּט וְקִשְׁיָא רִישָׁא דְּתַנּוּן בְּאֶמְרֵם לְשָׁנִים אוּ לִג' כְּתִבּוּ לִר"מ הֵרִי אֵלוּ יְכַתְּבוּ כּו' וְאִיךָ נִימָא דְּכַתְּבֵם גֵּט הוּא הָא לִר"מ מְצָאוּ בְּאַשְׁפָּה כְּשָׁר.

וְזֶה דִּוְחַק דְּמַתְּנִיתֵן בְּתַרִי גְּוֹנֵי וּלְכַף כְּתִבּוּ א"נ דְּאַף לִר"מ כּו' פִּינּוּן שְׁאֶמְרֵם כְּתִבּוּ צָרִיף לְעֲשׂוֹת צִינּוּ הַבְּעַל וּלְכַף יְכַתְּבוּ בְּעֲצָמָם אִי כְּתִבְהּ גֵּט הוּא גַּם לִר"מ דְּאֵם אֶמְרוּ לְאַחֲרֵים פִּינּוּן דְּמִילֵי לָא מִימְסָרֵן כּו' הֵנִי שְׁיִנּוּי מִמָּה שְׁאֶמְרֵם הַבְּעַל.

וְאַח"כּ כְּתִבּוּ אֲלִיבָא דְּאַמַּת דְּאַפִּי אִי כ"י הוּא לָא סְגִי בְּמִצָּאוּ בְּאַשְׁפָּה פִּינּוּן דְּהֵנִי פְּאוּמֵר אֶמְרוּ צָרִיכִין לְקַנְיִים ג"כ צִינּוּ וְלֹמֵר לְאַחֲרֵים לְכַתְּבֵם כְּנ"ל אָבֵל לָא שְׁלֵא יֵהִי מְהֵנִי כְּשַׁעֲשׂוּ כֵּן כּו'.

וּמֵאִי דְּפָרִיף אַח"כּ לְשְׁמוּאֵל וְאֶמְרֵם דְּמוֹדָה ר"י בְּאוּמֵר אֶמְרוּ. הִינּוּ מְשׁוּם דְּהָא שְׁמוּאֵל סְבֵר בְּאַמַּת כּו' דַּע"מ כְּרַתִּי וּפְרִיף שְׁפִיר אַף אִי כ"י הוּא מֵאִי מְהֵנִי וּמְשַׁנְיֵי דְּמוֹדָה ר"י כְּנ"ל וְהָא דְּהֵנִי צָרְכוּ תּוּס' לְכַתְּבֵם וּלְסַיִים זֶה דְּלָא סְגִי מְצָאוּ בְּאַשְׁפָּה הִינּוּ דְּעוֹד הֵיךָ קִשְׁיָא בְּסִיפָא לִר"מ בְּאֶמְרֵם לִג' תְּנוּ יִאֶמְרוּ לְאַחֲרֵים וְיִכְתְּבוּ דְּבַרִי ר"מ וְלְמָה יִאֶמְרוּ כָּלֵל לְאַחֲרֵים לְכַתְּבֵם הָא גַּם מְצָאוּ בְּאַשְׁפָּה כְּשָׁר לִר"מ וּלְס"ד דְּמַתְּנֵי קְאִי עַל הַפְּתִיבָה לְמָה תְּנֵי כְּנ"ל.

וכן משמע קצת מלשון הרמב"ם ו"ל דגם בכתומה בטל באומר אמרו כמו בכתובה ע"ש. גם לא קשה מכל ראיות הנ"ל: אף מ"מ נראה דז"א אם התנה שיכתוב הסופר עוד אינה דבר בגט נימא דליבעי לשמה והוא מכלל התנורף פנין שיהיה בטל אם לא יכתוב פנ"ל.

וע"כ פנין שאינו מצד עצמו בכלל התנורף הגט שיהיה הפרישות תלוי בו רק מצד רצון הבעל שהתנה זה לא שיהיה בכלל וכתב לה דניבעי לשמה פנ"ל. וממילא גם בכתומה כו' פנין דמה"ת אינו בכלל התנורף רק מצד שהתנה שיחתמו מ"מ לא בעי לשמה מה"ת כמו בתנאי פנ"ל: והנה באומר בפירוש חתמו ואמרו לאחרים לחתום פתבנו לעיל ס"ק כ"א דהגט בטל מה"ת פנין דמילי לא מימסרין כו' א"כ הוי שינוי ממה שאמר הבעל ואף בכתומה בטל.

וכ"כ פל האחרונים ועיין בס' ת"ג. אמנם לע"ד יש להסתפק גם בזה שראיתי בירושלמי פירק מי שאחזו ה' ב' אמתניתן דאמרו לו נכתוב כו' ונ"ל אמר לב' אמרו לפלוני שיכתוב ולפ' ופלוני שיחתמו ר"ז בשם ר' ירמיה מעשה היה בימי רבי ואמר לא יעשה כן בישאל שמואל אמר יעשה ויעשה ר' ירמיה שאל לשמואל אמר לשנים אמרו לפלוני שיכתוב ואתם חתמו אמר ליה הרי זה גט אלא שהדבר צריך תלמוד.

מחלפה שיטתו דשמואל תמן אמר יעשה ויעשה והכא הוא אמר אכן שניא הוא ששינוי את עדותן כו' ופי' בס' פני משה דר"י. שאל לשמואל אמר לב' כו' ואתם חתמו כו' היינו שלא עשו כן רק אמרו לאחרים לחתום כו' ע"ש ופירושו מוכרח דאם איירי בעשו כן למה הדבר צריך תלמוד הא אמר מקודם לשמואל דבכתובה נכתומה כשר אומר אמרו לכתחלה יעשה ויעשה.

ובכתובה לחוד מסופק. וכן מאי משני שניא הוא דשינוי את עדותן כו' הא לא שינוי פלוני פנין שחתמו בעצמם כו'.

וע"כ כמו שמפרש הנ"ל שלא חתמו בעצמם ורקו מגרע גרע פנין שאמר אתם חתמו כו'. ומ"מ השיב שמואל דהרי זה גט אלא שצריך תלמוד ועכ"פ לא הוי אלא ספק פנ"ל.

ומבואר להדיא דאף שאמר בפירוש חתמו ואמרו לאחרים לחתום אין הגט בטל בנדאי והוא רק ספק לכל היותר פנ"ל: והנה הרב בעל פ"מ בספר מראה הפנים שם כתב דהספק הוא שמה אין הבעל מקפיד רק אם תרצו אתם חתמו והוי כאומר אמרו או דלמא דוקא להן ציונה כו' אבל אין שיטת הבבלי פן בסוף התקבל ס"ו דמהתם משמע דאתם חתמו ליכא למיחש אלא דגזרו הא אטו אומר אמרו למ"ד כשר ולא תעשה כו' ע"ש.

ולא ידענא מאי קאמר דמה ענין זה למה דאמר בש"ס באתם חתמו דאיירי שחתמו הם באמת כמו שציונה רק על הכתיבה אמרו לסופר ולא שיהיה בזה שמה תשכור עדים רק משום גזירה אטו אמר אמרו על הכתיבה ג"כ ע"ש.

ואינו ענין פלל לדברי הירושלמי דאיירי בלא עשו ציוני הבעל רק ציוו לאחרים לחתום כמ"ש הוא בעצמו ומוכרח פנ"ל. בזה נדאי ה' נראה מסבירא דהגט בטל פנין ששינוי מציוני הבעל וכיון דמילי לא מימסרין כו' לא חתמו הם ובטל פנ"ל.

ואעפ"כ אמר דהרי זה גט אלא שצריך תלמוד. והטעם נראה דסבר שמואל פיון דקי"ל עדי מסירה פרתית אין הקפידא רק על הפתיחה דכיון דמילי לא מימסרין כו' לא נכתב בפליחות הבעל אבל בפתיחה דא"צ פלל מה"ת לכך אף שאמר חתמו אינו פסול רק מדרבנן מטעם מזונף מתוכו כמו שלא לשמה.

ואף דהא ב' פאומר פולקם דמי ובכולקם הגט בטל מה"ת פשלא חתמו פולקם. מ"מ י"ל כמ"ש לעיל ס"ק י"ז וכ"א דלענין זה שוב הוי שלית שלקם פיון דלא בעי פליחות הבעל ע"ש ונתקיים דיבור הבעל שאמר חתמו דנגדם שלוחם פמותם.

משא"כ בלא חתמו פלל פנ"ל ומהתימה על הפוסקים שלא הביאו דברי ירושלמי הנ"ל. דלא מצינו חולק בש"ס דילן דגם שם סבר שמואל אומר פשר וכמ"ד פשר ומעשה.

ואף דבש"ס אמר שמואל הדבר צריך תלמוד אמילתא אחריתי באמר סתם כתבו ואמרו לסופר כו' מ"מ אינו מוכח דלא פירושלמי הנ"ל: והיה אפ"ש עוד באמר אמרו לפלוני כו' וכתבו הם ומליא בפעיא דש"ס ס"ג ע"ב פתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סלקינהו או לטירחא דידהו חייש כו' וסליק בתיקו ע"ש.

וכן באמר אמרו לפלוני ויכתוב שייף ספק הנ"ל אם כתבו בעצמם אי מהני אי סלקינהו או לא רק לטירחינהו חייש אבל גם בעצמם יכולין לכתוב דלא סלקינהו פנ"ל. ואיירי בירושלמי בפעיא דר"י לשמואל אמר אמרו לפלוני כו' ושינו וחתמו הם ולכך אמר הדבר צריך תלמוד והיינו בפעיא הנ"ל.

ולכך אמר ששינו עדותן היינו ממה שאמר פנ"ל. ודוחק דא"כ מה פריף תמן אמר כו' הא אינו דומה פלל.

ואולי הי' לראשונים ז"ל איזה גירסא אחרת בירושלמי שלא הביאוהו. שוב בא לידי ס' קרבן העדה.

ומהפך הגירסא בירושלמי וגורם שא בש"ס דילן דבעי ר"י משמואל באמר להם כתבו ותנו ואמרו לסופר וכתב וחתמו הם ואמר תצא והדבר צריך תלמוד כו'. ולא פתב למה מהפך הגירסא ע"ש והיינו מטעם שכתבנו.

וג"כ דוחק לשנות הגירסא חנם גם הלשון ששינו את עדותן לא משמע פן דהא חתמו הם רק הפתיחה שינו פנ"ל. גם לא נזכר פלל וצריך לשנות לגמרי ע"ש ועדיין צ"ע: ויותר נראה לפירש דאיירי הירושלמי בפשוטו שלא חתמו הם רק ציוו לאחרים פנ"ל.

רק דהא לא כתב שעשהם שלוחים על הנתינה רק איירי שנותן הגט בעצמו אס"פ ומרנצה על מה שלא חתמו הם וא"כ פיון דקי"ל ע"מ פרתית רק שיפסל מטעם קפידא דבעל א"כ יכול למחול אס"פ כמו בכולקם דהוא משום תנאי דיכול למחול אס"פ ולכך אתי שפיר דאמר שמואל ה"ז גט דהוא סבר כר"ע דע"מ פרתית רק הא דאמר הדבר צריך תלמוד דסבר דמיפסל עכ"פ מדרבנן משום מזונף מתוכו פיון דמילי לא מימסרין לשליח פנ"ל והוי חתימה שלא לשמה שלא בציווי הבעל ואעפ"כ פשר מה"ת ואתי שפיר.

ואין מהצורך לשנות הגירסא פנ"ל אבל היכא שעשאם שלוחים על הנתינה ג"כ ולא מחל את"כ שפיר הגט בטל מה"ת כמו בכולכם כמ"ש. ואתי שפיר שלא הביאו הפוסקים ירושלמי הנ"ל.

דזה פשוט דפסול מדרבנן ומה"ת פשר פנין דע"מ פרתו פנ"ל: לכן נראה דהגט בטל מה"ת בכה"ג שאמר חתמו וציוו לאחרים ולא מחל פנ"ל. וכמ"ש תוס' בכתב הגט לר"מ דאף דמצאו באשפה פשר מ"מ פסול בפשינו.

וכן פתבו דהוי מצי למבעי להיפוך בציוו לאחרים לחתום וכתבו הן כו' ואף דהא סברי דעדי מסירה פרתו וא"כ מה בקד דכתב ידו הוא מ"מ לא מיפסל אלא מדרבנן ולרוב הפוסקים לא תצא.

וע"כ פנ"ל דאי כתבו פתב ידו הוא ושינו ואמרו לאחרים לחתום: (חסר) סימן קכא סעיף א צריף שיהי' בדעתו בשעה שמצנה לכותבו לפיכך אם אחזו רוח רעה בשעה שמצנה לכותבו אין כותבין אותו אפילו לקשיבריא וכן השקור שהגיע לשכרותו של לוט ואמר כתבו אין כותבין.

ואם לא הגיע הרי זה ספק: (א) צריף שיהי' בדעתו בשעה שמצנה כו'. דבין להפוסקים דבעי שליחות או לא עכ"פ בעי ציוי הבעל משום לשמה ובאחזו קורדייקוס אין ציוו פלום ובטל מן התורה כמו כתבו בלא ציוי הבעל ול' מהני בדיקה.

דלא מספקינן פלל אלא הוא בחזקת ודאי שוטה ואפילו לקולא ולא הוי ספק. ובב"י דייק לה דלא הוי ספק מלישנא דמתניתין מי שאחזו כו' ואמר כתבו לא אמר פלום משמע שאינו מועיל פלל עיין שם.

ולעניית דעתי מוכרח מסיפא באמר אל תכתבו אין בדבריו האחרונים פלום ומבואר דאפילו לקולא סמכינן דשוטה הוא כו'. ויש להסתפק בכתבו בעצמו הבעל בהיותו שוטה או קורדייקוס ונתפקח אי יכול ליתן הגט.

או נימא דוקא פשמצנה לכותבו כו' אז פנין שאין בו דעת ורצון לא מיקרי ציוי מה שאין פן בכתבו בעצמו: והנה באין גדול עומד על גביו נראה דנדאי לא מהני דהא בעי לשמה אף שכותב בעצמו וקאן אין בו דעת.

וכמבואר בש"ס פ"ק כל הגט הפל פשרין לכתוב הגט אפילו חרש שוטה וקטן כו' ומוקי לה בגדול עומד על גביו. וכן בש"ס חולין י"ב דאמר מאן תנא דלא בעי פנונה לשחיטה כו' מבואר דאי בעי פנונה לא מהני כו' ופשוט.

אמנם היכא שגדול עומד על גביו ומלמדו לכתוב לשמה י"ל דמהני כמו שמבואר במשנה דהפל פשרין לכתוב ט' דשוטה וגדול עומד על גביו יש לו דעת לכתוב לשמה. ובשלמא לענין הנתינה לא מהני עומד על גביו דמ"מ אין לו רצון להקנות מה שאין פן לענין הפתיכה שאינו רק משום פנונה ובעומד על גביו מהני פנונתו.

ויכול שפיר ליתנו כשנתפקח פנ"ל. ואף לדעת הרמב"ם י"ל דבעי שייר מקום התורה אפי' בגדול עומד על גביו.

מ"מ להרבה פוסקים אינו אלא מדרבנן עינין שם. גם להרבה פוסקים הטעם משום דבני שליחות וחרש שוטה וקטן לאו בני שליחות נינהו ולכך לא מהני בכתיבת התנאי גדול עומד על גביו עינין שם בתוס'.

מה שאין פן בכותב בעצמו י"ל דמהני לכ"ע בגדול ע"ג פנ"ל: אמנם נראה להיפך דע"כ לא קאמר בש"ס דחרש שוטה וקטן פשרין לכתוב בגדול עומד על גביו אלא פשהבעל פיקס וראוי לגרש ואין הריעותא רק משום דלא בני פנונה לשמה נינהו כו'.

אבל פשהבעל שוטה י"ל דלכ"ע לא מהני. דהא אמר בש"ס יבמות נ"ב האומר ללבלך כתוב גט לארוסתי לכשאנסנה אגרשנה הרי זה גט ולאשה דעלמא אינו גט כו' לפי שאין בידו לגרשה בשעת פתיבה.

פן פ"י רש"י ז"ל דבעינן שבשעת פתיבה יהי ראוי לגרשם ובתוס' ז"ל עינין שם. וכן הרמב"ם ז"ל פ"י משום לשמה דלא מיקרי וכתב לשם פרישות פינון שאינו יכול לגרשה אז עינין שם.

וא"כ ממילא גם פאן פינון שהוא שוטה בשעת פתיבה ואינו יכול לגרשה דלענין נתינת הגט לא מהני גדול עומד על גביו. ממילא לא מהני הפתיבה ג"כ אף שכותב בעצמו דלא מיקרי לשמה כלל.

וא"ל דלשיטת תוס' גם התם דוקא באמר ללבלך אבל בכותב בעצמו מהני. זה אינו דהטעם התם הוי רק משום מילתא דלא מצי למעבד השתא לא מצי משוי שליח.

ומוכח דאינו יכול לכתוב בעצמו ג"כ. ואף שיש לפרש דדוקא על הנתינה קאי דלא מהני משום דלא מצי עביד כו'.

ועינין במשנה למלך פ"ו מה"ג בהגהות שפ"י פן מ"מ אינו נראה פן עינין שם. רק דגם הפתיבה לא מהני דהא לא הוזכר בש"ס רק הפתיבה.

וכן מפ"י רש"י ז"ל. ומכש"כ להרמב"ם ז"ל.

ואם פן גם במ"ש לא מהני אף שכותב בעצמו. ועוד דהא חזינו לקמן באמר כתבו פשהני פריא ונשתטה דלא מהני הפתיבה כו' וע"כ הטעם אי משום דלא מצי עביד בעצמו אז שכותב או משום דבעינן שיהי ראוי לנתינה בשעת פתיבה ועינין שם מ"ש לקמן.

וא"כ מוכח דגם בכותב בעצמו לא מהני, דאי לאו הכי הוי מצי עביד בעצמו ג"כ ע"י עומד על גביו. וכיון שנעשה פמותו קודם שנשתטה והי מהני וע"כ דגם בעצמו לא מהני: אף י"ל דזה שוב מחוסר מעשה שיהי גדול עומד על גביו ולר"י נקרא לא מצי עביד אף דסמ"י בידן ולכך לא מהני ע"י שליח מה שאין פן בכותב בעצמו.

ויש לדחות. ועוד דא"כ גם לר"ל בשוטה יהי נקרא סמ"י בידן דמצי עביד ע"י עומד על גביו פנ"ל.

וע"כ דלא מהני פנ"ל. אף להרמב"ם ז"ל שאינו רק פסול דרבנן בנשתטה אחר שצינה ע"ש הי אפשר דגם בהנ"ל אינו רק מדרבנן.

אף אינו נראה דדוקא שם שנעשה השליח כמותו כבר פשה' בריא ואינו צריך דעתו כלל והוי לשמה משא"כ בהנ"ל. ועיין לקמן: עוד נראה דהא פיון דלענן נתינת הגט לא מהני עומד על גביו וכן בשאר קנני לפי שאין בני דעתורצון שיהי' רצון שלקם נקרא רצון.

רק לענן פתיבה לשמה שאין צורך לרצון רק פוננה ומחשבה לעשות הדבר לשמה בזה מהני עומד על גביו כו'. וא"כ בשלמא הפל פשרין לכתוב אפילו חרש שוטה וקטן היינו דכיון שגדול עומד על גביו וכותבין לשמה ובציוי הבעל דהא הבעל צינה להם.

אבל פשהבעל עצמו כותב פשהוא שוטה אם פן ניהו דגדול עומד על גביו וכותבו לשמה מ"מ הוי פכותב לשמה שלא בציוי הבעל דהא הרצון של עצמו אינו פלום אז דלענן זה לא מהני עומד על גביו.

ואם פן הוי פכותבו אחר לשמה שלא בציוי הבעל ושללא מדעתו דקי"ל דהגט בטל וכן בהנ"ל הוי כותב שללא מדעתו פיון שאין דעתו פלום. וממילא לא מהני אף דעומד על גביו וחשיב לשמה פיון שהוא פלא ציוי פנ"ל: אמנם י"ל להיפוך להפוסקים דבעי שליחות פכתיבה א"כ י"ל דהא דבעינן ציוי הבעל דוקא אינו משום דכלאו הכי לא חשיב לשמה רק משום דאף דהוי לשמה בטל משום דבעי שליחות.

וכן מבואר להדיא בדברי הפוסקים מפל הראיות שהביאו דבעי שליחות עיין שם. וא"כ פאן פשכותבו הבעל בעצמו ולענן לשמה מהני גדול עומד על גביו.

וא"כ אף שללא מדעתו וצינוי ג"כ פשר פיון שהוא לשמה ובזה לא שייך למיפסל משום שליחות פיון שפכותב בעצמו והוי שפיר לשמה ומהני. רק מטעם הראשון יש לפסול דכיון שאינו ראוי לגירושין לא נקרא לשמה.

אף גם זה אינו מוכרח די"ל דוקא באשה דעלמא שאינה אשתו כלל בפשעת פתיבה מה שאין פן בזה שהוא בעלה רק דבר אחר גורם שא"י לגרש. וכן מורה לשון הרמב"ם שפכתב גביי בבמתו לפי שאינה אשתו גמורה כו' הוי ספק.

והא גם שם לא מהני הגירושין כלל קודם הביאה ואע"פ פן הוי ספק אף שאינו ראוי לגרש בפשעת פתיבה. וע"כ הטעם פנ"ל לפי שאינו אשתו כלל כו' מה שאין פן ביבמה שזוקקה וממילא גם בשוטה אינו מוכרח פנ"ל.

גם בקורדייקוס דסמין בינן י"ל דדמי ליבמתו פיון שהוא בידו ומהני לענן לשמה והוי ספק. וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל באמר פכתבו מקודם שפשר מה"ת פנ"ל: עוד י"ל דלא מהני בהנ"ל למה שפכתב הרשב"א ז"ל פ"ק דחולין אהא דמאן תנא כו' דדוקא פכתיבת הגט דמהני שליחות לכה מהני גדול עומד על גביו ג"כ דנעשה שליח הבעל על הפוננה מה שאין פן בפליצה דלא מהני ע"י השליח לא מהני גדול עומד על גביו גם פן דהוי רק מטעם שליחות עיין שם.

וא"כ פשהבעל בעצמו שוטה דלא מצי משוי שליח שוב לא מהני גדול עומד על גביו ג"כ שיהי' נקרא פוננה לשמה והוי כמו בפליצה ודוקא בהא דהפל פשרין כו' ששהבעל פן דעת פנ"ל.

אף התוס' חולקין על סברא הנ"ל ומחלקין דבכתובת הגט פיון שכותב שמו ושמה ושאר דברים נזכר יותר שכותב לשמה ומנהי עומד על גביו אף בשוטה ועדוף מחליצה עיין שם.

ועדיין צריך להתנישב בדבר פנ"ל. אי נדאי בטל מן התורה או ספק: והנה בזה שצריך שיהי' בדעתו בשעת ציוי נראה ב' טעמים.

א' דהא בעינן שיצוה ברצון ואי לאו הכי לא הוי שליחות ולא לשמה וכיון דלאו בני דיעה לא מהני אף אם הי' יכול לעשות בעצמו. ב' משום כל מילתא דלא מצי עביד השתא בשעת ציוי לא מצי משוי שליח כמבואר בש"ס נזיר י"ב וכיון שבעצמו אינו יכול לכתוב אז לפי שאינו ראוי לנתינה או שאר טעמים כמ"ש ממילא לא מהני הציוי ג"כ אף לכתוב אחר שנשתפה ולהפ' דלא בעי שליחות שיהי' רק טעם הא' פנ"ל.

ויש נפקא מינה בין ב' הטעמים היכא שהי' הבעל פיקח רק האשה היטה שוטה בשעה שצינה לכתוב דלטעם א' מהני דהא הוא בן דעת וממילא פשנתפקחה יכולין לכתוב ולטעם הב' גם בזה לא מהני פיון דקי"ל שוטה אינה מתגרשת מן התורה דמשלקחה וחוזרת עיין שם [יבמות קי"ג ע"ב].

א"כ לא מצי למעבד בשעת ציוי דג"כ אינו ראוי לנתינה ולא יועיל הפתיכה ולא מהני השליחות פנ"ל. ועיין בהגהות משנה למלך שם פ"ו מה"ג.

ונראה שהוא ספק גט בכהאי גוונא דהא להפוסקים בעי שליחות בכתובה לא שיהי' טעם הנ"ל. גם לטעם הרמב"ם משום לשמה באשה דעלמא יש לחלק כמ"ש לעיל.

ואפילו כתבו הגט פשהיטה שוטה ונתנו פשנתפקחה יש להסתפק: (ב) וכן השכיחור שיהגיע כו' אין פותבין כו'. היינו אפילו אם כתבו הגט בטל מן התורה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל פאן ופרק כ"ט מהלכות מכירה דהוא פשוטה נקטן פחות מכן ו' שנים שאין מעשיו פלוס פיון שעושה ואינו יודע מה עושה עיין שם.

וכן פ"א מה' נזירות כתב שאם נדר בנזיר אינו פלוס עיין שם. ואינו ספק פלל וכן כתב הריא"ז ריש פרק מי שאחזו דאפילו ריח הגט אינו עיין שם: והנה לכאורה משמע קצת להיפוך מש"ס עירובין ס"ד דתנא שכיפור מקחו וממכרו מקחו עבר עבירה שיש בה מיתה או מלקות ממיתין ומלקין אותו כו'.

אמר ר"ח לא שנו אלא שלא הגיע לשכיכותו של לוט אבל הגיע פטור מפלוס ע"ש. וא"כ למה נקוט דפטור היינו ממיתה ומלקות דבזה אפי' מס' פטור הו"ל למינקט דאין ממכרו מכר ויכולין להוציא מיד הלוקח פיון דהוי נדאי ואפשר לומר דזה רבותא טפי דחזינו לענן לשמה ושאר דברים מהני גדול עומד על גביו.

ואם כן במיתה ומלקות דצריך התראה אם כן העדים שהתרו בו הוי גדול עומד על גביו דהא מלמדים ומזהירים אותו והוי ס"ד דחשיב בן דעת וחיוב קמ"ל דמ"מ פטור דמ"מ דעת ורצון שלו לא מיקרי דעת פלל ונדוק לענן לשמה מהני גדול עומד על גביו וכמ"ש לעיל.

וּכְמוֹ פִּתְיוֹ קַטְנָה דְקִי"ל אֲנָס הוּא שְׂאִינוּ נִקְרָא רְצוֹן כְּמוֹ כֵּן בְּהַנְ"ל. וְהוּי שְׂפִיר רְבוּתָא טְפִי מִשְׂאִין מְמַכְרוּ מְכָר.

וְנָה לֹא רְצָה לְהֶאֱרִיף שְׂאִינוּ מְכָר אַף בְּגִדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ שְׂלֵא נִזְכָּר כְּלָל. אוֹ דס"ד פִּינּוֹ דְקִיבֵל עָלָיו הִתְרָאָה נְחֻזִיקָנוּ טְפִי לְכֹן דַּעַת קַמ"ל.

וְכֹן בְּקִדּוּשֵׁין כְּתַב הַרְמְב"ם ו"ל דְּלֹא הָוִי קִדּוּשֵׁין בְּהַגִּיעַ כּו' אֶלְא שְׂפַתְבּוֹ וּמִתְיַשְׁבִּין בְּדַבְרָא כּו' הֵיִינוּ לִידַע בְּבִירוֹר שְׂהַגִּיעַ אֲבָל אִם יְדוּעַ בְּבִירוֹר אֵין חוֹשְׁשֵׁין כְּלוּם כֵּן כְּתַב הַג"פ. וְכֹן בְּגִט מִתְיַשְׁבִּין בְּדַבְרָא לְעִנְיָן לְקוֹלָא שְׂיִהֵי' בְּטַל וְדַאי לְפִסְוֹל לְפַהֲנָהּ וּכְהַאי גִּוּוֹנָא אוֹ בְּצִוּי לְכַתְּוֹב וּנְשַׁתְּפֵר אַחַר כֵּף וְהַגִּיעַ כּו' וְאָמַר אֵל תְּכַתְּבוּ כּו' ג"כ צָרִיף לְהַתְיַשֵּׁב דָּאִם לֹא הַגִּיעַ הֲגִט בְּטַל בְּוִדָּאִי.

אֲבָל אִם הַגִּיעַ לֹא הָוִי חֻזְרָה כְּלָל. וְכֹן כְּתַב הַח"מ וּב"ש ס' מ"ד לְעִנְיָן קִדּוּשֵׁין דְּמִתְיַשְׁבִּין הֵיִינוּ אִם הַגִּיעַ כּו'.

וּצ"ע לְעִנְיַת דַּעַתִּי אִם יֵשׁ לְסַמְוֹף ע"ז לְהַשְׁוֹת אוֹתָנוּ לְבְּקִיָּאִין וּלְהַקְלֵ בְּהַגִּיעַ כּו' וּפְשׁוּט לְשׁוֹן הַרְבַּ הַמַּגִּיד פ"ד מַה"א שְׂהַרְמְב"ם ו"ל מְחַמֵּיר בְּעֶרְוַת הַחֲמוּרָה אַף שְׁנִדְמָה לָנוּ שְׂהַגִּיעַ עֵינָן שְׁם וּמַה שְׂפִירֵשׁ הַג"פ דְּמִשׁוּם עֶרְוַת הַחֲמוּרָה נִצְרָף לְהַתְיַשֵּׁב וּלִידַע בְּוִדָּאִי שְׂהַגִּיעַ עֵינָן שְׁם.

נִרְאָה דְּוַחֲסָא. דְּלָמָּה לָנוּ עֶרְוַת הַחֲמוּרָה וּלְמָּה לֹא כְּתַב כֵּן פ"א מַה' נְזִירוֹת ג"כ שְׂמִתְיַשְׁבִּין דְּהָא פְּשִׁטָּא שְׁגַם שְׁם צָרִיף לִידַע הַבְּיָרוֹר שְׂהַגִּיעַ כּו' וְאֵל"ה סְפִיקָא לְחֻמוּרָא וְע"כ דְּכּוֹנְנָתוֹ כָּאֵן אַף שְׂדוּמָה לָנוּ שְׂהַגִּיעַ.

וְאֶפְשָׁר דַּשְׁם בְּנִזִּיר יְכוּל לִידַע בְּעַצְמוֹ וּנְאָמֵן עַל זֶה מַה שְׂאִין כֵּן בְּקִדּוּשֵׁין וּגְיָרוּשֵׁין כּו'. וּמ"מ צ"ע: וְהִיא שְׂצִינָה לְכַתְּוֹב וְאֵח"פ נְשַׁתְּפֵר וְהַגִּיעַ לְשְׂכָרוֹתוֹשְׁל לֹוט כּו'.

כְּתַב הַב"ש נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּמִוֹתָר לְכַתְּוֹב הֲגִט בְּעוֹדוֹ שְׂיִכְפּוֹר דְּכִינּוֹן דְּאָמַר בְּש"ס בְּקוֹרְדֵיִיקוֹס דְּלִכְוֹף לֹא מְדַמֵּי לָהּ ר"י לִישָׁן מִשׁוּם דְּמַחְסוֹר מַעֲשָׂה וְשְׂיִכְפּוֹר שְׂאִינוּ מְחֻסְרֵי מַעֲשָׂה דְּמִי לִישָׁן כּו' ע"ש.

וּנִרְאָה שְׂאִינוּ בְּרוּר אֶצְלוֹ דִּין הַנְ"ל. וּבְפִר"ח כְּתַב בְּפְשִׁיטוֹת דְּמִוֹתָר עֵינָן שְׁם מִשׁוּם דְּמַמִּילָא יְפּוּג יֵינוּ כּו'.

וְלְעִנְיַת דַּעַתִּי נִרְאָה דְּלֹא דְּמִי לִישָׁן דְּבִנְיָה בְּשַׁעָה שְׂכּוֹתַב בְּיָדוֹ לְהַקִּיצוֹ וְיִהֵי' רָאוּי דְּזִנָּה לֹא מִיְקָרִי מְחֻסְרֵי מַעֲשָׂה גַם לר"י וּלְכְוֹף נִקְרָא מְצִי עֲבִיד. אֲבָל בְּשְׂיִכְפּוֹר שְׂהַגִּיעַ לְשְׂכָרוֹתוֹ שְׁל לֹוט כּו' דְּעַכְשָׁיו אִי אֶפְשָׁר שְׂיִהֵי' רָאוּי לְגַרְשׁ וְאִף דְּאַחַר שַׁעָה יִהֵי' רָאוּי מְמִילָא מַאי בְּכְוֹף מ"מ עֲתָה אֵינוּ רָאוּי בְּוִדָּאִי וְהָא בְּעֵתִים חָלִים וְעֵתִים שׁוֹטָה אַף שַׁעָה אַחַת וְצִינָה בְּהִיּוֹתוֹ חָלוּם מ"מ הַדְּבָר פְּשׁוּט דְּאֵין כּוֹתְבִין כְּשֶׁהַגִּיעַ הַשַּׁעָה שְׂנַעֲשָׂה שׁוֹטָה דְּהָרִי הוּא כְּשׁוֹטָה לְכָל דְּבָרָיו וְאִף דְּהָא ג"כ יִהֵי' מְמִילָא רָאוּי אַחַר שַׁעָה מ"מ וְדַאי לֹא דְּמִי לִישָׁן פִּינּוֹן שְׂעַכְשָׁיו אֵינוּ רָאוּי וְלֹא מְצִי לְמַעַבַּד בְּשׁוּם פְּגָמִים.

וְכֹן בְּנְשַׁתְּפֵר עַד שְׂהַגִּיעַ דְּהוּי מְמַשׁ כְּשׁוֹטָה בְּשַׁעָה זֹו וְאֵח"כ יִשְׁתַּפֵּה כַּנְ"ל. וְאֵין לְהַבִּיא רָאָיָה מְש"ס בְּכוּרוֹת מ"ט דְּיְכוּל לְפָדוֹת בְּנוֹ תוֹף ל' עַל אַחַר ל' כּו' וְאִף דְּקִי"ל בְּלֶאֱחַר

שְׁאֵתְגִייר דְהוּי דְבַר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וּבִשׁ"ס פֶּרֶק אַע"פ [דָּף נ"ט] בְּכַתְּוֹבוֹת דְאַמְרִינוּן פֶּלִי מַה.

דְלָא מְצִי עֵבִיד עֵינֵין שָׁם. [וצ"ל מִשׁוּם דְמַחְסָר זְמַן לֹא חָשִׁיב שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם כִּינּוּן שְׁיִהְיִי רָאוּי אַחַר כֶּף מִמִּילָא וּכְמוֹ שְׁפַתְבַּי] בְּמִשְׁנֵה לְמַלְהָ פֶּרֶק ד' מַה"א ה"ו.

וּגַם כְּאֵן נִימָא דְמִיקְרֵי מְצִי עֵבִיד בְּעֶצְמוֹ כִּינּוּן דְמִמִּילָא יְהִי רָאוּי כְּנ"ל וּמְהַנִּי הַשְּׁלִיחוֹת כְּנ"ל דְזֵה אִינוּ דְהָא בְּמִידֵי דְבִידּוֹ מְבוֹאָר לְהִדְיָא בִּשׁ"ס דְלָא מִיקְרֵי דְבַר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם דְכָל שְׁבִידּוֹ לָאוּ כְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה וְאַע"פ כֵּן לְעֵנֵן שְׁלִיחוֹת מְבוֹאָר כְּאֵן דְנִקְרָא לֹא מְצִי עֵבִיד וְלֹא מְהַנִּי הַשְּׁלִיחוֹת בְּקוֹרְדִינִיקוּס אַף דְסַמֵּי בִידּוֹ.

וּבְתוֹס' נְזִיר י"ג כְּתִבוּ לְהִדְיָא דְלָא מְהַנִּי אַף שְׁבִידּוֹ שְׁיִהְיִי נִקְרָא מְצִי עֵבִיד ע"ש: אָמְנָם נִרְאֵה רָאִיָּה מִשׁ"ס זְבָחִים י"ב וְסִנְהֶדְרִין מ"ז דְאַמַר ר"י אֶכְל חֵלֶב וְהִפְרִישׁ קֶרְבֵן וְנִשְׁתַּטָּה וְחִזַר וְנִשְׁתַּפֶּה הוֹאִיל וְאִידְחוּ אִידְחוּ עֵינֵין שָׁם.

וְלֹא אִישְׁתַּמִּיט שׁוּם פּוֹסֵק לוֹמַר דְבִהִפְרִישׁ קֶרְבֵן וְנִשְׁתַּפֶּר אַח"כ קוֹדֵם שְׁהִקְרִיבוּ עַד שְׁהִגִיעַ לְשִׁכְרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט שְׁלֵא יוּכַל לְהִקְרִיבוּ עוֹד דִּיהֵי' כְּנִשְׁתַּטָּה בִּינְתֵינָם. וְע"כ דְזֵה לֹא מִיקְרֵי דְחוּי כְּלָל וּיְכוּלִין לְהִקְרִיב עֲלֵיו אַף בְּעוֹדוֹ שְׁיִכּוֹר.

וְעוֹד דְתוֹס' סִנְהֶדְרִין שָׁם הוֹכִיחוּ דְאַף שְׁהוּא יִשְׁן יְכוּלִין לְהִקְרִיב עֲלֵיו מְהֵא דְשׁוֹלַח חֲטָאתוֹ מִמְדִינַת הַיָּם מִקְרִיבִין אוֹתוֹ בְּחֻזְקַת שְׁהוּא קֵיָּים וְלֹא חִיָּישִׁינּוּ שְׁמָא יִשְׁן הוּא עֵינֵין שָׁם. וְא"כ עֲדִינּוּ קִשְׁיָה נִיחּוּשׁ שְׁמָא שְׁיִכּוֹר הוּא וּמוֹכַח דְמִקְרִיבִין וּמִמִּילָא מוֹכַח בְּגִט ג"כ דַּא"ל"כ בְּשׁוֹלַח גִּט מִמְדִינַת הַיָּם לְפָה נּוֹתְנִין אוֹתוֹ נִיחּוּשׁ שְׁמָא נִשְׁתַּפֶּר.

אוּ בְּאַמַר כְּתִבוּ וְתִנּוּ וְהִלְהֵךְ לְמְדִינַת הַיָּם אִיף כּוֹתְבִין. וְע"כ כְּב"ש וּפּר"ח כְּנ"ל: אַף יִשׁ לְדַחוֹת דְשִׁכְרוֹת כְּשֶׁל לוֹט הוּי מִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא וְלֹא חִיָּישִׁינּוּ כְּמוֹ דְלֹא חִיָּישִׁינּוּ שְׁמָא נִשְׁתַּטָּה וְרִשְׁאִין לִיתָן אֶבְל אִם יִדְעִינוּ דְנִשְׁתַּפֶּר אִין נּוֹתְנִין בְּאַמַת כְּנ"ל.

אַף א"כ יְהִי הוּא אֶסוּר לְהִשְׁתַּפֶּר שְׁמָא יִתְנוּ אֲזוּ וּמִשְׁמַע דְאִין זֵה מְזִיק כְּנ"ל. וְלְכַאוּרָה מוֹכַח מְרִישׁ הַשׁוֹלַח דְאַמַר הָאִי דְאַשְׁקֻלְיָה לְגִיטָא וְאַמַר לְסִהְדֵי אוֹתִיבוּ קִירֵי בְּאִנְדִינִיכוּ כְּדִי שְׁלֵא יוּכַל לְבַטֵּל בְּפִנְיָהֶם עֵינֵין שָׁם.

וּמַה מוֹעִיל וְהָא יוּכַל לְהִשְׁתַּפֶּר בְּשַׁעָה שְׁיִכְתְּבוּ אוּ יִתְנוּ שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם וְיִהְיִי בְּטֵל. אַף י"ל כִּינּוּן דְסִבְרָא כְּרִשְׁבָּ"ג דְבִטְלוּ אִינוּ מְבוֹטָל מִשׁוּם תְּקֻנַת מְזוֹרוֹת אוּ עֲגוּנוֹת א"כ מִמִּילָא אִם בְּהַנְּ"ל בְּטֵל הֲגַט ג"כ לֹא מוֹעִיל כְּשִׁישְׁתַּפֶּר שְׁלֵא בְּפִנְיָהֶם כִּינּוּן שַׁע"י זֵה בְּטֵל הֲגַט וְשִׁינְיָה מְזוֹרוֹת וְעֲגוּנוֹת וּכְמוֹ בְּיִטוּל בְּפִיו שְׁאִינוּ מוֹעִיל כְּנ"ל: (ג) וְאִם לֹא הִגִיעַ הָרִי זֵה סִפְקָא.

וְהִינּוּ אֶפִילוּ וְדַאי לֹא הִגִיעַ וּכְגִירְסַת הֶרֶמְב"ם שְׁלִפְנִינוּ וּכְמ"ש הַב"י לְהַחְמִיר עֵינֵין שָׁם. וְתִמּוּהָ מְאֹד כְּמוֹ שְׁפַתְבַּי הַנ"פ וּפּר"ח דְהָא עִירוּבִין ס"ד תְּנִיָא בְּהִדְיָא שְׁיִכּוֹר כּו' עֶבֶר עֲבִירָה שְׁיִישׁ בְּהָ מִיתָה מְמִיתִין אוֹתוֹ מְלָקוֹת מְלָקִין אוֹתוֹ וְאַמַר עֲלֵה ל"ש אֶלָּא שְׁלֵא הִגִיעַ כּו' וְאִם הִי' סִפְקָא בְּלֹא הִגִיעַ וְדַאי דְאִין מְמִיתִין אוֹתוֹ מְסַפְקָא.

וְלְמַה נִּחְמִיר יוֹתֵר גְּבִי גִט מְלַעֲנֵן מִיתָה. וְעוֹד דְבִקְדוּשֵׁין כְּתִב הֶרֶמְב"ם ז"ל סְתָם דְשִׁיכּוֹר שְׁלֵא הִגִיעַ כּו' קְדוּשֵׁיו קְדוּשֵׁין ע"ש: וְנִרְאֵה לְעֲנִינִית דְעֲתִי בְּפִשְׁטוֹת דְהִנְהָה הַג"פ כְּתִב דְהִגִיעַ לְשִׁכְרוֹתוֹ שֶׁל לוֹט הוּא שְׁעוּשָׂה וְאִינוּ יוֹדַע מָה עוֹשָׂה כְּמ"ש הֶרֶמְב"ם ז"ל.

ולא הגיע כו' פתב דהיינו עכ"פ שעושה מעשים שלא הי' עושה אותם אם לא הי' שיכור רק שיודע מה עושה עיין שם. ואי לאו הכי נקרא רק שתוי כו'.

והנה לכאורה קשה בלא הגיע למה חייב מיתה ומקחו מקח הא פיון שעושה מעשים שלא הי' עושה בלא שיכרותו אם פן שמא גם עבירה זו לא הי' עובר בלא שכרות וכן מקח זה לא הי' קונה פלל רק ע"י השכרות ולמה יתחייב ויועיל המקח פנ"ל.

אף לא קשה מידי דהא חזינו דגם אדם שיש לו תמיד דעת פנה שהוא בעת שכרותו ג"כ חייב מיתה על עבירה שעבר ומקחו מקח כמבואר בפוסקים באדם שדעתו חלושה פיון שאינו שוטה הוי כפיקח לכל דבריו וא"כ חזינו שחייבה תורה מיתה על מי שעובר בדיעה פזו וממילא אם השיכור לא הי' עובר מ"מ מה בכך עכ"פ על עכשיו שעובר בדיעה פזו ג"כ חייב מיתה.

וכן לענין מקח אף שבלאו הכי לא הי' קונה אינו מזיק דמ"מ עכשיו גם בדעה זו מהני הקנין פיון שיודע מה עושה וחשיב דעת פנ"ל: והנה בגט דבעינן כתיבה לשם פרייתו היינו שתתגרש בגט זה ולכך לא מהני כשכותב הסופר לשמה בלא ציוי הבעל פיון שאין ביז הסופר לגרשה אין פנונתו מועלת פלל רק כשהבעל מצוה הוי לשם פרייתו דכיון שבידו לגרשה ומצוה לכתוב לגירושין שפיר עומדת בשעת כתיבה להתגרש בגט זה.

ואף שיכול הבעל לחזור בו ויכול להיות שלא יגרשנה מ"מ אינו עומד לזה ועכשיו עכ"פ עומדת דמסתמא לא יחזור בו פנ"ל. וא"כ בשיכור שעושה מעשים שלא הי' עושה בלא השכרות ממילא י"ל שפיר דלא מהני דאף שמצוה לכתוב מ"מ אינה עומדת פלל להתגרש בגט זה פיון שהוא רק ע"י השכרות ובלאו הכי לא הי' מצוה פלל לכתוב א"כ אחר כך לא יגרשנה פלל ואין ראי' פלל מציוי עכשיו שיהי' כך ויגרשנה וניהו דאדם שיש לו דיעה פזו מהני ציוי היינו משום שגם אחר כך יהי' בדעה זו וממילא הוי לשם פרייתו דעומד פנ"ל.

מה שאין פן בשיכור ולא דמי פלל לשאר דברים שהם גמר מעשה כמו מקח וממכר וכהאי גוונא דאף שהוא שיכור נגמר הדבר פיון שיש לו דעת. מה שאין פן בכתיבת הגט שצריך שיהי' לשם פרייתו שיתן אט"פ ותתגרש ממילא אינו מועיל כמ"ש פיון שעושה מה שלא הי' עושה בלא השכרות פנ"ל.

והא אפילו בתנאי קודם התנרף פוסק הרמב"ם ז"ל דבטל משום שאינו עומד לכריתות ברור ע"ש וכן בהנ"ל. ופסק שפיר שהוא ספק אף בנדאי לא הגיע.

ומינושב דנקיט הרמב"ם ז"ל הדין רק במצוה לכתוב פשהוא שיכור. ולא בנתינה דנימא ג"כ שהוא ספק פשוטו שיכור.

ולמ"ש אתי שפיר דבנתינה שהוא גמר הדבר שפיר מהני דמאי בכך שלא הי' מגרש בלא השכרות. מ"מ עתה שמגרש בדיעה זו מהני ג"כ.

רק גבי ציוי לכתוב פנ"ל. וכן גבי קדושין כתב הרמב"ם ז"ל שפיר סתם דהוי קדושי ונדאי פנ"ל: והג"פ כתב דדוקא התם איירי בימי הסנהדרין שהם היו בקיאים לחקור מפי העדים אם לא הגיע מה שאין פן אנו אין סומכין עיין שם.

וניש להקמיר גם בנתינה וכהאי גוונא אף בלא הגיע עינין שם. ונראה לדעתי דאי דאף דתני התם פללו של דבר הוא פפיקס לכול דבריו מ"מ הוא לאו דוקא.

ממשנה פ"א דמסכת תרומות חמשה לא יתרומו כו' ותני השיפור והסומא משום שאין לו דעת לבחור היפה ע"ש. וע"כ איברי בלא הגיע לשיכרותו של לוט דאם הגיע גם דיעבד אין תרומתו תרומה כמו שוטה.

וע"כ דגם בלא הגיע לא סמכינן לכתחלה דיש בו דעת פפיקס כנ"ל: והטור ז"ל גורס פהרמב"ם ואם ספק אם הגיע כו' הרי זה ספק. ולכאורה מה קמ"ל בזה הא פינון דאמר דאם הגיע לא מהני ולא הגיע מהני ממילא פשיטא דבספק הוי ספק.

גם למה לא כתב הרמב"ם ז"ל דין זה בקדושין. ונראה דקמ"ל למ"ש תוס' ריש פל הגט גבי לאיזה שארצה כו' דאף מאן דאית ליה ברירה מודה לענגן פתיבה לשמה דלא מהני שצריף להיות מבונר לשם פרייתו ודאי.

וכן בתנאי קודם התנרף שאינו לשם פרייתו ברור. וממילא הי' אפשר פאן בספק אם הגיע דלא מהני פלל שאינו לשם פרייתו ברור בשעת פתיבה דשמה הגיע ואין פאן ציוי הבעל פלל והוי הספק בלשמה ולא מהני פלל.

וקמ"ל דמ"מ הוי ספק ולא דמי לתנאי קודם התנרף שגם אצל הבעל אינו לשם פרייתו ודאי מה שאין פן דהספק הוא אם ציוי הבעל או לא הוי פשאר ספיקות שהוא לכל העולם. ולכך לא כתב הרמב"ם זה בקדושין דפשיטא כנ"ל.

וניש להסתפק אי הוי רק ספק מדרבנן דמן התורה מוקמינן לה בחזקת אשת איש או אפשר דנגד זה יש לו חזקת פן דעת שהי' מקודם מסתמא לא יצא עדיין מחזקתו. גם איתרע פינון שציונה לכתוב כנ"ל: סע"פ ב הי' פריא בשעה שציונה לכתובו ואם"כ אחזו החולי אין כותבין אותו בעודו בחליו.

ואם כתבוהו ונתנהו קודם שיבריא אם הוא חולי דסמ"ל פידן הרי זה פסול ואם לאו אינו גט. אבל לאחר שנותר פא כותבין ונותנין אפילו מיחה בחליו שלא ליתנו: (ד) הנה פריא בשעה שציונה כו'.

הנה דעת הטור ושאר פוסקים דהגט בטל מן התורה אם כתבו בעודו קורדייקוס. ודעת הרמב"ם ז"ל שאינו אלא פסול מדרבנן וכתבו האחרונים ז"ל דלא כהב"י שמתלק בין סמ"ל פידן או לא.

רק שהרמב"ם ז"ל סובר דאף שנשתטה לגמרי מ"מ פינון שבשעה שציונה הי' פיקס ונעשה שלוחו ממילא פשר מה"ת אח"כ רק מדרבנן שלא יאמרו שוטה מגרש כנ"ל: והנה לכאורה הטעם לטור ושאר פוסקים דבטל מה"ת ואף דהא השליח כשנעשה שלוחו יכול אח"כ לכתוב וליתן שלא מדעתו ואין צורך עוד לדעת המשלח ולמה לא יוכל לכתוב כשנשתטה.

וצ"ל ע"כ משום דכמו דקי"ל כל מלתא דלא מצוי עביד לא מצוי משוי שליח וסוברים דגם בשעה שעושה השליח שליחות צריף להיות המשלח מצוי עביד בעצמו ואל"ה לא מהני כמו בשעה שעושהו שליח כנ"ל.

וכ"כ הפ"י ושאר אחרונים. והרמב"ם ז"ל סבר דלא בעינן שיהיה מצי עביד רק בשעה שעושהו שלים וכינן שנעשה שלוחו לא בעינן אח"כ שיהיה מצי עביד פנ"ל:

ולחנ"ל ע"כ להרמב"ם ז"ל הא דמבואר במשנה האומר תן גט זה לאשתי ומת לא יתנו לאחר מיתה משום דאין גט לאחר מיתה ואף דהא כבר נעשה שלוחו מחיים וקוי כמותו ויכול ליתן אף שפסק א המשלח.

וצ"ל כמ"ש רש"י ז"ל פ"ק דגיטין י"ג דכינן דמית פקע רשותו מינן ע"ש וכן בגט פיון שמת ונפקע האישות ממנו לא מהני הגירושין וכמו במוכר בעצמו על אחר ל' יום וקודם לכן מכרו לאחר דאין חל קנין של זה לאחר ל' פיון שפבר אינו שלו.

וכמבואר פ"ק האומר בקדושין ע"ש וכן בהנ"ל פיון שפקע מקודם אין הגירושין מועילים כלום אח"כ. שוב ראיתי בס' ב"מ דחה טעם זה משום דהא מה שהגט יועיל הוא שלא תהיה זקוקה ליבום ולענין הזיקה עדיין הוא מחמת אישות הראשון ושפיר מהני הגט גם לאחר מיתה להפקיע הזיקה אי לאו משום דלא מצי עביד ע"ש.

ואין דבריו נראין לע"ד לא מבעיא למ"ד פ"ק דיבמות מיתה מפלת כו' ודאי לא שייך הנ"ל. אלא אפי' למ"ד נשואין מפילין כו' היינו שצריכה להיות בשעת נשואין זקוקה ליבום אם ימות.

אבל ודאי כשמת אינו אשתו עוד דקונה עצמה במיתת הבעל רק שאמרה תורה שהיא זקוקה ליבום ולא תהי' כו' שאסורה לעולם כשהיתה אשת המת. רק היכא שגירשה מקודם אינה זקוקה דהא בשעת מיתה לא היה אשתו שתהיה זקוקה.

אבל היכא שלא גירשה מחיים ונפלה ליבום ע"י מיתתו ונאסרה לעולם, איך יהי' מועיל אח"כ הגט ניהו שהגט ג"כ מפקיע האישות מ"מ הא גם בלא הגט נפקע ע"י המיתה ואעפ"כ אמרה תורה פיון שהיתה אשת המת בשעת מיתה אסורה ולמה יפקע הגט איסור זה יותר מהמיתה.

הא מ"מ בשעת מיתה היתה אשתו ונאסרה לעלמא ושייך לא תהיה כו': ועוד דאמר בש"ס פ"ק דקדושין ותהא יבמה יוצאת בגט מק"ו כו' ומסיק דממעטין נעל אין מידי אחריןא לא כו' ע"ש וכינן דילפינן שאיסור זה אינו נפקע בגט רק בחליצה ממילא גם הגט של הראשון אינו יכול להפקיע פיון שאין כאן רק האיסור זיקה וזה מעטטה התורה שאין גט מפקיע.

ורק כשגירשה מקודם לכן ממילא אינה זקוקה כו'. משא"כ בהנ"ל שפבר זקוקה.

ואין להקשות א"כ למה ליה טעמא דאין גט לאחר מיתה הא אף אם היה הגט חל לאחר מיתה מ"מ לא היה מועיל לפוטרה מיבום פיון שפבר פנ"ל. דז"א דהיינו הו' טעמא דאין גט לאחר מיתה משום שפבר נפקע וזקוקה.

וגם לכהונה אינו פוסל פיון שהיא פבר הותרה קודם חלות הגט גם לפהו והנה בהדיא אמר בש"ס גיטין פ"ג ע"ב דפריף אמאי דקאמר היכן מצינו דזה אוסר וזה מתיר. והא יבמה דבעל אוסר ויבם מתיר ומשני התם יבם הוא דקאסר לה דאי מבעל הא שרייא וקנימא כו' ע"ש ומבואר דאין האיסור פלל רק מחמת היבם.

וממילא לא מהני גט הבעל להפקיע איסורו: ונראה דדומה ממש להא דאמר בש"ס ב"ב קל"ז ע"א גבי נכסי לה ואחריה לפלוני דמודים שאם נתן הראשון במתנת שכיב מרע דלא מהני דאי מתנת ש"מ חל אלא לאחר מיתה וכבר קדמו אחריה ע"ש.

וכן גבי יבם אמרה תורה שאחר הראשון נקנית להיבם וכמו אחריה הנ"ל וממילא פיון שגיטו לא יחול אלא אחר מיתה כבר קדמו היבם ולא מהני הגט פנ"ל. או י"ל דבעינו שיהי' הקלף של הבעל לעיל סי' ק"ב וכינון דמת אין הקלף שלו ולא מיקרי ונתן פנ"ל: אמנם לכאורה קשה לאפני דאמר עדיו בכתומיו זכין לו והרבה פוסקים פנותיה ומבואר פ"ק דב"מ דלמ"ד זכות הוא לעבד שיוצא לחירות אמרינו בשטר שיקרו ג"כ עדיו בכתומיו זכין לו והיא שכתב הגט ומכרו לאחר קודם הנתינה ואח"כ נתנו לו יוצא לחירות כמו במכירה פמבואר בש"ס שם ע"ש דנשתחרר למפרע בשעת פתיבה רק דבעינו מטי לידו' לבסוף וכשנותן לו אח"כ מהני למפרע פנ"ל.

וא"כ למה תני בתו שטר שיקרו זה לעבדי ומת לא נתנו לאחר מיתה. מאי בקו דפקע רשותיה מקודם הנתינה כמ"ש רש"י ז"ל דחגיל עליה רשות יורשין הא לא עדיף ממכרו לאחר וגם פאן הא כבר נשתחרר קודם שמת מטעם עדיו בכתומיו זכין לו וממילא פיון דשלוחו פמותו גם לאחר מיתה והוי פאלו נתנו לו בעצמו וממילא הוי מטי לידיה ושוב מהני למפרע דבשלמא להטור ושאר פוסקים אתי שפיר דלא מיקרי מטי לידיה פיון שנתבטל השליחות פשמת הוי פנותן לו אחר או קיבלו בעצמו דלא מיקרי מטי לידיה.

אבל להרמב"ם ז"ל דהשליחות לא נתבטל מה"ת והוי גם אח"כ פנתן לו בעצמו רק שלא יועיל משום שנפקע זכותו מקודם א"כ לענין זה שיהי' עדיו בכתומיו זכין לו פנ"ל: אף מש"ס לא קשה די"ל דמתנימן לר"מ דחוב הוא לו או דלא גרסינו גט ושטר שיקרו זה רק סתם תנו גט כו' כמ"ש תוס' שם דף י"ג והיינו שלא נכתב עד לאחר מיתה.

ואף דהתוס' לחד תירוץ פתבו דגרסינו גט זה רק שלא מסרו מיד ליד ע"ש. מ"מ היינו דתוס' סברי בפאמת פהטור ושאר פוסקים דנתבטל השליחות.

אבל הרמב"ם ז"ל י"ל דסבר פנ"ל. ואף דהתם ט' אמר מלתא דאיתא בשטרות לא קתני. ואף דשייף עדיו בכתומיו זכין לו. מ"מ י"ל דהתם בש"מ שאמר פתבו ותנו כו' היינו ג"כ שלא נכתב עד לאחר מיתה דלא שייף עדיו בכתומיו זכין לו ועכ"פ איתא גם בשאר שטרות הא דאין שטר לאחר מיתה פנ"ל.

או דקאי למ"ד דלא אמרינו עדיו בכתומיו זכין לו פנ"ל: אמנם קשה דהרמב"ם ז"ל פ"ו מעבדים פתב להדיא תנו גט זה ושיקרו זה לעבדי לא נתנו לאחר מיתה ואף דזכות הוא לו מכל מקום פיון שאמר תנו לא משתחרר עד דאתי לידיה ע"ש.

וקשה פנ"ל פיון שנכתב מחיים נימא עדיו בכתומיו זכין לו. ועל הרמב"ם ז"ל לא קשה דהא לטעמיה אגיל דפוסק כר' אסי פ"ק דב"מ דלא פאפני ולא אמרינו עדיו בכתומיו זכין לו.

אף מכל מקום הא ע"כ גורס בפשנה תנו גט זה פמבואר ברי"ף ז"ל דמכאן פל ראיתם דאף דזכות הוא ולא מצוי למיהדר מ"מ לא משתחרר עד שגייע לידו ע"ש. וא"כ קשה

לאב"י ממשנה ה"ל דנימא עדיו בתומיו זכין לו פיון דמהני השליחות גם אח"כ שפסק
פח המשלם ונקרא מטי לידיה פנ"ל: אף י"ל פיון דלקרמב"ם ז"ל עכ"פ בנשתטה פסול
בגט מדרבנן.

י"ל דגם בשחרור עכ"פ פסול מדרבנן ואף דלא שייך בלאחר מיתה שיאמרו שגירש
עכשיו כמו בשוטה. מ"מ הא שייך שיאמרו שלא נכתב עד לאחר מיתה וכה"ג.

וממילא פסול עכ"פ מדרבנן ולא קשה לאב"י ועוד דהא תוס' ב"מ דף כ' פתבו דהא דעדיו
בתומיו זכין לו לאב"י הוא רק מדרבנן ע"ש וא"כ פיון דפסול בכה"ג ולא נקרא מטי
לידיה מדרבנן שוב לא מהני לא מה"ת ולא מדרבנן פנ"ל ובטל לגמרי: עוד י"ל דהא
התוס' שם פתבו דכיון דהא דעדיו בתומיו זכין לו הוי רק מדרבנן אם פו לעגנו לישא
בת חורין לא מהני דאין פח ביד חכמים לעקור דבר מה"ת ודוקא לעגנו השיעבוד שייך
הפקר ב"ד הפקר או נגד הנכסים שקנה אבל לא להתירו בב"ח ע"ש.

ולכאורה קשה הא אמר פ"ק דגיטין הטעם דלרבנן זכות הוא לעבד שיוצא לחירות ואף
דנאסר בשפחה היינו משום דניתר בבת חורין והא עדיפא ליה ע"ש. וא"כ איך אמרינן
בשחרור עדיו בתומיו זכין לו משום דזכות הוא לו הא כל הטעם שהוא זכות הוא רק
משום שניתר בבת חורין.

והא לעגנו זה לא מהני עדיו בתומיו זכין לו ועדיין אסור בב"ח פיון שהוא דרבנן א"כ
שוב אינו זכות כלל ולא שייך כלל עדיו בתומיו זכין לו אף לעגנו ממון ולמה יהי פשר
מקודם א משום עדיו בתומיו זכין לו: אף לא קשה דבכתבו ליתן לו בניסן ולא נתן עד
תשרי וכה"ג אמרינן שפיר עדיו בתומיו זכין לו דהא ניהו דעד תשרי אינו מותר בב"ח
פיון שהוא רק דרבנן מ"מ אחר דמטי לידיו משוחרר מה"ת והוי זכות דאז מותר בב"ח
ואם לא יהי עדיו בתומיו זכין לו יהי פסול משום מקודם ויהי אסור גם אח"כ ושפיר
הוי זכות לזכות לו עכשיו כדי שישתחרר מה"ת כשמטי לידיו לבסוף פנ"ל ואף שמכרו
מקודם מ"מ נגד קנין ממון הפקר ב"ד הפקר ואינו מועיל המכירה פיון דמטי לידיו אח"כ
ושפיר מהני השחרור אז מה"ת פנ"ל: וא"כ מיושב דהכא שמת שפיר לא מהני כלל
מטעם עדיו בתומיו זכין לו דהא אף דנימא עדיו בתומיו זכין לו מ"מ יהי אסור בב"ח
גם אחר דמטי לידיה דגם אז אינו משוחרר מה"ת.

דמה"ת דלא אמרינן עדיו בתומיו זכין לו ממילא נפקע פוחו ע"י המיתה ולא מהני
השחרור כלל אח"כ דאין גט לאחר מיתה אף דמטי לידיה. וא"כ גם אחר דמטי לידיה
לא יועיל רק מטעם עדיו בתומיו זכין לו שהוא דרבנן ויהיה אסור בב"ח לעולם ושוב
ממילא לא הוי זכות כלל ולא אמרינן כלל עדיו בתומיו זכין לו כמו לר"מ פנ"ל.

פיון שלא יועיל להתירו בב"ח פנ"ל. ואפשר לדחות דמ"מ בשעת הפתיכה לא היה יודע
שימות ושפיר זכו לו אז שהיה זכות ושייך עדיו בתומיו זכין לו.

ואינו מוכרח פיון שנודע שלא הי' זכות כלל: אמנם קשה מהא דאמר בש"ס גיטין כ"ט
דאמר ר' אשי אם מת שליח ראשון בטלו פולין ונחה מר בר ר' אשי מפדי כוליהו מפח
בעל קאתי איתנהו לבעל איתנהו לכולהו כו' ע"ש.

וא"כ למה ליה הא דמפח בעל אתו הא גיהו דהוי סבר דשליח השני מפח שליח ראשון
אתי מ"מ מאי בכה שמת הא אעפ"כ יהיה מועיל פיון שפבר נעשה שלוחו של הראשון
מחיים הוי כמותו ויכול לעשות השליחות אף שמת אף דלא מצי עביד כמו נשפתה וכאן
לא שינה שפקע האישות פיון שהבעל קנים.

וכעין זה כתב ג"כ בית מאיר ע"ש: ולכאורה אפשר לומר דבמת בטל השליחות מטעם
אחר למאי דאמר בש"ס כ"ד ע"א ובפ' התקבל דבעינו חזרה שליחות אצל הבעל כו' ופי'
רש"י ותוס' ז"ל שליח לא מיקרי אלא המשלח מזה לזה שראוי לחזור אצל שלוחו
ולומר עשיתי שליחותך כו' ואל"ה לא מהני ע"ש.

וא"כ במת ניהו בשלוחו כמותו ונעשה מחיים מ"מ הא לא חזרה שליחות דאינו ראוי
לחזור אצל שלוחו פנ"ל פיון שמת ושפיר בטל פנ"ל. וכן לר' אשי דשליח ב' מפח הא'
אתי ג"כ הנה בטל במת הא' פיון שאינו ראוי לחזור אצל הא' שהוא שלוחו והנצרך לומר
דמפח בעל קאתי ויש לדחות קצת: או י"ל דעכ"פ הנה פסול מדרבנן במת הראשון כמו
בנשפתה די"ל שחכמים פסלו בכל מקום היכא דלא מצי עביד בעצמו בשעת עשויות
השליחות אטו היכא דלא מצי עביד בשעה שעושהו שליח ולא דוקא בשוטה.

ולכה צריכה לומר דמפח בעל קאתי: או י"ל דס"ד דר' אשי הוי דמה דמהני שליחות אינו
שנעשה מיד כמותו בשעה שעושהו שליח. דממילא לא שינה שיהיה כמותו.

רק אח"כ בשעה שעושה השליח המעשה ע"פ ציוי המשלח אז נעשה כמותו ונחשיב כאלו
עשאו המשלח. ולכה אין שליח עושה שליח מצד פח המשלח דהא עדיין אינו כלל כמו
המשלח קודם שעושה המעשה.

רק הא דעושה שליח ב' היינו משום דבשעה שעושה שליח הב' המעשה הוי שלוחו של
אדם כמותו וכאלו עשאו שליח הא' וכיון שהוא כעשאו שליח הא' ממילא נחשב אז כאלו
עשאו המשלח.

ולכה אמר שפיר דאם מת שליח א' בטל הב' דלא שינה שיהיה אז כמותו דהא לא מצי
עביד אז פנ"ל. דכיון דלא נגמר כלל שיהיה השליח כמותו עד שעושה המעשה ואז לא
מצי עביד שפיר לא מהני כלל כמו לדיון בשעה שעושהו שליח דאמרינן מה דלא מצי
עביד לא משוי שליח.

ומר בר ר' אשי דחה דמפח הבעל קאתי היינו דשלוחו של אדם נעשה מיד כמותו פיון
שיכול לעשות הדבר מיד ולכה עושה שליח ב' דכמו שהבעל יכול לעשות שליח כמו כן
יכול השליח פיון שהוא כמותו.

ולכה ממילא אף שמת שליח הא' לא בטל. וממילא למסקנא שפיר י"ל כשיטת הרמב"ם
ז"ל דאף דלא מצי עביד בעצמו מ"מ פיון שאז הוי מצי עביד כשעשאו שליח נעשה
כמותו ויכול אח"כ לעשות אף שנשפתה וכה"ג.

פיון שפבר נעשה כמותו. משא"כ לס"ד דב"א לא נעשה כמותו עד עשויות השליחות
פנ"ל: עוד י"ל דאדרבה יש קצת ראיה משם להיפך דלכאורה אינו מוכן מאי דדחי מר

ב"ר אשי אטו מת בעל מידי משוא אית בהו כו' מפח בעל קאתי איתנהו לבעל איתנהו לכולהו כו'.

דקא מה דילפינו מןשלקה דשליח עושה שליח יש לומר באמת דאין הטעם כמ"ש דכמו שהבעל יכול לעשות שליח כמו כן השליח. דקא אטו בשביל שעשאו שליח ליתן גט נעשה פמותו לכל דבר הא אינו פמותו רק על הדבר שעשאו שליח וא"כ לענין שיעשה שליח שלא צינה אותו אינו פמותו כלל ולא הוי כלל פאלו עשאו הבעל שליח להב'.

רק הטעם פנ"ל דכיון שעושה שליח להב' ונחשב [המעשה של השליח הב'] פאלו עשאו הא' פיון שהוא שלוחו פמותו וממילא פיון שעשאו הא' הוי פעשאו המשלח פיון שהוא שליחו פנ"ל.

וא"כ מה דחה דברי ר"א ממת בעל הא אמר שפיר דאם מת שליח הא' בטל הב' פיון שהוא רק מחמת שליחותו ואעפ"כ אם מת הבעל ג"כ בטל דמה בכך שהוא פעשאו שליח הא' הא צריף שיהי' פעשאו המשלח וכיון שמת בטל.

ולא גרע מת בעל ממת שליח הא' דלא מהני לר' אשי פנ"ל. ולכך מוכח להיפך דמר בר"א סבר דאם הטעם פנ"ל א"כ למה אמר ר"א דבמת שליח הא' בטל הא פיון שעשאו שליח מחיים נעשה פמותו ואף שמת הוי פנשפטה ומה שעושה שליח הב' הוי פמותו אף שמת וממילא הוי פעשאו הבעל ושפיר הנה מהני לטעם הנ"ל אף שמת שליח הא' פנ"ל.

וע"כ טעמא דר' אשי דהנה סבר דקא דמהני שליחות הוא להיפך שקל הכח שיש להבעל מוסר להשליח ונסתלק הבעל המשלח לגמרי ויכול לגרש אח"כ ולעשות המעשה מצד עצמו ולא מחמת פח המשלח פנ"ל ולכך יכול לעשות שליח ג"כ.

ואעפ"כ לא אמרינו גם בשליח א' שמוסר כל הכח להב' פיון שאין לו מצד עצמו רק מפח המשלח. ולכך אם מת בטל והקשה שפיר דא"כ אם מת בעל יהי' מהני וע"כ דרק מפח בעל אתי וממילא גם במת הא' מהני.

ויש לדחות דא"כ נימא גם אצל הא' שמוסר כל פוחו להב' ואף מת א' לא יתבטל פנ"ל גם לר' אשי. ועוד דעדיין נימא דאף שפא מפח הא' ומת יהיה פמותו כמו נשפטה.

ולכך הנכון כמ"ש לעיל: והנה למ"ש הפ"ח וח"מ וב"ש ושאר פוסקים דגם בנשפטה סובר הרמב"ם ז"ל שאינו אלא פסול דרבנן וא"כ מה דאמר בירושלמי בנתן לה גט ואמר לא תתגרש בו עד למחר ואחזו גורדייקוס תליא בפלוגתא דר"י ור"ל כו' וא"כ להרמב"ם ז"ל גם בכה"ג בנשפטה בשעת חלות הגט ג"כ אינו אלא פסול דרבנן דג"כ אינו צריף דעתו כלל ונתנתו.

דקא גם בשליח מהני אף שאין הגט חל עד שעת נתינה ואז הוא שוטה. ומכש"כ בהנ"ל שפכר נתנו לה פשהנה פריא: ולכאורה חשה מהא דאמר קדושין ע"ח יפיר למה לי כו' ומסיק לר"מ דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם משפחת לה בנכסים שפלו לו פשהוא גוסס ופירשו תוס' ורוב הפוסקים שם דאף דגוסס פחי לכל דבריו מ"מ מסתמא נשפחה ואין יכולין לבודקו ונשפטה ע"ש.

ואף דיכול להקנות לו עתה פשהוא בריא הנכסים שנפלו לו אז מ"מ פיון דבשעה שיחול הקננו אינו יכול להקנות אז לא מהני. וא"כ מבואר להדיא דמדאורייתא לא מהני אף שהקנה לו בעודו בריא על אח"כ ובשעת חלות הקננו נשתטה דהא מוקמינו קרא דיכיר להכי ומוכח דלא מהני מה"ת.

ואף לדעת ר' יואל דגוסס תשיב פמת מ"מ הא מודה במידי דממילא שהוא פחי עינין שם דהא מיקרי מוחזק לענן בכור, ואם פן פיון שנותן בעודו בריא למה לא יועיל אף על הנכסים שנפלו פשהוא גוסס הא אז חניל ממילא וע"כ דגם לדידיה בכה"ג לא מהני מדאורייתא.

ובפרט למאי דקי"ל דהוי פחי ע"ש ולקמן בספר זה א"כ מוכרח לפרש שם פשיטת תוס' והפוסקים משום דצריף לבודקו וכל זמן שלא יבדקוהו מספקינו לי' בשוטה פנ"ל. ומאי בקו שהוא שוטה הא חל ממילא ומוכח דמה"ת לא מהני בדין הירושלימי.

וממילא בעשאו שליח פשהי' בריא ג"כ בטל פשנשתטה אח"כ. ולשטת מרן הב"י דמחלק בין סמיא ביזון בדעת הרמב"ם ז"ל לא קשה דהתם בגוסס דאין סמיא ביזון שפיר לכ"ע בטל מה"ת.

משא"כ לפר"ח ושאר פוסקים דגם באין סמיא ביזון סובר הרמב"ם שהוא דרבנן הוא תמוה פנ"ל: אף אפשר לומר דיש לחלק בין לדין בנותן לה גט או מתנה ואומר שלא יחול עד אחר ל' יום דהא עכשיו עכ"פ מצוי למעבד איהו ולכף אף שנשתטה בעת חלות הדבר מ"מ מהני מה"ת פיון שהקנה בעודו בריא והי' אפשר שיחול הקננו גם אז.

וכן בעשה שליח פשהי' בריא פנ"ל. אבל התם בש"ס דהוי דבר שלא בא לעולם רק לר"מ מהני אז פשא לעולם.

אבל קודם לכן לא הי' באפשרי שיחול הקננו. ולכף שפיר בהוא שוטה פשא לעולם לא מהני מה"ת דלא הי' אפשר בשום פעם שיחול הקננו ולא הי' שעה שיהי' יכול להקנות לא מהני מה"ת פנ"ל.

וכן משמע קצת מלשון רש"י ז"ל סוף קדושין ע"ש. אף מ"מ הוא דחוק דהא תוס' קדושין ס"ג פתבודלר"מ שנה ממש דבר שלא בא לעולם פמו לדין דבר הבא לעולם ע"ש.

וא"כ ממ"נ אי בעינו שיהיה ראוי ליתן בשעת חלות הקננו גם לדין גבי לאחר ל' ינהי בטל מה"ת ואי לאו גם לר"מ יועיל ומה בכף שהיה אפשר כו' פיון שלא הקנה אז רק על אחר ל': גם אין סברא לחלק בין נותן מעצמו על אחר ל' ונשתטה דבזה בטל מה"ת ובין פשעשה שליח פשהי' בריא המועיל מה"ת פיון דנעשה פמותו.

וכמ"ש תוס' גיטין י"ב דלא הוי ידעינו מהא דה"ז גיטף אם מתי. שלא ינהי מועיל ע"י שליח בתנן גט זה כו' וקמ"ל ע"ש דז"א דא"כ איף אמר בירושלמי באומר לא? הא גט עד למחר ואחזו גורדייקוס דתליא בפלוגתא דר"י ור"ל מנ"ל הא דלמא דוקא בשליח סבר דמהני אף בעודו גורדייקוס פיון שנעשה פמותו.

אלא ע"כ דאין חילוק רק התם פתבו תוס' דהיא קצת רבותא אבל עכשיו קמ"ל שאין חילוק פנ"ל: אף י"ל פיון דטעמא דר"ל דמדמי ליה ליזון א"כ שוב שפיר מהני גם בנותן

בעצמו כמו בישן אחר ל' ומדמי לה [הירושלמי שפיר] משא"כ בשוטה גמור לענן שיהי' בטל מה"ת שפיר יש לחלק בין שלים כנ"ל.

אף באמת מבואר בירושלמי דגם בשוטה גמור פליגי דלא פש"ס דילן ע"ש מהקריב קרבן ונשפטה כו'. ומנכרח דאין חילוק בין שלים או נותן בעצמו.

וגם מסבא גרע יותר בשלים. ואף דלכאורה משמע מדברי הרא"ש ו"ל סוף קדושין ג"כ לחלק בכך שפתיב שם לישוב דעת ר' יואל מהא דכל גט בהניחו גוסס דאין נותנין רק משום דרוב גוססין למיתה ואל"ה הי' נותנין כו'.

ומירץ דאירי בעשאו שלים פשה' בריא ואח"כ נעשה גוסס ע"ש דהוי ממילא ולכך הי' יכול ליתן כו'. והא ע"כ לר' יואל בנותן בעצמו על אח"כ ונעשה גוסס בשעת חלות הקנין לא מהני אף שהוא ממילא כדאמר בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס וא"כ למה יועיל ע"י שלים יותר מה בכך שהיה בריא כשעשאו שלים פיון שעתה גוסס בשעת חלות הגט בשעת נתינה כנ"ל.

ומנכרח לכאורה הרא"ש ו"ל מחלק ג"כ כמ"ש בין שלים לנותן בעצמו או בין דבר שלא בא לעולם לר"מ ובין לדין בדבר הבא לעולם כמו שפתיבתי לעיל: אמנם נראה לע"ד דז"א רק הפי' בדברי הרא"ש הוא דבאמת יש לפרש כמ"ש הר"ן ו"ל בהניחו גוסס דלא אמרינן שנתרפא עתה ויתן לה רק אמרינן רוב גוססין כו' ומסתמא מת או עדיין גוסס.

רק דמ"מ הי' ראיה משם דמשמע והניחו גוסס היינו שעשאו שלים כשהיה גוסס וא"כ מוכח דיכול לעשות שלים כשהי' גוסס דלענן זה אינו מועיל אף שנתרפא אח"כ פיון שבשעת ציוי הי' גוסס וע"ז כתב הרא"ש ו"ל דאין ראי' די"ל דאירי שעשאו שלים כשהיה בריא ואח"כ נעשה גוסס והוי ס"ד דיכול ליתן בתזקת שנתרפא וקמ"ל דאין נותנין וכפ' הר"ן ו"ל ואח"כ כתב הרא"ש ו"ל בשם הר"י דהא דכל הגט ראיה גדולה הוא דדוקא חיישינן שפא מת אבל אם היה ידוע שהוא עדיין כמו שהניחו היו נותנין אע"פ שהוא גוסס ואי לאו בר נתינה הוא משום דחשיב כמת גם שלוחו לא מצוי יתיב כו'.

והיינו דעתה מביא הראיה דניהו דנפרש כמ"ש קודם שעשאו שלים כשהיה בריא מ"מ מוכח משם דלא כפי' הר"ן ריש פרק מי שאחזו כו' רק דאם הוא כמו שהניחו גוסס מצוי יתיב ומוכח דיכול ליתן גם אז כנ"ל.

אבל אינו מחלק בין נותן מעצמו לע"י שלים כנ"ל. ואדרבה מוכח להדיא דגם הר"י ו"ל סבר כהטור ורא"ש דאין חילוק דא"כ מה ראיה ממה שיכול ליתן הא פיון שעשאו שלים בעודו בריא מהני פיון דגבי גוסס לא נפקע האישות ולא שייך הטעם שכתבנו לעיל גבי גט לאחר מיתה דהא קרינן מצוי לגבי בכור כשהוא גוסס.

וא"ל דעכ"פ מדרבנן פסול כשנעשה גוסס כמו נשפטה. דא"כ מה ראיה הא הנצרך לומר הטעם דרוב גוססין למיתה כדי שיהי' בטל מה"ת דאם הוא כמו שהניחו אינו רק פסול דרבנן.

וַיֵּשׁ לְדַחֲוֹת קֶצֶת. עכ"פ מְבוֹנָאָר מִתּוֹס' וְרֵא"ש דָּאִין חִילּוּק בֵּין נוֹתָן בְּעֶצְמוֹ עַל אַחַר ל' אוֹ בְּשָׁלִיחַ.

וּא"כ מוֹכַח מִש"ס הַנ"ל מְקַרָּא דִּיכִיר דְּבִטְלָה מִה"ת הֵיכָא דְּבִשְׁעַת חִלוּת הֶגֶט הוּא שׁוּטָה. וְאִין לְהַקְשׁוֹת דָּא"כ קִשְׁיָה גַם לְתוֹס' שְׁסוּבְרִים דְּגוֹסָס הוּא מְשׁוּם שְׁאִינוּ יָכוֹל לְדַבֵּר מְסִתְמָא וּמְחִזְקִינָן בְּשׁוּטָה א"כ עֲדִינָן לְמָה לִּיה מְשׁוּם שְׁמָא מִת הָא אָף אִם הוּא כְּמוֹ שְׁהִנְיָחוּ אִינוּ יָכוֹל לִיתָן הַשְּׁלִיחַ דְּהָא מְחִזְקִינָן לִיה בְּשׁוּטָה.

ז"א דִּי"ל הִנְיָחוּ גוֹסָס וְיָכוֹל לְדַבֵּר וְאִינוּ שׁוּטָה וְלִכְפֹּי לָא מִיפְסָל רַק מְשׁוּם שְׁמָא מִת. וּא"כ מִהַנ"ל רְאָיָה לְדַבְרֵי הַב"י ז"ל דְּבִנְשִׁתְּמָה מוֹדָה הֶרֶמְב"ם ז"ל דְּבִטְלָה מִה"ת: אָמְנָם מְדַבְרֵי הֶרֶשֶׁב"ם ז"ל ב"ב דָּף קל"ז דְּאָמַר אַבְיֵי מִתְנַת ש"מ עִם גְּמַר מִיְתָה וְקָאָמַר דְּהִדְרָה בִּי מְהָא דִּה"ז גִּיטָף אִם מִתִּי כו' אוֹ לְאַחַר מִיְתָה לָא אָמַר כְּלוּם.

וּפִי רִשְׁב"ם דָּאִם הָוִי הֶגֶט חִיָּיל עִם גְּמַר מִיְתָה אֲמַאי לָא הָוִי גִּיטָף ע"ש. וְהָא בְּרַגְעָה הָאֲחֵרוֹן הוּא גוֹסָס וּא"כ לָא מְהִי אָף שְׁנַתָּן לָה קוֹדָם פִּינּוֹן דְּבִשְׁעַת חִלוּת הֶגֶט הוּא גוֹסָס וְכַדָּאָמַר בְּש"ס בְּנִכְסִים שְׁנַפְלוּ כְּשֶׁהוּא גוֹסָס כו' וְאִיף קָאָמַר הֶרֶשֶׁב"ם דְּהָוִי גִּיטָף בַּכָּה"ג.

וְע"כ דְּסוּבְרַת חִילּוּק הַנ"ל בֵּין הֶתָם בְּדַבֵּר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם שְׁלֵא הִיָּה אֲפֻשֶׁר מְעוֹלָם לְחוּל מִשָּׂא"כ בִּהַנ"ל וְכַמ"ש לְעֵיל: אָף אִינוּ מְוַכְרַח דִּי"ל לְדַעַת רַבֵּי הַפּוֹסְקִים דְּגוֹסָס פְּחִי לְכָל דְּבַר רַק הָא דְּלָא מְהִי בְּנִכְסִים שְׁנַפְלוּ כו' הָוִי מְשׁוּם דְּמִסְפְּקִינָן לִי בְּשׁוּטָה.

וְאָף דְּהָא הָוִי סְפֵק אִם הוּא שׁוּטָה גַם בְּלֵא בְּדִיקָה. דָּאִם הִיָּה וְדָאִי לָא הִי מוֹעִיל בְּדִיקָה כְּמוֹ בְּקוֹרְדִינִיקוּס כְּמְבוֹנָאָר בְּש"ס וְע"כ שְׁאִינוּ רַק סְפֵק.

רַק דַּמ"מ אָמַר שְׁפִיר דְּאִיֶּצְטְרֵף יִכִּיר דְּלָא הָוִי מִיָּגוּ דְּהָא לָא יוֹכַל לְהוֹצִיא מִהִיּוֹרְשִׁים מְסַפֵּק שְׁמָא שׁוּטָה הוּא פִּינּוֹן שָׂא"א לְבוֹדְקוֹ. וּא"כ הֶתָם פְּרִיף שְׁפִיר לְמָה בַּה"ז גִּיטָף אִם מִתִּי לָא אָמַר כְּלוּם הָא עכ"פ הָוִי סְפֵק גִּטְ שְׁמָא בְּרַגְעָה הָאֲחֵרוֹן הִיָּה בְּן דַּעַת וְאָף שָׂא"א לְבוֹדְקוֹ מ"מ הָוִי סְפֵק וּפּוֹסֵל לְכַהֲנָה וְאִינָה מִתְנַבְּמַת כַּנ"ל וּפְרִיף שְׁפִיר דַּע"כ כְּפִנְתּוֹ לְאַחַר מִיְתָה.

וְאִין לְהַקְשׁוֹת מִש"ס דְּאָמַר מִתְנַת ש"מ עִם גְּמַר מִיְתָה וְהָא הָוִי סְפֵק עכ"פ שְׁמָא שׁוּטָה אָז. דּוּז"א דְּהֶתָם הִיָּה כְּפֵי הַתְקַנָּה אוֹ מִה"ת מְטַעַם יְרוּשָׁה דְּהָא קוֹי"ל דְּלְאַחַר מִיְתָה הוּא דְּקַנֵּי וְאֵעִי"כ מְהִי בְּמִתְנַת ש"מ.

וְלוֹלִי פִי הֶרֶשֶׁב"ם ז"ל אִין רְאָיָה מְפֻשְׁטָא דְּש"ס דְּפְרִיף מִה"ז גִּיטָף אִם מִתִּי כו'. דִּישׁ לְפָרֵשׁ בְּפִשְׁטוּת דְּטַעְמָא דְּאַבְיֵי דְּאָמַר מִתְנַת ש"מ עִם גְּמַר מִיְתָה כו' וְלָא אַחַר מִיְתָה הִיָּינוּ דְּסַבְרָה דְּלָא תִּיקְנוּ חֻכְמִים בְּמִתְנַת ש"מ שְׁיִועִיל יוֹתֵר מְשָׂאָר מִתְנָה וְלִכְפֹּי אִם הִי כְּפִנְתּוֹ לְאַחַר מִיְתָה לָא הִי מְהִי כְּלָל וְלִכְפֹּי סַבְרָה דְּמִסְתְּמָא כְּפִנְתּוֹ רַק בְּרַגְעָה הָאֲחֵרוֹן שְׁהוּא אֲפֻשֶׁר שְׁתַּחֲוִיל הַמִּתְנָה וְהִיָּינוּ עִם גְּמַר מִיְתָה דָּאָז עֲדִינָן אֲפֻשֶׁר לְחוּל דָּאִח"כ שׁוֹב לָא יִועִיל כַּנ"ל: וּמִמִּילָא י"ל כַּמ"ש הַפְּר"ח עַל קוֹשְׁיַת הֶרֶשֶׁב"ם שְׁהַקְשָׁה מְהָא דְּאָמַר מְעַת שְׁאֲנִי בְּעוֹלָם גְּבִי גִטְ שְׁכִיב מְרַע וְהָא אָז מְסִתְמָא שׁוּטָה וְתִירֵץ הַפְּר"ח פִּינּוֹן דְּכִנְתּוֹ שְׁיַחֲוִיל רַגְעָה הָאֲחֵרוֹן שְׁאֲפֻשֶׁר לְחוּל מִמִּילָא אִם אָז שׁוּטָה כְּפִנְתּוֹ עַל הֶרַגְעָה אַחֲרוֹן קוֹדָם שְׁנַשְׁתְּמָה ע"ש.

וא"כ גם בהנ"ל במתנת ש"מ אמר שפיר עם גמר מיתה דמסתמא פן פוננתו ממ"נ אם אז בדעתו מהני ואם אז שוטה פוננתו על הרגע קודם שנשתטה והוא ממש פדאמר בגט שכ"מ פנ"ל. וע"ז פריה הש"ס שפיר מה"ז גיטף אמר מתי כו' והיגנו דהא מבואר בש"ס פ"ק מ"ש דאם מתי ב' לשונות משמע מהיום ומשמע לאחר מיתה ע"ש ומהיום אם מתי היגנו ג"כ מעת שאני בעולם היגנו רגע האחרון פמבואר שם בש"ס וא"כ פריה לאב"י דאמר בסתם בש"מ פוננתו שיחול פינון דאי לאחר מיתה לא יהי מועיל א"כ גם באם מתי נימא דנדאי הי' פוננתו מהיום היגנו מעת שאני בעולם פמו במתנת שכ"מ פדי שיחול פינון יהי פוננתו לאחר מיתה לא יועיל כלל דאין גט כו' וג"כ יהי מועיל ממ"נ דאם נשתטה אז פרגע האחרון ממילא יחול הרגע קודם פנ"ל ואמאי לא הוי גט.

ולכף ע"כ דש"מ דעתו לאחר מיתה ואף שע"י פן לא יועיל וממילא גם במתנת ש"מ ע"כ פוננתו פן וע"כ דהי' התקנה שיהי' מועיל גם לאחר מיתה כו' או מטעם ירושה דכ' והעברתם את נחלתו פנ"ל.

ופריה שפיר ואין ראיה מש"ס פנ"ל שוב נראה דיש לפ"ש גם דברי הרשב"ם ז"ל פן ואף שכתב אהא דאמר עם גמר מיתה דלאשמעינן אתא דחולקין בשנה ואי נימא דכוננתו על הרגע קודם א"כ אין לאחריה כלום מ"מ פינון שהוא ספק אם שוטה אז א"כ הוי הספק להיפך פינון דהי' פוננתו שיחול רגע האחרון שאפשר לחול א"כ שוב הוי ספק שמא הוא בדעתו אז וא"כ חל פרגע האחרון ממש פינון שאפשר וממילא חולקין דאז חל גם האחריה.

ואפשר דאם הי' ידוע שהי' שוטה אז הנה להיפך והי' חל רק המתנת ש"מ דאז חל פרגע הקודם ואין לאחריה כלום רק פינון דהוי ספק חולקין. ואף דכאן הספק על מחצה הב' ומחצה נדאי יש לו ומהראוי ליטול ג' רביעי ועוד דהוי כס' ויבם בנכסי סבא דאין ספק מוציא מידי נדאי.

אף אינו מוכרח: ואף דמדברי הירושלמי משמע שאינו ספק רק נדאי נטרפה דעתו שעה אחת קודם מותו דאמר ואפשר שלא נטרפה דעתו כו' עיין שם. מ"מ היגנו דהירושלמי לשיטתו שאינו סובר תירוץ הש"ס דדעתו צילותא הוא רק פחישותא הוא דאתחיל ביה כו' ולכף דחה דברי ר"ל ע"ש.

אבל לש"ס דילן הוי רק ספק ואתי שפיר פנ"ל: או י"ל דפריה שפיר אאב"י דסבר עם גמר מיתה והטעם פנ"ל דאחר מיתה לא יועיל. וקשה דהא עם גמר מיתה אינו מועיל דנשתטה.

וע"כ דסבר כר"ל בירושלמי דגם בנשתטה מהני פשנתן מקודם ופריה שפיר מה"ז גיטף אמר מתי דגם אז יהי מועיל פינון דסבר פנ"ל ופי' הרשב"א ז"ל שפיר לסברת אב"י. אבל למאי דמסיק באמת גם עם גמר מיתה אינו מועיל מטעם הנ"ל וע"כ דהי' התקנה בשכיב מרע שיועיל ולכף שוב לאחר מיתה הוא דקנה דאין חילוק דגם עם גמר מיתה אינו מועיל מצד עצמו פנ"ל: ובמ"ש מ'נשב מ"ש בת' ה"רא"ש ז"ל כלל פ"ד בדברי השואל דמתנת שכיב מרע תמיד לית' למקנה בעולם פין אי עם גמר מיתה פין אי אחר מיתה עיין שם.

וְקָשָׁה דְּמִבְּנֵי אֱלֹהִים וּבְרִשְׁבָּ"ם דְּאֵי עִם גְּמַר מִיְתָה הָוֵי אֲשַׁתְּנֵי הִי לְמַקְנָה. וּלְמִ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְּלִדְיָן אֵין חִילּוּק.

דְּהָא עַכ"פּ גִּטְרָפָה דְּעֵתוֹ וְהָוֵי לִיתְנֵי פְּנִשְׁתָּה וְלֹא הִי מְהַנֵּי אֵי לֹא מִשׁוּם הַתְּקַנָּה פְּנ"ל. וְעֵינָן מִ"ש לְקַמְן ס' זֶה דְּמִנְכָרְח לְפָרֵשׁ כְּמִ"ש דְּלְמַסְקָנָא אֵינוּ חָל עִם גְּמַר מִיְתָה פְּנ"ל: וְאֵין לְהַבִּיא רְאִיָּה לְכַאוּרָה מְדַתְנָן גִּיטִין כ"ג בְּעֵשְׂאוֹ שְׁלִיחַ פְּשֵׁהָי פִּיקְחָ וְנִשְׁתָּה בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת הַשְּׁלִיחוֹת דְּלֹא מְהַנֵּי עֵינָן נְשָׁם.

וְאִף דְּהָא סָבַר נְעֻשָׁה כְּמוֹתוֹ פְּשֵׁהָי פִּיקְחָ לֹא מְהַנֵּי. וְא"כּ גַּם בְּמִשְׁלַח נִימָא פֶּן דְּהָא תַרְוַנְיָהּ מְחַד קָרָא נְפָקָא כְּמוֹ שְׁפָתַב הָרֵאָב"ד ו"ל פ"ו מַה"ג דְּאֲתָם גַּם אֲתָם מָה [אֲתָם] ב"ד אִף שְׁלוּחָתְכֶם ב"ד נִמְצָא שְׁהַשְּׁלִיחַ וְהַמְשַׁלַּח צְרִיכִין לְהִיּוֹת ב"ד ע"ש.

וְא"כּ אֵי נִימָא דְּבִשְׁעַת עֲשִׂיַת הַשְּׁלִיחוֹת אֵין הַמְשַׁלַּח צְרִיף לְהִיּוֹת בְּן דְּעַת א"כּ גַּם הַשְּׁלִיחַ אֵינוּ צְרִיף וְאֲמַאי לֹא מְהַנֵּי כְּשִׁנְשִׁתָּה. וְע"כּ דְּגַם הַמְשַׁלַּח צְרִיף מַה"ת פְּנ"ל.

אִף אֵין זֶה רְאִיָּה דִּי"ל דְּנִקְא גְּבִי הַשְּׁלִיחַ דְּהָא צְרִיף שְׁיִכְוִין הַשְּׁלִיחַ לְעֲשׂוֹת הַדְּבָר בְּשְׁלִיחוֹת הַמְשַׁלַּח וְלִכְפֹּד כְּשִׁאֵינוּ בְּן דְּעַת לֹא מְהַנֵּי מַה שְׁאֵין פֶּן גְּבִי מְשַׁלַּח שְׁאֵין צְרִיף עוֹד לְדַעְתּוֹ כְּלוּם לֹא אֵיכְפַת לוֹ בְּמָה שְׁאֵינוּ אִז בְּן דְּעַת.

וְכֵן מִשְׁמַע קֶצֶת מְלִשׁוֹן רִש"י ו"ל שְׁם שְׁפָתַב פִּינָן דְּטַעְמָא מִשׁוּם דְּעַת הוּא וְצְרִיף לְהִיּוֹת בְּן דְּעַת לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתוֹ כו' מִשְׁמַע כְּמִ"ש. וְהָא דְּהִנְצְרִיף הָרֵאָב"ד ו"ל לְטַעְמָא דְּמָה אֲתָם כו' הָא בל"ז לֹא מְהַנֵּי כְּשִׁהַשְּׁלִיחַ אֵינוּ ב"ד פְּנ"ל.

י"ל דְּטַעַם הַנְּ"ל לֹא שְׁיִיף כְּשִׁעֲשִׂאוֹ שְׁלִיחַ פְּשֵׁהָי קִטָּן וְהַגְדִּיל חֲרַשׁ וְנִתְפַקַח דְּבִשְׁעַת עֲשִׂיַת הַשְּׁלִיחַ הָוֵי בְּן דְּעַת וּמְכַוֵּן לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתוֹ וְאֵע"פּ כֵּן לֹא מְהַנֵּי כְּמִבְּנֵי אֱלֹהִים בְּמִשְׁנָה. וְע"ז פָּתַב הָרֵאָב"ד ו"ל שְׁפִיר הַטַּעַם מֵאֲתָם גַּם אֲתָם כו' דְּבִשְׁעָה שְׁעֵשְׂאוֹ שְׁלִיחַ צְרִיף וְדֹאֵי לְהִיּוֹת הַמְשַׁלַּח בְּן דְּעַת מַה"ת וְצְרִיף גַּם הַשְּׁלִיחַ פְּנ"ל: אִף מ"מ נִרְאָה לְעֵנְיַת דְּעַתִּי מְדַבְּרֵי הָרֵאָב"ד הַנְּ"ל דְּבָטַל מִן הַתּוֹרָה בְּנִשְׁתָּה הַמְשַׁלַּח דְּהָא קֹאֵי הֵתָם עַל מַה שְׁפָתַב הַרְמַב"ם קְטַנָּה אֵינָה עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ כו' ע"ש.

וְכַתּוּב הוּא ו"ל הַטַּעַם דְּאֲתָם גַּם אֲתָם כו' וְא"כּ אֵין לִפ' פְּנוּנְתוֹ דְּמִקִּישׁ הַשְּׁלִיחַ לְהַמְשַׁלַּח דְּהָא אֲדַרְבָּה הֵתָם קְטַנָּה מְקַבְּלַת גִּיטָה אִף שְׁאֵינָה בַת דְּעָה. גַּם הָא לֹא מִיִּירֵי הֵתָם מְשַׁלַּח שְׁאֵינוּ בְּן דְּעָה.

וְע"כּ פְּנוּנַת הָרֵאָב"ד ו"ל דְּמִקְשִׁינָן לְהַפּוּף מָה הַשְּׁלִיחַ צְרִיף לְהִיּוֹת בְּן דְּעַת פֶּן הַמְשַׁלַּח אֵי לֹא הָכִי לֹא מְצִי מְשׁוּי שְׁלִיחַ. א"כּ מְמִילָא גַּם בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת הַשְּׁלִיחוֹת שְׁיִיף טַעַם הַנְּ"ל דְּמִקְשִׁינָן הַמְשַׁלַּח לְשְׁלִיחַ דְּמָה הַשְּׁלִיחַ צְרִיף לְהִיּוֹת אִז בְּן דְּעַת כְּמִבְּנֵי אֱלֹהִים בְּמִשְׁנָה הַנְּ"ל כְּמוֹ כֵּן הַמְשַׁלַּח.

וּמְמִילָא בְּטַל מִן הַתּוֹרָה פְּנ"ל. אִף אֶפְשָׁר דְּלֹא שְׁיִיף הַהִיקְשׁ מְשַׁלַּח לְשְׁלִיחַ הַנְּ"ל רַק עַל שַׁעַת שְׁעוֹשֶׂהוּ שְׁלִיחַ פִּינָן שְׁאִז נְעֻשָׁה כְּמוֹתוֹ אֲבָל לֹא עַל אַחַר כָּף.

אִף אִם פֶּן מִנְ"ל לְהָרֵאָב"ד ו"ל לְמִידוּק מָה הַשְּׁלִיחַ בְּן דְּעַת דִּילְמָא גַּם הַשְּׁלִיחַ לֹא צְרִיף בְּשַׁלְמָא בְּשַׁעַת עֲשִׂיַת הַשְּׁלִיחוֹת י"ל מְסַבְּרָא כְּמוֹ שְׁפָתַב רִש"י ו"ל. אֲבָל בְּשַׁעַת שְׁנַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ מִנְ"ל שְׁצְרִיף דְּעַתוֹ.

אף י"ל דגם זה מסבבא דצריף שיטרצה להיות שלוחו. אף זה אינו דא"כ גדע מסבבא
ג"כ דהמשלם צריף שיהי' בן דעת שיעשהו שליח: והי' אפשר לפרש פנונתו פיון דחזינו
דקטן פסול להיות שליח ומנ"ל וע"כ דיליף מגם אתם מה אתם בני דעת כו'.

וממילא מוכח דצריף להיות המשלם בן דעת דאם לא בן מנ"ל דהשליח צריף שיהי' בן
דעת כנ"ל ודווקא דזה אינו ראיה שלא פדברי הרמב"ם דהא לא מוכח מקרא רק מהמשנה
בעדיין צריף טעם מנ"ל: עוד הי' אפשר לומר דגם שם בקיבל השליח פשהי' פיקח
ונשתטה אפשר דג"כ אינו פסול אלא מדרבנן כמו בנשתטה המשלם.

וקצת ראיה לזה דקשה למה תני בקיבל פשהי' קטן והגדיל ותני את"כ בקיבל פשהי'
פיקח ונשתטה ונחזר ונתפסק דכשר והשמיט במתני' דין הנ"ל בקיבל פשהי' פיקח ונשתט'
רק הוכיח בש"ס מדיוקא דחזר ונשתטה ומזה הפלל כו' ע"ש.

ולמה לא תני ליה ברישא כנ"ל. ולמ"ש מיושב דבגוונא דתני במתניתין בטל הגט מן
התורה מה שאין בן קיבל פשהי' פיקח ונשתטה דאינו פסול רק מדרבנן.

ולכך תני את"כ דתחלתו וסופו בכשרות כשר היינו אפילו מדרבנן ודיוקא אתי דכשהי'
פיקח ונשתטה אינו כשר והיינו דפסול מדרבנן כנ"ל. גם הרמב"ם ז"ל כתב בדין קיבל
פשהי' קטן והגדיל דבטל מן התורה ודין הנ"ל בפיקח ונשתטה השמיט רק מדיוקא וכן
בטור וש"ע עיין שם כנ"ל.

וגם ממתניתין אינו מוכח רק שאינו כשר כנ"ל אף מלשון רש"י ז"ל משמע דגם בכהאי
גוונא בטל מן התורה עיין שם מטעם הנ"ל דצריף בן דעת כו': (ה) ואם כתבוהו כו'.
הרמב"ם ז"ל כתב שפסול מדרבנן והקשה הב"י הא כל מיני דשוטה לית בי' ממשא
ותירץ דכיון דסמיא ביזון לכך כשר מן התורה מה שאין בן בשוטה גמור מודה הרמב"ם
ז"ל דבטל מה"ת.

וטעם הב"י פשוט דכיון דלא מצוי למעבד בעצמו לא מהני השליחות כמ"ש לעיל. והיינו
דניהו דשלוחו של אדם כמותו והוי פעשאו הבעל וכיון שהוא שוטה הא לא מהני מידי.

והנה זה שפיר להפ"ו דבעי שליחות בכתיבה אבל לדעת רוב הפ"ו דלא בעי שליחות רק
דצריף ציוי הבעל משום לשמה וא"כ למה יהי' בטל בזה הא פיון שצינה בעודו פריא הוי
לשמה דהא כותב ע"פ ציוי הבעל ומה בכך שנשתטה ונתבטל השליחות.

וגם על הרא"ש וטור קשה כנ"ל למה בטל גם בקורדייקוס בכתיבה דהם סוברים דלא
בעי שליחות בכתיבה. ומדבריהם מבואר דאף שנתנוהו פשהפריא רק הכתיבה הי' בעודו
שוטה ג"כ בטל מן התורה וקשה כנ"ל: אמנם באמת לשון הטור אין כותבין עד שיטרפא
ואם כתבוהו ונתנוהו קודם שיבריא אינו פלום כו' עיין שם.

ולמה התחיל בכתיבה לחוד ואח"כ כתב ואם כתבו ונתנו ולא כתב בכתיבה לחוד שאינו
פלום. מזה משמע באמת דסובר כמ"ש דלכתחלה אין כותבין ג"כ וי"ל זה באמת מדרבנן.

ודיעבד שכתב אינו פלום דהיינו שפסול מה"ת לכך כתבו אם כתב ונתנו דכנתנה בעי
שליחות ושייף טעם הנ"ל מה שאין בן בכתיבה י"ל גם הטור מודה שאינו אלא מדרבנן.
והדו"פ כתב דמה שכתב הטור אם כ' ונתן ע"ש.

ולעניית דעתי אינו מוכרח. ואפשר דדייק כמ"ש למה ליה להזכיר כלל הכתיבה הי' לו לכתוב אם נתנו לחוד דאף שהכתיבה הי' בעודו בריא לא מהני.

ומדברי הפרישה מבואר דבכתיבה ג"כ בטל: ונראה הטעם כמו שפתיב רש"י ז"ל יבמות נ"ב באומר כתבו גט כו' לאשה דעלמא לכשאכנסנה אגרשנו אינו פלוג ופי' רש"י ז"ל דכתיב וכתב ונתן ויהי' ראוי לגירושין בשעת כתיבה ע"ש וא"כ לא מיבעי' היכא שלא עשה שליח בעודו בריא רק על הכתיבה א"כ נדאי לא מהני מטעם הנ"ל דהא אינו ראוי לנתינה בשעת, כתיבה כיון שהוא שוטה.

רק אפילו צינה ליתן ג"כ מ"מ פשוטתה כיון דלענין הנתינה בעי שליחות משום שאינו ראוי לנתינה כיון דלענין הנתינה בטל פנ"ל משום שליחות שוב מצאתי בספר פ"י ריש פרק מ"ש שפתיב הטעם פנ"ל מסבא דנפשיה דבעי ראוי לנתינה בשעת כתיבה ע"ש.

ובאמת מוכח מ"ש פנ"ל: וכן לטעם הרמב"ם ז"ל פ"ו מה"ג דלקו אינו גט באשה דעלמא שלא הוי לשמה כיון שאינה אז בת גירושין ממנו ע"ש. י"ל גם כאן דלא הוי לשמה דאף שצינה הבעל הא פוננת הסופר לשמה לא מהני בלא ציוי הבעל משום כיון שאינה עומדת להתגרש אין פוננתו מועלת כמו שפתיב הרמב"ם ז"ל רק פשהבעל מצנה כיון שבידו לגרשה עומדת היא לגירושין והוי לשם פריחות.

וממילא כיון ששפתיב ואינה עומדת להתגרש דהא לא יוכל ליתן לה ואם לא ישתפה לא יועיל ממילא לא הוי לשמה פנ"ל באף שצינה הבעל מקודם: אמנם לפ"ז קשה לעניית דעתי דהא בעי התם בש"ס ליבמתו מהו כו' וסלקא בתיקו ופי' הרא"ש ז"ל אי נימא כיון דבידו לבא עליה בע"כ ולגרשה מיקרי גם קודם לכן מצי עביד או לא ע"ש.

וכן פסק הרמב"ם ז"ל וטור וש"ע דהוי ספק וע"כ מפרשים בעני דש"ס פנ"ל דלא כתוס' עיין שם. וא"כ כאן בקורדייקוס כיון דסמיא ביזו פמבואר בש"ס א"כ לא גרע מיבמה דאף דמחוסר מעשה מיקרי ראוי לנתינה כיון שבידו וגם לשמה.

וממילא גם כאן כיון שבידו הוי ראוי וכיון דלכתיבה לא בעי שליחות ממילא הוי רק ספק ולמה כ' שאינו פלוג. וכן לענין הנתינה דבעי שליחות יש להועיל ג"כ בקורדייקוס דהא הרא"ש ותוס' ושאר פוסקים פירשו שם משום דלא מצי עביד השתא לא מהני השליחות כיון שאינה אשתו בעת שצינה ע"ש.

ואעפ"כ גבי יבמתו הוי ספק גם בנתינה דשמא מיקרי מצי עביד כיון שבידו ליבמה בע"כ ויהי' ראוי לגרש ע"ש. ואם כן גם כאן כיון דהפסול בנתינה משום דלא מצי עביד בשעת עשיית השליחות ועכ"פ לא גרע מהתם.

וממילא כן דסמיא ביזו וע"י מעשה יהי' מצי עביד ויוכל לגרשה ממילא נקרא מצי עביד גם מקודם ומהני השליחות והוי רק ספק כמו התם פנ"ל. ונראה חילוק הב"י מוכרח בין סמיא ביזו או לא רק לא כמו שפתיב הוא ז"ל שאינו רק פסול דרבנן כו'.

ולמ"ש בסמיא ביזו הוי רק ספק. ובאין סמיא ביזו בטל מן התורה.

ולשיטת תוס' שם ביבמות דאף שבידו לא מהני מן התורה וכן כתבו תוס' נזיר י"ב ממילא לא מהני גם כאן פנ"ל. באבל באמת הרמב"ם ז"ל והרא"ש וטור וכל הפוסקים

לא ס"ל פשיטת תוס' שם עיין שם רק דהוי רק ספק גט ביבמה פנ"ל: אמנם למ"ש הרשב"א ז"ל בחידושו שם דפי' הבעיא הוא משום דנימא פיון שבידו להתירה בחליצה ולכה יכול לעשות שליח על הגט ג"כ שאחר שיכנסנה דאף שהגט אינו בידו אז מ"מ ההיתר לשוק בידו עיין שם.

ממילא לא קשה הנ"ל ונפיר פאן לא מהני אף שבידו פיון שקודם המעשה אינו בידו פלל. אף לפי הרא"ש ז"ל שפיר י"ל פנ"ל.

ואפשר יש לחלק קצת דבשוטה ניהו דסמיא בינן מ"מ בעצמו אינו בידו שהוא שוטה רק אנו יכולין לעשות לו רפואה וזה לא מיקרי בידו מה שאין פו התם דבידו פנ"ל. ומדויק לשון הש"ס דלא אמר סמיא בידיה רק בינן כו': או י"ל דהרא"ש ז"ל סובר ג"כ דלענין מילתא דלא מצי עביד דלא משוי שליח לא מהני מה דמצי עביד ע"י מעשה אף שהוא בידו וכמו שכתבו תוס' נזיר עיין שם.

רק דהא הוא ז"ל סובר הטעם שאינו יכול לגרשה קודם משום דהוי דבר שלא בא לעולם אבל למ"ד אדם מקנה כו' יכול ליתן גט לאשה דעלמא פשאקדש אותה תהי מגורשת כמו בעבד ע"ש.

וא"כ פיון דקי"ל לדין דאין אדם מקנה כו' מ"מ היכא שבידו יכול להקנות ולא הוי דבר שלא בא לעולם פמבנאר בש"ס פתובות נ"ט ובכמה דוכתי א"כ ממילא ביבמה יכול ליתן לה הגט קודם שמייבמה שתהי מגורשת אח"כ ולא הוי דבר שלא בא לעולם פיון שבידו ליבמה בע"כ.

וא"כ שוב מצי עביד גם אז קודם שמיבם אותה פיון שיכול ליתן לה ולגרשה פנ"ל. לכה שפיר מצי משוי שליח ומהני.

ומבעיא ליה שפיר ביבמתו כו'. והוא ממש כמו שכתבו תוס' נזיר לענין חלה ע"ש: ומזה תמוהים לי דברי תוס' יבמות שם ד"ה ליבמתו כו' שכתבו דאין לפרש שתהי גיורת בגט זה כו' דהא אינו בידו אז פשיטתו כו' ע"ש.

והא תוס' בעצמם כתבו מקודם דלמאן דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכול לגרשה. ובנזיר כתבו תוס' דנקרא מצי עביד פיון שבידו א"כ ממילא שפיר מבעיא ליה ביבמה פיון שבידו ויכול לגרשה גם קודם שידמה כמו בחלה שכתבו תוס' נזיר ע"ש: ובמ"ש מיושבים דברי הרא"ש וטור שהביאו פי' ר"י דלמאן דאמר אדם מקנה מהני עיין שם.

שתמוה דלא קי"ל הכי ולמ"ש אתי שפיר דמשום הכי מבעיא ליה שפיר אח"כ ביבמתו מהו ואין צ"ל כפי' תוס' שם פנ"ל. ויש לדקדק באמת למה מבעיא ליה הא בחלה כתבו תוס' לפשוט דמהני פיון שבידו ע"ש.

ויש לחלק. ואין להאריך פאן.

וא"כ פאן בשוטה דלא מצי עביד פלל אז ממילא אף דסמיא בינן לא מהני דאף שבידו לא מהני לענין מצי עביד פדעת תוס' נזיר י"ב הנ"ל: אמנם לטעמו של הרמב"ם ז"ל

משום לשמה אם כן ע"כ סבר ביבמה כיון שבידו הוי לשמה ממילא גם כן כיון דסמיא
בידו חשיב לשמה.

וגם אין סברא לחלק מ"ש שאין בידו רק בידו דמאי בכך מ"מ עומדת להתגרש שנעשה
לו הרפואה ויגרשנה. ואפשר סבר ג"כ דכיון שיכול לגרשה באופן הנ"ל לאחר שייבמה
דלא הוי דבר שלא בא לעולם שוב מיקרי לשמה שהיא בת גירושין ממנו.

ודוחק: גם מלשון הרמב"ם שם שפייס ביבמה לפי שאינה אשתו גמורה. נראה דאם
היתה אשתו גמורה הי' מהני אף דמחוסר מעשה כיון שבידו.

ולכך י"ל שפיר פדברי הב"י ו"ל פדעת הרשב"ם לחלק בין סמיא בידו דאינו פסול אלא
מדרבנן והיינו כטעם הנ"ל ובין אין בידו. ומה שהקשה הב"ח מש"ס דהא ר"י אינו מחלק
בין סמיא בידו ע"ש.

אינו קושיא דלא אמר רק כיון שמחוסר מעשה ודומה קצת לשוטה יותר מישן לכך
פסלוהו חכמים גזירה אטו שוטה גמור ור"ל סבר כיון דסמיא בידו דומה לישן ולא שייך
למגזר אטו שוטה ובזה פליגי אבל לענין דינא דאריתא שפיר י"ל דמודה ר"י דלא דמי
לשוטה וכדקי"ל בכמה דוכתי כל שבידו לאו כמחוסר מעשה כו'.

ותוס' נרא"ש לטעמייהו דלא נקרא מצוי עביד אף שבידו כנ"ל. לכך גם כן דאינו פלוג
ובטל מן התורה אף דסמיא בידו משום דלא מצוי עביד כנ"ל.

וכן בכתיבה דבעינן ראוי לנתינה כנ"ל: אמנם י"ל למ"ש רש"י ו"ל פ"ק קמא דגיטין י'
ע"ב דפריה וקא לאו בני כריתות ניהו ופי' רש"י דכיון דלא שייכי בתורת גיטין וקדושין
כו' דכתיב ונתן מי שישנו בנתינה ישנו בכתיבה ע"ש.

וא"כ כן בעשאו שליח פשה' בריא לכתוב ואח"כ נשתטה א"כ כיון שכתבו בעודו
שוטה ניהוי דנימא דמהני השליחות כיון שעשאו קודם מ"מ הא שלוחו של אדם כמותו
וכיון שהשליח כותב כשהבעל שוטה והוי כאלו כתבו אז הבעל ואם כן כיון שאינו כן
כריתות אז דהוא שוטה ואינו ראוי בעצמו לגיטין וקדושין ואינו בנתינה א"כ ממילא
כתיבתו בטלה.

ואף ששלוחו כותבו מ"מ כיון שהוא ככתבו הוא בשעת כתיב' א"כ כתבו אדם שאינו כן
כריתות. דבשלמא לענין מה שאינו כן דעה שייך שפיר כיון ששלוחו כותב שהוא כן
דעת ניהו דשלוחו כמותו וכאלו כתבו הוא מ"מ הא הוי כאלו כתבו בעצמו לשמה ובדעת
כיון שבאופן זה יש לו דעת.

אבל לענין כן כריתות שהפסול הוא על האדם שאינו כן כריתות ואינו בנתינה א"כ כיון
דשלוחו כמותו הוי כ' אדם שאינו כן כריתות כיון דאז הוא שוטה וממילא לא הי' מהני
מן התורה כנ"ל.

ויש לדחות כיון דבאופן זה ראוי לנתינה ג"כ ע"י השליח שעשה כב"ר. אף אינו מוכרח
דמ"מ עכשיו אינו ראוי לנתינה מצד עצמו.

גם באמר כתבו לחוד לא יועיל מטעם הנ"ל: אף באמת ז"א דתוס' כ"ב כתבו דחרש
שוטה וקטן בני כריתות כיון דכששתפה כו' ע"ש. ואף דלמאי שכתבו אח"כ אין זה

מְנוֹכַח מ"ע מ"נ אי כמ"ש א"כ לא בְּעֵינֵי בְּנֵי פְּרִיטוֹת בְּכַתִּיבָה וּלְרִשׁ"י ז"ל דְּבַעֲי
בְּנֵי פְּרִיטוֹת מְדַרְשָׁא הַנ"ל א"כ שׁוֹב קָשָׁה אִיךָ מְהֵנִי גְדוֹל עוֹמֵד עַל גְּבִיּוֹ בְּחֶרֶשׁ שׁוֹטָה
וְקָטָן וּמוֹכַח ע"כ דְּחֻשִׁיבוּ בְּנֵי פְּרִיטוֹת פִּינּוֹן דָּאֵם יִשְׁתַּפֵּה כו'.

אִיךָ לְיִשְׁטַת הַרְמַב"ם דְּקָאֵי אֶטְרָפְס י"ל דְּלָא מִיקְרֵי בְּנֵי פְּרִיטוֹת ע"ש. אַבְל לְהַפּוֹסְקִים
הַנ"ל לֹא שְׁיָיְךָ טַעַם הַנ"ל וצ"ל כְּטַעַם הַנ"ל דְּצָרִיךָ שְׁיָהֲנִי רָאוּי לְנִתְיָנָה בְּשַׁעַת פְּתִיבָה
אִיךָ אִם כֵּן לְמָה לִי הַש"ס בְּמַחְנֻבֵּר לְמִימַר דְּמַחְנֻסֵּר קְצִיצָה הָא בל"ז אִינוּ רָאוּי לְנִתְיָנָה
בְּשַׁעַת פְּתִיבָה פִּינּוֹן שְׁהִי מְחֻבֵּר.

וצ"ל ע"כ דְּזָה עֲצָמוֹ הוּא דְּרִשָׁה הַנ"ל שְׁמַחְנֻסֵּר קְצוּצָה וְכַתִּיב וְכַתִּב וְנָתַן שְׁאִינוּ מְחֻסֵּר
הֵינּוּ שְׁבַשַׁעַת פְּתִיבָה יְהִי רָאוּי לְנִתְיָנָה מִיָּד כְּנ"ל. אִיךָ א"ם הָא הַר"ן ז"ל אֶמְתְּנִיתִין
דְּאִשָּׁה כּוֹתְבַת גִּיטָה כ' דְּמַחְנֻסֵּר הַקְּנָאָה שְׁאִינוּ בְּגוּפוֹ שָׁל גִּט לֹא מִפְּסֹל דְּדוֹקָא קְצִיצָה
שְׁהוּא מַעֲשָׂה דְּוָמִיא דְּכַתִּיבָה עֵינֵינּוּ שָׁם.

וא"כ חֲזִינֵן דְּאִיךָ דְּבַשַׁעַת פְּתִיבָה לֹא הָוִי רָאוּי לְנִתְיָנָה שְׁאִינוּ שָׁלוֹ מ"מ כְּפֶשֶׁר. וּא"כ פֶּאֶן
בְּשׁוֹטָה הָא אִינוּ מְחֻסֵּר מַעֲשָׂה בְּגוּף הַגִּט.

וְכֵן גְּבִי אִשָּׁה דְּעֵלְמָא כְּשִׂאָכְנֻסָּה אֶגְרִשְׁנָה הָא אִינוּ מְחֻסֵּר בְּגוּף הַגִּט: אִיךָ נִרְאָה הַחִילּוּק
פְּשׁוּט דְּבְּמַחְנֻבֵּר הוּא מַשַּׁעַת פְּתִיבָה רָאוּי לְגְרִשָׁה רַק הַפְּסוּל בְּגִט זֶה שְׁהַגִּט אִינוּ רָאוּי
וּלְכַף צָרִיךָ שְׁיָהֲנִי הַחֲסָרוֹן מַעֲשָׂה בְּגוּף הַגִּט מַה שְׁאִין כֵּן הֵתָם שְׁאִינוּ רָאוּי כָּלֵל לְגְרִשׁ
אִשָּׁה זֶה מִיקְרֵי אִינוּ רָאוּי לְנִתְיָנָה אִיךָ שְׁאִין הַחֲסָרוֹן בְּגוּף הַגִּט.

אִיךָ הָא חֲזִינֵן דְּלֹא דְּמִי דְּמַחְנֻבֵּר לְהֵתָם דְּהָא לִיבְמַתוֹ מִיבְּעִיא לִי מַשׁוּם שְׁהוּא בְּיָדוֹ כְּנ"ל.
וּבְמַחְנֻבֵּר אִיךָ שְׁבִיָּדוֹ לְקוּצָצוֹ פְּשִׁיטָא לְהַש"ס דְּלֹא מְהֵנִי.

וְעוֹד דְּגַם בְּתַלוּשׁ בְּחַתְּךָ מְקַלְף גְּדוֹל דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּלֹא מְהֵנִי אִיךָ שְׁהִי רָאוּי לְנִתְיָנָה
בְּשַׁעַת פְּתִיבָה. וְע"כ דְּהַדְרָשָׁא שָׁם לְהִיפּוֹף דְּצָרִיךָ לְהִיּוֹת בְּשַׁעַת נִתְיָנָה כְּמוֹ בְּשַׁעַת פְּתִיבָה
כְּנ"ל.

וא"כ מנ"ל לְמִדְרַשׁ הֵתָם מְסַבְרָא מְנוֹכַח וְנָתַן כו' וּלְכַף נִרְאָה דְּגַם פְּנוּנַת רִשׁ"י ז"ל
בִּיבְמוֹת נ"ב מ"ש הוֹאִיל וְלֹא הִי רָאוּי לְגְרִשׁ כו' הוּא כְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם ז"ל דְּלֹא מִיקְרֵי
לְשִׁמָּה כְּנ"ל. וְכֵן בְּשׁוֹטָה י"ל ג"כ טַעַם הַנ"ל מַשׁוּם לְשִׁמָּה פִּינּוֹן שְׁאִין יְכוּלִין לִיתְנָן כְּנ"ל.

וּמִמִּילָא נִרְאָה בְּקוּרְדִּיקוּס דְּסִמְיָא בְּיָדוֹ שְׁאִינוּ וְדֹאֵי בְּטַל דְּלֹא גָרַע מִיבְּמָה הֵתָם כְּמ"ש.
וְאִיךָ שְׁכַתְבֵּי הַמְּרַדְכֵי יְבָמוֹת סוּף פֶּרֶק ר"ג דְּכִינּוֹן דְּבַעֲי דַּעַתוֹ מַשׁוּם לְשִׁמָּה הָוִי כְּשִׁלְיָחוֹת
ע"ש לֹא דְּמִי לְכָאֵן דְּהֵתָם פִּינּוֹן שְׁאִינוּ רָאוּי אִזְ כְּפִינּוֹנָתוֹ דְּלֹא מִיקְרֵי לְשִׁמָּה פִּינּוֹן שְׁאִינוּ בְּיָדוֹ
וְכְּמ"ש הַרְמַב"ם ע"ש דְּכּוּנְנָתוֹ כְּנ"ל.

מַה שְׁאִין כֵּן פֶּאֶן דְּבַשַׁעַת צִיּוּי בְּרִיא וְיִשׁ פֶּאֶן דַּעַתוֹ לְעַנְיָן לְשִׁמָּה. רַק הַטַּעַם כְּמ"ש פִּינּוֹן
דְּבַשַׁעַת פְּתִיבָה הוּא שׁוֹטָה וְאִינוּ יְדוּעָא אִם יִשְׁתַּפֵּה וְיָבֵא לִידֵי פְּרִיטוֹת לֹא הָוִי לְשִׁם פְּרִיטוֹת
בְּרוּר.

וְגָרַע מִתְּנָאֵי קוּדָם הַתְּנַרְף לְהַרְמַב"ם ז"ל. וּמִמִּילָא בְּקוּרְדִּיקוּס דְּסִמְיָא בְּיָדוֹ שְׁפִיר יְדוּעָא
שְׁתַּתְּגַרְשׁ וְהָוִי לְשִׁם פְּרִיטוֹת.

ולא דמי לתנאי קודם התנאי דלא מהני אף בתנאי שבידו דז"א דשם אין ציוי הבעל
בברור דאינו ברור אצלו לכריתות מה שאין כן פאן שהציוי הי' ברור לכריתות וכיון
דסמאי בידן שפיר עומד פנ"ל: גם י"ל הטעם כמו שכתבו תוס' גיטין ס"ו דאף דלא בעי
שליחות מ"מ פשאמר כתבו מגרע גרע ובעי שליחות.

וכן פאן פיון שאמר כתבו בעודו בריא בעי שליחות ובטל פשוטתטה פנ"ל. וכן כתב
בספר ת"ג עיין שם.

ועיין מ"ש לעיל סי' ק"כ דאין זה ברור ולענין דעתי ליתא ע"ש וע"כ הכא הטעם כמ"ש.
אף פאן י"ל מ"מ פנ"ל בשביל שאמר כתבו כיון שלא ידע אז שישתטה והי' פנונתו
בתורת שליחות שפיר לא מהני פיון שנתבטל השליחות ולא דמי למה שכתב שם עיין
שם: (ו) ואם כתבוהו ונתנוהו כו'.

הנה לכאורה קשה לטעם הנ"ל דלקף בטל לטור ושאר פוסקים משום מילתא דלא מצוי
עביד בשעת עשיית השליחות לא מהני פנ"ל. והא חזינו פרק קמא דקדושין כ"ב דבעי
עבד מהו שיעשה שליח לקבל גיטו כו' אי נימא כיון דלא מצוי לקבל בעצמו לא מצוי משוי
שליח ע"ש דמסיק דמשוי שליח ולא דמי להא דכהני שלוחי דרחמנא כו' משום דהתם
ישאל לא שייכי בתורת קרבות כלל אבל עבד שייך בתורת גט שייחורור.

ולקף אף דלא מצוי עביד מהני ומצוי משוי שליח ע"ש. וא"כ הא לענין השליח גם כן קי"ל
דעבד אינו נעשה שליח לקבל גט אשה לפי שאינו בתורת גיטין כו' וכן בכתיבה בעי בני
פריתות.

ואעפ"כ כתבו תוס' גיטין כ"ב דלקף חרש שוטה וקטן פשרין לכתוב הגט דחשיבו בני
פריתות משום פשישתפה ולקף אף בעודו שוטה חשיב בן פריתות ומיקרי בתורת גיטין
וקדושין פנ"ל.

וא"כ ממילא יהיו יכולין לעשות שליח ג"כ דאף דלא מצוי עביד מ"מ הא שייך בתורת
גיטין כו' אף בעודו שוטה פנ"ל. ומצוי משוי שליח וכמו התם בעבד כו'.

אף זה לא קשה דודאי אין יכולין לעשות שליח דניהו דשייכי בתורת כו' ולא מיקרי כל
מילתא דלא מצוי כו'. מ"מ הא עשיית השליח צריף דעת כמו כל הדברים וקנינים שצריף
שיהי' ברצון וכיון דחרש שוטה וקטן לאו בני דעה נינהו לאו פלום הוא מה שעושין
שליח ולא מהני פנ"ל.

אמנם פאן שעושה שליח פשה' פיקח ונשתטה דבאמת הועיל כבר מה שעשאו שליח
שהי' מדעת. רק דנימא דלא מהני משום כל מילתא דלא מצוי עביד בשעת עשיית
השליחות וא"כ לענין זה שוב מהני מה דשייך בתורת אותו דבר וכיון דשוטה מיקרי
בתורת גיטין פנ"ל ממילא מהני השליחות כמו בעבד לענין גט שייחורור פנ"ל ולמה יהי'
בטל הא מהני שפיר השליחות פנ"ל.

ואף דלמאי שכתבו תוס' י"ל דחרש שוטה וקטן לא מיקרי בני פריתות רק דלא בעי
בכתיבה בני פריתות מ"מ הא לשיטת הרמב"ם ז"ל שעבד פסול דבעי בני פריתות

בְּכַתִּיבָהּ, וְאִ"כ ע"כ צ"ל דְּתִירוּץ תּוֹס' דְּחֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן חֲשִׁיבוּ בְּגֵי פְרִיתוֹת וְאֵף שְׂיֵשׁ לְדַחוֹת.

מ"מ נִרְאֶה מְוַכַּח סְבֵרַת תּוֹס' לְמֵאֵי דְאַמְרֵן בְּש"ס פ' הַמְגֵרֶשׁ חוּץ מִקְדוּשֵׁי קָטָן מֵהוּ כּו' וּפְשִׁיט מֵהָא דְתַנּוּן קְטַנָּה מִתְגַּרְשָׁת בְּקְדוּשֵׁי אָבִיָּה וְהָא בְּעֵינֵי וְנִצְאָה וְהִיָּתָה שְׁתַּהֲלֵי רְאוּנֵי לְהֲנִי אַחֵר הֵגֵט וְע"כ פִּינּוּ דְאַתִּי לְכָלֵל הוּי' שׁוֹב מִיְקָרִי גַם עֲכָשְׁוּ בֵר הוּי' עֵינֵי שָׁם וְא"כ מִמִּילָא גַם בְּחֵרֶשׁת וְשׁוֹטָה דְקִי"ל דְּמִתְגַּרְשָׁת אִי לָאו טַעְמָא דְמִשְׁלָחָה וְאִינָה חוֹזֶרֶת אוֹ מִשׁוּם גְּרִירָה.

וְאֵף דְהָא אִינָה רְאוּנֵי לְקַבֵּל קְדוּשִׁין וְע"כ גַם פֶּן כְּסֵבֵרַת הַש"ס דְּמִיְקָרֵי גַם עֲכָשְׁוּ בֵת הוּי' פִּינּוּ דְכְּשִׁישְׁתַּפָּה תְהִי רְאוּיָה וְדָמִי לְקְטַנָּה א"כ מוּכַח כְּסֵבֵרַת הַתּוֹס' דְּמִיְקָרִי שְׁפִיר אִימְתָּהוּ בְּתוֹרַת גִּיטִין וְקְדוּשִׁין גַם עֲכָשְׁוּ פִּינּוּ דְכְּשִׁישְׁתַּפָּה כְּנ"ל: אֵף אִין רְאוּיָה מִשָּׁם דְּהַטְעַם כְּמ"ש רַש"י ו"ל שָׁם שְׁלָא הִקְפִידָה הַתּוֹרָה שְׁתַּהֲלֵי מִיָּד בֵּת הוּי' רַק אֲתִי לְכָלֵל הוּי' ע"ש וְאִינוּ מוּכַח שְׁתַּהֲלֵי נִקְרָא עֲכָשְׁוּ בְּתוֹרַת כּו'.

אֵף לְכַאוּרָה מוּכַח מִשְׁחִיטָה דְקִי"ל שְׁחִיטַת כּוֹתֵי נְבִילָה פִּינּוּ שְׂאִינוּ בֵר זְבִיחָה וְאֵע"פ כֵּן תְּנִי דְשְׁחִיטַת חֵרֶשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן כְּשֵׁרָה בְּאַחֲרִים רוֹאִין אוֹתָן וּמוּכַח דְּנִקְרְאִים בֵר זְבִיחָה כְּסֵבֵרַת תּוֹס'. וְיֵשׁ לְדַחוֹת: וְהִי אֶפְשָׁר לֹאמַר שְׁזָה בְּאַמַּת טַעַם הַרְמַב"ם ו"ל דְּלֹא מִיְפָסֵל אֶלָּא מִדְּרַבְּנָן.

וּמִיְנֻשָׁב מ"ש לְעִיל מֵהָא דְגוֹסֵס דְּהֵתָם דְּלֹא שְׁיִיף טַעַם הַנ"ל דְּאַתִּי לְכָלֵל בְּטַל מַה"ת מִשְׁא"כ בְּכָאן בְּשְׁלִיחוֹת. שׁוֹב נִרְאֶה דְלִיתָא לְמ"ש דְּאִי אֶפְשָׁר לֹאמַר דְּהִיכָא דְשְׁיִיף בְּתוֹרַת דְּבֵר מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ אֵף דְּלֹא מְצִי עֶבֶיד דְּהָא מְבִנְיָא בְּש"ס גְּזִיר י"ב דְּכִינּוּ דְּלֹא מְצִי עֶבֶיד הַשְׁתָּא שְׁהִיא עֲרֻנָה עֲלִיו ג"כ לֹא מְהִנֵּי הַשְׁלִיחוֹת אֵף דְּג"כ שְׁיִיף בְּתוֹרַת קְדוּשִׁין וְאֵף שְׁמַהרִי"ט ו"ל מְפָרֶשׁ שְׂאִין בְּדַעְתּוֹ לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ כּו' ע"ש הָא דְחָה דְּבָרֵינוּ הַמִּל"מ כְּמִבְּנָאָר בְּש"ס שָׁם מִהֲפָרַת גְּזִירִים וְע"כ דְּלִיתָא.

רַק הֵתָם בְּעֶבֶד נִרְאֶה הַטְעַם כְּמוֹ שְׁפָתַב הַר"ן ו"ל רִישׁ פ"ב דְּקְדוּשִׁין דְּזִכְיָה מִטַעַם שְׁלִיחוֹת וּלְכַף בְּקָטָן דְּלֹא מְצִי עֶבֶיד אִין לוֹ זְכִיָּה מִן הַתּוֹרָה וְאֵף דְּבְעֶבֶד בְּעִי לְמִימַר דְּלֹא מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ וְאֵע"פ כֵּן מְהִנֵּי הַזְכִּיָּה הִינּוּ דְּעֶבֶד יֵשׁ לוֹ יָד רַק שְׁצָרִיף שְׂיִצָּא לְרִשׁוֹת שְׂאִינוּ שְׁלוֹ וּלְכַף מְהִנֵּי הַזְכִּיָּה אֶבֶל קָטָן שְׂאִין לוֹ יָד פֶּלֶל לֹא מְהִנֵּי ע"ש.

וּמִמִּילָא לֹא קָשָׁה מֵהָא דְּנִזִּיר דְּדוּקָא בְּעֶבֶד לֹא מִיְקָרִי לֹא מְצִי עֶבֶיד כְּסֵבֵרַת הַר"ן ו"ל וּמִטַעַם זֶה עֲצָמוּ מְהִנֵּי הַשְׁלִיחוֹת מֵהָא שְׂאִין פֶּן בְּהָא דְּנִזִּיר כְּנ"ל. וְצ"ל לְהַר"ן ו"ל עֲצָמוּ הַחִילּוּק שֶׁל הַש"ס דְּשְׁיִיף בְּתוֹרַת גִּיטִין כְּנ"ל: עוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בְּפִשְׁטוּת דְּבְעֶבֶד פִּינּוּ דְּאָמַר בְּשִׁטְר ע"י אַחֲרִים וְאֵף אִי לֹא מְצִי מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ מְהִנֵּי עַל יְדֵי אַחֲרִים מִטַעַם זְכִי' וְא"כ שׁוֹב לְכַף יְכוֹל לְעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ ג"כ דְּשְׁפִיר נִקְרָא מְצִי עֶבֶיד דְּהָא עכ"פ יוּכַל לְהַשְׁתַּחֲרַר כְּנ"ל.

וְאֵף שְׂאִינוּ יְכוֹל לְקַבֵּל בְּעֲצָמוּ הֵגֵט מ"מ יְכוֹל לְהַשְׁתַּחֲרַר וְגוּף הַשְׁיִחְרוּר מְצִי עֶבֶיד וְשְׁפִיר מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ וְזֶהוּ סְבֵרַת הַש"ס דְּשְׁיִיף בְּתוֹרַת גִּיטִין וּלְכַף מְהִנֵּי בְּאִנְפוֹן זֶה דְּמְצִי עֶבֶיד גּוּף הַדְּבָר מֵהָא שְׂאִין פֶּן דְּהָא דְּנִזִּיר דְּאִינוּ יְכוֹל עֲתָה לְקַדֵּשׁ וְלְעֲשׂוֹת הַדְּבָר בְּשׁוּם אִנְפוֹן שְׁפִיר לֹא מְשׁוּנֵי שְׁלִיחַ.

וא"כ ממילא גם בחרש ושוטה לא מהני דלא מצי עביד כלל בעצמו גם השליחות לא מהני. ואף דכש'שתפה יהי יכול לעשות זה לא מהני לענגן שליחות פיון דעכשין אינו יכול וכמו בקא דנזיר: ולכאורה תלוי במחלוקת בגירסת הש"ס בבא מציעא פ"ק, א"נ ע"א ע"ב קטן דאמי לכלל שליחות אית ליה זכיה כו'.

ופי' הרבה פוס' דהוי רק מדרבנן ויש פוסקים דאית ליה זכיה מדאורייתא משום דאמי לכלל זכיה עיין שם ובתוס' פתובות י"א. ולהפוסקים דלא מהני מן התורה מוכח דגם קטן נקרא לא מצי עביד אף לקשיגדיל כו'.

אף זה אינו דבקטן אין הטעם כלל דלא משוי שליח משום דלא עביד רק כמ"ש רש"י ז"ל דכתיב איש גבי קדושין ותרומה ומיעטה התורה קטן מדין שליחות ע"ש ברש"י פ"ק ב' דקדושין וגיטין כ"ג.

ולכך אי זכיה מדין שליחות לא מהני אף שיהי' נקרא מצי עביד. והא קטנה שאמרה התקבל כו' דמצי עבדה בעצמה לקבל גיטה ואעפ"כ לא מהני השליחות אף שם י"ל משום דלאו בני דיעה לעשות שליח.

מה שאין פן בזכיה. ולכך פתב רש"י ז"ל באמת הטעם מקרא פנ"ל: וכו' הי' מיושב דברי הפוסקים ח"מ סי' רמ"ג דהמזכה לשוטה ע"י פן דעת קנה והקשו דהא אמר בש"ס רק קטן דאמי לכלל זכיה מה שאין פן שוטה ולהנ"ל אמי שפיר דדוקא קטן אימעות כמ"ש רש"י ז"ל מאיש.

אבל על חרש ושוטה ליכא קרא למעוטי דהם לא ממעוטי מאיש כמבואר בש"ס בחליצה דממעט חרש שאינו באמר כו' ובכמה דוכתי. וא"כ הטעם בחרש ושוטה רק משום דלא מצי עביד.

וממילא לזה מהני פיון דכש'שתפה יהי בר זכיה כמו שפיתבו תוס' לענגן בני פרישות ונקרא מצי עביד. אף גם זה אינו מהא דנזיר פנ"ל.

גם אין לומר דהא לכאורה אי זכיה מטעם שליחות הוי בעשאו שליח בעודו בריא פיון שא"צ דעתו ונעשה שליח ממילא ואע"פ כן אינו מועיל מה"ת להפ"ל הנ"ל ודמי לנשתטה פאן. דזה אינו דהתם אף דזכיה מהני מטעם שליחות שלא מדעתו מ"מ לא מהני רק דהיכא דשייך ומהני ביה שליחות משא"כ בלא מצי עביד אינו נעשה כלל שלוחו משא"כ ה"א שפיר נעשה שלוחו בעודו בריא י"ל שפיר דלא בעינן מצי עביד אח"כ: עוד הי' אפ"ש לומר, טעם הרמב"ם ז"ל דפסול רק מדרבנן.

דהא להפוסקים דזכיה אינו מטעם שליחות וזכין לחרש שוטה וקטן מן התורה היכא שהוא זכות. וא"כ למה שכתב הרא"ש ז"ל פ"ב דקדושין דבגילה דעתו שחפץ לקדש ואחר כך הלה השדכן וקדשה דמהני קדושין מטעם זכיה דזכין לאדם שלא בפניו כו' וכן מבואר בש"ע סימן ל"ה עיין שם: והנה בגט אמתניתין דהתקבל גט זה כו' אם רצה לחזור כו' פריה בירושלמי הגע עצמה שצונחת להתגרש כו' אני אומר שמה חזרה בה כו' ע"ש בתוס' ופוסקים הובא לקמן סי' קל"ט עיין שם.

ומבואר דאף בגט דהדבר מצד עצמו חוב לה מ"מ כשאמרה מקודם שרוצית להתגרש
הוי זכות והיתה מגורשת מיד מטעם פנין לאדם כו'. רק דאמרינו שמא חזרה בה.

ואף דהא בעשתה שליח לקבלה לא חיישינו שמא חזרה וביטלה השליחות. וע"כ
דבשליחות גמור לא חיישינו שביטל פנין שעשתה שליח רק בזה דלא עשתה שליח רק
אמרה דניחא לה שוב חיישינו שחזרה בה כנ"ל פנין שמצד עצמו אינו זכות.

וא"כ ה"א בציונה בעודו בריא ועשאו שליח לכתוב וליתן ונשתטה אחר כך ממילא ניהו
דנימא דנתבטל השליחות משום לא מצי עביד מ"מ הא מהני מטעם זכות דזכנו לאדם כו'
דהא גילה דעתו מקודם שרוצה לגרשה וכמ"ש הרא"ש ו"ל הנ"ל.

וזכיה מהני אף בשוטה לפוסקים הנ"ל ויכול לגרשה מטעם זכיה רק בכל דוכתי לא מהני
אף שגילה דעתו שרוצה לגרשה דחיישינו שמא חזר בו פנין שלא עשאו שליח וכנ"ל
באשה.

אמנם פאן דעשאו שליח כשהי' בריא וקודם שנשתטה הי' מהני מטעם שליחות א"כ לא
שייף שמא חזר בו קודם שנשתטה דהא בשליח לא חיישינו שחזר בו ואז הי' שליח.
וא"כ ממילא כשנשתטה אף שבטל השליחות שוב מהני מטעם זכיה פנין שלא חזר בו
מהני הגילוי דעת פנין שציונה מקודם ויודעין שרוצה לגרשה.

ואחר שנשתטה לא שייף שמא חזר בו דאז לא מהני חזרתו כלום כמבואר במשנה באמר
אל תכתבו כו'. וממילא שפיר יכול לכתוב וליתן מטעם זכיה.

ולדעת הרשב"א והר"ן ו"ל נדרים ל"ו דכשאינו מופה לו דבר לא מהני מטעם זכיה
דניחא ליה רק מטעם שליחות ע"ש לא שייף פאן מטעם זכיה ודוקא בקדושין פתב
הרא"ש שפיר דהאשה נקנית והוי מופה לו וכן בירושלמי בגט לגבי דידה דקונה את
עצמה הוי ג"כ מופה לה גופה ומהני מטעם זכיה כנ"ל.

אבל בגט לגבי דידה שאינו קונה רק מקנה לא שייף זכיה. אמנם לדעת הת"ה סי' קפ"ח
הובא בש"ע י"ד הלכות חלה להלכה דבכל דבר דליכא קפידא מהני מטעם זכיה היכא
דידוע בשעת מעשה דניחא ליה אף שאינו מופה לו דבר ע"ש.

ממילא גם פאן מהני מטעם זכיה. וכן נראה לעניית דעתי מדברי תוס' גיטין ע"ב ד"ה
קולו שכתב שם דמסתברא דהרפנה מהני פנין דקים ליה שמתרצה כו' כמו תן גט זה
לאשתי אם הי' זכות לה לא הי' יכול לחזור בו ע"ש.

ומאי ראיה דלמא לגבי דידה שפיר מהני מטעם זכיה פנין שמופה לה דקונה עצמה כו'
מה שאין פן לגבי דידה וע"כ דסבר כת"ה הנ"ל שאין חילוק. וכן מהרא"ש ו"ל סוף
פרק התקבל שכתב דדוקא לענין ציוי הבעל בעינן שמיעת קולו כו' דגבי תן גט אם הי'
זכות כו' ונראה דאיש ואשה שוין בדבר כו' משמע ג"כ כנ"ל וממילא פאן דשמע קולו
בעודו בריא וקים לו שמרוצה על הנתינה ג"כ שוב אף שבטל השליחות מהני מטעם
זכיה כנ"ל.

ומהא דנזיר לא קשה דהא במידי דזכיה קי"ל הגדילו יכולין למחות בכתובות י"א והתם
אינו רוצה עכשיו כנ"ל. מה שאין פן פאן.

וי"ל באמת כשאני רוצה אחר שנתרפא מודה דבטל מן התורה. רק בסתם מהני שפיר מה"ת פנ"ל רק דפסול מדרבנן שלא יאמרו שוטה מגרש כו': אמנם יש לדחות דעד כאן לא כתבו תוס' ורא"ש ות"ה דמהני מטעם זכי' אף שאין מזכין דבר רק משום דלטעמיהו אזלו דזכי' מטעם שליחות והיינו דאנן סהדי דהיה עושהו שליח כמ"ש רש"י ולכך ממילא אין חילוק דאף שאין מזכין לו דבר מ"מ פיון דקים לו שפרוץ וניחא ליה שינה אנן סהדי שהי' עושהו שליח ומהני פנ"ל.

אבל להפוסקים דזכי' לאו מטעם שליחות וא"כ אינו מטעם אנן סהדי כו' רק משום דלירי מקרא דנשיא א' פ"ב דקדושין א"כ לא מוכח רק במזכין לו דבר וי"ל דודאי לא מהני בנתינת גט וכה"ג פיון דבעי נתינתו מיד ליד צריך שליחות דוקא וכנ"ל.

וא"כ ממילא ה"א דנשתטה ואי זכי' מטעם שליחות לא מהני ושוב מ"נ לא מהני פיון שאין מזכין לו דבר פנ"ל. אף מ"מ י"ל פן לגירסת תוס' קטן דאתי לכלל שליחות אית ליה זכי' מדאורייתא ואף דלא מצוי משני שליח מ"מ מהני בתורת זכי' מה"ת אף דזכי' מטעם שליחות מ"מ דוקא הוא אינו יכול לעשות שליח אבל זכי' שריבטה התורה בשליחות מהני פיון דאתי לכלל פנ"ל.

וכן בחרש ושוטה דעת הפוסקים דמהני זכי' מה"ת פסברת תוספות כאן דכשישתפה כו' מיקרי אתי לכלל שליחות. וא"כ שפיר מהני גם כאן מטעם זכי' שהיא מטעם שליחות אף שאין מזכין לו דבר: ובזה י"ל דהחילוק של הב"י נכון בין קורדייקוס דסמיא בינו או לא לדעת הרא"ש ז"ל שכ' פ"ב דכתובות גבי בר שטיא כו' דדוקא בעתים חלום דאתי לכלל זכי' זכין לשוטה כמו בקטן משא"כ בשוטה גמור דלא פסברת תוס' הנ"ל ע"ש.

וא"כ לכך בסמיא בינו דאתי לכלל שליחות שפיר מהני מטעם זכי' מה"ת פנ"ל משא"כ בשוטה שאין סמיא בינו דלא אתי לכלל שליחות לא מהני מה"ת פנ"ל: ובמ"ש יש לישב קושית הב"ש על הטור וש"פ דבטל מה"ת בנשתטה א"כ למה בשחוט בו שנים כו' נותנין ניהו דבשעת ציוי הי' בריא ניהוש שמה נשתטה אח"כ והוכיח שאינו אלא דרבנן ולא חיישינן ע"ש.

ולמ"ש י"ל טעם הטור ז"ל דבטל מה"ת וקשה כמ"ש שיהיה מועיל מטעם זכי' אף י"ל פיון דעכ"פ פסול מדרבנן כמ"ש הרמב"ם ז"ל א"כ שוב אינו זכות פלל דאף שגילה דעתו שרוצה לגרש' היינו גט כשר אבל פיון שפסול כשנשתטה אינו זכית ובטל מה"ת פיון שנתבטל השליחות דלא מצוי עביד פנ"ל ולכך פסק הטור דבטל מה"ת פנ"ל: אמנם בשחט בו שנים כו' פיון דלענין השש דרבנן לא חיישינן וכשר לגמרי אפי' מדרבנן א"כ שוב באמת אין כאן חשש דאורייתא דאף אם נשתטה מהני מטעם זכי' דהוי זכות פיון שפיר לגמרי ואף דאם באמת נשתטה פסול מדרבנן ושוב בטל מה"ת מ"מ פיון שאינו ידוע כשר לגמרי אפי' מדרבנן ממילא שפיר כשר מה"ת אף שנשתטה ומיושב שפיר דלא חיישינן גם לדעת הטור פנ"ל אמנם יש לדחות מ"ש בדעת הרמב"ם ז"ל למ"ש תוס' קדושין פ"ק אהא דבעי עבד מהו שיעשה שליח לקבל גט כו' והקשו דהא גם שלא מדעתו מהני מטעם זכי' ותיקצו דכיון דעשאו שליח מגרע גרע דרוצה דוקא בתורת שליחות ולא בתורת זכי' וכיון דהשליחות בטל לא מהני ע"ש וממילא גם כאן פיון שאמר כתבו קודם שנשתטה והיה פונתו רק בתורת שליחות וממילא כשנשתטה ובטל השליחות

לא מהני בתורת זכי' ואף לשאר תירווצים שפכתב שם דלא אמרינן סברא הנ"ל וכמ"ש לעיל י"ל דדוקא התם דהא יודע דאינו עושה שליח ומנ"ל דכוננתו הנה דוקא בתורת שליחות ולכך לא אמרינן כנ"ל משא"כ פאן דהא לא ידע שנשפטה ואז הנה נדאי כוננתו בתורת שליחות ולא משום זכי' ולכך י"ל דלכ"ע לא מהני אח"כ מטעם זכי' כנ"ל ואינו מוכרח: ומ"מ יש לנשב קושית ב"ש הנ"ל מהא דשחט בו שנים כו' דהתם פיון דיודע דא"א אח"כ ליתן בנדאי ויהיה ספק נשפטה שוב י"ל דהי' כוננתו בתורת זכיה ובפרט פיון דרמז שיקתבו ולא אמר בפירוש שפיר אמרינן דהיה כוננתו בתורת זכי' פיון דאי אפשר בענין אחר ולכך שפיר מהני מה"ת ולא תישינון שפא נשפטה כנ"ל.

אף י"ל פיון דאפשר בבדיקה גם בשעת נתינה שוב אינו מוכרח דהי' כוננתו בתורת זכי' כנ"ל. ומינשב בזה קושית מהרש"א ריש פרק מ"ש אתוס' שהוכיחו דהא דשחט בו ב' כו' איירי בלא בדיקה דאל"ה לא הוי פריה מידי והקשה דלמא הוי סבר דדמי לקורדניקוס דלא מהני בדיקה ע"ש.

ולמ"ש אחי שפיר דאי נימא דלא מהני בדיקה שוב מהני מטעם זכי' פיון דאי אפשר כנ"ל. וג"כ לא הוי פריה מידי לר"י דדלמא מודה בהא דמהני כנ"ל משא"כ בנשפטה דלא הנה יודע והי' כוננתו בתורת שליחות כנ"ל והוכיחו דמהני בדיקה ואיירי בלא בדיקה כנ"ל וא"ש: אמנם מדברי הירושלמי מבואר לכאורה דאין הטעם משום כל מלתא דלא מצי עביד כו'.

דהא אמר בנתן לה גט ואמר לא תתגרשי בו עד לאחר ל' ונשפטה תלוי ג"כ בפלוגתא דר"י ור"ל ובזה לא שייך טעם הנ"ל וע"כ הטעם דצריף שבשעת חלות הגט יהי' הבעל ראוי לגרש כנ"ל: אף י"ל מ"מ הטעם כנ"ל רק דלא בעינו בשעת עשיית השליחות שיהי' מצי עביד רק בשעה שעשאו שליח כנ"ל רק דכמו שכתבו תוס' נזיר י"א דלמ"ד דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם אף דלא מצי עביד אז שייחול מיד מ"מ פיון דמצי עביד אז שייחול אח"כ בשעה שעושה השליח הדבר שפיר נקרא מצי עביד פיון דמעשה זו שעושה השליח עכשיו שחל עתה הי' יכול הוא בעצמו לעשות כשעשאו שליח כו' ע"ש וא"כ י"ל ג"כ להיפך דבעינו דוקא לדין שבשעה שעושהו שליח יהיה מצי עביד בעצמו שיהי' חל בשעה שעושה השליח הדבר דמעשה זו עצמה שעושה השליח שחל עתה צריף שיהיה המשלח מצי עביד אז.

ובכל דוכתי שפיר הנה יכול המשלח לקדש ולגרש אז שייחול אחר זמן היינו אז בשעה שמקדש השליח פיון שראוי גם אז ולא הוי דבר שלא בא לעולם ולכך פאן בנשפטה אח"כ אין השליח יכול לגרש דהא איגלאי מלתא שלא הי' מצי עביד אז שייחול עתה דהא לא מהני פיון שאינו ראוי בשעת חלות הגט ודייק שפיר הירושלמי דתל' בפלוגתא הנ"ל דאי הוי מהני בנותן מעצמו על אחר ל' ונשפטה הי' מהני גם בשליחות דהא הוי מצי עביד אז גם על עכשיו כנ"ל: והנה טעם הירושלמי הנ"ל פכתב הפ"י ושאר פוסקים שא"י למה לא יועיל בכה"ג בנותן מעצמו שתתגרש לאחר ל' כו' ע"ש.

ולע"ד נראה דאפשר לומר דהא קי"ל בלאחר ל' ונתקרע הגט או נאבד קודם דלא מהני בש"ס פ"ג דקדושין ובכמה דוכתי וכן בקנין סודר לא מהני משום דהדר סודר למר' ובמשיכה וכה"ג משום דכלתה משיכתו וצריף שיהיה הקנין קיים אז ששחל: ולכאורה

קִשָּׁה לָמָּה מְהֵי בָּגַט כְּשֶׁאֹמֵר שְׂתַתְּגַרְשׁ לְאַחֵר ל' כו' הָא בְּשִׁלְמָא בְּשָׂאָר קִנְיָנִים שֶׁא"צ
נְתִיבָה רַק שְׂיִהְיֶה בְּיַד הַקּוֹנֵה כְּמוֹ מְשִׁיכָה וְכוּ"ג שְׂיִיָּף שְׂפִיר כִּינּוּן שֶׁהוּא בְּיָדוֹ בְּשִׁעַת חִלּוּת
מְהֵי דְעִדְיִין הַקְּנָנִין קִיָּיִם.

אָבֵל בָּגַט דְּכַעֲיִנוּ וְנָתַן בְּיָדָהּ שֶׁהִבְעֵל יִתֵּן מִיָּד לִיָּד. וְא"כ לְעֲנִין הַנְּתִיבָה הָא לְאַחֵר ל' כְּבָר
כְּלָתָה נְתִיבָתוֹ דְּאִז אִין כָּאן נְתִיבָה וְהָא טְלִי גִיטָהּ מַע"ג קַרְקַע לֹא מְהֵי.

וּמָה שְׂקִיָּיִם אַחֵר ל' הוּא רַק שֶׁהִגִּט בְּיָדָהּ אָבֵל הַנְּתִיבָה כְּלָתָה אִז וְאִיָּהּ תַתְּגַרְשׁ הָא הַקְּנָנִין
שְׂתַתְּגַרְשׁ עַל יָדוֹ דְּהוּא הַנְּתִיבָה כְּבָר כְּלָתָה אִז וְלָמָּה יִהְיֶה מְהֵי אָף שֶׁהִגִּט בְּיָדָהּ כַּנ"ל.
אָמְנָם גְּרָאָה הַטַּעַם פְּשוּט דְּהָא קי"ל פְּרָק הַזּוֹרֵק בְּעֵיִיק לָהּ חֲרָצִי' וְשִׁלְפָתוֹ.

דְּמְהֵי כִּינּוּן שְׂסִיָּיעַ בְּנִטְלָתָהּ וְכִינּוּן שְׂתַחֲלַת הַנְּתִיבָה הִי' עַל יָדוֹ מְהֵי וְהוּי מָה שְׂנִוְטָלַת הִיא
אֲח"כ ע"י הַסִּיּוּעַ שְׁלוֹ פְּאֵלוֹ נָתַנוּ בְּעֲצָמוֹ כִּינּוּן שְׂסִיָּיעַ מִתַּחֲלָה שְׂתוּכַל לִיְטוֹל אֲח"כ ע"ש
וּבש"ע וְא"כ בְּמַגְרֵשׁ לְאַחֵר ל' נִיהוּ דְּכָלָה אִז הַנְּתִיבָה מ"מ כִּינּוּן שֶׁהִגִּט קִיָּיִם בְּיָדָהּ וּמָה
שֶׁהוּא בְּיָדָהּ הוּא ע"י הַנְּתִיבָה שְׂנָתַן קוֹדֵם ל' יוֹם שְׂפִיר הָוִי אִז הַנְּתִיבָה קִיָּיִמַת וְלֹא כְּלָתָה
דְּהָא הַנְּטִילָה ע"י סִיּוּעַ שְׁלוֹ עִדְיִין קִיָּיִם כִּינּוּן שְׂתַחֲלַת הַנְּתִיבָה הִי' עַל יָדוֹ וְהוּי גָּמַר הַנְּתִיבָה
אִז לְאַחֵר ל' וְשְׂפִיר מְהֵי.

וְהִנֵּה הִיכָא שְׂנִשְׂמַטָּה בְּאֲמָצַע הַנְּתִיבָה אוֹ בְּעֵיִיק לָהּ חֲרָצִי' וְקוֹדֵם שֶׁקְּבָלְתוֹ נִשְׂמַטָּה י"ל
דְּלֹא מְהֵי דְּהָא קי"ל דְּאִין עָבַד נַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְגַט מִשּׁוּם שְׂאִינוּ בְּתוֹרַת גִּיטִין דְּצָרִיף שְׂיִהְיֶה
הַנּוֹתָן בֵּין פְּרִיתוֹת.

וְא"כ לְהַסּוּבְרִים דְּלֹא [כְּתוּס'] רַק דְּחַרְשׁ שׁו"ק לֹא הָווּ בְּנֵי פְּרִיתוֹת א"כ מִמִּילָא דְּצָרִיף
לְהִיּוֹת הַבַּעַל הַנּוֹתָן בֵּין פְּרִיתוֹת בְּשִׁעַת נְתִיבָה וְכִינּוּן שְׂנִשְׂמַטָּה בְּאֲמָצַע הַנְּתִיבָה נִיהוּ דְּאִין
צוּרָה עוֹד לְמַעֲשֶׂה שְׁלוֹ מ"מ כִּינּוּן שְׂצָרִיף לְהִיּוֹת דוֹקָא בֵּין פְּרִיתוֹת מִמִּילָא לֹא מְהֵי
כְּשֶׁנִּשְׂמַטָּה וְאִינוּ בֵּין פְּרִיתוֹת בְּשִׁעַת גָּמַר הַנְּתִיבָה כַּנ"ל.

וְא"כ מִמִּילָא מְנִוְשָׁב דְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמֵי הַנ"ל דְּהָא בְּלֹאֲחֵר ל' כָּל הַטַּעַם דְּמְהֵי הוּא כַּמ"ש
דְּלֹא כְּלָתָה הַנְּתִיבָה וְהוּי גָּמַר הַנְּתִיבָה אַחֵר ל' כַּנ"ל וְא"כ מִמִּילָא לֹא מְהֵי כְּשֶׁנִּשְׂמַטָּה
קוֹדֵם דְּבִשְׁעַת גָּמַר הַנְּתִיבָה לֹא הָוִי בֵּין פְּרִיתוֹת וְכִינּוּן שְׂצָרִיף הַנְּתִיבָה מִבֵּין פְּרִיתוֹת לֹא מְהֵי
כַּנ"ל וַיֵּשׁ לְדַחּוֹת דְּכִינּוּן דְּמְהֵי נְטִילָתָהּ ע"י סִיּוּעַ שְׁלוֹ א"כ מִמִּילָא כִּינּוּן שְׂבִשְׁעַת תַּחֲלַת
הַנְּתִיבָה הִי' בֵּין פְּרִיתוֹת א"כ הָוִי נְטִילָתָהּ ע"י סִיּוּעַ שְׁלוֹ שְׁהִי' אִז בֵּין פְּרִיתוֹת וְאִין קִפִּידָא
שׁוּב בְּמָה שְׂנִשְׂמַטָּה אֲח"כ כַּנ"ל.

וְאִינוּ מוֹכְרָח דִּי"ל דְּכָל הַנְּתִיבָה צָרִיכָה לְהִיּוֹת כְּשֶׁהוּא בֵּין פְּרִיתוֹת וְאָף שְׂמְהֵי אֲח"כ ע"י
שֶׁהוּא מְכּוּחָה צָרִיף לְהִיּוֹת ג"כ מִפְּחַ בֵּין פְּרִיתוֹת: עוֹד י"ל לְמֵאֵי דְּבַעֲי לְמִימַר בְּש"ס רִישׁ
פְּרָק הַזּוֹרֵק דְּפָרִיף יָדָהּ מִי לֹא קִנְיָא לִיָּה לְבַעַל וְלֹא הָוִי וְנָתַן בְּיָדָהּ דְּאִין לָהּ יָד לְקַבֵּל
וּמִשְׁנֵי גִיטָהּ וְיָדָהּ בְּאִין פְּאֲחַת כִּינּוּן דְּמַתְּגַרְשֵׁת בְּזָהּ.

וְאֲח"כ דְּחָה הַש"ס דִּיָּד דְּאֲשָׁה לֹא קִשְׂיָא דְּנִיהוּ דְּקָא קִנְיָא לִיָּה לְמַעֲשֶׂה יָדִי יָדָהּ גּוֹפָא לֹא
קִנְיָא לִיָּה וְהַקְּשׁוֹ תוּס' וְרִשְׁבָּ"א הָא הָוִי כְּמוֹ חֲצַר כִּינּוּן דְּקִנְיָא לִיָּה לְמַעֲשֶׂה יָדִיהָ וְכַתְּבַ
הַרְשָׁבָ"א ז"ל דְּהָכָא קָאֵי לְמֵאֵי דְּקִי"ל מְזוּנֵי עֵינְקָר וּיְכוּלָה לְזַמְרֵי אִינֵי נִזְזוֹנִית וְאִינֵי עוֹשֶׂה
כו' וְלָקִיף לֹא קִנְיָא לִיָּה ע"ש.

וא"כ לר"ל דסבר כותבות פקק אע"פ דמעשה ידיה עיקר וא"י לומר איני נזונית ואינה עושה ע"ש ובתוס' פקק נערה מ"ז א"כ לדידיה הוי ידה כמו חציירה דקני אלי' למעשה ידיה וא"י לומר כנ"ל וע"כ לא מהני בגט רק משום דגיטתה וידה באין כא' כמו ביד דעבד ובחצר כנ"ל: והנה לכאורה קשה א"כ למה מהני במגרשה לאחר ל' יום הא אין פאן נתינה פלל דאין לה יד עכשיו דלא שנייה גיטה וידה באין פאחת פיון שאינה מתגרשת עתה עד אחר ל' ואחר ל' שיש לה יד אינו נותן לה והוי פטלי גיטה מע"ג קרקע דלא מהני ונראה דהטעם הוא כמ"ש תוס' פקק הזורק גבי תיזול ותיחד ותפתח דמה שגט בא מרשותו לרשותה הוי נתינה פאלו גיפתן מיז ליד ע"ש.

א"כ גם בזה פיון דקודם הל' יום ידה קניא ליה לבעל והיה מונח ברשותו א"כ אז לאחר ל' בא הגט מרשותו לרשותה וחשיב אז הנתינה ומהני כנ"ל: וא"כ מינשב ירוש' הנ"ל דבירו' גרס ולקהוף דר"ל סבר אין פותבין עד שישתפה ואמר שפיר בלא תתגרשי עד אחר ל' יום ונשתטה דתלני בפלוגתא הנ"ל ולר"ל לא מהני דהא לר"ל דסבר מעשה ידי עיקר וא"כ גבי אחר ל' לא מיקרי נתינה פלל רק אחר הל' הוי הנתינה ולכה פיון שבשעת הנתינה הוי שוטה לא מהני וכמו בשליחות דג"כ לא בעי עוד מעשה המשלח ואעפ"כ לא מהני וסובר דהטעם כנ"ל דבשעת מעשה שלוחו פמותו והוי פאלו נתנו אז בעצמו ולא מהני כמ"ש לעיל פיון שהוא שוטה בשעת נתינה וגם אינו פן פריחות כנ"ל.

ולכה גם בלאחר נ' פיון דלר"ל הנתינה אז לא מהני. ולר"י באמת מהני בל"ז כנ"ל: ומינשב במ"ש מה שהשמיטו הפוסקים דין הירושלמי הנ"ל במגרשה אחר ל' ונשתטה דלמאי דקי"ל כר"י לא מהני ולמ"ש אתי שפיר דכל זה הוא רק לגירסת הירושלמי הנ"ל דר"ל סבר אין פותבין כו' ולכה לר"ל לטעמי' לא מהני גם בהנ"ל כמ"ש.

אבל לדידן ניהו דר"י סבר אין פותבין כו' מ"מ הא קי"ל דמזוני עיקר ויכולה לומר איני נזונית ואיני עושה דלא כר"ל וא"כ ידה גופיה לא קניא ליה לבעל וא"צ לטעמא דגיטה וידה באין פאחד.

וממילא הוי נתינה מיז במגרשה אחר ל' ושפיר לא דמי לשליח ומהני אף שנשתטה אח"כ גם לר"י דאמר אין פותבין כו' ולכה לדידן י"ל דמהני כנ"ל. ומינשב קושית הרשב"א ז"ל מהא דאמר מעת שאני בעולם ע"ש דלדין שפיר מהני.

וכן דברי הרשב"ם ז"ל גם עם גמר מיתה שכתב לעיל דמהני אף שנשתטה כו': אף מ"מ נראה דטעם הירושלמי רק משום דצריה שהמגרש יהי ראוי לגירושין בשעה שהגט חל. וכמו נתקרא הגט או נאבד קודם ל' דלא מהני כמו כן נשתטה המגרש.

ולכה תלוי בפלוגתא דר"י דסובר דהשליחות שפיר מהני רק דמאי בכה ניהו דשלוחו של של אדם פמותו והוי פאלו עשאו הבעל אז ג"כ לא מהני דאינו ראוי אז כנ"ל: (ז) פתבוהו ונתנוהו כו' הרשב"א ז"ל בשם התוס' כ' דאין הקפידא רק על הפתיכה שיהיה שפוי אבל אם נשתטה בשעת נתינה לית לן בה ע"ש.

ותמהו עליו מה טעם לזה הא בנתינה נדאי בעי שליחות ועיקר הפסול בכתיבה הוא רק משום הנתינה ע"ש ובס' פ"י שהניח בצ"ע. ונראה דסובר דדוקא כשאנינה לכתוב לחוד ולא אמר תנו אז לא מהני בנשתטה אם כתבו מטעם שכתב רש"י ז"ל ב'מות נ"ב דבעינן

שְׂיֵהָיָה בְּשַׁעַת פְּתִיבָה רְאוּי לְנִתְיָנָה וּבְזָה אֵינּוּ רְאוּי לְנִתְיָנָה כְּלָל דְּהוּא שׁוֹטָה וְלֹא עֲשָׂה שְׁלִיחַ כְּלָל עַל הַנְּתִיבָה וּבְעֲצָמוֹ אֵינּוּ יָכוֹל לִיתָן וְלֹא מְהֵי וּכְמ"ש לְעֵיל.

אוּ כְּטַעַם הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁם דְּלֹא הָיָה לְשִׁמָּה פִּינוּן שְׂאֵינּוּ עוֹמֵד אֲזַל לְכַרִּיתוֹת בְּרוּר. מִמִּילָא גַם בְּזָה שְׂמָא לֹא יִשְׁתַּפֵּה וְלֹא יֵהִי אֶפְשָׁר לְגַרְשָׁה וְלֹא הָיָה לְשִׁם פְּרִיתוֹת בְּרוּר בְּשַׁעַת פְּתִיבָה וְלִכְךָ לֹא מְהֵי וּכְמ"ש לְעֵיל אֲבָל פְּשָׁצִינָה לִיתָן ג"כ שְׁפִיר מְהֵי אִף שְׁנִשְׁתַּטָּה פִּינוּן שְׂפָכָר נְעֲשָׂה שְׁלוּחוֹ יָכוֹל לִיתָן כֵּן הִי נִרְאָה לְכַאוּרָה.

אִף אֵי אֶפְשָׁר לִזְמַר כֵּן דַּא"כ בְּאֶמַר פְּתִיבּוּ וְתִנּוּ יֵהִי יָכוֹלִין לְכַתְּבָה ג"כ דְּרְאוּי לְנִתְיָנָה כְּנ"ל וְז"א דְּהָא אֶמַר ר"ל כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לְאַלְתֵּר וּמִשְׁמַע דְּאֵינְרִי שְׂאֶמַר תְּנוּ ג"כ וְאֵעַפ"כ אֶמַר ר"י אֵין כּוֹתְבִין כּו'.

וְעוֹד דְּהָא פְּרִיף מְשַׁחֵט בּוֹ כּו' וְאֶמַר כּו' דְּאֶמַר תְּנוּ ג"כ וּמָה פְּרִיף הָא בְּזָה יָכוֹלִין לְכַתְּבָה ג"כ וְע"כ דְּלִיתָא לְטַעַם הַנ"ל: אֶמְנָם מ"מ י"ל כֵּן דְּהֵינָה לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פְּסוּל רַק מְדַרְבְּנָן שְׂלֹא יֵאמְרוּ שׁוֹטָה מְגַרְשׁ וּמִמִּילָא גַם בְּאֶמַר תְּנוּ ג"כ פְּסוּל.

וְהֵינָה טַעַם שְׂפַתְבָּנוּ לֹא שְׂיֵיף רַק בְּאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן וְלֹא הָיָה לְשִׁם פְּרִיתוֹת דְּשְׂמָא לֹא יָבֵא לְיַד גִּירוּשִׁין אֲבָל בְּסְמִיָּא בְּיָדָן שְׁפִיר הָיָה לְשִׁמָּה וּכְמ"ש לְעֵיל. וְא"כ יֵשׁ ב' חִילּוּקִים דְּלְטַעַם הָרַמְבַּ"ם ז"ל פְּסוּל גַם שְׂאֶמַר תְּנוּ.

וְגַם בְּסְמִיָּא בְּיָדָן דְּמ"מ שְׂיֵיף דִּיאֶמְרוּ כּו' וְהוּא רַק דְּרַבְּנָן וְלְטַעַם הַנ"ל שְׂפַתְבָּנוּ דְּכַטְל מַה"ת אֵינּוּ רַק בְּאֶמַר פְּתִיבּוּ וּבְאֵין סְמִיָּא בִּידָן כְּנ"ל. וְא"כ י"ל דְּבְּזָה פְּלִיגִי ר"י וְר"ל דְּר"י דְּסִבְר דְּאֶפִי סְמִיָּא בְּיָדָן פְּסוּל ע"כ הַטַּעַם מְדַרְבְּנָן כְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל וְלִכְךָ גַם בְּאֶמַר תְּנוּ מִמִּילָא פְּסוּל וּבְכַתְּבוּ לְחוּד וְאֵין סְמִיָּא בִּידָן י"ל בְּאֶמַת דְּכַטְל מַה"ת.

וְר"ל סִבְר דְּלֹא פְּסוּל חֻכְמִים כְּלָל וּפְלִיג אֶתְמַנְתָּא הַנ"ל וְלִכְךָ בְּסְמִיָּא בִּידָן כְּשֵׁר אִף בְּכַתְּבוּ לְחוּד. וּבְאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן בְּכַתְּבוּ לְחוּד כְּטַל מַה"ת מְטַעַמָּא דְּלְשִׁמָּה וְכַנ"ל.

וּכְשֶׂאֶמַר תְּנוּ ג"כ מִמִּילָא כְּשֵׁר גַם בְּאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן דְּלֹא שְׂיֵיף טַעַם הַנ"ל וְהָא דְּפְרִיף אֶת"כ וְר"ל נְדָמִי לְשׁוֹטָה כּו' הֵינּוּ דְּמִשְׁמַע דְּמַכְשִׁיר גַם בְּכַתְּבוּ לְחוּד דְּקֵאִי אֶתְמַנְתָּא דְּתִנּוּ פְּתִיבּוּ לְחוּד וְאֵהָא פְּרִיף שְׁפִיר נְדָמִי לְשׁוֹטָה דְּכַטְל מַה"ת בְּכַתְּבוּ לְחוּד וּמִשְׁנֵי הָאֵי סְמִיָּא בִּידָן כּו' וְלֹא שְׂיֵיף טַעַם הַנ"ל.

וּמִנְשָׁב בְּזָה תְּמִיחַת הַתּוֹס' דְּאֶמַי פְּרִיף מְהָא דְּשַׁחֵט בּוֹ כּו' אַר"י הָא בְּזָה אֵין סְמִיָּא בְּיָדָן וְקָשָׁה גַם לְר"ל ע"ש שְׁתַּמּוּהָ מְאוּד וּלְמ"ש מִינְשָׁב שְׁפִיר דְּהֵתָם פִּינוּן דְּאֶמַר פְּתִיבּוּ וְתִנּוּ מִמִּילָא לְר"ל גַם דְּאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן מְהֵי דְּהָא בְּהָא תְּלִיָּא פִּינוּן דְּפְלִיג אֶתְמַנְתָּא הַנ"ל רַק מְטַעַם הַנ"ל וְלִכְךָ מַכְשִׁיר בְּסְמִיָּא בְּיָדָן אִף בְּכַתְּבוּ לְחוּד וּמִמִּילָא בְּאֶמַר תְּנוּ כְּשֵׁר גַם בְּאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן.

וּפְרִיף רַק לְר"י דְּפְסוּל בְּסְמִיָּא בְּיָדָן וְע"כ מְדַרְבְּנָן וְשׁוּב גַם בְּאֶמַר תְּנוּ פְּסוּל וּפְרִיף שְׁפִיר: . וּבְמ"ש מִינְשָׁב ג"כ הִירוּשְׁלָמִי דְּפְלִיגִי סְתָם וְאֵינּוּ מְחַלֵּק בֵּין סְמִיָּא בְּיָדָן אוּ לֹא ע"ש וּלְמ"ש אֶתִּי שְׁפִיר דְּבִירוּשְׁלָמִי אֵינְרִי בְּכַתְּבוּ וְתִנּוּ וּבְזָה פְּלִיגִי גַם בְּאֵין סְמִיָּא בְּיָדָן וְלְתִירוּץ תּוֹס' ע"כ הִירוּשְׁלָמִי פְּלִיג דְּתוֹס' מְסָקִי דְּהִקְוִשְׂיָא בְּאֶמַת גַם לְר"ל מְהָא דְּשַׁחֵט בּוֹ כּו' ע"ש.

וא"כ הירושלמי שדחה דברי ר"ל דלית ליה קיום. א"כ גם לר"י קשה וע"כ פליג אש"ס דילן ואינו, מחלק בין סמיא בינן ולמ"ש מ'נשב פנ"ל: וזה י"ל טעם התוס' שהביא הרשב"א ז"ל דאף שאמר כתבו ותנו מ"מ ניהו דפסול לר"י מדרבנן מ"מ אין הקפידא רק שיהי' שפוי בשעת פתיכה דבזה גזרינו מדרבנן אטו היכא דאמר כתבו לחוד דבזה בטל מה"תבאין סמיא בינן ומשפחת לה שיהיה בטל מה"ת ולכך פסלו חכמים בכתיבה אף שאמר תנו וסמיא בינן ג"כ משא"כ בנתינה אין קפידא אף מדרבנן דבזה לא משפחת לה פסול דאורייתא כלל לא פסלוהו פנ"ל: או י"ל דתוס' לא כתבו זה רק על ש"מ דבכתיבה צריך לידע בשעת פתיכה שהוא שפוי וי"ל דלא מהני אף שבדקין אותו אח"כ והוא שפוי ואיגלאי מלתא שפיר למפרע שהיה שפוי דכיון דבעי לשם פרישות ברור לא מהני כיון שלא הי' ידוע בשעת פתיכה וכמ"ש תוס' ריש פ' כ"ה למ"ד יש בריה ע"ש.

משא"כ בנתינה מהני פ' שבדקין אותו אח"כ פנ"ל. ומ'נשב מה שהקשה הרשב"א מהירושלמי ע"ש ומדברי כל הפוסקים נראה שאין מחלקים בין פתיכה לנתינה בנשתטה כמ"ש הב"י והש"ע פנ"ל: (ח) ה"ז פסול כו'.

הב"ש פ' דהרמב"ם דייק לה דבכל גונוי הוא דרבנן אף באין סמיא בינן מהא דשחט בו כו' ולא מצריכין בדיקה כו' ואם הנה מה"ת הוי בעי בדיקה עכ"פ ע"ש. וי"ל עוד דהוכיחו מדתנן פ"ק האומר תנו גט זה ומת לא תנו לאחזר מיתה וכמו דדייק בש"ס ריש פתובות דאין אונס בגיטין מהא דאם לא באתי כו' מת הוא דאינו גט הא חלה ה"ז גט ע"ש כמו כן פאן כיון דסתמא ואפי' קודם מותו אמר דאי אפטר שלא נטרפה דעתו כו' ולמה תני מת ליתני אפי' נשתטה וכ"ש מת וע"כ דדוקא מת דפקע האישות כמ"ש לעיל ואל"ה הי' פסול רק מדרבנן.

עוד י"ל דהוכיח מדאמר בירושלמי דבגירוש לאחזר ל' ונשתטה תליא בפלוגתא דר"י ור"ל. וקשה קושית הרשב"א ז"ל מהא דאמר מהיום אם מתי דאומר מעת שאני בעולם והיינו מרגע אחרון ואז נדאי נטרפה דעתו ולמה מהני ולכך הוכיח שהוא דרבנן ושם לא תקנו לפסול משום עגונה וכה"ג ודוקא בנשתטה.

והג"פ ופר"ח דחו קושית רשב"א הנ"ל דכוננתו שיחול הגט רגע האחרון שאפטר לו לחול וכשנטרפה דעתו קודם כוננתו על הרגע שקודם שנטרפה דעתו ומהני ע"ש. ונראה דדברי הרשב"א ז"ל נכונים לא מבעיא לשטת רש"י שם דלא אמרינן כלל נעשה רק באומר בפירוש מעת שאני בעולם ע"ש א"כ נדאי לא שייך דבריהם דאיה נכלל בלשון זה קודם שנטרפה דעתו הא לא אמר רק מעת שהוא בעולם פנ"ל רק אפי' לשטת תוס' שם דנעשה כאומר כו' משום שדעתו לאחזר הגט רק כדי שיחול ע"ש מ"מ לדבריהם אם נטרפה דעתו יום א' קודם שמת א"כ הוי מגורשת גמורה משעה שנטרפה דעתו כיון דאז צריך שיחול בנדאי ובאמת מבואר שם בש"ס ד'מים שבנתיים או שהיא כא"א לכל דבריו או ספק ע"ש דקאי על בין הנתינה ובין המיתה ולא אישתמיט שום פוסק לומר שתהיה מגורשת משעה שנטרפה דעתו וע"כ דליתא אף שמת אח"כ אינה מגורשת משעה שנטרפה דעתו פנ"ל.

עוד דעדיין קשה מהא דאמר בב"ב פ' י"ג דאם אמרינן שחל עם גמר מיתה שפיר הנה הגט מהני וע"ש. ואף דאז נטרפה דעתו פנ"ל.

וילכה הוכיח שפסול רק מדרבנן ולא תיקנו אלא בשוטה וכה"ג. וכן משמע קצת לשון הש"ס אין כותבין כו'.

נדעת הטור וריא"ז הובא בש"ג שהוא בטל מה"ת: וכן נראה לע"ד מוכח מבעל העיטור שהוכיח דנשתתק אין הבדיקה משום דמספקינן ליה בשוטה דא"כ מאי מהני הבדיקה ניהו דהוא בדעתו בשעה שמצוה לכתוב מ"מ שמא אח"כ נשתתה בשעת פתיכה ונתינה והוי עתים חלום עתים שוטה קי"ל כר"י דאין כותבין עד שישתתה כו' וילכה הוכיח דהבדיקה רק לידע על מה אומר הו"ו ע"ש ואי ניאא שהוא רק פסול דרבנן מאי ראיה דלמא אף דאנן מספקינן ליה בשוטה מ"מ מהני הבדיקה דכיון שבשעה שציונה לכתוב הוא בדעתו שוב אינו רק פסול דרבנן אף אם נשתתה אח"כ וספיקא דרבנן לקולא.

ושפיר מהני הבדיקה לצאת מחשש דאורייתא לידע שבשעת ציוני הוא פריא פנ"ל. וע"כ דסבר שבטל מה"ת גם בנשתתה אח"כ וכדעת הטור פנ"ל.

לכן נראה דבכל הנה גנוני היא ספק מגורשת בנשתתה בין בשעת פתיכה ובין בשעת נתינה בין סמא בינן ובין אין בינן פשהיה פריא בשעת ציוני הוי ספק דאורייתא פנ"ל וכן פסק הג"פ: ויש לעיין עוד בנשתתה.

כיון דמסתמא אין הנגיר של הבעל וצריכין לזכות לו כמבואר לעיל ס' ק"כ ומדברי הרא"ש ז"ל פ"ב דכתובות נראה דשוטה אין זכין לו דכיון דלא אחי לכלל זכי' ע"ש א"כ ממילא לא מהני בנשתתה שאין הנגיר של הבעל ואף לפי המבואר בח"מ סי' רמ"ו דמזפין לשוטה ע"י בן דעת ע"ש מ"מ נראה דאינו אלא מדרבנן דלא עדיף מקטן לדעת הרבה פוסקים ע"ש.

וממילא מה"ת לא מהני ובגט אין לסמוך על קנין דרבנן וילכה לא יקנה לו ג"כ עד שיבריא שיוכל לזכות לו מדאורייתא פנ"ל. ואף בסמא בינן כו' (ט) אבל אחר שנתרפא כותבין ונותניו אפילו מיחה כו'.

צ"ל דכונת הש"ע שהתחיל הנה פריא שציונה לכותבו כו' לאו דוקא רק שציונה ליתן ג"כ דבכתבו לחוד פשוט דהגט בטל מה"ת כשנתנוהו פינו שהי' פריא ואמר רק כתבו. ולא הנה מחלק אח"כ בין סמא בינן רק איירי שאמר תנו ג"כ פנ"ל.

כ' הג"פ דבעודו ישן ראין לכתוב וליתן ע"ש ופשוט בש"ס ריש פ' מ"ש ר"ל מדמי ליה לישן כו' דכיון דלאו מחוסר מעשה כותבין ונותניו ע"ש וכן מוכח ממה שהוכיחו תוס' סנהדרין דגם בעודו ישן מקריבין חטאתו ממתני' גטין כ"ח השולח חטאתו ממד"ה מקריבין כו' ולא חיישינן שמא ישן הוא כו' ע"ש.

וממילא מוכח בגט ג"כ איה נותניו גט הנשלח ממד"ה שמא ישן וע"כ דראין ליתן אפי' ישן כהוכחת תוס' בקרבן הנז"ל: סימן קכד סע"ף א גט שכתבו על איסורי הנאה פשר מיהו בדבר שצריך ביעור מן העולם וצריך שריפה אם פתב עליו הגט בטל: (א) גט שכתבו כו' מלשון הרמב"ם והטור משמע דאפי' לכתחלה מותר לכתוב.

ובתוס' גטין ב' ע"ב פתבו להדיא דאע"ג דאסור לכתוב דמיתנהי מאיסורי הנאה מ"מ הגט פשר ע"ש ומתוס' הנז"ל משמע דאיסורי דאורייתא איכא לכתוב הגט על א"ה ע"ש

שהוכיחו דאפי' הי' בכתיבת קעקע איסור דאורייתא הי' הגט פשר מהא דכתב על איסורי הנאה כו'.

ובח"מ מפרש גם דעת הרמב"ם פתוס' רק מצד דיני הגט רשאי לכתחלה ע"ש. וכן המחבר נקיט לשון הש"ס ומשמע פתוספות דדוקא דיעבד כו'.

וקשיא לי מאי בכך שהו' דיעבד שפבר פתבו הגט מ"מ איך אמר דכשר היינו שמוטר ליתנו לה והא אין הפתיכה הנאה כלל רק הנתינה שתתגרש בזה ואיך רשאי ליתנו לכתחלה הא נהנה מאיסורי הנאה וזה עיקר ההנאה דבשלמא בכתיבת קעקע פשפבר נכתב מותר ליתן לכתחלה דאיסורי דיעבד עבד ואין תוספת איסור בהנתינה משא"כ באיסורי הנאה דעיקר האיסור הנתינה וזה לכתחלה.

ודחוק לומר דכ'על א"ה איירי שפבר נתנו לה ג"כ וכשר היינו דמגורשת בדיעבד דזה דחוק והוי ליה למימר פתבו ונתנו לה מגורשת. וכשר משמע דהגט פשר לתנו לה.

ובש"ס לא קשה די"ל כמו שפברש הח"מ דברי הרמב"ם ז"ל דאין פנתו רק מצד גט אין איסור כו' פן י"ל בש"ס דכתב על א"ה פשר היינו מצד דיני גט פשר ולא בעי נתינת ממון כו' אבל לא מיירי מדין א"ה ואעפ"כ התוס' הוכיחו שפיר דעכ"פ דיעבד מגורשת דאל"ה מאי נפקא מינה אבל לענין הנתינה שפיר י"ל פנ"ל דמצד גט פשר וממילא מגורשת בדיעבד.

ובח"מ הביא ראיה מפ"ק כו'. ובאמת מוכרח מדברי תוס' שכ' דבכתיבת קעקע איפא איסורא דרבנן עכ"פ.

ואעפ"כ מפרש בש"ס מתני' דעל הפל פותבין כו' על יד של עבד כו' דאיירי דכתיבת קעקע ואף דתני לכתחלה פותבין וע"כ פדברי ח"מ הנ"ל דמצד גט אין איסור פנ"ל. וממילא יש לפרש פן בש"ס ורמב"ם.

אף בש"ע דנקיט דיעבד הנה לו לבאר דדוקא בנתנו לה פבר פשר ומגורשת פנ"ל: והנה קצת ראיה דבאמת לאו דוקא פתבו אלא כהפ' דגם לכתחלה מותר ולא חשיב הנאה. ואף דבקדושין נדאי אסור לכתחלה ועיין בתוס' ע"ז פ' השוכר דאף דשנה שלא פדרף הנאתו כו' מ"מ עכשיו אסור לקדש ע"ש מ"מ נראה החילוק פשוט דהא בהא תליא דבקדושין פסוף דבעינו שנה פרוטה א"כ פשמקדש באיסורי הנאה אם הנה הדין דמקודשת הנה נהנה פרוטה זו דהא אינה מתקדשת פחות מפרוטה וכיון שתתקדש בזה נהנה פנ"ל ואסור.

אבל בגט פינן דהדין הוא דכתב על איסורי הנאה פשר וא"צ להיות שנה פלום נייך הגט א"כ שוב לא הוי הנאה כלל מה שתתגרש בקלף זה דהא פשר אף שאינו שנה פלום ולכך שפיר מותר:.

ומנושב בזה מאי דיש להקשות בש"ס דמייתי ראי' מהא דעל עליה של זית ומשני שאני עליה כו' דחזי לאיצטרופי משא"כ איסורי הנאה כו'. וקשה דהא התוס' קדושין נ"ו ע"ב הקשו למה אינה מקודשת באיסורי הנאה הא יכולה ליהנות שלא פדרף הנאתו וכן הקשו הרשב"א ושאר פוסקים הא אפרן מותר ומירצו או דאיירי שסבורה ליהנות פדרף הנאתו והוי בטעות.

או דְּשׁוּנָה פְּרוּטָה בְּצִימָצוּם וְלֹא יֵהי' הָאֶפֶר שׁוּנָה פְּרוּטָה או שְׁלֹא כְּדַרְךָ הִנָּאֲתוּ ע"ש. וא"כ קָשָׁה פָּאן בְּגֵט מֵאֵי מְשַׁנֵּי שְׂאֵנֵי עֲלָה כו' דְּחֻזֵי לְאִיצְטְרוּפֵי מִשְׂא"כ אִיסוּרֵי הִנָּאָה אֵינּוּ שׁוּנָה כְּלוּם הֵא קָשָׁה כַּנ"ל דְּשׁוּנָה כְּדַרְךָ הִנָּאֲתוּ כו' או לְהַנּוֹת מֵאֶפֶר.

וְלֹא שְׂיִינְךָ ב' הַתִּירוּצִים הַנ"ל דְּאָרְף שְׂאֵינּוּ שׁוּנָה פְּרוּטָה מ"מ פִּינּוֹן דְּשׁוּנָה דְּבַר מָה אָרְף פְּחוֹת מִפְּרוּטָה שׁוּב מְהַנִּי דְּחֻזֵי לְאִיצְטְרוּפֵי כְּמוֹ עֲלָה שְׁל זֵית. וְכֵן תִּירוּץ הַנ"ל לְשִׁבּוּרָה לִיקְנוֹת לֹא שְׂיִינְךָ בְּגֵט דְּלֹא בְּעֵי דַעְתָּהּ כְּלָל רַק שְׂיִינְךָ שׁוּנָה קִצָּת כַּנ"ל: וְלִמ"ש מְיֻנָּשֵׁב שְׂפִיר דְּכִינּוֹן דְּהַטְעַם דְּכ' עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה כְּשֶׁר וּמִתָּר לִיקְנוֹת לְכַתְחֻלָּה וְלֹא חֲשִׁיב נִהְנָה מֵאִיסוּרֵי הִנָּאָה הוּא רַק מְשׁוּם דְּכִינּוֹן דְּהַדִּין הוּא דְּכַתֵּב עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה כְּשֶׁר וְלֹא בְּעֵי שְׂיִי כְּלָל שׁוּב לֹא הָיִי הִנָּאָה כְּלָל כַּנ"ל.

וא"כ כָּל זֶה לְמַסְקָנָא אֲבָל אֵי נִימָא דְּבְעֵי שְׂיִינְךָ שׁוּנָה דְּבַר אָרְף פְּחוֹת מִפְּרוּטָה כְּמוֹ עֲלָה כו' מְמִילָא שׁוּב אָסוּר לִיקְנוֹת דְּהָיִי הִנָּאָה דְּהָא נִהְנָה אוֹתוֹ הַשְׂיִי וְא"כ דְּחָה הַש"ס שְׂפִיר מֵאֵי דְּאִינְתֵי רְאָיָה אֵהָא דְּכַתֵּב עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה כְּשֶׁר מְהָא דְּעֲלָה זֵית כו' וְדָחֵי דְּלִמָּא כו' דְּחֻזֵי לְאִיצְטְרוּפֵי אֲבָל שְׂפִיר בְּעֵינּוּ שְׂיִינְךָ שׁוּנָה אֵינְהָ דְּבַר וּמְמִילָא אָרְף דְּנִימָא דְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה הָיִי שׁוּנָה מִתְחַמַּת שְׁלֹא כְּדַרְךָ הִנָּאֲתוּ כַּנ"ל מ"מ שׁוּב אֵינּוּ רֵאִי דְּכְשֶׁר לִיקְנוֹת לָהּ לְכַתְחֻלָּה דְּשׁוּב הָיִי מִיְתְּהֵי מֵאִיסוּרֵי הִנָּאָה כַּנ"ל וְאָסוּר לִיקְנוֹת לָהּ לְכַתְחֻלָּה כַּנ"ל וְא"ש.

וּמְיֻנָּשֵׁב ג"כ מֵה דְּמִינְתֵי בַש"ס שְׁם אֵילִימָא מְשׁוּם דְּכַתֵּב וְנָתַן כו' תַּדַּע דְּשְׁלַחוּ כו' כְּתֵב עַל א"ה כְּשֶׁר וּמָה רְאָיָה דְּלִמָּא אֵינְרֵי בְּאֵמַת שְׂיִינְךָ שׁוּנָה פְּרוּטָה גַּם אַחַר שְׂיִשְׁרָף וְיַעֲשֶׂה אֶפֶר או שְׁלֹא כד"ה אֲבָל שְׂפִיר בְּעֵינּוּ וְנָתַן שְׂיִינְךָ שׁוּנָה פְּרוּטָה כַּנ"ל: וְלִמ"ש אֲתֵי שְׂפִיר דְּאֵי נִימָא דְּבְעֵי וְנָתַן שְׂיִינְךָ ש"פ רַק דְּבִאִיסוּרֵי הִנָּאָה יֵשׁ כְּפֵן שׁוּנָה פְּרוּטָה כַּנ"ל א"כ שׁוּב הָיִי כְּמוֹ בְּקִדּוּשֵׁינ דְּהָא נִהְנָה פְּרוּטָה זֹו וְאָסוּר לִיקְנוֹת וּמִינְתֵי שְׂפִיר מְדַשְׁלַחוּ כו' דְּכְשֶׁר מוֹכַח דְּלֹא בְּעֵי שְׂיִינְךָ שׁוּנָה כַּנ"ל.

וּבְכַרְט לְמַה שְׂכַתְבוּ תוּס' ע"ז רֵישׁ פֶּרֶק הַשְּׁזֹכֵר אֶקְוֹשִׂיא הַנ"ל דְּשׁוּנָה שְׁלֹא כְּדַרְךָ הִנָּאֲתוּ או לְאֶפֶר וְכַתֵּב דִּמ"מ פִּינּוֹן דְּאָסוּר לְקַדֵּשׁ דְּנִהְנָה בְּזָה לְכָף אֵינְהָ מְקוּדָשֶׁת עֵינּוּ שְׁם. וְא"כ לְהַפּוֹסְקִים דְּבִגֵּט מִתָּר לְכַתְחֻלָּה א"כ מֵה מִינְתֵי רְאָיָה דְּלֹא בְּעֵי שׁוּנָה פְּרוּטָה מְכַתֵּב עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה הֵא פִּינּוֹן דְּמִתָּר שְׂפִיר שׁוּנָה פְּרוּטָה לְתִירוּץ תוּס' הַנ"ל.

וְלִמ"ש אֲתֵי שְׂפִיר דְּאֵי נִיבְעֵי שׁוּנָה פְּרוּטָה שׁוּב אָסוּר כְּמוֹ בְּקִדּוּשֵׁינ כַּנ"ל: וּבְגוּף הַדִּין אֵי מִתָּר לְכַתְנוֹב לְכַתְחֻלָּה כְּתֵב ח"מ דְּנִדְאֵי אָסוּר דְּכִינּוֹן שְׂצָרִיף לְגִרְשָׁה הָיִי עוֹשֶׂה צְרָכֵי בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה כו' עֵינּוּ שְׁם.

וְאֵינּוּ מוֹכְרַח לְעֵנִינֵי דַעְתֵי דְּהָא מְבֹאָר חוֹלִין ח' דְּסַפִּין שְׁל ע"ז מִתָּר לְשַׁחֲט בּוֹ כו' וְאָרְף דְּהָא צְרִיף לְשַׁחֲט וְלֶאֱכֹל וְעוֹשֶׂה צְרָכֵי בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה וּמ"מ דְּכִינּוֹן דְּקִילְקוּלוּ יִתֵּר עַל תִּיקוּנוֹ לֹא חֲשִׁיב הִנָּאָה לְעֵנִין אִיסוּרֵי הִנָּאָה דְּקוּדֵם הַשְׁחִיטָה הֵי שׁוּנָה אֲצִלוּ יוֹתֵר שְׂהֵי בְּיָדוֹ לְשַׁחֲט וּלְגַדֵּל ג"כ מֵה שְׂאֵינ כֵּן עֵתָה עֵינּוּ שְׁם.

וְכֵן מִמֵּשׁ כְּפֵן דְּאָרְף שְׂרוּצָה לְגִרְשָׁה מ"מ קוּדֵם הַגִּירוּשֵׁינ הֵי בְּיָדוֹ שְׂתִינְהוֹ לְגִרְשָׁה או לֹא וְלֹא הָיִי הִנָּאָה כַּנ"ל: וְהַח"מ מְבִיא רְאָיָה מְמִסְוִנְתֵי דְּאָסוּר לְשַׁחֲט כו' עֵינּוּ שְׁם. וְאֵינּוּ רְאָיָה כְּלָל דְּבִמְסוֹנְפֵינ אִם לֹא הֵי שׁוֹחֲטָה הֵינְתָה מֵתָה וְלֹא הֵי יָכוֹל עוֹד לְשׁוֹחֲטָה וְשְׂפִיר יֵשׁ כְּפֵן הִנָּאָה מְמוֹן בְּשַׁחֲטָה זֹו שְׂשׁוּחַט עַכְשָׁיו.

מה שאין פן בגט דאטו אם לא הי' מגרשה עתה לא הי' עוד בידו לגרשה ודמי יותר לבהמה דעלמא דמותר לשחוט בה כו': ובזה נראה לי ליישב מ"ש דלהאוסרים לכתחלה מה בכה שפכר כתבו מ"מ יהי' אסור ליתן פנ"ל ולמ"ש י"ל דהא נראה דאף דקי"ל התם דמותר לשחוט בספין של ע"ז מ"מ אסור לכתחלה לתקן לו ספין של ע"ז שיהי' ראוי לשחוט בו.

דקא הטעם דמותר לשחוט רו הוא משום דקלקולו יותר מתקונו דקודם השחיטה הי' ראוי לשתיקה לשחוט ולגדל כמו שכתב רש"י ז"ל וע"י השחיטה נתקלקל שאינו ראוי עוד לגדל וא"כ כל זה לענין גוף השחיטה אבל במה שמתקן הספין שיהי' ראוי לשחוט זה הוי שפיר הנאה דקא עדיין בידו שתיקה ואדרבה קודם התיקון לא הי' יכול לשוחטה ועכשיו בידו ועדיין בידו לגדל ג"כ דע"י תיקון זה לא נתקלקל כלל ואף דמסתימת הפוסקים י"ד סי' י' משמע דמותר מ"מ אינו מוכרח ע"ש.

דקא קי"ל בי"ד סי' קל"ג ועיין בא"ח סי' ת"נ דהיכא דרוצה בקיומו אסור באיסורי הנאה ואפילו ע"י ד"א עיין שם. וא"כ לכאורה למה מותר לשחוט בו הא רוצה אז בקיום הספין וע"כ לחלק כיון דגוף השחיטה הוי קלקול א"כ גם מה שרוצה בקיומו בשביל קלקול זה לא הוי אסור (ומ"מ צ"ע לחלק בין מ"ש המ"א ת"ן ס"ק י"א ובין הא דשחיטה דג"כ עכ"פ בשעת שחיטה רוצה שלא יתקלקל הספין דא"כ תפסל ויפסיד לגמרי) פנ"ל.

וא"כ כל זה שייך על גוף השחיטה אבל לתקן הספין כדי לשחוט בו י"ל דאסור דקא רוצה בקיומו שיהי' יכול לשחוט בו וזה אינו קלקול מה שבידו לשחוט בו דהא גם בידו שלא לשחוט וא"כ זה הוי שפיר הנאה מה שבידו שתיקה ושוב אסור לתקנו מטעם רוצה בקיומו פנ"ל: וא"כ י"ל שפיר דגם בגט הוא ג"כ פנ"ל דכשפכר כתבו על איסורי הנאה (לכתחלה) שפיר פשר אף ליתנו לכתחלה דאין זה הנאה מה שמגרשה כמו התם דקא קודם הי' בידו שתיקה וכיון שאין זה הנאה לא מיתסר ג"כ משום רוצה בקיומו פנ"ל.

אבל לכתוב הגט על איסורי הנאה לכתחלה שפיר אסור דזה הוי שפיר הנאה מה שנכתב הגט ובידו לגרשה בו וגם עדיין בידו שלא לגרשה וגם מטעם רוצה בקיומו כדי שיהי' בידו פנ"ל ולכה אסור וכמ"ש.

ואמר שפיר בש"ס כתבו על איסורי הנאה פשר והיינו ליתני אפילו לכתחלה פשנכתב פנ"ל. דגוף הגירושין פשכר נכתב אינו הנאה ואדרבה הוי קלקול דאין בידו עוד להחזיקה מה שאין פן לכתוב פנ"ל: אמנם י"ל דהא הוי הנאה שע"י הגירושין נפטר משאר פסות והוי משתפר באיסורי הנאה.

דקא כבא בתרא מ"ח ע"ב כתבו תוספ' דלכה תלנה וגירש לא הוי תלנה וזבין אף שנפטר משאר פסות כו' נכתב משום דהי' נותן ברצון אם לא הי' מגרשה כו' עיין שם. והיינו התם דאינו רוצה לגרשה וכופין אותו לא הוי הנאה מה שנפטר דקא יותר הי' רוצה ליתן כו' מה שאין פן הכא שהוא רוצה לגרשה א"כ שוב הוי הנאה מה שנפטר משאר פסות פנ"ל.

וכמו שאסור לפרוע חובו באיסורי הנאה וממילא אסור כאן דמשתפר ע"י הגט שהוא איסורי הנאה פנ"ל: והי' אפשר לומר בזה למאי דקי"ל דזה וזה גורם מותר גבי אפה בו

את הפת בפ"ב דפסחים ע"ש ובכל איסורי הנאה כו' וא"כ פאן דהקלף הוא רק איסורי הנאה והדיו והפתיכה הוא מותר פדתני פתבו על איסורי הנאה כו' וא"כ מה שנעשה גט הוא ע"י שניהם דע"י הנזיר לבד לא הי' גט ואין בזה פדי כו' וא"כ בשלמא לענין הנתינת הגט עצמו אם הי' חשיב הנאה לא הי' נקרא זה וזה גורם דהא מיתהני מגוף הדבר האסור בהנאה אבל פינון שאין הנתינה הנאה פנ"ל רק דהנאה הוא רק מה שנפטר משאר פסות ע"י שמגורשת והגירושין באין ע"י גורם דאיסור וגורם דהיתר ושוב לענין הנאה זו מותר מטעם זה וזה גורם דנהנה ממה שמתגרשת והגירושין הם ע"י זה וזה גורם.

והי' מנושב בזה ג"כ מה דנקט פתבו דיעבד וליתני מותר לכתחלה כמ"ש לעיל ולהנ"ל אתי שפיר דקי"ל זה וזה גורם אסור לעשות לכתחלה ולקף אסור לכתוב כו' מה שאין פן פשנכתב מותר שוב ליתנו כמו בפת ושאר דברים: ובהנ"ל יש לנישב מה דאמר בש"ס נפק דרשה משמיה דרבי ולא קלסוהו כו' ופי' רש"י ותוס' משום דדרשה משמיה דיחידאי כו'.

ואינו מוכן פינון דקי"ל הלכה פרבי מתבירו א"כ מה בכך דדרשה משמיה דרבי הא לא שמעינן דפליגי עלי' רבנן וממילא הלכתא פנותיה ומ"ט לא קלסוהו. ולמ"ש י"ל דסברי פמאן דאמר פ"ב דפסחים דרבי סבר זה וזה גורם אסור עיין שם ולקף לא קלסוהו משמיה דרבי דלמה יהי' פשר ליתנו לה הא הוי הנאה פנ"ל רק משמיה דרבי דלדין מותר ומ"מ דייק שפיר דהלכתא הכי מדקלסוהו לדין: אף יש לדחות דלא מיקרי זה וזה גורם בכהאי גוונא דהתם אין האיסור בעין בפעולה שנהנה משא"כ הכא דגם גורם השני הוא פשהוא בעין דמיד בפעולה שנותן לה הגט שהוא בעין האיסור אז מגורשת ונפטר מש"כ ומגיע לו ההנאה ואף שהוא גורם השני מ"מ אי אפשר זה בלא זה.

וגרע מהא דיש שבח עצים בפת ע"ש. ועוד דא"כ אם הי' הדיו ג"כ מאיסורי הנאה הי' אסור ליתנו ולא משמע לחלק בכך.

גם הי' אפשר דלענין הנאת הפטור דש"כ הוי אפשר ולא קמכוין דהוא מכוין רק לגרשה וממילא נפטר מש"כ וקי"ל דמותר: אף י"ל דהוי פסיק רישא כו' דאי אפשר (ולא) דכשםגרש' ממילא נפטר מש"כ ובפסיק רישא כו' אסור אף דלא קמכוין עיין שם בתוס' נר"ן וש"ע.

אף י"ל דלא מיקרי הנאה דבשלמא אם הי' נפטר מש"כ פשהיא אשתו עדיין הי' חשיב הנאה מה שאין פן בזה דמה שנפטר הוא משום שאינה אשתו ואינו הנאה דהא מגרשה ואינו חייב: אמנם הא מבואר פרק ג' דנדרים דבזבונ' דרמא על אפי' הוי הנאת מוכר ואף שבעד המעות שמקבל נותן לו החפץ מפל מקום אסור דרמא על אפי' יש לו הנאה מזה שנפטר מהחפץ ומקבל המעות וכן בזה שרוצה לגרשה הוי הנאה מה שנפטר מש"כ פנ"ל.

ויש לדחות. אמנם פל זה לגבי דידיה אבל לגבי דידיה לכאו' יש איסור דהוי הנאה שניתרת לעלמא ע"י הגט ואסורה לקבלה גט דנהנית מאיסורי הנאה ואף דיכול לגרשה בע"כ מ"מ הא לא אפשר וקמכוין קי"ל דאסור וכיון שמתכוונת אסור.

דְּהָא נִקְרָא קוּנָה אֶת עֲצָמָה בְּגִט וְאִם כּוּן הֵוִי בְּקִנְיָתָהּ חִפְזָא בְּעֵד אִיסוּרֵי הִנְאַה. וְאִי דְמָה מְצִית עֲבָדָה פִּינּוּן שְׁמַגְרִישָׁה בַּע"כ מ"מ אִינְהוּ רִשְׁאֵי לְקַבְּלוּ מִדְּעֵתָה דְּבַע"כ בְּאַמְתָּ מוֹתֵר דְּאִינוּ זֶה הִנְאַה דְּהֵוִי לֹא אֶפְשָׁר וְלֹא מִפְּנֵי דְּלִכ"ע מוֹתֵר.

רַק מִדְּעֵתָה אִינְהוּ רִשְׁאֵי לְקַבְּלוּ דְּהֵוִי הִנְאַה בְּשִׁירְוּצֵי לְהַתְּגַרְשׁ פְּנ"ל: אֶמְנָם רְאִיתִי לְרִשְׁבִּי"א ז"ל בְּחִידוּשָׁיו יְבָמוֹת ק"ד אֶהָא דְּחִלְצָה כּוּן שֶׁל ע"ז לֹא תַחְלוּץ וְאִם חִלְצָה בְּשִׁירָה כּוּן פְּתַב וְז"ל וְאִי מִשּׁוּם אִיסוּרֵי הִנְאַה מְצוֹת לֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ וְאִי מִשּׁוּם שְׁנֵהֲנִית שְׁנִיתָרַת לְעֵלְמָא בְּכַד מְפָל מְקוּם עֵיפּוּבָא מִשּׁוּם מְצוֹה דְּרִמְיָא עֲלִיו וּמְצוֹת לֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ כּוּן וּמִיָּהוּ לְכַתְּחִלָּה לֹא תַחְלוּץ שְׁנִירָא פְּנֵהֲנִית כּוּן אוּ מִשּׁוּם דְּמֵאֻס וְכוּן וְיֵשׁ מְפָרְשֵׁי דְּלַכְתְּחִלָּה לֹא תַחְלוּץ מִשּׁוּם דְּנֵהֲנִית שְׁנִיתָרַת לְשׁוּק וּמ"מ בְּדִיעְבַד אִי דְּעֲבָדָה אִיסוּרָא פְּשֵׁר וְהִרְמַב"ן ז"ל הִקְשָׁה עַל פִּי זֶה מְהָא דְּאָמַר אֶחָד זֶה כּוּן יֵצֵא מְצוֹת לֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ כּוּן הָא אֵלוּ הִי הִנְאַה לֹא יֵצֵא וְטַעְמָא דְּמִילְתָא פִּינּוּן דְּאִם לֹא יֵצֵא לֹא נִהְנָה וְלֹא עֲבִיד אִיסוּרָא אֶמְרִינּוּ דְּלֹא יֵצֵא דְּכִשְׁאַתָּה אוּמַר יֵצֵא עֲכָשָׁיו הוּא שְׁנֵהֲנָה וּא"כ הִכָּא הֵוִי לֹן לְמִימַר חִלְצָתָה פְּסוּלָה כְּדִי שְׁלֵא תִהְנָה וְלֹא תַעְבּוּד כּוּן עכ"ל.

וְאִם כּוּן לְכַאוּרָה גַם פְּאֵן בְּגִט אִי שְׁנִיתָרַת לְשׁוּק ע"י הִגֵּט מ"מ פִּינּוּן דְּהֵעֵיפּוּב אִינוּ רַק מְצַד אִיסוּר אֶמְרִינּוּ דְּלֹא הֵוִי הִנְאַה דְּמְצוֹת לֹא הִנְאַה הֵן וְכִמוּ שְׁפַתְבִּי הִרְשִׁב"א בְּחִלְצָה הִנְ"ל. וְהִג"פ פְּתַב ג"כ טַעַם זֶה דְּגִירוּשֵׁין מְצוֹה הִיא וְלֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ רַק שְׁפַתְבִּי אַח"כ דְּזֶה לֹא שְׁנִירָה רַק בְּשִׁמְרָשָׁה מִשּׁוּם שְׁמַצָּא בָּהּ עֲרוֹת דְּבַר דְּמְצוֹה לְגִרְשָׁה אֶבְל בְּלֹא הִכִּי לֹא עֵינּוּ שָׁם.

וְלְהִרְשִׁב"א הִנְ"ל י"ל דְּמ"מ נִגְדָה לֹא חֲשִׁיב הִנְאַה בְּמָה שְׁנִיתָרַת לְשׁוּק פִּינּוּן דְּעֵיפּוּבָא הוּא מִשּׁוּם אִיסוּר פְּנ"ל: אֶמְנָם אִי אֶפְשָׁר לֹאמַר כּוּן דֹּא"כ קִשָּׁה מְהָא דְּשְׁחִיטָה דְּבִמְסוּכָתָא אִיסוּר לְשַׁחֲטוּ בְּסַפִּין שֶׁל ע"ז הָא ג"כ הָאִיסוּר לֹא הִי רַק ע"י הַמְצוֹה וְכּוּן בְּשַׁאֲרָ בְּהֵמָה דְּמוֹתֵר הוּא רַק מִשּׁוּם דְּמִקְלָקֵל הוּא וְאִי לֹא הִכִּי הִי אִיסוּר וְאִי שְׁאִינוּ אֶלָּא תִיקוּן הָאִיסוּר.

וְאֶפְשָׁר לֹאמַר דְּגַם שָׁם הוּא מִשּׁוּם דְּמֵאֻס אוּ דְּנִרְאָה פְּנֵהֲנָה כּוּן וְלִכְדָּ אִיסוּר לְכַתְּחִלָּה כְּמוּ בְּחִלְצָה מָה שְׁאִין כּוּן הִיכָא דְּמִקְלָקֵל לֹא נִרְאָה פְּנֵהֲנָה. וְיִקְצַת רְאִיָּה לְזֶה לְמָה שְׁפַתְבִּי הִרְא"ש וְשַׁאֲרָ פּוֹסְקִים שָׁם בְּדִיעְבַד מוֹתֵר בְּשׁוּחַט בְּסַפִּין שֶׁל ע"ז עֵינּוּשָׁם וּא"כ קִשָּׁה קוֹשֵׁי הִרְמַב"ן ז"ל הִנְ"ל דֵּהִי רְאוּי לְנוּ לֹאמַר דְּהֵוִי הִשְׁחִיטָה פְּסוּלָה כְּדִי שְׁלֵא יִהִי נִהְנָה פְּנ"ל וּמוּכָח דְּאִינוּ אִיסוּר מִטַעַם הִנְ"ל כְּמוּ בְּחִלְצָה.

גַם יֵשׁ לְחַלֵּק דְּבִשְׁחִיטָה הַבְּהֵמָה שְׁוֵה יוֹתֵר עֲכָשָׁיו וּמָה בְּכַד שְׁהוּא מְחַמַת הָאִיסוּר מְפָל מְקוּם הִי דְּמִי פְּחוּתִין מְקוּדָם וּמְרוּיָם ע"י אִיסוּרֵי הִנְאַה מָה פְּאִין כּוּן בְּחִלְצָה וְגַט פְּנ"ל. עוֹד דְּנִרְאָה פְּשׁוּט דְּאִי דְּהוּא רַק תִּיקוּן הָאִיסוּר מ"מ הֵוִי הִנְאַה דְּהָא בְּש"ס פ"ג דְּעִירוּבִין אָמַר דְּאִי מְעַרְבִין לְדַבַּר הַרְשׁוּת אִיסוּר לְעַרְבַּ בְּאִיסוּרֵי הִנְאַה מִשּׁוּם דְּנֵהֲנָה ע"ש.

רַק אִי אִין מְעַרְבִין רַק לְדַבַּר מְצוֹה אֶמְרִינּוּ מְצוֹת לֹא לִיקְנוֹת נִתְּנוּ ע"ש. וְהָא הִי יְכוּל לִילָדָּ בְּלֹא הִעֲרוּב ג"כ רַק מִשּׁוּם אִיסוּרָא וְאִינוּ רַק תִּיקוּן הָאִיסוּר וְאֵעִפ"כ חֲשׁוּב הִנְאַה.

וְלִכְדָּ נִרְאָה דְּדוֹקָא בְּחִלְצָה דְּהָא כְּשִׁאִינוּ רוּצָה לִיְבָם כּוּפִין אוֹתוּ לְחַלּוּץ וּא"כ דְּמִי מְמַשׁ לְשְׁחִיטָה דְּלֹא הֵוִי הִנְאַה בְּמָה שְׁחוֹלְצָה וְנִתְּרַת לְשׁוּק דְּהָא קוּדָם הִתְּחִלְצָה הִי טוֹב לָהּ יוֹתֵר שְׁהִי בְּיָדָה שְׁתִּיחָן אוּ שְׁתִּיבָם לוּ וְאִם לֹא יִבְמָה חִלּוּץ לָהּ דְּנִכּוּף אוֹתוּ מָה שְׁאִין

כּוּן כְּשֶׁחֲלִיצָה דְנֶאֱסְרָה עָלָיו רַק לְשׁוּק נִיטְרָת וְהוּי קִלְקוּל יִתַּר עַל הַתִּיקוּן וּכְמוֹ בְּשַׁחֲטָה דְאִמְרִינוּ דְמִקְוֶה הִי בְּיָדוֹ שְׁתִּיבָה לְשַׁחֲטָה וּלְגַדֵּל כְּפִי"ל.

מֵה שְׂאִין כּוּן בְּעִירוֹב הָיִי הַנְּאָה בְּמָה שְׁנִיתָר לִילָה כְּפִי"ל. [וּא"ל דְּגַם בְּעִירוֹב ע"י הָעִירוֹב מְפִסֵּד הָאֲלֵפִים שְׂבָצָד הַשְּׁנִי וּבְלֹא הָעִירוֹב הִי בְּיָדוֹ לִילָה כְּפִי"ל וְכֵן וְכֵן.]

דו"א דמ"מ לֹא הָיִי בְּיָדוֹ לִילָה בְּצַד א' ד' אֲלֵפִים וּא"כ לֹא דְמִיָּא לְהַנְּ"ל. לְכֵן בְּגִט פִּינוּ דְרִנְצִית לְהַתְגַּרְשׁ וְהָא מְבִנְיָר בְּנִדְרִים פ"ג דְּבִנְיָר דְלֹא רְמִי עַל אֲפִי הָיִי הַנְּאָה לִוְקַח דְכִינוּן שְׂרוּצָה לִוְקַח הָיִי הַקְּנָה הַנְּאָה דְאֵם לֹא הִי קוֹנָה שְׂמָא לֹא הִי מוֹצֵא לְקִנּוּת עֵינָן שָׁם.

וְכֵן בְּגִט שְׂקוּנָה עֲצָמָה כּוּן וְכִינוּן שְׂרוּצִית הָיִי כְּבִנְיָר הַנְּ"ל. וְכִינוּן שְׂמָא הִי כּוֹפִין אוֹתוֹ לְגַרְשׁ מִמִּילָא הָיִי הַנְּאָה מֵה שְׂמִיָּרָה וְנִיטְרָת דְקוֹדֶם לְכֵן לֹא הִי בְּיָדָה וְשְׂמָא לֹא הִי מְגַרְשָׁה וּמִמִּילָא הָיִי הַנְּאָה כְּמוֹ בְּעִירוֹב מֵה שְׁנִיתָר כְּפִי"ל: עוֹד נִרְאָה לְחִלְקָה דְבַחֲלִיצָה נִרְאָה מְהַרְמַב"ם ו"ל רִישׁ הַלְכוּת יְבוּם שֶׁהוּא מְצַנֵּת עֲשֵׂה דְרְמִיָּא עַלִי נֶאֱרָא אִם הִיא רוּצָה שְׂמָא תִּנְשָׂא לְשׁוּק מְפִל מְקוּם רְמִי עַלִי מְצַנֵּה אוֹ לִיבָם אוֹ לְחִלּוּץ עֵינָן שָׁם.

וּא"כ אִין הַחֲלִיצָה הִיטְרָת לְכַד רַק שְׂמִיָּרָה הַמְצַנֵּה וּמִמִּילָא נִיטְרָת לְשׁוּק ע"י קִיּוּם הַמְצַנֵּה וּלְכַד שְׂפִיר אִמְרִינוּ מְצוֹת לֹא לִיְהִנּוּת נִיטְנוּ וּמִתָּר. וּכְמוֹ בְּהָא דְאִין מְעַרְבִין אֲלֵא לְדָבָר מְצוּה דְמִתָּר וְאִף דְקִי"ל בְּש"ע א"ח ת"ו דְכְּשֶׁעִירָב לְדָבָר מְצוּה מִתָּר לִילָה גַם לְדָבָר הִרְשׁוּת וּא"כ לְמָה יִהִי מִתָּר בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה וְע"כ פִּינוּ דְעִיקְרוּ מְצוּה וְלֹא הָיִי הַנְּאָה שׁוּב לֹא אִיכְפַת לָן הַגְּרָם הִיטְרָת שְׂע"י זֶה פִּינוּ שֶׁהַנְּאָה הִיא ע"י הַמְצַנֵּה.

וּכְמוֹ בְּקִדְשִׁים דְמִשְׁוֹלְחָן גְּבוּהָ קָא זְכוּ ע"ש פ"ג דְקִדְוִשִׁין שְׂכַתְבוּ תוּס' אִהָא דְמִקְדָּשׁ בְּחִלְקוֹ דְלֹא מִיקְרִי שְׂיִשׁ לֵה הַנְּאָה מְמַנּוּ עֵינָן שָׁם. וּלְכַד מִתָּר בְּעִירוֹב כְּפִי"ל.

וּמִמִּילָא בְּחִלְצָה ג"כ פִּינוּ שְׂעִיקְרוּ קִיּוּם הַמְצַנֵּה מִמִּילָא אִף שְׁנִיתָר ג"כ מ"מ לֹא גְרַע מְהָא דְאִין מְעַרְבִין אֲלֵא לְמְצוּהָ שֶׁהוּא הַכְּשֶׁר מְצוּה מְכַש"כ בְּחִלְצָה שֶׁהוּא גוּף הַמְצַנֵּה. אֲבָל בְּגִט שְׂאִינוּ מְצוּה כָּלֵל לְגַרְשָׁה וְאֲפִילוּ זִנְיָתָה כְּתִבוּ תוּס' רִישׁ זְבָחִים דְאִינָה עוֹמְדָת לְגַרְשׁ שְׂיִכּוּלָה לְהִיּוֹת כְּפִי עֵינָן שָׁם.

רַק שֶׁהוּא הִיטְרָת לִינְשָׂא דְכְּשֶׁרוּצָה לְגַרְשָׁה אִסוּרָה בְּלֹא גִט וְזֶה הוּא מְמַשׁ כְּמוֹ אִי מְעַרְבִין לְדָבָר הִרְשׁוּת שֶׁהוּא רַק הַכְּשֶׁר לְדָבָר הִרְשׁוּת וְאִינוּ שְׂיִיף בְּזֶה כָּלֵל מְצוֹת לֹא לְהִנּוּת נִיטְנוּ וְלֹא כְּמ"ש הַג"פ הַנְּ"ל.

וְכֵן בְּשַׁחֲטָה שְׂעִיקְרוּ הַכְּשֶׁר לְדָבָר הִרְשׁוּת מִמִּילָא אִסוּר אִי הָיִי הַנְּאָה כְּפִי"ל: אֲמַנְם אֲפִילוּ בְּדָבָר שְׂעִיקְרוּ מְצוּה יִשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי רִשְׁבָּ"א ו"ל הַנְּ"ל מְהָא דְאָמַר בְּש"ס נְדָרִים דְאִסוּר לְהַחְזִיר לוֹ אֲבִינְדָתוֹ מְשׁוּם דְנִהְיָה פְּרוּטָה דְר' יִסָּף דְלֹא בְּעִי לְמִיתָב רִיפְתָּא כּוּן וְאִף דְעִיקְרוּ אִינִי רַק מְצוּה דְמַחְזִיר לוֹ וְגַם הַחִיּוֹב שֶׁל הַפְּרוּטָה הוּא ג"כ רַק הַמְצַנֵּה דְרְמִיָּא עָלָיו וְאֵעִי"כ הָיִי הַנְּאָה מֵה שְׂנִפְטָר מַחִיּוֹב הַפְּרוּטָה שְׂע"י מְצַנֵּה מְחֻיָּב.

וְכֵן בְּחִלְצָה פִּינוּ דְהָיִי הַנְּאָה מֵה שְׁנִיתָר מֵאִי בְּכַד שֶׁהוּא מְשׁוּם מְצוּה מ"מ הָיִי הַנְּאָה וְכֵן מְהָא דְעִירוֹב קָשָׁה. וְצָרִיף לְחִלְקָה בֵּין הַנְּאָה מְמוֹן כְּפִי"ל.

אוֹ כְּמ"ש לְעֵיל מְשׁוּם שֶׁהִיוּ כּוֹפִין אוֹתוֹ לְחִלּוּץ כְּפִי"ל. אֲבָל עַכ"פּ בְּגִט אִסוּר כְּפִי"ל.

ועוד היא נוטלת הכתובה ע"י הגט והוי הנאה: אף לכאורה קשה לדברי הרשב"א ו"ל הנ"ל דבחליצה אם היא אסור לכתחלה מטעם הנאה גם בדיעבד היא פסול פדי שלא יקנה כו' א"כ פאן בגט דאסור לכתחלה לתוס' ושאר פוסקים א"כ למה יהי פשר בדיעבד אף שנתנו לה נימא דפסול פדי שלא יקנה מאיסורי הנאה כיון דאם יהי פסול לא יהי נהנה כו': והי אפשר לומר למאי דקי"ל דחליפי איסורי הנאה אסורין למחליף עצמו מדרבנן אם עבר והחליפן משום דעביד איסורא הוי נהנה מאיסורי הנאה כיון שהחליפין באים מאיסורי הנאה אבל לאחרים מותר עיין שם ריש חולין.

ונראה דטעם הרמב"ן ו"ל הוא דזה הוי פחליפי איסורי הנאה דעבר ונהנה וקלצה והוי הקיטר חליפי איסורי הנאה מה שתהי' מותרת לינשא וממילא היא אסור וכמ"ש תוס' והר"ן בקדשה באיסורי הנאה דהוי האשה חליפי א"ה והי אסור לדור עמה וכן בחליצה דקונה א"ע בחליצה הוי קנתה עצמה באיסורי הנאה והוי חליפי איסורי הנאה ולכך אסורה כיון דבעד איסורי הנאה קנתה עצמה להיות מותרת לעלמא פנ"ל.

וכל זה בחליצה דהיא עושה המעשה וכן התוקע כו' הוי למחליף עצמו ואסור. אבל בגט דמתגרשת בע"כ ואין היא עושה כלום א"כ אף שקנתה עצמה באיסורי הנאה והיא חליפי איסורי הנאה מ"מ הוי אין זה למחליף עצמו רק לאחרים דהבעל הוא המחליף וכיון שהנהנה הוא מה שניתרת הוי כמו שמוותרין החליפין לאחרים פנ"ל: אמנם למ"ש דבמגרש בע"כ עושה הוא אסור דנהנה א"כ עדיין קשה דהי ראווי שיהי' הגט פסול ולא יקנה כיון דעביד איסורא.

וי"ל כמ"ש תוס' חולין דבקדושי אשה לא תקנו עיין שם כמו כן י"ל בגט ג"כ דלא אסרו דיעבד. ודחוק.

וכן במגרשה מדעתה דהיא מקבלת הגט שיהי' שפיר שיהי' אסור למחליף עצמו כיון שהיא עבדה איסורא פנ"ל. וי"ל דטעם הרמב"ן ו"ל הוא משום כיון שאפשר הדבר להתבטל ולא יהי נעשה האסור אמרינן ביה כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני דקי"ל כרבא ולכך החליצה בטילה אם היא אסור וכן שם לא יצא פנ"ל.

וא"כ היא תוספ' ריש תמורה ד"ה מיתבי פתבו דבגט לא שיהי' שיתבטל מטעם אי עביד לא מהני שלא יהי גט משום דאיתקוש גירושין למיתה כו' רק התיב בעמוד והחזיר קאי משום דכתיב לא יוכל לשלחה כו' עיין שם.

וא"כ לכך פאן בגט אף דאסור לכתחלה מ"מ פשר בדיעבד דלא שיהי' שיתבטל מטעם אי עביד לא מהני פנ"ל עוד י"ל ראית הרמב"ן ו"ל מהא דשופר כו' דלא יצא דהתיב טעמא משום מצוה הבאה בעבירה הוא כיון שע"י העבירה בא המצוה ולכך לא יצא מה שאין פו בחליצה וגט ניהו דלא קנים המצוה מ"מ מותר לעלמא פנ"ל.

גם י"ל בחליצה כמ"ש הר"ן ו"ל נדרים ל"ט דלכך מותר לבקרו במנדר הנאה משום דמצוה דרמאי עלי עביד ואף שחבירו נהנה הוא ממילא מתהני וכהאי גוונא מותר בגורם הנאה עיין שם.

וכן בחליצה דעביד מצוה דרמאי עלי והיא ממילא נהנית שניתרת לשוק פנ"ל דהוי רק גורם י"ל דמותר בקהאי גוונא. ואף דהוי קונה את עצמה באיסורי הנאה מ"מ לא דמי

לקונה חפץ באיסורי הנאה דהחפץ הוי חליפי איסורי הנאה משא"כ בזה שאין מה שקונה עצמה להיות ניתנת חליפי הסנדל ע"י המעשה שנעשה בסנדל זה קנתה עצמה וזה הוי רק גורם וי"ל דמותר בדיעבד.

וכן בגט אפשר לומר ג"כ פנ"ל. וכמו שפתיב הרא"ש ז"ל ריש חולין דדיעבד שחט מסוננות בספין של ע"ז מותר דלא דמי לתנור שהסיקוהו בקליפי ערלה ואפה בו הפת דהתם גוף הפת נגמר באיסור כו' משא"כ במסוננות דהיא כמו מקודם רק שהיתר בא ע"י איסורי הנאה עיין שם.

וכן בחליצה נגט הוי ג"כ פנ"ל דהיתר נגמר ע"י איסורי הנאה אבל אינו שינוי בגוף הדבר מבתחלה ולכך דיעבד החליצה כשיקרה וכן בגט פנ"ל: ולענין הדין בגט נראה פשוט כהח"מ דלכתחלה ודאי אסור לכתוב על איסורי הנאה דכיון שצריך נייר לכתוב עליו הגט איך יהי רשאי לעשות זה באיסורי הנאה והא דעת הרמב"ם ז"ל דגם בספין של ע"ג אסור לכתחלה לשחוט אף בריאה עיין שם בהרבה פוסקים דלא כהש"ך.

ואף שהי' יכול לכתוב על עלה זית ושאר דברים מ"מ גם גבי מסוננות נימא דהי' לשחוט בקרוימית של קנה שאינו שנה פלום ואע"פ כן אסור דמ"מ עושה צרכיו באיסורי הנאה ונהנה וכ"ש פאן פשוטה לגרשה הוי הנאה כמו בזביני דרמ"ל על אפי'.

וכן אף שפכר כתבו על א"ה נראה לענייני דעתי גם כן דאסור ליתנו לה ולגרשה בו לכתחלה דהא תנור חדש שנגמר על איסורי הנאה אסור לאפות בו לכתחלה כיון דגורם לו הנאה וכן קערות וכוסות ע"ש בי"ד סי' קמ"ב וכן של ערלה כו' כיון שהדבר נעשה ע"י איסורי הנאה אסור אח"כ ליהנות בו ומכש"כ פאן דנעשה הגט ע"י איסורי הנאה נעדיין הנניר של א"ה בעין ממילא אסור להנות בו וליתנו גט זה כיון שרוצה לגרשה והוי כזביני דרמ"ל על אפי'.

ומכש"כ עכשיו דאסור לישא אחרת ואינו יכול לגרשה בע"כ וע"י הגט נותר גם הוא לישא ונהנה ממש כמו בזביני דרמ"ל על אפי' הנ"ל. ואף דהנאה הוא רק מהגירושין ממה שמתגרשת ולא מגוף הנניר מ"מ האיסורי הנאה גורמין הגירושין שיהי' נהנה בהן וכמו במצות אי ליהנות ניתנו דאסור לתקוע כו' ואף שהנאה הוי רק מקיום המצוה מ"מ כיון שקיום המצוה הוא באותן איסורי הנאה אסור.

וכן תוס' כתבו דמשום פרוטה דר"י הי' אסור עיין שם שבועות סוף פ' שבועת הדנינים ואף דהנאת הפטור אינו מגוף הדבר מ"מ גורם זה אסור וכן בהנ"ל בגט כיון שהגירושין הם הנאה לו וזה הוא ע"י הנניר ג"כ שהוא איסורי הנאה אסור פנ"ל.

וגם אסור מטעם רוצה בקיומו פנ"ל. רק דיעבד פשכר נתנו לה מגורשת.

ואפשר דגם דיעבד צריך להוליה הנאת הנניר לים המלח ע"ש בי"ד קמ"ב וס' י' ע"ש פנ"ל. ובהנה דכופין אותו להוציא דאין לו הנאה מ"מ נראה דשוב היא אסורה לקבל הגט דהוי הנאה שלה כמו בזביני חריפא כו' דהוי הנאת לוקח.

ויש לחלק קצת. וכן פשינוה לסופר לכתוב והסופר כתבו על איסורי הנאה ג"כ אסורה לקבל כיון דעכשיו אינו יכול לגרשה בע"כ רק מדעתה אסורה לקבל וליהנות מאיסורי

הנָאָה אַף בַּמָּקוֹם עֵיגוֹן י"ל דְּהוּי פְּדִיעֵבֵד פִּינּוֹן שְׁלֵא הִי יָכוֹל לְכַתּוֹב אַחַר דְּכָבֵר עֲשֵׂה שְׁלִיחוֹתוֹ פִּנ"ל: שׁוֹב נִרְאֶה לְכַאוּרָה לְדַקְדָּק דְּגַם לְכַתְחֻלָּה מְוֹתֵר לִיְתָנּוּ פְּשֻׁנְכַתֵּב עַל א"ה מְדַבְּרֵי הַרְשָׁפָ"א ו"ל סוֹפָה ל"א ע"ב גְּבִי לוֹלֵב שֶׁל ע"ז כו' ו"ל וּאֵע"ג דְּקָא מִתְהַנִּי בַעֲשִׂיית הַמְצָנָה שְׁמַקְבֵּל שְׁכָר כו' לֹא חֲשִׁיב אִיסוּר בְּאִיסוּרֵי הַנָּאָה אֲלֵא פְּשֻׁנְהָה מְגוּפּוֹ שֶׁל אִיסוּר אֲבָל כָּל שְׂאִין הַהַנָּאָה מְגוּפּוֹ אֲלֵא שְׁגוּרָם לֹא הַנָּאָה וְרִינַח מִמָּקוֹם אַחַר אִינוֹ הַנָּאָה מִן הָאִיסוּר וְכִמוֹ שְׁפָתָבוּ בְּמִוֶּדֶר הַנָּאָה מִמַּעַיִן שְׁטוּבָל בּוֹ בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים שְׂאִינוֹ נִהְיָה מְגוּף הַמִּים וְאֵף עַל פִּי שְׁגוּרָמָת לֹא טְבִילָה זֹו לַעֲלוֹת מִטְּוִנְמָאָה לְטְהָרָה וּמְפֻשְׁיָרְתוֹ לְכַמָּה דְּבָרִים לִית לֵן בַּהּ וְכֵן הָא דְאָמַר רַבָּא סַנְדֵּל שֶׁל ע"ז לֹא תַחְלוּץ כו' וְנַחֲלִיצְתָהּ פְּשָׁרָה דְּמִצּוֹת לֹאֻ לְהַנּוֹת כו' וְאֵף דְּמַרְוֹנְחָא טוֹבָא בְּהַאי חֲלִיצָה לֹא חֲשִׁיבָא הַנָּאָה בְּאִיסוּר כו' עֵינּוֹן שֶׁם וְכֵן פֶּתַב בְּנִדְרִים ל"ג ל"ד דְּכֵינּוֹן דְּגֵרָם הַנָּאָה בְּלַחֲוִיד הוּא מְוֹתֵר וּמְקַרִיב עָלָיו קִינֵי זְבִין אֵף שְׁמַכְשִׁירוֹ לְאַכּוֹל בְּקַדְשִׁים ע"ש.

וְכֵן בְּגִט אֵף שֶׁהוּא אִיסוּרֵי הַנָּאָה דְּמִי מְמַשׁ לְטְבִילָה דְּגַם בְּזָה אִינוֹ נִהְיָה לֹא הוּא וְלֹא הִיא מְגוּף הַגִּט רַק שְׁמַכְשִׁירְתוֹ לְהַנְשֵׂא וְכַנ"ל. וְכֵן הֲר"ן ו"ל סוֹפָה שֶׁם וּנְדָרִים ל"ה אֵהָא דְּמְקַרִיב עָלָיו קִינֵי זְבִים כו': אֲמַנְם קִשָּׁה עַל הַרְשָׁפָ"א ו"ל מְהָא דְּשַׁחֲיָטָה בְּמִסְוִנְכַת דְּג"כ אִינוֹ נִהְיָה מְגוּף הַסִּפִּין רַק שְׁמַכְשִׁירוֹ לְאַכּוֹל וְכֵן בַּעֲוִירוֹב כַּמ"ש לְעֵיל.

וְהִי נִרְאֶה לְחַלֵּק ג"כ כַּמ"ש לְעֵיל דְּדוֹנְקָא הֲתָם שְׁעֵיקְרוֹ מְצָנָה מִשָּׂא"כ בַּהֲנָ"ל שְׁעֵיקְרוֹ הַכָּשֵׁר פִּנ"ל: עוֹד נִרְאֶה דְּבִאָמַת אִינוֹ מוּבָן הָא מ"מ נִהְיָה מְגוּף הַסַּנְדֵּל שְׁמַכְשִׁירְתוֹ וְהַכָּשֵׁר זֶה הוּא הַנָּאָה וְכֵן בְּמַעַיִן נִהְיָה מְגוּף הַמִּים בְּשַׁעַת טְבִילָה שְׁמַכְשִׁירְתוֹ לְכַמָּה דְּבָרִים.

אֲמַנְם הָא לְכַאוּרָה קִשָּׁה עַל הַרְשָׁפָ"א ו"ל לְמָה לִיָּה טַעַם הַנָּ"ל שְׂאִינוֹ נִהְיָה מְגוּפּוֹ רַק גֵּרָם הַנָּאָה וְהָא הוּא ו"ל בַּעֲצָמוֹ סוּבֵר דְּאֵף הִיכָא דְּאִיכָא עִם הַמְצָנָה הַנָּאָה הַגּוּף ג"כ מְוֹתֵר דְּאֲמַרְיָנּוּ מִצּוֹת לֹאֻ לְהַנּוֹת נִיְתָנּוּ ע"ש נְדָרִים ט"ז שְׁפָתַב בְּמִצּוֹת עוֹנָה דְּאִי הוּי מְצָנָה הִי מְוֹתֵר בְּמִוֶּדֶר הַנָּאָה ע"ש.

וּא"כ בְּחֲלִיצָה וְקִינֵי זְבִין דְּאֲמַרְיָנּוּ בַּהּ מִצּוֹת לֹאֻ לִיְהַנּוֹת מֵאֵי בְּכָף שְׁנִיְהָה בְּהַכָּשֵׁר הָא הַנָּאָה מְמַשׁ ג"כ מְוֹתֵר. אֵף לֹא קִשָּׁה דְּכָבֵר הַקָּשׁוֹ עָלָיו מְהָא דְּר"ה דְּאִינוֹ טוֹבָל בִּימּוֹת הַחֲמָה מִשּׁוּם דִּישׁ הַנָּאָה הַגּוּף ג"כ.

אוּלָּם הַתִּירוּץ פְּשׁוּט כַּמ"ש הַרְשָׁפָ"א ו"ל בַּעֲצָמוֹ ל"ד ע"ב לְחַלֵּק בֵּין מְבַקֵּר שְׂאִין הַנָּאָתוֹ נְמַשֵּׁף אַחַר גְּמַר הַמְצָנָה וּבֵין הִיכָא שְׁנַמְשַׁכְתָּ הַהַנָּאָה אַחַר הַמְצָנָה ע"ש וְכֵן בְּטוֹבָל בִּימּוֹת הַחֲמָה הַנָּאָה נְמַשֵּׁף אַח"כ שְׁנִיְהָה מֵהַמִּים שְׁעָלָיו וּלְכָף אִיסוּר פִּנ"ל.

וּא"כ מִיְנוּשֵׁב שְׁפִיר דְּכָאֻן דְּמְקַרִיב קִינֵי זְבִין שְׂאוּכַל אַח"כ בְּקַדְשִׁים וְכֵן בְּחֲלִיצָה שְׁמוֹתֵרַת אַח"כ לִיְנַשֵּׂא הַהַנָּאָה נְמַשֵּׁף אַחַר הַמְצָנָה וּלְכָף הִי אִיסוּר אֵף דְּמִצּוֹת לֹאֻ לְהַנּוֹת פִּנ"ל: וּלְפ"ז מִיְנוּשֵׁב שְׁתִּירוּץ הַרְשָׁפָ"א ו"ל שְׁפִיר דְּאִינוֹ רַק גֵּרָם הַנָּאָה וּמְוֹתֵר וְלֹא קִשָּׁה מ"ש דְּהָא נִהְיָה מְגוּף הַסַּנְדֵּל בְּשַׁעַת חֲלִיצָה שְׁמַגִּיעַ לָהּ אִזּוֹ הַכָּשֵׁר זֶה שְׁנִיְתֵרַת לְשׁוּק וּלְמ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְּהָא הַכָּשֵׁר זֶה הוּא בְּשַׁעַת הַמְצָנָה א"כ נִיְהוּ דְּהוּי זֶה הַנָּאָה הַגּוּף מ"מ מְוֹתֵר שֶׁהוּא עִם הַמְצָנָה בְּכַת אַחַת דְּהַכָּשֵׁר זֶה הוּא מִיָּד וּמְוֹתֵר דְּהַנָּאָה הַגּוּף בְּהִזֵּי מְצָנָה שְׁרִי פִּנ"ל וְכֵן בְּקִינֵי זְבִין וְטְבִילָה פִּנ"ל.

רק ההנאה אח"כ שנשאאת לשוק או שאוכל קדשים וזה אינו הנאה מגוף האיסור שוב דהא זה ההנאה הוא רק מדבר שמותר בהנאה היינו החליצה שהוא היתר וכן מהטבילה שיהא מותרת בהנאה רק שיהיה מטעם גרם שגרם לו המים של איסור וזה אינו אסור ואתי שפיר.

אבל בשחיטה ועירוב שגוף הדבר אינו מצוה וא"כ ממילא אסור דהא נהנה בשעת השחיטה מההכשר המגיע לו אז שמותר באכילה ונהנה מהספין מיד וכן בעירוב כיון דזה ההכשר הוי הנאה וזה הוא מגוף האיסור בעין וכיון שאינו מצוה אסור פנ"ל וכן בגט פנ"ל.

וכמו בחליפין דמה"ת אסור להחליף איסור הנאה דהוי הנאה מגוף האיסור שדוקח בעדו דבר אחר ואם החליף מותרין החליפין מה"ת למחליף משום שהם מותרין מצד עצמו ואינו נהנה עוד מגוף האיסורי הנאה ואף שגרם לו האיסורי הנאה שיוכל להנות מזה מ"מ מותר.

רק מדרבנן משום קנס שעשה איסור קנסוהו ואסור להמחליף. וא"כ בחליצה וטבילה וכה"ג ההכשר שפא עם המצוה מותר פנ"ל ושוב הנאה שאח"כ שנשאאת לא גרע מחליפין כיון שהיתר פבר נעשה.

ולא שינוי שיהי' אסור מדרבנן דהא לא עבדה איסור כלל שההכשר הי' בהיתר כיון שהי' עם המצוה ומותר הנאת הגוף ג"כ וכיון דמה שהותרה לינשא או לאכול קדשים הנה בהיתר א"כ מותרת לינשא ולהנות מהיתר זה וכמו בחליפין לעלמא דלא עבדי איסורא פנ"ל.

משא"כ במה שאינו מצוה דנהנה מיד מגוף האיסור י"ל שפיר דאסור כמו להחליף פנ"ל: עוד י"ל למאי דאמרינו ע"א פרק השוכר את הפועל לעשות בי"נ שקרו אסור ומסיק דמדינא מותר רק משום קנס בי"נ ע"ש בר"ן ז"ל דמדינא מותר כיון שנוטל השכר רק בעד הפעולה שעושה בהי"נ ולא בעד גוף הי"נ ע"ש ואעפ"כ אסור לכתחלה להשכיר עצמו בכל איסורי הנאה כמ"ש תוס' שם מהא דאין דורכין עם הנכרי כו' ובש"ע א"ח ת"ן ואף שאינו רק מהפעולה שעשתה עם הסנדל שחלצה בו וכן בטבילה ההנאה היא מהפעולה שעשה במים של איסור וממילא כמו ששכרו מותר בדיעבד כמו כן בזה מותרת דהכשר זה הוא רק מהפעולה פנ"ל.

וכיון דבשעת מעשה מותר פנ"ל משום מצוה גם אח"כ ממילא מותר. וכן י"ל דאף אי אסור הנאת הגוף בהדי מצוה מ"מ כמו בשבור לו חביות י"נ דמותר משום דממעט בתפלה ועביד מצוה לא אסרו חכמים ע"ש וכן פאן כיון שהוא מצוה מותר לכתחלה כיון שאין ההנאה רק מהפעולה.

אבל בהנהגה שאין מצוה אסור לעשות הפעולה ולהנות ממנה ולכך אסור לשחוט וכן"ל וכן בגט. כיון דעושה הפעולה ומשתפר בו: ואין להקשות דא"כ למה ליה בשופר ולולב משום דמצות לאו להנות הא אף אי להנות מ"מ אין הנאה מגוף הדבר רק מהפעולה שמתקע בו או נטל ודיעבד שקרו מותר.

ז"א דהי' פסול משום מצוה הבאה בעבירה כנ"ל כיון דאסור לכתחלה עוד יש לחלק בין שְׁכָרוּ להנ"ל: עוד יש לחלק בין הא דאסור לשחוט במסונפנת וכה"ג ובין הא דהרשב"א ז"ל בתליצה וטבילה כו' דטעם הרשב"א ז"ל הוא דהא מבואר פ"ב דפסחים כ"ו דשלא פדרה הנאתו אינו אסור אלא מדרבנן גבי שינוי דערלה דאף דנהנה הרבה שמתרפא מ"מ לא אסרה תורה אל הנאה המיוחדת לו שעומד להנאה זו אבל להנות מה שאינו עומד מותר מה"ת ע"ש ובמצוה אף לכתחלה מותר בלא אפשר ע"ש גבי שאני היכל דלתוכו כו' ומותר גם לכתחלה כו'.

וא"כ בתליצה ודאי דהנאה זו שניתרת לשויק הוי שלא פדרה הנאתו שאין הסנדל עומד להנאה זו להתיירה וכן בטבילה בימות הגשמים ודאי דאין המים עומדין לטהרו ואין זה עיקר הנאתו ואף דרחיצה הוי פדרה הנאתו מ"מ כיון שהוא בימות הגשמים ואינו נהנה מהרחיצה רק מההיתר וזה שלא פדרה הנאתו וילכה מותר.

אבל בסכין לשחוט י"ל דהוי דרה הנאתו מספין דעומד לחתוך בו כל דבר וכשנהנה מחתיכה זו הוי פדרה הנאתו כיון שצריף לחתוך בו. וכמו בעירוב שמניח שם תפציו ועומד לכה שפיר הי' אסור.

וכן בגט י"ל לכתוב בו' לכתחלה הוי דרה הנאתו של הנזיר. אבל הנתינה שהנאה היא ההיתר אינו עומד לכה: אף י"ל כיון שאינו מצוה שוב אסור לכתחלה שלא פדרה הנאתו ג"כ.

ועוד דהרשב"א ז"ל כתב על סנדל ישל ע"ז ובע"ז אסור גם שלא כד"ה. אולם, תנן נסתפקו בזה.

והי' נ"מ דבכלאי פרום וכה"ג דאסורין מה"ת גם שלא פדרה הנאתו לא שינוי סברת הרשב"א ואסור גם כה"ג. גם יש להסתפק בזה דלא מצינו שיהי' מותר שלא פדרה הנאתו רק פשעושה בדרה שאינו עומד לכה כגון בחלב שהוא עומד לאכילה והוא מניחו ע"ג מכתו.

אבל ברחיצה שהמים עומדים ליהנות בו ע"י רחיצה והוא רוחץ בהם רק שאינו נהנה מרחיצה זו באופן שעומד להנאה זו רק ממה שניתר ע"י הרחיצה אבל עכ"פ עושה פדרה הנאתו וכיון שנהנה מהרחיצה י"ל דאסור וכל מקרי כה"ג שלא כד"ה וכן בתליצה דמה שלובש הסנדל הוי פדרה הנאתו רק ההנאה אינה מזה.

ולכאורה מוכח כנ"ל. דאל"כ למה ליה בטבילה משום דמצות לאו ליהנות ניתנו הא אף אם הי' המצוה הנאה מ"מ הא הוי שלא פדרה הנאתו דאין עומד להנאות המצוה.

ואפשר דזה הוי פדרה הנאתו דמים עומדים ג"כ לטבול בהם טבילת מצוה. גם דבמנדר הנאה אסור אף שלא פדרה הנאתו כמו בהנהגה איסורים דלא כתיב בהו אכילה דמבואר בש"ס דאסור שלא פדרה הנאתו ג"כ וכן במנדר הנאה והוצרה לטעם דלאו להנות והרשב"א לטעם דהוי רק גורם ודלא כמ"ש תוס' פ"ב דפסחים ע"ש: אמנם מהרשב"א ז"ל נדרים ל"ה משמע דגרם הנאה מותר אף שלא במקום מצוה ע"ש גבי פורע לו חובו כו' וכן משמע מדברי הר"ן ז"ל שם מ"מ נראה שם דוקא שאינו נהנה מיד ליד רק באחר דהוא מדנפשי' קא עביד ואידך ממילא קא מיתהני ע"ש משא"כ באיסורי הנאה שגורם

לעצמו דהא בנכסי בעל האבידה אסורין על המחזיר הוי אסור משום פרוטה דר"י ומאן דמתיר הוא רק משום דפרוטה דר"י לא שכח אכל בלא"ה אסור ע"ש.

ואף דממילא מיתהני נגם אינו עומד להנאה זו והוי שלא כדרכה הנאה אף שרק גורם. וע"ש ברשב"א ולכן נראה להחמיר דאף שפכר נכתב הגט על איסורי הנאה אסור לגרש בו דכ"ש בזה שמתפנין להנאה זו לפטרה פנ"ל: והיכא שאין הקלף של הבעל רק הסופר קונה בשבילו או שמוצה לו ע"י אחר י"ל דלא מהני באיסורי הנאה אף דייעבד דאינו זוכה בשבילו שאינו מוצה לו כלום פנין שהוא איסורי הנאה אינו זכות כלל ולא מהני פנין שאינו של הבעל כמבואר לעיל סי', ק"כ וכיון שציונה סתם כתבו ותנו לא מהני.

רק כשהקלף שלו או שנותן הגט בעצמו אח"כ אז מהני פנ"ל. ואף הסופר שכתב בדיעבד י"ל דאסור ליקח השכר דהוי משתכר באיסור הנאה ע"ש בי"ד קל"ג וא"ח ת"ן.

וגם דייעבד י"ל דאי אמן קונה בשבח פלי הוי השכר חליפי איסורי הנאה ואסור גם דייעבד למחליף עצמו. עיין בר"ן פ' השוכר כו'.

ויש לדחות פנין דאסור ליקח י"ל דלא שיהי אמן קונה כו'. ועיין מ"ש לעיל סי' ק"כ: (ב) על א"ה פשר כו' דאף דכ' ונתן מ"מ לא בעי נתינת ממון שיהי' ש"פ או פחות רק נתינת גט הוא כו' ש"ס שם.

וק"ל הא מבואר בש"ס גיטין כ' דצריך שיהי' קלף הגט של הבעל דוקא ליתנו לה שמקנה לה שיהיה נעשה שלה בנתינה זו ע"ש דמה שהיא נותנת השוכר אקנו ליה רבנן. וכן מבואר שם ע"ב בטבלא שלה אי ידעה לאקנויי כו' ובש"ע לעיל סי' ק"כ דבטל מה"ת כשאינו שלו ע"ש וכן כשאינו מקנה לה הנזיר בטל מה"ת ע"ש ע"ב באמר והנזיר שלי אינה מגורשת כו'.

וברש"י שם דמקום הגט בעי למיתב לה מתנה גמורה דכתיב ונתן כו' ע"ש. וא"כ הא מבואר בש"ס פסחים ו' ע"ב דחמזלא מצוי מבטל לי' דב' דברים אינן ברשותו כו' ולא מצוי מבטל ופירש"י ז"ל שאין שלו ואפי' איסורי הנאה דרבנן אינם שלו ואינו יכול להפקירו ולא להקנותו לשום אדם דהא מייתי עלה הא דמקדש באיסורי הנאה ע"ש.

וא"כ קשה איך מהני הכא בגט שנקתב על א"ה ניהו דנתינת גט הוא מ"מ הא אין הקלף של הבעל כלל דכיון שהוא א"ה אינו שלו ואנן בעינן שיהי' של הבעל. וגם הא צריך להקנותו לה וא"ה אינו יכול להקנות כלל שאין ברשותו, כו' ואין פאן ונתן ולא מהני וכן מבואר בש"ס ב"ק מ"ה משנגמר דינו מקרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש ופירש"י ז"ל דלאו ברשותיה דמרי' קאי לאקדושי' כו'.

וכן פסק רמב"ם ז"ל פ"ק י"א מה' נ"מ דגם הפקירו אינו מופקר. וכן פשטא דש"ס ב"ק ע"א פנין דשחט פורתא כו' איסורי הנאה הוא ולא דמרה קטבח כו' ע"ש וקשה פנ"ל למה פשר בגט.

ומהתימה על הפ' שלא ביארו בזה. והנה הרשב"א ז"ל סופה ל"ד ע"ב במתני' של ערלה ושל תרומה טמאה פסול כתב איתא בגמ' תרי טעמי כו' ונקיט הראב"ד ז"ל דברים כפשוטן דכיון דלית בהו היתר אכילה ודין ממון והו"ל איסורי הנאה לא קרינן ביה לכם

דְּהָא לִית בְּהוּ מִיָּדִי וּמֵאן דְּגִזַּל לְהוּ לֹא הָוִי גְזֵלוֹן כּוּ' וּל"נ כּוּ' דְּכָל שְׁהוּא שְׁלוֹ וְאִין בּוּ
לְאַחֲרִים רְשׁוּת וּזְכוּת לְכֶם קָרִינֵן כּוּ' ע"ש.

וּד' ל"ה שְׁם כ' ג"כ כּוּ' ל' וְרִישׁ פְּרָק לִילָב הַגְזוּל שְׁם אֶהָא דְּשָׁל אֲשֶׁרָה כּוּ' הִבִּיא ג"כ
הֶרְאָב"ד ו"ל וְחִילָק דְּאַף אִיסוּר הַנְּאָה הָוִי לְכֶם ע"ש. וּא"כ לְהֶרְשָׁב"א ו"ל אֲתִי שְׁפִיר
דְּמִיקָרִי שְׁפִיר הַקְּלָף שְׁל הַבְּעַל אַף שְׁהוּא אִיסוּר הַנְּאָה.

אַמְנָם עֲדִינֵן קָשָׁה גַם לְרֶשָׁב"א ו"ל. דְּהָא קָשָׁה לְדִידֵי' מִש"ס דְּפִסְחִים הַנְּ"ל וְכֵן מְהָא
דְּשׁוּר הַנְּסָקֵל כּוּ'.

וּע"כ דְּסִבְרָ גִּיהוּ דְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הָוִי שְׁלוֹ אֲבָל עכ"פ דְּבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ מִקָּרִי וְאִינוּ
יְכוּל לְהַקְנוֹתוֹ וּלְהַפְקִירוֹ. וְכֵן מִשְׁמַע לְשׁוֹן הַש"ס לֹאֵו בְּרִשׁוּתֵיהּ דְּלִיבְטָלְיָה כּוּ' אֲבָל הָוִי
שְׁלוֹ וְנִקְרָא לְכֶם.

שׁוּב מְצָאֵתִי פֶן בַּס' קִצְה"ח סִי' ת"ה ע"ש וּא"כ קָשָׁה פִּינֵן דְּהִיכָא דְּאָמַר הָרִי זֵה גִיטָף
וְהַנְּיָר שְׁלִי אֵינָה מְגוֹרְשָׁת. וּא"כ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה לְרֶשָׁב"א ו"ל דְּהָוִי שְׁלוֹ וְאִינוּ יְכוּל
לְהַקְנוֹתוֹ וּא"כ עֲדִינֵן הַנְּיָר שְׁלוֹ שֵׁא"י לְהַקְנוֹתוֹ לֵה בְּנִתִּינַת הַגֵּט.

וְהָוִי פְּמוֹ הַנְּיָר שְׁלוֹ דְּלֹא מְהַנִּי פִּינֵן שְׁנָא קְנָתָהּ הַנְּיָר וְהוּא שְׁלוֹ עֲדִינֵן כּוּ' ל: וְהִיא אֶפְשָׁר
לְוֹמַר בְּזָה דְּהַטְעַם דֵּא"י לְהַקְנוֹת הָוִי פְּמוֹ בְּגִזַּל דֵּא"י לְהַקְדִּישׁ וּלְהַקְנוֹת דְּיִלְפִינֵן מֵה בֵּיתוֹ
בְּרִשׁוּתוֹ וְהִינֵנוּ שְׁיְכוּל לְעֲשׂוֹת בּוּ מֵה שְׁיִרְצָה מִשֵּׁא"כ בְּגִזוּל דְּאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ.

וְכֵן בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה שְׁהַתּוֹרָה נְטִלָה מִמֶּנּוּ פֶחַז זֵה וְאִין לוֹ רְשׁוּת לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ הָוִי דְּבָר
שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְאִינוּ יְכוּל לְהַקְנוֹת כּוּ' ל. אַמְנָם בְּגֵט דְּאַף דְּצָרִיף שְׁיִתֵּן לֵה מ"מ הָא
מְגֻרְשָׁה בַּע"כ וְאַף שֵׁא"י לְהַקְנוֹת לְאַדָּם בַּע"כ.

וּמוֹכַח דְּאָמְרָה תּוֹרָה וְנִתְּן בְּיָדָהּ וּמִתְּגַרְשָׁת וּמִמִּילָא ע"י הַנְּתִינָה נְעֻשָׁה שְׁלָה וְאַף שְׁאִינָה
רוֹצָה לְקְנוֹת. וּא"כ פֶּאן פִּינֵן דְּנִתִּינַת גֵּט וְאַף בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה מִקָּרִי נִתִּינָה וְכִינֵן שְׁיִישׁ פֶּאן
נִתִּינַת הַגֵּט מִמִּילָא קְנָתָהּ הַגֵּט בְּזָה וְנְעֻשָׁה שְׁלָה פִּינֵן שְׁאִין זֵה פֶּשְׁאָר קְנִינִים רַק ע"י נִתִּינַת
הַגֵּט פֶּא מִמִּילָא הַקְּנִין.

וּא"כ בְּשִׁלְמָא בְּהַנְּיָר שְׁלוֹ אִין פֶּאן נִתִּינָה פֶּלֶל פִּינֵן שְׁאִינוּ נִתְּנֵן לֵה הַנְּיָר. מִשֵּׁא"כ
בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה שְׁהוּא שְׁלוֹ וְנִתְּנֵן לֵה לְגַמְרִי רַק הַקְּנִין לֹא מְהַנִּי.

וּמִמִּילָא פִּינֵן שְׁיִישׁ נִתִּינָה שׁוּב פֶּא הַקְּנִין מִמִּילָא שְׁזָה מְסַתְּעָף מִמֵּה שְׁהוּא נִתִּינָה כּוּ' ל.
וְהִיא נ"מ מְזָה לְדִינָא הִיכָא שְׁאִינוּ נִתְּנֵן הַגֵּט לְיָדָהּ רַק מְקַנָּה לֵה בְּאַגַּב לְרֶש"י ו"ל דְּמְהַנִּי
אוּ בְּשִׁאָר דְּרַכִּי הַקְּנִין דְּהָוִי ג"כ נִתִּינָה לְפִי שְׁבָא מְרִשׁוּתוֹ לְרִשׁוּתָהּ ע"ש.

בְּזָה בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה לַכ"ע לֹא מְהַנִּי דְּכֶאן הוּא לְהִפּוּדֵי שְׁהַנְּתִינָה מְסַתְּעָף מִמֵּה שְׁהוּא קְנִין
שַׁע"י שְׁמַקְנָה וְהִיא קְנָתָהּ חֲשִׁיב נִתִּינָה וּמִמִּילָא פִּינֵן שֵׁא"י לְהַקְנוֹתוֹ שׁוּב אִין פֶּאן נִתִּינָה
כּוּ' ל: אַמְנָם גְּרָאָה דְּלִיתָא דֵּא"כ גַּם כְּשֶׁהַנְּיָר אִינוּ שְׁלוֹ רַק שְׁל אַחַר גִּימָא ג"כ פִּינֵן שְׁהוּא
נִתְּנֵן הַפֶּל קְנָתָהּ מִמִּילָא כּוּ' וּע"כ פִּינֵן שֵׁא"י לְהַקְנוֹת דְּבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ לֹא הָוִי נִתִּינָה פֶּלֶל.

וְכֵן דְּבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ פִּינֵן שֵׁא"י לְהַקְנוֹת מִמִּילָא אִינוּ מִתְּחִיל לְהִיֹּת נִתִּינָה פֶּלֶל. דְּנִיְהוּ
שְׁיְכוּל לִיתֵן בַּע"כ הִינֵנוּ דְּאָמְרָה תּוֹרָה דֵּא"צ דְּעֵתָהּ וּלְגַבִּי דִּידָהּ אִינוּ דּוּמָה לְשִׁאָר קְנִינִים
אֲבָל לְגַבִּי דִּידָהּ בְּעִינֵן שְׁפִיר כַּמ"ש רֶש"י ו"ל דְּבַעִי לְמִיתֵב לֵה מִתְּנָה גְּמוּרָה כּוּ' שְׁיִהִי'

יכול להקנות לה בנתינה זו וממילא פיון שאינו ברשותו לא מהני כנ"ל ונשאר ש'לו עדיין פיון שאין בכוחו להוציאו מרשותו כלל שלא יהי' ש'לו דאף להפקירו אינו יכול כנ"ל: גם דעדיין קשה אף דנימא סברא הנ"ל לרשב"א דהוי אינו ברשותו מ"מ זה ניחא אהא דאמר דלאו ברשותיה דליבטל ליה אבל מ"מ קשה הא דאמר ר"א שם ב' דברים אינם ברשותו ונעשאן הכתוב פאלו הן ברשותו והיינו כמ"ש רש"י ו"ל שם שלא הי' ראוי לעבור בב"י פיון שאינו ש'לו דאיסורי הנאה הוא ע"ש.

וא"כ בשלמא לראב"ד ו"ל דאינו ש'לו אתי שפיר פיון דכ' לה ש'לה אי אתה רואה כו'. אבל לרשב"א פיון דקרינו ביה לכם לענגן אתרוג וכה"ג וא"כ ניהו שא"י להקנותו מטעם אינו ברשותו מ"מ שפיר עובר בבל יראה דקרינו ביה ש'לה אי אתה רואה ומה מהני שאינו נקרא ברשותו שלא יעבור בב"י.

ואף דתנו במכילתא הובא בהרא"ש ור"ן ו"ל (פ"ק דפסחים) למה נאמר בכל גבולה כו' יצא חמצו ש'ל ישראל בביתו ש'ל נכרי שהוא ש'לו ואינו ברשותו כו' וא"כ יש לפרש דמטעם דאיסורי הנאה אינם ברשותו ג"כ לא עבר עליו בב"י רק דעשאן הכתוב כו'.

דז"א דאף דגם זה ילפינו מבביתך מה ביתו ברשותו אף בכל גבולה ע"ש. מ"מ הא חזינו דלא דמי להא דילפינו מאיש פי יקדיש את ביתו מה ביתו ברשותו כו' דהא פיקדון קי"ל דיכול להקדישו ולהקנותו דכל היכא דאיתא ברשותי' דמריה איתא ונדקא גזל א"י להקדיש כו' ובחמץ ממעט ישראל שהפקיד אצל נכרי ג"כ.

וע"כ החילוק פשוט דהתם קאי ביתו על דבר שמקדיש דכתיב פי יקדיש את ביתו ילפינו שפיר דומיא דביתו שמקדיש דבר שיכול לעשות בו מה שרוצה יצא גזל שאינו ברשותו וא"י לעשות בו פלום משא"כ פקדון הוי דומיא דביתו שיכול ליקחו פיון דלא פפרקי' כנ"ל.

אבל בחמץ דכתיב לא יראה כו' בביתך והיינו שהחמץ יהי' מונח בביתו וילפינו גבולה דומיא ג"כ שיהי' מונח ברשותו כמו שמונח בביתו שמונח ברשותו ולכך אימעוט פקדון שאף שהוא ברשותו ליקח ולעשות צרכיו מ"מ אינו מונח בביתו וברשותו כנ"ל ואינו עובר.

וא"כ איסורי הנאה ניהו דנקרא אינו ברשותו שאינו יכול לעשות בו צרכיו ושפיר א"י להקדישו ולהקנותו דאימעוט מפי יקדיש את ביתו. אבל לענגן חמץ מ"מ הוא מונח בביתו וברשותו ולא אימעוט מבביתך כנ"ל ונדאי עובר בב"י פיון שהוא ש'לו ומונח ברשותו וקשה כנ"ל להרשב"א ו"ל.

אמנם הי' אפשר לפרש הא דאמר ר"א ב' דברים כו'. דהא אף להרשב"א ו"ל דאיסורי הנאה מיקרי ש'לו מ"מ הא מבואר בש"ס פרייתות כ"ד שזר הנסקל כו' כל המחזיק בו זכה וכן עיר הנדחת כו' משום דאפקורי מפקיר להו כשרואה שנגמר דינו ויצא לסקילה או לשריפה.

וכן ב"ק ריש מרובה אמר מפי מטי עידן איסורא מאש. ואף רגע קודם פיון שידעש'יצא לשריפה מפקר לה.

וּכְמוֹ מַצִּיל מִן הָאָרֶץ וּמִן הַדּוֹב ב"מ ע"ש בְּתוֹס' ב"ק קי"ו פִּינֵן שֶׁהוּא וְדַאי הֵנּוּ הַפְּקָר
וּא"כ גַּם לְרִשְׁבָּ"א ו'ל מ"מ מִטַּעַם הַפְּקָר אֵינוֹ שָׁלוֹ דְהָא הַפְּקִירוֹ כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אִיסוּר הַנְּאִה
פִּינֵן דְּגַם אִיסוּר הַנְּאִה הֵנּוּ שָׁלוֹ יָכוֹל לְהַפְּקִיר אוֹ דְלֹא גִימָא סְבָרָא הַנְּ"ל דְּמִיקָרֵי אֵינוֹ
בְּרִשׁוּתוֹ.

אוֹ דְּמִפְקִירוֹ רַגַע קוֹדֵם שֶׁנַּעֲשֶׂה אִיסוּר הַנְּאִה פּנ"ל. רַק דַּמ"מ כָּתַב הַרְשֵׁב"א שֶׁפִּיר דְּהֵנּוּ
יוֹצֵא בְּאִתְרוּג שֶׁל אֲשִׁירָה אוֹ שֶׁל עֶרְלָה דְּקָרִינֵן בִּי לְכֶם דְּנִיחֵי דְּהַפְּקִירוֹ קוֹדֵם מ"מ יָכוֹל
לְזַכּוֹת בּוֹ וְלִצְאָת בּוֹ וְהוּא שֶׁל פִּינֵן שֶׁמֶצֶד עֲצָמוֹ הוּא שָׁלוֹ רַק מִשּׁוּם שֶׁהַפְּקִירוֹ וְשֶׁפִּיר
זוֹכָה בּוֹ כְּשֶׁאֵר הַפְּקָר.

גַּם אִם קָנָה אֶת הָאִתְרוּג כְּשֶׁהוּא כְּבָר אִיסוּר הַנְּאִה מִמִּילָא הֵנּוּ שָׁלוֹ פִּינֵן שֶׁקָּנָה אוֹתוֹ. וְכֵן
שֶׁל אֲשִׁירָה וְעִיר הַגְּדֻחַת נִיחֵי שֶׁהַפְּקִירוֹהוּ בְּעֵלְיוֹ אַבְּל הוּא זוֹכָה וְיִצְאָ בּוֹ פּנ"ל.

אַבְּל בְּחֻמֵּי אִמְרָא ר"א שֶׁפִּיר ב' דְּבָרִים כּו' דְּהָא חֲזִינֵן בְּשׁוּר הַנְּסַקְל וְכֵה"ג אֵף שֶׁלֹּא אִמְרָא
בְּפִי פִּלְל. וּא"כ מִמִּילָא בְּחֻמֵּי פִּינֵן דְּכִשְׁבָּא זְמַן אִיסוּרוֹ הֵנּוּ הַפְּקָר כְּמוֹ שׁוּר הַנְּסַקְל וְהִינֵנוּ
מִשּׁוּם שֶׁמִּפְקִירוֹ אֵף שֶׁלֹּא אִמְרָא פִּינֵן דִּידוּעַ פּנ"ל.

וּא"כ לֹא הִי רְאוּי לְעִבּוֹר בְּכָל יִרְאָה דְּהָא אֵינוֹ שָׁלוֹ פִּלְל כְּאֵלוֹ הַפְּקִירוֹ בְּפִירוּשׁ. וְאֵעִפ"כ
עֲשֵׂאוֹ הַפְּתוּב כְּאֵלוֹ הוּא בְּרִשׁוּתוֹ כּו' וְעוֹבֵר.

וּלְכַף אִמְרָא ג"כ לֹא בְּרִשׁוּתִיהָ דְּלִבְטָלְיָה דְּהָא כְּבָר הַפְּקִירוֹ וְאֵעִפ"כ אִמְרָה תוֹרָה שֶׁעוֹבֵר
כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הַפְּקִיר בְּפִירוּשׁ קוֹדֵם זְמַן אִיסוּרוֹ וּמִמִּילָא אַח"כ פִּינֵן שֶׁכְּבָר הַפְּקָר אֵינוֹ
יָכוֹל עוֹד הַפְּעַם לְהַפְּקִירוֹ.

אֵף לַפ"ז א"כ גַּם לְאַחַר אִיסוּרוֹ יָכוֹל לְזַכּוֹת בּוֹ וְלְהַפְּקִירוֹ בְּפִירוּשׁ פִּינֵן דְּמַהְגֵּי בִּיהָ זְכִי
רַק שֶׁהוּא הַפְּקָר מֶצֶד שֶׁהַפְּקִירוֹ א"כ כְּשֶׁזּוֹכָה בּוֹ וּמִפְקִירוֹ בְּפִירוּשׁ אֵינוֹ עוֹבֵר עוֹד דְּשֶׁפִּיר
מַהְגֵּי הַפְּקָר שָׁלוֹ.

אֲמַנָּם בְּפִסַּח אֶפְשָׁר דְּהָא אֵינוֹ רִשְׁאֵי לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה וְלְזַכּוֹת בּוֹ דְּהָא בְּזִכְי' זוֹ עוֹבֵר בְּב"י
וְכַמ"ש הַרְמַב"ם בְּקוּנָה חֻמֵּי דְלוּקָה. אֵף קִשָּׂה קוֹדֵם הַלִּילָה וְכֵן בְּשֵׁשׁ דְּאִיסוּרָא דְּרַבְּנֵן
לְמָה אִמְרָא דְּלֹא בְּרִשׁוּתִיהָ הָא שֶׁפִּיר יָכוֹל לְזַכּוֹת דְּעֲדִינֵן אֵינוֹ עוֹבֵר וְאַח"כ יָכוֹל שׁוּב
לְהַפְּקִירוֹ בְּפִירוּשׁ וְלֹא יַעֲבֹר עוֹד בְּב"י שְׁאֵינוֹ שָׁלוֹ.

וְעַל תִּירוּץ הַש"ס אֵהָא דְּנִבְטָלִי בְּשִׁית לֹא קִשָּׂה דַּמ"מ מְשַׁנֵּי שֶׁפִּיר דְּלֹא תִיקְנוּ שְׁיִבְטַל
בְּשִׁית פִּינֵן דְּאִז לֹא סָגִי בְּבִיטוּל לְחוּד וְצָרִיף לְזַכּוֹת בּוֹ פּנ"ל. גַּם בְּחֻמֵּי שְׁאֵינוֹ יְדוּעַ לֹא
יִוָּעִיל.

וְאֵף דִּיכּוֹל לְכַוֵּן שֶׁיִּקְנֶה חֲצִירוֹ מ"מ בְּאֵינוֹ יְדוּעַ פִּלְל אֵין חֲצֵר קוּנָה כַּמ"ש תוֹס' פ"ב
דְּב"מ (דָּף כ"ו) גְּבִי מְצָא בְּגַל ע"ש. וְהִי גִרְאָה דִּין חֲדָשׁ לְדִידוֹן דְּגַם בְּשֵׁשׁ בְּלֹא בִיטוּל
מִקְוֵם יֵשׁ תִּקְנֶה לְזַכּוֹת בּוֹ וְלְהַפְּקִירוֹ בְּפִירוּשׁ בְּשַׁעָה שְׁשִׁית אֵף דְּכְבָר אִיסוּר בְּהַנְּאִה
מְדַרְבְּנֵן.

וְגַם בְּפִסַּח אִם עָבַר וְזָכָה בּוֹ יָכוֹל אַח"כ לְהַפְּקִירוֹ פּנ"ל. אֲמַנָּם מְדַבְּרֵי כָּל הַפּוֹסְקִים לֹא
מִשְׁמַע כֵּן.

ועוד למ"ש ה"ר"ן יומא דמוֹתֵר לשחוט ולעבור פעם א' כדי שלא יאכל נבילה ויעבור על פל פזיז ע"ש. וא"כ בפסח יהי מותר גם לכתחלה לזכות בו ולעבור פעם א' על לאו שיש בו מעשה כדי שיוכל להפקירו ולא יעבור על לאו שאין בו מעשה בכל רגע פנ"ל היינו ביו"ט או בשבת ויש לדחות פיון שהיא ע"י פשיעה כמ"ש תוס' שבת דף ד' נאף דשם התירו לו לרדותו כו' אף שע"י פשיעה היינו באיסור דרבנן ע"ש אבל איסור דאורייתא היכא שע"י פשיעה י"ל דלא אמרינן פנ"ל ונדוקא בחולה פתב ה"ר"ן שפיר.

אף בל"ז פתבו הפוסקים דבשבת ויו"ט שא"י לבערו הוי אנוס ואינו עובר וממילא אינו רשאי לעבור בימים פנ"ל: והיה אפשר לומר בזה דניהו דלרשב"א ז"ל הינא שהוא שלו מכפר לא נפקע כחו במה שנעשה איסור הנאה ועדיין שלו הוא אבל י"ל דמודה הרשב"א דזכיה מחדש לית ביה ואין יכולין לזכות באיסורי הנאה שיהיה נעשה שלו כיון שאינו שונה כלום.

וא"כ י"ל כמ"ש דהא דחמץ אינו שלו הוא מטעם שהוא הפקירו ואעפ"כ אוקמיה ברשותו לעבור בב"י וממילא שוב אינו יכול להפקירו עוד הפעם כיון שפכר הפקר. ולא קשה פנ"ל שיזכה בו ופקירו ז"א דאינו יכול לכל לזכות בו כיון שפכר הפקר ואינו שלו רק זכי חדשה מההפקר וזה לא מהני בא"ה פנ"ל.

נאף שפתב הרמב"ם הקונה חמץ בפסח דמהני זכיה י"ל רק לענין ב"י. וכן מצאתי בס' נודע ביהודא ח' א"ח סי' י"ט פתב מסברא דנפשיה שאינו יכול לזכות באיסור הנאה רק הוא פתב שג"כ אינו שלו ממילא בכל איסור הנאה ע"ש.

ואישתמיטתיה דברי הראב"ד ורשב"א ור"ן סופה ה"ל. גם מה שהבאתי לקמן אבל מ"מ לרשב"א י"ל פנ"ל: ולפ"ז מיושב ג"כ בגט על איסורי הנאה דכשר דכיון שהוא שלו א"כ שפיר הוי נתינה נאף שאינה יכולה לזכות בהנזיר מ"מ הא לגבי דינא לא בעי זכיה לכל כיון שמתגרשת בע"כ וע"כ פיון דהוי נתינה זכתה שוב ממילא ונעשה שלה.

ולכך באיסור הנאה אף שאין יכולין לזכות מ"מ כיון שהוא שלו והוי נתינה שוב נעשה ממילא שלה כיון שמתגרשת ולא בעי זכיה פנ"ל: אמנם עדיין קשה הו בגט והו באתרוג של ערלה שפתב הרשב"א דמיקרי לכם ניהו דמיקרי שלו מ"מ עכ"פ אינו שלו מטעם הפקר שהפקירו כשנעשה איסור הנאה כמו בשור הנסקל וכו'.

ולא מיקרי תו לכם ולא שניד מה שכתבנו דאיירי שזוכה בו או שקנה איסור הנאה דהא זכי לא שניד באיסור הנאה. וכשנעשה אצלו איסור הנאה הפקירו פנ"ל.

ודונק לומר דאיירי שאמר בפירוש שאינו מפקירו. ובתרומה טמאה י"ל כיון שמוֹתֵר להסיקו כו' אינו מפקירו וא"ש.

אבל בשאר א"ה קשה וכן בגט פנ"ל: והיה אפשר לומר דע"כ לא קאמר בש"ס פרישות דהוי הפקר רק בשור הנסקל ועיר הנדחת דאינו יכול להשהותו לכל דהב"ד יסקלו אותו וישרפו בזה מפקיר אבל בשאר איסור הנאה כיון שיכול להשהותם אינו מפקיר לכל אמי שפיר דברי הרשב"א ז"ל.

וילכה בחמץ ג"כ אמרינו שהפקירו כמו בש"ה פיון שאסור להשהותו וכל רגע עובר בב"י ותשפיתו וכנ"ל. והא דאמר ב' דברים כו' היינו עכשיו שפבר אמרה תורה שעובר א"כ הי' ראוי שלא לעבור דהוי הפקר כנ"ל.

אף א"כ למה אמר בשית פיון דאיסורא דרבנן עליו לאו ברשותו כו' הא כל שיש שאינו עובר עדיין בב"י א"כ עדיין לא הפקירו דשוב הוי כשאור איסורי הנאה שיכול להשהותו: אף י"ל פיון דמ"מ יצטרף לשורפו עכ"פ בשש שוב מפקירו מיד כשנעשה איסורי הנאה.

משא"כ בשאר איסורי הנאה שיכול להשהותם כמה שירצה. ואף דמשום תקלה צריך לשורפו מ"מ אינו עובר בכל שעה כנ"ל וגם בגט א"ש פיון דבשאר איסור הנאה הוא שלו ולא הפקירו כנ"ל מיקרי ונתן כנ"ל.

ובשל עיר הנדחת י"ל באמת דלא מהני. דהא בל"ז פ' הרמ"א דבהנה איסורי הנאה דעומדים לשריפה לא מהני ע"ש משא"כ בהנה דמותר להשהותם לא מפקיר להו דיכול ליהנות בחולה שלא פדרף הנאתו וכה"ג.

אף הר"ן ז"ל נדרים פ"ה כתב דבאוסר הנאת נכסיו על עצמו הוי הפקר ויכול כל א' לזכות בו דכשאוסר הנאתו אז אפקורי מפקר ליה ע"ש. ומבואר דאף שיכול להשהות מפקיר פיון דאסור בהנאה.

אף אין ראיה דהתם פיון שבעצמו אוסר נכסיו הוי כהפקירו ממש בפ"י פיון שרוצה לסלק עצמו משא"כ באיסורי הנאה ששאסרו ממילא ואין לו ראיה לכלל שהפקירו. רק באותו שלא יוכלו להשהותם הוי כמציל מן הארי או שטפה נהר פיון דנדאי יאבד וישורפו אותו או יסקלו השור.

ואתי שפיר דלא נקיט הש"ס פרייתות כל איסורי הנאה שפאו עדים ואמרו לו נתנסף יינה וכה"ג דג"כ הוי הפקר ולמ"ש אתי שפיר דדוקא בהנה כנ"ל: עוד י"ל דאינו מפקיר קודם רק כשנעשה איסור הנאה ואז י"ל דלא מהני דהא אינו הפקיר רק כשיוכל כל אדם לזכות בו.

ואם אין הפל יכולין לזכות בו אף שאינו מצד המפקיר שהוא הפקיר לכל מ"מ לא מהני כמ"ש תוס' ב"ק פ"ק מרובה ד"ה כל הנלקט כו' דלכה לא הוי יאוש כהפקר שא"י לזכות בו שצריך להגזלן ע"ש וא"כ למ"ש דזכ"י לא מצי זכי באיסורי הנאה ממילא אף שהוא שלו אינו יכול להפקירו פיון שאין יכולין לזכות בו שהוא איסור הנאה ואף שגפרים יכולין לזכות בו מ"מ אינו הפקר לכל ולא מהני וילכה אמר שפיר דלאו ברשותי דלבטליה פיון שהוא שלו עדיין [ובתא דר"ן נדרים הנ"ל א"ש] דיכולין לזכות בו דלכ"ע מותר בהנאה ויש להם זכיה וילכה הוי הפקר משא"כ באיסורי הנאה לכל העולם כנ"ל.

וילכה אחר זמן איסורו אין תקנה בחמץ דלהפקירו אינו יכול ולמכרו לנכרי או ליתנו במתנה אסור דאיסורי הנאה נינהו וצריך לבערו כנ"ל ובש"ה ועיר הנדחת הוא משום שהוזמו עדין והיה מותר וכמ"ש בס' קצה"ח שם: אף עדיין קשה מהא דב' דברים אינם ברשותו ונעשאו הפתוב כו' וכיון דאמרינו שאינו הפקר דאינו מועיל א"כ למה לא יעבור פיון שהוא שלו.

וי"ל דהוי פפרורין דממילא בטלי ובפכרט למ"ש הר"ן דיליף מלא יראה לה בטל בלבד שלא יהי חשוב בעיניה וזה הוא ממילא רק דעשאן הכתוב כו' ודוחק: והא דאמר פ"ק מרובה פ"ק דשחט בה פורתא אסרה אידך לאו דמרה קטבח ומשמע דא"ה אינו שלו י"ל בפשיטות דהא תוס' שם הקשו בכל טביחה נימא פ"ק דשחט פורתא קניא בפשיטות אידך לאו דמריה כו' ותיקצו דלא קנה דזה לא מיקרי שינוי ע"ש.

ותוספות גיטין פ"ק הניזקין נ"ב פתבו דאי הניזק שאינו ניכר שמיה הניזק קניא בפשיטות פ"ק דשמיה הניזק הוי מה שאסרו שינוי מעשה ע"ש. וא"כ ניהו דלדין הניזק שאינו ניכר לא שמיה הניזק מ"מ פ"ק דשחט בה פורתא אסרה וזה הניזק ניכר ושוב הוי שינוי מחמת שאסרו והניזקו וניהו דמעט ששוחט לא הוי שינוי בכל מקום כמ"ש תוס' מ"מ בזה פ"ק דשחט בה פורתא הוי שינוי מצד האיסור פ"ק שניכר ופריה שפיר אידך לאו דמריה קטבח פנ"ל: ויש לדחות קצת למ"ש תוס' ב"ק ק' ע"ב במטמא דאף שרואין שרץ על הטהרות לא חשיב הניזק ניכר דמי יודע אם הוכשרו ואין זה ניכר שהוכשר לטומאה ע"ש.

וא"כ גם בשוחט לע"א פ"ק דאף דניכר ששחוט מ"מ אינו ניכר ששחט לע"ז ונאסר וההניזק אינו ניכר וממילא לא הוי שינוי מעשה כמו בכל שחיטה פנ"ל: אף בל"ז לא קשה דשם אמר רק לאו דמריה כו' הנינו שאין לו בו זכות ממון שאינו שנה פלוס וא"כ שחט דבר שאינו שנה פלוס.

ואף ישלם ד' וה' וכמ"ש רש"י ז"ל דהוי פאיבדו והשליכו לאור קודם שחיטה. רק פשט הלשון לאו דמריה לא משמע פ"ק וכו' לקמן שם בשור הנסקל אמר ג"כ האי לישא ע"ש: והנה הר"ן ז"ל ע"ז ריש פ"ק כל הצלמים שמ"ח ע"ב כתב וז"ל ומצא טבעת ולא רצה להגביה עד שיבטלנה העפ"ם משום דאי הוי מגביה לה מקמי הכי הוי ע"ז של ישראל שאינה בטלה עולמית והכי אמרינן לעיל בהדיא כו' ואע"ג שאסורה בהנאה ואין בה דין ממון אפ"ה פ"ק שיכולה להתבטל ע"י עפ"ם מצי זכי בה ומפאן לחמץ בפסח של עפ"ם שאפשר לישראל לזכות בו הוי חמץ של ישראל ואסור לעולם עכ"ל.

נראה מדבריו דשאר איסורי הנאה שאין להם תקנה לא מהני בהו זכי ואף שהר"ן ז"ל סופה פ' לולב הגזול כ' בדברי הרשב"א ז"ל דאיסורי הנאה הוי שלו ומיקרי לך מ"מ זכיה חדשה לא מהני כמ"ש לעיל רק שלא נפקע פחו מכבר כו'.

ורק בע"ז מהני הזכי משום דיכולה להתבטל ותהיה מותרת. ואף דהא פשוטה בה בעשית של ישראל שאינה בטילה עולמית וא"כ אף יהיה לו זכיה בה פ"ק דכשזוכה הוי איסורי הנאה לגמרי מ"מ פ"ק שקודם הזכיה שנה שיוכל להתבטל ממילא חלה הזכי ושוב הוי שלו.

ולא דמי להא דתמורה כ"ד אמר על הבכור עם יציאת רובו עולה כו' דברי הרב כו' ע"ש ופ"ק ג"כ בא בב"א דברי הרב שלא מהני זכי פאחת עם זכיתו והי ראוי שלא יועיל פנ"ל. אף ז"א דשם בל"ז הוא דברי הרב אבל פ"ק דדברי הרב שלא יועיל בא ע"י הזכי ואי לא יהי זכי אין פ"ק דברי הרב כלל ולכך מהני ביה זכי פנ"ל: אמנם אין דבריו מובנים מ"ש גבי חמץ דמפאן מוכח דמהני ביה זכי בפ"ק עפ"ם כו'.

הא חמץ של עכו"ם אסור בהנאה ג"כ וא"כ פיון שגם קודם זכייתו היא איסור הנאה איך מצי זכי בי'. וע"כ צ"ל דהא פסחים כ"ט קאמר בש"ס דחמץ של הקדוש כו' מיקרי דבר הגורם לממון פיון שאחר הפסח ג"כ מדרבנן.

וא"כ פתב הר"ן ז"ל שפיר דבחמץ של עכו"ם קודם הזכי שפיר יש בו דין ממון דהוי גורם לממון ושיוכל להשהותו עד אחר הפסח ויהי מותר דחמץ דנכרי שעבר עליו הפסח מותר גם הנכרי מותר להשהותו.

וממילא אף בפסח מצי ישראל זכי ביה. ואף דאם יזכה בו שוב אין לו תקנה ואסור לעולם מ"מ פיון דקודם הזכי יש תקנה מצי זכי כמו בע"ז והוכיח שפיר פנ"ל.

ואף למ"ד דבר הגורם לממון לאו פממון. מ"מ לענין זכי י"ל דשוב שייך ביה זכי פיון שיש בו גורם לממון כו'.

עכ"פ מוכח מדבריו דבשאר איסורי הנאה שאין להם תקנה לא שייך בהו זכי. והי נ"מ פאן בגט ניהו דכשהוא שלו מכבר מהני בכ' על איסורי הנאה ונתנו לה דניהו דלית ביה זכי מ"מ פיון שהוא שלו הוי נתינה וזכתה ממילא וכמו שמתגרשת ע"כ וכמ"ש לעיל.

אמנם פשקנה קלף של איסורי הנאה לא מהני דהא לית בי קנין ואינו שלו עדנין ואין פאן נתינה רק באותו שיש להו תקנה בלא הזכי בזה שפיר נעשה שלו ומהני הנתינה אח"כ ממילא פנ"ל: אמנם אינו מוכרח דהא לכאורה סברת הר"ן ז"ל אינו מוכן פיון דסובר דלא שייך זכי בא"ה והיינו משום שצריף לזכות באינה דבר השונה פלום.

וא"כ מאי מהני בע"ז מה שבלא הזכי היא לו תקנה ע"י ביטול הא מ"מ אינו זוכה בשום דבר פיון שאחר הזכי אין לו תקנה ואינו שונה פלום. ואיך יועיל הזכי.

ולכך אפשר דגם הר"ן ז"ל סבר דמהני זכי בכל איסורי הנאה. רק בהנה דעומדים לשריפה דאמרינן בהו פל העומד כו' פשרוף דמי והוי פמאן דליתנהו פלל כמ"ש הר"ן ז"ל בגט.

וא"כ לא שייך בי זכי שאין פאן דבר מה לזכות בו וע"ז פתב שפיר פיון דקודם הזכי הנה אפשר בביטול ולא הנה עומד לשרוף פלל ויש פאן מה לזכות ממילא מצי זכי ביה להיות נעשה שלו שלא יועיל ביטול וכן בחמץ לא היא עומד לשרוף וזלה הזכי.

אבל שאר איסורי הנאה שאינם עומדין לשריפה י"ל דמהני בהוזכי. וא"כ אין נ"מ בגט דבאותן העומדין לשריפה באמת לא מהני כו'.

אף לשון הר"ן ז"ל אינו מורה פן רק מצד איסור הנאה לחוד שאין ביה דין ממון אתי עלה לא משום עומד לשרוף פנ"ל. וצ"ל כמ"ש דאף דסובר פהרשב"א מ"מ זכי חדשה לא מצי זכי ואעפ"כ לא קשה בגט כמ"ש דא"צ זכי פנ"ל ולזכות מחדש באמת לא מצי זכי רק פשיש לו מכבר הוי שלו פנ"ל.

וגם הרשב"א ז"ל בעצמו בתשובה סי' תר"ב פתב באשה שאסרה פל נכסי פלוני עלי וקדשה אח"כ דלא מהני משום דאינה יכולה לזכות בו פיון שאסור בהנאה ולא נעשה שלה פלל כו' דאם היתה זוכה רק מטעם שאינה יכולה להנות הנה מהני משום הואיל אי בעי מתשיל כו' ע"ש דמבואר דליכא זכי באיסורי הנאה.

דא"ל דהתם מטעם הפקר ז"א דאין אדם מפקיר מה שאינו שלו גם היתה יכולה לזכות בו. וע"כ כמ"ש דגם הרשב"א מודה דלא מהני זכי' פנ"ל רק בדבר שהוא שלו מפבר לא נפקע פחו במה שנעשה א"ה ומיקרי שלו: אמןם בתשובה סי' אלה קס"ו כ' ומ"ש ראיה מהא דר' גידל דאמר המקדש בחמץ מו' שעות כו'.

אינה ראי' דהתם כל שאסרוהו רבנן בהנאה הרי הוא הפקר וכאלו קידש בממון שאינו שלו שהרי יש פח ביז חכמים להפקיר ממון כדאמר כו' מנין להפקר ב"ד כו' עיין שם. וקשה דהוא עצמו סובר שאפילו איסורי הנאה דאורייתא נקרא שלו ואם פן במאי הפקיעו חכמים ניהו שאסרו בהנאה אבל לא הפקיעו שלא יהי' שלו דלא העדיפו מאיסורי הנאה דאורייתא.

ואם כנונתו פיון דאסרוהו בהנאה שוב אינו שנה פלום ובמה תתקדש הא אינו שנה פרוטה דע"ז לא הי' לו להביא הא דהפקר ב"ד כו' שאינו שלו הא אף שהוא שלו לא מהני. וע"כ דמשמע לי' דכיון דמיייתי לה ריש פסחים אהא דלאו ברשותי' דלכטלי' מהא דר' גידל כו' מוכח דמשום שאינו שלו אינה מקודשת לו מטעם שאינו שנה: ואין להקשות מנ"ל באמת לש"ס לאתויי ראי' מר' גידל דלקמא הטעם משום שיוי שאינו שנה פרוטה.

י"ל דלא קשה דמדנקיט סתמא י"ל דאף ששנה הרבה שלא בדרף הנאתן או האפר שנה יותר מפרוטה דקשה קושית תוס' פ"ק ב' דקדושין למה אינה מקודשת. רק לטעם דאיסורי הנאה אינו שלו לא קשה דהא לא מהני מה ששנה מכל מקום אינו יכול עתה לקדש בו שהוא דבר שהוא אינו שלו.

ואם פן דייק שפיר דכל זה באיסורי הנאה דאורייתא אבל באיסורי הנאה דרבנן דהוי שלו מה"ת רק שלא יועיל מטעם שאינו שנה פרוטה ע"ז קשה שוב קושית תוס' היכא דשנה לאפר וכהאי גוונא ומוכח דלענין זה עצמו מהני פיון שאסור בהנאה מדרבנן שוב אינו שלו מה"ת ולא מהני אף ששנה ומיייתי שפיר ראיה מר' גידל דלאו ברשותי' דלכטלי' כו'.

וכתב הרשב"א ז"ל שפיר הטעם פנ"ל: עוד י"ל, למ"ש הר"ן אהא דשנה פרוטה במדי דאף דכאן אינו שנה פלום מ"מ פיון ששנה באיזה מקום ויש עליו תורת פסוף שוב פיון שמתרצית הוי כאומרת לדידי שנה לי ומהני ע"ש.

א"כ גם האיסורי הנאה דרבנן פיון שמה"ת יש עליו תורת פסוף שמונתר שוב אף שעתה אינו שנה מחמת התקנ' מ"מ מהני לדידי שנה לי פנ"ל אף שאינו שנה פלום ומיייתי ראי' שפיר פנ"ל.

או י"ל דמיקרי שנה פסוף פיון דמצד עצמו היא שנה רק איסורא הוא דרביע עלה והי' מהני אי לאו דאינו שלו פנ"ל: אבל עכ"פ מוכח מדברי רשב"א הנ"ל דאיסורי הנאה מיקרי אינו שלו לגמרי וסותר למ"ש בסופה שם.

והי' אפשר לפרש דג"כ מטעם זכי' פיון שאינו יכול לזכות באיסורי הנאה ובקדושין בעי' שנתנה בו לכן פיון דהפקר ב"ד כו' לא מצי זכי' בי'. אף אין לשוננו פן רק שאינו שלו.

גם אין לפרש משום שהפקירו בעצמו כמ"ש לעיל דז"א דא"כ לא הי' צריף להפקר ב"ד פנ"ל. פיון דהפקירו בעצמו פנ"ל: והיה נראה מזה כמ"ש לעיל דבחקמין מודה הרשב"א ז"ל דאינו נקרא ש'לו פלל אף לא כמ"ש דהוא הפקירו רק מצד עצמו פיון דאמרה תורה שעובר בבל יראה ואסור להשהותו פלל א"כ הפקיעה התורה פל זכותו שיש לו בו ואין לו שום זכות והוי הפקר כמו שמקשה שג"כ היא מחמת הפקעת התורה.

והוי ממש פשטפה נהר כו' שאבוד ממנו לגמרי. וכן בשור הנסקל שמחויבין לסקלו ולקף פסק הרמב"ם ז"ל שפיר דהפקירו אח"כ אינו מןפקר כו'.

ואמר שפיר דחקמין אינו ברשותו כו'. אבל שאר איסורי הנאה שיכול להשהותו לא נפקע פל זכותו שלא הפקיע תורה כוחו רק שלא יוכל ליהנות ממנו אבל מ"מ אינו אבוד ממנו.

ויכול לשהות ולהנות לחולה שלא כד"ה. או לחולה שיש בו סכנה וכהאי גוונא.

ולא הפקיע התורה שלא יהי' נקרא ש'לו פלל פנ"ל. ועדיין דוחק לחלק בין הנה דמחמתו בשריפה כמו תקרובת ע"ז וכהאי גוונא וערלה דנקרא ש'לו ואף שאינו עובר בכל רגע מפל מקום מחויב לשרפו: ובקדושין נ"ח פתב הרשב"א ז"ל אהא דאמר חולין בעזרה כו' ובסוף פתב מיהו אפתי קשה מדגרסינן כו' השוחט לע"ז כו' ואקשינן פיון דשחט בה פורתא אסרה אידף איסורי הנאה הוא ולא דמרי' חשבין לי' כו' ותירצו דיש דברים שהחמירו חכמים באיסור הנאתן לעשותו פאלו אינו דמרי' ויש שלא החמירו עליו כ"כ כו' עיין שם מבואר מדבריו דעכ"פ באיסורי הנאה דאורייתא נדאי לאו דמרי' רק בקצת החמירו פדאורייתא שיהי' אינו ש'לו כו'.

ושם לא איירי בחמין רק בתקרובת ע"ז. ואם נאמר דבכל איסורי הנאה שעומדים לשריפה מודה באמת הרשב"א דנקרא אינו ש'לו כמ"ש דהוי כאבוד כו'.

א"כ קשה מ"ש על דברי הראב"ד בלולב של אשרה ושל ערלה ודחה דבריו דקרינן בי' לכם והא הנה מחמתן בשריפה ושפיר אינו ש'לו פנ"ל: אמנם אפשר לומר שדחה דברי הראב"ד רק במה שכתב דגם בלא טעמא דלשריפה עומד וכתומי מכתת שיעורין ג"כ אינו יוצא משום דאיסורי הנאה אינו ש'לו כו' ע"ז דחה שפיר דאי לאו דלשריפה עומד שפיר הי' נקרא ש'לו דשאר איסורי הנאה הם ש'לו וע"כ הוצרך לטעמא דלשריפה עומד ואף דמשום זה אינו ש'לו שוב ג"כ מ"מ עכ"פ צריף לטעמא דלשריפה כו' וממילא בטל מטעם פתומי מכתת כו' ופסול פל ז' פנ"ל ע"ש דקאי על היכא שהע"ז ביז נכרי לראב"ד שאינו עומד לשריפה דמהני ביטול ודחה שפיר דשוב נקרא ש'לו ג"כ.

וכן מ"ש הרשב"א ז"ל אהא דשל ערלה כו' יש לפרש ג"כ כמ"ש דאי לאו משום דלשריפה עומד לא הי' פסול משום לכם כו' ע"ש. גם משום דערלה אינו.

חייב בשריפה רק עומד לקף כמו שכתב הרשב"א שם ושוב י"ל דלא שייף פנ"ל פיון שיכול להשהותו ומיקרי ש'לו פנ"ל. אבל באותן דחיובן בשריפה שפיר מודה.

ומינושב שפיר הא דחקמין דאינו ברשותו. ושור הנסקל כו'.

ומאי דקאמר אידף לאו דמרי' טבח כו': והיה נראה לפ"ז פאן בגט דבאותן איסורי הנאה שחייב בשריפה ממילא בעל מטעם שאינו של הבעל ולא מיקרי ונתן ואף דבל"ז פתב

הרמ"א דפסול מטעם כל העומד לישראל כו' מ"מ הא הב"ש וישאר פוסקים נסתפקו אי הלכה כר"ש דכל העומד לשרוןפשוט דמי או כרבנן והוי ספיקא כו' ע"ש.

ולמ"ש אף לרבנן בטל דניהו דלאו פשוט דמי מ"מ בטל משום שאינו שלו כיון דחייב בשריפה דבזה גם הרשב"א מודה כנ"ל אמנם מ"מ קשה למה לי להר"ן ו"ל באמת לומר דבאותן העומדין לשריפה בטל משום כל העומד כו' למ"ד פשוט דמי ע"ש הא בל"ז בטל לכ"ע כיון שאינו שלו כנ"ל.

ואפשר דצריך משום אותן שאינו חייב בשריפה רק עומד לכה כמו ערלה וכהאי גוונא דבזה שלו רק מטעם כל העומד בטל לר"ש. ודוחק: גם קשה מ"ש הר"ן ו"ל בע"ז דלכה מהני ביה זכיה משום דקודם הזכי יש לה ביטול מכל מקום מה בכה כיון דאחר הזכי אין לה ביטול וחיוב בשריפה א"כ מיד פשוטה בו נעשה אינו שלו כיון דבהנהו שחייב בשריפה לא הוי שלו נעדין אינה ע"ז של ישראל דבשלא אי אמרינן כמ"ש לעיל דשפיר הוא שלו רק דלא מהני בי זכי מחדש פתב שפיר כיון דהזכי חלה דאז עדין יש לה ביטול וכיון שחלה ממילא הוי שלו גם כן אח"כ דמה שהוא שלו לא נפקע ע"י שהוא איסורי הנאה אף שעומד לשרוף כנ"ל.

אבל אי נימא דגם זכי שלו פקע ע"י שחייב בשריפה ונעשה אינו שלו כנ"ל א"כ מה מהני הזכי מ"מ מיד אח"כ דשוב אין לה ביטול נעשה ברגע זו אינו שלו: אף יש לדחות כיון דחייבה תורה או החכמים לע"ז של ישראל בשריפה ושל לא יועיל ביטול ואף שכל ע"ז של ישראל כיון שחייב בשריפה אינו שלו וע"כ דאוקמי ברשותו לענין זה א"כ ממילא כיון שהזכי חלה ברגע זו שוב הוי כשאר ע"ז של ישראל דלא מהני מה שנעשה אינו שלו ע"י החיוב שריפה ואין לה ביטול שוב וכתב שפיר כנ"ל אבל י"ל דמודה כמ"ש דמ"מ אינה שלו לכל הדברים.

ואדרבה קצת ראי לפי זה דאי לא נימא חילוק הנ"ל בין עומד לשרוף כו' רק בין שהוא שלו מכפר וזכי לא מהני בכל איסורי הנאה. אם כן כיון דחזינו לראב"ד ו"ל דסבר אף בע"ז שיש לה ביטול ואינה עומדת לשריפה מכל מקום נקרא אינו שלו כל זמן שלא נתבטלה והיא איסורי הנאה כמבואר ברשב"א שם בהא דשל אשירה כו'.

וא"כ להר"ן לענין זכי אז לא מהני בא"ה ממילא דינו כמו לראב"ד ו"ל שאינו שלו. וא"כ איך מהני הזכי ניהו דקודם הזכי הי אפשר להתבטל מ"מ כל זמן שלא נתבטל איסורי הנאה הוא ולא מהני זכי כמו להראב"ד הנ"ל לענין אינו שלו כנ"ל.

אבל למ"ש אתי שפיר דסבר דמהני זכי בשאר א"ה רק באותן שחייב בשריפה אינו שלו. ולכה פתב שפיר דקודם הזכי לא הי עומד לשריפה דהי אפשר להתבטל דלענין זה שפיר לכ"ע החילוק בין אפשר להתבטל דלא מיקרי עומד לשרוף והוי רק כשאר א"ה וסלה הזכי והוי ע"ז של ישראל דהוי שלו לענין זה שלא יועיל ביטול כנ"ל.

אף מ"מ אינו מוכרח די"ל ניהו דסבר לענין זכי בא"ה דלא מהני מ"מ בזה פליג אהראב"ד ו"ל וסובר לחלק בין א"ה שאין להם תקנה או לא: עוד הי נראה לומר בדעת הרשב"א ור"ן ו"ל דבאמת בא"ה יכול כל אדם לזכות בו אף שהוא של זה יכול כל אדם ליטלו ע"כ.

דְּהָא זֶה נִהְיֵה וְזֶה לֹא חֶסֶר פְּטוּר וְאִפְּלוּ כּוּפִין עַל מִדַּת סְדוּם כּו'. וְא"כ פְּשִׁישׁ לֹא אִיסוּרֵי הַנְּאָה וְאַחַר צְרִיף לְאוֹתוֹ דְּבַר לְחוּלָה לְהַנּוֹת וְשֵׁלָא פְּדִרְף הַנְּאָתוֹ וּכְהַאי גִּוּוּנָא וְזֶה אִינוּ רוּצָה לִיתְנּוּ לוֹ יְכוּל לִיקָח בְּעַל פְּרָחוֹ דְּהוּי זֶה נִהְיֵה וְזֶה לֹא חֶסֶר פִּינּוֹן שְׁאָסוּר לְמַכְרוֹ וּמְכַל שְׁפִן בְּהִנְיָה דְּאָסוּר לְהַשְׁהוּתָן.

וְעוּד דְּהָא בְּש"ס סְנֵהֲדֵרִין נ"ז אָמַר דְּפַחוֹת מְשֻׁנָּה פְּרוּטָה אִיסוּרָא הוּא דְּאִיפָּא וּפְיִרְשׁ רְש"י ז"ל דְּכַתִּיב לֹא תִגְזוֹל וְהַשִּׁיב כּו' בְּמִיּוֹדֵי דְּהַשְׁבוּן הוּי גְזוֹל וְאִידָף לֹא כּו' עֵינִין שְׁם דְּכִינּוֹן דְּהוּא פַּחוֹת מְשֻׁנָּה פְּרוּטָה דְּלֹא קָרִינּוֹן וְהַשִּׁיב אִינוּ עוֹבֵר בְּלֹא תִגְזוֹל עֵינִין שְׁם.

וְהָא דְּאִית בֵּיהּ אִיסוּרָא הֵינּוּ מְטַעַם דְּחֻצֵי שְׁיַעוּר אָסוּר מִן הַתּוֹרָה כּמ"ש הַסַּמ"ע סִימָן שֵׁנ"ט ס"ק ב' עֵינִין שְׁם. וְאִם כֵּן דּוֹקָא בְּפַחוֹת מְשֻׁנָּה פְּרוּטָה דְּחֻצֵי לְאַצְטְרוּפֵי הוּי כְּשִׂאָר חֻצֵי שְׁיַעוּר.

אָבַל בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה דְּלֹא חֻצֵי לְאַצְטְרוּפֵי כָּלֵל לֹא שְׁיִיף בִּי אִיסוּרָא דְּחֻצֵי שְׁיַעוּר וּמִתְּרָא לִיקָחוֹ עַל פְּרָחוֹ לְכַתְּחִלָּה וְאִין בּוֹ מְשׁוּם גְזוֹל כּו'. (וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ בְּזֶה הַש"ס דְּאָמַר שְׁאִנִּי עָלָה שֶׁל זֵית דְּחֻצֵי לְאַצְטְרוּפֵי כּו' הֵינּוּ דְּלֹא הוּי הַפְּקָר וְהִיא שְׁלוֹ פִּינּוֹן שְׁאָסוּר לְגוּזְלוֹ מְטַעַם חֻצֵי שְׁיַעוּר כּו' לְמִשְׁא"כ אִיסוּרֵי הַנְּאָה דְּלֹא חֻצֵי לְאַצְטְרוּפֵי וְיְכוּל כָּל אָדָם לִיקָחוֹ אִינוּ שְׁלוֹ וְלֹא הוּי גֵט דְּלִיפָּא וְנִתְּן כּו' ל).

וְעַדִּיף יוֹתֵר מִדְּבַר שְׁאִין דְּרָף בְּנֵי אָדָם לְהַקְפִּיד עָלָיו הַמְּבַרְאָר בַּח"מ שְׁם עֵינִין שְׁם. וְנִרְאֵה דְּבִזְזָה פְּלִיגֵי הַרְאָב"ד וְרִשְׁבֵּ"א ז"ל דְּהַרְאָב"ד ז"ל סוֹבֵר פִּינּוֹן דִּיכוּל כָּל אָדָם לִיקָחוֹ בְּעַל פְּרָחוֹ שׁוּב הוּי הַפְּקָר מִמִּילָא וְלֹא נִקְרָא שְׁלוֹ כָּלֵל וְאִינוּ יוֹצֵא בּוֹ בְּלוּלָב וּכְהַאי גִּוּוּנָא.

וְהַרְשֵׁב"א סוֹבֵר דְּהָא חֻצִּין דְּפְלִיגֵי בְּנִדְרִים ר"י סֵבֵר דְּכָל הַפְּקָר לֹא נִפְיִק מִרְשׁוּתֵי עַד דְּאִתִּי לְרִשׁוּת זוּכָה עֵינִין שְׁם וְאִם כֵּן גִּיהוּ דְּקִיָּמָא לֵן כְּרַבְּנֵן הֵינּוּ בְּדַבְּרָה שְׁהַפְּקִירוֹ הוּא יֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ מִיֵּד אָבַל בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה דְּאִינוּ הַפְּקָר רַק שְׁיִכּוּל כָּל אָדָם לְזַכּוֹת בּוֹ מִמִּילָא שְׁאִינוּ גְזוֹל וְאִין בּוֹ אִיסוּר מְכַל מְקוּם כָּל זְמַן שְׁלֹא זָכָה בּוֹ אַחַר לֹא יֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ כָּלֵל דְּעַדִּינּוּ הוּא שְׁלוֹ לְגַמְרֵי וּמַה בְּכָף שְׁיִכּוּל לְזַכּוֹת בּוֹ מְכַל מְקוּם הוּא שְׁלוֹ כָּל כְּמָה שְׁלֹא לִקְחוֹ אַחַר וּלְכָף שְׁפִיר יוֹצֵא בְּלוּלָב דְּמִיקְרֵי לְכֶם.

וּמְדוּקָדֵק לְשׁוֹנָם דְּהַרְאָב"ד ז"ל כְּתִיב וּמֵאֵן דְּגוֹל לֹא גְזוֹל הוּא כּו' וְהֵינּוּ כּמ"ש. וְהַרְשֵׁב"א ז"ל דְּחָה דְּכָל שְׁהוּא שְׁלוֹ וְאִין בּוֹ לְאַחֲרִים רִשׁוּת כּו' עֵינִין שְׁם.

וְהֵינּוּ כּו' ל: וְא"כ מוֹדָה הַרְשֵׁב"א ז"ל שְׁפִיר דְּלִהַפְּקִיר אִיסוּרֵי הַנְּאָה אִינוּ יְכוּל דְּהָא הַפְּקָר צְרִיף שְׁע"י הַהַפְּקָר יְכוּל כָּל אָדָם לְזַכּוֹת בּוֹ. וְכֵאֵן פִּינּוֹן שְׁבַל"ז יוֹכֵל כָּל אָדָם לְזַכּוֹת בּוֹ וְלֹא נִיְתְּנִסְף שׁוּם דְּבַר ע"י הַהַפְּקָר שְׁלוֹ שְׁיִיכּוּל לְזַכּוֹת בּוֹ יוֹתֵר מִבְּלֹא הַפְּקִירוֹ וְלֹא הוּי הַפְּקָר כָּלֵל וְלֹא יֵצֵא מִרְשׁוּתוֹ וְעַדִּינּוּ שְׁלוֹ.

דְּאִמְרָה תּוֹרָה דְּהַהַפְּקָר מְהַנִּי הֵינּוּ שְׁהִי לוֹ זְכוּת בְּחֻפְּזָה שְׁלֹא הִי יְכוּל שׁוּם אָדָם לִיקָחוֹ וְעַתָּה מִפְּקִיר זְכוּת זֶה שְׁיִיכּוּל כָּל אָדָם לְזַכּוֹת בּוֹ וְאִמְרָה תּוֹרָה שְׁבַדִּיבּוּר זֶה יוֹצֵא מִרְשׁוּתוֹ מִיֵּד וְאִינוּ שְׁלוֹ שׁוּב לְמֵאֵי דְּקִיָּמָא לֵן כְּרַבְּנֵן אָבַל בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה לֹא הִי לוֹ כָּלֵל זְכוּת זֶה בְּהַחֲפִץ שְׁלֹא יוֹכֵל אַחַר לִיקָח כּו' ל רַק שְׁהוּא עַדִּינּוּ שְׁלוֹ וְאִם כֵּן מַה מִּפְּקִיר הָא זְכוּת זֶה אִינוּ שְׁלוֹ כָּלֵל שְׁבַל"ז הִי יְכוּל לִיקָחוֹ כָּל אָדָם וְגַרְע מִהַפְּקִיר לְעַנְיִים לְבַד וּלְכָף עַדִּינּוּ שְׁלוֹ.

ואמר הש"ס שפיר בְּחֵמֶץ דְּלֹא בְּרִשׁוּתֵי דְּלִבְטָלִי וְעַדִּינָן שְׁלוֹ לְעֵבֶנְר עֲלֵיו בְּבַל יֵרָאֵה. וְכֵן לְהַקְנוֹת אֵינּוּ יָכוֹל שְׁפָל הַקְּנִינִים הֵם ג"כ רַק שְׁמַקְנָה לּוֹ שְׁיֵהֵי מְיֻחָד לּוֹ שְׁלֹא יִוָּכַל אַחַר לִיקַח מִמֶּנּוּ מַה שְּׂאִין כּוֹ בְּהַנְּ"ל שְׁזִכּוֹת זֶה אֵינּוּ שְׁלוֹ וּמֵיִתִּי שְׁפִיר מְקַדּוּשֵׁין שְׂאֵינּוּ יָכוֹל לְקַדֵּשׁ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה דְּרַבְּנָן דְּכִינּוֹן שְׁהַפְּקִירוֹ מִמֶּנּוּ כַּמ"ש בְּתַשׁוּבָה הַנְּ"ל אֵינּוּ שְׁלוֹ מִן הַתּוֹרָה לְעֵנֶן זְכוּת זֶה לְהַקְנוֹתוֹ לְאַחַר.

דְּזֶה לְבַד מַה שְּׁנִקְרָא שְׁלוֹ זֶה אֵינּוּ לְהַקְנוֹת כָּלֵל דְּהָא אָמַר גִּיטִין פָּרַק הַשּׁוֹלַח בְּמַפְקִיר עֲבָדוֹ וּמַת דְּאִין לּוֹ תַקְנָה דְּאִיסוּרָא לֹא מוֹרִית כּוֹ' וְהֵינּוּ דְּאָף דְּאַחַר הַהַפְּקָר מְפָל מְקוֹם יָכוֹל הוּא לְשַׁחֲרָרוֹ לְהַתִּירוֹ בְּכֵן חוֹרִין מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁלוֹ עַדִּינָן לְעֵנֶן זֶה מְפָל מְקוֹם זֶה לֹא יָכוֹל לְהוֹרִישׁ כּוֹ' וְאָף דְּקִימָא לֵן הַתָּם דְּיָכוֹל הַיּוֹרֵשׁ לְשַׁחֲרָרוֹ הֵינּוּ מִשּׁוּם דִּירְוּשָׁה מְמִילָא וַיּוֹרֵשׁ גַּם זְכוּת זֶה.

אָבֵל זֶה פְּשוּט דְּכְשֶׁהַפְּקִיר עֲבָדוֹ אֵינּוּ יָכוֹל אַחַר כְּפֹדְלִמְכָרוֹ לְעֵנֶן זֶה שְׁיִוָּכַל הַלּוֹקַח לְשַׁחֲרָרוֹ בְּגִט לְהַתִּירוֹ בְּבַת חוֹרִין שְׁיֵהֵי נִקְרָא שְׁלוֹ כַּנְּ"ל. וְע"כ דְּלִזְזָה לֹא מְהֵי קִנְיָן.

וְכֵן בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה שְׁפִיר אֵינּוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹת כַּנְּ"ל וְאִין קִנְיָן נִתְפַס בְּזֶה. וְכֵן זְכִי לֹא שְׁיֵהֵי כִינּוֹן שְׂאֵינּוּ יָכוֹל לְזְכוּת שְׁיֵהֵי שְׁלוֹ וְלֹא שְׁל אַחַר כַּנְּ"ל.

וּמִמִּילָא מְיֻשָּׁב דְּבִגֵּט דְּלֹא בְּעֵי קִנְיָן רַק וְנִתְּן וּכְשֶׁאֵינּוּ שְׁלוֹ לֹא מִיקְרֵי נִתְיָנָה וּלְכַף גַּם בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה כִינּוֹן שֶׁהוּא שְׁלוֹ מִיקְרֵי שְׁפִיר וְנִתְּן וְגַם זְכִי לֹא בְּעֵי רַק מְמִילָא כַּנְּ"ל וּמְהֵי.

וְעוֹד דְּכְשֶׁמוֹכְרוֹ אוֹ נִתְּנוֹ לְאַחַר שׁוֹב אִין הֵלָה זֹכָה בּוֹ מִצַּד מְכִירְתּוֹ רַק מִצַּד עֲצָמוֹ וְעֵינּוֹ שֶׁם בְּבֹא קָמָא פָּרַק מְרוּבָה גְּבֵי עֲקוּץ תְּאָנָה כּוֹ' כִינּוֹן דְּאֵלוֹ תְּבַע לִי בְּדִינָא כּוֹ' לֹא הָוִי מְכִירָה כּוֹ' וְאָף דְּתוֹסְפוֹת שֶׁם כְּתָבוֹ דְּמְפָל מְקוֹם הָוִי מִתְּנָה כּוֹ' הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּקִימָא לֵן דְּנוֹקָא חַיִּיב נִפְטָר ע"י קָם לִי בְּדִרְבָּה מִינֵי'] אָבֵל גּוּף הַחֲפִץ אֵינּוּ קוֹנֵה בְּקָם לִי בְּדִרְבָּה מִינֵי' ע"ש הַיֵּטֵב: עוֹד י"ל דְּאָף דְּהָוִי הַפְּקִיר שְׁיָכוֹל כָּל אֲדָם לִיקְחוּ הֵינּוּ מִשּׁוּם שְׂאִין צוֹרֵף לּוֹ וְלֹא חֲסֵרִי כַּנְּ"ל.

וְתוֹסְפוֹת פָּרַק מְרוּבָה ד"ה כָּל הַנְּלִקֵט כּוֹ' כְּתָבוֹ דְּכִינּוֹן דְּצָרִיף לְנִגְזֵל לְפִטוֹר עֲצָמוֹ אִין רְשָׁאִין לְזְכוּת בּוֹ עֵינּוֹ שֶׁם. וְכֵן בְּש"ס לר"ש בְּשׁוֹר שְׁנִגְמַר דִּינוֹ וּגְנָבוֹ מִבֵּית שׁוֹמֵר מְשַׁלֵּם כְּפָל כִינּוֹן שֶׁהִי יָכוֹל לְפִטוֹר עֲצָמוֹ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה אֵלוֹ וְלוֹמַר הָרִי שְׁלָהּ לְפָנֵיהּ חֲסָרוֹ מְמוֹן זֶה עֵינּוֹ שֶׁם.

וְנִרְאֵה דְּאָף לְרַבְּנָן דְּלֹא כְּמִמּוֹן דְּמֵי הֵינּוּ שְׂאֵינּוּ מְשַׁלֵּם כְּפָל אָבֵל מְפָל מְקוֹם אָסוּר לְאֲדָם אַחַר לִיטְלוֹ מִמֶּנּוּ כִינּוֹן שְׁמַפְסִידוֹ כַּנְּ"ל דְּגֵרָם הֵיזְק אָסוּר עַל כָּל פָּנִים. וְכֵן בְּש"ס שֶׁם ע"ח בְּאֵמַר הָרִי עֲלֵי עוֹלָה כּוֹ' וּגְנָבוֹ עֵינּוֹ שֶׁם כִינּוֹן שְׁגָרָם לּוֹ בְּגִנְיָבָה זֹו שְׁיִצְטָרֵף לְהַפְּרִישׁ אַחֲרַת לְצִאֲת יְדֵי חוֹבְתוֹ וְאֵם כֵּן בְּאֲתָרוֹג שְׁל עֲרָלָה וְכֵהָי גּוֹנָא בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה כִינּוֹן דְּיָכוֹל לְצִאֲת בּוֹ דְּמִצּוֹת לֹא לְהַנּוֹת נִיתְּנוּ.

וְאֵם כֵּן הָוִי שׁוֹב גּוֹרָם לְמִמּוֹן דְּיָכוֹל לְפִטוֹר נִפְשֵׁי בְּאֲתָרוֹג זֶה וְלֹא יִצְטָרֵף לִיקַח אַחַר וּכְשֶׁלְּקַחוּ אַחַר מְפָסִידוֹ זֶה וּכְמוֹ דְּהָרִי שְׁלָהּ לְפָנֵיהּ אֵם כֵּן עַל כָּל פָּנִים אָסוּר לְאַחַר לִיקְחוּ עַל כְּרַחוּ שְׁגוֹרָם לּוֹ הֵיזְק וְשׁוֹב מְמִילָא לֹא הָוִי הַפְּקִיר כָּלֵל.

ואף שאין לומר דבשביל זה נקרא ש'לו משום שאין אחר יכול ליקח פנ"ל. דהא אדרבה פינון שאינו יכול לצאת בו דלא הוי לכם שוב יכול כל אדם ליקחו.

מכל מקום ז"א דהא באמת הוא ש'לו וראוי לצאת בו רק דנאמר בשביל שיכול לזכות כל אדם לא יהי ש'לו. וממילא אמרינו להיקף פינון שיוצא בו שוב אין רשאי לזכות בו פלל פנ"ל.

וממילא בגט י"ל ג"כ פנ"ל פינון שכתבו על איסורי הנאה ויכול לגרש בו הוי ש'לו ואינו הפקר דאין רשאי ליקח ממנו פנ"ל פינון שצריך לו לגרש: אמנם זה דוקא אי רשאי לכתחלה לגרש בו פשכבר נכתב אחי שפיר שצריך לו כו' ואף דבשעת פתיבה הי' אסור לכתחלה מכל מקום הא לא בעי שיהי' ש'לו רק בשעת נתינה ואז פבר נכתב וצריך לו פנ"ל.

אבל אי נימא דאף שנקטב אסור לכתחלה לגרש בו לא שייך סברא הנ"ל דשוב רשאי לזכות בו דבשביל מה שיכול לעשות באיסור לא מיקרי צריך לו ואינו ש'לו וממילא גם דיעבד לא יועיל.

וכן בלולב פינון דאמר רבא של ע"ז לא יטול לכתחלה שוב לא יועיל גם בדיעבד משום לכם כו'. דלא מיקרי צריך לו פינון שאסור לכתחלה והוי הפקר רק בערלה וכהאי גוונא שייך פנ"ל דמותר גם לכתחלה: עוד הי' אפשר לכאורה למאי דאמר בש"ם בבא קמא דף פ"ט [דאי קנין פירות קנין הגוף דמי אין האשה יכולה למכור נכסי מלוג אף שהגוף ש'לה פינון שאין לה הקנין פירות שהוא של הבעל ואינה יכולה למכור הקנין הגוף לבדו עיין שם ובתוספות דא"צ לתקנת אושא כו' ואם כן פינון דחזינו בכל דבר יש לבעל החפץ בו קנין הגוף מקנין פירות.

ולכך באיסורי הנאה הפקיעה התורה הקנין פירות שאינו יכול ליהנות בו. אבל הקנין הגוף נשאר עדיין ש'לו ואף על פי כן אינו יכול להקנות פנ"ל.

ויש לדחות. והנה עכ"פ להראב"ד ז"ל קשה שסובר בכל איסורי הנאה דלא מיקרי ש'לו פלל.

א"כ למה כתב על איסורי הנאה פשר הא לא קרינו בי' ונתן. ונראה לעניינת דעת דהנה הטעם דבעינו שיהי' הקלף של הבעל כתב הב"י ז"ל סימן ק"כ וז"ל והרא"ש כתב בסדר הגט והסופר יתן הקלף והדיו במתנה לבעל דבעינו וכתב ונתן שיהי' הגט ש'לו עכ"ל פלומר פדרה בני אדם שפותבין בדבר שהוא שלהם.

וגם לא שייך נתינה אלא בדבר שהוא ש'לו עכ"ל הב"י: והנה טעם א' שכתב הב"י ז"ל דאימעוט שאינו ש'לו דבעי דוקא פדרה שבני אדם פותבין כו' וע"כ שאין דרף לכתוב על דבר שאינו ש'לו משום איסור גזל ואינו מוכן לעניינת דעת פלל דאם כן גם באיסורי הנאה לדעת תוס' דאיסורא דאורייתא איכא לכתוב על איסורי הנאה א"כ גם דיעבד יהי פטל פינון שאין דרף בני אדם לכתוב על איסורי הנאה ומה חילוק בין שאין דרף משום איסור גזל או שאר איסור.

וכן בכתובת קעקע יהי בטל דאסור מה"ת ואינו פדרה בני אדם ומבואר להדיא פ"ב דכשר. וכן פתב הגט בשבת ויו"ט יהי בטל משום שאינו פדרה בני אדם.

וכיוצא בזה פריה בש"ס בבא מציעא ט' אלא מעתה הגביה ארנקי בשבת כו' שאין דרה בני אדם להגביה ארנקי בשבת לא יקנה כו' עיין שם. וכן פאן אי נובעי דוקא פדרה בני אדם כותבין.

וע"כ דליתא רק פטעם הב' דלא שייך נתינה כשאינו שלו: ונראה דהא באמת מצינו כמה פעמים נתינה אף שאינו שנו. כמו כי יתן ממנו על זר וכהאי גוונא וכן נמתן לכהן כו' אף דאי טובת הנאה אינו ממון היא כבר אינו שלו משעת הפרשה וכנ"ל.

רק עיקר הטעם פיון דכתיב ונתן בידה דהיינו רשותה דמרבין חצירה כו' והיינו שיבא הגט מרשותו לרשותה ואם פן כשהגנייר של אדם אחר וכל היכא דאיתא ברשותא דמרין הוא א"כ אינו נותנו לידה כלל דהיינו רשותה דהא עדיין היא ברשות זה שהוא שלו ולא בא לידה כלל וכן באומר ה"ז גיטך והגנייר שלי ג"כ בטל דלא בא לרשותה דעדיין ברשותו גם אחר קף.

וכן להיפך בקלף שלה גם פן לא מהני היכא דלא אקניתי לי'. ואף דבזה בא שפיר לידה מפל מקום גם פן בטל פיון דצריה ונתן בירה שע"י נתינה זו יבא לרשותה וכאן הי' ברשותה גם קודם הנתינה פיון שהיא שלה ולא בא לרשותה מחמת נתינתו ושפיר בטל פנ"ל: וא"כ ממילא אתי שפיר באיסורי הנאה דלא מיקרי שלו להראב"ד ז"ל מפל מקום פיון שאין לאחר רשות וזכות בו ממילא פיון דלא בעי נתינת ממון רק נתינת הגט א"כ שפיר הוי נתינה שבה הגט מרשותו לרשותה ע"י נתינה זו דמפל מקום הוא ברשותה ונתן בידה ושפיר הוי נתינה אף דלא מיקרי שלו פנ"ל דכאן א"צ כלל מצד עצמו להיות שלו רק כדי שיהי' שייך בי' ונתן בידה וכיון דשייך פנ"ל מהני.

ואף דלכאורה בגזל הא לא מיקרי ברשותו של הנגזל דקי"ל גזל שניהם א"י כו' זה לפי שאינו ברשותו כו' וא"כ מיקרי בא לרשותה ותתגרש. אף אין מזה קושיא על הראב"ד ז"ל.

נדא דאין זה מבואר בש"ס בנתפיון לגזול הקלף שלא תהי' מגורשת. ועוד די"ל ניהו דמיקרי אינו ברשותו של הנגזל שלא יוכל להקדישו מפל מקום לא מיקרי לגמרי ברשות הגזלן פנ"ל.

וכן משמע מלשון הרמב"ן ז"ל: ובמ"ש אפשר ליישב דברי הח"מ לעיל סימן ק"כ שפתב דמהני כשהקלף של השליח ג"כ דשלוחו פמותו כו' עיין שם. ותמוה מאד כמ"ש שם דמה בכך דשלוחו פמותו היינו לענין המעשה אבל מ"מ אין הקלף של הבעל עיין שם.

ולמ"ש י"ל פיון דהטעם דצריה שיהי' שלו הוא רק כדי שיהי' שייך ונתן בידה ואם פן פיון שהשליח נותן לה ומקנה לה הגט ובא שפיר לידה ורשותה שנעשה שלה ולענין הנתינה שפיר הוא שלוחו פמותו וממילא מהני דהוי ונתן בידה ואף שאינו של הבעל מהני פנ"ל.

וניש לדחות דמפל מקום מה שפא לרשותה אינו מחמת נתינת הבעל רק מחמת הקנאה השלישית דלענין ההקנאה אינו כמו הבעל שאין בידו להקנות שאינו שלו ולא הוי ונתן בידה דמצד נתינת הבעל לא פא כלל לרשותה.

ואינו מוכרח: אמנם מדברי הרמ"ה לא נראה פן לעיל סימן ק"כ הובא בטור שכתב הטעם דהיא זוכה בשביל הבעל וזכיות הבעל וגירושיו פאין פאחד כו' ולמה לי לזכות בשביל הבעל הא פינון שנעשה שלה ובא לידה שפיר מהני אף שאינו של הבעל דקרינו בי' ונתן כו'.

אף י"ל ג"כ פנ"ל שאינו פא מחמת הבעל רק מחמת האחר שמקנה פנ"ל. או דונתן היינו שיוצא מרשותו לרשותה וכשלא הי' מעולם שלו וברשותו לא מיקרי ונתן כלל ולקף צריף לזכות בשבילו והוי ברשותו דכל היכא דאיתא כו'.

אבל באיסורי הנאה שפיר מוציאו מרשותו לרשותה: או י"ל דהראב"ד באמת לא ס"ל כהרמ"ה ובל"ז מהני. והרמ"ה סבר באמת דבעינו שיהי' שלו דוקא ואי לא הכי לא מיקרי ונתן כו' וס"ל פהרשב"א ו"ל דאיסורי הנאה מיקרי שלו ולקף פשר פנ"ל.

גם לטעם הנ"ל הי' אפשר גם פן בגזל לאחר יאוש דמהני מטעם שינוי רשות פינון דעל כל פנים נעשה שלה שוב מהני אף שאינו שלו מקודם. ואינו מוכרח עיין שם מ"ש לעיל סימן ק"כ: או י"ל דהראב"ד ו"ל סבר דרשאי לכתחלה לגרש בגט שנכתב על איסורי הנאה וממילא פשכר נכתב עליו גט שוב מיקרי שלו דטעמו הוא רק משום דמאן דגזלי' לאו גזלן שיכול כל אדם ליקחנו הוי הפקר משא"כ בזה שאסור לגזלו משום הפתיכה שהוא שלו דשנה אצלו פנ"ל וכמ"ש לעיל ודוקא בלולב דעכ"פ לכתחלה לא יטול שוב לא מהני גם דיעבד מה שאין פן בזה דמותר לכתחלה פנ"ל.

וניש לדחות דבשל ערלה אי הי' מהני הי' מותר ג"כ: או י"ל דהפתיכה שנה להתלמד וכהאי גוונא ואסור לגזלו ולא הוי הפקר פנ"ל וגם פן יש לדחות. והי' נפקא מינ' בסברא הנ"ל דאם הי' נזיר של הפקר ולא נתפונן לזכות בו ואינו שלו שעדיין הפקר מפל מקום מתגרשת דמיקרי ונתן בידה פינון שהי' ברשותו ובא לרשותה.

ולהראב"ד ו"ל זה מוכרח אבל כפי משמעות שאר פוסקים דבעי דוקא שיהי' הגט שלו לגמרי מהני פהאי גוונא וצריף עיון. גם נראה דדוקא כתב על איסורי הנאה שהי' שלו מפקר אבל אם קנה איסורי הנאה יש להסתפק ג"כ אי מהני פינון דמבואר מרשב"א ור"ן ו"ל דלא מהני זכי' באיסורי הנאה שאין להם תקנה א"כ לא זכה בו כלל ולא נעשה הקלף שלו ולא מהני מה"ת להפוסקים הנ"ל דבעי שלו דוקא.

ואף דהרמב"ם ו"ל כתב הקונה חמץ בפסח לזכה ומשמע דמהני זכי' באיסורי הנאה אינו מוכרח די"ל דוקא לענין פל יראה דעשאן הכתוב כו' היכא שהי' שלו בלא טעמא דאיסור הנאה אבל זכי' לגמרי י"ל דלא מהני להיות שלו.

וצ"ע ג"כ: (ג) על איסורי הנאה פשר כו'. הנה הפוסקים וש"ע סתמו דבריהם דכשר ומשמע גם באיסורי הנאה דאורייתא.

ותמהני שלא הביאו פלל פאן דברי הירו' ריש קדושין שמחלק דיןקא באיסורי הנאה דרבנן מגורשת אבל לא באיסורי הנאה דאורייתא כו' הובא ברשב"א ז"ל בתשובה סימן תר"ג ו"ל ובירושלימי נחלקו כו' פתב הגט על דבר שאסור בהנאה מעשה וכו' לפני רבי ואמר מגורשת רבי אליעזר אומר אינה מגורשת הניין בה רבנן מאן דאמר מגורשת ומגורשת) מקודשת ומאן דאמר אינה מגורשת אינה מקודשת פליגי רבנן דמיסרין בשם ר"י בא מ"ד מקודשת מגורשת באיסורי הנאה מדבריהם מאן דאמר אינה מקודשת מגורשת בא"ה מד"ת והקשו בא"ה דדבריהם מקודשת לית הדיא פליגי על רב דאמר המקדש בחמץ משש ולמעלה כו' תמן בגופו קידש ברם הדיא בהנאה שלו קידש [בירו' איתא הדיא בתנאין שבו קידש הנינו בדבר הנכתב בו ע"ש] כו' ואף על גב דסתמא אמרוהו להדיא דשלוהו מתם וקבעו בהלכתא ולא חילקו בין איסורי הנאה דרבנן לד"ת מפל מקום פניו דפרושו עלה בהדיא דלא איתמר אלא באיסורין דרבנן נקטינו פנותי' ע"ש.

ואח"כ פתב עוד ומפל מקום אף את"ל דגמרא דידן פליגי כו' וסבר דאין חילוק בין איסורי הנאה דרבנן לד"ת אפילו הכי לגבי קדושין לא מציינו כו' עיין שם. ומשמע מתחלת דברי הרשב"א ז"ל שפוסק לגמרי פירושלימי הנ"ל דבאיסורי הנאה דאורייתא אינה מגורשת.

ואחר כך פתב רק לרונחא דמילתא דאפילו נימא דפליגי כו' מפל מקום בקדושין אין ספק כו'. אבל אין זה ברור אצלי דפליגי גמרא דידן פנ"ל.

והי' לנו להחמיר באיסור אשת איש לחוש לדברי ירושלימי הנ"ל בכתיב גט על איסורי הנאה דאורייתא. ולעיל בש"ע סימן ל"ב הובא בש"ע דעת הרשב"א ז"ל דבכתיב על איסורי הנאה דמקודשת ועיין שם בח"מ וב"ש שתמהו עליו שלא הביא החילוק הנ"ל בין איסורי הנאה ד"ת ובסי' כ"ח ס"ק נ"ו פתב דבגט פליגי עליו הפוסקים דאייירי אף באיסור הנאה דאורייתא כמו שכתב הר"ן עיין שם.

ובאמת לא מציינו חולקים בפירוש רק מדסתמו ואין ראיה מזה די"ל דנקטי פלשון הש"ס. גם מאיזה טעם דחו ירושלימי הנ"ל בפרט להקל: ונראה ליישב דהנה תוס' פ"ב דקדושין הקשו במקדש באיסורי הנאה הא יכולה ליהנות שלא כדרך הנאתו וכתיב ב' תירוצים או דסבורה ששנה יותר.

או דלא ישנה פרוטה שלא כדרך הנאתו כו'. והנה בגט לא שייכי ב' טעמים הנ"ל שהוא בע"כ.

וגם פחות מפרוטה מהני דחוי לאיצטרופי וא"כ שנה פנ"ל וכמ"ש לעיל ס"ק א'. אמנם המשנה למלך פרק ה' מהלכות יסודי התורה דחה קושית תוס' הנ"ל דהא שלא כדרך הנאה אסור מדרבנן וקי"ל דבמקדש באיסור הנאה דרבנן לא הוי קדושין ג"כ עיין שם.

ואם פן דחה הש"ס שפיר דלמא שאני עלה זית דחוי לאיצטרופי מה שאין פן איסורי הנאה אינו שנה כלום דשלא כדרך הנאתו גם פן. אסור מדרבנן פנ"ל: אמנם לירושלימי הנ"ל דבאיסורי הנאה דרבנן מגורשת רק באיסורי הנאה דאורייתא אינה מגורשת כו' וא"כ לדין ממילא שוב גם כ' הגט על איסורי הנאה דאורייתא מגורשת דהא שנה שלא

כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ כְּמִשְׁנֵי תוֹסֵף הַנְּ"ל וְאִם שְׁלֵא כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ אֲסוּר מְדַרְבְּנָן מ"מ שׁוּב הָיִי אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּרַבְּנָן וּמְגוּרָשָׁת.

וְהֵתֵם בְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף דְּלֵא מְהֵי גַם בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּרַבְּנָן שְׁיִיךְ שְׁפִיר תִּירוּיָהּ מְשֻׁנָּה לְמַלְךְ מֵהָ שְׁאִין כֹּן בְּגִט וּשְׁטָר קִדּוּשֵׁין שׁוּב גַם אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא הָיִי רַק דְּרַבְּנָן וּמְהֵי כֹן"ל: אִם י"ל דְּהִירוּשְׁלָמֵי אִיגְרֵי בְּכֵלָאֵי הַפְּרָם וּכְהֵי גְוֹנָא דְּגַם שְׁלֵא כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה וְכֹן בְּשָׂאָר נְשָׁרְפִין וּלְכָה שְׁפִיר אֵינָה מְגוּרָשָׁת דְּהָיִי אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא.

אֲמַנָּם לְדִידָן כִּינּוּן שְׁפֵתָב הַרְמֵ"א בְּלֵא זֶה דְּבִהְנֵה דְּעוּמְדִין לְשִׁרְיָהּ בל"ז אֵינָה מְגוּרָשָׁת דְּכְשָׁרוּף דְּמִי וּבְכָל מֵה שְׁצָרִיךְ לְהַתְּבַעֵר מִן הָעוֹלָם כו'. וְשׁוּב אֵין דְּבָר שְׁלֵא יְהִי צָרִיךְ לְהַתְּבַעֵר וְיִהְיֵ אֲסוּר מֵה"ת שְׁלֵא כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ עֵינּוּן שְׁם בְּרַמְבַּ"ם פ"ה.

וּא"כ מְמִילָא שְׁפִיר כְּתֵב סֵתָם דְּכְתֵב עַל אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ כְּשֵׁר וְלֵא הַנְּצָרָה לְחֵלֶק בֵּין אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא דְּגַם אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא מְגוּרָשָׁת דְּמִן הַתּוֹרָה חֲזִי לְאִיצְטְרוּפֵי וּבִירוּשְׁלָמֵי מְבֹאָר לְהִדְיָא דְּבְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא הַטַּעַם מְשׁוּם שְׁאִינוּ רְאוּי לְהַשְׁלִים עֲלֵיו כו' עֵינּוּן שְׁם.

וּלְדִידָן גַם אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא שְׁנֵה שְׁלֵא כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ וְרַק מְדַרְבְּנָן וְשׁוּב מְגוּרָשָׁת כֹּן"ל. וְהִירוּשְׁלָמֵי י"ל דְּלֵא סְבִירָא לִיָּה כו"ש דְּכָל הָעוּמְדָה כו' וּלְכָה הַנְּצָרָה בְּכֵלָאֵי הַפְּרָם וּכְהֵי גְוֹנָא לְטַעַם דְּאִינוּ רְאוּי לְהַשְׁלִים וְהָיִי אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ ד"ת כִּינּוּן דְּגַם שְׁלֵא כְּדָרָה הַנְּאֻתָּוּ אֲסוּר ד"ת דְּמְשׁוּם דְּלְשִׁרְיָהּ עוּמְדָה לֵא הִי מִיפְסָל.

מֵה שְׁאִין כֹּן לְדִידָן דְּכֶסֶף הַרְמֵ"א לְחוּמְרָא כו"ש דְּכָל הָעוּמְדָה כו' וְשְׁפִיר אֵינוּ מְחֵלֶק בֵּין אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא כֹּן"ל. וְכֹן לְעֵיל סִימָן כ"ח פְּסָק סֵתָם דְּמְקוּדָשָׁת בְּשְׁטָר בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ כִּינּוּן דְּרְאוּי לְהַשְׁלִים וְהָיִי דְּרַבְּנָן.

וְכֹן סִימָן ל"ב כְּתֵב וַיֵּשׁ אֲוֹמְרִים דְּכְשֵׁר בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א וְתַמָּה הַח"מ הָא הַרְשָׁב"א פְּסָק לְהִיכָה דְּפֹסוּל בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא. וְלָמָּה שְׁפֵתָבְתִי אֲתִי שְׁפִיר דְּכִינּוּן דְּרַשָׁב"א פֹּסָק דְּקִדּוּשֵׁין שְׁנֵה לְגִט דְּכְשֵׁר בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּרַבְּנָן שׁוּב לְדִידָן גַם בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִוּרֵי תַּא מְקוּדָשָׁת מְטַעַם הַנְּ"ל.

וְדִיעָה א' דְּפֹסָל י"ל לְדַעַת מֵאֵן דְּאָמַר בִּירוּשְׁלָמֵי הַנְּ"ל לְחוּמְרִין דְּאִין לְלַמּוּד קִדּוּשֵׁין מְגִט בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּאִם מֵאֵן דְּאָמַר מְגוּרָשָׁת י"ל דְּאֵינָה מְגוּרָשָׁת בְּכְתֵב עַל אִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ עֵינּוּן שְׁם וּמְמִילָא י"ל דְּגַם בְּאִיסוּרֵי הַנְּאֻתָּוּ דְּרַבְּנָן אֵינָה מְקוּדָשָׁת וְלֵא יְלַפִּינּוּ מְגִט כֹּן"ל.

מֵה שְׁאִין כֹּן לְרַשָׁב"א דְּפֹסָק כְּרַבְּנָן דְּקִיסְרִין דְּמְדַמֵּי קִדּוּשֵׁין מְמִילָא כְּשֵׁר בְּשְׁטָר קִדּוּשֵׁין סֵתָמָא כֹּן"ל. וּמֵה שְׁהַקְשׁוּ תוֹסֵפ' עוּד דְּרְאוּי לְאָפֵר דְּנְשָׁרְפִין אֲפָרוּן מִן תַּר כְּבָר דְּחָה הַרְשָׁב"א בְּחִדּוּשֵׁיו כִּינּוּן דְּאֵז לִיתְנִיָּהוּ בְּעוֹלָם וְכִמוּ שְׁהוּא אֵינוּ רְאוּי עֵינּוּן שְׁם.

וְעוּד דִּי"ל דְּהָא אִם שְׁרְאוּי לְאָפֵר לֵא הָיִי רַק דְּבָר הַגּוֹרָם לְמִמּוֹן דְּהָא עֲכָשִׁין אֵינוּ מְמוֹן כְּלָל וְגַרְע מְחַמֵּץ שְׁל הַקְּדִישׁ דְּחַמֵּץ מֵה עֲצָמוּ רְאוּי אַחַר הַפְּסָח וְאֵע"פ כֹּן לֵא הָיִי רַק גּוֹרָם לְמִמּוֹן וְכָל שְׁכֹן בְּאָפֵר דְּהָיִי גּוֹפָא אַחְרֵינָא.

רַק דְּבְּקִדּוּשֵׁי כֶּסֶף הָא סְגִי הִיכָא דְּמֵטִי לָהּ הַנְּאֻתָּוּ מְחַמֵּץ לְחוּד אִם בְּלֵא נְתִיבָהּ כְּמוּ אַדְבָר עֲלִיָּה לְשִׁלְטוֹן כו' וּלְכָה הַקְשׁוּ תוֹסֵפ' שְׁפִיר דְּנִיָּהוּ דְּקִי"ל דְּבָר הַגּוֹרָם לְמִמּוֹן לֵא כְּמִמּוֹן

היינו רק דלא מיקרי שהספץ שנה ממון בשביל הגורם פנ"ל אבל מ"מ פיון דיכולה ליהנות מתקדש בהנאה זו דעכ"פ מטי לה הנאה מתמתו פנ"ל.

אבל בגט או שטר קדושין דבעינן ונתן שיהי' הגט שנה דבר מה ממילא לא קשה כלל מה ששנה האפר דמה בכה הא דבר הגורם לממון לאו כממון ולא מיקרי גוף הגט שנה ממון ואין פאן נתינה ולא מהני אף שיהי' שנה אחר שישורף.

וגם הרשב"א ז"ל מדמי לה למקדש לאחר שיגרשה דהוי דבר שלא בא לעולם עינין שם. ולתוס' מהני פאלו קדשה באמת בפירוש בהאפר.

מה שאין כן בגט ושטר דהאפר אינו גט ולא מהני פנ"ל: ובאמת דאפשר גם מה שיכול ליהנות שלא כד"ה י"ל דלא מיקרי הנאה מגוף הדבר רק פמו גורם הנאה. וממילא גם לענין שיוי הוי רק גורם.

וי"ל ג"כ דלא שייך טעם הנ"ל בגט ושטר. אף אינו מוכרח דמ"מ שנה הדבר פמו שיהוא פנ"ל: עוד י"ל דהנה הטעם דבקדושי פסוף אין חילוק בין איסורי הנאה או דרבנן ובשטר וגט מחלק בין דרבנן.

ונראה בפשיטות דיש ב' טעמים דאינה מקודשת באיסורי הנאה או דכיון דבעי שנה פרוטה וכשהוא איסורי הנאה אינו שנה פלוס. או משום דבעי נתינה וא"ה לאו דידי' הוא וכמ"ש לעיל ס"ק ב'.

או כמ"ש תוס' פסחים ל"ב פיון דכ' ונתן וכשאסור בהנאה לא מיקרי ונתן ע"ש: והנה מטעם שיוי לא שייך לחלק בין איסור הנאה דרבנן דכיון דמ"מ אסור עכ"פ אינו שנה פרוטה וכמ"ש הב"ש לעיל סי' כ"ח ותוס' חולין ד' ע"ש.

אף לטעם הב' דלא מיקרי נתינה דלאו דידי' וכנ"ל בזה שנין לחלק פיון דמה"ת דידי' הוא הוי נתינה ומה שאסור מדרבנן אינו מפקיע פחו מדאורייתא וכמ"ש תוס' ב"ק פ"ק מרובה דאי דרבנן לא אמרינן לאו דמר' קטבח ע"ש וא"כ מיןשבים דברי ירושלמי דבקדושי פסוף אמר רב שפיר אף בא"ה דרבנן אינה מקודשת דניהו דהוי נתינה מה"ת מ"מ הא בעי ש"פ וכשאסור מדרבנן אינו שנה פנ"ל.

אבל בשטר או בגט דלא בעי ש"פ רק טעם הב' שייך דלא הוי נתינה בזה יש חילוק שפיר בין איסור הנאה דאורייתא או דרבנן דמיקרי נתינה פנ"ל. וז"ש התם בגופו קידוש ב"רם הקא כו': וממילא מיןשבים לדידן דמוכח דש"ס דידין פליג אירושלמי הנ"ל פיון דאמר ריש פסחים פיון דאיסורא דרבנן לאו ברשותיה דלבטלי' מדרב דאמר המקדש כו' ואין חוששין כו'.

ומה ראי' דלמא שם הטעם משום שאינו שנה פרוטה עכ"פ משא"כ לענין דידי' הוי שפיר מה"ת שלו. וע"כ סבר הש"ס דגם טעמא דרב משום דכיון שאסור מדרבנן שוב לאו דידי' מן התורה ואין חילוק בין טעמא דשיוי או שאינו שלו.

וא"כ ממילא גם בקדושי שטר וגט אי אפשר לחלק בין איסור הנאה דרבנן דאם לא הי' מהני באיסור הנאה דאורייתא משום שאינו שלו ממילא גם באיסור הנאה דרבנן לא הי' מהני דג"כ אינו שלו שוב מה"ת וע"כ פיון דאמר כ' על א"ה פשר ע"כ או דאיסורי הנאה

מיקרי שלו או כמ"ש לעיל ומוכח עכ"פ דאין חילוק בין איסורי הנאה דרבנן ושוב מוכח מש"ס דילן דגם איסור הנאה דאורייתא פשר פנ"ל ופשר פסקו סתמא דכתב על איסורי הנאה פשר דלא פירושלמי הנ"ל.

או כמ"ד שם דלא מחלק ע"ש: או י"ל פיון דאמר קידושין ח' דכשנותן לה ע"מ להחזיר מקודשת מה"ת רק משום גזירה דחליפין כו' ואף שאין הנאה שנה פרוטה מהני מה"ת פיון שיש פאן נתינת פסוף דסגי בנתינה לחוד בלא הנאה ודוקא פחות מפרוטה שאינו פסוף פלל.

וא"כ באיסורי הנאה דרבנן הי' להיות מהני גם בקדושי פסוף מה"ת דאף שאינה יכולה ליהנות מ"מ מדאורייתא הוי נתינת פסוף רק שלא תוכל ליהנות פנ"ל. וכיון דאמר רב אינה מקודשת ע"כ פיון דאסור מדרבנן לא הוי נתינת פסוף פלל מה"ת.

ושוב גם בשטר וגט אין חילוק בין איסור הנאה דרבנן. וכיון דמגורשת מהני ממילא גם באיסורי הנאה דאורייתא.

וירושלמי סובר דע"מ להחזיר לא מהני דבעי הנאת פרוטה ולכך מחלק שפיר בפרט לגירסת רשב"א הקא בהנאה קודש וכיון שאסור דרבנן לא תוכל ליהנות עכ"פ. משא"כ בשטר דבעי רק שיהי' עליו תורת נתינה מה"ת.

ולדין דגם בפסוף סגי בנתינה מוכח שפיר איסור הנאה דאורייתא מהני דאין חילוק. אף לשיטת הרמב"ם נדחה זה שהוא"ל פסק במתנה ע"מ להחזיר דבטל מה"ת משום שאין הנאת פרוטה ע"ש.

או למ"ש הר"ן גבי שנה פרוטה במדי דמהני מה"ת דכיון שיש עליו תורת פסוף שוב מהני לדידי שנה לי. וי"ל גם באיסור הנאה דרבנן הנה ראוי שיועיל מה"ת דכיון שיש עליו תורת פסוף מהני לדידי שנה לי.

וע"כ דאין עליו תורת פסוף שוב מה"ת ושוב אין חילוק בגט ג"כ דלא הוי נתינה ג"כ מה"ת וע"כ דכשר נרבנן דירושלמי באמת לא סברי פשמואל ולא מהני בכה"ג לדידי שנה פיון שאין פאן שנה פרוטה ומחלקים שפיר פנ"ל.

משא"כ לדין וזה רק להפוסקים דכששנה במדי מהני מה"ת: עוד נראה פשוט דהא קשה להירושלמי דסבר באיסורי הנאה דאורייתא אינה מגורשת וע"כ דלא מיקרי נתינה. וא"כ באיסורי הנאה דרבנן ניהו דמחלק שפיר דלא הפקיעו חכמים הדאורייתא ומה"ת הוי שפיר נתינה אבל עכ"פ מדרבנן לא תהי' מגורשת דמדרבנן אין פאן נתינה שאסור בהנאה.

דכל תירוץ הירושלמי הוי רק דבקדושי פסוף אמר רב שפיר דאף באיסורי הנאה דרבנן אינו קדושין פלל גם מה"ת ע"ז מחלק דבשטר וגט לא פקע מה"ת אבל עכ"פ הוי ככל פסולין דרבנן.

אמנם בירושלמי איתא ר' אמר מגורשת ור"א אמר אינה מגורשת ומפרש שפיר דר' אמר מגורשת היינו מה"ת פיון שהוא איסור הנאה דרבנן ומדרבנן באמת פסול ור"א איירי באיסור הנאה ד"ת ואינה מגורשת פלל פנ"ל.

וּלְכֹהֵן אָמְרוּ שָׁם רַבְּנֵי לְחֻמְרֵי דְאֶזְלִינְן לְחֻמְרָא גַם לְרַבֵּי ע"ש: וּמִיָּנֹשֵׁב מִמִּילָא דְבִש"ס דִּילָן שְׁלַחוּ מִתָּם כְּתָב עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה כְּשֶׁר אָף מְדַרְבְּנֵי א"כ ע"כ פְּלִיג וּא"א שְׁבִאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְאֶזְרִינְתָא יְהִיָּה בְּטֵל דֵּא"כ בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְרַבְּנֵי הָיָה פְּסוּל עַכ"פ וּע"כ דְּהוּי גְּתִינָה אָף שֶׁהוּא אִיסוּר הִנָּאָה וְאָף בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְאֶזְרִינְתָא כְּשֶׁר וְשִׁפִּיר סְתָמוּ הַפּוֹסְקִים: עוֹד נִרְאֶה רְאָיָה דְש"ס דִּינֵן פְּלִיג דְּהָא בִּירוּשְׁלָמִי שָׁם הִקְשָׁה אַח"כ אֲמַאי דְשִׁנֵּי תַמָּן בְּגוֹפּוֹ קִידָשׁ הֵכָא בְּתַנְאִין שְׁבוּ כּו' מַעֲתָה אֲפִי אִיסוּר הִנָּאָה דְאֶזְרִינְתָא תְּהִי מְגוֹרְשֵׁת מֵהָ בֵּין זֶה לְעֵלָה שֶׁל זֵית וּמִשְׁנֵי תַמָּן רְאוּי לְהַשְׁלִים עָלָיו הֵכָא אֵינוֹ רְאוּי לְהַשְׁלִים כּו'.

וּמְבֹנָאָר פִּשְׁט לְשׁוֹנוֹ דְסִבֵּר דְגְּתִינַת הֵגֵט צְרִיף שְׁיִהְיִי שְׁנֵה דְבֵר מָה אָף פְּחוֹת מְפֻרוּטָה שְׁיִהְיִי חֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי מִשָּׂא"כ אִיסוּרֵי הִנָּאָה שְׁאֵינוֹ שְׁנֵה כְּלוּם לֹא מִיקְרִי גְּתִינָה כְּלָל וְכַמ"ש תּוֹס' פְּסוּקִים ל"ב וּבְכַדְדָּחִי בִש"ס שְׁאֵנִי עֲלָה כּו'.

וּא"כ לְכֹאֲרָה אָף בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְרַבְּנֵי כְּמוֹ דְבִקְדוּשֵׁי כְּסָף לֹא מְהַנִּי מַה"ת דַּמ"מ אֵינוֹ שְׁנֵה כִּינּוֹן דְאִיסוּר דְרַבְּנֵי. מִמִּילָא גַם בְּשִׁטְר וְגַט הָא לֹא חֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי וְגַם מַה"ת הָא אֵינוֹ שְׁנֵה כְּלוּם כִּינּוֹן שְׁאִיסוּר מְדַרְבְּנֵי וְכִינּוֹן דְגַם עֲלָה זֵית אֵי לֹא דְחֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי לֹא הִי מְהַנִּי א"כ מִמִּילָא אִיסוּר הִנָּאָה דְרַבְּנֵי כִּינּוֹן דְלֹא חֲזִי א"כ אֵינוֹ שְׁנֵה כְּלוּם וְלֹא יוֹעִיל מַה"ת.

וּצ"ל ע"כ דְאָף לְעֵנִין הַשִּׁינִי אֵין הַדְרַבְּנֵי מְפָקִיעַ הַדְאֶזְרִינְתָא דְנִימָא בְּשִׁבִיל דְאִיסוּר מְדַרְבְּנֵי לֹא יְהִי נִקְרָא שְׁנֵה מַה"ת דַּמ"מ מַה"ת שְׁמוֹתָר שְׁנֵה גּוּף הַדְבָר מְמוֹן דְּהָא יְכוּל לְמַכְרוֹ מַה"ת. וּלְכֹהֵן בְּאִיסוּר הִנָּאָה דְאֶזְרִינְתָא שְׁאֵינוֹ שְׁנֵה כְּלוּם לֹא הוּי גְּתִינָה מִשָּׂא"כ א"ה דְרַבְּנֵי הוּי שִׁפִּיר שְׁנֵה מַה"ת וּמְגוֹרְשֵׁת.

אָף א"כ גַם בְּקְדוּשֵׁי כְּסָף יְהִי מְהַנִּי מַה"ת כִּינּוֹן דְגַם לְעֵנִין הַשִּׁינִי נִקְרָא שְׁנֵה מַה"ת וְהוּי שְׁנֵה פְּרוּטָה: אֲמַנְם י"ל כַּמ"ש בְּרִשְׁבָּ"א הֵכָא בְּהִנָּאָה קִידָשׁ. וְגַם לְגִירְסָא דִּינֵן י"ל דְסִבֵּר כַּפִּירִש"י רִישׁ קְדוּשִׁין אֲשֶׁה בְּפְחוֹת מְפֻרוּטָה לֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה דְגִנְאִי לָהּ לְהַקְנוֹת עֲצָמָה עֲבוּר פְּחוֹת מְשֻׁנָה פְּרוּטָה ע"ש וְלְעֵנִין זֶה שִׁפִּיר יְכוּן דַּעַכ"פ אִיסוּר מְדַרְבְּנֵי וְלֹא יְהִי לָהּ הִנָּאָה פְּרוּטָה לְכֹהֵן אָף דְמִיקְרִי שְׁנֵה פְּרוּטָה מַה"ת מ"מ לֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה.

וּמִשְׁנֵי הֵתָם בְּגוֹפּוֹ קִידָשׁ וְהוּי הַכְּסָף דְמִי הָאֲשֶׁה וְשִׁיף דְלֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה מִשָּׂא"כ בְּשִׁטְר דְאֵינָה מְקַנִּית עֲצָמָה עֲבוּר שִׁינֵי הַנִּינִיר רַק בְּתַנְאִין שְׁבוּ קִידָשׁ וְלֹא שְׁיִיף דְגִנְאִי לָהּ כַּמ"ש הַר"ן ז"ל רִישׁ קְדוּשִׁין דְלְכֹהֵן לֹא בְעֵי בְּשִׁטְר שְׁנֵה פְּרוּטָה.

וּלְכֹהֵן אָף דְגוּזָה"כ דְבְעֵי גְּתִינָה שׁוּב לְעֵנִין זֶה אָף שְׁאִיסוּר בְּהִנָּאָה מְדַרְבְּנֵי מ"מ מַה"ת הוּי שְׁנֵה כַּנ"ל וְזֶה מְוַכְרָח בִּירוּשְׁלָמִי כַּמ"ש. וּא"כ לְהַנְ"ל מִמִּילָא אָף אִם הִי הַדִּין דְלֹא מִיקְרִי גְּתִינָה בְּשִׁטְר וְגַט רַק כְּשִׁשְׁנֵה פְּרוּטָה אַעפ"כ הִי מְגוֹרְשֵׁת בְּאִיסוּרֵי הִנָּאָה דְרַבְּנֵי דַמַה"ת שִׁפִּיר נִקְרָא שְׁנֵה פְּרוּטָה כִּינּוֹן שְׁמוֹתָר וְלֹא שְׁיִיף לֹא מְקַנְיָא נְפִשָׁה כַּנ"ל: וּא"כ לַפ"ז מְבֹנָאָר בִּש"ס דִּינֵן דְפְלִיג דְּהָא אָמַר ר"ח יְכִילָנָא לְמִקְפָּסֵל כּוּלְהוּ גִיטֵי וְדָחָה רְבָא אֵי מְשׁוּם וְנָתַן הִינּוֹ דְבְעֵי שְׁנֵה פְּרוּטָה דְלִמָּא גְּתִינַת גֵּט הוּא תַדַּע דְשְׁלַחוּ מִתָּם כְּתָב עַל אִיסוּרֵי הִנָּאָה כְּשֶׁר.

וא"כ פנין דאירי רק באיסורי הנאה דרבנן דמיקרי שנה מה"ת א"כ מה דחה רבא דלמא באמת בעינן שנה פרוטה ואעפ"כ פשר באיסורי הנאה דרבנן דשפיר שנה פרוטה מה"ת דהא גם אי לא בעי שנה פרוטה בעינן שיוי דבר מה ומנהגי דמיקרי שנה מה"ת.

ומוכח דרבא פליג. או דסבר דרבי אירי אף באיסורי הנאה דאורייתא או דסבר דגם איסורי הנאה דרבנן לא מיקרי שנה מה"ת ומייתי שפיר ראי' דלא בעינן שנה פרוטה וא"כ מוכח דלא פירושלמי הג"ל ואין חילוק בין איסורי הנאה דאורייתא או דרבנן כנ"ל.

ונה ראייה מוכרחת לדברי הפוסקים ועוד דמדבר גופי' מוכח דבש"ס דידן איתא משש ולמעלה אף בחיטי קורדנייתא אין חוששין לקדושין ופי' תוס' ריש פסחים דהיינו מסוף שש דהוי שעות דאורייתא וחסמ' גוקשה דרבנן ודייקי מזה דדוקא משש ולמעלה שיהא חד דרבנן אבל בתרי דרבנן מקודשת ובירושלמי הג"ל ריש קדושין השמיט במימרא דרב אפי' חיטי קורדנייתא רק משש ולמעלה שיהא לר"מ מדרבנן ע"ש.

ולפיכך פי' הירושלמי שפיר משום גנאי דאף דמה"ת נקרא שנה פרוטה מ"מ לא מקניא נפשה. ואף דלטעם זה גם בתרי דרבנן לא יהי' קדושין דמ"מ לא מקניא נפשה.

אף באמת סבר הירושלמי פן אליבא דרב דאין שום דיוק דדוקא בחד דרבנן כנ"ל. אבל להמבאר בש"ס דידן אפי' בחיטי כו' דדוקא בחד דרבנן, א"כ א"א לומר שוב הטעם משום דלא מקני' נפשה דא"כ גם בתרי דרבנן לא יועיל וע"כ משום דלא מיקרי שנה מן התורה ומוכח דאין חילוק כנ"ל.

ועוד דהא מייתי לה אהא דנבטלי' בנשית ומוכח שאין הטעם כנ"ל. ועוד למאי דדחה ריש קדושין אטעמא דב"ש בפחות מדינר פשטה ידה לא קאמינא כי אמינא דקדשה בליה או ע"י שליח.

א"כ אי גימא טעמא דרב דלא מקני' כו' ע"כ אירי בקדשה בליה או ע"י שליח ואיך אמר סתם אין חוששין כו'. וירושלמי סבר באמת כס"ד דש"ס דלא מחלק בין פשטה ידה וקיבלה כו' משא"כ למסקנא דידן כנ"ל: עוד נראה ראייה מדאמר בש"ס גפק דרשה משמיה דר' ולא קלסוה משמיה דרבנים וקלסוה אלמא הלכתא פנותי' ופי' תוס' מדלא קלסוהו פשאמרה משמי דיחידא ע"ש והא ודאי דבסתמא כתב על איסורי הנאה משמע גם איסורי הנאה דאורייתא וא"כ איך הוכיחו היך דלא קלסוהו משום דכיון שפן הלכה לא הי' לו לאמרו בשם יחיד דלמא אמרה בשם יחיד זה דאף באיסורי הנאה דאורייתא פשר וזה באמת אינו הלכה ומנא ידעי יותר דאירי באיסורי הנאה דרבנן מדאורייתא דבשלמא עכשיו על ההלכה דחוק הירושלמי לפרש באיסורי הנאה דרבנן אבל עכ"פ לא הי' קושני' על דלא דרשה בשם רבים ומוכח שפיר דאין חילוק כנ"ל.

ועוד דעכ"פ משמע מש"ס דפליגי רבי ור"א דאל"ה אין נ"מ מה דדרשה משמי' דרבי פנין שאין חילוק וא"כ ע"כ לא ס"ל כרבנן דקיסרין בירושלמי דהם אמרו דמר אמר חדא כו' ולא פליגי כנ"ל: עוד י"ל דיש לישוב מ"ש על הירושלמי פנין דתלי טעמא נ רק בחזי לאיצטרופי למה באיסורי הנאה דרבנן יועיל והא לא חזי גם מה"ת כנ"ל.

ואפֿשר לומר דסבר דבאִיסורי הנאָה דרבנן מותר שלא פֿדרף הנאָתן אף מדרבנן. רק שלא יִהיָה שְׁנֵה פְּרוּטָה וְשׁוּב חֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי כמ"ש לעיל משא"כ אִיסורי הנאָה דאורִייתא אָסור עכ"פ מדרבנן שלא פֿדרף הנאָתן וְלֹא חֲזִי פנ"ל ומחלק שפיר.

ולכֹּף לֹא הִקְשָׁה הִירוּשְׁלִמִי מַעֲלָה זֵית רַק עַל אִיסורי הנאָה דאורִייתא ומִשְׁנֵי דחֲזִי כו' אָבֵל אִיסורי הנאָה דרבנן בְּאַמַּת חֲזִי פנ"ל. וא"כ ג"כ מוכח דבש"ס דידן אָמַר תְּגִינָא עֲלֵהָ שֶׁל זֵית וְדָחָה דחֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי וא"כ ע"כ סבר או דגם אִיסורי הנאָה דרבנן לֹא חֲזִי לְאִיצְטְרוּפִי או דרבי אִיירי בְּאִיסורי הנאָה דאורִייתא ואעפ"כ פ' הִלְכֵתָא פְּנוּתִי' וּמְבוֹנָאָר שְׁאִין חוֹלֵק פנ"ל לְכֹן נִרְאָה פְּדַבְרֵי הַש"ע וְהַפּוֹסְקִים שֶׁסְתָמוּ דְכָשֵׁר וְאֵף עַל אִיסורי הנאָה דאורִייתא פנ"ל וְאֵף הַרְשֵׁב"א ז"ל י"ל דסבר פֶּן לְמַסְקָנָא פנ"ל וְעַדִּין צ"ע קצת: וְאֵף דְּבִשְׁטַר קְדוּשִׁין פֶּתַב בַּש"ע לְעִיל סִי' ל"ב ב' דִּיעוֹת אִי פֶּשֶׁר בְּאִיסורי הנאָה.

וּלְכַאוּרָה אִינוּ מוּבָן הַחִילּוּק נִיהוּ דְּכַתְּבַת הַרְשֵׁב"א שְׁכִינּוֹן שְׁלֵא מְצִינוּ בַּש"ס דִּידן דִּיהִנִּי פֶּשֶׁר בְּאִיסורי הנאָה נְקֻטִינוּ פִּהִירוּשְׁלִמִי ע"ש אָבֵל מ"מ צָרִיף טַעַם לְחַלֵּק דְּכִינּוֹן שְׁפַתְּבַ עַל אִיסורי הנאָה פֶּשֶׁר בְּגִט דְּהוּי גְּתִינָה מְמִילָא גַם בְּקְדוּשִׁין יִהִי פֶּשֶׁר פִּינּוֹן דְּכָשֵׁר פְּחוּת מְפּוּטָה ע"ש.

וְנִרְאָה דְּבִשְׁטַר קְדוּשִׁין מְבוֹנָאָר בַּש"ס רִישׁ קְדוּשִׁין דְּפָרִיף וְהָא לֹא דְּמִי לְשִׁטְר זְבִינִי כו' וְכַתְּבַת הַרְשֵׁב"א ז"ל דָּאָף דִּילְפִינּוֹן וְיִצְאָה וְהִיָּתָה שְׁטַר קְדוּשִׁין מַגִּט וְלֹא מְשִׁטְרִי מְכַר מ"מ פִּינּוֹן דְּעִיקְרוֹ קִנְיָן הוּא הוּי פֶּשֶׁר זְבִינִי ע"ש.

וא"כ הָא בְּעֵינֵינוּ ס' הַמְקַנָּה שֶׁהַבַּעַל יִקְנֶה לָהּ אֶת הַשְׁטֵר וְהִיא תִּזְכֶּה בּוֹ שְׁאִינוּ בַּע"כ וְצָרִיף זְכִיָּה וּלְכֹף לֹא מְהַנִּי בְּאִיסורי הנאָה דְּלֹא מְהַנִּי בִּיהּ זְכִיָּה כמ"ש לעיל וְאִינוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹתוֹ פנ"ל אֵף שֶׁהוּא שְׁלוֹ וְלֹא הוּי סֵפֶר הַמְקַנָּה.

משא"כ בְּגִט דְּצָרִיף רַק גְּתִינָה וְאֵף ע"כ מְהַנִּי בְּלֹא זְכִיָּה לְכֹף פ' דְּכָשֵׁר דְּכִינּוֹן שְׁנִקְרָא שְׁלוֹ כמ"ש לעיל קְרִינּוֹן בִּיהּ וְנִתְּנוּ וְנִעֲשָׂה שְׁלֵהּ בְּלֹא זְכִיָּה פנ"ל: וְהִנֵּה לְכַאוּרָה לַמ"ש הַרְשֵׁב"א ז"ל בַּתְּשׁוּבָה הַנ"ל דְּכָשֵׁנְדָּרָה הַנְּאָה מְנַכְסִיו לֹא הוּי קְדוּשִׁי שְׁטַר קְדוּשִׁין אַח"כ פִּינּוֹן שֶׁהוּא אִיסורי הנאָה אֲצֵלָה ע"ש.

וא"כ אִי נִימָא דְּגַם בְּגִט בְּאִיסורי הנאָה דאורִייתא לֹא מְהַנִּי א"כ ג"כ בְּנִדְרָה הַנְּאָה מְנַכְסִיו לֹא הִי מְהַנִּי הַגִּט פנ"ל וא"כ קִשָּׁה הָא מְפּוֹרָשׁ בַּמִּשְׁנָה הַמְדִיר אֶת אִשְׁתּוֹ מְלִיקָנוֹת לוֹ יוֹצִיא וְיִתֵּן פְּתוּבָה וְאִיף יָכוֹל לְגַרְשָׁה הָא הַדִּירָה מְנַכְסִיו וְאָסוּר נִייר הַגִּט עֲלֵי בַּהֲנָאָה מְדַאוּרִייתָא וְלֹא הוּי גִּט כָּלָל.

וְהִי אֲפֶשֶׁר דְּאִירִי בַּהֲדִירָה רַק כָּל זְמַן שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ דְּשִׁפִּיר יָכוֹל לְגַרְשָׁה דְּאַחַר הַגִּירוּשִׁין מוֹתֵרַת בַּהֲנָאָה וְהוּי כְּמוֹ גִּיטוֹ וְיָדוּ בְּאִין כְּאַחַד. אֵף זֶה דוֹחֵק דְּסִתְמָא קְתַנִּי וּמִשְׁמַע אֵף בַּהֲדִירָה לְעוֹלָם.

וְעוֹד דְּאָמַר לְקַמְּן שֵׁם בְּמִפְרָשׁ ל' יוֹם וּמִשְׁמַע דְּאָמַר ל' יוֹם סִתְּמַם וְלֹא כָּל זְמַן שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ דוֹקָא ע"ש. גַּם אִם נִדְרָה הַנְּאָה מְנַכְסִיו לֹא יוֹכֵל לְגַרְשָׁה לְעוֹלָם.

ונראה דדוקא בפשטר קדושין דבעי ס' מקנה ושתופה היא בפשטר הקדושין ולכה פתב הרשב"א שפיר דכיון דלגבי דינא הוי איסורי הנאה אינה יכולה לזכות בו ואף דלגבי כ"ע ולגבי דינא מותר מ"מ אין היא יכולה לזכות פנ"ל.

אבל בגט דלא בעי זכיה פנ"ל רק שיהי' נתינה וא"כ ניהו דבשאר איסור הנאה דאורייתא סבר הירושלמי דלא מהני היינו משום דלגבי דינא וכ"ע אינו שונה פלום לא מיקרי נתינה פנ"ל אבל בנדרה הנאה או הדירה הוא דלכ"ע שונה וגם לגבי דינא הוי נתינה ממילא הוי גט ומה בכך שאצלה היא איסורי הנאה ואינה יכולה לזכות הא לא בעי זכיה פלל רק נתינה פנ"ל וגם להירושלמי מהני: ובגדרים פ"ג ע"ב קונם שאני נהנה לבריות כו דמשני בעל לאו בכלל בריות רק פשתגרשה שוב הוי בכלל בריות ואסורה ליהנות ממנו ע"ש בר"ן ו"ל.

וא"כ איך יוכל לגרשה הא הגט הוי איסורי הנאה עליה דמיד שמתגרשת נאסרה גם מבעלה שהיא בכלל בריות ושוב גם הגט אסור עלי'. ואף דאי נימא דלא הוי גט א"כ שוב מותרת בהנאת הגט דבעל אינו בכלל מ"מ גם להיפוך איך אמרינו דהוי גט הא א"כ אסור ואינה מגורשת.

אף למ"ש אתי שפיר דכיון דלגבי דינא הוי נתינה שפיר מתגרשת אף שהיא אצלה איסור הנאה ובל"ז י"ל דאינה נאסרת רק משעה שנעשה בכלל בריות ואילך אבל בדבר זה עצמו עדיין אינה אסורה וכמו בלקט שכחה דיכולין ליקח דינה הוי ע"ש.

וכן בגט הנתינה שנותן הוא עדיין בעלה ואינו בכלל בריות רק פשתעשה שלה שמקבלת אז נעשה בכלל בריות ואסורה ליהנות ממנו ואז כבר דינא ונהנית משלה כיון דכל האיסור הוא רק ע"י שנעשה שלה ואינה נהנית מן האסור לה פלל והוי גט פנ"ל.

עוד יש לחלק דהפונה אינו רק מפאן ואילך ע"ש בר"ן ו"ל: עוד שם פ"ט האי דאמר תיתסר הנאת דעלמא כו' אי נסיבנא איתתא כו' אתא ר' אחא בר חנינא ואנסביה כו' כדי שיהי' הגדר חל ויוכל להתירו כו' ע"ש.

ולכאורה איך אנסביה הא הקדושין אינם חלין דאי בכסף או בפשטר א"כ נעשין עליו איסורי הנאה ע"י הקדושין דנאסרו עליו כל הנאות והוי מקדש באיסורי הנאה ולא הוי קדושין ושוב עדיין אין הגדר חל דכשאינו קדושין לא נאסר פנ"ל.

ובביאה נראה דאסור ג"כ לקדשה כיון שבשעת הקדושין נאסרה בהנאה עליו ועושה אז איסור ואינו רשאי לקדשה פנ"ל. וא"כ איך אנסבי' איתתא כו'.

והי' מוכח לכאורה דבפשטר קדושין פשר באיסורי הנאה: אף י"ל כיון דלגבי דינא מותר בהנאה מקודשת ואף בקדושי כסף וכמו בגזילה אחר יאוש. אף לדברי תוס' רי"ד פ"ב דקדושין ולהה"מ ה' גזילה דבעינן בקדושין שיהי' נתינה לגבי דינא ג"כ דוקא שיהיה שלו שפיר הנה מוכח פנ"ל: אף יש לדחות ג"כ פנ"ל כיון דמה שפאסר בהנאה הוא ע"י מה שמקודשת שפיר הוי נתינה דבשעת שנותן הוא עדיין מותר לו בהנאה וקרינו ונתן רק פשמקבלת ומתקדשת אז נאסר ואז כבר מקודשת עוד י"ל דהתם דאמר תיתסר הנאת כו' אי נסיבנא כו' היינו דוקא אחר הנשואין ולא נאסר פלל ע"י הקדושין שהיא ארוסה עדיין ומותר בהנאת עולם גם אחר הקדושין ועיין לעיל סי' כ"ז גבי הרי את נשואתי כו'

ואף להפוסקים שם דהוי קדושין היינו שנכלל בו גם שתהי' מקודשת ג"כ אבל פאן אין איסור עליו בקדושין לחוד כנ"ל: ובזה מיושב מה דקשיא לי שם דקלס' רבא לדין הנ"ל והא רבא סבר קדושין שאין מסורין לביאה לא הויקדושין היכא דאיסור הביאה בא ע"י הקדושין וא"כ הא התם דע"י הקדושין נאסר בהנאת העולם ואסור לבא עליה אחר הקדושין וא"כ איך הוי קדושין הא איסור הביאה בא ע"י הקדושין ממש והוי קדושין שאמ"ל דלא הוי קדושין פלל דקנדם הקדושין הי' מותר בהנאת עולם וכיון דלא הוי קדושין עדיין אין הנדר חל ואין יכולין להתירו.

ולמ"ש אתי שפיר דדוקא אחר הנשואין נאסר והוי שפיר מסורין לביאה אחר הקדושין ואף דהא בביאה שאחר קדושין נעשית נשואה ואסורה עליו שבא אז האיסור ועדיין אין מסורין לביאה כו' ז"א דיכול לבא עלי' בפירוש שלא תעשה נשואה בביאה זו ומותר כנ"ל: אף להפוסקים דבעינן חנפה הראויה לביאה דוקא ואל"ה לא נעשית נשואה פלל עדיין קשה איך אנסבי' שתהיה נשואה הא בביאה אסור כנ"ל וממילא גם בחנפה לא מהני שאינה ראויה לביאה דאחר הנשואין נדאי אסור בביאה כנ"ל.

ואפשר לומר פיון שבדו להתיר הנדר מיקרי ראויה לביאה ואף דאין מתירין עד שיהיה מ"מ פיון דאי ניקא דמהני החנפה שוב חל ויכול להתירו הוי שפיר ראוי לביאה כנ"ל. אף מדברי הר"ן ז"ל ריש פתובות מבואר דאף קודם שכתב הפתובה מיקרי אינו ראוי אף שבדו לכתוב מכש"כ בנדרים כנ"ל.

וי"ל דמ"מ כשמתיר אח"כ איגלאי מלתא למפרע שהיה ראוי לביאה והי' חל כנ"ל ושוב מהני ההתרה: ולכאורה קשה עוד למ"ש תוס' ע"ז דלכך גבי מקדש באיסורי הנאה אסור דהוי קונה קנין באיסורי הנאה וזה עצמו הוי הנאה מה שמקדשה וקונה אותה כו'.

א"כ איך הי' רשאי לקדשה או לישא אותה הא בשעה זו נאסר בהנאת העולם ואסור לקדש ג"כ שקונה קנין וזה הוי הנאה. ויש לדחות פיון שנאסר רק ע"י שהיא מקודשת אין זה אסור עליו עדיין.

או י"ל דעד פאן לא כתבו תוס' דחשיב זה הנאה רק כשמוטר ליהנות ממנה הוי שפיר הנאה מה שמקדשה וקונה אותה אבל כשנאסר בכל הנאות עולם לא מיקרי הנאה פלל במה שמקדשה דמה תועלת לו בזה הא אסורה עליו כנ"ל: עיין בס' נ"ב סי' ע"ב פתב דלהפוסקים דבעי שליחות בכתיבה לא מהני פתב על איסורי הנאה אלא בכתבו הפעל בעצמו דכשצוינה לסופר בטל מטעם אין שליח לדבר עבירה פיון שיש איסור בדבר לכתחלה בטל השליחות ע"ש ודוחק ויש בזה אריכות ואין פאן מקומו: (ד) מיהו בדבר שצריך ביעור מן העולם כו' והו דברי הר"ן ז"ל שכתב דלמ"ד כל העומד לשרוף פשוט דמי בטל.

וכתב הח"מ ר"ש דאית ליה הכי דסבר פל העומד לזרוק פזרוק דמי ולא קי"ל כר"ש וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מה' פ"מ באשם תלוי נודע לו אחר שזנרק הדם הבשר יאכל לפהנים ולמ"ד דס"ל פל העומד לזרוק כו' אפי' הדם בכוס נמי ועיין פי' המשנה להרמב"ם פ"י דכריתות אף שאין משמע פן מפירש"י מנחות כו' ע"ש וכתב עליו הב"ש יש לתמוה איך אישמוט מנייה הש"ס בכריתות כ"ד דאוקמי שם אפי' לר"ש אימור

דאָמער ר"ש אָלאַ בְּמִידֵי דְעוֹמֵד לְזַרְיקָה אָבֵל הָאֵי אִם לֹא חָטָא אֵינּוּ עוֹמֵד כּו' מוֹדָה ר"ש עכ"ל: וְאֵנִי תַמָּה מְאוֹד עַל תַּמְיֵהָתוֹ דְדַבְרֵי הַח"מ נְכוּנִים לַע"ד דְּהֵנָּה בְּש"ס פְּרִיתוֹת שָׁם דְּאָמַר ר' יוֹסֵי אִפִּי הַדָּם בְּפוֹס יְזַרוֹק וְהַבְּשָׂר יֵאָכַל וּפְרִיָּהּ אִמְאֵי יְזַרוֹק הָא הֲוֵי לִיהּ יְדִיעָה בְּשַׁעַת סְלִיחָה אָמַר רַבָּא ר"י סָבַר לָהּ פֶּר"ש כָּל הָעוֹמֵד כּו' אֵימּוֹר דְּאָמַר ר"ש בְּמִידֵי דְעוֹמֵד לְזַרוֹק אָבֵל הָאֵי אֵינּוּ עוֹמֵד לְזַרוֹק אָמְרֵי בְּמַעְרְבָא קְסָבַר ר"י פְּלֵי שְׁרַת מְקַדְשִׁין בּוֹ אֵת הַפְּסוּל בַּתְּחִלָּה לִיקָרֵב וּפִי' רַש"י פְּלֵי שְׁרַת פְּגוֹן הֵכָא שְׁנַתְקַבֵּל הַדָּם בְּכֻלֵּי שְׁרַת: וְנִרְאֶה לַע"ד פְּשוּט דְּהָאֵי אָמְרֵי בְּמַעְרְבָא אֵינּוּ תִּירוּץ אַחַר דְּנִימָא לְעוֹלָם דְּלֹא פֶּר"ש דְּכָל הָעוֹמֵד כּו' לֹא פְזָרוּק רַק הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּכָלִי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ וּכְמוֹ שֶׁהֲבִין הַב"ש.

דְּהֵנָּה זֶה שְׁפִיר עַל הַדָּם שֶׁיְזַרוֹק אָבֵל עֲדִיין קָשָׁה לָמָּה הַבְּשָׂר יֵאָכַל לַפְּהֲגִים הָא רַש"י ז"ל פִּי' בְּמַשְׁנֵה יֵאָכַל הַבְּשָׂר בְּנוֹדַע אַחַר שְׁנַזְרַק מִשּׁוּם שֶׁהָרִי עַל הַסַּפֵּק בָּא מִתְחִלָּה הַסַּפֵּק דְּבִשְׁעַת כְּפָרָה הִי סַפֵּק וּכְדִין ע"ש.

וּא"כ בְּנוֹדַע כְּשֶׁהַדָּם בְּכוֹס לַר"י בְּשַׁלְמָא אֵי אָמְרִינַן כָּל הָעוֹמֵד כּו' פְּזָרוּק דְּמִי הֲוֵי הַכְּפָרָה מִיָּד כְּשֶׁנִּתְקַבֵּל בְּכוֹס וְשְׁפִיר יֵאָכַל כְּמוֹ בְּנוֹדַע לְאַחַר זַרְיקָה וְכֵן כ' רַש"י ז"ל ע"ש. אָבֵל אֵי לֹא פְזָרוּק דְּמִי רַק דְּהַפְּלִי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ דָּם הַפְּסוּל וְנִשְׁאֵין לְזַרְקוֹ אִף שֶׁהוּא פְּסוּל אָבֵל מ"מ אִיָּהּ יֵאָכַל הַבְּשָׂר לַפְּהֲגִים הָא גַּפְסֵל קוֹדֵם הַכְּפָרָה דְּלֹא שְׁנִיָּהּ בְּזֶה כִּיפְרָה סְפִיקוֹ כּו' דְּהָא לֹא כִּיפְרָה כָּלֵל עֲדִיין פִּינוֹן דְּלֹא פְזָרוּק וְנִפְסֵל הַזְּבַח קוֹדֵם כְּפָרָה דְּכָבֵר יֵשׁ יְדִיעָה בְּשַׁעַת סְלִיחָה דְּהֵינּוּ הַזַּרְיקָה וּבְעֵינַן לֹא יָדַע כּו' וְאִף שֶׁכ"ש מְקַדֵּשׁ דָּם הַפְּסוּל אָבֵל מ"מ אֵינּוּ מְכַשֵּׁר הַזְּבַח וְאִף הָאֵימּוֹרִין אֵינָם קוֹרְבִים וּמַכ"ש דְּאָסוּר בְּאַכִּילָה וּא"כ לֹא סָגִי בְּתִירוּץ זֶה דַּכ"ש מְקַדֵּשׁ דָּם הַפְּסוּל לְחוּד.

רַק הַפִּי' הַפְּשוּט בְּש"ס הוּא דְקָאֵי אַתִּירוּצָא דְרַבָּא דְשִׁנֵּי דְסָבַר פֶּר"ש כָּל הָעוֹמֵד לְזַרוֹק פְּזָרוּק וּפְרִיָּהּ דְהָא אֵינּוּ עוֹמֵד כָּלֵל לְזַרוֹק וּכְפִירַש"י ז"ל שָׁם דְּהָא אֵיגְלָאֵי מְלֵתָא שְׁהֵיָה סוּפּוֹ לְהוֹדִיעַ קוֹדֵם זַרְיקָה וְלֹא יְזַרַק כָּלֵל ע"ז מְשַׁנֵּי דְסָבַר כַּר"י דְכָלִי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ דָּם הַפְּסוּל כּו' וְהֵינּוּ פִינוֹן דְסָבַר כַּר"י א"כ שׁוֹב שְׁפִיר עוֹמֵד לְזַרְיקָה דְהָא אִף אֵי נִימָא דְנִפְסֵל מ"מ יְזַרַק הַדָּם שְׁנַתְקַדֵּשׁ בַּכ"ש וּא"כ הִי עוֹמֵד לְזַרְיקָה מִיָּד כְּשֶׁנִּתְקַבֵּל בְּכוֹס וְשׁוֹב פִּינוֹן דְסָבַר פֶּר"ש דְכָל הָעוֹמֵד כּו' פְּזָרוּק דְמִי מְמִילָא נִתְכַפֵּר מִיָּד אִף קוֹדֵם זַרְיקָה פִּינוֹן דְנִדְאֵי עוֹמֵד דְאִף שְׁנַפְסוּל מ"מ יְזַרוֹק כַּר"י.

וְשׁוֹב כִּיפְרָה סְפִיקָה וְלֹא הִי יְדִיעָה בְּשַׁעַת סְלִיחָה וְשְׁפִיר הַבְּשָׂר יֵאָכַל לַפְּהֲגִים שֶׁהוּא זְבַח כְּשֶׁר פִּינוֹן שְׁלֹא הִי נוֹדַע בְּשַׁעַת שְׁהֵיָה עוֹמֵד לְזַרְיקָה דְכְזָרוּק דְמִי וּכְמוֹ נוֹדַע לְאַחַר זַרְיקָה. וְצָרִיף שְׁפִיר ב' הַטַּעַמִּים וְכֵן מְשַׁמְעוֹת לְשׁוֹן הַש"ס: וְעַתָּה נִבְאָר דְבָרֵי הַח"מ דְּהֵנָּה בְּפִי הַמְּשַׁנֵּה שָׁם כ' הַרְמַב"ם וְאֵין הֶלְכָה לֹא כַר"א וְלֹא כַר"י לְפִי שַׁר' יוֹסֵי סוּבַר פְּלֵי שְׁרַת מְקַדְשִׁין הַפְּסוּל כּו' וְכָל הָעוֹמֵד לְזַרוֹק פְּזָרוּק דְמִי וְכָל זֶה נִדְחָה ע"ש.

וּמְבוֹאָר לְהַדְיָא דְהַרְמַב"ם ז"ל מְפָרֵשׁ הַש"ס כַּמ"ש דְצָרִיף ב' הַטַּעַמִּים פְּלֵי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ כּו' וְגַם כָּל הָעוֹמֵד כַּר"י. אָבֵל אֵינּוּ מוּכַח מִהַרְמַב"ם מַה נִּדְחָה אוֹ הָא דַּכ"ש מְקַדֵּשׁ כּו' אוֹ הָא דְכָל הָעוֹמֵד לְזַרוֹק כּו' כַּר"י.

אָמְנָם פִּינוֹן שְׁהַרְמַב"ם ז"ל ה' פַּה"מ ד' י"ט פֶּסֶק לְהַדְיָא דְכָלִי שְׁרַת מְקַדֵּשׁ דָּם הַפְּסוּל לִיקָרֵב וּא"כ ע"כ הָא דְפוֹסֵק דְלֹא כַר' יוֹסֵי וְנִדְקָא אַחַר שְׁנַזְרַק הַבְּשָׂר יֵאָכַל כּו' הוּא מִשּׁוּם

דפוסק דלא פ"ר"ש דכל העומד לזרוק לאו פזרוק דמי דאי כר"ש ממילא אף קונדם שזנרם
הי' הדין הבשר יאכל דכיון דכ"ש מקדש כו' שפיר עומד לזריקה ולא שפיר קושית הש"ס
ומוכח להדיא דפוסק דלא פ"ר"ש דלאו פזרוק דמי ולקף עכ"פ לא הי' הבשר נאכל.

ונקא נודע לאחר זריקה ודברי הח"מ נכונים וברורים: ואח"כ פתב דמדברי רש"י לא
משמע פן היינו דשם במנחות ק"ב ע"ב דפריה ממתני' הנ"ל ומייתי הא דרבא דר"י
בשטת ר"ש העומד כו' ומשני מידי הוא טעמא אמרי במערבא כו' היינו טעמא דר"י סבר
כ"ש מקדשין את הפסולין בתחלה ליקרב כו' ופירש"י מידי הוא טעמא פלומר וכי טעמא
דר"י משום דכזרוק דמיע"ש ומבואר מלשוננו דמפרש דזה תירוץ אחר וכדברי הב"ש
דלעולם דלא פ"ר"ש רק בהאי טעמא לחוד סגי דכ"ש מקדש הפסול כו'.

וצ"ל דרש"י ז"ל סובר דכיון שהכ"ש מקדש הדם וזרוק לכתחלה ממילא מתיר הבשר
באכילה לפהנים ג"כ פאלו הי' זבח פשר וכן מקריבין האימורין ג"כ ולקף שפיר הבשר
יאכל. אכל הרמב"ם ז"ל ע"כ לא מפרש פן דא"כ לא הוי צריף לומר דר"י אית ליה
תרונייהו דכ"ש מקדש כו' וגם כל העומד כו' פזרוק דמי וע"כ כמ"ש.

ומהא דמנחות לא קשיא דיש לפ"רש ג"כ פנ"ל דהיכא דנולד פסול בזריקה אח"כ א"כ
איגלאי מלתא למפרע שלא הי' עומד פלל להיות אכל לא אמרינן פל העומד ואמר ר'
אשי שפיר דאפי' פיגל בזריקה אינו מטמא כו' רק באשם תלוי הטעם דכ"ש מקדש כו'
ונזרק אח"כ באמת אמרינן פל העומד כו': עוד י"ל שם לענין אכל דנקא ע"ש.

ורש"י י"ל לטעמיה אזיל דמפרש זבחים פ"ז כ"ש מקדש ליקרב דהיינו שרשאין להקטיר
האימורין לכתחלה ג"כ ע"ש בתוס'. והרמב"ם ז"ל מפרש בפ"י תוס' שם רק לענין אם
עלו לא ירדו ע"ש.

ונדאי דהבשר אסור. ואין להקשות הא קי"ל פסחים ע"ז כר"י דאם אין בשר אין דם
וא"כ פיון שבהבשר אסור איך יזרוק הדם לכתחלה דלא קשה דהא זה באמת פסול ג"כ
דגזה"כ דכשאין בשר נפסל הדם לזריקה מ"מ מה בכך שיפסל הא בל"ז פסול ומ"מ הפלי
שרת מקדש אותו לזריקה אף שפסול וממילא אף שזניתוסף ג"כ פסול זה דאם אין בשר
אין דם מ"מ הכ"ש מקדש אותו לזריקה.

ור"י באמת לא סבר דכ"ש מקדש כו'. או דלהרמב"ם איירי ששפכו לפלי אחר שאין
רשאין עוד לזרקו וכמ"ש הכ"מ ה' פה"מ פנ"ל ותוס' מנחות ז ע"ש.

וכן מוכח מש"ס זבחים מ"ג ע"ב דאמר קומץ פיגול שהעלה מחציתו מותר להעלות
מחצית האחר ג"כ דכאבר א' דמי ע"ש דמבואר דכשהעלה אבר א' אף שקידש אותו
המזבח מ"מ אינו מותר להעלות שאר אבר ואינו מתיר שום דבר רק זה שקידשו המזבח.

וכן בכ"ש ניהו דקידש הדם לזריקה אכל אינו מתיר שאר דברים ואכילת הבשר שהוא
בלאו פיון שהקרבן פסול. ואפשר דגם רש"י ז"ל שפי' זבחים פ"ז דמקדש כו' להקריב
אימורין ג"כ היינו דנקא התם דאיירי שאין פסול אחר בגוף הזבח רק שקיבל פסול את
דמו ולקף פיון דכ"ש מקדש פסולין וראוי לזרוק לכתחלה ממילא אין עוד פסול בזבח
פיון שהפסול רק בהדם שאינו ראוי לזריקה.

אָבֵל הֵיכָא שְׁהֶקְרָבֵן נְפֹסֵל מִצַּד אַחַר לֹא מְהַנִּי מַה שְׁקִינְדֵשׁ הַכ"ש הַדָּם לְזַרְיָקָה דְּמַה בְּכָף שְׂזוּרְקִין מ"מ נְפֹסֵל. וּמִמִּילָא בְּאַשְׁמֵם תְּלוּי אִי פֶל הַעוֹמֵד כּו' לָאוּ פְזוּרִיק וְנְפֹסֵל מִצַּד דְּהוּי יְדוּעָה בְּשַׁעַת סְלִיחָה מִמִּילָא לֹא מְהַנִּי מַה שְׁהַכ"ש מְקַדֵּשׁ דַּמ"מ אִין הַבְּשָׂר נְאַכְל.

וְצָרִיף לְטַעֲמָא דְכָל הַעוֹמֵד ג"כ וּכְפִי הֶרְמֵב"ם ו"ל פּנ"ל. וְגַם בְּרִש"י דְּמִנְחוֹת יֵשׁ לְדַחֲנוּק וּלְפָרֵשׁ ג"כ פּנ"ל פְּחִילוּק הַש"ס דְּכָרִיתוֹת וְדוּחֶק ע"ש: עוֹד פֶּתַב הַב"ש כ' הַכ"מ דְּהֶרְמֵב"ם פֶּסֶק כ"ש מְקַדֵּשׁ דָּם הַפֶּסוּל כּו' וְתִימָה לְמַה פ' פ"ד דְּדוּחֶק אַחַר שְׂזוּרְקוֹ וְלֹא כְּשֵׁהָדָם בְּכּוּס ע"ש וְגַם בְּזָה לְטַעֲמִיָּה אֲזִיל דְּסָגִי בְּטַעַם זֶה לְחוּד אָבֵל לַמ"ש לַק"מ דְּאַף דַּכ"ש מְקַדֵּשׁ מ"מ פִּינּוֹן דְּאַיְנוּ פּוּסֶק כַּר"ש וְכָל הַעוֹמֵד לָאוּ פְזוּרִיק כּו' מִמִּילָא פ' שְׁפִיר דְּדוּחֶק אֲזִי הַבְּשָׂר נְאַכְל פּנ"ל מִשָּׂא"כ כְּשֵׁהָדָם בְּכּוּס אִין הַבְּשָׂר נְאַכְל דְּאַף דְּעוֹמֵד לֹא מְהַנִּי כַּמ"ש וַא"ש: אָמְנָם בְּזָה יֵשׁ לְדַחֲנוֹת דְּבָרֵי הַח"מ דִּי"ל גַּם הֶרְמֵב"ם ו"ל סֹבֵר פֶּל הַעוֹמֵד כּו' וְאַף דַּכ"ש מְקַדֵּשׁ מ"מ בְּאַשְׁמֵם תְּלוּי י"ל סֹבֵר דְּאַיְנוּ מְקַדֵּשׁ כַּמ"ש תּוּס' בְּכָרִיתוֹת לְחַלֵּק דְּכָאן פְּשׁוּדָע וְהוּא חֲוָלִין אִינוּ מְקַדֵּשׁ כּו' וְאַף דְּלַכְאוּרָה פִּינּוֹן דְּכָל הַעוֹמֵד כּו' וְהִיָּה הַפְּפָרָה מִיָּד כְּשֵׁנְתַקְבֵּל בְּכּוּס שׁוֹב הוּי כְּשָׂאָר קְדָשִׁים פֶּסוּלִין דְּמְקַדֵּשׁ הַכ"ש דו"א דְּשׁוֹב שְׁיִיף חֲוָלִין הַש"ס דְּכָאן אִינוּ עוֹמֵד פִּינּוֹן דְּאִי לֹא נִימָא פֶּל הַעוֹמֵד אִין הַכ"ש מְקַדֵּשׁוּ דְּהוּי חֲוָלִין וְלֹא יִזְדַּרְק פֶּלֶל שׁוֹב לֹא אֲמַרִּינּוּ פֶּל הַעוֹמֵד פּנ"ל דְּהָא בְּהָא תְּלִיָּא פּנ"ל: וְעֵינֵין תּוּס' פְּסָחִים י"ג שְׁפֶתַב דְּבַפְּיָגֵל בְּזַרְיָקָה י"ל דְּלֹא אֲמַרִּינּוּ בִּיָּה פֶּל הַעוֹמֵד כּו' דְּאַיְגְּלָאֵי מְלִתָּא שְׁלֵא הִי עוֹמֵד ע"ש וְהִינּוּ כְּסִבְרַת הַש"ס כְּרִיתוֹת הַנ"ל וַא"כ שְׁפִיר יֵשׁ לְפָרֵשׁ סוּגְיָא דְּמִנְחוֹת כַּמ"ש דְּפָרִיף מְהָא דְּאַשְׁמֵם תְּלוּי דְּאַף הֵיכָא דְּאַיְגְּלָאֵי מְלִתָּא כּו' אַעפ"כ אֲמַרִּינּוּ פֶּל הַעוֹמֵד כּו' וּמְשַׁנֵּי מְשׁוּם דַּכ"ש מְקַדֵּשׁ וּבְאַמְתָּ עוֹמֵד מִשָּׂא"כ פִּיגְל בְּזַרְיָקָה פּנ"ל.

וְאַף דְּבְנִתְקַבֵּל בְּכּוּס וְנִשְׁפָּף אֲמַרִּינּוּ פֶּל הַעוֹמֵד וְלֹא אֲמַרִּינּוּ אִיגְּלָאֵי מְלִתָּא כּו' ע"ש בְּתוּס' פְּסָחִים הַנ"ל מַה שְׁחִילְקוּ דְּבַפְּיָגֵל גֶּרַע מְנִשְׁפָּף כּו': אָמְנָם יֵשׁ לְדַחֲנוֹת דְּהָא לַכְּאוּרָה אִינוּ מוּבָן ש"ס כְּרִיתוֹת הַנ"ל אִימּוֹר דְּאַמַר ר"ש בְּמִיָּדֵי דְּעוֹמֵד לְזַרְוֹק הָאִי אִינוּ עוֹמֵד כּו' וּמַה חֲוָלִין בֵּין נְתַקְבֵּל בְּכּוּס וְנִשְׁפָּף נִימָא גַּם שָׁם הָאִי אִינוּ עוֹמֵד אוּ לָן לְפָנֵי זַרְיָקָה כּו' וּמ"מ אֲמַרִּינּוּ דְּמִיָּד פְּשׁוּדָע לְזַרְיָקָה וְאַזְ הִי עוֹמֵד שְׁהִי הַזַּרְיָקָה כְּדִין וּמִצְנָה הוּי שְׁפִיר פְּזוּרִיק כּו' וְאַם כֵּן בְּאַשְׁמֵם תְּלוּי פִּינּוֹן שְׁבָא עַל הַסְּפֶק וְכָל זְמַן שְׁלֵא.

נוֹדָע הוּא פְּשָׁר כְּשָׂאָר קְרָבֵן א"כ מַה בְּכָף שְׁעַתָּה נּוֹדָע שְׁלֵא חֲטָא מ"מ לֹא אִיגְּלָאֵי מְלִתָּא שְׂאָז לֹא הִי עוֹמֵד לְזַרְיָקָה דְּהָא מ"מ אֲזִי קוֹדֵם שְׁנוּדָע הִי שְׁפִיר עוֹמֵד לְזַרְיָקָה כְּדִין וּמַה בְּכָף שְׁעַכְשָׁיו נּוֹדָע וְאַיְנוּ רְאוּי עֵתָה מ"מ הוּי רַק כְּנִשְׁפָּף דְּלֹא אִיגְּלָאֵי פֶלֶל לְמַפְרַע שְׁלֵא הִי עוֹמֵד כּו' וְלָמָּה לֹא נִימָא פְזוּרִיק דְּמִי.

אַף רִש"י ו"ל דְּקַדְק בְּלִשׁוֹנוֹ דְּהָאִי פִּינּוֹן דְּלֹא חֲטָא אִיגְּלָאֵי מְלִתָּא שְׁהִי רְאוּי לְהִיּוֹת נּוֹדָע קוֹדֵם זַרְיָקָה כּו' עֵינֵין שָׁם. וְהִינּוּ דְּאַמַרִּינּוּ כְּדִינוֹן שְׁנוּדָע קוֹדֵם זַרְיָקָה אִיגְּלָאֵי מְלִתָּא שְׁמִיָּד בְּשַׁעַת קַבְלָה הִי עוֹמֵד לְכָף לְהִיּוֹת נּוֹדָע וְלֹא יָבֵא לִיָּדֵי זַרְיָקָה וְלֹא הִי אֲזִי עוֹמֵד לְזַרְוֹק פֶּלֶל גַּם כֵּן.

וְכַדְאָמַר בְּש"ס חֲוָלִין י"ד בְּהֶמָּה עוֹמֵדֵת לְשַׁחֲטָה וּלְגַדֵּל נִשְׁחַטָּה הַנּוֹבֵרֵר דְּלְשַׁחֲטָה עוֹמֵדֵת לֹא נִשְׁחַטָּה כּו' אִי יֵשׁ בְּרִירָה עֵינֵין שָׁם דְּבְדָבָר הַעוֹמֵד לְשַׁחֲטָה אֲמַרִּינּוּ הַנּוֹבֵרֵר כּו' וּלְכָף כָּאן בְּאַשְׁמֵם תְּלוּי בְּשַׁעַת קַבְלָה יֵשׁ סְפֶק אִי עוֹמֵד לְזַרְוֹק דִּיכּוֹל לְהִיּוֹת שְׁלֵא יוֹדָע אוּ אֲפָשָׁר

ש'יודע קודם זריקה ולא ינדרק ועומד לשפיהן ולכף אחר כף פשנודע באמת הוכרר הדבר שהי' עומד להנדע ולא הי' עומד לזרוק כלל גם אז כנ"ל.

אבל בנתקבל הדם בכוס ונשפה כו' שפיר אמרינו ביה כל העומד דכמו בבהמה העומדת רק לגדל דאף שנשחטה לא אמרינו הוכרר שהי' עומדת לשחיטה כיון שלא הי' עומדת כלל לזה כמבואר הש"ס שם חולין עיין שם.

ולכף בנשפה דאטו עומד להיות נשפה ושפיר הי' אז ודאי עומד לזרוק וכזרוק דמי אף דנשפה אחר כף לא שניף אנגלאי מילתא שלא הי' עומד לזרוק כנ"ל. ודוקא בא"ת בנודע שעומד לשפיהן כנ"ל.

ואף דתליא אי יש בריקה מ"מ י"ל דבכהאי גוונא כ"ע מודים עיין שם תוס' גיטין מה שחילקו אליבא דר' יוסי ביה דברייה כו'. וא"כ ממילא בפניגול בזריקה י"ל דלא שניף הנ"ל דמ"מ לא הי' עומד לפגל בזריקה כנ"ל.

ואינו מוכרח: (ה) וצריף שריפה כו' הגט בטל. ה"ן ז"ל כתב ואע"ג דלא אמרינו פתוטי מיקתת כו' אלא בדבר הצריף שיעור מקל מקום באותן הצריכין להתבער מן העולם למאן דאמר כל העומד לשרוף כשרוף דמי לא הוי גט וכן כתב הריטב"א ז"ל שם וז"ל והא דאמר פשר בכל איסורי הנאה קאמר באפילו בהאי דכתוטי מיקתת כו' דלא איכפת לן בהכי אלא במידי דצריף שיעור פשוטר ולולב כו' ומיהו באיסורי הנאה העומדים לשריפה למאן דאמר כל העומד כו' כשרוף דמי ביה ודאי לא שרי כשרופים הם וכמו שאין בהם ממש דמי וכ"כ רבינו עכ"ל.

ומבואר מדבריהם בדברי הרשב"א ז"ל סופה ל"ה דשניף פתוטי מיקתת כו' בכל אותן א"ה העומדים לשריפה אף שאינו חייב לשורפן וזה הוא לכ"ע גם לרבנן דר"ש מ"מ ליכא שיעורא. אבל לענין שיהי' פאין בו ממש זה דוקא לר"ש דכל העומד כו' כשרוף דמי ודוקא באותן שחייב בשריפה כגון של אשירה ועיר הנדחת כמ"ש הרשב"א ז"ל מה שאין כן ערלה אף דעומד לשריפה מ"מ אינו חייב בשריפה עיין שם.

והיינו משום דר"ש לא קאמר אלא במידי דאיכא מצוה כמבואר מנחות ק"א ע"ב. והנה הם ז"ל כתבו סתם למאן דאמר כל העומד כו' ולא סייעו אי הלכתא הכי כר"ש או לא והרב בהג"ה סתם דהגט בטל ויש לעיין.

ולכאורה הי' נראה מוכרח מדברי הרמב"ם ז"ל שפסק דלא כר"ש דהא בש"ס מנחות ק"ב ע"ב אמר ליה ר"א לר"י מדאמר ר"ש כל העומד לזרוק כזרוק דמי כל העומד לשרוף נמי כשרוף דמי נותר ופריה אמאי מטמאין טומאת אונקלין עכ"ל בעלמא ניהו א"ל חייבת הקודש מפשירתן כו' עיין שם ומבואר דהיכא דלא שניף חייבת הקודש לא מטמא היכא דעומד לשרוף.

והרמב"ם ז"ל פ"א מה' טומאת אונקלין פסק כרבנן דר"ש דערלה וכלאי הפך מיטמאין טומאת אונקלין הא נימא כל העומד כו' וע"כ דפוסק דלא כר"ש ולא אמרינו כל העומד כו'. שוב ראיתי בפ"ח הוכיח כנ"ל ודחה בשביל זה דברי הרב ז"ל רק דלא קי"ל כר"ש והגט פשר ע"ש: והנה מערלה לא קשה לרשב"א ז"ל הנ"ל דאינו חייב בשריפה.

אף מכלאי הכרם קנשה דמן התורה בשריפה דילפינו פון תקודש תוקד אש ושייף כל העומד כו'. וגם בערלה קנשה לעניית דעתי על דברי רשב"א ז"ל דהא בסוף תמורה חשיב לה בהדי הנשרפין דמצותן בשריפה וע"כ כמו שפכת רש"י ותוס' שם דילפינו מכ"ה דאם לא פן למה אפרן מותר דהינו משום דנעשה מצותן כמו שפכתו תוס' שם ומוכח דחייב לשון רפון ונקא וא"כ מוכח מהרשב"א ז"ל דלא פ"ר"ש.

ובתוס' סוטה כ"ה ע"ב פתבו ג"כ דהא דכתתי מיכתת שיעורא אתי' גם לרבנן דמודו דלא חשיב שיעור ופ"ה חייבת הקודש מהני וצ"ע פלאי הכרם אמאי מטמא טומאת אוכלין הילכף ליכא לדמויי להדדי כו' ע"ש.

ולכאורה מה שפכתו דגם לרבנן הטעם בפ"ה משום חייבת הקודש כו' תמוה דא"כ ל"ס"ד במנחות שם מה קשיא ליה לר"ש ונקא הא גם לרבנן ליכא שיעורא ובעינן כפיצה וע"כ משום חייבת הקודש.

וי"ל בדוחק כמ"ש הפר"ח בדברי רמב"ם דנ"מ לענין צירוף עינין שם. ובדעת הרמב"ם כ' הפר"ח דלכף פתב מתטמאין משום דלטמא אחרים בעי שיעור וכתתי מיכתת כו' ע"ש: והנה לכאורה יש לתמוה הא קדשים טמאין מן התורה בשריפה ונקא ואם פן איך משפכת לה דראשון עושה שני שלישי כו' בקודש הא לטמא אחרים לכ"ע בעי שיעור כפיצה וקא פינון דראשון טמא עומד לשון ומיכתת שיעורא ומכ"ש לר"ש דכשרוף דמי ועפ"ה בעלמא ניהו.

ואין לומר פתרוץ הש"ס משום חייבת הקודש דהא בעי ר"ל אי מהני חייבת הקודש למימיני ביה ראשון ושני וליכא לשנויי פתרוץ הש"ס דמדרבנן מונין בו ראשון ושני דהא קדשים טמאין דמטמאין הוא מדאורייתא כמבואר בש"ס בדוכתי טובא וסוף פ"ק קמא דפסחים וסוטה כ"ט.

ועוד תיבח קדשים תרומה טמאה איך יטמא ועושה שלישי הא מצותו בשריפה ולא שייף ביה חייבת הקודש. וקא יליף שם בסוטה ק"ו מטבול יום ומחולין כו' ע"ש.

ומאי ראיה דלמא ונקא חולין מטמא דאינו עומד לשריפה ואיכא שיעורא מה שאין פן תרומה וקדשים טמאין דלשריפה קאי וליכא שיעורא והתם אמר ר"י ובכריתות ובמנחות שם בעי למימר דר"י סבר פ"ר"ש דכשרוף דמי ע"ש.

וא"ל דאיירי במשקין דלאו לשריפה קאי. ז"א דקי"ל טומאת משקין לטמא אחרים לאו דאורייתא.

והי' אפ"ש בתרומה למ"ש תוס' שבת כ"ה דתרומה טמאה דבשריפה הוא רק מדרבנן א"כ א"ש דמן התורה אינו עומד לשון פ"ל. אף ז"א דהרשב"א ז"ל סנכה כ' דאף דתרומת פירות דרבנן מ"מ אינו יוצא מן התורה באתרוג של תרומה טמאה פינון דמ"מ לשריפה קאי פתתי מיכתת עינין שם.

וא"כ עכשיו דבשריפה מדרבנן שוב לא יטמא. ועוד דתוס' שבת כ' לחד תירוץא דילפינו מקדשים דמצוה בשריפה ומן התורה עיי"ש וכן פשטא דש"ס שם פ"ה שפ"ה לשון קדשים שנטמאו עינין שם וקנשה פנ"ל: אף בל"ז פתב רש"י ז"ל סוף פ"ק קמא דפסחים

דלמאן דאמר אין אנקל מטמא אנקל לא משפחת לה שלישי בקודש מה"ת וגם למה שפכתו תוס' שם דמשפחת ע"י עצים ולבונה כו' ג"כ ע"כ חזיבת הקודש דאורייתא גם למיגני ביה כו' וממילא גם אף דכשרוף דמי מהני כנ"ל.

ולמ"ד אנקל מטמא אנקל ג"כ לא קשה דהא יליף מקרא דחגי אל הלחם ואל הנזיד כו' וא"כ גם לענין זה שיניף למילף דגלי קרא דקדשים טמאין מטמאין אף דכשרוף דמי. אף למאן דיליף מנהבשך אשר יגע בכל טמא כו' ע"ש לא שיניף למילוף לזה ג"כ דכיון שנקרא טמא ממילא בשר הנוגע בו קרינו בו' אשר יגע כו' דזה אינו דא"כ גם פחות מפביצה לטמא דקרינו ביה אשר יגע בכל טמא וע"כ כיון דגלי קרא בהדיא דאינו מטמא פחות מפביצה כמ"ש רש"י ז"ל פסחים ל"ג ע"ב ממילא גם בקדשים כן וא"כ כיון דמיכתת שיעורא גם בקדשים אינו מטמא וקשה כנ"ל: ואפ"ש לומר דבאמת רק מטעם חזיבת הקודש מהא דקאמר בש"ס מנין לרביעי בקודש היינו שהשלישי אינו קודש.

ולדוחק. ועוד דמתרומה טמאה דלא שיניף חזיבת הקודש גם מדרבנן לא תטמא אחרים ולמה קאמר ר' יוסי שם ט"ו דאין שורפין תרומה טמאה עם הטהורה ואפילו עם התלוין' משום דמטמאה וקא לא תטמא כלל דליכא שיעורא כנ"ל: והיה אפ"ש לומר לשיטת תוס' פסחים ל"ג ע"ב דכמו שאין מטמא אחרים כף אין מקבלין טומאה ג"כ פחות מפביצה.

וא"כ למאי דאמר בש"ס שם בענבים שנטמאו אימת קא מטמאו לכי סחיט להו ואז ליכא שיעורא עיין שם. וא"כ למאן דאמר כשרוף דמי לא משפחת לה תרומה טמאה וקדשים טמאים כלל דהא בשעה שמקבלין טומאה אי נימא דנטמאו עומדין לשריפה וליכא שיעורא ושוב אין מקבלין טומאה כלל.

ואף דקודם שנטמאו הי' שיעור מ"מ איה אפ"ש לומר שיקבלו טומאה הא אם יקבלו טומאה ליכא שיעורא ואין כאן טומאה כלל. וא"כ שוב כיון דגלי קרא בתרומה טמאה דבלאו וכן קדשים טמאין א"כ אמרה התורה דחשיב שיעור אף דעומדים לשריפה ולכך שפיר מטמא אחרים ג"כ.

וכמו דאמר בש"ס יבמות פרק מצנות חליצה במנעל הפוסק דלא אמרינו מיכתת שיעוריה משום דגלי קרא ושרף את הבגד דגם בשעת שריפה קרי' בגד כי' עיין שם וכן כאן גלי דגם בשעה שעומד לשריפה חשיב שיעורא כנ"ל: אף יש לדחות דכיון דמה דעומד לשרוף הוא רק ע"י הטומאה שפיר מקבל טומאה דאי אפ"ש שלא תטמא כיון דיש כאן שיעור ואין מזה ראיה כשפיר טמא דלא נימא כשרוף דמי שלא יטמא אחרים.

ועוד דעדיין קשה לשטת הרמב"ם ז"ל ושאר פוסקים דמקבל טומאה בכל שהוא רק לטמא אחרים בעי שיעורא ואין ראיה ממה שמקבל טומאה. ואפ"ש לומר דסברי דלא פרש"א סוכה הנ"ל רק כיון דמן התורה לא הוי תרומה טמאה בשריפה רק מדרבנן לא אמרינו בי' כשרוף דמי גם לקולא שלא יטמא ודוקא לחומרא שאינו יוצא בלולב ואתרוג כנ"ל: גם יש לחלק דעיקר הטעם דכיון דכשרוף דמיו לא מיקרי כלל אנקל טמא והיינו דוקא נותר ופרה שמצד עצמן עומדין לשריפה.

אָבֵל בַּתְּרוּמָה וְקִדְשִׁים טְמֵאִין דְּכָל מַה דְּעוֹמֵד לְשִׁרְוִי הוּא רַק בְּשִׁבִיל הַטְּוֵמָאָה לֹא שְׁיִיף לֹמֵר דְּאִינוּ מְטַמָּא דְּלֹא חֲשִׁיב אֲנִיכְל טְמֵא כְּשִׁיעוֹר מִשּׁוּם דְּעוֹמֵד לְשִׁרְוִי הָא זֶה הוּא רַק בְּשִׁבִיל שְׁהִיא אֲנִיכְל טְמֵא דְּבַל"ז אִינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוִי כְּלָל כְּנ"ל וְלִכְפֵּי שְׁפִיר מְטַמָּא אַחֲרִים ג"כ: אָמְנָם עֲדִינן קִשְׁיָה דְּאָמַר בְּש"ס פְּסָחִים ט"ו ע"ב אָמַר ר"י מְחַלְקֵת בְּשֵׁשׁ אָבֵל בְּשִׁבְעַ דְּבָרֵי הַפֶּל שׁוֹרְפִין תְּרוּמָה טְהוֹרָה עִם הַטְּמָאָה וּפְרִיָּה עֲלֶיהָ דְּדִילְמָא הֵיכָא דְּלִיכָא שָׁם טְוֵמָאָה עֲלֶיהָ אָסוּר לְהוֹסִיף טְוֵמָאָה אַף דְּאָסוּר מְדַאֲרֵייתָא ע"ש.

וְקִשְׁיָה הָא אַחַר שֵׁשׁ דְּאִיכָּא עֲשֵׂה דְּמִשְׁבִּיתוֹ וּמִן הַתּוֹרָה בְּשִׁרְיָה מְטַעַם חֲמִץ אִם כֵּן אִינוּ מוֹסִיף טְוֵמָאָה כְּלָל דְּלֹא תְטַמָּא כְּלָל דְּכָל הָעוֹמֵד לְשִׁרְוִי כְּשִׁרְוִי דְּמִי דְּכָאן עוֹמֵד לְשִׁרְוִי מִצַּד חֲמִץ אַף בְּלֹא טְוֵמָאָה וְלִיכָּא שְׁיִיעוֹרָא.

וְאִין לֹמֵר דְּאִינְרֵי שְׁהַתְּרוּמָה טְמָאָה אִינוּ חֲמִץ כְּלָל רַק הַטְּהוֹרָה וְשְׁפִיר תְטַמָּא. דְּמ"מ קִשְׁיָה לְתוֹס' דְּגַם לְקַבֵּל טְוֵמָאָה בְּעֵינָן כְּפִינָה א"כ הַתְּרוּמָה טְהוֹרָה לֹא תִקַּבֵּל טְוֵמָאָה כְּלָל מְטַעַם כֹּל הָעוֹמֵד כו' כִּינּוּן שְׁהוּא חֲמִץ כְּנ"ל.

וְעוֹד מַה פְּרִיָּה מִהַפֶּת שְׁעֵיפְשָׁה כו' דְּלָמָּא אִינְרֵי שְׁהַטְּמָאָה חֲמִץ ג"כ כְּפִשְׁטִיָּה. אַף י"ל דְּא"כ לְמָה נִקִּיט פֶּת שְׁעֵיפְשָׁה כו'.

וְעוֹד דְּגַם בְּשֵׁשׁ לְמָה פְּלִיגֵי הָא עוֹמֵד לְשִׁרְוִי מְדַרְבָּנָן וּג"כ אִינוּ מְטַמָּא כְּנ"ל. אַף י"ל דְּלֹא כְּרַשְׁבִּי"א הַנ"ל דְּלֹא מִהֲנִי מַה דְּעוֹמֵד לְשִׁרְוִי מְדַרְבָּנָן כְּנ"ל.

גַּם י"ל דְּסִבְרָא ר"י כְּרַבָּנָן דְּר"י דְּחֲמִץ הַשְּׁבִיתוֹ בְּכָל דְּבָר וְאִינוּ מִן הַנְּשַׁרְפִים כְּלָל וְלֹא שְׁיִיף בִּיהַי כֹּל הָעוֹמֵד כו'. וְלִכְאֹרְהָ קִשְׁיָה אִי נִימָא כֹּל הָעוֹמֵד כו' אִיף בְּחֲמִץ בְּפִסְחָא וְשָׂאֵר אִיסוּרֵין דְּבְשִׁרְיָה לֹקְהָ עַל אֲכִילָתָם וְהָא בְּעֵי שְׁיִיעוֹר כְּזִית לְמַלְקוֹת וְכָל הָעוֹמֵד כו' כְּשִׁרְוִי דְּמִי וְלִיכָּא שְׁיִיעוֹרָא.

אַף לֹא קִשְׁיָה דְּהָא כִּינּוּן שְׁאֲכָלוּ שׁוּב אִינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוִי וְא"כ בְּשַׁעַת אֲכִילָהּ אִינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוִי וְאִיכָּא שְׁיִיעוֹרָא. וְעוֹד דְּהַחֲיִיב עַל הַנְּאִת גְּרוֹנוֹ וְהָא אִיכָּא כְּדָאֵר בְּחֻלִּין סוּף פָּרָק ג"ה ע"ש: אָמְנָם לְכַאֲוֵרָה בְּחֲמִץ דְּעוֹבְרִין בְּבַל יִרְאֶה וְזֶה דְּוָקָא בְּכִזִּית כְּמַבּוֹאֵר רִישׁ מְסַכְתָּ בִּיצָה וְאִיף עוֹבְרִין הָא כִּינּוּן דְּלְשִׁרְיָה קִשְׁיָה דְּמִי וְלִיכָּא שְׁיִיעוֹרָא וְי"ל כִּינּוּן שְׁלֹא מְשַׁפְּחַת בְּעֵינָן אַחַר א"כ גְּזִירַת הַפְּתוּב הוּא שְׁיִיעוֹרָא וְלֹא נִימָא כְּשִׁרְוִי דְּמִי.

וְי"ל דְּזֶה נִכְלָל בְּמֵאֵי דְּאָמַר ב' דְּבָרִים אִינָם בְּרִשׁוֹתוֹ כו' וְעֲשָׂאָן הַפְּתוּב כו': עוֹד י"ל דְּלֹא שְׁיִיף לֹמֵר כֹּל הָעוֹמֵד כו' רַק בְּדְבָר אַחַר לְעֵנָן טְוֵמָאָה וְכֵהָא גּוֹוֵנָא. אָבֵל לְעֵנָן בַּל יִרְאֶה וְתִשְׁבִּיתוֹ כִּינּוּן דְּבָזָה עֲצָמוֹ הוּא הָאִיסוּר שְׁלֹא יִשְׁהֵנוּ רַק יִשְׁרֹף וְאִם כֵּן אִיף נִימָא כֹּל הָעוֹמֵד לְשִׁרְוִי כו' הָא זֶה עֲצָמוֹ הָאִיסוּר שְׁלֹא יִשְׁהֵנוּ אוֹתוֹ מְלִשְׁרָפוֹ.

גַּם כִּינּוּן דְּרוּצָה לְהַשְׁהוֹת וְלֹא לְשִׁרְוִי לֹא הֵנִי עוֹמֵד לְשִׁרְוִי כְּלָל: וּבָזָה י"ל טַעַם נִכּוּן לְדְבָרֵי תוֹס' פְּסָחִים כ"ט ע"ב דְּמִשְׁהָה חֲמִץ כְּדִי לְבַעֲרוֹ אִינוּ עוֹבֵר עָלָיו ע"ש וְתַמּוּהָ דְּבָכָל לֹא הִנְיָתֵק לְעֲשֵׂה אִטוּ מוֹתֵר לְעַבְרָא ע"ש בְּפּוֹסְקִים.

וְלִמ"ש י"ל דְּעֵיקָר הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּכִינּוּן דְּמִשְׁהָה כְּדִי לְבַעֲרוֹ שׁוּב עוֹמֵד לְשִׁרְוִי וְכְשִׁרְוִי דְּמִי וְאִינוּ עוֹבֵר כְּלָל בְּבַל יִרְאֶה כִּינּוּן שְׁרוּצָה לְשִׁרְפוֹ כְּנ"ל. גַּם י"ל דְּלֹא שְׁיִיף כֹּל הָעוֹמֵד כו' דְּהָא גַּם עֲשֵׂה דְּמִשְׁבִּיתוֹ דְּוָקָא בְּכִזִּית א"כ אִיף נִימָא כֹּל הָעוֹמֵד כו' וְלֹא יַעֲבֹר הָא אִם

נאמר דאינו עובר שוב אינו עומד לשוןף כלל דהא רק עומד לשוןף משום ב"י ותשבייתו כנ"ל ו"ט אף פ' א"ע במשנה פיצד מפרישין חלה בטומאה כו' דיעבור על כל יראה קשה הא התם גם בלאו איסורא דב"י עומד לשוןף משום חלה טמאה ושוב יעבור בב"י מחמת חמץ פינון דגם אי נימא דאינו עובר מ"מ לשריפה קאי כנ"ל.

ולכך צ"ל פתרון הנ"ל דכיון דהאיסור הוא להשהות לא שייך פל העומד כנ"ל: והנה בגוף הראיה הנ"ל מהא דערלה וכלאי הפך דמטמא טומאת אוכלין מוכח דלא פ"ר ש כמו שכתב הפר"ח נראה לעניית דעתי דאינו ראיה.

דהנה באמת לשיטת התוס' קשה גם לרבנן הא ליכא שיעורא וכמו שכתבו תוס' בעצמם בסוטה. וגם אמאי פריה לר"ש דוקא ומה שכתב הפר"ח ד"ל לדרבנן מתמא כ"ש ולא בעי שיעור הוא דוחק דהא לענין לקבל הכשר כתבו תוס' פסחים דלכ"ע בעי שיעור.

גם פשטא דמטמא טומאת אוכלין בברייתא מבואר דגם לטמא אחרים איירי דלכ"ע צריה שיעור גם מ"ש הפר"ח דאיירי לענין צירוף שחסר משהו ומצטרף הערלה כו' ולהשלים דעכ"פ איכא משהו מה שאין פ"ר ש"ש אף משהו ליכא ע"ש אינו נראה לעניית דעתי דהא האי משהו הוא איזה שיעור קצוב עכ"פ חלק ששים מכזית וכה"ג א"כ איך מצטרף הערלה להשלים הא פינון דבעי שיעור ידוע שוב שייך ביה פתוית מיכתת שיעורא ואין חילוק בזה בין שיעור קטן לגדול פינון דמ"מ בעי שיעור קצוב כנ"ל להשלים ולא משפחת לה שישלים ג"כ.

ואף לשיטת תוס' עירובין גבי לחי שם דף פ' שכתב דכיון דלא בעי רק רוחב משהו לא החמירו בו דנימא פתוית מיכתת שיעור' עיין שם היינו דוקא בלחי שהיא דרבנן ולא החמירו בו חכמים והכי דייק לשון אב"ל לענין מה דבעי שיעור מן התורה פינון דקצוב שייך ביה פתוית מיכתת כו'.

ומכש"כ למ"ש הה"מ הלכות עירובין דהוא רק כמו קוין שא"צ רוחב כלל ע"ש. שמבואר מדבריו דאם הי' צריה רוחב אינו מועיל.

וא"כ קשה כנ"ל גם לרבנן. והנראה דהנה הרמב"ם ז"ל פ"ג מה' אה"ט פסק כו' אם חישב עליהן לאכילה מטמא טומאת אוכלין כו'.

וקשה למה ליה מחשבה הא בדבר המיוחד למאכל אדם לא בעי מחשבה כלל כמבואר שם הלכות טומאת אוכלין. ואין לומר דמחמת האיסור לא מיקרי מיוחד למאכל אדם ובעי מחשבה כמ"ש הרמב"ם ריש טהרות.

ז"א דהא קי"ל נבלת עוף טהור בשוקים וכן חלב לא בעי מחשבה ואף שאסורין פינון שפצד מיוחד למאכל אדם ע"ש פ"ג מהלכות טומאת אוכלין וסוף עוקצין פינון דלא מאיסי ודוקא באותן דמאיסי בעי מחשבה.

וממילא בשר פרה מטמא טומאת אוכלין בלא מחשבה. ונראה החילוק דדוקא בהנה דמותרין בהנאה כמו חלב ונבילה לא בעי מחשבה דניהו שאינו ראוי לישאל מ"מ ראוי לעפושם ומותר להאכילו ולכך נקרא אוכל.

אָבֵל דְּבַר שְׁאָסוּר בְּהִנָּאָה א"כ אֵינוּ מְיֻחָד עוֹד לְמֵאֵכֵל אָדָם כָּלֵל פִּינוּן שְׂאִין יְכוּלִין לְהֵאָכִילוֹ לְעַפּוֹ"ם ג"כ מִצַּד הָאִסוּר א"כ אֵינוּ רְאוּי כָּלֵל וּבְעֵי מַחְשְׁבָה דְּאָף דְּבַדְבָּר שְׂמַצַּד עֲצָמוּ אֵינוּ רְאוּי כָּלֵל לֹא מְהַנִּי מַחְשְׁבָה דְּבִטְלָה דַּעְתּוֹ אָבֵל בְּהִנָּה שְׂמַצַּד עֲצָמָם רְאוּנוּ רַק מִצַּד הָאִסוּר מְהַנִּי הַמַּחְשְׁבָה כַּנ"ל.

וְאָף דְּקִי"ל דְּלֹא כַּר"ש דְּאֵנְכֵל שֵׁא"י לְהֵאָכִיל לְאַחֲרִים קְרוּי אֵנְכֵל כּו' הֵינּוּ דְּנוּקָא בְּחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן דְּר"ש סָבַר דְּלֹא מְהַנִּי הַמַּחְשְׁבָה פִּינוּן דְּאִסוּר בְּהִנָּאָה וּכְמוֹ שְׂלֵא הִי רְאוּי לְאָכִילָה מִצַּד עֲצָמוּ כְּמוֹ כֵּן בְּאִסוּרֵי הִנָּאָה וּרְבִנּוּ סָבְרֵי דְּמְהַנִּי מַחְשְׁבָה אָבֵל בְּעֵי כַּנ"ל: וְנִרְאָה דְּמִפְרֵשׁ הַש"ס בְּכוּרוֹת ו' דְּלְמִסְקָנָא דְּפֶטֶר חֲמוֹר אָסוּר פְּלִיגֵי שְׁפִיר בְּחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן וְכֵן הָא דְּפֶרִיף אֵי לֹא חֲשִׁיב מ"ט דְּרַבִּנּוּ קָאֵי עַל כָּל אִסוּרֵי הִנָּאָה דְּבִלֵּא מַחְשְׁבָה אֵינוּ מְטַמֵּא וְאִיּוּרֵי לְמִסְקָנָא כָּל הַבְּרִיּוֹתָא דְּעַרְלָה וְכִלְאֵי הַפָּרָם כּו' רַק בְּחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן וְכֵן מִשְׁמַע דְּהָא כְּיִיל לְהוּ בְּהַדֵּי פֶטֶר חֲמוֹר וּבְפֶטֶר חֲמוֹר מְבֻנָּאָר בַּש"ס בְּכוּרוֹת שְׁם לְהַדֵּיא דְּדוּקָא בְּחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן כַּנ"ל.

וּלְכֹף כְּתֵב הַרְמַב"ם ז"ל בְּפֶרֶה דְּבְעֵי מַחְשְׁבָה. וְכֵן י"ל בְּשַׁאָר אִסוּרֵי הִנָּאָה ג"כ.

וּמ"ש סוּף פָּרָק א' מְהִלְכוֹת טוּנְמַאת אוֹכְלִין הַעֲרְלָה כּו' אִיּוּרֵי ג"כ בְּחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן כַּנ"ל דְּהָא כְּתֵב שְׁם בְּשַׁר פָּרָה ג"כ ע"ש: וְהִנֵּה עֵיקַר הַפְּלוּגָתָא דְּר"ש וּרְבִנּוּ בְּאֵנְכֵל שְׂאִינוּ יְכוּלֵי לְהֵאָכִיל לְאַחֲרִים הוּא דְּר"ש סָבַר דְּאָף שְׁחִיּוּשׁב עֲלִיהֶן וְרוּצָה לְאָכִילָה וְלַעֲבוּר עַל מַה שְׂאָסְרָה הַתּוֹרָה מ"מ לֹא מְהַנִּי מַחְשְׁבָתוֹ לְשׁוּנֵי אֵנְכֵל וּלְבִטְלֵי הָאִסוּר פִּינוּן שְׂאָמְרָה תּוֹרָה שְׂאִינוּ אוֹכֵל רַק אֲשֶׁר יֵאָכֵל.

וּרְבִנּוּ סָבְרֵי דְּמְהַנִּי נֶגֶד הַתּוֹרָה דְּכִינוּן שְׁרוּצָה לְאָכֵל מִקְרֵי אֵנְכֵל אֲשֶׁר יֵאָכֵל פִּינוּן שְׂיָכוּל לַעֲבוּר וּלְאָכֵלוֹ אָבֵל לְרַבִּנּוּ בְּעֵי שְׁפִיר מַחְשְׁבָה לְמִסְקָנָא וְהִנֵּה לְכַאוּרָה קִשְׂיָה מַה פְּרִיף כָּל הָעוֹמֵד לְשֶׁרוּף כְּשֶׁרוּף דְּמִי וְלֹא תְטַמֵּא טוּנְמַאת אוֹכְלִין דְּעַפְרָא בְּעֵלְמָא הוּא.

מַה בְּכֹף דְּהַנִּי כְּאֵלוֹ הוּא אֶפְרָה הָא גַּם אֶפְרָה אִם הִי רְאוּי לְאָכִילָה הִי ג"כ מְטַמֵּא טוּנְמַאת אוֹכְלִין רַק דְּאֶפְרָה אֵינוּ רְאוּי אָבֵל זֶה שְׁעוֹמֵד לְשֶׁרוּף נִיהוּ דְּהַנִּי כְּאֶפְרָה מ"מ אֶפְרָה זֶה רְאוּי לְאָכִילָה וְלָמָּה לֹא תְטַמֵּא.

דְּבִשְׁלָמָא בְּלוּלָב דְּאֲשִׁירָה וְאֲתֵרוּג וּכְהֵאֵי גְוּוּנָא אֶמְרִינּוּ שְׁפִיר פִּינוּן דְּכְשֶׁרוּף דְּמִי אֵין כְּאֵן לוּלָב וְהַתּוֹרָה אֶמְרָה שְׂיִהֵי לוּלָב דְּנוּקָא. וְכֵן כְּאֵן אִם הִי צְרִיף דְּנוּקָא בְּשַׁר אוֹ לְחֵם הִי שְׂיִיף כַּנ"ל.

אָבֵל פִּינוּן דְּהַתּוֹרָה אֶמְרָה רַק אֵנְכֵל אֲשֶׁר יֵאָכֵל הֵינּוּ שְׂבִנֵי אָדָם אוֹכְלִין אוֹתוֹ וְאָף בְּאִסוּר וּא"כ אָף דְּעוֹמֵד לְשֶׁרוּף מ"מ בְּנֵי אָדָם אוֹכְלִין אוֹתוֹ וְקִרְיָנוּ בְּאֶפְרָה זֶה אֲשֶׁר יֵאָכֵל כּו'. וּלְכֹף נִרְאָה דְּפֶרִיף רַק לר"ש דְּלְטַעְמֵיהָ דַּס"ל דְּאֵנְכֵל שְׂאִינוּ יְכוּלֵי לְהֵאָכִילוֹ לְאַחֲרִים לֹא מִקְרֵי אֵנְכֵל.

דְּפִירוּשָׁא דְּקִרָא אֵנְכֵל שְׂיָכוּלִין לְהֵאָכִילוֹ בְּהִיּוֹת דְּנוּקָא אָבֵל בְּאִסוּר לֹא מִקְרֵי אֲשֶׁר יֵאָכֵל וְאָף שְׂיִתְיָשׁב עֲלֵיהָ לְאָכִילָה לֹא מְהַנִּי מַחְשְׁבָתוֹ דְּאִסוּר כַּנ"ל. רַק בְּהִיּוֹתָהּ לָהּ שְׁעַת הַפּוֹשֶׁר סָבַר פִּינוּן דְּכָבֵר הִי עַל זֶה תּוֹרַת אֵנְכֵל הִרְאוּי לְהֵאָכִילוֹ בְּהִיּוֹת אָף שְׁעַתָּה אֵינוּ רְאוּי מְטַמֵּא כַּנ"ל.

ואף דהיכא דנתעפשה ונפסלה מאכילה אינו מטמא. וע"כ צריף לחלק דבזה פינו דלא נשתנה כלל והוא כמו שהי' רק שיש עליו איסור להאכילו לא נתבטל מתורת אןכל שהי' עליו פבר.

ולכף אמר שפיר דכיון דעומד לשרוף פשרוף דמי עפרא בעלמא וכשנעשה עומד לשרוף נעשה פאפר ממש ולא קשה פנ"ל דאפר זה ראוי לאכילה דזה אינו דהא אינו ראוי להאכילו בהיתר כלל דלענין זה לא מהני מה שהי' לו שעת הפושר כמו נתעפשה נעשה עפרא בעלמא פנ"ל.

ואפר זה עכשיו נדאי אינו קרוי אןכל אפר. יאכל דאינו ראוי להאכילו כלל מצד התורה דעומד לשרפה פנ"ל ומחשבה לא מהני לבטל לר"ש.

ולכף פריף הש"ס לר"ש נותר ופרה אמאי מטמא טומאת אוכלין הא כל העומד כו' ועפרא בעלמא הוא כו'. והיינו ר"ש לטעמיה דסבר כל העומד כו' וסבר גם פן דאןכל שאינו יכול להאכילו בהיתר כו' לא, מיקרי אןכל וקשה פנ"ל.

והוצרו לשנוי דחיבת הקודש מהני כו'. וא"כ לרבנן דפליגי בהא אר"ש וסברי דאוכל שאינו יכול להאכילו מטמא ולא בעינן בהיתר דוקא א"כ ממילא אף דס"ל כל העומד לשרוף פשרוף דמי מ"מ שפיר מטמא טומאת אוכלין דאפר זה קרוי אןכל פיון שחישב עליו לאכילה ויכול לאכלו באיסור קרוי אפר יאכל פנ"ל.

ולכף לא פריף לרבנן. וא"כ אין ראיה כלל מהא דקי"ל דערלה וכלאי הפרים מטמא טומאת אוכלין שיהי' הדין דלא פרי"ש בהא דכל העומד כו'.

רק משום דקי"ל פרבנן דאןכל שאינו יכול להאכילו כו' מטמא ממילא אף דכל העומד כו' מ"מ מטמא טומאת אוכלין וזה לענין טומאה מה שאין פן בלולב וכה"ג. ויגט אי פאן גט כלל רק אפר ולא מהני פנ"ל די"ל שפיר א העומד כו': ובמ"ש נתישב לי מאי דתמוה לכאורה הא דמתני' דהערלה וכלאי הפרים כו' פליגי ר"ש ואמר ר' מאיר כל האןכל כו' דאןכל שא"י להאכילו כו' אינו מטמא.

ולמה ליה טעמיה דאןכל שא"י להאכילו כו' הא איהו ס"ל כל העומד כו' רק נותר ופרה משום חייבת הקודש מטמאי ואם פן בערלה וכלאי הפרים לא מיטמאי משום כל העומד לשרוף כו'. וצריף לדהוק ולומר דנקיט האי טעמא משום שאר השנוין שם דאינם בשרפה ודוחק ולמ"ש מיןשב דאי לאו טעמא דאןכל שאינו יכול להאכילו אינו מטמא לא הי' מהני כלל טעמא דכל העומד כו' דמ"מ הי' מטמא פנ"ל והוצרו לומר דאןכל שא"י להאכיל כו' ואז שייף כל העומד פנ"ל: או י"ל בפשיטות דלענין טומאה דתליא רחמנא פמחשבתו וא"כ לרבנן כמו דמהני מחשבתו לשוני' אוכלא אף דאסור בהנאה ואי להאכילו כלל מצד התורה מ"מ מהני מה שחישב עליה ונעשה אןכל כמו כן בהא דכל העומד לשרוף אף שעומד מצד התורה מ"מ פיון שחישב עליה שלא לשורפה רק לאןכלה מהני המחשבה ומשוי לי' אןכל לענין טומאה.

ודוקא לר"ש דלא מהני המחשבה לענין אןכל שא"י להאכילו לכף כמו כן לא מהני בה דעומד לשרוף אף שחישב שלא לשורפה ופריף שפיר לר"ש ולא לרבנן. ודוקא לענין טומאה מהני לרבנן בחישב עליה לאכילה פנ"ל משא"כ שאר דברים לולב וכה"ג

שְׁאֵמְרָה תּוֹרָה וְכִינּוּן דְּמַצַּד הַתּוֹרָה עוֹמֵד לְשֶׁרוֹף לֹא מִיְקָרִי לִי לֵב וְלֹא מְהִינִי מִחֲשֻׁבְתּוֹ דְּלֹא מְצִינּוּ שִׁינֵי מוֹעִיל מִחֲשֻׁבְתּוֹ רַק לְעֲנִין טוֹמְאָה וְכַנ"ל: עוֹד י"ל דְּהֵנָּה בְּש"ס בְּכוֹרוֹת י' בְּעֵי לְמִימַר דְּאִיִּירִי בְּפִטְרָה חֲמוּר בְּלֹא חִיָּשָׁב עָלֶיהָ וּפְרִיָּה מ"ט דְּרַבְּנָן וּמִשְׁנֵי הוּאִיל וְאִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ וּפִירִש"י אִיסוּר דְּאָסֵר לִיהֵ רַחֲמֵנָא לִישְׁרָאֵל מְשׁוּנֵי לִיהֵ אֲנֹכֶל כּו' ע"ש וּמְסִיק דְּלֹא אֲמַרִינּוּ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ גַּם לְרַבְּנָן מִדְּחֻזִּינוּ דְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה בְּעֵי מִחֲשֻׁבָּה וְלֹא אֲמַרִינּוּ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ: וְנִרְאֶה דִּי"ל הַטַּעַם דְּלֹא אֲמַר אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ הוּא דְמָה רְאִיָּה מְמָה שְׁאֵמְרָה הַתּוֹרָה בְּאֲכִילָה דְּמִיְקָרִי אֲנֹכֶל אִי בְּלֹא מִחֲשֻׁבָּה הָא כְּשִׂאוּכְלוּ אִין לָהּ מִחֲשֻׁבָּה גְּדוּלָה מְזוּ כְּמוֹ שְׁפַתְבּ רִש"י ו"ל בְּכַמְּה מְקוֹמוֹת.

וְאִם כֵּן אִי דְקָרִיא רַחֲמֵנָא אֲנֹכֶל וְהִזְהִירָה שְׁלֵא יֵאֲכַל הִינּוּ רַק ע"י מִחֲשֻׁבָּה אֲבָל אִיִּי נֹכֶיחַ מְזָה דְבְּלֹא מִחֲשֻׁבָּה יֵהִי קָרוֹי אֲנֹכֶל וְלִכְּוֹ לֹא אֲמַרִינּוּ כַּנ"ל: וּבְזָה יֵשׁ לִיתָן טַעַם אֲמַי דְּפְלִיגִי רַבְּנָן אִר"ש וְסָבְרִי דְּאֲנֹכֶל שְׁאִינּוּ יְכוּל לְהֵאֲכִיל כּו' קָרוֹי אֲנֹכֶל.

הוּא דְּאִיִּי גִימָא כִּר"ש דְּגַם ע"י מִחֲשֻׁבָּה לֹא הִי אֲנֹכֶל מְשׁוּם שְׁאִינּוּ יְכוּל לְהֵאֲכִילוּ כּו' הָא לְעֲנִין זֶה שׁוֹב אֲמַרִינּוּ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ דְּכִינּוּן שְׁהִזְהִירָה תּוֹרָה שְׁלֵא יֵאֲכַל אִם כֵּן קָרִיא רַחֲמֵנָא אֲנֹכֶל ע"י מִחֲשֻׁבָּה עַכ"פ וְלִכְּוֹ מְטַמָּא כַּנ"ל.

וּר"ש פְּלִיג דְּלֹא אֲמַרִינּוּ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ ע"ש. וְי"ל מְשׁוּם דְּהָא מְזָה עֲצָמוֹ שְׁהִזְהִירָה הַתּוֹרָה עַל אֲכִילָתוֹ מְזָה מְסַתְּעָף זֶה דְּלֹא מִיְקָרִי אֲנֹכֶל וְאִין רְאִיָּה כַּנ"ל: וְא"כ מִיְנִשְׁבֵּי דְּנִיִּהוּ דְּסָבְרִי רַבְּנָן כֵּל הַעוֹמֵד לְשֶׁרוֹף כְּשֶׁרוֹף דְּמִי מ"מ שְׁפִיר מְטַמָּא טוֹמְאָת אֲוֹכְלִין דְּאִיִּי גִימָא דְּעַפְרָא בְּעַלְמָא ע"ז שְׁפִיר אֲמַרִינּוּ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ וְקָרִיא רַחֲמֵנָא אֲנֹכֶל וּמְטַמָּא ע"י מִחֲשֻׁבָּה.

וּפְרִיָּה רַק לִר"ש דְּלִית לִיהֵ אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ לְעֲנִין אֲנֹכֶל שְׁאִינּוּ יְכוּל לְהֵאֲכִיל וּמִמִּילָא שְׁיִיָּה כֵּל הַעוֹמֵד כּו' ג"כ מְשֵׁא"כ לְרַבְּנָן כַּנ"ל. וְהִינּוּ לְעֲנִין טוֹמְאָה דְּנִקָּא דְּתְלוֹי בְּאֲנֹכֶל אֲבָל לִי לֵב וְכֵהִא גִּוְנָא לֹא שְׁיִיָּה אִיסוּרוֹ חִיָּשׁוּבוֹ דִּמ"מ לִי לֵב לֹא הִי דְּכָל הַעוֹמֵד כּו' וְאִין תְּלוֹי בְּאֲנֹכֶל כֵּל אוֹ אֲתְרוּג כּו' וְגַט וְכֵהִא גִּוְנָא כַּנ"ל: עוֹד הִי נִרְאֶה לְעֲנִיָּת דְּעֵתִי לְמַאי דְּאֲמַר בְּש"ס שְׁבַת צ"א בְּעֵי רַבָּא כּו' זֶרַק כְּזִית תְּרוּמָה לְבֵית טְמָא מְהוּ כּו' מְדַמְצָטְרָף לְעֲנִין טוֹמְאָה כּו' מְדַלְעֲנִין יוֹצֵא בְּכִזִּית לְעֲנִין שְׁבַת נְמִי כּו' ע"ש דְּאֲמַרִינּוּ מִיגוּ דְּחֻשִׁיב שְׁיַעוּרָא לְדָבָר אֲחֵז הִי נְמִי שְׁיַעוּר חֻשִׁיב לְדָבָר אַחֵר.

וְכַתְּבוּ תוֹס' שֵׁם דְּבִנְרַק לְבֵית טְהוֹר לֹא אֲמַרִינּוּ מִיגוּ דְּחֻשִׁיב הָאִי כְּזִית תְּרוּמָה לְלִקוֹת עָלֵיו זֶר הָאוּכְלוּ יֵהִי ג"כ שְׁיַעוּר לְשְׁבַת כּו' כִּינּוּן דְּאִינוּ בְּאִיסוּר זְרוּת ע"י הוֹצָאָה זֶה כּו' ע"ש. וְהַטַּעַם הוּא דְּהֵתֵם כִּינּוּן דְּלְעֲנִין הוֹצָאוּ שְׁבַת בְּעֵי שְׁיַעוּר גְּדוּלָה מְכַזִּי רַק הִיכָא שְׁהֵאִיסוּר בְּאִי הוֹצָאָה זֶה א"כ הַהוֹצָאָה חֻשִׁיבָה וּמְהִינִי ג"כ לְשְׁבַת.

אֲבָל בְּטְהוֹר נִיִּהוּ דְּהַכְּזִית חֻשִׁיב מ"מ אִינוּ יוֹתֵר מְכַזִּית וּמ"מ הַהוֹצָאָה אִינָה חֻשׁוּבָה וּפְטוּר בְּכַזִּית כַּנ"ל. וְא"כ הִי נִרְאֶה לְעֲנִין כֵּל הַעוֹמֵד לְשֶׁרוֹף כְּשֶׁרוֹף דְּמִי וְהִי כְּעַפְרָא כּו' לְעֲנִין זֶה שְׁפִיר י"ל כִּינּוּן דְּחִיָּבָה הַתּוֹרָה עַל אֲכִילָת נוֹתֵר וְכֵה"ג בְּכַזִּית א"כ שְׁיִיָּה שְׁפִיר מִיגוּ דְּהִי כְּזִית לְעֲנִין אִיסוּר אֲכִילָה וְאִינוּ כְּעַפְרָא הִי גַם כֵּן אֲנֹכֶל לְשַׁאֵר דְּבָרִים וְאִינוּ כְּעַפְרָא לְעֲנִין טוֹמְאָה וְכֵה"ג וְיֵשׁ בּוֹ שְׁיַעוּר וּמְטַמָּא וְלֹא אֲמַרִינּוּ כְּזִית מִיְקָתָת כּו' וּבְזָה אִי דְּאִין אִיסוּר הָאֲכִילָה בְּאִי ע"י מַה שְׁמְטַמָּא מ"מ הָאִיסוּר הוּא ע"י שְׁיַשׁ בּוֹ שְׁיַעוּר וְאִינוּ כְּעַפְרָא

וממילא הוּי שיעורא גם לשאר דברים ולא דמי לבית טהור שכתבו תוס' דשם שפיר יש בו פזית לענין איסור ואעפ"כ פטור לענין שבת דבעי שיעור גדול משא"כ פאן דתליא זה בזה וכינן דאינו כפער ויש בו שיעור לאיסור הוּי שיעור לשאר דברים פנ"ל: וי"ל דזה עצמו הטעם דאמר איסורו חזו בו רק התם דתה שפיר כמ"ש לעיל דהוּי ע"י מחשבה משא"כ לענין זה פנ"ל.

וי"ל דר"ש לטעמיה דסבר פל שהוא למלקות א"כ לא שייך מדחשיב שיעור ללקות באכילה דהא גם על כ"ש לוקה ולכה פריה שפיר לר"ש אמאי מטמא ט"א. ואף דלענין קרבן מודה דבעי שיעור מ"מ זה לא מיקרי חשיבות כמ"ש תוס' שבת שם דדוקא למלקות חשיב ע"ש.

אבל לרבנן דאכילה בכזית למלקות י"ל דאף דסברי פשרוף דמי מ"מ שפיר ערלה וכ"ה מטמא טומאת אוכלין דמיגו דהוּי שיעורא כו'. והיינו במידי דאכילה אבל בנייר הגט וכה"ג דלא בר אכילה ולא שייך מיגו דהוּי שיעורא כו' י"ל דאמרינן שפיר פל העומד כו' פשרוף דמי.

והיה מיושב בזה הש"ס סנפה פ' לולב הגזול דאמר באתרוג של ערלה ותרומה טמאה הטעם דלית בה היתר אכילה או דין ממון. וכן בשל אשירה יש גורסין משום מצוה הבאה בעבירה.

ותמוה מאוד כמ"ש תוס' ורשב"א ז"ל למה לא אמר משום דלשריפה קאי ומיכתת שיעורין' ע"ש שנגדחקו הרבה. ולעיל בלולב ונהדס דתני ג"כ פנ"ל ואמר בכולהו משום פתותי מיכתת שיעורין' ובאתרוג בעי טעמא אחרניא ע"ש.

ולמ"ש מיושב שפיר דבלולב ונהדס דלאו בני אכילה ולא שייך מיגו דהוּי שיעורא פנ"ל אמר שפיר הטעם דכתותי מיכתת כו' אף לרבנן פנ"ל. אבל באתרוג שייך שפיר מיגו דהוּי שיעור ללקות על האכילה פנ"ל לא שייך פלל פתותי מיכתת כו' והוצרך לטעמא דלית בה היתר אכילה פנ"ל אליבא דרבנן ואף להגורסין בשל אשירה כו' משום פתותי מיכתת אף באתרוג מ"מ י"ל דבהנהך לא פתיב בי' אכילה דלכה לוקין אף שלא פדרה הנאתן כמבואר פ"ב דפסחים ע"ש.

רק להגורסין משום מה"ב בשל אשירה י"ל שפיר פנ"ל. דבאמת לא מצינו במידי דאכילה דנימא בי' פתות מיכתת שיעורא.

ולא אמר בש"ס רק בלולב ונהדס ושופר ומנעל של חליצה כו' וי"ל משום מיגו פנ"ל. אמנם הא תוס' ורשב"א ושאר פוסקים דכתבו שם באתרוג תירוץ אחר ע"כ לא סברי כמ"ש דנימא מיגו דחשיב פנ"ל.

וע"כ סברי דלא דמי להא דשבת. דדוקא התם בשבת תליא מלתא בחשיבות וכינן דחשיב לענין איסור חשיב להוצאה ג"כ.

משא"כ במה דבעי שיעור מגזה"כ פנ"ל. או דמ"מ דמי לזרק לבית טהור ודלא כמ"ש לעיל: גם י"ל דכינן דלענין אכילה אף אי נימא פתותי מיכתת מ"מ לרבנן דאינו כפער רק שאינו מחובר במקום א' וכתות דמי א"כ לענין איסור אכילה שפיר חייב דמ"מ יש

כַּוִּיּוֹת אֶף שְׂאִינוֹ מְחֻנָּפֵר וּאִ"כ לֹא שְׂיִיף מִיגוֹ דְחֻשִׁיב לְלִקּוֹת כַּנ"ל דַּמ"מ לֹא שְׂיִיף הַמִּיגוֹ לְעֵנְוֵן שְׂיִיף מְחֻנָּפֵר בְּמִקּוֹם א' פִּינּוֹ שְׂוָה אִין צְוֹרֵף לְהַאֲסוֹר וּמִמִּילָא אִין יוֹצֵאִין בּוֹ כַּנ"ל: וְהִיָּה מִינְשֵׁב בְּזָה מ"ש הַפֶּר"ח דָּאִי גִימָא דְקִי"ל כַּר"ש לְמָה לִיָּה מְשׁוּם דְּמִיכְתַּת שְׂיִעוּרָן לִימָא דְכַעֲפָרָא בְּעֵלְמָא הוּא ע"ש.

וּלְמ"ש י"ל דְּמְשׁוּם אֲתֵרוּג נְקִיט לָה דְלֵעֵנְוֵן שְׂיִיף כְּעֵפֶר וּכְלִיתְנָהּוּ שְׂיִיף שְׂפִיר מִיגוֹ דְחֻשִׁיב לְעֵנְוֵן אִיסוֹר אַכִּילָה וְאִינוֹ כְּעֵפֶר דְחֻשִׁיב מְלִקּוֹת. וּלְכָף לֹא אָמַר רַק דְּמִיכְתַּת דְלֵעֵנְוֵן זָה לֹא שְׂיִיף הַמִּיגוֹ הַנ"ל דַּמ"מ לֹוּקָה אֶף דְּכַתּוּת כַּנ"ל: אֶף אִ"כ מֵאִי פְרִיף לַר"ש נוֹתֵר וּפְרָה כּו' הָא גִיָּהוּ דְסִבֵּר כ"ש לְמִלְקוֹת מ"מ לְעֵנְוֵן שְׂיִיף כְּעֵפֶר שְׂיִיף מִיגוֹ דַּמ"מ כ"ש בְּעֵי אֶף י"ל דַּמ"מ פְּרִיף דַּעכ"פ לִיפָא שְׂיִעוּרָא כְּבִיצָה לְטַמָּא טְוִמְאַת אוּכְלִין דְלֵעֵנְוֵן זָה לֹא שְׂיִיף מִיגוֹ לַר"ש פִּינּוֹן דַּכ"ש לְמַכּוֹת וְלֹא בְּעֵי שְׂיִעוּרָא כַּנ"ל.

וַיֵּשׁ לְדַחּוּת. וְאִינוֹ מְוַכְרַח.

גַּם י"ל דְּמְוַכְרַח דְלֹא סִבֵּר ר"ש מִיגוֹ דְחֻשִׁיב דְּהָא סִבֵּר דְּכָל הָעוֹמֵד לְזֵרוּק פְּזָרוּק דְּמִי וְאֶף דְלֵעֵנְוֵן אִיסוֹר מוֹדָה דְאַסוֹר קוֹדֵם זְרִיקָה כַּמ"ש תּוֹס' מְעִילָה ד' דְּכַתִּיב יִשְׁפֹּף כּו' וְהַבְּשׂוֹר יֹאכַל כַּנ"ל.

וְאֵעִפ"כ לֹא אֲמַרִינּוּ מִיגוֹ דְלֹא חֻשִׁיב פְּזָרוּק לְעֵנְוֵן אִיסוֹר לֹא יְהִי פְזָרוּק לְשֹׂאֵר דְּבָרִים. וּבְגוּף הַדִּין עֵינּוּ מ"ש לְקַמּוֹ: (ו) וְצָרִיף שְׂרִיפָה כּו' הַר"ן ז"ל כְּתִב מְשֻׁמַּע דְלֹא הוּי גִט לְמַ"ד כָּל הָעוֹמֵד לְשׂוֹרֵף כּו'.

וְתַמָּה הַפֶּר"ח לְמָה כְּתִב מְשֻׁמַּע כְּאֵלוֹ אִינוֹ בְּרוּר וְהָא מְבֹאָר לְהַדְיָא בְּש"ס מְנַחּוֹת ק"ב דְּעֵפֶרָא בְּעֵלְמָא הוּא וּכְמֵאֵן דְלִיתְנָהּוּ ע"ש. וְנִרְאָה דַּמ"מ אִיפָא לְסַפּוּקִי לְמֵאִי דְאָמַר בְּש"ס גִּטִּין ל"ט דְּאֶף מ"ד עֲנָבִים הָעוֹמְדִים לְבָצוֹר כְּבָצוּרוֹת דְּמִינּוּ דוּקָא עֲנָבִים דְּכָל כְּמָה דְקָאִי מְכַחֵשׁ אֲבָל שְׂעָרֵי הָעוֹמֵד לִיגְזוֹז דְכְּמָה דְקָאִי אֲשַׁבּוּחֵי מְשַׁבַּח לֹא הוּי כְּגוֹזוֹ כּו' ע"ש דְלֹא אֲמַרִינּוּ כָּל הָעוֹמֵד פִּינּוֹן שְׂטוֹב יוֹתֵר כּו' אֶף דְּעוֹמֵד לְכָף ע"ש.

וְאִ"כ אֶף דְּכָל הָעוֹמֵד לְשׂוֹרֵף כּו' מ"מ כְּשִׁכּוֹתֵב הַגִּט עַל דְּבָר שְׂבִשְׂרִיפָה וְנוֹתֵן לָה דְגִימָא דָּאִי עוֹמֵד לְשׂוֹרֵף וּכְשָׂרוּף דְּמִי אִז הַגִּט בְּטַל וְאִ"כ פִּינּוֹן שְׂנוֹתֵן גִּט זָה וְרוּצָה שְׂתַּהֲנֶהּ מְגוֹרְשֵׁת אִינוֹ עוֹמֵד לְשׂוֹרֵף כָּל עֲכָשְׁוֹ דַּג"כ כְּמָה דְקָאִי אֲשַׁבּוּחֵי מְשַׁבַּח דְּרוּצָה שְׂיִיף קִיָּים עַד שְׂתַּתְגַּרֵּשׁ כַּנ"ל.

וּי"ל דְּדוּקָא הָתֵם בְּנוֹתֵר וּפְרָה לְעֵנְוֵן שְׂתַּטְטָמָא דְאֲדַרְבָּה טוֹב לוֹ יוֹתֵר שְׂיִיף כְּשָׂרוּף וְלֹא תַטְטָמָא וּכְמוֹ בְּעֲנָבִים כַּנ"ל מְשֻׁמַּע כְּבִגֵּט י"ל שְׂפִיר דְלֹא אֲמַרִינּוּ כְּשָׂרוּף אֶף לַר"ש דְּבִשְׂעַת נְתִינָה אִינִי עוֹמֵד לְשְׂרִיפָה וְאֶף דְּמַצָּנָה לְשׂוֹרְפוֹ מ"מ הוּא עוֹשָׂה מְעַשָּׂה שְׂאִינוֹ עוֹמֵד אֲצִלוֹ כַּנ"ל.

וּלְכָף כְּתִב רַק לְמְשֻׁמַּע דַּמ"מ לֹא מְשֻׁמַּע לִיָּה לְחַלֵּק בְּכָף. וְהִי מִינְשֵׁב אִי גִימָא כַּנ"ל.

גַּם בְּהָא דְסוּפָה פְּרָק לּוּלָב הַגְּזוּל דְּגִירְסַת הַרְמָב"ם וּשְׂאֵר פּוֹסְקִים בְּאֲתֵרוּג שְׁל אֲשִׁירָה וְעִיר הַנְּדַחַת מְשׁוּם מְצוּהַ הַבָּאָה בְּעֵבְרִיהַ וְתַמָּהּוּ בְּתוֹס' דַּא"כ לְמָה אָמַר לְעֵיל מְשׁוּם כְּתוּמֵי מִיכְתַּת כּו' וְלֹא אָמַר מְשׁוּם מְצוּהַ הַבָּאָה בְּעֵבְרִיהַ.

וע"כ דדוקא פֿשפֿאַה המצוה ע"י העבירה פֿמו בַּגְזֵל אַבְל אֲשִׁירָה אֵינוּ בָּא ע"י העבירה כו' ע"ש שִׁתְּמָהוּ מְאוּד. וְכֵן הֶרְמַב"ם ז"ל בפי' המִשְׁנָה פֿתַּב גַּם בְּלוּבָב שֶׁל אֲשִׁירָה מִשׁוּם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה וְתַמּוּהָ דְּמִבְּנֵי אֶרֶץ לְהִדְיָא בִּשְׁ"ס מִשׁוּם פֿתוּתֵי מִיְקַתַּת שְׁיַעוּרֵי ע"ש: וּבמ"ש מִיְנוֹשֵׁב דִּהְנֵה י"ל גַּם נֶשֶׁם דְּלֹא שְׁיִיף פֿל הַעוֹמֵד כו' פֿשְׁרוּף דְּמִי דְּהָא פֿינֵן שְׁרוּצָה לְצִאת בְּלוּבָב וְאַתְרוּג זֶה נְאִי פֿשְׁרוּף אֵינוּ יוֹצֵא בּוֹ א"כ אֵינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוֹן דְּכַמָּה דְּקֵאֵי מִשְׁבַּח וְרוּצָה שְׁלֵא לְשִׁרְפוֹ פֿנ"ל: וְהֵנָּה מִבְּנֵי אֶרֶץ בִּשְׁ"ס ע"ז דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ אֲסוּר בַּע"ז וְלִדְעַת הַפּוֹסְקִים א"ח ס' ת"ן בְּכָל אִסוּרֵי הַנָּאָה אֲסוּר ע"ש.

וא"כ לְכַאוּרָה בְּלוּבָב שֶׁל אֲשִׁירָה וְאִסוּרֵי הַנָּאָה אֲסוּר לִיטְלוֹ וְלְצִאת בּוֹ דְּהָא רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ אִזְ שְׁיִיף קִיָּים כְּדִי שְׁיִצֵּא בּוֹ נְאִי דְּמִצְוֹת לְאוֹ לִיְהִנּוּת נִיְתָנוּ מ"מ י"ל דְּאֲסוּר מִשׁוּם רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ עֵינֵן מ"ש לְעֵיל ס"ק א'.

וא"כ לְכַאוּרָה גַּם בְּדִיעֵבֵד אֵינוּ יוֹצֵא בּוֹ דְּהוּי מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה מִשׁוּם אִסוּר הַנָּ"ל דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ. אִף ז"א דג"כ אֵין הַמִּצְוָה בָּא ע"י הַעֲבִירָה דְּלִהִיפּוֹ הַעֲבִירָה בָּא ע"י הַמִּצְוָה שֶׁע"י זֶה רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ אַבְל גַּם אִם לֹא יִרְצָה בְּקִיּוּמוֹ הִי יְכוּל לְצִאת בּוֹ וְלִיטְלוֹ רַק דְּמִמִּילָא הוּא פֿנ"ל וְלֹא בָּא ע"י הַעֲבִירָה וְלֹא הוּי מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה וְיוֹצֵא פֿנ"ל.

אֲמָנָם עֲכָשְׁוֹ דְּאֲמָרֵינוּ פֿל הַעוֹמֵד כו' פֿשְׁרוּף דְּמִי וְאֵינוּ יוֹצֵא בּוֹ רַק דְּנִימָא סְבָרָא הַנָּ"ל פֿינֵן שְׁרוּצָה לְצִאת בּוֹ שְׁיִיף קִיָּים אֵינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוֹן אִזְ פֿנ"ל. א"כ שׁוֹב אֵינוּ יוֹצֵא בּוֹ מִטַּעַם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה מִשׁוּם אִסוּר דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ דְּהָא רוּצָה שְׁיִיף קִיָּים בְּשַׁעֲהָ שְׁנוּטְלוֹ.

וְכַאֵן שְׁפִיר הוּי הַמִּצְוָה בָּאָה רַק ע"י הַעֲבִירָה דָּאִם לֹא הִי רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ לֹא הִי יוֹצֵא בּוֹ פֿלָל דְּאִזְ הִי עוֹמֵד לְשִׁרְוֹן וְלֹא הִי מְהַיֵּי דְּכְשָׁרוּף דְּמִי וְלִכְפֹּא שְׁיַעוּרָא וְכָל הַטַּעַם דְּיוֹצֵא בּוֹ הוּא מִשׁוּם דְּאֵינוּ עוֹמֵד לְשִׁרְוֹן שְׁרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְא"כ שׁוֹב הַמִּצְוָה בָּאָה רַק ע"י הַעֲבִירָה דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וּמִמִּילָא אֵינוּ יוֹצֵא מִטַּעַם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה פֿנ"ל.

וּמִיְנוֹשֵׁב שְׁפִיר הַגִּרְסָא בִּשְׁ"ס מִשׁוּם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה וְלֹא עַל הַאִסוּר שְׁעָבְדוּ ע"ז רַק מִשׁוּם רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ וְאֵפ"כ צָרִיף שְׁפִיר לְטַעַם דְּכַתוּמֵי מִיְקַתַּת כו' דַּאל"ה לֹא הִי פֿלָל מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה פֿנ"ל.

וְגַם הֶרְמַב"ם ז"ל נִקְיֵט שְׁפִיר הַטַּעַם פֿנ"ל: גַּם מִיְנוֹשֵׁב דְּבַעֲרָלָה וְתַרּוּמָה טַמְאָה אָמַר טַעְמָא אַחֲרֵינָּה הֵתָם וְלֹא מִשׁוּם פֿתוּתֵי מִיְקַתַּת כו'. דַּע"ש בְּרַש"י פֿרָק הַפּוֹעֵל בַּע"ז דְּאֵין אִסוּר רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ בְּשַׁאֲרֵי אִסוּרֵי הַנָּאָה פֿמו עֲרָלָה וְכַה"ג ע"ש.

וּמִמִּילָא לֹא שְׁיִיף פֿתוּתֵי מִיְקַתַּת בַּעֲרָלָה דְּכִינֵן דְּרוּצָה בְּקִיּוּמוֹ אֵינוּ עוֹמֵד אִזְ לְשִׁרְיָה וְאֵפ"כ לֹא הוּי מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה דְּאֵין אִסוּר פֿנ"ל וְהַנְּצָרָה לְטַעַם דְּהִיָּתֵר אַכִּילָה כו'. מִשָּׂא"כ אֲשִׁירָה וְעִיר הַנְּדַחַת דְּאֲסוּר רוּצָה בְּקִיּוּמוֹ אָמַר שְׁפִיר פֿנ"ל.

וְיוֹתֵר מִיְנוֹשֵׁב לִמ"ש הֶרַא"ש ז"ל דְּלִכְפֹּא גּוֹרְסִין בְּאַתְרוּג מִשׁוּם מִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה מִשׁוּם שְׁאֵין לוֹ שְׁיַעוּר קָצוּב לֹא אֲמָרֵינוּ בִּיָּה פֿתוּתֵי מִיְקַתַּת שְׁיַעוּרֵיהָ וְהַנְּצָרָה לְמִצְוֵה הַבָּאָה בַּעֲבִירָה.

אולם עדיין הקשה למה אמר גם בלולב כו' משום מצנה הפאה בעבירה. וגם הא אינו בא ע"י העבירה דא"כ באשירה דלאו דמשה למה יוצא בו ע"ש.

ולמ"ש י"ל דהנה באותן הצרכים שיעור דפסול גם לרבנן דר"ש ואף אי לא פשוט דמי משום כל העומד מ"מ ליכא שיעור כמ"ש תוס' סוטה ע"ש. וא"כ לא שייך סברא הנ"ל דכיון שרוצה לצאת בו אינו עומד לשונו אצלו דמה בכך מ"מ ליכא שיעור גם בלא כל העומד פנ"ל לרבנן.

ולכך בלולב והדם אמר רק טעמא דכתותי מיכתת פיון שצריך שיעור קצוב ולא שייך טעם הנ"ל. אבל באתרוג דלא בעי שיעור קצוב ולא שייך מיכתת כו' לרבנן.

רק מ"מ לר"ש דאמרינן כל העומד כו' דליתנהו דמי ודאי דגם באתרוג אינו יוצא דלא עדיף מגט פאן. אף לענין זה שייך שוב סברא הנ"ל דכיון דרוצה לצאת אינו עומד אצלו לשונו.

רק דשוב פסול מטעם מצנה הפאה בעבירה פיון דבא ע"י האיסור דרוצה בקיומו פנ"ל. ולכך אמר רק באתרוג הטעם דמצנה הפאה בעבירה.

ולא קשה שייאמר גם בלולב דכיון דהוי מצנה הפאה בעבירה רק משום כל העומד כו' והתם סגי בזה לחוד דבעי שיעור פנ"ל ומינושב הכל דבאשירה דלאו דמשה דלית ביה כל העומד גם מה"ב לא הוי פנ"ל: ומינושב ג"כ מ"ש הפר"ח דאי נימא כר"ש א"כ למה נקיט משום דבעי שיעורא הא בל"ז כמאן דליתני דמי.

ולמ"ש א"ש דלענין כל העומד לא שייך פיון שרוצה שיהי' קנים והי' צריך לומר עוד משום מה"ב הנ"ל. ולכך אמר משום דבעי שיעור כו' וסגי בטעם זה לחוד.

והר"ן ז"ל ונהריטב"א ז"ל לא משמע להו לחלק בכך דכיון דמ"מ מצנה לשונו לא מהני מחשבתו מה שרוצה לעבור שלא יהי' נקרא עומד לשונו דהא חולין י"ד אמר דבי"ט אמרינן כשנשחטה הנוכר דהי' עומדת לשחיטה משא"כ בשבת לא אמרינן דכשעבר ושחט הנוכר פנ"ל.

פיון דמ"מ לא הנה עומד לשחוט. וכן פאן להקפוד פיון שמצד המצנה הי' עומד לשונו אף שאינו רוצה מ"מ לא אמרינן הנוכר הדבר שאינו עומד לשחיטה דמ"מ מקרי עומד לכך פנ"ל.

אבל כתבו שפיר דמשמע כו' דאין ראיה ברורה פנ"ל. גם בל"ז יש לחלק בין טומאת אוכלין לשאר דברים.

כמ"ש תוס' סוטה דליכא לדמויי להדדי כו': (ז) ביעור מן העולם וצריך שריפה כו'. נראה לע"ד דדוקא נקיט הנה שצריך שריפה אבל אותן השנוין סוף תמורה שהן מן הנקברים אם כתב גט עליהם הוי גט.

דהא תוס' סוכה ל"ה הקשו למה ליה טעמא דהיתר אכילה כו' הא בל"ז פתותי מיכתת שיעורני דערלה מן הנשפרים ותנו דכל הנשפרים לא נקברו כו' ע"ש. ומבואר דהנה דבבורה לא שייך בהו פתותי מיכתת כו' פיון שישאר קנים וליכא כל העומד כו'.

ואף דבתוס' יבמות פ' מ"ח ק"ד כתבו איך אמרינן בע"ז של ישראל פתוטי מיקתת כו' קא טעון גניזה כו' מושם בסתר. ותיקצו פינן דטעון גניזה אין לה פתוטי שיעור גדול מזה א"ר בע"ז של נכרי שעבדה לדעת ישראל שטעונה שריפה לכ"ע ע"ש.

והי' נראה דלתירוץ הא' אף בנקברים שייך פתוטי כו' ולתירוץ הב' דוקא בנשקפים פתוס' סנפה וכמ"ש והי' אפ"ש להסתפק גם בגט. מ"מ נראה דדוקא בגניזה דע"ז כתבו בתירוץ א' דאין לה פתוטי כו' דהא תוס' מס' ע"ז נ"ב כתבו דהא דטעון גניזה היינו שוחק וזורה לרוח ומטיל לים ע"ש ולק"ה שייך שפיר פתוטי מיקתת כו' דעומד להתבער מן העולם לגמרי שלא יהיה קיים משא"כ בנקברים שישאר קיים כמו שהוא לא שייך פל' כל העומד כו' ולק"ה פתבו תוס' סנפה דנשקפים לא יקברו דאל"ה לא היה שייך פל' העומד: עוד נראה דדוקא בהנהך דבעי שיעורא דאף פל' העומד כו' וגם צלרבנן נא חשיב שיעור בזה שייך אף במה דטעון גניזה אבל לענין גט דנימא ביה לר"ש פל' העומד כו' דכשרוף דמי וכמאן דליתא פל' זה לכ"ע דוקא בהעומדים לשריפה שלא יהיה בעולם פל' משא"כ נקברים אף דלא חשיב שיעור מ"מ לא שייך בי' פל' העומד כו' שיהי' כמאן דליתא פינן שעומד להשאיר קיים ולק"ה בגט שפיר פ"ש.

וגם פונת הר"ן וריטב"א ז"ל שכ' דהא דכתב על איסורי הנאה פ"ש אף בהנהך דכתוטי מיקתת כו' אבל באותן העומדים לשריפה לא כו' יש לפרש פנ"ל דקאי על הנקברים דשייך בהו פתוטי מיקתת כו' לתירוץ א' של תוס' הנ"ל מ"מ דוקא במה דצריך שיעור אבל בגט פ"ש פנ"ל: וגם בע"ז של ישראל שטעון גניזה יש להסתפק בגט דהא לתירוץ הב' ודאי פ"ש פינן דאף במה דבעי שיעור לא אמרינן בי' פתוטי כו'.

רק גם לתירוץ א' י"ל דוקא במה דבעי שיעורא פנ"ל. אבל לא חשיב כמאן דליתא אף דשונקו וזורה לרוח פינן שאינו שורפו ומעברו לגמרי מהעולם.

וקצת משמע פן מלשון רש"י ז"ל יבמות ויש"ס דאמר פינן דלשריפה קאי כו' ע"ש: גם י"ל דתוס' סנפה דקאי על אתרוג ולא בעי שיעור ג"כ רק שיהי' מינכר לקיחתו וצריך ג"כ לומר רק לר"ש דכמאן דליתא דמי ולק"ה הנצרכו לומר דהנשקפים לא יקברו דאל"ה לא הוי חשיב במה דליתא.

אבל במה דצריך שיעור י"ל פתירוץ א' דגם בנקברים לא חשיב שיעורא פנ"ל. וקצת משמע פן מתוס' סוטה שכתבו פינן דא"ה הוא ע"ש.

אבל עכ"פ בגט נראה ודאי דכשר באותן א"ה הנקברים פנ"ל ולק"ה דקדק הרמ"א וצריך שריפה פנ"ל: ובס' ג"פ כתב להלכה דבע"ז של נכרי או משמשי ע"ז דנכרי אם כתב עליהם גט פ"ש דכיון שיש להם ביטול לא שייך ביה פל' העומד כו' ע"ש ותמהני איך משפחת לה בגט בע"ז דנכרי הא מבואר לעיל סי' ק"כ דצריך שיהיה הנזיר של הבעל בשעת נתינה ואל"ה הגט בטל מה"ת וא"כ ע"כ קנאו הבעל מהנכרי והוי ליה ע"ז של ישראל שאין לה ביטול ובשעת נתינה עומד לשרוף פנ"ל.

וכמ"ש הר"ן ז"ל בלולב דלא משפחת ביום ראשון בע"ג דכוטי פינן דבעי לך ע"ש. וכן ממש בגט ובמשמשי ע"ג י"ל דמשפחת לה כשהע"ג עצמה בי"ד פוטי וכשבטל הע"ג

בטלו ממשמשי פמבואר בי"ד סי' קמ"ו וכמ"ש הר"ן בשם הראב"ד סנפה דבכה"ג לא מיקרי עומד לשון ע"ש.

אבל בע"ג עצמה לא משפחת לה בגט ואף במשמשים אף שהראב"ד ז"ל פ' פ' מ"מ הר"ן והראב"א ז"ל ריש פ' לולב הגזול מסתפקין בזה דלא מהני ביטול פשוטה הישראל במשמשי ע"ש.

וא"כ גם בגט שכתב על משמשי ספיקא הוי וכן משמע בא"ח סי' תקפ"ו בש"ע ע"ש אבל פשקנאה אחר שנתבטלה ביד הכותי וכתב גט עלי' ודאי דכשר. ואף פתב קודם הביטול וא"ח כ' נתבטלה וקנאה קודם הנתונה יש להסתפק בדיעבד דלא מיקרי מחוסר מעשה בין פתיבה לנתונה אף שמחוסר ביטול להפוסקים י"ד סי' קמ"ו ס' ז' דסגי בביטול באמירה לחוד א"כ אינו מחוסר מעשה בגוף הגט והוי כמו מחוסר הקנאה דכשר כמ"ש הר"ן ז"ל פ"ב דגטין פיון שאינו בגוף הגט.

ולהפוסקים בי"ד שם דבעי ביטול מעשה בגוף הע"ג י"ל דאפשר מיקרי מחוסר פיון שבשעת פתיבה לא הי' אפשר ליתן הגט דצריף שיקנה את הנזיר ויהי' עומד לשון ולא יועיל דע"ג של ישראל אינה בטילה פנ"ל וא"כ מחוסר מעשה הביטול פנ"ל ובל"ז צריף לכתחלה להקנות להבעל הגט קודם הפתיבה ועיין מ"ש לעיל סי' ק"כ ס"ק ג': עוד כתב הגט פשוט דיש לזהר לדין שכותבין על הנזיר ופעמים יש מן נזיר שעושין בו רשם מן צורות אע"ג דהוי ע"ג דכותי ולא נתפגין הישראל לזכות בו מ"מ לכתחלה אין ראוי לכתוב בו הגט ועיין י"ד סי' קמ"א דאפי' שעל המבזים אסור צורה הנעבדת בנדאי ומכש"כ דאפשר שעל הנזיר חשיב שעל המכובדים או בינונים ואף שאינה בולטת אלא שוקעת יש לזהר מיהת לכתחילה ע"ש.

והנה מ"ש אע"ג דהוי ע"ג דכותי שלא נתפגין לזכות כו' פבר פתבנו דליתא דהא צריף שיתפגין לזכות בכל הנזיר שנכתב עליו הגט. וא"כ גם דיעבד יש להסתפק פיון דעומד לשון פנ"ל פיון שהוא ע"ג של ישראל.

ובס' תורת גטין דחה דברי הג"פ וכתב דכיון שמכרה לכתוב עליו הוי מכרה לצורה ישראל דביטלה פמבואר בי"ד ע"ש. ותמהני דמבואר בי"ד סי' קמ"ו סי' ח' דיעה ראשונה בש"ע להדיא להיפוך דבע"ג עצמה אף מכרה לצורה ישראל לא ביטלה.

ודוקא במשמשין מתיר הרמ"א ע"ש. עוד יש לחלק בין צורה שיתקלקל האליל לגמרי משא"כ בנזיר שאינו מתקלקל במה שכותב עליו ועדיין נשאר גם אח"כ: אולם יש סברא להתיר מטעם שנעשה מתחלה רק למפור עיין בשו"ת פנסת יחזקאל א"ח סי' י"ג.

ואפשר דאפי' הכותי עצמו כתב עליו לא מיקרי ביטול ע"ש בי"ד ובש"ע ע"ז נ"ג די"ל שאינו מתקלקל בכתיבה פלל פנ"ל. ועיין י"ד סי' קמ"א בש"ף ס"ק ו' בשם הר"ן.

ונראה דיש לחוש אפי' בדיעבד ובדבר שצריף שריפה מדרבנן יש להסתפק ג"כ אי מ"מ מיקרי עומד לשון ובטל הגט מדאורייתא או לא מיפסל רק מדרבנן ואף שכתב הרשב"א ז"ל באתרוג של תרומה טמאה דאף דתרומת פירות דרבנן מ"מ פתותי מקמת פיון דעומד לשון מדרבנן ע"ש אין ראיה די"ל גם שם לא מיפסל אלא מדרבנן דעכ"פ עומד לשון מדרבנן פנ"ל.

אמנם הרשפ"א ז"ל כתב שם להדיא דפסול מן התורה משום דעומד לשרוף מדרבנן ע"ש. (ח) אם כתב עליו הגט בטל כו'.

מדברי הרמ"א ז"ל נראה דבטל בנודאי מה"ת ופסק כר"ש לגמרי והפר"ח חלק עליו ופסק דכשר לגמרי כשאר איסורי הנאה ודלא קי"ל כר"ש ע"ש שהביא ראיות. ולע"ד פל ראיותיו אינם מוכיחות.

מ"ש מהא דערלה וכ"ה מטמאין טומאת אוכלין כבר כתבתי לעיל ס"ק ה' דלאו ראי'. ובל"ז הא פתבו תוס' סוטה כ"ה להדיא להיפוך שהקשו קושני' הג"ל מערלה וכ"ה וכתבו דליכא לדמויי אהדדי טומאת אוכלין לשאר דברים ע"ש.

אמנם זה אמת שהרמב"ם ז"ל פוסק דלא פר"ש בהא דכל העומד לזרוק כו' כמבואר בפי' המשנה פרייתות פ"ו שכתב כל זה נדחה ע"ש וכמ"ש לעיל ס"ק ד': עוד הביא הפר"ח ראיה מהא דעושין לחיים בשבת אפי' דעכו"ם או אשיגה ע"ש ואינו ראי' כלל כיון דלחי מדרבנן הוא משום היכר מה בכך דכשרוף דמי אטו בשביל זה אין כאן היכר ואי אפשר להכחיש החוש וכיון שאינו צריך שום שיעור רק שיהי' היכר לכך פשר וזהו שכתב המ"מ שהוא כמו קוים וקו אין בו ממש כלל רק מחלק בין ב' דברים.

וע"ש תוס' עירובין פ' ע"ב שכתבו דלא התמירו בו חקמים כו' וכמו בסולם דמיקרי פתח ע"ש. וכתב עוד שם דכמאן דליתנהו דמי ע"ש.

עוד הביא ראיה דאי כר"ש למה לי בר"ה ובסופה משום דכתותי מיקתת שיעוריה הא אף אי לא בעי שיעור כמאן דליתא דמי וע"כ דקי"ל כרבנן ע"ש. לאו ראיה הוא דאמת אמר דאפי' לרבנן פסול בשופר ולולב פינון דבאמת בעי שיעורא ולמה יאמר הטעם רק לר"ש: גם מה דמשמע מדברי תוס' ור"ן וריטב"א הג"ל דזה ב' דברים נפרדים דהא דכתותי מיקתת שיעוריה הוא גם לרבנן ולא נקיט לה אליבא דר"ש.

לע"ד אין זה מוסכם דהרשפ"א ז"ל סופה כ"ט ע"ב ד"ה בשלמא יבש כו' כתב ז"ל ותו אע"ג דחשיב כמת אמאי חשיב כמאן דליתא כו' ולעולם לא פסלו אלא היכא דקאי לשריפה דהשתא פתותי מיקתת שיעוריה כר"ש דאמר כל העומד לשרוף כשרוף דמי כו' ע"ש ומבואר להדיא דהא בכתותי מיקתת כו' היינו כר"ש ומוכח ממילא דהלכה פר"ש ואינשתמיט לי' לפר"ח דברי הרשפ"א הג"ל: עוד כתב שם במשנה ד"ה של אשיגה כו' שיעומדת לשריפה וכל העומד כו' כשרוף דמי וכאלו אפרו מונח וצבור פאן והיינו דאמרינו פתותי מיקתת שיעוריה כו' ע"ש דמבואר ג"כ שהוא מטעמא דר"ש.

וכ"כ הר"ן ז"ל משום דכל העומד לשרוף כשרוף דמי וכן רש"י ז"ל והבעה"מ שם שכתב כמאן דליתא כלל דמי ע"ש דמשמע ג"כ דהוא כר"ש דכל העומד כו'. אמנם למ"ש אי ניקא דהא כר"ש א"כ ניהו דמוכח דהלכה פר"ש מ"מ לכאורה מוכח להיפוך דבגט פשר דהא כיון דגם אליבא דר"ש אמר דניקא משום דלולב בעי שיעורא וכתותי מיקתת אכל במידי דא"צ שיעור לא אמרינו כמאן דליתא דמי וכן חולין סוף פירק פיסוי הדם אמר להדיא התיב שיעורא בעינן וכתותי מיקתת כו' וכן פירש"י ז"ל בכל המקומות.

ומוכח דלא אמרינו עפרא בעלמא הוא ואין פאן לולב כלל ולא מיקיים ולקחתם כו'. וא"כ בגט שא"צ שיעור פשר גם לר"ש: ואפשר לדחות כיון דבעי למימר הטעם גם

אלוֹלֵב שֶׁל עו"ג וע"ז שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֵינּוּ בְּשִׁרְיָה רַק טְעוֹן גְּנִיזָה וְשׁוֹחֵק וְזוֹרֵה לְרוּחַ וּבְזָה אִם לֹא הָיָה צָרִיף שְׁיַעוּר לֹא הִי אֲמָרִינּוּן כְּמֵאן דְּלִיתָא כַּמ"ש ס"ק הַקּוּדָם וּלְכַף אָמַר רַב מְשׁוּם דְּעוֹמֵד לְהִיּוֹת כְּתוּב דְּשׁוֹחֵק כּו' וְכַמֵּאן דְּכְתוּב דְּמִי וְצָרִיף לֹא מְרַשְׁרֵשׁ שְׁיַעוּרָא בְּעֵינָן כּו' וּמְשׁוּם זֶה נִקְיֵט בְּכוּלְהוּ הַטְעָם דְּכְתוּבִי מִיְכַתֵּת שְׁיַעוּרָא אַף בַּע"נ דְּבִשְׁרִיפָה פִּינּוּן שְׁהֶאֱמַת כּו' דְּצָרִיף שְׁיַעוּר.

אַף מְדַבְּרֵי רַש"י ז"ל לֹא מְשַׁמַּע כּו' שְׁפִירֵשׁ בַּע"ה מְשׁוּם כָּל הָעוֹמֵד כּו' וְכַתּוּב דְּצָרִיף שְׁיַעוּר ד' טְפָחִים כּו' ע"ש דְּמִבְּנֵי דְּלֹא הָיָה מְפָסֵל אִי לֹא הָיָה בְּעֵי שְׁיַעוּר אַף דְּבִשְׁרִיפָה כּו'. וְהִי נִרְאָה דְּזֶה תְּלוּי בְּמַחְלֻקָּת שֶׁהֵבִיא הָרַא"ש ז"ל פֶּרֶק לוֹלֵב הַגְּזוּל ל"ד ע"ב בְּמַתְנֵי דְּאֶתְרוּג שֶׁל אֲשִׁירָה כּו' שְׁפָתַב אִית סְפָרִים דְּגָרְסֵי מְשׁוּם דְּהָיָה לִי מְצוּה הַבָּאָה בְּעִבְרֵיהּ דְּסָבְרֵי דְּלֹא שְׁיַיְהָ לְמִיפְסֵל מְשׁוּם כְּתוּבִי כּו' דְּלֹא אֲשַׁכְּחֵן שְׁיַעוּר מְפֻרָשׁ בְּאֶתְרוּג וְלֹא נִהִירָא כּו' וּבְאֶתְרוּג שְׁיַיְהָ שְׁפִיר שְׁיַעוּרָא דְּבְעֵינָן דְּמִינְכֵר לְקִיחָה וּמַה"ט פְּסֻלִין פְּלִפְלִין וְכִינּוּן דְּמִיכַתֵּת שְׁיַעוּרָא הָיָה כְּאֵלּוּ נִשְׁחָק כְּלוּל וְהָיָה כְּלֹא מִינְכֵר לְקִיחָה ע"ש וּכ"כ תוֹס' רִישׁ ל"ה ע"ש.

וּא"כ גִּירְסַת סְפָרִים הַגְּזוּל וְדַאי דְּלֹא אֲמָרִינּוּן כָּל הָעוֹמֵד שְׁיַיְהָ כְּמֵאן דְּלִיתָא וּמִמִּילָא בְּגַט כְּפֶשֶׁר דַּא"ה הָיָה פְּסוּל גַּם בְּאֶתְרוּג דְּכַמֵּאן דְּלִיתָא דְּמִי. וְלִר"י וְהָרַא"ש דְּלֹא מִיְקָרֵי מִינְכֵר לְקִיחָה כָּל מְשׁוּם כָּל הָעוֹמֵד גַּם בְּגַט פְּסוּל.

אַף אֵין רְאִיָּה מְהֵר"י וְרַא"ש לְפָסוּל בְּגַט דְּהֵם לֹא כְּתוּבֵי רַב פִּינּוּן דְּחֻזִּינּוּן דְּפְסוּל פְּלִפְלִין א"כ חֻזִּינּוּן ע"כ דְּפֶשֶׁוּט לְהַש"ס דְּנִלְקַחְתֵּם מִכַּח שְׁיַיְהָ גְּדוּל יוֹתֵר מִפְּלִפְלִין וּפְחוּת מִזֶּה לֹא מִיְקָרֵי לְקִיחָה נִיבְרַת.

וּא"כ יֵשׁ שׁוֹב לְאֶתְרוּג שְׁיַעוּר קְצוּב וְשְׁיַיְהָ בִּיָּה כְּתוּבִי כּו'. אֲבָל בְּגַט שַׁא"צ שְׁיַעוּר כָּל רַב שְׁיַיְהָ נְתִיבָה אֵין רְאִיָּה דְּהָא אֵין צָרִיף נְתִיבָה נִיבְרַת דַּאֲף קָטָן מְשָׁהוּ כְּפֶשֶׁר כַּש"כ עָלֵיו הַגַּט.

וְאֶדְרָבָה קֶצֶת מְשַׁמַּע מִתּוֹס' וְרַא"ש לְהִיפָּה דַּא"ה לֹא הָיָה צָרִיכִין לְהֵבִיא כָּל מִפְּלִפְלִין וְלֹא הָא דְּמִינְכֵר לְקִיחָה. רַב הָיָה לְהֵם לֹא מְרַשְׁרֵשׁ דְּכַמֵּאן דְּלִיתָא דְּמִי וְלֹא הָיָה לְקִיחָה כָּל.

וְע"כ דֵּהִי שְׁפִיר נִקְרָא לְקִיחָה אַף לְהַר"ן וְרִיטְב"א הַגְּזוּל דְּהַש"ס בְּעֵי לְמִימַר אֵלִיבָא דְּרַבְּנָן דְּר"ש ג"כ וּלְכַף אָמַר מְשׁוּם שְׁיַעוּרָא אֵין רְאִיָּה מִתּוֹס' וְרַא"ש הַגְּזוּל דְּרוּצִים לִישָׁב אֵלִיבָא דְּרַבְּנָן וּלְכַף כְּתוּב מְשׁוּם מִינְכֵר לְקִיחָה דְּהָיָה שְׁיַעוּר כַּנ"ל.

וְלִדְעַת סְפָרִים הַגְּזוּל שְׁפִיר מִכַּח דְּכָשֵׁר בְּגַט מְכַש"כ מְאֶתְרוּג וְנִרְאָה דְּכַף הָיָה גִירְסַת הַרְמַב"ם ע"ש בַּפ"ח מַה' סוּפָה וְהַה"מ שָׁם. וְאַף שִׁבְכ"מ דְּחָה דְּבְרִיּוּ שָׁם אֵיף מְשַׁנָּה הַגִּירְסָא ע"ש דְּבְרִיּוּ תְּמוּהִים לַע"ד שְׁבַפְנִי הַמְשַׁנָּה רִישׁ לוֹלֵב הַגְּזוּל מְבֻרָא לְהַדְיָא כְּדַבְּרֵי הַה"מ דְּפּוֹסֵל בְּכוּלְהוּ מְשׁוּם מְצוּה הַבָּאָה בְּעִבְרֵיהּ ע"ש.

אַף פִּינּוּן דְּגַם בְּלוֹלֵב כְּתוּב הַטְעָם כַּנ"ל ע"כ מְשׁוּם דִּישׁ לָהּ בִּיטוּל כַּנ"ל ע"ש דְּהָא בְּעֵי שְׁיַעוּר. וְלִתְרוּצֵי א' בְּתוֹס' דַּאֲף ע"ג דְּעוֹבֵד כּוֹכְבִים דִּישׁ לָהּ בִּיטוּל מ"מ קוּדָם הַבִּיטוּל אֲמָרִינּוּן כְּתוּבִי כּו' י"ל דְּלְכַף נִקְיֵט שְׁיַעוּרָא בְּעֵי מְשׁוּם דְּמִטְעָמָא דְּר"ש דְּכָל הָעוֹמֵד לֹא הָיָה שְׁיַיְהָ פִּינּוּן שְׁאֲפָשֵׁר בְּבִיטוּל.

רק מ"מ לא מיקרי שיעור קודם ביטול פיון דעכשיו אסור בהנאה וכתוס' סוטה הנ"ל. אבל לא הוי כמאן דליתא כו' משא"כ בע"ז של ישראל או עיר הנדחת כו' והנה לכאורה הי' נראה ראיה ממאי דאמר שבת פ"ג ע"ב דע"ז פחותה מכזית או בעדשה אינה מטמאה כו' א"כ גם בכזית לא תטמא משום כל העומד לשרוף כו'.

וכן לריב"ב חולין י"ג דאמר תקרובת ע"ג מטמא באנהל משום דאיתקוש למת כו' נימא כל העומד כו'. אף ז"א פיון דטומאתה מדרבנן א"כ כף הי' התקנה שתטמא בכשיעור הנ"ל ולא נימא בה כל העומד לשרוף כו'.

ואף למ"ש תוס' שם דלר"י טומאתה דאורייתא מ"מ פיון דלא משפחת באופן אחר גלי קרא דלא אמרי' ביה כל העומד כו'. ועוד דכיון שהע"ג והתקרובת ביד הכותי עדיין אינו עומד קלל לשריפה ולא מהני מה שמצוה לשון ר"מ פיון דמ"מ אינו עומד לכף שהיא ביד עובד כוכבים פנ"ל: גם אין להביא ראיה מהא דאמר ר"מ בכריתות יש אוכל אכילה א' כו' והוא נותר כו' ר"מ אומר אם הי' שבת והוציא בפי' חייב כו' ע"ש דגם רבנן מודו.

והא נותר בשריפה. ואנן קי"ל בהוצאת שבת דבאוקליון בעינן כגרוגרת כו' וכיון דצריף שיעור נימא כל העומד כו' וליכא שיעור ויהיה פטור על ההוצאה.

גם שבת צ"א תני שתי הלחם כו' שיעורן כגרוגרת והא מיפסל ביוצא וטעון שריפה וכמאן דליתא דמי. אף ז"א דלענין שבת לא בעי שיעור מצד עצמו רק שצריף שיהי' תועלת לאיזה דבר ותלוי במחשבה לאיזה צורך הוציא לאכילה כשיעור אכילה וכן ליריעה כו' ע"ש.

וא"כ מה בכך דעומד לשרוף ועפ"א הוא גם על עפר חייב כשהוציא לצורך פנ"ל. והא שם צ' ע"א סבר ר"י דמשמשי ע"ז חייב בהוצאה בכל שהוא ע"ש: אמנם לכאורה ראיה מדאמר פסחים ל"ג ע"א אבל מפריש תרומת חמץ אינה קדושה דכתיב תתן לו ולא לאורו ופריף מאם תרם מטמא על הטהור תרומתו תרומה נימא ולא לאורו ומשני דדוקא אחמוץ במחנך לא דהי' לזה שעת הפנושר אבל בתלוש הוי תרומה כו' ע"ש.

ואיף מהני בהיה לה שעת הפנושר הא כל העומד לשרוף כשרוף דמי וניהו דתרומה לא בעי שיעור מה"ת דחטה א' פוטרת אבל עכ"פ חטה א' בעי וכתוב תתן כו' וכיון דכשרוף דמי עפ"א בעלמא הוא וכמאן דליתא דמי ואין כאן תרומה.

ומה מהני שעת הפנושר לענין זה, הא מבואר להדיא דאף דאמר ר"ש לענין אונקל שא"י להאכיל דפרה מטמא טומאת אונקליון הואיל והי' לה שעת הפנושר דאמר ב"ק ע"ו. ואעפ"כ אמר במנחות ק"ב דפרה לא הי' מטמא לר"ש משום דכל העומד לשרוף כו' עפ"א הוא כו' ולא מהני שעת הפנושר וכמו התם דכתיב ראשית דגנה תתן לו ואעפ"כ לא אמרינן כל העומד כו' ועדיין קרוי דגנה ותתן כו'.

כמו כן בגט אף דכתיב ונתן בידה ספר כו' מהני ג"כ אף דעומד לשרוף ולכאורה ממש כמו התם והיה אפשר לומר דסברי כרבנן דר"י דחמץ מפטר וזורה לרוח וממילא לא שייף כל העומד שיהי' כמאן דליתא כמ"ש לעיל וקרינן ביה דגנה כו'.

וְדוֹחַק דְּלִשׁוֹן וְלֹא לְאוּרוֹ מִשְׁמַע כַּר"י. וְעוֹד לְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּקוּ"ל כַּר"י: וַיֵּשׁ לֹאמֹר לְמֵאֵי דְקוּ"ל כַּר' יְהוֹשֻׁעַ פְּסוּחִים מ"ו דְּאָמַר בְּחֻלָּה לֹא זָהוּ חֲמִיץ שְׁמֹנְזֶהְרִין עָלָיו בְּבַל יִרְאֶה דְשִׁלְף א"א רֹאֵה וְזֶה מִקְרֵי שְׁל אַחֲרִים דְּטוֹבַת הַנְּאָה אֵינּוּ מְמוֹן כּו' ע"ש.

וּא"כ אֵי נִימָא דְתַרּוּמַת חֲמִיץ קְדוֹשָׁה מִמִּילָא אֵינּוּ עוֹבֵר כְּלָל בַּל יִרְאֶה וְתַשְׁבִּיתוּ דְאִתָּהּ רֹאֵה שְׁל אַחֲרִים כַּר"י הַנ"ל וְיָכוֹל לְהַשְׁהוֹת עַד אַחַר הַפְּסַח וְאֵין כָּאֵן מַצָּה לְשׁוֹרְפוֹ וְלֹא שְׁיִיף בִּיהַּ כָּל הָעוֹמֵד כּו'.

וּא"כ אֵף דְּכַשְׁנוֹתָנוּ לְכַהֵן שׁוֹב בְּשִׁרְיָפָה דְּכַשְׁהוּא שְׁלוֹ עוֹבֵר מ"מ פִּינּוּ דְנִתְיָנָה בְּדִידְיָהּ תַּלְיָא וְאֵף בַּע"כ מְהֵנִי. א"כ לְגַבֵּי בַע"ה"ב הַנּוֹתָן הָיִי שְׁפִיר נִתְיָנָה דְאֶצְלוּ עַדִּין אֵינּוּ עוֹמֵד לְשׁוֹרְף וּמַכְש"כ בְּשַׁעַת הַפְּרָשָׁה מִקְרֵי רֵאשִׁית דְּגִגְדָּה דְּכַשְׁמִפְרִישׁוֹ שְׁפִיר קְדוֹשׁ וְשׁוֹב אֵינּוּ עוֹמֵד לְשׁוֹרְף וּבְכַרְט לַמ"ש תּוֹס' שֵׁם דְּקָאֵי לַר"י הַגְּלִילִי שְׁמֹנְזֶהְרִין בְּהַנְּאָה וּמִמִּילָא כַּשְׁאֵינּוּ עוֹבֵר אֵינּוּ עוֹמֵד לְשׁוֹרְף וְשְׁפִיר קְדוֹשׁ.

מִשָּׂא"כ בָּאֵין שַׁעַת הַפְּנוֹשָׁר דְּמִמְעֻטִּין לוֹ וְלֹא לְאוּרוֹ אָמַר שְׁפִיר דְּהָא כַּשְׁנוֹתָנוּ לוֹ הָיִי לְאוּרוֹ דְּהַפְּקֵן צְרִיף לְשׁוֹרְפוֹ דְּהוּא שְׁלוֹ וְעוֹבֵר בַּב"י כַּנ"ל. מִשָּׂא"כ שְׁיִיף כְּמֵאֵן דְּלִיתָא לֹא שְׁיִיף אֶצְל הַנּוֹתָן כְּלָל פִּינּוּ דְאֵינּוּ עוֹבֵר כַּשְׁיִיף קְדוֹשׁ.

אֵף בְּתוֹרַם מְטַמָּא עַל הַטְּהוֹר עַדִּין קָשָׁה דְּהָא כַּשְׁנַעְשָׂה תְּרוּמָה טְמֵאָה הָיִי בְּשִׁרְיָפָה גַּם קוֹדֵם שְׁנוֹתָנוּ לְכַהֵן וְשְׁיִיף בִּי כָּל הָעוֹמֵד כּו' וְלִיכָּא נִתְיָנָה. וְלְהַפּוֹסְקִים דְּתַרּוּמָה טְמֵאָה הוּא רַק מְדַרְבְּנָן בְּשִׁרְיָפָה לֹא קָשָׁה כַּנ"ל: סִימָן קַמ זֶרֶק לְחֻצְרֵי שְׁל הַשְּׁלִיחַ קַבְלָה מְהֵנִי.

וְקָשָׁה פִּינּוּ דְחֻצֵר דְּגַבְרָא מְטַעַם שְׁלִיחוֹת לְרוֹב הַפּוֹסְקִים וְלֹא מִשׁוּם יָד. וּא"כ אֵיף מְהֵנִי הָא קוּ"ל אֵין שְׁלִיחַ לְקַבְלָה עוֹשָׂה שְׁלִיחַ דְּהָיִי מִיְלֵי וְלָמָּה מְהֵנִי בְּחֻצֵר.

וּלַמ"ש לְעֵיל סִי' ק"כ אֵתִי שְׁפִיר דְּהַטַּעַם בְּמִיְלֵי דְנַעְשָׂה רַק אֵז שְׁלִיחַ כַּשְׁעוֹשָׂה הַמַּעְשָׂה וְלִכְף קוֹדֵם שְׁעוֹשָׂה אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ. אֲבָל כָּאֵן נַעֲשָׂה הַחֻצֵר שְׁלִיחַ רַק בְּשַׁעַת שְׁנוֹתָנוּ לְתוֹכּוֹ וְלֹא עֲשָׂאוֹ קוֹדֵם.

וּבַל"ז יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין חֻצֵר שְׁנַעְשָׂה מִמִּילָא שְׁלוּחֵי י"ל דְּלֹא שְׁיִיף לֹא מִמְסָרֵן כּו'. עוֹד י"ל לָמָּה שְׁכַתְּבוּ הַפּוֹסְקִים בְּנִפְקֵד דְּמִשְׂאֵיל רְשׁוֹתוֹ לְשְׁמִירַת הַכְּלִי.

וְכֹן מְבִנְיָן לְעֵיל בְּהַשְׂאֵיל לָהּ מְקוֹם לְהַנִּיחַ בּוֹ הַגֵּט דְּמִתְגַּרְשֵׁת וְהָיִי חֻצְרָה פִּינּוּ שְׁשִׂאוֹל לָהּ לָזֶה. א"כ גַּם כָּאֵן פִּינּוּ שְׁהַשְׁלִיחַ רוֹצֵה שְׁיִזְרוֹק לָהּ הַגֵּט לְחֻצְרֵי א"כ מִשְׂאֵיל לָהּ הַמְקוֹם שְׁיִיף מְנוּחָ שֵׁם הַגֵּט שְׁלָהּ וּמִמִּילָא הָיִי חֻצְרָה הַשְׂאֵיל לָהּ וְשְׁפִיר מִתְגַּרְשֵׁת דְּחֻצְרָה מִשׁוּם יָד אֵיתְרַבֵּי.

וְאֵף דְּכַעֲיָנוּ עוֹמְדֵת בְּחֻצְרָה מ"מ לְעַנְנָן זֶה מְהֵנִי מַה שְׁהַשְׁלִיחַ עוֹמֵד דְּהָיִי כְּאֵלוֹ עֻמְדָה הִיא כַּנ"ל. אוֹ דְכִינּוּ דְעַשְׂתָּה שְׁלִיחַ וְהַגֵּט זְכוּת לָהּ שׁוֹב קוֹנֵה לָהּ הַחֻצֵר הַגֵּט מְטַעַם שְׁלִיחוֹת דְּהִיכָא דְזְכוּת מְהֵנִי מְטַעַם שְׁלִיחוֹת כְּמִבְנוֹאֵר לְעֵיל.

וְשׁוֹב לֹא כְּעֵינּוּ כְּלָל עוֹמְדֵת בְּצַד הַחֻצֵר כַּנ"ל. אֵף י"ל דְּאֵף דְּמִשְׂאֵיל לָהּ הָא כְּעֵינּוּ קִנְיָן דְּשִׂאֵלַת קַרְקַע נִקְנָה גַּם כֹּן בְּכֶסֶף שְׁטֵר וְחֻצְרָה וְכַקְוִישֵׁת תּוֹסְפוֹת בְּכָא בְּתָרָא עֵינּוּ שֵׁם וִי"ל לְהַפּוֹסְקִים דְּבִשְׂאֵלָה נִקְנָה בְּתַשְׁמִישׁ לְחוּד א"כ בְּזֶה עֲצָמוֹ שְׁנַעְשָׂה שְׁלָהּ וּמְנוּחָ קִנְיָתָה הַחֻצֵר לְהִיּוֹת שְׂאוֹל וּמִמִּילָא גִיטָה וְחֻצְרָה כְּאֵין כְּאֶחָד.

וכן משמע מהא דמשאיל לה מקום דלא בעי קנין ע"ש: יתא לי בידך כו'. אף דלכאורה בשלמא התקבל הוי השליחות על שעת הקבלה וכאלו קבלה היא אבל יתא לי בידך הוי רק פשיה' בידו יהי כמו בידה וא"כ פיון שבשעת הקבלה אינו כאלו קבלה היא שוב הוי טלי גיטף מעל גבי קרקע.

אף י"ל פיון דאחר שפא לידו הוא כמו בידה. ממילא הוי זה נתינה לידה ועדיף מגיטה ונידה פאין פאחד כנ"ל: (ה) יכולה לעשות שליח להובאה.

עיינן שם בב"ש דאף דהוא אינו עושהו שליח בפירוש מ"מ הוי פאמת שליח לקבלה רק שהוא כאלו היא התנה שלא יחול הגט עד שיבאו לידה וזה תנאי שלה ע"ש. וקשה למה אמר בטור וש"ע שדינו כאלו הי' שליח הולכה הא להנ"ל אינו צריך השליח ליתן לה אט"כ נתינה המועלת גט ואף שאמר לה טלי מעל גבי קרקע מהני פיון דכבר הי' נתינה לידה שהוא שליח לקבלה רק משום קיום התנאי ולא בעי נתינה כנ"ל.

וצריך לומר דלא קאמר שדינו כדיון שליח הולכה רק לענין שיכול לחזור בו. אבל לא לענין הנתינה דבשליח הולכה בעיניו נתינה כדיון אט"כ לידה כנ"ל.

ועוד קשה מה מועיל מה שהיא אומרת שלא תגרש עד שיבא לידה הא פיון שהוא שליח קבלה ממילא מתגרשת מייד וכאלו נותן לידה והיא אומרת שלא תגרש עד ל' יום. ואף דהשליחות תלוי ברצונה ויכולה לבטלו מ"מ פשאונה מבטלת אותו איה תוכל להתנות קנה.

וממ"נ אי נימא דהוי זה תנאי גמור שאינה עושית אותו שליח רק אם לא תתגרש עד שיבא לידה ואי נימא דתתגרש מייד אינו שלוחה כלל. אף גם זה י"ל דאינו מועיל כמו מקדש ע"מ שאין לה עלי שאר פסות דאף אי פפלי' לא מהני כמ"ש תוס' דאין אישות לחצאין וכיון שהיא מקודשת ממילא יש עליו שאר פסות.

וכן ע"מ שאין לרבו רשות כו' דהוי דבר שאי אפשר עיינן שם וכן פאן אי הוא שלוחה לקבלה ממילא מתגרשת מייד ומאי מועיל התנאי כנ"ל. ויש לחלק: וי"ל לדעת הרי"ף ז"ל דבזכיה בשיחורור אף שאינו יכול לחזור לא מיגרשה עד דמטי לידה וא"כ י"ל פיון דעשתה שליח להובאה א"כ הוי זכות לה ושוב אף שאינו שליח לקבלה מ"מ זוכה בתורת זכיה עבורה וממילא אינה מתגרשת עד שיבא הגט לידה.

ואף דהתם אינו יכול לחזור בו היינו התם דהוי זכות מייד שישתחרר ולא יוכל לחזור. משא"כ בגט דבאמת אינו זכות רק כשעשתה שליח קבלה חזינן דרוצה והוי זכות.

וא"כ כשעשתה שליח הובאה אם פן לא גילתה דעתה שרוצית להתגרש מייד רק כשיבא לידה וא"כ אין הזכות כלל שתתגרש מייד והוי רק זכות שתתגרש כשיבא לידה ולכך שפיר יכול לחזור בו ג"כ: או י"ל להיפוך ממה שכתב הרא"ש בקדושין דבגילוי דעת זכין לו עיינן שם.

וא"כ פאן לכאורה פיון שהבעל רוצה שתתגרש כשיבא לידה א"כ נעשה השליח ממילא שליח הולכה בשבילו שזוכה בשבילו ונעשה שלוחו שלא מדעתו פיון שגילה דעתו. רק כשהיא אינו רוצה י"ל דהוי כמו תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים בלא שוי' שליח

דלא מהני דלא אתרבי זכיה פשליחות היכא דחב לאחרים ולכך גם בזה פנין שאינו שלוחו רק שזוכה בשבילו ממילא פשאונה רוצה הוי חב לאחרים ואין הזכיה מועלת אבל פשעשה שלים הובאה ורנצית להתגרש אז שוב נעשה שלים להולכה מטעם זכיה שאינו חב לאחרים פנ"ל.

ולכך אתי שפיר שדינו פדין שלים להולכה לגמרי אף לענין נתינת הגט פדינו. ויש לדחות פנין שאמר בפירוש שאינו רוצה שיהי שלוחו ע"ש: הנה הרי"ף ו"ל פסק בשיחור דאף דהוי זכות ולא יכול לחזור מ"מ לא הוי גיטא עד דמטי לידה.

ותמהו עליו דהא כאן באשה אי עשה שלים ואמרה זכי מתגרשת מיך. ובש"ס בעי גבי מזכה גט לאשתו במקום יבם אי הוי זכות ומוכח דמתגרשת מיך אי הוי זכות: ויש לישב לדין ה"ל דאשה יכולה לעשות שלים להובאה שתתגרש פשיבא לידה.

והנה בעבד דאמרינו זכות הוא לו שניתר בבת חורין. ואף דנאסר בשפחה מ"מ זה עדיף ליה פדאמר בש"ס.

ולכאורה מ"מ למה הוי זכות בנדאי שפא רוצה יותר שיהי מותר בשפחה. אף הטעם פשוט דהא היכא דהוי זכות מ"מ פשונדע לו יכול למחות פמבואר בש"ס בגר קטן דהגדילו יכולין למחות.

וא"כ שפיר הוי זה זכות מה שזוכין לו השיחורר שלא בפניו דממ"נ אם לא ירצה יוכל לבטל אז פשיודע לו וממילא הוי זכות שלא בפניו. ובשקלא אם הי' ודאי ניקא ליה בשפחה כמו לר"מ לא הוי זכות פלל ולא שיניך זכין לאדם.

אבל פנין שבאמת הוי זכות רק שפא חפץ יותר לענין זה שפיר אמרינו פנ"ל דהא יוכל לחזור בו פנ"ל: אף לכאורה הא זכיה מטעם שליחות דאמרינו אנו סהדי שאם הי' יודע הי' עושה אותו שלים ע"ש וא"כ כאן פנין דכל הזכות הוא רק מחמת דהוא שלא מדעתו א"כ לא יועיל פלל דלא שיניך שאם ידע הי' עושה שלים הא ז"א דלא הי' עושהו שלים שאם יהי שלוחו לא יוכל לחזור בו פנ"ל וכל הזכות הוא משום שיוכל לחזור בו פשיודע לו.

אף פנין דיכולין לעשות שלים להובאה א"כ לענין זה הוי זכי מטעם שליחות שאם ידע הי' עושה אותו שלים להובאה דג"כ הי' יכול לחזור בו שלא לקבל. ושפיר הוי זה זכות וכאלו עשאו שלים להובאה.

וא"כ כ' הרי"ף ו"ל שפיר דלא מיגרש עד דמטי לידן דאיך נימא דהוי זכות שישתחרר מיך הא לענין זה אינו זכות פלל שיהי מטעם פאלו עשאו שלים לקבלה שישתחרר מיך הא לא הי' עושהו פלל שלים לקבלה.

דכל הזכות הוא רק מחמת שהוא שלא בפניו ויוכל לחזור פנ"ל. רק דשיניך האנו סהדי על הובאה ולכך משוחרר אז פנ"ל.

וממילא מיושב דמזכה גט במקום יבם דכל הזכות הוי רק שלא תפול קמי יבם והיינו שתתגרש מיך. וא"כ ממילא הוי שפיר זכי מטעם שליחות פאלו עשהו אותו שלים לקבלה דכאן גם זה הוא בכלל הזכות שתתגרש מיך שלא תפול קמי יבם פנ"ל.

וכן באומרת זכה פינו שרוצית באמת להתגרש מיד שפיר הוי זכות מיד ומתגרשת מיד כנ"ל: בש"ע או שהי קטטה ותובעת להתגרש. לכאורה למה באמת לא יהי ספק עכ"פ וי"ל למ"ש המרדכי בספק קרוב לה דאינה אפילו ספק מגורשת דהוי מגרש בלא עדים פינו שהספק אם בא לינה פלל ואינם יודעים ברור גוף הנתינה הוי בלא עדים ע"ש.

וא"כ גם פאן אם אינו זכות אין פאן נתינה לינה פלל דק לאדם אחר א"כ פינו שהיא ספק אם הוא זכות הוי ספק אם בא לינה פלל והוי בלא עדים ולא הוי אפי' ספק כנ"ל. עוד י"ל פינו דאמרינו דהוי ספק אם פו עדיין תהי אסורה להנשא מספק ושוב א"כ אינו זכות פלל ולא הוי אפילו ספק.

וכן במזכה גט לאשתו במקום יבם שהקשו הפוסקים ניהו דפשיט הש"ס דטב למיתב טן דו מ"מ ספק הוי ע"ש ולמ"ש אמרינו ג"כ כנ"ל פינו שהיא ספק ותהי' עדיין זקוקה ליבם מספק שוב אינו זכות פלל פינו דכל הזכות הוא שלא תהי' זקוקה ולא הוי אפילו ספק כנ"ל עיין ב"ש.

ואם אמרה ינפה לי י"ל דהוי שליח קבלה כמו אמרה ינפה לי חצרי עיין שם. ותמוה מאד דהא באמרה זכי לי הוי שליח לקבלה גמור כמבואר בש"ס וי"ל פוננתו אף שהשליח אינו יודע שאמרה ינפה לי רק דאמרה שלא בפניו ואם"כ אמר לו הבעל זכי לה, ואז י"ל דלא נתפונן להיות שליח קבלה קי"ל דמהני כמו בחצר דנעשה ממילא שליח קבלה כמו כן פאן רוצה השליח באופן שיהי'.

והכי דייק לשון הב"ש ינפה לי ולא זכי ע"ש. גם מ"ש אח"כ דאם נתן לאדם ואחר כך עשתה אותו שליח קבלה זוכה ומהני מה שאין פו כשעשאו שליח הולכה אינה יכולה לעשותו לקבלה.

ותמוה מאד דנדאי הוי טלי גיטף מע"ג קרקע פינו שלא הי' שלוחו פלל א"כ לא בא לינה מיד הבעל פלל. וזה מבואר להדיא בש"ס בחצירה הבא לאחר מפאן שנתנו לחצר של אחר וקנתה החצר דלא מהני כמ"ש רש"י ז"ל דבשעת נתינה לא בא מיד הבעל.

וי"ל כמ"ש לעיל דהיכא שע"י דיבורו בא מידו לינה לא הוי טלי גיטף כמו גבי תיזל ותיחוד ותפתח דתמוה דהא הוא רק מעשה שלה מה שבא מרשותו לרשותה והוי טלי גיטף. וכתבנו דלא קשה דדוקא בטלי גיטף שאף בלא דיבורו הי' בינה ואין הנתינה מחמתו.

מה שאין פו גבי תיזול ותיחוד שבלא דיבורו שמקנה לה לא הי' מהני החזקה שלה וממילא לא הי' הגט ברשותה פלל. רק ע"י דיבורו בא מרשותו לרשותה הוי שפיר נתינה דמה חילוק בין נתן שטר מתנה לה דהוי נתינה ובין דיבורו שלו עיין שם.

וא"כ מיושב דברי הב"ש דכאן פשנתו לאדם הגט בתורת פקדון ואם"כ אמרה ינפה לי א"כ קודם שאמר הי' הגט ברשותו דפקדון כל היכא דאית' ברשותא דמריה הוא ואם"כ פשאומרת ינפה והוא ע"כ אומר אז שמתגרש ואם פו בלא דיבורו לא הי' מועיל אמירתה זכי פלל ולא הי' בא הגט לרשותה פלל רק ע"י דיבורו אם פו בא הגט מרשותו לרשותה ע"י דיבורו ומהני כמו תיזול ותיחוד כו'.

מה שאין כן בתצורה לאחר מכן שקנתה מאדם אחר דאז אף בלא דיבורו ה' הגט מנח
בידה והוי טלי מע"ג קרקע כנ"ל. ומה שמדמה לדין הרמ"ה י"ל דהתם ג"כ פיון דתצורה
מה שקנתה אשה קנה בעלה רק מטעם גיטתה ותצורה באין כא' א"כ בא ג"כ מרשותו
לרשותה עיין שם.

מ"ש דאפילו להרשב"א כו' דוקא התם בתצר הוי גט דנתן מיהת לתצר שלח דהוי ידה.
אינו מוכן דהא פיון דלא עמדה בתצר תצורה לא ה' מועיל דלא הוי יד פ"ש ומאי חילוק.

גם מ"ש אם אמר מתחלה זכי לה ואח"כ אמרה יזכה לי ג"כ מהני אינו מוכן ג"כ פיון
שאמר בתחלה ה' פנונתו הולך אם כן נעשה שלים להולכה וממילא לא מהני מה שעשתה
אותו שלים קבלה דלא חזרה כו' ואם ה' פנונתו זכי ממשי דהיינו התקבל א"כ לא עשאו
שלים: כתב ב"ש אפילו מהדורת אחר הגט.

בירושלמי שמה חזרה בה. ולכאורה למה בכל שליחות לא חיישינן שמה חזרה וביטלה.
וצ"ל דכשעשתה שלים בפירוש לא מהני כלל אף אם ביטלה בלב או בינה לבין עצמו.
משא"כ בלא שליחות רק שהיא זכות חיישינן שמה חזרה בלב ואינו זכות כנ"ל.

לכאורה עכ"פ יהי ספק שמה לא חזרה בה ולמה לא הוי גט כלל. וי"ל פיון דכל הזכות
דניחא לה הוא שתהי' מותרת וכיון שהיא ספק שמה חזרה ואסורה לינשא שוב אינו זכות
כלל.

או י"ל לדברי המרדכי בספק קרוב לה דבכת אחת שמסופקים הוי מקדש ומגרש בלא
עדים פיון שאינם יודעים אם באו הקדושין לידה ע"ש. וכן פאן י"ל פיון דאם אינו זכות
לא בא הגט לידה כלל רק ליד אחר שאינו שלוחה לחוב א"כ פיון שהיא ספק שמה חזרה
הוי שוב בלא עדים כמו בספק קרוב לה פיון שהספק בגוף הנתינה.

ובזה י"ל דהא הרא"ש ז"ל כתב הלכות קדושין בגילה דעתו שחפץ לקדשה הוי זכות
ולמה לא חיישינן שמה חזר. ולמה שפכתתי אתי שפיר דשם עכ"פ הוי ספק וא"ל דהוי
בלא עדים דהא שליחות להולכה לא בעי עדים עיין שם.

מה שאין כן לקבלה דבעי עדים לא מהני כנ"ל: ואם עדים אומרים שבעת הנתינה ה'
ניחא לה אפשר דהוי גט ובפוסקים כתבו דגט פשר הוא עיין שם. ומסתימת הפוסקים
משמע דלא מהני.

וי"ל למ"ש תוס' דהא עדי אמירה שעשתה אותו שלים קבלה והעדי קבלה הוי חצי דבר.
ותירץ הרמב"ן והר"ן ז"ל עיקר הטעם דהא העדי אמירה מעידים שהוא שלוחה לקבלה
וידו פינדה והוי עדות גמור שראוי לקבל הגט עיין שם.

וא"כ פאן פיון דברגע אח"כ לא מהני קבלתו כלל משום זכיה דאמרינן שחזרה בה רק
ברגע זה עצמו א"כ שוב הוי חצי דבר. אותן העדים שאומרים דאז היתה רוצה והעדים
שעל הקבלה אז דאין כת אחת פועלת כלום בלא חברתה.

וגם לתירוצ' תוספ' שם דעדי אמירה פועלין שיהי' נאמן מטעם שלישי גם זה לא שנייד
פאן דלא יועיל אח"כ פיון שבאמת אינו שלוחה כלל אף בכת אחת. היינו שגם אשה
היתה שם רק שלא ראתה השלים.

או דכיון דבסתמא לא אמרינן דניחא אם פן לא נתן פלל שתתגרש מיד. וכן השליח לא קיבל פנ"ל: השמטה לאה"ע בטור סי' ק' ובמקום שפותבין פתובה אינה נגבית אא"כ יהי שטר פתובה בידה ע"ש דמשום ריעותא דאין כותבין פסק הרי"ף ורמב"ם דנאמן.

ומ"מ קשה דמנ"ל באלמנה דבש"ס בגרושה וטוען שפרע אח"כ שהוא אחר זמנו. משא"כ אלמנה בשביל יתומים הא הוי תוך זמנו ואף דלעגנן שבועה צריה באלמנה כמ"ש תוס' והפוסקים פרק השולח משום דבתנאי ב"ד ח' דצרי אתפסה עיין שם.

מ"מ י"ל דחשש צרי אף בתנאי ב"ד לא מהני רק לשבועה אבל לא להפסיד לגמרי. ועיין ברא"ש פ"ק דב"ב פתב ג"כ תירוץ הנ"ל דבאלמנה שבתנאי ב"ד מתפס צרי והיינו למשכון כמפורש שם ע"ש.

אבל פרעון משמע דבכתובה נדאי לא חיישינן דלא ניתנה פתובה כו' ולמה יפרע בחייו דגרע משאר ת"ז שהוא ספק אם יהי חייב גם או"ר מודים ע"ש. וגם דאסור לשחות אח"כ ואם פן פיון דרק משכון אתפס הא נאמנת במיגו דנאנס ואבד פכל מלנה על המשכון דנאמן נאנס בשבועה לגבות חובו וא"כ בשלמא לשבועה שפיר אין אלמנה נפרעת כו' דגם שתטעון נאנס תצטרף ליטבע ואף דהוי בבועלים מ"מ גם בשמירה בבועלים פלוגתא בירושלמי דבעי שבועה שאינו ברשותו.

ועוד דעכ"פ עכשיו דאומרת שלא אתפסה דכאומר לא נאנס צריכה ליטבע דלא מהני מיגו לפמ"ש. ועוד דגם נאנס עכ"פ מיתומים לא יפרע אלא בשבועה דלא עדיף קשמוספקין אי אתפוס כלל מאם אתפס וא"י שנאנס ופשוט פנ"ל.

מה שאין פן לעגנן שיהי נאמן ולטעון ליתומים שאתפוס משום דאין פתובה בידה הא א"ל מיגו דאם הי' מודית דאתפסה ונאנס הי' נאמנת בשבועה דע"ז אין ריעותא מה שאין פתובה בידה דבאמת לקח הפתובה כשאתפסה כו' ומ"מ כשנאנס חייב ונאמנת נאנסה דהא הטוען אחר מעשה ב"ד לא אמר פלום דלמה דלא איתרע הוי כנקיט שטרא פנ"ל: ובגמ' ב"מ י"ז ע"ב אמר אביי אי ס"ד במקום שאין כותבין כו' אלמנה מן אירוסין כו' לטעון ולימא פרעתיו ופירש"י לטעון יורש ולימא פרעתי כו' וכן לשון הגמ' לטעון כו' משמע דוקא שיטעון שפרע הוא אח"מ.

אבל לא שנטעון שפרע או אתפס אביו משום תוך זמנו פנ"ל. ולחלק בין ארוסה לנשואה דוחק.

וי"ל דגם טור וש"ע פנונתם שהיורש נאמן פרעתי אח"מ. אף לא משמע פן פלל גם מפורש פן בהה"מ ה"א עיין שם.

ולתוס' פ"ב ע"ב שכתבו דבסתם מתפס מטלטלין אין אחריותו עליו ודוקא שקיבל בפירוש אחריות עקם. א"כ י"ל דא"נ שאבד ונאנס פיון דנסתלק החיוב כ' רק חיוב חדש שקיבל עליו אם יאבד אינה נאמנת ליטול.

גם שייך דאתפס סתם ולא קיבל אחריות. אף לרש"י ושאר פוסקים דבסתם באחריותו הוי כשאר משכון ולחוש שמא לא קיבל בפירוש הוא ג"כ כטוען אחר מעשה ב"ד דאנן קי"ל דאסור ליחד מטלטלין כשלא קיבל אחריות לכ"ע ע"ש דהרי זה תקנת שמעון פן

שטח שלא ייחד רק שיהיה כל נכסיו אחריו כו' ע"ש: אולם פ"ק דב"מ ז' במצא שטר
כתובה דסבר ר"י עודה תחת בעלה לה יחזיר ונכמים ס"ל גם תחת בעלה לא יחזיר
משום צררי אתפסה לר"פ ומוכח דאיתרע מהני חשש צררי שלא לגבות כלל אף תוך
זמנו.

ותוס' מפרשים בתוס' אין ראיה דהא ליכא שטר ולא מעשה ב"ד אבל לרמב"ם ושאר
פוסקים דאעיקר קאי מוכח דגם תו"ז באתרע כו' וה"ה פשאין בינדה. וצ"ל דח' דלא קיבל
אחריות ועיקר.

נראה דהפני' צררי היינו אף דבחייו הוי משכון מ"מ מיחד לה שפשימות בשעת מיתה או
סמוך קודם יהי' לפרעון גמור וה"ה פשיגראשה. דאל"ה לא היתה מחזרת הכתובה שעדיין
החיוב כיון שרק משכון רק פנ"ל דאם יהי' החיוב היינו גט או מיתה הוא לה לפרעון
גמור שפיר מחזרת הכתובה.

א"כ אף דבאחריותו אינה נאמנת שפאנס דדוקא במשכון שהחוב נדאי עדיין כמ"ש הר"ן
סוף פרק ש"ה רק יש לו פנגדו משא"כ בהנ"ל דהוי פרעון ממש הספק חם מגיע לה אינה
נאמנת לטול בשבועה.

ואף דהוי א"י א"פ מ"מ בירוש לכ"ע פטור דטענינו ליה פנ"ל. ובזה י"ל דהא בנ"י שם
בשם תשובת הרי"ף ורמב"ן בשם גאון דק"ל פרבינא וכו"י דעודה תחת בעלה יחזיר
ולא חיישינו לפרעון ולצררי תוך זמנו ע"ש ורק לענין שבועה באלמנה ע"ש.

וא"כ גם כאן למה סתמו דטענינו להו תו"ז. ועיין ש"ף סי' מ"א דבכתובה גרע משאר
תוך זמנו ולא ברירא הלכתא אי כו"י וכן בש"מ שם ולמ"ש י"ל דדוקא עודה תחת בעלה
דאז החשש צררי רק משכון לא פרעון שפיר קי"ל כו"י דהא נאמנת במיגו שפאנס
דהחשש דאתפוס באחריותו פנ"ל.

וכיון דעודה תחת בעלה הא נאמנת ככל מלנה על משכון פנ"ל. משא"כ אחר מיתה אף
דהחשש צררי על קודם מ"מ כבר נעשה הצררי פרעון פנ"ל.

ושוב אינה נאמנת נאנס ליטול דמחזקינו שפבר נפרעת פנ"ל. ומינשב לשון עודה כו'
נתאלמנה כו' דמשמע אף דיתומים לא טענו כלל שהם פרעו פנ"ל.

ולמ"ש מינשב דכשנתאלמנה שוב החשש צררי על קודם. וכן קושית הראשונים ז"ל
מהא דאין אלמנה נפרעת כו' בשבועה ושאר ת"ז לא כו' דחשש צררי ונעשה פרעון
פנ"ל: ובפשיטות צ"ל דס"ל לעיקר הטעם דלמא סמוך למיתה אתפיס צררי ולכך עודה
כו' ל"ח ואלמנה חיישינו דנתן לפרעון לגמרי כיון שהיא סמוך למיתה לא שייך אסור
לשהות ולא קיבל אחריות כלל וא"כ בלא היתה (שם או פתאום יש להסתפק).

דהא ראב"ד חונק גם בשטר ת"ז ונאבד ע"ש פרק י"ד מה'מו"ל וגם לש"ף בעדים י"ל
בכתובה ג"כ בעדים שת"ז פנ"ל: ואפשר דהגם דאית לה מיגו דאתפסה ונאנס מ"מ עכשיו
מודית שלא נאנס ושייך דלמא אתפיס דק להאמין במיגו י"ל דהוי מיגו להוציא בלי שטר
דהא השטר איתרע היינו המעשה ב"ד ע"י שהי' לה כתובה ונאבד לא אמרינו שוב מיגו
להוציא ככל ע"פ פנ"ל.

וילכה אין ראיה מגמ' דאמר אלמנה מארוסין לטעון כו' פרעתיו פנ"ל דבארוסין דל"ל
פתובה ואין ריעותא לא טענינן להו שפרע תוה זמנו וצררי דא"ל מיגו דנאנס דהוי מיגו
בשטר דמעשה ב"ד בשטר פנ"ל.

ופשוט י"ל ג"כ פיון דלא איתרע לא חיישינן תו"ז גם לצררי פנ"ל. וכמלנה ע"פ ת"ז
דא"נ פרעתי.

ואף לטעם דסמוך למיתה ג"כ י"ל דלא שייך בארוסה שאינה תחתיו כו' וילכה דוקא
שפרע היורש כו' משא"כ לדידן פנ"ל: ולדעת הסמ"ע וש"ך דבטוען ברי שלא נאנס
המשכון נאמן ואינו נוטל בשבועה ע"ש סי' ע"ב ס' י"ד וא"כ טענין להו שהי' אביהו
טוען ברי דלא נאנס הצררי דאתפסיה פנ"ל.

וגם למ"ש הש"ך סי' ע"ב דמשכנו שלא בשעת הלואה קני גם לאונסין פרש"י. וכשהוא
מדעת הלנה אף שלא ע"י ב"ד עיין שם.

א"כ ממילא באתפסה צררי גם למשכון אחר נשואין הוי משלב"ה דגם באונסין חייבת
ואף שהוא בבועלים פיון דמשום קנין הוא פנ"ל. ודוקא התנה בפירוש להתחייב באחריות
שוב אין נאמנת פנ"ל.

גם י"ל דדוקא רבנו ור"י דס"ל משקה אדם א"א בלא פתובה כו' מה שאין פן למאי
דקי"ל כר"מ דאסור להשהות שעה אחת ובאיכפס שטר פתובה צריף לכתוב אחרת או
להתפס מטלטלין נדאי ג"כ תוה זמנו בכתובה חיישינן פיון שאבדה דאתפס צררי ושוב
אף אם תטעון נאנסה עדיין אמרינן שחזר והתפס פיון דאסור כו' וכמו שפשאבדה
הפתובה חיישינן דאתפס פן כשאבדה המטלטלין והי' באחריותו אמרינן דחזר ואתפס.

ואף דריש אעפ"י ביחד כו' וליתנהו כו' דוקא דאתפס מיד ע"ש: הרא"ש ז"ל הביאו ב"י
דר"י במקום שא"כ ולא שייך א"כ מה הועילו ופשיטא דל"ק דמצי לאתרויי בשעת
גירושין אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני כו' וקשה הרא"ש וטור ח"מ סי' ע' פסקו
דדוקא שקיבל עליו לנה התנאי ואל"ה א"צ לפ' ונאמן.

וא"ל דהוי כמו בב"ד שם דמהני התראתו דח' בכתובה שם הטעם פיון שהוצרך להביאו
בב"ד. וזה לא שייך כאן.

ולמסקנת אב"י דאטו פל דמגרש בב"ד מגרש א"כ שייך שפיר מה הועילו שייגרשנה שלא
בב"ד ולא יועיל התראתה ויטעון אח"כ פרעתי פנ"ל: וי"ל פיון דבשתיקה לא מהני דלא
שייך טעמו דמשום דהימנו מעיקרא לא חייש להשיבו פיון שהחיוב ע"י הגירושין והוי
כמו בשעת הלואה רק כשמוחה בפירוש י"ל דג"כ לא מהני דדוקא בשעת הלואה ממש
דכשאין רוצה לקבל לא הי' לו להלות לכה מהני.

ואחר הלואה שוב שייך פיון שפבר הימניה. משא"כ בשעת הגט לא שייכי ב' הטעמים
שפיר גם הרא"ש וטור מודים לרמב"ם דמהני התראת אף שמיחה.

וא"כ אפשר לדידן גם מקום שפותרבין ואין פתובה בינדה והתרה בשעת גירושין לפני
הע"מ אל תפרעני כו' גם פן א"נ אח"כ שפרע. ואינו מוכרח דאפשר פנונת הרא"ש ז"ל

דעכ"פ קמ"ל ר"י דס"ד דל"ש מה הועילו דסג' בתקנתא ש'ש'אומרת אל תפריעני כו' יועיל כמו בב"ד.

משא"כ בלא אמרה כו' ודחוק דאי מהני מחאתו אין חילוק פנ"ל. וברמב"ם פתב שצריכה לישבע שמת כו' ותמה ב"י שהרי פתב לכשתנשא כו'.

ואין תימה לענ"ד שהרי כ' בתנו לי פתבתי כו' דמתירין לינשא ואין נותנין לה פתובה וע"ש ס"ל דלא שייך בהא לא מדרש כ' ולא הק"ו דלאיסור ח"א התרתי. דלינשא מתירין משום מתוך חומר כו' אבל כל שלא נשאת חוששין שלא תנשא באמת כלל רק פתובה רוצית.

וכיון דלא תליא שפיר משביעין אותה שמת קודם שמגבין לה הפתובה דכל שלא נשאת אין הק"ו ולא מדרש כ' ואף שלא הזכירה פתובה אנו חוששין שפנתה רק לפתובה לעגנו שבוועה.

וכשנשא י"ל דגב' בלי שבוועה פנ"ל. ולטור דתליא פתובה בנשואין א"צ לישבע פנ"ל. ואם תפסה אין מוציאין דספיקא לרמב"ם ז"ל. וקשה דפ"ד מה' גזילה בספק פתב הה"מ דלא מהני תפיסה כיון שספק בתקנה ע"ש.

א"כ הא תפיסה מטלטלין לא"מ מדינא לא מהני כלל רק, מתקנות הגאונים ובספק לא תקנו. ואף למ"ש הלח"מ שם בספק דתק' נגזל במסור מהני תפיסה מ"מ בתקנת הגאונים י"ל לכ"ע דלא תקנו בספק שפטורין מדינא.

וי"ל דאין חילוק. או דרמב"ם לטעמיה שאין פח בתקנת הגאונים רק כשפותר מטלטלי או שידע וא"כ מדינא מחויב.

א"כ בלא ידע י"ל גם לדין לא מהני. או אפשר דכיון דאומרת מת גבי' רק שמגרע מה שאומרת תנו לי פתבתי וספק אי מגרע נא מפסדא מספק.

גם דהוי תפיסה בכרי ז"א דגם נגזל פן או י"ל כיון דהניח קרקע י"ל דמהני תפיסה דמטלטלין מדינא עד שיגבה קרקע. ונ"מ באין רק מטלטלין לא יועיל פנ"ל: בטור ואם הוציאה כ' בלי גט כו' שהוא במקום שא"כ ואומר מפני כו' לא האמינו לי שכ' והוצרכתי לפרוע כו' ע"ש.

ותמוה מאוד דזה אמר בגמ' למ"ד א"כ שובר שאף שהיה חייב לא הוצרך לפרוע וצ"ל שלא האמינו משא"כ לדין דכ' שובר כפשיטה שפרע שהי' אז חייב וכשאמרה אבד כ' והודה שמגיע לה הוצרך לפרוע וכ' שובר ואבד שוברו.

וגם מקום שכ' שייך הדין לדין. גם תמוה למה הוצרך שלא האמינוהו שכתב לה הא מקודם פתב דהרא"ש דמקום שא"כ אף שכתב לה אפסיד אנפשיה וגב' בלי כ' ומסתמא גם הוא ס"ל פן.

גם מה שכתב דמסכנה אף שאין עדי גרושין גבי' למה הא א"ל מגו. ותוס' שכתבו דאלמוה לטעמיהו דגם מקום שכ' נאטרע אלמוה גם בזה אלמוה אבל לרא"ש טור דדוקא מקום

שא"כ לא צ"ל דאָלמוּה פֿלל שלא יועיל מגו גם ממ"נ אי חָשִׁיב אַתְּרַע מַה שְּׂאִין הַגֵּט כְּמוֹ הַפְּתוּבָה א"כ לְמַה אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּלִי מַגּוּ כְּמוֹ מְקוֹם שׁכ'.

וע"כ דָּלָא חָשִׁיב רִיעוּתָא א"כ מַה מְחַלֵּק בֵּין מְסַפְּנָה וְאֵילָף אוּ קוֹנָם פִּינּוֹן דְּלֹא מְטַעַם רִיעוּתָא פְּנ"ל. וצ"ל דְּחָשִׁיב קֶצֶת רִיעוּתָא לֹא כְּמוֹ הַפְּתוּבָה וְדוּחַק גַּם מִנ"ל דִּינִים הַנּוֹל: וְנִרְאֶה דְּהַנִּי קָשִׁי לִיה לְטוֹר ו"ל פִּי הַמְּשַׁנֵּה לְדִינּוֹ.

דְּהָא ע"כ אָף דְּמוּכַח לְשִׁמוּאֵל דְּמִשְׂא"כ עָלְיוּ הֶרְאָה שׁכ' דְּאֵי מִיִּתִּי רְאָה שׁכ' לֹא גִבִּי וְלֹרָא"ש אֶפְסִיד אֲנַפְּשִׁיהּ וְע"כ דְּשִׁמוּאֵל דְּסָבַר דְּטוּעָן אִמְב"ד נֶאֱמָן רַק דֹּא"כ שׁוֹבֵר א"צ לְשַׁלֵּם כְּשׁכ' אָף שְׁמוּדָה דִּיכּוֹל לְהַפְסִיד כּו' מִשְׂא"כ לְדִינּוֹ כּר"י דֹּא"כ בְּמִשְׂא"כ אֶפְסִיד אֲנַפְּשִׁי.

וּא"כ אֵיךְ פִּי הַמְּשַׁנֵּה דְּלִפְרֵשׁ הוֹצִיאָה גֵּט בְּמְקוֹם שֹׂא"כ ע"כ וְלִכְּהָ גִבִּי וְכ' וְאֵין עֲמָה גֵּט א"א לְפָרֵשׁ בְּמִשְׂא"כ דֹּא"כ גַּם גֵּט בְּלִי כ' לֹא יִפְרְעוּ. וְע"כ בְּמִשְׂא"כ וְכָתַב לָהּ וְכ"כ הֶרָא"ש בַּפ"ק דְּב"מ לְהַדְיָא דְּבַהֲכִי מוֹקִי מִתְּנִי ע"ש.

אָמְנָם קָשָׁה לְמַה בְּאַמַּת תְּנִי דְּלֹא יִפְרְעוּ הָא אֶפְסִיד אֲנַפְּשִׁיהּ. וְאֵי מִשׁוּם רִיעוּתָא דְּאֵין הַגֵּט בְּיָדָהּ זֶה שְׂיִיף רַק אוּ לְרַב דְּגֵט גּוֹבָה עֵינְקָר כּו' אוּ לִס"ד דְּאַבְיֵי דְּמִשְׂא"כ גֵּט הֵינּוּ פְּתוּבָה אֲבָלִמְאֵי דְּהִדְר בִּיה מַהֲ סָבְרָא דְּגֵט לֹאוּ הֵינּוּ פְּתוּבָה.

א"כ כְּמוֹ דְּמְקוֹם שֹׂא"כ וְכָתַב לָהּ דְּג"כ יֵשׁ רִיעוּתָא דֹּא"ל הַכ' וּמ"מ ע"כ דְּנֹקָא מְקוֹם שׁכ' דְּהַפְּתוּבָה סְמָכָא דְּעֵתָה עָלָהּ וְהוּא עֵינְקָר הַשְּׁטָר הַנִּי רִיעוּתָא מִשְׂא"כ לר"י דְּמב"ד פְּנִיקִט שְׁטָרָא אֵינוֹ מְגַרַע הֶרְיֵעוּתָא מַה שְּׂאָבֵד הַכ' דְּהֶרְיֵעוּתָא בְּדָבָר אַחַר שְׂאֵינוֹ עֵינְקָר הַשְּׁטָר וּמִמִּילָא ג"כ בְּגֵט לְמַסְקָנָא דְּלֹאוּ הֵינּוּ כ' אֵינוֹ מְגַרַע פַּח הַמב"ד דְּאֵי נִימָא דְּגַם זֶה רִיעוּתָא שׁוֹב מַה רְאָה יֵשׁ עַל מִשְׂא"כ וְכָתַב לָהּ דְּלִמָּא ג"כ חָשִׁיב רִיעוּתָא וְע"כ פְּנ"ל וְקָשִׁי מִתְּנִי.

וְלִכְּהָ מְפָרֵשׁ בְּאֵין עֲדֵי גְרוּשִׁין רַק לֹא כְּפִי תוּס' דְּקָשָׁה אֲבֵד גִּיטִי שְׁמִפְרָשִׁים תוּס' שְׁהַעֲדִים הִלְכוּ וְדוּחַק גְּדוּל. גַּם קָשָׁה מְסַפְּנָה כּו' בְּמַה גִּבִּי כַּק' הַש"ס.

וְלִכְּהָ מְפָרֵשׁ הַטוֹר דְּלִדִּינּוֹ אֵין מִיגּוּ דְּלֹא גְרִשְׁתִּיהּ דִּיתְחַיִּיב בְּש"כ כְּמוֹ שְׁכָתְבוּ תוּס' וְכְדִמוּכַח מַהָּא דְּגְרִשְׁנִי בְּעָלִי כּו'. וּבַפְּרָט הֶרָא"ש לְטַעְמִיהָ דַּפ' פ"ק דְּב"מ פְּהִירוּשְׁלָמִי דְּגְרִשָׁה וְלֹא נָתַן פְּתוּבָתָה חַיִּיב בְּמִזוֹנוֹת א"כ הַנִּי טְחוּ"שׁ וְהַל"ב דְּחַיִּיב.

וְלְרַב דְּעַל הָעֵינְקָר בל"ז נֶאֱמָן רַק עַל הַתוּס' שְׂיִיף ט"ח כּו' דְּכִשְׁפָּרַע הָעֵינְקָר א"ל מְזוֹנוֹת מִשְׂא"כ לְדִינּוֹ נֶגְדַּה הָעֵינְקָר שְׂיִיף פְּנ"ל. גַּם דְּהָא מְגַרַע נֶגְדַּה הִיתוּמִים רַק סָבַר דְּכִשְׂאֵין עֲדֵי גְרוּשִׁין שׁוֹב אַתְּרַע בְּמַה שְּׂאָבֵד הַגֵּט כְּמוֹ כ' בְּמִשְׂא"כ כֵּן הַגֵּט שְׁהוּא הֶרָא"י עַל הַגְרוּשִׁין דְּהִיָּה לָהּ לְשִׁמּוֹר דְּבִשְׁלָמָא מִשְׂא"כ וְכָתַב לָהּ אַתְּרַע דֹּא"צ לְשִׁמּוֹר הַכ' פִּינּוֹן דְּהִדִּין לֹא"כ מִשְׂא"כ הַגֵּט דָּאָם תַּתְּבַע הַפְּתוּבָה שְׂמָא יֵאמֵר לֹא גְרִשְׁתִּיהּ וְתַהֲיָה אֲסוּרָה לִינְשָׂא וְלֹא תִטּוֹל הַפְּתוּבָה אָף דִּיתְחַיִּיב שְׁטָר פְּתוּבָה וְלֹאוּ כְּכֹל מִיגּוּ רַק הַפִּירוּשׁ מִיגּוּ דל"ג דְּאֵי בְּעֵי אֵמֵר לֹא גְרִשְׁתִּיהּ וְעכ"פ לֹא תִטּוֹל הַכ' שׁוֹב נֶאֱמָן פְּרַעְתִּי מִצַּד עֲצָמוֹ דְּאַתְּרַע מַה שְּׂלֹא נִזְהָרָה לְשִׁמּוֹר הַגֵּט דְּלֹא שְׂיִיף סְמָכָה עַל הַעֲדִים פִּינּוֹן שְׁרֹאִין שְׂאֵין יְכוּלָה לְהִבִּיא עֲדֵי גְרוּשִׁין וּא"ש מַה דְּתְנִי אֲבֵד גִּטִּי דְּמַה"ט נֶאֱמָן.

אָבֵל בַּיֵּשׁ עַדִי גְרוּשִׁין לֹא אֶתְרַע מֵהָ שְׂאֵבֵד שְׂסַמְכָה עַל הָעֵדִים וּכְמִשְׂא"כ וְכ' לְעֵנִין הַפְּתוּבָה פּנ"ל. וְשִׁפִּיר אָמַר רַשְׁבַּי"ג דְּמִסְפָּנָה וְאִילָף שְׂאִין רִיעוּתָא מֵהָ שְׂאִין הֵגֵט שְׁפִיר א"נ דְּמָגוּ לֹא הָוִי רַק דְּאֶתְרַע וְאַחַר סְפָנָה לֹא רִיעוּתָא פּנ"ל: וּבְמָקוֹם שְׁפוֹתְבִין אֶפְשָׁר דְּכַתֵּב וְאִין גֵּט לֹא חֲשִׁיב אֶתְרַע פִּינּוֹן דְּמִשְׂ"כ עֵיקַר הַשְּׁטֵר הַפְּתוּבָה וּבִינְדָה אִינוּ מְגַרַע הַרִיעוּתָא דְּגֵט וְדוּקָא מִשְׂא"כ אוֹ אֶפְשָׁר דְּרַבּוּתָא נְקִיט דְּהָא תְּנִי אָבֵד שׁוֹבְרִי.

וּל"ל הָא וּמִשְׁמַע דְּקמ"ל אֶף שְׁלִפִי טַעְנָתוֹ ג"כ רַעוּתָא דְּלֹא שְׁמַר שׁוֹבְרוֹ וּא"כ י"ל דְּמִשְׂ"כ אִין טַעְנָתוֹ רַעוּתָא דְּאִזְ שְׁטַעְנָה אָבֵד וּגְבִתָּהּ בְּגֵט וּקְרַעוּ וְכַתֵּב שׁוֹבֵר הָאָמִין לָהּ שְׂאֵבֵד הַכ' דְּאִזְ הִי חֲשִׁיב לָהּ וְלֹא הִנְצִירָהּ לְהַחְזִיקָהּ בְּשִׁקְרָא וּא"כ לֹא הָיָה צָרִיף לְשִׁמּוֹר שׁוֹבְרוֹ פִּינּוֹן שְׂאֵבֵדָה הַפְּתוּבָה לֹא תִגְבָּה גַם מִיְתוּמִים דְּלִדְדִּין מְקוֹם שְׂכ' לֹא גְבִי בְּלִי פְתוּבָה מִשְׂא"כ מִשְׂא"כ וְכַתֵּב לָהּ וְטַעְנָה שְׁלֹא כ' וְדֹאֵי יָדַע שְׁשִׁקְרָא וְהִנְצִירָהּ לְשִׁמּוֹר שׁוֹבֵר רַק אֶף שְׁטַעְנָה אָבֵד מ"מ הָא תִגְבָּה מִיְתוּמִים פִּינּוֹן דְּמְקוֹם שְׂא"כ וְהִנְצִירָהּ לְשִׁמּוֹר שׁוֹבְרוֹ וְאִתְרַע גַם טַעְנָתוֹ מ"מ נְאָמֵן כְּשִׂאִין עַדִי גְרוּשִׁין פּנ"ל אוֹ אֶפְשָׁר דְּבְאֶמְת דוּקָא מִשְׂא"כ דְּגַם טַעְנָתוֹ אֶתְרַע פּנ"ל לְכֹן בְּאִיפָא עַדִי גְרוּשִׁין א"נ מִשְׂא"כ מְקוֹם שְׂכ' דְּלֹא אֶתְרַע טַעְנָתוֹ וְטַעְנָתָהּ אֶתְרַע אֶפְשָׁר דְּגַם בְּאִיפָא ע"ג נְאָמֵן: בְּש"ע ס"ק ס"ו אֶלְמָנָה כו' אִינָה גוֹבָה פְּתַב ב"ש הַה"מ כ' אִם מוֹדָה חֲשִׁיב וְה"ק פְּשִׁיטָא וְתִי דְּקמ"ל כ' שׁוֹבֵר בְּכַתְּוָבָה ע"ש.

וּלע"ד דְּס"ד דְּמָה דְּתַנּוּן לֹא פְתַב לָהּ בְּתוּלָה גוֹבָה ר' כו' שֶׁהוּא תְּנַאי ב"ד וִי"ל דוּקָא מִשְׂא"כ אָבֵל מִשְׂ"כ דְּקִי"ל דְּהָוִי בִּיאַת זְנוּת אֶף אִם יֵשׁ לָהּ אָסוּר לְשִׁהוּת מִשְׂ"כ א"כ י"ל דְּלֹא שְׁיִיף כָּלֵל הַתְּקַנָּה דְּלֹא יוֹעִיל וְכִינּוֹן שְׁמַת אוֹ גְרַשׁ אִין חֲשִׁיב קמ"ל דְּמ"מ חֲשִׁיב.

וְגַם ס"ד דְּמְחַלָּה כְּדָאֵמַר פְּתוּבוֹת נ"א לֹא פְתַב כו' וּפִירַשׁ"י דְּקמ"ל דְּל"א דְּמְחַלָּה אֶלָּא אֶמְרִינוּ סְמָכָה עַל תְּנַאי ב"ד שֶׁהִפְלִי יוֹדְעִין כו'. וְס"ד דְּבְמָקוֹם שְׂכ' לֹא תִקְנֵנוּ כָּלֵל וּמְמִילָא מְחַלָּה פִּינּוֹן דְּבַל"ז לֹא תוּכַל לְגַבּוֹת שְׁיִהְיָה נְאָמֵן פְּרַעְתִּי.

וּכְמוֹ מְטַלְטְלִין דְּקִי"ל לֹא מְשַׁעְבְּדִי מְשׁוּם דְּלֹא ס"ד. וּקמ"ל דְּחֲשִׁיב דְּהָא ב"ב ק"ע בְּפִי לְמִימַר לְרַשְׁבַּי"ג דְּחֲשִׁיב כְּדָאֵמַר שְׂדָה זֹו נִתְּן לָהּ כ"ז דְּהַשְּׁטֵר בְּיָדָהּ וּפְרִיף א"ה אָבֵד נְמִי כו' ע"ש וְהִינּוּ פִינּוֹן דְּמְכַר מַה לִּי בֵּין שְׁהַשְּׁטֵר בְּיָדוֹ אוֹ לֹא מִשְׂא"כ פְּתוּבָה כְּדִי לְדוֹר עַמָּה י"ל שְׁפִיר כ"ז שֶׁהַשְּׂ"כ בְּיָדָהּ שְׁכָשְׂאָבֵד אָסוּר לְשִׁהוּת וּקמ"ל דְּלֹא וּלְשׁוֹן רַש"י פְּתוּבוֹת נ"ז וְהָא דְּאֶמְרִינוּ לֹא פְתַב גוֹבָה כו' בְּמָקוֹם שְׂא"כ ע"ש דְּלִפְנֵי א' מִשְׁמַע דְּבְאֶמְת לֹא גְבִי בְּמָקוֹם שְׂכ' וְנֶאָבֵד רַק דְּצָרִיף הוּא לְכַתּוּב ע"ש: (ב) אִם טוֹעֵן פְּרַעְתִּי מִשְׁמַע אֶף מִיָּד בְּשַׁעַת גְרוּשִׁין וְטוֹעֵן פְּרַעְתִּי קוֹדֵם אֶף דְּל"ל מָגוּ.

וְאֶף דְּס' צ' לְעֵנִין שְׁבוּעָה גְרוּשָׁה פְתַב דְּאִי"ל ת"ז הִינּוּ מְשׁוּם שֶׁהַכ' בְּיָדָהּ מִשְׂא"כ אָבֵד כְּדְּמִשְׁמַע ח"מ ס' מ"א וְאֶף דְּכַתֵּב גְרַע מ"מ לְדִידִין י"ל שְׂאֵבֵדָה וְאֶתְפָּסָה צָרִירִי פִינּוֹן דְּאָסוּר לְשִׁהוּת מ"מ הַרְבֵּה פּוֹסְקִים מִשְׁמַע דְּס"ל דֹּא"נ ע"ש.

וּמְמִילָא בְּאֶמְרָה בְּשַׁעַת גְרוּשִׁין אֵל תְּפַרְעֵנִי אֶלָּא בְּפִנֵי פו"פ דְּלִיפָא מִיָּגוּ גַם אַח"כ א"נ אוּלָם לְמ"ש י"ל דְּכְשִׂאִינוּ מְקַבֵּל עָלֵינוּ נְאָמֵן פִּינּוֹן דְּהוּא מְקוֹם שְׂכ' ע"ש. וּבְקִיבֵל עָלֵינוּ א"כ הוֹדָה וּבְרַמְב"ם פִּי"ו מַה"א בְּאֶלְמָנָה פְתַב אִפִּי תְבַעָה בְּיוֹם מִיתַת בַּעֲלָהּ וּבְגְרוּשָׁה פְתַב סְתָם מִשְׁמַע קֶצֶת דְּת"ז אִינוּ נְאָמֵן וְסוּף ה' גְזִילָהּ מְצָא ש"כ סְתָם וְלֹא חִילַק בֵּין עוֹדָה ת"ב אוּלָם גַם לְהִקְפָּה לֹא כ' שְׂאֵפִי עוֹדָה כו'.

גם אין ראיה משם דהס' ששם ממונו נפל. ובנ"י בשם ר"ח ז"ל פ"ק דב"מ דגרושה אף שאין כ' בינה קי"ל דיתזון ול"ח לפרעון ויש לחלק קצת כמ"ש לעיל וצ"ע: (ג) ב"ש הביא ד' ש"ג בכתובה אין פותבין שובר דלא שינה עבד כו'.

גם לעיל פתבתי הרבה טעמים די"ל בכתובה א"כ מ"מ אין נראה פן דעת הפ' וראיה לע"ד מש"ס ב"מ י"ז שפתאי כו' ארפס כו' הןחוק פפרן כו' ואי א"כ שובר למה משלם אף דה"כ. ולענן זה אין לחלק בין ערב לבעל כמ"ש תוס' לענן נאמנות דאדרבא כו' ע"ש.

ובאומר דפרע מקצת צריף ש"ד לרמב"ם כמו אלמנה נשאתיה. ויכול לומר בטל הכתובה כנ"ל: (ד) או מחלת נראה דבלא מיגו נאמן מחלת דהריעותא שא"כ מורה שמחלה כמו שפרע ועוד דשינה מדל"ל ש"כ זבינתה לכ' בט"ה ושוב עומד למחול דכל לגבי בעלה מחל כנ"ל ומה"ט י"ל החילוק בין מצא ש"כ דל"ש חשש דמכרה דלוקח הי' נזהר ורק פרעון לקף עושה כו' שת"ז ל"ח לפירעון אבל פאן שאינה פתובה ת"י דאמרינו דזבינתה ועומד למחול ומחלה ולענן מחילה גם תוף זמנו ח' אדרבא לבעלה מחלה כנ"ל.

ואי דאסור לשהות באמת רדה כנ"ל וא"כ י"ל דנאמן שוב פרעתי קודם אף שהוא ת"ז מגו דמחילה כנ"ל. אף אפשר דהא דלא כתב אגיטא הוא מטעמא דאביי אטו כל דמגבי כו' אבל אי נמחל קודם הגט הנה לו לכתוב על הגט שפרע פיון שנתנו לה בידו לכתוב.

אף ז"א לפי הרי"ף פ"ק דגיטין לאו פרות גיטא הוא כד"כ זכותיה בגנויה ע"ש בכל נכסי חוץ כו'. וא"א לכתוב על גט שובר שפרע הכ' כנ"ל.

ילקף אמר הש"ס (חסר):